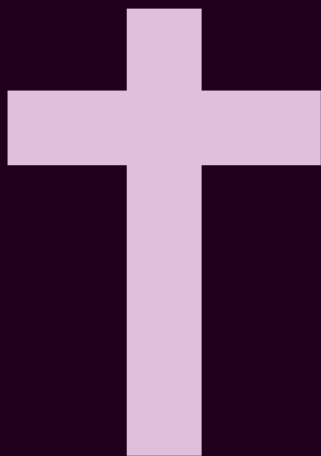

Wakita á Dadaamiya

La Bible en wandala

Wakita á Dadaamiya
La Bible en wandala

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Wandala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
dec75dd5-4784-5059-aa00-668d508a6b0d

Contents

Gavge-aha	1
Mata	58
Markus	102
Luka	130
Yuhanna	176
Slera-aha	208
Rauma-aha	250
1 Kaurintus-aha	271
2 Kaurintus-aha	291
Galatiya-aha	304
Aifaisus-aha	311
Filipi-aha	318
Kaulausiya-aha	323
1 Taisalauniki-aha	328
2 Taisalauniki-aha	333
1 Timaute	336
2 Timaute	342
Titus	346
Filaimaun	349
Ibraniṅkau-aha	350
Yakuba	365
1 Piyer	370
2 Piyer	376
1 Yuhanna	380
2 Yuhanna	385
3 Yuhanna	386
Yahuda	387
Wahayu	389

GAVGE-AHA

A nderan estuwa Dadaamiya duksa bademme

¹ Am fakta, Dadaamiya a ndere samayaha antara haha. ² Haha bademme ba yalaŋŋe, ndza baaka ba naàzara keni aàtekwa, a hedetaa ba tabedammire yawaha, Shedekwe aà Dadaamiya aŋkwa aà ja dāba argina.

³ A ba Dadaamiya: A gevge parakkire. ⁴ Dadaamiya aà zhara parakkire na shagera jipu. Daaci a tegaa tara parakkire an tabedammire. ⁵ Parakkire a dāhanaa an vaàha, tabedammire a dāhanaa an vayiya. Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una ŋanna hare ge zunjwire.

⁶ A ba Dadaamiya: A gevge an tega dagave aà yawaha ge dise nakwahaatare. ⁷ A gevhe ge dagave aà yawaha. Daaci Dadaamiya a magaa dagavaha ŋanna, a tegaa dagave aà yawaha na am aha antara yawaha na aàtire. ⁸ Dadaamiya a dāha dalbe na aàdetire: Samaya. Una ŋanna keni a gevhe. Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una ŋanna hare ge buwire.

⁹ A ba Dadaamiya: A jarammeje yawaha na am ekte aà samaya na bademme aà dem slede palle, geni a jesarje dalbe na an ula. Una ŋanna keni a gevhe. ¹⁰ Dalbe na an ula na Dadaamiya a dāhanaa an haha. Dalbe na jarammeje yawaha aàtekwa na waà, a dāhanaa an haye. Dadaamiya a naa una ŋanna shagera jipu. ¹¹ Daaci a ba Dadaamiya: Haha a sansese esefaha antara slapaha taà an wulfaha am itare, antara nafaha na aà ya egdzere taà an wulfahaatare, jaba a duksaha ŋanna bademme. Una ŋanna keni a gevhe. ¹² Slerekke haha a sanse masaha, antara slapaha, ma uwe keni taà an wulfaha am itare. Nafaha keni ba estuwa, jeba a nafaha gergere, ma urara keni taà aà ba an wulfahaatare bademme. Dadaamiya a naa una ŋanna shagera jipu. ¹³ Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una ŋanna hare ge keyire.

¹⁴ A ba Dadaamiya: A gevge parakkiraha ate samaya, ge tega tara vaàha antara vayiya. Una ŋanna aà gev nalaamaha ge maàraà sartaha, vaàhaha, antara ivaha. ¹⁵ Parakkiraha ŋanna a gevge ate samaya, ge maàraà parakkire aàsete haha. Una ŋanna keni a gevhe. ¹⁶ Dadaamiya a magaa parakkiraha sadadde buwa: Palle waà, yaikke jipu, jane aà maga sleksiraara am vaàha, cekwaara keni aà maga sleksiraara an vayiya antara terlyakwaha. ¹⁷ Dadaamiya a puwateraa ate samaya ge maàraà parakkire aàsete haha, ¹⁸ geni taà maga sleksiraatare vayivacika, antara ganakini taà teganaà itare dagave aà tara parakkire, antara tabedammire. Dadaamiya a naa una ŋanna shagera jipu. ¹⁹ Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una ŋanna hare ge ufadire.

²⁰ A ba Dadaamiya: A demda yawe ba ŋga am naàzena an shifa, a ngairngye yiyaha aà dem samaya. Una ŋanna keni a naba gevhe. ²¹ Dadaamiya a ndere dabbaha sadadde antara naàzu an shifa aà zlala am yawe bademme. Daaci yawe a fantau ge yaà jeba duksaha gergere baaka zlaktaara. A nderehe zlaŋe aàdaliye yiyaha taà an lyakwahaatare, jebahaatare keni gergere bademme. Dadaamiya a naa una ŋanna shagera jipu. ²² A gaterar barka, a ba ŋane: Yawtiya, gawevege ba kwakya, hyaiwemhye am hayaha bademme. yiyaha keni hyairemhye am hufe aà duniya bademme. ²³ Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una ŋanna hare ge ilyebire.

²⁴ A ba Dadaamiya: Haha a sansese naàzena an shifa ate haha bademme. Dabbaha, naàzena aà hulmba am haha ira naàzena an shifa ate haha bademme, ma uwe keni jeba gergere bademme. Una ŋanna keni a naba gevhe. ²⁵ Dadaamiya a magaa estuwa dabbaha aà kaamba jeba gergere bademme, dabbaha aà haà keni jeba gergere ira naàzu aà hulmba am haha keni jeba gergere bademme. A naa una ŋanna shagera jipu.

²⁶ Daaci a ba Dadaamiya mazlaara waà, nderaumindera urimagwe ate nderaamiya, aà gaàraava an miya. Daaci aà kwaranaà ŋane kelfaha am haye, yiyaha aà samaya, dabbaha, naàzu aà hulmba am haha ira duksaha umele na ate haha bademme.

²⁷ Daaci Dadaamiya a nderehe urimagwe, a nderanaa ate nderaara, aà gaàraava an ŋane. A nder zhele antara mukse. ²⁸ Dadaamiya a gaterar barka, a ba ŋane aà elvan ge itare: Yawtiya, gawevege ba kwakya, hyawtehye ate haha bademme, fawansarfe keni. Magawmaàga sleksiraakure ate kelfaha am haye, ate yiyaha aà samaya, ate dabbaha na ate haha bademme. ²⁹ A ba Dadaamiya aà elvan ge itare: Bademme a naàzena a kyesaa am haha, antara wulfahaatare bademme, antara nafaha na aà yaà egdzere antara wulfahaatare bademme, una ŋanna naàza zaakure. ³⁰ Ge dabbaha na ate haha bademme, ge yiyaha aà samaya bademme, ge naàzena aà hulmba am haha bademme

ira naàzena ni àà puwa shifa bademme na, ya vaterte masa aàŋwasla, una nanna naàza zaatare. Una nanna keni a gevhe àà ba ate una nanna.

³¹ Dadaamiya a naa nazena a maganaa nane bademme shagera jipu. Magaamaga icaway, a werehe ge ekse, una nanna hare ge unkwahire.

2

¹ Dadaamiya a zlanaa estuwa slera a ndera samaya antara haha ira naàzu am itare bademme. ² Am hare ge vuyire, am bademme a slerahaara zlauzle, a puwansehe vacite nanna. ³ Dadaamiya a gaa barka am hare ge vuyire, a ganve cufedfe. Adaba a puwanse vacite nanna am sleraha bademme ge ndera duksa bademme.

Urimagwe am fe àà Adnin

⁴ Kwaya nane labare àà tara samaya an haha am sarte na a nderaterndera Dadaamiya. Am sarte na ni Dadaamiya nder samaya antara haha waà, ⁵ zlafe ndza baaka nafa ate haha emtsaade, ndza baaka slapaha àà kaamba emtsaade, adaba zlafe Dadaamiya Yaakadada fantauka ge hya yawe aàsete haha. Am sarte nanna zlafe ndza baaka urimagwe ge herda haha. ⁶ Amaà ndza ankwawire àà yawe àà segashe am haha, a remanaa nane haha bademme.

⁷ Daaci Dadaamiya Yaakadada a nder urimagwe an berbere àà haha, a fem effeya àà shifa am nane àà kya ektare, daaci urimagwe a gev estuwa an shifa.

⁸ Am igaara maa, Dadaamiya Yaakadada a de icese fe am Adnin, àà dem dalbe àà gedí, a de njanaahe aàhuwa urimagwe na a nderanaa nane. ⁹ Dadaamiya Yaakadada a fantau ge sanse nafaha jeba gergere am haha, àà yaà egdzere shagera, emtake ge ezza. Am dagave àà fe nanna maa, a sanse nafa àà shifa, antara nafa àà diya shagerire antara shagerkire.

¹⁰ Am Adnin nanna maa, a naba sesehe ge yawe, a magaa guwa yaikke antara yawe aàtekwa, àà vantaà nane lailaidfire ge fe nanna. Fantau àà ba am tate nanna, guwa yaikke na a naba tagire, a magaa guwaha umele ufade. ¹¹ Zhera àà zunjwire àà guwaha nanna Pisaun. A jantaava nane ge haha àà Hawila, ankwawire dindar am haha nanna. ¹² Dindar àà larde nanna an daradza jipu. Ankwawire zlafe naàzase navawaara am haha nanna, antara jeba nakwa umele an daradza jipu, zhera àà nakwa nanna aunikis. ¹³ Zhera àà buwire àà guwaha nanna Gihaun. Guwa nanna keni maa, a de jantaave ge haha àà Kus katakappe. ¹⁴ Zhera àà keyire àà guwaha nanna Hidakaail. nane una àà kela am larde àà Asura am dalbe àà gedí. Zhera àà ufadire àà guwaha nanna Aifratís.

¹⁵ Daaci Dadaamiya a eksetaa urimagwe nanna, a njanaahe am fe nanna am Adnin na, geni àà ehherda, àà effufa. ¹⁶ Naàwa naàzena ni a faara Dadaamiya Yaakadada ge urimagwe: A ba nane àà elvan ge nane: Nafaha na am faha na bademme, ezza ba seke una àà katana ervaunfaana. ¹⁷ Amaà nafa àà diya shagerire an shagerkire na waà, zeka. Adaba vacitu maà de zakude, emtsaana keni ba vacite nanna.

¹⁸ A ba Dadaamiya Yaakadada: Urimagwe maàki baaka ura taà nja kerde waà, shagerka. Yaà maganaamaga slemelanumele, àà garava àà ba antara nane. ¹⁹ Dadaamiya Yaakadada a ndere dabbaha àà kaamba bademme, antara yiyaha àà cena dāha na ni watse aādahatera nane. Bademme a nazena an shifa, ma a dante estara keni àà gev ba zheraara. ²⁰ Urimagwe a fafete zheraha àà dabbaha àà haà, antara dabbaha àà kaamba ira yiyaha bademme, amaà shanka una ta kalkale antara nane ge melanumele. ²¹ Daaci Dadaamiya Yaakadada a naba far jeba paàhaare na jauje ge ndzedā ge urimagwe, a naba pu hare. Dadaamiya Yaakadada a tedese hyaihye àà slerpaara palle, a herfete sledaara an hyuwa.

²² Dadaamiya Yaakadada a magaa mukse an hyaihye àà slerpa nanna a sanse am urimagwe na, a danaan ge urimagwe. ²³ Ba a puwete icaara ate nane urimagwe waà, a ba nane àà ba an kaà kwara: Yawwaa, kwaye una kwa waà, palle àà hyaihyahaaruwa antara hyuwa àà vuwaaruwa. nane waà, taà dāhana an mukse, adaba ta sanse am zhele.

²⁴ Adaba una nanna zhele àà yaà tara eddenaara an emmenaara, taà maàslava antara muksaara, taà gev vuwa palle. ²⁵ Urimagwe antara muksaara bukerde taà an ukhyiye dey, amaà waterka zherwe.

3

Urimagwe fansarka ge Dadaamiya

¹ Am dabbaha àà kaamba na a nderanaa Dadaamiya Yaakadada bademme waà, a jaterwa ba zahe an yaimyaimire. Zahe a de ndavanu ge mukse, a ba nane: Ba jirire a banba Dadaamiya geni zauka egdzara àà nafaha na am fahe na bademme? ² A

ɲwanante ge mukse, a ba ɲane: Egdzara àà nafaha na am fe bademme ɲàà ezza. ³ Sey ba egdzara àà nafa na kwa ya ɲane am dagave àà fe na waà, a ba Dadaamiya zauka, fauka erva ate nafa ɲanna geni emtsaweka. ⁴ A ba zahe àà elvan ge mukse na: Fida kwaà emtseka ðekidèki. ⁵ Dadaamiya diyaadiya ganakini maà zakuruze egdze àà nafa ɲanna waà, àà de wera icaakure, kwaà de gev ba seke ɲane, kwaà de dzegwaàndzegwa dise shagerire antara shagerkire.

⁶ Mukse na àà zhara egdze àà nafa na waà, àà ba am ice keni zariya jipu, watse emtate ge ezza. Shagerire àà egdze àà nafa ɲanna àà naba vante enjkale ge ura. Daaci a naba enjzevaache egdze àà nafa ɲanna, a zuhe, a vante ge zhelaara na atevage ɲane na, ɲane keni a naba zuhge. ⁷ Daaci a werte ge icaatare, ta naba diyeddiye geni taà an ukhyiye dey. Adaba una ɲanna ta kazlevaa slape àà nabugda, ta hefe nasheriraatare an ɲane.

⁸ An icavaciya waà, taà cena ba maga àà duksa, Dadaamiya Yaakadada anjwa àà jaà ðaba am huðe àà fe. Tara zhele antara mukse shebareshebe am ice àà nafaha, taà shebe aatuge Dadaamiya Yaakadada. ⁹ Dadaamiya Yaakadada a naba ðaha urimagwe, a ba ɲane àà elvan ge ɲane: Kaà àama ka? ¹⁰ A ɲwanante ge urimagwe, a ba ɲane: Ya cenaa kwaraaɲa am fe, iya yaà an ukhyiye dey, adaba una ɲanna jija lyawa shebaneshebe.

¹¹ A ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge ɲane: A ndaaka ware ganakini kaà an ukhyiye dey na? Emtu zakuze egdze àà nafa na piyanaktepiya zeka àà ba iya na? ¹² A ɲwete ge urimagwe, a ba ɲane: Ba mukse ɲanna ka vitaa ka na waà, a vitaa ba ɲane egdze àà nafa ɲanna, iya keni ya naba zuhe. ¹³ A ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge mukse: Ka magan ge uwe una? A ɲwete ge mukse a ba ɲane: A kediyaa ba zahe ate enjkale lauktu ya zu egdze àà nafa ɲanna.

¹⁴ Am iga àà una ɲanna, a ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge zahe: Ekka ni magakanaamaga tsawe una waà, kaà an nyainye am dagave àà dabbaha, antara naàza kaambaha bademme. Sey kaà zlala ate huðaaɲa, kaà zaà ba haha haà a zlawuwa estuwa shifaaɲa am duniya. ¹⁵ Yaà femfa kelaadire am dagavaakure antara mukse na, am dagave àà wulfahaaɲa, antara wulfahaara. Wulfe àà mukse na àà de hakaaha ire ba kacakaca. Ka keni naba uwwa ate nadegadegaara.

¹⁶ A ba ɲane àà elvan ge mukse: Yaà kwakyakanvekwakya zlaða àà yaà, kaà yaà egdzaraaɲa am palasa. Sey kaà de kumte àà ba an kuma nja antara zhelaaɲa, amaà ɲane àà de maga ba sleksiraara ate ka.

¹⁷ A ba ɲane àà elvan ge urimagwe: Ka yaa ba elvaaruwa, ka cenvaa elva àà muksaaɲa, ka naba zu egdze àà nafa na piyanaktepiya, ya bakaa zeka na! Kwaye yaà nyainyainyainye haha adaba ka. Sey kaà shushe zlaða cuuwe, lauktu kaà shaà nazu kaà ezza ate haha na, haà à zlawuwa estuwe shifaaɲa. ¹⁸ Haha àà sakansa ba dakaha antara masaha na ðaaka payðaara na, kaà de za ba slapaha am kaamba. ¹⁹ Sey àà sesse ɲgudèffire cuuwe ate wafkaaɲa, lauktu kaà shaà nazu kaà ezza. Njaaɲa ba una, dem sarte na maà eptsekpetsa zlafe adaliye àà dem haha, adaba ndza ya sakse àà ba am haha. Ekka iraaɲa ka haha, kaà eptsaa àà ba dem haha ɲanna.

²⁰ Aadama a fete zhera àà muksaara Hawwa, adaba ɲane gevge emmarge emnde na taà an shifa bademme. ²¹ Dadaamiya Yaakadada a magateraanaàza heða nasherire an gwagwa ge tara Naadama antara Hawwa muksaara, daaci a tsekwateremhe.

²² A ba Dadaamiya Yaakadada: Kina waà urimagwe gevge ba seke pallaamiya mazlaara, diyaadiya shagerire antara shagerkire. Shagera mi piyantepiya, àà feteka ervaara zlafe adaliye ate egdze àà nafa àà shifa. Maàki zauze una ɲanna àà de nja an shifa dem ba ge ðekidèki. ²³ Adaba una ɲanna Dadaamiya Yaakadada a ngyanse urimagwe am fahe àà Adnin geni a ezlzala àà de herðaara ate haha na ta sanse an kwa na. ²⁴ A ngyanse urimagwe, a tsatsaa Kairubaha am dalba àà geði ge fahe ɲanna, taà an katsakar am erva, àà mbe pelpele ba seke nara àà kara, taà anjwa ufa barama a dem tate àà nafa àà shifa na.

4

Kayinu antara Habila

¹ Am iga àà una ɲanna maa, Naadama a deza muksaara Hawwa, a shaa huðe, a ye egdzere zhele, zheraara Kayinu. A ba Hawwa: A shiyantaa ba Yaakadadaaruwa egdzere zhele na. ² A yehe zlafe adaliye umele, zheraara Habila, egdze a emmenjaara ge Kayinu. Habila gevge suni, Kayinu ɲane gevge sleherða. ³ Vacite umele, Kayinu a sanaa sadake ge Yaakadada am naàzena a vantaa uzaara. ⁴ Habila keni a de sanaa sadake ge Yaakadada am dabbahaara, a de sanaa ba emnde na ta zunjwe ge mamahaatare, taà an ɲasla jipu na. Dadaamiya Yaakadada hayanhaya Habila lyevaalya sadakaara kani. ⁵ Amaà Kayinu waà, Yaakadada hyanka ɲane, lyiyaaka sadakaara keni. Daaci jaaja ervaunje Kayinu

na, àà kwasha feke. ⁶ A ba Yaakadada àà elvan ge njane: Labara àà jaka ervaunḡe kaà kwasha feke na? ⁷ Maà shagera maàgaanja, watse ka kanteka ire. Maà shagerka maàgaanja, kwaye haypa njanunje ge wakyiyaanja, bademme a wederaara àà ba ate ka. Amaà naàzena yaà bakanaà ya waà, gegga ba ka ndzedà arge njane. ⁸ Daaci a ba Kayinu àà elvan ge egdze a emmenjaara Habila: Sawa mi zlala àà dem kaamba. Daraada am kaamba maa, Kayinu njanna a naba darge egdze a emmenjaara na an waàva, a je shifaara.

⁹ A ba Yaakadada àà elvan ge Kayinu: AÀma egdze a emmenja Habila? A njwanante a ba njane: Diyanka ya, ya sle ufa egdze a emmerwa emtu? ¹⁰ A ba Yaakadada àà elvan ge njane: Azara una ka maganaa ka na? Eccena ba njaa: Se shisha kyuwa àà uzhe àà egdze a emmenja àà sawa am haha. ¹¹ Kina waà, kaà an nyainye, baaka barkaanja, ambane ba ka baaka ate haha njanna a shu uzhe àà egdze a emmenja na, ka puwanvaa ba ka an ervaanja na. ¹² Kaà de herda, amaà watse àà yaiveye haha naàmpire na àà magateraàn ge emnde na. Kaà de jaà ḡaba seke ba kuye, dammaru kaà de shanka tate na ni àà de ekhyekhya ervaunḡaanja ààtekwa na.

¹³ A ba Kayinu àà elvan ge Yaakadada: Elva na ḡemḡeme jauje ge ndzedàaruwa, yaà tsa sepanteka. ¹⁴ Vatena njyaisenggye am sleḡe àà herda, njyaisenggye àà katafkaanja keni bademme. Ganevge ba seke kuye, baaka tate àà tsaaruwa ḡekideki ate haha na. Una ààbi ma a shiyaa ware keni àà de jaà ba shifaaruwa? ¹⁵ A njwanante ge Yaakadada, a ba njane: baaka ura jagja ḡekideki. A ba njane: Ma ware una a je Kayinu, àà pelava an shifa vuye. Daaci Yaakadada a magaa nalaama ate Kayinu, geni ma ta jaa ire antara ware keni, eddaara a fanfeka erva ḡekideki. ¹⁶ Am iga àà una njanna maa, ba ezlzalaara ge Kayinu yiyiye an Yaakadada, kwaye a de nja an haha àà Naudi, àà dem ḡedyaara ge Adnin.

Eggyahaanjaara ge Kayinu

¹⁷ Kayinu a deza muksaara, mukse shansha huḡe, a yese egdzere zhele zheraara Hanauk. Kayinu a ndere berni, a fete zhera àà berni njanna Hanauk, zhera àà egdzaara. ¹⁸ Hanauk a yese Iraḡ, Iraḡ a yese Maihuya'el, Maihuya'el a yese Maitsusa'el. Maitsusa'el a yese Lamaik. ¹⁹ Lamaik njane a halante njwasha buwa. Palle zheraara Adda, palle na keni zheraara Jila. ²⁰ Adda a yese egdzere zhele, zheraara Yabal. njane eggyetare ge emnde a kumkum, taà nja àà ba am beraha àà kakakaca, taà an waldahaatare. ²¹ Zhera àà egdze a emmenjaara Yubal, njane eggyetare ge emnde a jaà ḡadzavera antara emnde a ferta nalgaita. ²² Jila keni a yese egdzere zhele zheraara Tubalkayinu, njane slejaà ekzla, àà jaànaà njane kazlaja àà slera bademme, an verzhagane antara ire danjwe. Anḡkwa egdze a emmenjaara mukse, zheraara Naama.

²³ A ba Lamaik àà elvan ge njwashahaara, tara Adda antara Jila: Cenaucena naàwa yaà bakura elvaaruwa, kwa njwashahaaruwa ya Lamaik ààbi! Yawwaa, faufa hyema ba njaa ge cena elvaaruwa na. Iya Lamaik waà, maàki garifege ververe, iya yaà jaà shifa àà zhele palle. Maàki zariyuzè an jaà, iya yaà jaà shifa àà egdzere zhele palle. ²⁴ Maàki ta cebaa zaala vuye ge pela hume a Kayinu waà, naàzaaruwa iya Lamaik zaala kul vuye ju vuye.

²⁵ Naadama a duhe zlaḡe ààdeza muksaara, muksaara a shaa huḡe zlaḡe adaliye, a ye egdzere zhele, Hawwa a fante Saitu ge egdzaara, aḡaba a ba njane: A vitaa ba Dadaamiya egdzere zhele umele am sleḡe àà Habila na jaaja Kayinu. ²⁶ Saitu keni a shaa egdzere zhele, a fete zheraara Ainaus, ta fantau àà ba am sarte njanna emndimagwaha ge ḡaha zhera àà Yaakadada am maduwa.

5

Eggyahaanjaara ge Naadama dem Nuhu

¹ Naàwa wakita na waà, àà tsaka wulfaha àà Naadama. Am sarte na Dadaamiya àà nderaà urimagwe, a nderanaa ate nderaara ge njane. ² A nderaterhe tara zhele an mukse, a gaterar barka, a vaterte zhera àà urimagwire ba vacite na ni a nderaterndera.

³ Yawe àà Naadama dermeke an kul keye am sarte na a shaa Saitu, egdze na ni a de eksa ba njane mazlanaaka ba tatara kini ate njane. ⁴ Am iga àà iva njanna a ye Saitu ààtekwa na waà, Naadama a magaa iva dermeke tise zlaḡe adaliye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar njwasha. ⁵ Yawe àà Naadama bademme lauktu àà emtsa waà, dermeke maselmane an kul keye

⁶ Saitu a magaa yawe dermeke an ilyeḡe lauktu a ye Ainaus. ⁷ Am iga àà iva njanna a ye Ainaus ààtekwa na maa, Saitu a magaa yawe dermeke tise an vuye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar njwasha. ⁸ Yawe àà Saitu bademme, dermeke maselmane an kelaawa ju buwa lauktu àà emtsa.

⁹ Ainaus a magaa yawe kul maselmane kalkale lauktu a ye Kaynan. ¹⁰ Am iga à iva ñanna a ye Kaynan aàtekwa na, Ainaus a magaa yawe dermeke tise an kelaawa jilyeɓe, a yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ñwasha. ¹¹ Yawe à Ainaus baɓemme, a magaa demeke maselmane an ilyeɓe lauktu à emtsa.

¹² Kaynan keni a magaa yawe kul vuye kalkale lauktu a ye Malaliyail. ¹³ Am igaara, a magaa yawe dermeke tise an kul ufaɓe zlaɓe adaliye. A yayaa egdzar zaala, umele antara egdzar ñwasha. ¹⁴ Yawe à Kaynan baɓemme a magaa dermeke maselmane an kelaawa lauktu à emtsa.

¹⁵ Malaliyail keni magaa magaa yawe kul ñkwahe jilyeɓe lauktu a ye Yarat. ¹⁶ Am igaara, a magaa yawe dermeke tise an kul keye, a yayaa egdzar zaala umele, antara egdzar ñwasha. ¹⁷ Iva à Malaliyail baɓemme, dermeke tise an kul maselmane jilyeɓe lauktu à emtsa.

¹⁸ Yarat a magaa yawe dermeke an kul ñkwahe ju buwa lauktu a ye Anuhu. ¹⁹ Am igaara zlaɓe adaliye, Yarat a magaa yawe dermeke tise kalkale. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ñwasha. ²⁰ Yawe à Yarat baɓemme, dermeke maselmane an kul ñkwahe ju buwa lauktu à emtsa.

²¹ Anuhu magaa magaa yawe kul ñkwahe jilyeɓe lauktu a ye egdzere zhele zheraara Matusala. ²² Am iga à iva ñanna a ye Matusala aàtekwa na maa, Anuhu a magaa yawe dermeke keye kalkale zlaɓe adaliye, anjwa à ɗaba Dadaamiya. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ñwasha. ²³ Yawe à Anuhu baɓemme, a magaa dermeke keye an kul ñkwahe jilyeɓe lauktu à emtsa. ²⁴ Anuhu ɗabetedaba Dadaamiya. Emnde taà zhaàraà ba ɓaaka am dagavaatare, aɗaba eksanteksa Dadaamiya à ba an shifa aàdezeñaara.

²⁵ Matusala a magaa iva dermeke an kul tise ju vuye, lauktu a ye Lamaik. ²⁶ Am igaara, Matusala a magaa yawe dermeke vuye an kul tise ju buwa. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ñwasha. ²⁷ Iva à Matusala baɓemme, a magaa yawe dermeke maselmane an kul ñkwahe ju maselmane lauktu à emtsa.

²⁸ Lamaik keni a magaa iva dermeke an kul tise ju buwa, lauktu a ye egdzere zhele. ²⁹ A fete zhera à egdze ñanna Nuhu. A ba ñane: Edgze na waà, watsa à ekhyañera ñane ervaunɗe am slerahañere baɓemme, aɗaba ñgedepa na ñaà anjwa à magana ñere ate haha na. Aɗaba Dadaamiya nyainyainvenyainye haha. ³⁰ Am iga à iva ñanna a ye Nuhu aàtekwa na, Lamaik a magaa iva dermeke ilyeɓe an kul maselmane jilyeɓe zlaɓe adaliye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ñwasha. ³¹ Iva à Lamaik baɓemme, a magaa dermeke vuye an kul vuye ju vuye, lauktu à emtsa.

³² Nuhu keni maa, a magaa yawe dermeke ilyeɓe kalkale, lauktu a fantau ge yaà egdzara. Tara Saim, antara Haamu ira Yafait.

6

Mandzawire à emndimagwaha jasseje am ire à Dadaamiya

¹ Am sarte na emndimagwaha farantaufe à ba an ndzedà taà anjwa huya ate haha, taà anjwa à yaya gyaalaha zarizariya keni. ² Emnde à Dadaamiya taà anjwa a zhaàraà gyaalaha à emndimagwaha na ta zariyaha jipu, daaci ta naba dzerese gyaalaha ñanna, ta gaterve ñwashahaatare.

³ Daaci a ba Yaakadada: Mazlaara yaà yanka Shedekwaarua à nja am urimagwe dem ba ge dekiɗeki. Aɗaba urimagwe an vuwa, a ñaa ba emtsa. Yaà gulanagula slaɗɗire à shifaara, a juka am yawe dermeke palle an kul buwa taà nja an shifa. ⁴ Am zamane ñanna, emnde a samaya ta ge gyaalaha à emndimagwaha, ta gaterve ñwashahaatare na waà, ba egdzara à ñwasha ñanna ta ge emnde a samaya na ndza ta emnde a ñganja, yaikkire keni ndza ba naàzaatare.

⁵ Daaci Yaakadada à zhaàraà mandzawire à emndimagwaha a far ba wala ate haha, naàzena taà dzamana am ervaunɗaatare baɓemme ba mandzawiri ⁶ Yaakadada demda am ambane ge ndera urimagwe ate haha, zlaɗevzlaɗe ervaunɗaara jipu. ⁷ Aɗaba una ñanna, a ba ñane: Emnde ñanna ya nderateraa ba iya na waà, sey yaà jaàteraàja ate haha ba dekiɗeki. Dete dabbaha, naàzu à hulmba am haha ira yiya à samaya baɓemme. Aɗaba danemda am ambane geni ambane ma nderanaterka ba dekiɗeki. ⁸ Amaà Nuhu waà, ñane shansa ñgurna àza Yaakadada.

Dadaamiya à kwanse maàga paàre à yawe ge Nuhu

⁹⁻¹⁰ Naàwa una waà, labare à Nuhu, eddarga dawalaha keya: Tara Saim, antara Hamu ira Yafait. Nuhu ndza ur jirire, ndza ɓaaka duksa maàndzawe ate ñane, ndza à ɗaba ba Dadaamiyaara. ¹¹ Amaà emnde baɓemme waà, duniya baɓemme seɓe am ice à Dadaamiya, a juwaa ba kelaadire ɓaaka dukse umele. ¹² Dadaamiya à ezhzhaàraà

waà, duniya ñanna bademme badzavbadze. Adaba bademme a emndimagwaha baaka ura àà zlala ndedde am duniya.

¹³ Daaci a ba Dadaamiya àà elvan ge Nuhu: Maàga àà emndimagwaha ñanna hyaahya, adaba duniya bademme badzavbadze adaba maàgaatare. Adaba una ñanna yaà jaàteraaja ba dekideki ate haha na. ¹⁴ Amaà ekka waà, maganaamaga paàre àà yawe yaikke ge iraanja, kaà maganaà an nafa àà gaufir. Kaà maga hufe na gergere waanyara keni am hudaara. A jerka tate aatekwa, kaà vanyavanya bademme an naàvawe, tara hufe an iga bademme. ¹⁵ Paàre àà yawe ñanna naàwa kaà de magana ate una: An sladfire kaà kura dza dermeke keye kalkal, an huya waà, dza kul ilyebe. Sladfireara àà dem samaya keni dza kul keye kessle. ¹⁶ Maà kaà maga pare ñanna waà, kaà maga bere arge bere, bere arge bere haà keye. Wakyyaara am dalbe palle, kaà maganaà am dagavaara ge dalbe ñanna. Sey kaà mazlanaamazla wabiye aatekwa àà ba an niya deydey dza palle, am dagave àà tara wuwa àà pare an mbakye. ¹⁷ Adaba uwe, kwaye watse yaà hya yawe yaikke jipu ge keda duniya bademme, naàzena an shifa bademme ate haha na bademme àà keda. ¹⁸ Amaà ekka waà, yaà anjwa maga namaàna am dagavaamiya antara ka, kaà kedeka dekideki. Naba dawumda am pare àà yawe antara muksaana, egdzaraakure ira shawlahaakure. ¹⁹ Iyau halarterehala zlafe adaliye àà dem pare antara ka, duksa bubuwa tara zhele an mukse am naàzu an shifa bademme geni itare keni a kedeka shifaatare, a enjlarsenjzle antara ka. ²⁰ Ma am yiyaha, ma am dabbaha, ma am naàzu àà hulmba am haha keni, am naàzena an shifa bademme, kaà tsaka bubuwa tara zhele an mukse, watse taà sawa ba itare aàsezena geni taà enjlesenjzle antara ka. ²¹ Ekka waà, ejaahaà ka ba naàza za, jili àà naàza za gergere fanufe hyema aàzena, watse kaà ña iraanja an ñane, antara aàzaha ñanna bademme.

²² Nuhu a maganaahe àà ba ate una ñanna, a magaa ba naàzena ni a faara Yaakadada bademme.

7

Yawe àà zla duniya

¹ Daaci a ba Yaakadada àà elvan ge Nuhu: Dawumda am pare àà yawe antara emndaana bademme. Adaba ya ber ba ka palle edda àà jirire am dagave àà emnde a zamane na. ²⁻³ Am dabbaha na cudedde waà, tsakvaatsaka aàdezena zaala vuye, ñwasha keni vuye àà ba am jeba palle. Am yiyaha keni ba estuwa, kaà tsaàkaà zaala vuye, ñwashahaara keni vuye àà ba am jeba palle, geni a jauje wulfaatare am hufe àà duniya. Amaà am dabbaha na haraam waà, kaà tsaàkaà ba bubuwa tara zhele an mukse tara zhele an mukse zlauzle. ⁴ Adaba a juwaa ba hare vuye njerainje, yaà de hyaà yawe yaikke, vayivacika, hare kul ufade watse àà hya ba yawe ñanna, bademme naàzena ya nderanaa ya ate haha na àà de jauka ba palle keni. ⁵ Daaci Nuhu maganaamaga naàzena a faara Yaakadada na bademme.

⁶ Am sarte na Dadaamiya a hyaa yawe yaikke ge keda duniya bademme na waà, iva àà Nuhu dermeke unjwahe kalkale. ⁷ Daaci ta demhe ge tara Nuhu am paàre àà yawe antara muksaara, antara egdzaraatare ira ñwashaha àà egdzaraatare bademme, geni a kedateraaka yawe yaikke ñanna. ⁸ Dabbaha cudedde, antara dabbaha na garevka cudedde, antara yiyaha ira naàzu àà hulmba am haha, ⁹ bademme saremsa aàseza Nuhu am pare bubuwa bademme, ma uwe keni ba tara zhele an mukse tara zhele an mukse, ba seke una a ndahana Dadaamiya ge Nuhu na.

¹⁰ Am magaaamaga hare vuye ñanna waà, tsekwaatsekwa yawe yaikke àà sawa am samaya aàsetarge haha bademme. ¹¹ Ate iva na ni iva àà Nuhu magaaamaga dermeke unjwahe na waà, ate tere ge buwire, haraara keni kelaawa ju vuye na waà, vacite ñanna a naba sesehe ge yawaha, bademme herahera slede, ate samaya keni a weretaa ba biyaara ge yawe, ¹² Maà a de fantau ge hya yawe àà sawa am samaya waà, ba ka hedu we. Vacivayika hare kul ufade àà hya ba yawe na. ¹³ Vacite ñanna tara Nuhu ta demhe am pare àà yawe antara muksaara, egdzaraara, tara Saim antara Hamu ira Yafait, antara shawlahaara keye. ¹⁴ AA dem pare àà yawe ñanna ta demhe ba kerde antara dabbaha àà kaamba jeba gergere, dabbaha àà haà jeba gergere, naàzu àà hulmba am haha jeba gergere, antara yiyaha keni jeba gergere. ¹⁵ Bademme àà naàzena an shifa, ta semba bubuwa aàseza Nuhu am pare àà yawe na. ¹⁶ Am jeba duksaha na bademme, ta semaa tara zhele an mukse àà ba ate una a banna Dadaamiya ge Nuhu na. Am iga àà una ñanna maa, ba Yaakadada an iraanja a hedanu ge Nuhu am pare àà yawe.

¹⁷ Hare kul ufade kalkale vacivayika àà hya ba yawe yaikke na àà sawa am samaya, haha bademme walarwaala yawe, anjwa àà kaà pare àà yawe na àà detire, gevge waà, pare àà yawe na àà jaà daba ba estuwa arge yawe bademme. ¹⁸ Yawaha na

ba a farfe a ba an ndzeda, gevge haha yiyiye jipu ge sledfire a yawe argine, pare aà yawe na a ja d'aba arge yawaha. ¹⁹ Ad'aba yawe n'anna an'kwa aà far ba waàla aà dem samaya, antare ba ire aà waha sadaf'de keni aà naaka mazlaara ndawnde. ²⁰ Yawe ndawnde waha bademme. Aà ba arge ire aà waha keni waàlaa aà yawe dza kelaawa jilyebe. ²¹ Bademme a naàzena aà puwa ba shifa ate haha na jauka. Amaana: yiyaha, dabbaha aà haà, dabbaha aà kaamba, naàzu aà hulmba am haha, antara ba emndimagwaha. ²² Bademme a naàzena aà puwa shifa aà kya ektare, aà nja ate haha dzayye emtsaremts. ²³ Yaakadada a janaahe estuwa naàzena ndza an shifa ate haha bademme. Tsante ate urimagwe, dabbaha sadaf'de, dabbaha mesheshe, yiyaha, bademme a kedataraahe ba d'ekideki ate haha. Sey a jauwa ba Nuhu an shifa, antara emnde na ndza taà antara n'ane am pare aà yawe.

²⁴ Waàla aà yawe ate haha gejaaka emtsaad'e d'ekideki, a magaa hare dermeke an kul ilyebe.

8

Dadaamiya a vante estuwa barama a segashe am pare aà yawe ge Nuhu

¹⁻² Daaci Dadaamiya viyanaaku Nuhu, antara dabbaha aà kaamba ira dabbaha aà haà na taà antara n'ane am pare aà yawe na, a naba saa effeya, an'kwa aà vata effeya na ate haha bademme, daaci yawaha na a segashe am hufe aà haha na, antara biyaha na ndza ate samaya na bademme hadettehaàda, yawe na aà hya na keni a naba belehe, lauktu waàlaa aà yawe na ate haha na a fantau ge tsekwa. ³ Waàlaa aà yawe ate haha aà far ba gula an cekwa an cekwa, a magaa hare dermeke an kul ilyebe lauktu gulaagula kwa waàlaa aà yawe n'anna ba nga. ⁴ Ate tere ge vuyire am iva n'anna, ate hare kelaawa ju vuyire ate tere n'anna waà, de tsatse pare aà yawe am hufe aà wa aà Araraada. ⁵ Yawe na an'kwa aà far ba gula ate haha. Ate tere kelaawire, am hare ge zunjwire ate tere n'anna waà, marapsemaàre ire aà waha, naranna emnde.

⁶ A magaa hare kul ufafe am iga aà una n'anna, Nuhu a naba werante we aà biye na a maganaa aà ba an niyaara ate pare na, ⁷ a belaa zalke, zalke na a naba ngye, de janteja d'aba, a naba saah. Zalke na an'kwa aà zlala, aà saà adaliye, an'kwa aà ja d'aba ba estuwa haa a zlu ge yawe ate haha, eptsaka mazlaara. ⁸ Am iga aà una n'anna maa, a belaa takala zlafe adaliye geni aà zharanaa aàtekwa maàki ba jirire gulaagula yawe ate haha. ⁹ Amaa takala n'anna shanka tate na ni a tsekwa aàtekwa ba geni aà puwansepuwe seraara keni. Am zlafe an'kwa yawe aàte haha bademme, takala na a naba eptsaa aàsete vuwa aà pare aà yawe. Nuhu a velese eravaara, a eksante takala na a dem hufe a pare aà yawe.

¹⁰ A pakvaa hara vuye zlafe adaliye am iga aà una n'anna, a belaa takala na zlafe adaliye aàdegashe. ¹¹ Takala na a saa aàsezenaara an icavaciya, antara hyema aà anyaranyara am mbuwe. Daaci diyeddiye Nuhu geni gulaagula yawe ate haha. ¹² Am iga aà una n'anna, a magaa hare vuye zlafe adaliye, a naba bela takala na adaliye. Amaa eptsaka takala na aàsezenaara mazlaara.

¹³ Ate iva na ni Nuhu shanaasha iva dermeke an palle waà, ate zunjwire aà tere, hare keni zunjwire ate tere n'anna waà, yawe keni zlauzle ate haha bademme. Daaci Nuhu a naba fiyaa ire aà pare, a zharanaahe bademme waà, baaka, zlauzle yawe ate haha mazlaara. ¹⁴ Ate tere ge buwire, haraara keni kul buwa ju vuye waà, welasewele haha kanjgelan'je.

¹⁵ Mazlaara a ba Dadaamiya aà elvan ge Nuhu: ¹⁶ Sesse am pare aà yawe mazlaara. Muksaana, egdzaraana, shawlahaana, itare keni a sarsese bademme. ¹⁷ Satersese aàzaha na taà aàzena na keni bademme: yiyaha, dabbaha ira naàzu aà hulmba am haha. Naba satersese, puwataapuwa a zlarzlala ma aàdeme keni ate haha bademme, a yairteya, a hyartehye ate haha bademme. ¹⁸ Daaci a sesehe ge Nuhu am pare aà yawe, muksaara, egdzaraara, antara shawlahaara keni ta sesehe antara n'ane am pare aà yawe na. ¹⁹ Am igaatate, ta sesehe ge dabbaha jeba gergere, yiyaha jeba gergere, naàzu aà hulmba am haha keni jeba gergere ira naàzu an shifa aà zlala ate haha bademme jeba gergere, sarsese am pare aà yawe.

²⁰ Daaci Nuhu a nderanaa tate aà fana sadake aàtekwa ge Dadaamiya Saksage. Am igaara, a eksevaa palpalle am dabbaha cufed'de, am yiyaha na cufed'de keni a eksevaa palpalle, a vante sadakaara ge Dadaamiya ate tate n'anna, bademme a zuwaa ba kara. ²¹ Yaakadada sanaase emtakire aà sadake na waà, a ba n'ane am ervaun'daara: Yaà dalika aà nyainya haha d'ekideki ad'aba urimagwe. Ge jirire waà, urimagwe aà ba am cekwire keni baaka duksa umele am ervaun'daara, sey ba dzama ire maàndzawe. Aley keni yaà naba yanya, yaà dalika aà cefa naàzu an shifa seke una ya maganaa ya kina.

²² Maàki zlafe àà ba anƙwa haha na waà, jaà duksa, antara icanaà àà se mba iceka. Iyau sarte àà ngudeffire antara sarte àà lailaidfire, viya antara erva a vaciya ira vaàha antara vayiya, baaka tsaatare defekideki.

9

Dadaamiya a ngudanaa namaàna ge Nuhu

¹ Dadaamiya a gar barka ge Nuhu antara egdzaraara, a ba ñane àà elvan ge itare: Yaiwtiya, gawevge ba kwakya, hyawtehye ate haha bademme. ² Bademme a dabbaha, bademme a yiyaha àà samaya, bademme àà naàzena àà hulmba am haha, bademme a kelfaha am haye, sey taà kuvakurkuva. Fanakuremfa aàzaha ñanna bademme am erva ge kure. ³ Bademme a naàzena àà zlala ate haha, bademme a naàzena an shifa, vanakurteva aàzaha ñanna ge ezza. Ba seke una ndza ya vakurte masaha bademme ge ezza na waà, una keni ba estuwa. ⁴ Sey ba hyuwa na ni saska shifa am huɗaara na waà, una ñanna zauka defekideki. Amaana: hyuwa na icaaka. ⁵ Uzhaakure keni, amaana: shifaakure, sey watse yaà enndaàva aàza eddawna a je shifaakure. Shifa àà urimagwe waà, ma a janaa dabbakeni, sey yaà ndavanundave, ma a janaa ura keni eddawna a je shifa àà ukfenjaara na sey yaà ndavanundave.

⁶ Ma ware una a puvaà uzhe àà urimagwe na, uzhaara ge ñane keni àà de puwana ba ura seke ñane. Adaba Dadaamiya a ndere urimagwe ate nderaara ge ñane.

⁷ Kina kure waà, yaiwtiya, huyawhuya, hyawtehye ate haha baaka zlaktaakure defekideki.

⁸ A ba Dadaamiya zlafe adaliye, àà elvan ge Nuhu antara egdzaraara: ⁹ Iya waà, naàwa yaà magakura namaàna ge kure antara eggyahaakure na ni watse taà sawa am igaakure, ¹⁰ ira naàzena àà ba an shifa anƙwa ate haha antara kure. Amaana: yiyaha, dabbaha, egdzar dabbaha mesheshe na àà zlala am haha na, bademme àà naàzena ni a segashe am pare antara kure. ¹¹ Naàwa namaànaaruwa na yaà ngudakur ge kure: defekideki yaà hyeka yawe yaikke na aàdete haha, àà zlaà naàzu an shifa bademme na. Jeba àà yawe ñanna àà dalika àà sawa defekideki ge zlaà naàzu ate haha bademme na. ¹² A farhe zlafe adaliye Dadaamiya, a ba ñane: Naàwa nalaama àà namaàna na yaà ngudana iya am dagavaamiya, iya antara kure ira naàzu an shifa bademme dem eggyeggye maà ba taà anƙwa emndimagwaha ate haha: ¹³ Yaà de fem kataliyavere am dagave àà kumbaha. Una ñanna nalaama àà namaànaaruwa, am dagavaaruwa antara emnde na ta ate haha bademme. ¹⁴ Ba kelaa maà maganaamaga kumba arge haha ni jesarje kataliyavere am huɗaara waà, ¹⁵ sey ba yaà yehammeyehe namaànaaruwa na am dagavaaruwa antara kure ira naàzu an shifa bademme na, àà gevka demme yawe yaikke mazlaara ge zlaà shifa ate haha bademme na. ¹⁶ Watse àà tsatse kataliyavere am dagave àà kumbaha yaà de zharanaà an icaaruwa, yaà de yehete aàtekwa namaàna saksage na ni am dagavaanjere iya Dadaamiya antara naàzena an shifa ate haha bademme. ¹⁷ Dadaamiya a fanarhe zlafe adaliye ndandahaara ge Nuhu, a ba ñane a elvan ge ñane: Una ñanna nalaama àà namaàna ya ngudanaa ya, am dagavaanjere antara naàzena an shifa ate haha bademme.

Nuhu an egdzaraara

¹⁸ Egdzara àà Nuhu egdzar zaala na ta segashe am pare àà yawe waà, ba tara Saim an Haamu ira Yafait. Haamu waà, ñane eddenjaara ge Kanaana. ¹⁹ Egdzara àà Nuhu keye ñanna waà, ta huya ba itare, bademme àà emnde na ta ate haha na ta segashe àà ba am itare.

²⁰ Ay Nuhu waà, ñane ndza sleherɗa, a magaa fe àà inabauhi, zhara àà nafa ñanna. ²¹ Daaci vacite umele maa, a hyana mbazla àà egdza àà nafa àà inabauhi na, jaaja, a de zlavehe am beraara an ukhyiye dey. ²² Duwa àà Haamu eddenjaara ge Kanaana, a de zhareme am nasherire àà eddenjaara na, a de balateranse ge egdzar mamahañara buwa taà aàgashe. ²³ Daaci ta tsetehe ge egdzar mamahañara na, tara Saim antara Yafait, ta haltaa zane, ta puwete zane na ate nahyaipaihyaiapaatare, ta duwa an iga an iga aàdeza eddetare na geni a narañka nasherire àà eddetare na an ukhyiye dey na, ta de shebanaa nasherire ge eddetare. ²⁴ Am sarte na tsetse Nuhu, kyanvaarkye mbazla bademme, a naba diyeddiye naàzena a magannaa egdzaara na bademme, kudere keni ba ñane am egdzaraara.

²⁵ Daaci a ba Nuhu: A nyainyainvenyainye Dadaamiyalla Kanaana! A gevge kataliya àà ba am naàvaha àà egdzar mamahañara keni! ²⁶ A farhe zlafe adaliye, a ba ñane: Dadaamiyaaruwa Saksage, barka àà njinja antara Saim, sey Kanaana àà gevge navaara. ²⁷ Huyanaahuya Yafait, njanaanja an hairire am mba àà egdze a emmenjaara Saim. Amaà Haamu waà, a gevge navaatare.

²⁸ Am iga àà yawe yaikke ñanna maa, Nuhu a magaa yawe dermeke keye an kul ilybe zlafe adaliye anjwa àà zaà shifa. ²⁹ Ivaara bademme am duniya, a magaa dermeke maselmana an kul ilyefe lauktu àà emtsa.

10

Wulfaha àà egdzara àà Nuhu

¹ Am iga àà yawe yaikke na a kedaa naazu an shifa ate haha bademme na waà, egdzara àà Nuhu, tara Saim an Haamu ira Yafait huyaraahuya, ta yayaa egdzar zaala. ² Naàwa egdzara àà Yafait: Tara Gaumair an Magaug an Maday an Yawan an Tubal an Maisaik ira Tiram. ³ Naàwa una keni egdzara àà Gaumair: Tara Askanas an Rifat ira Taugarma. ⁴ Naàwa egdzara àà Yawan: Tara Ailiza an Tarsis an Kiti ira Raudani. ⁵ Bademme a lardaha na taà am dagave a haye na, antara lardaha na taà ate we àà hayaha na, ta segashe àà ba am itare. Garevge jebaha gergere kwakya, taà ndaha elvaha keni gergere kwakya, zlamaha gergere kwakya, ma emndara keni taà àà ba an lardaatare. Emnde ñanna bademme ba wulfaha àà Yafait.

⁶ Naàwa egdzara àà Haamu keni: Tara Kus an Mitsarayim an Put ira Kanaana. ⁷ Naàwa egdzara àà Kus: Saiba an Hawila an Sabaita an Rama ira Sabitka. Naàwa emnde na keni ta egdzara àà Rama: Tara Saba an Daidan. ⁸ Kus waà, Nimrudu keni a yanaa ba ñane. A fantuwa ba Nimrudu ñanna maga hakuma ate haha. ⁹ Nimrudu ñanna waà, sledzega an haàkuma àà dzega keni jipu aàkafatke àà Yaakadada. Adaba una ñanna, ta baàntsa: Sledzega seke Nimrudu na an haàkuma àà dzega àà katafke àà Yaakadada na. ¹⁰ Naàwa eksaha na Nimrudu a fantau ge maga sleksiraara am hudaara na: Am Baabila, am Airaik, am Akat, antara am Kalne. Eksaha ñanna bademme àà ba am larde àà Siniyar. ¹¹ A kezlese am larde ñanna, kwaye àà zlala àà dem larde àà Asuura. Nimrudu a de nder berniyaha gergere aàhuwa: Berni àà Niniwe, berni àà Raikaubat Ir, berni àà Kalak ¹² antara berni àà Raissain. Raissain waà, am dagave àà tara Niniwe antara Kalak berni na yaikke jipu na. ¹³ Mitsarayim maa, ñane eggyetare ge Lundiyaha an Anamiyaha an Laihabiyaha an Naftuwaha ¹⁴ an Paterusiyaha an Kasluwaha ira Kaftauriyaha. Filistiyaha keni ta segashe àà ba am emnde ñanna. ¹⁵ Kanaana a yese Sidaun makaajiyara antara Haitu. ¹⁶ Yaibusiyaha an Amauriyaha an Gaigasiyaha, ¹⁷ Haiwiyaha, Arkiyaha, Siniyaha, ¹⁸ an Arwidiyaha, Jaimariyaha ira Hamatiyaha, bademme a jebaha ñanna, ta segashe àà ba am Kanaana. Am iga àà una ñanna maa, emnde àà Kanaana ñanna jeba gergere na bademme zaàferevzaàde hyaremnye am tate ñanna. ¹⁹ Emnde àà Kanaana waà, hahaatare yaikke jipu. Tsante am Sidaun am dalbe àà Gairar, dem Gaaja, dem Saudauma antara Gaumaura, an Adama an Saibauyim, kwaye de shanaasha Laisa, bademme ba hahaatare. ²⁰ Kwaya ñane wulfaha a Haamu, garevge jebaha gergere kwakya, ma emndara keni taà ndaha ba elvaatare, taà am lardahaatare gergere, antara zlamaha gergere.

²¹ Saim maleñaara ge Yafait, ñane keni a yayaa egdzar zaala, eggyetare ba ñane ge emnde àà Aibair bademme. ²² Naàwa egdzara àà Saim: Tara Aillam an Assuuru, Arfasada, Luuda ira Aram. ²³ Egdzara àà Aram ñanna maa, tara Us an Hul an Gaitair ira Mas. ²⁴ Arfasada a yese Sala, Sala a yese Aibair. ²⁵ Aibair, ñane a yayaa egdzar zaala buwa: Pallaatare Falaik. Ta fante zhera àà Falaik adaba a tegava am zamanaara duniya. Zhera àà egdze a emmeñaara Yaktaan. ²⁶ Yaktaan a yese tara Almaudat an Saitaif an Hajamawait an Yairak ²⁷ an Hadauram an Usal an Dikila ²⁸ an Aubal an Abimayail an Saiba ²⁹ an Aufir, an Hawila ira Yaubaba. Bademmaatare na ta ba egdzara àà Yaktaan. ³⁰ Hahaatare ge itare keni maa, tsante am Maisar, dem Safar, dete wa na àà dem gedí na, bademme ba hahaatare. ³¹ Kwaya ñane wulfaha àà Saim, garevge jebaha gergere kwakya, ma emndara keni taà ndaha ba elvaatare, taà am lardahaatare gergere antara zlamaha gergere.

³² Kwaya ñane jebaha àà emnde gergere na ta yanaa egdzara àà Nuhu, ate kergema àà eggyahaatare. Bademme a nalgaadama ta segashe àà ba am itare, lauktu ta hyete ate haha am iga àà yawe yaikke na a kedaa duniya bademme na.

11

Bere slafde am Baabila

¹ Werre waà, bademme a duniya, emnde ndza taà ndaha ba elva palle, nara àà emnde ndza ba palle. ² Daaci tsaretse emnde ta d'aba baraàma àà gedí maa, ta de beraa slede yaikke am haha àà Sinaiyar, d'aaàmbake zlafe adaliye, ta naba nja am slede ñanna. ³ A ba itare am dagavaatare: Magaumimaga jalapa, deraumidera an kara geni àà gevge an ndzedfa. Daaci ta magaa bere an ñane ba seke ta maganaa an nakwa, ta vecaa

bere n̄anna an haha an gya an gaderaun̄. ⁴ A ba itare zlaḅe adaliye am dagavaataare: Dawamiyemda am slera, sey mi nderndera berni yaikke antara bere slafde an tsaka ire an huḁaara, sey ire aà bere n̄anna a shanaasha samaya. Sey mi maganaamaga una n̄anna, geni a keḁeka zheraamiya, zaḁaumiyeḁka aà dem duniya baḁemme.

⁵ Daaci a tsekwe ge Yaakadada aà sa am samaya, ge se zhara berni yaikke na ta nderanaa egdzara aà Naadama na. ⁶ A ba Yaakadada: Emnde na waà, naàwa ta emnde a jeba palle, elva na taà ndahana itare keni ba palle, emnde na, ma ta nderaa maàga uwe am ervaunḁaataare keni, baaka naàzu aà de piyartertepiya ḁekid̄eki. Una ta maganaa itare kina na zlaḅe ba emtakwaara. ⁷ Mindalawa, tsekwaumitsekwa, mi de weshaterantewesha elva na taà aḁkwa aà ndahana itare geni a cenaraaveka am dagavaataare ḁekid̄eki mazlaara. ⁸ Daaci a de kyateraahe ge Yaakadada aàhuwa, aà dem duniya baḁemme, yaranya ndera berni yaikke na. ⁹ Aḁaba una n̄anna, ta fante zhera aà Baabila ge berni n̄anna. Aḁaba Yaakadada a weshante elva na ta ndahanaa emnde am berni n̄anna, a kyesaa emnde aà dem duniya baḁemme.

Wulfaha aà Saim

¹⁰ Naàwa kergema aà wulfaha aà Saim: Saim magaamaga yawe dermeke lauktu a ye egdzere zhele, zharaara Arfasada. Zlaḅe ba yawe buwa am iga aà yawe aà keḁa duniya na. ¹¹ Am iga aà a ye Arfasada keni, Saim a magaa yawe dermeke ilyeḁe zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

¹² Arfasada a magaa yawe kul keye jilyeḁe, a ye egdzere zhele, zharaara Sala. ¹³ Am iga aà a ye Sala maa, Arfasada a magaa yawe dermeke ufaḁe an keye zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

¹⁴ Sala magaamaga yawe kul keye waà, shansha egdzere zhele zharaara Aibair. ¹⁵ Sala a magaa yawe dermeke ufaḁe an keye zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

¹⁶ Aibair magaamaga yawe kul keye ju ufaḁe waà, a ye Falaik. ¹⁷ Am iga aà a ye Falaik maa, Aibair a magaa yawe dermeke ufaḁe an kul keye a yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

¹⁸ Falaik magaamaga yawe kul keye, n̄ane keni a ye Ragaw. ¹⁹ Am iga aà a ye Ragaw maa, Falaik a magaa yawe dermeke buwa an maselmane. A yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

²⁰ Ragaw magaamaga yawe kul keye ju buwa, a ye Saraku. ²¹ Am iga aà a ye Saraku maa, Ragaw a magaa yawe dermeke buwa an vuye zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar n̄washa umele.

²² Saraku magaamaga yawe kul keye, a ye Nakaur. ²³ Am iga aà a ye Nakaur maa, Saraku a magaa yawe dermeke buwa zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala, antara egdzar n̄washa umele.

²⁴ Nakaur magaamaga yawe kul buwa ju maselmane, a ye Taara. ²⁵ Am iga aà a ye Taara maa, Nakaur a magaa yawe dermeke an kelaawa ju maselmane zlaḅe adaliye, a yayaa egdzar zaala, antara egdzar n̄washa umele. ²⁶ Taara magaamaga yawe kul vuye, a ye Abraama, antara Nakaur ira Haran.

Labare aà Taara an emndaara

²⁷ Naàwa labare aà Taara an emndaara: Taara a ye tara Abraama antara Nakaur ira Haran. Haran a ye Ludu, ²⁸ mazlaara a naba emtsehe eddenjaara keni zlaḅe aà ba an shifa. A emtsaa aà ba am ekse na ta yanaa am huḁaara na, am berni aà Ur, am Kaldiya. ²⁹ Tara Abraama antara Nakaur ta ge gyaalaha. Zhera aà mukse aà Abraama Saray. Zhera aà mukse aà Nakaur Milka. Milka n̄anna waà, egdze aà Haran eddetare palle an Yiska. ³⁰ Saray maa, n̄ane dzire aà yeka baaka egdzaara.

³¹ Taara a naba tse antara egdzaara Abraama, antara eggyenjaara Ludu egdze aà egdzaara Haran, antara Saray shawlaara, mukse aà egdzaara Abraama, a naba tseteḁe am Ur, am kwara aà Kaldiya antara emndaara, kwaye ta zlala aà dem Kanaana. Daraada am Harran waà, de n̄jarinja aàhuwa. ³² Iva aà Taara magaamaga dermeke buwa an ilyeḁe lauktu aà emtsa. A emtsaa am Harran n̄anna.

12

Naàwa Dadaamiya a ḁante estuwa Abraama

¹ A ba Yaakadada aà elvan ge Abraama: Sesse am lardaana, sesse am jebaana, sesse am mba aà eddenja, ezlzala aà dem larde na ni watse yaà kwaraksaà ya. ² Yaà de yaikteya, yaà de gagve larde yaikke. Yaà de gak barka, yaà de ganvege zharaana zhera yaikke. Kaà de gev barka ge emnde baḁemme. ³ Yaà de gater barka ge emnde na ni taà

de gak barka ge ekka. Yaà de nyainyai emnde a nyainyaiknyainye. Yaà de gaterar barka ge emnde na taà ate haha bademme adaba ka. ⁴ Daaci a naba tsetehe ge Abraama, a naba zlala ba seke una a bannaa Yaakadada na. ⁵ Abraama magaamaga yawe kul vuye jilyebe am sarte na a kezla am Harran. A eksetaa muksaara Saray antara Ludu egdze à egdze a emmejaara, antara navahaara na a shateraa am Harran njanna bademme ira nalmanaatare bademme, ba zlalaatare à dem Kanaana.

Daraada am larde à Kanaana njanna maa, ⁶ Abraama a naba degashe an hufe à larde à Kanaana njanna peraatte, haa a daahe à dem tate na taà d'ahana an Sikaim na, am tate à nafa yaikke na taà d'ahana an Maure na. Am sarte njanna maa, emnde a larde taà anjwa am Kanaana.

⁷ A naba marapsehe ge Yaakadada à katafke à Abraama, a ba njane à elvan ge njane: Larde na waà, yaà de vaterter ge wulfahaana. Daaci Abraama a naba nderanaa tate à fana sadake aatekwa ge Yaakadada na a maranaa iraara na am tate njanna. ⁸ A tsetehe am tate njanna maa, kwaye a zlala à dem Baytila, à dem gediyaara am hufe à wa. A de icese slalaara am tate njanna, a magaa berahaara an kacakaca am dagave à tara berni à Baytila am puti antara berni à Ayu am gediyaara njane keni. Aàhuwa keni Abraama a nderanaa tate à fana sadake aatekwa ge Saksage, a magaa maduwa, a d'aha Dadaamiya an Saksage am maduwaara. ⁹ Mazlaara a naba kezla aàhuwa keni, a eksetaa baraamaara à dem dalbe à manem.

Abraama am larde à Misera

¹⁰ Samsa waya à sem larde, waya njanna keni yaikke jipu. Abraama a naba kezla à dem Misera geni à de shekwaashekwa aàhuwa cekwaanjudi. ¹¹ Herzhazantehzhe haha à Misera waà, a ba Abraama à elvan ge muksaara Saray: Ka cenancena emtu, naàwa ekka, ka mukse zari jipu. Diyandiya geni ¹² maà de puwartepuwa icaatare ate ka emnde à Misera, taà de baà: Muksaara degi una, daaci taà de ja shifaaruwa, amaà ekka waà, taà de janjka. ¹³ De bateranba ka egdze a emmerwa, geni a fariyufe hyema, a njaninja lapiya am barkaana. Yaà enjlananjezla shifaaruwa am barkaana.

¹⁴ De tsekwatsekwa Abraama am Misera, emnde a Misera taà zhara zarire à muksaara na jauje ge ndzedà. ¹⁵ Galipaha à Firawna keni naranna. Itare ta naba danaa zlebaara ge slekse, se daranda mukse na à dem mba à slekse. ¹⁶ Sleksu Firawna a maganaa shaigerire kwakya jipu ge Abraama adaba mukse na. A naba halanu dabbaha kwakya: kyawaha, eslaha, ezzenwaha antara ezlegwamaha. A vante antara navaha ira kwatenaha.

¹⁷ Amaà Dadaamiya Saksage a belanar masiba yaikke ge sleksu Firawna antara emndaara bademme adaba elva à Saray, mukse à Abraama. ¹⁸ Mazlaara Firawna a naba dante Abraama, a ba njane à elvan ge njane: Aàzara una ka magita ka na? Labara bakiyanka geni muksaana? ¹⁹ Labara ka bantsa egdze a emmejaara geni yaà naba eksanteksa, yaà ganvege muksaaruwa? Kwaye muksaana mazlaara eksanteksa, ezlzala! ²⁰ Firawna a vaterter elvaara palle ge emndaara, geni a varanteva baraama ge Abraama, a ezlzala. A eksanteksa muksaara antara kazlanjaara bademme, a ezlzala.

13

Tegava à tara Abraama an Ludu

¹ Tsetse Abraama am Misera, anjwa à eptsà à sem Kanaana am Puti, njane antara muksaara, antara kazlanjaatare bademme. Ludu keni à aàzenaara.

² Abraama njanna ndza sleberba jipu. Kwakya dabbahaara, kwakya gursaara antara dindar bademme. ³ Abraama anjwa à maga ba shula. A tsetehe am manem njanna, kwaye a zlala à dem Baytila, am tate na ni ndza a magaa beraha à kacakaca aatekwa na, am dagave à tara Baytila an Ayu. ⁴ A baà am tate na ni ndza a nderanaa tate à fana sadake aatekwa ge Dadaamiya werre na. Abraama a magaa maduwa, a dante Dadaamiya an Saksage am maduwaara.

⁵ Ludu na aàzenaara na maa, njane keni an waldaha à elsahaara antara kyawahaara, antara nawahaara halal. An beraha à kacakacaara keni bademme. ⁶ Nalmane à tara Abraama antara Ludu kwakya jipu. Cekwa kaambaatare geni taà nja aatirpalle. ⁷ Adaba una njanna tsetse wawa am dagave à suniyaha à Abraama antara suniyaha à Ludu. Emnde a haha am sarte njanna, emnde a Kanaana antara Pairaisiyaha, itare keni taà à ba am haha njanna.

⁸ Daaci a ba Abraama à elvan ge Ludu: Taslaana a jerka dagala am dagavaamiya antara ka dekideki, ma am dagave à suniyahaamiya keni. Adaba ma ba emnde a haà palle. ⁹ Naàwa haha bademme à katafkaana. Mi naba tegave. baaka laambaana

dékideki naba ekseseke dalbe na kaà katana ka. Maki ka eksese dalbe à nafafa, iya yaà dem nazlaḃa. Maàki ka eksese dalbe à nazlaḃa, iya yaà dem nafafa.

¹⁰ Ludu a kante ice, a naa kaamba à Urdun shaigera jipu, kaamba baḃemme ba slerekke. Aḃaba am sarte na zlaḃe Yaakadada kaḃanaaka tara Saudauma antara Gaumaura, dem Jauwar ndza ba seke zlanḃa à Yaakadada, ndza ba seke haha à Misera. ¹¹ Daaci Ludu a eksananse kaamba à Urdun ḃanna baḃemme ge irara, mazlaara a naba kezla à dem gedí. Ta tegawa estuwa tara Abraama antara Ludu. ¹² Abraama ḃane njaanja am haha à Kanaana, Ludu, ḃane a de icese slalaara am huḃe à kaamba, a velanaa à dem Saudauma. A magaa berahaara an kacakaca. ¹³ Amaà waà, emnde a Saudauma ḃanna ta maàndzawaha jipu. Kwakya haypaatare à katafke à Yaakadada

¹⁴ Am sarte na Ludu yanaaya Abraama, zlaazlala, a ba Dadaamiya à elvan ge Abraama: Kanteka icaanja, ezhzhara à dem yala antara à dem gedí, à dem puti, antara à dem manem baḃemme. ¹⁵ Haha ḃanna kaà anjka à zharana ka na waà, yaà vakte ge akka antara wulfahaanja baḃemme, dem ba ge dèkideki. ¹⁶ Yaà yaktiya ba seke berbere à haha. Ba seke una ni kaà dzegwanka kezla berbere à haha na waà, wulfahaanja keni taà hyanuka ba estuwa. ¹⁷ Tsetse, naba jemje ḃaba am haha na baḃemme, nanaana walaara antara yaikkiraara an vuwa baḃemme. Aḃaba ya vakte ge akka. ¹⁸ Abraama a naba kezla, a de magaa slalaara an beraha à kacakaca am ekte à nafaha am Mamre, herzhe an Haiburuun. A nderanaa tate à fana sadake aàtekwa ge Yaakadada am tate ḃanna keni.

14

Abraama gaaga ndzedá arge sleksaha, a ḃezlaa Ludu

¹ Am zamane à sleksu Amrafail slekse à Sine'ar, antara Ariyauk slekse à Ailasar, antara Kaidaulayaumair slekse à Ailam, antara Tidal slekse à Gauyim, ² sleksaha ḃanna ta naba dateraa waàva ge sleksaha umele ilyeḃe: ta dateraa waàva ge tara sleksu Baira, slekse à Saudauma antara Birsá, slekse à Gaumaura, antara Siniyabu, slekse à Adama, antara Saimabair, slekse à Jaibauyim ira slekse à Baila, Jau'ar keni ba zhera à kwara ḃanna. ³ Sleksaha ilyeḃe na keni ta naba magaa waada, ta jamme am kaamba à Siddim, daàmbake zlaḃe adaliye. Kina waà, tate ḃanna gevge haye baḃemme, taà ḃahana an haye à izhe. ⁴ Yawe kelaawa ju buwa taà aànjka à fansarfe ge sleksu Kaidaurlayaumair. Amaà ate iva kelaawa ju keyire waà, ḃasharka mazlaara. ⁵ Ate iva kelaawa ju ufadire maa, sleksu Kaidaurlayaumair antara sleksaha umele na yaatare palle na, ta naba se gaa ndzedá arge emnde a Raifa am Astairaut Karnayim, ta de gaa ndzedá arge emnde a Suni am Hama, ta de gaa ndzedá arge emnde a Aimi am kaamba à Kiriyatayim. ⁶ Ta de gaa ndzedá arge emnde a Hauri zlaḃe adaliye à ba ate ire à waatare, am Sai'ir. Ta ḃabemhe peraatte dem Ail Paran herzhe an we à kaamba, zaruze baḃemme. ⁷ Daaci ta naba eptse kwa. Saraasa am Ain Mispat, an Kaadais keni taà daha ba ekse ḃanna aàhuwa keni ta se gaa ndzedá arge Amalakiyaha am hahaatare baḃemme, ta zateruhe mette an naàza erva. Amauriyaha na taà am Hasasau Tamar keni ba estuwa, itare keni zarateruze an naàza erva baḃemme. ⁸ Daaci duwa à sleksaha, slekse à Saudauma, slekse à Gaumaura, slekse à Adama, slekse à Jaibauyim ira slekse à Baila, amaana Jau'ar. Sleksaha ḃanna ta naba sesaa emndaatare baḃemme, ta se tsatsaa waàva am kaamba à Siddim. ⁹ Daaci se daremda am waàva yaikke antara sleksaha na, itare keni taà an emndahaatare: Sleksu Kaidaurlayaumair ḃane slekse à Ailam, antara Tidal slekse à Gauyim, antara Amrafail slekse à Sine 'ar, antara Ariyauk slekse à Ailasar, amaana: sleksaha ilyeḃe taà wava an sleksaha ufade. ¹⁰ Ay mbate, kaamba à Siddim ḃanna baḃemme an yaà evvegaha. Ta de zhagade, de valyaremvalye à dem evvegaha na tara slekse à Saudauma antara slekse à Gaumaura. Jugena à emnde na, kyarekya, zhagadarzhagade à dem waha. ¹¹ Daaci emnde na garega ndzedá na ta naba halante nalmane à emnde a Saudauma antara emnde a Gaumaura na baḃemme, antara ba naàza zaatare na ndza an sheḃe, habazarsehabaze baḃemme, zlarzlala an ḃane. ¹² Ludu egdze à egdze a emmejaara ge Abraama na ndza an Saudauma na keni eksarvaksá, ḃane-ka, nalmanaara-ka, baḃemme zlarzlala an ḃane.

¹³ Anjka edda à sera umele ḃezlanjzla, a se ḃalanansa ḃane labare ge Abraama, ura Ibraniḃkau, à nja am ekta à nafaha à Maàmre ura Amauri, nafaha ḃanna sadadḃe jipu. Mamre ḃane egdze a emmetare ge tara Aiskaul antara Anair, ta emnde a namaàna jipu antara Abraama. ¹⁴ De cenaàncena Abraama geni kelaadaha eksarvaksá egdze à egdze a emmejaara daraànda, a naba jemaa emndaara, dawalaha na mbarmbe waàva jipu na, zaala dermeke keye an kelaawa ju tise. Daaci yalla, a daa ḃaba kelaadaha na dem Dan. ¹⁵ Abraama a de tegese emndaara gergere kwakya, daaci ḃane antara

dawalahaara na a naba datererhe ge kelaadaha na an waàva an vayiya. A naba gaa ndzedá arge sleksaha ñanna, a kyateraahé, a dábateremhé aà dem Hauba herzhe an Damas, am dalbe aà manem. ¹⁶ A lyevaa nalmanaatare bademme, a saahé an ñane. Ludu egdze aà egdze a emmenjaara na keni a naba sanaahé. Ludu ñanna, ñwashaha, emnde umele na ndza sluwatervaslúwe na, antara nalmanahaatare bademme sarateraasa.

Malkisadaka aà gar barka ge Abraama

¹⁷ Am sarte na Abraama gaaga ndzedá arge Kaidaurlayaumair antara sleksaha umele na yaatere palle na maa, a naba eptsá. A naba sesehe ge slekse aà Saudauma, a de yainuhe am kaamba a Sawe. Kaamba ñanna waà, taà dáhana an kaamba aà sleksaha. ¹⁸ Malkisadaka, slekse aà Salima, zlafe adaliye ñane liman aà Dadaamiya na an nire ge emnde bademme na, ñane keni a sesehe, a saa dáfa antara egdze a mbazla am erwa. ¹⁹ A se gar barka ge Abraama, a ba ñane: Abraama, a gaggá Dadaamiya na an ire ge emnde bademme na barka. ñane edda aà samaya antara haha. ²⁰ Zheraara a gevge an gaàlaà, Dadaamiya na ni an nire ge emnde bademme, a fakem kelaadahaanja am erwa na. Daaci Abraama a sanse luser am nalmanaara bademme, a vante.

²¹ A ba slekse aà emnde a Saudauma na aà elvan ge Abraama: Taslaanja viteva ka ba emndaaruwa, ñanaanja nalmane bademme. ²² A ñwanante ge Abraama, a ba ñane aà elvan ge ñane: Naàwa ervaaruwa, kanakanteka aà katafke aà Yaakadada, Dadaamiya na aà nire ge emnde bademme, edda aà samaya antara haha na, yaà zaku ba wadaara: ²³ ba uwe keni yaà ekseka ya am nalmanaanja. Una ba zawa aà kimakaanja palle, ba hulma aà sluzhaanja keni. Kaà de baànka ka gananga nalmane ge Abraama. ²⁴ Ba naàzaraanja keni yaà ekseka ya maà ba una ta zuwaa dawalaha-ka. Amaà dza aà malaha na ta daa dábídaba na waà, yaà eksarekse, tara Anair, Aiskaul ira Mamre. Itare waà, a halarvaahala nubaatare.

15

Dadaamiya aà ñgudá namaàna an Abraama

¹ Am iga aà labare ñanna maa, Abraama shansha waàhaya, anjka aà ndahan elva Saksage, a ba ñane: Abraama, a wanjka lyawa d'ekid'eki, ya gwelakwaanja ba iya an iraruwa. Kwakya lad'aaña aàzerwa. ² A ñwanante ge Abraama, a ba ñane: Ba estuwa Yaakadadaaruwa, Saksagaaruwa. Amaà watse kaà de vite uwe demme ka? Naàwa anjka aà zla ndzedáaruwa bademme, amaà egdzaaruwa yaà de yaànaà am iga keni baaka. Ba warataaruwa keni a de zaànaà ba Ailiyajair egdze aà emnde a Damas. ³ A farhe zlafe adaliye, a ba ñane: Saksagaaruwa, fashakika wulfe ma, eddawna ta yanaa am huàde aà haaruwa na waà, watse sleza warataaruwa ba ñane. ⁴ Amaà a tsekwe ge kwara aà Yaakadada zlafe adaliye aàsezenjaara, a ba ñane: ñane ka sleza warataanja. Aà de zaànaà ba eddawna aà de segashe am ka malle. ⁵ A sanse aàsegashe, a ba ñane aà elvan ge ñane: Ezhhaàraà ice aà dem samaya, ekkezla terlyakwaha na maà kaà dzegwaàndzegwa! Daaci a ba ñane aà elvan ge ñane: Wulfahaanja keni watse ba estuwa.

⁶ Abraama a naba fetarhe ate elva na a ndasaa Saksage na. Adaba una ñanna, Yaakadada keni a fe ñane ate edda aà jirire.

⁷ A ba Dadaamiya aà elvan ge Abraama: Ba iya una ya Yaakadada, ya saxe am Ur am haha aà Kaldiya, ya sakaa aàsehuna geni yaà vakte haha na ge ekka. ⁸ A ñwanante ge Abraama, a ba ñane: Yaakadadaaruwa, Saksagaaruwa, yaà de dise estara geni ba jirire haha na vakiteva ge iya? ⁹ A ba Yaakadada aà elvan ge ñane: Kwaye, de tatayeaatataya gyaale sla aà yawe keye antara naàwe a yawe keye antara zhel kyawe a yawe keye ira takala a masar palle antara takala a kaamba palle, siyansa bademme. ¹⁰ Abraama a naba tatayevaa dabbaha ñanna antara yiyaha ñanna bademme, a datsanme bubuwa am dagave kalkale. Sey ba yiyaha waà, dátsaaka am dagave na. Amaà ba kelaa dabba waà, ba a icanme kalkale waà, a ba zlateraahé ma urara keni an ndanjire a una. ¹¹ Waàva ge zaatataha arge hyuwaara, amaà a bakaterbaka Abraama.

¹² Herzhe aà ebiya vaciyya maa, Abraama ñanaanja hare jipu, lyawa keni aà wanwa adaba gevge ba tabedamme an tsaka ire. ¹³ Daaci a ba Saksage aà elvan ge ñane: A ñninja am vuwaanja ganakini wulfahaanja taà de nja am larde aà emnde. Watse taà de gev navaha aà emnde ñanna, taà de magatera palasa am iva dermeke ufadé. ¹⁴ Amaà watse ya pelsepele ya ate emnde ñanna taà de magateraà navire ñanna. Am iga aà una ñanna maa, taà de sesse am larde ñanna an nalmane kwakya jipu. ¹⁵ Ekka maa, kaà de bere eggahaanja am faya aà ba an hairire. Kaà de gev emgyegwe kurcumme lauktu

kaà de emtsa. ¹⁶ Wulfahaan̄a taà de eptsaa aàsehuna waà, sey am zamane ge ufadire. Adaba kina zlafe haypa aà Amauriyaha jawka ge ndzedfa geni yaà bakatersebake.

¹⁷ Eblyablya vaciya ba dekidefeki, gevge vayiya badfemme maa, taà zhaàràà ba gahe aà kaàràà, tara nara aà kaàràà antara yire aà kaàràà taà segashe am hudaara, aà zlara gahe na am dagave aà dabbaha na an datsa na. ¹⁸ Dadaamiya Saksage keni a ngwedfe namaàna ba vacite n̄anna an Abraama, a ba n̄ane aà elvan ge n̄ane: Haha na waà, vanaterteva ge wulfahaan̄a, tsante ate haye aà Misera, dete haye yaiike na taà d̄ahanaà an Aifrat̄is na badfemme. ¹⁹ Larde aà Kainiyaha, larde aà Kainijiyaha, larde aà Kadmauniyaha, ²⁰ larde aà Haitiyaha, larde aà Pairaisiyaha, larde aà Raifaha, ²¹ larde aà Amauriyaha, larde aà Kanaaniyaha, larde aà Girgasiyaha ira larde aà Yaibusiyaha badfemme, yaà de vakte ge ekka.

16

Hajara a yan Ismayiila ge Abraama

¹ Saray, mukse aà Abraama yaneka egdzere ge zhelaara dekidefeki. An̄kwa kwatenaara egdze aà emnde a Misera, zheraara Hajara. ² A ba Saray aà elvan ge zhelaara Abraama: Naàwa iya, fiyarfe Dadamiya yaà yeka. Naba njawin̄ja antara kwatenaaruwa na, ambane watse yaà shansha d̄eme egdzere ate n̄ane. Lyavaalya ervaun̄de aà Abraama elva aà Saray na. ³ Daaci Saray a naba eksante Hajara kwatenaara, a vante ge zhelaara Abraama geni aà ganvege muksaara. Iva kelaawa una a maganaa Abraama am haha Kanaana. ⁴ Daaduwa Abraama aàdeza Hajara, Hajara a naba shaa hudefe. Ba a naa a shaa hudefe na waà, a naba fantau ge zhaàràà zanwaara Saray an ice a epsawa. ⁵ Daaci a ba Saray aà elvan ge Abraama: Emtan̄kire na ni ndza arge iya na waà, kina eptsakaareptse ge ekka. Hajara kwatenaaruwa ge iya, ya eksante ba iya ervaaruwa ya fakem am huviye ni, gevge ni aà zhari ba seke ya kere am icaara adaba a shaa hudefe! Miya antara ka waà, aà hyephye Dadaamiya Yaakadada dagavaamiya. ⁶ A ba Abraama aà elvan ge Saray: Kwaye kwatenaan̄a, ba kina keni aà ba am ervaan̄a. Emmaga naàzena ni kaà katana ka an n̄ane. Daaci Saray a naba maranaa zladfa kwakya ge Hajara, Hajara zhagadaazhagade aàtuge n̄ane, a naba kefeme am kaamba.

⁷ Malika aà Yaakadada a de bere Hajara am kaamba, aà n̄ja ate we aà yawe. Yawe n̄anna herzhe an barama a dem Sura. ⁸ A ba malika na aà elvan ge Hajara: Hajara kwatena aà Saray, ka sawa ame? Kaà deme kina? A n̄wanante, a ba n̄ane: Yaà an̄kwa aà zhagade aàtuge zanwaaruwa Saray. ⁹ A ba malika na aà elvan ge n̄ane: Ba kina eptseptsaa aàdeza zanwaan̄a. De ganaaga iraan̄a aà dem aha aàkatafkaara. ¹⁰ A ba malika aà Yaakadada aà elvan ge n̄ane zlafe adaliye: A ba Yaakadada yaà de yaterteya egdzaraan̄a, taà de gev kwakya jipu, faaka kezlakulaatare. ¹¹ A ba malika aà Yaakadada aà elvan ge n̄ane: Naàwa kaà aà hudefe, watse kaà yaà egdzere zhele, kaà fana zhera aà Isemayiila, adaba Yaakadada cenancena zladfaan̄a badfemme. ¹² Amaà egdzaan̄a n̄anna waà, watse slemaàndzawa ba seke ezzen̄wa a kaamba. Ervaara aà de sha emnde badfemme, emnde keni badfemme watse ervaatere aà de sha n̄ane. Watse aà n̄ja ba n̄ane pale aà de gaterapteka ge egdzar mamahaan̄a dekidefeki.

¹³ Am iga aà una n̄anna maa, a ba Hajara: Abi iya keni ya nanna n̄ane eddawna a nina na? Adaba una a d̄aha Yaakadada na a ndahan elva na an: Dadaamiya na aà nina. ¹⁴ Adaba una n̄anna, suwa n̄anna taà an̄kwa aà d̄ahana an suwa aà Dadaamiya an̄kwa aà nina. Suwa n̄anna am dagave aà tara Kaadais antara Baarait.

¹⁵ Daaci Hajara a yan egdzere zhele ge Abraama. Abraama a fete zhera aà egdzaara na a yanaa an Hajara na Isemayiila. ¹⁶ Iva aà Abraama shanasha kul tise jun̄kwahe am sarte na Hajara a yan Isemayiila.

17

Dem shedekwe gevge nalaama aà namaàna aà

Dadaamiya an Ibrahiima

¹ Abraama shanaasha yawe kul maselmane, Yaakadada a naba marapsehe aà kataftkaara, a ba n̄ane aà elvan ge n̄ane: Ba iya una ya Dadaamiya, hakuma badfemme aà ba am ervaaruwa. Njinjan̄a aàkatafkaaruwa, a jerka duksa maàndzawe ate ka am n̄jaan̄a. ² Naàwa yaà an̄kwa aà maga namaàna am dagavaamiya antara ka: Yaà vakte yaà, yaà de yaàkteyaà kwakya jipu. ³ Daaci Abraama a kezlan ugje ge Dadaamiya, wafkaara ba teppe ate haha. A ba Dadaamiya aà elvan ge n̄ane zlafe adaliye: ⁴ Elvaaruwa ge ekka waà, namaànaaruwa vanakteva zlauzle, kaà de gev eddarge nalgaha kwakya. ⁵ AÀsalikataliya na waà, taà dalika aà d̄ahaakaà an

Abraama mazlaara, amaà Ibrahiima. Adaba ganagvege eddarge nalgaha à emnde kwakya. ⁶ Yaà de gagvege eddawna ni jebaara kwakya jipu na, yaà de yakteya kwakya jipu, kaà de gev eddarge nalgaha à emnde, sleksaha gergere taà de segashe am emndaaja. ⁷ Namaànaaruwa na ya nguɗakan ge ekka na waà, antara ge egdzaraaja keni bademme, dem eggyeggye. Namaànaaruwa njanna saksage geni ya Dadaamiyaaja, ya Dadaamiya à egdzaraaja keni am igaaja. ⁸ Haha njanna naàwa ka waywe am huɗaara na waà, yaà vakte ge ekka antara egdzaraaja bademme, naàza ba ge ðekidèki. Haha à Kanaana bademme à de gev naàzaaja, antara egdzaraaja am igaaja, watse ba iya una ya Dadaamiyaatare.

⁹ A ba Dadaamiya à elvan ge Ibrahiima zlafe adaliye: Ekka waà, ðemanvedfeme ka ba namaànaaruwa, ekka antara egdzaraaja bademme dem eggyeggye. ¹⁰ Naàwa naàzena kwaà de magana kure ge tsufa namaàna na ya nguɗana ya antara kure: Ba kelaa ma yakuraya egdzere zhele kwaà belana am sheðekwe. ¹¹ Dawemda am sheðekwe. Una njanna nalaama à namaàna na am dagavaamiya na, iya antara kure. ¹² Ba kelaa maà yakuraya egdzere zhele am jebaakure, kwaà belana am sheðekwe am hare ge tsire. Dete ba una gavka jebaakure keni ma ta yanaa à ba am huɗe à haà à kure tsawe. ¹³ Ma una ta yanaa am huɗe à haà à kure, ma una kwa shekwe an shekwe keni bademme puwawaterempuwa am sheðekwe baaka shaige. Una njanna nalaama à namaànaaruwa ge kure, an puwa ate vuwaakure. Namaàna njanna saksage. ¹⁴ Amaà zhele na baaka am sheðekwe, icaaka zheliraara ðekidèki na waà, a jaranaaja shifaara ba ðekidèki am jebaara. Adaba njane ebzubze namaànaaruwa.

¹⁵ Daaci a ba Dadaamiya à elvan ge Ibrahiima: Kina waà, ðaheka muksaaja an Saray mazlaara. Aà salikataliya na waà, zheraara Saratu. ¹⁶ Yaà de ga barkaaruwa ate njane, yaà de vakte egdzere zhele an njane. Aà de gev emmarge nalgaha gergere. Sleksaha gergere antara jebaha à emnde gergere à de segashe am njane.

¹⁷ Ibrahiima a kezle ugje, wafkaara ba teppe ate haha, amaà waà, ambera à dzaka. Adaba a ba njane am ervaunɗaara: Emgyegwe a zhele yawe dermeke ni kwasau zlafe à de yaà egdzere? Ma Saratu keni emgyegwe a mukse yawe kul maselmani ni aè de ya egdzere? ¹⁸ Daaci a ba njane à elvan ge Dadaamiya: A shifeteshifa njane ba Isemayiila aakatafkaaja, baaka naàzu yaà yekana umele. ¹⁹ Amaà a njwanante ge Dadaamiya a ba njane: Baaka shaigaara ðekidèki, muksaaja Saratu à de yaka egdzere zhele, kaà de ðahana an Isiyaaku. Yaà de nguɗa namaànaaruwa antara njane ira egdzaraara am igaara ge njane. Namaànaaruwa njanna saksage. ²⁰ Duksa palle waà, lyanvaalya yekaaaja ate Isemayiila. Yaà de ga barkaaruwa ate njane, yaà ganve ura kwakya jebaara. Yaà huyanahuya kwakya jipu, sleksaha kelaawa ju buwa una taà de segashe à ba am njane. njane njanna waà, yaà de ganvege nalga yaikke. ²¹ Amaà namaànaaruwa waà, yaà nguɗana antara Isiyaaku, egdze na ni à de yakaa Saratu na. Aà de yakaa egdze njanna am shifa sarte ba seke una.

²² Zlauzle am tsakana elvaha na ge Abrahiima maa, a zlalehe ge Dadaamiya. ²³ Am iga à una njanna, Ibrahiima a eksante egdzaara Isemayiila, antara navaha na ta yateraa am huɗe à haara ira emnde na a shekwaterve an nalmanaara, bademme a puwwaterme am sheðekwe vacite njanna, ba seke una a ndahanaa Dadaamiya. ²⁴ Am sarte na Ibrahiima à dem sheðekwe, ivaara kul maselmana ju maselmana. ²⁵ Egdzaara Isemayiila an yawe kelaawa ju keye am sarte na à fana am sheðekwe. ²⁶ Tara Ibrahiima antara egdzaara Isemayiila ta dem sheðekwe à ba ate vaci palle. ²⁷ Ba duksa palle ge emnde na taà am huɗe à haara keni. Emnde na ta yateraa am huɗe à haara, antara emnde na a shekwaterve an shekwa, zaalaha bademme, ta dem sheðekwe à ba am hare njanna.

18

Dadaamiya a balese estuwa sarte a yaà Isiyaaku

¹ Yaakadada a naba marana iraara ge Ibrahiima am dagave à nafaha safadɗe am Mamre. Ibrahiima anjwa à nja ate we à wakyiyaara, beraara bademme a maganaa à ba an kacakaca. Sarte njanna keni erva a vaciya jipu. ² Ba estuwa a kante ice waà, à zhara ba emnde keye, zaala taà anjwa à tsatse. Hatstse à bina a naba tsetehe, anjwa à de yaiteruye ate we à wakyiya, a kezle ugje ate haha, ³ a ba njane à elvan ge pallaatare: Yaakadadaaruwa, maàki ba zakivaareze waà, taslaaja deska ba estuwa, sawa tsatse am mba à navaaja. ⁴ Daaci a ba njane à elvan ge itare: Sawmbare puwawansepuwe cekwaanɗuɗe am ekte à nafa aàhuna, taà sakura egdze a yawe kwaà baraabara serahaakure. ⁵ Yaà katakurva antara egdze a naàza za, kwaà shansha ndzedɗa, lauktu kwaà fanu ge baraamaakure à de katafke ba seke una kwaà katanaa kure. Daaci estuwa, dakureska ba dey arge haà à slesleraakure. Ta njwanante ge wayvaha na, a

ba itare: Shagera jipu, naba emmaàga sleraanja. ⁶ Ba watsewatse, a eptsaa à ba an hadzala Ibrahiima à dem bere aàza Saratu, a ba ñane à elvan ge ñane: Degevaadega ukpa na leppe jipu na keye ate daramaara, emmaàga gatau watsewatse. ⁷ ñane an iraara, zhagadaara à dem walde a esla, a de eksese egdze a esla na shagera vuwaara, hyuwaara kudkudfe jipu na, a naba fanem am erva ge sleslaraan, ñane anjwa à ganve naàza dfaale à ba ate watsewatsire. ⁸ Gyepgye naàza dfaale na maa, Ibrahiima a satera jeba naza za umele anjwa ta magana an uba, antara uba à waya, a sateranhe aatirpalle antara hyuwa na, a faterhe à katafkaatare. ñane keni a tsaahè à ba aàzetare am ekte à nafa ñanna haa ta zuhe.

⁹ Daaci ta ndavanuhe, a ba itare taà elvan ge Ibrahiima: AÀme muksaanja Saratu? A ñwaterante, a ba ñane: Kwaye ñane anjwa am bere. ¹⁰ A ba palle à wayvaha na à elvan ge Ibrahiima: Sarte seke una am shifa watse yaà eptsaa, una yaà ndak ba jirire baaka eptsankaara, watse yaà se bere Saratu an egdzere zhele am erva. Saratu keni à tse à ba am iga à Ibrahiima ñanna ate we à wakyiyya, anjwa à cena elva na. ¹¹⁻¹² Daaci dzaka ge Saratu an ila, adaba Ibrahiima antara ñane bukerdaatare gavage emgyegwaha. ñane demè ba naàdaatare ñwashaha keni naàzaara icevice. Adaba una ñanna a ba ñane am ervaunjaara: Am njaaruwa na ni kwasau zlafe anjwa emtakire à nja antara zhele? Edda à haaruwa keni gevge emgyegwe a zhele kurcumme! ¹³ A ba Saksage à elvan ge Ibrahiim: Labara à dzaka Saratu? Labara a bantsa ñane am ervaunjaara ganevge emgyegwe a mukse ni yaà yaà egdzere-he? ¹⁴ Una keni anjwa najipuwaara aàza Saksage emtu an sleksiraara? Sarte seke una am shifa, yaà anjwa à eptsaa aàsezenja, yaà se bere Saratu an egdzere zhele am erva. ¹⁵ Jaaja lyawa Saratu maa, a ba ñane: Dzakanka. A ba Yaakadada keni ba parakke: Ka dzaka.

Ibrahiima anjwa à yekateru shifa ge emnde a Saudauma

¹⁶ Am iga à una ñanna maa, tsaretse wayvaha na keye kerde, taà anjwa à zlala waà, ta kurese ba ndanjire à Saudauma. Ibrahiima keni a zlala antara itare, a daa à puwatersepuwe. ¹⁷ Daaci a ba Yaakadada: Yaà tsa shebanvuweka ge Ibrahiima naàza na yaà de magana ya. ¹⁸ Adaba Ibrahiima à de gev eddarge nalga yaikke, nalga na ni watse an hakuma jipu na. Bademme à emnde na taà ate haha taà de sha barka adaba ñane. ¹⁹ Ya eksese ñane ganakini à kwaratersekware ge egdzaraara antara wulfahaara am igaara ge ñane geni a farfa zherwe ate shairiyahaaruwa, a magarmaàga jirire, a magarmaga duksa bademme an baramaara, lauktu yaà gananvege ge Ibrahiima naàzena ya banaa watse yaà vanteva na.

²⁰ Daaci a ba Yaakadada à elvan ge Ibrahiima: De shisha yawe à kyuwa à emnde kwakya, adaba naàzena taà anjwa à maganaà emnde a Saudauma antara Gaumaara. Haypa à emnde ñanna jauje ge ndzedà. ²¹ Adaba una ñanna yaà anjwa tsekwa aàdehuwa, yaà de habaza magaatere ñanna maàki ba jirire ba estuwa. Maàki gavka estuwa keni watse ya ñaa ba diyeddiye.

²² Daaci emnde huwa am wayvaha na eptsaraterveptsaa iga, zlarzlala am tate ñanna, taà anjwa à zlala à dem Saudauma. Amaà Yaakadada waà, zlalaaka, anjwa à tse à ba am tate ñanna, Ibrahiima keni anjwa à ba à tse à katafkaara. ²³ Ibrahiima a ganapte ge Yaakadada, a ba ñane à elvan ge ñane: Kina emnde a jirire na taà aàhuwa keni kaà de kedaterakeda aatirpalle antara emnde a haypa emtu Yaakadada? ²⁴ AÀmbane taà ankwa emnde a jirire kul ilyebe am Saudauma ñanna, kaà de kedaterakeda itare keni emtu? Kaà yaterareka ge emnde a ekse ñanna adaba emnde a jirire kul ilyebe na taà am hudaara na emtu? ²⁵ Kay! Ekka kaà ta maganaaka jeba una. Emnde à jirire ni kaà cebatera aatirpalle antara emnde a haypa? Shairiyaatare kalkale? Una à magaaveka. Eddawna watse à kyana ñane shairiya à duniya bademme ni à kyanaka shairiya a jirire? ²⁶ A ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane à elvan ge ñane: Maàki shanansha emnde a jirire kul ilyebe am hufe à berni à Saudauma waà, yaà naba yateraareye ge emnde a ekse ñanna bademme adaba itare. ²⁷ A ba Ibrahiima: Taslaanja yiyareye Yaakadadaaruwa, adaba maganka lyawa à katafkaanja dekideki ge ndakse elva parakke. Iya waà, ya berbere à haha ba dey, ya kelpa à kara ba dey. ²⁸ AÀmbane watse baaka ura ilyebe am emnde a jirire kul ilyebe na, kaà de kedaterakeda bademme adaba emnde ilyebe na baaka am hudaara na emtu? A ba Yaakadada: Maki shanansha emnde a jirire kul ufade jilyebe am ekse ñanna waà, yaà kedeka ekse. ²⁹ Aley, zlafe Ibrahiima yaanka Yaakadada, a ba ñane à elvan ge ñane zlafe adaliye: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul ufade am ekse ñanna maa? A ñwete ge Yaakadada, a ba ñane: Maàki shanansha emnde a jirire kul ufade am ekse ñanna waà, yaà kedeka ekse. ³⁰ A ba Ibrahiima: Taslaanja Yaakadadaaruwa, a janjka ervaunje, yaà

anjka aà ndavakundave zlafe adaliye: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul keye am ekse njanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire kul keye am ekse njanna waà, yaà gejeka ekse. ³¹ A ba Ibrahiima: Taslaanja Yaakadadaaruwa yiyareye. Adaba kwakya elvaaruwa aà katafkaanja: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul buwa am ekse njanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire ni hyephye kul buwa am ekse njanna waà, yaà gejeka ekse dekideki adaba emnde a jirire kul buwa njanna. ³² A ba Ibrahiima: Taslaanja Yaakadadaaruwa, njanaanja ervaunjanja an slakala, yaà ndavaku ba palle mazlaara, yaà farka umele. AÀmbane emnde njanna ta ba kelaawa njainje am ekse njanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire kelaawa am ekse njanna waà, yaà gejeka ekse mazlaara adaba emnde a jirire kelaawa na. ³³ Am sarte na ni Yaakadada mbedanumbede elvaara bademme ge Ibrahiima, a naba yaa Ibrahiima, a naba zlahe. Ibrahiima keni ba eptsara aà sem tataara.

19

A segashe estuwa Ludu am Saudauma

¹ Herzhe anjka aà maga mangaripu waà, daraada malikaha buwa na keni am Saudauma. Ludu maa, njane anjka aà nja ate we aà walkame aà Saudauma njanna. Ba a puwete ice ate itare waà, hatstse a naba tsetehe, a de yaiteruye, a kezle ugje aà katafkaatare wafkaara ba teppe ate haha. ² A ba njane aà elvan ge itare: Yaakadadaaruwa, taslawaaakure, daweska ba estuwa arge haà aà naàvaakure. Sawmbare barawaabare serahaakure, harauhaare, an enjya werre waà, lauku kwaà tse, kwaà maga shulaakure adaliye. Amaà ta njwanante, a ba itare: njere njà duka aà dem mba aà ura, njà haraanjere aà ba aàgashe. ³ Amaà Ludu keni a tsaa aà ba ate naàzaara, aà magatera tasle estuwa, aà njatartaà sera. Daaci ta naba duhe, ta demhe aà dem hufe aà haara. A de magatera munri antara depain na baaka shahi aà makala am hudaara na, ta zuhe.

⁴ Ba zlaàva keni zlavareka emtsaafé waà, saremsa emnde a ekse aà Saudauma, dawalaha antara emgyegwar zaalahaatare bademme saresse am slalaha kaàtaàkaappe se jarantaaveje ge haà aà Ludu. ⁵ Ta dfante Ludu, a ba itare taà elvan ge njane: Taà aàme dawalaha na ta tsekwaà am mbaanja aà ba an vayiya vatena na? Satersese aàseze njere, njà kaàtaà zlava an itare. ⁶ A sesehe ge Ludu aàsezetare, a tsaahe ate we aà wakiyiya, a hedanu ge wakiyiya am igaara, ⁷ a ba njane aà elvan ge itare: Estuweka emndaaruwa, magauka mandzawire na taslawaaakure. ⁸ Naàwa taà anjka egdzarahaaruwa ta buwa, garevge gyaalaha, zlafe diyarka zhele waà, yaà satersese itare, kwaà de maga naàzena kwaà katana kure an itare. Amaà zaala na waà, taslawaaakure yawaterya, adaba ta wayvaha, taà am hufe aà haaruwa. ⁹ Amaà a ba itare taà elvan ge Ludu: Janernaaja ka ate we aà wakiyiya! Ka wa ka sawa an sawa, ka wayve ba dey degiya gakevge narkaliyaanjere? Use dawale, shagera kwa elvaanja. Ba kinamina njà magakanaamaga palasa, aà jauje ba ge naàza aà emnde njanna. Ta naba puwana tsekweka ge Ludu, taà kata kezla paàre aà wakiyiya maa, ¹⁰ malikaha buwa na ta naba velese erva, ta tedante Ludu aà dem hufe aà haà, ta hedanu ge wakiyiya. ¹¹ Ta naba wulfete emnde njanna taà ate we aà wakiyiya na, malaha dete egdzaraha bademme baaka ura aà nanna ice dekideki. Ta kufevaa ba itare ge tataya we aà wakiyiya geni taà demda.

¹² Daaci a ba malikaha na taà elvan ge Ludu: Taà anjka emndaanja umele am ekse na emtu? Ma egdzaraanja, ma shawlahaanja, ma emndaraanja keni, maà ta varahaanja am hufe aà ekse na waà, satersese. ¹³ Adaba njà kata kedanaakeda ekse na ba dekideki. Yaakadada cenancena kyuwa emnde kwakya adaba maàga aà emnde a Saudauma. Adaba una njanna a belanjera Yaakadada geni njà se kedanaakeda ekse na. ¹⁴ A sesehe ge Ludu, a de mbedateru ge shawlahaara, emnde na ta anjka aà sheba egdzaraara, a ba njane aà elvan ge itare: Magaumaàga watsewatsire mi zlalawa am ekse na, adaba Yaakadada aà kata kede ekse ba dekideki. Amaà shawlahaara njanna ta ganve ba elva a shawya.

¹⁵ Kyaakya adaga waà, malikaha na ta bakante ge Ludu aà ba an ndzedá. A ba itare taà elvan ge njane: Tsetse ba watsewatse antara emndaanja, muksaanja, antara egdzaraanja buwa, dawedde watsewatse, a zakuruka duniya adaba shariya aà haypa aà emnde a ekse na. ¹⁶ Am taà ezhzhara aà hadzaleka Ludu, ta naba njanaahe ate erva, ta njanaa erva ge muksaara, ta njatera erva ge egdzaraara buwa njanna, ta daterse aà dete iga a ekse, ta yatera ahuwa, adaba Yaakadada wayaaka kedaaara. ¹⁷ Am sarte na daratersede aàdete iga a ekse njanna maa, a ba palle aà malikaha na aà elvan ge Ludu: Ezhzhagade shifaanja aà de cuwa waà, geni a kedeka shifaanja. Zhareka ice aà sem iga, tseka am kaamba keni. ¹⁸ Amaà a njwanante ge Ludu, a ba njane: Estuweka Yaakadada, yaà de dzegwaanka.

¹⁹ Urara keni ya ba naàvaana, shanansa ngurna aàzeŋa magakiyanmaga shaigerire yaikke, ñezlakisenzle waà, yaà dzegwaànka zhagade aà de cuwa wa. Yaà tama aà de shisha emtanjire, yaà de cuvaaka wa yaà emtsa. ²⁰ Kaà anjwa aà nanna egdze a ekse na kwaye ñane na emtu? Herzhe ba egdze a ekse ñanna, yaà dzegwaàndzegwa zhagade aà de cuwa tate ñanna, taslaaŋa viteva barama ge dehuwa. Egdze a ekse ñanna ba cekwaanjudi, daaci yaà de sheba iraruwa am hudaara. ²¹ Shagera, a ba malika na, yaà magakaà ngurna zlaŋe adaliye, yaà yaka egdze a ekse ñanna, yaà gejeka. ²² Ezlzlala watewatse, kaà de sheba iraruwa am egdze a ekse ñanna, yaà manjka ba uwe keni sey maà dakaada am ekse ñanna. Adaba una ñanna, ta fante zhera aà Jau'ar ge egdze a ekse ñanna.

Dadaamiya ndza a keɗan estuwa Saudauma antara Gaumaura

²³ Sesse vaciya am haha waà, Ludu keni de tsekwaatsekwa am Jau'ar. ²⁴ Daaci Yaakadada a naba fantau ge hya kaàraa an wesa an baraudu aà sawa am samaya, aà setarge Saudauma antara Gaumaura. ²⁵ Yaakadada a eptsante eksaha ñanna, antara kaamba a tate ñanna, antara nafaha bademme a ganve ba seke ndza tate ñanna ka. ²⁶ Mukse aà Ludu maa, ñane a zharaa ice aà dem kataliya, ñane keni a naba eptsapte a gev naàkwa aà izhe, amaà ba naàwa ura aà tse aà ba ka.

²⁷ Maàkurallaara a tsetehe ge Ibrahiima an enjya werre, a duhe aà dem tate na ni a tsaa aà katafke aà Yaakadada na, ²⁸ a kante ice aà dem Saudauma antara Gaumaura antara kaambaha aà tate ñanna bademme waà, aà zhara ba yire aà kaàraa yaikke jipu, ba seke yire aà kaàraa kaamba yaikke.

²⁹ Am sarte na Dadaamiya a keɗaa eksaha aà tate ñanna, a naba yehamme Ibrahiima, daaci a naba sanse Ludu ba lapilayye am masiba ñanna. Amaà eksaha ñanna ndza Ludu am hudaara na waà, a ganve ba seke ndza tate ñanna ka.

Slalwe aà Mau'abiyaha antara Amauniyaha

³⁰ Ludu maa, jaaja lyawa ge nja am egdze a ekse ñanna taà d'ahanaa an Jau'ar na, adaba una ñanna a naba kezla, kwaye a de nja am hwalakwa am huɗe aà waà, antara egdzaraara huwa egdzara ñwasha. ³¹ Daaci a ba egdzere zujwire aà elvan ge kuderejaara: Naàwa eddemiya keni gevge emmgyegwe, am haha na keni baaka eddawna aà shebamisheba seke una taà anjwa aà maganaa emnde bademme. ³² Sawa mi eja eddemiya an mbazla waà, mi zlava an ñane, watse mi fanefa wulfe ge eddemiya.

³³ An vaviya vacite ñanna, ta naba hyanhe ge eddetare na an mbazla telkuse, a de haàre male aàzejaara. Amaà ma sarte na a zlavanzlave na, ma sarte a zlalaa keni diyaaka eddetare d'ekid'eki. ³⁴ An enjya werre, a d'ante kuderejaara, a ba ñane aà elvan ge ñane: Yawwaa, zlawzle kwa naàzaruwa, an vaviya vatena zlavanzlave antara edderwa. Sey mi hyanhya zlaŋe adaliye an mbazla, kaà de hara ka vatena. Estuwa, mi naba fanefa wulfe ge eddemiya. ³⁵ An vaviya, ta naba hyanhe zlaŋe adaliye ge eddetare an mbazla, a de hare sledabaara aàza eddetare na. Eddetare diyaaka d'ekid'eki sarte na a de zlavanzlave na ma sarte a zlalaa keni. ³⁶ Egdzara aà Ludu bukerde sharaànsha huɗe an eddetare. ³⁷ Egdze a zujwiraara a ye egdzere zhele, a fate zheraara Mau'ab. ñane una eggjetare ge Mau'abiyaha sem vatena. ³⁸ Kuderejaara keni ba estuwa, ñane keni a ye egdzere zhele, a fete zheraara bii'Ammi. ñane una eggjetare ge Ammauniyaha sem vatena.

20

Labare aà tara Ibrahiima antara sleksu Abimailaik

¹ A naba kezla Ibrahiima am tate ñanna, kwaye a de nja am Puti, a de icese slalaa am dagave aà tara Kadais antara Sura. Am iga aà una ñanna maa, kwaye a de nja am Gairar. Am sarte na taà am Gairar ñanna maa, ² a ba Ibrahiima aà elvan ge emnde a ekse ñanna ate muksaara Saratu: Egdze a emmerwa aà bina. Daaci a sariyansa mukse ñanna a ba slekse aà emnde a Gairar, zheraara Abimailaik. A naba bela emndaara, ta de eksanvahe. ³ An vaviya waà, daàmda Dadaamiya aà deza sleksu Abimailaik am shene, a ba ñane aà elvan ge ñane: Kina waà, samsa emtsaana, sey kaà emtsa. Adaba mukse na ka eksevaa ka na waà, mukse aà zhele.

⁴ Am sarte ñanna maa, zlaŋe Abimailaik d'ahaaka emtsaade mukse na aàzejaara. A ba ñane aà elvan ge Dadaamiya: Yaakadadaaruwa, ma emnde na baaka ba haypaatare keni kaà diya ba cebaterceba emtu? ⁵ Adaba a binaa ba Ibrahiima an waara, egdze a emmerwa aà bina. A ba mukse keni egdze a emmerwa. Ya maganaa aà ba an ervaunɗaaruwa palle, maganka niya a maga mandzawire d'ekid'eki. ⁶ Aà ba am shene ñanna, a ba Dadaamiya aà elvan ge ñane: Ba iya keni diyandiya ganakini ka maganaa

a ba an shagerire aà ervaunċe. Adaba una nanna piyanaktepiya maga haypa an ya, vanakteka barama ge nja antara mukse nanna. ⁷ Kina waà, danaada mukse na aà dem mba aà zhelaara, adaba zhelaara nabi. Watse aà yekakuwa nane shifa geni kaà enjlesenjzle. Amaà maàki dakannaaka muksaara waà, diyeddiye geni ekka iraanja antara emndaanja bademme kwaà de njeka an shifa.

⁸ A tsetehe ge Abimailaik an enjya werre, a dftaa galipahaara bademme, a tsakaterse elva nanna bademme, jaterja lyawa jipu. ⁹ A dante Ibrahiima keni, a ba nane aà elvan ge nane: Labara ka magite una? Ya gaku uwe kena estuwa ni, ka de magite una antara emndaaruwa bademme am kwaraaruwa na? Naàzena ka magita ka na waà, taà manka emnde dekideki. ¹⁰ A ndavanuhe zlafe adaliye, a ba nane aà elvan ge nane: A waktaa uwe demme ni ka naba wayete magite una na? ¹¹ A nwanante ge Ibrahiima, a ba nane: Iya, ya kurken emnde a larde na taà kuvaka Dadaamiya, watse taà kediyaaakeda arge muksaaruwa. ¹² Demme keni waà, egdze a emmerwa ba miyenne. Adaba gergere ba mama ka waà, eddenjere palle. nane, egdze a edderwa, gevge muksaaruwa ge iya. ¹³ Am sarte na sisese Dadaamiya am huċe aà haà aà edderwa, ya ndaana ba iya, a ba iya yaà elvan ge nane: Maè mi de tsekwaà am eksara keni, naba ndaterndaha ge emnde a ekse nanna geni ka egdze a emmerwa. ¹⁴ Daaci Abimailaik a eptsanaa muksaara ge Ibrahiima, a ndakanaare antara duksaha kwakya: kyawaha antara eslaha antara ba emndimagwaha a vanteva, navaha antara kwatenaha. ¹⁵ A ba Abimailaik aà elvan ge Ibrahiima: Kwaje lardaaruwa bademme aà katafkaanja, naba njinja am tate na ni aà katana ervaunċaanja. ¹⁶ A ba nane aà elvan ge Saratu: Naàwa yaà vante gursa debu ge egdze a emmenja, una nanna lafayaanja, naàza heċakaa nasherire aà katafke aà sleriyahaanja bademme. Estuwa, kaà an bara aà katafke aà emnde bademme. ¹⁷ Daaci Ibrahiima a magaa maduwa, maàzlaara Dadaamiya keni a naba ekhyaternaahge ge tara Abimailaik antara muksaara ira kwatenahaatare bademme, ta fantau ge yaà egdzere zlafe adaliye. ¹⁸ Adaba ndza Dadaamiya a heċete yaà egdzere ba dekideki am huċe aà haà aà Abimailaik bademme adaba elva aà Saratu mukse aà Ibrahiima.

21

Laukte aà yaà Isiyaaku

¹ Yaakadada viyanaaka Saratu, a gananve naàzena ndza a ndandaha, a ba nane watse aà magannaamaga na. ² Saratu a naba shaa huċe, a yane egdzere zhele ge Ibrahiima. Daaci Ibrahiima a shansha egdzere zhele aà ba am emgyegwire. Saratu a ye egdzere aà ba am sarte na a tsanaa Dadaamiya na. ³ Ibrahiima a fete zhera aà egdzaara na a yanna Saratu na, Isiyaaku. ⁴ Isiyaaku magaaama hare tise am erva maa, Ibrahiima a beleme am sheċekwe ba seke una a banna Dadaamiya na. ⁵ Ate iva nanna Ibrahiima a shaa egdzaara Isiyaaku na waà, iva aà Ibrahiima dermeke. ⁶ Daaci a ba Saratu: Dzakitedzaka Dadaamiya, emtake ervaunċaaruwa jipu. Una ma a cenanaa ware labaraaruwa keni sey aà dzaka, aà higyuhige. ⁷ A farhe zlafe adaliye, a ba nane: Ndza a tamanaa ware aà katafke aà Ibrahiima ni watse Saratu a yiya egdzere! Amaà kwaye nane yaneya egdzere, nane keni emgyegwe tsa. ⁸ Daaci anjka aà wala egdzere, ta nejlaa ate uċa. Vaci nejla Isiyaaku ate uċa, Ibrahiima a magaa munri, a dftaa emnde.

Ibrahiima a1 ngyanse estuwa Hajara antara Isemayiila

⁹ Vacite umele maa, egdze na Ibrahiima a shanaa an Hajara egdze aà emnde a Misera na, taà anjka aà gaà gusa antara Isiyaaku aà Saratu, naterna Saratu. ¹⁰ A ba Saratu aà elvan ge Ibrahiima: ngyansengye kwatena na, a zlarzlala antara egdzaara bademme. Adaba wayanka, yanaaya ervaunċaaruwa egdze aà kwatena taà de zaà warata kerde antara Isiyaakuwaaruwa.

¹¹ Elva nanna yanaaya ervaunċe aà Ibrahiima jipu, adaba Isemayiila keni ba egdze a huċaara. ¹² Amaà a ba Dadaamiya aà elvan ge Ibrahiima: A guleka higaanja adaba kwatena antara egdze na ka shanaa an nane. Naba magananmaga ge Saratu naàzena a ndavakuwa nane bademme. Adaba aà ba am jirire keni wulfahaanja na watse ta kwakya aà ba iya, ya ndakndaha na keni, bademme watse taà segashe aà ba am Isiyaaku. ¹³ Amaà egdze a kwatena na keni maa, yaà de huyanaahuya nane keni, yaà de ganvege larde yaikke adaba nane keni ba egdze a huċaanja.

¹⁴ Daaci ba makurallaara an enjya werre, Ibrahiima a eksetaa naàza za antara kanyakanya yawe am huċaara, a far ge Hajara ate nahyapaihyapaara, a eksevaa egdzaara nanna, a vante, daaci a naba ngyanse, ezlzlalaanja aà ba nane aà elvan ge nane. Daaci ba zlala ge Hajara aà dem kaambaara, kwaya a de deriya am kaamba aà Birsaba. ¹⁵ De zlarzle yawe am kanyakanya maa, a naba eblyanve egdzere am ekte aà nafa. ¹⁶ Nane an irara a de njehe yiyire an egdze na deydey aà zlala aà gurme

palle, am ndanjiara. Adaba a bantsa njane: Wayanka zhara egdzaaruwa aà emtsa ate icaaruwa. Daaci a de njehe, a kurese ba ndanjiare aà tate na ni egdzaara aàtekuwa na, a fantau ge kyuwa. ¹⁷ Daada kyuwa aà egdze na aàdeza Dadaamiya, a naba tsekwehe ge malika a Dadaamiya aà sawa am samaya, a ba njane: A jaara uwe ge ekka Hajara? A wan̄ka lyawa ðekideki, adaba Dadaamiya cenancena hula aà egdzere am tate na aàtekuwa egdze njanna. ¹⁸ Naba tsetse, de eksanteksa egdzaanja, njanaanja ba shagera, adaba watsa yaà ganve larde yaikke an egdze njanna. ¹⁹ Dadaamiya a naba weranante ice maa, Hajara a zhara ba suwa, hatstse a naba tsetehe, a de nante kanyakanyaara an yawe na, una a fanu ge egdzere.

²⁰⁻²¹ Dadaamiya icaaka antara Isemayiila ðekideki haa a waltehe. Waltewala maa, a naba nja am huðe aà kaamba aà Paran, gevge zhel matsame, aà dzega naàza kaambaha an gume. Emmenjaara a de eksanante gyaale am Misera.

Namaàna na am dagave aà tara Ibrahiima antara Abimailaik

²² Am sarte njanna maa, a sawhe ge sleksu Abimailaik antara Pikaul male aà sawjiyahaara aàseza Ibrahiima, a ba njane aà elvan ge njane: Ekka waà, an̄kwa Dadaamiya antara ka am naàzena kaà magana ka baðemme. ²³ Kina waà, sey kaà ziyuwa waða an Dadaamiya geni kaà de magiteka keladire ðekideki, ma ge iya, ma ge egdzarahaaruwa, ma ge eggyahaaruwa keni. Ba seke una ni iya ya magakaa shagerire, huðaaruuwa palle ate ka na waà, ka keni maginaamaga ba estuwa. Kaà magiya shagerire ge iya antara ge larde na naàwa njakinja am huðara na. ²⁴ Yaà ezza, aà ba Ibrahiima.

²⁵ Daaci Ibrahiima a naba sananse parakke ge Abimailaik shagerkire na ni ta maganaa emndaara, ta naba lyevaa suwa aà ba an ndzeða beresse na. ²⁶ A njwanante ge Abimailaik, a ba njane: Diyanka una ðekideki ma a maganaa ware keni. Ekka keni mbedakiyuka, iya keni cenananka ðekideki maà vateneka. ²⁷ Am iga aà una njanna, Ibrahiima a naba haltaa nawaha antara kyawaha ira eslaha, a naba vante ge Abimailaik, bukerðaatare gevge namaàna dagavaatare mazlaara. ²⁸ Ibrahiima a naba dzerese kyawaha na deydey deydey na vuye, a tsateraahē an iraatara. ²⁹ A ba Abimailaik aà elvan ge Ibrahiima: Labara ka dzerese kyawaha na vuye, ka tsateraahē an iraatara na? ³⁰ A njwanante ge Ibrahiima, a ba njane aà elvan ge njane: Una waà, lyevaalya am ervaaruwa ba ge iya, ge seyðire a katafkaanja, geni suwa na waà, ba jirire ya yanaa ba iya. ³¹ Adaba waða aà emnde buwa njanna ta zanaa am tate njanna, ta ðaàhaa tate njanna an Birsaba kina.

³² Kwaye njane, ta nguðanaa estuwa tara Ibrahiima antara Abimailaik namaàna am dagavaatare. Am iga aà una njanna maa, a tsetehe ge Abimailaik antara Pikaul male aà sawjiyahaara, ta epts aà dem eksaatara aà ba am Filisti njanna. ³³ Daaci Ibrahiima a dzebe nafa aà ðaale am Birsaba. A magaa maduwa, a fantau ge ðaàha Dadaamiya Saksage an Yaakadada am maduwaara. ³⁴ Ibrahiima haraahare jipu am larde aà Filisti.

22

Dadaamiya an̄kwa aà gyaà hala aà Ibrahiima

¹ Am iga aà unaha njanna maa, Dadaamiya a naba gyaà hala aà Abrahiima. A ðante: Ibrahiima! A njutehe: Naàwa ya Yaakadada, a ba Ibrahiima. ² A ba Dadaamiya aà elvan ge njane: Eksanteksa egdzaanja Isiyaaku, egdzaanja na palle ba njane wayakwaya jipu na, ezlzala an njane aà dem larde aà Mauriya ate ire aà wla na watse yaà de njyekwakanvaa ya, de iciyantica sadakaara am tate njanna, sadake na ni taà epshana an kara na.

³ Ba makurallaara, a tsetehe ge Ibrahiima an enjlya werre, a tataa hazla na watse aà de epsha sadake an njane na, a puwete serde ate ezzenjwaara, daaci daredde antara egdzaara Isiyaaku, aà dem tate na ni a njyekwannaa Dadaamiya na. A ðetaa emnde buwa am waladiyahaara, ta duwa antara njane. ⁴ Am hare ge keyire waà, Ibrahiima a kante ice, a nanna tate njanna amaà zlaðe yiyyiye jipu. ⁵ A ba njane aà elvan ge waladiyahaara buwa na: Kure waà, njawinja aàhuna antara ezzenjwa. Amaà njere antara egdzere waà, kwaye njaa de kezlan ugje ge Dadaamiya ate ire aà wa na kwaye njane na. Maà zlanjeruzle njaa se berakurbera.

⁶ Daaci Ibrahiima a eksante hazla na taà epsha naàza sadake an njane na, a farhe ge egdzaara Isiyaaku na. njane an iraaara maa, a eksante kara antara washe, daredde taà an̄kwa aà zlala ba itare ta buwa mazlaara. ⁷ Daaci Isiyaaku a ndavanu elva ge eddenjare taà aàtira a zlala njanna, a ba njane: Eddaye! A njwanante ge Ibrahiima, a ba njane: Naba emndaha elvaanja egdzaaruwa, yaà an̄kwa aà eccena. A ba Isiyaaku aà elvan ge njane: Naàwa maà an hazlaha antara kaàraa baðemme, aàme egdze a zhil kyawe na mi de maga sadake an njane na? ⁸ A njwanante ge Ibrahiima, a ba njane: Watse aà de jansaare

ba Dadaamiya nanna an iraraa ge egdze a kyawe nanna egdzaaruwa. Daaci taà anjka aà zlalaatare aà ba aàtirpalle.

⁹ Daraada am tate nanna a ngyekwannaa Dadaamiya nanna maa, Ibrahiima a de ndere naàzena taà icanaà sadake aàtekwa ge Dadaamiya na, a kazlante hazla, daaci a naba takwasaa egdzaara Isiyaaku na, daaci a belete ate hazla na ate tate aà fana sadake ge Dadaamiya na. ¹⁰ Daaci a velese erva, a eksante washe, aà kaàtaà ica egdzaara waà, ¹¹ Ibrahiima, Ibrahiima, anjka aà dhanaà malika aà Dadaamiya aà sawa am samaya. A nutehe ge Ibrahima: Na'am. ¹² A ba malika: Fanfeka ervaanya ge egdzere defekideki, maganaanka ba uwe keni. Kina waà, dyaneddiye mazlaara ganakini kaà anjka aà kuva Dadaamiya, aàfaba yaikiveka egdzaanja palle ba nane. ¹³ Ibrahiima a kante ice waà, aà zhara ba zhel kyawe am igaara am gwezla aà dake tabedamme, dermahaara an nana am gwezla nanna. A naba duhe ge Ibrahiima suuwe, a de lyeavaa zhel kyawe na, a maganaa sadake ge Dadaamiya an nane am slede aà egdzaara. ¹⁴ Ibrahiima a fete zhera aà tate nanna: Dadaamiya anjka aà nanna. Sem vatena keni, emnde taà dhana tate nanna a ba an: Dadaamiya anjka aà nanna nanna.

¹⁵ Malika aà Yaakadada a dhante Ibrahiima ge buwire aà sawa am samaya, ¹⁶ a ba nane aà elvan ge nane: Naàwa elva aà Yaakadada. A ba nane: Ba seke una ni akka eksakarekse magiya una, yaikiveka egdzaanja palle a ba nane na waà, yaà zaku ba wafaara an zheraaruwa ba ge iya: ¹⁷ ba jirire yaà anjka aà gakar barkaaruwa, yaà yaakteya, egdzaraanja taà de gev ba seke terlyakwaha ate samaya, ba seke shili na am guwa na. Ma vatara keni sey taà de gaanaà ba emndaanja ndeɗa arge kelaadahaatare. ¹⁸ Baɗemme a nalgaha am duniya taà de shaà barka nanna yaà de gaterar ge emndaanja na, aàfaba ka na ebzanja elvaaruwa. ¹⁹ Daaci a eptsehe ge Ibrahiima aà seza dawalahaara na, ta naba daatare aà dem Biirsabe. Aàfaba Ibrahiima aà nja am Biirsaba nanna.

Egdzara aà Nakaur

²⁰ Am iga aà labare nanna baɗemme na maa, ta se mbedanu shawya umele ge Ibrahiima, ta baantsa: Milka, mukse aà egdze a emmena Nakaur a yayane egdzar zaala. ²¹ Naàwa zherahaatare: Uus, nane maàkaajiyaara, taà an Bus sledabaara, antara Kamuyail nane waà, eddajaara ge Aram, ²² sledaba Bus maa Kaisaid antara Hazau antara Pilda antara Yidlaf ira Baitu'iila. ²³ Baitu'iila nane a ye Raibaika. Kwaye nane egdzara aè Milka tise nanna, egdzar zaala baɗemme, a yayanna ge Nakaur egdze a emmena ge Ibrahiima. ²⁴ Anjka mukse aà Nakaur umele a gaàn ge burwire, zheraara Raiwma, nane keni a yaye egdzara. Naàwa zherahaatare: Taibak, taà antara Gaham, antara Tahas ira Maaka.

23

A shekeweve estuwa Ibrahiima tate na a hedaken muksaara Saratu

¹ Saratu a magaa iva dermeke an kul buwa juvuye lauktu aà emtsa. ² A emtsaa am haha aà Kanaana, am ekse aà Kiriya Arba, ba nane una taà dhana an Haiburun na. Ibrahiima a naba jema a emnde, a kyuse Saratu. ³ Am keɗa muksaara nanna maa, Ibrahiima a naba yaa emtsa na am bere, a tsetehe, a duhe aà deza Haitiyaha, a ba nane aà elvan ge itare: ⁴ Naàwa iya, ya sawa an sawa, ya waye am dagavaakure. Vatena na waà, shisha mandzawe, yaà kata egdze a slede aàza kure taslawaaakure, geni yaà de heɗa muksaaruwa am slede nanna. ⁵ Ta nwanante ge Haitiyaha, a ba itare taà elvan ge Ibrahiima: ⁶ Estuweka aàmbarkaana. Ekka ka ura ngaan am dagavaanere a gakaara Dadaamiya barka. Naba edduwa, de zharanaazhara irekhyahaanere, eksekeke ba una baaka argina defekideki na, kaà heɗa muksaanja am huɗaara. Aà jerka ura am dagavaanere aà de yaikve irekhyaaara defekideki. ⁷ Daaci a tsetehe ge Ibrahiima, a tsaane aà katafke aà Haitiyaha, emnde a haha nanna, a gaa iraraa aà katafkaatare, ⁸ a ba nane aà elvan ge itare: Maàki ba jirire lyavaalya ervaunɗaakure ganakini yaà heɗa muksaaruwa aàhuna waà, taslawaaakure, ndavawisendave aàza Aifruna egdze aà Jauhar, ⁹ maàki aà bashifasha waà, hwalakwa aà Makpaila na ate we aà fahaara na, aàfaba tate nanna naàzaara. A viteva aà ba ate gane na ni aà zlayaan ge tate nanna, yaà shekwana aà katafkaakure baɗemme, geni iya keni yaà shansha tate aà irekhyaaaruwa halal am dagavaakure.

¹⁰ Mbate, Aifruna nanna keni aà ba nja am dagave aà emndaatare Haitiyaha, taà aà faɗa ate we aà walkame na. A ba Aifruna aà elvan ge Ibrahiima aà ba an kaa kwara aà katafke aà zlamakelaawa: ¹¹ Estuweka aàmbarkaana, baaka elva a vela am huɗaara. Aà katafke aà emndaaruwa baɗemme, ma fe nanna, ma hwalakwa nanna

keni vanakteva ba dey ge hefa muksaaja am hudaara. Nada eccena ka naazena yaà anjka aà ndaka ya na. ¹² Ibrahiima a gaa irara zlaɓe adaliye aà katafke aà emnde a haha njanna baɗemme, ¹³ a ba njane aà elvan ge Aifruna aà katafkaatare baɗemme: Taslaaja, yanaaka elvaaruwa na: Gane aà fahaaja waà, yaà ebɓiya baɗemme, naba lyevalya nalmanaaja am ervaaruwa, lauktu yaà de hefa muksaaruwa. ¹⁴ Amaa a ba Aifruna aà elvan ge Ibrahiima: ¹⁵ Labara kwa aambarkaaja, ka yanaa ge uwe ka elvaaruwa na? Naawa gane aà slede njanna gursa dermeke ufaɗa, amaa yaikke ba dagavaamiya ka emtu arge nalmane? Naba ezlzlala de eheda muksaaja seke!

¹⁶ Daaci Ibrahiima a ekserhe aà ba an higa gane aà fahe njanna a ndaasa Aifruna aà ba an waara aà katafke aà Haitiyaha baɗemme, lipela dermeke ufaɗe aà ba njane na. Ibrahiima keni a naba kezlanaa gursa dermeke ufaɗe njanna tuwesse am erva. Una njanna shunguwaatare na taà tsakala an njane. ¹⁷⁻¹⁸ Mazlaara, fantau aà ba am sarte njanna, fahe aà Aifruna am Makpaila, aà dem gedfiyaara ge Mamre, damda am rezege aà Ibrahiima aà katafke aà Haitiyaha baɗemme am kendekeya yaikke ate we aà walkame; fe njanna antara hwalakwa na, antara nafaha na am fe njanna ira nafaha na ate nakwaha aà tate njanna baɗemme.

¹⁹ Zlaruzle am una njanna baɗemme, lauktu Ibrahiima a de hefa muksaara Saratu. A hedanaa am hwalakwa, am fe am Makpaila, am gedi aà Mamre am tate na ta ɗahana an Haiburun na, am haha aà Kanaana. ²⁰ Kwaye njane, a gev estuwa fe njanna antara hwalakwa na am hudaara na, am rezege aà Ibrahiima. A shekwanaa am erva a Haitiyaha, a ganve tate aà hefa emndaara baɗemme.

24

Nika aà tara Isiyaaku antara Raibaika

¹ Ibrahiima ndza gevge emgyegwe a zhele kurcumme, Dadaamiya garga barka am duksa baɗemme. ² njane ndza an navaha antara waladiyaha kwakya. Vacite umele, a ba njane aè elva ge eddawnanajana njane huɗe aà haara baɗemme na: Sawa femfa ervaaja am dagave aà serahaaruwa, aà bina, ³⁻⁴ aɗaba yaà kata ka ziyuze wafa. Ganeka gyaale ge egdzaaruwa Isiyaaku am dagave aà emnde aà Kanaana na naawa yaà am dagavaatare na ɗekidɗeki. Sey kaà zlala aà ba aà dem lardaaruwa, kaà de gan gyaale ge egdzaaruwa Isiyaaku am dagave aà varahaaruwa. Watse kaà emmaaga he? Ziyuze wafa an zhera aà Yaakadada, Dadaamiya na a nderanaa njane samaya antara haha na. ⁵ A njwanante ge sleslaraa, a ba njane aà elvan ge njane: AÀmbane aà de eksarka gyaale ge ɗabidaba aà sem larde na maa? Maàki de gevge estuwa yaà naba eptsanaptsa emtu Isiyaakyuwaaja aà dem larde na ndza ka sawa am hudaara na? ⁶ A ba Ibrahiima aà elvan ge njane : Effa hyema, manja una. Daànka egdzaaruwa aàdehuwa. ⁷ Yaakadada Dadaamiya na a nderanaa njane samaya na, a sisaa ba njane am huɗe aà haà aà edderwa, a sisaa ba njane am lardaaruwa na ta yiyaa am hudaara na. A biyantsa ba njane, aà de vaterte larde na baɗemme ge eggyahaaruwa, a ziyu wafa geni baaka gafkaara. Daaci aà de belana ba njane malikaara aà katafkaaja ge dem lardaaruwa, kaà de sana gyaale ge egdzaaruwa aà sawa aahuwa. ⁸ Maàki a kwalvaa ba gyaale waà, wafa na ka ziwa ka ge iya na keni aà ɗabanjka mazlaara. Amaa duksa palle waà, daànka egdzaaruwa aà dehuwa ɗekidɗeki. ⁹ Daaci, ane a ba waladi na, a naba fanem erva am dagave aà serahaara, a zanu ge zaanwaara geni aà emmagal a ba ate una njanna.

¹⁰ Am iga aà una njanna maa, waladi aà Ibrahiima a naba dzerese kelaawaara am ezlegwamaha aà zanwaara, antara kazlaja umele an daàraaɗza jipu, a naba maga shula aà dem ekse aà Nakaur am Misaupautamiya. ¹¹ Shanaasha ekse njanna maa, de shansha suwa ate iga a ekse njanna. Daaci a naba kazlateraa ugje ge ezlegwamahaara, reppe njarinja ate we aà suwa njanna. Sarte njanna keni gevge icavaciya, sarte a dem yawe ge njwasha. ¹² A magaa maduwa, a ba njane: Yaakadada, Dadaamiya aà zaanwaaruwa Ibrahiima, taslaaja giyanvege naazena ni ya sawa aɗaba njane vatena na. Magannaamaga njurna ge zanwaaruwa Ibrahiima. ¹³ Naawa yaà tse ate we aà suwa, gyaalaha na taà am ekse na taà de sawa, taà se kaà yawe am suwa na. ¹⁴ Watse yaà ndavanundave ge gyaale palle am itare: Ginaaga hwamaaja yaà shushe yawe, maà baànba gyaale njanna naawa shushe eddaye, yaà kateruke ge ezlegwamahaaja keni maà taà esha waà, ba njane gyaale na ni ka eksansansaa ka ge sleslaraaja Isiyaaku. Yaà de dise ate una njanna njurna na ka maganaan ge zanwaaruwa Ibrahiima.

¹⁵ AÀ ba am tsaka elvaara aà katafke aà Dadaamiya keni zlaɓe zlawka waà, aà zhara ba sesse Raibaika an hwama ate nahyapaihyaipaara. Raibaika njanna maa, zhera aè eddenjaara Betu'iila egdze a Milka, mukse aà Naàkaur, egdze a emmenjaara ge Ibrahiima. ¹⁶ Raibaika gyaale zariya an tsaka ire, zlaɓe diyaaka zhele ɗekidɗeki. Kacawkakawcawce

sesse, a de tsekweme am suwa, a kem yawe am hwamaara, kertenj a ferhe anjwa aà zlala. ¹⁷ Daaci zhagade ge male aà waladiyaha aà Ibrahiima na, a de ica ba wafkaara, tsaatse, a ba njane aà elvan ge njane: Tasle a nja ganaaga seke hwama yaà shushe yawaana na cekwaangudi? ¹⁸ A njwanante ge Raibaika, a ba njane: Labara? Naàwa shushe eddaye! Kertenj a gannaah, zhel na a shu yawe na a yanaa ba njane. ¹⁹ Hyanhya ge zhel na, a ba Raibaika aà elvan ge njane: Yaà payateraapaya ge ezlegwamahaana keni maà taà esha, taà yaànaa ba itare yawe. ²⁰ Kertenj a puwese yawe na ndza am hwama na aà dem kyaale, ba watsewatsa a de kem umele, a se puwese adaliye, a payateru yawe na ge ezlegwamaha aà zhel na bademme, ta yanaa ba itare yawe na.

²¹ Am sarte na Raibaika anjwa aà maga slera na waà, waladi aà Ibrahiima na a dñuheriye aà ndaka elva, aà zharanaa aà ba an ice. Amaa aà maga ba najipuwaara. A ba njane am erwaundaaara: Una gyanvege Yaakadada naàzena ya se katanaa ya na emtu estara? ²² Hyaterhya yawe ge ezlegwamahaara bademme waà, zhel na a naba vante jade aà dindar ge Raibaika. Jade njanna ganaara kwakya jipu. A naba fante ate ektare, a vante zlafe adaliye naàdanwaha buwa, una njanna keni ta janaa aà ba an dindar njanna zlafe adaliye, a naba puwante ate erwa. ²³ A ba njane aà elvan ge njane: Taslaana ndindaha, ka egdze aà ware am ekse na? A naba jerje emtu sledfe am mbaakure geni yaà de tsekwa am mbaakure antara emnde na taà anjwa puwisepuwe na bademme? ²⁴ A njute ge gyaale, a ba njane: Ya egdze aà Betu'ila, ya eggyetare ge tara Naakaur antara muksaara Milka. ²⁵ A farhe zlafe adaliye, a ba njane: Anjwa sledfe ge tsekwa wayvaha am mbaanjere. Dete ba kandiske antara masa ge dabbahaakure keni anjwa kwakya am mbaanjere, tate aà hare a wayvaha keni anjwa bademme. ²⁶ Daaci zhel na a naba kezle ugje am aha, a kezlan ugje ge Yaakadada, a slafan waara, ²⁷ a ba njane: Yaà anjwa aà slafaka waaruwa Yaakadada, Dadaamiya aà zaanwaaruuwa Ibrahiima. Yaà slafakaà we, adaba marakiyaanmara parakke njurna, antara jirire na kaà anjwa aà maganaan ge zaanwaaruuwa. Naàzaaruwa ge iya waà, diyandiya mazlaara geni a siya ba Yaakadada an irraara aà sem hufe aà haà aà egdze a emmenjaara ge zanwaaruuwa suuwe.

²⁸ Raibaika a naba kante sera aà daà, a de balananse labare ge emmenjaara. ²⁹⁻³⁰ Anjwa egdze a emmenjaara zhele ge Raibaika, zharaara Laban; njane keni nanna jade na am ektare aà egdze a emmenjaara na, antara naàdanwaha na ate erwaara na bademme. Cenancena keni aà etsaka Raibaika naàzena a banna zhel njanna bademme. Daaci a naba sessehe ge Laban am mba, zhagadaara aà dete we aà suwa na, a de bere zhel na antara ezlegwamahaara ate we aà suwa. ³¹ A ba Laban aà elvan ge njane: Labara ka tsaa am kaamba! Sawa aà se mbaanjere eddaye! Ekka, ka eddawa Yaakadada a gakar barka an tsaka ire na, tsatsannaatsate ba iya an irraaruwa tate aà tsekwa wayvaha am mbaanjere, sledfe ge ezlegwamaha keni anjwa bademme. ³² Daaci ta duhe, ta de tsekwaa gwatamaha ate iga aà ezlegwamaha, ta vaterte kandiske antara masa ge ezlegwamaha na, ta sateraa yawe aà bara sera ge njane antara emnde na ta daa aà puwansepuwe na bademme. ³³ Ta sateraa naàza za, ta faterhe aà katafkaatare waà, a ba waladi aà Ibrahiima: Yaà zeka duksa maà ndanakurseka labare na ni a sisa na. A ba Laban: Naba endaha elvaana edda! ³⁴ A ba njane aà elvan ge itare: Iya waà, ya waladi a Ibrahiima. ³⁵ Dadaamiya Saksage a gar barka an tsaka ire ge zanwaaruuwa Ibrahiima, a ganve ur njaa. A vante nawaha antara kyawaha, eslaha, lipela antara dindar, antara navaha antara kwatenaha, ezlegwamaha antara ezzenwaha, bademme a duksa. ³⁶ Muksaara Saratu a naba yane egdzere aà ba am emgyigwire. Zanwaaruuwa a yanaa rezegaara bademme ge egdze njanna kina. ³⁷ A ba zanwaaruuwa aà elvan ge iya: Yaà kata kaà ziyuze wafa. Kaà ganka mukse ge egdzaaruwa am dagave aà emnde a Kanaana na njaà am dagavaatare na dfekideki. ³⁸ Sey kaà zlala aà ba aà dem lardaruwa, aà dem dagave aà egdzar mamahaaruwa, antara emnde a jebaaruwa, kaà de gan gyaale ge egdzaaruwa aahuwa. Watse kaà emmaga he ate una njanna? Sey kaà ziyuze wafa, aà bina. ³⁹ A ba iya yaà elvan ge zanwaaruuwa: AÀmbane watse aà dabiika gyaale aà sem larde na maa? ⁴⁰ A ba zanwaaruuwa aà elvan ge iya: Dadaamiya, Yaakadada na yaà anjwa aà kezlan ugje kelaazare na waà, aà de belana ba njane malikaara aà katafkaana, aà de gakanvege njane shulaana ate una ni kaà de hayaanhaya na. Daaci kaà sannaasa gyaale ge egdzaaruwa aà sawa am jebaaruwa, aà sawa am dagave aà egdzar mamahaaruwa. ⁴¹ Maàki ba dakaada ka aà dem jebaaruwa waà, wafa na yaà fakar ezzaara na keni aà dabanjka mazlaara. Una ma de shakanaanka gyaale ge egdzaaruwa, varakteka keni tsekwaatsekwa ate ka, aà dabanjka wafa na kaà zaanaa ka na mazlaara.

⁴² Kwaye njane daliila a shulaaruwa vatena, ya se tsekwaa ate we aà suwa. Tsekwantsekwa ate we aà suwa waà, ya magaa maduwa, a ba iya: Yaakadada, Dadaamiya aà zanwaaruuwa Ibrahiima, maà lyavaalya erwaundaaana waà, taslaana

hyianfehaye shulaaruwa vatena na. ⁴³ A ba iya zlafe adaliye am maduwaaruwa: Naàwa iya, yaà tse ate we aà suwa, maà sesse gyaale am hufe aà ekse, a se ka yawe am suwa na, ya banaa: Taslaanja viteva yawe yaà shushe cekwaanjudi am hwamaanja ni, yiveka, ⁴⁴ maà banba gyaale njanna: naàwa shushe eddaye, yaà payaterapaya ge ezlegwamahaanja keni maà taà esha, maà baànba gyaale njanna estuwa waà, daaci ba gyaale na ni ka eksesaa ka geni aà gev mukse aà egdze aà zanwaaruwa. ⁴⁵ Iya keni zlafe yaà aàtira tsaka elva njanna am ervaunfaaruwa, yaà zhara ba sesse Raibaika an hwama ate nahyapaihyapaara, a de tsekwe me am suwa, a kem yawe, a ferhe. A ba iya yaà elvan ge njane: Taslaanja viteva seke yawaanja na yaà kuke? ⁴⁶ Kertenj eksaksa yawe ate nahyapaihyapaara: naàki eksadaye, yaà kateruke ge ezlegwamahaanja keni aà bina. Iya ya shu yawe na, a payateraa ge ezlegwamaha, itare keni ta yanaa ba itare yawe. ⁴⁷ A ba iya yaà elvan ge njane: Ka egdze aà ware? A ba njane: Ya egdze a Batu'ila, ya eggyetare ge tara Nakaur antara muksaara Milka. Daaci ya naba fanem jade am ektare, ya puwante nadañwaha ate erwa. ⁴⁸ Daaci ya kezle ugje am aha, ya kezlane ugje ge Yaakadada, ya slafan waaruwa ge Yaakadada, Dadaamiya aà zanwaaruwa Ibrahiima, adaba a kwarisaa ba njane barama a shulaaruwa, zlalavezlale baaka argina, geni yaà ganega egdze aà egdze a emmenjaara ge zanwaaruwa ge egdzaara. ⁴⁹ Kina waà, elva a juwaa aà ba aàze kure. Maàki eksaarekse irakure maganaa shaigire antara jirere ge zanwaaruwa, kwa ndahihe. Maàki aà gevka keni ba kwa ndahihe parakke, daaci yaà zlaaruwa aè dem tate umele.

⁵⁰ Ta njwanante ge tara Laban antara Batu'ila, a ba itare taà elvan ge njane: Duksa waà, ba naàzena ni a ganvaa Dadaamiya na. baaka elva na ni njaa ndaaka njere, nj tsa bakanka shagera elvaanja, nj tsa bakanka keni shagerka elvaanja. ⁵¹ Kwaye Raibaika aà katafkaanja, eksanteksa daànda, a de gevge mukse aà egdze aà zanwaanja ba seke una a ndaaka Yaakadada na. Dawaada aà ba an hairire.

⁵² Ba a cenaa una njanna male aà waladiyaha aà Ibrahiima, a kezlan ugje ge Yaakadada am aha. ⁵³ Am iga aà una njanna, a sanse kazlanja aà gyaale zarizariya bademme, umelahaara ta janaa an lipela, umelahaara ta janaa an dindar, antara nangyuwaha, a vante ge Raibaika. A sanse kazlanja umele zlafe adaliye an daradza jipu maa, una njanna a vaterge ge tara Laban egdze a emmenjaara ge gyaale antara emmenjaara ge gyaale. ⁵⁴ Zlaruzle am shawyaatare bademme, lauktu male aà waladiyaha aà Ibrahiima antara emnde na ta daa aà puwansepuwe na ta zu duksa, ta sharhe, lauktu ta de zlava ta hare.

Maàkurallaara an enjya werre waà, ta tsetehe, a ba male aà waladiyaha na aà elvan ge emnde a haà: Vawiteva kwa baraàma, yaà daà aà deza zanwaaruwa. ⁵⁵ A ba tara egdze a emmenjaara ge gyaale antara emmenjaara taà elvan ge njane: Amaà gyaale waà, aè shekwashekwa emtsaadfe deydey hare kelaawa palle lauktu watse kwa daà. ⁵⁶ A ba njane aà elvan ge itare: njanjawika seke taslawakure. Naàwa shulaaruwa a tsatsanaa ba Yaakadada an iraara. Kure waà, vawiteva kure ba baraàma, yaà eptsaa aà deza zanwaaruwa. ⁵⁷ A ba itare taà elvan ge njane: Una waà, sey njaa d'aha ba gyaale an iraara, aà se njuta ba njane. ⁵⁸ Daaci ta d'ante gyaale, a ba itare taà elvan ge njane: Kaà eddfaba he zhel na aà kata aà daàkaàda ba vatena? A njute: Yaà eddfaba, aà bina.

⁵⁹ Daaci ta sawhe ge egdzar mamahaanjaara ge Raibaika, antara emnde haatare bademme, ta magateraa aàjaàmimaà shifa ge tara Raibaika antara slejana egdzere antara male aà waladiyaha aà Ibrahiima ira emnde na ta saa aà puwansepuwe na bademme. ⁶⁰ Egdzar mamahaanjaara ge Raibaika ta gan barka ge egdze a emmetare, a ba itare ma waraatare keni: A vakteva Dadaamiya egdze a hufe egdze a emmerwa. Egdzaraanja a garevge ma debu waànyarwaànyara keni. Kelaadaha a nj taà de gevge ba njwashaha aà katafke aà egdzaraanja. ⁶¹ Daaci a tsetehe ge Raibaika antara kwatenahaara, ta d'afalte ate iga ezlegwamaha, a d'abete male aà waladiyaha aà Ibrahiima. Male aà waladiyaha aà Ibrahiima a gan estuwa Raibaika, a zlalehe an njane.

⁶² Am sarte njanna maa, Isiyaaku zlafe ba unjule a saara, ndza a dete we aà suwa. Zhara aà suwa njanna Lahay Ruwa. Amaana: Dadaamiya Saksage anjka aà nina. Adaba njane an iraara a njaa am haha njanna am puti. ⁶³ Vacite umele an icaviciya maa, Isiyaaku a de tataya tate aà tsekad'fire am fe, a kante ice waà, aà zhara ba ezlegwamaha taà anjka aà sawa. ⁶⁴ Raibaika keni kanteka ice, nanna Isiyaaku na, a naba tsekwehe ate ezlegwamaara. ⁶⁵ A ndavanu ge male aà waladiyaha aà Ibrahiima, a ba njane aà elvan ge njane: Ware njane zhel na kwaye njane am fe, aà se jaà ire an miya na? A njwanante ge zhel na, a ba njane aà elvan ge njane: Una njanna degiya zanwaaruwa. Ba watsewatse Raibaika a haltaa lafayaara, a puwar ge iraara. ⁶⁶ Male na a se ndahanhe ge Isiyaaku naàzena a maganaa njane am shulaara bademme. ⁶⁷ Daaci Isiyaaku a daa Raibaika ba suuwe aà dem bere aà emmenjaara Saratu. Raibaika gevge mukse aà Isiyaaku,

wayaawaya jipu an muksaara. A ekhya estuwa ervaunje aà Isiyaaku, adaba ndza a kedaa emmenaara.

25

Egdzara aà Ibrahiima a yanaa an Kaitura

¹ Ibrahiima a naba ge mukse umele zheraara Kaitura. ² Mukse nanna a yayane egdzar zaala ge Ibrahiima. A yese Simran, antara Yauksan antara Maidan antara Madiyan antara Yisbak ira Suhak. ³ Yauksan, nane keni a ye tara Saiba antara Daidan. Daidan keni a yese emnde a Asuri antara emnde Laitusi ira emnde a Laiwmi. ⁴ Naàwa emnde na keni egdzara aà Maidiyan: Tara Aifa antara Aifair antara Hanauk antara Abida ira Aildaba. Bademme a emnde na ba egdzara aà Kaitura. ⁵ Warata waà, Ibrahiima a vante warata aà nalmanaara bademme ba ge Isiyaaku palle. ⁶ Amaà egdzara aà njwashaha umele na waà, zlafe nane an shifaara, a tegateraa nalmane aà ba an ervaara, a ngyekwateraa sledaatara aà dem gedfi, yiyyiye jipu an Isiyaaku, una nanna keni larde umele.

Emtsa aà Ibrahiima antara tate a ehhefaara

⁷ Ibrahiima a magaa iva dermeke an kul vuye jilyebe, ⁸ lauktu a zluwaa hairiraara, gevge emgyegwe an tsaka ire, ndza a jesanje am irara nja an shifa. Amaà a emtsaa am ngahire, zlazlala aà deza eggyahaara. ⁹ Ta hedanaa ba egdzaraara, tara Isiyaaku antaa Isemayiila am hwalakwa aà Makpaila, am fahe aà Aifruna egdze a Jauhar ura Haiti, fe nanna aà dem gedfiyara ge Mamre. ¹⁰ Amaà fe nanna waà, Ibrahiima shekwefshewe am erva aà Haitiyaha. Daaci ta hedateraa aà ba am hufe aà fe nanna tara Ibrahiima antara muksaara Saratu. ¹¹ Am iga aà keda Ibrahiima maa, Dadaamiya a gar barka jipu ge egdzaara Isiyaaku. Isiyaaku a njehe, haara ba herzhe an suwa nanna taà dhana an Dadaamiya ankwaa aà nina na.

Egdzara aà Isemayiila antara sledaatara

¹² Naàwa kergema aà egdzara aà Isemayiila, egdze aà Ibrahiima na a yanaa Hajara egdze aà emnde a Misra, ndza kwatena aà Saratu. ¹³ Naàwa zheraha aà egdzara aà Isemayiila an dabava an dabava: Naibayaut, nane makaaji aà Isemayiila, sledabaara Kaidar, lauktu Adbair, lauktu tara Maipsaam ¹⁴ antara Misma antara Duma antara Masa ¹⁵ antara Hadat antara Taima antara Yaituru antara Maafis ira Kaiduma. ¹⁶ Kwaye nane egdzara aà Isemayiila kelaawa jubuwa antara zherahaatare bademme. Ma waraatare keni huyaahuya gevge jeba. Ba zherahaatare una a gev zheraha aà eksahaatare antara zheraha aà sledaha na taà de tsekwa itare am hudaara am kezlakezlahaatara. ¹⁷ Isemayiila magamaga iva dermeke an kul keye ju vuye lauktu aà emtsa, a daahe aà deza eggyahaara am faya. ¹⁸ Egdzara aà Isemayiila ta nja am dagave aà tara Hawila antara Sura, aà dem gedfi aà haha aà Misera, ate baraama a dem Sura. Am emnde aà Ibrahiima bademme, ta de nja ba itare yiyyiye an emnde bademme.

Isiyaaku a yeka egdzere a shaa wulhaha

¹⁹ Naàwa labare aà Isiyaaku egdze aà Ibrahiima: ²⁰ Isiyaaku magamaga yawe kul ufade kalkale lauktu a ge Raibaika egdze a emmenaara mukse ge Laban egdze aà Batu'iila, ura Paddan Aram. ²¹ Isiyaaku a njaala Yaakadada, adaba muksaara Raibaika yaaka egdzere, gevge dzire. Dadaamiya Yaakadada lyavaalya njaalaara, muksaara a naba shaa hufe. ²² Hufe aà Raibaika nanna waà, wulhaha. Egdzara taà ankwaa aà dagala am hufe, a naba fu hula Raibaika, a ba nane: Maà ba estuwa, ya shan ge uwe nane hufe nanna ba deki defeki? Daaci a de ndava aàza Yaakadada. ²³ A ba Yaakadada aà elvan ge nane: Ankwaa zlamaha buwa, jeba buwa am hudaara. Jebaha buwa nanna taà ankwaa aà tegaava aà sawa am hudaara. Am jebaha buwa nanna waà, ankwaa palle aà de jauje ge palle an ndzeda. Am egdzara nanna waà, male aà de gev waladi aà kudere.

²⁴ De hyephye sarte aà Raibaika ge yaà, a de ye waà, a yese wulhaha buwa. ²⁵ Am egdzaraara nanna, una a sawa zunjwe na verande, an ugie ate vuwa ba seke naàza aà egdze aà sla. Ta fete zheraara Isuwa. ²⁶ A de sawa sledabaara waà, a nja naadegadega aà Isuwa na am ervaara. nane keni ta fete zheraara Yakubu. Isiyaaku magamaga yawe kul unkwaha kalkale am sarte na ta ye egdzara nanna.

A veluwa estuwa Isuwa daradza aà makaajiyiraara

²⁷ Daaci walartewaalaà egdzara buwa na. Isuwa a gev matsame, aà eblyeka ervaara aà dem haha deki defeki, nane gevge slekaamba. Amaà Yakubu waà, nane sletsekadde, aà nja aà ba am mba duksaara. ²⁸ Isiyaaku waà, ndza aà waya ba Isuwa kwakyaara, adaba aà sanaà hyuwa ba kelaazare. Amaà Raibaika waà, nane a hayaa ba Yakubu.

²⁹ Vacite umele maa, Yakubu keni gyanvegye naàza za kyanje, Isuwa keni saasa am kaamba, kudukufde an tsaka ire. ³⁰ A ba Isuwa aà elvan ge Yakubu: Taslaanja yiyanya naàza za na an gya kyanje na, yaà ndafundabe ya emtsaade, adaba baaka naazu yaà maganaa ya mazlaara. Ta fante adaba una njanna zhera Aidaum ge Isuwa, amaana: Kyanje. ³¹ A njwanante ge Yakubu, a ba njane: Veliyuvele daàraadza aà makaajiyiraanja emtsaade lauktu kaà ezza. ³² A ba Isuwa: Yaà emtsa ni makaajiyire, watse aà magiya uwe njane makaajiyire njanna? ³³ A ba Yakubu aà elvan ge njane: Maà eksakarekse waà, sey kaà ziyuze wada emtsaade. Isuwa a naba zanu wada ge Yakubu, geni yanaanya makaajiyire. Isuwa a velu estuwa daàraadza a makaajiyiraara. ³⁴ Daaci Yakubu a naba vanteva kwa naàza za na ge Isuwa, depain antara jeba a yire umele anjwa daàlaara aagire. A zuhe, a sharhe, a tsetehe duksaara ba ezlzlala. A epsawaa estuwa Isuwa daradza aà makaajiyiraara.

26

Isiyaaku am larde aà Failaistiyaha

¹ Daaci samsa waya yaikke a sem larde, amaa waà, waya na ndza am zamane aà Ibrahiima na ka. Daaci a naba duhe ge Isiyaaku aà deza sleksu Abimailaik slekse aà Failaistiyaha am Gairar, ² de marapsemare Yaakadada aà katafkaara, a ba njane aà elvan ge njane: Duka aà dem Misra dekideki, naba njinja am larde na yaà de bakana iya. ³ Gejeka emtsaade seraanja am larde na, iya yaà anjwa antara ka, yaà de gakar barkaaruuwa. Adaba bademme a kwaraha na, yaà de vakte ba ge ekka antara wulfahaanja am igaanja. Yaà de ganve estuwa wadaaruwa na ya zanu ge eddenja Ibrahiima. ⁴ Yaà de huyateraahuya egdzaraanja, taà de gev ba seke terlyakwaha ate samaya, kwaraha na bademme watse yaà de vaterite ba ge wulfahaanja. Bademme a jebaha na ate haha ta de sha barka adaba wulfahaanja. ⁵ Adaba Ibrahiima a cenaa elvaaruwa, a edfaba naàzena ya bannaa ya, a tsaà aà ba ate naàzena ya tsanaa ya, dabaadaba jipu naàzena ya puwetaa ya antara shairiyahaaruwa bademme. ⁶ A njanaa ba una njanna Isiyaaku am Gairar.

⁷ Am sarte na emnde a ekse taà anjwa aà ndavanu elva ate muksaara Raibaika, egdze a emmerwa aà bina. A wana lyawa ge ba muksaara, adaba a kuva emnde a ekse njanna jipu geni a jareka arge muksaara, adaba muksaara Raibaika zariya jipu, baaka arge njane. ⁸ Am haraare Isiyaaku am ekse njanna, vacite umele, naterna sleksu Abimailaik slekse aà Failaistiyaha aà kya we aà biye aà bere, taà anjwa aà gwagwesa tara Isiyaaku antara muksaara Raibaika. ⁹ Abimailaik a naba dfante Isiyaaku, a ba njane aà elvan ge njane: Mbate mukse na muksaanja! Ka ndana estara kena egdze a emmenja aà ba ka na? A njwanante ge Isiyaaku a ba njane aà elvan ge njane: A wiyaa ba lyawa geni a jarika adaba njane. ¹⁰ A ba Abimailaik: Aàzara kena una ka maganjerita ka na? A yaa ba cekwaanjudi ma andze ura umele aà ganvege muksaara am emndaaruwa, daaci ekka keni sakanjeranka emtu haypa? ¹¹ Daaci sleksu Abimailaik a ndaase elvaara pale, a ba njane aà elvan ge emndaara: Ma ware una a ndanse elva yayiaihe ge zhel na, ma a fete erva ate muksaara keni, eddaara aà njeka an shifa dekideki.

Tara Isiyaaku antara Abimailaik taà anjwa zaà wada am dagavaatare

¹² Ate iva njanna, Isiyaaku a herda aà ba am haha njanna, amaa jaaja duksa baaka zlaktaara, adaba Yaakadada garga barka. ¹³ Nalmane Isiyaaku anjwa aà far ba saga, a gev sleberba baaka arge njane dekideki. ¹⁴ Ndza an waldaha aà sla kwakya, antara kyawaha antara nawaha, kwakya jipu. Emnde a maganaa slera keni ndza baaka zlaktaatare. Daaci Failaistiyaha ta naba shelha ate njane.

¹⁵ Adaba shelha na maa, Failaistiyaha ta naba dashem suwaha na ndza a yayanaa eddenjaara Ibrahiima na bademme an haha. Adaba Ibrahiima keni ndza kwakya waladiyahaara, ta yayanaa ba itare suwaha njanna. ¹⁶ Daaci a ba Abimailaik aà elvan ge Isiyaaku: Gakevege kaà an hakuma jipu, jakuje ge ndzedaanjere, ezlzlala am lardaanjere. ¹⁷ A naba kezla Isiyaaku, a de icese slalaara am kaamba a Gairar, dambake zlafe adaliye, a njara aahuwa. ¹⁸ Isiyaaku a naba yayese zlafe adaliye suwaha na ta yayanaa am zamane aà eddenjaara Ibrahiima, ta daishemhe ge Failaistiyaha am igaara na. njane a naba yayese, a fafete zheraha na ni ndza Ibrahiima a daha suwaha njanna an njane na. ¹⁹ Waladiyaha aà Isiyaaku keni ta yaye suwaha umele anwaslire, ta shaa yawaha na aà emtseka dekideki na. ²⁰ Suniyaha aà emnde a Gairar ta naba daàgala an suniyaha aà Isiyaaku arge suwa. Adaba ta baantsa itare: Suwa na nazaanjere. Isiyaaku a naba fante zhera aà Aisaik ge suwa njanna. Amaana: Daàgala. Adaba ta kaàtaà dagala an njane arge suwa njanna. ²¹ Waladiyaha aà Isiyaaku ta ye suwa umele, arge una njanna keni ta naba tsa elva zlafe adaliye Failaistiyaha. Isiyaaku a fete zhera aà suwa njanna

Sitna. Amaana: Kelaadire. ²² A tsetehe am tate njanna, a de ye suwa umele ge keyire; arge una njanna waà, tsateka dagala. Isiyaaku a fete zhera aà suwa njanna Raihaubaut. Amaana: Hwihwiyire. Adaba a bantsa njane: Yaakadada sagamiyanvesage slede geni mi hwiya am larde na.

²³ Am iga aà una njanna, Isiyaaku a naba kezla zlafe adaliye am tate njanna, kwaye a de nja am Birsaba. ²⁴ AÀhuwa njanna, Yaakadada a de maranaa irara aà ba am hare njanna, a ba njane aà elvan ge njane: Ba iya una ya Dadaamiya aà eddenja Ibrahiima. Gazleka ðekidëki, adaba iya yaà anjwa antara ka, yaà de gakar barkaarua, yaà de yaàtertiya egdzaraaja adaba barka aà eddenja. ²⁵ Daaci Isiyaaku a naba ndere naàzena taà fana sadake aàteka ge Dadaamiya na am tate njanna, a magaa maduwa, a ðaha Dadaamiya an Yaakadada am maduwaara. A magaa beraara an kacakaca am tate njanna, waladiyahaara ta naba ye suwa umele.

²⁶ A sawhe ge Abimailaik aà sawa am Gairar aàsezenaara, ta sawa antara uraara Ahusat ira Pikaul, njane male aà sawjiyahaara. ²⁷ Isiyaaku a naba ndavateruhe, a ba njane aà elvan ge itare: Kina mu a sakuraa uwe aàsezerwa, aabi nyaiukurisenjgye am dagavaakure yakuriyaaya? ²⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare taà elvan ge njane: njaà anjwa aà ezhzhara njanna waà, anjwa Yaakadada antara ka ba parakke. A ba sawariyaanjere, shagera aà demda wadfa am dagavaamiya. Ekka antara njere waà, namaana dagavaamiya. ²⁹ Kina waà, kaà zanjeruze wadfa geni kaà de maganjerteka kelaadire ðekidëki. Adaba njere keni fanjerka zladfa ate ka, nj magakaa shaigerire jipu, ka segashe ba lapilayye am dagavaanjere. Kwaye njane gakevge ura aà Yaakadada kaà an barkaara am vuwa. ³⁰ Daaci Isiyaaku a magateraa muñri ta zuhe, ta sharhe. ³¹ Makurallaara ta tsetehe an enjlya werre, ta zu wadfa njanna am dagavaatare. Am iga aà una njanna Isiyaaku a magateraa aàjamimashifa, ta daahe aà ba an hairire. ³² Ba vacite njanna, waladiyahaara ta sanaa labare aà suwa na taà anjwa aà eyya, a ba itare: Shanjeransha yawe. ³³ Isiyaaku a fete zhera aà suwa njanna Saba. Amaana: Wadfa. Adaba una njanna zhera aà ekse njanna Birsaba sem vatena. Amaana: Sawa aà wadfa.

nwashaha aà Isuwa

³⁴ Isuwa maa, njane magaamaga yawe kul ufaðe, a naba ge njwasha buwa. A ge tara Yaihudit egdze aà Bairi, antara Basmat egdze aà Ailaun. Bukerðataare ta ba egdzara aà Haitiyaha. ³⁵ njwashaha aà Isuwa njanna ta zladfateranve ervaunðe jipu ge tara Isiyaaku antara muksaara Raibaika.

27

A gaare estuwa Isiyaku barka ge Yakubu

¹ Isiyaaku gevge emmgjegwe kurcumme, ba ice keni a nanka mazle-aara. A dante Isuwa makaaji-aara á dezerjara, a ba njane á elvan ge njane: Isuwa egdze-aaruwa. A njwanante ge Isuwa : Ná'am ! ² A ba eddenjara á elvan ge njane: Iya na wá, ganevge emmgjegwe jipu, ba sarte a emtsa-aaruwa keni diyanka ya. ³ Daaci kina wá, halantehala náza erva á nj, kudeme á nj, antara leka á nj, ezlzlala á dem kaamba, de eksivaksa dabba a kaamba, ⁴ se gyianvegye hyuwa a dabba kaamba na ka de eksana ka na njebakke ate una ya katana ya, daaci siyansa yá zuze, yá gakar barka lauktu yá emtsa.

⁵ Cenancena Raibaika am sarte na Isiyaaku anjwa á tsakana elva na ge makaaji-aara Isuwa. Daaci zlazlala Isuwa á dem kaamba, a de tsagwadfa náza kaamba geni a sanansa ge eddenjara maa, ⁶ a ba emmetare Raibaika á elvan ge Yakubu: Náwa ya cenancena a ba eddekure á elvan ge egdze emmenja: ⁷ Ezlzlala á dem kaamba de eksevaksa dabba a kaamba, se gyianvegye njebakke, yá zuze, ya gakar barka á katafke á Yaakadada lauktu yá emtsa. ⁸ Daaci kina wá, náwa yá ndaaka elva-aaruwa, eccena ba shagera yanaaka elva-aaruwa njanna. ⁹ Naba duwa á dem walda, de siyansa egdzara usale-aha shagera shagera buwa wá, yá se gyananvegye ge eddenja njebakke ate una á katana njane, ¹⁰ ká se dananda a zuze, á gakar barka lauktu á emtsa. ¹¹ A ba Yakubu á elvan ge emmenjara: Egdze a emmerwa an ugje ate vuwa, baaka náza-aaruwa maa, ¹² máki tapiyatapa edderwa, diyisediye mu á de banka ya far uksanjwirehe? Daaci máki gevge estuwa, á de kita barka edderwa yá de shanka barka na. ¹³ A njwanante ge emmenjara, a ba njane: A ðabanjka ðekidëki, á sem mbiye-aaruwa ge iya egdze-aaruwa. Yanaaka ka elva-aaruwa na, naba edduwa de siyansa egdzara usale-aha na.

¹⁴ Yakubu a naba de sanaa egdzaar usale-aha na ge emmenjara, njane a se tsatsaa náza za njebakke ate una á katana eddetare. ¹⁵ Am iga a una njanna, a demhe am bre á egdze-aara Isuwa, egdzere zunjwire-aara, a dzarese nanjyuwe-aara na an daradza jipu na, a tsekwanme Yakubu am huðe-aara, egdze-aara ge buwire. ¹⁶ An gwagwa á nawe-aha njanna maa, a mbuwanaa ye á erva-aha an njane antara ye, adaba ye á Yakubu slerðakke

jipu. ¹⁷ Daaci Raibaika a naba fanem náza za na a tsatsanaa njane na am erva ge egdze-aara Yakubu, hyuwa an gya njebakke antara depain.

¹⁸ Mazle-aara a naba duhe ge Yakubu adeza eddenjara na. Edda, a ba njane á elvan ge njane. A njwanante ge eddenjara: Na'am. Ka ware egdze-aaruwa? ¹⁹ A ba Yakubu á elvan ge njane: Ba iya makaaji á nj Isuwa, ya sakaa nazena ka ndavanaa ka na. Tsetse-kwa njinja, ká zuze hyuwa na ya sakánsa na lauktu ká giyar barka. ²⁰ A ba Isiyaaku á elvan ge njane: Ka shanaa estara kena ba watsawatse na egdze-aaruwa? A njwanante a ba njane á elvan ge njane: A sanaa ba Yaakadada, Dadaamiya á nj á se katafke-aaruwa. ²¹ A ba Isiyaaku á elvan ge Yakubu: Sawa emtsaade egdze-aaruwa, yá tapakaatapa an erva-aaruwa ba jirire ka ba Isuwa? Máki ka Isuwa ka keni ya diyeddiye. ²² Daaci a naba gaptehe ge Yakubu á deza eddenjara Isiyaaku na, á ettapa Isiyaaku an erva-aha-aara, a ba njane: Ye-aara máki á ndaha elva wá, Yakubu, amá erva-aha-aara wá, Isuwa.

²³⁻²⁴ Diyaaka Isiyaaku dekidefeki, adaba baaka erva-aha á Yakubu agashe, bademme ba uge ba seke náza á egdze a emmenjara Isuwa. A ndavanuhe ge Isiyaaku, a ba njane: Ba jirire ka ba makaaji-aaruwa Isuwa? A njwanante ge Yakubu, a ba njane: Ba iya degiya Edda. Mazle-aara a naba fantau ge gar barka. ²⁵ A ba Isiyaaku á elvan ge njane: Siyansa hyuwa á náza kaamba na ka sinaa ka, ka makaaji-aaruwa, yá zuze lauktu yá gakar barka. Yakubu a vante, a zuhe, a de sanaa mbazla, a vante a sharhe. ²⁶ Am iga á una njanna, a ba Isiyaaku: Sawa kwa egdze-aaruwa takwaliyatakwa. ²⁷ Takwalle á ba Yakubu a de njanja eddenjara na. Cenancena Isiyaaku emtakkire á se á nangyuwe-aara, a garhe barka, a ba njane: Emtakkire á se á egdze-aaruwa na wá, ba seke emtakkire á se á fahe na Yaakadada garge barka jipu na. ²⁸ A vakteva Dadaamiya werhe á sawa am samaya antara dikele á nalmane na ni a vanta haha ge ura na. Tara hiya antara mbazla na emtakke na wá, sey tá ndavana á ba am mba á nj. ²⁹ Larde-aha gergere tá de magakaa slera ge ka, jeba-aha gergere ta de ganaaga ire-aatare á katafke á nj. Ká de geva ka zanwe á egdzara mama-aha á nj, ta de gana ba itare ire-aatare á katafke á nj. A de sha barka eddewna ni á de gak barka ge ekka. Amá á de gev an nyainye eddawna ni á de nyainya ka na.

³⁰ Isiyaaku keni zlauzle am gar barka ge Yakubu, sesse Yakubu áza eddenjara, vanayye saasa egdze a emmenjara Isuwa á sa am baka na. ³¹ Nane a se gyanve hyuwa á náza a kaamba njebakke, a sanánhe kwa ge eddenjara na. A ba njane á elvan ge eddenjara: Tsetse kwa edda, náwa sanakanmesa hyuwa á náza kaamba na, zuze lauktu ká gar barka ge egdze á nj. ³² A ba eddenjara á elvan ge njane: Ka ware ka? A ba njane: Ba iya egdze á nj Isuwa, ya makaaji á nj. ³³ Jaaja emtanjire Isiyaaku, diyaaka ba názena á magana njane keni dekidefeki. A ba njane: Ware njane ni a duhe á dem kaamba, a de je náza kaamba, a siyaa hyuwa-aara ya zuhe, náwa a tsantaa ba sera á nj na! Barka wá, ganarga, shansha zlauzle.

³⁴ Isuwa ba á cenaa elva na á tsakana eddenjara na wá, njane keni jaaja ervaude jipu, a fu hula á ba á dem samaya. A ba njane á elvan ge eddenjara: Tasle á nj eddaye-aaruwa, iya keni giyarge barka. ³⁵ A ba Isiyaaku á elvan ge njane: Saasawa egdze a emmenjara an zlerma, dándá njane barka na ma andze náza á nj na. ³⁶ A ba Isuwa: Njane na wá, Yakubuwire na sharanansha, egdze á zlerma. Werre keni, a berdu daradza á makaajiyire-aaruwa á ba an ndzedá beresse. Nawa vatena zlafe adaliye a se berdu barka-aaruwa gevge ser buwa kina. A ba njane á elvan ge eddenjara: Mazlakinaaki barka njanna ge iya emtu? ³⁷ A ba Isiyaaku á elvan ge Isuwa: Baaka elva-aara, gananvege njane zanwe á nj. Ya fanem egdzara mama-aha-njara bademme am erva ge njane, tá de magana slera. Vananteva ndzedá jipu an hiya kwakya, ma mbazla emtakke keni tá de ndavana á ba am mba-aara. Yá magaká uwe kina mazle-aara egdze-aaruwa ³⁸ A ba Isuwa á elvan ge eddenjara zlafe adaliye: Ndza ká á ba an barka palle njanna emtu edda, giyarge seke barka ge iya keni eddaye-aaruwa. Mazle-aara Isuwa a naba fu hula, anjwa á kyuwa a ba an ká kwara.

³⁹ A njwanante ge eddenjara Isiyaaku, a ba njane á elvan ge njane: Sledé á nj njane ge ekka wá, watse ká yiyye an sledé na gelgela, werhe na á sawa am samaya na á de duka a dem dalbe á nj dekidefeki. ⁴⁰ Ekka wá, á de vakta shifa ba masalam á nj, ká de magana slerga ba ge egdze a emmenjara. Amá máki yak-ya hala wá, ká naba sansese ire á nj am erva-aara.

⁴¹ Daaci Isuwa jaaja ervaude jipu ate egdze a emmenjara Yakubu, adaba barka na ni a gaara eddetare na. A ba njane am ervaude-aara: A ba á sawa ndza njane vaci kyuwa eddemiya, má watse tá dá ba buwa antara Yakubu njanna ma.

⁴² Balaranansebale ge Raibaika názena ni á kata magana Isuwa egdze a zunjwire-aara na ate egdze a emmenjara. A dante Yakubu ádezenjara, a ba njane á elvan ge njane: Effa hyema ate ire á nj, adaba anjwa a tsagwadaktsagwadá egdze a emmenjara

Isuwa, á kata ja shifa á ña ba ðekideki. ⁴³ Kina wá, eccena ka názena yá ndaka ya: Tsetse, ezlzala á ña egdze-aaruwa á dem mba á egdze a emmerwa Laban am Harran. ⁴⁴ Naba njanaanja ire á ña am mba-aara dem sarte na má ekhyakhya ervaunðe á egdze a emmeña. ⁴⁵ Sey má viyanáviya ba ðekideki am ire-aara názena ka maganta ka na, lauktu watse yá belakva we geni sawa a sa. Labara yá puwem egdzara buwa am evege am hare palle?

Isiyaaku a belanse erva ge Yakubu á dem mba á emnde a emmeñara

⁴⁶ A ba Raibaika á elvan ge Isiyaaku: Mága a shawle-aha-aaruwa, egdzara á Haiti-aha na wá, jiseje gwaygway am ire ba ðekideki. Máki Yakubu keni gaaga zlafe adaliye ba egdze á Haiti-aha ñanna seke náza á Isuwa na wá, náza-aaruwa watse baaka daliila a nja an shifa ñanna mazle-aara.

28

¹ Am iga á una ñanna maa, Isiyaaku a fante Yakubu, a gar barka, a ba ñane á elvan ge ñane: Ya nda ba ka: Geka mukse á ña am egdzara á emnde a Kanaana na ðekideki. ² Ekka wá, tsetse ezlzala á dem mba á emnde á emmeña am Padda-Aram, á dem mba eggyeña Baitu iila. De eksanteksa gyaale am dagave á egdzara á Laban, egdze a emmeñara ge emmeña. ³ A gagga Dadaamiya Slekse barka-aara, a gagvege ura kwakya jeba-aara, a huyakaahuya Dadaamiya, a gagvege eggyetare ge emnde a jeba gergere kwakya. ⁴ A vakteva Dadaamiya ge ekka, antara ge egdzara á ña am iga á ña, barka na ni ndza a vante ge Ibrahiima na, geni haha ñanna náwa ka wayve am huðe-aara na wá, á demde am rezege á ña. Adaba vanteva Dadaamiya ge Ibrahiima zlaule.

⁵ A danse estuwa Isiyaaku Yakubu-aara á dem Padda-Aram, a de nja am mba á Laban egdze á Baitu iila ura Arama. Laban ñanna keni maa, egdze a emmeñara ge Raibaika emmetare ge tara Isuwa antara Yakubu ñanna.

A sawa estuwa lauktu Isuwa a ge mukse umele

⁶ Cenancena Isuwa ganakini eddetare Isiyaaku a gar barka zlafe adaliye ge Yakubu, a belanansa erva á dem Padda-Aram, geni á de gá gyaale áhuwa. Am sarte na anjwa á gar barka eddetare, a ba ñane á elvan ge ñane: Geka mukse am egdzara á emnde a Kanaana na ðekideki. ⁷ Diyaadiya ba ñane keni geni Yakubu a magatera a ba fesarfire ge tara eddeñara an emmeñara, zlazlala á dem Padda-Aram ñanna. ⁸ Isuwa keni a naba diyeddiye ganakini yanaaya ervaunðe á eddetare geni tá gá ñwasha-aha-aatare am egdzara á emnde a Kanaana ñanna. ⁹ A naba njante ga mukse umele maa, a de ndava egdze a Ismayiila, egdze á Ibrahiima. Zhera á gyaale ñanna Makalat, egdze a emmeñara mukse ge Naibauyaut. A naba gehe, a se ñelar ge ñwasha-aha-aara am mba.

A maranse estuwa Dadaamiya ire-aara ge Yakubu am Baytila

¹⁰ Tsetse Yakubu am Birsaba, a dem Harran. ¹¹ De garga vayiya am Tate umele, a naba hare am Tate ñanna. A eksante nakwa a belete ire atekwa, a naba zlava. ¹² Darde ba seke shene wá, á zhara ba njálá yaíke, sladðe jipu ire-aara shanaasha samaya, malika-aha á Dadaamiya tá anjwa á ðala, tá tsekwa an njála ñanna. ¹³ A tsahe ge Yaakadada átekwa, ate ire-aare, a ba ñane á elvan ge ñane: Ba iya una ya Yaakadada, Dadaamiya á eggyeña Ibrahiima ya Dadaamiya á Isiyaaku. Yá ndaaka ba iya una: Haha ñanna kwaye ká zlava átekwa na wá, vanakteva ge ekka, antara ge egdzara á ña am iga á ña baðemme. ¹⁴ Egdzara á ña tá de gev kwakya jipu ba seke berbere á haha. Slede-aatare keni watse an nakweka. Tsante am geðí dem yala, tsante am manem dem putí, baðemme. Jeba-aha á emnde baðemme ate haha tá de sha barka ázerwa adaba ka, antara adaba egdzara á ña. ¹⁵ Eccena ba shagera: Yá anjwa ba iya an ire-aaruwa antara ka, yá anjwa á tsufaktsufa ma ká deme keni. Sey yá sakasa zlafe adaliye á sem haha na, yá yakaaka ðekideki sey yá ganvege názena ya ndaka ya na.

¹⁶ Tsetse Yakubu am hare, a ba ñane: Baaka shaige-aara, anjwa Saksage am Tate na, diyanseka ba iya. ¹⁷ Gazlaagazla wá, a ba ñane: Kay! Tate na wá, baaka shage átekwa ðekideki anjwa há á Dadaamiya áhuna. Walkame á samaya-aha áhuna degey!

¹⁸ Anjwa á wera ekse wá, a tsete ge Yakubu an enjya werre, a eksetaa nákwá na a fante ge ire-aara na, a zebehe ndeðde una ñanna nákwá á yiha Dadaamiya, a puwar waye ate ire-aara, a ganve nákwá cuðeðde. ¹⁹ A fete zhara á Tate ñanna Baytila. Amá werre wá, zhara á ekse ñanna ndza Luus. ²⁰ Yakubu a tsakanse názu am ervaunðe-aara ge Dadaamiya, a ba ñane: Máki ká anjwa ka Dadaamiya antara ya, tsufakitetsufa am shula-aaruwa, máki shanánsa názu yá ezza antara názu yá eshsha yá atsekwa, ²¹ máki danaada lapiya á dem mba á edderwa, daaci ká de gev Dadaamiya-aaruwa. ²² Nákwá

ɲanna náwa ya tsanaa iya ndeɗɗe ge yiha Dadaamiya na wá, á gevge bere á ɲa ka Dadaamiya. Yá de vakte luser am názena ká de vita ka baɗemme.

29

A daa estuwa Yakubu á dem mba á Laban

¹ Daaci Yakubu a fanu ge baráma-aara zlaɓe adaliye, aɲkwa a zlala á dem larde á emnde a geɗi. ² Vacite umele maa, a naa suwa am kaamba. Walde-aha á kyawe-aha antara náwe-aha gergere keye tá aɲkwa zlava ate we á suwa ɲanna. Aɗaba tate á fateru yawe ge dabba-aha-aatare una ɲanna. Suwa ɲanna keni an heɗa we-aara an nákwa yaíke. ³ Má jarammeje walde-aha baɗeme maa, lauktu tá berhanvuwe nákwa na ge we á suwa, tá fateru yawe ge dabba-aha-aatare baɗeme. Má zlaruzle ta eptsaa nákwa na zlaɓe adaliya á sete we á suwa. ⁴ Yakubu a naba ndavateruhe, a ba ɲane á elvan ge itare: Kwa emnde a ekse-ara kure egdzara mama-aha-aaruwa? Ta ɲwanante, a ba itare: ɲa emnde a ekse á Harran. ⁵ A ba ɲane á elvan ge itare: Diyakurdiya Laban á Nakaur emtu? A ba itare: Diyanjerdiya. ⁶ A ba ɲane á elvan ge itare: Awára ɲane? A ba itare: Ba layye. Bayra kwaye Rahiilu-aara keni aɲkwa á sawa an kyawe-aha, egdzere mukse na kwaye ɲane na. ⁷ A ba Yakubu á elvan ge itare: Kwaye kapteke vaciya ba ɲгаа, sarte na sarte á jaha dabba-aha á dem tate palle ka maa, fawaterufe yawe, dawaterda á de piya. ⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: A gevka sey má jarammeje dabba-aha baɗeme lauktu ɲá wera yawe, ɲá faterufe.

⁹ ɲane keni zlaɓe á ndaha ba elva antara suni-aha na, Rahiilu keni samsa antara kyawe-aha á eddenjara, aɗaba ɲane slepiya. ¹⁰ Yakubu a zharaa Rahiilu egdze á daslarenjara Laban, a duhe á dete we á suwa na, a berhanvuwe nákwa ge we á suwa, a fateru yawe ge kyawe-aha á Laban egdze a emmenjara ge emmenjara. ¹¹ Am iga á ɲanna maa, á de gan use ge Rahiilu. Takwalle a de takwalaa egdze na wá, aɲkwa á kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

¹² Daaci a palanaa varire-aatare antara eddenjara ge Rahiilu na geni ɲane egdze á Raibaika. Zhagade á dá ge Rahiilu, a danaa labare ge eddenjara. ¹³ De cenancena labare á Yakubu egdze á egdze a emmenjara mukse, zhagade ge ɲane keni a de yainuye. De jarje ire, tákwalle a de ɲanaa Yakubu na, a danaahe á dem mba-aara. Daaci ɲane keni a de balananse názena ni a shaa ɲane na baɗemme ge daslarnjara. ¹⁴ A ba Laban á elvan ge ɲane: Baaka shaige am una dekideki ka wulfe á ɲere ba parákke. Yakubu a magaa tere kalkale am mba Laban.

Yakubu a magana slera ge Laban ge sheba tara Lee' a an Rahiilu

¹⁵ Daaci a ba Laban á elvan ge Yakubu: Aɗaba ka egdze a kwate-aaruwa ni ká magiyá slera á dey wá, una á gevka. Naba ndindaha názena ká katana ka ge mbera á ɲa ire na. ¹⁶ Laban maa, tá aɲkwa egdzara-aara buwa, egdzara ɲwasha. Una male na zhera-aara Lee' a, sleɗaba-aara, zhera-aara Rahiilu. ¹⁷ Lee' a, ɲane á náńka ice shagera. Amá Rahiilu wá, garlaka, zariya zlaɓe adaliye. ¹⁸ Daaci Yakubu a wayete ɲane, a ba ɲane á elvan ge Laban: Yá magaka slera yawe vuye aɗaba Rahiilu *egdze á ɲa ge buwire na. ¹⁹ Ane, a ba Laban, naba njaminja yá de vakteva. Ya keni ya hayaa ba una ɲanna arge una yá vante ge ura jeba umele.

²⁰ Yawe vuye kalkale Yakubu aɲkwa á maganá slera ge Laban aɗaba Rahiilu, amá ɲane a zharán ba seke hare cekwaanɗuɗi aɗaba wayetewa jipu an Rahiilu. ²¹ Am iga á una ɲanna maa, a ba Yakubu á elvan ge Laban: Yá kata mukse-aaruwa mazle-aara, aɗaba daada ate sarte na mi enndaha na ge magaka slera. Yá kata ɲana erva ge mukse-aaruwa.

²² Daaci Laban a naba magaa munjri á nika, a jema emnde a ekse baɗemme. ²³ Magaamaga manjaripu ba ɲгаа wá, Laban a naba eksante Lee' a, a de jatermehe an Yakubu. ɲane a naba ɲanaa erva, ta hare kerɗe. ²⁴ Laban a eksetaa Jilpa kwatena-aara ge ɲane, a vante ge Lee' a, a gev kwate-aara. ²⁵ Werawera ekse wá, Yakubu á zhara ba Lee' a ta hare kerɗe. A ba ɲane á elvan ge Laban: Labara ka magiya zlerma na? Abi ya magakaa slera aɗaba Rahiilu? Labara ka magite jeba una? ²⁶ A ɲwanante ge Laban, a ba ɲane á elvan ge Yakubu: Shagerka am ekse á ɲere danse kudere zunɲwe á dem mba á zhele arge male. ²⁷ Naba zlnaazle ka hare make na antara ɲane lauktu yá vakte sleɗaba-aara na keni. Amá wá, ká magiyá slera yawe vuye zlaɓe adaliye aɗaba ɲane. ²⁸ Ane, a ba Yakubu, ta magaa make palle antara Lee' a, Laban a naba vante Rahiilu zlaɓe adaliye. ²⁹ Laban a eksetaa kwatena-aara Bilha, a vante ge egdze-aara Rahiilu a gev kwatena-aara. ³⁰ Yakubu a ɲanaa erva ge Rahiilu keni, a ganve mukse-aara. Welawa ba Rahiilu ázenjara arge Lee' a. A naba demhe zlaɓe adaliye am slera á Laban, yawe vuye aɲkwa á emmága.

Nawa egdzara á Yakubu

³¹ Am nanna Yaakadada ganakini Lee' a gevge mukse keliya, a naba vante yá ge ñane, amá Rahiilu wá, a ganve dzire. ³² Lee' a a shaa huđe, a ya egdzere zhele, a fete zhera-aara Ruubain. Adaba a ba ñane: Yaakadada nanna palasa-aaruwa, kina wá watse á wayiwaya zhele mazle-aara. ³³ A shaa huđe umele zlađe adaliye, a ya egdzere zhele adaliye. A ba ñane: Cenánçena Saksage keliyire-aaruwa ba jire. Adaba una ñanna a vite egdzere zhele umele. A fete zhere á egdze ñanna Simaun. ³⁴ A shaa huđe umele zlađe adaliye, a ya ba una ñanna. A ba ñane: Kina wá, á de deska ba essaña keni am dagave á ñere antara zhele-aaruwa, adaba ya yayan dawale-aha keye kalkale. Adaba una ñanna a fete zhere á egdze ñanna Laiwi. ³⁵ A shaa huđe umele zlađe adaliye, a yese ba egdzere zhele ñanna. A ba ñane: Kina wá, sey yá gala Dadaamiya Saksage. Adaba una ñanna, a fete zhera á egdze ñanna Yahuuda. Mazle-aara a naba yaa ya egdzere.

30

¹ Nanna Rahiila geni ñane yaneka egdzara ge Yakubu, a naba tsante shelha á dete egdze a emmenjara. A ba ñane á elvan ge Yakubu: Sey ká viteve egdzara ge iya keni, má baaka una wá, yá njeka an shifa. ² Tsetse ervaunđe á Yakubu á dete Rahiilu, a ba ñane á elvan ge ñane : Iya ya Dadaamiya na a piyakte yá egdzere na emtu ? ³ A ba Rahiilu á elvan ge Yakubu : Nawa kwatena-aaruwa Bilha, naba njawinja antara ñane tara zhele an mukse, a yiya ñane egdzara ate ugje-aaruwa, iya keni yá shansha egdzara ate ñane.

⁴ A nabe vante kwatena-aara Bilha ge Yakubu, ñane a naba ganve i mukse, ta hare kerfe. ⁵ Bilha a shaa huđe, a yan egdzere zhele ge Yakubu. ⁶ A ba Rahiilu : Yawwa, jirivejire Dadaamiya, cena-cena Dadaamiya ñala-aaruwa, adaba una ñanna a vite egdzere zhele. Adaba una ñanna a fete zhera á egdze ñanna Dan. ⁷ Bilha kwatena á Rahiilu a shaa huđe umele, a yan egdzere zhele adaliye ge Yakubu, egdzere ge buwire. ⁸ A ba Rahiilu : Kwakya wawa na ya maganaa ya á dete egdze a emmerwa á katafke á Dadaamiye, kwaye ñane ganega ndzedfa. A fete zhera a egdzere Naftalim.

⁹ A ezhzhara Lee'a á shanka huđe mazle-aara á yeka maa, a eksante kwatena-aara Jilpa, a vante ge Yakubu geni a ganve mukse-aara. ¹⁰ Jilpa kwatena a Lee'a, a yan egdzere zhele ge Yakubu. ¹¹ A ba Lee'a : Kay! Ya slerezge. A fete zhera á egdze ñanna Gada. ¹² Jilpa kwatena á Lee'a, a yan egdzere ge buwire ge Yakubu. ¹³ A ba Lee'a : Una wá, barka-aaruwa. Baðemme a njwasha tá de biyanba geni shanansha barka áza Dadaamiya. A fete zhere-aara Asair.

¹⁴ Am slakslakire, sarte á ica hiya, Rubain a dem kaamba, a sanaa egdzara á nafa ge emmenjara Lee'a. A ba Rahiilu á elvan ge Lee'a : Tasle á ña, viteva seke egdzara á nafa na a sakanaa egdze á ña na ? ¹⁵ A njwanante ge Lee'a, a ba ñane : Hyaaka ba una ka lyevaa zhele-aaruwa na, ká kata lyiyya egdzara á nafa á egdze-aaruwa zlađe adaliye? Shagera, a ba Rahiilu : Máki estuwa wá, a de hare zhele ázeña vatena adaba egdzara á nafa á egdze á ña.

¹⁶ An icavaciya anjwa á sa Yakubu am kaamba wá, a de yenu á ba an ye Lee'a, a ba ñane á elvan ge ñane : Vatena wá, ká se hare ázerwa, ya shekweve an egdzara á nafa á egdze-aaruwa. Daaci Yakubu a de hare ázeñara vacite ñanna, tara zhele an mukse. ¹⁷ Dadaamiya lyavaalya yeka á Lee'a, a naba shaa huđe, a yan egdzere zhele ge ilyebire ge Yakubu. ¹⁸ A ba Lee'a : Pelisepele Dadaamiya, adaba ya naba eksante kwatena-aaruwa, ya vante ge zhele-aaruwa, a ganve mukse-aara na. A fete zhera á egdze ñanna Issaker. ¹⁹ Lee'a a shaa huđe umele zlađe adaliye, a yan egdzere zhele ge unkwahire ge Yakubu. ²⁰ A ba Lee'a : Dadaamiya a magiyaa shagerire yaikke. Kina wá, zhele-aaruwa de nja antara ya adaba ya yan egdzara zaala unkwahere kalkale na. A fete zhera á egdze ñanna Jabulaun. ²¹ Am iga á una ñanna, a yehe zlađe adaliye egdzere palle, une ñanna wá, egdzere mukse, a fete zhera-aara Dina.

²² Daaci Dadaamiya a yehamme Rahiilu, lyavaalya yeka-aara, a naba vante yá. ²³ Rahiilu a shaa huđe, a ya egdzere zhele, a ba ñane : Yawwa! Lyivarlye Dadaamiya-aaruwa dzaka á emnde na. ²⁴ A fete zhera á egdze ñanna Yusufa. A ba ñane zlađe adaliye : Tasle á ga Yaakadada-aaruwa, umele keni viteva ba estuwa.

Tá zlerma tara Laban an Yakubu am dagave-aatare

²⁵ Yaaya Rahiilu, a ya Yusufa wá, a ba Yakubu á elvan ge Laban : Kina wá, beliyabela yá eptsá á dem ekse-aaruwa, á dem larde-aaruwa. ²⁶ Viteva njwasha-aha-aaruwa, antara egdzara-aha-aaruwa na ya magaa slera adaba itare na, yá dá á dem ekse-aaruwa. Adaba ba ka keni diyakdiya slera na ya magakanaa ya baðemme. ²⁷ A njwanante ge Laban, a ba ñane : Ba estuwa, amá tasle á ña zivarze. Adaba ya de naha wá, ta biyaa barka na ya shanaa ya áza Dadaamiya na wá, ya shanaa adaba ka. ²⁸ Naba tsanaatse ka nazena

ni ká kataná ka ge mbera á ña na, yá emmága baðemme. ²⁹ A ba Yakubu a elvan ge ñane : Diyakdiya slera na ya magakanaa ya baðemme. Ma ñja dabbaha-aha á ña na ya se beyanaa ya am erva á ña, antara dabba-aha á ña kina keni diyakdiya baðemme ma ? ³⁰ Abi yá sawa ya á sem mba á ña dabb-aha á ña ndza ba cekwaangudí ? Ba sanemsa ya á sem huðe á há ña, farfe dabba-aha á ña jipu Yaakadada garge barka. Kwaye kina ßaaka zlakete-aara. Watse yá magá vaatara kena naza ire-aaruwa? ³¹ A ba Laban: Ekka wá, ndindhaha ka ba nazena ká kata yá biyaka yá na ßaaka lambe á ña. Ká kata yá biyaka wányara?

A ba Yakubu : Kaà biyika ba uwe keni ðekðeki. Amaà ankwaa naàzu yaà ndakndaha : Maàki eksakarekse una ñanna waà, yaà duwa zlafe aà de piya dabbahaanja, yaà fateru hyema ba seke werre. ³² Vatena yaà dedde am dagave aà waldahaanja peraatte, ba kelaa kyawe na ni ugjaara viyauviyawe jili gergere seke ubele antara ugje indale ira kyawe danjwe, baðemme yaà elle aà segashe. Am nawaha keni ba estuwa, nawe na ni ugjaara ugje ubela antara ugje indale, baðemme yaà elle aà segashe, mberaarua una ñanna ge iya. ³³ Daaci kaà se zhara jiriraaruwa maàkuralla, ma watse kaà se zhara mberaarua. Ba maàki ka se berenaa am naàzahaaruwa ni gafka viyawe, gafka ugje indale, gafka danjwe waà, ma kyawe, ma nawe keni ya ba nayle. ³⁴ A ba Laban: Una waà, shagera, magamimaaga aà ba ate una ñanna.

³⁵ Amaà ba vacite ñanna, Laban a fantau ge ellaara usalaha antaraà njifa na ni ugjaara an mayaha ba seke gwambara antara viyauviyawe. Am mama aà nawaha keni ba estuwa, a dzerse viyauviyawe antara una nguraslasle seke ubela antara jili na an usha an dzayye ira kyawe na danjwe gyegweniyye na. A dzerse jiliyaha ñanna baðemme maa, a naba puwateremhe am erva ge egdzaraara. ³⁶ Daaci a naba tegaa dagavaatare deydey shula aà vaha keye. Yakubu waà, ñane ankwaa aà piya ba jugena aà waldaha aà Laban.

³⁷ Daaci duwa aà Yakubu, a naba ðatsevaa ervaha aà nafa anjwasla gergere keye, nafaha ñanna keni gergere keye. A faya iga ate nafaha na, tate na ni an faya na gevge dzayye telle, an mayaha nafaha baðemme. ³⁸ Daaci a naba puwem nafaha na am kyaale. Taà ankwaa a ezhzhara dabbaha maà taà se sha yawe. Adaba sarte a ðala ate njwashaha keni ba una ñanna ge dabbaha. ³⁹ Ba taà ðala njwashahaatare dabbaha na aà katafke aà nafaha na waà, ta naba fantau ge ya egdzere jili gergere, umele seke ba gwambara, umele ngweraslasle seke ubela, umele keni mbazlaukmbazlaukkwe. ⁴⁰ Yakubu a naba dzerse dabbaha na an mayaha antara una danjwe na baðemme am dabbaha aà Laban, a puwateraa an irara. Yakubu a maganaa estuwa waldaha ge irara, maslaaka una ñanna antara naàza aà Laban. ⁴¹ Ba kelaa maà taà ankwaa ðala dabbaha na taà an ñasla na ate njwashaha waà, Yakubu aà puwaterem nafahaara ñanna am kyaale, daaci taà ezhzhara dabbaha na. ⁴² Ama maà taà ankwaa ðala gampaha ate njwashaha waà, aà manja una ñanna. A ganve estuwa Yakubu dabbaha na taà an ñasla na baðemme taà aatuge ñane, amaà gampaha waà, taà aatuge Laban.

⁴³ A gevaa estuwa Yakubu sleberba an tsaka ire. Kyawaha antara nawahaara gevge kwakya jipu. An navaha antara kwatenaha kwakya, ezlegwamaha antara ezzenwahaara keni ßaaka zlaktaara.

31

Yakubu ankwaa aà zhagade aà dem lardaara

¹ Yaw, cenancena Yakubu elva na taà ankwaa aà tsakana egdzara aà Laban ate ñane. Adaba ta bantsa itare: Yakubu zauze nalmane aà eddeñere baðemme, berbiraara na, baðemme a ganaa aà ba an nalmane aà eddeñere. ² Yakubu aà zhara elva ñanna waà, Laban aà fanuka hyema seke werre. ³ Daaci a ba Yaakadada aà elvan ge Yakubu: Naba eptseptsa aà dem lardaana, aà dem tate na ni ta yakaa aàtekwa na, iya yaà ankwaa antara ka.

⁴ Yakubu a naba belaterve we ge njwashahaara, tara Rahiilu an Lee'a, geni a sarsawa aà sezenaara am kaamba, am taate na aàtekwa an waldahaara.

⁵ Saremsa, a ba ñane aà elvan ge itare: Yaà ankwaa aà ezhzhara kina na waà, eddekure aà fiyuka hyema seke werre. Amaà duksa palle waà, Dadaamiya na ni ankwaa aà ðabana edderwa na ankwaa antara ya. ⁶ Abi ba kure keni diyakurdiya slera na ya maganaa ya ge eddekure? Ya maganaa slera an ndzedaarua baðemme. ⁷ Amaà eddekure a naba magiyaa zlerma an tsaka ire. Ser kelaawa ankwaa fatsiyaa naàza zlayaarua. Amaà Dadaamiya waà, velaaka barama geni aà shisha kelaadire ñanna. ⁸ Ndasendahe ba ñane, a ba ñane: Ba kelaa dabba na ngweraslasle na aatu ge ekka, naàza zlayaana una ñanna, baðemme aà dabbaha ta fantau ge yaà ngweraslasle. Maà banba ñane ba kelaa

dabba na an mayaha naàzaana, bademme aà dabbaha taà yaà egdzere an mayaha. ⁹ A sananse ba Dadaamiya dabbaha am erva ge eddekure, a vite ge iya. ¹⁰ Vacite umele ya naba shaa shene, naàwa naàzu ya nanaa ya am shenaaruwa: Am sarte a saa dabbaha, taà anƙwa jarammeje aàtirpalle waà, usalaha antara zhel kyawaha taà anƙwa dala njwashaha waà, bademme ba jili gergere. Umelahaara an maya, emnde umele keni taà ngweraslaha, umelahaatare keni taà danjwe ba gyeguniye. ¹¹ A naba didaha malika aà Dadaamiya am shena nanna : Yakubu! Ya njutehe : A ba iya na'am. ¹² A ba njane : Kanteka icaana, ezhzhara, kaà anƙwa nanna emtu usalaha antara zhel kyawaha ta anƙwa dala njwasha bademe jili gergere, umele an mayaha, umele ngweraslase, umele keni danjwe na? Una nanna bademme na waà, adaba ya nanna naàzu na a magakta Laban. ¹³ Ba iya una ya Dadaamiya ya marakaa iraruwa am Baytila, tate na ka tsaa naàkwa, ka ganve waye ate irara, ka tsakse naàzu am ervaunƙaana aà katafkaaruwa na. Kina waà, tsetse ezlala am larde na, eptseptse aà dem lardaana, aà dem tate na ta yakaa aàtekwa na.

¹⁴ Daaci ta njwanante ge tara Rahiilu antara Lee'a, a ba itare taà elvan ge njane: njere waà, baaka dzaanjere am nalmane aà eddenjere, nj baaka am emnde a za warataara keni. ¹⁵ Eddenjere aà zharanjer nj ba seke wayvaha am huƙe aà haara mazlaara, a valanjerwa ba njane an ervaara, zauze nalmane am njere bademme. ¹⁶ Nalmane na ni a sansaa ba Dadaamiya an ervaara am erva aà eddenjere waà, naàzaanjere una njanna antara egdzaraanjere. Ekka waà, emmaàga ba naàzena ni a ndaaka Dadaamiya na bademme.

Anƙwa aà zhagada Yakubu aatu ge Laban

¹⁷ Daaci yalla, a ba Yakubu, anƙwa aà maga niya a zlala, a puwete egdzaraara antara njwashahaara ate iga a ezlegwamaha. ¹⁸ A jema waldahaara bademme antara kazlanjaara umele na a ganaa am Paddan Aram njanna bademme, anƙwa aà eptsaa aà dem larde aà Kanaana, aàdeza eddenjaara Isiyaaku.

¹⁹ Am sarte njanna maa, Laban baaka am mba, a de ica ugje ate kyawahaara. Daaci Rahiilu a naba ilu helaha aà eddenjaara, a zlalehe an njane. ²⁰ A maganna estuwa Yakubu baakire aà jirire ge Laban, adaba mbedanuka dekideki a naba zlala. ²¹ A halese kazlanjaara bademme, a naba zhagade, a de ebzu guwa yaikke, daaci ba zlalaara aà dem huƙe aà wa Giliyat.

²² Hare keye kalkale lauktu ni aà cenancena Laban ganakini baaka zhagadaazhagade Yakubu. ²³ njane keni a naba jema egdzar mamahaara, daaci ta daa aà d'aba Yakubu na. Hayaatare vuye kalkale lauktu ni de sharnaasha am huƙe aà wa a Gile'at. ²⁴ Amaa an vayiya vacite njanna waà, Dadaamiya a naba maranaa irara ge Laban am shene. Laban njanna waà, zhel Arama. A ba Dadaamiya aà elvan ge njane: Effa hyema ate irana, belanemka dekideki ge Yakubu, ma shagerire, ma shagerkire keni.

²⁵ Laban a de beye Yakubu maganaamaga beraara an kakakaca am huƙe aà wa Giliyat, njane keni a magaa naàzaatare antara egdzar mamahaara aà ba ate ire aà wa Gile'at njanna. ²⁶ Daaci Laban a ndavanuhe ge Yakubu, a ba njane aà elvan ge njane: Labara ka magiya baakire aà jirire na ? Kaà zhagade an egdzaraaruwa ba seke ka sluwatervaa an ndzefana am wava! ²⁷ Labara kaà zlala an ila ndakika dekideki na? Kina ma andze ka ndindaha waà, aabi ma andze njaa puwakse an ganƙa antara gadzavera antara lahe am ekte ge ekka, ma njaa puwakse an higa yaikke. ²⁸ Kina ba ge magatera ajamimashifa ge egdzaraaruwa antara eggyahaaruwa keni piyakitepiya na waà, shagera emtu? Ekka waà, baaka henkalaana. ²⁹ Yaà dzegwaandzegwa magakura kelaadire. Amaa an vayiya ba vatena na a naba mariya irara Dadaamiya aà eddenja, a ba njane: Effa hyema ate irana, maganaanka ba uwe keni ge Yakubu. ³⁰ Duksa palle waà, diyandiya geni baaka irana am kataykatay na mazlaara, zlalakzlala aà dem mba aà eddenja. Ama labara zlafe ka ilu helahaaruwa?

³¹ A njwanante ge Yakubu, a ba njane: Iya ya kurken watse kaà halivuwe egdzaraana. Adaba una njanna jija iyawa jipu. ³² Elva aà helahaana maa, maàki shakaansa aza emndaaruwa waà, eddaara a njeka an shifa dekideki. Kwaye kazlanja, naba eppakya aà katafke aà emnde bademme. Yakubu diyaaka geni a iluwa Rahiilu helaha na.

³³ Laban a naba demhe am bere aà Yakubu, a demhe am bere aà Lee'a, a demde am bere aà kwatenaha buwa na, a pakyaa kazlanjaatare bademme, amaà shanka dekideki. Am iga aà una njanna maa, a demhe am bere aà Rahiilu keni. ³⁴ A halantaa ba Rahiilu njanna tsa helaha na amaà Laban a pakyaa beraara, shanka dekideki, adaba a puweme am serde aà ezlegwamaara, a naba njetaa aàtekwa. ³⁵ A ba Rahiilu aà elvan ge eddenjaara: Taslaana a janƙa ervaunƙe eddayaaruwa yaà tsa tseteka aàkatafkaana,

aɗaba anƙwa aà hyiwa lyuwa bara ervaanjere njwasha. baaka tatu zharemka Laban ice aà dem hudfaara, amaà shanka helahaara na.

³⁶ Jaaja ervaunɗe an tsaka ire Yakubu, a naba fantau ge dagala an Laban, a ba njane aà elvan ge njane: Azara haypaaruwa? Ya gaku haypara kaà ɗabidaba estuwa na? ³⁷ Kina ka pakyyaa kazlanaaruwa baɗemme na ka beya emtu duksaan̄a ba palle keni am hudfaara? Maàki shakansa waà, shebeka ɗekidɗeki. Kwaye emndaan̄a, naàwa emndaaruwa keni, taà kyaminaakyya shairiya ge miya ma buwa na. ³⁸ Kina waà, aàbi magaaama ge yawe kulbuwa kalkale yaà am mbaan̄a. Ma nawaan̄a, ma kyawaan̄a keni puwanaaka egdzere ser palle. Ser palle keni zanuka zhel kyawaan̄a dey ɗekidɗeki. ³⁹ Dete ba una a ceɓana naàza kaambaha na, ya sakanaasa emtu? aàbi nasaraaruwa ba ge iya? Antara ba una a iluwa nayle, una ma ta iluwa an vaciya, ma ta iluwa an vaciya keni baɗeme ka fiyar ba ge iya sey yaà eppela. ⁴⁰ Nja aà kara aà vaciya na, aà pesha ba iya ya vaha deppe aatekwa. An vaciya keni yaà haàre aà ba ate lailaidire. Haàre, ate icaaruwa baaka ɗekidɗeki, ma taà paànaà estara emnde hare keni diyanka ya. ⁴¹ Kina waà, yawe kulbuwa kalkale ya magaa slera am mbaan̄a. Yawe kelaawa jufaɗaara waà, ya magakaa slera ge sheba egdzaraan̄a buwa. Yawe unƙwahe waà, ya magakaa slera aà dabba. Ama ekka ser kelaawa kaà anƙwa aà fatsiya mberaaruwa. ⁴² Ma andze baaka Dadaamiya aà eggyerwa Ibrahiima antara iya, Dadaamiya na ni aà ukkuwa edderwa Isiyaaku jipu na, aàbi kina ma andze ngyakisengye am mbaan̄a aà ba an erva dey. Amaà Dadaamiya nanna palasaaruwa antara zlaɗaaruwa am slera nj baɗemme, daaci a se dema njane am dagavaamiya aà waya.

Mela am dagave aà tara Yakubu an Laban

⁴³ A njwete ge Laban, a ba njane aà elvan ge Yakubu: Ay waà, aàbi egdzar njwasha na egdzaraaruwa ba ge iya, egdzaraatare na keni eggyahaaruwa ba ge iya, dete ba dabba na antara naàzena kaà anƙwa aà zharana ka baɗemme na aàbi baɗemme ba naàzaaruwa? Anƙwa naàzu yaà dzegwana ya magaterte ge egdzaraaruwa antara eggyahaaruwa emtu? ⁴⁴ Ekka waà, ngwedamngwedama namaana am dagavaamiya. njere nj buwa na waà, baaka dagalaanjere a cenarancena emnde seydiraan̄jere.

⁴⁵ Yakubu a naba eksante naàkwa a dzebehe am tate njanna nɗedɗe, una njanna gevge nakwa aà yeha Dadaamiya. ⁴⁶ Am igaara, a ba njane aà elvan ge emnde aara: Halawaarhala nakwaha umele. Emndaara ta naba halar nakwaha umele teremme. Daaci ta njehete ate nakwaha njanna, ta zuhe atekwa. ⁴⁷ Laban a feta zhera aà tate njanna: Yaigar Sahaduta, amaana : Dikele aà seydire. Yakubu keni a fete zhera aà Galait.

⁴⁸ A ba Laban : Vatena waà, dikele aà nakwaha na naàwa njane naà waà, gevge seydire am dagavaamiya, iya antara ka. Aɗaba una njanna taà ɗaha tate na an Galait. ⁴⁹ Ta naba fete zhera aà tate njanna zlaɗe adaliye: Mispa. Amaana: Tate aà ufa. Aɗaba a ba Laban: Miya antara ka waà, ma kyamikyya aàhuna keni sey ba Yaakadada una a de gevge sle ufa dagavaamiya. ⁵⁰ Maàki ka de fa zlaɗa ate egdzaraaruwa, ma ka de gaterar njwasha umele keni diyeddiye geni sledagavaamiya ba Dadaamiya an iraa, urimagwaka.

⁵¹ A ba Laban zlaɗe adaliye a elvan ge Yakubu: Ezhzhara ba dikele aà nakwaha na antara nakwa aà yeha Dadaamiya na naàwa njane an dzeɓa na. ⁵² Dikele a nakwaha na antara nakwa aà yeha na an dzeɓe na, bukerɗe gevge seydira am dagavaamiya antara ka. Iya keni yaà ebzeka naàkwa na aà dem dalbaan̄a ge magakte kelaadire, ekka keni kaà ebzeka naàkwa na aà sem dalbaaruwa ɗekidɗeki. ⁵³ Miya antara ka waà, a'aa aà hyephye ba Dadaamiya a tara Ibrahiima antara Nakaur am dagavaamiya. Mazlaara Yakubu a naba zanu waɗa an Dadaamiya na a kuvanaa eddenjaara Isiyaaku jipu na. ⁵⁴ Am iga aà una njanna maa, a magaa sadaka ate ire aà wa njanna, a naba ɗetaa sleriyahaara ta zu ɗafa aà sadake na. Zaruze maa, ta naba hare ate ire aà wa njanna.

32

Yakubu anƙwa aà maga niya a de ja ire an Isuwa

¹ Makuralaara a tsetehe ge Laban an enjyawabere, a magatera aàjamimashifa ge egdzaraara antara eggyahaan̄aara, a gaterar barka. Am iga aà una njanna, a naba eksetaa baramaara, a eptsaa aà sem eksaara. ² Daaci Yakubu keni a naba fanu ge baramaara, ta de ja ire antara malikaha aà Dadaamiya taà sezejaara. ³ A puwete ice ate itare waà, a ba njane: Kay! tate na waà, sleɗe a je ire antara Dadaamiya atekwa! Daaci a fete zhere aà tate njanna Makanayim.

⁴ Am iga aà una njanna maa, Yakubu a ɓele emnde a ɓela aàkatafkaara, aàdeza egdze a emmenjaara Isuwa am kwara aà Se'ir am haha aà Aidaum. ⁵ Lauktu aà ɓelaterɓela, a ba njane aà elvan ge itare: Naàwa naàzu kwa de ndahan ge Isuwa: A ba sleslaaraan̄a Yakubu waà, ndza ya am mba aà Laban. Baɗemme a shekwashewkaaruwa aà shula

na ya njaa a ba am mbaara. ⁶ Ganega rezege kwakya, yaà an slaha antara ezzenwaha antara kyawaha antara naàwaha, yaà an naàwaha antara kwatenaha. Yaà anjwa aà bel emnde a belaarua aàdekatafkaana na edda waà, geni taà de balakse labare, kaà lyiyiya aà ba an higa.

⁷ Eptsarepts a emnde a bel a aàseza Yakubu, a ba itare taà elvan ge njane: Sanjerasa aasawa aàza egdze a emmenja Isuwa, njane keni anjwa aà sawa an emndaara aà sezenja, anjwa aà sawa an zaala dermeke ufade. ⁸ Daaci jaaja lyawa Yakubu waà, gazlaagazla ba jipu na. A naba tegese emndaara, kyawahaara, naàwahaara, slahaara, ezlegwamahaara, gergere buwa. Daaci, emnde na keni taà maga shula an iraatere, emnde na keni taà anjwa aà maga shula an iraatere. ⁹ Adaba a ba sawariyaara: Maàki Isuwa daterarde ge emnde na zlaterazle, taà de jauje emnde na.

¹⁰ Am iga aà una njanna maa, Yakubu a magaa maduwa, a ba njane am maduwaara: Yaakadada, Dadaamiya aà eggyerwa Ibrahiima, Dadaamiya aà edderwa Isiyaaku, ka binaa ba ka eptsepta aà dem lardaana, aà dem tate na ni ta yakaa aàtekwana, iya yaà anjwa antara ka. ¹¹ Hyanepeka ba naàzara keni geni yaà shansa bademme, shagerire na ni ka beshiyaa ka an ervaunfaana palle na. Adaba sleslaraanja a segashe, a ebzu guwa aà Urdun waà, ba zadaara palle am erva, baaka duksa umele. Ama kina waà, kwaye njane njaa an tega gergere buwa, ma emndara keni taà maga shula an iraatere. ¹² Taslaana Yaakadadaaruwa, lyilya ba ka aatuge egdze a emmerwa Isuwa. Adaba jija lyawa jipu aatuge njane, geni a se cebanjerka bademme antara njwasha antara egdzara. ¹³ Adaba ndza keni ka binaa ba ka an iraanja, a ba ka: Yaà anjwa antara ka ma vaatara keni. Ya yaàkteya watse baaka kezlakula aà egdzaraanja, taà de gev ba seke shili na am guwa na.

¹⁴ Daaci Yakubu a hare aà ba am tate njanna. Am bademme a naàzena anjwa am rezegaara maa, a naba dzerse una ni watse aà vante ge Isuwa egdze a emmenjaara na. ¹⁵ A dzerse mama aà nawaha dermeke buwa antara njifaha kulbuwa, mamaha aà kyawaha dermeke buwa antara zhel kyawe kulbawa, ¹⁶ ezlegwamaha kul ufade, taà an egdzara zlaaba adaliye am ekte taà sha uba, mama aà slaha kul ufade antara kawaha kelaawa, uàmaha aà ezzenwa kulbuwa ira bidalaha kelaawa. ¹⁷ Daaci a naba vaterte duksa njanna ge emnde a sleraara, ma waraatere keni an walde aà duksa palle. A ba njane aà elvan ge itare: Naba zlalauzlala kure aà katafkaarua, watse yaà d'abakura aà katalliya. Amaa waà, zlalauka atirpalle, ma walde a uwe keni aà ba an irara. ¹⁸ A ba njane aà elvan ge sleslaraanja na ni zunjwe njane na: Maàki kwa ja ire antara egdze a emmerwa Isuwa waà, maàki a ndavakundave ware eddaana? kaà emnde? aàza ware walde na? maàki a ndavaku ndavaha njanna waà, ¹⁹ naba ndaandaha: Naza aà sleslaraanja Yakubu, a ba njane dawananda ge zanwaaruwa Isuwa. Ba njane an irara keni anjwa aà sawa am iga.

²⁰ Ga buwiraatare keni a banaa ba una njanna, ge keyiraatare keni ba estuwa. Bademme a emnde na ta daa waldaha na a vaterte ba elva palle. A ba njane aà elvan ge itare: Kwaà de bana ba una kure ge zanwaaruwa Isuwa, maà de jakurja ire. ²¹ Naba ndawanndaha a ba kure : Ba Yakubu an irara keni anjwa aà sawa aàkataliya. Yakubu njane, a ba njane an ervaunfaana: Yaà ekhyanakhya ervaunfde ge Isuwa an kazlanja njanna ta danse aà katafkaarua na waà, daaci watse aà lyiyiya aà ba an higa.

²² Daaci ta naba danse kazlanja zunjwe aà katafkaara, ama njane waà, vacite njanna zlafe a hare aà ba am tate njanna.

Yakubu anjwa aà slakala an eddawna diyaaka

²³ An vayiwa waà, a tsetehe ge Yakubu, a tsaterte njwashahaara buwa, kwatenahaatare buwa antara egdzaara kelaawa jumtekwe, a naba ebzu guwa aà Yabauk an itare aà dehuwaara. ²⁴ Am iga aà una njanna a naba se jemaa naàzu am rezegaara bademme, a ebzu guwa an njane. ²⁵ Yakubu a juwaa ba njane mazlaara. A naba semhe ge ura umele, ta hare pacaa a slakala, a kyateraare adaga. ²⁶ Nanna eddaara aà danuka ge Yakubu an slakala maa, a naba tadanu ja ge Yakubu ate egdanjazlaara, a gurdese am egdanjazla palle.

²⁷ A ba njane aà elvan ge Yakubu : beliyafela anjwa aà wera ekse. A ba Yakubu : Yaà belakaaka dekideki sey maà gagiyarge barka. ²⁸ A ba njane aà elvan ge Yakubu : Ware zheraanja? A njwanante, a ba njane : Yakubu. ²⁹ A ba njane aà elvan ge Yakubu : Mazlaara waà taà dehanja an Yakubu, zheraanja Iserayiila, adaba ka slakala an Dadaamiya, ka slakala an emndimagwaha bademme, ka ganaa ba ka ndzedfa. ³⁰ A ndavanuhe ge Yakubu, a ba njane : Ndindaha kwa zheraanja keni? A eptsana jawapa, a ba njane: Labara kaà ndava zheraarua? Am iga a una njanna a gar barka ge Yakubu.

³¹ A ba Yakubu : Ya naa Dadaamiya an icaaruwa parakke degey! Aley yaà àà ba an shifa! Adaba una nanna, a fete zhera àà tate nanna Paniyail. Amaana: Wafke àà Dadaamiya.

³² Sesse vaciya am haha waà, Yakubu keni yanseye Paniyail. Ankwa àà zlala waà, àà tsagada, adaba àà wana egdanazlaara na. ³³ Adaba una nanna, sem ba kina kini Iserayiilaha ta zeka hyuwa àà egdanazla, adaba Iserayiila a shaa ververe ate tate nanna shanaasha perda.

33

Yakubu àà de ja ire antara Isuwa

¹ A kante ice Yakubu waà, àà zhara ba ankwa àà sawa Isuwa an emndaara, zaala dermeke ufade na. A naba tegese egdzaraara gergere keye ate tara Lee'a antara Rahiilu ira kwatenaha buwa na. ² Kwatenaha na antara egdzaraatare waà, a puwatare àà katafke, a dabatera Lee'a an egdzaraara, lauktu ta dabatera tara Rahiilu antara Yusufu àà kataliyaatare. ³ Amaà nane an irara waà, àà katafkaatare bademme. Ser vuye àà kezla ugje am aha lauktu àà daada àà de katafke àà egdze a emmanjaara na. ⁴ Isuwa ba a puwete ice ate Yakubu waà, zhagade ààdezenjaara, takwalle a de njema am uksuwe, daaci ma waraatare keni àà vante ba kyuwa, taà kyuwa àà ba an yawe àà kyuwa.

⁵ A kante icaara Isuwa waà, àà zhara ba egdzara antara njwasha. A ndavanu ge Yakubu: Emndara kena taà antere ka na? A eptsanaa jawapa, a ba njane: Egdzara na a vantaa Dadaamiya ge waladiyaana.

⁶ Ta gapteha ge kwatenaha antara egdzaraatare, ta kezle ugje am aha. ⁷ Lee'a keni a gaptehe, taà an egdzaraara, itare keni ta kezle ugje am aha. Am igaatare bademme, ta gaptehe ge tara Rahiilu an Yusufu, itare keni ta kezle ugje am aha. ⁸ A ba Isuwa àà elvan ge Yakubu: Kaà kata danme ka waldaha àà duksa gergere na ja ire ate barama a sawa na? A njwanante, a ba njane: Ya belanaa ààdeza zanwaarua geni a zivarze. ⁹ A ba Isuwa: Naba njanaana ka egdze a emmerwa ani iya keni baaka zlake àà nalmanaaruwa. ¹⁰ A ba Yakubu : Estuweka dekideki. Maàki ba zakivarze waà, taslaanja lyevalya kazlanja na am ervaaruwa. Adaba yaà ankwa àà zharakzhara ate wafkaana waà, seke ba ka Dadaamiya, lyakivalya an ervaunjaana palle. ¹¹ Naba lyevalya kazlanja na taslaanja, a vaktaa ba ervaunjaaruwa. Baaka lambaaruwa ate nalmane, adaba Dadaamiya giyarge barka am duksa bademme. Yakubu ankwa àà magana tasle jipu ge Isuwa ganakini sey ba àà lyevalya, daaci a naba lyevahe.

¹² Am iga àà una njanna maa, a ba Isuwa: Magaumaga niya mindalawa. Iya waà , yaà dakurda ààkatafke. ¹³ Amaà a ba Yakubu àà elvan ge njane : Ambarkaana, ba ka keni diyakdiya zlazlada jipu tsufa egdzara. Iyau nawaha antara kyawaha antara slaha na taà an egdzara am ekte na keni sey a yaà datera an enjkale. Ba maàki yaà datera an ndzedà waà, una ba vaha palle taà ruwa. ¹⁴ Ekka waà, naba ezlala àà katafke aambarkaana, ankwa àà daakdaaba waladiyaana àà kataliya. Iya waà, yaà zlala an enjkale deydey àà zlala àà dabbaha na taà àà katafkaaruwa na antara egdzara na taà ààzerwa na, wate yaà de shakasha am Se'ir. ¹⁵ A ba Isuwa : Aley keni sey yaà yaterya emndaaruwa umele ààzenja kwaà zlala kerde. A njwanante ge Yakubu, a ba njane: Labara? Iya ba maàki zakivarze lyakivalya waà, hyahya ba una njanna ge iya.

¹⁶ Ba vacite njanna, Isuwa a eptsehe àà sem Se'ir, a saa àà daba ba baramaara zlafe adaliye. ¹⁷ Amaà Yakubu waà, tsaara am tate njanna waà, kwaye a zlala àà dem Sukaut. Daaduwa aàhuwa, a de ndere bere, a magateraa beraha ge dabbahaara keni. Adaba una njanna a fete zhere àà tate njanna Sukaut. Amaana: Beraha.

¹⁸ Eptsapta Yakubu àà sawa am Padan Aram, a tsekwe ba lapilayye am Sikaim am kwara àà Kanaana. Daaci a magaa haara ate iga àà ekse. ¹⁹ A naba shekweve egdze a sledaara am erva àà emnde àà Hamaur, eddawna ni a tsekwe zunjwe am Sikain njanna. A shekweve sledè njanna an gursa dermeke, daaci a maga beraha ààtekwaa an kakakaca. ²⁰ Am iga àà una njanna maa, a ndere tate a fanaa sadake atekwa ge Dadaamiya am tate njanna, a fete zhera: Dadaamiya Saksage waà, Dadaamiya àà Iserayiila.

34

Ta fem Dina am zherwe, pelarsepele egdzar mamahaana

¹ Vacite umele, Dina àà Yakubu, egdzere mukse a yanaa an Lee'a, a de zhara ukfahaana egdzar njwasha na taà am ekse njanna. ² De nanna Sikaim egdze àà Hamaur, slekse keni ba njane, a naba eksevahe ge egdze njanna a ba an ndzedà, a dana àà ba àà dem bere, a de badzanve, a fem egdzena am zherwe. ³ Amaà waà, wayetewayu jipu an Dina egdze àà Yakubu na baaka buwaara. Adaba una njanna baaka

nazu magaka geni àà ekhyannakhya ervaunđe ge gyaale. ⁴ A ba nane àà elvan ge eddenaara: Sey kaà giga gyaale nanna.

⁵ Cenancena Yakubu ganakini faremfa egdzaara Dina am zherwe, amaà a dũ ba waara ndahaaka elva. Adaba egdzaraara egdzar zaala ta baaka am mba, taà anƙwa àà piya am kaamba, sey maà saraasa. ⁶ Daaci a naba sawhe ge Hamaur eddarge Sikaim nanna aàseza Yakubu eddarge Dina ganakini àà ndaha elva antara nane. ⁷ Am sarte nanna maa, egdzara àà Yakubu egdzar zaala na keni saraasa am piya na. Ba ta cenea lamare na waà, jaterja emtanƙire ma waraatare keni ba seke àà segashe shifa am nane. Adaba Sikaim maganaamaga naàzu zlayeka dƙidƙeki, a naba eksevaa egdze àà Yakubu a ganve mukse. Jeba una nanna àà magaaveka am Iserayiila dƙidƙeki. ⁸ A ba Hamaur àà elvan ge itare : Egdzaaruwa wayatewaya an egdzaakure baaka buwaara. Taslawaaakure vawanteva a gegga. ⁹ Naba gawamiyevge shawlaha. Vawañerteva egdzaraakure ña gaterga ge egdzaraañere, ñaà vakurte egdzara ñere kwaà gater ge egdzaraakure. ¹⁰ Naba njawaminji. Ba slede na kwa katana kure na ñaà icakuru ba tate nanna. Kwaà tsakalaakure, kwaà sheta nalmane wakya.

¹¹ A sawhe ge Sikaim an iraara, a ba nane àà elvan ge eddarge gyaale antara egdzar mamahañara ge gyaale: A maideheka ervaunđaakure dƙidƙeki naba yawiyarye, ba nazena kwa fiyare a kure na, yaà emmaga bademme. ¹² Magauka shaige dƙidƙeki, naba belawiyarbele. Ma kwa ndava wanyara naàza shebe keni antara una baaka am shebe ba dey na, yaà emmaga bademme maà ba kwaà viteva kure muksaaruwa.

¹³ Egdzara àà Yakubu ta njwaterante ge tara Sikaim an eddenaara an nama ate we adaba ta fem egdze a emmetare Dina am zherwe na. ¹⁴ A ba itare taà elvan ge itare : ñere ñaà tsa vanteka ñere egdze a emmenere ge zhel na belaaka am shedƙwe na, adaba ñaà de geva an epsawa jipu. ¹⁵⁻¹⁶ Daaci ñaà tsa maganaaka ate una kwaà katana kure na, sey maà gakurevge estuwa waà, ñaà vakurteve egdzaraañere kwaà naba gaterga, ñere keni ñaà naba ga egdzaraakure taà gev njwashahaañere, mi naba njaamiya aatirpalle defiiye, mi gev ba jeba palle. ¹⁷ Amaà maà eksakurarka elvaañere na waà, ñere ñaà tedesetede egdze a emmenere, ñaà zlalaañere.

¹⁸ Elva nanna lyavaalya ervaunđe àà tara Hamaur antara egdzaara Sikaim. ¹⁹ Dawale nanna de paaka hare an elva nanna dƙidƙeki, adaba wayaawayu jipu an gyaale egdze àà Yakubu na. Am hufe àà haà àà eddenaara keni nane an daradza jipu. ²⁰ Daaci tara Hamaur an egdzaara Sikaim ta naba dem jahava àà eksaatare ate we àà walkame an elva na. A ba itare taà elvan ge zlamakelaawa : ²¹ Emnde na waà, àà duwa elvaamiya, naba yawaterya a ñarinja am lardaamiya, a magarmaga tsakalaatare. Sleda anƙwa àà hyamiyarhye. Mi naba ga egdzaraatare mi gaterve njwashahaamiya, mi vaterteva egdzaraamiya ge itare keni, taà naba gaterga. ²² Amaà, lauktu taà eksar gev palle antara miya, mi gev ba jeba palle antara itare na waà, sey maàki aàze miya keni zaala bademme taà demda am shedekwe ba seke itare. ²³ Maàki eksamiyarekse abi bademme a waldahaatare antara dabbahaatare umele ira kazlañatare umele bademme na àà de gev ba naàzaamiya? Naba eksawamiyarekse, a sarsawa mi se njaamiya aatirpalle.

²⁴ Daaci bademme a emnde na taà anƙwa am jahava nanna ate we àà walkame na eksararekse elva àà tara Hamaur an egdzaara na, zaala bademe daremda am shedekwe.

²⁵ Am hare ge keyire am iga a dem shedekwaatare waà, zaala bademme taà àà zlava adaba zladfaara. Daaci duwa àà egdzara àà Yakubu buwa, tara Simaun antara Laiwi egdzar mamahañara ge Dina, ta naba halem katsarkar an erva, ta daterarhe an naàza erva, ta cebaa zaala bademme. ²⁶ Tara Hamaur an egdzaara Sikaim keni taà an cebaa bukerde. Am iga àà una nanna ta tedese egdze a emmetare am mba àà Sikaim ba ezlalaatare. ²⁷ Ta naba sawhe zlafe adaliye ge egdzara àà Yakubu umele maa, ta naba daterarhe ge emnde na taà am emtsa na, ta zu ekse bademme adaba zherwe na ta fem egdze a emmetare am hudaara. ²⁸ Kyawaha, eslslaha, ezzenwaha antara kazlaña umele am hufe àà ekse antara ba una zlafe am fe, bademme halarsehale. ²⁹ Dete ba emndimagwaha, egdzara mesheshe antara njwasha ira kazlaña na am berahaatare, halarsehale rezege àà ekse nanna bademme, zlarzjala an nane.

³⁰ A ba Yakubu àà elvan ge egdzaraara, tara Simaun antara Laiwi : Kwaye fakurimfa am dzama ire yaïke. Adaba tsakurantetse ervaunđe a emnde a haha na bademme aàsete ya. Amaana: Emnde a Kanaana antara Pairisiyaha. Naàwa watsa itare taà de jemaa yaatare, taà se gweyargwe, emndaaruwa keni taà cekwa vayvaya. Kay! una waà, àà de juka haaruwa dƙidƙeki. ³¹ Ta njwanante ge tara Simaun an Laiwi, a ba itare: Egdze a emmenere ba ge ñere taà ganve seke mukse zaware waà, zlauzle ba baaka elvan emtu?

35

Dadaamiya a gar barka ge Yakubu am Baytila

¹ Daaci a ba Dadaamiya aà elvan ge Yakubu: Tsetstse aàhuna, ezlzlala aà dem Baytila, de njanaanja iraanja aàhuwa. De nderinndera tate aà fiya sadake ge iya ya Dadaamiya na ya marakaa iraarua, am sarte na ka zhagade aàtuge egdza a emmeña Isuwa na.

² Daaci a ba Yakubu aà elvan ge emndaara bademme, emnde na taà am hufo aà haara antara emnde na taà aàzeñaara bademme: Sawansese helaha aà emnde a jeba umele na am dagavaakure, barawaabara irakure cufedde, mbadawaambadfa kazlaña keni ba tsefanjtsefanje. ³ Magaumimaga niya watse mi maga shula aà dem Baytila, yaà de nderana tate aà fana sadeke aàtekwa ge Dadaamiya aàhuwa. Dadaamiya na ni a meliwa am sarte a zladfa, anjka antara ya ma yaà deme keni bademme na.

⁴ Daaci ta naba janme helaha aà emnde a jeba njanna ndza anjka am ervaatare na bademme antara naàza hyemahaatare, ta naba vante ge Yakubu, njane a naba hefante ge ekte aà nafa umele am Sikaim, nafa njanna yaikke jipu. ⁵ Mazlaara ba tsaatare am tate njanna, ta naba kezla. Duwa aà Dadaamiya maa, a naba faterem iyawa yaikke am vuwa ge emnde a eksaha aà haha njanna bademme, baaka ura a dateraa wava ge egdzara aà Yakubu an eddetare dfekideki.

⁶⁻⁷ Daaci a daa estuwa Yakubu antara emnde na taà aàzeñaara bademme aà dem Lairuz am haha aà Kanaana, Baytila njara ba tate njanna. A de nderan tate aà fana sadake aàtekwa ge Dadaamiya, a fete zhera aà tate njanna: Dadaamiya aà Baytila. Adaba Dadaamiya a maranaa irara am tate njanna am sarte aà zhagadaara aàtuge egdze a emmeñaara Isuwa. ⁸ Cekwaanjudi waà, emtsamtsa Daibaura sleanu uba ge Raibaika. Ta hedena aà dem ahaara ge Baytila njanna, am ekte aà nafa umele anjka, nafa njanna an ndzedfa jipu. Ta fete zhera aà nafa njanna: Nafa aà kyuwa ura.

⁹ Am sarte na saasa Yakubu am Paddan Aram, Dadaamiya a naba maranaa irara, a gar barka. ¹⁰ A ba Dadaamiya aà elvan ge njane: Kina waà, zheraanja Yakubu, amaà aà salikataliya na waà, taà de dahaka an Yakubu ka mazlaara, zheraanja Iserayiila. Daaci Dadaamiya a fete zheraara Iserayiila. ¹¹ A ba Dadaamiya aà elvan ge njane zlafe adaliye: Ba iya una ya Dadaamiya, hakuma bademme aà ba am ervaaruwa. Geve eddarge nalgaha kwakya, vanakteva ya. Egdzaraanja taà de ya lardaha gergere, sleksaha gergere kwakya taà de segashe am emndaanja. ¹² Haha na ndza ya vante ge Ibrahiima antara Isiyaaku na waà, yaà vakte ge ekka antara egdzaraanja am igaanja, aà de gev ba hahaatare.

¹³ Am iga una njanna, a zlahe ge Dadaamiya, a yaa Yakubu am tate njanna a ndahan elva na. ¹⁴ Yakubu a naba dzebaa nakwa aà yeha Dadaamiya am tate njanna, a kete egdze a mbazla aàtekwa sadakaara ge Dadaamiya, a kete antara egdze a waye ate nakwa njanna. ¹⁵ Daaci Yakubu a fete zhera aà tate njanna Baytila.

Yaà Bainjamainj an emtsa aà Rahiilu

¹⁶ Ta naba tse zlafe adaliye, ta kezla am Baytila. Itare keni a yaterar ba cekwaanjudi sharanaasha ekse aà Aifrata, tsekwanfetsekwe hufo aà yaà ge Rahiilu, a naba ye egdzere zhele, amaà a yaa am palasa. ¹⁷ Am Rahiilu a yaà am zladfa jipu, a ba mukse na anjka a eyya na aà elvan ge njane: A wanja iyawa, shakansha egdzere zhele adaliye. ¹⁸ Amaà a yaa ba cekwaanjudi aà kata emtsa Rahiilu. Adaba ndza a kata segashe shifa am njane, a fete zhera aà egdze njanna Bain Auni, amaana: Egdze a palasaaruwa. Amaà eddarge egdzere waà, a fete zhera a Bainjamainj, amaana: Egdze a nadafa. ¹⁹⁻²⁰ Emtsamtsa Rahiilu, ta hedehe ate barama aà Aifrata. Ba tate njanna una taà dahana an Baytilaama kina. Yakubu a naba dzebaa nakwa aà dzama Rahiilu ate irekhyaara. Sem vatena keni zlafe anjka nakwa aà dzama Rahiilu njanna.

²¹ Iserayiila a naba tse aàhuwa, kwaye a de magaa berahaara an kakakaca am iga aà bere sladde na taà dahana an Migdal Aidair na.

Egdzara aà Yakubu kelaawa ju buwa

²² Am sarte na taà am larde njanna maa, Rubain a naba katu Bilha palle aà njwashaha aà eddenaara, cenancena eddenaara.

Yakubu, njane ndza an egdzara kelaawa ju buwa egdzar zaala. ²³ Egdzara aà Lee'a tara Rubain, njane egdzere zunjwire, an Simaun an Laiwi an Yahuuda an Isakar ira Jabulaun. ²⁴ Egdzara aà Rahiilu, tara Yusufu taà an Bainjamainj. ²⁵ Egdzara aà Bilha kwatena aà Rahiilu, tara Dan taà an Naiftalim. ²⁶ Egdzara aà jilpa kwatena aà Lee'a, tara Gada taà an Asair. Kwaye njane egdzara aà Yakubu a yayanaa am Paddan Aram.

Emtsa aà Isiyaaku

²⁷ Daada Yakubu aàtevege eddenjaara Isiyaaku am Mamre, am Kiriya Arba. Kina waà, Haiburun zhera à tate ñanna, tate na ni ta nja aàtekwa tara Ibrahiima antara Isiyaaku. ²⁸ Iva aà Isiyaaku a magaa dermeke an kul tise am sarte na aà emtsa. ²⁹ Ndza gevege emgyegwe a zhele kurcumme, a jesaa an je am iraaara nja an shifa. A daahe aà deza eggyahañara am faya. Ta hefana ba egdzaraara, tara Isuwa antara Yakubu.

36

Labare aà Isuwa an eggyahañara

¹ Naàwa una waà, labare aà kergema aà emnde aà Isuwa. Aidaum keni ba ñane. ² Isuwa a ge ñwashahaara, bademme ba egdzara aà emnde a Kanaana. Naàwa ñwashahaara ñanna: Ada egdze aà Hailaun, ñane ura Haiti; Auhaulibama egdze aà Ana a Jibaiyaun, ñane keni ura Haiwi, ³ antara Basmat egdze aà Isma'ïlu, egdze a emmenjaara ge Naibbayaut. ⁴ Ada a yan Ailifas ge Isuwa. Basmat a yan Raiwail. ⁵ Auhaulibama, ñane keni a yan Yai'us antara Ya'alaam ira Kaura. Kwaye ñane egdzara aà Isuwa na a yayateraa am haha aà Kanaana.

⁶ Isuwa a naba kezla aatevege egdze a emmenjaara, Yakubu, kwaye a zlala aà dem haha umele yiyiye jipu an ñane. A naba kezla an ñwashahaara, egdzaraara, emnde na taà am huđe aà haara antara dabbahaara ira naàzena am rezegaara a ganaa am haha aà Kanaana bademme. ⁷ Kezla aà Isuwa aàtevege Yakubu na waà, ađaba kwakya nalmanaatare, kaamba cekwa ge tate aà piya waldahaatare. Dzegwaranka nja an tate palle, ađaba taà an waldaha kwakya jipu. ⁸ Daaci Isuwa kwaye a de njaara am huđe aà wa aà Se'ir. Isuwa na waà, ba Aidaum.

⁹ Nawa emnde na waà, wulfaha aà Isuwa, eggyetare ge Aidaumiyaha, am huđe aà wa a Se'ir. ¹⁰ Nawaà zhera aà egdzara aà Isuwa, egdzar zaala: Ailifas, egdze aà Ada, Raiwail egdze aà Basmat. ¹¹ Naàwa emnde na keni egdzara aà Ailifas: Tara Taiman, an Aumar, an Jaifau, an Gatam ira Kainas. ¹² Ankwa zlađe Timna, ñane keni ba mukse aà Ailifas a eksanta aàkataliya, ñane keni a yan Amalaik. Kwaye ñane eggyahañara ge Isuwa, egdzara aà egdzara aà muksaara Ada. ¹³ Nawa emnde na keni egdzara aà Raiwail: tara Nakat, an Sairak, an Samma ira Misa. Kwaye ñane eggyahañara umele ge Isuwa, egdzara aà egdze a muksaara Basmat. ¹⁴ Auhaulibama egdze a Ana, eggyenjaara ge Jibaiyaun keni maa, a yayan tara Ye'us, an Ya'alaam ira Kaura ge Isuwa.

¹⁵ Nawa sleksaha aà emnde aà Isuwa: Sleksu Taiman, an Aumar, an Saifau, an Kainas, ¹⁶ an Kaura, an Gatam ira Amalaik. Kwaye ñane sleksaha aà Ailifas am haha aà Aidaum. Ailifas ñanna waà, egdzere zunñwiraatare ge tara Isuwa antara muksaara Ada. ¹⁷ Nawa emnde na keni eggyahaatare ge tara Isuwa an muksaara Basmat, egdzara aà egdzaatare Raiwail: Sleksu Nakat, an Sairak, an Samma ira Misa. Itare sleksaha aà emnde aà Raiwail am haha aà aidaum. ¹⁸ Nawa eggyahaatare ge tara Isuwa antara muksaara Auhaulibama: Tara sleksu Ye'us, an Ya'alaam ira Kaura. Itare keni ndza ta sleksaha aà emnde aà Auhaulibama, zhera a mukse aà Isuwa egdze aà Ana. ¹⁹ Itare bademme na, ta ba wulfaha aà Isuwa ndza ta sleksaha aà emnde a hahaatare am Aidaum. Aidaum na keni ba zhera aà Isuwa ñanna.

²⁰ Naàwa egdzara aà Se'ir eggyetare ge Hauriyaha emnde a nja am haha ñanna zunñwe: Lautan, Saubal, Jibaiyaun, Ana, ²¹ Disaun, Aijair ira Disan. Kwaye ñane sleksaha aà hauriyaha emnde a Se'ir am haha aà Aidaum. ²² Naàwa egdzara aà Lautan keni : tara Hauri antara Hemam. Ankwa egdze a emmenjaara mukse ge Lautan ñanna keni, zheraara Timna. ²³ Nawa emnde na keni egdzara aà Saubal: Aluwam, Manakat, Aibal, Saifau ira Aunam. ²⁴ Naàwa egdzara aà Jibaiyaun: Tara Aya an Ana. Ba Ana na ndza a shaa yawaha an mbera am kaamba am sarte na a piya ezzenwaha aà eddenjaara na. ²⁵ Naàwa emnde na waà, egdzara aà Ana: Disaun ñane egdzere zhele, taà an Auhaulibama ñane waà, egdzere mukse. ²⁶ Nawa emnde na keni egdzara aà Disaun: Tara Haindan, an Aisban, an Yaituran ira Kairan. ²⁷ Naàwa una keni egdzere aà Aijair: Bilhan, Ja'awan ira Akan. ²⁸ Naàwa emnde na keni egdzara aà Disan: Us, an Aaran. ²⁹ Naàwa sleksaha aà Hauriyaha: Lautan, Saubal, Jibauyaun, Ana, ³⁰ Disaun Aijair ira Disan. Kwaye ñane sleksaha aà Hauriyaha ate jebaha gergere am haha aà Se'ir.

Sleksaha aà larde aà Aidaum

³¹ Naàwa emnde na ni ndza ta sleksaha sađađde am haha aà Aidaum, lauktu ta jesarje sleksaha am Iserayiila: ³² Baila egdze aà Bai'aur ñane ndza slekse aà Aidaum. Zhera aà eksaara Daimhaba. ³³ Emtsamtsa Baila maa, a demaa Yaubaba egdze aà Sairak am sleđaara. Yaubaba, ñane ura ekse aà Bausra. ³⁴ Emtsamtsa sleksu Yaubaba, a demaa Hausam am sleđaara. Hausam ñane ura larde aà Taimani. ³⁵ Emtsamtsa Husam maa, Hadaadu egdze aà Baidada a demaa am sleđaara. Ba Hadaadu na ndza a ga ndzedfa

arge emnde a Madiyan am larde aà Mau`ab na. Zhera aà eksaara Awit. ³⁶ Emtsamtsa Hadaadu, a demaa Samla ura ekse aà Masraika am sledfaara.

³⁷ Emtsamtsa Samla, a demaa Sawulu ura ekse aà Raikaubaut ate we aà haye am sleksire. ³⁸ Emtsamtsa Sawulu, a demaa Ba`al Hanan egdze aà Akkaur am sledfaara. <sup>39</sup> De emtsamtsa Ba`al Hanan egdze aà Akkaur, a demaa Hadar am sledfaara. Zhera aà eksaara ge nane keni Pa`u. Zhera aà muksaara Maihaitabaiyail, egdze aà Maitiraida, eggyejaara ge Majjahat.

⁴⁰ Naàwa una keni zheraha aà emnde na ndza ta sleksaha am emnde aà Isuwa, ma waraatare keni ndza slekse am jebaara, an kwaraara: Sleksu Timna, Aluwa, Yaitait, ⁴¹ Auhaulibama, Aila, Pinauj, ⁴² Kainas, Taiman, Mipsaara, ⁴³ Magdiyail ira Iram. Kwaye nane emnde na ndza ta sleksaha am Aidaum, ma waraatare keni ndza aà ba an sledfaara, aà ba an kwaraara. Kwaye nane nja aà emnde aà Isuwa, eggyetare ba nane ge emnde aà Aidaum.

37

Labara aà Yusufu antara egdzara aà mamahañara.

¹ Daaci Yakubu njaanja am haha aà Kanaana, am tate na ni ndza a nja aàtekwa eddenjaara na. ² Naàwa labare aà egdzara aà Yakubu ñanna. Am sarte ñanna maa, Yusufu magaaamaga egdze aà yawe kelaawa ju vuye. nane antara egdzara aà eddenjaara egdzara aà Bilha antara egdzara aà Jilpa ñwashaha aà eddenjaara, taà anjka a piya nawaha antara kyawaha aà eddetare. Mbate Yusufu na waà, elva a mandzawe na taà anjka aà tsakana egdzara aà eddenjaara am tate aà piya na waà, bademme aà se ñalananse ge eddenjaara.

³ Iserayila keni a wayete ba Yusufu ñanna kwakyaara am egdzaraara, adaba nane egdze a emgyegwiraara. Daaci a naba dzebana nanjgyuwe na ni an daradza jipu naa.

⁴ De diyareddiye egdzara mamahañara geni nane shansha welawire aàza eddetare, ervaunjaatare a naba yaa Yusufu na. Mele baaka ura aà bana elva emtake am dagavaatare mazlaara.

⁵ Vacite umele maa, Yusufu a naba shaa shene, a ndahaterhe shenaara ñanna ge egdzar mamahañara na. Itare ta farhe zlafe adaliye ge yaa Yusufu na am ervaunjaatare.

⁶ Adaba nawa naàzu a baterna nane, a nanaa am shenaara. A ba nane aà elvan ge itare: Cenausena naàwa yaà ndakur shenaaruwa: ⁷ Ma de ica hiya am fe waà, ma ngwadaa dabakwahaara waà, naàzaaruwa waà tsatsa ba darayye am dagave aà naàzahaakure, amaa naàzahaakure waà, ta jantaave ge nazaaruwa na, taà anjka aà kezlan ugje bademme. ⁸ Ta ndavanuhe ge egdzara mamahañara na, a ba itare taà elvan ge nane: Manaa watse kaà gev sleksaanjere kaà de maga sleksiraanja ate njere emtu? Geve waà, ba zhara Yusufu keni wayarka mazlaara. Adaba shena antara elvaara na a ndaaterse na.

⁹ Am iga aà una ñanna zlafe adaliye, Yusufu a naba shaa shene umele, a naba ndaterhe ge egdzar mamahañara ñanna zlafe adaliye, a ba nane: Naàwa yaà anjka aà ndakur shenaaruwa ya shanaa ya: Am shenaaruwa waà, ta kezli ugje tara vaciya, tre antara terlyakwaha kelaawa jemtekwe. ¹⁰ A naba ndaterhe parakke ge tara eddenjaara keni antara egdzar mamahañara. A valarhe ge eddenjaara, a ba nane aà elvan ge nane: Shenara nane ka shanaa ka! Amaana watse ñaà de kezlakek ugje, emmenja, egdzar mamaha a ña antara ba iya an iraruwa ñaà de kezlakek ugje ge ekka emtu? ¹¹ Egdzar mamahañara bademme tsarantetse shelha a dete nane, amaa eddenjaara waà, elva na seska am iraraa ñekideki.

Ta velu Yusufu aà dem Misera

¹² Vacite umele maa, egdzar mamahañara ge Yusufu ta de piya nawaha antara kyawaha aà eddetare am Sikaim. ¹³ A ba eddetare aà elvan ge Yusufu : Abi egdzar mamaha a ña ta de piya am Sikaim, sawa nawa yaà ñelakbela aà dezetare. Ane, aà ba egdze na.

¹⁴ Daaci a ba Yakubu aà elvan ge nane: Edduwa de zharinaazhara egdzar mamaha a ña antara dabbaha, taà a ba anjka he, kaà siya labare. A ñelanaa aà da am ñambake aà Haiburun, aà dem Sikaim. ¹⁵ Daaci Yusufu anjka aà ja ñaba am kaamba aà Sikaim, de jarje ire antara ura umele, a ba eddaara aà elvan ge nane: Kaà tataya uwe ka? ¹⁶ A ba Yusufu : Yaà anjka aà tataya egdzar mamahaaruwa taà anjka aà piya. Taslaanja ndindaha tate na taà aàtekwa. ¹⁷ Daaci a ba eddaara : Ta baaka aàhuna, zlarzlarla. Adaba ya cenancena waà, ta bantsa itare: Mi zlalawa aà dem Dautan. Daaci zhagade ge Yusufu, anjka aà bakaterbaka, kwaye a de shaterite am Dautan. ¹⁸ Kerten naranna itare ba zlafe yiyye an itare emtsaade. Lauktu aà daada Yusufu aàzetare

waà, ngwadafaranaangwada itare am dagavaatare geni sey taà keđanaakeda shifaara. ¹⁹ A ba itare am dagavaatare: Kwaye anjwa aà sawa edda aà shene na. ²⁰ Sawmbare gwaumiyargwe, jaumija shifaara, mi eblyanme am suwa, daaci mi de ba a zuwa naàza kaamba. Maà ezhzhara kwa maà watse aà gevge shenaara nanna.

²¹ Cenatercena Ruubain maa, a naba magaa niya a njezlese shifa aà Yusufa, a ba nane aà elvan ge itare: Jaumika shifaara. ²² A farhe zlafe adaliye, a ba nane : Jaumika shifaara taslawaaakure. Arge una nanna waà, ambane eblyawanmeblye am suwa kwaye nane am kaamba aahuwa. Amaà shifaara waà, gejauka. Niyaara ge nane waà, geni aà fertanaaferta aatuge itare, a daada aà deza eddenjaara.

²³ Ba demdaara ge Yusufa aà deza egdzar mamahañara nanna maa, ta naba eksevaahē, ta tsekwanse am nanggyuwaara na an daradza jipu na, ²⁴ ta eksante irraara, ta naba elbyanme am suwa. Amaà am suwa nanna waà, baaka yawe am hudaara welasewele ba dekidēki.

²⁵ Daaci de njarinja am aha reppe ge za egdze a duksa. Estuwa ta kante ice waà, taà zhara ba emnde, ta vayye jipu, taà anjwa aà sawa. Emnde nanna waà, emnde aà Isemayiila ta tsete am Gile'at, taà maga shula aà dem Misera. Taà an naàzasaha gergere ate iga aà ezlegwamahaatare, taà dana aà dem Misera nanna. Umele yawyawaara, umele naavawe aà se emtake jipu, umele keni slalwe aà duksa aà se emtake keni. ²⁶ A ba Yahuuda aà elvan ge egdzar mamahañara : Maàki jamija kwa kina egdze a emmemiya ba ge miya, mi shebanve emtsaara waà, mi sha uwe miya am hudaara? ²⁷ Sawmbare mi velateruvele ge emnde aà Isemayiilu na. Gejaumika shifaara. Adaba ma estara keni ba egdze a emmemiya, vuwaamiya ba ge miya. Ta naba cenandvaahē ge egdzar mamahañara. ²⁸ Taà anjwa aà degashe emnde a tsakala, emnde a Madiyan maa, ta naba tedese Yusufa am suwa na, ta velateruhe ge emnde aà Isemayiilu nanna aà maga gursa kulbuwa. Daaci itare ta danhe Yusufa na aà dem larde a Misera.

²⁹ Eptsa aà Ruubain aà dem suwa na de beyeka Yusufa am hudaara. A naba tataa nanggyuwaara ate vuwa, ³⁰ a eptsehe a deza egdzar mamahañara na, a ba nane aà elvan ge itare : Digiya baaka egdze na kina mu yaà magana estara ?

³¹ Ta naba eksevaa usale, ta icantiye, ta hanme nanggyuwe aà Yusufa am uzhaara. ³² Daci ta naba bela ura an nane, aà saà, a sanan ge eddetare, a sanaa labare na, a ba elvaatare taà elvan ge eddetare: Naàwa naàzena nana shanaa nje am kaamba. Zharanaazhara ba shagera mu, nanggyuwe aà egdzaana emtu nane ka he ?

³³ Yakubu a naba disehe, a ba nane: Una nanggyuwe aà egdzaaruwa, yaà! baaka egdze na zauze naàza kaamba. Dzadzaadzadze dabba a kaamba Yusufaruwa. ³⁴ Daaci a naba dzadzaa nanggyuwe ate vuwa, a tsekwe me am emgywe a buhwaha, a fantau ge kyuwa egdzaara hare wanyarwanyara. ³⁵ Egdzaraara bademme, egdzar zaala antara egdzar njwasha taà anjwa aà de gan use, amaà kwalevkwale ba dekidēki, aà ekhyeka ervaunđara. A bantsaa nane: yaà de beya estuwa egdzaaruwa am faya keni, yaà yanka kyuwa dekidēki. A fantaue zlafe adaliye ge kyuwa egdzaara.

³⁶ Amaà Yusufa waà, de velaruvele emnde a Maadiyan am Misera. Ta de velanu ge Pautifar nakawa yaikke, eddawna ni fetarfe sleksu Firawna an nane, male aà sawjiyaha na taà ufa nane.

38

Labara aà tara Yahuuda an Tamar

¹ Am sarte nanna maa, Yahuuda a naba yaa egdzar mamahañara waà, ba zlalaara aà dem Adulam, a de tsekwa a mba a ura umele zheraara Hira.

² Yahuuda a naa gyaale ahuwa, zhera aà gyaale nanna Su'a, egdze aà emnde a Kanaana. Daaci a naba gehe a ganve muksaara. ³ Mukse na a shaa huđe, a ye egdzere zhele. Yahuuda a fete zhera aà egdzere Air. ⁴ A shaa huđe umele, a ye egdzere zhele adaliye, a fete zhera aà Aunan. ⁵ A shaa huđe umele zlafe adaliye, a ye ba una nanna, a fete aà Salla. Amaà taà yaà Salla waà, Yahuuda am Kaijip.

⁶ Yahuuda a eksanante gyaale ge Air, egdzere zunñwirraara. Zhera aà gyaale nanna Tamar. ⁷ Amaà Air egdze aà Yahuuda nanna waà, slemandzawe jipu am ice aà Yaakadada. Adaba una nanna a keđanaahē ge Yaakadada. ⁸ A ba Yahuuda aà elvan ge Aunan: Naba melsemele mukse aà malenja na ngwedangwedā nika, fanefa wakiyiya ge egdze a emmenja.

⁹ Daaci diyaadiya Aunan geni maà shanansha egdzere waà, egdze nanna aà tsaa gevka egdzaara ge nane. Adaba una nanna, ba kelaa maà jarammeje antara mukse aà egdze a emmenjaara nanna waà, maà aà sawa yawe aà vuwaara waà, aà puwana aà ba aà dem haha. Adaba wayaaka fana wakiyiya ge egdze a emmenjaara na. ¹⁰ Nazena a maganaa

ɲane ɲanna keni maàndzawe jipu am ice àà Yaakadada, a jehe ge Yaakadada ɲane keni ba shifaara. ¹¹ A ba Yahuuda àà elvan ge shawlaara Tamar : Ezlzlala, de ɲinja am mba àà eddeɲa ba seke mukse weggye dem sarte na maà Sailaaruwa gevge zhele. Ane, a ba Tamar, a naba de ɲja am mba àà eddeɲaara na. Mbate a banaa una ɲanna Yahuuda na waà, afaba àà ba sla àà iraara, a emtseka Saila keni seke egdzar mamahaɲaara.

¹² Haraahare ba ɲgaa am iga a una ɲanna maa, a naba emtsehe ge egdze àà Su'a mukse àà Yahuuda. Am iga a mandzawe ɲanna, Yahuuda a dem Timna, ta zlala antara uraara Hira, ura Adulam, a deza emnde a datsa uàgje ate kyawahaara. ¹³ Cenancena Tamar ganakini ankwaa àà sawa shawlaara Yahuuda, àà dem Timna, àà de ica uàgje ate kyawahaara. ¹⁴ A naba tsekwe am nanɲyuwe àà mukse na a keɲaa zhelaara, a eksataa laafaya a puwerhe, a yan ba cekwaanɲwedei wafkaara agashe a de ɲjehe ate we àà walkame àà ekse àà Ainayim ate barama a dem Timna. Afaba a naa Saila waltewala amaà ɲane gevka muksaara, Saila gevge tsa zhele.

¹⁵ De damda Yahuuda aàzeɲaara, ɲane a kurken ba mukse zaware afaba a yan ba cekwaanɲgudi wafkaara a gashe. ¹⁶ A naba cikante àà duhe àà dezeɲaara. A ba ɲane àà elvan ge ɲane: Wayanakwaya ge kaà hyiyanvehye wederaaruwa. Diseka ɲane dekiɲeki ganakini una ɲanna sawlaara. Ane, a ba Tamar, amaà kaà vite uwe? ¹⁷ A eptsanaa jawapa, a ba ɲane àà elvan ge ɲane : Watse yaà bela ura aàzeɲa an usale àà sawa am waldaaruwa. Shagera, àà ba Tamar, amaà waà, sey kaà tsekwinatsekwa dukse umele, dem sarte na maà samsa usale na. ¹⁸ A ba Yahuuda àà elvan ge ɲane: Kaà kata yaà tsekwaka uwe? A ba mukse na : Kaà tsekwiya daàmshaanɲa na zheraanɲa an puwa atekwa na antara zawaanɲa baɲemme ira zadaanɲa na am erva na. Kwalaaka Yahuuda, a naba vante. Mazlaara a de hyananve wederaara, a naba shaa huɲe mukse na an ɲane. ¹⁹ Mazlaara a tsetehe ge Tamar, ba ezlzlalaara, a de puwanve laafaya na, a tsekweme am nanɲyuwe àà mukse mandzawe adaliye.

²⁰ Yahuuda a de bela usale na ate erva an uraara, ura Adulam na geni ɲane àà sanan ge Tamar, àà lyanvalya kazlanɲaara na a tsekwanna ɲane ge mukse ɲanna, amaà se beyeka uraara mukse na. ²¹ Aà enndava aàza emnde a ekse, a ba ɲane: Ama mukse zaware na ndza àà ɲja ate barama àà Enayim na? Emnde ta eptsanaa jawapa: Baaka mukse zaware aàhuna. ²² A eptsehe aàdeza Yahuuda, a ba ɲane : Shananka ya mukse na. Emnde a ekse keni ta biyaa baaka mukse zaware aàhuna. ²³ A ba Yahuuda : Naba yanya a ɲanaanɲa ɲane kazlanɲa ɲanna, famika iraamiya àà dem zherwe ba dey. Aàbi ya ebbela ɲane usale ɲanna, shakanka àà ba an sha.

²⁴ Tere keye am iga àà una ɲanna waà, ta sanaa labare ge Yahuuda, a ba itare taà elvan ge ɲane: Naàwa shawlaanɲa Tamar a magaa gwardzire, a naba shaa huɲe am zawarire. A ba Yahuuda : A daransede aàdete iga àà ekse, a deraraadera an kara. ²⁵ Am sarte na taà ankwaa àà danda Tamar aàdete iga a ekse, a naba bela ura an duksa na a deza shawlaara Yahuuda, a ba ɲane àà elvan ge ɲane : Una kazlanɲa àà eddawa ni a lɲiyam huɲe na. Taslaanɲa zharanaazhara ba shagera mu daàmshane na antara zawaara ira zhera na ate damshe ɲanna mu naàza ware? Antara zade na zade àà ware? ²⁶ Yahuuda diyeddiye kazlanɲaara, a ba ɲane: Slejirire ba ɲane arge iya. Afaba vananteka ge egdzaaruwa Saila geni àà gevge muksaara. Ba ser palle keni zlavareka kerde seke tara zhele an mukse.

²⁷ Hyephye sarte a yaara waà, huɲe àà Tamar ɲanna mbate wulhaha. ²⁸ Egdzere palle a velese ervaara, mukse sleya Tamar na a ɲanaahe, a ɲgudante sluzhe kyanɲe atekwa, a ba ɲane: A segasha ɲane zunɲwe. ²⁹ Amaà a naba danmehe ervaara adaliye, a segashe egdze a emmeɲaara zunɲwe arge ɲane. A ba sleyaà Tamar: Kay! takaata ka barama. Ta fete zheraara: Te. ³⁰ Am igaara, a sawa una an sluzhe kyanɲwe ate erva na, ɲane ta fete zheraara Jaara.

39

Labare àà Yusufa an mudze àà Pautifar

¹ Emnde àà Isemayiilu daranda Yusufa àà dem larde àà Misera, ta de velanu ge ura Misera umele zheraara Pautifar. Zhel ɲanna keni nakawa yaikke, ɲane male àà emnde a ufa sleksu Firawna. ² Amaà ankwaa Yaakadada antara Yusufa. Naàzena ni a maganaa ɲane, baaka gavkaara, ankwaa àà njaara lanɲe am huɲe àà haà àà zanwaara ura Misera. ³ Ba zanwaara keni diyeddiye ganakini ankwaa Yaakadada antara ɲane. Yaakadada ankwaa àà gaà barka am slera àà Yusufa. ⁴ Afaba una ɲanna, Pautifar hayanhaya Yusufa jipu, a naba vante slera na ni baaka argina dekiɲeki na, a fanem huɲe àà haara antara naàzena am rezegaara baɲemme am erva ge Yusufa. ⁵ Fantau am sarte ɲanna Pautifar a fanem haara, an naàzena am rezegaara baɲemme am erva

ge Yusufu na waà, Yaakadada garge barka an tsaka ire ga haà zhel Misera ñanna aɗaba barka Yusufu. Barka aà Yaakadada waà, shansha zhel ñanna aà setarge naàzena am erwaara bademme, arge una am mba antara una an fe keni bademme. ⁶ Aɗaba una ñanna, Pautifar a fanem naàzu am rezegaara bademme am erwa ge Yusufu, ñane sey aà zhara ba una aà fana aà dem mbuwaara palle.

Yusufu ñanna maa, dawale, garlaka zlaɓe aɗaliye, an zariyire keni baaka arge ñane. ⁷ Haraare cekwaangudi waà, damda ice aà mukse aà edda haà am Yusufu. A ba ñane aà elvan ge Yusufu : Sawa ña zlava kerde seke tara zhele an mukse. ⁸ Amaà kwalefkwale Yusufu, a ba ñane aà elvan ge mukse aà zanwaara: Una aà tsa gevka ðekideki. Zanwaaruwa a fiyem haara bademme am erwa, ñane sey aà zhara ba una aà fana aà dem mbuwaara palle, bademme a naàzena am rezegaara aà ba am erwaaruwa, ⁹ ura aà jiyuje am huɗe aà haà na keni baaka, hakuma bademme aà ba am erwaaruwa, aabi baaka naàzu a piyitaa zanwaaruwa am huɗe aà ha na ðekideki maàki ekka ka, aɗaba ka muksaara? Yaà magana estara haypa saksage na an Dadaamiya?

¹⁰ Amaà mukse na yanka ndahan elva a maàme ðekideki ge Yusufu, una ba kelaazare kwalarkwale Yusufu ge zlava antara ñane seke tara zhele an mukse na, ba ge nja aàzenaara keni.

¹¹ Vacite umele maa, damda Yusufu am huɗe aà haà, emnde a haà keni ba ura palle, ta baaka ðekideki. ¹² Mukse na a naba eksevaa Yusufu ate zane, a ba ñane aà elvan ge ñane: Sey kaà zlaviyuzlave. Yusufu a naba yanaa zane ñanna am erwa, a zhagadaa irara aàdegashe. ¹³ A ezhzhara mukse na Yusufu a yanaa zane am erwa, zhagadaazhagade irara waà, ¹⁴ a naba ðetaa emnde a haà, a ba ñane aà elvan ge itare: Zharauzhara palasa na aà magina eddemiya na. A naba saa zhel emnde aà Ibrahiima na aà sem huɗe aà haà, naàwa a se diyar ge iya sey ba ña nja kerde aabina, hula ge iya aà ba an ndzefa lauktu a yihe. ¹⁵ Aà ezhzhara ya kante kwara, yaà hula aà ba an ndzefa waà, a naba zhagadaa irara aàdegashe, naàwa a yaa zanaara aà puwa aatevege iya.

¹⁶ A naba shebanve zane aà Yusufu na, saasa eddetare, a se marananhe. ¹⁷ A tsakanse elva ñanna, a ba ñane: Naàwa nave, zhel emnde aà Ibrahiima na ka sajereta ka na a naba se diyar ge iya a se nyamalinyamala. ¹⁸ Ya naba kante kwara ya, ya fu hula, lauktu a zhagadaa irara aàdegashe, naàwa a yaa zanaara aatevege iya.

¹⁹ Zanwe aà Yusufu ba a cenaa elva ñanna am mbuwe aà muksaara geni a nyamalinyamala na waà, a naba mberte ge erwaangdaara waà, ba seke kara ndza. ²⁰ A naba eksevaa Yusufu, a elbyanme am danggay, baira ta de ngwedana aà ba am tate na ni taà an ngwada danggayaha aà slekse aatekwa na. Daaci a njaara Yusufu am danggay.

²¹ A ba am danggay ñanna keni ankwu Yaakadada antara Yusufu. A maganaa ngurna, male aà danggay ñanna de hayanhaya Yusufu jipu. ²² ñane keni a de fanem danggayaha umele bademme am erwa ge Yusufu. Sleraha na ta magana am danggay na bademme aà ba am erwaara. ²³ Baaka lambaara ðekideki ge male aà danggay ate slera na a fanem am erwa ge Yusufu na. Aɗaba ankwu Yaakadada antara ñane, slera na ankwu aà magana ñane bademme an barka.

40

Yusufu ankwu aà palatera mana aà shenahaatare ge danggayaha

¹ Haraare cekwaangudi am iga aà labare ñanna maa, male aà emnde a magana naàza sha antara male aà gyan naàza zaha ge sleksu Firawna, garuge haypa an zanwaatare. ² Jaaja erwaangde slekse ate emnde a sleraara ñanna, ³ a naba puwateremhe am danggay. Am danggay ñanna maa, ta ngwadateraa am tate na ni atekwa Yusufu na. ⁴ Daaci male aà danggayaha a puwaterem am erwa ge Yusufu, de hararaahare aàhuwa cekwaangudi.

⁵ An vayiya vacite umele, male aà emnde a maganaa naàze sha antara male aà emnde a gyan naàza za ge slekse sharansha shene bukerdaatare aà ba am danggay ñanna. Shenahaatare ñanna waà, ma naàza aà waraatare keni ankwu manaara. ⁶ Samsa Yusufu aàsezetare an enjya waà, aà zharaterzhara ma ware keni baaka higaatare ðekideki. ⁷ A ba ñane aà elvan ge itare: Labara parakparakeka fekaakure vatena? ⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: An vayiya vatena, ma waraanjere keni shansha shene, amaà baaka ura aàhuna ge palanjera maàna aà shenahaanjere. A ba Yusufu : Estuwa ka, maànaa aà duksa waà, aà ba aàza Dadaamiya, naba ndaawindaha!

⁹ Male aà emnde a maga naàza sha a naba ndahanhe shenaara ge Yusufu, a ba ñane: Am shenaaruwa, ya naa mama aà nafa aà inabauhi aà katafkaaruwa, ¹⁰ ervaha keye atekwa. Ya naa ba yaaya nafa na, a magaa ukbene, kertenj egdzere ndacebaire atekwa, an naha kyanje. ¹¹ Naàza sha duksa aà sleksu Firawna keni aà ba am erwaaruwa, ya tsakevaa egdzar a inabauhi na, ya beca yawaara, ya vante ge slekse.

¹² A ba Yusuf a à elvan ge ñane : Naàwa maana àà shenaana: ervaha àà nafa àà inabauhi keye na waà, àà mara hare keye. ¹³ Am hare keye, watse àà ndavakndava sleksu Firawna, àà de eptsaka àà dem sleraana, kaà de vanta ka naàza sha am erva ba seke una ndza na. ¹⁴ Amaà taslaana viyiyaaka. Maà shakansha hairire waà, yehiteyeha aakatafke àà slekse magiyanmaga shagerire sise am bere na. ¹⁵ Adaba aasawa am haha àà emnde a Ibrahiima keni ta siyan àà ba an ndzedfa berese. Naàwa aahuna keni baaka nazu ya guwaa ya ta ngudiyaa adaba ñane na. ¹⁶ Male àà emnde a gya naàza za gergere am mba àà slekse cenancena ganakini Yusuf a palannaapala maana àà shenaara shagera ge male emnde a maga naàza sha am mba àà sleksu Firawna. A ba ñane àà elvan ge Yusuf a : Iya keni naàwa shenaaruwa: Am shenaaruwa waà, yaà an kendayaha gergere keye an nyaña am iraarua. ¹⁷ Am kendayaha ñanna waà, am una adetire caikcaike na waà, ankwaa naàza zaha àà sleksu Firawna gergere am hudaara. Amaà ta naba halese ge yiyaha àà ba am iraarua ñanna.

¹⁸ A ba Yusuf a à elvan ge ñane: Naàwa maana àà shenaana ekka keni: Kendayaha ñanna keye na waà, amaana hare keye. ¹⁹ Am hare keye watse àà dhaka slekse, amaà taà de zlenjelaka ate nafa, taà de zaka ba kuyaha.

²⁰ Am hare ge keyire waà, sleksu Firawna a magaa munri, a jema nakawahaara bademme ge za munri na. Daaci ta sanaa male àà emnde magana naàza sha antara male àà emnde àà maganaa naàza za gergere na, a tsatsateraa aakatafke àà emnde a maaga sleraara bademme. ²¹ A eptsaa male àà emnde a maganaa naàza sha àà dem sledaara geni àà vanta ñane naàza sha am erva ba seke una werre na. ²² Amaà male àà emnde a maganaa naàza zaha na waà, a naba ndaasse elvaara ate ñane geni a zlenjarlzlenjela. Daada àà ba ate una a ndahanaa Yusuf a na kalkale. ²³ Amaà male àà emnde a maganaa naàza sha ge slekse na dzamaaka Yusuf a dekideki, a naba viyanaahe.

41

Yusuf a ankwaa àà palana maana àà shenaara ge sleksu Firawna

¹ Magaamaga yawe buwa am iga a una ñanna waà, Sleksu Firawna a naba shaa shene. Am shenaara ñanna waà, ñane àà tse ate we àà haye, ² a naa ba sarsesse eslaha vuye, zariyiraatare keni ba ka duhe, taà an ñasla zlahe adaliye, taà ankwaa àà za masa ate we àà haye na. ³ A ba am haye ñanna, ta sseshe zlahe adaliye ge eslaha umele vuye, emnde ñanna waà, ta shagerkaha ba vayvaya, taà an unba zlahe adaliye. Ta de tsahe aàza emnde na ta segasha itare zunjwe am haye na. ⁴ Eslaha na ta shagerkaha, taà an unba zlahe adaliye na, ta naba zu eslaha na ni ta zariyaha, taà an ñasla zlahe adaliye na. Daaci a tsetehe ge Firawna am hare.

⁵ A pu hare adaliye, a naba shaa shene umele ge buwire. Am shenaara ñanna, a naa iraha àà nalkame vuye, an naha shagera, sadafde zlahe adaliye, ate naazambakara palle. ⁶ Aà ba ate nazambakara ñanna, a sesehe ge iraha àà nalkame umele vuye waà, baaka egdzere atekwa shakwatarshakwatara, an ula zlahe adaliye, a welansaa effeya, adaba kwakya effeya àà sawa am gedì. ⁷ Iraha àà nalkame na baaka egdzere atekwa shakwatarshakwatara na ta naba ndandu iraha àà nalkame na an naba shagera, sadafde zlahe àà adaliye na. A tsetehe ge sleksu Firawna am hare waà, mbate ba shene. ⁸ Werawera ekse waà, jaaja enkwaa àà sleksu Firawna. A naba dante emnde a maga namsulkwaha antara emnde a ilmu na taà am Misera bademme. Daaci a tsakaterse zlalava a shenahaara, amaà baaka ura a dzegwandzegwa palanna maana àà shenaha ñanna dekideki.

⁹ De cenancena male àà emnde a maganaa naàza sha ge slekse, a ba ñane àà elvan ge Firawna: Ambarka àà slekse, vatena waà, sey yaà yeheteyeha haypaha na ndza ya maganaa ya na bademme. ¹⁰ Ankwaa am sarte umele, ndza jakja ervaunde jipu ate emnde a sleraana buwa, ate ñere antara male àà emnde magakaa naàza za. Ka naba puwanjeremhe am dangay, ña za dangay àà ñere am bere na ni àà ufana ba male àà emnde a ufa dangayaha ñanna an irara. ¹¹ Vacite umele an vayiya, ña naba shaa shene ma waraajere keni. Ma shene àà ware keni an maanaa ba ge irara. ¹² Ay am dangay ñanna maa, ankwaa ura, zhel emnde àà Ibrahiima, ñane nave àà male àà sawjiyaha àà ufa dangay ñanna. ña tsakanse shenahaajere ge ñane, a palajeraa maanaaara bademme, ma waraajere keni an maana àà shenaara. ¹³ Ba jirire gevge àà ba ate una a palajerna ñane, dzalevka dekideki. Adaba naàwa iya, ka naba eptsiyaa àà sem sledaarua adaliye aambarkana, amaà male àà emnde a magakaa naàza za waà, ka ndaase elvaana, ta zlenjelehe.

¹⁴ Daaci a ba sleksu Firawna a sairiyansa Yusuf a. Kerten saransese Yusuf a am dangay na. A sehese ire, a barevhe, a tsekweme am nanjyuwe umele a naba deza slekse

na. ¹⁵ A ba sleksu Firawna aà elvan ge Yusufu: Ya hare am shene, amaã baaka ura dzegwandzegwa paliya maana aà shenaaruwa ñanna. Ya cenancena geni ekka kaà dzegwandzegwa pala maana aà shene maà ndarakndaha zlalavaara. Ya d'ahaka adaba una ñanna. ¹⁶ A ñwanante ge Yusufu, a ba ñane aà elvan ge sleksu Firawna: Iya ka aambarkaanja. Aà de vakta ba Dadaamiya jawapa na ni kaà hayanhaya na.

¹⁷ Daaci a ba sleksu Firawna aà elvan ge Yusufu: Am shenaaruwa, ba seke yaà ate we aà haye, ¹⁸ ya naa ba eslaha vuye, zariyiraatare ba ka duhe, taà an ñasla adaliye, ta segashe am guwa ñanna, taà anjwa aà za masa ate we aà guwa. ¹⁹ Am iga aà emnde ñanna maa, ta dabateremhe ge eslaha umele vuye, ta segashe aà ba am haye ñanna, ta shagerkaha d'ekid'eki, taà an unjba zlafe adaliye. Nananka eslaha shagerkaha seka una ñanna am haha aà Misera bademme. ²⁰ Amaã slaha ñanna shagerkaha na, ta naba zu slaha na ta segashe zunjwe am guwa, zariyaha, taà an ñasla jipu na vuye bademme. ²¹ Aley, am iga aà ba ta zu emnde na taà an ñasla daked'ar daked'are ñanna keni, d'ekid'eki kaà tsa banka ni ta zuwa itare. Adaba ba kelaa njaatare ñanna ta shagerkaha na, taà an unjba zlafe adaliye na. Am iga aà una ñanna, tsanetse am hare. ²² Ya shaa shene umele zlafe adaliye, ya naa iraha aà nalkame vuye, an naha shagera, sadad'fe zlafe adaliye ate nazambakara palle. ²³ A ba ate nazambakara ñanna, a naba sesehe ge iraha aà nalkame umele vuye waà, baaka egdzere atekwa sakwatarsakwatere ba dey, an ula zlafe adaliye, a welansa effeya, adaba kwakya effeya aà sawa am gedi. ²⁴ Iraha aà nalkame na baaka egdzere aatekwa na, ta naba ndandu iraha aà nalkame vuye na an naha shagera, sadad'fe zlafe adaliye na. Ya ndaterhe zlalava aà shenahaaruwa ñanna ge emnde na maga namsulkwe, amaã baaka ura dzegwandzegwa paliyaa maanaara d'ekid'eki.

²⁵ A ñwanante ge Yusufu, a ba ñane aà elvan ge sleksu Firawna: Shenahaanja na waà, maanaara ba palle aambarkaanja. Dadaamiya anjwa aà ngyekwakaa naazu watse aà magana ñane aakatafke. ²⁶ Eslaha vuye na ta zariyaha, taà an ñasla zlafe adaliye na waà, amaana yawe vuye, iraha aà nalkame vuye na an naha shagera, sadad'fe zlafe adaliye na keni ba yawe vuye ñanna. Shenaha ñanna ba duksa palle. ²⁷ Eslaha vuye na ta sawa aakataliya, ta shagerkaha, taà an unjba zlafe adaliye na keni maa, amaana yawe vuye. Iraha aà nalkame vuye na baaka egdzere atekwa, d'ekid'eki, mele keni an ula zlafe adaliye, a welansaa effeya na a sawa am gedi na keni maa, ba yawe vuye ñanna zlafe adaliye. Watse anjwa waya am yawe vuye. ²⁸ Daaci ba seke una ya ndakndaha na aambarkaanja waà, Dadaamiya anjwa aà ndak nazena watse aà magana ñane aakatafke. ²⁹ Am ivaha vuye na aà de sawa na waà, watse baaka zlakta aà naàza za am haha aà Misera bademme. ³⁰ Amaã am iga aà una ñanna waà, aà de sawa waya yaikke aà sem larde aà Misera bademme, una ñanna keni yawe vuye zlafe adaliye. Watse emnde taà de zlanazle ndzed'a aà larde. ³¹ Ivaha na ndza baaka zlakta aà naàza za am hudaara na taà de viyanaaviya emnde bademme. Adaba waya ñanna watse zlazlad'a jipu. ³² Elva aà shenahaanja ñanna, buwa aà ba aatekwa aatekwa na maa, amaana: Dadaamiya njantenja aazeñaara, watse a shekwaaka mazlaara. ³³ Ambarkaanja, naàzena kaà magana ka kina waà, naba tatayevaatataya ura, vanteva hakuma ate larde aà Misera bademme, amaã waà sey edda aà enjale, anjwa ilmu aazeñaara na. ³⁴ Farfe zlafe adaliye ge kezlakula aà emnde na ufa larde, taà de jahana itare naàza za am larde a Misera bademme. Am duksa llyebe, itare taà de eksa palle. Taà de magan ba estuwa am yawe vuye na ni watse anjwa naàza za na. ³⁵ A jaranmejahe naàza sa am hufe aà Misera bademme am iyaha na watse anjwa naàza za am hudaara na. Amaã waà, an hakuma na kaà de vaterta ka. A jaranmejahe naàza za am eksaha bademme, watse taà ñaà emnde an ñane, a faranufe hyema ba ngaa. ³⁶ Daaci watse anjwa naàza za am larde aà Misera ge zana am waya aà iva vuye na. Daaci estuwa, waya ñanna aà de zlanaka ndzed'a aà larde bademme.

A gevaa estuwa Yusufu waziri am Misera

³⁷ Elva ñanna hayanhaya Firawna antara emndaara bademme. ³⁸ A ba Firawna aà elvan ge emndaara: Maà de sha ware mazlaara seke dawale na nawa ñane na, ura anjwa Shefekwe aà Dadaamiya antara ñane? ³⁹ Daaci a ba ñane aà elvan ge Yusufu: Tsante aà ba am sarte na ni Dadaamiya a kwarakse duksa ñanna waà, ba ka ñanna. ñaà shanka edda aà enjale umele an ilmu seke ekka. ⁴⁰ Ka eddaara ba ka. Hufe aà haaruwa antara lardaaruwa bademme aà ba am ervaanja kina. Sey taà d'aba ba nazena ka ndaasa ka. baaka ura umele arge ekka d'ekid'eki, yaà jakuwa aà ba an kurshi aà sleksire palle. ⁴¹ A fanarhe zlafe adaliye, a ba ñane aà elvan ge Yusufu: Kwaye vanakteva hakuma ate larde aà Misera bademme.

⁴² Daaci a naba sedaa jade ate ervaara, a fante ate erva ge Yusufa, a tsekwanme am zane lefedfire ba ka duhe, a ngudanem naberlasla aà dindar am mbiye. ⁴³ Daaci a naba njanme am darkwaara aà tedana belsa. Darkwa njanna waà, naàza aà slefaba aà slekse. Daaci hula ge emnde a d'aba Firawna aà katafke aà Yusufa na, a ba itare am hulaatare: Baraàma, baraàma, baraàma! A vante estuwa Firawna hakuma ge Yusufa am larde aà Misera bademme, njane a gev wanziriyaara. ⁴⁴ A ba njane zlafe adaliye aà elvan ge Yusufa: Ma ware eddaara keni, a gejeka seraara, a gejeka vuwaara d'ekid'eki ge maga duksa am larde a Misera bademme, maàki ndakseka ka elva. Ya ndahanaa ya Firawna una! ⁴⁵ A eptsanante zhera ge Yusufa, a fete zheraara Jafnat Panaiyak. A eksanante gyaale zheraara Asnat, egdze aà Pautifaira, liman am ekse aà Aun. Mazlaara a naba degashe. Yusufa, a jem d'aba am haha aà Misera bademme.

⁴⁶ Yusufa magamaga iva kul keye kalkale am sarte na aà dem slera aà ngumna aà Misera bademme. ⁴⁷ Am ivaha vuye njanna waà, haha magamaga jipu duksa bademme. ⁴⁸ Yusufa a janme naàza za an tsaka ire am Misera am ivaha vuye njanna. A janme naàza za njanna am eksaha gergere kwakya. Ekse na maà fafa Yusufa geni aà jaha naàza za am hud'aa, emnde a makwata na taà herda am kwara njanna taà jaha naàza za na aàdehuwa bademme. ⁴⁹ Daaci Yusufa a jemaa naàza za baaka zlaktaara, ba seke shili na am guwa na. yaranye ba d'ekid'eki tataya kezlakulaara, ad'aba aà kezlaveka kwakya jipu.

⁵⁰ Lauktu ni aà sawa waya njanna waà, Yusufa yaya egdzara buwa, egdzar zaala. A yanaa an Asnat egdze aà Pautifaira liman am Aun. ⁵¹ Yusufa a fete zhera aà egdzaara ge zunjwire: Manasa. Ad'aba a bantsa njane: Dadaamiya viyinaaviya zladahaaruwa bademme antara tega na ta naba teganjeraahe antara haà edderwa na. ⁵² Egdzaara ge buwire, a fete zheraa: Afrayim. Ad'aba a bantsa njane zlafe adaliye: Dadaamiya a vite ya am larde na ni a siyaa palasa aà sem hud'aa.

⁵³ Daaci emnde ta magaa yawe vuye am emtakire am haha aà Misera bademme mazlaara a naba zluhe ge emtakire njanna. ⁵⁴ Am iga aà una njanna maa, a de semhe ge waya yaikke waà, yawe vuye emnde taà aà ba am waya njanna ba seke una a ndahanaa Yusufa na. Waya maganaamaga hukumaara am duniya bademme, amaà am Misera waà, anjwa naàza za. ⁵⁵ Am sarte na njateranja waya emnde am larde aà Misera, ta daa kyuwaatare aà deza Firawna. Amaà a ba njane aà elvan ge itare: Zlauzlaala aà deza Yusufa, magaumaga nazena a fakurara njane bademme. ⁵⁶ Am jetaaveje larde bademme baaka tata na ni baaka waya am hud'aa, Yusufa a naba werante magazanaha, a fantau ge velateru naàza za ge emnde a Misera bademme, ad'aba waya njanna jauje ge ndzed'a aà emnde. ⁵⁷ Gevge waà, taà anjwa aà sawa, emnde aà sawa am lardaha gergere kwakya, taà se shekwa hiya aàza Yusufa am larde a Misera. Ad'aba waya njanna anjwa aà magatera palasa jipu ge emnde ma am lardara keni.

42

Egdzar mamahañara ge Yusufa ta se shekwa hiya am Misera

¹ Daaci cenancena Yakubu ganakini anjwa naàza za am larde aà Misera. A ba njane aà elvan ge egdzaraara : Labara kwaà geya aàzharava aà dem ice am ice, aàzara paydaara? ² Nawa ya cenancena ganakini anjwa naàza za am larde a Misera waà, daumbare de shekwawamiyepshekwe, a cebamika waya ba dey. ³ Daaci daredde egdzar mamahañara ge Yusufa, ta kelaawa, taà de shekwa naàza za am larde a Misera na. ⁴ Amaà Bainjamainj pale aà egdzar mamahañara ge Yusufa njanna waà, belaterteka eddetare, ad'aba a bantsa njane: A de shanka lamare umele aahuwa. ⁵ A sawa estuwa, lauktu ta sawhe ge egdzara aà Iserayilla antara emnde a Kanaana umele ge se shekwa naàza za am Misera, ad'aba anjwa waya am Kanaana.

⁶ Ay, am Misera na, hakuma bademme aà ba am erva aà Yusufa. Aà velaterwa ba njane naàza za njanna ma ge emnde a lardara keni. Saremsa egdzar mamahañara aà se katafkaara, ta naba kezan ugje wafkaatare ba teppe ate haha. ⁷ A zharateraaha waà, a naba diyatereddiye, amaà waà, mbedateruka geni njane egdze a emmetare. A naba marateraa yaikkire, a ba njane aà elvan ge itare aà valaha: Kwa sawa ame kure? Ta eptsanaa jawapa emnde na, a ba itare: ña sawa am Kanaana, ña se shekwa naàza za.

⁸ Yusufa diyeddiye egdzar mamahañara, amaà itare waà, diyarseka Yusufa d'ekid'eki. ⁹ Daaci Yusufa a naba yehete shenaha na ndza a shanaa njane aà dete itare na, a ba njane aà elvan ge itare: Baira d'eme kure kwa kelaadaha ta belakura an bela, kwa se zhara larde, kwaà kata dise tate na ni baaka payda aà emnde atekwa na. ¹⁰ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: Estuweka aambarkaana. Naàvahañja ta se shekwa ba naàza za.

11 A ba itare zlaɓe adaliye: nere baɗemme ɲa ba egdzara aà zhel palle, ɲa emnde a jirire, ɲa kelaadaha ka ɗefikiɗeki.

12 A ba Yusufa aà elvan ge itare: Eksanarka ya elvaakure na ɗefikiɗeki, kwa se zhara ba larde, kwa kata dise tate na tsafsafe na. 13 Ta ɲwanante, a ba itare: Ba jirire, nere ɲa ba egdzara aà zhel palle am Kanaana aambarkaanja. ɲa navahaanja ndza ɲa kelaawa ju buwa ate eddenjere, gaajiyaanjere waà, anjka am mba antara eddenjere, amaà pallaanjere waà, ɲane a keɗa werre.

14 A ba Yusufa aà elvan ge itare: Aàbi ya ndakurndaha ya, kure waà, baaka shaigaara ɗefikiɗeki ta belakura aà ba an bela, kwa se zhara ba larde. 15 Ba maàki kwa kelaadaha ka tsawe waà, mi ezhzara kwa: Yaà zakuru ba waɗa an shifa aà sleksu Firawna, kure kwaà deska aàhuna ɗefikiɗeki maà samka gaajiyaakure na. 16 A ezlzala pallaakure emnde umele waà, sey kwaà demda am bere aàhuna, yaà zhara, tara kwa emnde a jirire an kwa emnde a fida keni. Ay ka waà, kwaye Firawna an shifaara maàki kwa kelaadaha ka. 17 A naba puwateremhe am dangay baɗemmaatare, hare keye taà am bere na.

18 Am hare ge keyire ɲanna waà, a ba Yusufa aà elvan ge itare: Iya keni aà wiwa lyawa atuge Dadaamiya. Maà wayakurwaya an shifaakure waà, naàwa nazu kwa de magana kure: 19 Maàki ba kwa emnde a jirire waà, yawanya pallaakure am dangay aàhuna, amaà kure emnde umele waà, dawanda naàza za aà dem mba, aɗaba anjka waya am mbaakure. 20 Ama waà, sey kwaà siya gaajiyaakure na kwa yanaa am mba na, geni yaà diyeddiye jiriraakure, a keɗeka shifaakure keni. Daaci ta naba ekserhe.

21 Am ɗagavaatare waà, ta fantau ge tsaka elva, a ba itare: Una waà, baaka shaigaara ɗefikiɗeki aà janjera ba haypa yaikke na ɲa guwaa an egdze a emmemiya na. Aɗaba ɲa nanna palasa na a magana ɲane, a ɲalanjeru zezarize, amaà zanjeranvaareka ɗefikiɗeki. Daaci kwaye palasa ɲanna a eptsamiyar ge miya vatena. 22 A ba Rubain aà elvan ge itare : Aàbi ndza ya ndakurndaha a ba iya magauka jeba haypa saksage na an egdzere, amaà cenakurka. Kwaye Dadaamiya anjka aà ndavamiyu uzhaara vatena.

23 Itare diyarka ɗefikiɗeki ganakini anjka aà cenancena Yusufa elva na taà anjka aà tsakana itare na, aɗaba anjka turjuman am dagavaatare. 24 A eptsaterve iga Yusufa, a zlahe aàzetare waà, a de kyuwa. Am igaara, a naba epts aàsezetare, a se mbedateru elvaara, a eksevaa pallaatare zharaara Simaun, a naba puwete zawa ate ɲane aà ba ate icaatare, a beleme am dangay. 25 A naba ndaase elvaara Yusufa, geni a vararterteva naàza za am kayawahaatare, a puwaraterempuwa antara shunguwahaatare am kayawahaatare, a vararterteva antara kazlanja aà waya ge maga shulaatare an ɲane. Ta magateraa una ɲanna baɗemme. 26 Mazlaara egdzar mamahaanjaara ta puwete kazlanjaatare ate iga aà ezzenwahaatare, ba ezlzalaatare.

27 Magaamaga yayiya de tsekwartsekwa am tate umele maa, pallaatare a pelaa kayawaara, aà kata vante naàza za ge ezzenwahaara waà, a beya shungu aà nalkame na aà ba ate waara. 28 A ba ɲane aà elvan ge egdzar mamahaanjaara : Shungu aà eptsarinapta nazaaruwa, nawa ɲane ya beyanaa ate we aà kayawa. Maà a de ɲezlaa ge ervaunɗaatare waà, palle a nazu ta ndahana itare baaka. A ba itare: Aàzara keni naàzena anjka aà magamita Dadaamiya na?

29 Saraasa am lardaatare am Kanaana, ta tsakanse nazena a shatersha na baɗemme ge eddetare Yakubu. 30 A ba itare taà elvan ge eddetare: Edda aà larde ɲanna banjeranka elva a hairire ɗefikiɗeki. A bantsa ɲane ta belanera an bela ɲa kelaadaha, ɲa de zhara larde. 31 A ba nere ɲaà elvan ge ɲane : nere ɲa kelaadaha ka, ɲa ba emnde a jirire. 32 Ndza ɲa kelaawa ju buwa ate eddenjere, pallaanjere keɗakeɗa, amaà gaajiyaanjere waà, anjka am mba antara eddenjere am Kanaana. 33 Amaà a ba zhel ɲanna aà elvan ge nere: Naàwa nazena ya de diyeddiye aàtekwata tara kwa emnde a jirire an kwa emnde a fida keni: yawanya pallaakure aàzerwa aàhuna, emnde umelaakure waà, a daranda jahwana aà dem mba, aɗaba anjka waya am mbaakure. 34 Zlauzlala aà daà, amaà sawiyansa kudere kure na kwa yanaa am mba na. Yaà de diyeddiye aà ba ate una ɲanna geni kwa emnde a jirire. Am iga a una ɲanna, yaà de belakura egdze a emmekure na aàzerwa na, kwaà tsakalaakure am lardaaruwa ba seke una kwaà katana kure.

35 Ta tsekwaa kayawahaatare ate iga aà ezzenwaha waà, ta ber shunguwahaatare baɗemme am kayawaha na. Itare, eddetare, baɗemme ta nanna shunguwaha na. Baɗemmaatare ɲateranja lyawa. 36 Ba wera waara ge Yakubu eddetare, a ba ɲane aà elvan ge itare : Aàzara kwa! Baɗemme kwaà keɗiyakaɗa egdzara! Yusufa keni baaka, nawa Simaun keni saaka zlaɓe adaliye, kwaà kata daà Bainjamainj adaliye? Una waà, zlazlaɗa ba ge iya. 37 A ba Ruubain aà elvan ge eddetare: Fiyemfa Bainjamainj am erva ge iya. Ba maàki sanakanaaka waà, kwaye egdzaraaruwa buwa, cebateraceba am kelaara. 38 Amaà a ba Yakubu: ɗefikiɗeki aà ɗabakurka egdzaaruwa mazlaara, aɗaba

diyandiya baaka egdze a emmenjara an shifa. Yaà zhara ba njane njanna mazlaara, maà de shansha lamare umele zlafe adaliye ate barama a shula waà, ya emgyegwe a zhele seke una telle ire, aà zliyaka ervaunđe aà ba aà da faya emtu?

43

Ta dan estuwa Bainjamain á de katafke á Yusufa

¹ Waya ankwa á far he maga hakuma-aara am haha á Kanaana. ² Emnde á Yakubu zlaranaazle nalkame na ta de sana am Misera na catté. A ba eddetare: Sey ba kwá eptsá á dem Misera na, de shekwawamiyepshekwe naza za cekwa. ³ A ba Yahuuda: Estuweka Edda. Zhel njanna a ndanjerndaha ba parakke, a ba njane: A puwanteka ice-aaruwa ate kure áhuna mazle-aara, máki sakuriyanka egdze a emmekure na kwa yanaa am mba na. ⁴ Daaci máki ká yanya egdze a emmenjere na á zlala antara nere wá, njá de shekwa naza za na adaliye. ⁵ Amá má ká ñelesa egdze a emmenjere ge zlala antara njere wá, njá gejecha sera á njere mazle-aara. Adaba a ndahanjera an shebeka zhel njanna, amá ba parakke. A ba njane, a puwameka ice-aaruwa ate kure mazle-aara má sakurka antara egdze a emmekure na am mba na.

⁶ A be Iserayiila á elvan ge itare: Labara ðemme kwa magite jeba una, há ni kwa naba banan ge zhel njanna ganakini anjka egdze a emmekure umele am mba na?

⁷ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: A ndavanjerwa njane elva-aha gergere ate njere antara jeba á njere. A ba njane á elvan ge njere: Anjkahe eddekure an shifa? Anjkahe egdze a emmekure umele am iga? Daaci njere keni njá vante ba jawapa-aha á ndava-aha-aara. Tamañerka ðekideki watse á banjera sawansa egdze a emmekure njanna.

⁸ A ba Yahuuda á elvan ge eddetare Iserayiila: Belitebela egdze njanna ge iya, njá tse kerde, njá zlala kerde, máki ekka an ire á njá antara njere ira eggye-aha á njá mi kata njá an shifa adaliye. ⁹ Eksanaarekse ya shafa á egdze qanna ate ire-aaruwa. Má sanaaka an njane, se fanakemka am erva wá, a gevge haypa saksage ya guwa ya an ka. ¹⁰ Sane kwakya mi keðanaamiya. Ma andze keðaminaaka sarte wá, ñaaka shaige-aara ma ser buwa keni ma sanjeraasa kina.

¹¹ A ba eddetare Iserayiila á elvan ge itare: Máki ba estuwa wá, shagera. Dawananda kashi-aha á larde á miya ge zhel njanna, jawanmejahe kazlaña shagera shagera na baaka argina ðekideki am larde á miya na: egdze a kajiji antara navawe-aha na á se emtake na antara ðagwala á naza se antara naza se yawe yawe-aara antara nama ira egdzar nafa emtake emtake na an ula shagera na, dawananda. ¹² Iyau, viyawanaaka shungu-aha na kwa beranaa am kayawa-aha á kure na. Una njanna a viyaterare á ba an viya. eksawantekse shungu umele keni am erva. ¹³ Naba eksawanteksa egdze a emmekure, eptsauptsa ádeza zhel njanna. ¹⁴ Dadaamiya na slekse ba njane palle na, an sleksire-aara á de magana ba njane slera-aara am ervaunđe á zhel njanna, lauktu á de zakurvara njane, á de puwakura egdzara mama-aha a kure, tara Bainjamain antara Simaun na kwa yanaa áhuna na, naza-aaruwa ge iya wá, ba dey. Má banba njane a jaruka egdzara ázenja, ba tá juka njanna.

¹⁵ Daaci egdzara á Yukubu tá janme kazlaña-aha na, ta eksetaa shungu an saga antara egdze e emmetare Bainjamain, ta zlala an njane á dem Misera, ta de katafke á Yusufa.

¹⁶ Yusufa ba a puwele ice ate Balnjamain am dagave á egdzara mama-aha-njara umele wá, á ba njane á elvan ge male á emnde a slera-aara: Daterda emnde na á dem ñere, de vaterteve slede, eksevaks dabba palle ganvege naza ðate, magawanaamaga naza za an saga, watse emnde tá za ðafa ázerwa an vacatire. ¹⁷ Ane, a be zhel na, a daa emnde na suuwe á dem mba á Yusufa, a de vaterte slede, a magaa nazena a bannaá Yusufa na baðemme.

¹⁸ Amá am sente na tá datera á dem mba á Yusufa na wá, baðemme damda lyawa am vuwa-aatare. Adaba ta bamsa itare : Tá de damiya á dem bere adaba shungu na mi beranaa miya am kayawa-aha na. Tá de damiyere an ja am here, tá de magamiya palasa antara ba ezzenwa-aha á miya keni, watse baaka ura á sesse, tá de gamivege nave-aha-aatare vatena.

¹⁹ Adaba una njanna, ta naba mbeðanu elva-aatare ge male á slera á Yusufa na ate we á wakiyiya, ²⁰ a ba itare tá elvan ge njane: Anjka elva á nere ámbarka á njá. Njere na wá, werre keni ndza njá sawa, njá se shekwa naza za á ba áhuna. ²¹ Am eptsá á njere á dá wá, njá de tsekwaam am ekse umele ganjerarga vayiya wá, ma ware á njere keni a beye shungu ate we á kayawa-aara, ba kelaa á shungu á nalkame njanna baðemme. Shungu njanna anjka sanjeransa ba njere an sera á njere. ²² Una njá shekwa naza za umele an njane keni anjka baðemme. Una njanna najipu, ma a puwanjermaa ware shungu njanna am kayawa-aha á njere keni diyanerka.

²³ Male na a eptsateraa jawapa, a ba ñane á elvan ge itare: A wakurka lyawa ðekideki, una ñanna slera á Dadaamiya á kure. Dadaamiya á eddekure. A puwakurmaa ba ñane nalmane ñanna am kayawa-aha á kure. Shungu-aha á kure ndza samsa á sem erva-aaruwa. Daaci a sanse Simaun ásezetare, ²⁴ a daterhe á dem hude á há á Yusufu, a sateraa yawe ge bara sera-aha-aatare, a vaterte masa ge ezzenjwa-aha-aatare. ²⁵ Itare ta tsatsaa kazlaŋa na ta sanaa kashi-aara ge Yusufu na, daaci tá anjkwá ufa sa-aara an vacitire, aɗaba ta cenaa watse tá za ɗafa antara ñane.

²⁶ Saasa Yusufu, ta kezle ugje ákatafke-aara reppe, ta vante kashi á larde-aatare na. ²⁷ Ñane keni a ndavateru lapiyire á vuwa-aatare antara lapiyire á eddetare. A ba ñane á elvan ge itare: Awara emgyegwe a eddekure na ndza kwa ndinda na? A be anjkwá ñane? Zlaɓe á ba an shifa? ²⁸ Ta ñwanante, a ba itare: Náve à ña eddenjere ba lapiyaye, zlaɓe á ba an shifa. Tá ambera á kezzlan ugje reppe am aha. ²⁹ A zharaterzhara Yusufu, a naa Bainjamainj egdze a emmenjara emmetare palle, a ndavateruhe, a ba ñane: Una gaaji á kure na ndza kwa biyaa elva-aara na emtu? A ba itare: Ba ñane. A ba ñane á elvan ge Bainjamainj: A tsufaktsufa Dadaamiya, egdze-aaruwa. ³⁰ Ba a ndaase una ñanna wá, antara ba zlala-aara, aɗaba anjkwá á sawa yawe á kyuwa-aara, Zhagade-aara, a de kyuwa am bere-aara, aɗaba haraare tegava-aatare antara egdze a emmenjara ñanna.

³¹ Am iga á una ñanna, a baraa ice, a naba sessehe, a sherse ice, a ba ñane á elvan ge emnde-aara: Vawarjerteva naza za. ³² Saranmesa ɗafa wá, ta vante naza-aara ba ñane palle, egdzara mama-aha-nara keni tá an ire-aatare, emnde a Misera na ta se za ɗafa ázenjara na keni tá an ire-aatare. Adaba emnde a Misera tá zeka ɗafa átirpalle antara emnde a Ibrahiima. Una harem ge itare.

³³ Egdzara mama-aha-ñara ge Yusufu ta njehe an ɗabava an ɗabava ákatafke-aara. Ta fantau ate makaaji á eddetare, dete gaaji-aatare. Tá maga ba najipu-aara, tá ámbera á ndaha elva an ice am dagave-aatare. ³⁴ Yusufu a sateranhe ɗafa na ni anjkwá á zena ñane á katafke-aara na ge egdzara mama-aha-ñara. Amá wá, yaikke ba una a vante ga Bainjamainj na arge una a vaterte ge egdzara mama-aha-ñara umele, naza-aatare na sey ilyeɓe-aara lauktu á hyephye seke naza á Bainjamainj. Má a de semhe ge higa-aatare baɗemme wá, ba ka duhe. Ta sharhe zlaɓe adaliye, a jese an je am ne-aatare.

44

Kwap á Yusufu ta janaa an lipela

¹ A ba Yusufu á elvan ge male á emnde a maganaa slera: Vatterteva nalkame ge dawale-aha na, a naatenaha kayawa-aha-aatare ba shagera má ba tá dzegwandzewa danada-aara. Shungu-aha-aatare keni fateremfa am kayawa-aha aatare ate we-aara. ² Eksameksa kwap-aaruwa, kwap na ta janaa an lipela na, fananufe ge we á kayawa á gaaji-aatare na antara shungu na a se shekwa nalkame an ñane baɗemme. Zhel na a magaternaahe á ba me una a bannaa Yusufu na.

³ Werawera ekse wá, ta naba vaterte baráma a dá ge egdzara á Yakubu, ta da-aatare an ezzenjwa-aha-aatare. ⁴ Ba degashe-aatare am huɗe á ekse, zlarvaazlala ba cekwaangudi wá, a ba Yusufu á elvan ge male á emnde a maga slera am huɗe á ha-aara: Ezzlala watsewatse ɗabaterɗaba emnde na. Máki shakateraasha, bateranba wá, labara tá pela shagerire an shagerikire? ⁵ Naba ndaterndaha, labara kwa ilu kwap á zanwa-aaruwa ta janaa an lipela, á sha duksa keni an ñane, á naha keni á ba an ñane? Maga á kure na wá, mandzawe jipu.

⁶ Zhagade ge male á emnde a slera-aara na, a de shateraahe, a tsakaterse elva ñanna. ⁷ A ba egdzara á Yakubu: Labara zlaɓe eddaye ká sanse jeba elva na am mbuwe? Ba ser palle keni slarka nave aha á na ñe maga jeba una degiya! ⁸ Nawa shungu na ña de beranea am kayawa-aha á ñere, sanjerakansa kwaye am Kanaana. A sawa estara zlaɓe na se ila lipela antara dindar am mba á zanwe á ña? ⁹ Kwaye kazlaŋa á ñere, naba eppakya. Eddawna ka shaa duksa á kure am kazlaŋa-aara, njeka an shifa ðekideki, ñere emnde umele keni ganjerwege nave-aha á ña. ¹⁰ Shagera, a bá maie na, amá wá, sey ba eddawna má ya ber duksa ñanna am kazlaŋa-aara una á gev nave-aaruwa. Kure emnde umele wá, á shakuraaka ðekideki.

¹¹ Kertej tsekwarnatsekwa kayawa-aha-aatare á dem aha, ma ware keni a werante naza-aara. ¹² Male na a fantau ge pakya kazlaŋa-aatare, a fantau ate makaaji-aatare dete gaaji. A shaa kwap á zanwe-aara am kazlana á Bainjamainj. ¹³ Ge jaterja emtanjire wá, ta tataa nanjyuwe ate vuwa-aatare baɗemme. Daaci ta naba eptsá á sem huɗe á ekse an nalkame na ate iga á ezzenjwa-aha baɗemme.

¹⁴ Yahuuda antara egdzara mama-aha-ñara ta se demhe am huɗe á há á Yusufu, ta se ber nane keni zlaɓe zlalaaka. Reppe ta kezzlan ugje am aha ákatafke-aara. ¹⁵ A ba

Yusufa á elvan ge itare: Slera á kure una ka? Diyaweddiye ganakini iya kwá anƙwa á zharizhara na wá, ya ura an diya. Ya an hakuma ge dise nazena ni a de magava baɗemme.

¹⁶ A nwaname ge Yahuuda, a ba nane á elvan ge nane: Baaka nazu nã ndahana n̄ere ámbarka á n̄a. Nã ndaha tara uwe antara uwe? Nã ndaha uwe geni nã sha jirire an n̄ane na? N̄ere, n̄a emnde a haypa, a ɓalesaa ba Dadaamiya an ire-aara kaypa á nave-aha á n̄a. Eddawna ta ber duksa á n̄a am kazlaŋa aara na, antara n̄ere baɗemme, n̄a ba nave-aha á n̄a ámbarka á n̄a. ¹⁷ Láálálá, estuweka, a ba Yusufa, ba eddawna ta ber kwap-aaruwa am kazlaŋa-aara na wá, á gevge ba n̄ane nave aaruwa. Amá kure emnde umele wá, á shakuraka, zlauzlala á dá, ádeza eddekure an hairire.

Yahuuda a yan estuwa shifa-aara aɗaba Bainjamain

¹⁸ Daaci Yahuuda a naba ganaptehe ge Yusufa, a ba nane á elvan ge n̄ana: Tasle á n̄a ámbarka á n̄a, nave á n̄a á shansha baráma ge ndakse elva-aara pane emtu? Aɗaba ekka kwa ba kalkale antara Firawna. Tasle á n̄a, a janƙa ervaunɗe. ¹⁹ Ámbarka á n̄a ndza ka ndavaterwa ba ka kahe ge nave-aha á n̄a, a ba ka á elvan ge itare: Anƙwahe eddekure, bi egdze a emmekure umele am mba? ²⁰ Nã eptsakaa jawapa, a ba n̄ere anƙwa emgyegwe a edden̄ere antara kuderen̄ere a yanaa am emgyegwire, ndza ta buwa ate emmetare amá kedakeɗa maleŋara, a yaa ba n̄ane pane, wayaawayá edden̄era jipu

²¹ Ámbarka á n̄a, a ba ka á elvan ge nave-aha á n̄a: Sawiyansa egdze a emmekure n̄anna yá se nanaana an ice-aaruwa. ²² Ábi ndza n̄a ndakndaha sera-aara ámbarka á n̄a, geni egdze n̄anna wá, tá pakyaveka an edden̄era. Má de baaka n̄ane wá, á dedde shifa am edden̄era. ²³ Amá a ba ka á elvan ge nave-aha á n̄a: Máki sakuremka an kuderekure n̄anna wá, a puwanteka ice-aaruwa ate kure áhuna. ²⁴ Dan̄eraada maa, n̄a de mbeɗanu elva á n̄a na ge edden̄ere ámbarka á n̄a. ²⁵ Á ba edden̄ere : Eptsauptsa zlaɓe adaliye á dem Misera, de shekwawamiyepshekwe nalkame cekwaanɗuɗi. ²⁶ A ba n̄ere nã elvan ge edden̄ere: Martapa a n̄ere he? Máki nã ɗuwa antara kuderen̄ere Bainjamain wá, una nã duwa. Aɗaba máki dan̄eranka kuderen̄ere na wá, nã dzegwanka de katafke á zhel n̄anna dekiɗeki. ²⁷ A ba n̄ane á n̄a edden̄ere á elvan ge n̄ere: Ba kure keni diyakurdiya ya shaa ba egdzara buwa an mukse-aaruwa. ²⁸ Pane á egdzara n̄anna a keɗa warre. Ya tamaa a jaa ba naza á kaamba aɗaba sem vaatena puwanteka ice-aaruwa at n̄ane. ²⁹ Kina máki zlalakurzlala zlaɓe adaliye an egdze a emmen̄era na, máki de shansha zlaɓe adaliye lamare umele wá, á de jiya ervaunɗe á ba a da faya, aɗaba ganevge emgyegwe a zhele, zlauzle ndzeɗa-aaruwa. ³⁰ Daci kina na ámbarka á n̄a wá, yá dzegwanka eptsá ádeza waladí á n̄a edderwa, má baaka egdze na am dagave á n̄ere. Aɗaba edderwa wayaawayá jipu an egdze na, baaka pakyava-aatare ɗekiɗeki. ³¹ Máki dan̄eraada ni náńka egdze na am dagave á n̄are wá, ba lette shifa am n̄ane. Máki de gevge estuwa, ba n̄ere nave-aha na ka emtu n̄a ja edden̄ere á ba á da faya an ervaunɗe, emgyegwe a zhele telle ire? ³² Ámbarka á n̄a, iya wá, yananya ya shifa-aaruwa aɗaba egdze na. Asawa am mba, a ba iya yá elvan ge edderwa: Máki sanakanaaka egdze na wá, daaci haypa yaikke ya guwaa an ka, haypa saksage ká yiyarka ɗekiɗeki. ³³ Aɗaba una n̄anna, tasle á n̄a, ɓelanaaɓela egdze na a zlarzlala á dá antara egdzara mama-aha-aaruwa, Nawa iya givege nave á n̄a am kela-aara. ³⁴ Yá dá ni, yá yá egdze na am iga? Yá de duwa estara á de katafke á edderwa? A nananka an ice-aaruwa ɗekiɗeki palasa na ni á de magana edderwa na.

45

Yusufa á maratera ire-aara ge egdzara mama-aha-nara

¹ Am iga á una n̄anna maa, n̄a á emnde na ta jantaave ge n̄ane na, aley Yusufa dzegwanka n̄a ervaunɗe-aara. A kante kwara, a ba n̄ane: A dardede emnde baɗemne á degashe. Ba palle ura jauka ázeŋara am sarte na ni anƙwa á maratera ire-aara ge egdzara mama-aha-n̄ara na. ² Emtsaade wá, a fantau ge kyuwa á ba an ka kwara, haa cenarancena emnde a Misera. Dete ba emnde a há á Firawna keni cenarancena una.

³ Daaci a ba n̄ane á elvan ge egdzara mama-aha-n̄ara: Degiye una ba iya Yusufa. Zlaɓe anƙwa edderwa an shifa? Palle á ura dzegwandzegwa eptsanaa jawapa baaka am egdzara mama-aha-n̄ara na. Aɗaba baɗemme-aatare tá anƙwa á gyagya ba seke maagara á katafke-aara.

⁴ A ba n̄ane á elvan ge itare: Gawaptega ásezerwa! Ta ganaptehe. A be n̄ane á elvan ge itare: Ba iya una ya Yusufa, egdze a emmekure na ni kwa naba veluhe á dem Misera na. ⁵ Amá kina wá, a wesheka ire á kure, hyawanaaka lyuwa ge ire á kure geni n̄a magan ge uwe una. Duksa nanna wá, a siyaa ba Dadaamiya ásehuna zun̄ŋwe arge kure, geni yá lyelya shifa á kure. ⁶ Kina magaamaga yawe buwa waya am larde, amá a yaa yawe

ilyeŕe zlaŕe adaliya baaka herŕa, baaka duksa na ni tá de sana emnde á sem mba. ⁷ Dadaamiya a ŕela iya zunŕwe ákatafke á kure á sem larde na wá. ba geni a lyleye shifa á kure, a zluka wulfe á kure ba đekidėki am duniya na. Lyakurselye an tsaka ire. ⁸ Duksa palle wá, kwa ŕeliyaa kure ka asehuna, amá á ŕeliyaa ba Dadaamiya an ire-aara. A give male yaikke an tsaka ire am kwara á Firawna bađemme. Há á Firawna antara haha á Misera bađemme á ba am erva-aaruwa. ⁹ Kina wá, eptsawepta watsewatse á dá, de ndawanndaha ge edderwa: a ba egdze á ŕa Yusufa wá, Dadaamiya givege ura yaikke, haha á Misera bađemme á ba am erva-aaruwa, sawa ásezerwa, shekwaaka đekidėki. ¹⁰ Nawa kwá se ŕja ba herzhe an iya am haha á Gausan antara egdzara á ŕa antara eggye-aha á ŕa, kyawe-aha á ŕa, nawe-aha á ŕa, bađamme a nazena am rezege á ŕa. ¹¹ Yá se geleka ba iya, adaba zlaŕe waya a yaa yawe ilyeŕe. Yá se vakte naza za á ŕa antara huđe á ŕa bađemme antara ba dabba-aha á kure keni bađemme.

¹² A farhe zlaŕe adaliye, a be ŕane á elvan ge itare: Abi kwá anƙwa á nanna ba kure keni an ice á kure? Baaka đeme seke ekka Bainjamainj. Kina wá, diyakureddiye geni iya Yusufa una yá anƙwa ndakur elva na. ¹³ Zlauzlala kwa mazle-aara, de ndawanndaha ge edda ngahire na ni ya shanaa iya am haha á Misera bađemme na. Tsakawansetseke nazena ni kwa nanaa kure am nja-aaruwa bađemme. Sawiyansa irice-aara ásehuna shekwawaaka dekodeki.

¹⁴ Am iga a una ŕanna, takwalle a ŕanem Bainjamainj am uksuwe, bukerde— aatare farantaufe ge kyuwa. ¹⁵ Zlaruzle antara Bainjamainj, a fantau ge ŕanja egdzara mama-aha-ŕara umele á dem uksuwe ma ware-aazare keni, ámbera á kyuwa. Lauktu egdzara mama-aha-ŕara na sharansha ndzeđa ge ndaha elva antara ŕane.

¹⁶ Daaci daada Iabare ŕanna á dem huđe á há á Firawna, ta anƙwa á emndaha emnde bađemme geni saremma egdzara mama-aha-ŕara ge Yusufa, tá anƙwa am ekse na. Lyavaalya ervaunđe á Firawna elva ŕanna antara nakwa-aha-aara keni bađemme. ¹⁷ A đante Yusufa, a ba ŕane á elvan ge ŕane: Ndaterndaha ge egdzara mama-aha á ŕa na wá, a halarantehala nalkame ate iga á ezzenjwa-ana-aatare, a eptsarepta á dem larde-aamra am Kanaana. ¹⁸ Eptsaaatare á dem Kanaana wá, ba ge de sa eddetare anlara há-aatare bađemme. Asarsawa ásezerwa áhuna. Asarsawa, yá se vaterte sleđe na ni baaka argina đekidėki am haha á Misera bađemme na, tá se zana itare nampire á haha na, una shagera-aara ba jipu na. ¹⁹ Ndaterndaha zlaŕe adaliye elva na: Ya ndasaa iya, vanaterteva baráma, geni a halarantehala darkwa-aha am Misera áhuna ge sá ŕwasha-aha-aatare antara egdzara-aatare ira eddetare am huđe-aara, a sarsawa bađemme. ²⁰ A waterka kazlaŕa-aatare đekidėki am ice. Adaba tá se ber umele jauje ba ge una ŕanna am Misera ahuna. ²¹ Ane, a ba egdzara á Iserayiila, ta eksarhe maga nazena ta ndaternda na.

Yusufa a naba vaterte darkwa-aha á teđana belsa ate una a ndahana Firawna, a vaterte antara naza la na tá maga shula an ŕane. ²² Yusufa a vaterte amara zane-aha palpale ge egdzara mama-aha-ŕara ge mbađese vuwa an ŕane. Amá ge Bainjamainj wá, a vante amara gursa dermeke keye, ámasla an zane-aha ilyeŕe. ²³ Kazlaŕa na a vaterte, ta danan ge eddenjara kenu ge ire aara: a velaanante bidale á ezzenjwa kelaawa ge eddenjara, ezzenjwa-aha ŕanna bađemme tá á ba an duksa ate iga, kazlaŕa ŕgelaama ŕgelaama na am Misera na antara úmá ezzenjwa kelaawa tá an naza za ate iga: nalkame, depainj antara jeba a naza za-aha umele gergere ge shula á eddanjara má watse á kezzla na. ²⁴ Am iga a una ŕanna, a vaterte baráma a dá ge egdzara mama-aha-ŕara. Amá a faer magiya, a ba ŕane á elvan ge itare: Dagalauka degiya ate baráma!

²⁵ Daaci ba tse-aatare ge egdzara á Yakubu am Misera na, ta da-aatare ádeza eddetare am !arde á Kanaana. ²⁶ Ba daada-aatare wá, a ba itare tá elvan ge eddetare: Anƙwa Yusufa á ba an shifa-aara. Baira male yaikke ba ŕane am larde a Misera bađemme. Amá ba seke tá ndaha elva keni diyaaka eddetare na, adaba fetarka an itare. ²⁷ Egdzara-aara na ta tsakanse eiva-aha á Yusufa bađemme, a nanhe an ice-aara darkwa-aha na á teđana belsa, a belanaa Yusufa ge da ŕane am huđe-aara na, lauktu a fetuwa am una ŕanna maga slera am eddetare. ²⁸ A naba kame kwara Iserayiila, a ba ŕane: Hyaahyawa! Fawarka elva umele mazle-aara, an shifa Yusufa-aaruwa. Sey yá duwa, yá de puwetepuwe ice-aawwa ate nane lauktu yá emtsa.

46

A kezlese estuwa Yakubu antara emnde-aara bađemme á dem Misera

¹ A naba kezzla Iserayiila an nazena am rezega-aara bađemme. De tsekwaatsekwa am ekse á Birsaba maa, a vante sadake á dabba ge Dadaamiya á eddenjara Isiyaaku. ² Dadaamiya a naba ndahan elva an vayiya nanna am shene. A naba eddaha: Yakubu,

Yakubu. A njutehe: Na am á bina. ³ A be Dadaamuya á elvan ge njane: Ba iya Dadaamiya, Dadaamiya na a dabanaa eddena na. A wanja iyawa d'ekideki ge dem Misera. Adaba yá de yátertaya emnde á ña áhuwa, tá de gev nalga yaikke. ⁴ Yá daka ba iya an ire-aaruwa á dem Misera, watse yá saterasa zlafe adaliye emnde á ña á sem tata na. Má watse zlaule hairire á ña maa, á de hedakanuwa Yusufa an erwa-aara ice á ña.

⁵ Daaci a naba tsa Yakubu am Birsaba, Iserayiila keni ba njane. Egdzara-aara ta eksame njane antara egdzara-aatare antara njwasha-aha-aatare, ta halatera am darkwa-aha na á tefana belsa a vatertaa Firawna ge datera am hudefaara na. ⁶ A naba kezza Yakubu antara emnde-aara bademme á dem Misera. Dabba-aha-aatare antara nalmane-aatare umele na ta ganaa am haha á Kanaana bademme. ⁷ A kez! ese estuwa Yakubu á dem Misera antara emnde-aara bademme, egdzara-aara zaala antara njwasha Ira eggye-aha-ñara bademme.

⁸ Nawa zhera á egdzara á Iserayiila na ta sem Misera, amaana Yakubu an egdzara-aara: Egdze a walire á Yakubu wá, Ruubain.

⁹ Nawa egdzara á Ruubain: Hanauk, Fallu, Haisrunu ira Karmi.

¹⁰ Nawa Simaun amara egdzara-aara : Yainuyail, Yamain, Auhada, Yakin. Jaukar ira Sawulu. Sawulu wá, a yanaa an egdze á emnde a Kanaana.

¹¹ Nawa una Laiwi antara egdzara-aara: Gairsaun, Kahat ira Mairiri.

¹² Nawa una Yahuuda antara egdzara-aara: tara Air antara Aunan antara Saila amara Farais ira Jara. Amá tara Air antara Aunan wá, ta matsaa am haha á Kanaana. Farais njane ndza an egdzara buwa, tara Haisruna an Hamul.

¹³ Nawa una Isakar antara egdzara-aara: Taula, Puwa, Yauba ira Simraun.

¹⁴ Nawa Jabulaun amara egdzara-aara: Sairait antara Ailaun ira Yaklayiail.

¹⁵ Kwaye njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Lee'a am Paddan-Aram. Ankwa zlafe egdze a emmetare mukse, zhera-aara Dina. Emnde á Yakubu na a yatera an Lee'a bademme, a magaa kulkeye ju keye.

¹⁶ Nawa emnde na keni tara Gada antara egdzara-aara: Tara Jaiflyaun antara Haggi amara Suni antara Aisbaun antara Airi amara Araudi ira Arah.

¹⁷ Nawa Asair amara egdzara-aara: Yimna, Yisuwa, Yisuwi, Bairiya ira Sairak egdze a emmetare mukse. Iyau, Bairiya a ye Baibair antara Malkiyail. ¹⁸ Kwaya njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Jilpa, kwatena na a vanta Laban ge egdze-aara Lee'a. itare keni ta kelaawa ju unjwahe.

¹⁹ Rahiilu mukse á Yakubu, njane keni a yayan egdzara buwa, tara Yusufa antara Bainjamain. ²⁰ Yusufa a ye tara Manasa amara Afrayim. A yatera an haha á Misera, an mukse-aara Asnat, egdze á Pautifaira liman am Aun.

²¹ Nawa una keni Bainjamain antara egdzara-aara: Baila, Baikair, Asbail, Gaira, Na'aman, Aiki, Raus, Muppim ira Arda. ²² Kwaya njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Rahiilu, ta kelaawa ju ufade.

²³ Tara Dan, tá an egdzeaara Husim.

²⁴ Nawa Naifalim antara egdzara-aara: Yaksayail antara Yaijair ira Silaim. ²⁵ Kwaye njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Bilha, kwatena na a vanta Laban ge egdze-aara Rahiilu, ta vuye.

²⁶ Emnde á Yakubu na ta sem Misera bademme, ta kul unjwahe ju unjwahe, baaka njwasha-aha á egdzara-aara am hudefaara. ²⁷ Iyau, antara egdzara á Yusufa buwa na a de yatera am Misera na maa, emnde á Yakubu bademme ta magaa kul vuye am haha á Misera.

²⁸ Am sarte na zlafe tá duwa maa, Yakubu a naba bela Yahuuda ákatafke-aara, a belanaa ádeza Yusufa geni a se yainuye am kwara á Gausan. De tsekwaatsekwa Yakubu am tate njanna antara emnde-aara bademme. ²⁹ Yusufa keni a naba duhe á de yainu ge eddenara am Gausan na, an darkwa-aara á tefana belsa. Má a de puwete ice ate eddenara wá, ázarekwa! Takwalle a takwalem eddenara na am uksuwe, á kyuwa an yawe á kyuwa na wá, ba ka dúhe, haa a shekwahe. ³⁰ Ba wera we-aara ge Iserayiila, a ba njane á elvan ge Yusufa: Kina wá, ma emsanemtsa keni ba zlaule mazle-aara, adaba zlafe ká ankwa an shifa, ya nakna an ice-aaruwa.

³¹ Am iga á una njanna bademme maa, a ba Yusufa á elvan ge egdzara mama-aha-ñara antara hudefaara á há á eddenara, a ba njane á elvan ge itare bademme-aatare: Kina wá, yá de mbedanumbede ge Firawna, a ba iya á elvan ge njane: Egdzara mama-aha-aaruwa antara hudefaara á há á edderwa na ndza tá am haha á Kanaana na bademme saremsa ásezerwa. ³² Yá de ndandaha antara slera á kure bademme, geni kwa emnde a gela dabba-aha, sakuremsa antara dabba-aha á kure bademme, nawe-aha, kyawe-aha, essla-aha antara nalmane á kure umele, sakuremsa an kazlaja á kure bademme. ³³ Máki a dakurdaha Firawna. a ndavakuruhe, ázara slera á kure wá, ³⁴ bawananba a ba kure:

Ambarka á ña, nave-aha á ña ta emnde a gela dabba-aha. Kwaye am egdzarire sem vatena slera á ñere ba piya, ñá anjka á maga ba slera á eggye-aha ñere. Estuwa wá, watse tá vakurte kwara á Gausan ge sle|de á ñja á kure. Adaba emnde a Misera tá higarka ge emnde a gela dabba-aha, ma nawe-aha, ma kyawe-aha keni.

47

¹ Daaci ba zlala-aara ge Yusufu na ádeza Firawna, a danaa labare, a ba ñane: Ambarka á ña, degiya saremsa tara edderwa antara egdzara mama-aha-aaruwa bademme. Saremsa antara nawe-aha-aatare, kyawe-aha-aatare, esla-aha-aatare antara nalmane-aha-aatare umele bademme, saremsa á sawa am haha á Kanaana. Nawa ta tsekwa am kwara á Gausan.

² Daaci a daa emnde ilyebe am egdzara mama-aha-ñara na á de katafke á Firawna. ³ Firawna a ndavateru elva ge egdzara mama-aha-ñara ge Yusufu na, a ba ñane: Azara slera á kure? Ta eptsanaa jawapa. a ba itare: Ña emnde a piya ámbarka á ña. Ñá anjka á maga ba slera á eggye-aha á ñere. ⁴ A ba itare zlafe adaliye tá elvan ge Firawna: Anjka waya yaikke an tsaka ire am Kanaana ámbarka á ña. Ba tate á piya dabba-aha keni tá shanka nave-aha á ña mazle-aara. Adaba una ñanna nawa sanjremsa, ña wayve-aha am iarde á ña. Ká yanerya emtu ámbarka ña ñjinja am Gausan?

⁵ A ba Firawna á elvan ge Yusufu: Samsa eddenja na ni a yakaa ba ñane na antara egdzara mama-aha a ña asetevge ekka. ⁶ Kwaye Iarde á Misera bademme á katafke á ña, zharaternaazhara slede ngelaama na baaka argena dekideki na, njatersaanja am huđe-aara. Tá naba ñiinja am Gausan ñanna keni baaka lambe-aarare. Ma tá anjka emnde na diyardrya slera ñanna be shagera am dagave-aatare maa, ká naba gatervege male-aha arge sum-aha-aaruwa bademme.

⁷ Am iga a una ñanna maa, Yusufu a daa eddenjara keni á de katafke á Firawna, a de marananhe. Yakubu a gar barka ge sleksu Firawna. ⁸ Firawna a ndavanu ge Yakubu: Yawe á ña wanyara kina bademme? ⁹ Yakubu a eptsanaa jawapa, a ba ñane: Yawe-aaruwa dermeke an kulkeye, ya ba seke wayve am duniya na. Ya nanna zlada-aha gergere am nja-aaruwa bademme Aley keni iva-aaruwa kwakya ba naza eggye-aha-aaruwa zlafe adaliye. ¹⁰ Daaci Yakubu a gan barka zlafe adaliye ge Firawna, lauktu a sessehe ázenjara.

¹¹ Daaci Yusufu a de vaterte slede ge rara eddenjara antara egdzara mama-aha-ñara. A de vaterte slede na ni baaka argena dekideki na am haha á Misera bademme, ba seke una a ndahanaa Firawna. Kwara ñanna Ramsais, slede-aatare una ñanna. ¹² Yusufu a vante zlafe adaliye ge eddenjata antara egdzara mama-aha-ñara nazu ta ezza. A vaterte ate keziakula á emnde-aha-aatare, ba kelaa nazu á fa erva am mbuwe na.

A kwuranaa estuwa Yusufu larde a Misera

¹³ Waya na, yaikke an ndzedaara. Baaka naza za dekideki am duniya, emnde a Misera antara emnde a Kanaana bademme tá anjka á maga ba palasa ge waya. ¹⁴ Shunju na ndza am erva á emnde Misera antara emnde a Kanaana bademme damda am erva á Yusufu, shakwarephshakwe nalkame an ñane. Ñane keni maa, a daa shunju na á dem mba á Firawna.

¹⁵ Am zlauzle shunju am erva á emnde bademme am Kanaana antara am Misera, ta naba sawa emnde a Misera á se katafke á Yusufu, a ba itare tá elvan ge nane: A wajera waya. Ba ká zharanjerzhara ñá emtsa adaba baaka shunju á ñere emtu? ¹⁶ A ba Yusufu á elvan ge itare: Má baaka shunju, sawansa dabba-aha á kure lauktu yá vakurte nalkame. Sawansa dabba-aha á kure kwa mbedana an ñane. ¹⁷ Daaci ta fantau ge hala dabba-aha á sawa. Belsa-aha, ezzenjwa-aha, esla-aha, kyawe-aha antara nawe-aha bademme tá ankwa á sanansa ge Yusufu na. Ate iva ñanna wá, ta ivaa, á za dfaa á ba an dabba-aha-aatare.

¹⁸ Ta yivetehe, saliye á shifa-aara keni ta sawhe zlafe adaliye áseza Yusufu, a ba itare tá elvan ge ñane: Ambarka á ña, ba ka keni diyakdiya sungu á ñere baaka, kwaye ba dabba-aha á ñere keni baaka zlauzle gevge atuge ekka. Baaka duksa na ñá sawa an ñane mazla-aara, máki vuwa á ñere ka. A yanerar ba fahe antara vuwa a ñere kina. ¹⁹ Ha! kwá zharanjera á ba an ice á ñá emtsemsta ge waya, fahe-aha a ñere á de gev kaamba ba dey emtu ambarka á ña? Naba vawanjerteva naza za, shekwawanjershekwe ñere antara fahe-aha á ñere bademme, ñá gevge nave-ah á Firawna. Naba vawanjerteva wulfe, geni ñá shansha nazu ñá ñá shifa á ñere an ñane, fahe-aha á ñere keni kedaa.

²⁰ Daaci Yusufu a shekwawve haha á Misera bademme ge sleksu Firawna, adaba waya ñanna jauje ge ndzedá á emnde bademme. Emnde a Misera bademme valaruvála fahe-aha-aatare. A magava estuwa, lauktu haha á Misera bademme a gev ba naza

á Firawna halal. ²¹ A gaterve estuwa Yusufa emnde a Misera bademme nave-aha á Firawna, an tate pane ka. ²² Sey ba fahe á liman-aha palle una shekwaaka, adába anjwa shairiya a puwetaa Firawna ate fahe á liman-aha. Daaci ta zanaa ba itare fahe-aha-aatare na a vatertaa Firawna, itare wá, velarka fahe-aha-aatare dekideki.

²³ A be Yusufa á elvan ge emnde bademme: Kina wá, shekwanakurepshekwe. Kure ire á kure antara fahe-aha á kure kwá atuge Firawna. Nawa yá vakurte wulfe, de jauja am fahe-aha á kure bademme. ²⁴ Amá am ice duksa ma gyegakuragyega wá, am duksa ilyebe, ilyabire na wá, kwá vante ge Firawna. Ufade na wá, una nanna naza á kure. Wulfe á kure watse kwa jana am shifa antara naza za á kure antara egdzara á kure ira emnde na tá am hufe á há a kure bademme.

²⁵ Tá nwanante ge emnde bademme, a ba itare: Hyahya ndzedá á kure ámbarka á na, lyakuranjeraalya. Ura-ara keni ká fanerwa ba ka tsawe hyema wá, eksanjerarekse na nave-aha á Firawna.

²⁶ Daaci Yusufa a naba tsaa shairiya ge larde á Misera bademme, a ba shairiya nanna: Am duksa ilyebe ilyebire naza á Firawna. Sem vatena keni ta tsaa á ba ate una nanna. Sey ba fahe á liman-aha palle una gevka atuge Firawna na.

Namaana na a vantaá Yakubu ge Yusufa

²⁷ Daaci njarinja Iserayiila-aha am haha á Misera, am kwara á Gausan. Sharansha slede-aatare, tá anjwa á huya á ba an ndzeda, yanrteye jipu. ²⁸ Yawe á Yakubu am Misera, yawe kelaawa ju vuye. Am lauktu na a emtsa Yakubu wá, iva-aara deremke an ku! ufadde ju vuye.

²⁹ Am sarte na diyeddiye Yakubu am vuwa geni herzhe emtsa-aara, a naba dante egdza-aara Yusufa, a ba nane á elvan ge nane: Má ba jirire hayakihaya wá, magiyanmaga shaigerire antara jirire, hedfika am Misera áhuna dekidékki. Nawa fiyemfa erva á na am dagave á sera-aha-aaruwa, ziyuze wada, ³⁰ ma emtsanemtsa eksiteksa yaka am Misera áhuna, de zlaviyazlava am irekhya á eggye-aha-aaruwa. A eptsanaa jawapa Yusufa, a ba nane: Yá de magan ba seke una ka binaa ka na edda. ³¹ A ba Yakubu: Sey má zakiyuze wada. A naba zanu wada na Yusufa.

Am iga a una nanna maa, Iserayiila a naba gaavehe ate ire á egdera-aara, ankwa á slafa we-aara.

48

Yakubu a gaterar barka ge tara Aifrayim antara Manassa

¹ Am iga á una nanna wá, ta danaa labare ge Yusufa, geni lapika eddenjara. Yusufa keni a eksetaa egdzara-aara buwa, tara Aifrayim antara Manassa, ta duwa kerde. ² Ta de mbedanuhe ge Yakubu geni samsa egdze a na Yusufa, anjwa ágashe a sawa ásezeja. A naba magaa dzanjdzajire, zlahhe a tsetehe, a njehe ate egdera-aara.

³ Damda Yusufa maa, a ba Yakubu á elvan ge nane: Dadaamiya Slekse a naba mariya ire-aara ge iya am Luus am haha á Kanaana, a giyar barka. ⁴ A ba nane á elvan ge iya: Yá gakvege ura kwakya jeba-aara jipu, haha na keni yá de vaterte ge emnde á na, á de gev naza-aatare dem ba ge dekideki.

⁵ Daaci a ba nane zlafe adaliye á elvan ge Yusufa: Egdzara á na buwa na ka yateraa am haha á Misera áhuna, tara Aifrayim antara Manassa, ba lauktu yá semsa ya ásezeja keni itare tá an ya na wá, itare ta ba kalkale antara Ruubain antara Simaun-aaruwa.

⁶ Amá emnde na ka yateraa am iga-atere na wá, emnde nanna wá, egdzara á na. Tá an dza warata-aatare adaba emnde buwa na. ⁷ Adaba am sarte na ya átira sa am Paddan-Aram, a yanjerar ba cekwaanjudi herzhanjerameherzhe Aifrata wá, a naba emtsiyarhe ge Rahiilu emmeja. Daaci ya naba hedehe emmeja am baráma Aifrata nanna, am haha á Kanaana. Aifrata nanna wá, tá dahana an Baytilaama kina.

⁸ A ba am sane nanna maa, Iserayiila a naa egdzara á Yusufa, a ba nane: Una mu egdzara á ware? ⁹ Yusufa a nwanáne ge eddenjara, a ba nane: Egdzara-aaruwa na a vitaa Dadaamiya am Mtsera áhuna. A be eddenjara: Satersa áse katafke-aaruwa, yá gaterar barka.

¹⁰ Am sane nanna, Iserayiila gevge emgyegwe an tsaka ire, gulaagula ndzedá á ice-aara jipu, á nanka ngelaama. Daaci Yusufa a daterhe egdzara-aara na ádekatefke-aara, a halateremhe am huviye, a nateraahe takwalle. ¹¹ Daaci a ba nane á elvan ge Yusufa: Ndza a tamanaa ware ganakini watse yá puwete ice-aaruwa ate ka mazle-aara. Amá vatena na wá, a naba jamimehe zlafe adaliye ge Dadaamiya antara ba egdzara á na keni ya natema.

¹² Daaci Yusufa a tsekwaterahe egdzara-aara na ate sera-aha a eddenjara na, a kesle uje am haha, wafke-aara ba teppe ate haha. ¹³ Am iga a una nanna maa, a halaterete

ge Yusufu egdzara na bukerde-aatare akatafke á Iserayiila. Aifrayim a eksanaa an nadafa-aara am nazlaba á Iserayiila, Manassa a eksanaa an nazlaba-aara am nadafa á Iserayiila. A gante egdzara na ádezenara. ¹⁴ Iserayiila a pelese erva á nadafa-aara a fanem am ire ge Aifrayim, amá wá, kudere nane. Nazlaba-aara keni a fanem am ire ge Manassa. diyaadiya tsa geni male ba ñane. ¹⁵ Daaci a fantau ge gan barka-aara ge Yusufu, a ba ñane: Yá ańkwa á ñala Dadaamiya na ndza tá akatafke-aara tara eggyerwa Ibrahiima antara edderwa Isiyaaku, Dadaamiya na ni a tsufete shifa-aaruwa sem vatena na, ¹⁶ antara Malika na a tsufite am emtańkire bademme na, geni a gaterar barka ge egdzara na. Adaba barka-aatare, a kedeka zhera-aaruwa antara zhera á eggyerwa Ibrahiima ira zhera á edderwa Isiyaaku. A yaiterteya Dadaamiya, a hyairemhye am larde bademme.

¹⁷ Am sarte na Yusufu a naa eddenara a fanem nadafa-aara am ire ge Aifrayim ñane higaaka dekideki. A de ñaa erva á eddenara na ganakini a janaaja am ire ge Aifrayim na, á fanemfa am ire ge Manassa. ¹⁸ A ba ñane á elvan ge eddenara: Estuwa ka edda! Nawa male una, fanemfa nadafa á ña am ire ge ñane. ¹⁹ Amá a naba kwalefhe ge eddenara, a be ñane á elvan ge ñane: Diyandiyu egdze-aaruwa, diyandiyu bademme. Ñane keni watse á de gev ura male, á de gev eddarge nalga yaikke. Amá wá, á de januje kuderenara. A de januje kuderenara an yaikkire, ñane á de gev eddarge nalga-aha kwakya.

²⁰ Vacite ñanna a gaterar barka, a ba ñane am elva-aara: Iserayiila-aha bademme tá de ga barka an zhera á ña. Ta de ba: A gagvege Dadaamiya sake tara Aifrayim antara Manassa. A ganve estuwa Aifrayim male arge Manassa.

²¹ Am iga a una ñanna maa, a ba ñane á elvan ge Yusufu: naza-aaruwa zlauzle mazle-aara, yá de haraaka kwakya. Amá a tsufakurtsa Dadaamiya, a eptsakurapta zlafe adaliya á dem haha á eggye-aha á kure. ²² Am haha ñanna wá, ya vakte kwara á Sikaim ge ekka. Una ñanna tá shanka egdzara mama-aha á ña umele. Baaka arge Tate ñanna dekideki am haha ñanna bademme. Ndza ya liyiyanaa am erva á Amauri-aha an katsakar amara gurma-aaruwa.

49

Yakubu ankwa á gaterar barka ge egdzara-aura kelaawa ju buwa

¹ Yakubu a detaa egdzara-aara bademme, a ba ñane á elvan ge itare: Sawmbare bademme jawammeje ázerwa, Nawa yá balakurse nazu watse á magava ate kure á katafke. ² Jawammeje, cenaucana nazu yá bakuma ya ba shagera, kwa egdzara-aaruwa ya Yakubu. Cenaucana nazu yá ndaakura ya, ya eddekure Iserayiila:

³ Ekka Ruubain wá, ka makaji-aaruwa, ka hakuma-aaruwa ba ka arge egdzara mama-aha á ña bademme, adaba ka ndzedá-aaruwa zunńwe ba ka am sarte na yá an ndzedá á dawalire-aaruwa bademme. ⁴ Ká puwa sem aha seke ba yawe, ama wá, ká tsa iceka ire. Adaba ekka ka naba magiya nazena zlayeka ge iya, kwa naba nja amara pale á ñwasha-aha-aaruwa.

⁵ Tara Simaun amara egdze a emmeoara Laiwi, itare ye-aatare pane, ta emnde a garda. ⁶ Yanaaya ervaunđe-aaruwa sawari-aatare, á ekseka ire-aaruwa dem jahava-aatare dekideki. Am ica ervaunđe-aatare, ta ceba shifa á zaala kwakya. An sunu-aatare ta badzanve shifa á dalau-aha kwakya. ⁷ A nyainyainvenyainye Dadaamiya ervaunđe-aatare ñanna, adaba kwakya kelaadire am huđe-aara, baaka zezarziye ázetare. Yá de tegese egdzara-aatare gergere kwakya am haha á Yakubu, yá de zadaxarvezade an palpale am dagave á Iserayiila-aha.

⁸ Ekka Yahuuda maa, ekka wá, egdzara mama-aha a ña bademme tá de gala ba zhera á ña. Ká de gateraga ba ka an erva á ña kelaade-aha á ña é katafke á na. Dete ba egdzara mama-aha a ña keni, tá de gana ba itare ire á katafke á na ge ekka. ⁹ Ekka Yahuuda-aaruwa wá, ka egdze-aamwa. Ka ba seke ervare na ni a sa am Tate a tsagwada dabba a kaamba, hyanhya hyuwa na. Ka egdze-aaruwa ge iya! Má kezlakkezla ugje am haha seke áza ervare zlavakzlava, seke ba mukse á ervare, ware edda-aara á de egjekja ge tsantetse na? ¹⁰ Zade á sleksire wá, á degasheka am huđe á ha á Yahuuda dekideki, hakuma á de nja á ba am erva á emnde-aara, dem sarte na ma samsa edda á zade ñanna an jirire, eddawna m larde bademme á de fansarfe na. ¹¹ Ñane watse a se ñguda ezzenwa-aara an egdzere am inabauhi. Watse a reva kacakaca-aara an mbazla á egdze a inabauhi, zane-aara watse a revana an yawe á egdze a inabauhi ñanna. ¹² Ice-aha-aara á de nja á ba an deva kyanńge ge mbazla á inabauhi, sera-aha-aara á de geva dzayye telle adaba ufa.

¹³ Jabulaun maa, ñane á de nja ate we á haye, tate á tsekwa pare á yawe-aha. Nakwe á haha-aara ge ñane á de shanaasha Sidaun.

¹⁴ Isakar wá, ñane ezzenjwa na ni ndzendzedá jipu na, á zlava am dale-aha. ¹⁵ Be a naa tate ñanna emtake ge puwansepuwe am huđe-aara, haha ñanna keni snagera jipu wá, a naba gaa nahyapaihyape-aara, ge sepa gwatame, a ganve ire-aara nave.

¹⁶ Dan maa, ñana wá, á de kwaratera ba ñane emnde-aara ba seke jeba-aha umele am Iserayiila. ¹⁷ Dan, ñane á garava an zahe na á zlava ate baráma, seke ba pushe na ni á zlava ate we á unjule, a waa belse ate sera, a naba kezletaare ge eddawna ate iga a belsa ñanna, an iga an iga, á sete haha na. ¹⁸ Saksage-aaruwa, yá anjwa á fetare ate ka geni watse ká lyilyire.

¹⁹ Gada maa, watse tá gwargwe emnde a za baráma, amá waise á bakatera ba ñane, tá de enzla ba zlahhe.

²⁰ Amba á Asair wá, watse baaka zlakta á dafa dekiđeki. Haha ñanna a de gedeta emnde, watse ta ba seke slekse-aha.

²¹ Naiftalim maa, ñane á garava an kaamba na ni gelgela jipu, zara-aha na ta am huđe á kaamba ñanna ta zariya-aha jipu na.

²² Yusufa keni maa, ñana á garava an nafa na ni an dzeba ate we á haye, a ya egdzere shagera, á vala erva-aha-aara átarge riya bademme na. ²³ Kelaade-aha-aara tá naba kata elva-aara, ta naba danaa wava ta puwa gurme ate ñane, ²⁴ amá ñane tsatse degdege an gurme-aara, erva-aara á gyaigyaika dekiđeki, adaba anjwa á melanumele suni na ñane palaha á Iserayiila na, Dadaamiya Slekse na anjwa á kezlan ugje Yakubu.

²⁵ A melakumele Dadaamiya na anjwa á fansarfe eddenja na. A vakteva Dadaamiya Slekse barka na á hyana ñane am yawe á sawa am huđe á samaya antara barka na am yawe na á segashe am huđe á haha na, antara barka na ni á vaterterte ya ge jwasha na, amara uba na ta fateru ge egdzera. ²⁶ Barka-aha na á vakta eddenja wá, jauje ge barka-aha na am huđe á wa-aha sadafde na a zleka na antara am egdzar wa-aha bademme. A tsekwanaatsekwa Dadaamiya barka-aha ñanna á setarge ekka Yusufa, ekka na jakateruje ge egdzar mama-aha a ña bademme an malire na.

²⁷ Bainjamainj wá, ñane á garave an indale na á ceba dabba-aha. An enjya, á za dabba-aha na á cebanaa ñane, an icawaya á tega nazena a shanaa ñane.

²⁸ Kwaya ñane emnde na watse tá gev jeba-aha á Iserayiila kelaawa ju buwa. Eddetare a tsakaterse elva-aha ñanna, a gaterar barka. Barka ñanna maa, a gater an palpale, ma ware-aatare keni á ba an barka-aara.

Emtsa á Yakubu

²⁹ Am iga á una ñanna bademme, Yakubu a ndaterse elva na ge egdzara-aara, a ba ñane: Má emtsanemtsa ya, zlalanzlala ádeza eggy-aha-aaruwa wá, kwa de hedíya am hwalakwa na am fahe á Aifruna ura Haiti. ³⁰ am Makpaila, á dam gedi-aara ge Mamre na. Hwalakwa ñanna, kwaye ndza a shekwanaa Ibrahiima antara fahe ñanna bademme ge hedá emtsa am huđe-aara. ³¹ Tara Ibrahiima ñanna antara mukse-aara Saraatu, tara lsiyaaku antara mukse-aara Raiibaika, bademme ta hedatera á ba am tate ñanna, ira Lee'a keni, ya hedanaa ba iya an erva-aaruwa á ba am tate ñanna. ³² Fahe ñanna antara hwalakwa na am huđe-aara na bademme an shekwa, ta shekwanaa am erva á Haiti-aha.

³³ Zlavze am tsakatera elva na Yakubu ge egdzara-aara, tenjelemme a zlavehe ate egdera-aara, haaffe a puwese shifa wá, baaka zlaazlala ádeza eggye-aha-ñara á faya.

50

Nawa ta kyuwanaa estuwa Yakubu

¹ Daaci a duhe ge Yusufa á ba ate watsewatsire, a de mbadar ge eddenjara na, ámbera á kyuwa á dem ice-aara. ² Daaci a ba ñane á elvan ge dauktar-aha-aara: Tsatsawanaatsatse vuwa á edderwa ba shagera an waye. Dauktar-aha na ta naba tsatsaa vuwa á Iserayiila an waye-aha antara nazase-aha gergere. ³ Ate nade-aatare, hare kul ufade dauktar-aha na tá tsatsa ba emtsa na an waye-aha antara nazase-aha gergere geni a sefka. Hare kul vuye kalkale emnde a Misera tá anjwa á kyuwa Yakubu.

⁴ Am sarte na zlavzla sarte a kyuwa Yakubu, a ba Yusufa á elvan ge waziri-aha á Firawna: Taslawá á kure, máki bashakuribasha wá, ndawanndaa ge Firawna: ⁵ Am sarte na zlave an shifa edderwa, a ba ñane sey ká de hedíya am Kanaana. Sey ká ziyuze wada máki watse ká emmaga. Ya naba zanu wada ñanna. Daaci kina wá, a viteva baráma, yá de hedehe edderwa am hwalakwa na ni a tsatsanaa ba ñane kashi-aara am haha á Kanaana, lauktu watse yá sa. ⁶ A be Firawna á elvan ge Yusufa: Ezzlala de hehedá eddenja ate una ni a ndaaka ñane na. ⁷ Daaci a tsetehe ge Yusufa, anjwa á dá eddenjara

na, á de hefana am Kanaana. Ta daa á dabana waziri-aha á Firawna antara male-aha na tá am mba-aara antara male-aha á haha á Misera bademme. ⁸ Tá anjkwá emnde á Yusufa nanna bademme am itare antara egdzara mama-aha-ñara bademme ira emnde na tá am huđe á há eddetare ñanna bademme, jauka ura am kwara á Gausan defekideki, sey ta yaa ba egdzara antara dabba-aha. ⁹ Kwakya emnde a felsa antara emnde na tá an darkwa á tedana felsa, kwakya nalga na a daa puwa emtsa á Yakubu.

¹⁰ Daraada am laare Ataada am tate á wediñe-aha á emnde á ekse ñanna ate iga a guwa Urdun á dem gide-aara, ta naba fantau ge kyuwa Yakubu áhuwa á ba an ka kwara. Hare vuye kalkale Yusufa anjkwá á kyuwa eddenjara áhuwa. ¹¹ Tá anjkwá á zharaterzhara emnde a Kanaana na tá am laare Ataada ñanna, a ba itare am dagave-aatare: Kay! zlazladá kyuwa ura á emnde a Misera. Adaba una ñanna, ta fete zhera á tare ñanna á katafke á Urdun: Awil-Miserayim. Amaana: kyuwa á ura á emnde a Misera.

¹² Egdzara á Yakubu magarananmaga ge eddetare ba seke una a katanaa ñane a ndaternda na. ¹³ Ta naba daa emtsa-aara á dam larde á Kanaana, ta de hefana am hwalakwa am fahe am Makpaila, fahe na ni ndza a shekwanaa Ibrahiima werre am erva á Aifruna ura Haiti, á dem gefi á Mamre.

¹⁴ Hedareheda eddenjara maa, Yusufa a naba eptsá sem Misera, ñane, egdzara mama-aha-ñara ira emnde na ta daa adabaterdaba á de hefá eddenjara na bademme.

Yusufa a ekhyateraa estuwa ervaunde ge egdzara mama-aha-ñara

¹⁵ Am iga a emtsa á eddetare, a ba egdzara mama-aha-ñara ge Yusufa am dagave-aatare: Kina wá, eddemiya baaka, emtsamtsa. Má banba Yusufa sey á pelsepele ate miya kelaadire na ndza mi maganta miya na wá, mi magana estara? ¹⁶ Daaci ta naba bela ura á deza Yusufa an labare na, a ba itare tá elvan ge nane: Nawa elva na a ndaanjera eddenja am sarte na zlafe an shifa geni watse ñá mbedakumbede, ¹⁷ a ba ñane wá, naba zatervarze ge egdzara mama-aha á ña, yateraaraya kelaadire na ni ndza ta magaktaa itare na bademme. Daaci a be egdzara á Yakubu, tá elvan ge egdze a emmetare Yusufa: Kina wá, tasle á ña yanjaraarye egdze a emmaye. Adaba kelaadire na ni ndza ña magakta ñere na ba jire wá, naza tsaleka. Naba yanjaraarye, adaba ñere keni né anjkwá á daba ba Dadaamiya na ni ndza a dabanaa eddenja na. Ba a cenaa una ñanna Yusufa wá, a naba fantau ge kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

¹⁸ Am iga a una ñanne, ta duhe ba itare an ire-aatare egdzara mama-aha-ñara na, reppe ta de kezle ugje á katafke-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: Nawa ñere ña nave-aha á ña ámbarka á ña. ¹⁹ Amá a ba Yusufa á elvan ge itare: A wakurka lyawa defekideki, iya ganafka Dadaamiya. ²⁰ Ukkure wá, ndza kwa kwamaa magite kelaadire. Amá Dadaamiya a kwamaa eptsante kelaadire ñanna, a ganve hairire ge enjlese emnde kwakya, ba kure keni kwa anjkwá á nanna an ice á kure vatena. ²¹ Adaba una ñanna, a gazleka ervaunde á kure defekideki, yá fakurufe hyema antara ñwasha-aha á kure ira egdzara á kure bademme.

Yusufa a ekhyateraa estuwa ervaunde, lauktu ta shetaa higa.

Emtsá á Yusufa am Misera

²² Daaci Yusufa a ña am Misera antara huđe á há á eddenjara bademme. Yawe á Yusufa bademme a magaa dermeke an kelaawa. ²³ Yusufa nanna egdzara á egdze-aara Aifrayim dem eggye buwa. Emnde á Manasse maa, eggye-aha-ñara ge buwire, egdzara á Makir a gelateraa ba ñane, ta waleté á ba am huvuye-aara.

²⁴ Am sarte na herzhe watse á emtsa Yusufa, a ba ñane á elvan ge egdzara mama-aha-ñara: Iya wá, ya baaka am dza á kure mazle-aara, amá Dadaamiya anjkwá antara kure ma vaatere keni. Á de tsakurta ba ñane am larde na, á de dakura á dem larde na ni a baa watse á vaterte ge tara Ibrahiima antara Isiyaaku ira Yakubu, a zateru ba wada-aara na. ²⁵ A be ñane zlafe adaliye: Má tsekwaatsekwa Dadaamiya zakurvarze ge kure wá, taslawá á kure yawanka hyaihye-aaruwa áhuna, dawanda am erva bademme. A faterar za wada, a ba ñane: Zawiyuze wada ma watse kwá emmaga. Ta zanu wada na.

²⁶ Á emtsa Yusufa am Misera wá, yawe-aara dermeke an kelaawa. Ta tsekwanme emtsa-aara am nazase, ta zlavanaahe am nakwati á nákwá am Misera ñanna.

Labare á higa na a puwetaa MATA

**Kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu
(Luka 3:23-38)*

¹ Náwa *kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu. ɲane ta yanaa am emnde á *Dawuda. *Dawuda keni wulfe á Ibrahim. ² Ibrahim a yese Isiyaaku, Isiyaaku a yese Yakubu, Yakubu a yese Yahuda antara egdzara a mama-aha-ɲara. ³ Yahuda a yese tara Farais, antara Jara, a yateraa an Tamar. Daaci Farais a yese Haisruna, Haisruna a yese Aram, ⁴ Aram a yese Aminadabu, Aminadabu a yese Asa, ⁸ Asa a yese Yusafat, Yusafat a yese Salmuna, ⁵ Salmuna a yese Bauyais, a yanaa an Rahab. Bauyais a yese Aubaid, a yanaa an Rut, Aubaid a yese Yaisa, ⁶ Yaisa a yese *Dawuda, ba ɲane una gevge slekse na. *Dawuda a yese Suleymanu, a yanaa an mukse na ndza mukse á Uriya na. ⁷ Suleymanu a yese Raubawam, Raubawam a yese Abiya, Abiya a yese Asa, ⁸ Asa a yese Yusafat, Yusafat a yese Yauram, Yauram a yese Ujiya, ⁹ Ujiya a yese Yauwatam, Yauwatam a yese Akas, Akas a yese Haijaikiya, ¹⁰ Haijaikiya a yese Manasa, Manasa a yese Amaus, Amaus a yese Yusiya, ¹¹ Yusiya a yese Yaihukiya antara egdzara a mama-aha-ɲara am sarte na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila na.

¹² Am iga á una ɲanna maa, Yaikuniya a yese Salatiyail, Salatiyail a yese Jauraubabila, ¹³ Jauraubabila a yese Abihuda, Abihuda a yese Ailiyakim, Ailiyakim a yese Ajaura, ¹⁴ Ajaura a yese Sadauka, Sadauka a yese Akim, Akim a yese Ailihuda, ¹⁵ Ailihuda a yese Ailiyjaaru, Ailiyjaaru a yese Mattan, Mattan a yese Yakubu, ¹⁶ Yakubu a yese Yusufu zhele á Maari na a yaa Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu.

¹⁷ Daaci kezlakula á jeba-aha ɲanna, a fetuwe áte Ibrahim sem zamane á *Dawuda, á maga jeba kelaawa ju ufaɗe. Fantau áte *Dawuda sem zamane na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila, jeba kelaawa ju ufaɗe. Tsante am zamane ɲanna, sem sarte na ta yaa Yaisu *Almasiihu keni, jeba kelaawa ju ufaɗe.

*Laukta á ya Yaisu *Almasiihu
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Náwa a sawa estuwa laukta ta yese Yaisu *Almasiihu. Emmeɲara Maari wá, á shebaná ba Yusufu. Ba lauktu á danaada Yusufu á dem mba-aara keni, kerteɲ Maari lyemlye huɗe an hákuma á Shedekwe Cuɗeɗɗe. ¹⁹ Daaci zhele-aara Yusufu maa, ɲane dzayye erwaunde-aara, wayeteka ɗekideki ganakini á balaná áza emnde, á kátá yanya á ba an nasherire. ²⁰ Daaci ba ɲane keni átira dzama una ɲanna, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke-aara am shene, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yusufu egdza á *Dawuda, a waɲka lyáwá ge gá mukse á ɲa Maari. Adaba egdze na am huɗe-aara na wá, a lyanmá ba Shedekwe Cuɗeɗɗe an hákuma-aara. ²¹ Á de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu, adaba á de lya emnde-aara am haypa-aha-aatare.»

²² Baɗemme á una ɲanna, aɲkwa á magava á ba áte una ndza a ndahanaa Yaakadada á kya an we á nabi na kalkale. Adaba a ba ɲane: ²³ «Náwa watse á shá huɗe gyaale na zlaɓe diyaaka zhele na, á de yá egdzere zhele, zhera-aara wá, tá de dahaná an Aimanuwail.» Zhera ɲanna wá, á kátá ba: Dadaamiya aɲkwa antara miya.

²⁴ Daaci tsetsa Yusufu am háre, a magán ba seke una a banna malika á Yaakadada na. A naba gá Maari ge mukse-aarire. ²⁵ Amá Yusufu njaaka antara Maari ɗekideki seke tara zhele an mukse, dem sarte na a yese egdze-aara egdzere zhele na. Daaci Yusufu a fete zhera á egdzere Yaisu.

2

Emnde a ilmu ta se zhara Yaisu á sa am geɗi

¹ Am sarte na yareya Yaisu am Baytilama, am kwara á Yahudiya, am zamane á *Hirudus, ta naba semhe ge emnde a ilmu á sem Urusaliima, ta sawa á sa am geɗi. ² A ba emnde a ilmu ɲanna: «Áma ɲane slekse á Yahudiya-aha na ta yán ba herzhe na? Adaba naɲeránna terlyakwa-aara á sa am geɗi. Adaba una ɲanna ɲa se kezlan ugje.»

³ Ba a cenaar una ɲanna sleksu *Hirudus, ba palle a názu á enndaha keni baaka. Baɗemme á emnde a Urusaliima diyarka názena tá ndahaná itare. ⁴ Daaci sleksu *Hirudus a naba jatermaare ge male-aha á *Iiman-aha, antara malum-aha na tá am larde-aara baɗemme, a ndavateruhe elva, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ate una am wakita á Dadaamiya mu, ta baa watse tá yáná áma ɲane *Almasiihu?» ⁵ Ta ɲwanante,

a ba itare: «Am Baytilama, am kwárá á Yahudiya. Adaba a bá nabi á Dadaamiya áte elva ñanna:

⁶ «Ekka Baytilama am kwárá á Yahudiya wá, gakefka cekwa am ekse-aha na tá am Yahudiya dekidéki. Adaba watse á jesaare am ka slekse yaikke na watse á ñaná ñane larde-aaruwa *Iserayiila.» »

⁷ Daaci sleksu *Hirudus a naba dante emnde a ilmu na an nasherire, ta shanuwa itare jirire á sarte na ni a jesaara terlyakwa átekwa na. ⁸ A belaa ba itare ñanna zlafe ádalíye slekse á dem Baytilama, a ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tatayawtátaya egdze ñanna ba shagera. Máki shakuránsha wá, sawmbare mbedawiyumbede labare, iya kení yá de kezlan ugje.»

⁹ Daaci cenarvaacena emnde a ilmu elva na a baternaa slekse, lauktu ta zlala. Am sarte na tá ankwá á zlala maa, tá zhárá ba terlyakwa na ndza ta zharanaa á sawa am gedí na, ankwá á zlala á katafke-aatare. Ba daada terlyakwa ñanna arge sledé na ni ankwá egdzere átekwa na wá, a naba tsaahé mazla-aara. ¹⁰ Ba ta naa terlyakwa na tsaatse, ta naba higete an ervaunđe-aatare bademme. ¹¹ Daaci ta naba demhe á dem bere, ta de beraa egdzere ánwaslire, antara Maari emmenjara, daaci ta kezlaa ugje am haha, ta kezlanaa ugje na ge egdze ñanna. Ta palaa kazlanja-aatare, ta vante sadake á dindar, antara d'agwala á názase, umele kení yawyawe-aara am kudera ge egdze ñanna. ¹² Am iga á una ñanna maa, Dadaamiya a naba fatermaa am vuwa ge emnde a ilmu na am shene, ganakini a eptsarka á deza *Hirudus mazla-aara. Daaci ta naba eksetaa baráma-aatare umele, ta naba dá-aatare á dem larde-aatare.

Yusufa á zhagade an egdzere á dem Misera

¹³ Am sarte na daraada emnde a ilmu, a naba tsekwehe ge malika á Yaakadada á deza Yusufa am shene, a ba ñane á elvan ge ñane: «Tsetse ba kina an egdzere ira emmenjara, ezzlala á dem Misera dem sarte na watse yá bakaná ya ganakini sawa á sá. Adaba watse *Hirudus á tataya egdzere ge já shifa-aara.»

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa á ba an vayiya ñanna an egdzere, ira emmenjara, a naba zlala an itare á dem Misera. ¹⁵ Ta de njaa am Misera dem sarte á keďa *Hirudus. Una ñanna a magava ba kalkale antara názena ndza a balanaa Yaakadada á kya an we á nabi-aara. Adaba a ba ñane: «Egdza-aaruwa wá, watse yá d'ahaná á sa am Misera.»

*A ba sleksu *Hirudus a cebarceba egdzar zála*

¹⁶ Am nanna sleksu *Hirudus ganakini emnde a ilmu magarka áte una a katanaa ñane, a naba jehe ge ervaunđe, a ba ñane, a cebarceba egdzar zála bademme am Baytilama, antara am kwárá á ekse-aatare bademme. A ba ñane, a cebarceba egdzara na zlafe sharnaaka yawe bubuwa na, antara ba emnde na sharnaasha yawe bubuwa kení bademme. Ba kelaa egdzara na ta yateraa am sarte na ni a jesaara terlyakwa áte una ta se kwaransaa emnde a ilmu na a jaruka an shifa dekidéki. ¹⁷ Daaci una a gevaa ba názena ndza a balanaa nabi Yairaimiya werre na. A ba ñane:

¹⁸ «Njaanja hula am Rama, ankwá kyua antara d'akwa á ba an ká kwárá. Rashail ankwá á kyua egdzara-aara, wayaaka tá ekhyaná ervaunđe dekidéki, adaba ta baaka egdzara-aara an shifa.»

Eptsan an egdzere á sa am Misera

¹⁹ Am sarte na emtsamtsa sleksu *Hirudus, a naba tsekwe ge malika á Yaakadada á de katafke á Yusufa am Misera am shene. ²⁰ A ba ñane á elvan ge ñane: «Ettsetse, eptsan an egdzere antara emmenjara á dem *Iserayiila. Adaba emnde na ndza tá kátá shifa á egdzere na tá baaka an shifa mazla-aara.» ²¹ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa antara egdzere ira emmenjara, ta naba sá-aatare á sem *Iserayiila. ²² Amá cenáncena Yusufa ganakini Arkilawus egdza á sleksu *Hirudus demda am sleksire á eddenjara, ge kwárá larde á Yahudiya, jaaja lyawa ge de njá am larde ñanna mazla-aara. Am jaaja lyawa ñanna, Dadaamiya a naba kwaranse názena á maganá ñane am shene. ²³ Daaci a maganaa á ba áte una ñanna lauktu a de nja am Nasarátu am kwárá á Galili na. Una ñanna, gevge á ba áte una ta ndahanaa nabi-aha werre. A ba itare: «Watse tá d'ahaná an ura Nasarátu.»

3

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)

¹ Shekwaashékwa duniya maa, a naba jesaarehe ge Yuhanna slemaga baptisma, a fantau ge bálá waazu am kaamba a Yahudiya. ² A ba ñane am waazu-aara:

«Magaumága tuba, adaba herzhapteherzhe sarte na ni emnde tá njá am *kwará á Dadaamiya.»

³ Yuhanna njanna wá, nabi Aisaya ndza a enndahá elva-aara, a ba njane:

«Ankwa ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unjule ge Yaakadada, tsawanaate baráma-aara, a gevge ba ndedéde.»

⁴ Am sarte njanna wá, Yuhanna ndza a tsekwa nanjyuwe na ta hanaa an úgje á ezlegwame, ndza á nguđá ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama.

⁵ Daaci emnde a Urusalima, antara emnde na tá am kwará á Yahudiya bademme, antara emnde a ekse-aha na ta herherzhe an guwa á Urdun na bademme ta sesehe, ta sezerjara.

⁶ Emnde njanna ta naba sanse haypa-aha-aatare, ta magaa tuba. Daaci Yuhanna keni a naba baraterve am guwa á Urdun.

⁷ Am nanna Yuhanna ganakini tá ankwa á sawa *Farisa-aha, antara *Saduki-aha ásezerjara kwakya, tá se ndavanu baptisma, a ba njane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na, a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá ankwa am ervaunđe-aara na?»

⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba. ⁹ Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, ma egdzara á Ibrahimia miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: Ba nákwá-aha na náwa njane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahimia.

¹⁰ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge datsa náfa-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme á náfa na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara uksuwe-aara bademme, tá ephshupe an kára. ¹¹ Yá ankwa bakurá ba jirire: iya wá, yá ankwa á magakurá baptisma an yawe wá, ba ge mara tuba á kure, ganakini magakuraamaga tuba. Amá ankwa ura á sawa am iga-aaruwa, ba kina keni ankwa á ba am dagave á kure wá, njane watse á magakurá baptisma an Shedekwe Cudedéde, antara an kára.

Edda-aara njanna wá, an hákuma ba njane arge iya, ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya d'ekid'eki. ¹² Njane wá, ankwa á sawa an kazlanja a fáhá duksa-aara am erva, á se fahese hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuverre-aara, amá hyaihye wá, watse á fante kára na á emtake d'ekid'eki na.»

Baptisma á Yaisu *Almasihu
(Mark. 1:9-11; Luka 3:21-22)

¹³ Daaci am sarte njanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu á sa am Galili, a seza Yuhanna áte we á guwa á Urdun, a se ndavanu baptisma ge Yuhanna. ¹⁴ Amá á kátá manka Yuhanna. A ba njane á elvan ge njane: «Iya maa, yá kátá ká maginá ka baptisma ni, ká se ndaviwa ka baptisma ge iya?» ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Eksaareksa ka á ba an higa. Adaba baráma-aara ba estuwa, lauktu mi maganaamaga názena á kataná Dadaamiya.»

Daaci a naba eksaarhe ge Yuhanna, ¹⁶ a maganaa baptisma. Sessa Yaisu am yawe wá, a naba werthehe ge samaya wá, Yaisu á zhara ba ankwa á tsekwa Shedekwe á Dadaamiya á setarge njane ba seke takala, a se tsekwa áte njane. ¹⁷ Cekwaanjudi wá, tá cená kwará á sa am samaya, a ba njane: «Ba njane una Egdza-aaruwa, wayanwaya jipu, bademme á higa-aaruwa á ba áte njane.»

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu
(Mark. 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Am iga á una njanna maa, Shedekwe á Dadaamiya a naba daa Yaisu á dem kaamba ganakini á de badaná Shaitaine. ² Yaisu a de magaa háre kul ufade am ndera áhuwa, yayi vacyeka zawka duksa. Am iga á una njanna maa, a naba njanaahe ge waya mazla-aara. ³ Daaci a duhe ge slekedá emnde ádezerjara, a ba njane á elvan ge njane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, bateránba ge nákwá-aha na a nyarefnye d'afa ká ezza.»

⁴ A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: “Ura á njá an shifa adaba dafeka palle, amá á fanemá elva-aha na a ndahesaa Dadaamiya bademme na shifa am vuwa.” »

⁵ Shaitaine a naba zlala antara njane á dem huđe á berni cudéde, ta de daltaa antara njane áte ire á *mashidi yaikke, ⁶ a ba njane á elvan ge njane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbed'anaambeda ire á njá á dem áhá. Adaba ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de cuwáká á ba am erva, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á njá keni áte nákwá.” » ⁷ Una keni a naba njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ankwa an puwa zlađe adaliye am wakita á Dadaamiya, a ba njane: “Badeka Yaakadada, Dadaamiya á njá d'ekid'eki.” »

⁸ Shaitaine a dánhe zlaŋe ádaliye á dete ire á wa umele ankwá, wa nanna slaŋde jipu, a maranaa yaikkire na ankwá am huŋe á duniya na baŋemme, antara ngahire-aara baŋemme á sáhuwa. ⁹ Daaci a ba nane á elvan ge Yaisu: «Máki kezlakiyaakezla ugje, ká nŋala ázerwa wá, yá vakteva duksa-aha nanna ka nanaa ka na baŋemme.» ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ekka wá, ka Shaitaine ezzlálá áhuna. Ankwá am puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á nŋa palle, ká nŋala á ba ázeŋara palle.” » ¹¹ Mazla-aara a yanhe ge Shaitaine áte una nanna. Am sarte nanna maa, ta semhe ge malika-aha á Dadaamiya, ta se maganaa slera.

Zuŋŋwire á slera á Yaisu am kwárá á Galili
(Mark. 1:14-15; Luka 4:14-15)

¹² Cenancena Yaisu ganakini nguŋarengudá Yuhanna am danŋay maa, a naba tsetehe áhuwa, a dem Galili. ¹³ Njaaka nane am Nasarátu na mazla-aara, kwaye a de nja am Kafarnahum. Ekse nanna áte we á guwa á Galili nanna. Kafarnahum nanna wá, áte nákwá á kwárá á Jabulaun antara kwárá á Naiftalim. ¹⁴ An una nanna wá, gevege elva na ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre na. Adába a ba nane:

¹⁵ «Am kwárá á tara Jabulaun antara Naiftalim, antara ekse-aha na tá am ndanŋire á háye á Galili na baŋemme, an ekse-aha na tá á katafke á Urdun, ira am Galili á emnde na garevka Yahudiya-aha na,

¹⁶ baŋemme á emnde na ni tá am tabeŋammire na, tá de nanna parakkire yaikke. Emnde nanna tá njá am sleŋe tabeŋamme jipu, shifa-aatare ba paihyhye na, watse á shateraasha parakkire yaikke.»

¹⁷ A fantau á ba am sarte nanna Yaisu ge bálá waazu. A ba nane á elvan ge emnde: «Magaumága tuba. Adába samsa sarte á njá am *kwárá á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zuŋŋwe ta ufaŋe
(Mark. 1:16-20; Luka 5:1-11)

¹⁸ Daaci Yaisu a dába we á guwa á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, nane una tá dáhaná an Piyer, tá an egdza emneŋara Andarawus. Tá ankwá á puwa narre-aatare á dem yawe, adába itare ta emnde a sluwá kelfe. ¹⁹ Daaci a naba dáterdáhá Yaisu: «Sawmbare dábauidába, yá gakturvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke má tá jahava kelfe-aha á dem narre á kure,» a ba nane á elvan ge itare. ²⁰ Ba watsewatse ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa, ta dába Yaisu.

²¹ Ta zlaŋe ba cekwaanŋudí á de katafke wá, Yaisu a naa egdzar mama umele ádaliye ta buwa, egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba, tá an egdza emneŋara Yuhanna. Antara ba eddetare kení ankwá ázetare, tá am paare á yawe, tá ankwá á tsatsa narre-aatare. Daaci a naba dáterdáhá Yaisu itare kení. ²² Ba watsewatse, itare kení ta naba yaa paare, antara eddetare áhuwa, itare, ta dába Yaisu.

Yaisu ankwá á magaterá waazu ge emnde,
á mbatermbe am lapikere kení
(Luka 6:17-19)

²³ Daaci Yaisu a jem dába am kwara á Galili baŋemme, a magateraa waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare. Waazu nanna wá, waazu á labare á higa, ganakini emnde tá njá á ba am *kwárá á Dadaamiya mazla-aara. Emnde na ta lapika-aha, antara nguryekwe-aha, a mbateraahe baŋemme. ²⁴ Daaci ta hyanme labare-aara am sleŋe baŋemme am larde á Siriya. Baŋemme á emnde na ni ankwá á magaterá palasa lapikere gergere, ta sateraa áseza Yaisu. Emnde na á wáterá tauraurau, emnde na tá an shaitaine, antara emnde a nguryekwe, baŋemme á emnde na ni ta lapika-aha na, a mbateraahe. ²⁵ Kwakya nalga na a dába Yaisu. Emnde na ta sawa á sá am Galili, emnde umele ta sawa á sá am ekse na tá dáhaná an ekse kelaawa na, antara emnde na ta sawa á sá am Urusaliima antara Yahudiya baŋemme, ira emnde a ekse-aha na tá á katafke á Urdun na baŋemme ta dába Yaisu.

5

Waazu áte ire á wa
(Luka 6:20-23)

¹ Yaisu nanna nalga á emnde nanna maa, a dálete áte wa, a de njehe. Ta dábem ge pukura-aha, ta duhe ádezeŋara. ² Daaci a fantau ge tsakateraa elva áhuwa, a ba nane á elvan ge itare:

Higa jirire
(Luka 6:20-23)

- ³ «Higa yaikke ge emnde na ni diyardiya ba itare keni am ire-aatare ganakini hyarepka ba názara keni áza Dadaamiya. Adaba tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.
- ⁴ Higa yaikke ge emnde na tá an yawe á kyuwa am ice kina, adaba watse Dadaamiya á de halaterse yawe á kyuwa am ice.
- ⁵ Higa yaikke ge emnde na tá anjwa á maga kemaarire, adaba tá de shá slede na a ba Dadaamiya watse á vaterteva na.
- ⁶ Higa yaikke ge emnde na tá an wedera á mága jirire á Dadaamiya jipu, adaba Dadaamiya á vaterteva ge itare keni názena á kataná ervaunđe-aatare.
- ⁷ Higa yaikke ge emnde a mága zezarizire, adaba Dadaamiya á de zatervaareze ge itare keni.
- ⁸ Higa yaikke ge emnde na an bára ervaunđe-aatare, adaba watse tá nanna Dadaamiya á ba an ice-aatare.
- ⁹ Higa yaikke ge emnde na ni tá melaterá itare emnde a dágala, adaba tá de dáhaterá an egdzara á Dadaamiya.
- ¹⁰ Higa yaikke ge emnde a shá zlada adaba ta magaa názena á kataná Dadaamiya, adaba watse tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.
- ¹¹ Higa yaikke ge kure má tá anjwa á zlazlakurzlázle emnde, má tá fákurá áte ngudiyire, tá anjwa á tsaka elva a mándzawe áte kure adaba kwa emnde-aaruwa.
- ¹² Máki tá anjwa á magakurte una-aha njanna wá, higa yaikke ge kure, jákurja gedá. Adaba lađa á kure kwakya jipu am samaya. Nabi-aha werre keni ndza ta magaterán ba estuwa.»

*Ekkure kwa ba seke elleja, antara parakkire
(Mark. 9:50; Luka 14:34-35)*

¹³ «Ba názena ni á magaterná elleja ge emnde am duniya na wá, ba kure una kwa elleja ge duniya. Amá máki elleja njanna baaka dandanjire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge dandane zlađe ádaliye? Baaka pute dekideki. Máki estuwa, baaka nampire-aara, sey ba tá eppuwa á degashe, tá payaná emnde an sera.

¹⁴ «Zlađe ádaliye, ba kure una kwa parakkire ge duniya, kwa ba seke berni na ni áte ire á gávaye, ma á sawa áme keni tá zhará ba njane na. ¹⁵ Zlađe ádaliye, kwa ba seke kára á fanus. Máki mbarantembe kára á fanus wá, tá unjbarka tasa, sey tá zlejelaná áte tate-aara, ganakini á maraterá parakkire ge emnde na tá am hude á bere njanna bademme. ¹⁶ Ba duksa palle ge kure keni. Kwa parakkire á duniya. Marawateránmára parakkire á kure ge emnde bademme. A naránna emnde shagerire na kwá maganá kure, lauktu tá de gálá Eddekure Dadaamiya am samaya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte *tawrait

¹⁷ «Bawánka am ire á kure, ganakini ya se mbedaa shairiya-aha á Dadaamiya na a sanaa Muusa na, bi ya se mbedaa elva-aha na ta kwaratersaa nabi-aha werre ge emnde. Amá ya se palateraa ba jirire á duksa-aha njanna ge emnde, ya se ganvege. ¹⁸ Yá ndaakur ba jirire: Baaka duksa na á shekwaashekwa seke tara samaya antara haha. Amá tá zlauzle itare; ba egdza elva cekwaangudí keni á eblyantaaveka ge názu am *tawrait, sey má gevge bademme. ¹⁹ Yá bakurná adaba una njanna: Ma ware una a epsawaa ba egdza duksa am shairiya-aha á Dadaamiya, ba a kwaraterse epsawa shairiya á Dadaamiya ge emnde, á de gevá kataliya ba njane am *kwára á Dadaamiya. Amá edda una ni anjwa á fansaarfe ge shairiya-aha á Dadaamiya, ámbere á kwaraterse ge emnde geni á faransaarefe keni na wá, watse male ba njane am *kwára á Dadaamiya. ²⁰ Yá bakurá ba jirire: Kwá demka am zlnna á Dadaamiya dekideki, máki jakurateruka ge malum-aha, antara *Farisa-aha an mága názena á kataná Dadaamiya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica ervaunđe

²¹ «Kwa cenan vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: "Jauka shifa. Ma a janaa ware shifa keni á de nežleka am shairiya." ²² Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma a njanaa ware egdza emmenjara am ervaunđe keni, á dem shairiya. Ma a bannaa ware ge egdza emmenjara "Baaka enjale á njá", edda-aara á dem shairiya yaikke. Ma a bannaa ware ge ura "Ká an shaitaine", edda-aara á dem kára á jahanama. ²³ Adaba una njanna, máki ka sanaa sadake á njá ge Dadaamiya, amá á ba á katafke á Dadaamiya njanna wá, ka naba yehete ganakini anjwa duksa ka maganta ka ge egdza emmenja wá, ²⁴ naba yanya sadake á njá njanna á ba áhuwa, de melawemela emtsaade antara egdza emmenja, lauktu ká se vante sadake á njá ge Dadaamiya.

²⁵ «Máki anƙwa sledágala á ƚa watse á dáká á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezenara, de melawemele arge una ni á de fakem am erwa ge narkali-aha. Narkali-aha, itare tá de fakem am erwa ge sawji-aha, sawji-aha tá dáká á ba á dem danƙay. ²⁶ Yá baká ba jirire: Watse baaka segashe á ƚa áhuwa dƙidƙeki, ma a juwa ba shishi-aara keni, sey má pelaksepele baƙemme.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a gwardzire

²⁷ «Kwa cenán vateneka, ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Maƚka gwardzire.” ²⁸ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a zharaa mukse, wayetewáyá am erwaunƙe-aara, maganaamaga gwardzire an mukse ƚanna am erwaunƙe-aara. ²⁹ Daaci má anƙwa á mbedáká á dem haypa ice á naƙafa á ƚa wá, naba sansese ice ƚanna, eblyanveblye yiyyi an ka. Ambáne ká keƙá ba duksa palle áte vuwa á ƚa, arge una ni iricaƚa baƙemme ká dem kárá á jahanáma na. ³⁰ Zlaƙe ádaliye, má anƙwa á mbedáká á dem haypa erwa a naƙafa á ƚa wá, naba icica erwa ƚanna, eblyanveblye yiyyi an ka. Ambáne ká keƙá ba ubiya palle áte ka, arge una ni iricaƚa baƙemme ká dem kárá á jahanáma na.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica nika

(Mat. 19:8-9; Mark. 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini má zhele á ica nika an mukse-aara wá, sey á vante nalmesheri á ica nika ƚanna am erwa ge mukse, ganakini a belanaa ba ƚane. ³² Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a eksevaa am gwardzireka, uweka, máki mukse na de gaaga zhele umele wa, a eblyanmaa ba ƚane am gwardzire. Ma a ganaa ware mukse na a segashe am mbá á zhele keni, a magaa ba gwardzire.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a za waƙa

³³ «Kwa cenán vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: “Zawka waƙa á fida, zawza ba waƙa á jirire á katafke á Dadaamiya.” ³⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Zawka waƙa dƙidƙeki ma an uwe keni. Ma an samaya keni zawka waƙa. Aƙaba una ƚanna tate á njá á Dadaamiya an sleksire-aara. ³⁵ Ma an haha keni zawka waƙa. Aƙaba haha tate á puwa sera á Dadaamiya. Ma an Urusaliima keni zawka waƙa. Aƙaba anƙwa Sleke yaikke am berni ƚanna. ³⁶ Ma á ba an ire á kure keni zawka waƙa dƙidƙeki. Aƙaba kure, ba úgje á ire á kure palle keni kwá taa maganaaka, ma kuliya, ma úgje danƙwe keni. ³⁷ Elva á kure ge kure wá, a tsatse á ba áte duksa palle. Ma “a’aa” keni, ba a’aa. Máki “ane” á bá kure keni, ba ane. Máki jauje am una ƚanna wá, ba slera á Shaitaine.»

Elva a eptsanna haypa ge ura

(Luka 6:29-30)

³⁸ «Zlaƙe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ma a kyannaa ware ice ge ura, ƚane keni tá kyanaakya ba ice ƚanna; ma slare keni, tá mbaƙaava á ba an slare ƚanna.” ³⁹ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: eptsawannaaka mandzawire ge ura. Má edda-aara a teƙaku babáruwa am ekte a hyema á naƙafa wá, naba eptsananteptsá náza á názlaƙa keni. ⁴⁰ Ma a ndavakuwaa ware danciki á ƚa ge dáká á dem shairiya keni, naba yanánya, a lyevaalya antara ba zane keni. ⁴¹ Ma a fakaara ware sepa gwatama an ndzeƙa ba kilaumaiter palle keni, naba danánda ma kilaumaiter buwa keni. ⁴² Má ura a ndavaku duksa wá, naba vanteva. Edda una a de ndava gema keni yanveka.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Zlaƙe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ewwaya an sleriya á ƚa, amá edda una ni ƚane kelaade á ƚa wá, ka keni yanaaya.” ⁴⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magaumága maduwa arge emnde na ni tá fá zlaƙa áte kure ba dey na. ⁴⁵ Magaumága una ƚanna, lauktu kwá geva egdzara á Eddekure na am samaya na á ba an jirire. Aƙaba ƚane wá, anƙwa á maraterá vaciya-aara ge emnde a mága kemaarire, antara emnde a mága mandzawire baƙemme; á hyaterá yawe ge emnde na an bara erwaunƙe-aatare, antara ge emnde na danƙwa huƙe-aatare baƙemme. ⁴⁶ Máki kwá wáyá ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, baaka laƙa á kure áza Dadaamiya. Aƙaba ba emnde á ƚezla keni tá anƙwa á magán ba estuwa. ⁴⁷ Zlaƙe ádaliye, má kwá gater use ba ge egdzar mama-aha á kure, kwá jaterwa an uwe kena ge emnde umele? Aƙaba ba emnde na dƙabarka Dadaamiya keni,

tá ankwá á magán ba estuwa. ⁴⁸ Adaba una nanna, a eksakuraareka enjkale dekideki, gawevge ba seke Eddekure na am samaya na.»

6

Elva á melateru ge talaga-aha

¹ «Máki kwá kátá mága duksa adaba Dadaamiya wá, magauka áte ice á emnde ganakini a naranna. Máki kwá kátá zleba á emnde wá, nube á kure ba una nanna, kwá shánka lafa áza Eddekure na am samaya na mazla-aara. ² Daaci máki ká kátá melanu ge talaga wá, baleka an bálá. Amaana: manka áte ice á emnde geni a naranna. Magauka jeba á duksa na ndza ta maganaa fida-aha na am mashidi, antara áte we á layye-aha, ganakini a galaratergálá emnde na. Yá bakurá ba jirire: Jeba á emnde nanna, lafa-aatare ba una nanna, baaka umele. ³ Amá ekka wá, máki ká kátá vante sadake á nja ge ura wá, emmága an nasherire. Ba názlaba á nja keni a diseka názena á maganá nadafa á nja. ⁴ Emmága maggwire á nja á ba an nasherire. Eddeña Dadaamiya wá, baaka názu á nanka njane. Daaci á de vakteva ba njane lafa-aara.»

Nazu á kwaratersá Yaisu ge emnde

áte elva a mága maduwa

(Luka 11:2-4)

⁵ Má kwá ankwá maga maduwa wá, gawufka seke emnde a fida. Itare wá, wayarwaya maga maduwa am tate a tse am mashidi ira áte we á layye-aha, geni a naraterna emnde. Yá bakurá ba jirire: lafa-aatare ba una nanna ge jeba emnde nanna. ⁶ Amá ekka wá, má ká kátá mága maduwa wá, demde am bere á nja, hefanuhefe ge we á bere á nja; daaci enjala Eddeña na njane ankwá am tata nasherire á nja nanna. Eddeña na njane ankwá á zhara názena ka maganaa an nasherire na, a de vakteva lafa-aara. ⁷ Má kwá ankwá maga maduwa wá, kwakyanveka elva-aha ba dey seke una tá maganá emnde na dabarka Dadaamiya. Itare tá kurken má tá tsaka elva-aha kwakya wá, watse Dadaamiya á cenatervarcene. ⁸ Kumauka garava-aatare dekideki, adaba Eddekure Dadaamiya njane diyaadiya wedera á kure ba lauktu kwá de ndavana ázenara keni. ⁹ Daaci náwa kwá maga maduwa á kure estuwa:

Eddeñere am samaya, ekka wá, ka cudfedfe. Emmága dalila á nja ganakini emnde bademme a farfa zherwe áte ka.

¹⁰ Sawa an sleksire á nja. A gevge namaari á nja am duniya keni, ba seke una am samaya na.

¹¹ Vanjerteva náza za a hyanjerhye vatena.

¹² Yanjeraarye haypa-aha á nere, ba seke una nere keni nja yateraare ge emnde a haypa an nere.

¹³ Danjeremka am bada á Shaitaine, fertaneraaferta átuge haypa. (Adaba ekka, sleksire á nja ankwá. Ká an hakuma, ká an demdemire dem ba ge dekideki. *Aamin.)

¹⁴ «Adaba má kure kwá ankwá yateraare haypa-aatare ge emnde a haypa an kure wá, Eddekure na am samaya na keni á yakuraarye ge kure keni. ¹⁵ Amá má kwá yateraareka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na keni, á yakuraareka ge kure keni.»

Elva a tsufa ndera

¹⁶ «Má kwá ankwá tsufa ndera wá, eptsawanteka njá á kure ba seke kwá am zlafa, seke una tá maganá emnde a fida na tá kwashante feka-aatare, geni a naranna emnde ganakini tá am nderire na. Yá ankwá bakurá ba jirire: jeba á emnde nanna lafa-aatare ba una nanna. ¹⁷ Amá ekka wá, má ká am ndera wá, baraabare ica á nja ba tsefanje, tsatsanaatsatse ba shagera úgje am ire á nja, ¹⁸ lauktu tá de diseka emnde geni ká am nderire. Sey ba Eddeña na ma am tate a nasherire keni njane ankwá na palle una diyaadiya. Daaci Eddeña na njane ankwá a nanna názu ká maganá ka an nasherire na, á de vakteva lafa-aara.»

Berbire na am samaya

(Luka 12:33-34)

¹⁹ «Jahauka nalmane á kure á ba am duniya na, adaba á naba badzanvebadze weshege-aha antara viya. Neyle-aha keni tá kyaba bere-aha a emnde, tá ila kazlanja am hude-aara. ²⁰ Ekkure wá, jahaujaha nalmane á kure á ba am samaya, ma weshege-aha, ma viya, ma neyle-aha keni, baaka názu á de badzená áhuwa. ²¹ Adaba am tate na ni átekwa nalmane á nja wá, ire á nja keni á ba am tate nanna.»

*Parakkire na áte vuwa
(Luka 11:32-36)*

²² «Ice wá, ñane ba seke kára á fanus ge vuwa. Má lapiya ice á ña wá, baðemme á vuwa á ña ba parakke. ²³ Amá má shagerka ice á ña wá, vuwa á ña baðemme á ba am tabedammire. Daaci má parakkire na am ka na gevge danjwe wá, á tsaame tabedammire na ká tse am huðe-aara!»

*Slera á Dadaamiya bi slera á nalmane
(Luka 16:13; 12:22-31)*

²⁴ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á manka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

*Dzamauka ire an kazlaña á duniya
(Luka 12:22-31)*

²⁵ «Yá bakurná aɗaba una ñanna, geni dzamauka ire an duksa na kwá de zaná kure, bi duksa na kwá de shaná kure, bi názena kwá de tsekwaná áte vuwa á kure. Yaikke ba shifa ka arge náza zuze emtu? Yaikke ba vuwa ka arge zane emtu? ²⁶ Zharauzhára á ba áte yiye-aha á samaya, tá ja duksa ka, tá icananá á dem mba ka, tá halaná á dem kuvere ka, amá Eddekure na am samaya na á gelatergela. Kwá jateruka ba kwakya ge yiye-aha emtu? ²⁷ Ware am kure una á dzegwándzegwa slafva shifa-aara ba cekwaanjudi keni an dzama ire na á maganá ñane? ²⁸ Ay labara kwá dzama ire á zane ge tsekwana áte vuwa á kure? Zharauzhára áte ugbene-aha am kaamba, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka, ²⁹ amá yá ndaakur ba jirire ba Suleymanu an kwakya á nalmane-aara keni, ndza tsekwameka am zane na ni zariya ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ñanna keni. ³⁰ Má másá na ankwá vatená, makuralla kertenj faraterufe ge kára maa, Dadaamiya á tsekwateremtsekwa am ugbene-aha zariya, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka?

³¹ «Aɗaba una maa, dzamauka ire ðekideki geni watse njá de za uwe? Bi njá de sha uwe? Bi njá de tsekwa uwe? ³² Sey ba emnde na ðabarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzama kazlaña ñanna. Ekkure wá, diyaadiya Eddekure na am samaya na ganakini kwá an wedera á duksa-aha ñanna keni. ³³ Zunjwe wá, tatayautataya kure ba njá am kwara á Dadaamiya, antara mága jirire-aara, daaci Dadaamiya á de vakurteva duksa-aha umele keni. ³⁴ Dzamauka ire áte duksa á makuralla. Ñane keni á de sakurá ba dzama ire-aara tsekemme. Aɗaba ba kelaa hare á bere á ba an dzama ire-aara.»

7

*Habazauka sera á emnde
(Luka 6:37-38, 41-43)*

¹ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvaarze Dadaamiya am shairiya. ² Aɗaba ba shairiya na kwá maganá á dete emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurá á ba áte una ñanna. Baðemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ñanna ge kure keni. ³ Labara ñane ge ekka ká zhára esseba na am ice á egdza emmenja, amá ká tapanaaka slalbe slafde na am ice á ña ge ekka? ⁴ Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmenja: “Sansa yá sakansese esseba am ice”, amá ekka ká an slalbe slafde am ice á ña? ⁵ Egdza á fida na, sansese emtsaade slalbe slafde na am ice á ña na, ká nanna ice á ña parakke, lauktu ká de sananse esseba am ice ge egdza emmenja.

⁶ «Vawaterteka duksa cufedde ge kere-aha, kuvaukuva geni a eptsarakuraareka, a cebarakuraaka; velyawanveka náza hyema á kure á katafke á nabezhe-aha geni a payeraaka an sera.»

*Ndavaundáva, tatayautataya, ðauɗaha á dem mba
(Luka 11:9-10)*

⁷ «Naba ndavaundáva tá de vakurteva; tatayautataya, kwá de shansha; ðauɗaha emnde a há tá se werakurantewera wakiya. ⁸ Aɗaba ma a ndavanaa ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey á shansha. Ma a janaa ware wakiya keni, tá weranantewere. ⁹ Ankwá ura am kure, má egdza-aara á ndavanu ðafa, ñane á vante nákwá emtu? ¹⁰ Bi má a ndavanu kelfe, ñane á vanta zahe? ¹¹ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterter duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Ñane á jauje ge emnde baðemme an vante duksa shagera ge emnde na tá ndavaná áženara.

¹² «Názu kwá kataná kure áza emnde baðemme, kure keni magawateránmaga ba estuwa ge emnde. Adaba una ñanna jirire á názena a belateraare *tawraitá á Muusa ge emnde, ira názena am wakita á nabi-aha.»

Wakyyiya becce
(Luka 13:24)

¹³ «Dawemde á kya wakyyiya becce. Adaba wakyyiya na gatatte antara baráma yaikke wá, á da ura á dem keða, aley emnde kwakya tá d'aba ba una ñanna. ¹⁴ Amá á kya wakyyiya becca, antara unjule shairre wá, á dá ura á dem tate á shifa, emnde na tá d'aba una ñanna ta cekwa.»

Nafa wá, tá diyeddiye á ba áte egdza-aara
(Luka 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ «Tsufautsufa ire á kure áza nabi-aha fida. Má tá sawa á sezekure, tá ganve ire-aatare ba seke kyawe-aha, amá am hude-aatare wá, ta ba seke indale-aha na mandzawe-aha na. ¹⁶ Kwá de diyatersediye áte názena á de maraná slera-aatare. Tá ñazlewaaka egdzara á nderza áte dake, bi egdzara á gwayafa áte zaza. ¹⁷ Nafa na shagera na, á yá egdzere emtake, nafa na shagerka na, á yá egdzere keni emtanjka. ¹⁸ Nafa shagera á taa yeka egdzere emtanjka; nafa na shagerka keni á taa yeka egdzere emtake. ¹⁹ Baðemme á nafa na á yeka egdzere emtake na, a icarsice, a epsharapsha an kárá. ²⁰ Una keni ba duksa palle: Kwá de diyatersediye nabi-aha fida ñanna áte slera-aatare.»

Diyanakurka ya ðekid'eki
(Luka 13:25-27)

²¹ «Diyaweddiye una ba shagera: Baðemme á emnde na tá biya: Yaakadada, Yaakadada na ka una watse tá shá dem zlanna am samaya. Sey edda una á maga názena á kataná Edderwa na anjka am samaya na. ²² Vacite ñanna, emnde kwakya tá de biya: Yaakadada, Yaakadada, ñere keni ndza ña magaa slera á nabiyyire an zhera á ña; ndza ña ñgyanse jini-aha am ura an zhera á ña; ndza ña magaa najipu-aha gergere an zhera á ña. ²³ Daaci ge emnde ñanna watse yá baterá: Ndza diyanakurka ya ðekid'eki. Gawiyaþteka zlalauzlálá, kure kwa emnde a maga haypa.»

Bere-aha gergere buwa
(Luka 6:46-49)

²⁴ «Daaci ma a cenanaa ware elva-aaruwa ñanna, a maganaahe áte una ñanna, ñane á garava an zhele slenjkale, a nderaa bere-aara, a yese haha, á de faná ekte áte palaha. ²⁵ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se eblyetaa áte bere ñanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, aley bere ñanna mbedáaka, adaba ta nderanaa áte palaha. ²⁶ Amá ma ware una a cenvaahe elva-aaruwa ñanna, maganaaaka áte una ñanna maa, ñane á gáráva an zhele uce, a naba nderaa bere-aara áte shiili. ²⁷ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se eblyetaa áte bere ñanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, daaci a mbedanaahe reppe.»

Hákuma á Yaisu ge kwanse duksa ge ura

²⁸ Am sarte na Yaisu zlauzle am ndaha elva-aha ñanna, baðemme á zlamaha tá maga ba najipu-aara, ²⁹ adaba kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraitá, ñane a kwaraterse á ba an hákuma.

8

Yaisu a mbanaahe slederve
(Mark. 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Tsekwaatsekwa Yaisu á sá áte ire á wa, kwakya nalga na a daa d'aba ñane. ² A semhe ge ura á wana derve, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-wayá ka dzegwándzegwa givege ba meted'ðe vuwa-aaruwa.» ³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Wayanwáyá ká mbembe, ba meted'ðe vuwa á ña.» Ba seke ndaha miya na, a naba mbehe ge slederve ñanna meted'ðe. ⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Eccena ba shagera: Balanaseka ma ge ware keni ðekid'eki. Názena ká de maganá ka wá, de maranánmárá ire á ña ge *liman, vanteva sadake na ndza a ndahanaa Muusa na, ká maratán an una ñanna ge emnde ge mbakmbire.»

Náwa a mbanaa estuwa

Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma
(Luka 7:1-10)

⁵ Daaci damda Yaisu á dem Kafarnahum. A demhe ge male á sawji-aha á Rauma á dezejnara, a de njalan geni a melanumele. ⁶ A ba njane á elvan ge njane: «Yaakadada, anjwa nave-aaruwa á zlava am mba, lapika ba zlazlada, matsamatsa ubiya-aha áte njane, á shá zlada jipu.» ⁷ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Yá anjwa duwa, yá de mbanaambe.» ⁸ A nutehe zlafe ádaliye ge male á sawji-aha á Rauma na, a ba njane á elvan ge Yaisu: «Malum, hyanefka defikedi geni ká sem hufe á ha-aaruwa. Ndaasendahe ka ba elva á njalle, á mbembe nave-aaruwa. ⁹ Afaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá anjwa. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlava. Má ya dhaha palle-aatare ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

¹⁰ Ba cenancena Yaisu elva-aara njanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a ba njane á elvan ge emnde na tá anjwa á dhaha njane na: «Yá bakurá ba jirire: á ba am *Iserayiila keni, shananka ura an fetarfirre estuwa. ¹¹ Yá anjwa bakuranba: Emnde kwakya una tá de sawa á sá á ba am gedí, antara á sá á ba am yala, tá de á emtakire áza Ibrahimia, Isiyaaku, ira Yakubu am zlanna am samaya. ¹² Amá emnde na ma andze náza-aatare zlanna á Dadaamiya wá, itare tá de puwaterpuwa á dem tabedammire ágashe, tá de kyuwa ambera tá kerda slare-aatare ge zlada.» ¹³ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge male á sawji-aha na: «Ezzlala á dem mba á njane, á gevge áte una ka fetaare átekwa na.» Kerten a naba mbehe ge nave á male á sawji-aha na á ba am sarte njanna.

Yaisu a mbaa lapika-aha kwakya
(Mark. 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Am iga-aara maa, Yaisu a dem mba á Piyer, a de bera shawle á Piyer mukse á zlava, á wáná zlagzlagi. ¹⁵ Yaisu ba a de fete erva-aara áte mukse na, daaci a naba yanhe ge zlagzlagi, a tsetehe, a maganaa slera-aha. ¹⁶ Herzhe mangaripu maa, ta sanaa emnde na tá an shaitaine na kwakya. A naba ngyanse jini-aha njanna am itare an elva-aara, a mbaa emnde na tá áte lapikere na bademme. ¹⁷ Estuwa ganvege názena ndza a ndasaa nabi Aisaya, a ba njane: «Ba njane an ire-aara a lyamivaare lipire á miya ira lapikere á miya bademme».

Emnde na wayarwaya dhaha Yaisu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yaisu nanna kwakyire á nalga na átevege njane, daaci a ba njane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumibza haye ádehuwa-aara.» ¹⁹ A ganapthe ge malum á *tawraitu umele, a ba njane á elvan ge Yaisu: «Malum, yá dhakadaba ma ka deme keni.» ²⁰ A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare; yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare. Amá iya *Ura á emnde bademme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa keni baaka.» ²¹ A ba ura umele zlafe ádaliye am dagave á emnde á dhaha njane, á elvan ge njane: «Yaakadada, viteva barama yá de hedehefa emtsaade edderwa.» ²² A njwanantehe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Sawa, dabidaba, yaterya emtsa-aha, a hedarhefa emtsa-aha-aatare.»

Yaisu a ekhyaa válale
(Mark. 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yaisu a de demhe am paare á yawe, pukura-aha-aara keni ta naba dhahemhe. ²⁴ A naba tsetehe ge válale yaikke arge haye njanna. Yawe na a fatsana effeya na a nduhe paare, amá Yaisu á pá ba hare-aara. ²⁵ Ta de tsantehe ge pukura-aha-aara, tá ámbera eddaha: «Yaakadada, lyamilye degiya má baaka.» ²⁶ A njwutehe, a ba njane á elvan ge itare: «Labara á wakurera lyawa estuwa? Ekkure wá, cekwa fetarfirre á kure!» Daaci a naba tsetehe, a valaterarhe ge tara effeya antara haye. Ba seke ndaha miya na, a tsaaher tseriyye ba seke ndza gejaaka duksa. ²⁷ Emnde bademme tá maga ba najipu, a ba itare: «Ware njane jeba á zhele na, dete ba effeya antara haye keni tá fansarefe na?»

A mbateraa estuwa Yaisu emnde buwa tá an shaitaine
(Mark. 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gadaraina-aha maa, ba tsekwa-aatare am paare wá, tá de ja ba ire antara emnde buwa tá an shaitaine, tá segashe am irekhy-aha, ta zlazlada-aha jipu, tá an kuwa áza emnde, ura á taa deseka á kya unjule njanna. ²⁹ A ba itare á ba an ka kwara: «*Egdza á Dadaamiya, ázara am dagave á njere antara ekka? Zlafe ba laukte-aara keni samka kerten ka se fa zlada áte njere emtu?»

³⁰ Ay, áhuwa njanna maa, anjwa walda á nabezhe yaikke, tá anjwa piya. ³¹ Jini-aha na ta naba njala Yaisu a ba itare: «Má ká ngyanerngye wá, vanjerteva barama njá de njá am walda á nabezhe-aha na.» ³² «Dawmbare», a ba Yaisu á elvan ge jini-aha na. Daaci

ta sesehe am emnde na, ta de demhe am walda á nabezhe-aha na. Ta naba zlerdaa zhadage de nabezhe-aha na daga á sate egdza wa ñanna, ta se valyeme am haye, a ndateruhe ge haye bademme.

³³ Zhadage á dem ekse ge suni-aha á nabezhe na, ta de balaterse labare ñanna ge emnde, antara názena ta shanaa emnde buwa na ndza tá an shaitaine na bademme. ³⁴ Daaci emnde a ekse bademme saresse, tá se yainu ge Yaisu. Ba puwartepuwa ice áte ñane maa, ta ñalanaa á ba an ñála geni a dedde am larde-aatare ba ñekideki.

9

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aha-aara

(Mark. 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yaisu a demhe am paare á yawe tá antara pukura-aha-aara, a icese haye, a saahé á sem ekse-aara. ² Daaci ta sanaa ura lapika an matsa ubiya-aha-aara, tá sá sepaná áte egdera. Am Yaisu nanna fetarfire-aatare, a ba ñane á elvan ge edda una lapika na: «A gazleka ervaunǵe á ña egdza-aaruwa, adaba an bára haypa-aha á ña.»

³ Daaci tá anƙwa malum-aha á *tawraitá áhuwa, a ba itare am ervaunǵe-aatare: «Kwaye zhele na anƙwa á lyiya sleǵe á Dadaamiya.» ⁴ Kerten Yaisu diyeddiye názu tá dzamaná itare, a ba ñane: «Labara kwa dzamete elva kelaadire estuwa am ervaunǵe á kure?» ⁵ Ázara una tsafsafe jauje ge baná: An bára haypa-aha á ña, bi baná: Tsettse ezzlala an sera á ña? ⁶ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme, yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci, a ba ñane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aha-aara na: «Tsettse, ezzlala á da.» ⁷ A naba tsetehe, a zlalehe á dem mba-aara. ⁸ Amá nalga á emnde na tá áhuwa na naranna una ñanna, bademme gazlargazla, ta fantau ge galá Dadaamiya, adaba hákuma ñanna a vante ge urimagwe na.

Náwa ndza a dantaá estuwa Yaisu Mata

(Mark. 2:13-17; Luka 5:27-32)

⁹ Daaci Yaisu a tsetehe áhuwa, anƙwa á zlala áte barama; átira zlala, a naa zhele umele zhera-aara Mata, á njá am bere á hadama. A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Tsettse sawa d'abid'aba.» A naba tsetehe, a d'abete Yaisu.

¹⁰ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá anƙwa za d'afa antara pukura-aha-aara am mba á Mata ñanna, ta se nja átirpalle antara Yaisu. ¹¹ *Farisa-aha ba naranna una ñanna maa, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labara malum á kure á za d'afa antara emnde a jaha hadama ira emnde a mága ser haypa?» ¹² De cenatercena Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. ¹³ Zlalauzlala, de tsahautsaha názena am huǵe á wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Názena yá kataná ya kwakya wá, baira zezarziere, sadake á dabba-ka. Adaba iya wá, sanká ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera

(Mark. 2:18-22; Luka 5:33-39)

¹⁴ Ta se ndavanuhe ge pukura-aha á Yuhanna slemaga baptisma, a ba itare: «[J]ere antara *Farisa-aha, ña eksa ndera, labara pukura-aha á ña tá ekseka ndera ñekideki na?»

¹⁵ Daaci a ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na tá d'ahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá dzegwánka ñekideki. Amá anƙwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ñanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.

¹⁶ «Baaka ura a venya emgyegwe a nanjyuwe an baukta áñwaslire, adaba una áñwaslire na á de tefá una emgyegwe na, daaci á de ette ba kwakya zlaǵe adaliye.

¹⁷ «Zlaǵe ádaliye, tá puweka mbazla áñwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki naavenahe, á tata kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya-aha keni badzavbadze. Sey tá puwa mbazla áñwaslire á dem *kanyakanya keni áñwaslire lauktu baaka una á de badza am huǵe-aara.»

Labare á egdza á male á

Yahudiya-aha an mukse na a gejante nanjyuwe á Yaisu

(Mark. 5:21-43; Luka 8:40-56)

¹⁸ Ba Yaisu anƙwa á baterá elva-aha ñanna, a semhe ge palle á male á Yahudiya-aha, a naba kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Emtsamtsa egdza-aaruwa

muksa ba kinamina na, amá naba sawa wufefa erva á ña áte ñane, á de shifeteshifa.»

¹⁹ A naba tsetehe ge Yaisu, ta dábemhe antara pukura-aha-aara.

²⁰ Ankwa muksa, á maga yawe kelaawa ju buwa, á maga ba palase áte lapikere á kela uzhe, a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a fete erva-aara áte we á nanjyuwe-aara.

²¹ Adaba ndza a slasan ba estuwa am ervaunđe-aara, a ba ñane: «Ma shanansa ya fete ba erva-aaruwa áte nanjyuwe-aara keni, ya mbembe.» ²² A eptsapte ge Yaisu, a zharanaahe, a ba ñane á elvan ge ñane: «Mbakaambe fetarfire á ña egdza-aaruwa. A gazleka ervaunđe á ña dekideki.» A ba am sarte ñanna a naba mbehe ge muksa na.

²³ Daaci damda Yaisu á dem mba a male á Yahudiya-aha, a de bera jahava a emnde kwakya tá kyuwa, emnde umele keni tá ferta derma. ²⁴ Daaci a ba ñane a elvan ge itare: «Dawedde áhuna adaba egdzere an emtseka, á pá ba hare.» Ta naba puwar dzáká, agira tá epsawepsawa. ²⁵ Daredda emnde á degashe maa, a demhe ge Yaisu á dem bere ñanna, a de ñanaa ba erva ge egdze na, daaci a naba tsetehe. ²⁶ Ta naba hyanme labare ñanna am larde ñanna bademme.

Yaisu a mbaa wulfe-aha ta buwa

²⁷ Tsettsa Yaisu áhuwa zlazlálá, ta naba dábemhe ge wulfe-aha umele ta buwa, tá ámbera edfaha an ka kwara: «Ambarka á ña Yaisu *Egdza á Dawuda zanjervaarze.»

²⁸ De demda Yaisu am bere, ta demhe ge wulfe-aha ñanna keni ádezejara, a ndavateruhe ge Yaisu: «Fakurtarefa geni yá dzegwándzegwa vakurtá ice emtu?» Ta naba nwanantehe: «Ane, fajertarefe Yaakadada.» ²⁹ Daaci Yaisu a semtateraa ice, a ba ñane: «A gevge áte una kwá fetaara kure átekwa.» ³⁰ A naba werte ge ice-aatare. Yaisu a fantau ge giyatergiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Fawfa hyema ba shagera: a cenanka ura umele dekideki.» ³¹ Aley itare ba zlala-aatare, tá de balese labare á Yaisu am larde ñanna bademme.

Yaisu a mbaa ura an jini

³² Am sarte na tá átire á zlala, ta naba sanaa ura an shaitaine ge Yaisu, ba elva keni á taa ndaaseka dekideki. ³³ Ba Yaisu ngyansengye jini na am ñane maa, uce na a naba fantau ge ndaha elva. Daaci nalga á emnde na bademme ta fantau ge mága najipu, ta bantsa itare: «Ndza nanjeranka jeba una am *Iserayiila dekideki.» ³⁴ Amá ta bantsa *Farisa-aha: «A vantaa ba male á shaitaine-aha hákuma ñanna ge ngyanse jini am ura.»

Yaisu ankwa á zanvarze ge nalga á emnde

³⁵ Yaisu jemje dába am berni-aha antara am ekse-aha bademme, á kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha-aatare, a balateraa labare á higa, labare á dem *kwará á Dadaamiya, ámbera á mbaterme am lapikere gergere, ira názena a badza ura bademme. ³⁶ Am Yaisu a zharanaahe nalga á emnde na, daaci a naba zatervaarehe, adaba kudarevkude, zlauzle ndzedá-aatare. Ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare. ³⁷ Daaci, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhlálá-aara á dem mba. ³⁸ Adaba una ñanna, ñalaunjala Edda á fe, geni á farfe ge bela emnde á dem fe-aara.»

10

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa

(Mark. 3:13-19; Luka 6:12-26)

¹ Yaisu a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, daaci a vaterter hákuma ge ngyanse jini-aha am ura, tá mba emnde am lapikere gergere antara emnde na tá an badza bademme. ² Náwa itare zhera-aha a emnde a bela kelaawa ju buwa ñanna: Zunjwe wá, ba Simaun, ñane una ta dhanaa an Piyer, tá antara egdza emmenjara Andere; egdzara á Jaibaidaiyus buwa tara Yakuba an Yuhanna, ³ Filip, Bartaulauma, Taumas, Mata ñane una slejaha hadama, Yakuba egdza á Halfa, Tadawus, ⁴ Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kélaade-aha-aara na.

⁵ Yaisu á bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Daumbareka á dem tate á emnde a jeba umele, daumbareka á dem ekse-aha á emnde a *Samariya keni. ⁶ Daumbare kure á ba deza Iserayiila-aha, itare tá ba seke kyawe-aha na ta kedá an kedá na. ⁷ Daumbare an waazu, bawateranba: Sarte á njá am *kwará á Dadaamiya herzhapteherzhe. ⁸ Daaci mbaumbe lapika-aha, tsautse emnde am emtsa, mbaumbe emnde na á waterá derve, ngyaungye jini-aha am emnde keni bademme. Hákuma ñanna kwá shan ba dey, kure keni magawateránmaga ba dey ge emnde. ⁹ Daumbareka an dindar, bi lipela, ma shungu keni am lyiba-aha á kure. ¹⁰ Eksauka nambela á kashi am erva ge mága shula á kure, ma nanjyuwe buwa keni áte ura palle. Halauka kimake, ma zade keni am erva, adaba edda á slera wa, zlayánzlaya geni á

lyevalya dāfa keni. ¹¹ Má dakuremde am berni, bi am ekse, tatayautataya ba edda una anj kwa higa-aara ge lyyiakurlyiya na, njawinja á ba am mba-aara, dem sarte á zlala á kure áhuwa. ¹² Má kwá anj kwa dem mba á ura, bawateránba emtsaade ge emnde á há ñanna: A vakurteva Dadaamiya hairire! ¹³ Daaci má lyarakurvalye emnde a há ñanna tá shansa hairire na. Amá má lyyiarakurka, tá shanka hairire ñanna. ¹⁴ Má dakuremde am mbá á emnde, bi am ekse na lyyiarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure. ¹⁵ Yá bakurá ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ngulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma antara emnde a *Gaumaura na, arge názá á emnde a ekse ñanna.»

Zlafa-aha na watse á sawa na

(Mark. 13:9-13; Luka 21:12-17)

¹⁶ «Cenaucena: Náwa yá belakurbela wá, kwa ba seke kyáwe-aha am dágave á indale-aha. Amá gawuvge yaimyaime-aha ba seke záhe, gawuvge emnde a kamaare ba seke zalke-aha. ¹⁷ Faufa hyema áte ire á kure, adaba watse tá dakurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an já am mashidi-aha-aatare. ¹⁸ Watse tá dákurá á de katafke á male-aha á duniya, tá de dákurá á de katafke á slekse-aha ádaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare antara áza emnde a jeba umele keni. ¹⁹ Amá, má darákurda wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, bi geni kwá de ndaaná estara. Adaba á ba am sarte ñanna wá, watse á semsa elva-aha na kwá de ndaaná kure á sem ire-aha á kure. ²⁰ Adaba kwá de ndaaná kure-ka, á de ndaaná ba Shedekwe á Eddekure elva-aha ñanna am kure.

²¹ «Am sarte ñanna maa, emnde umele tá de vatertá ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateraacefa. Dada-aha keni tá de vatertá ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateraacefa. Egdzara umele keni, tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare. ²² Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa, amá edda una má tsaatse shagera dem haluwaga-aara wá, ñane á lyelye shifa-aara. ²³ Amá am ekse na má tá fá zlafa áte kure, zhagadawzhagade á dem ekse umele, adaba uwe, una yá bakurá ba jirire: yá de semsa ya ba estuwa, ya *Ura á emnde bademme, kwá de zlanaka ja dāba am berni-aha á *Iserayiila bademme.

²⁴ «Baaka pukura na ni á januje ge málum-aara an malire; baaka walaadī na á januje ge zanuwe-aara an malire. ²⁵ Á juka am, ma waletewala pukura, ñane keni á gevge seke malum-aara, ma walaadī keni á juka am á gevge seke zanuwe-aara. Má edda á há maa, tá dahaná an *Bailjaibul ni, sákwa emnde na tá am huđe á há ñanna emtu?»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle

(Luka 12:2-9)

²⁶ «Adaba una ñanna, kuvauka urimagwe dēkidēki. Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde. ²⁷ Názu yá bakurná ya an shebe na, de balausebale ba parakke. Una tá ndaakurse á dem hyema an nasherire na keni, de balaubala á ba an ká kwará á dem huđe á ekse. ²⁸ Kuvawaterka emnde na tá dzegwándzegwa cebakurceba ba shifa á kure am duniya na. Itare tá dzegwánka mága duksa áte shifa a dem zlanaka. Kure wá, kuvaukuva ba edda una ni ñane an hákuma ge cebakurceba kina, an hákuma ge dakurá á dem kárá á jahanama keni. ²⁹ Njedu-aha buwa tá velan ba ge kwába palle-ka emtu? Amá ba palle á njedu-aha ñanna keni á taa kedēka ba estuwa, sey má a wayetaa Eddekure na am samaya na. ³⁰ Ba duksa palle ge kure keni: Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya. ³¹ Adaba una ñanna gazlauka dēkidēki, kwá an dárádza ba kure arge njedu-aha ñanna ma wanyara keni.»

Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba ñane una Yaakadada

(Luka 12:8-9)

³² «Ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya keni yá de enndaha ba parakke á katafke á Edderwa am samaya geni ñane ura-aaruwire. ³³ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya á katafke á Edderwa am samaya.»

Hairire-ka amá kelaadire

(Luka 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ «Slaslauka geni iya ya saa hairire á sem duniya. Sanka an hairire á sem duniya, amá ya saa ba kelaadire. ³⁵ Sawa-aaruwa wá, ya se wesha tara egdzere an dada, tara egdzere mukse an emmenara, ira tara egdzere mukse antara shawle-aara mukse. ³⁶ Ba emnde a há-aatare una tá de gev kelaade-aha-aara.

³⁷ «Ma ware una a hayaa ba eddenjara bi a hayaa emmenjara arge iya, njane wa, hyafka sledfabidaba. ³⁸ Ma ware una eksanteka dzanjgala-aara emtsaade ge dabidaba an njane, njane wá, hyafka sledfabidabi. ³⁹ Ma ware una á kátá njezlese shifa-aara na, edda-aara á kedanaakeda, amá edda una a kedaa shifa-aara adaba iya, njane á njezlesenjezle.»

Elva a sha lafa

(Mark. 9:41; Luka 10:16)

⁴⁰ «Ma a lyakurva ware keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Edda una lyivaalye, a lyevaa ba edda una a belibela na. ⁴¹ Ma ware una a lyevaa nabi á Dadaamiya adaba njane nabi á Dadaamiya, njane keni á de shansha lafa á nabiyyire. Edda una a lyevaa ura jirire adaba njane slejirire, njane keni á de shá lafa á slejirire. ⁴² Yá bakurá ba jirire: Ma ware una a vante ba yáwe lailaidde ge cekwa á pukura-aha-aaruwa, adaba njane pukura-aaruwa, á shansha lafa-aara.»

11

Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu

(Luka 7:18-35)

¹ Am Yaisu zlauzle á tsakaterá elva njanna ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa maa, a naba tsetehe áhuwa mazla-aara, ge de kwaraterse elva antara ge balatera waazu ge emnde am ekse-aha á larde njanna.

² Am sarte njanna maa, Yuhanna slemaga baptisma am dangay. Ba cenancena labáre á slera na anjwa á maganá Yaisu *Almasiihu na, daaci a belanve emnde umele am pukura-aha-aara, ³ geni tá de ndavanundave estuwa: «Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey njá tsákwá hyema ádalíye he?» ⁴ A njwaterantehe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «De bawanánba kure názena á cenaná hyema á kure, antara názena kwá zheraná á ba an ice á kure na ge Yuhanna njanna. ⁵ Bawanánba ganakini wulfe-aha tá anjwa nanna ice-aatare, emnde a dere tá anjwa zlala ba lanje, emnde a derve garevge ba metedmetedde, makwaya-aha tá anjwa cenáncena, emnde na ndza emtsaremtsa keni tsaretse, talage-aha keni maa, cenarvaacena waazu á labare á higa. ⁶ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

⁷ Am sarte na tá anjwa zlalá pukura-aha á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndahater elva á Yuhanna ge zlamáha, a ba njane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhárá uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhárá masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una njanna-ka dfekideki. ⁸ Ay ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsekwa zane zariya keni tá á ba am mba á slekse-aha. ⁹ Ay ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsáka á ba an nabi keni. ¹⁰ Adaba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya anjwa á ndaha elva-aara a ba njane:

“Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á njane, ge tsatsaká baráma, á ba Dadaamiya.”

¹¹ Yá ndaakur ba jirire: am emndimagwaha na tá yaterá ba njwásha, baaka ura á jauje ge Yuhanna slemaga baptisma an malire. Aley edda una cekwa ba njane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, njane á jauje ge Yuhanna an malire. ¹² Kwaye a fantuwa estuwa Yuhanna slemaga baptisma ge bala waazu, sem vatena, kwara á Dadaamiya á shá ba zladá áza kelaade-aha, tá kátá ba ta berduhe daaci tá kwanar á itare. ¹³ Adaba bademme á nabi-aha, antara *tawraitá á Muusa ta magaa nabiyyire-aatare áte kwara á Dadaamiya. Itare wá, halarvuhale á ba áte Yuhanna. ¹⁴ Má kwá cena náza-aaruwa wá, *Ailiya na Dadaamiya á balese werre am wakita-aara ganakini watse á sawa na, ba njane Yuhanna njanna. ¹⁵ Edda una anjwa hyema-aara ge cena duksa, a cenvaacena elva na ya bakurna ya na ba shagera.

¹⁶ «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Yá sláterá an egdzara na tá beda ba nara áte we á layye am huđe á ekse, a ba emnde umele, tá elvan ge emnde umele-aatare: ¹⁷ Na fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; njane tsakakurte dfákwa keni, kyuwakurka. ¹⁸ Haá! Samsa Yuhanna, njane zaaka duksa-aha umele, shaaka mbazla, njane wá, an shaitaine deme ákiyye! ¹⁹ De samsa *Ura á emnde bademme, njane wá, anjwa ezza, anjwa essha keni, ta bantsa: Kwaye zhele na slera-aara ba huđe, njane deme wá, ura á emnde a njezla antara emnde na tá maga ba haypa na akiyye! Amá ilmu á Dadaamiya wá, anjwa á máráwa jirire-aara am slera na anjwa á maganá njane.»

Zladá árge eksa-aha na ta kwaleve mága tuba

(Luka 10:13-15)

²⁰ Daaci Yaisu a naba valaterarhe ge emnde a ekse-aha na ndza a magaa najipu-aha kwakya am huđe-aara, aley magarka tuba đekideki na. A ba ɲane áte ekse-aha ɲanna: ²¹ «Degiya watse zlađa arge ekka, ekka Kaurajin; zlađa arge ekka, ekka Baytisayda. Ađaba najipu-aha na ya maganaa am kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwarentsakwa emnde a ekse-aha ɲanna am buhwa-aha, ma andze daremde am kelpa á kára ge marese tuba-aatare. ²² Ađaba una ɲanna, yá bakurá ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ɲgulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge názá á kure. ²³ Ekka keni Kafarnahum, ka kurken watse á kakteka Dadaamiya, á dakaada á dem samaya emtu? Baaka đekideki! Watse á gakaage á dem jahanama. Ađaba najipu-aha na ya maganaa am ka na wá, una ɲanna ma andze am *Saudauma wá, sem vatena keni ekse ɲanna ma ba nja-aara. ²⁴ Ađaba una ɲanna, yá baká ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ɲgulme ba zlađa na Dadaamiya á de faná áte emnde a *Saudauma na arge názá á ɲa.»

Sawmbare ásezerwa kwá shansha puwansepuwe

(Luka 10:21-22)

²⁵ Am sarte ɲanna, a eksante elva ge Yaisu, a ba ɲane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá aɲkwa slafak we-aaruwa kwakya, ađaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a enjkaile. ²⁶ Ba estuwa Edderwa, una namaari á ɲa ganakini a gevge ba estuwa.

²⁷ «Edderwa a fime duksa bađemme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya máki Eddenjara ɲanna-ka. Dada keni, baaka ura á diyeddiye máki Egdza-aara-ka palle, antara emnde na a wayaterántaa Egdza-aara ge marateránmara.

²⁸ «Kwa emnde na kudakurefkudé ge sapa gwatama đemđeme na, sawmbare bađemme ásezerwa, yá lyakurvarelya kwá puwánsepuwe. ²⁹ Naba fawisarefe, tsahautsaha duksa ázerwa, ađaba ya ura maggwe, ya slekemaare. Ba jirire geni kwá shansha puwansepuwe ge ire á kure. ³⁰ Ađaba duksa na yá de fakuraara iya, á de magakuránmaga emtakire, gwatame na yá de fakuraara iya keni, zlazlađa-ka esepa-aara đekideki.»

12

Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe

(Mark. 2:23-28; Luka 6:1-5)

¹ Daaci shekwaashekwa cekwaangudí, vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe Yaisu a degashe am dágave á fe-aha á hiya, á wáterá waya ge pukura-aha-aara maa, ta naba kezleve ire á hiya na, ta zuhe. ² Ba naráterna *Farisa-aha maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ezzhara pukura-aha á ɲa tá maga názu piyatepiya shairiya á miya an vaci puwansepuwe.»

³ A naba ɲwaterantehe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bađemme ɲateraana waya na emtu? ⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, ta de zuhe tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na. Baráma á zuze-aara keni belarateránka tsa. Una á ndaaná shairiya á miya wá, sey tá zana ba *liman-aha palle. ⁵ Emtu ndaakurseka am *tawraita, ganakini *liman-aha wá, ma vaci puwansepuwe keni, itare tá diya ba mága slera am mashidi emtu? Ađaba una ɲanna, itare ma tsufarteka una am *tawraita keni, baaka haypa áte itare. ⁶ Ay degiya, aɲkwa názu jauje ba ge mashidi keni an yaikkire áhuna. ⁷ Á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Maggwire una yá kataná iya sadake á dabba-ka, á bina. Ma andze diyakurdiya una ɲanna wá, ma andze kwá faterarka shairiya ge emnde na baaka haypa-aatare na. ⁸ Ya ndahanaa ađaba uwe una, ađaba ba iya *Ura á emnde bađemme una ya edda á vaci puwansepuwe ɲanna.»

Zhele an emtsa erva-aara

(Mark. 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Tsetsa Yaisu áhuwa, a de demhe am mashidi-aha-aatare umele. ¹⁰ Am mashidi ɲanna wá, aɲkwa zhele an emtsa erva-aara. Emnde na tá am huđe á bere ɲanna itare tá tsagwađa ba Yaisu, má watse á maganaamaga duksa na áte unɲule-aara-ka, lauktu ma ta puwar elva. Ta ndavanuhe ađaba ba una ɲanna, a ba itare: «*Tawraita á naba vamiteva baráma geni mí mbanaambe ura an vaci puwansepuwe emtu?» ¹¹ A ɲwaterantehe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Máki a ebyemaa kyawe á kure á dem evege sladđe an kwaskwe á puwansepuwe, kyawe á edda-aara keni palla ba ɲane, á zlála-ka á de sansese emtu? ¹² Sakwa ura emtu? Una ba jirire ganakini yaikke ba

ura arge kyawe. Daaci estuwa, *tawraitá á vante baráma á mága slera á maggwire ge ura an vaci puwansepuwe.»¹³ Daaci á ba Yaisu á elvan ge zhele na an emtsa erwa-aara na: «Pelansepele erwa á ña». A naba pelanse, erwa-aara gevge ba lanje ba seke umele.¹⁴ Mázle-aara ba hlálá ge *Farisa-aha ta de maga sawari-aatare geni tá maganá estara, lauktu tá kedanaakeda shifa á Yaisu.

Sleslera na Dadaamiya a ekese ñane

¹⁵ De diyeddiye Yaisu sawari-aatare ñanna maa, a naba yaa tate ñanna, a naba zlala á dem tate umele. Dikele á emnde estuwa ta daa daba ñane. A mbateraaha emnde na ta lapika-aha na bademme.¹⁶ Amá a giyateraaha á ba an ndzedá geni a de balateranseka labáre-aara ge emnde, ma ware ñane keni.¹⁷ Estuwa jiranvejire ñane elva na ndza a balanaa nabi Aisaya, á ba ñane:

¹⁸ «A bantsa Dadaamiya:

Nawa una sleslera-aaruwa ya eksesaa ya, ñane edda una a wayanaa erwaunde-aaruwa, yá higa jipu áte ñane. Watse yá se tsekwaná áte ñane Shedekwe-aaruwa, á de balaterá ñane ge nalga-aha bademme, geni watse yá kya shairiya-aatare bademme.

¹⁹ Ñane, tá de mbadefka we antara ura defideki, á de feka hula, baaka ura á de cenancena kwara-aara á dem zhegela áte we á layye-aha.

²⁰ Ñane wá, ma edda una ba seke názambakara na an dzala keni, ñane á kezleka defideki. Ma ba seke kára á názambakara na herzhe á emtsa keni, ñane á emtsanaaka defideki. Á de magán ba estuwa sey má ganvege jirire á Dadaamiya am dagave á emndimagwaha.

²¹ Bademme á nalga-aha, watse tá fete tama-aatare á ba áte ñane palle.»

Jawapa a vatertaa Yaisu ge *Farisa-aha

(Mark. 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Daaci ta sanaa zhele an jini ge Yaisu, jini na ganvege zhele ñanna wulfe, ganvege uce. Amá Yaisu a naba mbanaahe zhele ñanna, anjwa á nanna ice-aara, á ndaha elva ba lanje zlafe ádalíye.²³ Emnde bademme tá anjwa maga ba najipu-aara, a ba itare: «Watse ba ñane una wulfe á sleksu *Dawuda, njá anjwa ufufa na ka?»²⁴ Amá am sarte na cenaratercena *Farisa-aha, a ba itare: «Zhele ñanna, a shaa hakuma á ba áza male-aatare á shaitaine-aha, zhera-aara *Bailjaibul, ge ngya jini-aha am emnde.»²⁵ Amá kerten diyeddiye Yaisu názu am ire-aatare, daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Estuweka. Bademme á sleksire, máki tarapsete emnde gergere buwa am kwara ñanna, tá anjwa dagala am dagave-aatare wá, sleksire ñanna ba badzavbadze. Ma berni-ara, bi ma huđe á há-ara keni, máki emnde na tá am huđe-aara garevka palle, tá anjwa dagala am dagave-aatare wá, ba badzavbadze.²⁶ Daaci máki shaitaine á ngya jini-aha-aara ba ge ñane wá, á wava áte ire-ara ba ge ñane, á zlala estara kena kwara-aara á de katafke?»²⁷ Nawa kwa bantsa kure, a vitaa ba *Bailjaibul hakuma ge ngya jini-aha am ura. Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hakuma á ngya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure.²⁸ Yá ndaakur ba jirire: Yá anjwa ngya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara aseze kure.»

²⁹ Yaisu anjwa á slá Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Á dzegwaná estara ura de za há á slendzedá máki eksevaaka slendzedá ñanna emtsaadé, a puwanse erwa á kataliya, lauktu á za há-aara bademme?

³⁰ «Daaci ma ware una baaka an ya keni, ñane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, ñane slezadaterzafa.³¹ Adaba una ñanna maa, yá anjwa ndaakur ba jirire: Á naba yateraareye Dadaamiya ge emnde ma haypa-ara keni, antara elva-aha mandzawe na tá valyaná itare bademme. Amá edda una a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedde wa, baaka yanarye defideki.³² Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde bademme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedde wá, baaka yanarye ge ñane defideki, ma am zamane na, ma am zamane na á de sawa na keni.»

Bademme á nafa-aha ta diyaterse á ba áte egdzara-aatare

(Luka 6:43-45)

³³ «Egdza á nafa na emtake, sey tá shaná áte nafa na shagera. Tá shanka egdza á nafa emtake áte nafa laake. Ma nafa-ara keni tá diyeddiye á ba áte egdza-aara.³⁴ Kure, elva-aha á kure á ja shifa seke wenye á zahe, kwá taa ndaaseka duksa shagera adaba kwa mandzawe-aha. We á ura wá, á ndaha ba názu jauje am erwaunde á edda-aara.

³⁵ Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am ervaunǵe-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemandzawe maa, á sa arge shagerkire á názena an ndaka am ervaunǵe-aara, á sanse ba názena emtanǵa dekideki na. ³⁶ Yá ndaakur ba jirire: Vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á duniya baǵemme wá, emnde baǵemme tá de shansha elva-aha laakire na tá anǵkwa tsakaná itare na baǵemme. ³⁷ Adába ma ware keni tá de kyanaa shairiya á ba áte elva na anǵkwa á tsakaná nane baǵemme na, ma edda-aara áte jirire, ma áte fida keni.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas
(Mark. 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Daaci a ba emnde umele am malum-aha á *tawraitá, antara *Farisa-aha, tá elvan ge Yaisu: «Malum, nǵa kátá ká marañerá najipu palle, nǵa diyeddiye átekwa máki a belakaa ba Dadaamiya.» ³⁹ A nǵwete ge Yaisu, a ba nǵane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wa, ta mandzawe-aha váyya, varanteka ervaunǵe-aha-aatare ge Dadaamiya. Itare tá anǵkwa ndava najipu ge diyise átekwa, máki a beliyaa ba Dadaamiya, amá tá shanka dekideki. Hyaahya ba najipu na a marsaa Dadaamiya áte nabi Yaunas na. ⁴⁰ Ba seke una Yaunas a magaa váha keye, vayiya keni keye, am hufe á kelfe na wá, iya *Ura á emnde baǵemme keni yá de gá váha keye vayiya keni keye am irekhyá ba estuwa. ⁴¹ Vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe tá de mbedateraambedá emnde a zamane na. Adába itare, am sarte na cenarácena waazu a Yaunas, magarnaamaga tuba. Amá náwa anǵkwa edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá maǵka tuba. ⁴² Zlaǵe ádaliye, vaci shairiya wá, anǵkwa slekse mukse, nǵane keni watse á mbedateraambedá emnde a zamane na. Adába nǵane kwaye ndza a tsetaa am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa anǵkwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá ceneka.»

Eptsá á jini á dem urimagwe
(Luka 11:24-26)

⁴³ «Má sesse jini am ura wá, á de ja dǵaba á ba am kaamba, ge tataya tate á puwansepuwe. Máki shanka wá, ⁴⁴ á bánba jini nǵanna: Ambane yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am hufe-aara na. Má eptsapta wá, á de bera ba bere an hyadá, an tsatse tseǵanǵe, amá baaka ura am kwa. ⁴⁵ Daaci á zlála-aara, á de dǵaha jini-aha umele na jaruje ba ge nǵane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se njá am hufe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zuñǵwire na. Náza emnde a zamane mandzawe na keni, watse ba estuwa.»

Tara emmenjara antara egdzar mama-aha-njara ge Yaisu
(Mark. 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yaisu anǵkwa á ndaater waazu ge emnde am bere wá, ta semhe ge tara emmenjara antara egdzar mama-aha-njara wá, ta tsatsehe ágashe, tá kátá tá ndaha elva antara nǵane. ⁴⁷ Daaci ura umele a de mbedanuhe ge Yaisu, geni tá anǵkwa ndavaná tara emmenjara, tá antara egdzar mama-aha-njara ágashe. ⁴⁸ Yaisu á nǵwanante ge edda-aara, a ba nǵane: «Ware nǵane emmerwa ge iya? Emnde-ara nǵane egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?» ⁴⁹ Daaci á mara pukura-aha-aara an erva, a ba nǵane: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna. ⁵⁰ Ma ware una anǵkwa á maga názu á kataná Edderwa am samaya, edda-aara egdza emmerwa zhele, bi egdza emmerwa mukse, bi emmerwa.»

13

Naraje an slepuwa wulfe
(Mark. 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Vacite nǵanna wá, Yaisu a tseta á ba am mba, a de nja áte we á haye geni á kwaraterse elva ge emnde. ² Daaci emnde kwakya se jarammeje ázenjara, nǵane a naba njema am paare áte ire á haye; emnde wá, baǵemme tá á ba am haha áte we á haye nǵanna. ³ A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba nǵane á elvan ge itare: ⁴ «Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara. Am sarte na anǵkwa á puwa nalkame nǵanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte unǵpule, ta se tsakantehe ge yiye-aha. ⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sesehe á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha. ⁶ Amá de sesse vaciya an kárá wá, deraadera adába baaka slalwe nǵelama. ⁷ Wulfe-aha umele zlaǵe ádaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake. ⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a magaa ire shagera. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara deremke deremke; ekte-aha umele ta yayaa egdzara kul unǵkwahe kul unǵkwahe, ekte-aha umele zlaǵe ádaliye ta yayaa kul keye kul

keye.»⁹ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Edda una máki anƙwa hyema-aara wá, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(Mark. 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am iga á una ñanna maa, ta naba sawa pukura-aha áseza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labára ká ndater elva ge emnde an naraje-aha?»¹¹ A ñwaterante, a ba ñane: «Kure wá, vararakurteva barama geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá itare sharanka una ñanna.¹² Adaba edda una anƙwa ázeñara wá, tá de fanaarfe á de jauje á ba áte ñane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázeñara na kení, watse tá de lyanvulye.¹³ Adaba una ñanna, yá ndater elva an naraje. Adaba ma tá anƙwa ezzhárá dème kení tá náńka; tá effa dème hyema kení, tá cenánka duksa dekídekí, á duka á dem hyema-aatare.¹⁴ Estuwa, názena ndza a ndahanaa Dadaamiya á kya an we á nabi Aisaya na gevge jirire-aara. Adaba a ba ñane: Kwá anƙwa eccena an hyema-aha á kure, amá kwá cenanka ba názara kení. Kwá anƙwa ezzhara an ice-aha á kure, amá kwá nanka duksa.

¹⁵ Adaba degdega ire á emnde ñanna. An vanya hyema-aha-aatare, geni a demka elva-aaruwa á demkwa. An hádá ice-aha-aatare, geni a naránka duksa-aaruwa an ñane. Adaba ire-aatare degdege jipu, tá sawka á sem sera-aaruwa, geni yá se mbateraambe, a ba Dadaamiya.

¹⁶ Amá kure wá, higa yaikke ge kure, adaba ice-aha á kure anƙwa á nanna duksa-aha á Dadaamiya, hyema-aha á kure anƙwa cenancena.¹⁷ Yá bakurá ba jirire: Kwakya nabi-aha antara emnde á Dadaamiya umele ta kátá puwete ba ice-aatare áte názena kwá anƙwa zharaná kure kina, amá naranka. Ndza ta kátá cena názena kwá anƙwa cenaná kure kina, amá cenaranka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(Mark. 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ «Cenaucena ba shagera náwa yá anƙwa ndaakur maana á naraje an slepuwa wulfe na.¹⁹ Emnde umele, tá cenvá elva áte *kwara á Dadaamiya, amá á duka á dem ire-aatare. Daaci á sawa zhele mándzawe, á se eksese elva ñanna am vuwa-aatare. Itare wá, ta ba seke unjule.²⁰ Emnde umele ta ba seke cacera. Itare, má cenarvaacena elva áte kwara á Dadaamiya wá, kertenj tá lyiyaná á ba an higa.²¹ Amá tá vanteka slede ge elva á Dadaamiya am vuwa-aatare. Daaci má jerje lámare umele bi zlađa adaba elva á Dadaamiya na wá, tá ya fetarfíre-aatare ba watsewatse.²² Emnde umele zlađe adaliye wá, ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya, amá wá, á dem dagáve á dzama á ire-aha á duksa á duniya gergergre, antara wáyá á nalmane á duniya kwakya. Á becanta ba una ñanna elva á Dadaamiya na am itare na, á manƙa nampire dekídekí.²³ Amá emnde umele wá, ta ba seke haha na slede shagera na. Itare, má cenarvaacena elva á Dadaamiya wá, á duwa á dem ire-aatare ba shagera. Elva á Dadaamiya á sha slede am itare, itare tá maga nampire. Emnde umele kwakya nampire-aatare; emnde umele nampire-aatare ba deydey. Emnde umele zlađe adaliye, nampire-aatare ba cekwa.»

Naraje an ezleha am dagave á hiya

²⁴ Daaci a bateraa naraje umele zlađe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa názu á garava an *kwara á Dadaamiya. Anƙwa ura umele a ica faha-aara, a de jem hiya.²⁵ Vacite umele an yayiya maa, duwa kelaade-aara, a naba de janem wulfe á ezleha am hiya-aara ñanna, a naba zlala.²⁶ Am sarte na waltewala hiya a sansé ire maa, ezleha-aha kení sesse.²⁷ Daaci duwa á emnde a slera á edda á fe ñanna á dezeñara, a ba itare tá elvan ge ñane: Ambarka á ña male! Ábi ka jaa ba wulfe á jirire am faha á ña? Labara kwakya ezleha am hiya á ña?»²⁸ A ñwaterante, a ba ñane: A maganaa ba kelaade-aaruwa lámare na. A ba emnde a slera tá elvan ge ñane: Eksakaarekse emtu ñá de ica ezleha-aha ñanna bademme á dem áhá?²⁹ Yawanya, a ba ñane á elvan ge itare, adaba watse kwá icesice antara hiya shagera.³⁰ Yawanya bademme á narnáhá; má narvenahe, hyephye sarte á ica hiya wá, watse yá bateranba ya ge emnde a ica hiya geni á icsarice emtsaafé ezleha-aha, a jaranmejahe am tate palle, a epsharupsha an kárá, lauktu tá haliya hiya-aaruwa á dem kuvere.»

Naraje an wulfe á pilli

(Mark. 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yaisu a bateraa naraje umele zlađe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ba seke mága á wulfe á pilli, a eksante ge ura umele, a de beleme am haha am fe-aara.³² Cekwa ba ñane am wulfe-aha á duksa, amá má de sesse, waltewala

wá, hyema-aha-aara jauje ge hyema á duksa-aha umele an prempremire, gevge mama á nafa, haa yiye-aha tá maga bere-aha-aatare áte erva-aha-aara.»

Naraje an shahi á makala
(Luka 13:20-21)

³³ Yaisu a bateraa naraje umele zlafe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ñane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevákxa mukse ba cekwaanjudi, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na bademme.»

A maganaa estuwa Yaisu slera an naraje-aha
(Mark. 4:33-34)

³⁴ Yaisu a kwaratere elva-aha ñanna bademme na an naraje-aha gergergre, baaka názu a baterna ñane baaka naraje am huđe-aara. ³⁵ An una ñanna wá, maganaamaga názena ndza a ndaanaa nabi Aisaya am nabiyire-aara na, a ba ñane:

«Watse yá bateranba elva-aha-aaruwa ge emnde an naraje-aha.» A ba ñane zlafe ádaliye: «Duksa-aha na ndza an shebe kwaye am fakte á duniya keni, watse yá ndaatersendahe.»

Maana á naraje an ezleha am hiya

³⁶ Am sarte na Yaisu puwaterapuwa emnde, ñane keni a de demhe am bere. Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Palañernaapala maana á naraje an ezleha am hiya na.»

³⁷ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Sleja wulfe wá, ba iya ya *Ura á emnde bademme. ³⁸ Fe wá, duniya. Hiya keni maa, emnde na watse tá dem *kwara á Dadaamiya. Ezleha maa, emnde na tá átuge zhel mándzawe. ³⁹ Kelaade na a de jem ezleha ñanna am hiya, Shaítaine. Sarte á ica hiya, amaana halavuwa á duniya. Emnde á ica hiya, malika-aha á Dadaamiya. Kwaye ñane maana á naraje ñanna. ⁴⁰ Ba seke una ta icese ezleha am hiya, ta de peshanaa an kára na wá, am halavuwa á duniya keni watse ba estuwa. ⁴¹ Iya *Ura á emnde bademme, watse yá puwa malika-aha-aaruwa á sawa, tá se dzerese emnde a emtañkire á hala antara emnde na tá vaterte ektapaare ge emnde na am kwara-aaruwa. ⁴² Malika-aha tá de puwaterem am kára á jahanama, tá de kyuwa am kára ñanna, tá de kerda slare am kára. ⁴³ Amá emnde na tá anjwa fansarfe ge Dadaamiya wá, itare tá de gev ba seke vaciya an wulwulire am zlanña á Eddetare Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara a cenvaacena elva ñanna.»

Naraje an nalmane an hedá am fe, antara náza hyema

⁴⁴ «*Kwara á Dadaamiya wá, á garava an nalmane na an hedá am fe, de shansha ura umele, a shebanvehe zlafe ádaliye, á higa jipu. A de vala názu am erva-aara bademme geni sey á shekwepshekwe fe na.

⁴⁵ «Zlafe ádaliye, kwara á Dadaamiya á garava an sletsakala, á tataya ba náza hyema na shagera na. ⁴⁶ Má shansha palle, una shagera jipu zlazlada gane-aara na, á valuvale názena am erva-aara bademme, á de shekwa náza hyema ñanna.»

Naraje an narre á sluwá kelfe

⁴⁷ «Zlafe ádaliye, *kwara á Dadaamiya á garava an narre na tá puwaná emnde a sluwá kelfe á dem haye, tá duwa jili á kelfe-aha gergergre á dem huđe-aara. ⁴⁸ Má naatena, tá tedese ásegashe, tá dzera kelfe shagera shagera á dem ilila-aha-aatare, una baaka nampire-aara na ta puwanvehe. ⁴⁹ Am halavuwa á duniya keni watse á magava ba estuwa. Watse tá sawa malika-aha, tá se lateraale emnde na shagera hala-aatare, antara emnde na shagerka hala-aatare. ⁵⁰ Daaci emnde na shagerka hala-aatare na maa, watse tá puwaterá á dem kára á jahanáma, tá de kyuwa, tá de kerda slare am kára ñanna.»

Naraje an edda una emgyegwe a duksa antara una anjwaslire keni anjwa am mba-aara

⁵¹ Am iga á naraje-aha ñanna maa, Yaisu a ndavateru ge pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Cenakurancena una-aha ñanna bademme?» «Cenañerancena», a ba pukura-aha tá elvan ge ñane. ⁵² Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Máki estuwa, ma ware una malum á *tawraitá na anjwa fansarfe ge Slekse yaikke am samaya na, ñane á garava an edda á há na emgyegwe a duksa keni, sey tá shaná á ba am mba-aara, duksa anjwaslire keni á ba am mba-aara na.»

Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu
(Mark. 6:1-6; Luka 4:16-30)

⁵³ Zlaurle Yaisu am tsakaterse naraje-aha njanna maa, á tsetehe am tate njanna, ⁵⁴ a zlahele á dem ekse na a waletaa am hudefaara na. A de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha. Emnde na tá áhuwa bademme tá maga ba najipu-aara geni a shanaa áme ilmu-aara njanna, a vantaa ware hakuma á mága najipu-aha-aara njanna. ⁵⁵ Ta bantsa itare wá: «Ábi ba njane una egdza á slega nafa na? Ba njane kahe una zhera á emmenjara Maari na? Ábi ba njane una egdza emmetare ge tara Yakuba, antara Yusufu antara Simaun ira Yahuda? ⁵⁶ Ábi egdzar mama-aha-njara njwasha keni tá anjwa á ba am dagave á miya áhuna? A shanaa áme kena njane hakuma estuwa?» ⁵⁷ A piyateraa ba una njanna ge fetare áte njane, baaka umele.

Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am ekse-aara wá, tá feka zherwe áte njane.» ⁵⁸ Daaci Yaisu a magaa najipu-aha ba cekwaanjudi áhuwa, adaba tá fetareka emnde áte njane.

14

Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma (Mark. 6:14-29; Luka 3:19-20; 9:7-9)

¹ Daaci am sarte njanna cenancena sleksu *Hirudus labare á Yaisu. Hirudus njanna wá, njane slekse á kwara á Galili. ² A ba njane á elvan ge emnde-aara: «Una degiya ba Yuhanna slemaga baptisma. A tsetaa ba njane am faya. Adaba una njanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.»

³ A bateraa una njanna adaba ndza a ndahanaa ba njane njanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaaha, ta puwete zawa áte njane, ta de belema am dangay. A ngudananaa adaba uwe Hirudus Yuhanna, adaba Hirudus njanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip. ⁴ Amá anjwa á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una njanna zlayeka dekideki. ⁵ Ndza Hirudus á kátá keda shifa á Yuhanna á ba am sarte njanna, amá a kuva emnde a ekse, adaba bademme á Yahudiya-aha fartarefe an Yuhanna, geni njane nabi á Dadaamiya.

⁶ Daaci shekwaashakwa cekwaanjudi wá, samsa sarte á ya Hirudus, a magaa egdza mujri. Duwa á egdza á Hirudiya mukse, a de shekelaterante ge emnde na a dahateraa Hirudus á sem mujri-aara. Una njanna hayanhaya jipu sleksu Hirudus. ⁷ A naba zanu ba wada ge gyaale njanna, geni ma a ndavanu uwe keni sey á vanteva. ⁸ Ba zlala ge gyaale na, a de ndava sawari áza emmenjara emtsaade. Zlarauze am sawari antara emmenjara maa, sawa-aara áseza sleksu Hirudus, a ba njane á elvan ge njane: «Iya wá, yá kata ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.» ⁹ Una njanna namaari-aareka dekideki ge sleksu Hirudus, amá am a zanuwa ba njane wada ge gyaale njanna á katafke á emnde-aara bademme, a naba eksaarhe. Daaci a ba njane: A varanteva ba názena a ndavana njane. ¹⁰ Daaci a naba bela ura á de ica ire á Yuhanna slemaga baptisma am dangay. ¹¹ Ta de ica ire áte Yuhanna am dangay wá, tá sanhe am kwatame, ta se vante ge gyaale njanna, njane keni a zlala an ire na á deza emmenjara. ¹² Saremsa pukura-aha-aara ge Yuhanna, ta se eksante emtsa-aara, ta de hedehe, ta naba de mbedanu labare ge Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe (Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)

¹³ Cenancena Yaisu labare á emtsa á Yuhanna, ta naba tsetehe am tate njanna, ta dema am paare á yawe, ta zlala á dem tate na ta baaka emnde átekwa na. Cenarancena emnde am hudefaara á ekse geni zlalala Yaisu maa, bademme á emnde sarsese am eksa-aha-aatare, ta dabem Yaisu an sera, ta daba ba we á haye, we á haye. ¹⁴ De sessa Yaisu am paare maa, á zhará ba dikele á emnde tá kela ádezenjara, a naba zatervaahe, a mbateraaha emnde na ta lapika-aha am dagave-aatare.

¹⁵ Eblyabelya vaciya maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á dezenjara, a ba itare tá elvan ge njane: «Baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba, ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzlala á dem ekse-aha, tá de shakwanu náza za ge shifa-aha-aatare.» ¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma zlalarka keni ba kalle, vawaterteva ba kure názu tá zuze.» ¹⁷ Amá ta njwanante a ba itare: «Baaka duksa ázeñere, sey ba depainj ilyebe, antara kelfe buwa, baaka umele.» ¹⁸ «Sawansa una njanna ásezerwa», a ba Yaisu. ¹⁹ Daaci a ba njane á elvan ge emnde: «Njawanja bademme áte masa na.» Njane a halante depainj ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, daaci a kwacaa depainj-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vaterta ge emnde. ²⁰ Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte hudefaara, aley jauje zlahe adaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara njanna wára kelaawa ju buwa. ²¹ Kezлакula á emnde

a zá náza zá ñanna wá, tá maga zála debu ilyeḃe, ɓaaka ñwasha antara egdzara am huḃe-aara.

Yaisu á zláá an sera áte ire á haye
(Mark. 6:45-52; Yuh. 6:15-21)

²² Shekwaraaka ɗekiɗeki am iga á za depain ñanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zunjwe á katafke-aaruwa, elzauzbe guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.» ²³ Puwateraapuwa emnde maa, a naba ɗaleme am egdza wa ba ñane palle, ge de maga maduwa. Dem yayiya ba shagera, ba ñane palle áte wa ñanna.

²⁴ Am sarte ñanna wá, paare na pukura-aha tá am huḃe-aara na, zlazlala yiyiye. Amá anjwa á maganá palasa vadza á yawe áhuwa, aɗaba a se yateruwa wálale, á berhaterá á sem iga.

²⁵ An ireñlya wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, amá á zlála á ba an sera-aara áte ire á haye ñanna. ²⁶ Ba naranna pukura-aha-aara ñane anjwa á zlála áte yawe na wá, gazlargazla jipu, ta naba fu hula ge lyawa, aɗaba itare ta kurken shaitaine á yawe. ²⁷ Kertenj a ndaater elva Yaisu: «Gazlauka degiya una ba iya, a wakurka lyawa», a ba ñane á elvan ge itare. ²⁸ A ñwanante ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ba jirire una ba ka Yaakadada wá, ndaasendahe elva á ña palle, geni yá duwa á dezeńj áte yawe ba seke náza á ña.» ²⁹ «Sawa!» a ba Yaisu á elvan ge ñane. A naba tsekwele am paare na ge Piyer, a fantau ge zlála áte yawe á deza Yaisu. ³⁰ Amá ba a fantau ge zhára mága á effeya wá, a ja ge lyawa, a fantau ge nggye á dem yawe. Daaci a naba fu hula: «Yaakadada-aaruwa lyilya!» ³¹ Kertenj a velante erwa-aara Yaisu, a de ñanaahe, a ba ñane á elvan ge ñane: «Degiya jeba á cekwire á fetarfirre na! Labara ka magaa shaige?»

³² Daaci ta ɗalema am paare bukerɗe-aatare. Tseriyye a naba ɗuhe ge wálale keni. ³³ Pukura-aha baɗemme ta kezlan ugje ge Yaisu am paare ñanna. A ba itare tá elvan ge ñane: «Ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya ba jirire.»

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainazarait
(Mark. 6:53-56)

³⁴ Ba ebzarubze haye, daaci daraada am haha á Gainazarait. ³⁵ Emnde a ekse na ta de tsekwa am huḃe-aara na diyareddiye Yaisu, daaci duwa-aatare ge itare ta hyenne labare-aara am haha-aatare baɗemme, ta naba sanaa emnde na ta lapika-aha na baɗemme ge Yaisu. ³⁶ Ta ndavanuhe geni a vaterteva baráma ge emnde na lapika vuwa-aatare na, tá fafetefafa ba erwa-aha-aatare á ba áte we á nanjyuwe-aara keni. Daaci emnde na ta fafete erwa-aha-aatare áte nanjyuwe á Yaisu baɗemme mbarembe.

15

Elva a naɗe á eggye-aha werre
(Mark. 7:1-13)

¹ Am iga á una ñanna maa, ta semhe ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá á sa am huḃe á Urusaliima, ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare: ² «Labara pukura-aha á ña tá manjka názu ta kwaramisaa eggye-aha á miya? Aɗaba njá anjwa zharaterzhara tá bareka erwa ge za náza za áte naɗe á emnde a nadina.»

³ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure maa, labara kure keni kwá anjwa cuɗa názu a ndaasa Dadaamiya, an tsaha na kwa jansaara ba kure? ⁴ Aɗaba a ba Dadaamiya, dematerveɗeme tara eddenj an emmeña. Ma a ndahasaa ware elva mándzawe áte eddenjara, bi áte emmeñjara keni, sey tá eja ba shifa-aara. ⁵ Amá kwa bantsa kure wá: Máki ndakansendahe ge eddenj, bi ge emmeña, geni nalmane na ma andze yá melakumele an ñane na wá, anjwa fanefa tsekemme, watse yá danán ge Dadaamiya. ⁶ Máki ndakansendahe estuwa wá, ka ɓaaka an wedera melanu ge eddenj, ma emmeña keni mazle-aara. An jeba á tsaha á kure ñanna, kezlakuranveka názena a ndaasaa Dadaamiya emtu? Kezlakuranvekezle ba parakke! ⁷ Egdzara á fida-aha, tá demka am huḃe á kure ɗekiɗeki. Sesse jirire á názena ndza a ndahanaa Aisaya am nabiyire-aara na. Nɗza a ndahanaa á ba áte kure. Aɗaba a ba ñane:

⁸ «A bantsa Dadaamiya wá: Emnde na wá, tá anjwa á galiyá á ba áte we, am erwañɗe-aatare ta yiyiye an ya.

⁹ Tá anjwa jáháva ɗeme am sera-aaruwa, amá una ñanna ba dey. Aɗaba itare tá ndáhá ba naɗe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.» »

Kazlanj na á badza ura an Dadaamiya
(Mark. 7:14-23)

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Sawmbare, cenauvaacena elva na ba shagera: ¹¹ Názu á badzaná ura wá, á badzaná názu á fana edda-aara á dem mbuweka, á badzaná ba názu á segashe am mbuwe á edda-aara.»

¹² Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Diyakdiya emtu ganakini ankwá á waterwa elva á ña na am ervaunđe ge *Farisa-aha?» ¹³ A ba Yaisu: «Bademme á wulfe na a janaa Edderwa na am samaya na ka tsawe, watse tá ebbeta á degashe. ¹⁴ Yawaterya seke itare, ábi ta wulfe-aha tá tádá wulfe-aha seke itare. Máki wulfe á tádá ukfeñara wulfe, ba bukerdĩre-aatare tá de puwa á dem evege.»

¹⁵ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Palañeraapala maana á naraje na ñá cenvaacena.» ¹⁶ «Ba kure keni kwaasau kwá cenanka? ¹⁷ Bademme á názena á dem mbuwe á urimagwe, a tsekwa á ba á dem huđe, amá á degashe zlađe adaliye am ñane; una ñanna ni diyakurka? ¹⁸ Amá názu á segashe am mbuwe á ura wá, kwaye a fantau á sawa am ervaunđe, á badzaná ba una ñanna edda-aara. ¹⁹ Adaba kwakya dzama ire mandzawe na á segashe am ervaunđe á ura. Á berhaná ba una ñanna á de ja shifa, antara mága gwardzire, antara dakarire, an neylire, fidire, ira sanse elva yayaihe. ²⁰ A badzaná ba jeba á duksa-aha ñanna ura. Adaba zu duksa an erva na baraaka áte nađe á emnde a nadina wá, una ñanna á badzeka ura.»

*Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu
(Mark. 7:24-30)*

²¹ Am iga á una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu am Tate ñanna, kwaye a zlala á dem haha á Tirus antara Sidaun. ²² Ankwá mukse Kanani umele á njá am haha ñanna, a sawhe á seza Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane á ba an ka kwara: «Edda-aaruwa! Ura jeba á *Dawuda! Tasle á ña zivarze! Adaba ankwá egdza-aaruwa mukse an shaitaine, ankwá á maga ba palasa.» ²³ Amá mbedanareka Yaisu ba elva palle keni. Mukse na keni yanka dabaterdaba. Ta naba duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ndandaha seke elva palle ge mukse na a ezzlala mazle-aara, adaba ankwá á hulamitehula ba dey.» ²⁴ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya wá, belarika ge emnde umele, ta beli ba ge emnde a *Iserayiila, adaba itare ta ba seke kyawe-aha na, ta kefa an kefa na.»

²⁵ Amá cenaaka mukse na, a naba se ñanta sera ge Yaisu: «Tasle á ña meliyumele edderwa», a ba ñane á elvan ge Yaisu. ²⁶ A ñwanante ge Yaisu, a ba elva-aara á elvan ge mukse na: «Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, zlayeka dekideki.» ²⁷ «Ba estuwa», a ba mukse na, «amá na kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á dada-aha-aatare na.» ²⁸ A ba Yaisu: «Ekka mukse na, kwakya fetarfire á ña. Názena ká kataná ká ñanna wá, a gevge á ba áte una ñanna.» A naba mbehe ge egdza á mukse ñanna á ba am sarte ñanna.

Yaisu a mbateraaha emnde na ta lapika-aha

²⁹ Am iga á una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu am Tate ñanna, a daba we á haye á Galili, a de dafeta áte egdza wa umele, a de njehe áte egdza wa ñanna. ³⁰ Nalga á emnde kwakya ta dabem Yaisu á dete wa ñanna, ta danaa antara emnde a dere, antara wulfe-aha antara ñguryekwe-aha, an uce-aha, antara lapika-aha umele gergere kwakya, ta de puwateraa am sera á Yaisu, a mbateraaha bademme. ³¹ Emnde na ndza ta uce-aha tá ankwá ndaha elva ba lanje; emnde na ndza ta ñguryekwe-aha mbarembe; emnde na ndza ta dere-aha tá ankwá zlala ba lanje; emnde na ndza ta wulfe-aha keni tá ankwá nanna ice-aha-aatare bademme. Bademme á emnde na ta naa una ñanna, tá maga ba najipu-aara. Daaci bademme ta fantau ge gálá Dadaamiya á emnde a *Iserayiila.

*Yaisu a zateru duksa ge zála debu ufadé
(Mark. 8:1-10)*

³² Am iga á una ñanna maa, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, adaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu tá ezza keni baaka. Wayanka yá puwateraapuwa ba estuwa tá an waya am huđe, a de mbadateraaka waya áte barama a da.» ³³ A ba pukura-aha tá elvan ge ñane: «Mí de shaná áme kena náza zá am kaamba na ni haa á hyater ge emnde kwakya estuwa?» ³⁴ «Ankwá wanyara depain ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. A ba itare: «Ankwá depain vuye, antara egdza kelfe-aha cekwaangudi.» ³⁵ Daaci «njawinja am haha,» á ba Yaisu á elvan ge emnde bademme. ³⁶ Ñane a halante depain-aha vuye antara egdza kelfe na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaaha, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, itare ta tegateraa ge emnde. ³⁷ Ma ware-aatare keni a zuhe á ba áte huđe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta jema a jugena-aara ilila vuye. ³⁸ Kezлакula á emnde na ta za náza za ñanna, tá maga zála debu ufadé, baaka ñwasha antara egdzara

am hude-aara. ³⁹ Daaci Yaisu a puwaa emnde. Am iga-aara maa, a dema am paare, a zlala á dem haha á Magadan.

16

**Farisa-aha antara *Saduki-aha tá ndava nalaama áza Yaisu
(Mark. 8:11-13; Luka 12:54-56)*

¹ Ta sawhe ge *Farisa-aha, antara *Saduki-aha áseza Yaisu, ta se tsagwadana áte elva, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, marañerannara najipu palle geni njá diyeddiye átekwa.» ² A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ábi kure máki hyaahya yawe kwakya dem eblya vaciya, kwá ba: Makuralla wá, watse ba lanje slede. ³ An enjlya-waabere keni, má kwa nanna danjwe ekte á samaya, á ñgya vaciya á ba am hude-aara, kwá ba: Watse á maga yawe vatena. Iyau, nalaama-aha na anjkwá á magava áte samaya wá, bademme diyakurdiya; duksa-aha na anjkwá á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka! ⁴ Kure emnde na kwá am zamane na, kwa mándzawe-aha jipu, vakuranteka ervaunje á kure dekideki ge Dadaamiya. Kure kwá ndava najipu! Ba palle keni kwá nanka mazle-aara, hyaahya ba una kwá anjkwá ndaaná áte Yaunas werre na.» Ba a ndaaterse una, a naba yaterhe, a zlala-aara.

*Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha
(Mark. 8:14-21)*

⁵ Am sarte na tá anjkwá zlala, tá átira degashe am haye á dete iga á guwa, pukura-aha ta naba viyaa depainj, slaslarka ekseksa-aara. ⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Faufa hyema ba shagera, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha.» ⁷ Am cenaránka pukura-aha názu a ndahanaa ñane, a ba itare am dagave-aatare: «Yaisu a ndaha una ñanna adaba ní viyaa depainj na.»

⁸ Carare cenancena Yaisu elva na tá anjkwá ndahaná itare am dagave-aatare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labara kwá tsala elva a baakire á depainj am dagave á kure? Kure degiya baaka fetarfire á kure dekideki! ⁹ Sem ba kina keni aley zlafe ba kwá cenanka? Kwá yeheteka á ba áte depainj ilyebe na ya kwacateraa ya ge emnde debu ilyebe na emtu? Kwá yeheteka á ba áte kezlakula wára-aha na kwa nahetaa an jugena-aara na emtu? ¹⁰ Zlafe adaliye kwá yeheteka áte depainj vuye na ya kazlateranvaa ya ge emnde debu ufade antara kezlakula á ilila-aha na kwa nahete an jugena-aara na emtu? ¹¹ Labara kwá lanaaka ganakini ya ndaakur elva á depainj ka? Iya wá, ya bakuraa, tsufautsufa ire á kure ba shagera atuge shahi á makala na á segashe am *Farisa-aha antara *Saduki-aha.»

¹² Daaci sharantaushe pukura-aha mazle-aara geni Yaisu ndahaaka elva a shahi á makala na tá puwaná am depainj; ñane a ndaha ba elva a názu tá kwaratersa *Farisa-aha antara *Saduki-aha ge emnde.

*A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mark. 8:27-30; Luka 9:18-21)*

¹³ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a zlalehe antara pukura-aha-aara á dem Kaysariya á Filip. A de ndavateru ge pukura-aha-aara áhuwa, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme mu, emnde ta baa ya ware?» ¹⁴ Ta ñwanante, a ba itare: «Ta bantsa emnde umele ka Yuhanna slemaga baptisma; a baa emnde umele, ka *Ailiya; a baa emnde umele zlafe adaliye ka Yairaimiya, bi ka ba nabi umele.» ¹⁵ «Ay, kure ma, kwá ba ya ware?» ¹⁶ A ñwanante ge Simaun Piyer: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya na á fa shifa am ura na.»

¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Simaun egdza á Yaunas, ekka wá, shakansha barka kwakya, adaba jirire na ka cenaana áza urimagwe ka, a vaktaa ba Edderwa na am samaya na an ire-aara. ¹⁸ Yá ndak ba jirire Piyer: Ábi zhera á ña ñanna wá, amaana palaha. Yá faná áte palaha ñanna emnde na tá fetaare áte ya na bademme. Ma emtsa keni á de dateruka dekideki. ¹⁹ Yá fakem egdza a tsekweram á wera *kwara á Dadaamiya am erva ge ekka. Ma ka piyetaa uwe ge emnde am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna. Ma ka yateraa baráma á uwe ge emnde keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna.»

²⁰ Am iga á una ñanna maa, a tefaterterte hyema ge pukura-aha-aara, geni a ndaranka ge ura umele dekideki, ganakini *Almasiihu ñanna ba ñane.

*Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mark. 8:31-9:1; Luka 9:22-27)*

²¹ Yaisu a fantau am sarte ñanna ge ndaaterse elva á ire-aara ge pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Sey ba yá duwa á dem Urusaliima. Tá de magiya palasa kwakya male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita. Tá de zlnaazle shifa-aaruwa baðemme, amá am hare ge keyire wá, watse yá sesse zlafe adaliye an shifa.» ²² A naba dfahege ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «A piyetepiya Dadaamiya jeba una, a gevka deme jeba una áte ka Yaakadada-aaruwa!» ²³ Amá Yaisu a eptsanaa ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Giyapteka ðekidfeki, ekka, ka Shaitaine, ká kátá mbediya á dem haypa. Adaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á ña na ba názu tá dzamaná emndimagwa.»

²⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara baðemme: «Máki edda-aara wayaawaya daba ya wá, a dzameka shifa-aara ðekidfeki, a eksanteksa dzangala-aara, á d'abifaba an ñane.» ²⁵ Adaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de keðanaakeda. Amá edda una a keðaa shifa-aara adaba ya, á de shansa zlafe adaliye. ²⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na baðemme keni, máki keðanaakeda shifa-aara wá, ázara nampire-aara ge ñane? A de maganáka duksa ðekidfeki. Adaba ðaaka duksa na urimagwe á de vara shifa-aara an ñane. ²⁷ Ya *Ura á emnde baðemme wá, watse yá sawa antara malika-aha-aaruwa, an sleksire á Edderwa. Watse yá se pelaterse ge emnde baðemme, ma ware keni yá se pelansa á ba áte názena ndza a maganaa ñane.» ²⁸ A ba ñane zlafe adaliye: «Yá ndaakur ba jirire: a ba am dagave á kure na keni, tá aŋkwa emnde na ni tá de emtseka ba estuwa, sey má naranna sawa-aaruwa ya *Ura á emnde baðemme, má watse yá sawa am sleksire yaiikke.»

17

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele (Mark. 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ A magaa hare aŋkwahe am iga á una ñanna maa, Yaisu a d'etaa tara Piyer, antara Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenara ge Yakuba ñanna, a dateraa áte ire á wa umele sladde ba itare-itare áhuwa. ² Daraada ahuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke ñane ka mazle-aara. Feke-aara aŋkwa á mba wulwulire ba seke vaciya, nangyuwe-aara gevge dzayye ba telle, aŋkwa mbe ba seke parakkire. ³ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara Muusa antara *Ailiya, tá aŋkwa ndaha elva antara Yaisu. ⁴ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Yaakadada-aaruwa, una shagera jipu ñere keni njá aŋkwa áhuna na. Má wayak-waya wá, yá maganaamaga dzadzawe-aha keye, palle náza á ña, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.»

⁵ Zlafe ba elva ñanna keni ndaaseka Piyer wá, a naba tsekwaterarhe ge kumba. Aŋkwa kwara á ndaha elva am kumba ñanna. A ba edda-aara: «Una na wa, Egdza-aaruwa! Baðemme á higa-aaruwa á ba áte ñane. Cenaucena názena á bakurná ñane.»

⁶ Cenarancena pukura-aha na kwara ñanna maa, jaterja lyawa baðemme, reppe ta kazlaa ugje am háha baðemme. ⁷ A gapte ge Yaisu á dezetare, a de gejatertehe: «Naba tsawetse. A wakurka lyawa,» a ba ñane á elvan ge itare. ⁸ Ta kante ire wá, ta naa ba Yaisu palle ðaaka ura umele ázeñara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma ge ware keni ndaawanka názena kwa nanaa kure na ðekidfeki, dem sarte na má tsanetsa ya, ya *Ura á emnde baðemme am faya.» ¹⁰ Zlauzle elva-aara, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki estuwa, labara tá bantsa malum-aha á *tawraita geni watse á semse emtsaade Ailiya ádaliye na?» ¹¹ A ñwaterante ge Yaisu: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare ñanna, á eptsá Ailiya emtsaade, á se tsatsanaatsatsa ñane duksa baðemme. ¹² Amá wá, yá ndaakur ba jirire: Ailiya wá, ndza eptsapta á sawa, diyarseka ba emnde, ta naba maga hakuma-aatare áte ñane. Ya *Ura á emnde baðemme keni tá de magiyán ba estuwa.»

¹³ Daaci diyareddiye pukura-aha mazle-aara ganakini á ndaater elva a Yuhanna slemaga baptisma.

Yaisu ñgyansengye jini am egdzere (Mark. 9:14-29; Luka 9:37-43)

¹⁴ Tsekwaretsekwa á sa áte ire á wá, ta se bera jahava á emnde. A duhe ge zhele umele, a de kezla ugje am sera á Yaisu, ¹⁵ a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada-aaruwa, tasle á ña zanzvareze seke ge egdza-aaruwa, aŋkwa á maganá palasa tauraurau, ser kwakya á valyaná á dem kára, antara á dem yawe. ¹⁶ Ya saterán ge pukura-aha á ña, amá dzegwaránka mbanaamba.» ¹⁷ Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare:

«Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure ðekideki, kwa mandzaweha-aha jipu! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá ervaunðe dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze ñanna ge iya!»¹⁸ Daaci Yaisu a valaarhe á ba an ndzeða ge jini na am vuwa á egdze ñanna, a ngyansehe, kertenj a naba mbehe ge egdzere á ba am sarte ñanna.

¹⁹ Am iga á una ñanna maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya ge ndavanu una ñanna, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labara dzegwaneranka ñere ngyesaa jini ñanna?»²⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «A maganaa cekwire á fetarfire á kure. Yá ndaakur ba jirire: Máki aŋkwa fetarfire á kure cekwaangudí, ma ba seke wulfe á pilli keni, kwá bananba ge wa na: Tsetse áhuna, ezzlala ádehuwa, ba jirire á tsettse, á zlala, baaka názu á jakurviyaaje ðekideki. ((²¹ Amá keni, jeba á jini na, sey tá ngyanse an maduwa, antara tsufa ndera.))»

Yaisu á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya
(Mark. 9:30-32; Luka 9:43-45)

²² Vacite umele jaremmeje pukura-aha am Galili, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme wá, watse ta fime am erva ge emnde. ²³ Emnde ñanna tá de jija. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» Ba cenarancena una ñanna pukura-aha maa, daremda am dzama ire yaikke.

Elva a puwa hadama á mashidi

²⁴ Am sarte na daremda tara Yaisu antara pukura-aha-aara á dem Kafarnahum, ta duhe ge emnde a jaha hadama á mashidi á deza Piyer, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Malum á kure na ñane á puweka hadama á mashidi emtu?»²⁵ A ñwaterante ge Piyer: «Á eppuwa», a ba ñane á elvan ge itare.

Daaci am sarte na Piyer aŋkwa á dem bere, Yaisu a ndavanu elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndindaha mu, emnde-ara una tá puwaná hadama antara náza ñezla ge slekse á larde? Egdzara á larde emtu, wayve-aha he?»²⁶ A ñutehe ge Piyer: «Tá puwaná ba wayve-aha», a ba ñane. A ba Yaisu: «Daaci estuwa tá puweka egdzara á larde. ²⁷ Aley keni wá, mi zladaterveka ervaunðe ge emnde ñanna. Daaci edduwa áte we á haye, de puwumpuwa narre á ña á dem haye, kelfe na ká de eksaná ka zunŋwe na wá, naba werura we-aara, watse ká shansha shunju am mbuwe á kelfe ñanna, á hyepheye ge puwa hadama á miya antara ka, naba vaterteva.»

18

Ware male am kwara á Dadaamiya?
(Mark. 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ A ba am sarte ñanna, ta duhe ge pukura-aha á deza Yaisu, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Am *kwara á Dadaamiya mu, ware una male arge emnde umele?»² Ge vaterte jawapa, Yaisu a ðante egdzere, a tsanaahe á katafke-aatare, ³ daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki eptsakurapteka, gakurevka ba seke egdzara mesheshe, kwá demka am kwara á Dadaamiya ðekideki. ⁴ Ura male am kwara á Dadaamiya wá, ba edda una má ganaaga ire-aara, a ganve ire-aara ba seke egdze na náwa ñane na. ⁵ Ma ware una a lyevaa egdzere seke una aðaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa.»

Kazlaŋa na á mbeða ura á dem haypa
(Mark. 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ Am iga á una ñanna maa, a ba ñane: «Má edda-aara mbeðanaambeða palle á egdzara ñanna ta fetaare áte iya na á dem haypa, ámbane tá ñgudañemñgudá nákwá á ha hiya am mbiye, tá eblyanma am haye á emtsa, ñgulme ba una ñanna ge edda-aara. ⁷ Kay! Palase á duniya na, aðaba kwakya názena á puwa emnde á dem haypa, baaka janaaje-aara ðekideki. Amá laruwa ge edda una emnde tá puwa á dem haypa aðaba ñane na.

⁸ «Máki erva á ña, bi sera á ña aŋkwa á dáka á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye yiyyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle bi an sera palle, arge una ká njá an ubiyya-aha á ña bademme, amá ká dem kára náza ba ge ðekideki na. ⁹ Máki ice á ña á dáka á dem haypa wá, sansese ice ñanna, eblyanveblye yiyyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka ðekideki na an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ña bukerðe, amá ká dem kára na baaka emtsa-aara dem ba ge ðekideki na.»

Naraje an kyawe na ndza kedaakeda, sharánsha
(Luka 15:3-7)

¹⁰ «Tsufoatsufa ire á kure ba shagera, epsawanaaka ba ura palle keni am egdzara ñanna. Yá ndaakur ba jirire: Malika-aha-aatare tá ba tsatse á katafke á Edderwa am samaya. ((¹¹ Adaba iya *Ura á emnde baðemme wá, ya se ñezla una kedaakeda na.))
¹² Máki ura an kyawe-aha-aara deremke, amá kedaakeda kyawe palle am kaamba, á yanka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na áte wa, ñane á tsekwa á de tataya una kedaakeda na emtu? Emtu ázara a ba kure? ¹³ Yá ndaakur ba jirire, má de shánsha wá, á higetehiga ervaunðe-aara jipu á ba arge kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na tá ankwá na keni. ¹⁴ Eddekure na am samaya na keni ba estuwa. Ñane wayaaka dekidéki ganakini á kedfa ba palle-aatare keni am egdzara-aara ñanna.»

Elva áte egdza emmeña má a gu haypa an ka

¹⁵ «Máki egdza emmeña gawge haypa an ka wá, de ndandaha ba kure kwa buwa antara ñane. Má cenakvaarcene, tsakanmartse ge egdza emmeña. ¹⁶ Amá máki yanaaya elva á ña wá, ká se tatayevá ura palle, bi emnde buwa, lauktu kwá duwa zlafe ádaliye antara itare, geni a gevge á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Ma ugje-ara keni a tsaatse á ba áte seyde á emnde buwa bi keye na. ¹⁷ Amá máki cenaaka náza-aatare zlafe ádaliye wá, naba bateranba ge emnde a fetarfe am jahava. Má cenaaka náza á aiklaisiya wá, a gevge ba seke ura á jeba umele, ba seke edda ñezla mazle-aara á katafke á ña.»

Má kwa yanaa kure ura, am samaya keni tá de yanya

¹⁸ Am iga á una ñanna maa, a ba ñane: «Yá bakurá ba jirire: Ma kwa piyetaa uwe am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna. Ma kwa yateraa baráma á uwe keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna.»

¹⁹ «Yá ndaakurndaha zlafe ádaliye: Má emnde buwa am dagave á kure ta nguðaa ye-aatare palle ge ndava duksa am maduwa, á vaterteva Edderwa na am samaya na duksa ñanna. ²⁰ Adaba am tatu ta jamme emnde buwa bi keye am zhera-aaruwa, iya yá ankwá am dagave-aatare.»

Naraje an sleslera na kwalekwale yanaare haypa ge ura
(Luka 17:4)

²¹ Daaci a tsetehe ge Piyer damme á deza Yaisu ge ndavanundave, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, yá yanaare haypa ser wanyara ge egdza emmerwa, máki ñane á far ba mága haypa an ya? Dem ser vuye emtu?» ²² «A'aa ser vuyeka, ser kul vuye kul vuye ser vuye», a ba Yaisu.

²³ Am iga á una ñanna a ba ñane: «Náwa gáráva á názu á magavá am *kwara á Dadaamiya: Ankwá slekse umele, a detaa emnde a slera-aara geni tá vante lisaafi á nalmane-aara baðemme. ²⁴ Demde am lisaafi wá, jesarje edda á gema-aara á daban ge nalmane kwakya jipu, ta eksanvaahé. ²⁵ Edda-aara ñanna ba náza-aara keni baaka ge pelese gema na. Daaci a ba zanwe-aara: Eksauvaksá irice-aara velawuvele. Velawuvele mukse-aara, antara egdzara-aara, ira názu am huðé á há-aara baðemme, ge pela gema-aaruwa an ñane. ²⁶ Daaci a duhe ge zhel ñanna á deza edda á gema, a de kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunðe ambarka á ña, yá eppela baðemme. ²⁷ Ura male na a naba zanvaarehe, a yanaa gema ñanna baðemme, a belanaahe.»

²⁸ «Amá ñane ba segashe-aara, a se ja ba ire antara ukfejara, ndza tá am slera palle, ñane keni a daban ge egdza gema wá, a naba ñanaahe am kwara: Sey ká pelisepele duksa-aaruwa, a ba ñane á elvan ge ukfejara na. ²⁹ Ukfejara a kezlanaa ugje, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunðe yá pelaksepele baðemme! ³⁰ Amá faaka ervaunðe dekidéki, a de nguðehe am dangay, sey máki pelesepele duksa-aara baðemme.»

³¹ «Ba ta naa una ñanna emnde umele na ndza tá am slera kerðe na wá, tá geja ba ire. Tá de balanse labara ñanna baðemme ge zanwe-aatare. ³² Daaci zanwe a naba belaa emnde-aara, ta de ðanante, a ba ñane á elvan ge ñane: Ekka wá, ka slemándzawe ba jire. Ekka ni ya naba yakaare gema-aaruwa baðemme aɗaba slapala á ña; ³³ Abi zlaya ka keni ma ká zanvaareze estuwa ge ukfejara? ³⁴ Jaaja ervaunðe zanwe-aara. A ba ñane: A daránda á dem dangay, ñane keni sey má pelesepele gema-aaruwa baðemme.»

³⁵ Am iga á una ñanna maa, a far una Yaisu: «Edderwa na am samaya na keni, á de magakurán ba estuwa ge kure keni, má kwá yateraa-reka an ervaunðe á kure palle ge emnde a magakuraa haypa.»

19

Elva á Yaisu áte elva a ica nika

(Mark. 10:1-12)

¹ Yaisu zlanazle elva-aara, a naba tsetehe am Galili, a zlala á dem haha á Yahudiya áte iga a guwa á Urdun. ² Emnde kwakya ta dábemhe áduwa, emnde umele tá an emnde-aha-aatare ta lapika-aha. Yaisu a de mbateraahe.

³ Daaci ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, ta de tsagwadanaa áte elva. Ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Vantevahe *tawraita baráma ge zhele geni á belánaabelá mukse-aara adaba dalila á ma uwe keni?» ⁴ A ñwaterantehe, a ba ñane: «Ndaakurseka názu am wakita á Dadaamiya emtu? Am fakta wá, Dadaamiya a nderaterhe tara zhele an mukse.» ⁵ Daaci a ba ñane: «Adába una ñanna, zhele á yá tara edenjara antara emmenjara, tá mázláva an mukse-aara; itare ta buwa ñanna, tá gevge ba vuwa palle. ⁶ Estuwa, ta buweka mázle-aara, tá geva ba vuwa palle. Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

⁷ *Farisa-aha ñara ta ndavanuhe: «Labara a bantsa Muusa zhele á vante nalmesheri á ica nika ge mukse, máki ba estuwa?» ⁸ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Muusa a vakurte baráma a pakyava antara ñwasha-aha á kure na wá, adába degdegire á ire á kure. Am fakta wá, ndza estuweka d'ekideki. ⁹ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a ekseva am gwardzire, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

¹⁰ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Máki elva á tara zhele an mukse gevge estuwa wá, ambane emnde tá yanya elva á nika ba d'ekideki.» ¹¹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde bademme ka una tá dzegwándzegwa eksar elva ñanna, sey ba emnde na Dadaamiya a vaterte hákuma á nja estuwa. ¹² Anjwa dalila-aha gergere na ni á piyante gá mukse bi de gá zhele ge ura: Ura umele wá, ta yanaa á ba an ñane, vuwa-aara ba estuwa, elva á nika á taa gevka ge ñane. Náza á emnde umele, ta halatertaave ba emndimagwaha. Emnde umele zlafe adaliye, ta yaa nika adába *kwara á Dadaamiya. Kwaye ñane tsáha ñanna, edda una á dzegwándzegwa na, a eksanteksa.»

Yaisu á gaterar barka ge egdzara

(Mark. 10:13-16; Luka 18:15-17)

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu, ganakini á puwaterar erva a barka-aara, antara á magaterar maduwa, amá pukura-aha ta naba valateraarhe ge emnde a saa egdzara ñanna. ¹⁴ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawarterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, adába *kwara á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.» ¹⁵ Daaci a puwateraarhe erva a barka-aara áte ire-aha-aatare, a tsetehe am tate ñanna, a zlalehe.

Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu

(Mark. 10:17-31; Luka 18:18-30)

¹⁶ A sawhe ge dawale umele áseza Yaisu, a ba ñane: «Malum, shagera slera-ara yá maganaamaga, lauktu yá sha shifa na á zleka na?» ¹⁷ A ba Yaisu, á elvan ge ñane: «Labara ka ndaviyu elva áte duksa na shagera? Baaka ura shagera d'ekideki sey ba ura palle. Máki wayak-wáyá ká daada á dem tate á shifa na á zleka na wá, ñanaañja shairiya-aha á Dadaamiya.» ¹⁸ A ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ura-ara-aha-aara ge shairiya-aha?» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Una a ba: Jeka shifa, manjka gwardzire, ileka, manjka seydire á fida áte ura, ¹⁹ dematervedeme tara edenja an emmenja, ira ewwáyá sleriya á ña ba seke ire á ña. Kwaye ñane shairiya-aha ñanna.» ²⁰ A ba dawale ñanna á elvan ge Yaisu: «Una ñanaañja bademme. A juwa uwe umele?» ²¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki ká kátá gev edda una hyephye am duksa bademme wá, de valuvále názu am rezege á ña bademme, tegatertega shunju-aara ge taláge-aha. Ekka watse ká shánsa ládá-aara am samaya, daaci sawa d'abidába.» ²² Ba a cenaa una ñanna dawale ñanna maa, a da á ba an dzámá ire, adába nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurá ba jirire: Zlazladá jipu ganakini ura berba á demda á dem *kwara á Dadaamiya. ²⁴ Yá ndaakurndáhá zlafe adaliye: Náwa zlazladá ganakini á dedde nazlegwame am biye á lipere, amá zlazladá ba náza á sleberba zlafe adaliye ge dem kwara á Dadaamiya.» ²⁵ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenjle d'ekideki.» ²⁶ A zharatarahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare. «Áza emnde wá, una á taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu á janviya ge ñane.»

²⁷ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ñere, yañeránya duksa baðemme, náwa ñá daba ba ka na mu, watse á geva estara náza á ñere?» ²⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Am sarte na má watse se njaniinja ya, iya *Ura á emnde baðemme am kurshi á sleksire-aaruwa am duniya na watse á de sawa aŋwaslire na, am sarte ñanna wá, kure emnde kelaawa ju buwa na kwá aŋkwa dabiðába na keni, watse kwá sha kurshi á yaikkire kelaawa ju buwa áte kure, kwá de njá am kurshi-aha ñanna ge kya shairiya á Iserayilla-aha jeba kelaawa ju buwa. ²⁹ Ma ware una a yaa eddeñara, bi emmeñara, bi egdzar mama-aha-ñara zála an ñwásha, bi egdzara-aara, bi fe-aara, bi a yaa huðe á há-aatare baðemme aðaba iya, á de shánsa una-aha ñanna huðe deremke ira shifa na á zleka na. ³⁰ Amá emnde kwakya ta emnde a zuñjwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

20

Naraje an emnde a mága bariyama am fe

¹ «Am *kwara á Dadaamiya wá, náwa tá gáráva an labáre na náwa ñane na: Aŋkwa edda á há a degashe an enjya werre ge de hálá emnde bariyama á dem fe á náfa-aara. ² Daaci mbera-aatare maa, ta zluwa á ba áte gane na ndza tá vaterterva ba kelaazare na; gane ñanna suley áte váha. Daaci a naba daterhe á dem fe-aara. ³ A sesehe zlaðe ádaliye am saa maselmane maa, á zhára ba emnde umele áte we á kwaskwe, ñaaka slera-aatare. ⁴ A ba ñane á elvan ge itare: “Kure keni daumbare á dem fe-aaruwa, watse yá vakurta názena deydey á slera á kure.” ⁵ Tá naba duhe. Edda á fe ñanna a sesehe zlaðe ádaliye an vacitire keni, a magán ba estuwa. An lásar keni a magán ba seke una ñanna. ⁶ Herzhe watse emnde tá maga niya á am fe maa, a sesehe ge edda á fe ñanna, á zhára ba emnde umele zlaðe ádaliye tá áte we á kwaskwe, a ba ñane á elvan ge itare: “Labára kwa váha á njá áhuna, ñaaka názena kwa maganaa kure?” ⁷ Tá ñwanante, a ba itare: “Aðaba ñaaka ura a ndavanjerndáva.” A ba ñane á elvan ge itare: “Kure keni naba saumbare á sem fe-aaruwa, magaumaga slera.” ⁸ «Eblyablya vaciya maa, a ba edda á fe á elvan ge male á emnde a slera-aara: “Daterdáhá, tegatertega mbera-aha-aatare, ká fantau áte emnde na ta duwa á kataliya, ká zláná áte emnde na ta duwa itare zuñjwe á dem slera.” ⁹ Ta duhe ge emnde na ta de fantau ge slera herzhe á eblya vaciya na, baðemme-aatare ta sha suley palpale. ¹⁰ Am iga-aatare, ta duhe ge emnde na ta fantuwa itare zuñjwe ge slera na. Itare ta kurken watse an saga náza-aatare, amá itare keni ta vaterterva ba suley palpale ñanna. ¹¹ Ta lyevaaha, amá jaterja ervaunðe áte edda á fe ñanna. ¹² A ba itare tá elvan ge edda á fe: “Náwa emnde na ta se gejante slera ba cekwaanjudi ni, ka biyaterana shunju kalkale antara náza á ñere na ña váha deppe á maga slera áte zlaða á vaciya na!” ¹³ Amá edda á fe a ñwanante ge palle-aatare, a ba ñane á elvan ge ñane: “Ba palle a zlerma na ya magakanaa ya ñaaka ura-aaruwa. Ha! Ndza zlamiyuka am gane geni suley palle áte váha emtu? ¹⁴ Lyevaalya suley á ña, jinaaja. Iyá yá kátá vanteva ge edda una a fantau á kataliya na keni ba seke názá á ña. ¹⁵ Emtu aŋkwa slepiyite mága slera an shunju-aaruwa áte una yá kataná iya emtu? Emtu ká shelha aðaba ya maganaa shagerire ge ura emtu?” » ¹⁶ Yaisu zlaulze am tsák elva-aara, a farhe zlaðe ádaliye, a ba ñane: «Emnde na tá am kataliya kina, tá de gev emnde a katafke. Emnde na tá á katafke kina, tá de gev emnde a kataliya.»

Yaisu aŋkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya (Mark. 10:32-34; Luka 18:31-34)

¹⁷ Aŋkwa á dem Urusaliima Yaisu wá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa. Tá áтира a zlála, a ba ñane á elvan ge itare: ¹⁸ «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde baðemme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *iiman-aha, antara malum-aha á *tawraitá. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. ¹⁹ Daaci tá de fime am erva ge emnde na ñaaka nadina-aatare, tá de zlazlisá itare, tá de jiya itare, tá de zlenjeliya itare áte dzañgala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáya.»

Ndáva á emmarge tara Yakuba an Yuhanna (Mark. 10:35-45)

²⁰ Duwa á emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, ta duwa antara ba egdzara-aara ñanna á de katafke á Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ndavanuhe máki á shansha ñálá ázeñara. ²¹ «Ká kátá uwe ka emmaaye,» a ba Yaisu á elvan ge ñane. A ñwanante, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Máki dakemda am sleksire á ña wá, yá kátá palle á egdzara-aaruwa na á de shá njá am naðafa á ña, palle keni á de shá njá am názaða á ña.» ²² A

ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava ɲane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zladá áte náza-aaruwa na watse yá essha na?» Tá ɲwanante: «Ŋá dzegwándzegwa,» a ba itare. ²³ «Zlada-aaruwa wá, ba jire watse kwá de essha, amá elva a de njá am nađafa-aaruwa antara am názlaba-aaruwa wá, am erva-aaruweka una ɲanna. Tá aɲkwa emnde na a dzeratersaa Edderewa ge de njá am slefe-aha ɲanna.»

²⁴ De cenarácena pukura-aha umele na jaruje kelaawa na labáre ɲanna, a naba jaterhe ge ervaunđe áte egdzar mama-aha buwa ɲanna. ²⁵ A đartertehe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini slekse-aha á larde wá, itare tá aɲkwa á kwárá larde-aha-aatare an mára hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni tá aɲkwa á mára hákuma-aatare am ekse. ²⁶ Amá jeba á una ɲanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una ɲanna wá, a gevge ba seke walaadí á kure. ²⁷ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, a gevge ba seke náve á kure. Malire wá, ba una ɲanna am ice á Dadaamiya. ²⁸ Ba iya *Ura á emnde bađemme keni, sanká geni tá se magiya emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

Wulfe-aha buwa sharánsha ice áza Yaisu

(Mark. 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Segashe-aatare am ekse á Yairikau maa, emnde kwakya ta daa đaba Yaisu. ³⁰ Tá aɲkwa wulfe-aha buwa tá á njanja áte we á unjule, cenarácena aɲkwa á degashe Yaisu, ta naba kante kwárá: «Yaakadada, *Egdza á Dawuda, tasle á ɲa zanɲvareze,» a ba itare. ³¹ Ta valateraarehe ge emnde, ta bateraa a đaruđe, amá itare ta farhe zlađe adaliye á ba an hula, a ba itare: «Yaakadada, Egdza á Dawuda, zanɲvareze.» ³² A tsaahge ge Yaisu, a đarterte á dezeńara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá magakurá estara kina?» ³³ Ta ɲwanante, a ba itare: «Ŋá kátá ba njá nanna ice á ɲere Yaakadada.» ³⁴ Yaisu a zatervarehe, a semtateraa ice-aha-aatare. Ba seke ndaha á miya na emnde buwa na sharansha ice-aha-aatare, ta đabete Yaisu.

21

Yaisu á dem huđe á Urusaliima

(Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Daraada am ekse á Baytifaji áte vuwa á Wa Anyaranyara, zlaulze herzharanteherzhe Urusaliima maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke. ² A ba ɲane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba kertej kwá de bera úmá á ezzenɲa an ɲguđa, tá antara egdza-aara wá, pelawaapele, sawiyansa. ³ Máki a ndaakur elva ura umele wá, bawanánba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, á de yakuránya, kwá sánsa.» ⁴ Á magava una ɲanna, geni a gevge elva na aɲkwa a ndahasaa nabi na, a ba ɲane:

⁵ «Bawateránba ge emnde a berni á *Siyauna wá: Kwáye aɲkwa á sawa slekse á kure á sem ekse á kure an kemaarire, aɲkwa á sawa áte úmá á ezzenɲa ira egdza-aara.»

⁶ Daaci ta naba zlala pukura-aha na, ta de magán ba seke una a baterna Yaisu. ⁷ Ta sanmehe úmá á ezzenɲa na antara egdza-aara áseza Yaisu, ta ndakaa zane-aha-aatare áte ezzenɲa-aha ɲanna lauktu a njetaa Yaisu átekwa. ⁸ Kwakya nálgá, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta đatsaa hyema á debina, ta pelanse áte baráma ɲanna. ⁹ Daaci ma emnde na tá á zlala á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni bađemme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya đemdemire ge *Egdza á Dawuda, a ganga barka ge edda una á sawa am zhera á Yaakadada na, Slekse ba Dadaamiya palle am samaya.»

¹⁰ Am sarte na Yaisu aɲkwa á dem huđe á Urusaliima maa, emnde bađemme am huđe á berni ɲanna, tá aɲkwa á ndava geni ware ɲane zhele ɲanna. Bađemme á huđe á ekse ba hayakhayake. ¹¹ Ta ɲwaterante ge dikele á emnde na tá dá đaba Yaisu na, geni una nabi Yaisu ura Nasarátu am haha á Galili.

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mark. 11:15-19; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹² Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de beraa emnde a válá kazlaɲa, antara emnde a shákwá kazlaɲa am mashidi, a naba ɲgyaterse. A zađanve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar bađemme. ¹³ Am iga á una ɲanna maa, a ba ɲane á elvan ge itare: «Aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá đaháná an bere á maduwa. Amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁴ Tá anjwa wulfe-aha antara emnde a dere, ta semhe áseza Yaisu á ba am mashidi nanna, a naba mbateraahé. ¹⁵ Ba ta naa slera á najipu na a maganaa Yaisu na male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, a naba jaterhe ge ervaunǵe. Adaba antara ba egdzara keni tá anjwa á hula á ba dem zhegela, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya demdemire ge *Egdza á Dawuda.» ¹⁶ A ba male-aha nanna, tá elvan ge Yaisu: «Ka cenáncena názena tá ndahaná itare ka?» «Ane, ya cenáncena», a ba Yaisu. «Kure ndaakurseka-he názena am wakita á Dadaamiya, a ba npane: Shakánsha galá am mbuwe á egdzara sadadǵe, antara egdzara na tá áte erva na emtu?» ¹⁷ Mázla-aara, ba zlala-aara ázetare, a desehe am hufe á berni bademme. Kwaye a zlalá á dem Baytaniya, a de háre áhuwa.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda
(Mark. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Mákuralla-aara anjwa á sá Yaisu á sem hufe á berni maa, nanaana waya. ¹⁹ Daaci a naa mama á nabugda áte we á unǵule, a duhe á dem ekte á nabugda nanna, shánka egdzere átekwa, jauwa ba hyema. A ndahese elva-aara áte nabugda nanna, a ba npane: «Egdzere áte ka wá, gaddiru tá nánga.» Kerten welasewele nabugda na bademme. ²⁰ Tá maga ba najipu pukura-aha am ta naa una nanna. Ta ndavanu ge Yaisu geni a sawa estara welasewele nabugda na shekwaaka dekideki. ²¹ A nwaterante ge Yaisu, a ba npane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki fakurtaarefa á ba an jirire, magakurka shaige, anyya una náwa ya maganta iya ge nabugda na ka, ma kwa banán ba ge wa na: Tsetse áhuna de mbedanaambedá ire á na á dem háye keni, sey á magaavemage. ²² Máki anjwa fetarfire á kure wá, ma kwa njála uwe keni kwá shánshá.»

A vantaa ware hákuma ge Yaisu?

²³ Yaisu a duhe á dem mashidi, a de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde. Ta duhe ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á dezenjara, a ba itare tá elvan ge npane: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktáa ware baráma-aara?» ²⁴ A nwaterante ge Yaisu, a ba npane á elvan ge itare: «Iya keni yá ndavakurundave, máki vakuriteva jawápa wá, yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.» ²⁵ Daaci a ba npane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptilisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?» Ta fantau ge ndahanaa am dágabe-aatare emtsaafé: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: labára fakurtaareka an npane?» ²⁶ Má mi baa, ta belanaa ba emndimagwaha, sey mí kuva emnde keni, adaba emnde bademme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.» ²⁷ Adaba una nanna, «Diyarjeka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an egdzara buwa

²⁸ Yaisu a fateraarehe zlahe ádaliye ge elva an naraje na. A ba npane á elvan ge itare: «Anjwa ura an egdzara buwa. A de banaa ge una male na: Vatena ká de maga slera am fe. ²⁹ A nwanante ge egdzere: Yá duka, á bina. A dzamanaahe wá, am iga-aara a naba duhe. ³⁰ Daaci duwa á dada á deza palle na keni, a de banaa ba elva nanna. Npane wa: Ane, yá duwa edda, á bina, amá wá, daaka. ³¹ Ate kure mu, ura-ara am egdzara nanna una a magaa názena a katanaa eddenjara?» «Ba egdze na ta ndaan ge npane zunǵwe na,» a ba itare. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Watse tá daada ba emnde á nejla antara zaware-aha zunǵwe á dem zlanna á Dadaamiya arge kure. ³² Adaba sámsa Yuhanna, a kwarakurse baráma a jirire, fakurtaareka an npane. Amá emnde a nejla, antara zaware-aha wá, fartarefe an npane. A ba am sarte na nakuránna duksa nanna zlauzle keni, aley eptsakurka am tuba geni kwá fetararfe an npane.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva
(Mark. 12:1-12; Luka 20:9-19)

³³ «Cenaucena naraje umele zlahe ádaliye,» a ba Yaisu: «Ndza anjwa edda á há umele, a dzebaa náfa á inabauhi am fe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza á náfa, ira bere á edda á ufa fe nanna, daaci a yateraa fe nanna bademme am erva ge emnde a slera, npane a daa shula. ³⁴ Samsa sarte a tsaka inabauhi maa, edda á fe na a belaa emnde a slera-aara umele áseza emnde na a yateraa fe am erva, geni tá lyanvaalya dza á inabauhi-aara. ³⁵ Amá náwa názu ta magatertaa itare: Ta sluwatervaahé bademme á emnde na a belateraa edda á fe na, ta lyanhe ge palle-aatare an ja, buwire-aatare ta ja shifa-aara ba dekideki, keyire-aatare ta dzagese an nákwá. ³⁶ Edda á fe na a naba belaa emnde a slera-aara umele jauje ba ge una am zunǵwire na, amá emnde a mága slera am fe ta de magateraa ba názena ta magaterte ge emnde zunǵwe. ³⁷ Mazla-aara wá, edda á fe na a belateraa egdza-aara ba ge npane. A ba npane:

Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fa zherwe áte ñane. ³⁸ Amá ba ta puwete ice áte ñane emnde a mága slera am fe wá, a ba itare am dágave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná ñane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumija ba shifa-aara, fe-aara ñanna watse á gev ba náza á miya. ³⁹ Daaci má ta eksevaahe, ta danse áte iga a dala á fe ñanna, ta naba ja shifa-aara.»

⁴⁰ A ndavateruhe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magaterá uwe ge emnde a mága slera am fe na?» ⁴¹ Ta ñwanante, a ba itare: «Watse á zatervaareka ñekideki ge emnde a mándzawe ñanna, sey watse á cebaterceba, watse á yaterá inabauhi-aara am erva ge emnde na ni watse tá vante dza á inabauhi-aara an unñule-aara na.» ⁴² A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ankwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

“Ba nákwá ñanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ñaná ñane ndzeɗa á bere ñanna baɗemme. Kwaye ñane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa ñanna.”

Ábi ndaakursende naraje ñanna.»

⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire, una keni watse ba estuwa ñanna. Watse Dadaamiya á de sanse hákuma á maga slera-aara am erva á kure, á de vaterte ge emnde a jeba umele na tá de fansaarefe na. ⁴⁴ Nákwá ñanna wá, ma ware una a mbedehe átekuwa keni, sey á kezlevkezle am tate umele. Edda na a eblyaara nákwá ñanna ge ñane, á hánaahe edda-aara á ganvege ba seke haha.»

⁴⁵ Ba ta cenaa naraje-aha á Yaisu na, male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha wá, ta naba diyeddiye geni á ndahaná áte itare. ⁴⁶ Ta naba tátaya pute á eksekse-aara, amá á waterwa lyawa átuɗe jáháva á emnde na, aɗaba emnde baɗemme ñjarantenje Yaisu, geni ñane nabi á Dadaamiya.

22

Naraje an muñri á larusa (Luka 14:15-24)

¹ Yaisu ankwa á vaterte sera á elva á ba an naraje zlafe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: ² «Náwa názu á gárává an dem zlnna á Dadaamiya: Ankwa slekse, a magaa muñri á larusa, a ganaa gyaale ge egdza-aara. ³ Daaci a belaa walaadi-aha-aara, tá de ñanante emnde na ní tá se za dafa á larusire na, amá emnde ñanna kwalarevkwále sarka. ⁴ A belaa emnde umele zlafe ádaliye an nara-aara, a ba ñane: Bawateranba ge emnde na ya ndavateraa ya na wá: Cebanceba dalau-aha-aaruwa, antara dabba-aha-aaruwa umele na ní tá an ñasla jipu na, an tsatsa duksa baɗemme, sawmbare á sem muñri á larusa! ⁵ Amá emnde na ta ñahateraa á dem muñri ñanna faranuka hyema ge una ñanna ñekideki, ta zlalehe á dem tate á wedere-aha-aatare. Ura umele a dem fe-aara, umele a dem tsakala-aara, ⁶ emnde umele ta sluva emnde a belá á slekse ñanna, ta magateraa palása, ta cebaa shifa-aatare. ⁷ Daaci jaaja ervaunɗe slekse maa, a naba bela sawji-aha-aara geni tá de cebá emnde a cebá shifa ñanna, ta zu ekse-aatare baɗemme an kára. ⁸ Daaci a ba slekse á elvan ge emnde a slera-aara umele: Muñri á larusa wá, an gya, amá emnde na ndza ya ñaterɗaha na wá, tá fuka mázla-aara. ⁹ Naba zlalauzlala á dete we á wálkame-aha, ma kwa shaa emnde-ara keni ñawaterɗáhá, a se zaruze. ¹⁰ Duwa-aatare á dete we á wálkame-aha, baɗemme á emnde na ta de shateraa itare na, ta saterhe baɗemme, emnde a jirire, an emnde a mándzawe baɗemme, a se nahete ge huɗe á há an nalga.

¹¹ «A tsete ge slekse, a de zhára emnde na a ñahateraa ñane maa, a naa ba ura, tsekwámka am nanɗgyuwe á dem larusa. ¹² A ba ñane á elvan ge ñane: Ura-aaruwa, ka shanaa estara ka baráma á sehuna tsekwakemka am nanɗgyuwe á larusa na? Palle á elva na a ndahanaa zhel na baaka. ¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge kwakwane-aha-aara: Puwawanempuwa zawa am mbiye ge zhel na, takwasawutakwasa ba shagera erva-aha antara sera-aha-aara baɗemme, de eblyawanmeblye á dem tate na tabeɗamme jipu na ágáshe, a kyuwa kwa áhuwa, a ekkerɗa slare-aara.» ¹⁴ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba ñane: «Kwakya emnde na á ñahaterá Dadaamiya, amá á dzerese ba cekwa am huɗe-aara.»

Elva a hadáma ge male á larɗe á Rauma (Mark. 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Daaci duwa á *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare geni sey tá eksevaksa Yaisu áte elva. ¹⁶ Am iga á sawari-aatare ñanna maa, ta naba bela pukura-aha-aatare umele antara emnde á *Hirudus á deza Yaisu, geni tá de ndavanu elva na. A ba itare: «Malum, diyañerdiya geni ekka wá, ka slejirire, ka slekwaraterse jirire á Dadaamiya ge emnde áte una á kataná ñane, baaka lámbe á ña áte ngahire á urimangwe na tá ndahaná emnde

na. ¹⁷ Daaci náwa njá ndava ázeña wá, ndañerndaha názena ka disaa ka. Am *tawraitá á miya mu, anjkwá emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?» ¹⁸ Amá kertenj diyeddiye Yaisu mándzawire na ta kwamanaa itare bademme. A ba njane á elvan ge itare: «Kwa emnde a fida, labára kwá tsagwadítsagwada?» ¹⁹ Marawiyánmárá emtsaade shunju na tá puwa hadáma an njane na.» Ta maranaa suley palle. ²⁰ A ba njane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shunju na? Ira zhera na mu, zhera á ware?» ²¹ Ta njwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» ²² Tá maga ba najipu á jawapa na ta cenanaa itare na. Daaci ta yaa Yaisu, ba zlala-aatare.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya
(Mark. 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Ba vacite njanna zlafe ádalíye maa, ta naba sem ge *Saduki-aha áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare: ²⁴ «Malum, a ba Muusa, máki emtsamtsa zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara geni á yaná egdzara ge egdza emmenjara na kedaakeda na. ²⁵ Iyau, ndza tá anjkwá dawalaa vuye ázenjere ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, áma a naba kedehe, a yaa mukse na baaka egdzere. ²⁶ A melese ge sledaba-aara, njane keni a kedehe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyíre-aatare keni ba estuwa, itare vuye na bademme ta gaa ba mukse njanna, bademme zlaruzle yaránka egdzere ba palle keni. ²⁷ Am iga-aatare bademme, a kedehe ge mukse njanna keni. ²⁸ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba njane palle!»

²⁹ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire, adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni dfekideki. ³⁰ Má tsaretse emnde a faya wá, baaka gá mukse, ma njwasha keni baaka de gá zhele. Emnde bademme tá de njá ba seke malika-aha am samaya. ³¹ Tse á emnde am faya keni maa, kure ndaakurseka názu a bakurnaa Dadaamiya áte elva njanna emtu? Adaba a ba njane áte eggye-aha á kure werre: ³² Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahim, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu. Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, njane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka.» ³³ Bademme á dikele á emnde na ta cenaa jawapa-aara na tá maga ba najipu-aara.

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?
(Mark. 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Cenarácena *Farisa-aha geni jawapa á Yaisu katevaaka ye ge *Saduki-aha maa, ta naba jamme átirpalle. ³⁵ Anjkwá ura palle am dagave-aatare wá, njane malum á *tawraitá, a magaa niya-aara geni á de tsagwada Yaisu áte elva. A ba njane á elvan ge Yaisu: ³⁶ «Malum yaikke, yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bademme?» ³⁷ A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á nj an ervaunđe á nj bademme, an shifa á nj bademme, an enjale á nj bademme. ³⁸ Yaikke ba una njanna am shairiya-aha á Dadaamiya, demdemme zlafe adaliye. ³⁹ Náwa buwire-aara na ni tá gáráva na: Ewwáya sleriya á nj ba seke ire á nj. ⁴⁰ Am *tawraitá á Muusa antara názu ndza ta kwaratersaa nábi-aha umele ge emnde, yaikke-aara ba shairiya-aha buwa na.»

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda
(Mark. 12:35-37; Luka 20:41-44)

⁴¹ Am tá anjkwá *Farisa-aha jarammeje átirpalle maa, Yaisu a ndavateru elva na, a ba njane á elvan ge itare: ⁴² «Kure mu, kwá slanve uwe ge *Almasiihu? Kwá ba wulfe á ware?» Ta njwanante a ba itare: «Wulfe á *Dawuda.» ⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay estara kena Dawuda keni ndza á dáhánan an Yaakadada na? Adaba a ba Dawuda an hákuma á Shefekwe Cufedde:

⁴⁴ «A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á nj tate á puwa sera á nj.»

⁴⁵ Máki ndza a dántaa Dawuda Almasiihu an Yaakadada, á sawa estara kena zlafe ádalíye ni á gev wulfe-aara na?» ⁴⁶ Ba palle keni jerka edda una ni á njwanantenjwa. A fantau á ba am sarte njanna, baaka ura á kwamaha de ndavanu elva mázla-aara.

23

Yaisu anƙwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha

(Mark. 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge jáháva antara pukura-aha: ² «Malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha wá, slera-aatare tá kwaraterse názu a ndahanaa tawraita á Muusa ge emnde ákyiye. ³ Daaci fawatersaarefe, magaumága názena tá bakurná itare baɗemme. Amá wá, magauka názena tá maganá itare na deƙideƙi. Adaba názu tá kwaraterse ge emnde na, itare tá maŋka áte una ñanna. ⁴ Tá faterar gwatame demdeme ge emnde, amá itare ba gulanda-aatare keni tá feka átekwa deƙideƙi ge melaterumele. ⁵ Baɗemme á názena tá maganá itare, tá magán ba geni a zhararaterzhárá emnde. Estuwa, tá puwa nayya-aha, tá dzeɓemá am duksa ba seke laya, tá ngudaaná áte wafke-aha-aatare antara áte erva-aha-aatare, ira tá saganve jeba á puwa-aha umele anƙwa áte zane-aha-aatare. ⁶ Ma am munri-ara keni itare tá kátá ba slede na ni an dárádza jipu na. Am mashidi keni slede-aatare sey á jauje ge náza á emnde baɗemme, ma ware keni á náterna. ⁷ Tá kátá emnde tá dahátera an “malum”, tá gater use an ga ire am dágave á zlamaha. ⁸ Amá kure wá, vawartereka baráma ge emnde geni tá dahákurá an malum-aha, adaba baɗemme á kure kwa ba egdzar mama, anƙwa Malum á kure ba palle. ⁹ Dahauka ura áte duniya na an dada deƙideƙi, adaba Eddeƙure ba palle anƙwa am samaya. ¹⁰ A daharakurka an male deƙideƙi, adaba anƙwa Male á kure ba palle, ba ñane una *Almasiihu. ¹¹ Ma male ware am dágave á kure keni, a gevge waladí á kure. ¹² Ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Áma edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á balaterse zlaɗa á malum-aha á *tawraita an *Farisa-aha

(Mark. 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Watse zlaɗa ge kure adaba kwá piyaterante dem *kwárá á Dadaamiya ge emnde. Kure keni dakuremka, emnde na tá kátá demda na keni kwa piyaterante.

((¹⁴ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Kwá lyatervuwe duksa-aatare ge wegyegwar ñwasha, daaci kwá slaɗanve maduwa-aha á kure geni tá fakura áte emnde a jirire. Adaba una ñanna, zlaɗa á kure á de jauje ge náza á emnde baɗemme.))

¹⁵ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Watse zlaɗa ge kure, adaba kwá anƙwa ja ɗaba am larde-aha antara áte ire á haye-aha baɗemme, geni kwá shansha ura palle á gevge am dza á kure ge ɗaba nadina á kure. Má shakuránsha keni, kwá ganve edda-aara dza á kára, á jakuruuje ba ge kure ma ser buwa keni.

¹⁶ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha, wulfe na ni kwá táɗá wulfe-aha. Adaba a ba kure: Má ura zauze waɗa an *mashidi yaikke, ɓaaka názu á maganmága, sey máki a zu waɗa an dindar na am mashidi na lauktu á eɗɗaba waɗa-aara. ¹⁷ Kure wá, kwa uce-aha ba jire, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ñane am duksa-aha ñanna? Amaana yaikke dindar na am mashidi emtu? Tá eksetá mashidi wá, tá ganve dindar cuɗeɗɗe an ñane emtu? ¹⁸ Kwa bántsa kure zlaɓe ádaliye wá: Má ura a zu waɗa an názu tá fa sadake átekwa wá, ɓaaka názu á maganmága deƙideƙi. Amá máki edda-aara a zu waɗa an sadake na átekwa na wá, á eɗɗaba waɗa-aara ñanna. ¹⁹ Kure wá, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ñane am duksa-aha ñanna? Amaana yaikke sadake arge duksa na tá faná átekwa na emtu? Emtu yaikke duksa na tá fa sadake átekwa, á ganvá ñane sadake ñanna cuɗeɗɗe na he? ²⁰ Yá ndaakur ba jirire, máki edda-aara zauze waɗa an duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na wá, edda-aara a zu waɗa an duksa ñanna ira sadake na átekwa na keni. ²¹ Edda una má zauze waɗa an *mashidi yaikke, a zu waɗa an mashidi ka palle. A zu waɗa an Dadaamiya na am mashidi ñanna keni. ²² Edda una a zu waɗa an samaya, a zu waɗa an kurshi á sleksire á Dadaamiya, ira Dadaamiya na á njá am kurshi ñanna keni.

²³ «Watse zlaɗa ge kure, malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Dále-aha seke tara ɗale á minti, antara timba ira makshaksha wá, kwá anƙwa vante luser-aara ge Dadaamiya. Amá duksa yaikke na á kwaratersa *tawraita ge emnde seke tara jirire, antara magwire, ira dzayyire á ervaunɗe wá, kwá maŋka. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha ñanna, ɓaaka una kwá yanseye. ²⁴ Kure keni kwa wulfe-aha, kwá taɗa wulfe-aha seke kure. Kwá yemese ugjanja am yáwe á kure, amá ezlegwame wá, yemakurka, kwá shaná á ba antara ñane.

²⁵ «Watse zlaɗa ge kure malum-aha á tawraita an Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Kwá bárá iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá an naha

tara neyfire, antara shagerkire am hufe-aara. ²⁶ Ekkure Farisa-aha wá, kwa wulfe-aha! Barawábára emtsaade hufe á tasa-aha á kure, iga-aara watse á gevge tsefanje.

²⁷ «Watse zlađa ge kure malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Kure kwa ba seke irekhye-aha na an bára an duksa dzayye, zariya am ice á emnde, amá am hufe-aara wá, an naha ba se á emtsa, an weshege-aha gergere. ²⁸ Kure keni kwa ba seke una nanna. Ágáshe wá, kwa emnde a jirire áza emnde, amá kwakya fida antara mándzawire am kure.»

*Malum-aha á *tawraita an *Farisa-aha tá de ɲezleka am shairiya
(Luka 11:47-51)*

²⁹ «Watse zlađa ge kure malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, adaba kwa emnde a fida! Kwá anƙwa nderá irekhya á nabi-aha geni hayakuránháyá slera á eggye-aha á kure, kwá anƙwa cađa irekhya á emnde na ndza ta magaa jirire á Dadaamiya, ³⁰ aley wá, a ba kure: Ma andze ɲá anƙwa am zamane á eggye-aha á ɲere wá, ma ɲá melateruka ge ceƙa shifa á nabi-aha. ³¹ Ba kure keni diyakurdiya am ire á kure geni kwa wulfe-aha á emnde na ndza ta ceƙaa shifa á nabi-aha. ³² Naba magaumága slera á kure yawánka, zlawanaazle slera á eggye-aha á kure.

³³ «Kwa havale-aha, kwa egdzara á pushe ba jire! Una ni kwá de ɲezla am shairiya, kwá duka á dem kára á jahanáma, a ba kure? Kwá ɲezleka dƙidƙe. ³⁴ Adaba una nanna yá ndaakur ba jirire, cenaucena elva na: Watse yá belakurá nabi-aha, antara emnde a enƙale, ira malum-aha, amá emnde umele-aatare watse kwá ceƙa shifa-aatare, emnde umele watse kwá zleɲeláterá áte dzanjala, emnde umele watse kwá slerpáterá an ja am mashidi-aha á kure, watse kwá de tatayaterátaya am ekse-aha baďemme. ³⁵ Daaci baďemme á uzhe á emnde cuďeďde na ndza ta ceƙateraa am duniya na, kwaye emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya baďemme á ba am mbiye á kure. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya egdza á Barakiya na ndza kwa janaa am dagave á tara bere cuďeďde antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. ³⁶ Una yá ndaakur ba jirire: Baďemme á uzhe á emnde nanna á ba am mbiye á emnde a zamáne na!»

*Elva á Yaisu áte Urusaliima
(Luka 13:34-35)*

³⁷ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka ceƙaa nabi-aha, ka ceƙaa emnde na a belateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á ɲa ásezerwa, ba seke náza á mama á ukkula, máki a jema egdzara-aara á dem ekta á zlabake-aara. Amá kwalakeƙwale. ³⁸ Kina wá, yanakaaya, ká de gev ba kaamba! ³⁹ Yá ndaakur ba jirire: Kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini a ganga Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na!»

24

*Yaisu á ndáhá elva a mbeďa *mashidi yaikke
(Mark. 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Daaci sessa Yaisu am *mashidi yaikke, anƙwa á zlála maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á deƙeƙara, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ezzhara emtsaade jeba á nderáva á mashidi na.» ² Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Una nanna kwá zharaná kure baďemme na, watse á mbeďa baďemme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfeƙara nákwá.»

*Zlaďa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya
(Mark. 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya á deƙeƙara, ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ndanerndaha watse á magava am sarte-ara una nanna? Watse ɲá dise áte uwe ganakini herzha sawa á ɲa, an zle á duniya?»

⁴ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane: «Kure wá, faufa ba hyema, a se keďarakuraaka emnde umele. ⁵ Adaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu. Daaci tá se keďa emnde kwakya. ⁶ Watse kwá cenáncena labare á wáva-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyye an kure, amá gazlauka dƙidƙe. Sey á de magava una-aha nanna, amá zlađe zle á duniya ka emtsaade. ⁷ Watse larde umele á de darge larde umele an wáva. Emnde á slekse umele, tá de darge kwára á slekse umele an wáva. Waya antara gejava á haha á de magava am tate-aha gergere. ⁸ Baďemme á una-aha nanna, zlađe ba fakta á zlađa emtsaade, ba seke náza á mukse na fanantaufe zlađa á yá.

⁹ «Watse tá sluwakursluwa, tá vakurte ge emnde tá magakurá palasa, tá de ceba shifa á kure. Emnde bademme tá de dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. ¹⁰ Emnde kwakya tá de yá fetaare áte ya mazla-aara am sarte njanna, tá de maga ba kelaadire, antara dugune am dagave-aatare. ¹¹ Tá de jesaareje nabi-aha fida kwakya, tá de keda emnde kwakya. ¹² Watse á kwakyevaa ba shagerkire am dagave á emnde. Watse kwakya emnde na á de gula wáyáva-aatare. ¹³ Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara. ¹⁴ Á hyemhya labare á higa, elva a sem *kwara á Dadaamiya, am huđe á duniya bademme, watse tá maganaamaga seydire am larde-aha bademme, lauktu á sawa zle á duniya.»

Zlaďa na baaka kalle-aara na
(Mark. 13:14-23; Luka 21:20-24)

¹⁵ «Watse kwá nánna duksa na ni tá d'aháná an shagerkire emtanjka d'ekideki na am tate á cudedde. Nabi Daniyaíl wá, ndza a enndaha elva-aara werre. Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva njanna ba shagera. ¹⁶ Vacite na ni má nakuranna duksa njanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa. ¹⁷ Edda una áte ire á bere keni, a tsujka á dem huđe á bere ge hálá kazlanja-aara. ¹⁸ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá nangyuwe-aara.

¹⁹ «Watse á tsaame kwa zlaďa á njwasha na watse tá á huđe am sarte njanna, antara njwasha na tá an egdzara áte erva na! ²⁰ Njalaunjála Dadaamiya ganakini zhagade á kure a gevka am sarte á ekhye, bi an kwaskwe á puwansepuwe! ²¹ Adaba watse kwakya jipu zlaďa am sarte njanna. Ta nderaa estuwa duniya, sem vatena, jerka jeba á zlaďa njanna d'ekideki. Á de jesarka keni zlaďa na ni ta kalle an una njanna. ²² Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlaďa njanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa njane.

²³ «Daaci am sarte njanna, ma a bakurnaa ware: Nawa anjka *Almasiihu áhuna, bi kwaya anjka áhuwa, lyiyauka elva njanna d'ekideki. ²⁴ Adaba watse tá jesareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte njanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere kwakya, geni ambane tá kedateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya áte enjkale. ²⁵ Cenawácena! Náwa fanakuremfa ya am vuwa zlauzle.

²⁶ «Daaci ma tá bakurá: Kwaye anjka *Almasiihu am kaamba keni, kure daumbareka. Ma tá bakurá: Náwa njane, a shebevaa ire-aara áhuna keni, fautaareka an elva-aatare d'ekideki. ²⁷ Adaba ba seke mága á kárá á ráde á sawa am samaya, á fantau am gedí dem pute keni ba njane na wá, watse sawa á *Ura á emnde bademme keni ba estuwa. ²⁸ Adaba am tate na ni anjka lipa átekwa, zaatate-aha keni tá jaháva á ba ádehuwa.»

Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mark. 13:24-27; Luka 21:25-28)

²⁹ «Kertenj am iga á zlaďa njanna maa, vaciya á de gevge danjwe bademme, tere keni á de máreka parakkire-aara, terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtegeje ba njanjare slede. ³⁰ Daaci tá de zhára ba nalaama á *Ura á emnde bademme á sawa am samaya. Bademme á emnde na tá am duniya na tá de kyuwa, daaci tá zhára ba iya Ura á emnde bademme yá anjka á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire. ³¹ Tá de fertanteferta derkwákwá yaikke, daaci yá de bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufade kerde, geni tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na bademme.»

Gáráva an nabugda má yaaya hyema anjwaslire
(Mark. 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele anjwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare. ³³ Una keni ba duksa palle. Máki anjka á magava duksa-aha njanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá ba áte we á sera mazla-aara ge sawa. ³⁴ Yá ndaakur ba jirire: Emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naránna duksa-aha njanna. ³⁵ Tara samaya an haha wá, tá naba keda, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á kedeka d'ekideki, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle
(Mark. 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Elva á hára á bere, antara sarte njanna wá, baaka slediya-aara d'ekideki. Ma malika-aha am samaya, ba iya *Egdza á Dadaamiya keni diyanka, sey diyaa ba

Dadaamiya palle njane Dada. ³⁷ Ba názena ndza a magava am zamane á *Nuhu na wá, watse ba seke una njanna kalkale má watse yá sawa iya ya *Ura á emnde bademme. ³⁸ Am sarte na zlafe samka yáwe á keđa duniya wá, slera á emnde ndza ba tátaya emtakire á duniya; tá ezza, tá essha, tá gá larusa, tá vaterte gyaale-aha-aatare ge zála, a semaa estuwa kwaskwe na a demaa Nuhu á dem paare-aara, tá maga ba una. ³⁹ A se kedateraabe ba estuwa yawe á keđa duniya, farka hyema đekideki. Má watse yá de sawa iya ya Ura á emnde bademme keni, á de magava ba estuwa. ⁴⁰ Watse yá se bera emnde buwa am fe, watse yá eksa palle, palle-aatare yá yánya. ⁴¹ Nwasha buwa tá há hiya, yá eksa palle, yá yá palle. ⁴² Adaba una njanna, njawinja á ba am niya á kure. Adaba diyakurka sarte na ni á de sawa Yaakadada á kure átekwa na. ⁴³ Ankwa duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á peka háre đekideki, adaba wayaaka á demda neyle á dem huđe á há-aara. ⁴⁴ Kure keni ba estuwa. Sarte na ni watse iya *Ura á emnde bademme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunđe-aara, an una danjwe ervaunđe-aara
(Luka 12:41-48)

⁴⁵ «Sleslera-ara njane dzayye ervaunđe-aara, slenkale zlafe adaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aatare a yanaa huđe á há-aara bademme am erva ge njane, á vatertá njane náza za ge emnde na tá am huđe á há njanna bademme, á vatertá an laukte-aara na. ⁴⁶ Yá ndaakur ba jirire, watse higa yaikke ge sleslera njanna, máki zanwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara. ⁴⁷ Rezege-aara bademme keni á naba fanemfe am erva zanwe-aara ge sleslera njanna. ⁴⁸ Amá máki danjwe ervaunđe á sleslera njanna wá, á naba bánba am ervaunđe-aara ganakini labára á saaka zanwe-aaruwa watsewatse. ⁴⁹ Daaci á fantau ge magateraa palasa an ja ge emnde a slera umele, á zá názu am huđe á há, á essha antara emnde a mbazla umele. ⁵⁰ Daaci má á sa zanwe á sleslera njanna wá, á sa á ba an kwaskwe na ni tamaaka njane đekideki, á sa am sarte na ni diyaaka njane đekideki na. ⁵¹ Palasa na á se magante zanwe-aara ge sleslera njanna wá, náza emndaaka. Ba emtanjire na ni á se puwa emnde a fida á demkwa na wá, njane keni á ba am huđe-aara. Á de kyuwa-aara am tate njanna, á de kerđa ba sláre ge zlađa.»

25

Naraje an gyaale-aha kelaawa

¹ «Daaci dem zlanna á Dadaamiya wá, watse á gáráva an labare á gyaale-aha ta kelaawa, ta tsetehe an kárá á fanus-aha-aatare am erva, ta de yainu ge edda á larusa. ² Emnde ilyebe am gyaale-aha njanna baaka enjkale-aatare đekideki. Ilyebe-aatare keni, ta emnde a enjkale jipu. ³ Duwa á gyaale-aha na baaka enjkale-aatare na maa, ta haletaa ba kárá-aha á fanus-aatare, amá magarka kaashi á kanandzir. ⁴ Amá gyaale-aha na tá an enjkale na wá, ta haletaa kárá á fanus-aha-aatare, ira kwalaba-aha-aatare kanandzir am huđe-aara. ⁵ Saaka edda á larusa njanna watsewatse maa, a naba cebaterhe ge háre. Gyaale-aha kelaawa na bademme parupe háre.

⁶ «Am huđe á yayiya wá, tá cena ba hula: Náwa samsa edda á larusa! Sawesse ásezenara, a ba itare. ⁷ Daaci gyaale-aha kelaawa na bademme tsaretse am háre na, tá fantau ge mba kárá á fanus-aha-aatare. ⁸ Daaci: Kawanjeruke kanandzir-aha á kure na, náwa á emtsa kárá-aha á njere, a ba emnde na baaka enjkale-aatare na, tá elvan ge emnde a enjkale. ⁹ Ta njwaterante ge emnde a enjkale, a ba itare tá elvan ge itare: Nere njá velka! Watse á hyamiyarka antara kure, dawmbare ádeza emnde a válá kanandzir. ¹⁰ Ba zlarzálá itare á de shekwa kanandzir na, a semhe ge edda á larusa keni. Gyaale-aha ilyebe na ndza tá am niya-aatare na daremđa á dem bere á ga nika antara edda á larusa njanna, ta hedetaa bere an tsekweram. ¹¹ Shekwaashekwa wá, saremsa gyaale-aha umele na keni. Ta ketaa kwara: Edda! Edda, weranjertewera bere, a ba itare. ¹² Amá a njwaterante ge edda á larusa, a ba njane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Diyanakurka ya đekideki, ma kwa emnde-ara keni.»

¹³ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Ma vaatara keni, njawinja á ba am niya á kure, adaba diyakurka kwaskwe njanna, diyakurka sarte njanna.»

Naraje an emnde a slera ta keye

¹⁴ «Adaliye dem zlanna á Dadaamiya wá, á gáráva an zhel umele a daa shula. Lauktu á zlalá, a detaa emnde a slera-aara, a tegateraa nalmane-aara. ¹⁵ A vante jekka deremke ilyebe ge slezunjwe-aatare. Ge buwire-aatare, a vante jekka deremke buwa. Ge keyire-aatare, a vante jekka deremke. Ma ware keni a vante ba deydey á ndzedá-aara, daaci ba zlalá-aara ge njane. ¹⁶ Duwa edda una a shaa jekka deremke ilyebe, kertenj a de

mbedea erwa an njane, a shetaa riba jekka deremke ilyeŋe. ¹⁷ Edda una ta vante jekka deremke buwa na keni, a de magán ba estuwa, njane keni a shetaa riba jekka deremke buwa. ¹⁸ Amá edda una ta vante jekka deremke na wá, njane a de yese evege am haha, a hedem nalmáne á zanwe-aara am huŋe-aara.

¹⁹ «Shekwaashekwa wá, a naba saahe ge zanwe á emnde a slera njanna, a daterte ge zhárá lisaafi á slera na ta maganaa itare. ²⁰ A sawhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke ilyeŋe na, a ba njane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke ilyeŋe, náwa ya shante riba jekka deremke ilyeŋe. ²¹ Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge njane: Ka sleslera á jirire, dzayye huŋe á ŋa. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunŋe á ŋa palle; kazlaŋa na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya. ²² A semhe ge edda una ndza a vante jekka deremke buwa, a ba njane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke buwa, náwa ya shante riba keni jekka deremke buwa. ²³ Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge njane: Ká sleslera á jirire, dzayye ervaunŋe á ŋa. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunŋe á ŋa palle; kazlaŋa na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya.

²⁴ «Am iga-aatare baŋemme maa, a semhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke palle na keni áseza zanwe. A ba njane á elvan ge njane: Ambarka á ŋa male, diyandiya ganakini ka slemándzawe, ma jaŋka ba wulfe á duksa á ŋa keni, ká hálá ba duksa; ma tegaŋka ba duksa á ŋa keni ká jáha ba duksa. ²⁵ Iya jiija lyawa, ndza ya hedem shuŋgu á ŋa am haha, náwa njane duksa á ŋa. ²⁶ A njwanante ge zanwe, a ba njane á elvan ge njane: Ka sleslera mándzawe, ka masefe! Diyakdiya ganakini ya slemándzawe, á ba ka? Ma janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hála ba duksa; ma teganka ba duksa-aaruwa keni yá jáhá ba duksa, á ba ka? ²⁷ Máki ba estuwa wá, ma andze ka de puweme nalmáne-aaruwa am baj kwa, daaci ma ya se lyiŋa nalmáne-aaruwa an yawe. ²⁸ Daaci lyauvaalya jekke deremke na ázeŋara na, a ba njane á elvan ge emnde na tá tsatse ázeŋara, vawanteva ge edda una an jekka deremke ilyeŋe, riba keni estuwa na. ²⁹ Adaba edda una anŋkwa ázeŋara wá, tá de fanaarefe, tá de sagananvesage ba kwakya. Amá edda una shanteka dekiŋe wá, ba una cekwa am erva-aara na keni, tá de lyevaalya am erva-aara. ³⁰ Ngudí na baaka námpire-aara dekiŋe njanna maa, naba dawansede á degashe, de ebyawanmeblye á dem tate na ni tabedamme jipu na, á de kyuwa-aara am huŋe-aara, á de kerda ba sláre ge zlaŋa.»

Shairiya á emnde vaci tsa faya

³¹ «Má watse samsa *Ura á emnde baŋemme am sleksire antara malika-aha-aara baŋemme wá, a se njema am kurshí á sleksire-aara. ³² Daaci baŋemme á emnde na tá am huŋe á duniya tá de jammeje á katafke-aara, á de láterá njane emnde baŋemme, ba seke náza suni má á lesa kyáwe-aha, á saterse am dagave á náwe-aha. ³³ Kyawe-aha wá, watse á puwáterá am naŋafa-aara, nawe-aha keni am nazlaŋa-aara. ³⁴ Náwa elva na á de baterná slekse ge emnde na tá am naŋafa-aara: Kure emnde na Edderwa a gaktur barka-aara na, sawmbare á sem yaikkire na ta tsatsakurán ge kure kwaye am fakta á duniya. ³⁵ Adaba am sarte na a wiwa waya, kure kwa vite náza za; a wiwa ndera, kwa vite názu yá shushe; ndza ya wayve, kwa lyivaawe á dem mba á kure. ³⁶ Am sarte na yá an ukhyiye dey, kwa tsekwime am nanŋyuwe; ndza ya lapika, zakurivaareze; ndza yá am danŋay, kwa duwa á de zharizhara. ³⁷ Daaci watse tá njwananteŋwa emnde a jirire na á ndaater elva na: Ndza ŋa nák vaatara á wáká waya, lauktu ŋa vakte náza za na Yaakadada? Nja nák áme á wáká ndera, ŋa vakte yawe? ³⁸ Nja nák vaatara ka wayve am ekse á njere, ŋa lyiyáká am mba á njere? Bi ká an ukhyiye dey ŋa tsekwakeme am nanŋyuwe? ³⁹ Nja nák vaatara lapika, bi ká am danŋay, ŋa de zharakzhárá? ⁴⁰ Watse á njwananteŋwa slekse: Náwa yá sakuransese jirire-aara: Ba kelaa má kwa magateraa una-aha njanna ge egdzar mama-aha-aaruwa na cekwa ndzedaaatare na wá, kwa magiyán ba ge iya.

⁴¹ «Am iga á una njanna maa, náwa názu watse á baterná slekse ge emnde na tá am názaŋa-aara: Jawinaaja ázerwa, kure emnde na nyainyaikurvenyainye Dadaamiya, zlalauzlaŋa á dem kárá na baaka emtsa-aara dekiŋe, ta tsatsanna ge Shaitaine antara malika-aha-aara na! ⁴² Adaba ndza a wiyaa waye, kure vakuriteka náza za; ndza a wiyaa ndera, vakuriteka yawe; ⁴³ ndza ya wayve, lyiyakurika á dem mba á kure; ndza yá an ukhyiye dey, vakuriteka nanŋyuwe; ndza ya lapika, ndza yá am danŋay, dakurka á de zharizhárá. ⁴⁴ Daaci watse tá njwananteŋwa itare keni: Ndza ŋa nák vaatara á wáká waya antara ndera, bi ka wayve, bi ká an ukhyiye dey, melanjerakuka na Yaakadada? Ndza ŋa nák vaatara ká lapika, bi ká am danŋay, danjerka á de zharakzhárá? ⁴⁵ Watse á njwananteŋwa slekse: Náwa yá sakuransese jirire-aara:

Ba kelaá má kwalakurekwala magateraa una-aha ñanna ge emnde na cekwa ndzedá-aatare na, magakuriyanka ba ge iya. ⁴⁶ Daaci itare, watse tá dáterá á de magaterá palasa na á zleka d'ekid'eki na. Amá emnde a jirire wá, tá de shá shifa na á zleka na.»

26

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mark. 14:1-2; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Zlanaazle Yaisu tsáká elva-aara maa, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: ² «Diyakurdiya muñri á *Paska wá, a juwaa ba háre buwa. Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá eksiva á ba am muñri ñanna, tá de zleneliyá áte dzangala.»

³ De jarammeje male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á ba am sarte ñanna am mba Kayafas ñane male á *liman-aha bademme. ⁴ Daaci ta njantaa átirpalle geni tá eksevaksá Yaisu an nasherire, tá kedánaakeda shifa-aara. ⁵ A ba itare am dágave-aatare: «Magaumika una ñanna vaci muñri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu

(Mark. 14:3-9; Yuh. 12:1-8)

⁶ Am sarte na Yaisu am Baytaniya na wá, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve, ⁷ a demhe ge mukse umele an kuderá á waye-aara, á se emtake, kwakya gane-aara, a de puwar waye ñanna ge Yaisu áte ire-aara am sarte na ankwá á za dafa. ⁸ Ba ta naa una ñanna pukura-aha, a naba jaterhe ge ervaunje, a ba itare: «Azara shagerire-aara jeba á bádza duksa na? ⁹ Ambane ka ma ta velu waye ñanna, ma tá sha shunngu kwakya an ñane, daaci ma tá tegater ge talága-aha!» ¹⁰ De cenánkena Yaisu elva na tá weshaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwá hyaná lyuwa ge mukse na? Názena a maginaa ñane na shagera jipu. ¹¹ Adába uwe, talága-aha wá, ma vaatara keni watse tá ankwá átevege kure, amá iya wá, watse ya baaka átevege kure. ¹² Ñane wá, waye na a puwiyaare ñane na wá, tsatsiyaatsatse ge b'eliya am evege. ¹³ Yá ndaakur ba jirire: Am huđe á duniya bademme, bademme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda ankwá á vela Yaisu

(Mark. 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Daaci ankwá palle á pukura-aha kelaawa ju buwa, zhera-aara Yahuda Iskariyaud, a tsete duwa-aara á deza male-aha á *liman-aha, ¹⁵ a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá vite uwe yá magakuránmaga ya pute na ni á demda Yaisu am erva á kure?» Ta naba kezlanaa shunngu kul keye, cappe ta puwanem am erva. ¹⁶ A fantau á ba am sarte ñanna Yahuda ge tataya faterem Yaisu am erva ge emnde na á ba an keski.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara

(Mark. 14:12-21; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)

¹⁷ Am váha zunñwire na tá za muñri na baaka shahi á makalá am huđe-aara na, duwa á pukura-aha, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Ká kátá njá de tsatsaká dafa á *Paska am tate-ara?» ¹⁸ A ñute ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem mba á manya am huđe á ekse, de bawanánba wá: a ba malum wá, hyephe sarte-aaruwa yá kátá za muñri á Paska antara pukura-aha-aaruwa am mba á ña.» ¹⁹ Pukura-aha ta magaa názena a baterna Yaisu na, daaci ta tsatsaa muñri á Paska.

²⁰ Am iga a manjaripu maa, Yaisu antara pukura-aha-aara ta nja arge masane. ²¹ A ba ñane á elvan ge itare arge masane ñanna wa: «Náwa yá ndaakur elva, yá ndaakur ba jirire: Watse á veliya ba palle á kure.» ²² Daaci, bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa, ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni ba: «Iya ka ndza Yaakadada?» ²³ A ñute ge Yaisu, a ba ñane: «Edda una ni erva á ñere antara ñane am tása na wá, watse á veliya ba ñane. ²⁴ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekyá-aara sey ba yá emtsa. Ate una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte iya wá, ba estuwa. Amá watse zladá jipu ge edda una ni á de veliyá ñane, ambane ma yareka.» ²⁵ Yahuda wá, á de velaná ba ñane keni, a eksetaa elva, a ba ñane: «Iya ka ndza Yaakadada?» A ñwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

Masane cuđe'de

(Mark. 14:22-26; Luka 22:15-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²⁶ Am sarte na tá ankwá za masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlante dafa na, daaci a vaterete ge pukura-aha-aara. «Nawmbare zawuze,» a ba ñane, «una ñanna vuwa-aaruwa.» ²⁷ Am iga á una ñanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterete: «Shawushe», a ba ñane á elvan ge

itare. ²⁸ «Adaba una njanna uzhe-aaruwa; a puva adaba emnde kwakya, geni emnde kwakya a sharánsha gabera á haypa-aha-aatare, Dadaamiya á ngudaterá an una njanna namána ge emnde. ²⁹ Yá ndaakur ba jirire: Am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza á náfa antara kure mázla-aara, sey watse mí de shá ba una anjwaslire am zlanna á Edderwa.» ³⁰ Am iga á una njanna maa, ta eksante lahe á gálá Dadaamiya, ba tse-aatare, ta zlala ádeté ire á Wa Anyaranyara.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

³¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «An vayiya vatena wá, bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Adaba anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Watse yá ejja suni, bademme á kyawe-aha am walda tá de kya. ³² Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zunjwe arge kure á dem Gallii.» ³³ A njwanante ge Piyer, a ba njane á elvan ge njane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá yakaaka d'ekid'ekí.» ³⁴ A njwanante ge Yaisu: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyua tsákálá, watse ká bánba ka ser keye geni diyakikire.» ³⁵ A ba Piyer: «Yá ndaaka una d'ekid'ekí. Ma emtsa antara ka keni ba yá emtsa.» Bademme á pukura-aha umele keni ta ndahán ba estuwa.

Yaisu am Gaicaimane

(Mark. 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Daaci daada Yaisu antara pukura-aha-aara á dem tate na tá d'ahaná an Gaicaimane na. A ba njane á elvan ge pukura-aha: «Náwa njawinja áhuna, iya kwaye yá de maga maduwa áhuwa.» ³⁷ A eksetaa tara Piyer, antara egdzara á Jaibaidaiyus buwa, ta duwa antara njane. Fantaufe wá, á tápá emtanj'kire, á tápá ba zladá na ni an tsaka ire na am ervaun'de-aara. ³⁸ Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Baaka zladá na ni yá tapánka na am ervaun'de-aaruwa, yá tápá zladá á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka háre d'ekid'ekí, sheraumishera ice ba shagera.» ³⁹ A zlalehe yiyye cekwaan'gudí an itare, a de kezlaa ugje am haha, wafke-aara ba teppe áte haha, a magaa maduwa. A ba njane am maduwa-aara: «Eddaye-aaruwa, máki á gevge wá, tasle á nj jinaaja zladá na ba yiyye an ya. Amá wá, áte una yá wayaná ya ka, áte una ka wayetaa ka.»

⁴⁰ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am háre. A ba njane á elvan ge Piyer: «Dzegwakuránka njá an ice ba saa palle keni degey? ⁴¹ Pauka háre! Magaamaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarf'ire, amá baaka pay'dá á vuwa.» ⁴² A daliye zlafe ádaliye ge buwire, a de magaa maduwa-aara, a ba njane: «Eddaye-aaruwa, mákini á taa jaaveka zladá njanna áte ya na, sey ba yá shushe wá, a gevge ba namaari á nj.»

⁴³ Eptsaa-aara zlafe ádaliye á seza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am háre. Dzegwaránka basha háre d'ekid'ekí. ⁴⁴ A daliye zlafe ádaliye á dem tate á maduwa-aara, a de magaa ba kelaa maduwa-aara njanna ge keyire. ⁴⁵ Zlauze wá, a eptsehe zlafe ádaliye á seza pukura-aha-aara na. A ba njane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba háre á kure, kwá anjwa puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya, iya *Ura á emnde bademme, hyephe sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa. ⁴⁶ Tsawetse! Kwaye samsa edda una ni a veliyaa njane na, mí de yainuye.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴⁷ Ba elva njanna keni zlafe zlanaaka Yaisu wá, tá zhárá ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá d'aba Yahuda njanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha. ⁴⁸ Yahuda na a veluwa njane Yaisu na maa, kwaratersekwara nalaama á ngyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde njanna. A ba njane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá anjwa gan use ge ura ni, seke anjwa urire á njere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba njane, naba eksauváksa.»

⁴⁹ Ba watsewatse wá, a duhe ge Yahuda njanna á deza Yaisu: «Use malum, a ba njane á elvan ge njane, daaci á gan use an ervaun'de-aara palle agire. ⁵⁰ A njwanante ge Yaisu, a ba njane: «A gevge názena ka se maganaa ka na ura-aaruwa.» Daaci yálla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaahé. ⁵¹ Ura palle am emnde á Yaisu, a naba tedese masalam-aara njane keni, a wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle. ⁵² «Femfa masalám á nj am bere-aara», a ba Yaisu á elvan ge njane. «Adaba emnde na tá tedá masalam, itare keni watse tá kedaterá á ba an masalám. ⁵³ Diyanjka ka yá dzegwándzegwa d'aha Edderwa ge se meliyumele, ba seke ndáhámina ká zhárá ba malika-aha á wáwa á tsaka an debu kelaawa ju buwa emtu? ⁵⁴ Amá watse á geva

estara kena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya na? Afaba áte una am wakita wá, sey á gevge ba estuwa.»

⁵⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge dikele á emnde ñanna baðemme: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erwa na mu, ya neyle emtu? Ábi kelaazare yá njá á ba am mashidi, yá ankwá kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? ⁵⁶ Amá diyaweddiye geni baðemme á mága ñanna wá, ba geni a gevge elva-aha na ni ta ndahanaa nabi-aha ankwá am wakita á Dadaamiya na.»

Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha baðemme, ta naba yánhe.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke

(Mark. 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Daaci emnde na ta eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á Kayafas ñane male á *liman-aha. Mbate kertenj jarammeje malum-aha á *tawraita, antara male-aha á ekse katakappe am mba á male ñanna. ⁵⁸ Piyer wá, a daa ðaba Yaisu á dehuwa, amá wá, gaterápteka ðekidíeki. A de demhe á ba á dem riya-aara, a de njehe am dágage á emnde a ufa mashidi, ge zhara lámare ñanna, ma watse á zla estara keni.

⁵⁹ Male-aha á *liman-aha antara emnde a *kendekyiya na baðemme farantaufe ge tataya ba ni ma a ndarsende emnde umele elva an dzála áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá ñanaaṅa shairiya á emtsa. ⁶⁰ Kwakya tsa emnde na ta de ðatsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte ñane. Am iga-aara, saremsa emnde umele ta buwa wá, ⁶¹ a ba itare: «Zhel na degi a bantsa ñane: Yá dzegwándzegwa mbedánaambeda *mashidi á Dadaamiya yaikke na. Yá nderaalindere am hare keye, á bina.»

⁶² Hattse a tsete ge male á *liman-aha na, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaka elva ðekidíeki ka? Tá ndáhá uwe ñane áte ka emnde na?» ⁶³ Amá a ðu ba we-aara Yaisu. Daaci a ba male á liman-aha na á elvan ge ñane: «Yá ndavaku una an zhera á Dadaamiya edda á shifa, ndindaha ba jirire ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya na emtu?» ⁶⁴ A nwanante ge Yaisu, «Ba estuwa,» a ba ñane á elvan ge ñane. «Amá wá, á katafke cekwaanḡuđi watse kwá niina ya *Ura á emnde baðemme yá njá am naðafa á Saksage na Slekse ba ñane na, watse kwá niina zlaðe adaliye, má watse yá sawa áte kumba á samaya.» ⁶⁵ Daaci male á liman-aha na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara, a ba ñane: «A ganve ire-aara kalle an Dadaamiya.» A ba ñane á elvan ge emnde: «Baaka wedere á miya an seyde-aha mazla-aara. Ábi cenakuráncena an hyema á kure názena a ndahanaa ñane. ⁶⁶ Emtu estara á bá kure?, a ba ñane á elvan ge emnde a *kendekyiya. A ba emnde: «Una ba haypa-aara, a njeka an shifa ðekidíeki.» ⁶⁷ Daaci ta naba kyefanem nyaihe am ice, ta vavante ðeðekwa, emnde umele ta vavante babárva, ⁶⁸ a ba itare tá elvan ge ñane: «*Almasiihu, diyeddiye mu a jakaa ware.»

A ba Piyer ñane diyaaka Yaisu ðekidíeki

(Mark. 14:66-72; Luka 22:56-62, 63-71; Yuh. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Am sarte ñanna wá, Piyer ankwá á njá am dagela am huðe á riya á male á *liman-aha. Daaci a sesehe ge kwatena á male á liman-aha maa, a ba ñane á elvan ge Piyer: «Ka keni ka ura á Yaisu zhel emnde a Galili na.» ⁷⁰ Amá eksarka Piyer ðekidíeki, a ba ñane á elvan ge kwatena ñanna á katafke á emnde baðemme: «Ma ká ndaha elva á uwe keni diyanka ya ðekidíeki.» ⁷¹ A tsete ge ñane ankwá á dete wakiya, sesse kwatenaha umele daduwa á dezeńára. Ba a puwete ice áte ñane wá, a ba ñane á elvan ge emnde: «Degiya una keni ba ura á Yaisu zhel emnde a Nasarátu na!» ⁷² Piyer a naba kwaleve zlaðe ádaliye, a ba ñane: «Náwa waða-aaruwa máki diyandiya dawale ñanna. Ba jirire diyanka dawale ñanna.»

⁷³ Cekwaanḡuđi am iga á una ñanna maa, ta gapte ge emnde na tá ankwá áhuwa á deza Piyer, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ba jirire ka keni ka ba palle-aatare, aḡaba á ba áte nara á ña keni diyarakdiya emnde, diyardiya tate na ka sawa átekwa na.» ⁷⁴ Daaci Piyer a fantau ge za waða-aha, a ba ñane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale ñanna ðekidíeki.» Á ba am sarte ñanna wá, tsáktsákwalikwaa, a ba tsákála. ⁷⁵ Daaci Piyer a naba yehete elva na ndza a bannaa Yaisu, a ba ñane: Lauktu á kyuwa tsákála wá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na. Mazla-aara ba segáshe-aara, a de kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

27

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu

(Mark. 15:1; Luka 23:1-2; Yuh. 18:28-32)

¹ Weráwera ekse an enjya werre wá, baďemme á male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse njarantenja mazle-aara ganakini sey tá ejja shifa á Yaisu. ² Ta naba puwete záwa áte njane, ta danán ge sleksu *Pilaatu, njane slekse yaikke am kwara njanna, a fanaa njumna a Rauma.

Emtsá á Yahuda

(Sler. emnde 1:18-19)

³ Yahuda na a velanaa njane Yaisu na nanna ganakini njugufarnjgudfa Yaisu am shairiya maa, a deme am tuba, a naba sateraa shungu-aatare kul keye na ndza ta vantaá áte Yaisu na ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse. ⁴ A ba njane á elvan ge itare: «Yá an haypa ba iya, adaba ya velu ura cudedde geni tá ejja shifa-aara.» A ba itare tá elvan ge njane: «Ázara lámbe á njere áte una njanna? Una á shá ba ka.» ⁵ Yahuda a naba puwateranve shungu am *mashidi yaikke, a de zlenjelaá ire-aara áte záwa.

⁶ Daaci male-aha á liman-aha ta halante suley na. Amá á bá itare: «An piya am *tawraitá ganakini mi puwante suley na ge suley á slera á Dadaamiya, adaba gane á shifa á ura.» ⁷ Daaci ta magaa sawari am dagave-aatare, geni tá shekwevshekwe fe á slendera gahe umele an njane, ge heďa wayve-aha am huďe-aara, ta naba shekweve. ⁸ Adaba una njanna, sem vatena tá dáhá fe njanna an fe á uzhe. ⁹ Daaci gevge názena ndza a ndahanaa nabi Yairaimiya, a ba njane: «Halarantehála suley kul keye na egdzara á *Iserayiila, ta ges gane-aara átekwa na, ¹⁰ daaci ta shekweve fe á slendera gahe an njane, ba seke una a binaa Yaakadada na.»

Sleksu *Pilaatu anjwa á ndavanu elva ge Yaisu

(Mark. 15:2-5; Luka 23:3-5; Yuh. 18:33-38)

¹¹ Tsarnaatse Yaisu á katafke á slekse yaikke, a ndavanuwa njane elva ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A njwanante ge Yaisu, «Ba estuwa», a ba njane á elvan ge njane. ¹² Am iga á una njanna maa, male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, tá anjwa datsanve elva wá, Yaisu a naba dfu we-aara mazla-aara. ¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge njane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?» ¹⁴ Amá Yaisu a dfu ba we-aara, kamákamá ndahaaka elva. Haa slekse a magaa najipu kwakya.

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu

(Mark. 15:6-15; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)

¹⁵ Ba kelaa má samsa munri á *Paska wá, slekse anjwa á belaterá dangay palle, edda una tá kataná itare na ge emnde a ekse. ¹⁶ Ay am sarte njanna maa, ndza anjwa slemandzawe umele am dangay, zhera-aara Yaisu Barabas. ¹⁷ Daaci á bá slekse á elvan ge jáháva: «Am dagave á tara Yaisu Barabas, antara Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu na mu, kwá kátá yá belakurá ware?» ¹⁸ Diyaadiya tsa ganakini ta danaa Yaisu adaba ba shelha baaka elva umele.

¹⁹ Am sarte na sleksu *Pilaatu anjwa á kya shairiya á Yaisu na ma, mukse-aara a naba belanvaa ura, a ba njane á elvan ge njane: «Maganánka ba uwe keni ge zhel njanna dekideki, baaka haypa-aara. Adaba vatena ya hare á ba am palasa á shene adaba njane.»

²⁰ Amá a ba male-aha á *liman-aha, antara male á ekse tá elvan ge jáháva: «Bawánba kure geni a belarakurnaabela ba Barabas, a jareja Yaisu.» ²¹ Slekse a ndavateruhe zlađe adaliye, a ba njane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá belakurá ware am emnde buwa njanna?» Ta vante jawapa, á ba itare: «Belanjernaabela ba Barabas.» ²² A ba njane á elvan ge itare: «Yá maganá uwe ge Yaisu na tá dahaná an Almasiihu na?» Baďemme-aatare ta njwanante, a ba itare tá elvan ge njane: «Zlenjelezlenjela áte dzanjgala!» ²³ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzedfa, a ba itare: «Zlenjelezlenjela áte dzanjgala!»

²⁴ Am nanna sleksu Pilaatu baaka názu á maganá njane, emnde tá far ba hula maa, a kevaa yawe, a baraa erva-aara á katafke á emnde, a ba njane á elvan ge itare: «Shifa á zhel na kwá de jáná kure na, haypa-aara á shika dekideki, á shá ba kure.» ²⁵ Baďemme á jáháva a njwanante, a ba itare tá elvan ge njane: «Una á shakaaka, haypa á ja shifa á zhel na á ba am mbiye á njere antara egdzara á njere.» ²⁶ Daaci sleksu Pilaatu a naba belateraa Barabas, amá Yaisu wá, ta zu an ja, lauktu ta de zlenjelaná áte dzanjgala.

Sawji-aha tá anjwa á epsawa Yaisu

(Mark. 15:16-20; Yuh. 19:2-3)

²⁷ Daaci ta naba danhe ge sawji-aha á sleksu *Pilaatu Yaisu na á dem huďe á há á slekse, ta de jamme ge sawji-aha baďemme, tá á ba arge njane. ²⁸ Ta naba tsekwanse am nanjyuwe-aara, ta tsekwanme am dira hanje. ²⁹ Am iga á una njanna maa, ta

nderse dake, ta faɗanse ire an ɗane ágire *ɗanƙaula, ta fanem zade am naɗafa-aara. Mazla-aara ta gyanu rume ágire tá epsawupsawa, a ba itare tá elvan ge ɗane: «Aska á ɗa, slekse á Yahudiya-aha!»³⁰ Ta naba kyefanem nyaihe am ice. Ta lyevaa zade na am erva-aara, geni tá jánán an ɗane am ire.³¹ Zlaruzle am maganaa palasa, ta tsekwanse am dira hanje na, ta tsekwanne am náza-aara, lauktu ta dáná á dem tate na ta zlejelanaa áte dzaŋgala.

Náwa ta zlejelanaa estuwa Yaisu áte dzaŋgala

(Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27)

³² Am sarte na daransede, ta de jaa ire antara ura Siraine umele zhera-aara Simaun, ta naba hyarhe ganakini á sepá dzaŋgala á Yaisu.³³ Daraada am tate ɗanna tá ɗaháná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire maa,³⁴ ta de fanu mbazla ge Yaisu áhuwa. Mbazla ɗanna keni anƙwa duksa ya iyaihe am huɗe-aara. Amá ba a tapanaahe ge Yaisu mbazla na wá, a naba kwalve, shaaka ɗekideki.³⁵ Daaci ta naba tsakwanse am kazlaŋa-aara, ta zlejelehe áte dzaŋgala, ta tegaa kazlaŋa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaŋa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná ɗane ma uwe keni.³⁶ Daaci ta njehe á ba áhuwa ɗanne ge ufufa-aara.

³⁷ Ta puwete názena ta bantsa itare tá jánán aɗaba ɗane na áte naláwa, ta fetehe átire ge ɗane. Náwa názena ni ta puwetaa itare: «Ba ɗane una Yaisu, slekse á Yahudiya-aha.»³⁸ Tá anƙwa neyle-aha buwa ta zlejelater átirpalle antara Yaisu áte dzaŋgala-aha-aatare. Palle ta zlejelananaa am naɗafa, palle keni am názlaba.

³⁹ Emnde a degáshe am tate ɗanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazle.⁴⁰ A ba itare tá elvan ge ɗane: «Ábi ka bántsa ka ká naba mbeɗanaambeɗa *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele á ba ka? Labara ká taa ɗezlanaaka ba ka ire á ɗa? Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya, tsekwanaatseƙwa kwa ire á ɗa áte dzaŋgala na!»⁴¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á ekse baɗemme ta fantau ge epsawa Yaisu. Ta bántsa itare wá:⁴² «Iyau, á dzegwándzegwa ɗezla emnde umele, ire-aara wá, á taa ɗezlanaaka! Ábi ɗane slekse á Iserayiila-aha? A tsekwanaatseƙwa kwa ire-aara áte dzaŋgala na? Máki tsekwanaatseƙwa wá, baɗemme mi fetarfe áte ɗane.»⁴³ A bántsa ɗane a fetaare an Dadaamiya, ɗane *Egdza á Dadaamiya, mi ezzhara kwa kina má watse á sawa Dadaamiya ɗanna á se melanumele!»⁴⁴ Neyle-aha buwa na ta zlejelaterhe áte dzaŋgala antara Yaisu na, itare keni ta zlazlese Yaisu ba seke male-aha ɗanna.

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu

(Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)

⁴⁵ Daaci a tsekwaa ge tabeɗammire an vacitire am huɗe á duniya baɗemme, dem lásar emnde ta á ba am tabeɗammire ɗanna.⁴⁶ Á maga saa keye wá, Yaisu a ketaa kwará á ba an ndzeɗa: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?»⁴⁷ Á bá emnde umele am emnde na tá anƙwa á tsaatse áhuwa: «Zhel na degiya á daha nabi *Ailiya.»⁴⁸ Palle-aatare a teɗante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngudetaa áte zade, a femhe am mbazla umele ɗanɗanɗe ba estuwa, daaci a kante, a fante áte we ge Yaisu geni a shushe.⁴⁹ Amá a ba emnde umele-aatare: «Tsawaatse emtsaɗe, mi ezzhara má watse á semsa Ailiya ɗanna á se melanumele.»⁵⁰ Yaisu a fu hula zlaɗe ádaliye, mazla-aara a naba zili ge shifa-aara.

⁵¹ Am sarte ɗanna maa, anƙwa kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá. Haha keni anƙwa á gajawa, palaha-aha tateptate ba bailey bailey.⁵² Irekhyia-aha keni kerten ta an wara, emnde á Dadaamiya na ndza matsarematsa na kwakya tsaretse am faya.⁵³ Emnde na ta tsetaa am faya ɗanna wá, am sarte na tsetsa Yaisu am faya na, daremda á dem berni cuɗeɗɗe, emnde kwakya naráterna.

⁵⁴ Sawji-aha na a sáteraa ɗgumna a Rauma, antara male-aatare baɗemme tá anƙwa ufa Yaisu na. Ba ta naa gejava á haha antara názena magaavemaga baɗemme na wá, dámdá lyawa am itare jipu. A ba itare: «Zhel na egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁵⁵ Tá anƙwa ɗwasha keni kwakya am tate ɗanna. Ta tsaahé yiyye, ta zhara názena ni anƙwa á magava na. Nwasha ɗanna kwaye ta saa á ɗaba Yaisu á sawa am kwara á Galili ge maganaa slera.⁵⁶ Tá anƙwa tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmetare ge tara Yakuba an Yusufa, ira emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, am dagave á ɗwasha ɗanna.

Faremfa Yaisu am irekhyia

(Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)

⁵⁷ Herzhe watse á belya vaciya wá, a naba semhe ge sleberba umele ura á ekse á Arimatiya zhera-aara Yusufu. Njane keni fetarfe áte Yaisu. ⁵⁸ A duhe ge Yusufu njanna á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. Daaci a ba slekse a varanteva. ⁵⁹ Duwa á Yusufu, a eksante emtsa na, a de fademe am kalpakane anwaslire tsefanje, jeba á kalpakane njanna ba lefedfe. ⁶⁰ Daaci a de zlavanaahe am irekhya-aara halál na a yese am cacera, zlafe ba unjule á zlauzle-aara ge yá irekhya njanna. Daaci a berhanu palame yaikke ge we á irekhya njanna, lauktu a zlala. ⁶¹ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na wá, itare zlalarka, ta naba njehe, wafke-aatare ba ndanje á deza irekhya na.

Sawji-aha tá anjwa ufa irekhya á Yaisu

⁶² Makuralla-aara, amaana kwaskwe á puwansepuwe wá, ta naba tsetehe ge male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha ta deza sleksu *Pilaatu. ⁶³ A ba itare tá elvan ge njane: «Ambarka á njá, yehanerteyeha názena a ndahanaa slefida njanna am sarte na zlafe an shifa. A bantsa njane, watse á tsetse am faya am hare-aara ge keyire am evege. ⁶⁴ Ambane ká bela emnde tá de ufa irekhya-aara am hare keye njanna. A de tedarseka pukura-aha-aara, daaci watse tá baterán ge emnde geni tsetse am faya. Daaci fidire-aatare njanna á de jauje ge una werre.» ⁶⁵ A ba edda á hákuma á elvan ge itare: «Kwaye sawji-aha njanna, dawmbare, de magaumága názena kwa dzegwanaa kure ge ufufa-aara.» ⁶⁶ Daaci ba zlalá-aatare, ta de vanyaa we á irekhya ba shagera, ta fafete damshe á ngumna, ta bazlaa sawji-aha ge ufufa-aara.

28

Yaisu tsetse am faya

(Mark. 16:1-10; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe, an enjya werre ge laade wá, daremda tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na ta de zhara irekhya na. ² Ba watsewatse shekwaraaka dekideki wá, bademme á haha á gyagya á ba an ndzedá, a tsekwaá ge malika á Yaakadada á sawa am samaya, a berhanvuwe palame na ge we á irekhya maa, a njetaa átekwa. ³ Malika na á mbá wulwulire ba seke kárá á ráde. Nanggyuwe-aara dzayye telle jauje ba ge sluzhe keni. ⁴ Naranna emnde a ufa irekhya na wá, ba gyaagya keni tá gyagyeteke mazla-aara ge lyawa, garevge ba seke baaka shifa am itare dekideki.

⁵ Amá njwasha na wá, a ba malika njanna á elvan ge itare: «A wakurka lyawa dekideki, adába diyandiya kwa se tataya Yaisu na ta zlenjelaa áte dzangala na. ⁶ Amá njane baaka áhuna mazla-aara, tsetse am faya ba seke una ndza a enndaha na. Sawmbare nawanaana tate na ndza á zlava átekwa. ⁷ Kina wá, dawmbare ba watsewatse, de mbedawaterumbede labare ge pukura-aha geni baaka, tsetse. Baira watse á daada ba njane zunjwe arge kure á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa. Una ya bakurnaa ba iya.» ⁸ Daaci ba zlalá-aatare ge njwasha na áte we á irekhya, ta zlalaa á ba á zhagade ge daterá labare na ge pukura-aha á Yaisu. Tá zlalá na wá, ervaunje-aatare ba seke nama, an weshá an lyawa zlafe ádaliye.

⁹ Cekwaangudí wá, Yaisu a se yaiterwa á ba an ye ge njwasha na: «A vakurteva Dadaamiya hairire», á bá njane á elvan ge itare. Zhagade ge njwasha na ádezerjara, ta kezlan ugje, ta njante sera, tá anjwa á eggala. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «A wakurka lyawa dekideki. De bawateranba ge egdzar mama-aha-aaruwa, a daruwa á dem Galili, tá de niina áhuwa.»

Názu watse tá ndahaná sawji-aha á ufa irekhya

¹¹ Zlafe tá á ba áтира zlala emtsaade njwasha na wá, sawji-aha á ufa irekhya na keni, emnde umele-aatare zlarzlala á dem huđe á ekse, ta de mbedateru labare ge male-aha á *liman-aha. ¹² Male-aha á liman-aha ta magaa sawari am dagave-atare antara male-aha á ekse maa, ta vatere shungu camballe ge sawji-aha na. ¹³ A ba itare ta elvan ge itare: «Bawanba geni tá se tedesaa ba pukura-aha-aara an vayiya am sarte na njere njá am hare. ¹⁴ Ma a cenanaa ba edda á hákuma keni, diyanjerdiya njere názena ni njá de ndahaná njere, ba názara keni á shakuraaka dekideki.» ¹⁵ Daaci sawji-aha ta naba lyeava shungu na, ta maganaa áte una ni ta ndaaterndaa na. Ta naba hyanme fida njanna am dagave á Yahudiya-aha bademme, sem vatena ta tsaa á ba áte una itare.

Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁶ Daaci zlarzlala pukura-aha kelaawa jemteke keredfe á dem Galili, ta deba áte egdza wa na ndza a baternaá Yaisu na. ¹⁷ Ba ta puwete ice áte njane, ta kezlan ugje, tá

aɲkwa á eggala. Amá emnde umele-aatare ta magaa shaige ganakini ɲane ka. ¹⁸ Samsa Yaisu á sezetare ba herezhzhe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Baɲemme á hákuma ta fimaa á ba am erwa-aaruwa, ma am samaya, ma am duniya keni. ¹⁹ Daaci naba dawmbare ma á dem larde-ara keni baɲemme, ma emnde-ara keni gawatervege emnde-aaruwa, mágawateránmaga baptisma an zhera á Edderwa, an zhera á Egdza-aara, an zhera á Shedekwe Cufedde. ²⁰ Kwarawatersekware maga fesarfire am názena ya fakuraara ya baɲemme. Diyaweddiye ganakini iya antara kure wá, yá aɲkwa antara kure ma vaatara keni, dem halavuwa á duniya.»

Labare á higa na a puwetaa MARKUS

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)

¹ Náwa a fantuwa estuwa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya:

² Anƙwa am puwa am wakita á nabi Aisaya, a ba Dadaamiya:

«Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á ña, á tsatsakaná ñane baráma.

³ Zlabe ádaliye a ba ñane: Anƙwa ura á bálá elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unñjule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara a gevge ba ndedfde.»

⁴ Am iga a una ñanna maa, a naba semhe ge Yuhanna slemaga baptisma á sem kaamba, ba seke una a ndaana nabi ñanna, a fantau ge balaterá waazu ge emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.» ⁵ Daaci saresse emnde a Urusaliima ba kwakya, antara emnde na tá am kwará á Yahudiya gergere bademme, ta seza Yuhanna ge cena waazu-aara, daaci ta naba sanse haypa-aha-aatare, ñane keni maa, a magateraa baptisma am guwa á Urdun.

⁶ Nanɣyuwe na a tsekwanaa Yuhanna wá, ta hanaa am úgje á ezlegwame, ndza á ñguda ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama. ⁷ A baa ñane am waazu-aara: «Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa wá, edda-aara ñanna an hakuma ba ñane arge iya, ba ge sadanse kimake am sera keni hyanefka ya dekideki. ⁸ Iya, yá anƙwa á magakurá baptisma an yawe, amá ñane wá, á se magakurá baptisma an Shedfekwe Cudedfde.»

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ Á ba am hare-aha ñanna maa, a naba semhe ge Yaisu á sa am Nasarátu am kwará á Galili, Yuhanna a se baranve am guwa á Urdun. ¹⁰ Am sarte na sessa Yaisu am yawe, a naa werthehe ge samaya, anƙwa á tsekwa Shedfekwe Cudedfde á setarge ñane ba seke takala. ¹¹ Cekwaangudí wá, tá cená ba ye á sawa am samaya ñanna, a ba edda-aara á elvan ge ñane: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu, bademme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

Shaitaine anƙwa á bada Yaisu

(Mat. 4:1-11; Luka 4:1-13)

¹² Cekwaangudí am iga á una ñanna wá, Shedfekwe á Dadaamiya á naba daa Yaisu á dem kaamba. ¹³ Hare kul ufafe á njá á ba am dagave á dabba-aha am kaamba, a de badanaa Shaitaine am hare kul ufafe ñanna. Ta magannaa ba malika-aha slera am kaamba ñanna.

Pukura-aha á Yaisu zunñjwe ta ufafe

(Mat. 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Nɣudarnɣuda Yuhanna am dangay maa, am iga-aara daduwa Yaisu keni á dem kwará á Galili, a de fantau ge balaterá labáre á higa na ni a belanaa Dadaamiya ge emnde. ¹⁵ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, hyefhye sarte na ni a tsanaa Dadaamiya, samsa sarte á nja am kwará-aara, magaumága tuba, lyauvalya labáre á higa.»

¹⁶ A gapte ge Yaisu cekwaangudí a fába we á haye á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, tá an egdza emmenjara Andere. Tá anƙwa á puwa narre-aatare á dem yawe adába itare ta emnde a sluwa kelfe. ¹⁷ Daaci a naba daterdáhá Yaisu: «Sawmbare dabawidába, yá gakurvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke una ni má tá jahawa kelfe-aha á dem narre na,» a ba ñane á elvan ge itare. ¹⁸ Ba watsewatse, ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa ñanna, ta fába Yaisu.

¹⁹ Ta gapte ba cekwaangudí á de katafke wá, Yaisu a naa egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna tá am paare á yawe, tá anƙwa á tsatsa narre-aatare. ²⁰ Daaci a naba daterdáhá Yaisu itare keni, ta naba yaa eddetare Jaibaidaiyus am paare áhuwa antara emnde a slera-aara, itare ta fába Yaisu.

Yaisu ñyainseñgye shaitaine am ura

(Luka 4:31-37)

²¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu antara pukura-aha-aara ñanna ta zlala á dem huđe á Kafarnahum. Samsa kwaskwe á puwansepuwe a naba dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de kwaraterse elva á Dadaamiya. ²² Itare ta mága ba najipu-aara, adaba ñane kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraita, amá edda á elva ñanna ba ñane, á kwaraterse á ba an hákuma.

²³ Vacite ñanna maa, ndza ankwá ura an shaitaine am vuwa-aara am jáháva-aatare, ²⁴ a naba fu hula zhel ñanna, a ba ñane a elvan ge Yaisu am hula-aara: «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázeñere? Niya á ña ka se kefanerkefa emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cufedde na belakaa Dadaamiya na.» ²⁵ Yaisu a naba valarhe ge shaitaine ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: «Duđe we á ña, sesse am zhel na ba kina!» ²⁶ Daaci a naba slakalapte ge shaitaine am zhel na, a fu hula an ndzedá-aara bademme, a sesehe am ñane. ²⁷ Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dagave-aatare: «Ázara kena jeba una? Ba vaci palle keni cenaneránka jeba á tsaha na, naneránka keni jeba á hákuma na ni, ura ba a ndanse elva ge shaitaine am ura ni, a naba sesehe!» ²⁸ Kertej hyaranmehye labare á Yaisu am kwará á Galili bademme.

Yaisu a mbateraah e emnde kwakya am lapikere gergere
(Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41)

²⁹ Ba segashe-aatare am mashidi wá, Yaisu a daba tara Simaun antara Andere á dem mba-aatare, ta dtabaterdfába tara Yakuba antara Yuhanna keni á dehuwa. ³⁰ Duwa-aatare maa, ta de beraa shawle á Piyer mukse, á ba á zlava, á wáná zlagzlagi. Daaci ba demda á Yaisu, ta naba mbedanuhe. ³¹ A duhe ge Yaisu á dezeńara, a de ñanaa ba erva, a tsantehe, a naba mbehe, a fantau ge magateraa kashi.

³² Eblyabelya vaciya, herzha mangaripu maa, emnde ta saa emnde-aha-aatare na lapika vuwa-aatare, antara emnde na tá an shaitaine na bademme áseza Yaisu. ³³ Bademme á emnde a huđe á ekse sariesse, ta se jamme áte we á wakyiya ñanna. ³⁴ Yaisu a mbateraah e emnde kwakya am lapikere-aha-aatare gergere, a ngyanse shaitaine-aha kwakya am emnde. Vaterteka baráma dfekideki ge shaitaine-aha ñanna ge ndaase elva, adaba itare diyardiya Yaisu ma ware ñane keni.

Yaisu ankwá á ja daba an waazu
(Luka 4:42-44)

³⁵ Mákurálla-aara wá, a sesehe ge Yaisu á ba an ireñlya, a zlalehe á dem kaamba yiyiye an ekse ba shagera, a de maga maduwa áhuwa. ³⁶ Daaci ta naba dabemhe ge tara Simaun antara emnde na ni tá ba kerde, ta de tataya tate na átekwa. ³⁷ De sharánsha maa, a ba itare tá elvan ge ñane: «Degiya emnde bademme tá ankwá á tatayaktátaya jipu!» ³⁸ Amá a nwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Mi zlalawa á miya á dem ekse-aha na herherzhe, yá de magaterá waazu ge emnde a ekse-aha ñanna keni, adaba a siyaa ba una ñanna.» ³⁹ Mázla-aara ba zlalá-aatare, ta fantau ge já daba am kwará á Galili bademme, ankwá á magaterá waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare, ankwá á ngya shaitaine-aha keni am vuwa á emnde.

Yaisu mbanaambe slederve
(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ A semhe ge slederve umele, a se kezlaa ugje á katafke-aara, a fantau ge ñala ázeñara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Má wayak-wayá wá, ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.» ⁴¹ Daaci Yaisu a naba zanvaarhe, a pelse erva-aara, a de fete áte ñane, a ba ñane á elvan ge ñane: «Wayanwayá ká mbehe, ba metedde vuwa á ña.» ⁴² Ba seke ndaha á miya na, a naba mbehe ge slederve ñanna metedde. ⁴³ Amá lauktu á belanaabela wá, a tedanante hyema ba shagera, ⁴⁴ a ba ñane á elvan ge ñane: «Balananseka ma ge ware keni dfekideki. Názena ká de maganaaka wá, de maranánmára ire á ña ge *liman, vanteva sadake á ña ge Dadaamiya áte una a ndanaa Muusa ge seydire á ña á katafke á emnde bademme ganakini mbakmbe.» ⁴⁵ Amá ñane, ba zlala-aara wá, a de balse labare ñanna áza emnde bademme. Adaba una ñanna Yaisu dzegwánka marse ire-aara áza emnde mazla-aara, sey á njá á ba am kaamba yiyiye an ekse, tá duwa ba emnde ádezeńara, á sawa am tate-aha gergere.

2

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara
(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Haraahare cekwaangudí wá, a naba eptsehe ge Yaisu, á sem huđe á Kafarnahum, cenarancena emnde ganakini saasa, ankwá am mba. ² Daaci kwakya nalga a se jamme am huđe á ha ñanna, sete we á wakyiya keni baaka sledde dfekideki ge kwakyire á emnde.

Daaci Yaisu a fantau ge ndater elva á Dadaamiya. ³ Á ba am sarte ñanna maa, ta semhe ge emnde umele, ta sanaa ura an matsa ubiyya-aara, ta saa sepanaa emnde ufafe am dagave-aatare. ⁴ Amá dzegwaránka dáná á de katafke á Yaisu adaba kwakyire á nalga. Daaci ta naba dafte áte ire á dzuguru, ta naba weraa ire á dzuguru ñanna am ndañjire á tate na ni átekwa Yaisu, ta velem zhel na antara egdera-aara bademme. ⁵ Nanna Yaisu fetarfire á emnde ñanna maa, a ba ñane á elvan ge edda una lapika na: «An bára haypa-aha á ña bademme egdza-aaruwa.»

⁶ Áy, tá ankwá malum-aha á *tawraitá umele á njanja am tate ñanna. Malum-aha ñanna ta fantau ge dzamanáa am ervaunđe-aatare, a ba itare: ⁷ «Kwaye zhel na ankwá á lyyi slede á Dadaamiya. Ware edda una á dzegwándzegwa yanár haypa ge ura máki Dadaamiya ka palle?» ⁸ Kertenj a naba diyeddiya Yaisu názena tá ankwá á dzamaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunđe á kure?» ⁹ Ázara una tsafsafe jauje ge banán ge edda una lapika vuwa-aara: An bára haypa-aha á ña, bi baná: Tsetse, eksanteksa egdera á ña, ezzlala an sera á ña? ¹⁰ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma ge yataare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba ñane á elvan ge edda una an matsa ubiyya-aara na: ¹¹ «Ya ndaa ba ekka, tsetse, eksanteksa egdera á ña, ezzlala á da.» ¹² Kertenj tsetse zhele na á katafke-aatare bademme, a eksante egdera-aara, a naba zlalá. Bademmire-aatare tá maga ba najipu-aara, a ba itare: «Ba ser palle keni ndza nanjeránka jeba á una d'ekideki.» Daaci ta fantau ge gala Dadaamiya.

Náwa ndza a dantaa estuwa Yaisu Laiwi

(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yaisu a naba eptsá ádalíye ádete we á haye á Galili. Kwakya nalga ta duhe ádezenara, daaci a fantau ge ndater elva á Dadaamiya. ¹⁴ Am iga á tsetse-aara áhuwa, a naa egdza á Halfa á njá am bere á hadáma, zhera-aara Laiwi, a ba ñane á elvan ge ñane: «Tsetse, sawa, d'abidába.» A naba tsa Laiwi, a d'ába Yaisu.

¹⁵ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá ankwá za d'afa antara pukura-aha-aara am mba á Laiwi ñanna, ta naba záná átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a haypa umele, adaba kwakya jeba á emnde ñanna ta daa d'aba Yaisu. ¹⁶ Tá ankwá *Farisa-aha umele, ta malum-aha á *tawraitá, ta naa Yaisu ankwá za d'afa antara emnde a jaha hadáma ira emnde a maga haypa gergere. A ba itare tá elvan ge pukura-aha-aara: «Labára á za d'afa antara jeba á emnde ñanna?» ¹⁷ De cenatercena Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera

(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Vacite umele maa, pukura-aha á Yuhanna antara *Farisa-aha tá ankwá tsufá ndera, amá pukura-aha á Yaisu tsufarka. Daaci ta naba duhe ge emnde umele, ta ndavanu ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labára pukura-aha á ña tá ekseka ndera?» ¹⁹ Daaci a ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na tá d'ahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Am sarte na ni ankwá zhele á larusa am dagave-aatare wá, tá dzegwánka tsufa ndera d'ekideki. ²⁰ Amá ankwá á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ñanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.»

²¹ «Baaka ura a venya emgyegwe a nanggyuwe an baukta áñwaslire, adaba máki á venyaná an una áñwaslire, una áñwaslire na á teda emgyegwe a nanggyuwe na, daaci á farfe te-aara.»

²² «Zlafe ádalíye, tá puweka mbazla áñwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki tsetse mbazla, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze. Daaci máki mbazla áñwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya-aha na áñwaslire.»

Ba Yaisu una edda á vaci puwansepuwe

(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Vacite umele an kwakwe á puwansepuwe, a degashe Yaisu antara pukura-aha-aara praate am dágave á fe-aha á hiya maa, pukura-aha-aara ta naba fantau ge kázla ire á hiya na. ²⁴ A ba *Farisa-aha tá elvan ge Yaisu: «Labára pukura-aha á ña tá maga duksa na an piya vaci puwansepuwe?» ²⁵ A naba ñwaterantehe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ñateraanja waya, tá an wedere á náza za ba jipu na emtu?»

²⁶ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ñanna a naba eksante tapiske na ta fan ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterte barama ba ge *liman-aha palle za tapiske ñanna. A mágava una ñanna am zamane á Abiyatar ñane male á liman-aha.»

²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe á daliye: «Á maganá ba kwaskwe á puwansepuwe nampire ge urimagwe. Urimagweka una á maganá nampire ge kwaskwe á puwansepuwe. ²⁸ Daaci ba *Ura á emnde bademme una edda á vaci puwansepuwe.»

3

Zhele an emtsa erva-aara (Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a daliye zlafe á daliye á dem mashidi, a de bera ura an emtsa erva-aara vacite ñanna. ² Am mashidi ñanna maa, tá ankwá emnde na tá tsagwáda ba Yaisu, ta fantau ge zhára Yaisu an ejkale-aatare bademme, má watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe, lauktu ma tá puwar elva adaba una ñanna. ³ Amá Yaisu a naba banán ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Naba tsetse, tsaatse á katafke á emnde bademme.» ⁴ Daaci a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba ñane á elvan ge itare: «A vamite baráma á mága uwe *tawraitá an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, keđa ura he?» Ta naba heđu we-aatare ñwarka. ⁵ Jaaja ervaunđe á Yaisu, a zharateraahe, degdegire á ire á emnde ñanna wantewa jipu. Daaci a ba ñane á elvan ge zhele na: «Pelansepele erva á ña.» A naba pelanse, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre. ⁶ Mazla-aara ba zlála á degashe ge *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare antara emnde á *Hirudus, geni tá maganá estara, lauktu tá keđanaakedfa shifa á Yaisu.

Nalga na áseza Yaisu áte we á haye

⁷ Daaci ba zlála ge Yaisu antara pukura-aha-aara á dete we á haye á Galili. Kwakya nalga na ta dabanaa ádehuwa. Emnde ñanna ta segashe am kwara á Galili, emnde umele ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, ⁸ antara am kwara á Yahudiya bademme, antara á sa am kwara á Idumaya, antara á sa á katafke á guwa á Urdun, ira á sa am kwara á Tirus antara Sidaun. Emnde ñanna bademme ta se á ba áza Yaisu adaba cenarácena labare-aara. ⁹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara, tatayauwivaatataya egdza paare á yawe, geni a becariteka emnde. ¹⁰ Adaba ñane slemba emnde, daaci emnde na lapika vuwa-aatare na kwakya ta berdavuwa ásezejara, geni tá fetefa erva-aatare áte ñane. ¹¹ Emnde na tá an shaitaine, ba ta puwete ice-aatare áte ñane maa, reppe ta naba mbedá am sera-aara, ta ámbera hula, a ba itare am hula-aatare: «Ba ekka una ka *Egdza á Dadaamiya.» ¹² Amá a naba valaterarhe ge Yaisu á ba an ndzedá geni a ndaharka elva áte ñane dekideki, ma ware ñane keni.

Yaisu ankwá á dzera pukura-aha-aara kelaawa ju buwa (Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a detaa emnde na a wayateraa ñane, ta dála emnde ñanna antara ñane áte egdza wa. ¹⁴ Ate wa ñanna maa, a de dzerese emnde kelaawa ju buwa am itare, a daateraa an emnde a bela. A dzeraterse ganakini tá nja antara ñane ba kelaazare, á belaterá á de balaterá labare á higa ge emnde. ¹⁵ Daaci a vaterte hákuma á ngya jini-aha am ura. ¹⁶ Náwa zhera-aha á emnde a bela ñanna: Simaun ñane una Yaisu a fante zhera á Piyer, ¹⁷ tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna itare ta egdzara á Jaibaidaiyus, Yaisu a faterte zhera á Bauwanairgais, amaana: hula á samaya, adaba itare ta emnde a ica ervaunđe watsewatse; ¹⁸ Andere, Filip, Bartaulauma, Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Tadawus, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, ¹⁹ ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Emnde á Yaisu ta kurken an shaitaine Yaisu

²⁰ Saasa Yaisu maa, se jarammejahe emnde zlafe á daliye, ba sarte á zu duksa keni sharánka tara Yaisu an pukura-aha-aara. ²¹ Am sarte na cenarácena emnde a há-aatare, a ba itare: «Una wá, hairireka mazla-aara.» Daaci ta naba duhe geni tá tedesetedé am dagave-aatare.

Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine (Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²² Tá ankwá malum-aha á *tawraitá am emnde ñanna ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, ta bantsa itare: «Ankwá *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha am ñane.» Emnde

umele keni ta ndahan ba estuwa, a ba itare: «A vantaa ba slekse á shaitaine-aha ñanna hákuma ge ngyesaa shaitaine am ura na.»

²³ Daaci Yaisu a ñaterter bademme á dezeńara, a vaterte elva an naraje, a ba ñane á elvan ge itare: «Á sáwá estara ni Shaitaine á báká ire-aara na? ²⁴ Am kwárá á slekse palle, máki emnde tegarsetege gergere buwa wá, á zlaleka hákuma mazla-aara. ²⁵ Zlafe ádaliye, am huđe á há palle, máki tegarsetege emnde gergere buwa, huđe á há ñanna á zlaleka mazla-aara. ²⁶ Ba duka palle ge Shaitaine keni. Má gevge ni Shaitaine a teganse ire-aara buwa am kwárá-aara wá, hákuma-aara á duka á de katafke, ma vaatara keni á zle.»

²⁷ Yaisu ankwá á sla Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka ura á dzegwándzegwa zá há á slendzedá, máki eksevaaka emtsaafde slendzedá a puwanse erva ákataliya, lauktu ñane á zá há-aara bademme.

²⁸ «Diyaweddiye una ba shagera: Bademme á haypa-aha na tá maganá emnde, antara elva a mándzawe na tá valyáná itare áte Dadaamiya na, á yateraareya Dadaamiya bademme. ²⁹ Amá edda una ni a ndaase elva a mándzawe áte Shedekwe Cufedfe wá, baaka yanarye ge ñane ñekidfeke. Adaba haypa-aara ñanna náza ba ge ñekidfeke.» ³⁰ A bateraa una Yaisu na wá, adaba ta bantsa emnde umele-aatare: An shaitaine.

Tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu

(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)

³¹ Am iga a una ñanna maa, ta semhe ge tara emmenjara, antara egdzar mama-aha á ñara, ta tsaahé á ba ágashe, ta belaa ura, ta de ñante. ³² Am sarte ñanna kwakya emnde ázeńara, amá ta naba ndahanhe, a ba itare: «Tá ankwá á ndaváká tara emmenja, antara egdzar mama-aha-ña ágashe.» ³³ A ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Ware ñane emmerwa ge iya? Emnde-ara itare egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?» ³⁴ Daaci a zharaa emnde na tá ázeńara, a ba ñane á elvan ge emnde bademme: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna. ³⁵ Ma ware una á maga názu á kataná Dadaamiya, egdza emmerwa ba ñane, emmerwa ba ñane.»

4

Naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Yaisu a daliye zlafe á de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde áte we á haye á Galili. Kwakya nalga á emnde a jemaa á katafke-aara. Adaba una ñanna, a ñjema am paare, ñane áte ire á haye; emnde wá, bademme tá á ba am haha áte we á haye ñanna. ² A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba ñane á elvan ge itare: ³ «Cenawancena, náwa yá bakurá elva: Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara. ⁴ Am sarte na ankwá á puwa nalkame ñanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte unjule, ta se tsakantehe ge yiye-aha. ⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sese á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha. ⁶ Amá de sesse vaciya an kárá-aara wá, deraadera adaba baaka slalwe ngelama. ⁷ Wulfe-aha umele zlafe ádaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake, magaaka ire. ⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a sesehe ba shagera, a waltaa an unjule-aara, a magaa ire. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara kul keye kul keye, ekte-aha umele ta yayaa kul unkwahé kul unkwahé, ekte-aha umele zlafe ádaliye ta yayaa deremke deremke.» ⁹ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Edda una máki ankwá hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(Mat. 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am sarte na baaka dikele á emnde ázeńara, ta juwa ba emnde umele-aatare antara pukura-aha kelaawa ju buwa, ta naba ndavanu maana á naraje-aha-aara. ¹¹ A ñwaterante, a ba ñane: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá emnde umele wá, ma yá ndaterndáhá keni sey á ba an naraje. ¹² Estuwa, ma tá ankwá á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka ñekidfeke; ma tá ankwá á cenaná á ba an hyema-aatare keni, tá ceneseka ñekidfeke. Adaba itare, baaka wedere-aatare an daba Dadaamiya. Ayka wá, ma andze á naba yateraarye Dadaamiya!»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:18-23; Luka 8:11-15)

¹³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina cenakuránka naraje na? Máki cenakuránka una, kwá de cenaná estara kena naraje-aha umele na? ¹⁴ Náwa maana á naraje ñanna. Slepuwa wulfe ñanna wá, á puwa ba elva á Dadaamiya. ¹⁵ Emnde umele, itare ta ba

seke unjule. Tá cenvaacena elva á Dadaamiya, amá kertenj á sawa shaitaine, á tsakse elva nanna am itare. ¹⁶ Emnde umele itare ta ba seke cacera. Má cenarácena elva á Dadaamiya, kertenj tá lyiyaná á ba an higa. ¹⁷ Amá tá vanteka slede ge elva á Dadaamiya nanna am itare. Daaci má jerje lámare umele bi zlaða adaba elva nanna wá, tá yá fetarfire-aatare ba watsewatse. ¹⁸ Emnde umele zlaþe ádaliye, itare ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya, ¹⁹ amá wá, á dem dagave á dzama á ire an kazlaþa á duniya, antara waya á nalmane kwakya, ira waya á duksa-aha umele gergere am duniya na. Á becanta ba una nanna elva á Dadaamiya na am itare, á maþka nampire dekiðeki. ²⁰ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na slede shagera na. Tá cenevaacena elva á Dadaamiya, tá lyiyaná an ervaunþe-aatare palle, elva nanna á maga nampire am itare. Emnde umele aþkwa nampire-aatare cekwa, emnde umele nampire-aatare deydey, amá emnde umele wá, kwakya nampire-aatare.»

Naraje an kárá á fanus
(Luka 8:16-18)

²¹ Yaisu a farhe zlaþe ádaliye ge tsakaterá elva, a ba nane á elvan ge itare: «Ware edda una máki a mbante kárá á fanus, á fáná am ekte á egdera, bi á unþbar tasa? Baaka dekiðeki, sey tá zlejelaná á ba áte tate-aara. ²² Daaci diyaweddiye ganakini baðemme á názena an sheþe kina, watse á sesse ásegashe. Baðemme á názena nasherire kina, watse tá diyeddiya emnde baðemme. ²³ Edda una, máki aþkwa hyema-aara, a cenevaacena.»

²⁴ Zlaþe ádaliye a ba nane, á elvan ge itare: «Faufa hyema am názena kwá cenaná kure baðemme na. Adaba baðemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya kení á de magakurná á ba áte una nanna ge kure kení. Baira á de januje nane am una kure kwá magaterán ge emnde. ²⁵ Edda una máki aþkwa ázeþara na wá, watse tá de fanaarfe zlaþe adaliye ge nane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázeþara na kení, tá de lyanvulye.»

Naraje an wulfe á wálá á ba an ire-aara

²⁶ Yaisu a farhe zlaþe ádaliye, a ba nane á elvan ge itare: «Náwa názu á gáráva an názena á magava am *kwara á Dadaamiya: Duwa á ura umele, a puwaa wulfe am feraara. ²⁷ Daaci nane á pá ba hare-aara, á kezla ba hare á bere, amá wulfe ámbra á ba segashe, aþkwa á wala, baaka názu a disaa nane am huþe-aara dekiðeki. ²⁸ Baðemme, á maganá ba haha slera. A sanse wulfe, a walante, a magaa ire, haa a nanve. ²⁹ Má welasewele, edda fe a duwa á ba an náza wa masa-aara, a de icica, adaba hyepheye sarte.»

Naraje an wulfe á pilli
(Mat. 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaþe ádaliye: «Mí slaterá an uwe *kwara á Dadaamiya? Mí shateru an naraje-ara ge emnde? ³¹ Kwara á Dadaamiya wá, á gáráva an wulfe á pilli. Nane wá, cekwa ba nane am wulfe-aha baðemme. ³² Amá má jaremje am haha, sesse wá, á wala jipu, haa á jauje ba ge duksa-aha umele an wala, á vala erva, yiye-aha tá njá am shedekwe-aara, tá maga bere-aatare kení átekwa.»

³³ Yaisu a kwaraterse estuwa elva ge emnde an naraje-aha áte una tá cenáncena. ³⁴ Baðemme á elva-aara a kwaraterse á ba an naraje. Amá ge pukura-aha-aara, am sarte na baaka emnde ázetare wá, a palateraa sera-aara baðemme.

Yaisu a ekhyaa válale
(Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Ba vacite nanna herzha maþgaripu wá, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumbize haye ádehuwa-aara.» ³⁶ Daaci ba tse-aatare, ta yaa emnde am tate nanna. Pukura-aha ta daa Yaisu am paare na a njemaa nane am huþe-aara, amá paare-aha umele kení ndza aþkwa áhuwa. ³⁷ Cekwaangudí wá, a naba tsete ge válale yaiþke átire á haye nanna, a maganaa nane wádzá á haye á ba an ndzedá haa a nante paare an yawe. ³⁸ Yaisu nane á zlava áte kataliya á paare, a þelete ire-aara áte náza þela ire, á pá ba hare-aara. Duwa á pukura-aha-aara, ta tsante am hare na, a ba itare tá elvan ge nane: «Malum, mí keða ni baaka lambe á þa?» ³⁹ Ba tsetse-aara, a naba valarþe ge válale na, a ba nane á elvan ge haye: «Tsaatse ba tseriyye.» Daaci a naba tsahe ge válale, tseriyye slede ba seke ndza magaaveka duksa.

⁴⁰ Am iga á una nanna maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Baaka fetarfire á kure áte ya emtu?» ⁴¹ Daaci jaterja lyawa jipu, a ba itare am dagave-aatare: «Ware kena nane una ni dete ba effeya antara haye kení tá fansarfe na?»

5

*A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine
(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)*

¹ Am sarte na icaransice haye nanna maa, daraada áte iga a guwa nanna. Tate nanna wá, am kwara á Gairasaine-aha. ² Ba a tsekweise ge Yaisu am paare wá, a naba sesehe ge zhele uleme am dagave á irekhya-aha, a se yainu á ba an ye ge Yaisu. ³ Zhele nanna wá, an jini am ire, á njá á ba am dagave á irekhya-aha. Baaka ura á dzegwándzegwa tákwasa nane, ma an tsavaytsavaye keni. ⁴ Adaba ser kwakya tá puwante sasala áte sera, tá tákwasaná erva an tsavaytsavaye, amá a батааhe bademme. Baaka ura á dzegwándzegwa njá zhel nanna dekideki. ⁵ Vayi vacika á já á ba dába am dagave á irekhya-aha antara áte ire á wa-aha, ámbera á hula, á tata vuwa-aara an nákwá.

⁶ Am sarte na ni a naa Yaisu, a se yainuye na wá, a sawa á ba an zhagade, kreppe a se mbedehe am sera-aara, ⁷ a fu hula an ndzedá-aara bademme, a ba nane am hula-aara á elvan ge Yaisu: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Yá ndaaka adaba Dadaamiya, tasle á nja, fiyemka am zladá!» ⁸ A ndanaa adaba uwe una nanna, adaba a ndaase elva-aara Yaisu, a ba nane: «Ekka shaitaine, sesse am zhel na!» ⁹ Daaci Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhele nanna, a nwanante, a ba nane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde, adaba nja vayye.» ¹⁰ Zhele nanna a fantau ge kyuwanfe ge Yaisu geni a yaterya jini-aha nanna, a njarinja á ba am kwara nanna.

¹¹ Am tate nanna maa, ndza ankwá walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa maa, ¹² jini-aha nanna ta fantau ge njala Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Tasla á nja, vanjerteva ka baráma, njá de njá am nabezhe-aha na.» ¹³ Yaisu a naba vaterte baráma nanna. Mazla-aara ta naba sesehe ge jini-aha am zhel na, ta dem nabezhe-aha nanna. Nabezhe-aha nanna á maga debu buwa, amá ta naba zlerdaa zhagade a sate egdza wa nanna, ta puwamme am haye, a ndateruhe ge haye bademme.

¹⁴ Daaci zhagade ge suni-aha á nabezhe nanna, ta dateraa labáre ge emnde a makwata antara emnde a hude á ekse bademme. Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate nanna ge de zhára názena magaavmage. ¹⁵ Daraada áza Yaisu, tá zhára ba zhel na ndza an jini-aha am nane na á njá, an enkale-aara ba lanje, a tsekwe am nangyuwe ba seke emnde. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa. ¹⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága nanna bademme na, ta fantau ge tsakaterse sera-aara bademme, geni a shanaa estara ire-aara zhel nanna, antara kedá á nabezhe-aha na. ¹⁷ Amá itare, ta njala Yaisu geni a dedde am larde-aatare ba dekideki.

¹⁸ Estuwa Yaisu a naba dalme am paare á yawe, amá zhele na shansha ire-aara na a ndavanu ge Yaisu, geni nane keni a eddaba. ¹⁹ Amá eksarka Yaisu. A ba nane á elvan ge nane: «Eptseptsá á dem mba á kure, de vaterteva sera á názena a magakanaa Yaakadada na, antara zavarzire-aara na a zakvaara nane na bademme ge emnde á kure.» ²⁰ Daaci ba zlalá á zhele nanna, a de fantau ge bala labare-aara am kwara na tá dahaná an Ekse Kelaawa na. Bademme á emnde na ta cenaa labare-aara na tá maga najipu.

*Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nangyuwe á Yaisu
(Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ A eptsehe zlafe adaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara, ta se jamme ge nalga a emnde kwakya zlafe adaliye ázenara. ²² A semhe ge palle á male-aha am mashidi, zhera-aara Yayrus, a se kezlaa uje am sera á Yaisu, ²³ a fantau ge njala ázenara, a ba nane á elvan ge nane: «Tasla á nja, sawa fetefa erva á nja áte egdza-aaruwa mukse lapika, adaba herzhe á degashe shifa am nane. Má dakemda ka wá, á emtseka mazla-aara, sey á mbembe.» ²⁴ Daaci Yaisu a naba duhe antara nane, kwakya emnde ta daa á dabaná ádehuwa, tá ámbera ebbéca áte baráma.

²⁵ Ndza ankwá mukse am dagave á emnde nanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe. ²⁶ Kwakya zladá na a shanaa mukse nanna áza dauktar-aha. A kedaa nalmane-aara bademme, aley shanka ngulmire dekideki, sey ba á farfe. ²⁷⁻²⁸ De cenáncena mukse nanna labáre á Yaisu maa, a ba nane: «Una wá, ma ya de fete erva-aaruwa á ba áte nangyuwe-aara keni, yá mbembe.» Daaci a naba duhe á ba am dagave á emnde nanna, a de fete erva-aara áte nangyuwe á Yaisu á kya iga. ²⁹ Kertenj a naba icevhe ge kela á uzhe-aara nanna, ba nane keni tapanaatápá am vuwa-aara ganakini mbaambe.

³⁰ Á ba am sarte nanna a naba tapanaahe ge Yaisu keni am vuwa-aara ganakini sessa ndzedá am nane, mbanaambe ura. A naba eptsavte am dagave á nalga nanna, a ba nane

á elvan ge itare: «A gejantaa ware nangyuwe-aaruwa?»³¹ Ta nwanante ge pukura-aha-aara, a ba itare: «Ká zhárá dikele á emnde nanna tá becakbeca na ni, a gejantaa ware, a ba ka?»

³² Amá a zharaterahe ge Yaisu, ge dise edda una a magaa una nanna. ³³ Daaci gazlaagazla mukse na, adaba tapanaatapa názu a gev am vuwa-aara. Daaci a sawhe ámbera á gyagya ba seke maagara, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a ndanse jirire-aara bademme. ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Mbakaambe fetarfire á nja egdza-aaruwa, ezzlálá á ba an hairire, de njinja ba laye.»

³⁵ Yaisu zlafe á ba an elva áte we, ta semhe ge emnde á sawa am mba á Yayrus male am mashidi, a ba itare tá elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.»

³⁶ Amá Yaisu fanuka hyema ge elva-aatare. A ba nane á elvan ge Yayrus: «A wan̄ka lyawa dekideki, naba fetarfe ka.» ³⁷ Daaci a duhe, amá velaaka baráma dekideki ganakini tá dabaná emnde ádehuwa, sey ta dabanaa ba tara Piyer, Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenjara ge Yakuba nanna.

³⁸ Daraada am mba á Yayrus maa, ta de beraa emnde kwakya tá maga ba emtan̄kire. Emnde umele tá kyuwa, emnde umele tá tsáka dákwa. ³⁹ A demhe ge Yaisu á dem hufe á há, a ba nane á elvan ge emnde: «Labára kwá maga emtan̄kire, kwá kyuwa estuwa? Egdzere emtsaaka, á pá ba háre.» ⁴⁰ Amá ta naba puwar dzáká, ágire tá epsawepsawa. Daaci Yaisu a naba bakaterse ásegashe bademme, a yaa ba tara emmenjara antara eddenjara ge egdzere, ira pukura-aha-aara keye na, ta demhe antara nane á dem bere na á zlava am hufe-aara egdze na. ⁴¹ Daaci nane a de nanaa ba erva ge egdze na, a ba nane á elvan ge nane: «Talita kuma», amaana: «Egdzere, ya bakanaa ba iya tsettse.» ⁴² Ba seke ndáhá á miya na tsetsa egdze na. Egdze nanna, yawe kelaawa ju buwa. Daaci bademme tá maga ba najipu-aara. ⁴³ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a balarka dekideki. Am iga á una nanna, a ba nane á elvan ge itare: «Vawanteva náza za ge egdzere.»

6

Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu (Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Daaci a tsete ge Yaisu áhuwa, a zlala á dem ekse na ni a waletaa am hufe-aara na. Pukura-aha-aara keni ta duwa á ba antara nane. ² Samsa kwakwe á puwansepuwe maa, ta naba dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Emnde kwakya jarammeje am mashidi nanna. Am sarte na cenarvaacena elva-aara, ta mága najipu kwakya áte nane, a ba itare: «A de mbese áme elva na estuwa? A shanaa áme nane ilmu na? Ázara kwa ba najipu-aha na á maganá nane na! ³ Ábi ba nane una slega nafa egdza á Maari na? Egdza emmetare ge tara Yakuba antara Yauseys, Yahuda, ira Simaun. Egdzar mama-aha-njara njwasha keni ta ba am dagave á miya.» A piyatertaa ba una nanna ge fetare áte nane, baaka umele. ⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am hufe á há-aatare, antara vara-aha-aara, ira emnde a ekse-aara bademme wá, tá feka zherwe áte nane.» ⁵ Daaci magaaka najipu-aha kwakya am ekse nanna, sey ba una a puwaterar erva ge emnde umele-aatare, a mbaterahe. ⁶ Yaisu á maga ba najipu-aara adaba baakire á fetarfire á emnde a ekse nanna.

Am iga á una nanna maa, a naba tse am ekse nanna, a zlálá á dem ekse-aha na herherzhe na, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha nanna.

Yaisu a bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa (Mat. 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Vacite umele maa, a jatermaare ge pukura-aha-aara am tate palle, a vaterte hákuma áte shaitaine-aha, lauktu a fantau ge belaterbela bubuwa. ⁸ Lauktu a belaterbela wá, a fater bariya, a ba nane á elvan ge itare: «Eksauka ba uwe keni am erva, sey ba zade á kure palle. Magauka kashi á náza za, ma shun̄gu keni am lyiba. ⁹ Fawaumfa kimake am sera, amá dawánka zane bubuwa.» ¹⁰ A ba nane á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Máki dakuremda am ekse wá, njawinja á ba am mba na máki lyarakurvaalya am hufe-aara na, dem sarte á zlálá á kure am ekse nanna. ¹¹ Má lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure. Magawateránmaga una nanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.» ¹² Daaci ba zlálá ge pukura-aha, tá de belaterá elva á Dadaamiya ge emnde geni a magarmága tuba. ¹³ Ta ngyesaa jini-aha kwakya am emnde; emnde na lapika vuwa-aatare keni, ta gaterwe waye an zhera á Dadaamiya, mbarateraambe bademme.

*Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)*

¹⁴ A cenanaa estuwa sleksu *Hirudus labare á Yaisu adaba bademme á emnde tá ndáhá ba njane. Ta bantsa emnde umele: «A tsetaa ba Yuhanna slemaga baptisma am faya. Adaba una njanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.» ¹⁵ Amá a ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlafe ádalíye: «Una ba nabi umele tsekemme, amá njane keni ba nabi á Dadaamiya ba seke nabi-aha werre.»

¹⁶ De cenánçena sleksu Hirudus gajawe-aatare maa, a ba njane: «Una ba Yuhanna slemaga baptisma. Ndza icanaayica ire áte njane, amá a tsetaa ba njane njanna am faya!» ¹⁷ A bateraa una njanna adaba ndza a ndahanaa ba njane njanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahé, ta puwete zawa áte njane, ta de bélema am dangay. A njgudánaa adaba uwe Hirudus Yuhanna; adaba Hirudus njanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip. ¹⁸ Amá anjkwá á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una njanna zlayeka dekidéki. ¹⁹ Adaba una njanna Hirudiya wayaaka zhára Yuhanna an shifa dekidéki, baaka ba pute-aara ge já shifa-aara. ²⁰ Adaba Hirudus wá, njane á kuvá Yuhanna jipu, wayaaka á geja shifa-aara, adaba diyaadiya ganakini Yuhanna ura á Dadaamiya, ura jirire. Ba kelaa máki Yuhanna anjkwá á baná elva ge sleksu Hirudus wá, á taa weranteka ba we-aara keni, amá wayaawáyá tsa eccena-aara.

²¹ Vacite umele maa, shansha Hirudiya baráma á já Yuhanna. Samsa sarte á ya sleksu Hirudus, a naba gyaa munjri, daaci a naba dante galipa-aha-aara, antara male-aha á sawji-aha ira male-aha umele am kwara á Galili. ²² Duwa á gyaale á Hirudiya, a de shekelaterante ge male-aha na a dhateraa slekse na. Hayaranháya jipu tara slekse an emnde-aara bademme. A naba banánba slekse ge gyaale njanna, a ba njane: «Ma ká kátá uwe keni, naba ndaviyundave, yá vakteva.» ²³ A naba zanu wad-aara, geni ma a ndavanu uwe keni, sey a vanteva, una ma kyalma á rezege-aara keni, sey á vanteva.

²⁴ Daaci ba degashe-aara ge gyaale na, a deza emmenjara, ge ndavanu názena ni á se ndavanu ge slekse na. Amá a ba emmenjara: «De enndava ka a varakteva ba ire á Yuhanna slemaga baptisma.» ²⁵ Kertenj a semhe áseza slekse, a ba njane á elvan ge njane: «Yá kátá ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.» ²⁶ Una njanna namaari-aareka dekidéki, amá dzegwánka kwalarkwale adaba wad-aara na a zanuwa njane á katafke á emnde-aara na. ²⁷ Daaci a naba hela sawji á dem dangay, ge de sá ire á Yuhanna na. Ba zlalá á sawji na, á dem dangay na, a de ica ire áte Yuhanna, ²⁸ a sanán ge gyaale njanna am kwatame. Duwa á gyaale njanna, a de vante ge emmenjara.

²⁹ Daada labare ádeza pukura-aha-aara, ta naba sawhe, ta eksante emtsa-aara, ta de hedehe.

*Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)*

³⁰ Saraasa emnde a béla á Yaisu, ta se ndahanhe bademme á názena ta maganaa itare antara názena ta kwaraterse ge emnde. ³¹ Emnde keni ba tá sawa emnde na, tá zlalá emnde na, baaka ica-aatare dekidéki áza tara Yaisu antara pukura-aha-aara. Ba sarte á za náza za keni ta shanka dekidéki. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare, «Máki estuwa wá, mi zlalawa á dem tate na ta baaka emnde na, kwá de puwansepuwe cekwaanjudí.» ³² Daaci ta naba deme am paare, ba zlalá-aatare á dem tate na ta baaka emnde átekwa, ba itare an ire-aatare. ³³ Amá naraterna emnde kwakya am sarte na tá zlalá na, daaci ta naba diyatersediye, ta dábateremhe an sera. Emnde umele keni saresse am ekse-aha gergere, ta dábateremhe an sera. Baira ta dema ba itare zunjwe arge tara Yaisu an pukura-aha-aara.

³⁴ De sessa Yaisu am paare maa, á zhára ba dikele á emnde tá kela ádezenjara. Á zharaterzhara wá, a naba zatervaarhe, adaba ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare na. Daaci a fantau ge kwaraterse duksa kwakya áte Dadaamiya. ³⁵ Ebyabelya vaci maa, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezenjara, a ba itare tá elvan ge njane: «Degey baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba. ³⁶ Ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe áhuna, tá de shakwanu náza za ge we-aatare.» ³⁷ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane: «Vawatereteva ba kure náza za!» A ba pukura-aha tá elvan ge njane: «Ká kátá njá de shekwaterá náza za jekka deremke wanyara, lauktu á hyater ge emnde na?» ³⁸ A ndavateru ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kwá an depainj wanyara ázekure? De zharawazhara wára?» Ta de zharanaahe, a ba itare tá elvan ge njane: «Depainj á njere anjkwá ilyebe ámasla an kelfe buwa.»

³⁹ Mazla-aara a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawateraanja emnde áte masa an slala an slala.» ⁴⁰ Daaci ta naba njateraaha emnde deremke deremke, am slala-aha umele kul ilyebe kul ilyebe. ⁴¹ Zlauzle una njanna maa, Yaisu a naba halante depain ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depain-aha na, a tegatera ge pukura-aha, geni tá vaterá itare ge emnde. Am iga á una njanna a tegatera kelfe-aha na keni. ⁴² Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte huđe-aara náza zá na, aley jauje zlađe ádaliye. ⁴³ Pukura-aha ta halante jugena á depain antara kelfe njanna wára kelaawa ju buwa. ⁴⁴ Kezlakula á emnde a zá náza zá njanna wá, tá maga zála debu ilyebe.

Yaisu á zlála an sera áte ire á haye

(Mat. 14:22-33; Yuh. 6:15-21)

⁴⁵ Shekwaraaka đekideki am iga á una njanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zunjwe á katafke-aaruwa, ebaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.» ⁴⁶ Puwateraapuwa emnde maa, a naba đalete áte egdza wa, a de maga maduwa. ⁴⁷ Zhedaazheda ice, gevge yayi maa, zlarzálá pukura-aha an paare á dem dagave á haye ba shagera, amá Yaisu wá, á ba áte wa njanna ba njane palle. ⁴⁸ Á zhrá pukura-aha-aara á sawa áte wa njanna wá, tá baka paare an zladá jipu, á magaterá palasa effeya á eptsaterá á dem iga. An irenyla wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, njane á zlála á ba an sera-aara áte ire á haye njanna. Amá a de magaa ba seke á kátá yaterseye. ⁴⁹ Ba naranna pukura-aha-aara anjwa á zlála an sera-aara áte ire á yawe na wá, ta naba fu hula, adaba itare ta kurken shaitaine á yawe. ⁵⁰ Itare bademme ba seke á degáshe shifa am itare ge lyawa. Daaci kerten j ndahater elva Yaisu: «Gazlauka, degiya una ba iya!» ⁵¹ Daaci a naba đaleme am paare á dezetare wá, tseriyiye a naba tsaahe ge effeya na. Tá geja ba ire pukura-aha-aara, tá maga najipu. ⁵² Adaba degdege ire-aatare jipu, cenaránka itare najipu na a maganaa an depain na.

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainaizarait

(Mat. 14:34-36)

⁵³ Ba ebzarubze haye wá, tá am haha á Gainaizarait, daaci ta ngudaa paare-aatare áte we á guwa. ⁵⁴ Ba segashe-aatare am paare wá, emnde ta naba dise Yaisu. ⁵⁵ Daaci ba zhagade-aatare á dem ekse-aha-aatare, ta de sanaa emnde-aha-aatare na ni á waterá vuwa-aatare áte egdera-aha-aatare. Ma a dem tate-ara Yaisu keni, tá maga ba una emnde. ⁵⁶ Bademme á tate na ni a de tsekwaá átekwa Yaisu, ma a de tsekwaá am berni, ma áte makwata, ma am egdza ekse bademme, emnde ta sanaa emnde-aha-aatare na ni lapika vuwa-aatare, ta fanaa á katafke-aara am dagave á emnde bademme, ta njalaterujale geni tá fetefa erwa-aha-aatare á ba áte we á nanjyuwe-aara keni. Daaci bademme á emnde na ni ta fete erwa-aatare áte njane mbarembe.

7

Elva a nafé á eggye-aha werre

(Mat. 15:1-9)

¹ Am iga á una njanna maa, *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita umele ta sawa am Urusaliima ta se jamme áza Yaisu. ² Amá ta naa pukura-aha umele ta naba zu dfaa an erwa a liya, bararaaka emtsaade áte una ta kwaratersaa am nadina-aatare. ³ Adaba Farisa-aha antara Yahudiya-aha-aatare bademme wá, tá zeka dfaa an erwa a liya đekideki, sey tá bara erwa-aatare ba shagera emtsaade. Estuwa tá anjwa maga duksa á eggye-aha-aatare an njkale-aatare bademme. ⁴ Ma ta saa á ba am kwaskwe keni, tá zeka dfaa đekideki, máki tsakaraaka yawe. Anjwa zlađe kwakya nafé á eggye-aha-aatare na tá fansaare itare, ba seke bara tasa-aha-aatare, antara gahe-aha-aatare, ira kazlanja na ta janaa an verzhagane bademme á ba an tsufa ázetare.

⁵ Adaba una njanna, ta duwa Farisa-aha antara malum-aha á tawraita á deza Yaisu, ta de ndavanundave, a ba itare: «Labára pukura-aha á njá tá fansarka ge názena ta kwaranjersaa eggye-aha a njere, tá naba zá dfaa an erwa a liya na?» ⁶ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane: «Una wá, ba jire á Aisaya, adaba ndza maganaamaga njane nabiyire áte kure kwa emnde na. Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Emnde na wá, tá anjwa á galiya á ba áte we, am erwaunde-aatare ta yiyiye an ya.

⁷ Tá anjwa jáháva đeme am sera-aaruwa, amá una njanna ba dey. Adaba itare tá ndáhá ba nafé-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.»

⁸ Daaci a eksante elva-aara zlađe ádaliye Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kure kwa yaa shairiya á Dadaamiya, kwá anjwa fansar ge nafé-aha á emndimagwaha.»

⁹ A ba ñane á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Diyakurdiya eptsanve iga ge shairiya á Dadaamiya, geni kwá ganvege nade-aha á emndimagwaha. ¹⁰ Ábi a enndaha Muusa, a ba ñane: Dematervedeme tara emmeja an eddenja. Ma ware una a ndaase elva yayiaihe áte eddenjara bi áte emmenjara, edda-aara a njeka an shifa ðekideki. ¹¹ Amá kwa bantsa kure, ma edda-aara á kátá melanu ge eddenjara bi ge emmenjara keni, máki ndasendahe edda-aara ganakini anjka duksa ma andze yá melaku an ñane, amá ya fan ge slera á Dadaamiya wá, ¹² daaci baaka wedera á edda-aara ge melanu ge eddenjara bi ge emmenjara mazla-aara. Estuwa á ba elva á kure. ¹³ An una ñanna wá, kwa ganve elva á Dadaamiya ba seke duksa dey, kwa tsaa áte nade-aha á eggye-aha á kure. Kwakya jeba á duksa-aha ñanna kwá maganá kure.»

*Kazlaŋa na á badza ura an Dadaamiya
(Mat. 15:10-20)*

¹⁴ Am iga á una ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Sawmbare, cenauvaacena elva na ba shagera. ¹⁵ Nazu á badza ura an Dadaamiya wá, názena á faná edda-aara á dem mbuweka, á badzená názena á segashe am mbuwe á edda-aara.» ((¹⁶ Edda una máki anjka hyema-aara, a cenevaacena.))

¹⁷ Am sarte na yaterya Yaisu emnde, a de deme am bere maa, pukura-aha ta de ndavanu maana á naraje ñanna. ¹⁸ A njwaterante, a ba ñane: «Iyau, kure keni kwaasau zlafe shakuranka enjale-aara, cenakuranka? Diyakurka ganakini baaka názu á duwa ádagashe á dem mbuwe á urimagwe, á badzaterá an Dadaamiya emtu? ¹⁹ Adaba una ñanna á duka á dem ervaunje, amá á dem huđe, á segashe zlafe ádaliye am edda-aara.» An elva-aara ñanna wá, ganvege náza za bademme ba halal. ²⁰ A ba ñane á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ba názena ni á segashe am mbuwe á edda-aara una á badzaterá an Dadaamiya. ²¹ Adaba kwakya shagerkire á hala na á segashe am ervaunje á ura. Á berhaná ba una ñanna á de maga dakarire, neylire, á de já shifa, ²² á de maga wardzire, á dem waya duksa á ura, á de maga mandzawire, á de zlerma ura, á de maga njgudiyire, á dem shelha, á dem zá vuwa á ura, á dem gálá ire, ira á dem wucire. ²³ Daaci bademme á duksa-aha ñanna, á segashe á ba am ervaunje á urimagwe, á badzaterá ba una ñanna an Dadaamiya-aara.»

*Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu
(Mat. 15:21-28)*

²⁴ Tsetsa Yaisu áhuwa, kwaye a zlalá á dem ekse-aha na herherzhe an berni á Tirus. A de demhe am bere, wayaaka tá diyeddiya emnde, amá dzegwanka shefe. ²⁵ Anjka mukse umele an shaitaine egdza-aara, egdzere mukse maa, ba a cenaa labare á Yaisu wá, a naba duhe ádezenjara, a de kezlanaa ugje, ²⁶ a fantau ge njala Yaisu geni a njyainsenngye shaitaine ñanna am egdza-aara. Mukse ñanna wá, mukse á Yahudiya ka, ñane mukse á Yunaniŋkau am emnde á Siraufiniki. ²⁷ Daaci á ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yaterya a zaruze emtsaafde egdzara dafa. Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, una zlayeka ðekideki.» ²⁸ «Ba estuwa,» a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á egdzara.» ²⁹ A lyevaa ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «[J]wakteŋwa shagera. Naba zlalá á da, baaka shaitaine am egdza á ña mazla-aara.» ³⁰ Daaci a naba da-aara mukse na, a de bera egdza-aara, á zlava áte egdera ba lapilayye, baaka shaitaine am ñane.

Yaisu a mbanaahe makwaya na elva keni a ndaaseka an unjule-aara

³¹ Am iga á una ñanna maa, a tsete ge Yaisu am Tirus, a zlalá á dem Sidaun. Tsante am Sidaun maa, a segashe am kwara á tate na tá dahaná an Ekse Kelaawa na praatte, ge sete we á haye á Galili. ³² Ahuwa maa, ta sanaa makwaya umele zhele, á ta ndaaseka elva an unjule-aara keni. Daaci ta njala Yaisu ganakini á puwar erva-aara, á mbanaambe. ³³ Daaci Yaisu a sanse zhel ñanna am dagave á emnde, a de tsanaahe ba ñane palle, a shabanem gulanda-aha-aara am hyema, a kyefaa nyaihe-aara, a gante áte nara, ³⁴ a kante ice á dem zhegela, a puwese shifa á ba an ndzedá; «Aifata,» a ba ñane á elvan ge zhel ñanna. Amaana: A wartewará hyema-aha á ña. ³⁵ Ba seke ndaha á miya na kerteŋ wartewará hyema-aha-aara, a werte ge we-aara keni, a fantau ge ndaha elva á ba an unjule-aara. ³⁶ Amá Yaisu a fater magiya kwakya geni a ndaaranka ma ge ware keni. Amá ba seke una ñane a fater magiya kwakya na wá, itare keni ta de balse labare ñanna kwakya áza emnde. ³⁷ Daaci bademme á emnde tá maga ba dikere-aara, a ba itare am dagave-aatare: «Bademme á názena a maganaa ñane na ba shagera! Antara ba makwaya-aha keni á vaterte hyema degey! Wuce-aha keni á weraterata we, tá ndaha elva ba lanje!»

8

Yaisu a zateru duksa ge emnde debu ufade
(Mat. 15:32-39)

¹ Am sarte n̄anna maa, ta semhe ge emnde umele zlaḅe ádalīye ta kwakya jipu, ta se jamme áza Yaisu. Am ḅaaka náza za áza emnde n̄anna, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba n̄ane á elvan ge itare: ² «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, adaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu á ezza keni baaka. ³ Máki puwanateraapuwa ba estuwa, ḅaaka názu ta zuwaa itare wá, á de cebateraaceḅa waya áte baráma. Adaba emnde umele-aatare, ta sawa á sa am tatu yiyyiye.» ⁴ Ta n̄wanante ge pukura-aha, a ba itare: «Á de shaná áme kena ura náza zá am kaamba na ni á hyater ge emnde na?» ⁵ «An̄kwa wanyara depaij ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. Ta n̄wanante, a ba itare: «Ŋá an depaij vuye.» ⁶ Daaci: «N̄jawnja am haha,» a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme. N̄ane a halante depaij-aha vuye na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaahē, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá itare ge emnde. Daaci pukura-aha ta tegateraa depaij na ge emnde. ⁷ Ndza an̄kwa egdza kelfe-aatare zlaḅe ádalīye. Yaisu a slafanaa we-aara ge Dadaamiya arge kelfe n̄anna keni, daaci a tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá kelfe n̄anna keni ge emnde. ⁸ Bademme-aatare, ma ware keni a zuwa á ba áte huḅe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta halante jugena-aara kenday vuye. ⁹ Emnde n̄anna keni ta vayye tsa, tá maga debu ufade.

Am iga una n̄anna maa, Yaisu a naba puwatareahe, ¹⁰ n̄ane a demhe am paare antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlala á dem kwara á Dalmanuta.

*Farisa-aha tá ndava najipu áza Yaisu ge dise n̄ane átekwa
(Mat. 16:1-4)

¹¹ Ta duhe ge *Farisa-aha ádeza Yaisu wá, a datarea ba gajawe, ta de tsagwadanaa áte elva. A ba itare tá elvan ge n̄ane: «Máki a ḅelakaa ba Dadaamiya wá, maran̄jeranmárá najipu palle geni n̄á diyeddiye átekwa.» ¹² Daaci Yaisu a puwese shifa á ba an ndzedá, a ba n̄ane: «Labára n̄ane emnde a zamane na tá tataya ba najipu na? Yá ndaakur ba jirire, ḅaaka najipu na ni tá marateranmárá mazla-aara.» ¹³ Mazla-aara ba tse-aara áhuwa, a deme am paare, a eptsehe zlaḅe ádalīye ásete we á guwa á sehuna-aara.

Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Hirudus
(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Am tse-aatare n̄anna maa, pukura-aha ta naba viyaa náza zá, tá á ba an depaij palle ázetare. ¹⁵ Hyemhye am ndáhá elva a Yaisu an naraje an shahi á makala maa, a fater magiya, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Degiya faufa hyema, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha, antara *Hirudus!» ¹⁶ A ba pukura-aha am dagave-aatare: «A ndaha una Malum, adaba n̄a viyaa depaij.» ¹⁷ Diiyeddiye Yaisu názena tá ndahaná itare, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Labára kwa bantsa kure, adaba kwa viyaa depaij? Kwaasau zlaḅe diyakurka, ba egdza a una ni kwá taa cenvaaka? Kwaasau zlaḅe shakuránka en̄kale?» ¹⁸ Kwá á ba an ice á kure ni, aley kwá nanka? Kwá á ba an hyema á kure ni, kwá cenánka? Yehauteyeha ¹⁹ á ba áte depaij ilyeḅe na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ilyeḅe na. Kwa halante jugena-aara wárá wanyara?» Ta n̄wanante: «Wárá ilyeḅe,» a ba itare. ²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Depaij vuye na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ufade na mu, kwa halante jugena-aara kenday wanyara?» Ta n̄wanante: «Kenday vuye,» a ba itare. ²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Aley ni kwaasau zlaḅe diyakurka?»

Yaisu a mbaa ura wulfe am Baytisayda

²² Se tsekwartsekwa am Baytisayda, ta se yainu á ba an ye ge Yaisu emnde, ta sanaa ura wulfe, a ba itare tá elvan ge n̄ane: «Puwetepuwa erwa á n̄a áte zhel na tasla á n̄a, geni a mbembe.» ²³ Yaisu a naba n̄á zhel n̄anna áte erwa, a danse á dete iga a ekse. Daraada áhuwa maa, a de kyefaa nyaihe-aara, a gante áte ice-aha ge zhel na, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Ká an̄kwa nanna emtu?» ²⁴ A kante ice-aara wulfe na, a ba n̄ane: «Yá an̄kwa nanna emnde tá an̄kwa zlála, amá ta ba seke nafa-aha.» ²⁵ Daaci a puwanem erwa-aha-aara zlaḅe ádalīye am ice, mazla-aara a naba n̄gyaingyesaa ice-aara zhel na, a mbehe á ba áte una n̄anna, an̄kwa á nanna ba lan̄je. ²⁶ Mazla-aara a ḅelanaahe ge Yaisu, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «Ezzlála á da, eptseka á dem huḅe á ekse na mazla-aara.»

A ndaasa Piye ganakini ba Yaisu una *Almasihu na
(Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21)

²⁷ Am iga á una ñanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha-aara, kwaye ta zláá á dem ekse-aha na am kwara á Kaysariya á Filip. Tá áte baráma á zláá maa, a ndavateru ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ta baa uwe emnde áte iya, ta baa iya ware?» ²⁸ Ta ñwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlaáe adaliye, ka ba nabi umele tsekemme.» ²⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure ma, kwá ba, ya ware kena?» A ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Ba ka una ka *Almasiihu na.» ³⁰ Daaci a fater magiya Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndahawanka ge ura umele mazla-aara.»

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27)

³¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a fantau ge vaterter sera á elva ge pukura-aha-aara. A ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekya-aara, sey yá shushe zlaáa kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita, tá de yiyaaya, watse tá zlanazle shifa-aaruwa bademme, amá am hare buwa ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» ³² A ndaterse una ñanna ba parakke, shebaaka. A naba dáhese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a de maganaa gajawe áte elva ñanna. ³³ Amá a naba eptsavte ge Yaisu áseza pukura-aha umele, a fantau ge valar ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Jinaaja ekka ka Shaitaine. Adaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á ña na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

³⁴ Mazla-aara Yaisu a dante pukura-aha-aara antara emnde bademme, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki edda-aara wayaawáyá daba ya wá, a dzameka shifa-aara dekideki. A eksanteksa dzangala-aara, a dábídába an ñane. ³⁵ Adaba máki edda-aara á tataya Iya shifa-aara wá, á de kefanakaedá. Amá edda una a kefaa shifa-aara adaba iya, antara adaba labare á higa wá, á de shansha zlaáe adaliye. ³⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na bademme keni wá, ázara námpire-aara ge ñane máki kefanakaedá shifa na á katafke na? ³⁷ Emtu watse anjwa názu ura á de várá shifa-aara an ñane emtu? Baaka dekideki. ³⁸ Am zamane na wá, emnde eptsaranvepts iga ge Dadaamiya, wayarka fetaara áte ñane. Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe am dágáve-aatare ge baa ura-aaruwire, bi ge ndahater elva-aaruwa wá, iya *Ura á emnde bademme keni, watse á wiyá zherwe ge baa ñane ura-aaruwire, má watse yá sawa an malika-aha cufedde, an yaikkire á Edderwa.»

9

¹ Yaisu a farhe zlaáe adaliye ge ndaaterndaha, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá anjwa emnde na ni watse tá emteka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara an hákuma-aara.»

Eptsaptepetsa Yaisu a gev umele
(Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36)

² A magaa hare unjwahe am iga á una ñanna maa, Yaisu a d'etaa tara Piyer antara Yakuba ira Yuhanna, a dateraa áte ire á wa umele sladde, ba itare itare áhuwa. Daraada áhuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke ñane ka mazla-aara. ³ Nanjyuwe-aara gevge dzayye ba telle, tellire-aara an tsaka ire. Nanjyuwe-aara ñanna wulwule jipu. ⁴ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara *Ailiya antara Muusa, tá anjwa ndaha elva antara Yaisu. ⁵ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Malum, ñere keni ná anjwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, ná magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á ña, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.» ⁶ A ndaase elva ñanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndahaná ñane. Adaba itare pukura-aha keye ñanna gazlargazla jipu. ⁷ Cekwaangudí wá, a naba tsekwataarhe ge kumba. Daaci tá cená ba kwara am kumba ñanna. A ba edda-aara: «Una náwa ñane na wá, Egdza-aaruwa na ya wayetaa ya. Cenancena názena á bakurná ñane.» ⁸ Estuwa ta kante ice wá, ta naa ba Yaisu palle, baaka ura umele ázenjara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa ñanna maa, Yaisu a fater magiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndawanka názena kwa naaná kure na ma ge ware keni, a njinja á ba am huđe á kure dem sarte na tsetsa *Ura á emnde bademme am faya.» ¹⁰ Faransarfe am elva ñanna, amá a ba itare am dagave-aatare: «Uwe ñane tsete am faya na a ndahanaa ñane na?» ¹¹ Adaba una ñanna, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Labára tá bantsa malum-aha á *tawraita, sey máki eptsapta nabi *Ailiya emtsaadé?» ¹² A ñwaterante, a ba ñane: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare ñanna, á eptsá Ailiya emtsaadé, á se tsatsanaatsatsa ñane duksa bademme. A ba iya wá, labára

a ba wakita á Dadaamiya, watse á shushe zlađa kwakya *Ura á emnde baďemme, watse tá epsawanaapsawa emnde? ¹³ Ay degiya wá, ya ndaakur ba jirire, ndza eptsapta Ailiya á sawa, amá emnde ta naba magaa hakuma-aatare áte njane. Una njanna daada á ba áte una á ndaaná wakita á Dadaamiya.»

Yaisu ngyansenggye jini am egdzere

(Mat. 17:14-21; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Am sarte na saraasa maa, ta se bera emnde kwakya antara malum-aha á *tawraitá áza pukura-aha umele na. Tá ankwá gajawe malum-aha á tawraitá antara pukura-aha na am dagave-aatare. ¹⁵ Baďemme á emnde na, ba ta naa Yaisu wá, tá maga ba najipu-aara. Ba zhagade ádezejara, ta de yainuye an use. ¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwa gajawe arge uwe kure antara emnde na?» ¹⁷ A njwete ge ura palle am dagave á emnde, a ba njane: «Malum, ya sakaa egdza-aaruwa egdzere zhele, aďaba ankwá jini am njane, á piyante ndaha elva. ¹⁸ Jini-aara njanna, ma a tsete am tate-ara keni, sey ba á velyanaavelya á dem haha, á kela ugbalyailye, á kerďa slare, á wulesewule vuwa-aara kanjelanje. Ya njala pukura-aha á nj ganakini tá ngyansenggye jini njanna am njane, amá dzegwaranka.»

¹⁹ Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure ďekideki! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá ervaunďe dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze njanna ge iya!» ²⁰ Daaci ta naba saa egdzere ásezejara. Ba a puwete ice-aara áte Yaisu jini na am egdza njanna wá, a naba fantau ge slakala am egdzere, a velyaa egdze na am ire, á taďara egdze na am haha, á kela ugbalyailye am mbuwe-aara. ²¹ Yaisu a ndavanu ge eddenjara, a ba njane: «A fanantau am sarte-ara?» A ba eddenjara: «A fanantau daga am sarte na zlaďe egdzere cekwa. ²² Ba kelaa ma tsetse jini-aara njanna wá, sey ba á maganánmaga palasa. Am sarte umele á eblyanme am kárá, am sarte umele á eblyanme am yawe, á kátá ba já shifa á egdzere. Daaci máki ká dzegwándzegwa wá, tasla á nj zanjerwarje, melanjerumele.» ²³ A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Máki yá dzegwándzegwa emtu, a ba ka? Áza edda una ni ankwá fetarfire-aara wá, baaka názena ni á gevka na.» ²⁴ Kerten njwaterjwa eddarge egdzere, a ba an ká kwara a ba njane: «Fantarfe, amá á hyepka fetarfire-aaruwa, tasla á nj meliyumele am huďe-aara.»

²⁵ Daaci Yaisu á zhárá ba tá ankwá kela emnde ásezetare, a naba valarhe ge jini njanna, a ba nane: «Ekka jini na ká piyante ndaha elva ge ura, ká ganve ura makwaya na, ya bakanaa ba iya, sesse am egdze na, ezzlálá, salika á sem njane ďekideki.» ²⁶ A naba fu hula jini na am egdzere, a slakalme am egdzere, a naba sesehe am njane. Amá ba seke baaka shifa am njane, haa ta bantsa emnde umele: «Baaka, emtsamtsa egdze na.» ²⁷ Amá Yaisu a njanaahe áte erva, a tsante, a naba tsaahge ge egdzere an sera-aara.

²⁸ Am sarte na daraada, ta juwa ba itare antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge njane: «Labara dzegwanjeranka njere ngyesaa jini njanna?» ²⁹ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Jeba á jini na wá, sey tá ngyansá an maduwa.»

Yaisu ankwá á sanse ge buwive elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Luka 9:43b-45)

³⁰ Daaci tsaretse am tate njanna, ba zlálá-aatare á dem tate umele, ta degashe am huďe á Galili praatte. Am sarte njanna wá, ndza wayaaka Yaisu tá diyeddiye emnde tate na tá átekwa. ³¹ Aďaba ankwá á vaterte sera á elva-aha ge pukura-aha-aara. A ba njane á elvan ge pukura-aha-aara: «Iya *Ura á emnde baďemme wá, watse tá fime am erva ge emnde, tá de já shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» ³² Ba palle cenaranka pukura-aha elva-aara njanna. Amá ge ndavanu elva-aha keni, a wateraa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire

(Mat. 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Am iga á una njanna maa, daraada am Kafarnahum. Am sarte na tá am bere, a ba Yaisu á elvan ge emnde-aara baďemme: «Ndza kwa gajawe arge uwe kure áte barama?» ³⁴ Amá ta heďu ba we-aatare, baaka ura á ndaha elva. Aďaba ndza ta gajawe arge yaikkire, geni watse mala ware am dagave-aatare. ³⁵ Daaci a njehe ge Yaisu áte tate a njá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba njane á elvan ge itare: «Ma ware una á kátá gev slekatarfe á kure keni, á ganvege ire-aara ba seke njane slekataliya á emnde baďemme, antara walaadí á emnde baďemme.»

³⁶ Am iga á una njanna maa, a eksante egdzere, a se tsanaahe á katarfe-aatare am huviye-aara ge njane, daaci a ba njane á elvan ge itare: ³⁷ «Ma ware una a lyevaa egdzere

seke una adaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una a lyevaa iya maa, a lyevaa iya ka palle, a lyevaa ba edda una a belibela na an ire-aara.»

Edda una dagalaaka ásete miya, ura á miya ba njane

(Luka 9:49-50)

³⁸ A ba Yuhanna á elvan ge Yaisu: «Malum, njere wá, njane naa ura umele á nggá jini-aha am emnde an zhera á njane, amá njane naba piyante, adaba njane palle á miya ka.» ³⁹ A ba Yaisu: «A'aa, piyawanteka. Adaba baaka ura a magaa najipu an zhera-aaruwa ni, am iga-aara á valya elva áte iya. ⁴⁰ Adaba máki edda-aara dagalaaka tsawe ásete miya wá, ura á miya ba njane. ⁴¹ Yá ndaakur ba jirire, ma edda-aara a vakurte ba yawe á essha keni, máki a vakurtaa adaba zhera-aaruwa geni kwa emnde á *Almasiihu wá, edda-aara á de shansha lafa-aara.»

Haypa wá, náza a gwágweseka

(Mat. 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Zlafe adaliye, a ba njane á elvan ge itare: «Má edda-aara mbedanaambeda palle á egdzara njane ta fetare áte iya na á dem haypa wá, ámbane tá ngudanem nákwá á há hiya am mbiye, tá eblyanma am haye, á emtsa, ngulma ba una njane ge edda-aara.

⁴³ «Máki erwa á njane anjwa á dáka á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erwa palle, arge una ká njane an erwa-aha á njane bukerde, amá ká dem kára á jahanama, kára na á emtseka defikideki na. ((⁴⁴ Jahanama njane wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka defikideki.)) ⁴⁵ Máki sera á njane anjwa á dáka á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an ser palle, arge una ká njane an sera-aha á njane bukerde, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na. ((⁴⁶ Jahanama njane wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka defikideki.)) ⁴⁷ Zlafe adaliye, máki ice á njane anjwa á dáka á dem haypa wá, naba sansese ice njane. Ámbane ká dem zlaná á Dadaamiya an feke palle, arge una ká njane an ice-aha á njane bukerde, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na. ⁴⁸ Jahanama njane wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka defikideki.

⁴⁹ «Diyaweddiye geni, ma ware keni, á de maraná ba kára názu am edda-aara, ma emtake, ma emtanjka keni, ba seke náza ellenja á maraná njane emtakire á fale. ⁵⁰ Ellenja wá, duksa ngelama. Amá máki ellenja njane baaka danjanjire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe ganakini á gevge danjanje zlafe adaliye? Baaka pute defikideki. Adaba una njane, marausemare duksa ngelama am kure, njawinja an hairire am dagave á kure.»

10

Elva á Yaisu áte elva a ica nika

(Mat. 19:1-12; Luka 16:18)

¹ A naba tsete ge Yaisu am tate njane, a zlalá á dem kwara á Yahudiya. Am Yahudiya, a de ebzu guwa á Urdun. Áhuwa keni de jarammeje emnde kwakya ázenjara, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya, adaba njane nja-aara ba estuwa.

² Am sarte njane maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádezenjara, ta de ndavanu elva geni tá tsagwadana átekwa. A ba itare tá elvan ge njane: «Vantevahe *tawraita barama ge zhele geni á belanaabela mukse-aara?» ³ Ge vaterte jawápa maa, Yaisu keni a ndavaterundave, a ba njane á elvan ge itare: «A bakuraa uwe Muusa áte una njane?» ⁴ A ba itare: «Muusa wá, a yaa barama geni zhele njane á puwanante nalmesheri á ica nika ge mukse, á vanteva am erwa.» ⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Muusa a puwakurte una njane adaba ba degdegire á ire á kure. ⁶ Amá áte una am fakte wá, estuweka. Am fakta, am sarte na Dadaamiya a nderaa duksa bademme wá, “a nderaterhe tara zhele an mukse.” ⁷ “Adaba una njane zhele á ya tara eddenjara an emmenjara, tá njane antara mukse-aara. ⁸ Itare ta buwa njane, tá gevge ba vuwa palle.” Estuwa, ta buweka mazla-aara, tá geva ba vuwa palle. ⁹ Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

¹⁰ Am sarte na tá am bere antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanu ge pukura-aha á ba áte elva njane zlafe adaliye. ¹¹ A ba njane á elvan ge itare: «Ma ware una zhele, máki a belaa mukse-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire, guge haypa an mukse-aara na a belana njane. ¹² Ba duksa palle ge mukse keni. Máki a segashe am mba á zhele-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

*Yaisu a gaterar barka ge egdzara
(Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu geni á puwaterar erva a barka-aara, amá pukura-aha ta naba valaterarhe ge emnde a sá egdzara ñanna. ¹⁴ Amá náterna Yaisu wá, a naba jehe ge ervaunđe, a ba ñane á elvan ge pukura-aha: «Piyawaterdeka, yawáteryá, a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwárá á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare. ¹⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara keni, máki lyevaaka dem kwárá á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, ñane á taa demka d'ekid'eki.» ¹⁶ Am iga á una ñanna, a naba lyevaa egdzara á dem erva-aara, a puwaterar erva, a gaterar barka.

*Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mat. 19:16-20; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Dedde Yaisu áte barama, anƙwa á zlála maa, a duhe ge zhele umele ádezenjara á ba an zhagade, a de kezlaa ugje am sera-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindahá, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ¹⁸ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane: «Labára ká dahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe, máki Dadaamiya ka palle. ¹⁹ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ñane: Jeka shifa, mañka gwardzire, ileka, mañka seydire á fida áte ura, zlermeká duksa á ura, dematervedeme tara eddenja an emmenja. Ábi diyakdiya una-aha ñanna baðemme.» ²⁰ A ñwete, a ba ñane: «Una ñanna kwaye á sawa am egdzarire-aaruwa keni ñanaañja.» ²¹ A belanu ice á Yaisu, wayetewayá jipu am ervaunđe-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki estuwa wá, a yakar ba duksa palle. De valuale názu am rezege á ña baðemme, tegatertega shungu-aara ge talage-aha, ekka watse ká shánsha laða-aara am samaya. Daaci sawa d'abid'aba.» ²² Ba a cenaa una ñanna wá, puwaapuwa vuwa-aara, ba eptsá iga-aara, a zlála an dzámá ire campaukkwe, adaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci Yaisu a zharáa pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kay! Zlazlaða jipu geni tá demda emnde a berba am *kwara á Dadaamiya.» ²⁴ Palle á názu tá ndahaná pukura-aha baaka, elva ñanna jauje ge ndzedá-aatare. Amá ñane a fateraarhe zlaðe ádaliye, a ba ñane: «Una yá ndaakur ba jirire, zlazlaða jipu ganakini tá demda emnde á dem kwara á Dadaamiya. ²⁵ Náwa zlazlaða ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlaða ba náza á sleberba zlaðe ádaliye ge dem kwara á Dadaamiya.» ²⁶ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenjele d'ekid'eki.» ²⁷ A zharateraahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Áza emnde wá, una taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu dzegwanka ñane.»

²⁸ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ñere, yaneránja duksa baðemme, ná d'aba ba ka.» ²⁹ A ñwete ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare baðemme: «Yá ndaakur ba jirire, ma ware una a yaa há-aara, bi egdzar mama-aha-ñara zala an ñwasha, bi emmenjara, bi eddenjara, bi egdzara-aara, bi fe-aara, máki a yanaa adaba zhera-aaruwa antara adaba labare á higa wá, ³⁰ ba jirire á de shansha zlaðe ádaliye una-aha ñanna baðemme ma huðe deremke keni; ma bere, ma egdzar mama-aha-ñara zala an ñwasha, ma emmenjara, ma egdzara-aara, ma fe-aha. Baðemme á de shansha zlaðe ádaliye á ba am duniya na. Amá wá, zlaða keni á shushe. Á katafka á de shá shifa na á zleka na. ³¹ Amá emnde kwakya ta zuñjwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

*Yaisu anƙwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya
(Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Tara Yaisu antara pukura-aha-aara tá áte barama á d'ala á dem Urusaliima. Yaisu wá, ñane á katafke, pukura-aha-aara tá anƙwa d'abaná á kataliya, ta yiyiye cekwaanƙuði antara ñane. Pukura-aha-aara tá á ba an lyawa am vuwa. Dikele á emnde na tá d'abaterd'aba na keni, tá á ba an lyawa ñanna. Yaisu a d'ante pukura-aha-aara zlaðe ádaliye ádezenjara, a ndaateraahe zlaðe ádaliye názena watse á de shá ñane, ³³ a ba ñane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde baðemme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. Daaci tá de fime am erva ge emnde na baaka nadina-aatare, ³⁴ tá de zlazlísá itare, tá de kyafiyar itare nyaihe, tá de ziyá itare an ja, tá de janá itare shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

*Ndáva á tara Yakuba antara Yuhanna
(Mat. 20:20-28)*

³⁵ Am iga á una ñanna maa, ta duhe ge egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba an Yuhanna, ádeza Yaisu. A ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, náwa ña se ñala ázeña, máki ñá shansha barama-aara.» ³⁶ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá kátá uwe kure ázerwa?» ³⁷ A ba itare: «Máki á bashañerbashá ervaunje á ña wá, má watse de njakiinja am yaikkire á ña wá, ñá kátá palle á ñere á de njá am nadáfa á ña, palle á ñere keni á de njá am názlaḃa á ña.» ³⁸ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava ñane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zlaḃa áte náza-aaruwa na watse yá essha na? Zlaḃe ádalije, watse kwá dzegwándzegwa emtu sepá názena watse yá sepaná ya am vuwa-aaruwa na?» ³⁹ Ta naba ñwanante: «[J]á dzegwándzegwa,» a ba itare. A ñwaterante ge Yaisu: «Shagera,» a ba ñane á elvan ge itare: «Witse kwá de shá zlaḃa á ba áte náza-aaruwa, watse kwá de sepá názena yá de sepaná ya am vuwa á kure. ⁴⁰ Amá elva a de njá am nadáfa-aaruwa antara názlaḃa-aaruwa wá, am erva-aaruweka una ñanna. Slede-aha ñanna náza emnde na ni Dadaamiya a tsatsaterán ge itare.»

⁴¹ De cenáncena una ñanna pukura-aha umele kelaawa na maa, ta naba ica ervaunje áte tara Yakuba antara Yuhanna. ⁴² Cenáncena Yaisu, a dfaaterte bademme-aatare ádezeñara, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini emnde na ta slekse-aha á larde ba itare am duniya na wá, tá ankwá á kwárá larde-aha-aatare an mará hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni, tá ankwá á mará hákuma-aatare am ekse. ⁴³ Amá jeba á una ñanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una ñanna wá, a gevge ba seke walaadí á kure. ⁴⁴ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, a gevge ba seke nave á kure. Malira ba una ñanna am ice á Dadaamiya. ⁴⁵ Adába ba iya *Úra á emnde bademme keni, sanká geni tá se magina emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa, geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

*Yaisu a vante ice ge Bartimawus
(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Mazla-aara maa, daraada am Yairikau. Am sarte na tá ankwá á zlála am ekse ñanna tara Yaisu antara pukura-aha-aara maa, kwakya emnde na ta dfaaterdaba. Ankwá ura wulfe zhera-aara Bartimawus egdza á Timawus, a njehe áte baráma na tá ankwá dabaná itare na, ge ñala áza emnde. ⁴⁷ Am sarte na cenáncena ganakini ba Yaisu ura Nasarátu una á degashe na, a fantau ge dfaḃa Yaisu á ba an ká kwara, a ba ñane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasla á ña zivarze.» ⁴⁸ Kwakya emnde na ta valarhe, ta banaa a duḃe, amá ñane a far ká kwara, a ba ñane: «Egdza á Dawuda, tasla á ña zivarze.» ⁴⁹ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a ba ñane: «Dauḃaha, á sawa.» Ta de dante wulfe na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ehhiga kwa mazla-aara, kwaye á dfaḃdaha, sawa ázezeñara.» ⁵⁰ A naba tseteḃe á ba áte watsewatsire, a puwanve kacekaca-aara, a duhe á ba an zḃagade. ⁵¹ Daada áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ká kátá yá magaká estara kina?» A ñwanante ge wulfe, a ba ñane: «Yá kátá ba ice, malum-aaruwa.» ⁵² A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Naba zlála á da, mbakaambe fetarfire á ña.» Ba seke ndaha á miya na, shansha ice-aara, a dfaḃete Yaisu.

11

Yaisu á dem huḃe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Herzharanteherzhe Urusaliima am dalbe á ekse-aha buwa tara Baytifaji antara Baytaniya, tá áte vuwa á Wa Anyaranyara maa, Yaisu a fielaa pukura-aha-aara buwa á de katafke. ² A ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba tara demda á kure wá, kwá de bera egdza á ezzeñwa an ñguḃa, zlaḃe ñjateka ura áte iga-aara, naba pelawaapele, sawiyansa. ³ Máki ura a bakuraa, kwá maga uwe kure, bawananba ge edda-aara geni á ndavanaa Yaakadada, watse á eptsakurnaptsa zlaḃe ádalije.»

⁴ Mazla-aara ta naba zlala, ta de bera ezzeñwa áte ñguḃa áte wakyyi á ura herzhe an we á baráma, ta naba eppela. ⁵ Ta ndavateru ge emnde na tá áhuwa, a ba itare: «Labára kwá pelá ezzeñwa na?» ⁶ Ta ñwaterantehe, ta bateraa elva na á ndaateraa Yaisu na, daaci ta naba yaterhe ge emnde ñanna, ta sawa an ñane. ⁷ Ta sanaa ezzeñwa na ge Yaisu, ta ndakete kacekaca-aha-aatare áte iga á ezzeñwa ñanna, lauktu a ñjetaa Yaisu átekwa. ⁸ Emnde kwakya ta pelanse kacekaca-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta datsaa hyema á debina am fe, itare keni ta se pelanse. ⁹ Daaci ma emnde na tá á katafke

á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni, badfemme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «Dadaamiya wá, Slekse. A ganga barka ge edda una á sawa an zherá á Yaakadada na.¹⁰ A famfe Dadaamiya barka am kwárá á wulfe á eggyemiya *Dawuda na watse mí njá am hudefe-aara na. Dadaamiya am samaya wá, Slekse ba nane palle.»

¹¹ Daaci a dem ge Yaisu á dem hudefe á Urusaliima, a zláá ba suuwe á dem *mashidi yaikke. De zharanaazhara názu am mashidi maa, ba segashe-aara, ta naba eptsá á dem Baytaniya antara pukura-aha-aara, adába ankwá á sawa yayiyya.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda
(Mat. 21:18-19)

¹² Makuralla-aara maa, ta naba segashe am Baytaniya, tá ankwá á eptsá zlafe adaliye. Ate baráma maa, nanaaŋa waya Yaisu. ¹³ A naa mama á nabugda an hyema átekwa yiyiye cekwaanngudi an itare, a naba duhe geni ámbane ankwá egdzere átekwa. Duwa-aara á dem ekte á nabugda nanna, amá shanka ba názára keni átekwa, sey a jauwa ba hyema, adába sarte a yá á nabugdeka. ¹⁴ Daaci a ndaase elva-aara áte nabugda nanna, a ba nane: «Ekka wá, gadđiru tá náńka egdzere áte ka mazla-aara.» Cenarancena pukura-aha una nanna badfemme.

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke
(Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹⁵ Am sarte na daraada am Urusaliima maa, Yaisu a de á ba am *mashidi yaikke. Daduwa á dem mashidi maa, a de beraa emnde a válá kazlaŋa antara emnde a shekwa-aara am hudefe-aara, a naba ngyaterse ásegashe. A zadánve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar. ¹⁶ A piyaterterte ge emnde a degashe an kazlaŋa am hudefe á mashidi, ge dáná á dem tate umele. ¹⁷ Daaci a fantau ge kwaraterse názu am wakita á Dadaamiya, a ba nane: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá dahaná an bere á mága maduwa á emnde badfemme. Amá kure, kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁸ Ba ta cenaa una nanna male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, mazla-aara ta naba fantau ge mága pute-aatare ge kedá shifa á Yaisu. Damda lyawa am itare, adába badfemme á emnde hayaranhaya jipu elva na a kwaratersaa nane.

¹⁹ Eblyablya vaci maa, ba degashe Yaisu am hudefe á berni antara pukura-aha-aara badfemme.

Tá shaná estara emnde duksa na tá yekaná áza Dadaamiya
(Mat. 21:20-22)

²⁰ Makuralla-aara an enjlya-waabere maa, ta naba eptsehe zlafe adaliye, tá sem berni. Am sarte na tá áte baráma á sawa maa, ta naa nabugda na welasewele antara uksuwe-aara badfemme. ²¹ A naba yehete ge Piyer elva na a ndaasa Yaisu áte nabugda nanna. Daaci a ba nane á elvan ge nane: «Malum, ezhhárá emtsaade, nabugda na ka nyainyaivaa ka áwaya na, emtsamta badfemme.» ²² Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara badfemme: «Yá ndaakur ba jirire, máki fakurtarfe an Dadaamiya wá, ²³ ma kwa banán ba ge wa na náwa nane na: Tsetse áhuna, de eblyememblye am haye keni, á naba gevge. Máki magakurka shaige, fakurtaarfe á ba an jirire geni názena kwá ndavaná kure á de gevge wá, ba á gevge nanna adaba kure. ²⁴ Adába una nanna yá ndaakur ba jirire, máki kwá yeká duksa wá, fawtarfe ba seke shakuránsha duksa nanna zlauzle, sey ba kwá shansha. ²⁵ Daaci máki kwá ankwá á maga maduwa, amá diyakurdiya ganakini ankwá slehaypa an kure wá, naba yawanarye, Eddekure na am samaya na á de yakuraarye ge kure keni. ((²⁶ Amá má kure kwá yateraarka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na, á yakuraarka ge kure keni.))»

A vantaá ware hákuma ge Yaisu?
(Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Saremsa zlafe adaliye á sem Urusaliima maa, ta naba dem *mashidi yaikke. Yaisu ankwá á adába am mashidi nanna, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá ira male-aha á larde ádeza Yaisu, ²⁸ ta de ndavanu elva, a ba itare: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktáa ware baráma-aara?» ²⁹ A jwaterante ge Yaisu, a ba nane: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle. Máki vakuriteva jawápa wá, iya keni yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.» ³⁰ Daaci a ba nane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptilisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he? Vawiteva jawápa.» ³¹ Ta fantau ge ndahanaa am dagave-aatare emtsaade: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: Labára fakurtaareka an nane? ³² Má mi banaa ta belanaa ba emndimagwaha keni, zlazladá zlafe.» Ta kuva emnde jipu adába badfemme á emnde fartarfe ganakini

Yuhanna nabi á Dadaamiya. ³³ Adaba una njanna, «Diyanjerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

12

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva

(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Am iga a una njanna maa, Yaisu a vaterte elva an naraje na. A ba njane á elvan ge itare: «Ankwa ura umele a ica fe-aara, a dzeɓaa náfá á inabauhi am huɓe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza a náfá, ira bere á edda á ufa fe njanna, daaci a yateraa fe njanna baɓemme am erva ge emnde a slera, njane a daa shula. ² Samsa sarte á egdza a náfá maa, a naba belaa palle á emnde a slera-aara áseza emnde na a yateraa fe am erva na, geni á se lyanvaalya dzaanjara am egdzara á náfá na. ³ Amá itare, ta naba eksevaa sleslera njanna, ta zuhe an já, ta belanaahe an erva dey. ⁴ Edda á fe a naba belaa sleslera-aara umele. Njane keni ta se zlazlese, ta kyanmaarhe. ⁵ Edda á fe na a naba belaa sleslera-aara zlaɓe ádaliye. Njane wá, ta se jaa ba shifa-aara. Kwaye njane názena ta magaterte ge emnde a slera á edda á fe. Umele ta shanu ba zlaɓa, umele ta jaa ba shifa-aara. ⁶ A jauwa ba ura palle áza edda á fe ge eɓɓela-aara, egdza-aara ba ge njane wayaawáyá jipu na. Am iga-aara a belaa ba njane. A ba njane: “Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fá zherwe áte njane.” ⁷ De samsa egdza-aara njanna maa, a ba emnde a kwara fe am dagave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná njane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumiya shifa-aara, fe-aara njanna á de gev ba náza á miya. ⁸ Daaci ta eksevaa egdza-aara njanna, ta naba jaa shifa-aara, ta de eblyanve áte iga á dala.»

⁹ Daaci a ndavateru ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kina wá, watse á magaterá uwe edda á fe ge emnde a kwara fe njanna? Ay degiya watse á se ceɓa emnde njanna baɓemme, á faterem fe-aara am erva ge emnde umele. ¹⁰ Ankwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba njane:

Ba nákwá njanna ta eblyanvaa emnde a nyáɓa bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á njáná njane ndzeɓa á bere njanna baɓemme.

¹¹ Kwaye njane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa njanna.

Ábi ndaakursende naraje njanna.»

¹² Male-aha á Yahudiya-aha tá kátá eksa Yaisu á ba am sarte njanna, adaba diyardiya ganakini á bálá nákwá njanna á ba áte itare. Amá a wateraa lyawa átuge emnde, daaci ba tse-aatare, ta naba zláálá, ta yanhe.

Elva á hadáma ge male á larde á Rauma

(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)

¹³ Daaci ta de magaa sawari-aatare, ta belanve *Farisa-aha antara emnde á sleksu *Hirudus, ge de ndavanu elva tá tsagwadáná an njane. ¹⁴ Ta duhe ge emnde njanna, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum, diyanjerdiya geni ekka wá, ka slejirire, baaka lambe á ɓa átuge ice á emnde, baaka lambe á ɓa áte ngahire á urimagwe keni. Ka, ká kwaraterse ba unɓule á Dadaamiya ge emnde. Ndaanernda ba jirire, am *tawraita á miya mu, ankwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he? Buweka dekiɓeki, njá eppuwa emtu, njá puweka he?»

¹⁵ Amá diyaadiya Yaisu názena a satersa na. Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Labára kwá tsagwadítságwadá? Sawiyansa shunɓu yá nanaana.» ¹⁶ Ta naba de sanaa shunɓu na. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shunɓu na? Ira zhera na, zhera á ware?» Ta njwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» ¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» Baɓemme-aatare tá maga ba najipu á jawapa-aara njanna.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya

(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)

¹⁸ Daaci ta duhe ge *Saduki-aha keni ádeza Yaisu. Ba itare emnde na tá bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare: ¹⁹ «Malum, ankwa a puwamitaa Muusa, a ba njane: má keɓaakeda egdza emmenjara ge ura, a yaa mukse baaka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara ge zhele-aara mukse njanna, a fanfa wulfe ge egdza emmenjara na keɓaakeda na. ²⁰ Iyau, ndza tá ankwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba keɓehe, a yaa mukse

na, baaka egdzere. ²¹ Daaci a naba melese ge sledába-aara mukse na, nane keni a naba kedéhe, a yaa mukse na baaka egdzere. A melese ge keyire-aatare keni, nane keni ba lahe nanna. ²² Itare vuye na ta gaa ba mukse nanna palle, amá baaka ura a yaa egdzere an nane, lauktu á kedá. Am iga-aatare, a kedá ge mukse na keni. ²³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware mukse na palle? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba nane palle!»

²⁴ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire. A jakuraa uwe áte barama? Adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni dekidefeki. ²⁵ Adaba máki tsarettse emnde am faya wá, baaka gá mukse, má nwashá keni baaka de gá zhele mazla-aara. Emnde bademme tá de njá ba seke malika-aha am samaya. ²⁶ Elva a tse á emnde am faya maa, ndakurseka názena a puwetaa Muusa áte elva a dake emtu? Adaba a ba Dadaamiya á elvan ge Muusa áte eggye-aha á kure werre wá: Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahimá, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu. ²⁷ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, nane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Daaci diyaweddiye ganakini jakuraaveje ba jirire.»

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?

(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

²⁸ Ankwa malum á *tawraitá umele, a cenanaa á ba an hyema-aara názena ta ndaana tara Yaisu antara *Saduki-aha maa, nane a nanna ganakini nwaterternja Yaisu shagera. Daaci nane keni a naba duhe an ndava-aara ádezenara, a ba nane á elvan ge nane: «Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bademme?» ²⁹ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Eccena kwa, náwa yá ndakndaha: Cenevaacena elva na ba shagera *Iserayíila! Yaakadada Dadaamiya á miya wá, ba nane palle una Yaakadada. ³⁰ Ewwayá Yaakadada Dadaamiya á nã an erwaunde á nã bademme, an shifa á nã bademme, an enkale á nã bademme, ira an ndzedá á nã bademme. ³¹ Eccena zlahe ádalíye náwa buwire-aara: Ewwayá sleriya á nã ba seke ire á nã. Baaka una á ju ge una-aha nanna.»

³² A ba malum á tawraitá na á elvan ge Yaisu: «Una wá, nwaakternja shagera, malum. Elva á nã na ba kalkale-aara. Yaakadada wá, ba nane palle una Dadaamiya, baaka umele. ³³ Shagera ba urimagwe á wáyá Dadaamiya-aara an erwaunde-aara bademme, an enkale-aara bademme, an ndzedá-aara bademme, ira á wáyá sleriya-aara ba seke ire-aara. Yaikka ba una nanna arge sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na tá vante ge Dadaamiya.» ³⁴ Nanna Yaisu ganakini a nwanante á ba an unjule-aara, a ba nane á elvan ge nane: «Ekka wá, a yakar ba kapáka palle ge dem *kwará á Dadaamiya.»

Am iga á una nanna, baaka ura a kwamaa ndavanu elva mazla-aara.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Daaci Yaisu ankwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke maa, a naba ndavateruhe, a ba nane: «Ta bantsa malum-aha á *tawraitá *Almasiihu wulfe á *Dawuda mu, a sawa estara? ³⁶ Adaba ndza a banba Dawuda an hákuma á Shedekwe Cufedde, a ba nane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á nã tate á puwa sera á nã.

³⁷ Dawuda an ire-aara a dahanaa an Yaakadada. Ay á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Bademme á dikele á emnde nanna, ta cenanaa á ba an higa.

Yaisu ankwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá

(Mat. 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Daaci am sarte na ankwa á vaterte sera á elva-aha, a ba nane á elvan ge itare: «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraitá. Adaba itare ta emnde a waya marava am zane sadadde, tá kátá emnde tá gater use an ga ire am dagave á zlamaha. ³⁹ Am mashidi keni maa, tá kátá ba sledé na átire ge náza á emnde bademme na. Ma am munri keni, itare sey tá de kátá ba sledé na ni an dárádza jipu na. ⁴⁰ Emnde a za nwashá wegge áte há keni ba itare. Daaci tá sladanve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zladá-aatare á de jauje ge náza á emnde bademme vaci shairiya.»

*Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Daaci a njehe ge Yaisu herzhe an nakwati na tá puwa sadake á nasherire á dem huđe-aara na, á zhárá emnde tá anjka puwa sadake á dem nakwati na. Á zhárá dikele á emnde a berba, tá puwa sadake-aatare wá, sadake-aatare kwakya jipu. ⁴² Am igaatare maa, a tsetehe ge wegyege a mukse emele njane taláge, a de puwum kwaaba-aara buwa. ⁴³ Daaci Yaisu a dante pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya njane talage ba jipu na wá, njane a puwum názá-aara, jauje ge náza á emnde bademme. ⁴⁴ Adaba itare wá, kwakya nalmane-aatare ta saa ba cekwa-aara ge sadake á nasherire. Amá mukse na wá, njane talage. Baaka tsa umele, amá a naba saa názu am rezege-aara bademme.»

13

*Yaisu á ndáhá elva a mbedá *mashidi yaikke
(Mat. 24:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Saresse am *mashidi yaikke maa, a ba pukura-aara umele á elvan ge njane: «Malum ezzhara emtsaafé jeba á nderáva á mashidi na, yaikkire-aara antara zariyire á nákwaha-aha-aara na bademme.» ² A nwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ká nanna una njanna bademme na wá, watse á mbedá bademme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfenjara nákwá.»

*Zladá-aha na watse á magava lauktu á zla duniya
(Mat. 24:3-14; Luka 21:7-19)*

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara am ndanpire á *mashidi yaikke. Pukura-aha-aara tara Piyer an Yakuba, Yuhanna ira Andere, itare wá, tá anjka ázejara. Ta ndavanuhe ge pukura-aha-aara njanna, a ba itare tá elvan ge njane: ⁴ «Ndanjerdaha watse á magava am sarte-ara una njanna? Watse njá dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa-aha njanna?»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, faufa ba hyema, a se kedfarakuraaka emnde emele. ⁶ Adaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ya njane ba iya. Daaci tá se kefa emnde kwakya. ⁷ Watse kwá cenáncena labare á wáva-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka dfekideki. Sey á magaavemage una-aha njanna, amá zlafe zle á duniya ka emtsaafé. ⁸ Watse larde emele á de darge larde emele an wáva. Emnde á slekse emele, tá de darge kwara á slekse emele an wáva. Á de gejawa haha am tate-aha gergere, á de demda waya am larde-aha gergere. Una-aha njanna wá, zlafe ba fakta á zladá emtsaafé, ba seke náza á mukse na fanantaufe zladá á ya.

⁹ «Amá kure wá, faufa hyema ba shagera áte ire á kure. Adaba watse tá dákurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an ja am mashidi-aha-aatare. Watse tá de tsákurá á katafke á male-aha á duniya, tá de tsákurá á katafke á slekse-aha adaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare. ¹⁰ Amá wá, sey máki cenarácena emnde labare á higa am jeba-aha á emnde na tá am duniya bademme, lauktu á zla duniya. ¹¹ Am sarte na ni watse tá dákurá á de katafke á shairiya na wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, de ndaundaha ba názena ni á de semsa á sem ire á kure am tate njanna. Adaba una njanna elva á kure ka, á de vakurta ba Shedfekwe Cudfedé. ¹² Am sarte njanna maa, emnde emele tá de vaterta ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateracefa. Dada-aha keni tá de vaterta ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateracefa. Egdzara emele keni tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare. ¹³ Emnde bademme tá de dá ba kelaadire ádeté kure adaba zhera-aaruwa. Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara.»

*Zladá na baaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-28; Luka 21:20-24)*

¹⁴ «Watse kwá nanna duksa na ni tá daháná an shagerkire emtanjka dfekideki na am tate na zlaya-aara ka. (Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva njanna ba shagera). Vacite na ni má nakuranna duksa njanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa. ¹⁵ Edda una áte ire á bere keni, a tsunjka á dem huđe á bere ge hálá kazlaja-aara. ¹⁶ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá nanjyuwe-aara. ¹⁷ Watse á tsaame kwa zladá á njwasha na watse tá á huđe am sarte njanna, antara njwasha na tá an egdzara áte erva na! ¹⁸ Njalaunjala Dadaamiya ganakini a gevka lámare njanna am sarte á ekhye. ¹⁹ Adaba watse kwakya

jipu zlađa am sarte ņanna. Ta nderaa estuwa duniya daga am fakta sem vatena, jerka jeba á zlađa ņanna đekideki. Á de jerka keni zlađa na ni ta kalle an una ņanna. ²⁰ Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlađa ņanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa ņane tá átuđe ņane na.

²¹ «Daaci am sarte ņanna, ma a bakurnaa ware: Náwa anƙwa *Almasiihu áhuna, bi kwaye anƙwa áhuwa, lyiyauka elva ņanna đekideki. ²² Adaba watse tá jesaareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte ņanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere, geni ambane tá kedateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya na áte enƙale. ²³ Kure wá, faufa hyema ba shagera, adaba fanakuremfa am vuwa zlauzle.»

Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mat. 24:29-31; Luka 21:25-28)

²⁴ «Am iga a hare-aha á zlađa ņanna maa, vaciya á de gevge danjwe bademme, tere keni á de máreka parakkire-aara, ²⁵ terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtejeje ba ņarjare slede. ²⁶ Daaci watse tá zhára ba iya *Ura á emnde bademme yá anƙwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire. ²⁷ Watse yá bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufađe kerde, tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na á sawa am tate-aha bademme.»

Gáráva an nabugda, má yaaya hyema anwaslire
(Mat. 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele anwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare. ²⁹ Una keni ba duksa palle. Máki anƙwa á magava duksa-aha ņanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá á ba áte we á sera mazla-aara ge sawa. ³⁰ Yá ndaakur ba jirire: emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naranna duksa-aha ņanna. ³¹ Tara samaya an haha wá, tá nabe keda, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á kedeka đekideki, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle
(Mat. 24:36-44)

³² «Amá elva á hárá á bere, antara sarte ņanna wá, baaka slediya-aara đekideki. Ma malika-aha am samaya, ba *Egdza á Dadaamiya keni diyaa, sey diyaa ba Dadaamiya palle ņane Dada. ³³ Daaci faufa hyema, pauka hare, adaba diyakurka sarte ņanna. ³⁴ Una ņanna watse á magava ba seke náza á edda á há, má á daa shula. Lauktu á zlála, á faterem huđe á há-aara am erva ge emnde a slera-aara, ma ware keni á far slera na á de maganá ņane, á vante sawari ge slewufa á wakyyiya, geni a peka hare đekideki. ³⁵ Daaci ba duksa palle ge kure keni. Pauka hare, tsakwautsakwa hyema, adaba diyakurka sarte na ni á de sá edda á há átekwa na. Bi watse á sá an manjaripu, bi an huđe á vayiya, bi an irenlya, bi an enlya. ³⁶ Máki saasa am beressire wá, a se berakurka kwá am hare. ³⁷ Elva ņanna ya bakurnaa iya na wá, ge emnde bademme. Daaci bademmire á kure, pauka hare, tsakwautsakwa hyema!»

14

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu
(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ A juwaa ba hare buwa tá maga munri á *Paska antara munri á depain na baaka shahi á makala am huđe-aara na. Am sarte ņanna maa, male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraitá, tá anƙwa tatayaná á ba an ndzedá dabari ganakini tá eksevaksá Yaisu á ba an nasherire, tá kedanaakeda shifa-aara. ² A ba itare am dagave-aatare: «Magaumika una vaci munri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu
(Mat. 26:6-13; Yuh. 12:1-8)

³ Am sarte na Yaisu am Baytaniya maa, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve. Tá arge dafa maa, a duhe ge mukse umele an kuderá á waye umele tá dahaná an nardisa, á se emtake, kwakya gane-aara keni. Daaci mukse na a naba kezlanvuhe ge we á kuderá á waye ņanna, a puwanem waye na am ire ge Yaisu. ⁴ Emnde na tá anƙwa áhuwa ņanna wá, emnde umele-aatare a naba jaterhe ge ervaunđe, a ba itare am dagave-aatare: «Azara nampire-aara kina ta badzanve waye na? ⁵ Ábi ma andze

tá naba veluvele ma gursa deremke keni, daaci ma tá naba tegatertega ge talaga-aha.» Daaci ta fantau ge far haypa ge mukse na.

⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshawananteka ire ge mukse na. Labára kwá hyainá lyuwa? Názena a maginaa ñane na shagera jipu. ⁷ Adaba talaga-aha wá, ma vaatara keni watse tá á ba átevege kure. Ba kelaá má kwá kátá magaterá shagerire, watse ba kwá emmaga. Amá iya wá, watse ya baaka átevege kure. ⁸ Mukse na wá, ñane maginaamaga názena ni a dzegwanaa ñane. A puwiyar waye na wá, tsatsiyaatsatse zlauzle ge ñeliya am evege. ⁹ Yá ndaakur ba jirire, am huđe á duniya bademme, bademme á tate na ni tá de ñálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda ankwá á vela Yaisu
(Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Am iga a una ñanna maa, a naba tsetehe ge Yahuda Iskariyaut, ñane keni ba palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. A duhe ge ñane ádeza male-aha á *liman-aha, a de bateraa á kátá velateru Yaisu. ¹¹ Higa ge male-aha na, a ba itare tá elvan ge ñane: «Watse ñá vakte nalmame.» Daga á ba am sarte ñanna, Yahuda a fantau ge tataya faterem Yaisu am erva-aatare.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara
(Mat. 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)

¹² Am váha zunñwire na ni tá zá muñri na baaka shahi á makala am huđe-aara na wá, tá cebán ba vacite ñanna egdza kyawe á *Paska. Ta ndavanu ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ká kátá ñá de tsatsakaná áme dafa á Paska?» ¹³ Daaci Yaisu a eksetaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a ñelateraa á de katafke. A ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem huđe á ekse, kwá de já ire antara zhele á sepa yawe am hwama wá, dabaudaba á dem mba na á duwa ñane. ¹⁴ De bawanánba ge edda á há wá, a ba Malum: Áma bere na ñá de zá dafu á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa? ¹⁵ Daaci ñane á de marakurá bere yaikke átire ge bere an tsatsa kazlanja am huđe-aara bademme, kwá de tsatsamiya dafa á muñri am huđe-aara.» ¹⁶ Daaci ba zlalá ge pukura-aha na á dem huđe á ekse, tá de bera duksa ba seke una a baterna Yaisu na. Ta tsatsaa dafa á muñri am bere ñanna.

¹⁷ Am iga a mangaripu maa, daada Yaisu antara pukura-aha-aara. ¹⁸ Am sarte na tá ankwá á zá masane, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure, kwa emnde na náwa má zá dafa átirpalle na.» ¹⁹ Daaci bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa. Ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni á baná ba: «Iya ka ndza Yaakadada?»

²⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Watse á veliya ba palle á kure, kwa pukura-aha kelaawa ju buwa na náwa má zá dafa am tása palle na. ²¹ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekya-aara, sey ba yá emtsa. Áte una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte ya wá, ba estuwa. Amá watse zladá jipu ge edda una ni á de veliyá ñane, ambane ma yareka.»

Masane Cufedfe
(Mat. 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²² Am sarte na tá ankwá zá masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, daaci a vaterte ge pukura-aha-aara. A ba ñane á elvan ge itare: «Nawmbare, Iyaualya. Una na wá, vuwa-aaruwa.» ²³ Am iga a una ñanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte, itare bademme sharushe. Am sarte na tá ankwá esshá, a ba ñane á elvan ge itare: ²⁴ «Una ñanna uzhe-aaruwa a puvaá adaba emnde kwakya, Dadaamiya á ngudaterá an una ñanna namána ge emnde. ²⁵ Yá ndaakur ba jirire, am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza a náfa mazla-aara, sey watse yá de shá ba una áñwaslire am zlanña á Dadaamiya.» ²⁶ Am iga á una ñanna maa, ta eksante láhe á gálá Dadaamiya, ba tse-aatare, ta zlalá ádete ire á Wa Anyaranyará.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer
(Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Watse yá ejja suni, bademme á kyawe-aha tá de zadevzadé.” ²⁸ Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zunñwe arge kure á dem Galili.» ²⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá taa yakaaka d'ekid'eki.» ³⁰ A ñwanante

ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwetekeyuwa tsákálá ge buwure wá, watse ká banba ka ser keye geni diyakikire.»³¹ Amá a farhe zlafe ádaliye Piyer, a ba ñane: «Yá ndaaka una ðekidèkè. Ma á eksa shifa keni, emtsa á miya ba buwa.» Pukura-aha umele keni baðemme ta ndaha ba una.

Yaisu am Gaicaimane

(Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Am iga á una ñanna maa, daraada am tate umele tá ðahaná an Gaicaimane. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawinja áhuna, kwaye iya yá de maga maduwa áhuwa.»³³ A eksetaa tara Piyer an Yakuba ira Yuhanna, á zláá antara itare á dem tate ñanna. Daaci a fantau ge tápá emtanjire, antara zlaða na ni an tsaka ire na am ervaunðe-aara.³⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka zlaða na ni yá tapanka am ervaunðe-aaruwa na, yá tápá zlaða á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka hare ðekidèkè, sheraushere ice ba shagera.»³⁵ A zlahehe yiyiye cekwaanjudi an itare, a de kezlaa ugje am haha, a magaa maduwa, a ñala Dadaamiya geni máki á gevge wá, a sawka zlaða ñanna ásete ñane.³⁶ A ba ñane: «Eddaye-aaruwa, baaka názu á gevka ázeña. Tasle á ña, jinaaja zlaða na ásete iya na. Amá wá, a gevge ba namaari á ña arge náza-aaruwa.»

³⁷ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am hare. A ba ñane á elvan ge Piyer: «Simaun, ka ñara ka pa hare? Dzegwakanka njá an ice ba saa palle keni degey? ³⁸ Pauka hare! Magaumaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Adaba ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka payða á vuwa.»

³⁹ A zlahehe zlafe ádaliye, a de magaa ba maduwa-aara ñanna.⁴⁰ Eptsa-aara zlafe ádaliye áseza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am hare. Dzegwaránka basha háre ðekidèkè. Daaci ta ba haslakke ba estuwa, baaka názu tá ñwananta itare.

⁴¹ Am sarte na a eptsa ge keyire, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba hare á kure, kwá anjkwá a puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya hyaahya pa hare ñanna, iya *Ura á emnde baðemme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa.⁴² Tsawetse, kwaye samsa edda una ni a veliyaa ñane na, mí de yainuye!»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴³ Ba elva ñanna keni zlafe zlaanaaka Yaisu wá, kerten tá zhára ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá ðaba Yahuda ñanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á Yahudiya-aha.⁴⁴ Yahuda na a veluwa ñane Yaisu na maa, kwaratersekware zlauzle nalaama á ngyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde ñanna. A ba ñane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá anjkwá gan use ge ura ni, seke anjkwá urire á ñere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ñane, naba eksauváksa, ñawanaaña ba shagera, má kwá danda na belawanaaka.»⁴⁵ Ba samsa Yahuda ñanna wá, a naba duhe suuwe ádeza Yaisu wá, «Use Malum,» a ba ñane, á gan use an ervaunðe-aara palle ágire.⁴⁶ Daaci yalla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaaha.

⁴⁷ Ay, palle á emnde á Yaisu a naba tedese masalam-aara am bere, a waa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle.

⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge emnde na ta se eksa ñane: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu? ⁴⁹ Ábi kelaazare yá njá á ba am dagave á kure am mashidi, yá anjkwá kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? Amá diyaweddiye geni una ñanna a gev ba geni, a gevge názena á ndaaná wakita á Dadaamiya.»⁵⁰ Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha baðemme, ta naba yánhe.

⁵¹ Anjkwá dawale umele a ðaba Yaisu maa, ñane a duwá á ba an gwaðau-aara áte vuwa. Ta ekseksa ñane keni,⁵² amá a naba yateraa gwaðau am erva, ba zhagade-aara an ukhyiye dey.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke

(Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Daaci ta naba daa Yaisu na á dem mba á male á male-aha á *liman-aha baðemme. Kerten jarammeje male-aha á liman-aha, antara male-aha á larde, ira malum-aha á *tawraitá baðemme am mba á liman ñanna.⁵⁴ Piyer wá, a daa ðaba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka ðekidèkè. A de demhe á ba á dem riya á liman ñanna. Áhuwa maa, a de demhe am dagave á emnde a ufa mashidi, tá anjkwá cena kára, a njehe.

⁵⁵ Male-aha á liman-aha antara emnde a *kendekiyi na bademme farantaufe ge tataya emnde ge mága seydire áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá nanaa shairiya á emtsa. ⁵⁶ Kwakya tsa emnde na ta de datsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte nane. ⁵⁷ Daaci ta tsetehe ge emnde umele, ta de magaa seydire á fida na áte Yaisu, a ba itare: ⁵⁸ «Zhel na degey ndza nja cenáncena am mbuwe-aara a ba nane: Yá naba mbedánaambedá *mashidi yaikke na ta nderanaa emndimagwaha na, yá nderaalindere á ba am hare keye, á duka erva á urimagwe á dem hufe-aara, á bina.» ⁵⁹ Aley, ba itare keni jammeka elva-aatare am seydire-aatare.

⁶⁰ Daaci a tsete ge liman yaikke na á katafke á emnde bademme, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaaka elva dekideki ka? Tá ndáhá uwe nane áte ka emnde na?» ⁶¹ Amá njaaka Yaisu, a dñu ba we-aara. A ndavanuhe zlafe ádalije ge liman na, a ba nane: «Ba ekka una ka *Almasihu, Egdza á Saksage na emtu?» ⁶² A nwanante ge Yaisu, a ba nane: «Ane, ya nane ba ya. Amá bademmire á kure na, watse kwá niina zlafe ádalije iya *Ura á emnde bademme, yá njá am nadfara á Saksage na Sleksa ba nane na. Zlafe ádalije watse kwá niina yá sawa am kumba á samaya.» ⁶³ Ba a ndaase una Yaisu wá, liman yaikke na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara. A ba nane: «Una wá, nja baaka an wedere á seyde umele mazla-aara. ⁶⁴ Ábi kwa cenanaa á ba an hyema á kure, a ganve ire-aara kalle an Dadaamiya. Ázara a ba elva á kure?» A ba itare bademme-aatare, «Una wá, nanaa shairiya, a njeka an shifa dekideki.»

⁶⁵ Daaci emnde umele ta fantau ge kyefanem nyaihe am ice ge Yaisu, ta fafanse ice an kacekaca, ta vavante defekwa, a ba itare tá elvan ge nane: «Diyeddiye emnde na ta jakja na.» Ta eksante emnde a ufa mashidi, ta vavante babarva itare keni.

A ba Piyer nane diyaaka Yaisu dekideki

(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62; Yuh. 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Amá Piyer wá, zlafe ba nja-aara am áhá-aara, am hufe á há nanna. Daaci a duhe ge palle á kwatena-aha á *liman nanna ádezetare, ⁶⁷ a naa Piyer á cená kárá, a zharaa Piyer ba shagera, a ba nane: «Ábi ka keni ka ba ura á Yaisu nanna, ura Nasarátu na?» ⁶⁸ Amá eksarka Piyer dekideki, a ba nane á elvan ge nane: «Ma ká ndaha elva á uwe keni, diyanka ya dekideki. Elva á nja na á duka á dem ire-aaruwa.» Daaci a naba tsetehe am tate nanna, a zlala ásete wakyyi. Tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá keni. ⁶⁹ Cekwaanjudí wá, kwatena na nanna Piyer zlafe ádalije, a ba nane á elvan ge emnde: «Degiya zhel na kwaya nane na keni, ba palle-aatare.» ⁷⁰ Amá Piyer ba eksarka nanna. Shekwaashewa cekwaanjudí a ba emnde na tá áhuwa, tá elvan ge Piyer: «Baaka shaige-aara dekideki, ka keni ka ba palle-aatare. Adaba ekka keni, ka ura Galilí.» ⁷¹ Amá Piyer a fantau ge za wada-aha, a ba nane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale nanna dekideki.» ⁷² Ba nane keni zawze wada wá, tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá ge buwire. Daaci a naba yehete názena a ndaana Yaisu. Adaba a bananba Yaisu: «Lauktu á kyuwetekiya tsákálá ge buwire wá, ká de banba ka ser keye geni diyakikire.» Daaci a naba fantau ge kyuwa.

15

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yuh. 18:28-38)

¹ Daaci makuralla-aara á ba an enjlya-waabere, ta naba jamme ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, malum-aha á *tawraitá ira male-aha umele na tá njá am *kendekiyi na bademme. Ta puwete zawa áte Yaisu, ta dáná ádeza sleksu *Pilaatu. ² A ndavanu ge lekse, a ba nane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha tá enndá na?» A nwanante ge Yaisu: «Ba estuwa,» a ba nane á elvan ge nane. ³ Male-aha á liman-aha ta fantau ge datsanve fida kwakya ge Yaisu. ⁴ Daaci a ba sleksu Pilaatu á elvan ge nane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná itare áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?» ⁵ Amá Yaisu dúwa ba we-aara, ndahaaka elva mazla-aara, haa Pilaatu á maga najipu-aara.

Sleksu *Pilaatu a magaa názena tá kataná emnde-aara

(Mat. 27:15-26; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)

⁶ Ba kelaa má samsa munri á *Paska maa, mbarsembe emnde a ekse, slekse á belaterá danggay palle, edda una tá kataná itare. ⁷ Ay am sarte nanna maa, ndza anjka dawale umele, zhara-aara Barabas an njudá am danggay. Ta halateraa antara emnde umele, ta magaa fitenire, haa ta naba ja shifa am fitenire nanna. ⁸ Daaci ta naba dálá emnde a ekse ádeza sleksu *Pilaatu, ta de ndavanu názena ni mbarsembe ba kelaa iva na. ⁹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Wayakurwáyá emtu an slekse á Yahudiya-aha, yá belakurnaafela?» ¹⁰ Diyaadiya tsa ganakini male-aha á *liman-aha ta danaa Yaisu

aɗaba ba shelha, baaka elva umele. ¹¹ Amá male-aha á liman-aha ta naba fantau ge gaa ervaunɗe á emnde. Aɗaba una nanna ta bantsa itare: «Belajernaabela ba Barabas.» ¹² A ndavateruhe zlaɓe ádalaye ge slekse, a ba nane á elvan ge itare: «Ay yá maganá uwe ge edda una kwá dahaná an slekse á Yahudiya-aha na?» ¹³ Ta nwanante á ba an ká kwara á dem zhegela, a ba itare: «Zlenjelezlenjela áte dzaŋgala!» ¹⁴ A ba slekse á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Zlenjelezlenjela!» ¹⁵ Am slekse á kátá higatertehiga emnde, a naba belateraa Barabas. Amá Yaisu wá, ta zu an já, lauktu tá de zlenjelaná áte dzaŋgala.

Sawji-aha tá anƙwa á epsawa Yaisu

(Mat. 27:27-31; Yuh. 19:2-3)

¹⁶ Daaci ta naba tedante ge sawji-aha á dem huɗe á há á sleksu *Pilaatu, ta de jemmaa sawji-aha bademme ásetarge nane. ¹⁷ Ta tsekwanme am dira hanɗe, ta nderse dake, ta faɗanse ire an nane agire *ɗaŋkaula. ¹⁸ Mazla-aara ta fantau ge gyanu rume agire, a ba itare: «Aska á nja, slekse á Yahudiya-aha.» ¹⁹ Ta naba taɗanu zade am ire, ta kyafanem nyaihe am ice, ta kezlaa ugje á katafke-aara, tá fá daradza áte nane agire. ²⁰ Zlaruzle am epsawepsawa maa, ta tsakwanse am dira na, ta tsekwanme am nanjyuwe-aara. Daaci ta danse á dem tate na tá de zlenjelaná átekwa na.

Náwa ta zlenjelanana estuwa Yaisu áte dzaŋgala

(Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27)

²¹ Tá anƙwa danda maa, ta naba jaa ire antara ura Siraine umele, zhera-aara Simaun, eddetare ge tara Alaikzandere antara Rufus, nane áтира sa á sawa am makwata. Daaci sawji-aha na ta naba hyarhe ge sepala dzaŋgala á Yaisu. ²² Ta danhe Yaisu na á dem tate na tá dahaná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire. ²³ Áhuwa nanna maa, ta kátá fanu mbazla ge Yaisu. Mbazla nanna keni anƙwa duksa yayiaihe am huɗe-aara ge gulanna zlaɓa, amá Yaisu shaaka. ²⁴ Mazla-aara ta naba zlenjelehe áte dzaŋgala. Itare ta tegaa kazlaŋa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaŋa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná nane ma uwe keni.

²⁵ Am sarte na ta zlenjelanana áte dzaŋgala nanna wá, ta zlenjelanana am saa maselmane á enjlya. ²⁶ Ta naba puwete dalila á já shifa-aara an ire ge nane, a ba itare: «[Jane una slekse á Yahudiya-aha.» ²⁷ Tá anƙwa neyle-aha buwa ta zlenjelateraa átirpalle antara Yaisu áte dzaŋgala-aha-aatare. Palle ta zlenjelanana am naɗafa-aara, palle keni am nazlaɓa-aara. ((²⁸ A gevaá estuwa názena ni a ndaana wakita á Dadaamiya. Aɗaba a ba wakita á Dadaamiya: «[Jane keni ta femhe am kezlakula á emnde a mága haypa.»))

²⁹ Emnde a degáshe am tate nanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazle. A ba itare tá elvan ge nane: «Há! ba ka una! Ábi ka bantsa ka: Ká naba mbedfanaambeda *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele, á ba ka? ³⁰ Labára ká taa njezlanaaka ba ka ire á nja? Tsekwanaatsekwa kwa ire á nja áte dzaŋgala na!» ³¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita keni, ta epsawse ba estuwa. A ba itare am dagave-aatare: «Iyau, á dzegwándzegwa njezla emnde umele; ire-aara wá, á taa njezlanaaka! ³² Ábi nane *Almasihu, slekse á *Iserayiila keni ba nane. A tsekwanaatsekwa ire-aara áte dzaŋgala wá, bademme mí fetarfe áte nane.» Antara ba emnde na ta zlenjelateraa antara Yaisu na keni, ta ezzlazle.

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu

(Mat. 27:45-56; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)

³³ An vacitire wá, a naba tsekwaá ge tabedammire ásetarge duniya bademme, dem lásar emnde tá á ba am tabedammire nanna. ³⁴ Am sa keye wá, Yaisu a ketaa kwará á ba an ndzedá: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?» ³⁵ Á bá emnde umele am emnde na tá anƙwa á tsatse áhuwa: «Á dāha nabi *Ailiya degiya nane.» ³⁶ Palle-aatare a naba tedante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngufetaa áte zade, a femhe am mbazla umele ɗaŋɗaŋe ba estuwa, daaci a kante, a fantaa áte we ge Yaisu geni a shushe. Daaci a ba nane: «Zharaumizhárá emtsaáde, má watse á semsa *Ailiya nanna á se tsekwanaatsekwa.» ³⁷ Amá Yaisu a fu hula á ba an ndzedá, mazla-aara á dese ge shifa am nane.

³⁸ Am sarte nanna maa, anƙwa kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá. ³⁹ Male á sawji-aha á Rauma na anƙwa áhuwa, á njá am ndanɗjire á wafke á Yaisu, nanna emtsa a Yaisu maa, a ba nane: «Zhel na wá, egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁴⁰ Nwasha umele keni ndza tá anƙwa áhuwa. Ta tsaáhe yiyye, lauktu ta zhara názena ni anƙwa á magava na. Tá anƙwa tara Maari mukse á emnde a Magdala, an Salaume,

ira Maari emmetare ge tara Yakuba cekwa antara Yauseys. ⁴¹ Nwasha nanna wá, daga am Galili tá ankwá daba Yaisu, tá ankwá melanumele. Tá ankwá zlafe ádaliye njwasha umele am Tate nanna, itare keni ta saa á daba ba Yaisu.

Heda á Yaisu

(Mat. 27:57-61; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)

⁴² Vacite nanna maa, vaci mága niya, adaba makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe. Herzhe á belya vaci wá, ⁴³ a semhe ge Yusufa ura Arimatiya. Yusufa nane wá, ura male am *kendekiyi yaikke. Am ervaunde-aara nane keni ankwá á ufa ba zamane á njá am *kwara á Dadaamiya. Daaci nane a naba sherse ice, a duhe ádeza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. ⁴⁴ Cenáncena sleksu Pilaatu ganakini kerten emtsamtsa Yaisu, a mága ba najipu-aara. Adaba una nanna a belaa we, ta de dahanante male á sawji-aha. A se ndavanuhe, a ba nane: «Emtsá-aara shekwaashekwa emtu?» ⁴⁵ Am sarte na cenáncena jirire-aara áza male á sawji-aha na, a naba vante baráma ge Yusufa. ⁴⁶ Daaci Yusufa a de shekuve kalpakane, jeba á kalpakane nanna ba lefedde, a se tsekwa emtsa á Yaisu áte dzangala, a de fademe am kalpakane na. Daaci a de feme am evege ta yese am cacera, a berhanu palame yaikke ge we á evege nanna. ⁴⁷ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yauseys wá, itare ndza tá á ba áhuwa, ta ezzhara am sarte na tá hedá Yaisu nanna.

16

Yaisu tsetse am faya

(Mat. 28:1-8; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe maa, tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yakuba, ira Salaume, ta de shekuve waye-aatare á se emtake, ta fehe, geni watse tá de wecar ge emtsa á Yaisu. ² An enjlya werre ge laade, lauktu á sessa vaci wá, daraada itare ádete irekhya. ³ Am sarte na tá átira duwa, a ba itare am dagave-aatare: «Kina mu, watse á berhamiyanvuwa ware dada palame na ge we á evege?» ⁴ Amá daraada wá, ta de beraa ba an berha dada palame nanna áte we á evege. ⁵ Ta naba duhe á dem huđe-aara wá, ta de beraa ba dawale á njá am nadafa, am nangyuwe dzayye. A naba jaterhe ge lyawa njwasha na. ⁶ «A wakurka lyawa,» a ba dawale nanna á elvan ge itare. «Adaba kwa se tataya Yaisu ura Nasarátu na ta zlenjelanaa áte dzangala na. Nane baaka áhuna, tsetse am faya. Náwa Tate na ndza á zlava nane átekwa na. ⁷ Kina wá, kure wá, zlauzlálá, dawateranda labáre ge pukura-aha-aara, Piyer keni á ba am itare. Baira deme watse á daada ba Yaisu nanna zunjwe arge kure, á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa, ba seke una ndza bakurnaa nane.» ⁸ Daaci ba segashe-aatare am irekhya na wá, ta tedante zhagade emtsaade ge lyawa, tá gyagya ba seke maagara, palle á ura á baná elva ge ura baaka am itare, adaba gazlargazla jipu.

UNA DIYARKA EMNDE JIRIRE-AARA, MÁKI A PUWETAA BA MARKUS:

Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala

(Mat. 28:9-10; Yuh. 20:11-18)

⁹ Am sarte na tsetsa Yaisu am faya, an enjlya werre ge laade na wá, a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala zunjwe. Mukse nanna wá, ndza ngyansengye Yaisu jini-aha vuye am nane. ¹⁰ A de balatersaa nane labáre á tse á Yaisu am faya ge emnde na ta dába nane. A de berater bademme tá á ba am emtanjire, tá kyuwa. ¹¹ Ankwá á bateranba deme mukse na ganakini tsetsa Yaisu am faya, a naana á ba an ice-aara, aley fartarka.

Yaisu a maraterse ire-aara ge emnde-aara umele ta buwa

(Luka 24:13-35)

¹² Am iga á una nanna maa, Yaisu a marateraa ire-aara ge emnde buwa-aatare, tá áte baráma dete makwata, amá a nyanve ire-aara seke nane ka. ¹³ Ta daahe, ta de balaterse labáre-aara ge emnde-aatare umele, aley ba fartarka nanna.

Yaisu a marateraa ira-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe

(Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁴ Shekwaashekwa zlafe ádaliye maa, Yaisu a de marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe tá arge dafa. A naba velateraahe adaba baakire á fetarfire antara degdegire á ire na ta maganaa itare na. Adaba fartarka an emnde na ta naa nane á ba an ice-aatare am iga a tsetse-aara am faya.

¹⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Zlauzlálá á dem huđe á duniya baďemme, dawateranda labáre á higa na ge emnde baďemme. ¹⁶ Ma a fetaara ware, lyevaalya baptisma, á lyelye shifa-aara. Edda una má fetarka wá, á de ñezleka am shairiya á Dadaamiya. ¹⁷ Náwa najipu-aha na watse tá naana emnde, tá maganá emnde a fetarfe. Watse tá ñgya jini-aha am ura an zhera-aaruwa. Watse tá ndáhá elva áñwaslire na ni ba itare keni diyarka na. ¹⁸ Watse tá puwaterar erva ge emnde na ta lapika-aha, tá de mbembe. Zlađe ádaliye, ma ta halante zahe am erva, ma ta shu daldalkwanu keni, baaka nazu á magateránmaga duksa-aha ñanna.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Luka 24:50-53; Sler: emnde 1:9-11)

¹⁹ Am sarte na ni zlauzle á tsakaterá elva Yaakadada Yaisu ge pukura-aha-aara maa, a naba kapte á dem samaya, ankwá á njá am naďafa á Dadaamiya. ²⁰ Pukura-aha-aara keni, ta naba kyaa á de bálá labáre á higa am huđe á duniya baďemme. Ndza ankwá Yaakadada an itare am slera-aatare. A maratersaa ñane ge emnde geni waazu-aatare jirire, aďaba a magaa najipu-aha gergere á kyá erva an itare.

Labare á higa na a puwetaa LUKA

Elva zujnye na a ndaana Luka ge Tiyaufilus

¹ Áska á ña Tiyaufilus, Emnde kwakya puwarteputuwa labáre á názena a magava am dagave á miya. ² Ta puwete názena ña cenanaa áza emnde na ta naana an ice-aatare duksa ñanna daga á ba am fakta-aara. Emnde ñanna wá, Dadaamiya a faterar slera á balaterá labáre ñanna ge emnde bademme. ³ Adaba una ñanna, iya keni ya fantau ge pakya sera-aara daga fakta-aara dem halavuwu-aara, hayananhaya jipu am mbarka á ña. Una ñanna yá ankwá puwakte ge ekka keni názena ya shanaa ya na bademme, yá puwakte á ba áte una ya cenanaa ya na kalkale. ⁴ Bademme á una yá magán ba geni ekka keni ka diyeddiye jirire á elva ñanna ta ndakndaa na.

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yuhanna slemaga baptsima

⁵ Am zamane na ni ndza sleksa *Hirudus am Yahudiya maa, ndza ankwá *liman umele zhera-aara Zakariya, ñane palle á liman-aha na male-aatare liman Abiya. Zhera á mukse-aara Ailizabait, ñane wulfé á *Haruna male á liman-aha werre. ⁶ Bukerde-aatare antara mukse-aara ta emnde a jirire á katafke á Dadaamiya, ta emnde a fansaare ge shairiya-aha á Yaakadada bademme. ⁷ Amá egdzere wá, sharánka ba palle keni, adaba Ailizabait dziire. Am sarte ñanna wá, bukerde-aatare garevge emgyegwar emnde.

⁸ Vacite umele maa, Zakariya ankwá á maga slera á limanire-aara á katafke á Dadaamiya, adaba daada áte itare liman-aha á Abiya bademme. ⁹ Ge tega slera-aatare am dagave-aatare liman-aha maa, mbarsembe maga njeri. Daaci vacite ñanna maa, daada áte ñane ganakini á de dizaná ñane kajiji am mashidi á Yaakadada. ¹⁰ Am sarte á díza kajiji ñanna maa, bademme á emnde tá maga maduwa á ba ágashe.

¹¹ Daaci a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke á Zakariya, a tsaahé áte vuwa á duksa na tá díza kajiji átekwa na, am nadafa-aara. ¹² Ba a puwete ice áte ñane Zakariya wá, a naba gazlehe, baaka názu á ndaana ñane. ¹³ Amá á ba malika á elvan ge ñane: «Zakariya, a wanja lyawa. Adaba Dadaamiya lyevaalya maduwa á ña. Mukse á ña Ailizabait á de yaka egdzere zhele, watse ká fá zhera-aara Yuhanna. ¹⁴ Watse á gev higa yaikke ge ekka. Emnde kwakya tá de higatehiga adaba egdze ñanna. ¹⁵ Adaba áza Yaakadada wá, watse ura male ba ñane am emnde. Ñane wá, watse á sheka mbazla antara názu á já enkale á ura bademme. Ñane watse an naha ba Shedefkwe Cufedde am ñane daga á sawa am hudef á emmenjara. ¹⁶ Watse á jatermaara ñane ge *Iserayilla-aha kwakya á sem sera á Yaakadada Dadaamiya-aatare. ¹⁷ Watse á sawa ñane á katafke á Yaakadada, hala-aara antara hákuma-aara watse ba kalkale antara náza á nabi *Ailiya werre. Á se jemá ñane ye á dada-aha antara egdzara-aatare. Emnde na tá fansaareka ge Dadaamiya keni, á se tsatermaara ñane. Á se tsatsaná ñane emnde ge ufa Yaakadada.»

¹⁸ Amá á ba Zakariya á elvan ge malika: «Yá dise áte uwe ganakini una ñanna á de gevge? Adaba ñere antara mukse-aaruwa bademme ña emgyegwar emnde.» ¹⁹ Daaci a nwanante ge malika, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya wá, ya malika *Jeberilla. Ya tsetaa á katafke á Dadaamiya, ya sleslera-aara. A beliyaa ba ñane ganakini yá saká labáre á higa na. ²⁰ Amá faktarka an iya. Ay degiya watse á gevge ba jirire, má hyephye laukte-aara. Adaba faktarka ñanna wá, ká gevge uce, ká taa ndaaseka elva dekideki, dem sarte na má gevge duksa ñanna.»

²¹ Am sarte ñanna maa, bademme á emnde tá ufa ba Zakariya ágashe, tá maga ba najipu á shekwaashakwa-aara am mashidi. ²² De sesse maa, dzegwánka ndaater elva dekideki, a ngyakwateraa elva-aara á ba an erva. Ta dise áte una ñanna emnde ganakini ankwá názu a naaná ñane am mashidi.

²³ Am sarte na zlauzle slera á limanire á Zakariya maa, a naba dahe á dem mba-aara. ²⁴ De haraare cekwaanjudi am mba maa, mukse-aara Ailizabait a naba shaa hudef. Amá a esshebe, tere ilyebé á sheba ba ñane. A ba ñane am ervaunje-aara: ²⁵ «Kina wá, siisessa Yaakadada am zherwe am dagave á emnde.»

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yaisu

²⁶ Ailizabait an hudef á tere unkwahé maa, Dadaamiya a naba belaa malika *Jeberilla á dem ekse á Nasarátu am kwara á Galili. ²⁷ A belanaa ádeza gyaale umele, á shebaná dawale na zhera-aara Yusufa na. Yusufa ñanna wá, ñane wulfé á sleksu *Dawuda. Zhera á gyaale na a shebanaa ñane Maari. ²⁸ Daaci a demhe ge malika na ádeza

gyaale nanna, a de gan use-aara, a ba nane: «Use gyaale. Ekka wá, Dadaamiya Yaakadada magakánmaga ngurna, anƙwa nane antara ka.»²⁹ Amá use-aara nanna weshanantewesha ire ge Maari, a ba nane am ervaunƙe-aara: «Ázara kena jeba á ga use na?»³⁰ A ba malika á elvan ge nane: «A wanƙa lyawa Maari. Adaba Dadaamiya magakánmaga ngurna.»³¹ Kina wá, watse ká shá huƙe, ká de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu.³² Watse ura male, *Egdza á Dadaamiya Slekse. Watse Dadaamiya á vante sleksire ba seke náza á eggyenara *Dawuda werre.³³ Á de kwaraná nane larde á *Iserayiila dem ba ge ƙeƙiƙe. Sleksire-aara á de tseka ƙeƙiƙe.»

³⁴ A ba Maari á elvan ge malika: «Á de magava estara una nanna? Adaba iya, ya ba gyaale.»³⁵ A nwanante ge malika, a ba nane á elvan ge nane: «Watse á sawa Shedekwe Cudedƙe á setarge ekka, á de maganá ba Dadaamiya Slekse hákuma-aara am ka. Adaba una nanna, egdze na ká de yaná ka na wá, watse cudedƙe, nane *Egdza á Dadaamiya.»³⁶ Vareña Ailizabait keni á huƙe á egdzere zhele, gevge emgyegwe á mukse tsa. Ndza dziire tsa, amá a shaa huƙe tere unƙwahe vatena.³⁷ Adaba baaka názu á janviya ge Dadaamiya.»

³⁸ Daaci á ba Maari: «Iya ya kwatena á Dadaamiya. A giyanvege Dadaamiya á ba áte una ka ndaana ka.»

Maari á dem mba á vareñara Ailizabait

³⁹ Á ba am sarte nanna maa, ba watsewatse a naba tsetehe ge Maari, a naba zlala á ba an hadzala, á dem mba á vareñara Ailizabait am ekse umele am huƙe á wa a Yahudiya.⁴⁰ Daaduwa, á de demhe am mba á Zakariya, a de gan use ge Ailizabait.⁴¹ Am sarte na cenancena Ailizabait use-aara, egdzere am huƙe-aara a naba fantau ge fatsava. A nahetaa á ba am sarte nanna Ailizabait an Shedekwe Cudedƙe,⁴² a ba nane á ba an ká kwara: «Dadaamiya a gakar barka ba ge ekka am dagave á nwashaba bademme. Barka-aara a njinja am egdze na am ekka na.»⁴³ Ya hyep ware ha ni emmenjara ge Yaakadada-aaruwa á sem mba-aaruwa na?⁴⁴ Ya ndaana adaba uwe una? Adaba am sarte na ya cenaa ga use á nja na wá, egdzere a naba fantau ge shekela am huƙe-aaruwa á higa.⁴⁵ Higa yaikke ge ekka, adaba faktarfe am ervaunƙe á nja ganakini názena ta balaksebale na á de ganvege Yaakadada bademme.»

Maari á gálá Yaakadada

⁴⁶ Daaci á ba Maari:

«Yá gálá Yaakadada Dadaamiya an ervaunƙe-aaruwa bademme.

⁴⁷ Á higa ervaunƙe-aaruwa kwakya áte nane Slelya shifa-aaruwa.

⁴⁸ Adaba nane á zhárá ba iya ya kwátene-aara na hyainepka ba uwe keni. Daga ba kina keni tá anƙwa á banba emndimagwaha, tá de banba zlaƙe adaliye ma vaatara keni, geni yá an barka á Dadaamiya am vuwa.

⁴⁹ Adaba Dadaamiya na Sleksa ba nane palle na a magiyaa duksa yaikke. Nane wá, zhera-aara cudedƙe.

⁵⁰ Á de zatervaara ba nane zlaƙe ádaliye ge emnde na tá an lyawa-aara am ervaunƙe dem eggye-aha.

⁵¹ Maganaamaga nane slera yaikke an ndzeƙa á erva-aara, a zaƙanve emnde a mága kuravire,

⁵² a tsekwaá slekse-aha áte sleksire, a vaterte daradza ge talaga-aha.

⁵³ A gater barka kwakya ge emnde na peteke erva-aatare, amá a puwaa emnde a berba an erva-aatare ilyeƙe.

⁵⁴ A tsaterme am iga ge emnde a slera-aara Iserayiila-aha. Adaba viyanaaka magaterá shagerire-aara ge emnde-aara,

⁵⁵ áte una ndza a banán ge eggyemiya Ibrahimia, ganakini watse á maganá ge nane dem eggye-aha-njara bademme na.»

⁵⁶ Á hyephe tere keye a maganaa Maari am mba á Ailizabait, lauktu a zlala á dem mba-aara.

Yuhanna slemaga baptisma am sarte na yarseye áñwaslire

⁵⁷ Am iga a una nanna maa, a naba hyephe ge sarte á Ailizabait, daaci a naba yaa egdzere zhele.⁵⁸ Am sarte na cenarácena vara-aha-njara antara emnde a slala-aatare, ganakini Dadaamiya a magateraa shagerire kwakya, ta naba sawa, ta se higa antara itare.

⁵⁹ Am hare ge tiisire maa, ta naba eptsehe zlaƙe ádaliye ge se bela egdzere am shedekwe, antara ge fá zhera. Itare tá kátá fá Zakariya cepen á eddenjara,⁶⁰ amá a ba emmarge egdzere: «Estuweka, zhera-aara Yuhanna.»⁶¹ Amá a ba itare tá elvan ge

ñane: «Ábi ba palle á ura tá dahaná an zhera na keni, ßaaka am emnde á ña.» ⁶² Daaci ta ndavanu ge eddarge egdzere, ta ngyakwanaa an ngyakwa, geni á kátá faná zhera-ara ge egdza-aara. ⁶³ Daaci Zakariya a ndavateru naláwa, ta vante, a puwete: «Zhera-aara Yuhanna,» a ba ñane. Baðemme á emnde tá maga ba najipu-aara.

⁶⁴ Ba a puwete zhera ñanna wá, kertenj a naba pelehe ge nara-aara keni, a fantau ge ndaha elva, á gala Dadaamiya á ba an ká kwara. ⁶⁵ Daaci baðemme á emnde a slala-aatare, ta farhe zlaße ádalíye ge mága lyawa á Dadaamiya am ervaunðe-aatare, ta hyanme labáre ñanna am huðe á wa a Yahudiya baðemme. ⁶⁶ Baðemme á emnde na ta cenaa labáre ñanna, ta fantau ge dzamaná am ire-aatare geni watse á gev ware egdze ñanna á de katafke. Amá ba jirire ndza anjka hákuma á Yaakadada antara egdze ñanna.

Zakariya á gálá Dadaamiya am nabiyire-aara

⁶⁷ Ba vaci fá zhera ñanna maa, Zakariya eddarge egdzere a naba nahete an Sheðekwe Cudfedde, a fantau ge mága nabiyire, a ba ñane:

⁶⁸ «Yaakadada Dadaamiya á *Iserayiila-aha wá, ßaaka kalle-aara. Adaba a tsaterme am iga ge emnde-aara, anjka ñezlaterñezla,

⁶⁹ a naba jansaare ge slelya ura an hákuma jipu am dagave á wulfe-aha á sleslera-aara *Dawuda.

⁷⁰ Maganaamaga názena ndza a ndaase á kya an we á nabi-aha-aara werre.

⁷¹ Adaba ndza a ndaase werre ganakini watse á ñezlamiñezla am erva á kelaade-aha, ßaaka názu tá de eksaná itare áte miya ðekideki.

⁷² Ndza a baterán ge eggye-aha á miya ganakini watse á zatervarze dem eggyeggye, á de viyanaaka namana-aara ðekideki. Una ñanna á maganá ñane kina.

⁷³ Adaba ndza a zanu ba wada-aara Dadaamiya ge eggyemiya Ibrahim,

⁷⁴ ganakini watse á ñezlemiyanñezla am erva á kelaade-aha á miya, á de gamive emnde a slera-aara na ni tá an higa an ervaunðe,

⁷⁵ ta emnde cudfedde, ta emnde a jirire á katafke-aara ma vaatara keni.

⁷⁶ «Ay ekka wá, egdza-aaruwa, ká de gev nabi á Dadaamiya Slekse. Adaba ká de zlála ka á katafke á Yaakadada, ká de tsatsanaa ka baráma-aara.

⁷⁷ Watse ká fateremá ka am wuwa ge emnde-aara ganakini á se lyaterá ñane, á se yateraare haypa-aha-aatare baðemme.

⁷⁸ Adaba kwakya wayavire antara maggwire á Dadaamiya. Á de maraminá ba ñane parakkire-aara á sawa am samaya,

⁷⁹ ge maraterá parakkire ge emnde na tá am tabedammire, tá kuva emtsa na; antara ge kwaramise zlála áte baráma á hairire.»

⁸⁰ Daaci a walte ge Yuhanna, farfe enjale-aara keni ba kwakya, a fantau ge de njá am kaamba, dem sarte na ni a marse ire-aara á katafke á Iserayiila-aha-aatare baðemme, ganakini ñane sleslera á Dadaamiya.

2

Yaisu am sarte na yarseye anwaslire

(Mat. 1:18-25)

¹ Á ba am sarte ñanna yaireya Yuhanna na maa, jerje elva á sawa áza male á haha á Rauma baðemme, zhera-aara Agustus, geni sey tá já jembel á emnde na tá am kwara-aara baðemme. ² Já jembel á emnde ñanna wá, zuññwire-aara ba una ñanna. Am sarte ñanna maa, ndza Kiriniyus una slekse yaikke am haha á Siriya. ³ Daaci baðemme á emnde, ma ware keni a zlala, á de puwa zhera-aara á ba am ekse-aara.

⁴ Yusufa keni maa, a naba tsetehe am Nasarátu am kwara á Galili, a zlala á dem Baytilama ekse á sleksu *Dawuda werre am kwara á Yahudiya. Adaba ñane wulfe á Dawuda ñanna. ⁵ Daaci ta zlala antara Maari na á shebaná ñane lyemye huðe na, geni ta de puwa zhera-aatare itare keni.

⁶ Am sarte na tá am Baytilama ñanna maa, a naba hyephe ge sarte á Maari, ⁷ a yaa egdzere zhele, egdzere zuññwire-aara. A yanaa á ba am bere á dabba-aha, adaba ßaaka slede am bere á wayve-aha ge kwakyire á nalga. Daaci a faðeme am baukta, a zlavanaahe am náza za duksa á dabba-aha.

Jesaarje malika á Dadaamiya á katafke á suni-aha

⁸ Am ekse ñanna maa, tá anjka suni-aha wá, itare tá njá á ba am kaamba-aatare. An vayi wá, tá hare á ba tsákwá hyema áte walda-aha-aatare. ⁹ An vayi vacite ñanna maa, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke-aatare, Yaakadada a naba maraa

parakkire-aara an tsaka ire ásete itare wá, jaterja lyawa jipu. ¹⁰ Amá: «A wakurka lyawa,» a ba malika na á elvan ge itare. «Adaba ya sakuraa labáre á higa, á de gev higa yaikke ge emnde bademme. ¹¹ Ankwa yarakuraaya Slelya ura á ba an vayi na, am ekse á *Dawuda. Egdze nanna wá, ba nane una *Almasiihu, Yaakadada. ¹² Náwa názena ni kwá de dise egdze nanna átekwa: watse kwá de berá egdzere áŋwaslire an faða am baukta, á zlava am náza za duksa á dabba-aha.»

¹³ Am iga á una nanna maa, kertenj, jarsaarje dikele á malika-aha umele á sawa am samaya, ta se jamme antara nane, ta fantau ge gala Dadaamiya, a ba itare: ¹⁴ «Daradza wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle am samaya. A tsekwa hairire-aara á sem duniya, á sem emnde na ni a wayateraa nane.»

Suni-aha ta dem Baytilama

¹⁵ Am sarte na yarateriya malika-aha, zlarztlálá á dem samaya maa, a ba suni-aha am dagave-aatare: «Mi zlalawa á dem Baytilama, mí de zhara názena a jesaara áhuwa, a baminaa Yaakadada na.» ¹⁶ Daaci ta naba tsetehe, ta zlala á ba an hadzala, ta de beraa Maari antara Yusufu, ira egdzere áŋwaslire á zlava am náza za duksa á dabba-aha. ¹⁷ Zhararaazhárá egdzere maa, ta tsakse názena ni a baterna malika áte egdze nanna bademme. ¹⁸ Bademme á emnde na ta cenaa názena ta tsakatersaa suni-aha na, tá maga ba najipu. ¹⁹ Maari wá, nane cenáncena elva nanna bademme, nanaana am ire-aara, ankwa á eddzama am ervaunđe-aara.

²⁰ Am iga a una nanna maa, ta naba eptsaa-aatare suni-aha na á dem tate-aatare. Tá ankwa galá Dadaamiya am yaikkire-aara átira zlala. Ta galanaa adaba názena ta naana itare, antara názena ta cenanaa itare na bademme, adaba ta de beraa duksa na a baterna malika na bademme.

Daranánda Yaisu ge Yaakadada á dem *mashidi yaikke

²¹ Am hare ge tiisire maa, hyephye sarte ge bela egdzere am shedekwe. Ta fete zhera keni ba vacite nanna. Ta fete zhera á Yaisu. Una zhera na ni a ndaana malika, ba hufe-aara keni zlafe shanka emmenjara na.

²² Hyephye sarte á bara Maari maa, ta naba zlala á de maga názena a ndaana *tawraita á Muusa áte mukse na a yaa egdzere, geni a gevge cufedde zlafe adaliye. Daaci ta duhe, ta dáná antara egdzere á de katafke á Yaakadada am *mashidi yaikke am Urusaliima, geni átuje nane. ²³ Adaba ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, geni bademme á egdzere zhele na edgza walire na wá, á wálá átuje Yaakadada. ²⁴ Ta vanta antara sadake-aatare ge Yaakadada áte una a ndaana tawraita-aara, a ba nane: «Tá fá takala-aha buwa bi takala-aha á masar buwa.»

²⁵ Ay, am sarte nanna maa, ndza ankwa zhele umele am Urusaliima, zhera-aara Simaun. Zhele nanna slefa-zherwe áte Dadaamiya jipu, ura mággwe. Nane á ufa ba edda una ni watse á se lyaterá nane *Iserayiila-aha bademme na. Ankwa Shedekwe Cufedde keni antara nane. ²⁶ A ndandaha Shedekwe nanna, geni nane á emtseka defekiki, máki nánka *Almasiihu Slebela á Yaakadada.

²⁷ Ay, vacite nanna maa, a naba banánba Shedekwe Cufedde, geni a ezzlala zlafe adaliye á dem *mashidi yaikke. Am sarte na ni tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, ta daa Yaisu á dem mashidi ge de maganaa názena a ndaana *tawraita na wá, ta de beraa ba Simaun nanna. ²⁸ Simaun a de lyevaa egdze na am erva-aara, a naba slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a ba nane:

²⁹ «Yaakadada-aaruwa, kina wá, gevge názena ndza ka binaa ka na. Yanya a emtsemtsa sleslera á nja á ba an hairire.

³⁰ Adaba puwantepuwa ice-aaruwa áte edda una ni ka belanaa ka ge se lya emnde.

³¹ Ya nanna unjule á lya na ka tsatsateraa ka ge nalgaadama bademme.

³² Una wá, nane parakkire na ni á de marakse am ice á emnde a duniya bademme, tá de diyaksediye. Á de gev daradza yaikke ge emnde á nja Iserayiila-aha keni.»

Simaun á tsaká elva a nabiyire

³³ Tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, tá maga ba najipu á elva na á tsakaná Simaun áte egdza-aatare na. ³⁴ Simaun a naba gater barka. Am iga á una nanna, a ba nane á elvan ge Maari: «Egdze na náwa nane na wá, á de maratérná nane Dadaamiya ge emnde, amá tá de lyyekea emnde. Dadaamiya a eksese nane, ganakini nane á gev náza vaterte ektápaare ge emnde kwakya am *Iserayiila-aha. Á ba am Iserayiila-aha nanna zlafe adaliye, emnde kwakya tá de shá yaikkire, á de katerteka Dadaamiya adaba nane. ³⁵ Estuwa, á se marsá nane ásegashe názena tá slaslaná emnde am ervaunđe-aatare bademme. Ekka emmenjara keni maa, baaka zladá na ni watse ká tapánka ka am ervaunđe á nja na.»

Hanna nabi mukse

³⁶ Ndza ankwá mukse umele nabi, zhera-aara Hanna, ñane egdza á Fanuyail. Fanuyail ñane wulfe á Asair werre. Hanna ñanna gevge emgyegwe a mukse kurcumme. Am gyaalire-aara, ndza ta magaa ba yawe vuye antara zhele-aara na a sanse am mba á eddenjara, daaci a naba kedéhe ge zhele-aara. ³⁷ Am iga á una ñanna wá, gaaka zhele umele mazla-aara, a nja ba wegvege a mukse. Vayi vacika a maganaa ba slera ge Dadaamiya, á eksa ndera, á njala ba Dadaamiya-aara am mashidi. Daaci am sarte ñanna ta daa Yaisu á dem mashidi na wá, mukse ñanna shanaasha yawe kul tiise ju ufade. ³⁸ A gateraptehe ge emnde a há á Yaisu. Ñane keni a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a fantau ge baterá elva-aara ge emnde na tá ufa ba sarte na ni Dadaamiya á se lya Urusaliima na.

Eptsareptsa emnde a há á Yaisu á dem Nasarátu.

³⁹ Am sarte na zlaranaazle emnde a há á Yaisu mága názena a ndaana *tawraitá á Yaakadada maa, ta naba da-aatare an egdzere á dem ekse-aatare am Nasarátu am kwara á Galili. ⁴⁰ Egdze ñanna ankwá á farfe an wala, antara an dzanđzanjire. Egdze ñanna an enjkale jipu, an barka á Dadaamiya am vuwa.

Yaisu egdza yawe kelaawa ju buwa am *mashidi yaikke

⁴¹ Ba kelaa sakanderi emnde a há á Yaisu tá de maga mujri á *Paska am Urusaliima. ⁴² Ate iva na Yaisu shanaasha yawe kelaawa ju buwa, ta duwa antara ba ñane. ⁴³ Zlauzla mujri wá, ta naba da-aatare, amá ta yaa egdzere am Urusaliima, itare diyarka. ⁴⁴ Ta kurken ñane keni á ba ankwá am dagave á emnde na ta saa kerde. Lauktu tá diyeddiye wá, varváha deppe á zlala. Am iga á una ñanna, ta fantau ge tatayanaa áza emnde-aatare ge itare, antara áza emnde a diyava-aatare bademme, ⁴⁵ amá sharánka. Daaci ba epts-aatare zlađe ádalíye á dem Urusaliima. ⁴⁶ Am hare ge keyire lauktu ta de shanaa am *mashidi yaikke, á njá am dagave á malum-aha, ankwá á cenatercena, ámbera á ndavateru elva-aha. ⁴⁷ Bademme á emnde na tá cená názena a ndaana ñane, tá maga ba najipu áte ñane. Adaba kwakya enjkale-aara, jawapa-aha-aara á ba an unjule-aara.

⁴⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte ñane tara emmenjara an eddenjara wá, tá maga ba najipu-aara. A ba emmenjara á elvan ge ñane: «Labára ka maganjeráa una, egdza-aaruwa? Nere antara eddenja, danjeremda am dzama ire yaikke adaba ka, njá ámbera tatayaktataya kinekineka.» ⁴⁹ A nwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá tatayiyá adaba uwe? Diyakurka ganakini zlaya-aaruwa ge njá am bere á Edderwa emtu?» ⁵⁰ Amá cenaránka názu am elva-aara ñanna dekideki.

⁵¹ Daaci a naba saa antara itare á sem Nasarátu. A fatersaarfe jipu. Amá emmenjara wá, ba palle keni elva-aha ñanna kedarka dekideki, bademme á ba am ire-aara. ⁵² Daaci ankwá farfa Yaisu an wala, antara an enjkale. Hayanhaya Dadaamiya egdze ñanna, emnde keni hayaránhaya bademme.

3*Waazu á Yuhanna slemaga baptisma*

(Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Yuh. 1:19-28)

¹ Haraare áte iva na mala Tibairiyus am haha á Rauma, shanaasha yawe kelaawa jiilyebe am malire-aara wá, ndza sleksa Pauntiyus *Pilaatu am kwara á Yahudiya, *Hirudus slekse am kwara á Galili, egdza emmenjara Filip á kwará Ituriya antara Tarakaunitisa, Lisaniyus slekse am kwara á Abilain. ² Male-aha á *Iiman-aha wá, tara Hanas antara Kayafas.

Am laukte ñanna maa, Dadaamiya a naba banaa elva-aara ge Yuhanna egdza á Zakariya am kaamba. ³ Daaci Yuhanna a naba fantau ge ja d'aba an waazu am ekse-aha na herherzhe an guwa á Urdun na bademme, a ba ñane á elvan ge emnde: «Magaumágá tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.»

⁴ Estuwa wá, názena a puwetaa nabi Aisaya na gevge. Adaba a ba ñane:

«Ankwá ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara:

Tsatsawanaatsatse unjule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara ba ndedde.

⁵ Bademme á dambake-aha watse á gevge ba kalkale,

Wa-aha antara gavaye-aha bademme watse baaka,

Kwaana-aha á baráma keni watse á njeka, bademme watse ba tsekke.

Bademme á baráma na an badza na, á de gevá an memiya áte kalkalire.

⁶ Bademme á emnde watse tá nanna unjule a lya na ni a tateraa Dadaamiya.»

⁷ Daaci kwakya emnde ta kelaa ádeza Yuhanna am kaamba ñanna, ganakini á magateránmaga baptisma. Amá a ba ñane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na,

a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá anjwa am ervaunje-aara na? ⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba. Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, mi egdzara á Ibrahimia miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: ba nákwá-aha na náwa njane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahimia. ⁹ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge datsa náfá-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme a náfá na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara uksuwe-aara bademme, tá epshupshe an kárá.»

¹⁰ Ba ta cenaar una njanna dikele á emnde njanna maa, ta naba ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge njane: «Ay wá, njá maganá estara kina?» ¹¹ A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Edda una anjwa nanjyuwe-aara buwa, a vanteva palle ge edda una baaka náza-aara. Edda una anjwa náza za ázejjara keni, a emmága ba estuwa.» ¹² Ta sawhe ge *emnde a jaha hadáma keni ásejjara, geni á magatárá baptisma. A ba itare tá elvan ge njane: «Malum, njere keni njá maganá estara?» ¹³ A njwaterante, a ba njane: «Fawaterarka biya názena ndahaaka shairiya á ngumna ge emnde.» ¹⁴ Ta ganaptehe ge sawji-aha keni, a ba itare: «[Jere maa, njá maganá estara?» A ba njane á elvan ge itare: «Lyiyauka duksa á ura ba dey an ndzedá na, puwauka emnde áte lamán am fida ba dey, amá pakaupaka ba dáfa á kure.»

¹⁵ Bademme á emnde tá anjwa ufáná á ba an niya-aatare labáre, geni watse *Almasihu njara ba njane. ¹⁶ Daaci a ba Yuhanna á elvan ge itare bademme: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá anjwa á sawa ura umele am iga-aaruwa wá, an hákuma ba njane arge iya. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya dfekidfeke. Njane wá, á se magakurá baptisma an Shedefkwe Cufedfde antara an kárá. ¹⁷ Anjwa á sawa an kazlanja a fáhá duksa-aara keni am erva, á se fahehe hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuvere-aara, amá hyaihye wá, watse á fante kárá na á emtseka dfekidfeke na.»

¹⁸ Yuhanna a faterem ndzedá am vuwa an elva-aha gergere kwakya, a balaterse á ba am una njanna labáre á higa keni ge emnde njanna. ¹⁹ Ay, á ba am sarte njanna maa, Yuhanna a naba valaarhe ge sleksu *Hirudus, adaba a eksantaava Hirudiya ge egdza emmenjara Filip, antara adaba haypa-aha umele gergere a guwaa njane. ²⁰ Aley, Hirudus a naba farhe zlafe adaliye ge haypa-aha-aara, a naba ngudáa Yuhanna am dangay.

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Mark. 1:9-11)

²¹ Amá am sarte na zlafe damka Yuhanna am zawa maa, emnde bademme sharánsha bara ázejjara. Yaisu keni a duhe, a de barevhe njane keni. Am sarte njanna maa, Yaisu a mága maduwa. Njane á maga maduwa na wá, a naba werthehe ge samaya wá, ²² tá zhará ba anjwa á tsekwa Shedefkwe Cufedfde ásetarge njane ba seke takala, á zharava ba parakke. Cekwaangudí wá, tá cená ba kwárá á ura á sawa am samaya, a ba edda-aara: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, bademme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

**Kergema á eggye-aha-njara ge Yaisu*

(Mat. 1:1-17)

²³ Am sarte na Yaisu anjwa á fantau ge mága slera-aara wá, á maga egdza yawe kul keye. Ate emnde wá, njane egdza á ba Yusufa. Yusufa keni maa, njane egdza á Haili. ²⁴ Haili njane egdza á Mattat, Mattat njane egdza á Laiwi, Laiwi njane egdza á Mailiki, Mailiki njane egdza á Yaana, Yaana njane egdza á Yusufa, ²⁵ Yusufa njane egdza á Mattatias, Mattatias njane egdza á Amaus, Amaus njane egdza á Nahum, Nahum njane egdza á Haisli, Haisli njane egdza á Nagay, ²⁶ Nagay njane egdza á Mata, Mata njane egdza á Mattatias, Mattatias njane egdza á Saimayna, Saimayna njane egdza á Yausaike, Yausaike njane egdza á Yauda, ²⁷ Yauda njane egdza á Yauwánan, Yauwánan njane egdza á Raisa, Raisa njane egdza á Zauraubabila, Zauraubabila njane egdza á Salatiyail, Salatiyail njane egdza á Nairi, ²⁸ Nairi njane egdza á Mailiki, Mailiki njane egdza á Addi, Addi njane egdza á Kausam, Kausam njane egdza á Ailmadam, Ailmadam njane egdza á Airi, ²⁹ Airi njane egdza á Yaisu, Yaisu njane egdza á Ailiyaijair, Ailiyaijair njane egdza á Yaurim, Yaurim njane egdza á Mattat, Mattat njane egdza á Laiwi, ³⁰ Laiwi njane egdza á Simaun, Simaun njane egdza á Yahuda, Yahuda njane egdza á Yusufa, Yusufa njane egdza á Yaunam, Yaunam njane egdza á Ailiyakim, ³¹ Ailiyakim njane egdza á Mailiya, Mailiya njane egdza á Menna, Menna njane egdza á Mattata, Mattata njane egdza á Naatan, Naatan njane egdza á *Dawuda, ³² *Dawuda njane egdza á Yaisa, Yaisa njane egdza á Aubet, Aubet njane egdza á Bauwas, Bauwas njane egdza á Sala, Sala njane egdza á Naasunu, ³³ Naasunu njane egdza á Aminadabu, Aminadabu njane egdza á Admin,

Admin ɲane egdza á Arni, Arni ɲane egdza á Haisruna, Haisruna ɲane egdza á Farais, Farais ɲane egdza á Yahuda, ³⁴ Yahuda ɲane egdza á Yakubu, Yakubu ɲane egdza á Isiyaaku, Isiyaaku ɲane egdza á Ibrahimia, Ibrahimia ɲane egdza á Tara, Tara ɲane egdza á Nakaur, ³⁵ Nakaur ɲane egdza á Saruku, Saruku ɲane egdza á Ragaw, Ragaw ɲane egdza á Falaik, Falaik ɲane egdza á Aibair, Aibair ɲane egdza á Sala, ³⁶ Sala ɲane egdza á Kayinam, Kayinam ɲane egdza á Arfasada, Arfasada ɲane egdza á Saim, Saim ɲane egdza á *Nuhu, Nuhu ɲane egdza á Lamaik, ³⁷ Lamaik ɲane egdza á Matusala, Matusala ɲane egdza á Anuhu, Anuhu ɲane egdza á Yaratu, Yaratu ɲane egdza á Malaliyail, Malaliyail ɲane egdza á Kayinam, ³⁸ Kayinam ɲane egdza á Ainaus, Ainaus ɲane egdza á Saitu, Saitu ɲane egdza á Naadama, Naadama wá, ɲane egdza á ba Dadaamiya.

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu (Mat. 4:1-11; Mark. 1:12-13)

¹ Yaisu naatenaha an Shedekwe Cufedfe. Ba tse-aara am Urdun maa, Shedekwe Cufedfe a naba daa ɲane á dem kaamba. ² Hare kul ufafe anƙwa á badaná Shaitaine am kaamba ɲanna. Am hare-aha ɲanna wá, zawka ba uwe keni dƙidƙeki. Am iga á hare-aha ɲanna wá, a naba ɲanaahe ge waya. ³ A ba Shaitaine á elvan ge ɲane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, ndaanda ge nákwá na a nyefnye dƙafa, ká ezza.» ⁴ Amá a ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: “Ura á njá an shifa adaba dƙafeka palle.” »

⁵ Daaci Shaitaine a daltaa antara ɲane ádetire ba ɲгаа, a maranaa yaikkire na am huƙe á duniya na bademme á ba am dupalle, ⁶ a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Bademme á yaikkire na am duniya antara ɲahire-aara na, ya vakteva. Adaba bademme á una-aha ɲanna ta fime am erva ba ge iya, yá dzegwándzegwa vante ge edda una ni yá kataná ya. ⁷ Daaci máki kezlakiyaakezla ugje wá, bademme á una ɲanna ba náza á ɲa.» ⁸ A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á ɲa palle, ká ɲala á ba ázejara palle.” »

⁹ Shaitaine a naba zlala antara ɲane á dem huƙe á Urusaliima, ta de daltaa antara ɲane áte ire á *mashidi yaikke. A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbedanaambedá ire á ɲa á dem áhá. ¹⁰ Adaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de faku hyema.” ¹¹ Anƙwa zlaƙe am tate umele, a ba ɲane: “Tá de cuwáká á ba am erva-aatare, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á ɲa keni áte náƙwa.” » ¹² Yaisu a ɲwanante zlaƙe ádaliye, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: “Badeka Yaakadada, Dadaamiya á ɲa dƙidƙeki.” » ¹³ Shaitaine ɲanna zlauzle pute-aara ge bada Yaisu maa, a naba yanhe kwa mazla-aara, ba zlala-aara, sey vacite umele.

Yaisu a fantau ge slera-aara am Galili (Mat. 4:12-17; Mark. 1:14-15)

¹⁴ Am iga á una ɲanna maa, Yaisu a naba saa á sem huƙe á Galili, an hákuma á Shedekwe Cufedfe kwakya am ɲane. Daaci emnde ta fantau ge ndaha elva-aara am kwará á Galili bademme. ¹⁵ A fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha gergere, a gev ura an daradza áza emnde bademme.

Emnde a Nasarátu yarnaaya Yaisu (Mat. 13:53-58; Mark. 6:1-6)

¹⁶ Daaci saasa Yaisu á sem Nasarátu ekse na a waltaa am huƙe-aara. Vaci puwansepuwe maa, a naba dem mashidi, ba seke una á magán ba kelaazare. Daaci á naba tsetehe am mashidi ɲanna, geni á kátá ndaha wakita á Dadaamiya. ¹⁷ Daaci ta naba vante wakita á nabi Aisaya. A naba palanse wakita na, a werante ba tate na ni anƙwa an puwa átekwa, a ba ɲane:

¹⁸ «Anƙwa Shedekwe á Dadaamiya antara ya. A eksisaa ba Dadaamiya, geni yá saterá labáre á higa ge talaga-aha. A belyaa ba ɲane ge saterá labáre ge dangay-aha, geni watse tá shansha ire-aatare. Ge wulfe-aha keni, geni watse tá shansha ice-aha-aatare. A belyaa ɲane, geni yá se satersá ya emnde na ni tá maga palasa am erva á emnde.

¹⁹ A béli geni yá se bala iva na Yaakadada á de magaterá ɲgurna ge emnde átekwa na.»

²⁰ Ndaasendaha maa, a faɗante wakita na, a vante ge edda una am erva-aara wakita ɲanna, daaci a njehe. Bademme á emnde na tá am huƙe á mashidi, tá zhára ba ɲane.

²¹ A fantau ge ndaater elva, a ba ñane á elvan ge itare: «Elva na kwa cenanaa kure, ya ndaase am wakita na wá, gevge vatena á ba am sarte na kwa cenanaa kure na.»

²² Baðemmire-aatare ta fantau ge zleba Yaisu, tá maga ba najipu áte shagerire á elva na a ndaasaa ñane, a ba itare: «Há! Ábi ba ñane egdza á Yusufa na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ndawisendahe naraje na. Diyandiya ganakini á jakurviyaaka: “Dauktar, mbanaamba ba ka ire á ña.” Adaba watse kwá banba ganakini názena ña cenáncena ka maganaa am Kafarnahum na wá, maganaamaga am ekse á miya keni.» ²⁴ Daaci a fahe zlafe ádalíye, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, ñaaka nabi na ni emnde ta faa zherwe áte ñane am ekse-aara ba ge ñane. ²⁵ Náwa yá ndaakurnda kwa: am zamane á nabi *Ailiya wá, diyakurdiya ganakini ndza kwakya ñwasha wegwegye am dagave á Iserayiila-aha. Amá am sarte na yawe keye an kyalma hyaaka yawe ðekideki, samsa waya yaiikke na wá, ²⁶ Dadaamiya belaaka Ailiya ma á dem mba á ware-aatare keni am ñwasha ñanna. Kwaye a belanaa á dem mba á wegwegye a mukse umele á njá am Saraipta am kwara á Sidaun. ²⁷ Am zamane á nabi Ailisa keni maa, ndza kwakya emnde a derve am *Iserayiila. Amá ba palle-aatare keni mbanaaka Ailisa ðekideki, sey ba Naaman palle ñane ura Siriya.»

²⁸ Baðemmire-aatare am huðe á mashidi ñanna, watertuwa jipu elva ñanna ta cenanaa itare na. ²⁹ Daaci ta naba eksevahe, ta danse ádete iga a ekse, ta de ðalte áte ire á wa á ekse-aatare antara ñane, tá kátá hanvaare á sawa áte ire á wa ñanna. ³⁰ Amá a naba dese am dagave-aatare selaakke, a zlalhe shifa-aara.

*Yaisu ñgyainsengye jini am ura
(Mark. 1:21-28)*

³¹ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a zlala á dem Kafarnahum á ba am Galili ñanna. An kwakwe á puwansepuwe wá, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am mashidi. ³² Baðemme á emnde ta maga najipu áte tsaha-aara, adaba ankwá hákuma am huðe-aara.

³³ Am mashidi ñanna maa, ndza ankwá ura an jini am ire, a naba fu hula á ba an ndzedá, a ba ñane: ³⁴ «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázeñere? Niya á ña ka se kedañerkedá emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cuðedde, ka slebela á Dadaamiya.» ³⁵ Yaisu a naba valarhe ge jini ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: «Duðe we á ña, sesse am zhel na ba kinamina!» Daaci jini na a naba mbedáa zhel na am dagave á emnde, a sessehe am ñane, maganáka ba uwe keni. ³⁶ Baðemme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dagave-aatare: «Ázara kena jeba á hákuma na am elva-aara na? Ma valar ba ge jini keni, sey á sesse degey!» ³⁷ Daaci hyaranmehye labáre á Yaisu am kwara ñanna baðemme, ma am tate-ara keni tá ndaha ba ñane.

*Yaisu a mbateraahé emnde kwakya
(Mat. 8:14-17; Mark. 1:29-34)*

³⁸ Daaci ba segashe á Yaisu am mashidi ñanna wá, a zlala ba suuwe á dem mba á Simaun. A de beraa shawle á Simaun mukse á zlava, á wáná zlagzlagi, zlagzlagi ñanna an ndzedá. Daaci ta ndavanu ge Yaisu ganakini a mbanaambe. ³⁹ A duhe ge Yaisu ádeza mukse na, a de tsarhe, a naba valarhe ge zlagzlagi na. A naba yanhe ge zlagzlagi mazla-aara. Hattse a tsete ge mukse na, a fantau ge magateraa kashi.

⁴⁰ Eblyablya vaciya maa, emnde kwakya ta saa emnde-aha-aatare na á waterá vuwa baðemme áseza Yaisu. Á waterá lapikere gergere kwakya. Daaci Yaisu a puwaterar erva-aara, a mbateraahé baðemme. ⁴¹ Vacite ñanna wá, kwakya jini-aha saresse am emnde, tá ámbera hula, ta bantsa itare tá elvan ge Yaisu: «Ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya.» Amá Yaisu a naba valaterarhe á ba an ndzedá, a piyaterite ba ðekideki ge ndaha elva, adaba itare diyardiya ganakini *Almasiihu na ba ñane.

*Zlaya ganakini emnde a ekse-aha umele keni tá cenancena waazu
(Mark. 1:35-39)*

⁴² Makuralla-aara ba kyaakya ádaga wá, a naba sesse ge Yaisu am huðe á ekse, a zlala á dem kaamba yiyye an ekse ba shagera. Baðemme á emnde ta fantau ge tataya ñane. De sharansha, wayarka ðekideki á yaterya Yaisu á dem tate umele. ⁴³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Una zlaya ganakini yá dateránda labáre á higa, elva a njá am kwara á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha umele keni. Adaba ta ðeliyaa adaba ba una ñanna.» ⁴⁴ Daaci ba zlala-aara, a de ðálá waazu am mashidi-aha gergere am kwara á Yahudiya.

5

*Pukura-aha á Yaisu zunjwe**(Mat. 4:18-22; Mark. 1:16-20)*

¹ Vacite umele Yaisu ádete we á haye á *Gainazarait. Kwakya emnde ta kelaa ádezeņara ge cenaa elva á Dadaamiya, ta de beleme am dagave. ² Daaci Yaisu a naa paare á yawe-aha buwa, ta tsekwesaa emnde a sluwa kelfe am huđe-aara, tá ankwá bára narre-aha-aatare. ³ Paare-aha ņanna wá, palle náza á Simaun. Daaci Yaisu a d'alme am náza á Simaun ņanna, a ba ņane á elvan ge ņane: «Sawa gitega emtsaafde á dem dagave á yawe cekwaangudí.» Daaci Yaisu a njehe am paare ņanna átire á haye, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

⁴ Am sarte na zlauzle elva-aara, a ba ņane á elvan ge Simaun: «Kwaye gantega paare á dem tate na sladfa yawe-aara na, sluwauuluwa kelfe antara emnde á kure.» ⁵ Amá a ba Simaun á elvan ge ņane: «Adaba ka ndaanaaka ka wá, degey ņa hare ba panje á maga slera am tate ņanna, má shanjeranka duksa dfekideki, Malum.»

⁶ Daaci ta naba de puwa narre-aatare á dem tate ņanna, ta sluwevaa kelfe kwakya jipu, haa a fantau ge bátá narre-aatare. ⁷ Daaci ta fantau ge d'aha emnde-aatare tá am paare umele an erva, ge se melaterumele. Ta sem ge emnde ņanna, a naate ge paare-aha-aatare bukerde an kelfe, haa paare-aha-aatare ta fantau ge ņgya á dem yawe.

⁸ Ba a naa una ņanna Simaun Piyer wá, a se ņantaa sera ge Yaisu, a ba ņane á elvan ge ņane: «Yaakadada-aaruwa, zlaya á ņa ka dfekideki ganakini mí njá kerde an iya, adaba iya ya slehaypa.» ⁹ Ge jirire wá, tara Simaun antara emnde na tá am paare kerde, tá maga ba najipu-aara, adaba ta sluwevaa kelfe ņanna kwakya jipu. ¹⁰ Ba duksa palle ge egdzara á Jaibaidaiyus tara Yakuba antara Yuhanna na tá maga slera átirpalle antara Simaun ņanna. Amá: «A wanka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge Simaun. «Á fantau ba vatena na, gakevge slejaha emnde á sem sera-aaruwa mazla-aara, ba seke kelfe na ká sluwana ka na.» ¹¹ Daaci ta fantau ge sawa an paare-aha-aatare ásete we-aara ge haye, ta se yanhe bademme, itare ta d'aba Yaisu.

*Yaisu mbanaambe slederve**(Mat. 8:1-4; Mark. 1:40-45)*

¹² Daada Yaisu á dem huđe á ekse, a naba duhe ge zhele umele badzanvebadza derve ádezeņara, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ņane á elvan ge ņane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-wáyá ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.» ¹³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ņane á elvan ge ņane: «Wayanwáyá ká mbembe.» Ba seke ndáhá á miya na a naba mbehe ge slederve metedde. ¹⁴ Yaisu a fan magiya, a ba ņane á elvan ge ņane: «Ndaananka ma ge ware keni degiya! De maranánmára ka ba ire á ņa ge *liman, vanteva sadake á ņa áte una a ndaana *tawraita a Muusa, a diyareddiya emnde ganakini mbakmbire.» ¹⁵ Aley labáre á Yaisu ankwá á far ba de katafke am dagave á emnde. Kwakya nalga á emnde na tá kelá ásezeņara ba kelaazare, ge se cená elva-aara antara ganakini á mbateraambe. ¹⁶ Yaisu keni a yaterya ba kelaazare, a zlala á dem kaamba, a de maga maduwa áhuwa.

*Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara**(Mat. 9:1-8; Mark. 2:1-12)*

¹⁷ Vacite umele, Yaisu ankwá a kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, tá ankwá *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita keni ázeņara. Emnde ņanna, emnde umele-aatare ta ba emnde a Galili, emnde umele ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á sa am ekse-aha umele á ba am kwara á Yahudiya ņanna. Ankwá hákuma á Yaakadada ázeņara ge mba emnde an ņane.

¹⁸ Daaci ta semhe ge emnde umele, an ura-aatare an matsa ubiya áte ņane bademme, ta saa á sepaná antara egdera-aara bademme. Ta tataya baráma a dáná á de katafke á Yaisu, ¹⁹ amá jaterviyaa ja adaba kwakya nalga á emnde. Daaci itare ta naba d'alte áte ire á dzuguru, ta werante, ta naba velemhe ura-aatare antara egdera-aara bademme á de katafke á Yaisu am dagave á emnde. ²⁰ Nanna Yaisu fetarfirre á emnde ņanna maa, a ba ņane á elvan ge ņguryekwe na: «An bára haypa-aha á ņa bademme, ura-aaruwa.»

²¹ Daaci farantaufé malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha na ge dzama duksa umele, a ba itare am ervaunde-aatare: «Ware kena ņane zhel na á lyiya slede á Dadaamiya na? Ankwá ura á dzegwándzegwa yanar haypa ge ura emtu, máki Dadaamiya ka palle?» ²² Amá kerten diyaadiya Yaisu názena tá ankwá dzamaná itare. A ba ņane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunde á kure?» ²³ Ázara una tsaftsafé jauje ge baná: An bára haypa-aha á ņa, bi baná: Tsetse, ezlala an sera á ņa? ²⁴ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma

ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba ñane á elvan ge edda una an matsa ubiyya-aara na: «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á ña, ezzlala á da.»²⁵ Hattse a naba tset ge zhel na á katafke á emnde bademme, a eksante egdera na ta sanaa áte ñane na, a naba da-aara, á gálá Dadaamiya átira zlala. ²⁶ Emnde bademme tá maga ba najipu-aara, ta fantau ge mága lyawa á Dadaamiya am ervaunfde, a ba itare am dagave-aatare: «Vatena wá, namiyanna duksa!»

Náwa ndza a d'antaa estuwa Yaisu Laiwi
(Mat. 9:9-13; Mark. 2:13-17)

²⁷ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a degashe á de ja d'aba, a naa palle á *emnde a jaha hadáma umele, zhara-aara Laiwi, anjwa á njá am bere á hadáma ñanna. A naba edd'aha Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Tsettse, sawa, d'abid'aba.»²⁸ A naba tsetehe ge Laiwi, a yaa duksa bademme, ñane a d'aba Yaisu.

²⁹ Daaci Laiwi a danhe á dem mba-aara, a de magaa náza za kwakya. Emnde a jaha hadáma umele antara emnde umele, ta kwakya una ta za d'afa átirpalle antara Yaisu. ³⁰ Daaci a naba tsekwaá ge higa á *Farisa-aha antara malum-aha-aatare na tá anjwa áhuwa na bademme, ta fantau ge wesha elva, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labára kwá zá duksa átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a mága haypa gergere na?»³¹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. ³² Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa, geni tá maga tuba.»

Ndava áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mat. 9:14-17; Mark. 2:18-22)

³³ Ta duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de ndavanu elva. A ba itare tá elvan ge ñane: «Pukura-aha á Yuhanna, antara pukura-aha á *Farisa-aha wá, baaka sarte na ni eksarka ndera na, tá ámbera maga maduwa keni bademme. Labára pukura-aha á ña, itare tá zá ba duksa, tá shá ba yawe-aatare na?»³⁴ Daaci a ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde na tá d'ahaterá á sem larusa keni, tá d'zegwándzegwa lyaterar tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá d'zegwánka dekideki. ³⁵ Amá anjwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ñanna wá, itare keni watse tá tsufa ndera.»

³⁶ Yaisu a vaterte naraje na keni. A ba ñane á elvan ge itare: «Baaka ura á tanve baukta áñwaslire, ge de venya emgyegwe a kacakaca an ñane. Máki estuwa, a badzanve una áñwaslire, antara emgyegwe-aara keni tá maslaveka.

³⁷ «Zlafe ádaliye, mbazla áñwaslire wá, tá puweka á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki naavena mbazla wá, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze. ³⁸ Daaci máki mbazla áñwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya keni á ba áñwaslire. ³⁹ Daaci máki edda-aara shaushe mbazla na naavenahe wá, baaka wedere-aara an una zlafe tsatka na. Adaba ta bantsa wá: Emtake ba una naavenahe.»

6

Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe
(Mat. 12:1-8; Mark. 2:23-28)

¹ Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe wá, Yaisu a degashe am dagave á fe-aha á hiya praatte antara pukura-aha-aara. Duwa á pukura-aha maa, ta naba kazleva hiya, tá anjwa ezza. ² A ba *Farisa-aha umele tá elvan ge itare: «Labára kwá maga duksa na an piya an kwaskwe á puwansepuwe?»³ A naba ñwaterantehe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ñateraaja waya na emtu?»⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ñanna a naba eksante tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterte baráma á za tapiske ñanna ba ge *liman-aha palle.»⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ba ya *Ura á emnde bademme una, ya edda á vaci puwansepuwe ñanna.»

Zhele an emtsa erva-aara
(Mat. 12:9-14; Mark. 3:1-6)

⁶ An vaci puwansepuwe umele zlafe ádaliye, Yaisu a dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Vacite ñanna maa, ndza anjwa zhele umele an emtsa erva nadafa-aara am mashidi ñanna. ⁷ Malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha wá, itare tá tsagwad'a ba Yaisu. Ta fantau ge zhára Yaisu an enjkale-aatare bademme, má

watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe. Adaba itare, tá kátá ba názena tá eksená átekwa, lauktu ma tá puwar elva.

⁸ Amá Yaisu diyaadiya hufe-aatare bademme. A ba nane á elvan ge edda una an emtsa erva-aara na: «Naba tsetse, tsatse á katafke á emnde áhuna.» Hattse a naba tsetehe ge zhel na, a tsaahé. ⁹ Daaci Yaisu a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba nane á elvan ge itare: «Ankwa ndáva-aaruwa ázekure. A vamite baráma á mága uwe *tawraitu an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, keda ura he?» ¹⁰ Daaci a zharateraahé, a ba nane á elvan ge zhel na: «Pelansepele erva á nja.» A naba pelansehe, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre. ¹¹ Amá emnde njanna wá, a naba jaterhe ge ervaunje, ta fantau ge ndaha názena ni watse tá magante ge Yaisu am dagave-aatare.

Yaisu ankwa á dzera emnde a bela

(Mat. 10:1-4; Mark. 3:13-19)

¹² Am sarte njanna maa, Yaisu a daltaa áte ire á wa, a de magaa maduwa. A hare panje an ice, á maga ba maduwa áza Dadaamiya. ¹³ An enjya-waabere wá, a naba dante pukura-aha-aara bademme, a dzerse emnde kelaawa ju buwa am itare, a ba nane: «Kure wá, kwa emnde a bela.» ¹⁴ Náwa zhera-aha á emnde a bela njanna: Simaun, nane una Yaisu a fante zhera á Piyer, antara egdza emmenjara Andere, Yakuba ta antara Yuhanna, Filip, Bartaulauma, ¹⁵ Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Simaun na tá dahaná an edda una wayaaka tá kwarátera emnde na, ¹⁶ Yahuda á Yakuba, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Yaisu ankwa á magaterá waazu ge emnde, á mbatermbe am lapikere keni

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Am iga a una njanna maa, a naba tsekwe á sem vaada antara itare, ta se beraa emnde a daba njane kwakya am tate njanna. Tá ankwa zlafe ádaliye nalga emnde ta kwakya jipu ázetare. Emnde umele-aatare ta sawa á sa am huđe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á ba á sa am kwara á Yahudiya njanna, emnde umele zlafe ádaliye kwaye ta sawa á sa am Tirus antara Sidaun, ekse-aha njanna tá áte we á haye yaikke. ¹⁸ Dalila á sawa á emnde njanna bademme na wá, ta se cena waazu ázenjara antara ganakini á mbateraambe. Emnde na ndza á magaterá palasa shaitaine am dagave-aatare keni, bademme mbarmbe mazla-aara. ¹⁹ Vacite njanna wá, ma ware keni ndza á berdava ádeza Yaisu, ganakini á fetefa erva-aara áte njane, adaba ankwa hákuma á mbatermbe ázenjara, mbateraambe bademmire-aatare.

Higa jirire bi zladá jirire

(Mat. 5:1-12)

²⁰ Yaisu a zharaa pukura-aha-aara, a ba nane á elvan ge itare: «Higa yaikke ge kure talage-aha, adaba watse kwá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara. ²¹ Higa yaikke ge kure emnde na á wakurá waya kina, adaba watse á juwa á ba áte kure duksa. Higa yaikke ge kure emnde na kwá an yawe á kyuwa am ice kina, adaba watse kwá dzaktedzáká. ²² Higa yaikke ge kure máki emnde tá fakurá áte kelaadire, yarakuraaya, tá ankwa peshakurá an zlazle, tá ankwa epsawakurepsawa. Higa yaikke ge kure, má tá magakurá una-aha njanna adaba iya *Ura á emnde bademme. ²³ Ma ta magakurte una vaatara keni, naba higauhiga, a gevge geđa ázekure. Adaba ladá á kure kwakya jipu am samaya. Adaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha werre.

²⁴ «Amá watse zladá yaikke ge kure kwa emnde a berba adaba zakuruze emtakire á kure.

²⁵ Watse zladá yaikke ge kure kwa emnde na an emtsa waya á kure kina, adaba ankwa waya yaikke á katafke á kure.

Watse zladá yaikke ge kure kwa emnde na kwá ankwa dzáká kina, adaba ankwa emtanjire á katafke á kure, watse kwá kyuwetekyuwa.

²⁶ Watse zladá ge kure, máki emnde bademme tá ankwa zlebakurzleba kina, adaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha fida werre.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure keni

(Mat. 5:38-48; 7:12a)

²⁷ «Ya ndaa ba kure kwa emnde na kwá anƙwa cená elva-aaruwa: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire. ²⁸ Gawaterga barka ge emnde na tá nyainyaikurnyainye, ñalawateruñale Dadaamiya ge emnde na tá magakurá palasa. ²⁹ Má ura a tedáku babárva am ekte a hyema wá, eptsananteptsá dalbe umele keni. Má edda-aara a lyevaa zane á ña an ndzedá wá, piyananteka a dándá antara ba danciki keni. ³⁰ Ma a ndavakuwa ware duksa keni, yainanveka. Má edda-aara a lyevaa duksa á ña an ndzedá, ndaveka ka, naba yanánya a zuze. ³¹ Daaci baďemme á názena ni kwá kátá tá magakurná emnde ge kure na wá, kure keni magawateránmaga ge emnde umele.

³² «Máki kwá waya ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni tá waya ba emnde-aatare. ³³ Máki kwá magaterá shagerire ba ge emnde na ni itare keni tá anƙwa magakurá shagerire wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni, tá maga ba una ñanna. ³⁴ Zlađe ádaliye, máki kwá vaterte duksa á kure ba ge emnde na ni diyakurdiya watse tá eptsakurnaaptsa wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni, tá vaterte duksa-aatare ba ge emnde a haypa seke itare, adaba diyardiya watse tá shálishé duksa-aatare. ³⁵ Amá wá, estuweka. Wayanwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire. Vawaterewa duksa á kure ge emnde, tamawka duksa umele am iga-aara. Kure, watse kwá shá lafa kwakya, watse kwá gev egdzara á Dadaamiya Slekse. Adaba ñane wá, á magaterá maggwire ge emnde na tá banka ususe antara ge emnde a mandzawe keni baďemme. ³⁶ Gawevge emnde a maggwe ba seke Eddekure.»

*Habazauka sera á emnde
(Mat. 7:1-5)*

³⁷ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvarze Dadaamiya am shairiya. Mbedáwka emnde, kure keni Dadaamiya á de mbedákurka am shairiya. Yawateraarye ge emnde, kure keni, á yakuraarye Dadaamiya. ³⁸ Vawaterewa duksa á kure ge emnde, kure keni á yakuraaka Dadaamiya. Tá de ndakakuranta á ba an ndaka ge we á ervaunđe á kure. Adaba baďemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ñanna ge kure keni.»

³⁹ Yaisu a vaterte naraje na zlađe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Anƙwa wulfe á dzegwándzegwa taďa ukfenjara wulfe emtu? Ábi tá de puwa á dem evege ba bukerďe-aatare. ⁴⁰ Á ba anƙwa pukura ni á januje ge malum-aara an malire? Baaka dƙiďeki, sey máki ndaasendahe laya-aara ba shagera, lauktu á shá malire seke malum-aara.

⁴¹ «Labára ñane ge ekka ká zhárá esseba na am ice á egdza emmeña, amá ká tapanaaka slalbe sladďe na am ice á ña ge ekka? ⁴² Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmeña: “Sansa yá sakansese esseba am ice egdza emmaaye,” amá ekka ka an slalbe sladďe am ice á ña? Egdza a fida na, sansese emtsaade slalbe sladďe na am ice á ña na, ká nanna ice á ña parakke, lauktu ká de sananse esseba am ice ge egdza emmeña.»

*Náfá wá, ta diyeddiye á ba áte egdza-aara
(Mat. 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ «Náfá shagera wá, á yeká egdzere emtañka. Náfá laake keni, á yeka egdzere emtake. ⁴⁴ Zlađe ádaliye ma náfá-ara keni tá diyeddiye á ba áte egdza-aara. Adaba tá tsakavaaka anyaranyara áte zaza, tá tsakavaaka nderza áte dake. ⁴⁵ Ba duksa palle ge emndimagwaha keni. Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am ervaunđe-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemanzawe maa, á sa arge shagerkire á názena an ndaka am ervaunđe-aara, á sanse ba názena emtañka dƙiďeki na. Adaba ba názena ni jauje am ervaunđe á edda-aara na wá, am mbuwe-aara keni á sanse ba ñane.»

*Bere-aha gergere buwa
(Mat. 7:24-27)*

⁴⁶ «Labára kwá dƙahiya an Yaakadada, Yaakadada, amá kwá mañka názena yá bakurná ya? ⁴⁷ Cenausena, náwa yá marakurá garava á edda una á maga názena á se cenaná ázerwa baďemme. ⁴⁸ Ura estuwa, ñane á garava an zhel slenjkale, a nderaa bere-aara shagera. A yese emtsaade ba shagera, lauktu a fanaa ekte áte palaha. A sawhe ge yawe a kela, a se eblyete áte bere ñanna á ba an ndzedá, amá baaka názu a eksanaa áte ñane, adaba an ndera shagera. ⁴⁹ Amá edda una ni á de mañka názena á se cenaná ázerwa wá, ñane á garava an edda una ni a fanaa ekte ge bere-aara á ba áte haha ba estuwa. De samsa yawe á kela, a se eblyete áte bere ñanna wá, a naba mbedánaahe reppe.»

7

*Náwa a mbanaa estuwa Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma**(Mat. 8:5-13)*

¹ Am sarte na zlanazle Yaisu tsakaterá elva-aara ge emnde, a naba zlala á dem Kafarnahum. ² Am Kafarnahum ñanna maa, ankwá male á sawji-aha á Rauma umele, lapika nave-aara na ni ñane wayaawaya jipu na. Herzhe á degashe shifa am ñane.

³ Cenáncena male ñanna labáre á Yaisu maa, a naba bela male-aha á Yahudiya-aha umele ádezeñara, geni a se mbanaambe nave-aara lapika na. ⁴ Daraada emnde ñanna áza Yaisu, ta fantau ge ñala Yaisu an ervaunđe-aatare palle. A ba itare tá elvan ge ñane: «Zhele ñanna wá, á zlayanzlaya ganakini ká de mbanaambe ura-aara ñanna. ⁵ Adaba zhel ñanna keni, ankwá á ñamiyá an ervaunđe-aara palle. Bá mashidi á ñere keni, a nderanaa ba ñane an nalmane-aara.» ⁶ Daaci a naba duhe ge Yaisu antara itare.

Ba herzharanteherzhe há wá, ta naba ja ire antara slakate-aha á male á sawji-aha na a belateraa ñane áseza Yaisu. A ba ñane: «Malum, shunñuleka ðekidfeke ge se mba-aaruwa. Adaba hyanefka geni ka sem huđe á há-aaruwa. ⁷ Adaba ba una ñanna danka ba iya an ire-aaruwa á de katafke á ña. Ndaasendaha ka ba elva á ña palle, á mbemembe nave-aaruwa. ⁸ Adaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá ankwá. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlala. Má yá ðaha palle-aatare, ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

⁹ Cenáncena Yaisu elva á zhel ñanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a naba eptsavte ádeza nalga á emnde na tá ankwá ðaba ñane na, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwa cenáncena emtu? Á ba am *Iserayiila keni shanáka ura an fetarfire seke zhel ñanna.»

¹⁰ Daaci ta naba eptsaaatare ge emnde a bela á male á sawji-aha na, ta de beraa nave á ura-aatare na lapiya ba layye.

Yaisu a tsante egdze á weggye a mukse ndza an emtsa

¹¹ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a zlala á dem ekse na ta ðahaná an Nayin. Ta ðabanaa pukura-aha-aara antara emnde kwakya ádehuwa. ¹² Daraada áte we á wakyya á ekse maa, ta de jaa ba ire antara emnde kwakya tá sá sepa emtsa, tá daná á dem evege. Emtsa ñanna wá, egdzere zhele palle á ba ñane ge emmeñara. Emmeñara keni weggye a mukse. ¹³ Yaakadada, ba a belanu ice ge mukse ñanna wá, a naba zanvaarhe. A ba ñane á elvan ge ñane: «Naba ðuđe kyuweka.» ¹⁴ Daaci a naba duhe ádeza emnde a sepa emtsa na, a de fete erva-aara áte leba na tá sepa emtsa átekwa na, ta naba tsaahé ge emnde a sepa emtsa na. A ba Yaisu: «Egdze a dawale, ya bakanaa ba iya, naba tsetse!» ¹⁵ A naba tsete ge emtsa na, a ñiñe, a fantau ge ndaha elva. Daaci: «Kwaye egdza á ña,» a ba Yaisu á elvan ge emmeñara.

¹⁶ Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara, tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunđe-aatare. Ta fantau ge gálá Dadaamiya, a ba itare: «Kina wá, shamiyánsha nabi yaikke. A tsekwa ba Dadaamiya an ire-aara a se tsaterme am iga ge emnde-aara.» ¹⁷ Cenaráncena labare á názena a maganaa Yaisu am kwara á Yahudiya bademme dem ekse-aha na tá átakwe antara Yahudiya ñanna.

*Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu**(Mat. 11:2-19)*

¹⁸ Daaci Yuhanna maa, de ndaarandáhá pukura-aha-aara názena a maganaa Yaakadada na bademme. A naba ðete emnde buwa am pukura-aha-aara, ¹⁹ a belaterhe ádezeñara, geni tá de ndavanundave elva na: «Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ñá tsákwá hyema ádaliye he?» ²⁰ Daraada áza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «A belañeraa Yuhanna slemaga baptisma, ge se ndavakundave: Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ñá tsákwá hyema adaliye he?»

²¹ Ay, á ba am sarte ñanna maa, Yaisu a mbateraahé emnde kwakya am lapikere keni gergere kwakya, a ngyesaa shaitaine-aha am vuwa á emnde kwakya, a vaterte ice ge wulfe-aha kwakya. ²² Daaci a vaterte jawápa ge emnde na a belateraa Yuhanna na, a ba ñane á elvan ge itare: «De bawanánba kure ba názena a cenanaa hyema á kure, antara názena kwa zharanaa á ba an ice á kure na ge Yuhanna ñanna. Bawanánba ganakini wulfe-aha sharánsha ice, emnde a dere sharánsha sera-aha-aatare, tá ankwá zlala ba lanñe, emnde a derve mbarembe ba metmette, makwaya-aha sharánsha hyema-aha-aatare, emnde na ndza emtsaremtsa keni tsatertsete, talage-aha keni maa, cenarvaacena labáre á higa. ²³ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

²⁴ Am sarte na zlarzlala emnde a bela á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva á Yuhanna ge emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhárá uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhárá masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una ñanna ka d'ekid'ekid'eki. ²⁵ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsakwa zane zariya, emnde a za duniya keni, tá á ba am mba á slekse-aha. ²⁶ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsaaka á ba an nabi keni. ²⁷ Ad'aba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya an'kwa ndaha elva-aara, a ba ñane:

“Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á ña, ge tsatsaka baráma, a ba Dadaamiya.”

²⁸ Una ya ndaakuraa ba iya: am emndimagwaha na tá yaterá ba ñwasha na, baaka ura á jauje ge Yuhanna an malire. Aley, edda una cekwa ba ñane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, ñane á jauje ge Yuhanna an malire.»

²⁹ Daaci bademme á dikele á emnde ñanna antara *emnde a jaha hadáma na tá an'kwa am dagave-aatare, cenarvaacena waazu á Yaisu ba shagera, ad'aba itare wá, ndza ta cenaa waazu áza Yuhanna, fartarfe ganakini una ñanna elva á Dadaamiya ba jirire, lyarvaalya baptisma ázeñjara. ³⁰ Amá *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, itare cenarka Yuhanna, yarnaaya názena a bashateraa Dadaamiya, eksararka baptisma á Yuhanna.

³¹ A ba Yaisu zlafe adaliye: «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Tá garava an uwe? ³² Ta ba seke egdzara na tá be'da ba nara áte we á laye am hu'de á ekse, a ba emnde umele tá elvan ge emnde umele-aatare: Ña fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; ña tsakakurte d'ákwa keni, kyuwakurka, a ba itare na. ³³ Haá! Samsa Yuhanna, ñane shanka za d'afa, shaaka mbazla, ñane wá, an shaitaine d'eme ákyiye! ³⁴ De samsa *Ura á emnde bademme, ñane wá, an'kwa ezza, an'kwa esha keni, ta bantsa: kwaye zhel na slera-aara ba hu'de, ñane d'eme wá, ura á emnde a ñezla, antara emnde na tá maga ba haypa na akyiye. ³⁵ Amá ilmu á Dadaamiya wá, an'kwa á máráva jirire-aara ba parakke áza emnde-aara.»

Názena a maganaa Yaisu am hu'de á há á Simaun ura Farisa

³⁶ An'kwa ura *Farisa umele, zhera-aara Simaun, a d'aha Yaisu ge de za d'afa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á dem mba á zhel ñanna, tá an'kwa zá d'afa na. ³⁷ Ay, am ekse ñanna maa, an'kwa mukse zaware umele, cenáncena ganakini an'kwa Yaisu am mba á Simaun. Daaci a naba sawhe ge mukse ñanna an kuderá á waye-aara am erwa, se-aara emtake jipu. ³⁸ Ba semsa-aara wá, a se fantau ba ge kyuwa am sera á Yaisu, a baranaa sera ge Yaisu an yawe á kyuwa, a mesanaahe an úgje á ire-aara. A ñante sera ge Yaisu, a gante waye-aara ñanna áte sera-aara.

³⁹ An'kwa á ezhara ura Farisa na a d'ahanaa ñane Yaisu, a ba ñane am erwañde-aara: «Zhel na, ma andze nabi á Dadaamiya á ba an jirire wá, ma andze a naba diyeddiye mukse na a nyamala ñane na, antara názena á maganá ñane bademme. Ad'aba kwakya haypa na á maganá ñane.» ⁴⁰ Daaci a ba Yaisu: «Simaun, an'kwa názu yá bakaná ya.» «Naba ndaha, malum,» a ba Simaun á elvan ge ñane. ⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «An'kwa emnde buwa á d'abaterá ba ura palle áte gema. Palle-aatare a d'abán ge gursa deremke buwa. Palle wá, a d'abán ge gursa kul buwa. ⁴² Ay, bukerde-aatare baaka edda una á dzegwándzegwa pelese gema na. Daaci edda á gema a naba yateraarhe gema ñanna bukerde-aatare. Ate ka mu, ware am itare á waya edda á gema-aatare na kwakya?»

⁴³ A ñwanante ge Simaun, a ba ñane: «Yá tama, á wayaná ba edda una ndza kwakya gema-aara áte ñane na.» «Ba jire á ña,» a ba Yaisu á elvan ge ñane. ⁴⁴ Daaci a eptsavte ádeza mukse na, a ba ñane á elvan ge Simaun: «Mukse na wá, ya sem ba estuwa á sem hu'de á há á ña, vakiteka yawe á bara sera, a bariyaa ba ñane sera-aaruwa an yawe á kyuwa-aara, a mesinaahe an úgje á ire-aara. ⁴⁵ Lyakivaaka an un'ñule-aara am hu'de á há á ña, amá mukse na, daga ya sem ba estuwa, sem kina keni, a ñitaa ba sera. ⁴⁶ Gakifka waye áte ire-aaruwa, amá mukse na wá, a give waye-aara áte sera-aha-aaruwa. ⁴⁷ Ad'aba una ñanna yá baká ba jirire: kwakyiye á wayavire-aara na ni a wayitaa an ñane na wá, tá diyeddiye á ba áte una ñanna, ganakini an b'ará haypa-aha-aara, ma a kwakyaava estara keni.» ⁴⁸ Daaci a ba ñane á elvan ge mukse na: «An b'ará haypa-aha á ña.»

⁴⁹ Emnde na tá arge d'afa kerde na, ta fantau ge dzamanaa am erwañde-aatare: «Ware kena ñane zhel na ni á yanaara ñane haypa ge ura na?» ⁵⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge mukse na: «Lyakaalya fetarfire á ña, ezzlala á ba an hairire.»

8

Nwasha na ta da á d'aba Yaisu na

¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a fantau ge ja d'aba am berni-aha antara am makwata-aha gergere, anƙwa á magaterá waazu ge emnde, á balaterá labáre á higa, elva a njá am *kwara á Dadaamiya. Pukura-aha kelaawa ju buwa na wá, tá á ba antara ñane. ² Tá anƙwa zlaƙe ñwasha-aha umele, a ñezlatersaa Yaisu am erwa á shaitaine, a mbateraahé am lapikere gergere, itare keni ta d'aba Yaisu am ja d'aba ñanna. Náwa zhera á ñwasha ñanna: Maari mukse na tá d'ahaná an Maari á Magdala na, ñane una Yaisu a ñgyesaa jini-aha vuye am ñane, ³ Yuwanna, mukse á Huja nakawa am kwara á sleksu *Hirudus, Suzanna, ira ñwasha umele na tá anƙwa melanu ge Yaisu antara pukura-aha-aara an nalmane-aatare na.

Naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:1-9; Mark. 4:1-9)

⁴ Ta se jamme ge emnde kwakya áza Yaisu, ta sawa am ekse-aha gergere. Yaisu a fantau ge vaterte elva á Dadaamiya an naraje na. A ba ñane á elvan ge itare: ⁵ «A sesehe ge sleherdá umele an wulfe á nalkame-aara, á de puwaná am fe-aara. Am sarte na anƙwa á eppuwa maa, wulfe-aha umele a de valyaa áte unjule. Ta payanaahe ge emnde an sera, ta tsekante ge yiye-aha. ⁶ Wulfe-aha umele a de valyaa áte cacera, a sesehe ba watsewatse, amá shekwaraaka emtsa, ad'aba baaka narase. ⁷ Wulfe-aha umele zlaƙe adaliye, a de valyaa am dake. Ta wala antara dake, a becante ge dake. ⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera. A sesehe ge nalkame ñanna, a magaa ire. Ba kelaa ekte a yaa egdzere deremke.» A farhe zlaƙe adaliye ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Edda una máki anƙwa hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(Mat. 13:10-17; Mark. 4:10-12)

⁹ Am iga á una ñanna maa, ta de ndavanuhe ge pukura-aha-aara maana á naraje ñanna. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya. Amá ge emnde umele wá, sey yá vaterte á ba an naraje, geni ma tá anƙwa á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka, ma tá effa d'eme hyema keni, tá cenanka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(Mat. 13:18-23; Mark. 4:13-20)

¹¹ «Náwa maana á naraje ñanna: Wulfe wá, una ñanna elva á Dadaamiya. ¹² Daaci emnde umele, itare ta ba seke unjule. Ta cenevaacena elva á Dadaamiya, á sawa shaitaine, á tsakse elva ñanna am itare na, á piyaterte ge fetarfe geni a sharánka shifa-aatare. ¹³ Emnde umele, ta ba seke cacera. Tá cenevaacena waazu, tá liyianá á ba an higa, amá tá vanteka slede am vuwa-aatare. Tá fetarfe cekwaangudí, amá má samsa zlada wá, kerteñ tá yanya. ¹⁴ Emnde umele zlaƙe adaliye, itare ta ba seke há á dake. Tá cenevaacena tsa elva á Dadaamiya á ba an unjule-aara, amá wá, tá yanka dzama á ire an kazlaña á duniya, antara tataya berbire, ira tataya emtakire á duniya na. Á becanté ba una ñanna elva á Dadaamiya na am itare na, á sanseka ire d'ekid'eki. ¹⁵ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na slede shagera na. Má cenarancena elva á Dadaamiya wá, tá ñaná á ba an erwaunƙe-aatare palle, an shagerire á erwaunƙe. Tá farwaunƙe, tá maga nampire.»

Naraje an kára á fanus

(Mark. 4:21-25)

¹⁶ «Baaka ura, máki mbantembe kára á fanus-aara ni, á unjubar darau bi á faná am ekte á egdera. Estuweka. Kára á fanus wá, tá zlejelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huƙe á bere ñanna, tá nanna ice parakke. ¹⁷ Daaci bademme á názena an shebe kina, watse á sesse, tá nanna emnde bademme. Názena nasherire kina keni maa, bademme watse á marapsemare, watse tá diyeddiye emnde bademme.

¹⁸ «Ad'aba una ñanna maa, faufa hyema áte cená duksa á kure! Ad'aba edda una, máki anƙwa ázeñara na wá, watse tá de fanaarfe zlaƙe adaliye ge ñane. Amá edda una an erwa dey wá, ba cekwa-aara na á tamaná ñane am erwa-aara ma keni tá de liyanvulye.»

Tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu

(Mat. 12:46-50; Mark. 3:31-35)

¹⁹ Am iga á una ñanna maa, ta semhe ge tara emmenjara antara egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu ta sezeñara, amá sharánka jammeje ad'aba kwakyire á nalga. ²⁰ Ta belanve

we ge Yaisu, a ba itare: «Náwa tá ankwá ndavaká tara emmenja antara egdzar mama-aha-ŋa ágashe.» ²¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme: «Emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa wá, ba emnde na tá ankwá cená elva á Dadaamiya, tá ankwá fansarfe na.»

Yaisu a ekhyaa válale
(Mat. 8:23-27; Mark. 4:35-41)

²² Vacite umele maa, tara Yaisu antara pukura-aha-aara ta demhe am paare á yawe. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ebzaumbza haye ádehuwa-aara.» Daaci ta naba zlála. ²³ Tá ankwá zlála maa, Yaisu a naba pu hare. Cekwaangudfi wá, a naba tsete ge válale átire á haye ŋanna, a naba nante paare na an yawe. Daaci bademme-aatare, shifa-aatare a gev ba paihyhye. ²⁴ Ta de tsante Yaisu am hare na, a ba itare: «Malum, malum, degiya ma baaka!» Tsetsa Yaisu, a naba valarhe ge válale na, a valarhe ge vadza á yawe kení, tseriyye ba seke ndza baaka duksa.

²⁵ Daaci a ba ŋane ge pukura-aha-aara: «Áma fetarfire á kure ge kure?» Amá itare, tá maga ba najipu-aara, jaterja lyawa kení jipu. A ba itare am dagave-aatare. «Ware kena ŋane una ní á ndaater elva ge tara válale an yawe kení, tá eccena na?»

A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine
(Mat. 8:28-34; Mark. 5:1-20)

²⁶ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gairasaine-aha. Tate ŋanna wá, wafke-aara ba ndanŋe á sem Galili. ²⁷ Ba a sesehe ge Yaisu am paare wá, a se yainu á ba an ye zhele umele, ŋane kení ba ura hudé á ekse. Zhele ŋanna haraare an shaitaine. Wayaaka an nanjgyuwe, wayaaka an bere kení, sey á njá á ba am irekhye-aha. ²⁸ Ba pute ice-aara áte Yaisu wá, a naba fu hula áseza Yaisu na, a se mbedaa am sera-aara, a ba ŋane á elvan ge ŋane á ba an ka kwara: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Tasle á ŋa, fiyemka am zladá!» ²⁹ A ndaana adaba uwe una, adaba Yaisu a banaa elva ge shaitaine am ŋane, a ba ŋane: «Sesse am zhel na!»

Shaitaine-aara ŋanna wá, maganánmaga palasa ser kwakya. Ser kwakya tá puwanem sera am sasala, tá puwante tsavaytsavaye áte erva, amá á ebbátá bademme, shaitaine ŋanna á daná á ba dem kaamba.

³⁰ Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhel ŋanna, a ba ŋane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde.» A ndaha una ŋanna, adaba kwakya jini-aha am ŋane. ³¹ Jini-aha ŋanna ta fantau ge ŋala Yaisu, a ba itare: «Tasle á ŋa, ma ká ŋgyanŋgya am ŋane kení, danjerka á dem evege sladdé na baaka halavuwa-aara na.»

³² Ay, am tate ŋanna maa, ndza ankwá walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa. Jini-aha ŋanna ta ŋala baráma áza Yaisu, geni tá dem nabezhe-aha ŋanna. Yaisu a naba vaterre baráma. ³³ Daaci jini-aha na ta naba segashe am zhel ŋanna, ta deme am nabezhe-aha ŋanna, daaci bademme á walda kyaakya ásate egdza wa ŋanna, valyaremvalye á dem haye, a ndateruhe ge haye bademme.

³⁴ Suni-aha á nabezhe-aha ŋanna, tá zhárá duksa ŋanna wá, kyaakya zhagade ge itare kení, ta dateraa labáre ge emnde am hudé á ekse antara áte makwata bademme. ³⁵ Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate ŋanna, tá de zhárá názena magavmage na. Darduwa ádehuwa maa, ta de beraa zhel na ta segashe jini-aha am ŋane na, á njá am sera á Yaisu, an tsekwa am nanjgyuwe ba seke emnde, an enkale-aara ba lanŋe. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa. ³⁶ Daaci emnde na ní ta naana á ba an ice-aatare mága ŋanna bademme na, ta fantau ge palateraa sera-aara ge emnde, geni a shanaa estara zhele ŋanna ire-aara. ³⁷ Aley a ba emnde a haha á Gairasaine ŋanna bademme tá elvan ge Yaisu: «Tasle á ŋa, ezzlálá am larde á ŋere.» Adaba bademme-aatare damda lyawa am itare. Daaci Yaisu a naba deme am paare á yawe, ankwá á zlála. ³⁸ Amá zhele na shansha ire-aara na, a ŋála baráma áza Yaisu, geni ŋane kení á dabaterdaba. Amá a naba eptsanaahe ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge ŋane: ³⁹ «Eptsepta á dem mba á kure, de bateránba názena a magakanaa Dadaamiya bademme na.» Daaci ba zlála á zhele ŋanna á dá, a de hyanme názena a maganaa Yaisu na am hudé á ekse bademme.

Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nanjgyuwe á Yaisu
(Mat. 9:18-26; Mark. 5:21-43)

⁴⁰ A eptsehe zlaŋe ádaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara maa, a se tsekwaá á ba am dagave á nalga, ta se liyiya ŋane. ⁴¹ A semhe ge ura male, zhera-aara Yayrus, ŋane palle á male-aha am mashidi. A se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a fantau ge ŋalaná á

dem mba-aara, ⁴² adaba ankwá egdza-aara mukse palle ba njane, á maga yawe kelaawa ju buwa, herzhe á degashe shifa am njane.

Tá átire á zláá maa, emnde ta fantau ge beca Yaisu. ⁴³ Ay, ankwá mukse umele am dagave á emnde njanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe. A kedfaa nalmane-aara bademme áza daukatar-aha, amá baaka edda una mbanaambe. ⁴⁴ Daaci mukse njanna a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a fete erwa-aara áte we á nangyuwe á Yaisu. Kertenj a naba icevhe ge kela á uzhe-aara njanna. ⁴⁵ «A gejitaá ware?» á ba Yaisu. Bademme á emnde, ma ware keni ba iya ka. Daaci a ba Piyer á elvan ge njane: «Malum! Ká zhárá nalga njanna ká am dagave-aatare, tá becakbeca na ni a gejaktaá ware, a ba ka?» ⁴⁶ Amá a ba Yaisu: «Ankwa ura a gejitegeje. Adaba tapannaatápá sessa ndzedá am iya.» ⁴⁷ Nanna mukse na ganakini á taa shebevká maa, a naba marse ire-aara á katafke á Yaisu ámbera á gyagya, a kezlaa ugje am sera-aara, a ndaanhe á katafke á emnde bademme dalila na a de gejaken nangyuwe á Yaisu na, antara ganakini a naba mbehe á ba am sarte njanna. ⁴⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge njane: «Mbakaambe fetarfire á ja egdza-aaruwa, ezzláá á ba an hairire.»

⁴⁹ Zlafe á ba an elva njanna Yaisu áte we maa, a naba semhe ge ura á sawa am mba á Yayrus male am mashidi na, a ba njane á elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.» ⁵⁰ Amá cenáncena Yaisu názena á ndaana njane. A ba Yaisu á elvan ge Yayrus: «A wanjá lyawa, naba fetarfe ka, á mbembe egdza á ja.» ⁵¹ Daraada á dem mba njanna maa, a piyarterte ge emnde bademme ge dem bere na á zlava egdzere am hufe-aara. Sey a yateraa baráma ba ge tara Piyer, Yuhanna, Yakuba ira tara emmenjara antara eddenjara ge egdzere. ⁵² Bademme á emnde na tá am hufe á há njanna, tá kyuwa egdze na, tá tsaka dákwa. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kyuwauka, an emtseka egdzere, á pá ba háre.» ⁵³ Amá itare ta zhárá Yaisu ba seke wuce, adaba diyardiya itare, ganakini baaka shifa am egdzere. ⁵⁴ Amá Yaisu a de njanaa ba erva ge egdze na, a ba njane á ba an ka kwara: «Naba tsettse egdza-aaruwa.» ⁵⁵ A naba shifete ge egdze na, tsekwaáde a naba tsetehe. Daaci a ba Yaisu: «Vawanteva náza za, a zuze.» ⁵⁶ Tara emmenjara an eddenjara tá maga ba najipu-aara. Amá Yaisu a fater magiya, geni a ndaaranka ma ba ge ware keni.

9

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Mark. 6:7-13)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a jatermaare ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a vaterterte hákuma áte jini-aha bademme, antara hákuma á mba emnde áte lapikere. ² Daaci a naba belaterbela, á de balaterá labáre ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara, antara ganakini a mbarembe emnde na tá áte lapikere. ³ A ba njane á elvan ge itare: «Eksauka ma uwe keni am erva ge mága shula an njane, ma zade, ma kashi á náza za, ba nambela keni eksauka. Zlafe adaliye dawanka nangyuwe bubuwa áte kure, ma shungju am lyiba keni. ⁴ Bademme á há na, máki lyarakurvaalye am hufe-aara wá, njawinja á ba am mba njanna, dem sarte á zláá á kure am ekse njanna. ⁵ Am tate na máki lyarakurka emnde wá, zlalauzlálá am ekse-aatare, papawateraapape berbere á haha-aatare áte sera á kure. Magawateránmaga una njanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.» ⁶ Daaci ba zláá-aatare ge pukura-aha, ta zláá á de bala labáre á higa am ekse-aha gergere, emnde na lapika vuwa-aatare keni ta mbateraáhe am tate na ta demaa itare bademme.

Labáre á Yaisu weshanantewesha ire ge *Hirudus
(Mat. 14:1-12; Mark. 6:14-29)

⁷ Am sarte njanna maa, cenáncena sleksu *Hirudus názena tá maganá itare bademme na. Amá ba palle á názu á ndaana njane baaka. Adaba ta bantsa emnde umele: «Tsettse Yuhanna slemaga baputisma am faya.» ⁸ A ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «A tsetaa ba nabi umele tsekemme am faya.» ⁹ Amá a ba sleksu Hirudus: «Ábi ndza icaniica ire áte Yuhanna. A jesaara ware zlafe adaliye yá cená labáre-aara na?» Daga á ba am sarte njanna, Hirudus á kátá naa wafke á Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Yuh. 6:1-14)

¹⁰ Saraasa emnde a bela njara, ta se ndahanhe názena ni ta maganaa itare bademme ge Yaisu. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawmbare mi zlááwa á dem tate umele.» Ta naba zláá á dem ekse njanna tá dahaná an Baytisayda na, ba itare an ire-aatare. ¹¹ Amá

kertenj cenarancena emnde, ta naba dabateremhe á dem tate njanna. De lyatervaaile Yaisu, a vaterte waazu, elva a njá am *kwará á Dadaamiya; emnde na lapika vuwaataare keni a mbateraahé.

¹² Eblyablya vaciya maa, ta ganaptehe ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba itare tá elvan ge njane: «Puwateraapuwa nalga á emnde na mazla-aara, a zlarzlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe an tate na, geni tá shansha názu tá zanu ge we-aatare, antara tate na tá zlava shifa-aatare átekwa. Adaba tate na kaamba, mi yiyiye an ekse.» ¹³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vawaterteva ba kure náza za.» Ta njwanante, a ba itare: «Ázenjere ba depainj ilyebe ámasla an kelfe buwa. Emtu ká kátá njá de shekwaterve náza za ge nalga na emtu?» ¹⁴ Emnde njanna wá, tá maga zála debú ilyebe. A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Naba njanjawateraananja kure emnde kul ilyebe, kul ilyebe.» ¹⁵ «Ane,» a ba pukura-aha, ta nabe maganaahe. ¹⁶ Daaci Yaisu a halante depainj ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depainj-aha na, a tegatera ge pukura-aha, geni tá vaterta itare ge nalga njanna. ¹⁷ Baðemme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte huðe-aara náza zá na, aley jauje zlahe áðaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara wárá kelaawa ju buwa.

A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mat. 16:13-19; Mark. 8:27-29)

¹⁸ Vacite umele am maduwa Yaisu ba njane palle, ta duhe ge pukura-aha-aara áðezenara. A de ndavateru elva, a ba njane á elvan ge itare: «Emnde mu, ta baa uwe áte iya, ta baa ya ware?» ¹⁹ Ta njwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlahe áðaliye, ka ba nabi umele tsekemme, a tsetaa ba palle á nabi-aha werre am faya.» ²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure maa, kwá ba ya ware kena?» A njwanante ge Piyer, a ba njane: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka sawa áza Dadaamiya.» ²¹ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a ndaaranka ma ge ware keni.

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mat. 16:20-28; Mark. 8:30-9:1)

²² Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde baðemme wá, baaka pekyaa-aara, sey yá shushe zlaða kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraitá, tá de yiyaaya, watse tá de zlanazle shifa-aaruwa baðemme. Amá am háre ge keyire wá, watse yá sesse zlahe áðaliye á ba an shifa.»

²³ Daaci a ba njane á elvan ge emnde baðemme: «Máki edda-aara wayaawáyá d'aba ya wá, a dzameka shifa-aara d'ekid'eki. Ma vaatara keni a eksanteksa dzangala-aara, a d'abid'aba an njane. ²⁴ Adaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de keðanaakeða. Amá edda una a keðaa shifa-aara adaba iya wá, á de shansha zlahe áðaliye. ²⁵ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na baðemme keni wá, ázara nampire-aara ge njane, máki keðanaakeða ire-aara, á de shanka shifa na á katafke na? ²⁶ Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe ge baa njane ura-aaruwire, bi ge ndaater elva-aaruwa ge emnde wá, iya *Ura á emnde baðemme keni, watse á wiyá zherwe ge baa njane ura-aaruwire, má watse yá sawa an yaikkire á Edderwa, antara yaikkire-aaruwa, ira yaikkire á malika-aha cuðeðe. ²⁷ Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá an'kwa emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara.»

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele
(Mat. 17:1-8; Mark. 9:2-8)

²⁸ Á maga háre tiise am iga á elva-aara njanna maa, Yaisu a d'ante tara Piyer, antara Yuhanna, ira Yakuba, a d'álá áðete ire á wa antara itare, ge de maga maduwa. ²⁹ Am sarte na njane á maga maduwa áhuwa njanna maa, a naba eptsavte ge wafke-aara, nangyuwe-aara keni gevge dzayye ba telle ámbera á maga wulwulire. ³⁰ Cekwaan'gudí wá, tá zhárá ba zála buwa, tá ndaha elva antara Yaisu. Emnde buwa njanna wá, tara Muusa antara *Ailiya nabi-aha werre. ³¹ Ta jesaare ba estuwa an yaikkire á Dadaamiya. Tá an'kwa ndaha elva antara Yaisu áte emtsa-aara na watse á de emtsa am Urusaliima, ge zlaa slera-aara baðemme. ³² Tara Piyer wá, ndza tá am háre, am sarte na Yaisu an'kwa á maga maduwa na. Ta tsete am háre á ba am sarte á sawa á emnde njanna. Daaci ta nanna itare yaikkire á Yaisu antara emnde buwa njanna ta sezenara na.

³³ Tá kátá zlalá emnde na maa, a ba Piyer á elvan ge Yaisu, «Malum, njere keni njá an'kwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, njá magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á njá, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.» A ndaase elva njanna ba estuwa,

amá diyaaka názena á ndaaná ñane. ³⁴ Ba ñane á ndáhá una ñanna wá, tabedamme a tsekwaterarhe ge kumba bademme-aatare. Daaci a naba jater ge lyawa pukura-aha na adaba kumba ñanna. ³⁵ Cekwaañgudí wá, tá cená ba kwara á sawa am kumba ñanna, a ba edda-aara: «Una náwa ñane na wá, Egdza-aaruwa ya belaa ba ñane. Cenausena názena á bakurná ñane.» ³⁶ Am iga á kwara ñanna maa, ta naa ba Yaisu palle mazla-aara, ta baaka emnde na.

Amá elva ñanna a njaa á ba am hufe-aatare, balarka emtsaade pukura-aha na dekideki.

Yaisu ñgyansengye jini am egdzere

(Mat. 17:14-18; Mark. 9:14-27)

³⁷ Makuralla-aara maa, ta naba tsekwise á sawa áte ire á wa na. Emnde kwakya ta de yainu ge Yaisu. ³⁸ Am dagave á nalga ñanna wá, añkwa ura lapika egdza-aara, palle ba ñane, a naba d'aha Yaisu á ba an ka kwara: «Malum, malum, tasle á ña, zharinaazhárá egdza-aaruwa na! ³⁹ Á maganá palase shaitaine jipu. Ba kelaa máki tsekwanvetsekwe wá, á hula egdzere, á velyanaavele am áhá, á kelá ugbalyaiye. Sey á magannaamaga palasa lauktu á yanya. ⁴⁰ Ya saterán ge pukura-aha á ña, amá dzegwaránka ñgyanse jini ñanna am egdzere.»

⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure dekideki, kwa mandzawe-aha jipu! Há! Watse yá njá antara kure, yá fakurá ervaunde dem laukte-ara estuwa? Siyansa kwa ka egdze á ña ñanna ge iya.» ⁴² Añkwa á sawa egdze ñanna áseza Yaisu maa, a naba velyanaahe ge jini ñanna am ire, añkwa á maganá palase am áhá. Amá Yaisu a naba valarhe ge jini ñanna, a mbanaahe egdze na, «Kwaye egdza á ña,» a ba ñane á elvan ge eddenjara. ⁴³ Bademme á emnde tá maga ba najipu áte hákuma na a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara.

Yaisu añkwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Mark. 9:30-32)

Am zlafe emnde bademme tá maga ba najipu áte názena á maganá ñane bademme na, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: ⁴⁴ «Náwa yá bakurá elva wá, a deseka elva ñanna am ire á kure: Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá fime am erva ge emnde.» ⁴⁵ Amá ba palle á názu ta cenanaa pukura-aha am elva ñanna baaka. An shebe maana á elva ñanna ge itare, geni a cenaránka bademme. Ndavanu ge Yaisu keni, a waterwa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire

(Mat. 18:1-5; Mark. 9:33-37)

⁴⁶ Farantaufe pukura-aha ge mága gajawe am dagave-aatare, geni watse mala ware am itare. ⁴⁷ Kertenj diyeddiye Yaisu názena tá añkwa á dzamaná itare. Daaci a eksante egdzere, a tsanaahe átevge ñane, ⁴⁸ a ba ñane á elvan ge itare: «Ma ware una a lyevaa egdze na adaba iya, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una lyivaalye, edda-aara a lyevaa ba slebelifela an ire-aara. Edda una a gev ba seke cekwa ba ñane am dagave á kure wá, mala ba ñane am kure.»

Edda una dagalaaka ádete kure, ura á miya ba ñane

(Mark. 9:38-40)

⁴⁹ A eksante elva Yuhanna, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, ñere wá, ña naa ura umele á ñgyá jini-aha am emnde an zhera á ña, amá ña naba piyante, adaba ñane ura á miya ka.» ⁵⁰ A ba Yaisu, «A'aa, piyawanteka. Adaba máki edda-aara dagalaaka tsuwe ádete kure wá, ura á miya ba ñane.»

Añkwa ekse palle am *Samariya lyiyaaka Yaisu

⁵¹ Nána Yaisu ganakini herzhapteherzhe sarte á zlála-aara á dem samaya maa, a naba magaa niya-aara ganakini sey á zlála á dem Urusaliima mazla-aara. ⁵² Tá añkwa zlála maa, herzharanteherzhe ekse umele am kwará á *Samariya, a belaa pukura-aha-aara á katafke ge tsatsaná slede. ⁵³ Amá lyiyarka emnde a ekse ñanna, adaba ñane átira dem Urusaliima. ⁵⁴ Daaci a ba tara Yakuba an Yuhanna tá elvan ge ñane: «Yaakadada, wayak-waye emtu njá d'áhá kárá á sa am samaya á se zlateraazle?» ⁵⁵ Amá a eptsavte ge Yaisu ádezetare, a naba valaterarhe. ⁵⁶ Daaci ta naba zlála-aatare á dem ekse umele.

Emnde na wayarwáyá d'aba Yaisu

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Tá á ba átira zlala ñanna maa, a naba semhe ge ura umele, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Yá d'abak'daba ma ka deme keni.» ⁵⁸ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare, yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare, amá

iya *Ura á emnde baɓemme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa átekwa keni baaka.»

⁵⁹ Ura umele zlaɓe áɗaliye maa, a ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Sawa, ɗabidɗaba.» Amá a ba ɗane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, viteva baráma yá de heɗeɗeɗa emtsaade edderwa.» ⁶⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Yaterya emtsa-aha, a heɗarheɗa emtsa-aha-aatare. Ekka wá, ezlala á de ɓalaterá waazu ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara.»

⁶¹ A ba ura umele zlaɓe áɗaliye ge keyire, «Yá ɗabakɗaba, Malum, amá wá, viteva emtsaade baráma yá de magaterá á jamimá shifa ge emnde a há á ɗere.» ⁶² A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Ma ware una a gaave áte weza, ámbera á zhára ice á dem iga wá, baaka nampire á edda-aara am kwara á Dadaamiya.»

10

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kul vuye ju buwa

¹ Am iga á una ɗanna maa, Yaakadada a dzerse pukura-aha umele emnde kul vuye ju buwa, a belaterɓela bubuwa. A belateraa á dem berni-aha antara makwata-aha na watse á duwa ɗane ádemkwa na baɓemme. ² Lauktu tá zlála, a ba ɗane á elvan ge itare: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhálá-aara á dem mba. Aɗaba una ɗanna, ɗalauɗala Edda á fe, geni á farfe ge ɓela emnde, á dem fe-aara. ³ Zlalauzálá, náwa ya ɓelakurbela wá, kwa ba seke egdzar kyawe-aha am dagave á indale-aha. ⁴ Eksawka partamamí am erva, ma nambela á kashi keni. Ba kimake keni, dawánka. Tsatsauka áte baráma ge ga use áte emnde. ⁵ Ma kwa de tsekwa am mba á ware keni, bawateránba emtsaade ge emnde a há ɗanna: A vakurteva Dadaamiya hairire. ⁶ Máki ankwá edda una an barka am vuwa am huɗe á há ɗanna wá, hairire á kure á de tsekwá áte ɗane. Máki baaka wá, á eptsá hairire á kure á ba ásezekure zlaɓe áɗaliye. ⁷ Am huɗe á há na, máki lyarakurvaalye wá, njawinja á ba am mba ɗanna, dem sarte á zlara á kure, mbaɗauka há á emnde. Naba zauza, shausha názena ni ta fanaa itare á katafke á kure. Aɗaba sleslera wá, zlayánzlayá mbera-aara. ⁸ Máki dakuremda am ekse, lyarakurvaalye emnde wá, zauze názena ni ta fanaa itare á katafke á kure baɓemme. ⁹ Mbawmbe emnde-aatare na ni lapika vuwa-aatare na. Bawateránba ge emnde a ekse ɗanna ganakini itare wá, a hyatermaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara. ¹⁰ Amá am ekse na máki liyarakurka emnde ɗanna wá, tsawaatse áte we á laye am huɗe á ekse ɗanna, bawateránba ge emnde ɗanna: ¹¹ Ba berbere á haha á kure na áte sera á ɗere keni, náwa ɗá papakuraapape duksa á kure. Ay degiya, diyaweddiye ganakini a hyakurmaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara, kwa yanaa ba kure.» ¹² A farhe zlaɓe áɗaliye ge Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire, vaci shairiya wá, watse ɗgulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma arge náza á emnde a ekse ɗanna.»

Zlaɗa arge ekse-aha na ta kwalve mága tuba (Mat. 11:20-24)

¹³ «Watse zlaɗa ge kure emnde a Kaurajin, antara emnde a Baytisayda. Aɗaba najipu-aha na ya maganaa iya am ekse-aha á kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwaremstakwa emnde a ekse-aha ɗanna am buhwa-aha, ma andze daremda am kelpa á kára ge marese tuba-aatare. ¹⁴ Aɗaba una ɗanna, vaci shairiya wá, watse ɗgulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge náza á kure. ¹⁵ Kina wá, yá elvan ge kure emnde a Kafarnahum. Kwa kurken watse á kakurteka Dadaamiya, watse kwá daada á dem samaya emtu? Baaka kwá daaka ɗekiɗeki! Watse á gakuraage á dem jahanáma.»

¹⁶ Daaci a ba ɗane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kure wá, edda una a cena elva á kure, a cena ba elva-aaruwa. Edda una cenaaka elva á kure, cenaaka ba elva-aaruwa. Ay degiya, edda una a yaa ya wá, a yaa ba edda una a ɓeliɓeli na.»

Sarassa pukura-aha kul vuye ju buwa

¹⁷ Haraare maa, saraasa pukura-aha kul vuye ju buwa na á ba an higa. A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada á ɗere, ba jini-aha keni faranersarfe, am sarte na ɗa bateraa elva an zhera á ɗa.» ¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba estuwa. Ndza ya nanna Shaitaine am sarte na á eɓlya á sá am samaya, ba seke mága á kára a raɗe. ¹⁹ Vanakurteva hákuma ge kure, ganakini kwá payanaapaya zahe antara herdza-aha an sera-aha á kure, kwá ɗgerɗanaaɗgerɗa kelaade á kure, ma ɗane sleháku ma keni, baaka názu kwá kuvaná kure ɗekiɗeki am duniya na. ²⁰ Amá wá, higa á kure a tseka á ba áte hákuma na kwa shanaa kure áte jini-aha; higauhiga aɗaba zhera-aha á kure ankwá an puwa am samaya.»

Yaisu anƙwa á higar ge názena a maganaa Dadaamiya

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Yaisu a naba shaa higa yaikke am sarte ñanna, á sawa áza Shefɛkwe Cufɛdɛfɛ, a ba ñane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá anƙwa slafak we-aaruwa kwakya, aɗaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a enƙale. Ba estuwa, Edderwa, una namaari á ña ganakini a gevge ba estuwa.

²² «Edderwa a fime duksa baɗemme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya, máki Eddeñara ñanna ka palle. Dada keni, baaka ura á diyeddiye, máki Egdza-aara ka palle, antara emnde na a wayaterantaa Egdza-aara ge marateránmara.»

²³ Daaci a eptsapte ádeza pukura-aha-aara, a ndaater elva na ba ge itare palle, a ba ñane: «Higa yaikke ge kure, kwa emnde na kwá anƙwa zharaná an ice á kure duksa-aha ñanna. ²⁴ Yá ndaakur ba jirire, ndza kwakya nabi-aha antara lekse-aha saɗaɗɗe tá kátá puwete ice-aatare áte duksa na kwá zharaná kure kina, amá sharánka. Ndza tá kátá cenvaacena duksa na kwá cenaná kure kina, amá sharánka keni.»

Naraje an maggwire á ura *Samaríya

²⁵ A tsete ge malum á *tawraitu umele, a de tsagwaɗa Yaisu áte elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, yá maga uwe kina lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ²⁶ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ka beraa uwe ka am tawraitu? Ká cenaná estara ka, máki ká enndaha?» ²⁷ A ba ñane: «A ba tawraitu wá: Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ña an ervaunɗe á ña baɗemme, an shifa á ña baɗemme, an ndzeɗa á ña baɗemme, ira an enƙale á ña baɗemme. A ba ñane zlaɓe ádaliye: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña.» ²⁸ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «[Jwakteñwa shagera. Maganaamaga una ñanna, ká shansha shifa.»

²⁹ Amá malum ñanna á kátá shaná dalila ge ire-aara wá, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ware ñanna sleriya-aaruwa ñanna?» ³⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Anƙwa ura, a tsete am Urusaliima, á tsekwa á dem Yairikau maa, a de velyeme am dagave á emnde a za baráma, ta tsakwanse am nangyuwe-aara, ta hyanhe an já, ta yán ba ge emtsa. ³¹ Á ba am sarte ñanna maa, a tsete ge *liman umele, ñane keni a ɗába ba baráma ñanna. Ba a naa zhele na á belá wá, a naba cikante, a yanaa baráma. ³² Adaliye a semhe ge ura *Laiwinjauk am tate ñanna. Ñane keni, ba a naa zhele ñanna, a naba cikante, a yanaa baráma. ³³ Amá daaduwa ura *Samaríya umele á dem tate ñanna átira mága shula-aara wá, ba a naa zhele na wá, a naba zanvaarhe, ³⁴ a duhe á ba ádezeñara. Ñane a naba baranaa wige-aha na an mbazla-aara anƙwa, a gananu waye, daaci a faɗanaahe an gabaga. A eksante zhele ñanna, a njante áte ezzeñwa-aara, a dáná á dem bere á tsekwa wayve-aha, a de fanu hyema áhuwa. ³⁵ Makuralla-aara maa, a sanse gursa-aara, a vante ge edda á tate á tsekwa wayve-aha ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: Náwa lyevaalya una, watse yá eptsu zlaɓe ádaliye á ba kya una. Naba fanufe hyema ge zhel na, ma ka keɗaa uwe keni, yá se eppela baɗemme.» ³⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum á *tawraitu na: «Ate ka mu, ware una ura á zhele na a de velyeme am dagave á neyle-aha na?» ³⁷ A ba ñane: «Ura-aara ba edda una a zanvaarhe na.» Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ezzlálá, ekka keni de emmága ba seke una ñanna.»

Yaisu am mba á tara Marta an Maari

³⁸ Yaisu átira mága shula antara pukura-aha-aara. De sharnaasha ekse umele, anƙwa mukse zhera-aara Marta, a tsekwateraa am mba-aara. ³⁹ Anƙwa egdza emmenjara mukse ge Marta ñanna, zhera-aara Maari, ñane a njehe am haha áza Yaisu, á cená elva na á tsakaná ñane. ⁴⁰ Amá Marta wá, ñane anƙwa á shunñula ba slera-aha umele am bere a gya ɗafa. Daaci a naba seza Yaakadada, a ba ñane á elvan ge ñane: «Labára baaka lambe á ña áte iya, yá shunñula ba iya palle an slera-aha á mba na? Banánba seke ge egdza emmerwa na a se meliyumele.» ⁴¹ Amá a ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane: «Marta, Marta, ekka ká hyaná lyuwa ge ire á ña an slera-aha ba dey, ⁴² una ñanna ka, una duksa yaikke. Maari wá, ñane a eksese duksa yaikke na tá taa lyevaaka am erva-aara ɗekideki na.»

11

Mága maduwa na a kwaratersaa Yaisu ge pukura-aha-aara

(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Vacite umele am tate umele maa, Yaisu a magaa maduwa. Am iga á una ñanna, a ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Yaakadada, kwaranješekware ge ñere keni mága

maduwa ñanna, seke una a kwaratersaa Yuhanna ge pukura-aha-aara na.» ² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki kwá maga maduwa wá, bawánba a ba kure: Eddeñere Saksage, ekka wá, ka cufedéde. Emmága dalila á ña ganakini emnde bademme a farfa zherwe áte ka. Sawa an sleksire á ña.

³ Vanjerteva náza za a hyeñerhya ma vaatara keni.

⁴ Yanjeraarye haypa-aha á ñere, adaba ñere keni ná ankwá yateraare ge emnde a haypa an ñere bademme. Danjeremka am bada á shaitaine.»

⁵ Yaisu a fateraarhe zlafe ádaliye, a ba ñane: «Máki palle á kure a shaa wayve an huđe á vayiya, baaka názena á faná á katafke-aara wá, sey ba a de mba á sleriya-aara, á de baná: Vawiteva ukpa, ⁶ adaba ya shaa wayve, baaka názena yá faná á katafke-aara. ⁷ Bi á ñwananteñwa sleriya-aara ñanna á sawa am huđe á bere, a ba ñane: Weshiyanteka ire! An zleña bere, ñere ná pá háre antara yalla-aha-aaruwa. Ná taa tseteka mazla-aara ge vakte ukpa. Amá ñane wá, a manka ervauñde. ⁸ Yá ndaakur ba jirire, ma tsarka ge vante ukpa ñanna adaba urire-aatare keni wá, sey tá tsetse tá vanteva geni á hyateraaka lyuwa mazla-aara. ⁹ Názu yá bakurná iya wá, naba ndavaundava, tá de vakurteva. Tatayautataya, kwá de shansha. Daudaha emnde a há, tá se werakurantewera wakiya. ¹⁰ Adaba ma a ndavanaa ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey a shansha. Ma a janaa ware wakiya keni, tá weranantewera. ¹¹ Emtu ware dada am kure, má egdza-aara a ndavanu nabuhwa, ñane á vante zahe? ¹² Bi máki egdzere a ndavanu slaya, á vanteva emtu herdza? ¹³ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterterte duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Ñane wá, ma a ndavanaa ware Shedekwe Cufedéde ázeñjara keni, sey ba á shansha.»

Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine

(Mat. 12:22-30; Mark. 3:20-27)

¹⁴ Vacite umele maa, Yaisu ankwá á ñgya jini am ura, jini ñanna a piyanante ge ndaha elva. Ngyansengye Yaisu jini ñanna wá, zhele ñanna a fantau ge ndaha elva ba lanje. Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara. ¹⁵ Amá ta bantsa emnde umele wá: «A vantaam ba *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha hákuma á ñgya jini-aha ñanna.»

¹⁶ Emnde umele zlafe ádaliye, ta de tsagwadá Yaisu áte elva wá, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, marañeránmárá najipu palle, ganakini ná diyeddiye átekwa.» ¹⁷ Amá kerten diyeddiye Yaisu názu ta sawa an ñane am ire. Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Bademme á sleksire, máki tarapsete emnde gergere buwa am kwara ñanna, tá ankwá dagala am dagave-aatare wá, sleksire ñanna ba badzavbadze, ba bere-aha-aatare keni tá kyabanaakyaba bademme. ¹⁸ Ba duksa palle ge Shaitaine keni. Máki gevge ni á wava ba ñane áte ire-aara wá, á zlalá estara kwara-aara á de katafke? Adaba kwa bantsa kure, a vitaa ba slekse á shaitaine-aha hákuma áte jini-aha. ¹⁹ Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hákuma á ñgya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure. ²⁰ Yá ndaakur ba jirire, yá ankwá ñgya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara ásezekure.»

²¹ Yaisu ankwá á slá Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki ngwadapsengwadé slendzedá, ankwá á ufa há-aara wá, baaka názu á geja kazlaja na am huđe á há ñanna. ²² Amá má daaduwa edda una jauje ge ñane an ndzedá wá, ba náza a erwa-aara keni á lyanvulye bademme, á halesehale kazlaja-aara bademme, tá de zaná antara emnde-aatare.

²³ «Daaci ma ware una baaka an ya keni, ñane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, ñane ba slezadaterzada.»

Eptsá á jini á dem urimagwe

(Mat. 12:43-45)

²⁴ «Má sesse jini am ura wá, á de ja daba á ba am kaamba, ge tataya puwansepuwe. Máki shanka wá, á bánba jini ñanna, ambane yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am huđe-aara na. ²⁵ Má eptsapsa wá, á de berá ba bere an hyada, an tsatse tsefanje. ²⁶ Daaci á zlalá-aara, á de daha jini-aha umele na jaruje ba ge ñane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se njá am huđe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zunñwire na.»

Higa jirire

²⁷ Ba zlauzle Yaisu am tsáká elva ñanna wá, a ba mukse umele á ba am nalga ñanna á elvan ge ñane á ba an ka kwara: «Mukse na ni a sepakaa am huđe-aara, a faku ufa-aara na wá, higa yaikke ge ñane!» ²⁸ Amá a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Higa yaikke wá, ba náza á emnde na tá cená elva á Dadaamiya, tá ankwá emmága na.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas
(Mat. 12:38-42)

²⁹ Am tá anƙwa far ba jáhá ge emnde áseza Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wá, ta mandzawe-aha váyya! Itare tá anƙwa ndava ba najipu ge diyise átekwa, máki a beliyaa ba Dadaamiya, amá tá shanka defikideki, hyaahya ba una tá anƙwa ndaaná áte Yaunas werre na. ³⁰ Adaba ba seke una ni Dadaamiya a marse hákuma-aara am Yaunas werre á katafke a emnde a *Niniwe na wá, watse ba duksa palle am *Ura á emnde baɗemme keni á katafke á emnde a zamane na. ³¹ Vaci shairiya wá, anƙwa slekse mukse, watse a mbedateraambedá emnde a zamane na. Adaba ɗane kwaye ndza a tseta am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa anƙwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá ceneka. ³² Zlaɓe ádaliye, vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe keni tá de mbedateraambedá emnde a zamane na. Adaba itare, am sarte na cenarácena waazu á Yaunas wá, magarnaamaga tuba. Amá náwa anƙwa edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá manƙa tuba.»

Parakkire na áte vuwa
(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³ «Baaka ura, máki mbantembe kára á fanus-aara ni, á sheɓanve am ice á duksa umele, bi á unjbar darau. Estuweka. Kára á fanus wá, tá zlejelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huɗe á bere ɗanna, tá nanna ice parakke. ³⁴ Ice á ɗa wá, ba seke kára á fanus ge vuwa á ɗa. Má lapiya ice á ɗa wá, baɗemme á vuwa á ɗa ba parakke. Amá má shagerka ice á ɗa wá, vuwa á ɗa baɗemme á ba am tabeɗammire. ³⁵ Adaba una ɗanna maa, sey ká fá hyema ba shagera, ganakini parakkire na am ka na, a nyefka tabeɗammire. ³⁶ Daaci máki baɗemme á vuwa á ɗa ká á ba am parakkire, baaka tate na am tabeɗammire wá, baaka tate na ni ká nanka keni áte ka, ba seke kára á fanus anƙwa á maraká parakkire-aara.»

Yaisu a balaterse zlaɗa-aatare ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawrait
(Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40)

³⁷ Am sarte na zlauzle Yaisu am tsáká elva-aara maa, a naba ɗante ge ura *Farisa umele, ge de zá ɗafa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á de zá ɗafa na. ³⁸ Á maga ba najipu ura Farisa na áte Yaisu, adaba a naa Yaisu baraaka erwa lauktu á zá ɗafa. ³⁹ Amá a ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Kwaye kwa mága á kure *Farisa-aha: Kwá bára iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá am huɗe á kure wá, kwa neyle-aha an tsaka ire, kwa emnde a mandzawe ba kure. ⁴⁰ Amá kwa uce-aha degiya kure! Máki a nderanaa Dadaamiya iga á duksa, huɗe-aara wá, a nderanaa ɗane ka emtu? ⁴¹ Kure wá, vawartereva kure ba náza za ge talaga-aha antara názu tá shushe, kure kwá gev ba emnde cuɗeɗɗe, ma am uwe keni.

⁴² «Watse zlaɗa ge kure Farisa-aha, adaba ɗale-aha, tara ɗale á minti antara daugɗa ira ɗale-aha umele wá, kwá anƙwa vante luser-aara ge Dadaamiya. Amá tara jirire antara wayavire áte Dadaamiya wá, kwá maganá an iga a erwa. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha ɗanna, baaka una kwá yanseye.

⁴³ «Watse zlaɗa ge kure Farisa-aha, adaba kwá kátá ba sleɗe na ni átire ge náza á emnde baɗemme na am mashidi, kwá kátá emnde tá gaku use an ga ire am dagave á zlamaha. ⁴⁴ Watse zlaɗa ge kure! Adaba kwa ba seke irekhyaha na diyarka emnde, tá naba zlála átekwa na.»

⁴⁵ Daaci a ba malum á *tawrait umele á elvan ge ɗane: «Malum, názena ká tsakaná ka na wá, ká zlazlanjerá antara ba ɗere.» ⁴⁶ «Ba estuwa,» a ba Yaisu, «Watse zlaɗa ge kure keni, kwa malum-aha á tawrait! Adaba kwá faterar gwatame ɗemɗeme, amá kure wá, á ba an gulanda á kure keni kwá melateruka ge sepa gwatame ɗanna. ⁴⁷ Watse zlaɗa ge kure, adaba kwá anƙwa nderaná kure irekhyaha á nabi-aha werre na ta ceɓanaa eggye-aha á kure. ⁴⁸ Kwá anƙwa maraná an una ɗanna, ganakini hayakuranhaya slera á eggye-aha á kure. Ta ceɓanaa itare nabi-aha á Dadaamiya, kwá tsatsaná kure irekhyaha-aatare. ⁴⁹ Adaba una ɗanna, a ba Dadaamiya Edda á ilmu: Watse yá bela nabi-aha-aaruwa, antara emnde a bela-aaruwa, amá watse tá de ceɓá emnde umele-aatare, emnde umele wá, tá de shateru ba zlaɗa. ⁵⁰ Daaci baɗemme á uzhe á nabi-aha na ndza ta ceɓateraa an ceɓa daga am fakte á duniya na, á ba am mbiye á emnde a zamane na. ⁵¹ Daga emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya baɗemme. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya na ndza ta janaa am dagave á tara bere cuɗeɗɗe antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Una yá ndaaku ba jirire: Baɗemme á uzhe á emnde ɗanna á ba am mbiye á emnde a zamane na.

⁵² «Watse zlaɔa ge kure, malum-aha á *tawraita! Adaba kwa lyevaa egdza a tsekweram á wera tate á shá diya, kure keni kwá duka á dem huɔe-aara; emnde na tá kátá demda na keni, kwa piyaterante.»

⁵³ Sessa Yaisu am tate nanna, ankwá á zlála maa, malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, ta d'abanaa an elva gergere, ta ndavanu elva-aha gergere kwakya, ⁵⁴ ge tsagwadanaa an nane.

12

Fá hyema am baakire á jirire na tá maganá *Farisa-aha
(Mat. 10:26-27)

¹ Am sarte nanna maa, jammeje nalga áza Yaisu wá, ma debu wanyara keni ta hyephye, tá zlála á ba áte sera-aatare. Ba wera we-aara zuɔɔjwe wá, a ndaater ba ge pukura-aha-aara emtsaade, a ba nane á elvan ge itare: «Tsufantsufa ire á kure átuɔe shahi á makala á *Farisa-aha. Amaana wá, baakire á jirire na tá maganá itare. ² Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde. ³ Yá bakurná adaba una nanna, bademme á názena ni kwá ndaaná kure an shebe kina, tá de cenáncena emnde ba parakke. Názena kwá ndaaná kure kina á dem hyema antara ura umele keni, watse tá cenáncena emnde bademme, ba seke ta balanaa an bala á dem huɔe á ekse.»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle
(Mat. 10:28-31)

⁴ «Ya ndaa ba kure emnde-aaruwa: kuvauka emndimagwaha na ma ta ceɔaa ba shifa á kure keni, baaka názu tá maganá itare áte kure mazla-aara na. ⁵ Edda una kwá kuvaná kure wá, edda una ni an hákuma á já shifa am duniya na, zlaɔe ádaliye an hákuma á dakurá á dem kára á jahanama. Názu yá bakurná iya wá, kuvaukuva ba nane palle.

⁶ «Njedú-aha ilyeɔe tá velan ba ge kwaɔa buwa ka emtu? Amá baaka una a yianaa Dadaamiya ba palle-aatare keni. ⁷ Ba duksa palle ge kure keni. Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya. Gazlawka dekiɔeki, kwá an daradza ba kure arge njedú-aha nanna, ma wanyara keni.»

Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba nane una Yaakadada
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ «Una yá bakurná ba iya; ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde, ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya *Ura á emnde bademme keni, yá de enndaha ba parakke á katafke á malika-aha á Dadaamiya, ganakini nane ura-aaruwire. ⁹ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya edda-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya.

¹⁰ «Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde bademme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Shedekewe Cufedɔe wá, baaka yanarye ge nane dekiɔeki.

¹¹ «Má watse darákurda á de katafke á shairiya wá, ma ta dákurá á de katafke á male-aha am mashidi, ma ta dákurá á de katafke á male-aha á ekse, ma ta dákurá á de katafke á slekse-aha keni, a wakurka lyawa dekiɔeki. Dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, ge lyá ire á kure. ¹² Adaba á de bakuranba Shedekewe Cufedɔe á ba am sarte nanna názena kwá ndaaná kure.»

Naraje an sleberba na uce

¹³ Á ba ura umele á elvan ge Yaisu, á ba am jahava wá, «Malum, ndaandaa seke ge egdza emmerwa a tegaɔeransetege waráta á eddeɔere na.» ¹⁴ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ya ndaa ba ka ura-aaruwa, a givaa ware narkali á kure bi sletegakurá waráta ge kure?» ¹⁵ Daaci a ba nane á elvan ge emnde bademme: «Faufa hyema ba shagera am elva a gaa nalmane. Adaba emtakire á njá wá, tá shaná an nalmane ka, una ma edda-aara a shaa nalmane ba seke uwe keni.»

¹⁶ Daaci a vaterte naraje na, a ba nane á elvan ge itare: «Ankwá sleberba umele kwakya fe-aha-aara, a herɔaa hiya kwakya. ¹⁷ A ba nane am erwaɔɔde-aara: Kina mu, yá de puwaná áme hiya-aaruwa na, adaba baaka sleɔe mazla-aara. ¹⁸ A ba nane: Názena yá de maganá ya kina wá, sey yá kyábá kuvere-aha-aaruwa na, yá nderá una sadafɔe, lauktu yá gyega hiya-aaruwa na á dem huɔe-aara, antara duksa-aha-aaruwa umele bademme. ¹⁹ Estuwa wá, yá banba am ire-aaruwa, ganakini baaka lambe-aaruwa, baaka zlakta á nalmane-aaruwa, ma yawe wanyara keni yá zá ba nane. Yá naba banánba ge ire-aaruwa, ganakini gedaktegeda mazla-aara, naba ezza, essha, baaka

lambe á ña. ²⁰ Amá a ba Dadaamiya á elvan ge ñane: Ekka ka uce! Á ba an vayiya na, yá dándá shifa á ña. Daaci baðemme á nalmáne ñanna ka jahanán ge ire á ña na wá, watsé á zaná ware?» ²¹ Yaisu a far elva na, a ba ñane á elvan ge itare: «Ba duksa palle ge edda una ni á jahaná nalmáne ba ge ire-aara, amá am ice á Dadaamiya wá, talage ba dey.»

Dzamauka ire an kazlaŋa á duniya

(Mat. 6:25-34)

²² Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurná aɗaba ba una ñanna: Dzamauka ire an názena kwá de zaná kure, bi kazlaŋa na kwá de tsekwaná áte vuwa á kure. ²³ Aɗaba yaikka ba shifa arge náza za, yaikka ba vuwa arge nanɗyuwe. ²⁴ Zharauzhárá á ba áte zalke-aha. Wallá tá já duksa ka, tá icáná á dem bere ka, tá an tate á sheɓa duksa ka, tá an kuvere ka, uwe ka, á geláteraá ba Dadaamiya. Yaikka ba kure ka arge yiye-aha ñanna emtu, a jakurma uwe? ²⁵ Ware am kure, á dzegwándzegwa slaɗva shifa-aara ba cekwaangudi keni an dzámá ire na á maganá ñane? ²⁶ Máki diyakurdiya ganakini baaka názu kwa dzegwanaa kure ba una cekwa keni wá, kwá dzamán ge uwe ire á umele? ²⁷ Zharauzhárá zlaɓe ádaliye áte ugbene-aha áte másá, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka. Amá yá ndaakur ba jirire, ba Suleymanu an kwakyire á nalmáne-aara na keni ndza tsekwaamka am zane na ni zariya, ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ñanna keni. ²⁸ Másá na bá náanna emnde vatena anɗka am kaamba, amá makuralla tá fanu ge kára ní, Dadaamiya á tsekwaneme á ba an tsekwa am ugbene-aha, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka? ²⁹ Dzamauka ire á názena ni kwá de zaná kure, antara názena kwá de shaná kure ðekiðeki. ³⁰ Sey ba emnde á duniya na ɗabarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzámá duksa-aha ñanna. Amá kure wá, magauka una ñanna. Diyaadiya Eðdekure ganakini kwá an wedere á duksa-aha ñanna keni. ³¹ Kure wá, duksa zuŋŋwe na kwá maganá kure wá, tatayautátaya kure ba njá am *kwará á Dadaamiya, á de vakurteva ñane duksa-aha umele na keni.»

Berbire na am samaya

(Mat. 6:19-21)

³² «Kure walda cekwa, a wakurka lyawa ðekiðeki. Aɗaba Dadaamiya a wayakurante de njá am zlanne-aara ge kure an ervaunɗe-aara palle. ³³ Naba walawuwála kazlaŋa á kure baðemme, tegawatertega shunɗu-aara ge talage-aha. Magawanánmaga partamami na baaka báɗza-aara ðekiðeki na ge ire á kure, jahawanánjáhá nalmáne na á iceka ðekiðeki na ge ire á kure am samaya. Aɗaba am samaya wá, ma neyle, ma weshege keni, baaka una ni á shanaasha ðekiðeki. ³⁴ Aɗaba am tate na ni átekwa nalmáne á ña wá, ire á ña keni á ba am tate ñanna.»

Walaadi-aha na ni tá tsákwá ba hyema na

³⁵ «Iɗɗawáɗapsenɗwáde ba shagera, njawinja á ba am niya ge mága slera á kure, kára á fanus á kure a njinja á ba an mbe. ³⁶ Walaadi-aha, má dedde zánwe-aatare á dem tate á larusa wá, itare tá tsákwá ba hyema, geni ma a saa am laukte-ara keni, má janteja paare á bere wá, tá se weranantewera ba watsewatse. Daaci kure keni gawevege ba seke itare. ³⁷ Yá ndaakur ba jirire: Watse higa yaikke ge emnde na má a se berateraa zanwe-aatare, tá á ba am niya-aatare na. Watse á tsekwentsekwa ba ñane am kazlaŋa á tega ɗafa, watsé á vatertá ba ñane an erva-aara slede antara náza za. ³⁸ Ma a saa an huɗe á vayiya, ma a saa dedde am huɗe á vayiya keni, máki a se Berater tá tsákwá ba hyema wá, jaterja geɗa ge emnde ñanna. ³⁹ Anɗka duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á yánka ni á demda neyle am mba-aara ðekiðeki. ⁴⁰ Kure keni ba estuwa, sarte na ni watse iya *Ura á emnde baðemme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunɗe-aara, an una ɗanŋwe ervaunɗe-aara

(Mat. 24:45-51)

⁴¹ Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada! Naraje na ká ndaaná á ba áte ñere emtu, áte emnde baðemme he?» ⁴² A nwanante ge Yaakadada, a ba ñane á elvan ge ñane: «Sleslera-ara ñane dzayye ervaunɗe-aara, slenɗkale zlaɓe ádaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aara a yanaa huɗe á há-aara baðemme am erva ge ñane, á vatertá ñane náza za ge emnde na tá am huɗe á há ñanna baðemme, á vatertá an laukte-aara na. ⁴³ Higa yaikke ge sleslera ñanna, máki zánwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara. ⁴⁴ Yá bakurá ba jirire: Rezege-aara baðemme keni á fanemfe am erva zánwe-aara ge sleslera estuwa. ⁴⁵ Amá máki bánba sleslera ñanna am ervaunɗe-aara ganakini labára shekwaashekwa zánwe-aaruwa; kwaye ya keni yá maga názena á kataná ire-aaruwa. Daaci a fantau ge magatera palase an já ge emnde a slera á zánwe-aara am huɗe á há,

an zála ka, an njwásha ka, a fantau ge zá názu am huđe á há, á shá ba mbazla-aara haa á danse am enjkale wá,⁴⁶ zánwe á sleslera njanna keni á saasa á ba am sarte na njane tsakwaaka hyema đekideki, tamaaka đekideki na. Palase na á se maganná zánwe-aara njanna wá, náza enndaaka. Njane keni á de gev ba seke kelaade-aha-aara umele.

⁴⁷ «Zlađe ádalije, sleslera na diyaadiya názena á kataná zánwe-aara, amá baaka lambe-aara magaaka, njane wá, watse á shá já ba kwakya áza zánwe-aara. ⁴⁸ Amá sleslera na diyaaka názena á kataná zánwe-aara, a naba magaa názena wayaaka ervaunde á zánwe-aara, njane keni á shansha já, amá ba cekwa. Edda una máki ta vante kwakya, ta de ndavanundave keni ba kwakya. Edda una máki kwakya názu ta fanem am erva ge njane, tá de ndavanundave keni ba kwakya.»

Yaisu wá, a saa hairire ka
(Mat. 10:34-36)

⁴⁹ «Iya wá, ya saa ba kárá á sem duniya. Duksa na yá kataná ya kina wá, a mbetembe kárá njanna ba kinamina. ⁵⁰ Amá wá, anjkwá baptila-aaruwa umele, sey magiyanmaga emtsaade. Yá dzámá ba ire-aara kina, dem sarte na máki magariyanmaga na. ⁵¹ Emtu sawa-aaruwa á sem duniya na, kwa kurken ya saa hairire njane? Baaka đekideki. Iya, ya se tega ba ye á emnde. ⁵² Á de katafke cekwaanjudi wá, watse emnde ilyeđe tá am mba pale, á de tega ye-aatare gergere buwa, emnde keye tá arge emnde buwa, emnde buwa tá dagala an emnde keye. ⁵³ Tá de gyaaveka tara dada an egdza-aara; tara mama keni tá de gyaaveka an gyaale-aara; tara shawle mukse, tá de gyaaveka antara eggejara.»

Dise nalaama-aha á názena á de magava
(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Daaci a ba Yaisu zlađe ádalije á elvan ge nalga njanna: «Ábi kure máki kwa nána tsettsa kumba am ekte á samaya á kya gedí, kwá bá: Watse á hyá yawe na ba kina. Ba jirire á magava á ba áte una njanna. ⁵⁵ Zlađe ádalije, máki kwa nána ice á effeya á sawa á sá am pute keni, kwá bá: Watse á sawa ngudeffire ba watsewatse. Ba jirire á magava á ba áte una njanna. ⁵⁶ Há! Iyau, nalaama-aha na anjkwá á magava áte samaya an una á magava áte haha wá, diyakurdiya sera-aara bademme. Duksa-aha na anjkwá á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka! Kure degiya baaka jirire á kure đekideki.»

Melawemele an sledágala á nj ba watsewatse
(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ «Labára kwá taa diseke ba kure an ire á kure duksa na ni watse an unjule-aara na? ⁵⁸ Máki anjkwá sledagala á nj watse á dáká á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezenara, de melawemele á ba am dagave á kure, a đarakteka am shairiya. Adaba máki dakemda am erva á narkali-aha wá, itare tá de fakem am erva ge sawji-aha, sawji-aha tá dáká á ba á dem dangay. ⁵⁹ Yá baká ba jirire: Ma a juwaa ba kwađa-aara keni, ká seska áhuwa đekideki, máki pelakseka bademme.»

13

Ba bi mága tuba, bi shá emtsa

¹ Á ba am sarte njanna maa, ta naba duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de banaa labára á emnde a Galili na a cebateraa *Pilaatu ta átire a vante sadake á dabba ge Dadaamiya na. ² A njwaterante ge Yaisu a ba njane á elvan ge itare: «Emnde njanna ta cebateraa estuwa na wá, kwa kurken ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Galili bademme emtu? ³ Estuweka đekideki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba, kure keni bademme watse kwá emtsa ba seke itare. ⁴ Emtu emnde kelaawa ju tiise na a mbedateraar dzagwavye am Silauwam bademme emtsaremtsa na wá, ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Urusaliima bademme emtu? ⁵ Estuweka đekideki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba wá, kure keni watse kwá emtsa ba seke itare.»

Naraje an nabugda na á yeka egdzere

⁶ Am iga á una njanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, a ba njane á elvan ge itare: «Anjkwá ura an mama á nabugda am fe-aara, amá á yeka nabugda njanna. Á duwa á de tataya egdzere átekwa keni, á shánka đekideki. ⁷ Daaci a ba edda á fe njanna á elvan ge edda una anjkwá á maganá slera am fe njanna: Icesice náfa na kwaye njane na bademme ádegashe. Náwa yawe keye vatena ni, yá sawa keni ba yá shánka egdzere átekwa, labára á badziyá fe ba dey? ⁸ Amá a ba sleslera-aara á elvan ge njane: Ányya emtsaade

vátena zánwe-aaruwa. Yá magantemága kyála, yá puwante nargwa, ⁹ ámbáne watse á yá egdzere am shifa. Máki yaaka zlaḅe ádalíye wá, lauktu watse mí icesice.»

Yaisu mbanaambe mukse a badzanvaa shaitaine an kwaskwe á puwansepuwe

¹⁰ An kwaskwe á puwansepuwe umele maa, Yaisu anḵwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am mashidi. ¹¹ Ay anḵwa mukse am mashidi nanna wá, mukse nanna an jini am nane, badzanvebadze jini nanna, yawe kelaawa ju tiise á taa tsemka mukse na ndedde am zhegela. ¹² Nánna Yaisu mukse na wá, a naba dante. A ba Yaisu á elvan ge nane: «Mbákmbemmerdzagwale. Ka ba layye mazla-aara.» ¹³ Ba a ndaase una nanna, a puwar erva a barka-aara, ndedde a naba tsetehe ge mukse na, a fantau ba ge gálá Dadaamiya.

¹⁴ Amá a naba jehe ge ervaunde edda una nane male am mashidi nanna, a fantau ge tsaketera elva ge emnde baḅemme, a ba nane á elvan ge itare: «Diyakurdiya anḵwa háre unḵwahe ge mága slera-aha á kure. Máki kwá kátá lapiyire wá, a mbarakuraambe am háre-aha nanna, amá an kwaskwe á puwansepuwe ka.» ¹⁵ A naba nwanante ge Yaakadada, a ba nane á elvan ge nane: «Amá kure wá, ḅaaka jirire á kure ḅekidfeki. Ábi kure kwá anḵwa ḅelá esla-aha á kure, antara ezzenwa-aha á kure an kwaskwe á puwansepuwe, kwá de fateru yawe? ¹⁶ Ay labára kena mukse na nane keni ba wulfe á Ibrahimiyenne, tá taa pelanaaka an kwaskwe á puwansepuwe na? Yawe kelaawa ju tiise vátena a nguḅanaa Shaitaine ma.» ¹⁷ Elva á Yaisu nanna faterarfe zherwe kwakya ge emnde na lyarefka mbe á mukse nanna. Amá emnde baḅemme wá, ma ware keni ervaunde-aara ba seke nama. Tá higa arge slera-aha á jirire na a maganaa Yaisu na baḅemme.

Naraje an wulfe á pilli

(Mat. 13:31-32; Mark. 4:30-32)

¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaḅe ádalíye: «Ba seke estara nane *kwará á Dadaamiya? Yá slaterá an uwe kina? ¹⁹ Kwará á Dadaamiya wá, nane ba seke mága á wulfe á pilli, ura umele a eksante, a de ḅeleme am haha am fe-aara. A sesehe, a naba walete ba nafa, haa yiye-aha ta magaa bere-aatare áte erva-aara.»

Naraje an shahi á makala

(Mat. 13:33)

²⁰ Yaisu a bateraa naraje umele zlaḅe ádalíye, a ba nane á elvan ge itare: «Yá sláná an uwe zlaḅe ádalíye *kwara á Dadaamiya? ²¹ Kwara á Dadaamiya wá, nane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevaakse mukse ba cekwaanḅudí, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na baḅemme.»

We á bere becce

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Yaisu anḵwa á maga shula á dem Urusaliima. Am shula-aara nanna maa, anḵwa á tsatse am berni-aha gergere antara am makwata-aha gergere, anḵwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. ²³ A duhe ura umele ádezenjara, a ba nane á elvan ge nane: «Malum, ba jirire watse ba cekwa emnde na tá lyelye shifa-aatare na emtu?» A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: ²⁴ «Naba dawemde á kya we á bere becce. Yá bakurá ba jirire, kwakya emnde na tá kátá demde na, amá watse tá dzegwánka.

²⁵ «Má watse tsetse edda á há, a zlenṅte bere-aara an tsekweram ni, zlaḅe kure kwa tsatse á ba gashe wá, ma kwa fantau ge já we á bere, kwá ḅáhá: Yaakadada, Yaakadada, weranṅerantewera bere keni, á de lyevka mazla-aara. Á de bakurá: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Zlalauzlálá. ²⁶ Watse kwá baná: Degiya ba nṅere emnde na ndza mí zaa duksa ba kerde, mí shaa yawe á miya keni ba kerde, ka kwaranṅerse elva á Dadaamiya áte we á layye-aha am ekse á nṅere na. ²⁷ Názu á de nṅwakurantá nane wá, á de bakurá ba: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Baḅemmire á kure, kwa emnde a mága haypa, a nanákurka áhuna ḅekidfeki, zlalauzlálá á dem tate á kure! ²⁸ Daaci kwá de kyuwá á kure áhuwa, kwá de kerdá slare ge zlaḅa. Amá kwá zhárá tara Ibrahimiyenne antara Isiyaaku an Yakubu ira nabi-aha baḅemme tá am zlaná á Dadaamiya. Amá kure wá, puwarakurvepuwe ádegashe. ²⁹ Watse emnde tá kela á sawa am gedí, á sawa am yala, á sawa am pute, ira á sawa am manem baḅemme, tá de zá emtakire am zlaná á Dadaamiya. ³⁰ Ay degiya, emnde na tá á kataliya itare kina, emnde umele-aatare watse ta emnde a katafke ba itare. Emnde na tá á katafke itare kina keni maa, emnde umele-aatare tá de gevá am kataliya á emnde.»

Elva á Yaisu áte Urusaliima
(Mat. 23:37-39)

³¹ Ba vacite ñanna zlafe ádaliye maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ezzlálá, dándá ire á ña áhuna, adaba ankwá á tsagwafaktsagwadá sleksu *Hirudus á já shifa á ña ba dekideki.» ³² A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «De bawanánba ge maskwata á kure ñanna wá, iya baaka lambearuwa, náwa yá maga ba slera-aaruwa. Yá ankwá ñgyá jini-aha am emnde, yá ankwá mbá emnde na lapika vuwa-aatare, zlafe kwakya slera-aaruwa, vatena, makuralla, dem wergekse, lauktu yá zланаazle. ³³ Amá vatena, antara makuralla, dem wergekse na wá, zlafe yá maga ba slera-aaruwa emtsaade am shula-aaruwa ge dem Urusaliima. Adaba á zlayánka ge nabi á Dadaamiya ganakini tá janá ágashe, sey am Urusaliima.

³⁴ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka cebaa nabi-aha, ka cebaa emnde na a belateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á ña ásezerwa ba seke náza á mama á ukkula, máki á jaha egdzara-aara á dem ekte á zlanbake-aara. Amá kwalakefwale. ³⁵ Kina wá, yanakuraaya mazla-aara. Yá ndaakur ba jirire, kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini, a gangá Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na.»

14

Yaisu mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe

¹ An vaci puwansepuwe umele maa, daarantedaha Yaisu am mba á palle á male-aha á *Farisa-aha ge de zá dafa. Bademme á emnde na ta daarterte am mba á male ñanna tá fá ba hyema áte Yaisu. ² Ay ankwá ura lapika, vuwa-aara bademme an sháfá maa, a ñjehe á ba á katafke á Yaisu. ³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum-aha á *tawraitá, antara *Farisa-aha na tá ankwá áhuwa: «Am tawraitá mu, ankwá emtu baráma ge mba ura lapika an kwaskwe á puwansepuwe, emtu an piya he?» ⁴ Amá ñwaranarka dekideki, ta dú ba we-aatare. Mazla-aara Yaisu a naba ñanaahe zhel na, a mbanaahe, a belanaahe, «Ezzlálá á ña,» a ba ñane á elvan ge ñane. ⁵ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina kure, máki mbedembeda egdza á kure, bi esla á kure am suwa an kwaskwe á puwansepuwe, kwá zhagadeka emtu á de sansese?» ⁶ Dzegwaránka vante jawápa dekideki.

Tá dzeganá estara slede, tá daana estara emnde

⁷ Daaci nánná Yaisu ganakini emnde na ta dáhateraa á de zá dafa ñanna, ma ware kení á dzera ba slede na á kataná ñane ge njá am huđe-aara. A naba vaterterte naraje na ge itare bademme, a ba ñane á elvan ge itare: ⁸ «Máki daarakteďáhá á dem muñri á larusire wá, de njeka am slede na ni an dárádza arge slede-aha umele na dekideki. Adaba diyánka ámbane daarakteďáhá ura male jauje ge ekka an dárádza, ⁹ daaci edda una a daakurdáhá na á de baká: Tsettse, yanánya slede ñanna ge male. Daaci ká de tse an zherwe, á dem slede na baaka dárádza-aara dekideki na. ¹⁰ Arge una ñanna wá, máki daarakteďáhá á dem jeba á tate ñanna wá, de njinja ka á ba am slede na ni baaka dárádza-aara dekideki na. Má samsa edda una a daakdaa na, á se baká: Labára ura-aaruwa! Sawa náwa njinja am una. A se vakte slede na an dárádza jipu na. Daaci una ñanna á gev dárádza palle ge ekka á katafke á emnde na kwá zá dafa kerde. ¹¹ Adaba ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, tá de ganaage edda-aara. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

¹² Am iga á una ñanna maa, a ba ñane á elvan ge edda una a daaná á dem mba-aara ñanna: «Máki ká dáhá emnde ge se zá dafa am mbá á ña, bi ge se zá masane am mbá á ña wá, daaterka emnde na ni watse tá dzegwándzegwa daakteďáhá ka kení, tá de pelaksepele na. Ma slakate-aha á ña, ma egdzar mama-aha a ña, ma vara-aha a ña, ma emnde a riya á ña kení, máki ba ta emnde a berba, daheka jeba á emnde ñanna dekideki. ¹³ Máki ka magaa muñri á ña wá, daaterďáhá ka ba talága-aha, emnde a dere, antara lipa-aha umele, ira wulfe-aha. ¹⁴ Daaterďáhá ka ba jeba á emnde ñanna, watse ká higetehiga, adaba itare tá dzegwánka pelaksepele duksa á ña. Daaci á de pelaksá ba Dadaamiya, vacite na má tsatertetse emnde a mága shagerire am faya.»

Naraje an muñri yaikke a gyanaa ura male
(Mat. 22:1-10)

¹⁵ Ura umele am dágave á emnde a zá dafa antara Yaisu na, ba a cenaa una ñanna wá, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Edda una watse á de zá una am zlanña á Dadaamiya na, watse higa yaikke ge ñane ka?»

¹⁶ Yaisu a vante naraje na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá ura male a gyaa muñri yaikke am mba-aara, a detaa emnde kení ba kwakya ge de zá muñri ñanna. ¹⁷ Hyephye

laukte a zá d'afa á munri n'anna maa, a naba belaa slebela-aara, a ba n'ane: De bateranba ge emnde-aaruwa na a sarsawa, duksa bademme an tsatse mazla-aara. ¹⁸ Amá bademme á emnde na a d'aateraa n'ane n'anna, ma ware keni a fantau ba ge slápala, geni á taa daaka. A ba zun'wire-aatare: Ya shekuve fe an'waslire, yá de ezzhárá. Ad'aba una n'anna yá taa daaka. De banánba: Tasle-aara, a yiyaarye. ¹⁹ A ba ura umele: Iya ya shakuve esla-aha kelaawa, yá de salatersála. Ad'aba una n'anna yá taa daaka na. De banánba: Ba tásle-aara a yiyaarye. ²⁰ A ba ura umele zlafe ádaliye á elvan ge slebela na: Iya wá, yá an larusa am bere, zlafe ba un'jule a gaa gyaale-aaruwa n'anna, yá taa daaka ya. De banánba ba estuwa. ²¹ Daaci slebela na ba eptsaa-aara á dá, a danaa nara-aatare ge zánwe-aara. Amá jaaja ervaun'de edda á há jipu. A ba n'ane á elvan ge slebela-aara: Ezzlálá ba watsawatse á dem hu'de a ekse, de ejja d'ába áte we á layye-aha, ma ka bera talaga-aha-ara, ma ka bera emnde a dere antara lipa-aha-ara, ira wulfe-aha, d'aaterd'áhá bademme ásehuna. ²² Cekwaangudí wá, eptsapta slebela na áseza zánwe-aara, a ba n'ane á elvan ge n'ane: Bademme magannaamaga názena ka ndaaná ka, amá zlafe ba nja slede-aha na baaka emnde am hu'de-aara. Shagera, a ba zánwe. ²³ A ba zánwe á elvan ge n'ane: Ezzlálá á dete mákwáta-aha, de ed'dába we á baráma, we á baráma, antara un'jule-aha, ma ka shaa ware keni naba sánsa á ba an ndzedfa, geni a naatená hu'de á há-aaruwa bademme. ²⁴ Amá emnde na ya d'aaterd'áhá, kwalarevkwale na wá, ba palle-aatare keni á fuka d'afa-aaruwa mazla-aara. Elva-aaruwa una ge iya.»

*Tá gevá estara pukura-aha á Yaisu
(Mat. 10:37-38)*

²⁵ Kwakya nalga á emnde, ta daa d'aba Yaisu. Amá a eptsavte ge Yaisu ádezetare, a ba n'ane á elvan ge itare: ²⁶ «Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa d'abid'aba, máki edda-aara yánka dzámá edden'ara, emmen'ara, mukse-aara, egdzara-aara, egdzar mama-aha-n'ara zála antara n'wásha, ira ire-aara ba ge n'ane. ²⁷ Ma ware una eksantea dzangala-aara ge d'abid'aba, edda-aara á taa gevka pukura-aaruwa. ²⁸ An'kwa duksa palle, cenawáncena ba shagera. Baaka ura á fantau ge nderá dzagwawavaye, máki zlauka am lasáfi-aara ba shagera. ²⁹ Edda-aara, má magaaka una n'anna wá, á naba fantaufe, amá á taa zlanáka bademme. Daaci bademme á emnde na tá zhárá slera-aara n'anna, tá dzáká ba n'ane. ³⁰ Tá de bánba emnde geni, máki ba baaka nalmane-aara mu, a fantau ge uwe ba dekideki.

³¹ «Ba duksa palle ge slekse á larde keni. Máki tá wava an ukfen'ara wá, sey a puwa sawari am ire-aara emtsaade ba shagera, máki á dzegwándzegwa de wava an emnde-aara debu kelaawa na, antara slekse na á siyanuye an emnde debu kul buwa. ³² Máki a nanna watse á dzegwánka wá, ba zlafe kelaade-aara yiyiye an n'ane wá, á puwa emnde-aara ádezen'ara, ge ndavanundave názena á kataná n'ane, lauktu tá emtsanámtsa wava n'anna. ³³ Ba duksa palle ge kure keni. Baaka ura á dzegwándzegwa gev pukura-aaruwa, máki yánka bademme á duksa na am dalbe-aara.»

*Elleja na baaka nampire-aara mazla-aara
(Mat. 5:13; Mark. 9:50)*

³⁴ «Elleja wá, duksa ngelama. Amá máki elleja n'anna baaka d'an'dan'jire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge d'an'dan'je zlafe ádaliye? Baaka pute dekideki. ³⁵ Máki estuwa, baaka nampire-aara mazla-aara. Ge nyanve nargwa zlafe adaliye an n'ane keni, á gevka; ge danaa á ba dem fe keni, baaka nampire-aara, sey tá puwanve á ba degashe. Edda una máki an'kwa hyema-aara wá, a cenevaacena!»

15

*Naraje an kyawe na ndza ked'akeda, sharánsha
(Mat. 18:12-14)*

¹ Kwakya emnde a mága haypa antara *emnde a jáhá hadáma se jarammeje áza Yaisu, tá an'kwa cená elva ázen'ara. ² A naba jaterhe ge ervaun'de *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá, a ba itare am dagave-aatare: «Labára n'ane ge zhele na á lyiya emnde a haypa, á zá d'afa antara itare?»

³ Yaisu a vaterte naraje na, a ba n'ane á elvan ge itare: ⁴ «Ware am kure, má a ked'aa palle am kyawe-aha-aara deremke, á yánka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na, á de tatayá palle na ked'akeda na emtsaade? ⁵ Máki shánsha, á eksante á ba an higa áte ye-aara, á sá an n'ane. ⁶ Máki saasa maa, á d'áhá slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara, tá se higa átirpalle, ad'aba a bateraa labáre á higa, a shaa kyawe-aara na ndza ked'akeda na.»

⁷ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire, am samaya wá, kwakya ba higa na arge slehaypa palle na a eptsanve iga ge haypa-aha-aara, arge emnde kul maselmane ju maselmane na, ta bantsa itare, ta emnde jirire, baaka wedere-aatare an mága tuba na.»

Naraje an gursa na ndza keɗaakeda, sharánsha

⁸ «Zlaɓe ádaliye, mukse máki an gursa-aara kelaawa, amá a eblyantaave palle á ba am bere-aara, á mbanteka kárá á ba am sarte ñanna, á ettátaya ba shagera, á hyadese bere ñanna bademme sey má shánsha? ⁹ Máki shánsha wá, slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara sey tá cenáncena bademme, tá se higa átirpalle, adaba a bateraa labare á higa, a shaa gursa-aara na ndza keɗaakeda na. ¹⁰ Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire: málika-aha á Dadaamiya tá higa jipu, máki slehaypa palle a eptsanve iga ge haypa-aha-aara.»

Naraje an egdzere ndza keɗaakeda, sharánsha

¹¹ Yaisu a fateraae naraje umele zlaɓe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Ankwa ura an egdzara buwa zála. ¹² A ba kudere á elvan ge eddetare wá: Názena ni ma andze njá záná am warata am iga á ña na wá, iya yá kátá náza-aaruwa ba kina eddaaye. Ane, á ba eddetare. A naba daaterate, a tegateraa nalmáne na.

¹³ «Am iga á una ñanna maa, kudere na a gaa ba hare cekwaaŋgudí wá, a naba jimaa kazlaŋa-aara, umele a valuhe a puwem shuŋgu-aara am lyiba, puwwe a naba zláá á dem duniya-aara. Daaduwa áhuwa maa, a de keɗaa nalmáne-aara na a shanaa áza eddeŋara na bademme, am dákarire ba dey. ¹⁴ Ba ñane keni pacanvepáce nalmáne-aara bademme cátte zlauzle duksa am erva-aara wá, samsa waya yaikke á sem larde ñanna keni. Palle á názu á eksáná áte erva baaka mazla-aara. ¹⁵ Daaci á tataya slera mazla-aara. A ba palle á emnde a ekse ñanna á elvan ge ñane: Ankwa slera á piya nabezhe-aha am mba-aaruwa, má ká emmága. Wayanwáyá, a ba ñane; a naba duhe. ¹⁶ Ankwa ice-aara am shayawe á duksa-aha na tá vante ganakini á dateran ge nabezhe-aha, amá varanteka baráma á zuze-aara.

¹⁷ «Daaci a fantau ge shá eŋkale áte nja-aara ñanna, a ba ñane: Emnde na tá maga slera am mba á edderwa ni tá yáná ba itare dafa ni, iya ni á jiija waya áhuna! ¹⁸ Ambane yá tsetse, yá eptsá á dá. Yá de banánba ge edderwa ganakini ya ganu ge ñaneka palle haypa na, amá ya gu haypa an Dadaamiya. ¹⁹ Am nja-aaruwa kina na wá, ba geni tá dakiyá an egdza á ña keni zlayeka mazla-aara, hyainefka. Naba givege ka, a ganevge ba seke emnde a slera á ña umele am huɗe á há á ña. ²⁰ Mazla-aara a naba tse, a saa á se mba á eddeŋara na.

«Am sarte na saasa herzhanteherzhe há á eddeŋará, daga ba zlaɓe yiyye, a naba diyeddiye eddeŋará, a naba zanvaarehe, hattse a naba tsetehe, a de yainuye, tákwálla a de ñanaahe an erva buwa, á higa arge ñane. ²¹ Daaci: Eddaaye, a ba egdza-aara á elvan ge ñane, haypa-aaruwa wá, ya gaku ge ekka ka palle, haypa yaikke ya guwa an Dadaamiya. Hyanefka mazla-aara ganakini yá gev egdza á ña ádaliye. ²² Amá ba hyema keni fanuka eddeŋara na ge názena ankwa tsakaná ñane. A ba ñane á elvan ge emnde na tá maga slera am mba-aara: Dawmbare watsawatse á dem bere, de sawansa záne zariya, antara kimake, ira jaɗe palle, sawmbare an ñane, tsekwawanemtsekwa am kazlaŋa. ²³ Dawmbare, de sawánsa dalau na mi gelanaa á ba an niya na, icawantice watsawatse, una muŋri yaikke, higaumihiga. ²⁴ Adaba egdza-aaruwa na náwa ñane na wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, ñane kina wá, ba seke a tsete an faya. Ndza keɗaakeda ba dekiɗeki, amá kwaya ñane jesaarje. Daaci ta fantau ge mága muŋri-aara, higa yaikke am huɗe á há-aara bademme.

²⁵ «Amá am sarte ñanna wá, makaji á edda á há ñanna baaka am mba, a dem kaamba. Ankwa á sá maa, á cená ba gusa am mba-aatare, njaanja ganga tá shekela emnde. ²⁶ A naba daase palle á emnde na tá maga slera am mba-aatare, a ndavanu elva, a ba ñane: A jaara uwe am mbá á miya? ²⁷ A ba walaadí-aatare ñanna á elvan ge ñane: Saasa egdza emmeŋa, eddeŋa a icante dalau na mi gelanaa á ba an niya na, adaba a shaa egdza-aara ba lapilayye. ²⁸ Mazla-aara a naba icaa ervaunɗe makaji á edda á há ñanna, a kwaleve ge dem mbá ñanna ba dekiɗeki. Daaci a segashe ba eddeŋara an ire-aara, a se slapalana á dem mba. ²⁹ Amá a ba ñane á elvan ge eddeŋara: Edda, iya náwa yawe wányarwányara yá magaká ba slera, ba ser palle keni yannaaka elva á ña ni, aley ba ser palle keni vakiteka ba egdza a nawe keni, ganakini njá zuze antara slekate-aha-aaruwa ni. ³⁰ Gevge saasa egdza á ña, ñane wá, a de keɗakaa nalmáne á ña bademme áte záware-aha ba dey ni, aley ka se icanante dalau na mi gelanaa á ba an niya na ádaliye! ³¹ Ba estuwa egdza-aaruwa, a ba eddetare; Ekka wá, ba jire ba ádeme keni dakeska dekiɗeki. Ay degiya, bademme á názena am huɗe á há na ba náza á ña. ³² Duksa palle

wá, shagera ba mi maganaamaga mujri, mi higa. Adaba egdza emmena nanna wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, kina nane gevge ba seke a tsete am faya. Ndza ba seke a kedfaa an kedfa am kaamba, náwa shanánsa zlafe adaliye.»

16

Sleslera na diyaadiya fanu hyema ge ire-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwa sleberba umele, an sleslera-aara a yanaa duksa kwakya am erva. Ta naba sem ge emnde umele áseza sleberba nanna, a ba itare tá elvan ge nane: Degiya sleslera á nja na ankwa á badzaká nalmane kwakya.

² Daaci a naba dante sleslera-aara nanna ádezenjara. A ba nane á elvan ge nane: Ázara kena ká maganá ka ta se ndindaha na? Máki estuwa wá, viteva lasafi á slera á nja, ká njeka am slera-aaruwa mazla-aara.

³ «Daaci a ba sleslera nanna am ervaunđe-aara: Kina mu, watse yá maga tara uwe antara uwe kena? Adaba baaka shaige-aara, á ngyingye zanwe-aaruwa am slera. De herda keni yá dzegwánka mazla-aara, njála keni zherwe. ⁴ A ba nane: Kina wá, diyandiya názena yá maganá ya, ma ta sise am slera keni, watse tá liyilyiya emnde am mba-aatare.

⁵ «Daaci a naba fantau ge dáhá emnde na zanwe-aara á dabater gema an palpale. A ndavanu ge edda una a sawa nane zunjwe: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? a ba nane á elvan ge nane. ⁶ A nwanante, a ba nane: Waye gaungauj mawya deremke buwa. A ba sleslera na á elvan ge nane: Njinja, puwetepuwa áhuna gaungauj deremke, daaci ba seke pelaksepele gaungauj deremke. ⁷ A dante ura umele zlafe, a ba nane á elvan ge nane: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? A nwanante, a ba nane: Nalkame buhwa deremke ilyebe. A ba sleslera á elvan ge nane keni: Sawa, náwa puwetepuwa áhuna buhwa deremke ufafe, daaci ba seke pelaksepele buhwa deremke ufafe.

⁸ «Daaci zanwe a fantau ge galá sleslera-aara nanna. Diyaadiya tsa ganakini magaaka jirire am slera-aara, am á galanaa adaba diyaadiya fanu hyema ge ire-aara á de katafke. Adaba emnde a duniya na wá, itare diyardiya fanu hyema ge ire-aatare jaruje ba ge emnde na tá am parakkire keni.»

⁹ Daaci Yaisu a farhe zlafe adaliye, a ba nane á elvan ge itare: «Názu yá bakurná ya wá, magamága urire an emnde an nalmane á duniya na. Daaci an sarte na má watse zlauzle an erva á kure wá, tá de liyakurlyiya am tate na ni á zleka dekideki na. ¹⁰ Ma ware una a magaa jirire am duksa na cekwa, am duksa yaikke keni estuwa. Amá edda una a magaaka jirire am duksa cekwa wá, am duksa yaikke keni á maga ba baakire á jirire nanna. ¹¹ Adaba una nanna, máki magakurka slera an nalmane á duniya na an unjule-aara mu, á de vakurta ware nalmane á jirire? ¹² Zlafe adaliye, máki magakurka an unjule-aara áte nalmane á emnde mu, á de vakurta ware náza á ire á kure?

¹³ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á manka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

Magiya áte duksa gergere

(*Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mark. 10:11-12*)

¹⁴ *Farisa-aha, emnde a waya nalmane na, ba ta cenaa elva nanna wá, ta naba puwar dzáká ge Yaisu ágire tá epsawepsawa. ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure, kwá ganve ire á kure ba seke kwa emnde a jirire, amá Dadaamiya diyaadiya ervaunđe á kure. Adaba duksa na emnde tá zharán ge yaikkire wá, hyapka ba názara keni áza Dadaamiya.

¹⁶ «Ndza á faterá ba *tawraitá á Muusa, antara wakita á nabi-aha emnde áte baráma á Dadaamiya. Una nanna shekwaashekwa sem zamáne á Yuhanna slemaga baptisma. Ta fantau á ba am sarte nanna emnde ge cená labare á higa, elva a njá á ba am *kwará á Dadaamiya. Daaci ma ware keni á wawa an ndzedfa-aara bademme, ganakini á demda nane keni am kwara nanna. ¹⁷ Amá wá, á eblyantaaveka ba egdza duksa keni ge názu am *tawraitá. Butu ba kedá á tara samaya an haha arge kedá a egdza duksa ba cekwaangudi am tawraitá.

¹⁸ «Ma ware una a belaa mukse-aara, a gaa umele, a magaa ba gwardzire. Edda una a gaa mukse na a segashe am mba á zhele, nane keni a magaa ba gwardzire.»

Naraje an sleberba an Laajarus

¹⁹ «Ndza ankwa sleberba umele, á tsekwa ba zane na ni lefedfe jipu, kwakya gane-aara na. Ma vaatara keni am mba-aara tá gyeka duksa laake, nane á zá ba emtakire

am mba-aara. ²⁰ Anƙwa zlaɓe talage umele zhera-aara Laajarus, baɗemme á vuwa-aara ba wige maa, a de zlavehe áte we á wakyiyya á sleberba na. ²¹ Njane wá, ice-aara ndza am kwácá á dafa na á valya á sawa am erva á sleberba na, ganakini á wazantewaza. Amá itare ta naba fanarhe ge zlaɗa, kere-aha ta se emtakanaa wige-aha-aara na. ²² Am iga á una njanna maa, a naba emtsehe ge Laajarus, eksaranteksa malika-aha shifa-aara, ta dáná ádeza Ibrahimam am samaya. Sleberba njanna njane keni a naba emtsehe, heɗarehedfa. ²³ Amá sleberba njanna anƙwa á maga palasa an tsáká ire am faya. A kante ice am zlaɗa-aara njanna wá, á zhárá ba Ibrahimam antara Laajarus ázeɗara, ta yiyiye jipu an njane. ²⁴ A fu hula á ba an ndzeɗa, a ba njane: Eddaaye Ibrahimam! Tasle á ɗa zivarze! Eɓbela Laajarus, a de femfa ba we á gulanda-aara keni am yawe, a se ekhyinaakhya nara, yá am zlaɗa degiya am kárá na! ²⁵ A njwanante ge Ibrahimam, a ba njane: Egdza-aaruwa, una wá, baaka kwa mazla-aara. Ká dzamteka ka á ba áte emtakire na ka zanaa ka am duniya, Laajarus a shu zlaɗa kwakya na! Kina wá, anƙwa á puwansepuwe njane mazla-aara, ka keni ba ká shá zlaɗa á ɗa. ²⁶ Baira dema, anƙwa evege slaɗɗe am dáɗave á miya, ma emnde á njere una tá kátá dezekure keni, tá dzegwánka; ma emnde á kure tá kátá sezeɗere keni tá dzegwánka. ²⁷ A ba zhel njanna ndza sleberba na á elvan ge Ibrahimam: Máki estuwa wá, ba baaka elva-aara. Amá yá dalide zlaɓe ádalaye ge njalákála eddaaye, tasle á ɗa, eɓbela seke Laajarus á dem mba á edderwa am duniya, ²⁸ tá anƙwa egdzar mama-aha-aaruwa ilyeɓe zála, a de fateremfa am vuwa, ganakini a saremká itare keni á sem tate á zlaɗa njanna yá am huɗe-aara na. ²⁹ A ba Ibrahimam á elvan ge njane: Egdzar mama-aha-ɗa wá, anƙwa *tawraitá á Muusa antara wakita á nabi-aha umele tá ndaater waazu ge emnde am huɗe-aara wá, itare keni a cenarcena. ³⁰ Amá a ba zhel njanna: Una á hyepka eddaaye Ibrahimam. Amá máki a tsete ura am faya ni a de beraterbera wá, tá eptsanteptsá nja-aatare mazla-aara. ³¹ A ba Ibrahimam á elvan ge njane: Máki ba tá ceneka elva á tara Muusa antara nabi-aha umele wá, ma a tsetaa ba ura am faya lauktu a de ndaaterndáhá keni, tá de maga ba una njanna.»

17

Elva á vantá ektápaare antara yanaare haypa ge ura
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mark. 9:42)

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara wá: «Ganakini a magarka emnde haypa ɗekiɗeki wá, baaka dabari-aara ɗekiɗeki. Amá zlaɗa ge edda una ni á vatertá njane ektápaare ge emnde á dem haypa njanna. ² Ambane ba ta nguɗanem nákwá á há hiya am mbiye ge edda-aara, ta puwaterme am haye, arge una ni á vante ektápaare ba ge palle á egdzara keni. ³ Faufa hyema áte ire á kure! Máki a gaku haypa egdza emmeɗa wá, naba duwa, de ndaandáhá ba shagera. Máki yá dalika á bina wá, naba yanarya. ⁴ Ma a gaku haypa ser vuye á ba áte váha palle keni, máki ba kela haypa ni á se slapala wá, ka keni ba ká yanarya.»

Fetarfire seke ice á pilli á hyephye

⁵ A ba emnde a bela tá elvan ge Yaakadada: «Shagera ba ká fanjeraarfe ge fetarfire á njere.» ⁶ A njwaterante ge Yaakadada, a ba njane á elvan ge itare: «Máki hyephye fetarfire á kure ba seke ice á pilli palle wá, ma kwa banán ba ge mama á nafa na kwaye njane na: Betesebete ire á ɗa, de tsaatse am haye keni, sey á zlá lá nafa njanna.»

Walaadí-aha wá, ta ba walaadí-aha

⁷ A ba njane á elvan ge itare: «Zharauzhárá á ba áte slera á walaadire: Ware am dáɗave á kure an walaadí-aara? Máki walaadí á ɗa a de maga slera am fe, bi a de piya, má saasa, ká banánba emtu, sawa zuze duksa? ⁸ Ábi ká banánka. Ekka ká baná: Mbaɗanaambaɗa kazlaɗa á ɗa watsewatse, gyigya masane, siyansa. Máki zanuze ya, lauktu ká de zá náza á ɗa. ⁹ Ábi baaka ura á slafaná we ge walaadí aɗaba fesarfira na a maganaa njane. ¹⁰ Ba duksa palle ge kure keni. Máki magakurnaamaga názena a fakuraara Dadaamiya wá, diyaweddiye am ire á kure ganakini kwa magaa ba slera á kure, kwa walaadí-aha.»

Emnde a derve kelaawa a mbateraa Yaisu átirpalle

¹¹ Zlaɓe Yaisu a ba átire á mága shula ge dem Urusaliima na. Kina wá, daada átakwe á tara Galili antara *Samariya. ¹² Ate nakwe á kwara-aha njanna maa, anƙwa ekse, ba Yaisu keni á kátá dem ekse njanna, ta se ica ba wafke-aara emnde a derve ta kelaawa, amá ta tsaahé ba yiyiye an we á baráma. ¹³ Baɗemmire-aatare ta fu hula á ba an ndzeɗa ge ɗaha Yaisu. A ba itare: «Ambarkaaɗa Yaisu, tasla á ɗa, zaɗerwarze.» ¹⁴ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a zharateraahe, a ba njane á elvan ge itare: «Zlauzálá, de marawateránmárá

ire á kure ge *liman-aha.» Ba ta eptsá iga, tá ankwá zláá wá, ta naba mbehe bademmire-aatare.

¹⁵ Ankwá palle am dagave-aatare, ba a belanu ice ge vuwa-aara, nanna ganakini mbaambe wá, a naba eptsá áseza Yaisu ábera á galá Dadaamiya á ba an ka kwara. ¹⁶ A se kezlanáa uge ge Yaisu, wafke-aara ba teppe áte haha, ankwá á slafaná we an erwaunde-aara palle. Zhele nanna wá, ura *Samariya. ¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde: «Ábi bademmire-aatare ta kelaawa na, mbarembe. Labára kena a sawa ba nane palle? ¹⁸ Emnde maselmana na, ba palle-aatare keni dzamarka se slafanaa we ge Dadaamiya, sey be wayve na palle degey?» ¹⁹ Daaci: «Tsetse,» a ba Yaisu á elvan ge nane, «Ezzláá á da. Mbakaambe fetarfire á nja.»

Sawa á Dadaamiya an sleksire-aara ge gaterve emnde am kwara-aara (Mat. 24:23-28, 37-41)

²⁰ *Farisa-aha ta ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Watse á sawa vaatara Dadaamiya an sleksire-aara, ge gamive á ba am kwara-aara palle na?» A nwaterante ge Yaisu, a ba nane: «Njá am *kwara á Dadaamiya wá, tá nanka an ice. ²¹ Tá bakanka keni: Náwa tate na wá, á kwaraná ba Dadaamiya, bi: Kwaye tate na keni, á kwaraná ba Dadaamiya. Diyaweddiye ganakini kwará á Dadaamiya nanna ankwá á ba am dagave á kure.»

²² Daaci a ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwá á sawa sarte na ni watse kwá kumetekuma hare-aha na ya *Ura á emnde bademme yá ankwá antara kure na, amá ba palle keni watse kwá shánka mazla-aara. ²³ Watse tá bakuránba emnde ganakini degiya samsa kwaye nane ankwá áhuwa, bi watse tá bakurá: Náwa nane ankwá áhuna. Amá kure cenauka, daumbarka dfekideki. ²⁴ Adába má watse yá sawa ya, iya Ura á emnde bademme wá, watse tá niina emnde ba parakke. Ba seke mága á kára á rade á fantau am dalbe palle ge ekte á samaya, dem dalbe umele keni tá nanna emnde na wá, sawa-aaruwa keni watse ba estuwa. ²⁵ Amá wá, sey yá shushu zladá ba kwakya emtsaadé, tá de yiyaaya emnde a zamáne na. ²⁶ Ba názena ni ndza ta maganaa emnde am zamane á *Nuhu na wá, am sarte na watse yá eptseya iya Ura á emnde bademme keni, watse emnde tá maga ba una nanna. ²⁷ Am zamane á Nuhu wá, slera á emnde ndza ba shunngula náza za, náza sha, ga larusa, vaterterte gyaale-aha-aatare ge zála. A demaa estuwa Nuhu am paare á yawe, a tsekwa ge yawe á kedá duniya, a kedareraahe bademme. ²⁸ Am zamane á *Ludu keni ndza a magava ba estuwa. Emnde tá shunngula ba náza zá, antara náza sha, tá shakwa kazlana, emnde umele tá evvala, tá herdá duksa á dem bere, tá ndera bere-aha bademme. ²⁹ Amá vacite na ni sassa Ludu am *Saudauma wá, Dadaamiya a naba hyateraarhe kára an wesha an *baraoudau á sawa am samaya, a kedareraahe bademme. ³⁰ Má watse herzhe yá eptsá ya iya Ura á emnde bademme keni, watse emnde tá maga ba una nanna.

³¹ «Vacite nanna wá, edda una ma a beranaa áte ire á bere keni, a tsunja á dem huđe-aara ge hálá kazlana-aara. Ba duksa palle ge edda una a beranaa am fe, nane keni a eptseka á sem mba. ³² Diyaweddiye á ba áte mukse á *Ludu. ³³ Edda una a tataya nezla shifa-aara, watse á kedareraahe. Edda una tatayaaka nezla shifa-aara, nane á shansha shifa-aara. ³⁴ Yá ndaakur ba jirire, am hare nanna wá, watse emnde buwa tá zlava áte egdera palle, palle watse yá eksanteksa, yá de yá palle. ³⁵ Nwásha buwa tá há hiya átirpalle, yá de eksa palle, yá yá palle. ((³⁶ Watse yá bera emnde buwa am fe, yá de eksa palle, yá yá palle.)) ³⁷ Daaci ta naba ndavanuhe ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge nane: «Watse á magava áme una nanna Yaakadada?» A nwaterante, a ba nane: «A ba am tate na ni ankwá lipa, zaatate-aha tá jaháva á ba ádehuwa.»

18

Naraje an mukse wegyege tá an narkali

¹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, ge batera a magarmaga maduwa ba kelaazare, a yaranaka dfekideki. ² A ba nane á elvan ge itare: «Ankwá narkali am ekse umele, baaka ura á kuaná nane dfekideki, ba Dadaamiya keni nane á kuveka dfekideki. ³ Ay ankwá zlabé mukse wegyege á ba am ekse nanna, ba kelaazare áseza narkali na, á se bana: Náwa dagalanjerevdagale an ura, maranánmára jirire-aaruwa ge sledagalaaaruwa. ⁴ Am zunjwire wá, narkali na eksarka emtsaadé elva á mukse na dfekideki. Amá de shekwaashekwa á yanka mukse na wá, a ba nane am erwaunde-aara: Baaka ura yá kuaná ya dfekideki, ba Dadaamiya keni yá kuveka ya ice-aara, ⁵ amá mukse na wá, ambane yá maranánmára jirire-aara ge sledágala-aara nanna, adába á se weshita ire kwakya.»

⁶ A eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye Yaakadada, a ba ñane á elvan ge itare: «Mándzawe narkali na, kwá cenanceneka názu a ndaana ñane? ⁷ Daaci Dadaamiya wá, emnde na ni a dzertersaa ñane, vayi vacika tá ázeñará na wá, ñane á shekwaaka ñekideki ge marse jirire-aatare. ⁸ Yá ndaakur ba jirire: Á marse jirire-aatare ba watsewatse. Amá má watse yá sawa ya, iya *Ura á emnde baɓemme, watse ba yá se bera emnde na tá an fetarfire am duniya na?»

Naraje an slejaha hadáma, antara ura Farisa

⁹ Daaci Yaisu a bataraa naraje na zlaɓe ádaliye, á ndaaná áte emnde na tá zhara ire-aatare ta emnde a jirire ba itare, tá epsawa emnde umele na. ¹⁰ A ba ñane á elvan ge itare: «Zála buwa ta de maga maduwa am *mashidi yaikke. Palle ura *Farisa, palle na slejaha hadáma. ¹¹ A tsetehe ge ura Farisa, a tsaahé, a magaa maduwa am erwaunde-aara, a ba ñane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, ya slafaká we-aaruwa kwakya, aɗaba ña gergere antara emnde umele. Aɗaba itare ta neyle-aha, ta mándzawe-aha, ta emnde a mága gwardzire. Useuse kwakya aɗaba ña gergere an slejaha hadáma na náwa ñane na. ¹² Iya, ba kelaa maka yá eksa ndera ser buwa, yá ankwá á sakanse luser am názena yá shaná ya baɓemme. ¹³ Slejaha hadáma na kení, a tsaahé yíyiye an ñane, amá ñane wá, ba ketaa ire-aara ge zhara samaya kení magaaka ñane. Daaci a puwanu erwa ge erwaunde, a magaa maduwa-aara, a ba ñane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, tasle á ña zivarze, iya ya slehaypa.»

¹⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Tá dá wá, a shanaa ba zhel ñanna mele an Dadaamiya arge ura Farisa na. Aɗaba ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á gaterar barka ge egdzara

(Mat. 19:13-15; Mark. 10:13-16)

¹⁵ Duwa á emnde, ta sanaa egdzara ge Yaisu antara ba egdzara mesheshe kení, geni á puwatarer *erwa a barka, amá naráterna pukura-aha emnde a saa egdzara ñanna wá, ta naba valaterarhe. ¹⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawaterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, aɗaba *kwárá á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare. ¹⁷ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara kení máki lyevaaka dem kwárá á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, á taa demka ñekideki.»

Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu

(Mat. 19:16-30; Mark. 10:17-31)

¹⁸ A tsetehe ge palle á male-aha á Yahudiya-aha, a de ndavanu ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?» ¹⁹ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Labára ká dahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe máki Dadaamiya-ka palle. ²⁰ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ñane: Manjka gwardzire, jeka shifa, ileka, manjka seydire á fida áte ura, dematerveɗeme tara eddenja an emmenja.»

²¹ A ñwanante ge zhel ñanna, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Una ñanna ñannaña baɓemme daga am egdzarire-aaruwa.» ²² A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Una wá, a yakar ba duksa palle: De valuvale názu am rezege á ña baɓemme, tegatertega shunngu-aara ge taláge-aha, ekka watse ká shánsha laɗa-aara am samaya. Daaci sawa ɗabidɗaba.» ²³ Ba a cenaa una ñanna zhel ñanna wá, a fantau ge dzama ire an tsaka ire, aɗaba nalmane-aara kwakya jipu.

²⁴ Nanna Yaisu ganakini am dzámá ire zhel na, a ba ñane á elvan ge emnde: «Zlazlaɗa jipu ganakini tá demda emnde a berba á dem *kwárá á Dadaamiya. ²⁵ Náwa zlazlaɗa ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlaɗa ba náza á sleberba zlaɓe ádaliye ge dem kwárá á Dadaamiya.»

²⁶ A ba emnde na ta cenanaa an hyema-aatare elva ñanna: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenzle ñekideki.» ²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Názu á taa gevka ñekideki áza emnde na wá, áza Dadaamiya ba keski.»

²⁸ Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Amá ñere wá, yanjeranya duksa baɓemme, ganakini ñá ɗaba ba ka palle.» ²⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare baɓemme: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a yaa há-aara, bi mukse-aara, bi egdzar mama-aha-ñara, bi tara eddenjara an emmenjara, bi a yaa egdzara-aara, aɗaba *kwárá á Dadaamiya wá, ³⁰ kina kení á shansha baɓemme á jauje ba ge una ñanna, á katafke kení á de sha shifa na á zleka na.»

Yaisu anƙwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya
(Mat. 20:17-19; Mark. 10:32-34)

³¹ Daaci Yaisu a ɗante pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba ɗane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, názena ta puwetaa nabi-aha áte iya *Ura á emnde baɗemme na baɗemme á de gevge. ³² Aɗaba tá de eksivaksa, tá de vite ge emnde na baaka nadina-aatare, tá de epsawisa itare, tá de zlazlizezlazle, tá de kyefiyem nyaihe am ice, ³³ tá de ziyuze an ja. Am iga a una ɗanna maa, tá de zliyaazle shifa-aaruwa ba ɗekideki. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáya.» ³⁴ Amá palle a názu ta cenanaa pukura-aha na am elva ɗanna baaka ɗekideki. Azetare wá, maana á elva ɗanna seska ɗekideki, cenaránka elva na a ndaateraa Yaisu na.

Ura wulfe shansha ice áza Yaisu
(Mat. 20:29-34; Mark. 10:46-52)

³⁵ Yaisu herzhanteherzhe Yairikau maa, anƙwa ura wulfe umele á njá áte we á baráma, anƙwa á ɗala. ³⁶ Daaci wulfe na á cena ba tá anƙwa á degashe emnde. A naba enndáya: «A jaara uwe?» a ba ɗane. ³⁷ A ba emnde: «Una anƙwa á degashe Yaisu ura Nasarátu.» ³⁸ A naba kante kwára ge ɗane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasle á ɗa zivarze.» ³⁹ Ta naba valarhe ge emnde a katafke ganakini a ɗufe, amá ɗane a far ɗa kwára á ba a dem zhegela: «*Egdza á Dawuda! Tasle á ɗa zivarze.»

⁴⁰ Daaci a tsaahge ge Yaisu, a ba ɗane: «Sawansa ásehuna.» Daada wulfe ɗanna á katafke á Yaisu, a ndavanu ge Yaisu, a ba ɗane: ⁴¹ «Ká kátá yá magaká estara kina?» A ɗwanante ge wulfe na, a ba ɗane: «Yá kátá ba ice malum-aaruwa.» ⁴² A ba Yaisu: «A wertewera ice á ɗa, mbakaambe fetarfire á ɗa.» ⁴³ Ba seke ndaha á miya na a naba werthe ge ice-aara, a ɗaba Yaisu, ámbera á gala Dadaamiya. Baɗemme á emnde na ta naaná an ice-aatare, itare keni ta fantau ge gálá Dadaamiya.

19

Tara Yaisu antara Jakayus

¹ Daaci damda Yaisu am huɗe á Yairikau maa, a degáshe am huɗe á ekse praatte. ² Am ekse ɗanna maa, anƙwa ura zhara-aara Jakayus, ɗane male á shunƙu á hadáma, sleberba jipu. ³ A ekkata jipu ganakini á puwetepuwa ice-aara áte Yaisu, ware ɗane Yaisu ɗanna. Amá dzegwanká aɗaba ɗane paihyhye vayvaya am emnde. ⁴ Daaci ba zhagade-aara á de katafke, a de ɗaleme am mama á zlemnda, geni watse á nanna má á degashe. Aɗaba anƙwa á ɗaba ba tate ɗanna Yaisu.

⁵ Ba damda Yaisu am tate ɗanna maa, a naba kante ice á dem nafa na, a ba ɗane á elvan ge Jakayus: «Tsekwesetsekwes watsewatse Jakayus. Vatena na wá, sey yá de háre á ba am mba á ɗa.» ⁶ A tsekwese ge Jakayus ba watsewatse, a se lyevaa Yaisu á ba an higa, ge daná á dem mba-aara.

⁷ Baɗemme á emnde na tá anƙwa á zharaterzhára na, anƙwa á waterwa am ervaunɗe. Ta bantsa itare: «Ezzhárá ka, á de hare am mba á slehaypa.» ⁸ Amá a tsaahge ge Jakayus, a ba ɗane á elvan ge Yaakadada: «Yaakadada-aaruwa, sey yá tegatertega kyalma á nalmane-aaruwa ge talage-aha. Máki anƙwa edda una ndza ya lyevaa duksa-aara ba dey wá, yá de eptsannaapetsa huɗe ufaɗe.» ⁹ A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Vatena wá, huɗe á há á ɗa shánsha shifa, ka keni ka ba eggyenara ge Ibrahim. ¹⁰ Aɗaba sawa-aaruwa ge iya ya *Ura á emnde baɗemme wá, ya se tataya ba edda una an keɗa na, geni yá lyelye edda-aara.»

Naraje an gursa ge tsakala an ɗane
(Mat. 25:14-30)

¹¹ Ge emnde na ta zluwa á cena elva ɗanna, Yaisu a bateraa naraje na zlaɓe ádaliye. Aɗaba herzharanteherzhe Urusaliima ba ɗga, njarantenja emnde ganakini herzhe segashe-aatare mazla-aara am erva á emnde, Dadaamiya á de faterá slekse yaiikke tá njá am kwara-aara. ¹² Daaci a ba ɗane am naraje-aara: «Anƙwa egdza á ura male a naba tsete, a zlala á dem larde yiyye, a de tatayanvaa sleksire ge ire-aara, á de eptsá ádaliye. ¹³ Lauktu á zlala maa, a ɗante emnde a slera-aara kelaawa, a vaterte gursa kelaawa: Tsakalautsákala an ɗane, a ba ɗane á elvan ge itare, dem sarte na má sanaasa ya. ¹⁴ Amá emnde a jeba-aara wayarka an ɗane. Zlazlala ɗane wá, ta naba belante emnde, a ba itare: Wayanjerka ɗere, á se kwaránjerá zhel na.

¹⁵ «Amá de shánsha sleksire ɗanna, mazla-aara a naba saahge á sem larde-aara. Am sarte na saasa maa, a helaa we, ta ɗanante emnde a slera-aara na ndza a vaterte gursa kelaawa ge mbedarva an ɗane na, geni á zhara riba á ma ware-aatare keni. ¹⁶ A semhe ge slezunɗwire-aatare, a ba ɗane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka

vitaa ka zanwe, ya shante riba hufe kelaawa. ¹⁷ A ba slekse yaikke a elvan ge ñane: Shagera jipu, ka sleslera á jirire. Adaba dzayyire á hufe á ña am duksa cekwa, yá gakvege male arge berni kelaawa. ¹⁸ A semhe ge buwire-aatare, a ba ñane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka vitaa ka zanwe, ya shante riba hufe ilyebe. ¹⁹ A ba slekse yaikke á elvan ge ñane keni: Ekka, yá gakvege male arge berni ilyebe.

²⁰ «A de semhe ge umele wá, a ba ñane: Náwa názena ndza ka vitaa ka zanwe, ndza ya fademe am bagwadza, ya shebanve. ²¹ Jiija lyawa, adaba diyandiya am ire-aaruwa ganakini ka mandzawe; ma fanja ba duksa á ña keni, ká shánsha; janja ba wulfe á duksa á ña keni, ká hala ba duksa á juwa á ba áte ka. ²² A ba slekse á elvan ge ñane: Ba elva á ña na keni hyaahya, nakaanja shairiya. Mbate ka ngudi, ka slesleraka. Diyakdiya ganakini ya mándzawe á ba ka? Ma faneka ba duksa-aaruwa keni yá shánsha; janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hala ba duksa á juwa á ba áte ya, á ba ka? ²³ Máki ba estuwa wá, labára de puwanja nalmane-aaruwa am ban, ma yá se liyaná an riba?»

²⁴ «Daaci a ba ñane á elvan ge emnde na tá á tsaatse ázenara na: Lyauvaalya shungu na ázenara na, fawanarfe ge edda una a shante riba hufe kelaawa na. ²⁵ A ba itare tá elvan ge ñane: Yaakadada, degi ázenara keni anjwa deme gursa ñanna? ²⁶ A ñwaterante a ba ñane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Tá fanaare ba ge edda una anjwa ázenara na. Amá edda una shanteka dekideki wá, ba una cekwa am erva-aara na keni, tá de liyanvulye. ²⁷ Kelaade-aha-aaruwa na wayarka yá gev slekse arge itare na keni maa, sawatersa ba watsewatse, datsawatertedatsa á ba á katafke-aaruwa.»

Yaisu á dem hufe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Yuh. 12:12-19)

²⁸ Zlauzle á tsaka elva ñanna Yaisu maa, ba zlala-aara zunjwe ákatafke á emnde ge dem Urusaliima. ²⁹ Herzhanteherzhe Baytifaji antara Baytaniya, daraada áte vuwa á wa na tá dháná an Wa Anyaranyara na wá, a belaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: ³⁰ «Dawmbare á dem ekse na kwaye ñane á katafke na wá, watse kwá de bera egdza á ezzenjwa an nguda, ba ser palle keni zlafe njateka ura átekwa wá, naba pelawaapele sawána. ³¹ Máki ura a bakuraa: Kwá pelaná á deme? bawanánba ge edda-aara: Á kataná Yaakadada.»

³² Daaci ba zlala-aatare ge emnde a bela na, bademme ta de berán ba seke una a baterna Yaisu na. ³³ Am sarte na tá anjwa pela ezzenjwa na wá, a ba dada-aha-aara: «Kwá pelaná á deme?» a ba itare, tá elvan ge itare. ³⁴ Ta ñwaterante, a ba itare: «Á kataná Yaakadada.» ³⁵ Mazla-aara ta naba saa ezzenjwa na áseza Yaisu, ta se ndakaa zane-aha-aatare áte iga á ezzenjwa ñanna, lauktu ta njetaa Yaisu átekwa. ³⁶ Fantaufa Yaisu ge zlala maa, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, a zlalá ñane átekwa.

³⁷ Am sarte na herzhanteherzhe Urusaliima maa, tá áte baráma a tsekwa á sawa áte Wa Anyaranyara na wá, higartehiga pukura-aha jipu, ta fantau ge gálá Dadaamiya á ba an ká kwára, tá galaná adaba najipu-aha na ta naana itare bademme na. ³⁸ Ta bantsa itare: «A ganga Dadaamiya barka ge slekse yaikke na kwaya ñane á sawa am zhara á Yaakadada na. Ma ba hairire wá, anjwa am samaya; yaikkire wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle.»

³⁹ Tá anjwa *Farisa-aha umele am dikele á emnde ñanna maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum! Bateránba ge pukura-aha á ña a darufde.» ⁴⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ma ta dñwa ba itare keni, nakwá-aha na tá fantaufa á ba an ka kwara, una yá ndaakur ba jirire.»

Yaisu á kyuwa Urusaliima

⁴¹ Yaisu herzhanteherzhe berni ba nga maa, ba a puwete ice-aara áte berni wá, a fantau ge kyuwa berni na, ⁴² a ba ñane: «Ekka keni ma ká diyeddiye seke ba názena ni ma andze á vakte hairire vacite ñanna! Amá am kinire na wá, an shebe atuge ice á ña, ká taa diseka mazla-aara. ⁴³ Amá diyeddiye ganakini anjwa á sawa hare-aha umele, watse tá jaktaaveje kelaade-aha á ña á de jauje ge ndzedá á ña, ká de gevge an beca jipu. ⁴⁴ Watse tá kedakurkedá ba dekideki antara emnde á ña. Ka berni, amá watse ba nákwá palle keni tá de nánka áte ukfenara nákwá, bademme watse tá ngerdankgerda, adaba diyakseka sarte na ni a sawa Dadaamiya a se melakumele.»

Slera á Yaisu am *mashidi yaikke

(Mat. 21:12-17; Mark. 11:15-19; Yuh. 2:13-22)

⁴⁵ Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de fantau ba ngya emnde a tsakala á segashe, ⁴⁶ a ba ñane á elvan ge itare: «Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba

Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, ba bere á mága maduwa, amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

⁴⁷ Daaci Yaisu a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am huđe-aara ba kelaazare. Male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á ekse ta tátaya ja shifa á Yaisu, ⁴⁸ amá baaka dabari-aatare ge ekseksa-aara, adaba bademme á emnde tá cena ba názena anjkwá á kwaratersá njane na an enjkale-aatare bademme.

20

A vantaa ware hákuma ge Yaisu?
(Mat. 21:23-27; Mark. 11:27-33)

¹ Vacite umele, Yaisu anjkwá á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke, anjkwá á balaterá antara labare á higa maa, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á ekse ádezenara. ² A ba male-aha njanna tá elvan ge njane: «Banjeránba tate na ni ka shaa hákuma á mága duksa-aha na átekwa. Emtu a vaktaa ware baráma-aara?» ³ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane a elvan ge itare: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle, vawiteva jawapa.» ⁴ Daaci a ba njane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge magatera baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?»

⁵ Ta fantau ge ndaha elva njanna am dagave-aatare emtsaafé, a ba itare: «Má mi banaa á belanaa Dadaamiya, watse á bamiyá labára fakurtaareka an njane. ⁶ Máki mi baa ta belanaa ba emndimagwaha, bademme á emnde tá de yámika an nákwá, tá de cebamiceba, adaba emnde bademme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.» ⁷ Daaci ta njwanante ge Yaisu, a ba itare: «Ma a belanaa ware keni diyanjerka njere.» ⁸ A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa, ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva
(Mat. 21:33-46; Mark. 12:1-12)

⁹ Am iga a una njanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva an naraje na ge zlamaakelaawa, a ba njane: «Anjkwá ura a dzebaa nafa á inabauhi am fe-aara, a yateraa fe njanna am erva ge emnde a slera, njane a naba zlala á da shula, á de shekwaashekwa áhuwa jipu. ¹⁰ Samsa sarte á tsáká inabauhi maa, a naba bela sleslera-aara á deza emnde na a yateraa fe am erva na, geni a lyanvaalya dza á inabauhi-aara. Amá emnde na a yateraa fe am erva njanna ta hyanhe an ja ge slebela-aara njanna, ta belanaahe an erva-aara dey. ¹¹ Edda á fe na a naba bela sleslera-aara umele, njane keni ta de zlazlese, ta hyanhe an ja, ta belanaahe an erva-aara ilyebe. ¹² A naba bela umele zlafe ádalíye ge keyire. Nane d'eme ta gyegese, vuwa-aara bademme ba wige, ta tedese á degashe. ¹³ Daaci, a ba edda á fe njanna: Yá maganá estara kena? A ba njane: Kina wá, yá ba egdza-aaruwa. Egdza-aaruwa wayanwáya jipu na wá, ámbane tá de fa zherwe áte njane. ¹⁴ Amá ba ta puwete ice-aatare áte njane emnde a mága slera am fe na wá, a ba itare am dagave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á záná njane waráta á fe á miya na. Eksaumivaksa, jaumija shifa-aara, daaci fe njanna á de gev ba náza á miya. ¹⁵ Daaci ta naba eksevaahé, ta danse ádegashe, ta de jehe shifa-aara.»

A ndavateruhe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magatera uwe ge emnde a mága slera am fe na? ¹⁶ Ay degiya, má watse samsa edda á fe njanna wá, á se kedanaakedá shifa a emnde a mága slera am fe njanna bademme, á yaterá fe am erva ba ge emnde umele.» A ba emnde bademme: «A janajja Dadaamiya una njanna!» ¹⁷ A zharateraahé emtsaafé ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Anjkwá an puwa am wakíta á Dadaamiya, a ba njane:

Ba nákwá njanna ta eblyanvaa emnde a nyánja bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á njáná njane ndzedá á bere njanna bademme.

Una njanna mu, á kata ba uwe kena, a ba kure?

¹⁸ «Edda una má a mbedaa áte nákwá njanna, sey á kezlevkezle edda-aara am tate umele. Sakwa edda una má a eblyaaara njanna ge njane, sey á hánaahe edda-aara ba njerdékdeke.»

¹⁹ Malum-aha á *tawraitá antara male-aha á *Farisa-aha ta naba diyeddiye ganakini Yaisu a ndaha naraje njanna á ba áte itare. Daaci ta kátá eksa Yaisu á ba am sarte njanna, amá ta kuva ba zlamaakelaawa.

Elva a hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Mark. 12:13-17)

²⁰ Mazla-aara maa, ta fantau ge tsagwada Yaisu á ba am sarte ñanna, ta belanvaa emnde-aatare; emnde ñanna ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a jirire, daaci ta danaa ndáva ge Yaisu, ágire tá tsagwada elva a mandzawe am mbuwe-aara, lauktu ma tá eksaná átekwa, ma tá dateránda ge emnde a ngumna. ²¹ Daaci ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, diyañerdiya ganakini ekka wá, bademme á názena ká ndaaná ka, antara názena ká kwaratersá ka ge emnde bademme ba jirire. Má ká kwaraterse duksa ge emnde, diyañerdiya ganakini ká ndaha ba tsekkire-aara ge elva, an namaari á Dadaamiya. ²² Ndaañernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, anjka emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?»

²³ Amá kertenj diyeddiye Yaisu yaimyaimire na tá anjka á maganá itare bademme, a ba ñane, a elvan ge itare: ²⁴ «Marawiyánmára emtsaade suley palle yá nanaana.» Ta maranánhe. A ba ñane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na mu zhera á ware?» Ta njwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» ²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.»

²⁶ Ta ettságwada á katafke á emnde bademme, amá baaka sharanka názu tá eksaná átekwa, ta yaa á maga ba najipu á jawapa na a vatertaa ñane, daaci ta dfu ba we-aatare.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya

(Mat. 22:23-33; Mark. 12:18-27)

²⁷ Ta naba semhe ge *Saduki-aha umele áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya dekideki na. Ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare: ²⁸ «Malum, anjka a puwamitaa Muusa, a ba ñane: Máki kedaakeda zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara, geni á yana egdzara ge egdza emmenjara na kedaakeda na. ²⁹ Iyau, ndza tá anjka dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba kedehe, a yaa mukse na, baaka egdzere. ³⁰ A melese ge sledfaba-aara, ñane keni a emtsehe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyire-aatare keni ba estuwa. ³¹ Itare vuye na bademme ta gaa ba mukse ñanna, amá bademme zlaruzle, yaránka egdzere ba palle keni. ³² Am iga-aatare bademme, a emtsehe ge mukse ñanna keni. ³³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Adaba itare ta vuye na ndza mukse-aatare ba ñane palle!»

³⁴ A njwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Am duniya na wá, zála antara njwasha tá anjka á gaava am dagave-aatare. ³⁵ Amá am duniya na watse á sawa á katafke na wá, ma zála, ma njwasha keni, emnde na ni hyairephye ge tsete am faya, se njá am huđe-aara wá, watse baaka elva á nika mazla-aara. ³⁶ Adaba watse baaka emtsa mazla-aara, tá de gev ba seke malika-aha á Dadaamiya. Itare ta ba egdzara á Dadaamiya, adaba ta tsete am faya. ³⁷ Muusa wá, ndaasende ba parakke ganakini watse tá tsetsa emnde a faya an shifa. Anjka an puwa am wakita á Dadaamiya, am tate na á ndaaná áte dake na, a ba ñane áte eggye-aha á kure werre: Yaakadada, Dadaamiya á Ibrahim, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakuba. ³⁸ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, ñane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Bademme á emnde a shifa tá an shifa ba ge ñane.»

³⁹ A ba emnde umele am malum-aha á *tawraitá: «Elva á ña na ka ndaase ba tsekke malum.» ⁴⁰ Gazlaregazla mazla-aara, baaka ura a ndavanu elva am iga a una ñanna.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mat. 22:41-46; Mark. 12:35-37)

⁴¹ Yaisu a ndavateru elva ge itare, a ba ñane: «Estara ñane ta bantsa emnde ni *Almasiihu wulfe á *Dawuda na? ⁴² Dawuda an ire-aara keni a dahanaa an Yaakadada, anjka am Jabura, a ba ñane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am nadafa-aaruwa,

⁴³ dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ña tate á puwa sera á ña.

⁴⁴ Ha! Dawuda an ire-aara a dahanaa an Yaakadada *Almasiihu. Áy á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Yaisu anjka á gíyá pukura-aha geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá

(Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40)

⁴⁵ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara á dem hyema á emnde bademme: ⁴⁶ «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraitá. Adaba itare ta emnde a wáyá marava am záne sadafde, tá kata emnde ta gater use an ga ire am dagave á zlamaha. Am mashidi keni maa, tá kátá ba sledfe na átire ge náza a emnde bademme na. Ma am

munri keni itare sey tá de kátá ba slede na ni an dárádza jipu na. ⁴⁷ Emnde a zá njwásha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá sladánve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zladá-aatare á de jauje ge náza á emnde bademme vaci shairiya.»

21

Sadake á nashirire na a fanaa wegyege a mukse

(Mark. 12:41-44)

¹ A kante ice-aara Yaisu, á zhárá emnde a berba tá puwa sadake á nashirire á dem nakwati á jáhá sadake am *mashidi yaikke. ² A naa wegyege a mukse umele nane baaka duksa-aara, a puwum kwaba buwa nane keni. ³ Daaci a ba Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya nane, taláge ba jipu na wá, nane a puwum náza-aara jateruje ge emnde bademme. ⁴ Adaba uwe, itare wá, ankwá nalmáne-aatare, ta saa ba cekwa-aara ge mága sadake an nane. Amá mukse na wá, nane talage. Baaka tsa umele, amá a naba se puwumhe názu am erva-aara bademme.»

Yaisu á ndáhá elva a mbedfa *mashidi yaikke

(Mat. 24:1-2; Mark. 13:1-2)

⁵ Emnde umele tá ankwá á ndaha elva á *mashidi yaikke am dagave-aatare, geni mashidi nanna wá, an ndera. Nákwá-aha-aara, antara kazlana na ta sanaa sadake-aara ge Dadaamiya, ta cadaa mashidi nanna an nane na, zariya jipu. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: ⁶ «Ankwá á sawa sarte na ni watse ba nákwá palle keni á jauka áte ukfenjara nákwá, watse bademme á mbedfa á dem áhá kwá ezzhara na.»

Zladá-aha na watse á magava lauktu á zla duniya

(Mat. 24:3-14; Mark. 13:3-13)

⁷ Ta naba ndavanuhe, a ba itare: «Watse á magava am sarte-ara una nanna? Watse ná dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa nanna?»

⁸ A ba Yaisu: «Faufa kure ba hyema a se kefarakuraaka emnde umele. Adaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware-aatare keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu, hyephye laukte á miya mazla-aara. Amá kure wá, dabawaterka dfekideki. ⁹ Má kwa cenaa labare á wáva-aha, á dagala ervaundé á male-aha gergere wá, kure gazlauka dfekideki, adaba watse á de magava ba una-aha nanna zunjwe, amá zlafe zle á duniya áte una nanna-ka emtsaade.» ¹⁰ A farhe zlafe ádalije, a ba nane: «Watse kwá cená ba darda larde umele ge larde umele an wáva. Emnde á slekse umele dararde ge kwárá á slekse umele an wáva. ¹¹ Á de gejava haha an ndzedá jipu am tate-aha gergere; watse á magava masiba-aha, antara waya am tate-aha gergere. Watse tá nanna emnde najipu-aha antara nalaama-aha sadadde á sáwa am samaya.

¹² «Amá lauktu ni á magava duksa-aha nanna wá, kure watse tá sluwakursluwa, watse tá magakuránmaga palasa; watse tá de tsákurá am shairiya am mashidi-aha gergere, tá de dákurá á dem danjay. Watse tá de tsákurá á katafke á slekse-aha gergere, antara male-aha á larde gergere adaba zhera-aaruwa. ¹³ Daaci watse á vakurta ba una nanna baráma ge kure, mága seydire an zhera-aaruwa á katafke-aatare. ¹⁴ Duksa palle viyawanaaka wá: Dzamauka ire á názena watse kwá ndaaná kure ge nejzla ire á kure an nane. ¹⁵ Adaba watse yá vakurtá ba iya an ire-aaruwa enkale antara elva na kwá de ndaaná kure, tá de dzegwánka kelaade-aha á kure vakurte jawapa, tá de dzegwánka mbedakurmbede dfekideki. ¹⁶ Náwa ba dada-aha a kure antara mama-aha a kure, egdzar mama-aha a kure, vara-aha a kure, antara slakate-aha á kure keni, tá de vakurte ge emnde, tá de ceba shifa á emnde umele am kure. ¹⁷ Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. ¹⁸ Amá wá, ba úgje ire á kure palle á kedeka. ¹⁹ Kure wá, tsawaatse ba shagera. Máki tsakuraatse shagera wá, kwá nejzlenjzle.»

Zladá na baaka kalle-aara na

(Mat. 24:15-21; Mark. 13:14-19)

²⁰ «Máki kwa nanna jarantaaveje kelaade-aha ge Urusaliima an wáva wá, diyaweddiye geni herzha kedá-aara. ²¹ Daaci watse tá zhagada emnde na tá am Yahudiya am sarte nanna á dem hude á wa. Emnde na tá am hude á Urusaliima keni, watse tá kyá á dete mákwátá. Emnde a mákwátá wá, a sarka á sem Urusaliima dfekideki. ²² Adaba hare-aha nanna bademme ba hare-aha á zladá, geni a gevge názena am wakita á Dadaamiya bademme. ²³ Kay! Watse á tsaame kwa zladá á njwasha na watse tá á hude, antara njwasha na tá an egdzara áte erva am sarte nanna! Adaba watse kwakya jipu zladá am hare-aha nanna. Watse á marateránmárá Dadaamiya ge emnde a larde nanna,

geni tá ankwá am ervaunǵde-aarire. ²⁴ Watse tá ceba shifa-aatare an masalam; emnde umele-aatare watse tá sluwatersluwa, tá dáterá an shifa á dem larde-aha umele; watse tá lyevaalya emnde na baaka nadina-aatare Urusaliima, tá de ganvege ba seke berbere, dem sarte na má zlauzle náza-aatare ge itare keni.»

Sawa á *Ura á emnde bademme

(Mat. 24:29-31; Mark. 13:24-27)

²⁵ «Witse tá nanna emnde nalaama áte vaciya, áte tere, áte terlyakwa-aha keni bademme. Ate haha keni watse ba ire keni tá de kanteka emnde am larde-aha gergere ge lyawa. Adaba watse á vadza haye-aha á ba an ndzedá, watse kwakya hula-aara. ²⁶ Watse kwakya emnde na á de cebatera ba lyawa, adaba tá de dzámá názena watse á setarge emnde am duniya na kwakya. Adaba bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtegeje ba nǵnǵare slede. ²⁷ Am sarte nanna wá, tá de zhárá ba iya *Ura á emnde bademme yá ankwá á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire. ²⁸ Ba máki kwa nanna ankwá á magava duksa-aha nanna wá, pauka hare mazla-aara, tsakwautsákwa hyema á dem samaya, adaba herzhe kwá nǵzla mazla-aara.»

Gáráva an nabugda, má yaaya hyema anwaslire

(Mat. 24:32-35; Mark. 13:28-31)

²⁹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a bateraa naraje maa, a ba nane á elvan ge itare: «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda antara nafa-aha umele. ³⁰ Máki kwa nanna puwaapuwa hyema áte nafa, yaaya umele anwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare mazla-aara. ³¹ Una nanna keni ba estuwa. Ba máki kwa nanna ankwá á magava duksa-aha nanna wá, diyaweddiye ganakini herzhavteherzhe dem zlanna á Dadaamiya. ³² Yá ndaakur ba jirire, tá de zlauka emnde a zamane na ba estuwa, sey má naránna gevge duksa-aha nanna. ³³ Tara samaya an haha wá, tá naba kedá, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á kedeka defideki, sey má gevge.»

Pauka hare, magamága maduwa

³⁴ «Faufa hyema am ire á kure! Gawevka emnde a dakarire antara emnde a mbazla. Dzamauka ire an kazlana á duniya. Máki estuwa, á se berakurbera háre-aha nanna ba estuwa, kwa baaka am niya. ³⁵ Adaba watse á setarge duniya bademme ba seke narre, baaka ura á geya ágashe defideki. ³⁶ Adaba una nanna, pauka háre, magamága maduwa ma am laukte-ara keni, lauktu kwá de shá ndzedá ge nǵzla átuge duksa-aha nanna bademme watse á setarge emnde na, watse á wakurka zherwe ge tse ákatakke-aaruwa ya *Ura á emnde bademme keni.»

³⁷ Ba kelaá vaha, Yaisu á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke. Amá an vayiá wá, á de hare áte ire á wa na tá daháná an Wa Anyaranyara na. ³⁸ Ba enjlya-waabere wá, kerten tsekwaasetsekwe, bademme á emnde tá de cena elva ázenara am *mashidi yaikke.

22

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Herzhapteherzhe vayvaya mujri á depain na baaka shahi á makala am hufe-aara, mujri na tá daháná an *Paska na. ² Am sarte nanna maa, de jaremmeje male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ta tátaya pute a kedá shifa á Yaisu ba defideki. Ta magaa estuwa, adaba á wateraa lyawa á ba átuge emnde a ekse.

Yahuda ankwá á vela Yaisu

(Mat. 26:14-16; Mark. 14:10-11)

³ Daaci de demda Shaitaine am Yahuda, an Iskariyaut keni tá dha ba nane, nane nanna palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. ⁴ A duhe ge Yahuda nanna ádeza male-aha á *liman-aha antara male-aha á emnde á ufa *mashidi yaikke, ta de magaa sawari kerde, geni á de faterem estara Yaisu am erva á ba an keski. ⁵ Daaci higa ge male-aha na, a ba itare una wá, «ǵá vakte shungu.» ⁶ A eksarhe ge Yahuda. Am iga a una nanna maa, a fantau ba ge tátaya dabari á faterem Yaisu na am erva salaakke, a diyarseka emnde defideki.

Ta tsatsanaa masane á *Paska ge Yaisu

(Mat. 26:17-25; Mark. 14:12-21; Yuh. 13:21-30)

⁷ Gyaregya mujri á depain na tá puweka shahi á makala am hufe-aara na, vaci ica egdza kyawe á *Paska wá, ⁸ Yaisu a naba bela tara Piyer tá an Yuhanna, a ba nane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tsatsaumiyaatsatse dafa á Paska, mí de ezza.» ⁹ Ta ndavanu ge

pukura-aha na, a ba itare: «Ká kata njá de tsatsakaná áme?»¹⁰ A njwaterante, a ba njane á elvan ge itare: «Máki dakuremda am huđe á berni wá, kwá de puwa ba ja ire antara zhele á sepa yawe am hwama, naba d'abaudfaba á dem mba na á demkwa njane. ¹¹ Máki dakuremda maa, bawanánba ge edda á há njanna: A ba malum wá: Áma bere na yá de zá d'afa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa? ¹² Daaci á de marakurá bere yaikke átire ge bere, an tsatsa kazlanja am huđe-aara. Kwá tsatsamiya d'afa á munri am huđe-aara.» ¹³ Mazla-aara ba zláál ge pukura-aha na, tá de bera duksa bademme ba seke una a baternaa Yaisu na. Daaci ta tsatsaa d'afa á Paska am bere njanna.

Masane cufed'efe

(Mat. 26:26-30; Mark. 14:22-26; 1 Kaur. 11:23-25)

¹⁴ Hyephye laukte-aara maa, ankwá á njá arge masane na antara pukura-aha-aara, ¹⁵ a ba njane á elvan ge itare: «Una názu ya katanaa ya an ervaun'ge-aaruwa bademme, geni yá zuze d'afa á *Paska na antara kure, lauktu yá de shá zlad'a-aaruwa. ¹⁶ Adaba zá Paska njanna wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale ba vatena náza-aaruwa, sey mí de zá ba una am zlan'na á Dadaamiya, má sessa maana-aara bademme parakke.»

¹⁷ Daaci a eksante feka, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a ba njane á elvan ge itare: «Nawmbare shawushe bademme á kure. ¹⁸ Adaba iya wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale á ba áte una ge iya, geni yá eksanteksa feka yá fetefa áte we-aaruwa. A juwaa ba á sarte na ni emnde tá de njá am *kwara á Dadaamiya átekwa na.»

¹⁹ Am iga a una njanna maa, a eksante d'afa, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve, a ba njane á elvan ge itare: «Una na wá, vuwa-aaruwa, (iyá yanya shifa-aaruwa adaba kure. Magaumága una ma vaatara keni, geni kwá dzamidzámá an njane.» ²⁰ Am iga a náza za keni a magán ba estuwa, a eksante feka, a ba njane á elvan ge itare: «Una uzhe-aaruwa a puvaá adaba kure, Dadaamiya á ngudaterá namána ge emnde an njane.))

²¹ «Amá náwa edda una ni á veliyá njane mí zá d'afa ba kerde. ²² Iya *Ura á emnde bademme wá, sey ba yá emtsa baaka pekya-aara, adaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya. Amá palase ge edda una ni á veliyá njane.» ²³ Daaci pukura-aha ta fantau ge ndáva am dagave-aatare, geni á maganá ware una njanna.

Ware una á de gev male á miya bademme

²⁴ Njaanja gajawe am dagave á pukura-aha, tá kátá dise edda una ni tá zhárá njane ba seke male-aatare bademme. ²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Slekse-aha á larde, tá ankwá á m'ará sleksire-aatare áte larde-aha, bademme á emnde a hákuma tá kátá emnde tá baterá shagera slera-aatare. ²⁶ Amá kure wá, estuweka. Edda una gevge male am dagave á kure, a gevge cekwa á kure ba njane. Slekatafke á kure, a gevge sleslera á kure ba njane. ²⁷ Am dagave á tara edda una á se beraná á ba am tate á njá d'afa, antara walaad'í mu, málá ware am itare? Ábi málá ba edda una á se beraná á ba am tate á njá náza za na? Amá iya, nja-aaruwa am dagave á kure wá, ya ba seke walaad'í.

²⁸ «Kure wá, kwa emnde na ni kwá ankwá antara ya ba kelaazare, kwá ankwá antara ya am sarte-aha na a badiyaa shaitaine bademme. ²⁹ Ba seke una ni á vite yaikkire ge iya Edderwa na wá, iya keni vanakurteva ge kure. ³⁰ Watse kwá de njá antara ya am yaikkire-aaruwa, mí de záná átirpalle duksa, mí de sháná átirpalle. Kwá de njá am kurshi-aha á yaikkire ge kya shairiya á Iserayiila-aha jeba kelaawa ju buwa.»

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Yuh. 13:36-38)

³¹ «Simaun! Simaun!» a ba Yaakadada á d'áhá Simaun, a ba njane á elvan ge njane: «Kwaye shansha baráma Shaitaine ganakini á maganá an kure ba seke hiya na tá ankwá eggyega na. ³² Amá ya magaa maduwa adaba ka, geni a kezlevka fetarfire á njá bademme. Am sarte na má watse eptsakeptsá á sem sera-aaruwa wá, fateremfa ndzedá am vuwa ge egdzar mama-aha á njá.» ³³ A ba Piyer á elvan ge njane: «Yaakadada, iya wá, ma tá damiyá á dem dangay keni, tá dami ba buwa; ma tá ce'ba shifa á miya keni, sey mí ba buwa.» ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Yá ndak ba jirire Piyer: Ba vatena na lauktu á kyuwa tsákálá wá, watse ká banba ka ser keye ganakini diyakikire.»

Yaisu á ndaha elva á partamami, nambela á káshi ira masalam

³⁵ Am iga a una njanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Am sarte na ya belakurbela, ma shungu, má káshi ba kimake keni dakuránka na mu, ankwá názu kwa kumanaa kure emtu?» Ta njwanante, a ba itare: «Baaka názu njá kumanaa njere dekid'eki.» ³⁶ A ba njane á elvan ge itare: «Kina wá, estuweka mazla-aara. Edda una ni ankwá shungu-aara, a eksanteksa; edda una ankwá kashi-aara keni, a eksanteksa; edda una má baaka masalam-aara, a veluvele nanjgyuwe-aara, a shekwepshekwe. ³⁷ Ya bakurnaa adaba

uwe, shagera ba á gevge názena a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte ya na mazla-aara. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Ñane faremfa am emnde na mága haypa.» Daaci daada áte una ñanna kina geni á gevge.»³⁸ A ba pukura-aha tá elvan ge ñane: «Yaakadada náwa ankwá masalam buwa.» A ñwaterante, a ba ñane: «Hyaahya ba una ñanna.»

Yaisu am Gaicaimane

(Mat. 26:36-46; Mark. 14:32-42)

³⁹ Ba segashe-aara ge Yaisu wá, a zlala á ba áte Wa Anyaranyara na mbasmba ñane na, ta dábemhe ge pukura-aha-aara keni. ⁴⁰ Daraada áhuwa maa, a ba ñane á elvan ge itare: «[J]alauñálá Dadaamiya geni a badakuruka shaitaine.» ⁴¹ Daaci a gapsehe ba yiyiye an itare, á hyephye velya nákwá palle, a de kezlaa ugje, a magaa maduwa-aara, a ba ñane: ⁴² «Tasle á ña Eddaye-aaruwa jinaaja zladá na a shika, máki wayakiyantewayá. Amá a gevka áte náza-aaruwa, a gevge á ba áte náza á ña.» ((⁴³ Daaci a naba jesarhe ge malika á Dadaamiya á sawa am samaya, a se fanem ndzedá am vuwa. ⁴⁴ Ge kwakyire á dzama ire na a shaa ñane na wá, a magaa maduwa an ndzedá-aara bademme, haa a ses ge ñgudéffire cuuwe áte vuwa-aara, á táfá á dete haha tak, tak, take ba seke uzhe.))

⁴⁵ Zlanaazle maduwa-aara mazla-aara, a naba tsetehe a seza pukura-aha-aara maa, a se berater tá am háre, adaba hazlaaare ta taa puka hare, tá am dzámá ire yaikke. ⁴⁶ A tsaterter, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwá pá háre? Pauka háre; magaumága maduwa geni a badakuruka shaitaine.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Yuh. 18:3-11)

⁴⁷ Ba elva ñanna keni zlafe zlanaaka Yaisu wá, saressa emnde ta ba kwakya, Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa á katafke-aatare. Daaci a duhe ge Yahuda ñanna suuwe ádeza Yaisu, a de ñanaahe takwalle, á gan use an ervaunje-aara palle ágire. ⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yahuda, ká se gi use ganakini ká fiyá an una ñanna emtu á dem erva á emnde, iya *Ura á emnde bademme?»

⁴⁹ Emnde tá antara Yaisu tá zhárá mága ñanna wá, watse zlazladá jipu. Daaci a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada, ñere keni nǎ naba waterwá emtu an masalam-aha á ñere?» ⁵⁰ Kertenj velesevele erva palle-aatare, a naba wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema a nadafa. ⁵¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yawánya, magauka una.» A de semtanaa hyema-aara ñanna ge zhel na, a mbanaahe.

⁵² Daaci a ba Yaisu á elvan ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa *mashidi yaikke, ira male-aha á ekse na ta se eksa ñane na, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá se eksiya an masalam-aha, antara zade am erva na mu, ya neyle emtu? ⁵³ Ábi kelaazare yá á ba ázekure am mashidi yaikke, eksakurika dekidefeki? Daaci sarte na wá, sarte á kure, sarte á tabedammire ge marse hákuma-aara.»

A ba Piyer ñane diyaaka Yaisu dekidefeki

(Mat. 26:57-58, 69-75; Mark. 14:53-54, 66-72; Yuh. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Daaci ta naba eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Piyer wá, a daa daba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka dekidefeki. ⁵⁵ Mbarantembe kárá am huđe á riya á male á liman-aha na, jarantaaveje emnde ge kárá na maa, Piyer keni a de njeme an dagave-aatare. ⁵⁶ Daaci á ezzhárá kwátenu umele Piyer na, á nǎ átugete kárá, á ezzhárá, a ba ñane: «Degi zhel na keni ba ura á Yaisu ñanna.» ⁵⁷ Amá eksarka Piyer, a ba ñane: «Diyanka ya zhel ñanna emmaye-aaruwa.»

⁵⁸ Cekwaanǎgudí wá, a nanhe zlafe ádalije ge ura umele, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ka keni ka ba palle á emnde ñanna.» A ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Iya ñane ka ya, eddaye-aaruwa.»

⁵⁹ Shekwaashekwa á maga saa palle wá, a ba ura umele zlafe adaliye á ba an ndzedá: «Baaka shaige-aara dekidefeki, dawale na keni ba ura á zhel ñanna. Adaba ñane keni ba ura Galili ñanna.» ⁶⁰ Amá a ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Naba ennda seke elwa á ña ma ká ndaha uwe keni.» Ba elva-aara keni zlafe zlanaaka Piyer, tsáksákwalikwaa á ba tsakala. ⁶¹ A eptsavte ge Yaakadada, a zharaa Piyer ba yamme, daaci Piyer a naba yehete názena a bannaa Yaakadada, a ba ñane: Vatena lauktu á kyuwa tsákálá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na. ⁶² Mazla-aara a naba sesehe ge Piyer ásegashe, a se fantau ge kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

Ta zlazlese Yaisu, ta zuhe an ja

(Mat. 26:67-68; Mark. 14:65)

⁶³ Daaci emnde na tá ufa Yaisu na ta naba zlazlese, ta zuhe an ja. ⁶⁴ Ta fadanse ice, ta vavante defekwa, am iga-aara ta ndavanundave ganakini a jakaa ware, diyeddiye edda-aara. ⁶⁵ Ta epsawse Yaisu an tsáká elva-aha gergere ádeté ñane.

Yaisu á katafke á *kendekiyi yaikke

(Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Yuh. 18:19-24)

⁶⁶ Ba a werehe ge ekse, an enjya werre wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha bademme; amaana male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita. Ta saa Yaisu á sem jahava-aatare. ⁶⁷ Daaci ta ndavanuhe ge Yaisu a ba itare: «Ba ka una ka *Almasiihu na emtu? Naba ndaanernda.» A nwaterante ge Yaisu a ba ñane: «Má yá ndaakurnda, kure kwá fetarka. ⁶⁸ Ma ya ndavakuru elva keni, kwá de viteka jawapa. ⁶⁹ Duksa palle wá, a juwa ba keski mazla-aara, iya *Ura á emnde bademme yá zlara á de njá am nadafa á Dadaamiya na Sleksa ba ñane na.» ⁷⁰ A ba itare bademme tá elvan ge Yaisu: «Ekka mu, ka *Egdza á Dadaamiya emtu estara?» A nwaterante ge Yaisu a ba ñane: «Ba seke diyakurdiya, ba estuwa.» ⁷¹ A ba itare am dagave-aatare: «Ázara wedere á miya am seyde-aha mazla-aara, ábi cenamiyáncena názena a ndaanaa ñane.»

23

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Yuh. 18:28-38)

¹ Daaci ta tsetehe bademme-aatare am *kendekiyi ñanna, ta daa Yaisu na á de katafke á sleksu *Pilaatu. ² Daraada ákatafke á slekse maa, ta de fantau ge ica sera á Yaisu á ba áhuwa. Ta banán ge slekse: «Náwa zhel na á wesha larde á miya. A bantsa ñane, a varanteka hadáma ge male á larde á Rauma dekideki. A bantsa ñane zlafe: Ba iya una ya *Almasiihu, ya slekse yaikke.» ³ A ndavanuhe ge sleksu Pilaatu: «Ba ka una slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A nwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

⁴ A ba Pilaatu á elvan ge male-aha á *liman-aha antara dikele á emnde ñanna bademme: «Shanáka ya haypa áte zhel na dammaru ge záná an shairiya.» ⁵ Amá itare ta farhe zlafe ádalíye á ba an ndzedá, a ba itare: «Degey an názena á kwaratersa ñane ge emnde na á tsante fitenire am larde á miya! Kwaye ndza a fantau á ba am Galili, amá a se hyanme am Yahudiya bademme, se ba áhuna keni samsa an ñane!»

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Hirudus

⁶ Sleksu *Pilaatu ba a cenaa ta tsalante Galili am hufe-aara na wa, a fantau ge ndáva tate na ni a sawa Yaisu átekwa, a ba ñane: «Zhel ñanna ura Galili emtu?» ⁷ Am sarte na diyeddiye ganakini Yaisu a sawa á sa am tate na á kwanará sleksu *Hirudus, a naba belanaa ádezenara. Adaba am hare-aha ñanna Hirudus keni á ba am hufe á Urusaliima. ⁸ Sleksu Hirudus a higa jipu am sarte na a puwete ice-aara áte Yaisu. Adaba haraare á cená ba labare-aara, haraare á kumá ba ñane, geni watse á nanna najipu ázenara. ⁹ Daaci a ndavanu elva-aha gergere, amá nwanárka Yaisu dekideki.

¹⁰ Tá anjka male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita áhuwa maa, ta fantau ge ica sera á Yaisu á ba an ndzedá. ¹¹ Mazla-aara sleksu Hirudus antara sawji-aha-aara ta fantau ge valyanse elva a epsawa ge Yaisu, ta epsawse ba nja, ta tsekwanme am zane zariya jipu, ta naba eptsanaahe ádeza sleksu Pilaatu. ¹² Garevge slakate-aha ba vacite ñanna tara Hirudus an Pilaatu, adaba ndza ta emnde a dágala.

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu

(Mat. 27:15-26; Mark. 15:6-15; Yuh. 18:39-19:16)

¹³ Sleksu *Pilaatu a jemaa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse ira emnde a ekse bademme, ¹⁴ a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa kwa siyaa zhel na, a ba kure á wesha larde, amá ya ndavanu elva-aha ñanna á ba ákatafke á kure, shanáka haypa-aara áte una kwa se puwar ugje kure ganakini á ñanaa ña shairiya. ¹⁵ *Hirudus keni shanka haypa na a guwaa zhel na ganakini á ñanaa ña shairiya. Adaba una ñanna a eptsanaahe zlafe ádalíye ásezemiya. Estuwa, ba baaka haypa na a guwaa ñane hyephye ja shifa-aara. ¹⁶ Adaba una ñanna, yá zuze á ba an ja, daaci yá belanaabela.»

((¹⁷ Am mbarsembe emnde ba kelaa munri á *Paska sey slekse á belaterá dangay palle maa,)) ¹⁸ bademme-aatare ta jar ye ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge Pilaatu á ba an ka kwárá: «Ejja zhel na a njeka an shifa dekideki, belañernaabela Barabas.» ¹⁹ Barabas wá, ta ngudanaa adaba fitenire umele ta tsante am hufe á ekse antara elva á shifa.

²⁰ Sleksu Pilaatu wá, ñane á kátá bela Yaisu. Adaba una ñanna, a se mbedateruhe zlafe ádalíye elva-aara ge emnde a ekse. ²¹ Amá ta nwanante á ba an hula: Zlejelezlejele áte dzangala, zlejelezlejele áte dzangala, zlejelezlejele áte dzangala, bademme-aatare ba estuwa. ²² A ndaaterhe zlafe ádalíye sleksu Pilaatu ge

keyire: «Labára ñane ge kure? A gu uwe ñane zhel na diyanka ya na? Iya wá, diyanka ya haypa na a guwaa ñane, hyephye ja shifa-aara na. Yá zuze á ba an ja, yá ñelanaabela.»

²³ Amá itare tsaraatse degdege á ba áte náza-aatare, ta farhe zlafe ádalíye ge hula geni a zlenjarzlenjela Yaisu. Daaci jeje am ire á Pilaatu, ta ganaa ba itare ndzedá. ²⁴ Mazla-aara a naba eksarhe geni a gevge názena tá kataná itare ñanna. ²⁵ Daaci a naba ñelateraa edda una ta danaa adaba fitenire á dem dangay, antara elva á shifa na, a vaterre Yaisu geni tá de maga názena tá kataná itare áte ñane.

Náwa ta zlenjelanaa estuwa Yaisu áte dzaŋgala
(Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Yuh. 19:17-27)

²⁶ Tá aŋkwa á dánda Yaisu maa, de jarja ire antara ura Siraine umele zhera-aara Simaun átire sa á sawa am makwata maa, ta naba eksevaahe, ta far sepa dzaŋgala á ba an ndzedá, á daba Yaisu an ñane. ²⁷ Estuwa dikele á emnde a ekse ta daa daba Yaisu na antara ñwasha. Ñwasha na wá, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dákwá.

²⁸ Amá a eptsavte ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñwasha ñanna: «Kure ñwasha-aha á emnde a Urusaliima, kyuwawika iya, amá kyuwaukyuwa ire á kure antara egdzara á kure. ²⁹ Adaba aŋkwa á sawa hare-aha na ni tá de bánba emnde: Sharánsha ire-aatare ñwasha dziire antara ñwasha na zlafe faranuka uña-aatare ge egdzere, ira ñwasha na tá yeka mazla-aara na. ³⁰ Am sarte ñanna maa, tá de bateranba emnde ge wa-aha sadadfe: Mbedawanerarmbede. Tá de bateranba ge egdzar wa-aha: Shebawanerweshebe taslawá á kure! ³¹ Adaba má ta magante una ge nafa áŋwáslá, watse átsáme kena náza á náfa na an ula?»

³² Á ba am sarte ñanna maa, tá aŋkwa emnde a bádza sledfe ta buwa, ta daterhe antara Yaisu, ta de cebatera átirpalle. ³³ Daraada am tate ñanna tá dahaná an Feka á Ire na maa, ta naba zlenjelaa Yaisu, antara emnde a bádza sledfe ñanna áte dzaŋgala-aha-aatare, palle am nadafa-aara, palle keni am názlaŋa-aara. ³⁴ Amá a ba Yaisu: «Eddaye-aaruwa, naba yateraarye haypa-aatare, adaba diyarka.» Itare ta tegaa kazlaŋa á Yaisu am dagave-aatare. Ge ettega-aara wá, ta maga njeri ganakini a sesse edda una ni á zaná ñane ma uwe keni.

³⁵ Emnde bademme tá á ba á tsatse, tá ezzhara. A ba male-aha á Yahudiya-aha ágire tá epsawepsawa: «Ábi ñane a lyese emnde umele? A lyelye kwa ire-aara keni, má ba ñane una *Almasiihu a eksesaa Dadaamiya.» ³⁶ Sawji-aha keni ta ganapthehe, ta de valyananse elva a nyainye, ta maranaa mbazla danfanje tá kátá fanufe. ³⁷ A ba itare tá elvan ge ñane: «Ábi ka bantsa ka, ka slekse á Yahudiya-aha, lyelye kwa ba ka ire á ña!» ³⁸ Náwa názu ta puwetaa itare áte naláwa, ta fetehe áte dzaŋgala átire ge Yaisu: «Ba ñane una slekse á Yahudiya-aha.»

³⁹ Emnde a badza sledfe na ta zlenjelateraa antara Yaisu na, palle-aatare a naba zlazlese Yaisu, a ba ñane: «Gakefka *Almasiihu mazla-aara emtu? Lyelye kwa ire á ña, lyanjerye ñere keni.» ⁴⁰ Amá a naba valarhe ge palle na, a ba ñane: «Ekka wá, labára á wanja lyawa átuŋe Dadaamiya? Ka keni ká á ba am zlaŋa ñanna tsa. ⁴¹ Miya antara ka wá, á jamiya ba haypa á miya. Názena tá magamiyán ge miya ba deydey á názena mi maganaa miya keni. Amá ñane mu, a gu uwe, ábi baaka?» ⁴² Daaci a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Tasle á ña iya wá, vacitu watse ká de sawa an yaikkire á ña na, ba tasle á ña yehiteyeha iya keni.» ⁴³ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá baka ba jirire: Ba vatena na, mi dá ba buwa á dem zlaná á Dadaamiya.»

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu
(Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Yuh. 19:28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Am sarte ñanna wá, á maga vacitire. Amá má a de tsekwaá ge tabedammire wá, duniya bademme baaka vaciya, dem saa keye ba estuwa. Kacekaca á dzegwa na am *mashidi yaikke keni, a naba tamme kalkale am dagave. ⁴⁶ Daaci Yaisu a naba kante kwará á ba an ndzedá, a ba ñane: «Eddaye-aaruwa, fanakemfa shifa-aaruwa am erwa ge ekka.» Ba a ndaase una ñanna, mazla-aara a naba emtsehe.

⁴⁷ Male á sawji á Rauma, ba a naa duksa ñanna magaavemage na wá, a fantau dise jirire á Dadaamiya, a ba ñane: «Zhel na wá, ba jirire baaka haypa-aara.» ⁴⁸ Bademme á nalga á emnde na ndza a sateraa ba se zhára ice na, ta daa á ñanja ba ervaunŋe adaba názena ta naana itare na. ⁴⁹ Slakate-aha á Yaisu, antara ñwasha na kwaye ta dabanaa á sawa am kwára á Galili na, ta tsaahé yiyiye an itare, lauktu ta zhara názena aŋkwa á magava na.

Faremfa Yaisu am irekhyá
(Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Yuh. 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Daaci ndza anjwa ura umele zhera-aara Yusufa, njane ura Arimatiya am Yahudiya. Zhel njanna wá, ura jirire, dzayya hufe-aara, anjwa á ufa zamane na ni emnde tá de njá á ba am *kwara á Dadaamiya na. Njane keni ura male am *kendekiyi yaikke, amá enjkale-aara d'abaaka názena tá anjwa á slaslaná emnde umele, antara názena ta maganaa itare am sarte njanna. ⁵² Daaci a duhe ge njane á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. ⁵³ A se tsekwaá emtsa na áte dzangala, a fafeme am kalpakane ánjwaslire, jeba á kalpakane njanna ba lefedéde. Daaci a de zlavanaahe am irekhya ta yese am cacera, ba ser palle keni zlafe zlavaranaaka emtsa am hufe-aara. ⁵⁴ Vacite njanna wá, ge zlema, herzhe á fantaufe kwaskwe á puwansepuwe.

⁵⁵ Nwasha na ta saa á d'aba Yaisu kwaye á sawa am kwara á Galili na wá, ta d'aba Yusufa á dem tate á hedfa Yaisu na, ta de zharanaahe irekhya-aara antara zlava-aara am irekhya. ⁵⁶ Mazla-aara ba zlala-aatare á dá, ta de tsatsaa waye-aha-aatare, antara náza se-aatare, ganakini watse tá de wecar ge Yaisu.

Vaci puwansepuwa maa, ta puwansehe emtsaadé áte una am *tawraita.

24

Yaisu tsetse am faya

(Mat. 28:1-10; Mark. 16:1-8; Yuh. 20:1-10)

¹ Werre an enjlya-waabere ge laade wá, ta duhe ge njwasha njanna ádete irekhya á Yaisu an waye-aha na ta tsatsanaa itare na. ² Amá ta de beraa irekhya á ba an wácene, an tambara páláme yiyiye an we-aara. ³ Ta demhe am irekhya na, amá sharánka Yaakadada Yaisu dekidéké. ⁴ Daaci palle a názu tá ndaaná itare baaka dekidéké. Ba itare tá átira mága najipu njanna, ta naba jesarhe ge zála buwa ákatakfe-aatare ba estuwa, ta tsekweme am nangyuwe na á maga wulwulire jipu na. ⁵ Jaterja iyawa njwasha na, ta puweme erva am ice. A ba emnde njanna tá elvan ge itare: «Labára kwá se tataya edda una an shifa am dagave á emnde a faya?» ⁶ Njane baaka áhuna tsetse, anjwa an shifa-aara ádaliye. Elva na a bakurnaa njane am haha á Galili na dedde am ire á kure emtu? ⁷ Adaba ndza a ndaakurnda, a ba njane: Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá vite ge emnde a mága haypa, tá de zlenjeliya áte dzangala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

⁸ Daaci saasa elva-aha na ndza a baternaá Yaisu na bademme á sem ire-aatare. ⁹ Mazla-aara ba zlála-aatare áte we á irekhya, tá dateraa labáre ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe, antara emnde-aara umele bademme. ¹⁰ Náwa zhera á njwasha na ta dateraa labáre ge pukura-aha njanna: Maari mukse á emnde a Magdala, Yauwanna, Maari emmarge Yakuba, ira njwasha umele na ndza ta kerde, bademme ta daa ba labáre njanna. ¹¹ Amá pukura-aha eksaranteka elva á njwasha na seke elva á jirire, fartarka an itare dekidéké. ¹² Piyer wá, njane a naba tsetehe á ba am sarte njanna, zhagade-aara á dete we á irekhya na, a de zharaa ice á dem hufe-aara, a de beraa ba kalpakane. Daaci ba eptsaa-aara á da, á maga ba najipu-aara.

Ate baráma a dem Aimawus

(Mark. 16:12-13)

¹³ Ba vacite njanna maa, ta tsetehe ge pukura-aha buwa, ta dem ekse umele tá d'aná an Aimawus, dagave-aatare an Urusaliima á maga kilaumaiter kelaawa jemtekwe. ¹⁴ Daaci tá anjwa á ndaha názena a magava áte Yaisu am hare-aha njanna am dagave-aatare.

¹⁵ Zlafe itare keni tá ndaha ba elva njanna am dagave-aatare maa, ba Yaisu an ire-aara a duhe ádezetare, anjwa á zlála antara itare áte baráma. ¹⁶ Tá zhára ba ura, amá anjwa názu a piyaterde ge diyeddiye-aara. ¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwá ndaha elva uwe kure áte baráma na?» Ta tsaahé wá, puwaapuwa wuwa-aatare. ¹⁸ A naba njwanante ge palle-aatare zhera-aara Kiliyaupas, a ba njane á elvan ge njane: «Ka wayve am Urusaliima, zlafe cenakánka názena a magava am hare-aha na ka?» ¹⁹ A ba njane á elvan ge itare: «A jaara uwe?»

Ta njwanante, a ba itare tá elvan ge njane: «Názena a magava áte Yaisu ura Nasarátu na cenakánka? Njane nabi á Dadaamiya, an hákuma jipu am slera-aara á katafke á Dadaamiya, anjwa hákuma á ndaha elva á katafke á emnde ázenjárá. ²⁰ Amá male-aha á *liman-aha á miya, antara male-aha á Yahudiya-aha á miya, ta naba jar ye, ta de faterem an erva ge emnde a duniya, ganakini sey ta maganaa shairiya á shifa, daaci ta naba zlenjelehe áte dzangala. ²¹ Bademme ndza na tamán geni á de lyaná ba njane larde á *Iserayiila. Amá kwaye njane názena a magava áte njane, hare keyire-aara vatena. ²² Zlafe ádaliye maa, jaranjerja enjkale njwasha umele tá á ba ázenjere. Adaba ta duhe ge itare an enjlya-waabere ba vatena á dete we á irekhya-aara wá, ²³ de berereka am irekhya. Mazla-aara ta naba saa, ta se mbedanjeru labáre, a ba itare: Ta naba jesarhe

ge malika-aha á katafke á ñere ba estuwa, ta bantsa malika-aha ñanna tsetse am faya. ²⁴ Ta duhe ge emnde umele á ñere á dete we á irekhya ñanna, ta de bera ba seke una ta ndaanaa njwasha ñanna. Ñane wá, itare keni naránka.»

²⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, ßaaka enjkale á kure ðekidëki, mbate elva-aha na ta ßalanaa nabi-aha na baðemme daaka á dem ire á kure, fakurtarka. ²⁶ Diyakurka ðekidëki ganakini sey *Almasiihu á shushë zlaða-aha ñanna, lauktu á dem yaikkire-aara? Ndza cenakuránka una?» ²⁷ Daaci a palateraa názu á ndaana wakita á Dadaamiya á dete ñane baðemme. A fantau am wakita-aha na a puwetaa Muusa, date una ta puwetaa nabi-aha umele baðemme.

²⁸ Herzharanteherzhe ekse na tá demkwa na maa, Yaisu a magaa ba seke ñane wá, zlaße zlauka shula-aara. ²⁹ Daaci ta fantau ge ñañanaa ázetare, a ba itare: «Gevge manjaripu mazla-aara Malum, vayiya ge de katafke, naba hare ázenjere.» «Ane,» á bina, a naba duhe antara itare.

³⁰ Njarinja arge masane maa, a eksante ðafa am erva, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve ðafa na, a vaterte ge itare. ³¹ Mazla-aara a naba werte ge ice-aatare, diyareddiye ge ñanjire, amá naránka ñane mazla-aara. ³² A ba itare am dagave-aatare: «Kay, ázara kena emtakire á ervaunðe á miya am sarte na á palamiya názu am wakita á Dadaamiya áte baráma a sawa na. Higa eksanteka ervaunðe á miya ba seke kára emtu?»

³³ Ta naba eptsehe a ba am sarte ñanna á sem Urusaliima, ta se beraa pukura-aha kelaawa jemtekwe na jarammeje antara emnde a nja-aatare. ³⁴ Ta anjwa ndaha elva a Yaakadada am dagave-aatare, a ba itare: «Ba jirire tsetse Yaakadada am faya, aðaba a maranaa ire-aara ge Simaun.» ³⁵ Itare keni ta ndaaterhe labáre-aatare áte baráma, ta ndaaterhe geni diyareddiye Yaisu am sarte na a kezlanve ðafa, a vaterte na.

Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

³⁶ Itare keni zlaße tá ndaha ba ñane, ta naa ba Yaisu á tse am dagave-aatare, «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba ñane á elvan ge itare. ³⁷ Má de gazlargazla wá, jaterja lyawa jipu, aðaba itare tá kurken náza nye. ³⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Labára kwá maga shaige estuwa am ervaunðe á kure? ³⁹ Ábi una ba iya? Nawanaana erva-aha-aaruwa antara sera-aha-aaruwa. Fautefa erva á kure áte iya, tapawiyaaatapa ba shagera. Aðaba náza nye wá, ñane ßaaka wuvua-aara. An hyuweka, an hyaihyeka.» ⁴⁰ Á baterá una ñanna wá, ámbera á maraterá erva-aara, antara sera-aha-aara baðemme. ⁴¹ Aley zlaße fartarka emtsaafde. Aðaba ge kwakyire á higa wá, tá geyá mága ba najipu áte ñane. A naba ndavateruhe, a ba ñane á elvan ge itare: «Anjkwa emtu náza za ázekure áhuna?» ⁴² Ta vante hyuwa á kelfe an tefa shagera. ⁴³ A lyevaahë, a naba zuhe á ba á katafke-aatare.

⁴⁴ Am iga a una ñanna maa, a ba ñane á elvan ge itare: «Am sarte na ndza yá á ba an shifa-aaruwa am dagave á kure keni, ndza ya ndaakurnda baðemme, a ba iya: Baðemme á názena á tsakaná *tawraitá á Muusa áte iya, antara una am wakita á nabi-aha umele, ira una ta puwete am jabura, ndza ya ndaakurnda geni baðemme sey watse á gevge.» ⁴⁵ Daaci a naba vaterte enjkale ganakini tá cenevaacena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya. ⁴⁶ A ba ñane á elvan ge itare: «Náwa názena an puwa am wakita á Dadaamiya: Sey máki shushë *Almasiihu zlaða, emtsamtsa. Am hare ge keyire á de tsetse am faya. ⁴⁷ Sey tá magateránmaga waazu ge nalgaadama baðemme an zhëra-aara, geni a magarmága tuba, Dadaamiya á yaterarye haypa-aha-aatare. Tá fantau am Urusaliima. ⁴⁸ Daaci ba kure una kwa seyde-aha á elva-aha ñanna. ⁴⁹ Iya wá, yá de ßelakurá názena a ba Edderwa watse á vakurteva na á sawa. Amá wá, njawinja á ba am huðe á berni áhuna, dem sarte na má tsekwatsekwa hákuma á Dadaamiya ñanna á sawa am samaya, á setarge kure.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Mark. 16:19-20; Sler. emnde 1:9-11)

⁵⁰ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a daterse am huðe á ekse, kwaye a dateraa á dem Baytaniya. Daraada áhuwa maa, a ketaa erva-aha-aara a gaterar barka. ⁵¹ Am sarte na a gaterar barka ñanna wá, ámbera á tegava an itare, a zlálá á dem samaya. ⁵² Itare ta fantau ge kazlan ugje á ba am tate ñanna, lauktu ta eptsá á sem Urusaliima, ervaunðe-aatare emtake jipu. ⁵³ Ba kelaazare icaranseka dem *mashidi yaikke, tá de gálá Dadaamiya am mashidi-aara.

Labare á higa na a puwetaa YUHANNA

*Yaisu *Almasiihu ñane elva á Dadaamiya*

¹ Kwaye am fakta, ba lauktu Dadaamiya á nderá duksa keni, edda una tá d'ahaná an elva á Dadaamiya na ndza an'kwa tsawe. Elva ñanna ndza ta ba kerde an Dadaamiya, elva ñanna Dadaamiya. ² Daaci elva ñanna wá, kwaye am fakta ta ba kerde an Dadaamiya. ³ Baɗemme á duksa, Dadaamiya a nderanaa áte erva an ñane. Baaka názena ni ta nderanaa áte erva an ñane ka. ⁴ Elva ñanna wá, á vatertá ba ñane shifa ge emnde. Shifa ñanna maa, an'kwa á vaterte parakkire á jirire ge emnde. ⁵ Parakkire ñanna an'kwa á mbe am tabedammire, amá dzegwánka tabedammire ganakini á emtsanaametsa.

Elva áte Yuhanna slemaga baptisma

⁶ An'kwa ura ndza a belanaa Dadaamiya werre, zhera-aara Yuhanna. ⁷ Sawa-aara ge ñane wá, ndza a sawa ge balateraa elva á parakkire ñanna ge emnde, ganakini a fartarfe emnde áte parakkire ñanna. ⁸ Ñane-ka una parakkire ñanna; ñane wá, á maga ba seydire á elva á parakkire ñanna. ⁹ Parakkire ñanna wá, parakkire á jirire, a semhe á sem huɗe á duniya wá, an'kwa á mbe am dágage á emnde baɗemme, á maraterá parakkire á jirire.

¹⁰ Edda una ni tá d'ahaná an elva á Dadaamiya na wá, ndza á ba am huɗe á duniya. Ba duniya na keni Dadaamiya a nderanaa á ba áte erva an ñane, amá duniya diseka ñane ɗekid'eki. ¹¹ Ñane a sem larde-aara ba ge ñane, amá emnde-aara ñanna liyiyarka. ¹² Aley keni wá, tá an'kwa emnde na ni ta lyevaa ñane, fartarfe áte ñane. Ge emnde ñanna wá, a naba vaterte barama á gev egdzara á Dadaamiya. ¹³ Garevka egdzara á Dadaamiya áte una tá yaná emndimagwaha am duniya na, amá Dadaamiya a vaterta shifa an'waslire, geni tá gevge egdzara-aara.

¹⁴ Elva á Dadaamiya gevge urimagwe, a se nja á ba am dágage á miya, huɗe-aara palle áte emnde, ura jirire an tsaka ire, namiyánna yaikkire-aara, yaikkire na ni a vantaa Edeɗjara ge ñane, Egzda-aara palle ba ñane na. ¹⁵ Am sarte na a puwete ice-aara áte ñane Yuhanna, a naba kante kwárá, a ba ñane á elvan ge emnde: «Náwa edda una ndza ya bakuraa elva-aara, á ba iya: An'kwa á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje ñane an ngahire na. Ad'aba kwaye zlaɓe yarika ya, amá ñane an'kwa.»

¹⁶ Ad'aba ñane a hyephe a jauka, a gamiyar barka an tsaka ire ge miya baɗemme. ¹⁷ Dadaamiya a sateraa *tawraita ge emnde á kya erva an Muusa, amá tara ngurna-aara antara jirire-aara baɗemme wá, a sanaa á ba áte erva an Yaisu *Almasiihu. ¹⁸ Baaka ura ndza nanna Dadaamiya ɗekid'eki, amá Egzda-aara na palle ba ñane, ta ba palle an Dadaamiya na, a se maratersaa ñane Dadaamiya ge emnde.

Seydire á Yuhanna slemaga baptisma

(Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18)

¹⁹ Vacite umele, male-aha á Yahudiya-aha am Urusaliima ta belaa *liman-aha antara *Laiwiɗkau-aha á deza Yuhanna geni tá de ndavanundawe ñane mu ware. ²⁰ Yuhanna kwalaaka, a naba vaterte jawápa: «Iya wá, ya *Almasiihu-ka», a ba ñane á katafke á emnde baɗemme. ²¹ Ta ndavanuhe: «Ka *Ailiya werre na emtu?» A n'ute ge Yuhanna: «A'aa, ya Ailiya-ka.» «Ka nabi na n'á an'kwa cena elva-aara am wakita á Dadaamiya na emtu?» «Ya ñane ka», a ba ñane zlaɓe. ²² «Ay ká ware kena? Ndaɗerndaha názena ni n'á de mbedateru ge emnde na ta belan'ɗebela na. Ate ka mu, ka ware?» ²³ A n'waterante ge Yuhanna, a ba ñane: «Iya wá, ya edda una ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre, a ba ñane: An'kwa ura á bála elva am kaamba, a ba edda-aara: An'kwa á sawa Yaakadada, tsatsawanaatsatse barama ba ndeɗɗe na.»

²⁴ Emnde na ta belateraa á deza Yuhanna ñanna wá, emnde umele-aatare ta *Farisa-aha. ²⁵ Itare ta ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labára ká magaterá baptisma ge emnde máki ka Almasiihu-ka, ka Ailiya-ka, ka nabi na á ndahaná wakita á Dadaamiya-ka?» ²⁶ A n'waterante ge Yuhanna, a ba ñane: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá an'kwa ura á de sawa am iga-aaruwa, ba kina keni an'kwa á ba am dágage á kure diyakurka ba kure, ñane wá, ²⁷ ba ge slesadanse kimake am sera keni liyanefka ɗekid'eki.»

²⁸ Una-aha ñanna a magava am Baytaniya áte iga a guwa á Urdun, tate na Yuhanna á magaterá baptisma ge emnde.

Yaisu egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya

²⁹ Makuralla-aara, ma ba a puwete ice-aara Yuhanna áte Yaisu, anƙwa á duwa ádezenara wá, a ba ɲane: «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, á bezaná ɲane haypa á duniya baɗemme. ³⁰ Ba ɲane edda una ndza ya bakuraa elva-aara, a ba iya: Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje ɲane an ɲgahire, aɗaba kwaye zlaɓe yarika ya keni ɲane anƙwa na wá, ba ɲane. ³¹ Ba iya keni ndza diyanka dawale ɲanna estuwa, mbate aɗaba ba ɲane una ya se magateraa baptisma an yawe ge emnde geni a diyareddiye emnde a *Iserayiila ba shagera.» ³² A ba Yuhanna zlaɓe ádalije: «Ya nanna Shedekwe Cufedɗe á tsekwa á sawa am samaya ba seke takala wá, a se tsekwehe áte ɲane. ³³ Werre wá, ndza diyanka ganakini ɲane ura estuwa, amá ndza a biyánba Dadaamiya na a beli ge se magateraa baptisma an yawe ge emnde na, a ba ɲane: Watse ká nanna Shedekwe Cufedɗe á se tsekwanem am ire ge ura, ura ɲanna wá, ba ɲane una watse á magaterá baptisma ge emnde an Shedekwe Cufedɗe na. ³⁴ Ya nanna una ɲanna», a ba Yuhanna, «Aɗaba una ɲanna yá enndáhá ba párákke geni ba ɲane una *Egdza á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zuɲɲwe

³⁵ Gurgekse-aara keni ba nja-aara am tate ɲanna Yuhanna, tá anƙwa emnde buwa am pukura-aha-aara ázenara. ³⁶ A naa Yaisu anƙwa á degáshe wá, «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya!» á bina. ³⁷ Cenarácena pukura-aha-aara buwa na elva ɲanna, ta naba tse, ta dába Yaisu. ³⁸ A eptsavete ge Yaisu wá, a naa ba tá dabaná am iga. A ndavateruhe: «Kwá kátá uwe kure?» Tá ɲwanante a ba itare: «Ká njá áme ká Rabbi?» (amaana malum). ³⁹ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane: «Sawmbare, nawanaana tate ɲanna.» Daaci ta duhe, ta de zharanaahe tate na á nja Yaisu átekwa ɲanna, ta zlansau váha ázenara. Duwa-aatare ɲanna á maga saa ufaɗe á ice a vaciya.

⁴⁰ Pukura-aha buwa na ta cenvaa seydire na a maganaa Yuhanna áte Yaisu, ta dába Yaisu na wá, palle-aatare Andere, egdza emmenjara ge Simaun Piyer. ⁴¹ Am iga a tegava-aatare antara Yaisu wá, Andere ta de ja ire an egdza emmenjara Simaun zuɲɲwe. Daaci a mbedanuhe, a ba ɲane: «[Jere shanjeránsha *Almasiihu watena» (amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya). ⁴² Daaci a puwanse á deza Yaisu na. Daremda áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ba ka Simaun egdza á Yuhanna na ka? Mazla-aara wá, zhera á ɲa Kaifas.» Amaana: Piyer. Piyer na wá, palaha.

Yaisu á dáhá tara Filip an Natanayail

⁴³ Makuralla-aara tsetse ire á Yaisu ge eptsá á dem kwará á Galili maa, de jarje ire antara Filip. «Sawa dabiɗaba», a ba ɲane á elvan ge ɲane. ⁴⁴ Filip, ɲane ura Baytisayda, ekse-aatare ba palle antara Andere ira Piyer. ⁴⁵ Duwa á Filip, ɲane keni ta de jaa ire antara Natanayail, a mbedanuhe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «[Jere shanjeránsha edda una Muusa a puwete elva-aara am *tawraitá, nabi-aha umele keni ta ndaha elva-aara na. Una ba Yaisu egdza á Yusufa, ura Nasarátu.» ⁴⁶ A ba Natanayail á elvan ge ɲane: «Duksa shagera estuwa ní á jesaare á kya Nasarátu Filip?» A ba Filip: «Sawa nanaana ba ka.»

⁴⁷ Am sarte na anƙwa duwa Natanayail ádeza Yaisu, a ba Yaisu: «Náwa ura *Iserayiila jirire na ní baaka fida am ɲane d'ekid'eki.» ⁴⁸ «Ka diyise áme?» a ba Natanayail á elvan ge ɲane. A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane: «Ba lauktu á duwa Filip á de d'akdáhá am ekte á nabugda na keni, iya yá zhárá ba ka.» ⁴⁹ Daaci a ba Natanayail á elvan ge ɲane: «Malum, ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya, ka Slekse á *Iserayiila ba jire.» ⁵⁰ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ká fetare áte ya, aɗaba ya bakaa ya náka na sarte na ká am ekte á nabugda na emtu? Duksa na á jauje ba ge una keni, sey watse ká nanna.» ⁵¹ A ba ɲane zlaɓe ádalije á elvan ge ɲane: «Yá ndak ba jirire: watse kwá nánaa degiya samaya an wacene ba wanje, daaci malika-aha á Dadaamiya tá d'álá á dem samaya, tá tsekwa zlaɓe á setarge iya ya *Ura á emnde baɗemme.»

2

Muɲri á larusa am Kana

¹ Am háre ge keyire am iga a tse-aara, jerje muɲri á larusa am Kana am kwará á Galili. Anƙwa emmenjara ge Yaisu am larusa ɲanna. ² Yaisu antara pukura-aha-aara keni daraterdáhá á dem larusa ɲanna. ³ Daaci eksataraarektse mbazla maa, a ba Maari á elvan ge Yaisu: «Degiya baaka zlauzle mbazla-aatare.» ⁴ Amá a ɲwanante ge Yaisu a ba ɲane: «Emma ká kwarisá ka slera-aaruwa emtu? Iya zlaɓe samka sarte-aaruwa emtsaade.» ⁵ Amá duwa á Maari, a ba ɲane á elvan ge emnde a tega duksa, «Ma a bakuraa uwe keni naba magaumágá.»

⁶ Anƙwa jeba á gahe á yawe-aha umele am tate ñanna, Yahudiya-aha tá bara an ñane áte una á kwaratersá nadina-aatare. Gahe-aha ñanna wá, palle-aara á ekse yawe deydey hwámá ilyeŋe. ⁷ A ba Yaisu á elvan ge emnde a tega duksa: «Nawantenáhá gahe-aha na an yawe.» Ta naba nante yawe am gahe-aha na an we-aara. ⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina wá, kawvaaka cekwaanƙuɗi, vawanteva ge male á muɗri na.» Ta naba kevaaha, ta danánhe. ⁹ Male á muɗri ñanna a tapaa yawe na a nyev mbazla na, diyaaka tate na ni ta sanaa átekwa. Amá emnde a tega duksa wá, itare diyardiya aɗaba ta payema ba itare yawe ñanna á dem gahe-aha. Daaci male á muɗri na a ɗante zhele á larusa, ¹⁰ a ba ñane á elvan ge ñane: «Emnde tá tegater mbazla na emtake jipu na emtsaade zuɗɗwe ge emnde, má hyaterhya mbazla ge emnde lauktu tá payaterá una ektseváktsa emtakire-aara ni, ekka sem kina keni ka shebanve una emtake jipu na á ba am bere?»

¹¹ Kwaye ñane najipu á Yaisu zuɗɗwe, a maganaa am Kana, am kwárá á Galili. A marese estuwa yaikkire-aara, pukura-aha ta fetarehe áte ñane. ¹² Am iga a una ñanna maa, ñane, emmenjara, egɗzar mama-aha-ñara, ira pukura-aha-aara, ta zláálá á dem Kafarnahum. De hararaaháre cekwaanƙuɗi áhuwa.

Názena a maganaa Yaisu am mashidi

(Mat. 21:12-13; Mark. 11:15-17; Luka 19:45-46)

¹³ Herzhapteherzhe muɗri á Yahudiya-aha na tá ɗaháná an *Paska na maa, a naba tsetehe ge Yaisu, a dem Urusaliima ge mága muɗri ñanna. ¹⁴ Daada-aara am Urusaliima wá, a dem *mashidi yaikke. Duwa-aara, a de bera emnde tá anƙwa válá sla-aha, kyawe-aha, antara emnde a válá takala, ira emnde a peteke, tá an tabel-aha-aatare á katafke. ¹⁵ Yaisu a naba kezlante záwá, a ganve ba seke kurpe, a ngyaterhe antara dabba-aha-aatare na baɗemme am mashidi na, a naba mbaɗaa tabel-aha á emnde a peteke, a puwevhe ge shungu-aha-aatare ñanna á dem áhá. ¹⁶ A ba ñane á elvan ge emnde a vela takala keni «Jawanaaja áhuna! Labára kwá ganve bere á Edderwa bere á tsakala?» ¹⁷ Pukura-aha-aara tá zhárá ba maga-aara na wá, ta naba yehete názu am wakita á Dadaamiya, anƙwa an puwa a ba ñane: «Dadaamiya-aaruwa, wayantewáyá bere á ña an ervaunɗe-aaruwa baɗemme, yá taa njeka tsekadɗe ɗekidɗe.»

¹⁸ Am iga a una ñanna maa, a ba male-aha á Yahudiya-aha, tá elvan ge ñane: «Ká marañerá najipu-ara kina lauktu njá dise átekwa geni a vaktaa ba Dadaamiya hákuma á mága una?» ¹⁹ A nwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Naba mbeɗawanaambeɗa kure mashidi na, yá tsantetse zlaɓe áɗaliye am háre keye.» ²⁰ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ñane: «Yawe kul ufaɗe ju unƙwahe tá nderá ba mashidi na náwa ñane na ni, ká tsantetse ka am háre keye?»

²¹ Mbate ñane a ndanaa áte mashidi-ka, ñane a ndaha elva a emtsa-aara, antara tse-aara am fáyá. ²² Am sarte na tsetsa Yaisu am fáyá wá, saasa elva ñanna á sem ire á pukura-aha-aara, ta fetarehe áte názena am wakita á Dadaamiya, antara elva-aha na ndza a ndahanaa ñane baɗemme.

Ma ware keni Yaisu diyaadiya huɗe-aara

²³ Am haraare Yaisu am Urusaliima am muɗri á *Paska maa, kwakya najipu-aha na a maganaa ñane, emnde keni kwakya fartarfe áte ñane aɗaba najipu-aha ñanna. ²⁴ Amá Yaisu wá, fetareka an itare, aɗaba ñane diyaadiya názu am ervaunɗe-aatare baɗemme. ²⁵ Aɗaba ñane wá, tá banná emndeka elva áte ura, diyaadiya ba ñane názu am huɗe á emnde baɗemme.

3

Tara Yaisu an Nikaudaimus

¹ Ndza anƙwa ura *Fariisa umele zhera-aara Nikaudaimus, palle á male-aha á Yahudiya-aha wá, ² a seza Yaisu an vayiya, a se ndava elva ázeɗara. «Malum», a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Diyañerdiya geni a belakaa Dadaamiya, aɗaba baaka edda una á dzegwándzegwa mága najipu-aha na ká anƙwa maganá ka na, máki baaka Dadaamiya antara ñane.» ³ A nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire: Baaka ura á dem zlanña á Dadaamiya máki yairseka ge buwire.» ⁴ A ba Nikaudaimus á elvan ge ñane: «Tá yáná estara kena emgyegwe a zhele, á dzegwándzegwa dem huɗe á emmenjara, lauktu tá eyya áɗaliye emtu?» ⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane «Yá ndak ba jirire: Ma ware edda-aara keni á daaka á dem zlanña á Dadaamiya ɗekidɗe má yairseka an yawe antara an Sheɗekwe Cuɗeɗɗe. ⁶ Una tá yáná emnde am duniya na keni ba ge ire-aara. Tate na á yáná Sheɗekwe Cuɗeɗɗe keni á yáná ba sheɗekwe. ⁷ Manƙa najipu aɗaba ya bakaa sey tá yakurseye ge buwire. ⁸ Effeya wá, ma á dem tate-ara keni ba á vátá. Ká cenáncena mága-aara, amá wá, ma a tsetaa áme keni diyánka, ma á de tse

áme keni diyan̄ka. Edda una tá yáná an hákuma á Shedekwe Cufed̄de keni ba estuwa.»
 9 A ba Nikaudaimus á elvan ge ñane: «Á magava estara una ñanna?»¹⁰ A ñwanante ge Yaisu: «Iyau ekka wá, ka malum á *Iserayiila-aha yaikke keni diyan̄ka una?»¹¹ Yá ndak ba jirire, ñere wá, ñá ndakur názena ni diyan̄erdiya, antara názena ñá nanna, amá kwá ceneka elva á ñere.¹² Máki yá bakurá elva áte kazlaña á duniya aley cenakurvaaka fakurtaareka áte ya, sakwa kazlaña á samaya emtu?¹³ Ay degiya baaka edda una ndza a dem samaya ba palle keni. Cenaucena elva-aaruwa ya *Ura á emnde bademme na ya sawa am samaya.

¹⁴ «Yeheleyeha názena ndza a maganaa Muusa am kaamba werre: A magaa havale an verzhagane, a zleñelete áte zade, a kante á dem zhegela. Iya *Ura á emnde bademme keni watse tá de zleñelijá ba estuwa.¹⁵ Daaci ma a fetare ware áte ya keni á shansha shifa na á zleka na.¹⁶ Adaba Dadaamiya wayatewáya duniya kwakya. Adaba una ñanna a vante Egdza-aara palle ba ñane. Ma a fetara ware áte Egdza ñanna keni, á kefeka dekideki, á shansha shifa na á zleka na.¹⁷ Dadaamiya belaa Egdza-aara á sem duniya geni á se ñgwad̄a emnde, amá a belán geni tá ñezlesenze emnde áte erva an ñane.¹⁸ Edda una fetarfe áte ñane wá, baaka shairiya áte ñane. Amá edda una má fetareka áte ñane wá, ba kina keni ñánáña shairiya, adaba fetareka áte *Egdza á Dadaamiya palle ba ñane.¹⁹ Náwa názena ni watse emnde tá shá ñgwad̄a adaba ñane: Samsa parakkire á sem duniya, amá emnde a duniya yarnaaya, itare ta hayaa ba tabedammire, adaba shagerka názena tá maganá itare.²⁰ Ma ware una á maga duksa shagerka na, wayaaka an parakkire dekideki, a hayaa ba nja am tabedammire, geni a marseka parakkire shagerkire na á maganá ñane na.²¹ Amá edda una ni á maga duksa shagera wá, ñane á kátá ba parakkire, geni a naránna emnde shagerire-aara antara geni a diyareddiya emnde fesarfire na á maganá ge Dadaamiya.»

Ñgahire á Yaisu an názá á Yuhanna slemaga baptisma

²² Am iga a una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha, ta dem tate umele á ba am kwárá á Yahudiya ñanna, hararaare jipu am tate ñanna, ta magateraa baptisma ge emnde áhuwa.²³ Yuhanna slemaga baptisma keni an̄kwa á magaterá baptisma ge emnde am ekse á Aynun herzhe an Salim, adaba kwakya yawe am tate ñanna. Emnde kwakya tá dezeńara, á magaterá baptisma.²⁴ Adaba zlafe eksarvaaka Yuhanna á dem danggay am sarte ñanna.

²⁵ Ay emnde umele am pukura-aha á Yuhanna, tá an̄kwa gajawe antara ura Yahudiya umele arge nade á Yahudiya-aha ge bára, lauktu tá shá cufed̄d̄ire áza Dadaamiya.²⁶ Duwa-aatare á deza Yuhanna, «Malum yaikke», a ba itare tá elvan ge ñane, «Zhel na ndza á njá ázena áte iga a guwa á Urdun, ndza ka banjeraa elva-aara na, zlafe an̄kwa emtu am ire á ña? Kwaye ñane keni an̄kwa á magaterá baptisma ge emnde, bademme á emnde tá kela á ba dezeńara.»²⁷ A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Baaka ura á shansha ba názena keni máki vanteka Dadaamiya.²⁸ Náza-aaruwa wá, ba kure keni diyakurdiya. Adaba ya bakurnaa ba iya an we-aaruwa geni iya wá, ya Almasiihu-ka, amá ya slebela á Dadaamiya ge se tsatsanaa baráma ge *Almasiihu.²⁹ Diyakurdiya zhele á larusa wá, edda á mukse ba ñane. Náza á slákáte wá, ñane ba á njá átevege ura-aara zhele á larusa, á higa jipu ge cena kwárá á ura-aara máki á ndáhá elva. Ba duksa palle ge iya keni. Ya ba seke ura á zhele á larusa, kina ervaun̄de-aaruwa ba seke nama.³⁰ Shagera ba á farfe ñgahire-aara ge ñane, á gulá náza-aaruwa.»

Edda una a sawa am samaya

³¹ Edda una a sawa am samaya wá, bademme á duksa á ba am erva-aara. Amá ura á duniya wá, ñane ba urimagwe, elva-aara keni á ndaha ba elva á duniya. Amá edda una a sawa am samaya wá, bademme á duksa á ba am erva-aara.³² A ndáhá názena ni a nanaa ñane, antara názena ni a cenanaa ñane, amá baaka ura á cena elva-aara.³³ Ma ware una a cenvaa elva-aara keni, edda-aara njantenja jirire á Dadaamiya.³⁴ Slebela á Dadaamiya wá, á ndáhá ba elva á Dadaamiya, adaba Dadaamiya á vante Shedekwe-aara baaka zlakta-aara.³⁵ Dadaamiya wá, wayetewáya Egdza-aara, bademme á duksa a fanam am erva ba ge ñane.³⁶ Ma a fetaare ware áte *Egdza á Dadaamiya keni shánsha shifa na á zleka na. Amá edda una fetarka áte ñane wá, á shanka shifa, á segasheka edda-aara am ervaun̄de á Dadaamiya dekideki.

4

¹ Cenarácena *Farisa-aha geni Yaisu anƙwa á magaterá bap̄tisma ge emnde kwakya, ma emnde keni vayya ba emnde-aara arge emnde á Yuhanna. ² Cenáncena Yaisu elva-aatare bademme. Ge jirire wá, Yaisu an ire-aara magannaaka bap̄tisma ge ura, tá maganá ba pukura-aha-aara. ³ A cenaa ba elva á *Farisa-aha ɲanna Yaisu wá, a naba tsete am kwárá á Yahudiya ɲanna bademme, ge eptsá á dem kwárá á Galili. ⁴ Ge dem Galili ɲanna maa, sey á degáshe am huđe á *Samariya praatte.

⁵ Daada am ekse umele tá dáhána an Sikar am kwárá á Samariya maa, anƙwa fe ndza a vantaá Yakubu ge egdza-aara Yusufá áte iga a ekse ɲanna. ⁶ Anƙwa suwa ndza a yanaa Yakubu werre am fe ɲanna. Daaci a duhe ge Yaisu, a de njehe áte we á suwa ɲanna adaba kuđukkuđe vuwa-aara ge zláá. Am sarte ɲanna keni hyephye vacitire.

⁷ Ay samsa mukse á emnde a Samariya a se ká yawe maa, «Viteva yawe yá shushe», a ba Yaisu á elvan ge ɲane. ⁸ Am sarte ɲanna zlarzáláá pukura-aha-aara, ta de shekwa náza za am huđe á ekse. ⁹ A ba mukse na á elvan ge ɲane: «Ká ura a Yahudiya ni, ká ndaviyu yawe ge iya ya mukse a Samariya? Yá vakteva ká essha?» (A ndaa una mukse na wá, adaba tá gyaaveka Yahudiya-aha antara Samariya-aha.) ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ba diyanƙire ka wá, ma andze diyakdiya duksa na ni á vaterta Dadaamiya ge emnde, antara edda una náwa á ndavaku yáwe á sha na wá, baira ma ká ndavanuwa ba ka, ma ká shánsha yawe na á fá shifa am ura na.»

¹¹ A ba mukse na á elvan ge ɲane: «Ká káná an uwe kwa eddaaye? Ganta á ɲa keni baaka, suwa sladde vayvaya, ká sháná estara yawe á shifa ɲanna ká ndaná ka na? ¹² Ekka jakuje ge eggyenere Yakubu na a yaner suwa na emtu? ɲane, egdzara-aara ira walde-aha-aara bademme tá shaa ba yawe á suwa na!» ¹³ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Bademme á názena á shá yawe á suwa, ndera keni ba á wanwa zlađe adaliye. ¹⁴ Amá edda una a shu yawe na yá vanta ya wá, á wanka ndera mazla-aara. Adaba yawe ɲanna yá vantá ya na á de nyev suwa am ɲane, suwa ɲanna á vante shifa na á zleka na ge edda-aara.» ¹⁵ A ba mukse na á elvan ge ɲane: «Viteva ka yawe ɲanna eddaaye, geni a wika ndera mazla-aara, yá shansha ire-aaruwa ge se ka yawe áhuna.»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «De dantedaha kwa zhele á ɲa, kwá sawa kerde.» ¹⁷ «Baaka zhele-aaruwa», a ba mukse na á elvan ge Yaisu. «Baaka zhele á ɲa a ba ka na wá, ndaksenda jirire», a ba Yaisu á elvan ge ɲane. ¹⁸ «Adaba zala-aha á ɲa miyenne ka gateraa ka wá, tá ilyebe, amá zhel na ká am mba-aara kina na zhele á ɲa ka. Baaka fida am elva á ɲa na.» ¹⁹ A ba mukse na: «Kina wá, diyandiya ganakini ka nabi eddaaye. ²⁰ Ká cenáncena emtu ndza ba werre keni eggye-aha á ɲere ta kezlan ugje ge Dadaamiya á ba áte wa na náwa ɲane na, amá á ba kure Yahudiya-aha sey Urusaliima palle una tate á kezlan ugje ge Dadaamiya.» ²¹ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Náwa yá ndaaka elva emmaaye, eccena ba shagera: Anƙwa á sawa sarte umele wá, tate á kezlan ugje ge Dadaamiya watse áte wa na ka palle, am Urusaliima ka palle. ²² Kure Samariya-aha wá, ma kwá kezlan ugje ge ware keni diyakurka. Amá ɲere Yahudiya-aha wá, diyajerdiya edda una ni ɲá kezlan ugje ɲere. Adaba slelya ura á jesaare á ba dagave á Yahudiya-aha. ²³ Amá anƙwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa sarte ɲanna, emnde tá de kezlan ugje ge Dadaamiya na Dada ba ɲane na, an hákuma á Shedekwe Cuđedde, tá de kezlan ugje á ba an jirire. Adaba Dadaamiya wá, á kátá emnde na ni tá kezlan ugje áte una ɲanna. ²⁴ Dadaamiya wá, Shedekwe, emnde na tá kezlan ugje keni a kezlarankezla an hákuma á Shedekwe Cuđedde, a kezlarankezla á ba an jirire.»

²⁵ A ba mukse na á elvan ge ɲane: «Diyandiya watse á sawa *Almasiihu, watse á se palajernaapálá ɲane sera á duksa bademme.» ²⁶ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ba iya Almasiihu ɲanna yá ndaka elva na.»

²⁷ Am sarte ɲanna, pukura-aha á Yaisu keni saremsa mazla-aara. Tá maga najipu-aara itare, Yaisu anƙwa á nda elva antara mukse na. Amá baaka ura a ndaana elva ge mukse na, geni ká kátá uwe ázenara, baaka edda una a banán ge Yaisu geni a jakurma uwe antara mukse na.

²⁸ Daaci mukse na a naba belaa hwámá-aara áhuwa, a eptsehe á dem huđe á ekse, a ba ɲane á elvan ge emnde: ²⁹ «Sawmbare emtsaade, nawanaana zhele umele náwa ɲane áhuna, a balise názena ndza ya maganaa ya bademme, watse *Almasiihu ɲara emtu estara?» ³⁰ Estuwa kelá á emnde á sawa am huđe á ekse, tá anƙwa deza Yaisu.

³¹ Am sarte na ni eptsapta mukse na á de dāha emnde am huđe á ekse, a ba pukura-aha tá elvan ge Yaisu: «Sawa seke zuze egdza náza za malum!» ³² Amá a ɲwaterante: «Anƙwa náza zá-aaruwa, dāfa na ni diyakurka kure na.» ³³ A ba pukura-aha am dagave-aatare «Watse anƙwa ura a sanaa náza za emtu?»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza zá-aaruwa ɲanna wá, ba fansaare ge edda una a belibela na, antara mága slera na a fiyaara ɲane na bademme.» ³⁵ A ba ɲane á elvan ge itare zlađe adaliye: «A ba palle á naraje-aha á kure: Zlađe a juwa tere ufadē lauktu

tá ica hiya. Amá názena yá bakurná iya wá: Zharawanaazhárá emtsaafde fe ba shagera, duksa bademme naavene kyanje, herzhe icica-aara. ³⁶ Edda una á ica hiya wá, á ba ankwá mbera-aara, á jáhá hiya nanna á dem tate á shifa na á zleka na. Daaci tara sleja hiya antara edda una á icica tá de higa bademme. ³⁷ Ankwá naraje umele zlafe ádaliye, a ba nane: Á janá ura umele, icica keni á icaná ura umele. Naraje nanna jire. ³⁸ Ya belákuraa á de hala duksa am fe na magakurka slera am hudefaara dekideki, ta maganaa ba emnde umele, amá kwá tapaná kure emtakire á slera-aatare.»

³⁹ Kwakya emnde a *Samariya na tá am ekse nanna fartarfe áte Yaisu, adaba elva na a de baternaa mukse nanna a ba nane: «A balise názana ndza ya maganaa ya bademme.» ⁴⁰ Adaba una nanna, am sarte na saremsa emnde a Samariya áseza Yaisu, ta enjála geni a haraare ázetáre. A naba eksarhe ge Yaisu, a gaa hare buwa.

⁴¹ Emnde kwakya zlafe ádaliye fartarfe áte nane, adaba názu ta cenanaa am waazu-aara. ⁴² A ba itare tá elvan ge mukse na: «Kina wá, nã fetaare adaba elva á nã ka palle, nã fetaare áte nane adaba nã cenevaa á ba an hýema á nãere elva am mbuwe-aara. Diyanjerdiya ba jirire geni sleja duniya ba nane.»

Yaisu mbanaambe egdza á ura umele

⁴³ Yaisu a magaa hare buwa am tate nanna maa, mazla-aara a naba tse, a zlalá á dem kwará á Galili. ⁴⁴ Adaba ba nane an ire-aara keni a bánba geni nabi á shanka ngáhire am eksa-aara ba ge nane. ⁴⁵ Amá ba daadá-aara am Galili wá, emnde a Galili ta lyyanaa á ba an erva buwa, adaba itare keni ta duwa á de maga munri am Urusaliima, daaci naránna itare keni názena a maganaa Yaisu am munri nanna bademme.

⁴⁶ Daaci Yaisu a daliye zlafe ádaliye á dem Kána, ekse na ndza a nyanve yáwe, a ganve mbazla am hudefaara na. Ay ankwá ura male, a fanaa ngumna, á njá am Kafarnahum maa, lapika egdza-aara. ⁴⁷ Cenáncena ura male na ganakini saasa Yaisu á sa am Yahudiya, ankwá am Galili, a naba dejenara: «Tasle á nã dábidiába á dem Kafarnáhum, ká de mbanaambe egdza-aaruwa, shifa a juwa ba cekwa am nane», a bina. ⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Palle ura á fetaare áte ya am dagave á kure na baaka dekideki, máki nakuránka najipu-aha.» ⁴⁹ A ba zhel na: «Mi zlala kwa á dem mba-aaruwa Yaakadada, a zlauka shifa am egdzere!» ⁵⁰ «Ezzlalá á dá, baaka duksa áte egdza á nã», a ba Yaisu á elvan ge nane. Nane a naba fetaarehe áte elva na a ndaana Yaisu na, a naba dá-aara.

⁵¹ Nane keni ankwá á da wá, ta jaa ire antara walaadi-aha-aara, «Mbaambe egdzere ba lapiya layye», a ba itare tá elvan ge nane. ⁵² A ndavateruhe: «A shánaa am sartera ngulmire?» A ba itare tá elvan ge nane: «Deydey zura awaya wá, belanaabelá zlagzlagi.» ⁵³ Amá eddarge egdzere wá, a naba diyddiye geni egdzere a mbe á ba am sarte na a bannaa Yaisu ezzlalá á dá, baaka duksa áte egdze á nã na. Daaci nane antara hudef á há-aara bademme fartarfe áte Yaisu.

⁵⁴ Kwaya nane buwire á najipu na a maganaa Yaisu am kwará á Galili, a maganaa am sarte na saasa á sa am Yahudiya.

5

Yaisu mbanaambe ura nguryekwe

¹ Am iga á una nanna maa, gyaregya munri á nadina am Urusaliima, tá ankwá duwa Yahudiya-aha. Yaisu keni a duhe. ² Urusaliima wá, an bela am dala bademme an wakyyi-aha gergere. Ankwá derve yaikke herzhe an wakyyi na tá daháná an wakyyi á kyawe-aha na. Ta jantaave ge derve nanna an bere-aha ilýeþe. Zhera á derve nanna Baytijaata an elva á Ibraniñkau-aha.

³ Daaci bademme á ekte á bere-aha nanna ba emnde na lapika vuwa-aatare, wulfe-aha, emnde a dere, antara nguryekwe-aha. ((Tá ufa gejava á derve nanna. ⁴ Adaba an wapaka, á tsekwa malika á Dadaamiya á sem derve nanna, daaci bademme á yáwe á gejava. Daaci am iga á gejava á yáwe nanna, ma a tsekwemaa ware zunjwe keni á mbembe edda-aara ma á waná uwe keni.))

⁵ Ankwá ura umele á ba am dagave-aatare nanna, yáwe kul keye ju tiise á ba áte lapikere. ⁶ Am sarte na damda Yaisu, á zhárá zhel nanna á zlava. Am diyaadiya ganakini haraare lapikere-aara, a naba ndaan elva: «Wayak-wáyá emtu ká mbembe ba lanje?», a ba nane, á elvan ge nane. ⁷ A ba zhel na á elvan ge nane: «Á eksitá ware-aaruwa kwa á dem derve am iga a gejava á yáwe malum-aaruwa? Ba kelaa má yá wawa ge duwa, caare ba damda ura umele zunjwe arge iya.» ⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ettse, fadantefádá buce á nã, ezzlalá á da.» ⁹ Kertenj a naba mbehe, a tsetehe, a fadante buce-aara, ankwá á zlalá ba uwe keni á maganka.

Amá vacite ñanna wá, kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁰ Adaba una ñanna, a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge zhel ñanna: «Vatena kwaskwe á puwansepuwe, an piya am *tawrait ganakini ká sepa buce á ña vatena ge da.» ¹¹ A ba zhel na á elvan ge itare: «Iya a binaa ba edda una a mbiyaaha na ettse, fadantefádá buce á ña, ezzlálá á dá.» ¹² Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ware ñane edda una ni a bakaa fadantefádá buce á ña, ezzlálá na?» ¹³ Zhel na a mbanaa Yaisu na keni, diyaaka edda una ni a mbanaa am lapikere ñanna. Adaba a zlalá watsewatse Yaisu am tate ñanna, a kuva kwakyaire á emnde.

¹⁴ Shekwaashekwa maa, Yaisu a duhe ádeza dawale ñanna am *mashidi yaikke. A ba ñane á elvan ge ñane: «Kina wá, mbákmbe. Manka haypa mazla-aara geni a shanƙa una jauje ge una ñanna.» ¹⁵ Mazla-aara a naba disehe geni ndza a tsantaa ñane áte lapikere na, a de ba áza mala-aha á Yahudiya-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndza a mbiyaa ba Yaisu am lapikere-aaruwa.» ¹⁶ Adaba una ñanna, male-aha á Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Yaisu an elva, geni a magán ge uwe una an kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁷ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Edderwa wá, ma vaatara keni á maga ba slera. Adaba una ñanna, iya sey ba yá emmaga.»

¹⁸ Elva-aara ñanna a de vatere ta ngwádáva zlafe ádaliye geni sey tá janaaja shifa-aara. Adaba a ba itare: «Faaka zherwe áte kwaskwe á puwansepuwe-ka palle, a bantsa ñane, Dadaamiya Eddenjara, a ganve ire-aara kalkale an Dadaamiya.»

*Hákuma á *Ura á emnde bademme*

¹⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire: Baaka názu yá maganá iya an ire-aaruwa ya Egdzere, sey ya naaná á ba áza Edderwa. Bademme á názena ni á maganá Dada, Egdzere keni á maga ba ñane una ñanna. ²⁰ Adaba Dada wayawáyá jipu an Egdza-aara. Anƙwa á kwananse názena á maganá ñane bademme. Duksa yaikke a jauje ba ge una keni watse á kwanansekwere. Á tsaame najipu na watse kwá maganá kure. ²¹ Ba seke una ni Edderwa anƙwa á tsatertetse emnde na ba seke tá an emtsa, anƙwa á vatere shifa na wá, Egdza-aara keni ba estuwa, a naba vante shifa ge edda una á kataná ñane. ²² Baaka edda una ni á de kyáná Edderwa shairiya-aara. Bademme á shairiya a fanem am erva ge Egdza-aara. ²³ A magaa una geni emnde bademme a farfa zherwe áte Egdza-aara keni, ba seke una tá anƙwa fáná áte ñane na. Edda una faaka zherwe áte Egdzere wá, faaka á ba áte Eddenjara na a belanaa na ñane na.

²⁴ «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a cenvaa elva-aaruwa, a fetaarehe áte edda una a belibela na, edda-aara shánsha shifa na á zleka na. Baaka shairiya áte edda-aara dekideki, ñane dedde am emtsa, daada am tate á shifa na á zleka na. ²⁵ Yá ndaakur ba jirire: Anƙwa á sawa sarte umele, ba kina keni ba seke samsa. Am sarte ñanna wá, emnde na ba seke tá an emtsa na watse tá cenáncena kwárá á *Egdza á Dadaamiya. Ma a cenanaa ware kwárá-aara keni á gevge an shifa. ²⁶ Ba seke una ni an hákuma Edderwa ge tsante ura, á gev an shifa na wá, a vante hákuma ge Egdza-aara keni, geni á tsante ura, á ganve an shifa. ²⁷ A vante hákuma á kyá shairiya ge Egdza-aara keni, adaba Egdza-aara ñanna *Ura á emnde bademme. ²⁸ Magauka najipu á una ñanna dekideki. Adaba anƙwa á sawa sarte umele, ba emnde na tá an emtsa, tá am irekhye keni, watse tá cenáncena kwárá-aara, ²⁹ watse tá sesse. Emnde na ni ndza ta magaa shagerire na, watse tá tse ge shaa shifa na á zleka na. Amá emnde na ndza ta magaa shagerkire wá, itare watse tá tse ge dem zlada.»

*Seyde-aha á Yaisu *Almasihu*

³⁰ A ba Yaisu zlafe ádaliye: «Iya an ire-aaruwa wá, ba uwe keni yá dzegwánka emmága-aara, sey má biyánba Dadaamiya. Daaci shairiya na yá kyáná ya wá, shairiya a jirire. Adaba yá kyáná áte una yá kataná ya-ka, yá kyáná áte una á kataná edda-una a belibela. ³¹ Máki ya seyde á ire-aaruwa ba iya, tá dise estara kena emnde jirire-aaruwa? ³² Amá anƙwa ura umele sleseyde-aaruwa ñane. Diyandiya seydire na á maganá ñane áte ya jirire. ³³ Ndza kwa belaa emnde á deza Yuhanna, ñane keni maganaamaga seydire áte edda una ni ñane jirire na. ³⁴ Yá anƙwa sá elva á Yuhanna antara seydire-aara á sem ire á kure na wá, ba geni kwá shánsha sawari, kwá lyelya shifa á kure. Iya ya baaka an wedere á seydire na á maganá urimagwe áte ya. ³⁵ Yuhanna wá, ñane ndza ba seke parakkire, ndza á mbe am dágave á kure, ndza kwa higa an ñane am sarte cekwaanƙudi. ³⁶ Iya wá, anƙwa seydire yaikke áte ya, jauje ge una a maganaa Yuhanna. Slera na a beliyaa Edderwa ge ñane, yá anƙwa maganá ya na wá, á maganá ba slera-aaruwa ñanna seydire áte ya, geni ya slebela á Dadaamiya. ³⁷ Ba Edderwa ñanna a belibela na keni maganaamaga seydire-aara áte ya, amá kure cenakuránka kwárá-aara, nakuránka ñane an ice á kure keni. ³⁸ Daaci ñakurnaaka elva-aara am

kure, aɗaba fakurtarka áte Egdza-aara na a belanaa ñane. ³⁹ Kwá anƙwa ndá wakita á Dadaamiya, aɗaba anƙwa am ire á kure geni watse kwá shá shifa na á zleka na. Ay degiya wakita á Dadaamiya ñanna á ndá ba elva-aaruwa. ⁴⁰ Aley kure wayakurka sezerwa ganakini kwá shánsha shifa ba jirire.

⁴¹ «Yá kátá yaikkireka ya áza emnde. ⁴² Amá duksa palle wá, am ervaunɗe á kure wá, wayakurka kure an Dadaamiya ɗekidɗeki. ⁴³ Iya, ya sawa an elva á Edderwa, liyakurika ɗekidɗeki, amá má samsa ura umele á ba an ire-aara wá, kwá ellyiya. ⁴⁴ Ma ware á kure keni á kátá ba galá áza emnde, kwá paŋka ni á galákurá ba Dadaamiya palle. Ay una ni, kwá fetaare estara kena áte ya? ⁴⁵ Amá bawánka zlaɓe am ervaunɗe á kure, geni watse yá de icakuraare sera áza Edderwa. Edda una watse á de icakuraare sera wá, Muusa na kwa fetaare kure an ñane na. ⁴⁶ Amá ma andze fakurtarfe áte Muusa ba jirire wá, iya keni ma kwá fetarfe áte ya. Aɗaba názena a puwetaa Muusa na á ndá ba elva-aaruwa. ⁴⁷ Am fakurtareka áte názena a puwetaa ñane, kwá fetaare estara kena áte elva na yá ndaná ya?»

6

Yaisu a zateru náza zá ge zala debu ilyeɓe

(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Am iga á una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a zlahele a dete iga a guwa á Galili. Tibariyas keni tá ɗáhá ba háye na am guwa ñanna. ² Emnde kwakya tá ɗabemhe á dem dete ñanna, aɗaba naránna najipu-aha na a maganaa ñane, a naba mbateraahé emnde na lapika vuwa-aatare. ³ Yaisu antara pukura-aha-aara ta ɗaletaa áte egdza wa, ta de njehe. ⁴ Muñri á Yahudiya-aha na tá ɗaná an *Paska na keni herzhavteherzhe.

⁵ Yaisu a kante ice wá, á zhárá ba dikele á emnde tá anƙwa dejenara. A ba ñane á elvan ge Filip: «Mí de sháná áme náza zá na á se hyaterhye ge emnde na?» ⁶ A ndán ba ge cena názu am mbuwe á Filip ka wá, ñane diyaadiya názena ni watse á maganá ñane. ⁷ A nwanante ge Filip, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ma mi shekweve náza zá á gursa deremke keni á hyeteka ɗekidɗeki áte emnde, máki má kátá ma ware-aatare keni a shánsha cekwa.»

⁸ A ba Andere egdza emmenjara ge Simaun Piyer, palle á pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: ⁹ «Náwa anƙwa egdze umele áhuna an depaiñ ilyeɓe antara kelfe buwa, amá keni á magaterá uwe kena ge dikele á emnde na?»

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bawateránba ge emnde a njarinja baɗemme áte másá.» Aɗaba kwakya másá am tate ñanna shagera ge nja átekwa. Tá naba njehe ge emnde, kezlakula á zála á maga debu ilyeɓe. ¹¹ Yaisu a lyevaa depaiñ na, a slafan we-aara ge Dadaamiya, daaci a kazlanve, a tegateraa ge emnde na tá njanja áte másá na. Arge kelfe keni a magán ba estuwa. Baɗemme á emnde zaruze á ba áte huɗe-aatare. ¹² Hyaterhya ge emnde baɗemme maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Jawanmárje ge jugena-aara na baɗemme, a badzevka ba palle keni.» ¹³ Depaiñ ilyeɓe ñanna á hyaterhe ge emnde, baira jauje. Jarantejáhá jugena-aara, a netaa kenday saɗaɗɗe kelaawa ju buwa.

¹⁴ Naránna emnde najipu na a maganaa Yaisu maa, a ba itare ba parakke: «Zhel na wá, ba jirire ba ñane nabi na ta bantsa watse á sawa á sem duniya na.» ¹⁵ Daaci diyeddiye Yaisu ganakini watse tá se fáná am sleksire á ba áte laarire, a zlahele zlaɓe áɗaliye á dete ire á egdza wa, ba ñane palle.

Yaisu á zlala an sera áte haya.

(Mat. 14:22-23; Mark. 6:45-52)

¹⁶ Eblyabelya vaciya maa, ta tsekwehe ge pukura-aha-aara á sawa áte wa, ásete we á haye, ¹⁷ ta demhe am paare á yawe ge dem Kafarnáhum. Gevge vayiya, amá zlaɓe samka Yaisu emtsaɗe. ¹⁸ A tsetehe ge vólale, baɗemme á haye á vaza. ¹⁹ Bakarvaabáká paare, á maga kilaumaiter ilyeɓe, ma unƙwahe keni wá, tá zhárá ba Yaisu am iga-aatare, á zlála áte yawe, á dezetare tá am paare na. Daaci baɗemme-aatare nãteránja lyawa. ²⁰ Amá «A wakurka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge itare, «degiya ba iya.» ²¹ Ba itare keni varanteve baráma ge dem paare wá, tá zhárá ba tá áte we á guwa am tate na tá kátá demkwa itare na.

Emnde tá anƙwa a tataya Yaisu

²² Mákuralla-aara maa, ba kelaa á emnde na ta geyaa áte iga a guwa na, ta fantau ge tataya Yaisu. Amá diyardiya ganakini ndza ɓaaka paare umele ɗekidɗeki am tate ñanna, sey ba palle na ta zlalaa pukura-aha an ñane na. Diyardiya geni damka Yaisu am paare ñanna. ²³ Daaci ta naba demhe ge paare-aha umele á da am Tibariyas á ba á dem tate

ɲanna Yaakadada a slafanaa we ge Dadaamiya arge náza za, a hyaterhe an ɲane na. ²⁴ Emnde tá ezzhara wá, ma Yaisu, ma pukura-aha-aara keni bademme ta baaka. Ta naba demhe am paare-aha ɲanna, ta zláá á dem Kafarnahum, ta de zharanaa áhuwa.

Yaisu dafa na á fá shifa á jirire am ura

²⁵ Sawa-aatare wá, ta se bera Yaisu áte we á guwa. Ta ndavanuhe, a ba itare: «Ka sawa vaatara á sehuna Malum?» ²⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Kwá tatayiyá adaba ba náza za na ya zukurwa ya, kwa yanaa ba kure na. Cenakuránka ba názara keni am názena yá kátá bakurná ya an najipu-aaruwa. ²⁷ Shuɲɲulauka náza za na á shekwaaka bádza na, shuɲɲulaushuɲɲula una á badzeka dƙekideki, á vante shifa na á zleka na ge ura. Náza za ɲanna yá vakurta ba iya *Ura á emnde bademme, yá vakurte an hákuma na a vita Edderwa Dadaamiya.»

²⁸ Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ŋá shuɲɲula slera-ara una á kataná Dadaamiya na?» ²⁹ A ɲwaterante, a ba ɲane «Náwa slera na á kataná Dadaamiya ázekure: slera á kure wá, ba kwá fetare áte edda una a belanaa ɲane». ³⁰ A ba itare tá elvan ge ɲane: «Máki estuwa wá, maraɲeránmárá najipu na ni ɲá diyakse átekwa geni a belakaa Dadaamiya, ɲá nanaana an ice á ɲere, lauktu ɲá faktarfe. ³¹ Werre wá, eggye-aha á ɲere ndza zaruze mannu am kaamba, aɲkwa elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: A vaterte náza za á sawa am samaya.» ³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Degiya ba mannu ɲanna keni ndza a vakurtaa Muusa ka, amá náwa Edderwa aɲkwa á vakurte náza za á jirire á sawa am samaya. ³³ Adaba náza za na ni á vakurta Dadaamiya na wá, ba ɲane edda una a sawa am samaya na. Á vanterta ba ɲane shifa ge emnde.»

³⁴ Daaci a ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum, vajerteva náza za ɲanna ba kelaazare.» ³⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya una ya dafa na á vante shifa ge ura. Ma ware una a sezerwa, a fetarhe áte ya, á wanka waya antara ndera dƙekideki. ³⁶ Ya ndakurndáha tsa, kure keni nakurina tsa, aley fakurtareka áte ya. ³⁷ Bademme á emnde na ni a vitaa Edderwa na watse tá sáwá ázerwa. Ma a semaa ware á sezerwa keni yá baɲka dƙekideki. ³⁸ Adaba sanká á sawa am samaya ge se maga názena yá kataná ya, amá názena á kataná edda una a belibela. ³⁹ Náwa názena ni á kataná edda una a belibela na: Emnde na ni a vitá ɲane na, yá keɲanaaka ba palle keni. Am halavuuwa á duniya, yá tsatertetse bademme am faya. ⁴⁰ Názena á kataná Edderwa wá, bademme á emnde na ni ta naa ya Egdzá-aara, ta fetarhe áte ya na, tá shansha shifa na á zleka na. Am halavuuwa á duniya, yá tsatertetse am faya.»

⁴¹ Daaci farantaufe Yahudiya ge wesha elva áte Yaisu, adaba a bantsa ɲane: «Ya náza za na a tsekwaá á sawa am samaya.» ⁴² Ta bantsa itare: «Abi Yaisu ɲara ba ɲane, ba ɲane una egdza á Yusufa?» ⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshauka elva am dágave á kure ba dey. ⁴⁴ Baaka ura á dzegwándzegwa ba ɲane an ire-aara sezerwa, sey á taɲáná Edderwa na a beliyaa á sem duniya na. Ma ware una a sezerwa keni sey yá tsantetse am faya am halavuuwa á duniya. ⁴⁵ Aɲkwa puwatepuwa nabi-aha, a ba itare: Dadaamiya watse á kwarartersekware ba ɲane elva-aara ge emnde. Daaci edda una máki faafa hyema am elva á Edderwa ɲanna, lyevaalya wá, ɲane á sáwá ásezerwa. ⁴⁶ Una á banka ganakini aɲkwa ura nanna Dadaamiya. Baaka dƙekideki. Sey edda una a sawaa am samaya na. ɲane wá, nanna adaba Eddenjara.»

⁴⁷ «Yá ndaakur ba jirire: Ma a fetaare ware áte ya keni, shánsa shifa na á zleka na. ⁴⁸ Ba iya una ya dafa na á fá shifa á jirire am ura na. ⁴⁹ Eggye-aha á kure ta zu dafa na tá ɲáná an mannu na am kaamba, aley keni ba emtsaremtsa. ⁵⁰ Amá náwa dafa na ni a tsekwa á sawa am samaya, ma a zuwaa ware dafa ɲanna keni a emtseka dƙekideki. ⁵¹ Ba iya una ya dafa ɲanna a tsekwaá á sawa am samaya, á vante shifa ge ura na. Ma a zuwaa ware dafa ɲanna keni á shánsa shifa na á zleka na. Dafa ɲanna yá vantá ya na wá, vuwa-aaruwa ba ge iya, yá vanterte ge emnde a duniya bademme, ganakini tá shánsa shifa an ɲane.»

⁵² Elva ɲanna a tsante elva yaikke am dágave á Yahudiya-aha. A ba itare am dágave-aatare: «Á vamite estara vuwa-aara geni mí ezza na?» ⁵³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki zakuruka hyuwa á vuwa-aaruwa, shakuruka uzhe-aaruwa, iya *Ura á emnde bademme, kwa baaka an shifa am kure dƙekideki. ⁵⁴ Edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, á shá uzhe-aaruwa keni wá, shánsa shifa na á sleka na, am halavuuwa á duniya yá tsantetse edda-aara am faya. ⁵⁵ Adaba ba iya una ya dafa á jirire, uzhe-aaruwa keni náza shá á jirire. ⁵⁶ Daaci ma ware una aɲkwa á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, aɲkwa á shá uzhe-aaruwa, edda-aara ɲanna slenja á ba áte vuwa-aaruwa, iya keni yá aɲkwa antara ɲane. ⁵⁷ Edderwa na a beliyaa ɲane na wá, edda á shifa ba ɲane, a ɲjiyaa ba ɲane an shifa. Ba duksa palle ge edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa keni,

yá njanaanja edda-aara an shifa. ⁵⁸ Una njanna dfafa á jirire na ni a tsekwaá á sawa am samaya; gergere antara una ndza ta zanaa egghye-aha á kure am kaamba werre. Itare sharánka shifa a jirire an njane. Amá dfafa na yá teganá ya wá, ma a zuwaa ware keni á shá shifa na á zleka na an njane.»

⁵⁹ Elva-aha njanna a kwaratersaa Yaisu ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha am Kafarnahum.

Elva na á fá shifa a jirire am ura

⁶⁰ Am iga a elva njanna maa, emnde kwakya á ba am emnde a dfafa Yaisu, ta bántsa: Elva na degdege, á dzegwánka ura. ⁶¹ Nánna Yaisu ganakini tá wesha elva emnde a dfafa njane am dagave-aatare, a ba njane á elvan ge itare: «Á wákurá ba elva-aaruwa na emtu am ervaunǵe? ⁶² Má watse nakuránna anǵwa á zlálá *Ura á emnde bademme á dem tate na ndza a sawa átekwá mu, watse kwá bá uwe? ⁶³ Á vantá ba Shedekwe á Dadaamiya shifa ge ura. Slera á emndimagwaha an ndzedá-aatareka una. Daaci elva-aaruwa na yá anǵwa á bakurná ya na wá, Shedekwe njara ba njane, shifa njara ba njane. ⁶⁴ Amá tá anǵwa emnde na fartarka am dágave á kure.» Adaba á ba am fantaufe keni Yaisu diyaadiya emnde na watse tá fetareka na, diyaadiya edda una watse á de vela njane keni.

⁶⁵ A farhe zlaǵe ádaliye, a ba njane: «Ya bakurnaa adaba una njanna, a ba iya, baaka ura á dzegwándzegwa ba njane an ire-aara sezerwa, sey máki a tadanaa Edderwa.»

⁶⁶ A fantau á ba am sarte njanna, emnde a fetarfe kwakya ta yaa dfafa Yaisu, zlalarka antara njane mazla-aara. ⁶⁷ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa: «Kure keni kwá kátá yiya emtu?» ⁶⁸ A njwanante ge Simaun Piyer, a ba njane á elvan ge njane: «Yaakadada, njá shá shifa na á zleka na á ba am elva á njá palle, njá de dfafa ware umele? ⁶⁹ Nere wá, fanǵentarfe. Adaba diyanǵerdiya ganakini ba ka una ka sáwá áza Dadaamiya, ka cufedǵe.»

⁷⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwa emnde kelaawa ju buwa na, ábi ya dzerakursaa ba iya? Ay anǵwa ura palle am kure, njane ura á shaitaine.» ⁷¹ Una njanna wá, a ndanaa áte Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut. Adaba Yahuda njanna, njane keni ba palle á pukura-aha á Yaisu kelaawa ju buwa tsa, amá a velanaa ba njane Yaisu.

7

Egdzar mama-aha-njara ge Yaisu fartareka áte njane

¹ Am iga á una njanna maa, Yaisu anǵwa á já dfafa á ba am kwará á Galili, wayaaka de nja am Yahudiya mazla-aara, adaba Yahudiya-aha tá anǵwa tsagwadá ba njane ge ja ba shifa-aara. ² Herzhapteherzhe muǵri á Yahudiya-aha na tá daháná an muǵri á *bere á kacakaca maa, ³ a ba egdzar mama-aha-njara tá elvan ge njane: «Yánya dágave na mazla-aara, tsetse ezzlálá á dem Yahudiya, a de naránna emnde á njane na tá áhuwa keni slera á njá. ⁴ Adaba edda una ni á kátá emnde bademme tá diyeddiye njane wá, á shebeka ire-aara. Ábi ká maga najipu-aha á ba ka? Shagera ba ká de maganaamaga una njanna á katafke á nalga á emnde wá, lauktu tá diyaksediye.» ⁵ Ba egdzar mama-aha-njara keni fartareka áte njane dǵekidǵeki.

⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza á kure wá, ma sarte-ara keni bademme ba shagera. Iya wá, yá duka á dem muǵri njanna, adaba zlaǵe samka sarte-aaruwa emtsaade. ⁷ Kure wá, emnde a duniya tá dzegwánka fákurá áte kelaadire. Amá iya wá, wayarika emnde a duniya, adaba yá márá shagerkire á slera-aatare á segashe. ⁸ Ekkure wá, daumbare á dem muǵri. Amá iya wá, yá duka adaba zlaǵe samka sarte-aaruwa emtsaade.» ⁹ A ndaterse una njanna, a njehe am kwará á Galili, njane zlaalaaka.

Yaisu am muǵri á *bere-aha á kacakaca

¹⁰ Zlarzlálá egdzar mama-aha-njara á de zá muǵri njanna maa, shebanve ire-aara atuge ice-aatare njane keni á duhe á dem muǵri njanna, amá wá, marateranka ire-aara ge emnde. ¹¹ Male-aha á Yahudiya-aha tá anǵwa tataya ba Yaisu am muǵri njanna, tá anǵwa enndáva am dágave á emnde: «Kwa naaná áme Yaisu?» ¹² Daaci bademme á emnde am muǵri njanna, tá ndáhá ba elva á Yaisu am dágave-aatare an gá kwará. A ba emnde umele: «Yaisu njanna wá, ura maggwe.» A ba emnde umele: «Zhel njanna slekeda emnde.» ¹³ Amá bademme á una njanna tá ndaaná á ba an ila, adaba tá kuva a cenaráterka male-aha á Yahudiya-aha.

¹⁴ Amá am dagave á muǵri wá, tá zhárá ba dámnda Yaisu á dem *mashidi yaikke am Urusaliima, anǵwa á ndater elva ge emnde. ¹⁵ Tá maga ba najipu-aara Yahudiya-aha. Ta bántsa itare: «Zhel na mu a shanaa áme njane diya estuwa na, wallá a ndaase laya á malumireka, uweka?»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Elva na yá tsakaná ya na wá, yá ndaaná ya an ire-aaruka, elva-aha ñanna á sáwá áza Dadaamiya na a belibela na. ¹⁷ Edda una ni á kátá mága názena á kataná Dadaamiya wá, á naba diyeddiye elva-aaruwa na, tara a sawa áza Dadaamiya, an tara yá ndaaná ba iya an ndzedá-aaruwa keni. ¹⁸ Edda una ni á ndáhá ba elva á ire-aara, á kataná yaikkire ge ire-aara. Amá edda una á kataná yaikkire ge edda una á belanaa ñane wá, slejirire ba ñane, baaka zlerma am ñane ðekideki. ¹⁹ Sakuránka Muusa *tawraitu emtu? Ay ábi ba palle á kure keni baaka edda una ðabátedaba shairiya-aha na am huðe-aara. Ya gu uwe kena kwá kátá jija na?»

²⁰ A ba emnde na tá am jáháva, tá elvan ge Yaisu: «Ká an shaitaine emtu? Ware ñane á kátá jagja na?»

²¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya magaa ba slera palle an kwaskwe á puwansepuwe, amá bademme á kure kwá maga ba najipu-aara. ²² A ba Muusa am *tawraitu wá: Kwá belá egdzere am shedekwe am hare ge tiisire. Ge jirire wá, a fantauwa Muusa ka, ta fantau am eggye-aha á kure werre. Adaba elva á Muusa ñanna wá, kwá anjka belá egdzere am shedekwe ma an kwaskwe á puwansepuwe keni. ²³ Má kwá anjka maga una ñanna an kwaskwe á puwansepuwe geni a badzevka tawraitu á Muusa, sakwa ura lapika vuwa-aara emtu? Labára kwá ica erwaunde áte ya geni labára ya mbá ura an kwaskwe á puwansepuwe, ura lapika vuwa-aara tsa? ²⁴ Yawánya mága jeba una. Zharauka kure názena áte iga na, amá magaumága jirire.»

Watsé ba Yaisu una *Almasiihu na emtu?

²⁵ A ba emnde a Urusaliima: «Edda una tá tatayán ge ja ba shifa-aara na ñane ka una? ²⁶ Anjka á ndá elva-aara ba parakke mazla-aara, baaka ura á piyantepiya. Watsé diyareddiye male-aha á miya ganakini ba ñane una *Almasiihu ka? ²⁷ Amá keni estuweka. Má watsé samsa Almasiihu wá, watsé baaka ura á diyeddiye tate na a sawa átekwa. Amá náza á zhel na diyamidiya bademme tate na ni á sawa ñane átekwa.»

²⁸ Am sarte ñanna maa, Yaisu anjka á ndater elva ge emnde am *mashidi yaikke. A kante kwará, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina diyakuridiya emtu ba jirire? Diyakuridiya emtu tate na ya sawa átekwa? Iya wá, sanká ba ya an ire-aaruwa, anjka edda una a belibela, diyakurka ba kure. Edda-aara ñanna ura jirire seke ñane baaka. ²⁹ Iya wá, diyandiya edda-aara, adaba ya sawa ázerjara, a beliyaa ba ñane.» ³⁰ Tá kátá ekseksa, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva, adaba zlafe samka sarte-aara. ³¹ Mbate kwakya emnde na fartarefe áte ñane am jáháva ñanna. Ta bantsa itare: «Una ni ta bantsa watsé á sawa *Almasiihu umele, á se maga najipu-aha na á jauje ge náza á zhel na zlafe adaliye?»

Kwakwane-aha á *Farisa-aha antara male-aha á *liman-aha tá de eksa Yaisu

³² Cenaarácena *Farisa-aha elva na tá anjka ndaaná emnde áte Yaisu an ila maa, ta naba magaa sawari antara male-aha á *liman-aha, daaci ta naba puwaa emnde a ufa mashidi á de eksa Yaisu na. ³³ Náanna Yaisu estuwa, a ba ñane á elvan ge emnde: «Iya wá, yá haraaka kwakya ázekure mazla-aara, yá eptsá ádeza edda una a belibela na. ³⁴ Watsé kwá tatayitáyaya, amá watsé kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya.»

³⁵ A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watsé á deme kena ñane ni, miya mi taa daaka na? Watsé á zlalá ádeza Yahudiya-aha á miya na zlalazlalá á dem dágave á Yunaniñkau-aha na, ge magateraa waazu ge Yunaniñkau-aha ka? ³⁶ Elva na a bantsa ñane ni, watsé kwá tatayitáyaya, amá watsé kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya, a ba ñane na mu, á kátá ba uwe ñane?»

Haye na á vante shifa ge ura

³⁷ Daaci kwaskwe na ni á zle muñri ñanna átekwa na wá, jauje ge hare-aha umele bademme am muñri ñanna. Vacite ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a tsaaha am dágave á emnde, a kante kwará ba shagera, a ba ñane á elvan ge emnde: «Ma á wáná ndera ge ware keni a se shushe ázerwa. ³⁸ Ma a fetaara ware áte ya keni, a jerje háye am edda-aara, háye na ni á vante shifa ge ura á degeza am edda-aara. Una názu a ndaana wakita á Dadaamiya.» ³⁹ Yaisu á ndá elva a Shedekwe Cufedde na watsé tá sháná emnde á fetarfe. Am sarte ñanna zlafe sharánka Shedekwe Cufedde emtsaafde, adaba zlafe demka Yaisu am yaikkire-aara.

Bademme an tega ye á emnde áte Yaisu

⁴⁰ Am sarte na cenaarvaacena emnde a jáháva elva-aara ñanna maa, a ba emnde umele-aatare: «Zhel na, ba jirire ba ñane nabi na ta baa watsé á sawa na.» ⁴¹ A ba emnde umele: «*Almasiihu na ba ñane.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «Almasiihu na tá enndá na á jesare am Galili ka. ⁴² Adaba a ba wakita á Dadaamiya wá, Almasiihu á de

jesare á ba am dágave á emnde a jeba á *Dawuda, á jesare am Baytilama ekse na ndza á njá amkwa Dawuda ñanna.»⁴³ Baɗemme á ye á emnde am jáháva gevge gergere am elva a Yaisu ñanna.⁴⁴ Emnde umele am dágave-aatare tá kátá eksa Yaisu, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva.

Male-aha á Yahudiya-aha fartarka áte Yaisu

⁴⁵ Daaci eptsaraapetsa kwakwane-aha á *Farisa-aha, antara male-aha á *Iiman-aha na ba estuwa á dezetare. Ta de ndavateruhe ge emnde na, a ba itare tá elvan ge itare: «Labára sakuránka Yaisu na?»⁴⁶ Tá ñwaterante ge emnde na, a ba itare: «Kay! Zhel ñanna ba vaci palle keni cenañeránka ura á ndáhá elva seke ñane.»⁴⁷ A ba Farisa-aha tá elvan ge itare: «Kure keni watse badakurubade zhel na ka?»⁴⁸ Kwa nanna fartarfe male-aha, antara Farisa-aha á ñere áte ñane emtu?⁴⁹ Ábi sey tá fetaara ba ngudí-aha áte ñane, emnde na diyarka *tawraitá ðekíðeki, tá an nyainye áza Dadaamiya na.»

⁵⁰ Amá añkwa Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu an vayiya na am dagave-aatare, ñane keni ba palle á Farisa-aha na tá áhuwa ñanna, a ba ñane á elvan ge itare:⁵¹ «Ay degiya am tawraitá á miya wá, mi taa ngufeka ura ba estuwa, sey máki cenamivaacena elva am mbuwe-aara antara názena a guwaa ñane.»⁵² A ba itare tá elvan ge Nikaudaimus: «Ekka keni ka ura á Galilí emtu a gá? Eppákyá názu am huðe á wakita má watse ká shánsha ba palle keni nabi na a jesaare am Galilí!»

((⁵³ Am iga á una ñanna maa, ma ware keni a eksaa ba baráma de mba-aara.

8

Mukse na ta ekseva am gwardzire

¹ Yaisu wá, a dete ire á Wa Anyaranyara. ² Ba enjlya-waabere wá, a tsekweše, a eptsá á ba dem *mashidí yaikke suuwe, a de ñjehe, ta duhe ge emnde ádezenjara, a fantau ge vaterte sera á elva. ³ Daaci malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha ta naba sanaa mukse ta ekseva am gwardzire, ta tsa mukse na á katafke á emnde baɗemme. ⁴ Daaci ta ndavanu elva ge Yaisu: «Malum,» a ba itare, tá elvan ge ñane: «Náwa mukse na wá, ña eksevaa am gwardzire. ⁵ Názu a bañerna Muusa am *tawraitá wá, mukse na á maga jeba una wá, ba tá ja shifa-aara an nákwá. Ekka mu ázara á ba elva á ña?»⁶ Ta banaa una ba geni tá tsagwadáná an ñane, geni tá shánsha elva na an dzálá am mbuwe-aara. Amá a gaavehe ge Yaisu, añkwa á puwa áte haha an gulanda-aara. ⁷ Am itare yaránka ndáva na, á kante ire Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki añkwa edda una ndza maganaaka haypa ðekíðeki am kure wá, a fantaufe edda-aara zunñwe ge dzega mukse na an nákwá.»⁸ A ndaase una ñanna, a gaavehe zlafe ádalíye, añkwa á puwa áte haha an gulanda-aara. ⁹ Ba ta cenaa elva ñanna wá, ta fantau ge zlalá an palpale, ta fantuwa male zunñwe, a jauwa ba mukse na palle á tse á katafke á Yaisu. ¹⁰ A kante ire Yaisu, a ba ñane á elvan ge mukse ñanna: «Tá áme emnde na? Baaka edda una dzegwándzegwa ngudáknğudá emtu?»¹¹ A ñwanante ge mukse na, a ba ñane: «Baaka degiya malum.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Iya keni yá ngudáñka. Ezzlálá, amá dalika á maga haypa.»))

Yaisu wá, parakkire ge duniya

¹² A ba Yaisu zlafe ádalíye á elvan ge emnde: «Ba iya una ya parakkire ge duniya. Ma a ðabiyaa ware keni á shánsha parakkire na á vante shifa ge ura na, edda-aara á zlalesa am tabedammire mazla-aara.»

¹³ A ba *Farisa-aha tá elvan ge ñane: «Ká añkwa á maganá ba ka seyðire áte ire á ña na wá, elva á ña ñanna jirireka ðekíðeki.»

¹⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma yá maganá ba ya seyðire áte ire-aaruwa keni, elva-aaruwa jirire. Adaba diyandiya tate na ya sawa átekwa, diyandiya tate na yá zlalá ádetekwa. Amá kure diyakurka ma tate na ni ya sawa átekwa, ma tate na yá zlalá ádetekwa keni. ¹⁵ Kure kwá naba ícanve elva áte ura, áte una kwá kataná kure emndimagwaha, amá iya yá ngufeka ura ðekíðeki. ¹⁶ Ma ya ícanve elva áte ura keni, yá maganá á ba an jirire, adaba ganevka an ire-aaruwa am elva ñanna, amá añkwa Edderwa na a ðelíðela na antara ya. ¹⁷ Añkwa an puwa am *tawraitá á kure, a ba ñane: Máki seyde-aha buwa ta ndaase ba elva palle wá, elva-aatare jirire. ¹⁸ Náwa yá añkwa maga seyðire áte ire-aaruwa. Edderwa na a ðelíðela na keni añkwa á maga seyðire áte ya.»

¹⁹ A ba itare tá elvan ge Yaisu «Áma eddeña ñanna?» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya keni diyakurika sakwa Edderwa emtu? Ma andze diyakuridiya wá, ma kwá naba diyeddiye Edderwa keni.»

²⁰ Kwaye njane elva na Yaisu a ndater ge emnde am *mashidi yaikke, am tate na tá fá sadake á nasherire átekwa na. Baaka ura a piyante elva-aara d'ekid'eki ad'aba zla'be samka sarte-aara emtsaade.

Kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa na

²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zla'be adaliye: «Iya wá, yá z'lálá, watse kwá tatayitátaya, amá watse kwá shika. Watse kwá emtsa á ba am haypa-aha á kure. Kwá dzegwánka dem tate na yá detekwa ya na.»

²² A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watse á de já ire-aara ka? Adaba a ba njane, kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa.» ²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure kwa jesaare á ba am duniya na, amá iya wá, ya sawa á sa am samaya. Kure kwa ba emnde a duniya na, amá iya wá, ya ura á duniya-ka. ²⁴ Ya bakurnaa adaba una njanna watse kwá emtsemtsa á ba am haypa-aha á kure. Ad'aba ba jirire watse kwá emtsa á ba am haypa-aha kure máki fakurtaareka ganakini ba iya una Iya.»

²⁵ A ba itare tá elvan ge njane: «Ka ware?» A njwaterante, a ba njane: «Ya ba edda una kwaye am fantaufe ya ndaakur ba njane na. ²⁶ Yá an elva kwakya ge ndanaa áte kure, ba jirire kwá taa njezleka am elva njanna. Amá bademme ba jirire. Ad'aba yá ndaakur ba názena ya cenanaa áza edda una a belibela na.»

²⁷ Cenaránka d'ekid'eki geni á ndater elva á Eddeņara. ²⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vacite na ni kakuranteka *Ura á emnde bademme wá, kwá de dise ba vacite njanna, ganakini iya wá, ya ba Iya. Kwá de diyeddiye geni názena yá maganá ya bademme na wá, ba iya an ire-aaruwa ka. Ma yá ndáhá uwe keni, yá ndá ba názena a kwarisaa Edderwa. ²⁹ Edda una a belibela na anj'kwa antara ya, á yika ya palle d'ekid'eki, ad'aba ma vaatara keni yá magá ba názena á kataná njane.»

³⁰ Ba Yaisu a ndaese una njanna wá, emnde kwakya fartarfe áte njane.

Emnde a mága haypa ta náve-aha á haypa

³¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge Yahudiya-aha na fartarfe áte njane: «Máki tsakuraatse á ba áte elva-aaruwa wá, kwa emnde-aaruwa ba jirire, ³² kure kwá diyeddiye jirire, jirire á kure á palakuraapálá. Kwá kwaraná ba kure ire á kure.» ³³ A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ázara a ba ka? Njere nj eggye-aha á Ibrahimia miyenne, ba vaci palle keni danjeremka am erva á ura ni, watse kwá kwaraná ba kure ire á kure, á ba ka?»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una á magá ba haypa na, edda-aara náve á haypa. ³⁵ Náve wá, ma estara keni á gevka ura á hu'fe á há d'ekid'eki. Amá egdzere wá, ma vaatara keni ba ura á hu'fe á há njanna. ³⁶ Daaci máki a palakuraa *Egdza á Dadaamiya am navire á kure wá, shakuránsha ire á kure ba jirire. ³⁷ Diyandiyá degiya ganakini kwa eggye-aha á Ibrahimia. Amá labára kena kwá liyieka elva-aaruwa, kwá anj'kwa á tataya ja shifa-aaruwa na? ³⁸ Yá ndá ba názena ya naaná áza Edderwa, kure keni kwá magá ba názena a bakurnaa eddekure.»

³⁹ A ba itare, tá elvan ge Yaisu: «Eddeņere ba Ibrahimia ge njere.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa egdzara á Ibrahimia ba jirire wá, ma kwá maga ba názena ndza a maganaa njane. ⁴⁰ Amá náwa yá anj'kwa ndaakur ba jirire názena ya cenanaa ya áza Dadaamiya, aley kure kwá tataya ba já shifa-aaruwa. Ibrahimia wá, njane magaaka una d'ekid'eki. ⁴¹ Kure kwá maga ba slera á eddekure.» A ba itare tá elvan ge njane: «[Jere nj masagwa-aha ka d'ekid'eki, Eddeņere ba Dadaamiya palle.»

⁴² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze ni kwa egdzara á Dadaamiya ba jirire wá, ma andze kwá wayiwáyá. Ad'aba iya ya sawa ázenara ge sezekure na. Sanka ba ya an ire-aaruwa, a beliyaa ba njane, yá njá á ba áte njane áhuna na. ⁴³ Labára njane á duka elva-aaruwa á dem ire á kure d'ekid'eki? Á duka á dem ire á kure ad'aba kwá dzegwánka cena elva-aaruwa. ⁴⁴ Kure wá, eddekure ba Shaitaine. Kwá kátá maga názena á kataná eddekure. Ad'aba njane sleceba emnde kwaye am fakta, baaka jirire-aara d'ekid'eki, ad'aba baaka jirire am njane. Ndáhá fida wá, duksa-aara ge njane, ad'aba slera-aara ba fida, njane male á fida. ⁴⁵ Amá iya wá, yá ndáhá ba jirire. Ad'aba una njanna wayakurika. ⁴⁶ Emtu ware edda-aara am kure á sansese haypa-aaruwa parakke? Ay má yá ndá ba jirire bademme, labára kwá fetarka áte ya? ⁴⁷ Ura á Dadaamiya wá, á cená elva á Dadaamiya. Amá kure kwa emnde á Dadaamiya-ka. Ad'aba una njanna kwá feka hyema áte elva-aaruwa.»

Kwaye zla'be yareka Ibrahimia anj'kwa Yaisu

⁴⁸ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge Yaisu: «Ndanjeran'ka emtu ganakini ka wá, ka ura *Samariya? Ndza ndanjeran'ka emtu ganakini ká an jini am ire?» ⁴⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá an shaitaine ka d'ekid'eki, yá galá ba Edderwa, amá kure kwá anj'kwa epsawipsawa. ⁵⁰ Iya wá, ndanka ya ganakini a galarigálá emnde. Amá anj'kwa edda

una a wayiyantaa ñane ganakini a galarigálá emnde. Daaci watse á ndaaná ba ñane elva á kure. ⁵¹ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a magaa fesarefire am elva-aaruwa, ñane á emtseka ðekidefeki.»

⁵² A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ñane: «Kina wá, diyañerdiya mazla-aara geni ba jirire ká an jini am ire. Ibrahim emtsametsa, nabi-aha umele keni matsarmatsa, ekka ni má ura á maga fesarefire am elva á ña, á emtseka, á ba ka? ⁵³ Eggyemiya Ibrahim an ire-aara maa, emtsametsa, jakuje ge ñane emtu? Nabi-aha keni emtsaremetsa, ka mu ká zhárá ire á ña ka ware?»

⁵⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki yá galaná ba iya ire-aaruwa wá, yaikkire-aaruwa hyepka duksa ðekidefeki. Iya á galiya ba Edderwa. Ba ñane edda una kwa bantsa kure Dadaamiya na. ⁵⁵ Amá diyakurka ñane ñanna ðekidefeki. Iya wá, diyandiya. Ma ya bánba diyanka wá, ya slefida seke kure. Diyandiya ba parakke, yá ankwá á fansarefe am elva na á ndaaná ñane. ⁵⁶ Dadaamiya ndza a banánba ge eggyekure Ibrahim ganakini watse á hyemhye am sarte-aaruwa, a higa jipu arge elva ñanna. Am sarte na marannaamará Dadaamiya, ervaunñe-aara ndza ba seke nama.»

⁵⁷ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge ñane: «Ba yáwe kul ilyeñe keni ká hyefka ni, ka nánna Ibrahim, a ba ka?» ⁵⁸ «Yá ndaakur ba jirire,» a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwaye zlañe yareka Ibrahim keni yá ankwá ya.» ⁵⁹ Ta naba halem nákwá am erva tá kátá eddzága maa, a naba shebevhe ge Yaisu, a sesehe am mashidi ñanna.

9

Yaisu mbanaambe ura wulfe ta yán ba estuwa

¹ Daaci ankwá á degashe Yaisu am tate umele wá, a naa ura wulfe ta yán ba estuwa. ² Ta ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, ta yanaa adaba haypa á ware zhel na wulfe? Haypa á tara eddenjara an emmenjara emtu? Emtu haypa-aara ba ge ñane he?» ³ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ta yese wulfe adaba haypa-aara ka, tara eddenjara an emmenjara keni haypa-aatare ka. Una a gev ba geni a naránna emnde slera yaikke na á de maganá Dadaamiya áte ñane. ⁴ Am zlañe ankwá tsawe vaciya wá, magaumimága slera á edda una a belibela na. Adaba ankwá á sawa yayiya, ura á dzegwánka mága slera mázla-aara. ⁵ Am sarte na zlañe yá ankwá am duniya na wá, ya parakkire ge duniya.»

⁶ Ba a ndaase elva ñanna, mazle-aara a naba kyefaa nyaihe á dem áhá, a wasletaa egdza haha cekwaangudi an nyaihe-aara, a ndabanuanuhe ge ice á wulfe na, ⁷ a ba ñane á elvan ge ñane: «Ezzlálá de baraabará ice á ña am derve na tá ðaná an Silauwam na.» Silauwam ñanna wá, amaana: slebela. A duhe ge wulfe na, a de baraa ice-aara wá, ankwá a nanna. Á sá wá, ba lanñe ice-aara.

⁸ Daaci emnde a slala-aara, antara emnde na ndza ta naa á ñala na, a ba itare: «Una ni ba wulfe na á ñala, á njá áhuwa na ka?» ⁹ A ba emnde umele: «Ba ñane.» Amá a ba emnde umele: «Una ñaneka, ba gáráva.» Amá «Una ba iya,» a ba ñane á elvan ge itare. ¹⁰ Ta ndavanu elva: «A wertaa estara ice á ña?» a ba itare tá elvan ge ñane. ¹¹ A ñwaterante, a ba ñane: «Ankwá ura zhera-aara Yaisu, a wasletaa haha cekwaangudi, a naba ndabinu ge ice-aaruwa wá, a ba ñane á elvan ge iya, ezzlálá de baraabará ice á ña am derve á Silauwam. Ya naba duhe á dete we á derve ñanna, ya baraa ice-aaruwa wá, yá nanna ice.»

¹² «Áma zhel ñanna?», a ba itare tá elvan ge ñane. «Diyanka», a ba ñane á elvan ge itare.

**Farisa-aha tá ndavanu elva ge ura wulfe ta yanaa an ñane*

¹³ Daaci ta naba dá zhel na ndza wulfe, amá shánsha ice-aara na ádeza *Farisa-aha. ¹⁴ Adaba háre na ni Yaisu a wasletaa egdza haha, a ndabanuanuhe ge ice á wulfe na wá, kwaskwe á puwansepuwe. ¹⁵ Adaba una ñanna, Farisa-aha ta ndavanu ge zhel ñanna, a ba itare tá elvan ge ñane: «A mágava estara ñane kina ká ankwá á nanna ice na?» A ñwaterante, a ba ñane: «Ba a wasletaa egdza haha, a ndabinuhe ge ice, ya de baraa ice-aaruwa wá, yá ankwá á nanna.» ¹⁶ A ba emnde umele am dagave á Farisa-aha: «Ma a maganaa ware una ñanna keni, a belanaa Dadaamiya ka ðekidefeki, adaba ankwá á badza kwaskwe á puwansepuwe.» Amá a ba emnde umele-aatare: «Slehaypa ni á dzegwándzegwa mága najipu-aha na?» Daaci ye-aatare gevge gergere.

¹⁷ *Farisa-aha ta ndavanu elva zlañe ádalije ge wulfe na shánsha ice-aara na: «Ekka mu ázara a ba elva á ña áte edda una a werakanta ice ñanna?» A ba ñane: «Nabi á Dadaamiya.»

¹⁸ Mazla-aara eksararka male-aha á Yahudiya-aha ganakini zhel njanna ndza wulfe werre, a shanaa an sha ice. Ta naba detaa tara eddenjara an emmenjara. ¹⁹ Ta se ndavateruhe, a ba itare: «Una ba jirire ba egdza á kure emtu? Ndaundá ba jirire ndza kwa yán ba wulfe emtu? Ay a sawa estara á nanna ice na?»

²⁰ Ta njwaterante ge tara eddenjara an emmenjara, a ba itare: «Egdzere wá, ba egdza á njere, ja yese ba wulfe. ²¹ Amá ma a shanaa estara ice keni diyanjerka, ma a vantaa ware ice keni diyanjerka. Njane keni egdzere-ka mázla-aara, ndavawanundave ba ge njane, a njwutenjwa ba njane an ire-aara.» ²² Ta ndaa una tara eddenjara an emmenjara na wá, adába a wáterá lyáwá átuge male-aha á Yahudiya-aha. Adába zlaruzle male-aha á Yahudiya-aha am sawari-aatare, geni ma a ndaasa ware Yaisu wá, *Almasiihu, tá ngjansenggye edda-aara am jeba-aatare ba d'ekid'eki. ²³ Ta ndaaná adába una njanna tara eddenjara an emmenjara: Njane keni egdzere-ka mázla-aara, a njwutenjwa ba njane an ire-aara na.

²⁴ *Farisa-aha ta d'ante zhel na ndza wulfe, shánsha ice na ge buwire, a ba itare tá elvan ge njane: «Njere wá, diyanjerdiya ganakini zhel njanna slehaypa. Azara á ba elva á nj? Enndá jirire á katafke á Dadaamiya!» ²⁵ A njwaterante, a ba njane á elvan ge itare: «Iya wá, ma anjwa haypa-aara, ma baaka haypa-aara keni diyanka ya. Duksa palle ya disaa ya wá, ndza ya wulfe, kina wá, yá anjwa á nanna.»

²⁶ Ta ndavanuhe zlafe adaliye, a ba itare tá elvan ge njane: «A magakaa uwe lauktu a werthehe ge ice á nj na?» ²⁷ A njwaterante, a ba njane: «Ábi ya ndakurndáhá cenakurka. Kwá kátá yá bakurá uwe kena adaliye? Emtu kure keni kwá kátá gev emnde a d'aba njane?» ²⁸ Tá zlazlevaaha, a ba itare tá elvan ge njane: «Ká sled'aba njane ba ka! Njere wá, nj emnde a d'aba Muusa. ²⁹ Adaba Muusa wá, diyanjerdiya ta ndaa elva an Dadaamiya, amá njane ba tate na á sawa átekwa, diyaa ware?»

³⁰ A ba zhel na: «Kwaye kwa najipu! Zhel na a weritaa ice na ni diyakurka kure tate na a sawa átekwa?» ³¹ Amá wá, diyamidiya slehaypa wá, Dadaamiya á njwanárka d'ekid'eki, sey edda una ni á galá njane, antara á maga namaari-aara. ³² Kwaye á ba am fakta á duniya keni, vaci palle ndza cenamiyánka ta weranantaa ice ge wulfe na ta yanana an njane. ³³ Daaci zhel njanna, ma andze a belanaa Dadaamiya ka wá, ma andze á dzegwánka ba mága uwe keni.»

³⁴ «Ka wá, ka slehaypa kwaye á sawa am hufe á emmenja, ká kwaranjersá ka duksa ge njere emtu?» Daaci ta naba ngjyanse á segashe am mashidi.

Yaisu á ndáhá elva á wulfire am ervaujfe

³⁵ Am sarte na cenáncena Yaisu ganakini ngjyansenggye maa, a naba de tataya tate-aara. De shánsha, a ba njane á elvan ge njane: «Faktarefe áte *Ura á emnde bademme emtu?» ³⁶ A njwanante a ba njane: «Njane mu ware njane malum, geni yá fetarfe áte njane?» ³⁷ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ká zhárá ba njane maa, ba edda una á ndaaka elva na.» ³⁸ «Fanaktarfe Yaakadada», a ba njane á elvan ge njane, a kezlanaa ugje am áhá.

³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Sawa-aaruwa ge iya á sem duniya na wá, ya se lá wulfe-aha geni itare tá shánsha tá nánna duksa. Amá emnde na ta bantsa itare tá nanna na wá, tá gevge wulfe-aha.»

⁴⁰ Cenaráncena *Farisa-aha na tá anjwa áhuwa na, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Njere keni nj wulfe-aha emtu?» ⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa wulfe-aha wá, ma baaka haypa á kure. Amá kwa bántsa kure anjwa ice á kure tsawe wá, haypa á kure ba nj-aara.»

10

Suni shagera an kyawe-aha-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe adaliye: «Yá ndaakur ba jirire: má ura á dem gargare á kyawe-aha ni, daaka á kya we-aara, a naba tsekweme á kyá ire á riya wá, edda-aara njanna neyle, slezá baráma. ² Amá edda una ni á duwa á kya we á gargare wá, ba njane una suni á kyawe-aha. ³ Daaci slewera gargare, á weranántewera gargare ge suni, njane á d'áhá kyawe-aha-aara an zhera an zhera, kyawe-aha tá cenáncena kwárá-aara, tá ed'faba ásegashe. ⁴ Máki saterse ásegashe maa, á dedda njane á katafke, tá d'abáná kyawe-aha-aara á kataliya, adába diyardiya kwárá-aara. ⁵ Amá kyawe-aha tá d'abeka edda una diyarka, á wáterá lyáwá átuge njane, adába diyarka kwárá-aara.»

⁶ Kwaye njane naraje na a baterna Yaisu, amá cenaránka naraje-aara, ma a bateraa elva áte uwe keni.

Yaisu suni shagera

⁷ Lauktu a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ba iya una ya we á gargare á kyawe-aha. ⁸ Bademme á emnde na ta sawa ákatafke-aaruwa, ta ba neyle-aha, ta emnde a zá baráma. Adaba una nanna diyaraterka kyawe-aha, cenarka elva-aatare. ⁹ Ba iya una ya we á gargare. Ma ware una á dema á kya ya á dem gargare na, á shánsha ire-aara, á duwa á ba an enkale-aara, á sesse keni á ba an enkale-aara, á shánsha náza zá-aara á ba an unjule-aara. ¹⁰ Neyle wá, á sá ba mága neyilire geni á icica, á kefánaakeda. Amá iya wá, ya sawa ganakini kyawe-aha tá shánsha shifa, tá njinja an shifa-aatare lanje.

¹¹ «Ba iya una ya suni shagera. Ya suni shagera na ni yá dzameka shifa-aaruwa dekideki adaba kyawe-aha-aaruwa. ¹² Amá suni na á piyá ba geni a shánsha mbera-aara, nane gevka edda á kyawe-aha wá, gevka suni shagera. Máki nanna ankwá á sawa indale wá, á zhagada ire-aara, daaci á kyateraakya indale kyawe-aha na, á dzadzatervedzadze. ¹³ Á zhagada shifa-aara, adaba nane baaka lambe-aara áte kyawe-aha. Á dzámá ba mbera-aara palle. ¹⁴ Ba iya una ya suni shagera, diyandiya kyawe-aha-aaruwa, itare keni diyaridiya ¹⁵ ba seke una ni a diyidiya Edderwa, iya keni diyandiya nane na. Yá dzameka shifa-aaruwa dekideki adaba kyawe-aha-aaruwa. ¹⁶ Iyau, zlafe tá ankwá kyawe-aha-aaruwa umele ágashe, saremka á sem walde. Shagera ba yá satersa itare keni á sem walde, tá se cena kwárá-aaruwa. Tá se njá am walde palle, suni á gev ba palle.

¹⁷ «Wayiwáya jipu Edderwa, adaba eksanarekse yá shifa-aaruwa, watse yá shánsha zlafe adaliye. ¹⁸ Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa já shifa-aaruwa, ya eksera ba ya emtsa. Yá naba emtsemtsa, amá ya an hakuma á tse am faya. Yá magán ba seke una a binaa Edderwa.»

¹⁹ Elva-aara nanna a tsante elva yaikke zlafe adaliye am dagave á Yahudiya-aha. ²⁰ Kwakya emnde am dagave-aatare ta baa: «Ura an jini am ire, an weshá ire-aara, kwá cena uwe áte elva-aara?» ²¹ A ba emnde umele-aatare: «Una fida, ura an weshá ire-aara wá, á taa ndaaseka elva estuwa. Há! Ura an weshá ire-aara ni á weratertá ice ge wulfe-aha?»

Kwalarekwále Yahudiya-aha ge fetaare áte Yaisu

²² Daaci samsa sarte á mága munri á wera *mashidi yaikke am Urusaliima maa, ta naba gyaam munri. Sarte nanna, sarte á lailaidfire. ²³ Daaci vacite umele, ankwá á já daba Yaisu am dzadzáwe á mashidi, am tate na tá daháná an dzadzawe á Suleymanu na maa, ²⁴ de jarammeje zlafe adaliye Yahudiya-aha á katafke-aara, a ba itare tá elvan ge nane: «Máki ba jirire ba ka una ka *Almasiihu á Dadaamiya wá, ndanerdá jirire-aara, geni a shunjuleka ire á nere mázle-aara. Kinekineka ná ufa ba una ázeña.»

²⁵ A njwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha fakurtaareka áte ya. Slera na yá ankwá á maganá ya na wá, yá maganá á ba an hakuma á Edderwa. Una nanna á bakurá ba elva ge kure áte ya, ma ya ware keni. ²⁶ Aley kwá fetareka áte ya, adaba kwa kyawe-aha-aaruwa. ²⁷ Kyawe-aha-aaruwa wá, tá cena kwárá-aaruwa, tá dabidába, iya keni diyanagerdiya. ²⁸ Yá vaterte shifa na á zleka na, tá emtsaka dekideki, baaka ura á dzegwándzegwa saterse am erva-aaruwa. ²⁹ Edderwa na a vite kyawe-aha nanna, yaikke ba nane arge duksa bademme. Baaka ura á dzegwándzegwa sanse kyawe-aha nanna am erva á Edderwa. ³⁰ Iya antara Edderwa na ba palle.»

³¹ Daaci Yahudiya-aha ta naba haletaa nákwá zlafe adaliye, tá kátá ejja. ³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náwa kwakya slera shagera shagera na ya maganaa ya am dagave á kure an hákuma á Edderwa. Kina kwá kátá jiyá an nákwá adaba ura-ara palle?» ³³ A ba Yahudiya-aha nanna tá elvan ge nane: «[Já jáká an nákwá adaba shagerire na ka maganaa ka ka. Amá ná jáká adaba elva mándzawe na ká ndaná ka áte Dadaamiya. Ka keni ka ba urimagwe, amá ka ganve ire á na Dadaamiya.»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ankwá an puwa am *tawraitá á kure, a ba Dadaamiya: Kure kwa dadaamiya-aha. ³⁵ Diyamidiya názu an puwa am wakita á Dadaamiya wá, baaka ura á ebzebza. Dadaamiya a detaa emnde na ni a vaterle elva-aara ta dadaamiya-aha. ³⁶ Janateruka ya ge emnde nanna emtu, ya na a eksisaa ba Dadaamiya, a beliyaa á sem duniya? Kwa baa yá ankwá á zlazla Dadaamiya, adaba ya baa: ya *Egdza á Dadaamiya? Áma nane zlázele nanna? ³⁷ Máki kwá ezzhárá slera na yá maganá ya slera á Edderwa ka, fautareka áte ya. ³⁸ Amá máki yá mága ba slera á Edderwa ba jirire wá, ma kwá fetareka áte ya keni, fautarefe kure á ba áte slera-aaruwa nanna, geni kwá diyeddiye jirire-aara, ganakini iya antara Edderwa na ba palle.»

³⁹ Tá kátá ekseksa, amá sharánka zlafe adaliye. ⁴⁰ A zlahe ge Yaisu á dete iga a guwa á Urdun, tate á mága baptisma á Yuhanna, a de njehe áhuwa. ⁴¹ Amá kwakya

emnde ta kelaa á dezeńara. Ta bántsa emnde ñanna am dagave-aatare: «Yuhanna wá, ñaaka najipu na a maganaa ñane, amá bañemme á názena a ndaanaa ñane áte zhel na bañemme ba jirire.»⁴² Emnde kwakya fartarfe áte ñane am tate ñanna.

11

Emtsamtsa Laajarus

¹ Ankwá zhel emnde a Baytaniya umele zhera-aara Laajarus wá, lapika ba zlazláda. Egdzar mama-aha-ñara ñwasha, tara Marta antara Maari kení tá á ba am ekse ñanna. ² Maari ñanna wá, ba Maari na ndza a puwar náza se áte sera ge Yaakadada, a halanaahe an úgje á ire-aara na. Laajarus lapika na egdza emmenjara ge Maari ñanna.

³ Daaci egdzar mama-aha ñwasha buwa ñanna, ta naba belanve ura ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Yaakadada, náwa lapika ura á ña Laajarus.» ⁴ Cenánçena Yaisu labare ñanna maa, a ba ñane: «Lapikere á Laajarus á taa jeka shifa-aara. Amá watse tá nanna emnde yaikkire á Dadaamiya, antara yaikkire á Egdza-aara kení, adaba lapikere-aara zhel ñanna.»

⁵ Yaisu wayatertewáyá jipu tara Maari antara Marta ira Laajarus. ⁶ Adaba una ñanna daaka watsawatse am sarte na a cenaa labare á lapikere á Laajarus na. A gaa háre buwa am tate ñanna, am iga-aara lauktu a tse, a duwa.

⁷ Am iga a háre buwa ñanna maa, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Mi zláláwa, mi eptsá ádaliye á dem Yahudiya.» ⁸ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Malum, á ba am háre-aha na tá kátá jakjá Yahudiya-aha á ba an nákwá ni, ká kátá eptsá ádaliye á ba ádehuwa?» ⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya emtu ganakini ankwá saa kelaawa ju buwa am váha palle? Máki ura á zlálá an vaciya wá, á jeka ektápaare. Adaba ankwá parakkire am duniya. ¹⁰ Amá máki edda-aara á zlálá an vayiya wá, á naba ejja ektápaare, adaba ñaaka parakkire am ñane.»

¹¹ Am iga á elva-aara ñanna maa, a ba ñane zlafe ádaliye á elvan ge itare: «Ankwá á paa háre ura á miya Laajarus, amá yá de tsantetse am háre-aara ñanna.» ¹² A ba pukura-aha tá elvan ge ñane: «Yaakadada máki á pupe háre wá, una watse á mbembe.» ¹³ Yaisu ankwá á baterá ñaaka Laajarus emtsamtsa, pukura-aha ta kurken á ndater ba háre á jirire. ¹⁴ A naba ndaterse ba parakke Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ñaaka emtsamtsa Laajarus. ¹⁵ Iya wá, yá higa jipu adaba lámare ñanna a shaa Laajarus am iga-aaruwa. Una a magava estuwa na wá, adaba ba kure, geni a farfe zlafe adaliye fetarfíre á kure áte iya. Daaci tsaumitse, mi zláláwa mi dezeńara.» ¹⁶ A ba Taumas, (Wulhe kení ba zhera-aara,) a ba ñane á elvan ge pukura-aha umele: «Mi kení mi zlalawa, mi de emtsa ba kerde antara ñane.»

Ba Yaisu una sletsa emnde am faya

¹⁷ Lauktu á daada Yaisu á dem Baytaniya maa, a de beraa hedarehe Laajarus zlaulze, háre-aara ufade am evege. ¹⁸ Ekse á Baytaniya ñanna ba herzhe an Urusaliima á maga ba kilaumaiter keye. ¹⁹ Yahudiya-aha kwakya ta sem mba á tara Maari antara Marta, ta se gater use adaba a kedaa egdza emmetare.

²⁰ Am sarte na cenánçena Marta ganakini sámisa Yaisu maa, a naba tsetehe, a zlaa á de yainuye áte baráma a sawa. Maari wá, ñane a nja am mba. ²¹ A ba Marta á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, ma andze ká ankwá áhuna wá, egdza emmerwa ma andze á emtseka dekideki. ²² Amá ba kina kení diyandiya ganakini Dadaamiya á yakveka názena ka ndavanuwa ka.» ²³ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Sey á sesse egdza emmenja á ba an shifa-aara.» ²⁴ «Diyandiya,» a ba Marta. «Diyandiya ganakini watse á tsetse vaci tsa emnde á faya am halavuwa á duniya.»

²⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba iya una ya edda tsa emnde am faya, ba iya una ya slefaterem shifa na á zleka na am vuwa ge emnde. Má ura fetarfe áte ya wá, ma emtsamtsa kení á tsetse á ba an shifa-aara. ²⁶ Ma ware una an shifa, a fetaare áte ya, á emtseka edda-aara dekideki. Faktarfe emtu áte elva-aaruwa na?» ²⁷ «Ane fantarfe, á ba Marta, fantarfe ganakini ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya, ba ka edda una diyanderakdiya ganakini watse ká sawa á sem duniya na.»

Sesse yawe á kyuuwa ge Yaisu

²⁸ Am iga á elva-aara ñanna Marta wá, ba eptsá-aara a detevege egdza emmenjara Maari, a de mbedanuhe an nasherire, a ba ñane á elvan ge ñane: «Samsa Malum ankwá á ndavakndává.» ²⁹ Ba tara cenánçena, antara ba tsetse-aara ge Maari, a duhe ádezeńara. ³⁰ Amá zlafe samka Yaisu á sem huđe á ekse emtsaadé, zlafe á ba am tate ñanna a de yainuwa Marta na. ³¹ Tsetsa Maari an hádzala á segashe maa, bañemme á

Yahudiya-aha na tá njá ázerjara, ta de gater use na keni, tá sa eđfaba. Itare ta kurken á de kyuwa áte irekhyá.

³² Dámda Maari á deza Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ma andze ká ankwá áhuna wá, ma andze á emtseka egdza emmerwa đekidėki.» ³³ Daaci Yaisu á zhará ba á kyuwa Maari na, Yahudiya-aha na ta daa eđfaba na keni bademme tá ankwá kyuwa. Una ñanna wantewa jipu am ervaunđe ge Yaisu. ³⁴ A naba ndavateruhe, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwa heđfanaa áme ñane emtsa ñanna?» «Sawa njá marakanaamárá Yaakadada», a ba itare tá elvan ge ñane. ³⁵ Daaci sessa yawe á kyuwa ge Yaisu keni. ³⁶ Daaci a ba Yahudiya-aha: «Kay, zhel na wayawáyá jipu an Laajarus na.» ³⁷ Amá a ba emnde umele-aatare: «Ábi ba ñane una a weranante ice ge zhel wulfe na? Ay ábi ma andze á janviyaaka piyeta emtsa á Laajarus keni?»

Yaisu tsantetse Laajarus am faya

³⁸ Wantewa zlađe áđaliye am ervaunđe ge Yaisu, a naba duhe á dete irekhyá ñanna. Irekya ñanna keni, ndza ta yese ba evege ba estuwa am uksuwe á palaha, ta heđanuhe an palame. ³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Tambarawanvuwetámbara palame ge we á evege.» A ba Marta egdza emmenjara ge edda una am evege: «Yaakadada, watse á se kwakya degi mazla-aara, ađaba háre ufađe vatena ehheđa-aara.» ⁴⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ndza ndaananjka a ba iya, máki faktarefe watse ká nanna yaikkire á Dadaamiya?» ⁴¹ Daaci ta naba tambaranvuwe páláme na ge we á evege. A kante ice-aara á dem samaya Yaisu, a ba ñane: «Yá ankwá á slafaká we-aaruwa Edderwa, ađaba cenakivaarcene. ⁴² Diyandiya ganakini ká ankwá cenivaarcene ma vaatara keni, amá ya ndaa una ađaba emnde na náwa itare tá ázerwa na, geni a fartarfe ganakini ka ðeliyaa ba ka.»

⁴³ Am iga á maduwa-aara maa, á ba ñane á ba an ka kwárá: «Laajarus, sesse á segashe!» ⁴⁴ A sessehe ge Laajarus antara ba kálpákane na ndza ta fađeme am huđe-aara na bademme. Sera-aha-aara, antara erwa-aha-aara, ira ire-aara bademme á ba an fáđá. A ba Yaisu: «Palawanaapále áte ñane, belawanaabelá.»

Yahudiya-aha tá ankwá maga pute a eksa Yaisu

(Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-12; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Dikele á Yahudiya na ta de gater use ge tara Maari na, ba ta naa najipu na ni a maganaa Yaisu na wá, ta naba fetarhe áte ñane. ⁴⁶ Amá á ba am dagave-aatare, emnde umele ta de balaterse názena a maganaa Yaisu na bademme ge *Farisa-aha. ⁴⁷ Daaci Farisa-aha, antara male-aha á *liman-aha ta jemaa emnde a *kendekyiya yaikke, a ba itare: «Mí magáná estara kina? Náwa zhel na ankwá a far ba mága najipu-aha?» ⁴⁸ Máki mí zharaná á ba an ice wá, watse bademme á emnde tá fetarfe áte zhele na. Daaci watse á tsetse elva yaikke, watse tá demda emnde a Rauma na tá an hakuma na á dem elva ñanna, watse tá mbedanaambeda mashidi á miya yaikke na, tá kedanaakeda larde á miya.»

⁴⁹ Daaci a ba Kayafas, ñane male á *liman-aha am sarte ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure wá, baaka názu kwa disaa kure emtsaade. ⁵⁰ Diyakurka ganakini máki jamija shifa-aara ñane palle á emtsemtsa ađaba emnde, á shansha ire-aara larde á miya emtu?» ⁵¹ Amá wá, a ndaanaa ñane an ire-aara ka una ñanna. Am ba ñane una a gev male á liman-aha am sarte ñanna, a maganaa ba Dadaamiya geni á maganaamaga nabiyire áte Yaisu, geni a emtsemtsa Yaisu am kela á Yahudiya-aha bademme. ⁵² Am kela á Yahudiya-aha ka palle, amá geni á jatermarje ge egdzara á Dadaamiya na tá am huđe á duniya bademme tá gevge palle.

⁵³ Daaci male-aha á Yahudiya-aha ta magaa sawari á ja shifa á Yaisu ba vacite ñanna. ⁵⁴ Ađaba una ñanna Yaisu dalika á jađaba am dagave á Yahudiya-aha áte parakkire. A naba zlalehe á dem ekse umele tá đahánan an Aifrayim herzhe an kaamba, ta de nja áhuwa antara pukura-aha-aara.

⁵⁵ Herzhevtetherzhe muñri á Yahudiya-aha na tá đahánan á *Paska na maa, bademme á Yahudiya-aha na tá am ekse-aha umele, tá ankwá jahava á ba á dem huđe á Urusaliima zlađe samka hare-aha á muñri emtsaade, geni tá de maga náđe á cufedđire ge ire-aatare, lauktu tá za muñri. ⁵⁶ Am sarte na jarammeje emnde am mashidi wá, ta tátaya Yaisu. A ba itare am dagave-aatare: «Watse á ba á sawa zhel na á sem muñri? Emtu estara a ba kure?» ⁵⁷ Ta ndanaa ađaba uwe estuwa, ađaba a ba male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha, ma a naanaa ware tate á Yaisu keni, a shebeka, itáre tá de ekseka.

12

Maari a puwanante náza se áte sera ge Yaisu

(Mat. 26:6-13; Mark. 14:3-9)

¹ A juwaa ba háre ɲkwahe tá gyá muɲri á *Paska wá, damda Yaisu á dem Baytaniya ekse á Laajarus na a tsante am faya na. ² Ta naba gyanaa dafa ge Yaisu am ekse ɲanna. Tara Yaisu antara Laajarus ira emnde umele tá arge dafa. Marta wá, ɲane slevaterte dafa ɲanna antara kazlanja-aara baɗemme.

³ Daaci duwa á Maari, a naba eksetaa náza se-aara kyalma á liter zlázláɗa gane-aara jipu. Náza se ɲanna wá, tá gyaná an nardisa. A naba puwanante áte sera bedbedbede ge Yaisu, a halanaahe an úgje á ire-aara. Daaci baɗemme á huɗe á bere ba se á náza se na. ⁴ A ba Yahuda Iskariyaut palle á pukura-aha-aara, edda una watse á de valateru ge Yaisu kelaade-aha keni ba ɲane ɲanna, a ba ɲane: ⁵ «Labára kwá maga una? Ma tá veluka náza se zlázláɗa seke una, ma gursa kul vuye keni, daaci ma tá tegatertega ge talage-aha!» ⁶ Ndahaaka una aɗaba slezatervaare ge talage-aha, amá aɗaba ɲane neyle. Á ɲáná ɲane shunngu-aatare, amá aɲkwa á ilila. ⁷ A ba Yaisu: «Weshawananteka ire ge mukse na. Aɗaba aɲkwa á maginá ɲane zuɲɲwe slera a vacite na má watse tá hedíheɗa na. ⁸ Talage-aha wá, ma vaatara keni tá á ba ázekure. Amá ya wá, watse ya baaka ázekure.»

Male-aha á *liman-aha tá ɲgwadá sawari á já shifa á Laajarus

⁹ Cenarácena Yahudiya-aha ganakini aɲkwa Yaisu am Baytaniya maa, baɗemme ta berdava á ba ádehuwa. A dáteraa ba wedere á Yaisu ka palle, ta de zharanaa antara Laajarus na a tsante am faya na. ¹⁰ Daaci male-aha á *liman-aha ta ɲgwadaa sawari-aatare geni sey tá keɗanaakeɗa shifa á Laajarus keni. ¹¹ Aɗaba Yahudiya-aha kwakya eptsaratervepta iga ge itare, ta fetaare áte Yaisu aɗaba ɲane.

Yaisu á dem huɗe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Makuralla-aara wá, baɗemme a nalgaadama á jamme am huɗe á Urusaliima ta se za muɲri á *Paska na, cenarácena ganakini aɲkwa á sawa Yaisu á sem huɗe á Urusaliima. ¹³ Baɗemme-aatare ta naba dafsemaa hyema á debina am erva, daredde á de lyiyya Yaisu an ɲane áte barama. A ba itare á ba an ká kwara: «Galaugala Dadaamiya! A gagga Dadaamiya barka ge ekka na ká sawa an zhera á Yaakadada na. A gagga Dadaamiya barka ge ekka, ka slekse á *Iserayiila.»

¹⁴ Am sarte ɲanna, Yaisu shansha ezzenɲwa zlauzle, a ɲjete áte ezzenɲwa ɲanna, gevge á ba áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

¹⁵ «Ekkure emnde a berni á *Siyauna, a wakurka lyawa dfeɗifeɗi, kwaye á sawa slekse á kure áte úma á ezzenɲwa.»

¹⁶ Am sarte ɲanna wá, ndza cenaránka emtsaade pukura-aha jirire-aara. Sey am sarte na zlázlálá Yaisu á dem yaikkire-aara, lauktu saasa á sem ire-aatare baɗemme, geni názena ta magannaa emnde ge Yaisu na ba kalkale antara una a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte ɲane.

¹⁷ Vacite na Yaisu a dfaase Laajarus am irekhya, a tsante am faya na wá, emnde kwakya tá aɲkwa áhuwa. Ta de balatersaa emnde ɲanna ge emnde umele názena ta nannaa itare. ¹⁸ Aɗaba una ɲanna emnde baɗemme ta se yainu ge Yaisu. Aɗaba cenarácena najipu na a maganaa ɲane. ¹⁹ A ba *Farisa-aha am dagave-aatare: «Zharauzhárá, baɗemme á emnde tá zhagade á ba á dezerjara! zhel na degiya mi danuka?»

Yunaninɲkau-aha tá kátá deza Yaisu

²⁰ Tá aɲkwa Yunaninɲkau-aha umele am dágave á emnde na ta sem Urusaliima ge se kezlan ugje ge Dadaamiya am muɲri na, ²¹ ta duhe ge Yunaninɲkau-aha ɲanna á deza Filip, ura Baytisayda am kwárá á Galili, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum ɲá kátá deza Yaisu». ²² A tsetehe ge Filip á de mbedanu elva ɲanna ge Andere, daaci bukerde-aatare ta duhe á deza Yaisu, ta ndaanhe.

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Hyephye sarte a zlála *Ura á emnde baɗemme á dem yaikkire-aara. ²⁴ Yá ndaakur ba jirire: Ice á hiya palle, máki jakemka am haha keɗakanaakeɗa, ma vaatara keni ba ɲane palle ɲanna. Amá máki jakemja am haha keɗakanaakeɗa wá, á yá egdzere kwakya. ²⁵ Daaci ma ware una a wayete shifa-aara keni á de keɗanaakeɗa, amá edda una a yaa shifa-aara am duniya na wá, á shá shifa na á zleka na. ²⁶ Edda una má á kátá magiya slera ge iya wá, sey á dabiɗába. Daaci tate na ni ya átekwá ya na wá, sleslera-aaruwa keni á de ɲj á ba áhuwa. Ma ware una á magiya slera ge iya na, Edderwa á gálá ba ɲane.»

Yaisu aɲkwa á ndáhá elva a emtsa-aara

²⁷ A ba Yaisu kina wá: «Yá aɲkwa dzámá ire! Yá baná uwe kina ge Edderwa? Yá baná: Eddaaye, piyetepiya zlaɗa-aaruwa na emtu? Yá ndaaka una dfeɗifeɗi. Aɗaba a siyaa ba una ɲanna á sem duniya. ²⁸ Arge una ɲanna wá, náwa názena ni yá banán

ge Edderwa: Eddaaye, emmága slera á ña am emnde geni a diyareddiya yaikkire á ña.» Daaci tá cená ba kwárá yaikke á ndáhá elva á sawa am samaya, a ba ñane: «Maranateránmárá zlauzle yaikkire-aaruwa ge emnde, amá yá marateránmárá zlafe ádalíye geni a galarigálá emnde.»

²⁹ Emnde na tá anƙwa áhuwa cenárancena kwárá ñanna, amá a ba emnde umele válaha á samaya, a ba emnde umele keni, anƙwa á ndaan elva malika. ³⁰ Yaisu a ndaterse jirire-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwárá ñanna á biyá elva ge iya ka, amá á bakurán ge kure. ³¹ Sarte na náwa ñane na wá, á kyaavekye shairiya á duniya na, tá eblyanseblye slekse á duniya na á degashe. ³² Iya wá, má watse kariteka ya áte haha na, a detire wá, bademme á emnde watse yá sátersa ásezerwa.» ³³ Kwaya ñane sera á elva-aara na a pálá jeba á emtsa na ni á de emtsa ñane na an ñane.

³⁴ Daaci a ba emnde tá elvan ge ñane: «Anƙwa an puwa am *tawraitá ña cenáncena wá, *Almasihu wá, á emtseka deƙideƙi. Ekka keni a ba ka sey tá kanteka *Ura á emnde bademme á detire. Ware ñane *Ura á emnde bademme ñanna?» ³⁵ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, zlafe anƙwa parakkire am dágave á kure na wá, dawmbare á ba á de katafke, a se shakurka tabedammire. Adába edda una á zláálá am tabedammire diyaaka ba tate na á detekwa keni. ³⁶ Adába una ñanna, fautarefe áte parakkire am sarte na ni anƙwa parakkire ázekure, geni kwá gevge emnde a zláálá am parakkire.»

Kwalarevkwale Yahudiya-aha ge fetare áte Yaisu

Ba a ndaase elva-aara Yaisu wá, a naba zlalehe ba yiyye an itare, a de shebevehe duksa-aara. ³⁷ Yaisu maganaamaga tsa najipu-aha gergere naránna an ice-aatare, aley fartarka deƙideƙi áte ñane. ³⁸ Una ñanna gevge á ba áte una ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

«Yaakadada, anƙwa ura a fetaare áte waazu á ñere emtu? Yaakadada mu a maraná hákuma-aara ge ware ñane?»

³⁹ Zlafe ádalíye, dzegwaránka fetarfe na wá, gevge elva na ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

⁴⁰ «Dadaamiya a hadateraa ice geni a naránka an ñane, a vaterte degdegire á ire, geni a cenarvaaka elva-aara. Bademme á una ñanna wá, ba geni a saremká ásezerwa geni yá mbateraambe.»

⁴¹ Nabi Aisaya a ndaa una ñanna na wá, adába á ba am date keni ñane nanna Yaisu am yaikkire-aara lauktu a magaa nabiyire ñanna áte ñane.

⁴² Am una ñanna wá, á ba am dágave á male-aha á Yahudiya-aha keni kwakya emnde na fartarfe áte Yaisu, amá ndarseka parakke, adába ta kuva ice á *Farisa-aha, geni a ngyaraterseka am jeba á Yahudiyire ba deƙideƙi. ⁴³ Ta hayaa ba ngáhire na tá sháná áza emnde, arge ngáhire na á de vatertá Dadaamiya.

Am halavuwa á duniya elva á Yaisu á de mbaɗa emnde am shairiya

⁴⁴ Daaci a kante kwárá á ba an ndzedá Yaisu, a ba ñane: «Ma a fetaara ware áte ya keni, a fetaara áte ya palle ka, amá a fetaare áte edda una a belibela na keni. ⁴⁵ Ma a niyaa ware keni, edda-aara náanna edda una a belibela na keni. ⁴⁶ Sawa-aaruwa á sem duniya na wá, ya parakkire ge duniya, geni ma a fetaara ware áte ya keni, a njeka am tabedammire mázla-aara. ⁴⁷ Ma a cenanaa ware elva-aaruwa, amá magaaka fesarfíre wá, yá ngudaná ya ka edda-aara. Adába sanká á se ngwada emnde a duniya, amá ya se lyateriya. ⁴⁸ Ma a yiyyaa ware, ma a yanaa ware elva-aaruwa keni, anƙwa názena ni á de mbeda edda-aara am shairiya. Ba elva-aaruwa ñanna a cenevaa ñane, amá fetareka na wá, á de mbedaná ba elva ñanna vaci shairiya. ⁴⁹ Adába elva á ire-aaruwa ka. Bademme á názena yá anƙwa ndaater ge emnde, antara názena ni yá anƙwa kwaraterse ge emnde na wá, bademme ndza a binaa ba Edderwa. ⁵⁰ Diyandiya ganakini elva ñanna a beliya Edderwa an ñane na wá, á saterá shifa na á zleka na ge emnde. Daaci bademme ya se ndá ba názena ni a binaa Edderwa.»

13

Yaisu á baraterá sera ge pukura-aha-aara

¹ Ay, a jauwaa ba háre palle mazla-aara tá gya muñri á *Paska, Yaisu diyaadiya ganakini herzhavteherzhe sarte-aara jipu ge zlala á dem mba á Eddeñara, á yá duniya. Wayarterwáyá an tsáká ire emnde-aara na ni á yaterá am duniya na.

² Daaci, tá arge masane tara Yaisu antara pukura-aha maa, Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut wá, fanemfa Shaitaine am ervaunɗe zlauzle, ganakini a veluvele Yaisu. ³ Yaisu wá, diyaadiya ñane ganakini ndza a sawa áza Dadaamiya, watse á eptsá zlafe ádalíye á deza Dadaamiya. Diyaadiya geni bademme á hákuma á ba am erwa-aara.

⁴ Daaci a naba tsanvaare ge masane na, a tsekweise am zane-aara, anjka patele áhuwa a halante, a ngufese huđe an ñane, ⁵ a kevaa yawe am tasa, daaci a fantau ge barateraa sera ge pukura-aha-aara, á halateraa yawe áte sera an we á patele na a ngufese huđe an ñane na.

⁶ Daada áte Simaun Piyer maa, «Lyafka,» a ba ñane. «Ka ni ka bariya sera ge iya Yaakadada?» ⁷ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Názena yá anjka maganá ya na diyanjka emtsaade, amá watse ká diyeddiye.» ⁸ A ba Piyer: «Baaka, ká bareka sera-aaruwa dekideki.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki baranakaaka sera wá, ba icevice dágave á miya antara ka.» ⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada, máki estuwa wá, serka palle, antara ba erwa-aha-aaruwa, antara ire-aaruwa, náwa barivebare.» ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki ura barevbare wá, á bareka mazla-aara adaba tsefanje vuwa-aara. Sey á bárá ba sera. Kure wá, tsefanje vuwa á kure. Amá wá, kure bademme ka.» ¹¹ Edda una ni watse á de vela Yaisu na wá, Yaisu diyaadiya, a ndaanaa adaba una ñanna: Bademme á kureka kwa tsefanje.

¹² Am sarte na zlaule am barateraa sera maa, a tsekweise am zane-aara zlađe adaliye, a de njehe am tate á nja-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina diyakurdiya názena ya magakurnaa ya na emtu?» ¹³ Náwa kwá dhahiyá an malum antara Yaakadada. Shagera jipu, una ñanna ba unjule-aara. Adaba ba jire ya ba estuwa. ¹⁴ Iya na ya malum antara Yaakadada ni náwa ya barakuraa sera ge kure na wá, daaci kure keni shagera baraubará sera-aha á kure am dágave á kure. ¹⁵ Iya wá, maranakuránmára gára-aara, geni kure keni kwá de magáná á ba áte una ya magakurnaa ya na. ¹⁶ Náwa yá ndakurndá kwa adaliye: Ge jirire wá, walaadi á januka ge zánwe-aara, slebela keni á januka ge edda una ni a ebbela na. ¹⁷ Kina wá, cenakuráncena mazla-aara, máki kwa emmága áte una ñanna wá, á de jakurja geđa.

¹⁸ «Elva-aaruwa na wá, yá ndaakur ge kure bademme á kure ka. Diyanaterdiya ya emnde-aaruwa na ya dzeratersaa ya. Názena ni an puwa am wakita á Dadaamiya na keni shagera ba a gevge. Adaba a ba ñane: Palle á emnde na ña zu dafa kerde á de gev kelaade-aaruwa. ¹⁹ Ndaanakursendá ya mázla-aara, a njinja am vuwa á kure, geni má sámša duksa ñanna wá, kwá diyeddiye geni iya wá, Iya. ²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Ma a liyinaa ware slebela-aaruwa keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Iyau, edda una a lyevaa ya maa, a lyevaa ba edda una ni a belibela na.»

*Ngyanmenjye Shaitaine am erwaunje ge Yahuda
(Mat. 26:20-25; Mark. 14:17-21; Luka 22:21-23)*

²¹ Ba a ndaase una ñanna Yaisu wá, mázla-aara damda dzámá ire yaikke á dem ñane. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliye ba palle á kure.»

²² Farantaufe pukura-aha ge zhárava á dem ice am dágave-aatare, diyarka edda una Yaisu á bálá nákwá áte ñane na dekideki. ²³ Anjka pukura palle, ñane a nja herzhe an Yaisu, Yaisu a wayete ñane kwakya-aara. ²⁴ Simaun Piyer a maganaa nalaama, geni a ndavanundave: á bálá nákwá áte ware ñane. ²⁵ Pukura ñanna a naba ndavanu ge Yaisu an enjale, a ba ñane: «Yaakadada, ware ñane edda-aara?» ²⁶ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Kwaye watse yá ukcevaucka vanjwala yá gar dále wá, edda una má ya fanem am erwa na ba ñane.»

Daaci Yaisu a naba ukcevaa vanjwala na, a gar dále, a vante ge Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut. ²⁷ Ba a lyevaa dafa na Yahuda am erwa á Yaisu wá, Shaitaine a naba ngyanme am erwaunje. A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ábi ká am niya á ña ge slera á ña na? Edduwa emmága watsewatse.»

²⁸ Amá ma a bannaa adaba uwe Yaisu elva ñanna ge Yahuda keni, palle á ura diyaadiya baaka dekideki am dágave-aatare ñanna. ²⁹ Adaba á náná Yahuda shungu maa, emnde umele-aatare ta kurken Yaisu a banaa de shekwamiveshekwe duksa na mí maga munri an ñane, bi a banaa de tegatertega egdza duksa ge talága-aha. ³⁰ Am sarte na lyevaalya Yahuda vanjwala na am erwa á Yaisu, antara ba degashe-aara ba watsewatse. Am sarte ñanna yayiya.

Shairiya anjwaslire na a vatertaa Yaisu ge emnde-aara

³¹ Sesse Yahuda zlazlálá maa, a ba Yaisu: «Kina wá, á de marápsemára yaikkire á *Ura á emnde bademme mázla-aara, tá de zharaná áte ñane emnde yaikkire á Dadaamiya keni. ³² Ba seke una ni marápsemára yaikkire á Dadaamiya áte Egdza-aara na wá, Dadaamiya keni á de marateránmára ba ñane an ire-aara yaikkire á Egdza-aara ge emnde. Á de magán ba herzhe na duksa ñanna, má watse á dáná á dem samaya. ³³ Daaci, yá haraaka antara kure kwakya mazla-aara egdza-aaruwa. Kina

wá, názena ndza ya ndaater ge Yahudiya-aha na, yá ndakurnda ge kure keni: Watse kwá tatayítataya, amá kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya na. ³⁴ Náwa shairiya anjwaslire yá vakurte ya: Shairiya njanna wá, mága wáyávire am dágave á kure. Kure keni wayawaavewáye am dágave á kure á ba áte una ya wayakurtaa ya na. ³⁵ Máki kwá anjwa wayaavewáye wá, tá naba diyakurreddiye emnde a duniya ganakini kure wá, kwa pukura-aha-aaruwa.»

Piyer á de pelaará we ge Yaisu

(Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ A ndavanu ge Simaun Piyer, a ba njane: «Ká zláá a deme ka Yaakadada?» A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Kina zlafe ká dzegwánka emtsaafé dábíyá á dem tate na yá detekwa ya, sey watse ká dábíyá á katafke.» ³⁷ A ba Piyer á elvan ge njane: «Yaakadada labára yá dzegwánka d'abakd'aba kina? Ya keni yá am niya-aaruwa, yá kátá ya shifa-aaruwa adaba ka.» ³⁸ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ba jirire ká am niya a ya shifa á nj adaba ya emtu? Yá ndak ba jirire: Vatena lauktu á kyuwa tsákálá wá, ká de ndaasendá ka ser keye, diyakika, a ba ka.»

14

Ba Yaisu palle una baráma á deza Dadaamiya

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «A gazleka ervaunǵe á kure dekideki, fautarfe áte Dadaamiya, fautarfe áte ya keni. ² Kwakya slede am huǵe á há á Edderwa. Ma andze baaka wá, ma yá ndakurka. Yá zláá, yá de tsatsakurá slede. ³ Má tsatsanakuraatsatse slede zlauzle maa, watse yá eptsá, yá se halakurá á dezerwa, geni kure keni kwá de njá á ba am tate na ni yá njá ya átekwa. ⁴ Baráma á dem tate na yá detekwa ya wá, diyakurdiya.»

⁵ A ba Taumas á elvan ge njane: «Yaakadada, ba tate na ká detekwa njanna keni diyanjerka ni, diyanjerdiya baráma-aara? Njá dise estara kena?» ⁶ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ya baráma njanna ba iya, jirire keni á ba ázerwa palle, shifa keni á ba ázerwa palle. Baaka ura á daada á deza Edderwa á kya baráma umele dekideki, sey máki a se d'aba ya. ⁷ Máki diyakuridiya iya wá, Edderwa keni ba diyakurdiya. Ba kina keni diyakurdiya, kwá anjwa zhára ba njane.»

⁸ A ba Filip á elvan ge njane: «Yaakadada, maranjeránmára ka ba Eddenja na ge njere wá, zlauzle náza á njere.»

⁹ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Kinekinaka yá am dágave á kure ni kwaasau diyakika Filip? Ma a niyaa ware keni, edda-aara a naa ba Edderwa, una ni maranjeránmára Eddenja, á ba ka? ¹⁰ Emtu faktarka ganakini yá anjwa am Edderwa, Edderwa keni anjwa am ya emtu? Bademme á názena yá bakurná ya na elva á ire-aaruwa ka, á bina ba Edderwa. Zlafe ádaliye bademme á názena yá maganá ya na keni, á maganá ba njane slera-aara am ya. ¹¹ Máki ya bakurnaa ba ya: Yá anjwa am Edderwa, Edderwa keni anjwa am iya wá, naba fautarfe. Máki una ka maa, fautarfe kure á ba áte slera-aha na yá maganá ya na. ¹² Yá ndakur ba jirire: Ma a fetaara ware áte ya keni, ba kelaa názena yá maganá ya na, edda-aara keni á emmága. Jauje ba ge una yá anjwa á maganá ya na keni á de emmága njane, adaba yá anjwa duwa ya ádetevge Edderwa. ¹³ Ma kwa yeka uwe an zhera-aaruwa keni yá emmága, geni a naránna emnde yaikkire á Edderwa adaba Egdza-aara. ¹⁴ Máki kwá njala duksa an zhera-aaruwa wá, ma uwe keni yá emmága.»

A ba Yaisu watse á bela Shedekwe Cufedde á sawa

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Máki wayakuriwayá wá, magaumága názena yá bakurná ya. ¹⁶ Iya wá, yá de njala Edderwa, ganakini á belakurá ura umele, á se melakurwa njane. Edda-aara njanna wá, Shedekwe na á kwaraterse jirire ge emnde na, á se njá njane antara kure ma vaatarka keni. ¹⁷ Emnde a duniya wá, itare tá shánka Shedekwe njanna dekideki, adaba diyarka Shedekwe njanna, tá nánka keni. Amá kure wá, diyakurdiya njane adaba á njá antara kure, watse á njá am kure. ¹⁸ Amaana yá yakurka an ire á kure ba seke egdzar tahe-aha, sey yá sawa ásezekure. ¹⁹ Á katafke cekwaanǵudí wá, tá de nika emnde a duniya mázle-aara, amá kure wá, watse kwá nina yá á ba an shifa-aaruwa. Adaba una njanna, kure keni kwá de shá shifa jirire. ²⁰ Watse kwá de dise ba vacite njanna ganakini njere an Edderwa wá, nj ba palle. Kure antara ya keni ma ba palle.

²¹ «Ma a njanaa ware názena ya bakurnaa ya na, anjwa á emmága, edda una wayiwáyá ba njane. Njere an Edderwa wayanjerwáya jipu an edda-aara, yá maranánmára ire-aaruwa ge edda-aara.»

²² Anƙwa Yahuda umele ɗane Yahuda á Iskariaut ka, a ba ɗane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, á geva estara kena ni, ká de maraɗerá ire á ɗa ba ge ɗere, tá naɗka emnde a duniya na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Máki wayitewáyá edda-aara, anƙwa á magá názená yá bakurná ya wá, Edderwa kení á wayetewaya edda-aara. Daaci ɗere an Edderwa ɗá de nja an edda-aara. ²⁴ Máki wayika edda-aara wá, názena yá anƙwa bakurná ya na kení a maɗka ɗekidɗeki. Amá a viyakurarka ganakini baɗemme á elva na yá bakurná ya na wá, elva á ire-aaruwa ka, a bina ba Edderwa na ni a belibela na. ²⁵ Yá anƙwa á bakurná ya elva-aha ɗanna aɗaba zlaɓe yá anƙwa antara kure emtsaafɗe. ²⁶ Má zlalanzlálá iya wá, watse Edderwa á belakurá Shedɗɗe Cuɗɗɗe slemelanu ge ura á de sawa an zhera-aaruwa. Má watse samsa ɗane wá, á se kwarakurse duksa baɗemme, á se yehakuranta ɗane názena ya bakurnaa ya na baɗemme.

²⁷ «Kina wá, yá zlálá, náwa yá yakurá hairire. Hairire-aaruwa ɗanna wá, gergere antara hairire na á vantá duniya ge ura. Yá vakurte ba hairire na yá an ɗane ya am ervaunɗe-aaruwa. Daaci a gazleka ervaunɗe á kure ɗekidɗeki, dzamauka ire kení. ²⁸ Ábi kwa cenancena elva-aaruwa, a ba ya ma zlalanzlálá kení watse yá eptsá zlaɓe ádaliye ásezekure. Wayakuriwáyá tsawe wá, higauhiga áte zlálá-aaruwa kení, aɗaba yá anƙwa zlálá á dem mbá á Edderwa, yaikke ba Edderwa arge iya. ²⁹ Kina wá, fanakuremfa duksa-aha ɗanna am vuwa-aruwa, iya kení yá njá á ba átevege kure. Erva a nafa máki icaráyica áte mama wá, á taa yeka egdzere mázla-aara. Ba duksa palle ge kure kení, kwá taa maganaaka ba názara kení máki kwa baaka atevege ya.

15

Anƙwa nafa tá ɗahaná an inabauhi, ya nafa ɗanna, a ba Yaisu

¹ A ba Yaisu: «Ba iya una ya mama á inabauhi á jirire, Edderwa wá, ɗane edda á fe á nafa ɗanna. ² Daaci baɗemme á erva-aha na tá áte ya baaka nampire-aatare na, á ɗatsaná á ba á dem áhá edda á fe. Á hyahyalaná antara ba erva-aha shagera shagera na kení cekwa cekwa, geni erva-aha ɗanna tá yá egdzere ɗgeláma. ³ Daaci kure kina wá, kwá an tsaatse, á tsatsakuraa názena ya kwarakursaa ya baɗemme na. ⁴ Gawewge emnde a nja á ba áte vuwa-aaruwa, iya kení yá njá á ba átevege kure. Erva a nafa máki icaráyica áte mama wá, á taa yeka egdzere mázla-aara. Ba duksa palle ge kure kení, kwá taa maganaaka ba názara kení máki kwa baaka atevege ya.

⁵ «Daaci ya mama á nafa ɗanna ba iya, kure kwa erva-aha-aaruwa. Edda una á njá á ba átevege ya, iya kení yá anƙwa átevege ɗane wá, ɗane á magannaamaga nampire ge Dadaamiya. Amá máki kwa baaka átevege iya, ya baaka átevege kure wá, kwá taa maganaaka ba názara kení. ⁶ Edda una á njá yiyye an ya wá, á eblyansebelye Dadaamiya ádegashe, ba seke náza erva á nafa na an ica na. Ta eblyanse á degashe, má welesewele tá fante kára. ⁷ Máki kwá nja á ba áte vuwa-aaruwa, elva-aaruwa kení kwá anƙwa emmága wá, naba ndavaundáva názena kwá kataná kure, kwá shánsha. ⁸ Máki anƙwa nampire na kwá maganá kure wá, tá de diyakureddiye emnde ganakini kwa pukura-aha-aaruwa ba jirire, tá de dise estuwa yaikkire á Edderwa kení. ⁹ Yá kení wayanakurwáya ba seke una a wayitaa Edderwa na. Ma vaatara kení diyaweddiye ganakini wayanakurwayire. ¹⁰ Máki kwá anƙwa á fisarfe am názena yá bakurná ya wá, ma vaatara kení kwá diyeddiye ganakini wayanakurwáya, ba seke una yá anƙwa á fansaara ya ge Edderwa, ma vaatara kení diyandiya geni wayiwáyá Edderwa.

¹¹ «Ya sakuranse una na wá, ganakini á naatená higa-aaruwa na ni yá an ɗane na am ervaunɗe á kure, geni kure kení á natená ervaunɗe á kure an higa ba kalkale antara náza-aaruwa. ¹² Náwa názena yá bakurná ya: Wayawaavewaye am dagave á kure ba seke una ya wayakurtaa ya. ¹³ Máki ba mága wayavire wá, baaka arge una ni ura a naba yaa shifa-aara aɗaba slakate-aha-aara na. ¹⁴ Daaci kwa slakate-aha-aaruwa ba kure máki kwá anƙwa á maga názena yá bakurná ya. ¹⁵ Daaci estuwa wá, yá ɗaakurka an walaadi-aha mázla-aara, aɗaba walaadi diyaaka sawári na am ire á zánwe-aara. Yá ɗaakura á ba an slakate-aha-aaruwa, aɗaba shanakurushe sawari na ya shanaa áza Edderwa na baɗemme ge kure. ¹⁶ Kwa eksisaa kure ka lauktu ya gev Yaakadada á kure, amá ya dzerakursaa ba ya geni kwá se ɗabiɗaba. Ya fakuraare slera zlaɓe ádaliye, geni kwá maganaamaga nampire na ni saksage na. Daaci ma kwa ndavanu uwe ge Edderwa kení á vakurteva, máki kwá ndavaná an zhera-aaruwa. ¹⁷ Wayawaavewaye am dagave á kure. Ba una názu yá fakuraará ya.»

Duniya yanaaya Yaisu antara emnde-aara

¹⁸ «Máki yarakuraaya emnde a duniya wá, diyaweddiye ganakini ta yaa ba ya zunjwe. ¹⁹ Ma andze kwa emnde a duniya wá, ma tá yákuraaka emnde-aara keni, adaba ma kwa ba palle. Amá kwa emnde a duniyeka, ya dzerakursaa ya, ya sakurse am itare. Adaba una njanna yarakuraaya na. ²⁰ Vijawanaaka kure ba elva-aaruwa na: Walaadí wá, á taa januka ge zanwe-aara an yaikkire. Máki ta faa zladá áte ya wá, watse tá fá zladá áte kure keni. Máki ta cena elva-aaruwa wá, názá á kure keni watse tá eccena. ²¹ Bademme á lámare njanna wá, tá de magakurte adaba ba zhera-aaruwa, adaba diyarka edda una ni a belibela na. ²² Ma andze sanemka á se ndaternda wá, ma haypa-aatare ka. Amá kina wá, watse baaka we-aatare mazla-aara, ba haypa-aatare. ²³ Ma a yiyaa ware keni, a yaa ba Edderwa. ²⁴ Ma andze magannaaka slera-aha na ndza magaaveka am dagave á emndimagwaha dekideki na áte ice-aatare wá, ma haypa-aatareka. Amá náwa naranna slera-aaruwa bademme, aley yarañeraaya antara ba Edderwa keni. ²⁵ Mága-aatare njanna wá, a gevaa ba názena an puwa am tawrait-aatare. Ankwa an puwa am *tawrait, a ba njane: Yariyaaya ba dey.»

²⁶ A ba njane á elvan ge itare zlafe adaliye: «Watse á sawa Slemelakurumele á de vakurtá Edderwa, yá de belaná á sawa am mba á ñere máki danaada ya. Slemelakurumele njanna wá, Shefekwe Cudedde á kwaratersá njane jirire ge emnde, á se maganá njane seydire áte ya. ²⁷ Kure keni watse kwá mága seydire áte ya, adaba ya fantuwa estuwa slera-aaruwa, sem kina ma ba kerfe.»

16

¹ «Náwa yá ankwá fakuremfa am vuwa á kure, ganakini a de kezlevka fetarfire á kure áte ya. ² Adaba watse tá ñgyakurngye am jeba á Yahudiya ba dekideki, kwá duka á dem mashidi. Ankwá á sawa sarte umele wá, ma a janaa ware shifa á kure keni, á de banba am ervaunde-aara geni á maganá slera shagera ge Dadaamiya. ³ Una njanna tá de maganá adaba diyarañerka ma Edderwa, ma iya keni. ⁴ Kwaya njane, fanakuremfa am vuwa á kure zlauzle. Daaci má samsa sarte njanna wá, watse kwá diyeddiye ganakini ya ndakurndá.»

Slera á Shefekwe Cudedde am duniya

A ba njane á elvan ge itare: «Ndanakurka una am fantaufe na wá, adaba yá ankwá ba ya an ire-aaruwa am dagave á kure. ⁵ Kina wá, ya ndakursende adaba yá ankwá epta á deza edda una a belibela na. Amá baaka ura a ndaviyu elva am dagave á kure áte zlala-aaruwa njanna. ⁶ Kwá dzamá ire estuwa adaba ya bakuraa yá epta ádeza edda una á belibela na emtu? ⁷ Amá yá ndaakur ba jirire: Baira ge kure wá, shagera ba yá zlalá njanna. Adaba máki zlalanka ya, á sawka Slemelakurumele na keni. Amá máki zlananzlálá ya wá, yá de belá njane, á de sawa njane ásezekure. ⁸ Má watse samsa njane wá, á se weratertá ice ge emnde a duniya áte haypa-aatare, áte jirire-aaruwa antara áte shairiya na á de kyáná Dadaamiya. ⁹ Haypa-aatare njanna wá, adaba fartareka áte ya. ¹⁰ Ate jirire-aaruwa keni maa, adaba watse kwá nika mazla-aara yá epta ádeza Edderwa. ¹¹ Ate shairiya á Dadaamiya maa, adaba ñateraña shairiya antara slekse á duniya na bademme.

¹² «Kwakya duksa na yá kátá bakurná ya, amá yá ndakurka adaba zlafe kwá dzegwánka. ¹³ Daaci má watse samsa Shefekwe Cudedde njanna á kwaranse jirire ge ura na wá, watse á se ndakursá njane jirire á duksa bademme. A se ndaakur elva á ire-aareka, amá á se ndáhá ba názena ni a cenáncena na, antara duksa na watse á magava á katafke na bademme. ¹⁴ Watse á se mbedakurwa njane elva-aaruwa, daaci estuwa emnde bademme watse tá nanna yaikkire-aaruwa. ¹⁵ Bademme á duksa á Edderwa ba náza-aaruwa. Ya bakurnaa adaba una, watse Shefekwe Cudedde á sakurá elva-aaruwa.»

Dzama ire á de gev higa yaikke

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Á de katafke cekwaanjudí wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaanjudí, watse kwá nina zlafe adaliye.» ¹⁷ Daaci a bá pukura-aha umele am dagave-aatare: «A ba Yaakadada, á de katafke cekwaanjudí wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaanjudí wá, watse kwá nina zlafe adaliye. A ba njane zlafe adaliye: Yá zlala á dem mbá á Edderwa, watse kwá nika na mu, amaana estara njane elva njanna?» ¹⁸ A ba itare: «Á de katafke cekwa na á ndaana njane na wá, njá taa diseka dekideki.»

¹⁹ Amá kerteñ diyeddiye Yaisu ganakini ankwá ndáva-aatare azenara. Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Kwá kátá dise elva-ara njane kwá ankwá á ndava am dagave á kure na? Ba elva na ya bakurnaa ya, á bá ya: Á de katafke cekwaanjudí watse kwá

nika, má shekwaashekwa cekwaanġudi, watse kwá nina zlaġe ádaliye na emtu? ²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Kure wá, watse kwá kyuwa, watse kwá tsákáná á ba antara ďakwa. Emnde a duniya wá, watse tá dzaka. Watse kwá dzámá ire kwakya, amá cekwaanġudi á de katafke wá, á de gev higa yaikke ge kure. ²¹ Ba seke náza á mukse á huġe, máki herzhe yá-aara wá, sey ba á dzámá ire adaba herzhe zlaġa-aara. Amá má yaaya wá, á shá higa yaikke, á gev ba seke ndza wanka duksa, adaba yaaya ura. ²² Watse ba duksa palle ge kure keni, kina wá, kwá anġkwa dzama ire, amá watse yá nakurná zlaġe ádaliye ba kure ŋanna, kwá higa, watse baaka ura á dzegwándzegwa piya higa ŋanna am kure. ²³ «Má watse samsa sarte ŋanna wá, baġemme á maana á duksa watse á ba bálá ázekure, baaka ura á de ndava elva ázerwa. Yá ndaakur ba jirire: Ma kwa ndava uwe an zhera-aaruwa keni, á vakurteva Edderwa. ²⁴ Zlaġe ndavakurka emtsaafde ba názara keni an zhera-aaruwa. Ndavaundáva, kwá shánsha duksa na kwá ndavaná kure, geni a natena higa am ervaunġe á kure.»

Yaisu gaaga ndzedá arge duniya

²⁵ A ba ŋane á elvan ge itare zlaġe ádaliye: «Sem vatena wá, yá eksa duksa á duniya ganakini yá palakurá sera á elva á Edderwa an ŋane. Amá anġkwa á sawa sarte na ni watse yá ndaakur elva á Edderwa ba parakke. ²⁶ Má samsa sarte ŋanna wá, watse kwá ndavaná ba kure an ire á kure duksa áza Edderwa an zhera-aaruwa. Bawanka ni watse yá yekakurná ba iya duksa. ²⁷ Adaba Edderwa wayakurtewáyá kure keni. A wayakurte adaba kure wayakuriwaya, fakurtarfe geni ya sawa ázeŋara. ²⁸ Ba jire ya sawa á ba áza Edderwa, ya sem duniya. Kina wá, yá anġkwa ya duniya, yá eptsá á deza Edderwa.»

²⁹ A ba pukura-aha-aara: «Yawwaa, una wá, ndaksenda elva párákke, baaka naraje am huġe-aara ďekideki. ³⁰ Ŋene wá, diyanġerdiya ganakini diyakdiya duksa baġemme, diyakdiya ka názu am ire á ŋere, baaka ni ŋá ndavaku an ndave emtsaafde. Adaba una ŋanna diyanġerdiya mázla-aara geni ka sawa áza Dadaamiya.»

³¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya mázla-aara ka? ³² Amá anġkwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa wá, baġemme watse kwá kyivaarkye, ma ware keni watse á zhaġade á de cuwa há-aara, watse kwá yiya ba ya palle. Amá ge jirire wá, watse ya palle ka, adaba anġkwa Edderwa antara ya. ³³ Baġemme á una ŋanna yá anġkwa fakurem am vuwa na wá, geni á gazleka ervaunġe á kure ďekideki, adaba kwa ba palle antara ya. Am duniya na wá, kwá shushe zlaġa, amá tsawaatse ba shagera, adaba gannaaga ya ndzedá arge duniya.»

17

Maduwa á Yaisu arge pukura-aha-aara

¹ Am sarte na zlanazle elva-aara Yaisu, a kante ice á dem samaya, a ba ŋane: «Eddaye-aaruwa, kina wá, hyehyeh sarte mázla-aara. Marateranmárá yaikkire á Egdza á ŋa ge emnde, geni ya keni ya marateranmárá yaikkire á ŋa. ² Adaba ka vitaa ba ka hákuma áte emnde baġemme, geni yá vaterte shifa na á zleka na, ge emnde na ka dzeratersaa ka ge se ďabidfaba. ³ Shifa na á zleka ŋanna wá, ba ni a diyarksediya ba shagera, ka Dadaamiya á jirire baaka umele, a diyariyeddiye iya Yaisu *Almasiihu na ka beliyaa ka. ⁴ Maranateránmárá yaikkire á ŋa ge emnde am duniya, magannaamaga slera na ni ka fyaara ka. ⁵ Daaci kina wá, eptsiyaptsa kwa á dem yaikkire-aaruwa na ndza yá am kwa átevege ekka kwaye zlaġe nderaaveka duksa ba ďekideki na.

⁶ «Kwaranatersekware zhera á ŋa baġemme ge emnde na ka dzeratersaa ka am duniya, ka vite ge ďabidfaba na. Ta emnde á ŋa ba ge ekka, amá ka puwatermaa am erva-aaruwa. Itare wá, tá anġkwa cena elva á ŋa, tá anġkwa á faksarefe. ⁷ Kina wá, itare diyardiya baġemme ganakini baġemme á názena ya shanaa ya ázeŋa, a sawa á ba ázeŋa. ⁸ Mbedanaterumbede elva á ŋa baġemme, lyarvaalya an ervaunġe-aatare palle, diyardiya ganakini ba jirire ya sawa ázeŋa, fartarefe geni ka beliyaa ba ka.

⁹ «Yá anġkwa ŋaláká adaba itare. Yá ŋalák ge duniya baġemme ka, amá adaba emnde na ni ka vite ge ya na. Ta emnde á ŋa ba ge ekka. ¹⁰ Duksa-aaruwa, ba duksa á ŋa. Duksa á ŋa keni ba duksa-aaruwa. Daaci emnde tá zharaná am itare yaikkire-aaruwa. ¹¹ Iya wá, yá anġkwa yá duniya, yá eptsá á dezeŋa, amá itare wá, zlaġe tá ŋá á ba am duniya na. Edderwa ka cufedġe, yá anġkwa dá kina á dezeŋa na wá, yá anġkwa ŋalakŋála geni ká tsufatertsufa an hákuma na ni anġkwa am zhera á ŋa, zhera á ŋa na ka vite ge iya na, geni itare keni a garevge palle, ba seke una ni miya antara ka ma ba palle na. ¹² Am sarte na yá anġkwa ya am dagave-aatare wá, tsufanateraatsufa an hákuma na anġkwa am zhera á ŋa, zhera na ka vite ge ya na. Baaka ura kedaakedá am dagave-aatare, sey ba edda una anġkwa elva-aara ta puwete am wakita á ŋa na. Gevge ba kalkale antara una a ndaanaa wakita. ¹³ Amá kina yá anġkwa tse, yá zlala á dezeŋa na wá, yá

anjwa ndaha elva njanna antara ka emtsaade, geni ma zlalanzlala keni, a naatenaha erwaunde-aatare an higa ba kalkale antara naza-aaruwa. ¹⁴ Mbedanaterumbeda elva á ña, lyarvaalya an erwaunde-aatare palle. Amá wayaraterka emnde a duniya mazla-aara, adaba garevge gergere. Ba seke una iya keni ganevka ura á duniya na. ¹⁵ Yá ñalák ganakini ká saterseke am duniya bademme ka, amá geni ká tsufatertsufa, a magaterteka emtanjire slemándzawe. ¹⁶ Ba seke una ni ya ura á duniya ka ya na wá, itare keni ta emnde a duniya ka. ¹⁷ Emmága sleksire á ña am erwaunde-aatare, barateraabará an jirire á ña. Ba elva á ña una jirire njanna. ¹⁸ Ba seke una ka beliyaa ka á sawa am samaya, á sem duniya na wá, iya keni yá anjwa á belaterbela á dem huđe á duniya. ¹⁹ Yá anjwa vakte ire-aaruwa bademme adaba itare, geni itare keni tá yaká ire-aatare á ba an jirire.

²⁰ «Kina wá, yá ñalák arge itare ka palle mazla-aara, yá ñalák arge emnde na ni watse tá de fetaare áte ya adaba waazu-aatare na keni bademme. ²¹ Yá anjwa ñalaknjála Edderwa, geni bademme-aatare njanna, ká gatervege ba palle, lauktu tá gevge palle antara miya, ba seke una yá anjwa am ka, ka keni ká anjwa am ya na. Itare keni a garevge palle, lauktu tá de fetarfe emnde a duniya ganakini ka beliyaa ba ka. ²² Yaikkire na ni ka vitaa ka ge iya na wá, vanarterve ya ge itare keni, geni a garevge palle, ba seke una miya antara ka ma ba palle na. ²³ Ba seke una ni ekka ká anjwa am ya, iya keni yá anjwa am ka na wá, itare keni a garevge ba palle. Á de dise áte una njanna duniya ganakini ka beliyaa ba ka, wayakaterwáyá itare keni ba seke una ka wayite ya na.

²⁴ «Daaci Edderwa, emnde njanna ka vitaa ka na wá, yá kátá itare keni tá de njá á ba am tate na yá de njá ya átekwa na, geni a naránna yaikkire na ka vitaa ka. Yaikkire-aaruwa njanna wá, adaba wayakitewáya kwaye zlađe nderaaveka duksa ba dekideki na. ²⁵ Eddaye-aaruwa, ka ura jirire, amá diyaranjka emnde a duniya, ya diyaksaa ba ya. Emnde njanna ka vitaa ka na keni diyardiya ganakini ka beliyaa ba ka. ²⁶ Kwaranatersekwáre zhera á ña ge itare, yá anjwa á kwanatersekwáre zlađe ádalije dem katafke keni, ganakini wayava na ka wayitaa ka an ñane na wá, itare keni tá wayaavewáye á ba áte una njanna, iya keni yá njinja am itare.»

18

Ta eksanaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53)

¹ Am sarte na zlanazle Yaisu mága maduwa njanna, mazla-aara ta naba zlalá antara pukura-aha-aara á dete iga a egdza guwa na tá ñaaná an Kaidairaun na. Anjwa fe áte iga a guwa njanna maa, ta demhe am fe njanna antara pukura-aha-aara. ² Yahuda na a velanaa njane Yaisu na wá, njane diyaadiya tate njanna. Adaba mbaasemba Yaisu ge dem tate njanna antara pukura-aha-aara. ³ Daaci a dateraa Yahuda njanna sawji-aha, antara emnde a ufa mashidi na ta belateraa male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha na. Daaci daredde, tá an kazlana á wáva-aatare am erwa, antara kára á fanus-aha-aatare, ira kára á názambakara.

⁴ Yaisu wá, diyaadiya njane názu watse á shá njane bademme. A tsetehe, a ba njane á elvan ge itare: «Kwá anjwa tatayá ware kure?» ⁵ Ta njwanante, a ba itare: «Ñá anjwa tatayá ba Yaisu ura Nasarátu.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya Yaisu njanna ba iya.» Daaci ta tsaahé kwa, antara Yahuda na a velanaa njane na á tse á katafke-aatare. ⁶ Am sarte na ni ya Yaisu njanna ba iya, a ba Yaisu á elvan ge itare na wá, bademme eptsaraapetsa an iganiga, reppe puwaraapuwa á dem áhá bademme.

⁷ Yaisu a ndavateruhe zlađe ádalije: «Kwá anjwa tatayá ware kure?» Ta njwanante, a ba itare: «Ñá anjwa á tatayá Yaisu ura Nasarátu.» ⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha? Máki kwá anjwa á tatayá ba iya wá, yawáterya emnde na a zlarzlalá, ya Yaisu njanna ba iya.»

⁹ Yaisu a ndaa una njanna, geni a gevge á ba áte elva-aara na a banán ge Eddenjara Dadaamiya na, adaba a ba njane: «Ba ura palle keni kefaaka am dagave á emnde na ka vitaa ka.»

¹⁰ Simaun Piyer maa, anjwa masalam ázejara, a naba tedese masalam-aara njanna, a waa walaadí á male á *liman-aha an njane, a lanaa hyema á nađafa. Zhera á walaadí njanna Malkus. ¹¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge Piyer: «Femfa masalam á ña am bere-aara. Ka kurken eksanarka shá zlađa na a fiyaara Edderwa emtu?»

Daranda Yaisu á dem mba á Hannas

¹² Daaci ta naba gwarhe ge sawji-aha antara male-aatare ira Yahudiya-aha emnde a ufa mashidi na, ta naba puwete zawa áte Yaisu. ¹³ Zujjwe wá, ta daa Yaisu á dem mbá

á Hannas emtsaafde, shawleɲara ge Kayafas male á *liman-aha am sarte ɲanna. ¹⁴ Ba Kayafas na ndza a baterán ge Yahudiya-aha, a ba ɲane: «Máki jamija shifa-aara ɲane palle, á shansha ire-aara larde á miya na.»

A ba Piyer: Ya pukura á Yaisu ka

(Mat. 26:69-70; Mark. 14:66-68; Luka 22:55-57)

¹⁵ Simaun Piyer antara pukura umele wá, ta daa dɛba Yaisu am sarte na eksarvaaksa na. Palle á Piyer ɲanna wá, male á *liman-aha diyaadiya ɲane ba shagera. Adaba una ɲanna a shaa baráma á dɛba Yaisu á de ba am huɛ á há á male á liman-aha. ¹⁶ Amá Piyer wá, a tsaahé áte we á wakyyiya. Daaci a naba eptsehe ge pukura palle na diyaadiya male á liman-aha na, ta se ndaave elva antara mukse na á ufa wakyyiya na, daaci a dánme Piyer keni á dem huɛ á há. ¹⁷ Mukse ɲanna sle-ufa wakyyiya na a se ndavanu ge Piyer, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ábi ka keni ka ba pukura á zhel ɲanna?» A ɲwete ge Piyer, a ba ɲane: «Iya ka». ¹⁸ Am sarte ɲanna anɲkwa ekhye maa, mbarantembe kára walaadí-aha antara emnde a ufa mashidi, tá anɲkwa á cena kára na. Piyer keni a de tsaahé ázetare, tá cena kára na kerɛe.

Yaisu á katafke á Hannas male á *liman-aha werre

(Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Luka 22:66-71)

¹⁹ Hannas emgyegwe a male á *liman-aha a ndavanu elva ge Yaisu áte pukura-aha-aara, antara názena a kwaratersaa ɲane ge emnde. ²⁰ A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Baɛemme á elva-aaruwa ya ndahán ba párákke. Ya kwaraterse ge emnde am *mashidi yaikke, antara am egdzar mashidi-aha. Baaka elva na ya ndaanaa an sheɛe dɛkidɛki. ²¹ Labara ká ndaviyu elva áte una ɲanna? Nдавaterundave ba ge emnde na ni a cenanaa hyema-aatare elva am mbuwe-aaruwa, itare diyaadiya názena ya ndaanaa ya.»

²² Ba a ndaase una ɲanna Yaisu wá, palle á emnde a ufa mashidi na tá á tsatse áhuwa, a se vante babárva, a ba ɲane á elvan ge Yaisu: «Tá ɲwanante ba estuwa ge male á liman-aha?» ²³ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Máki ya ndaanaa an dzálá wá, naba ndanɲerndaa tate na ni ya ndaanaa an dzálá na. Amá máki ya ndaanaa á ba áte unɲule-aara wá, labara ká jija?»

²⁴ Daaci á bá liman Hannas: «Dawánda kwa á dem mba á Kayafas.» Ta daa Yaisu á ba an takwasa ɲanna á dem mba á Kayafas male á liman-aha.

Dalide Piyer ge baa ɲane pukura á Yaisu ka

(Mat. 26:71-75; Mark. 14:69-72; Luka 22:58-62)

²⁵ Am sarte ɲanna, zlaɛe Simaun Piyer á ba tse áte we á kára na, á cena kára. Ta ndavanuhe ge emnde a cena kára ɲanna, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ka keni ka ba palle á pukura-aha á zhel ɲanna ka?» A ɲwete ge Piyer a ba ɲane: «Ya pukura-aara ka.» ²⁶ Anɲkwa palle á walaadí-aha á male á *liman-aha, ba egdza emmeɲara ge edda una Piyer a icanaa hyema an masalam na, a ba ɲane á elvan ge Piyer: «Ka ni nananɲka antara ɲane am fe áhuwa na?» ²⁷ «Aley ba ya pukura-aara ka», a ba Piyer. Ba ɲane keni ndaasende, tsaktsakwalikwaa a ba tsákálá.

Yaisu á katafke á sleksu *Pilaatu

(Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Luka 23:1-5)

²⁸ An enɲya werre wá, ta danse Yaisu am mbá á Kayafas male á *liman-aha, ta dánaa á dem mbá á *Pilaatu slekse yaikke ta fanaa emnde a Rauma. Amá darka Yahudiya-aha á dem huɛ á há á slekse ɲanna, adaba tá an bára cuɛɛɛɛ, anɲkwa munɲi á *Paska á katafke-aatare geni tá shánsa zá munɲi ɲanna. ²⁹ A segashe adaba una ɲanna sleksu Pilaatu ásetetare ágashe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwa se puwaar ugje adaba uwe ge zhel na?»

³⁰ Ta ɲwanante ge slekse, a ba itare: «Ma andze baaka názu á maganá ɲane wá, ma ɲá sánka á sem mbá á ɲa.» ³¹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Máki ba estuwa wá, nawmbare dawánda, de kyawkyá ba kure shairiya-aara áte una am *tawraitá á kure.» Ta ɲwanante ge male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Adaba baaka baráma-aara ge ɲere, ganakini ɲá kyá shairiya a keɛa shifa á ura.» ³² Mága ɲanna wá, sessé jirire á elva á Yaisu na a ndaanaa áte emtsa-aara na. Adaba a ba ɲane: Watse tá tsitetse áte dzanɲgala.

³³ *Pilaatu a naba demhe am huɛ á há-aara, a dɛaante Yaisu, a de ndavanuhe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?» ³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Una ba elva á ire á ɲa emtu, ta se ndaaka emnde he?» ³⁵ A ba Pilaatu á

elvan ge Yaisu: «Iya ya ura Yahudiya emtu? Ábi ta se puwakaare ugje ba emnde á kure antara male-aha á *liman-aha ázerwa, ka gu uwe ka?»

³⁶ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ya slekse, amá kwárá-aaruwa wá, am duniya ka. Ma andze tate na yá kwaná ya am duniya wá, ma tá sawa kwakwane-aha-aaruwa á se waviyuwawe, ma tá eksivaaka Yahudiya-aha dekideki. Amá tate na ni yá kwaná ya na wá, am duniya ka.» ³⁷ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Máki estuwa wá, ka slekse kwa?» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba seke ndáhá n. Ya slekse. Dalila á sawa-aaruwa á sem duniya na wá, a siyaa ba se maratera jirire ge emnde. Ta yiyaa adaba ba una nanna. Edda una anjwa jirire ázenara wá, á cená elva-aaruwa keni.» ³⁸ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Uwe nane jirire nanna?»

Am iga-aara maa, a naba sessehe zlafe ádaliye ge Pilaatu nanna áseza Yahudiya-aha na ágashe, a ba nane á elvan ge itare: «Shanáka ya haypa áte zhel na ba palle keni. ³⁹ Am mbakurseme ganakini ba kelaa sakanderi yá belakurá dangay palle am munri á *Paska maa, wayakurwáya emtu an slekse á Yahudiya-aha yá belakurnaabela á da?» ⁴⁰ Amá a ba itare bademme-aatare tá elvan ge nane á ba an ká kwárá: «A'aa nane ka, belanaaka nane. Nere ná hayá ká belanera Barabas.» Degiya Barabas nanna sleceba shifa.

19

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu
(Mat. 27:15-31; Mark. 15:6-20; Luka 23:13-25)

¹ Daaci a ba slekse á elvan ge sawji-aha-aara: «Dawánda Yaisu, de zawuze an ja.» ² Ta dánhe ge sawji-aha Yaisu na, ta de nderse dáke, ta fadanse ire an nane, ákurá *danjkaula, ta tsekwanme am dira kyanje. ³ Mazla-aara ta tsahe ákatarfke-aara, ta gyanu rume: «A vakteva Dadaamiya shifa slekse á Yahudiya-aha!» Daaci ta naba vavante babárva.

⁴ Am iga-aara maa, sleksu *Pilaatu sesse zlafe ádaliye áseza zlamaakelaawa, a ba nane á elvan ge itare: «Kwaye yá de sansese zhel nanna á se katafke á kure, ba palle keni shanáka ya haypa-aara, ganakini yá ngufaná adaba nane.»

⁵ Daaci ta sanse Yaisu ásegashe wá, an tsekwa am dira kyanje, ta fadanse ire an dake. A ba slekse á elvan ge itare: «Kwaya nane zhel nanna.» ⁶ Aley ba ta puwete ice-aatare áte Yaisu, *liman-aha antara emnde a ufa mashidi wá, ta kante kwara á ba á dem zhegela, a ba itare tá elvan ge slekse: Zlenjelezlenela áte dzangala. Bademme-aatare tá ndaha ba nane. «Áy náwmbare de zlenjelawzlenjela ba kure áte dzangala nanna, shanáka ya haypa na ni yá zlenjelaná adaba nane.» ⁷ A ba Yahudiya tá elvan ge nane: «Máki áte shairiya na am *tawraitá á nere wá, á njeka an shifa dekideki, adaba a bantsa nane: nane *Egdza á Dadaamiya.»

⁸ Am sarte na cenánjena sleksu *Pilaatu, a ba Yaisu nane Egdza á Dadaamiya na wá, farfe zlafe ádaliye gázla-aara. ⁹ A eptsehe zlafe ádaliye á dem hufe á há, a de ndavanu ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ka ura ekse-ara ka?» Amá nwanárka Yaisu dekideki. ¹⁰ A ba slekse á elvan ge nane: «Ká njweka ndza? Diyakika ganakini yá an hákuma ge belakaabela, bi ya zlenjelakhe áte dzangala emtu?» ¹¹ A ba Yaisu á elvan ge slekse: «Hákuma nanna ká maganá ka áte ya na keni a vaktaa ba Dadaamiya. Ma andze vakteka Dadaamiya wá, ma baaka hákuma á n. áte ya ba cekwaanjudi keni. Daaci kwakya ba haypa á edda una a se vite ge ekka na arge haypa á n.»

¹² A fantau á ba am sarte nanna slekse, baaka názu magaaka ganakini á belanaabela Yaisu. Amá ta puwaar hula Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge nane am hula-aatare: «Máki belakanaabela zhel na wá, ka ura á male á larde a Rauma ka dekideki. Adaba ura ni a ganve ire-aara slekse na wá, nane kelaade á male á haha á Rauma.»

¹³ Ba a nana elva nanna sleksu *Pilaatu wá, a naba sanse Yaisu ádaliye, a njema am kurshi á shairiya áte egdza gavaye-aara ta maganaa an nákwá, an elva á Ibraniñkau tá dahána an Gabbata. ¹⁴ Am sarte nanna wá, herzhe á maga vacitire. Ba makuralla-aara una munri á *Paska. Daaci a ba sleksu *Pilaatu á elvan ge Yahudiya-aha: «Náwa slekse á kure». ¹⁵ Amá a ba itare á ba an ká kwara á dem samaya: «A njeka an shifa! A njeka an shifa! Zlenjelezlenela áte dzangala», a ba itare. A ba slekse á elvan ge itare: «Yá já slekse á kure emtu?» A ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge nane: «Baaka slekse á nere umele arge male á larde á Rauma.» ¹⁶ Daaci slekse a naba yateraa Yaisu, ganakini a de zlenjarzlenjela áte dzangala, ta danhe ge sawji-aha.

Zlenjarzlenjela Yaisu áte dzangala
(Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Daaci daransede Yaisu á dete iga a ekse, a sepanaa ba ñane dzaŋgala-aara á dem tate na tá d'aaaná an Gaulgauta an elva a Ibraniŋkau-aha na, amaana: Tate á delame á ire. ¹⁸ Daraada áhuwa maa, sawji-aha na ta naba zleŋjela Yaisu áte dzaŋgala. Aŋkwa zala buwa ta zleŋjelaterhe kerde. Palle ta zleŋjelehe áte dzaŋgala am nađafa á Yaisu, ura palle keni am názlaba, Yaisu am dagave, ma ware keni áte dzaŋgala ge ire-aara. ¹⁹ Sleksu *Pilaatu a puwete názena ni ta jaa Yaisu átuge na, a fete áte dzaŋgala. Náwa názena a puwetaa ñane: Yaisu ura Nasarátu, ñane slekse á Yahudiya-aha. ²⁰ Kwakya Yahudiya-aha na de ndarsende puwa ñanna, ađaba yiyiyeka an kevaye an berni. Puwa ñanna keni ta puwete an elva a Ibraniŋkau, an elva a Yunaniŋkau, ira elva a Rauma. ²¹ Amá a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge sleksu Pilaatu: «Puweka slekse á Yahudiya-aha na, puwetepuwa: A bantsa ñane ya slekse á Yahudiya-aha.» ²² Amá a ba slekse á elvan ge itare: «Názu puwantepuwa wá, á njá á ba áte una ñanna.»

²³ Sawji-aha am sarte na zlaruzle am zleŋjela Yaisu maa, ta tegaa naŋgyuwe-aara am dagave-aatare gergere ufade áte itare. Daaci a juwa zane-aara icarka an ica d'ekideki, ta hán ba estuwa. ²⁴ A ba sawji-aha am dagave-aatare: «Tataumika zane na, magaumimága njeri, watse á jesarje edda una á zaná ñane na.» Daaci estuwa, gevge ba seke una an puwa am wakita á Dadaamiya. A ba wakita á Dadaamiya wá: Ta tegaa naŋgyuwe-aaruwa am dagave-aatare, ta magaa njeri áte zane-aaruwa.

²⁵ Tara emmeŋara antara egdza emmeŋara mukse ge emmeŋara ñanna, antara Maari mukse á Kaulaupas, ira Maari mukse na am Magdala na, itare tá á tsatse á ba áte vuwa á dzaŋgala na Yaisu átekwa na. ²⁶ Yaisu a belanu ice ge emmeŋara, tá antara pukura-aara na ni kwakya-aara a wayete ba ñane na, a ba ñane á elvan ge emmeŋara: «Emmaaye, dawale ñanna wá, egdza á ña ba ñane.» ²⁷ A ba ñane á elvan ge pukura ñanna: «Emmeŋa ba ñane.» Pukura ñanna a naba eksante Maari á ba am sarte ñanna, a danaahe á dem mba-aara.

Emtsa á Yaisu

(Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Am iga a una ñanna maa, am diyaadiya Yaisu ganakini zlauzle slera-aara bađemme, a ba ñane: «Á wiya ndera.» Estuwa gevge názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya. ²⁹ Daaci aŋkwa hwámá ta netaa mbazla á egdza nafa am huđe-aara d'andane mbazla ñanna; duwa á sawji-aha, ta ngufete jeba á sausau umele áte lálá, ta shebe me am mbazla ñanna, ta fante áte we ge Yaisu. ³⁰ Ba a shu una ñanna Yaisu, a ba ñane: «Kina wá, zlauzle slera-aaruwa bađemme.» Mazla-aara a naba gá ire-aara, a emtsehe.

Zhel sawji a waa Yaisu an upa am slerpa

³¹ Vacite ñanna maa, makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe á Yahudiya-aha, kwaskwe á puwansepuwe ñanna keni jauje ge kwaskwe á puwansepuwe-aha umele, ađaba muŋri á *Paska. Ađaba una ñanna wayarka male-aha á Yahudiya ganakini kwaskwe á puwansepuwe á se berá emtsa á emnde áte dzaŋgala. A deteraa una ñanna á deza sleksu *Pilaatu, geni a kazlaratervekazla emnde na am sera, a tsekwarateraatsekwa áte dzaŋgala-aha.

³² Daaci duwa á sawji-aha, ta de kazlaa emnde buwa na ta zleŋjelateraa antara Yaisu áte dzaŋgala na am sera. ³³ Amá Yaisu wá, ta beraa baaka shifa am ñane. Ađaba una ñanna kezlarka sera-aara ge ñane. ³⁴ Amá palle á sawji-aha a naba wehe an upa am slerpa wá, kerten a kelaa uzhe maga yawe ásegashe. ³⁵ Una a ndaanaa ba edda una a naanaa an ice-aara. Aŋkwa á maga seydire-aara ganakini ba jirire. Ñane wá, diyaadiya ganakini a geva ba estuwa ba jirire, geni kure keni kwá fetarfe.

³⁶ Una ñanna gevge ba kalkale antara una an puwa am wakita: A ba wakita á Dadaamiya wá: Tá de kyabeka hyahya-aara d'ekideki. ³⁷ Am tate umele zlađe ádalije á ba am wakita á Dadaamiya ñanna, a ba ñane: Watse tá zhára edda una ni ta wanaa an upa na.

Zlavarnaazlava Yaisu am irekhya

(Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ Am iga á una ñanna maa, aŋkwa Yusufa umele ura Arimatiya, a de ndavanaa ñane barama áza sleksu *Pilaatu, ganakini á tsekwanaatsekwa emtsa á Yaisu, á dánda. Yusufa ñanna wá, fetarfe áte Yaisu, amá ndahaaka parakke ađaba á wáná lyawa átuge Yahudiya-aha. A duwa ñane ádeza slekse, slekse a vante barama. Daaci a de eksantaa ñane emtsa á Yaisu. ³⁹ Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu vacite umele an vayiya na keni aŋkwa áza Yusufa ñanna. Nikaudaimus a duwa antara naavawe á nafa umele tá d'ahaná an Mirt, a weshaterte antara iga a nafa umele tá d'ahaná an Alauwe á se emtáke, á maga kilau kul keye. ⁴⁰ Ta tsekwanaa itare ta buwa ñanna emtsa á Yaisu áte dzaŋgala,

ta eksante, ta de faðeme am kalpakane. Tá effáá ñanna wá, ta gete emtsaade naavawe á názase na áte kalpakane, lauktu ta faðeme emtsa am huðe-aara, ta magán ba seke una tá maganá Yahudiya-aha má tá heða ura. ⁴¹ Ankwa fe ba herzhe an tate á zlejela á Yaisu ñanna maa, ankwa irekhya anwaslire ndza zlavarnaaka emtsa am huðe-aara ðekidfeke. ⁴² Am makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe-aatare, irekhya keni ankwa ba herzhe na wá, ta naba heðaa Yaisu am huðe-aara, ađaba herzhe tá de maga niya á Yahudiya-aha.

20

Baaka Yaisu am irekhya

(Mat. 28:1-8; Mark. 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ An enlyta werre ge laade, zlafe ba ice keni á zháreka wá, dedde Maari mukse á emnde a Magdala á dete irekhya á Yaisu. Duwa á Maari maa, a de beraa irekya á ba an wacene baaka pálame átuge evege. ² Daaci ba eptsa-aara, a zhágade á deza tara Piyer antara pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na, a ba ñane á elvan ge itare: «Degiya tedarsetede Yaakadada am evege, ma ta dánaa á deme keni diyanjerka.» ³ Ta naba duhe ge tara Piyer antara pukura ñanna á dete irekhya. ⁴ Bukerde-aatare ta dá á ba zhagade. Amá á tedáná ba pukura palle na zhágade arge Piyer, daada ba ñane zunjwe áte irekhya. ⁵ A de zharaa ice á dem irekhya wá, a naa ba kalpákane á puwa ba dey. Amá wá, daaka á dem huðe á irekhya. ⁶ Dámnda Piyer keni, ñane a naba demhe á ba dem huðe-aara, amá ñane keni a de beraa ba kalpakane á puwa. ⁷ Amá baukta na ndza ta fađanaa ire an ñane na wá, an kazla, á ðela á ba an ire-aara. ⁸ Daaci a naba demhe ge pukura na ni ndza a deme ba ñane zunjwe á dete irekhya na, a zharanaahe, a naba fetarehe ganakini tsetsa Yaakadada. ⁹ Se ba am sarte ñanna keni ndza cenaránka pukura-aha názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya áte Yaisu, ganakini watse á tsetse am faya na. ¹⁰ Daaci ta naba dá-aatare ge pukura-aha buwa ñanna.

Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala

(Mat. 28:9-10; Mark. 11:9-11)

¹¹ Am sarte ñanna wá, eptsapetsa Maari zlafe ádalije á sete we á irekhya. A tsaathe wá, á kyuwa. Duwa-aara á de zharaa ice á dem irekhya wá, ¹² á zhárá ba malika-aha ta buwa, tá am nanjyuwe dzayye dzayye, tá njanja am tate na ndza ta zlavaa Yaisu na. Palle á malika-aha ñanna a nja am tate á bela ire, palle keni am tate á sera. ¹³ Daaci ta ndavanu elva malika-aha ñanna: «Labara ká kyuwa emmaaye?», a ba itare tá elvan ge ñane. A njwaterante, a ba ñane: «Ya kyuwa Yaakadada-aaruwa, ma ta danaa á deme keni diyanka.»

¹⁴ Ba a ndaase una ñanna, estuwa a eptsetaa ice wá, á zhárá ba Yaisu á tse, amá wá, diyaaka ganakini una ñane. ¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ká kyuwa uwe ka emmaaye? Ká tatayá ware ka?» Maari, ñane a kurken ba edda una á maga slera am fe. Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka danaa ka wá, tasle á ña biyanba tate-aara eddaaye, yá de eksanteksa.» ¹⁶ «Maari!» a ba Yaisu á elvan ge ñane. A eptsaptsa ge Maari á dezerjara: «Rabbuni,» a ba ñane á elvan ge ñane an elva a lbraniñkau, amaana malum-aaruwa.

¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Piyiyanteka, ađaba zlafe zlalanka emtsaade á dem mba á Edderwa. Amá ezzlala de bateránba ge egdzar mama-aha-aaruwa: Náwa tsanetse, watse yá zlalá á deza Edderwa, kure keni Eddekure ba ñane, yá deza Dadaamiya-aaruwa, kure keni Dadaamiya á kure ba ñane.»

¹⁸ Daaci ba ezzlala-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala na, a dateraa labare ñanna ge pukura-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Ya nanna Yaakadada!» A naba ndaterhe názena ni a bannaa Yaisu na.

Yaisu á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49)

¹⁹ Ba vaci laade ñanna maa, ta jamme ge pukura-aha am bere, am iga a manjaripu, ta naba zlanete we á bere-aha baðemme an tsekweram ađaba lyawa á Yahudiya-aha wá, tá zhárá ba dámda Yaisu, a tsaathe am dagave-aatare. «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba ñane á elvan ge itare. ²⁰ Am iga a elva ñanna maa, a marateraa erwa-aha-aara antara slerpa-aara. Daaci higa ge pukura-aha ađaba naranna Yaakadada. ²¹ A ba ñane á elvan ge itare zlafe ádalije: «A vakurteva Dadaamiya hairire. Ba seke una ni a ðeliyaa Edderwa á sem duniya na wá, iya keni yá ankwa ðelakurbela á dem huðe á duniya.» ²² Daaci a naba futateraare effeya an we, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwayaumbare

Shedekwe Cufedfde. ²³ Máki kwa yanaara kure haypa ge ura, Dadaamiya keni yanarye ge edda-aara. Máki yakuranaarka ge edda-aara, Dadaamiya keni yanaarka.»

Yaisu á maraná ire-aara ge Taumas

²⁴ Am sarte na a sawa Yaisu áseza pukura-aha na wá, baaka Taumas palle á pukura-aha, Wulhe keni ba zhera-aara. ²⁵ Samsa Taumas wá, a ba pukura-aha umele tá elvan ge ñane: «Ijere nanjeránna Yaakadada.» A ba Taumas á elvan ge itare: «Máki nanánka tate á kusa-aha na ta paslanmaa am erva-aha na á ba an ice-aaruwa, ya fem gulanda-aaruwa, máki fanemka erva-aaruwa am tate á upa na ta wanaa am slerpa na wá, ya fetareka ya dfekidfeki ganakini tsetse am faya na.»

²⁶ Samsa máka-aara wá, jarammeje zlafe ádalije pukura-aha am bere. Vacite ñanna wá, ankwá Taumas keni am dágave-aatare. Ta zlanjete we á bere-aha an tsekweram, amá tá zhárá ba samsa Yaisu, a tsaahé am dágave-aatare, a ba ñane á elvan ge itare: «A vakurteva Dadaamiya hairire.» ²⁷ Ba a ndaase una ñanna: «Sawa an gulanda á ña, náwa erva-aha-aaruwa,» a ba ñane á elvan ge Taumas. «Sánsa erva á ña, femfa am slerpa-aaruwa keni. Yána ya káda shaige mazla-aara, fetarfe á ba an jirire.» ²⁸ A ba Taumas á elvan ge ñane: «Ka Yaakadada-aaruwa, ka Dadaamiya-aaruwa.» ²⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ábi ka fetaara áte ya adaba nakina? Gefa wá, tá sháná emnde na ni natika, amá ta naba fetarfe na.»

Názena ni ta puwete wakita na adaba ñane

³⁰ Yaisu a magaa najipu-aha gergere kwakya zlafe ádalije áza pukura-aha, puwarteka najipu-aha ñanna bademme am wakita na. ³¹ Názena ni an puwa am wakita na wá, ta puwete ganakini kwá fetarfe áte Yaisu, geni ba ñane una *Almasiihu, *Egdza á Dadaamiya. An fetarfire á kure áte ñane wá, kwá shá shifa adaba ñane.

21

Yaisu á maraterá ire-aara am Galili ge emnde-aara vuye

¹ Haraare cekwaanjudí wá, Yaisu a de marateraa ire-aara zlafe ádalije ge emnde vuye am pukura-aha-aara. A marateraa ire-aara áte we á haye á Tibairiyas. Náwa a marateraa estuwa ire-aara ñanna. ² Vacite ñanna jarammeje pukura-aha na am tate palle, tara Simaun Piyer an Taumas ba ñane una tá dahaná an Wulhe, antara Natanayail ura ekse á Kana am kwára á Galili, an egdzara á Jaibaidaiyus buwa, antara pukura-aha umele buwa. ³ A ba Simaun Piyer á elvan ge itare: «Iya yá zlara á de slúwa kelfe.» A ba emnde na: «Ijere keni njá dábakdfába.» Daaci ba tse-aatare, ta demhe am paare á yawe. Ta hare panje, amá slúwarvaaka kelfe dfekidfeki. ⁴ Ankwá á wera ekse, palaahé sledfe maa, a naba jesarhe ge Yaisu áte we á haye, amá diyarseka pukura-aha dfekidfeki ganakini ñane. ⁵ Yaisu a ndavateruhe elva: «Ba slúwakurvaasluwa kelfe dawalaa?» Ta ñwanante a ba itare: «Ba palle keni shajeránka duksa.» ⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Puawumpuwa narre á kure á dem yawe am dalbe á nadafa á paare, kwá slúvaasluwa.» Ta naba puwumhe wá, slúwarvaasluwa kelfe kwakya jipu, jaterviyyaaje ge teda narre na antara kelfe am huđe-aara, á dem huđe á paare.

⁷ A ba pukura na wayaawáya Yaisu kwakya na á elvan ge Simaun Piyer: «Una degiya Yaakadada!» Piyer ba a cenaa: Una degiya Yaakadada na wá, a tsakweme am nangyuwe-aara, adaba ndza tsekwesetsekwe, daaci a ebzema á dem yawe. ⁸ Daaci ta semhe ge pukura-aha umele á se teda kelfe na am narre, ta yiyiyeka deme an keyave an we á haye, á magá ba maiter deremke palle.

⁹ Saresse am yawe maa, tá zhárá ba kára an mbe antara kelfe an puwa átekwa, ankwá depainj zlafe á puwa. ¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawánsa kelfe na kwa slúwanaa kure kina na cekwaanjudí.» ¹¹ Daaci a dalemhe ge Simaun Piyer á dem paare, a de tedante we á narre an naha an kelfe-aha sadadfe am huđe-aara na á sete haha. Kelfe deremke an kul ilyebe ju keye am narre ñanna, aley tataaka narre dfekidfeki. ¹² Daaci «Sawmbare zaumiyuze,» a ba Yaisu á elvan ge itare. Amá baaka pukura na a slásla ndavanu elva ganakini ka ware. Adaba bademme diyareddiye ganakini Yaakadada. ¹³ A gapthe ge Yaisu, a eksetaa depainj, a tegaterhe, a tegateraa kelfe zlafe ádalije.

¹⁴ Ge keyire una, Yaisu ankwá á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara, am iga a tsetse-aara am faya.

Yaisu ankwá á ndaan elva ge Piyer

¹⁵ Am sarte na zaruze duksa, Yaisu a ndavanu elva ge Simaun Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Simaun, egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu ba kwakya jakuje ge emnde na?» A ñwanante, a ba ñane: «Wayanak-wáya Yaakadada, ba ka keni

diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Eppiya egdzar kyawe-aha-aaruwa.» ¹⁶ A ndavanuhe zlafe ádaliye ge buwire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?» A ba ñane: «Wayanak-wáyá Yaakadada, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Faterufe hyema ge kyawe-aha-aaruwa» ¹⁷ A ndavanuhe zlafe ádaliye ge keyire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?»

Mazle-aara Simaun Piyer fantaufe ge dzámá ire, aɗaba ndáva ñanna a ndavanuwa a Yaisu ge keyire, ganakini wayakiwáyáhe na. A ñwanante ge Simaun, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, palle á názu diyanjka ka baaka, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Eppiya kyawe-aha-aaruwa.»

¹⁸ A ba ñane á elvan ge ñane zlafe ádaliye: «Yá ndak ba jirire: am sarte na zlafe ka dawale wá, ká eksantá ba ka kandá á ña, ká ngudese huɗe an ñane, daaci ka zlála á dem tate á wedere á ña. Amá má watse gakevge emgyegwe a zhele wá, watse ká pelanse erva-aha á ña ge ura umele, á de takwasáká ñane, watse á dáka á dem tate na ni wayanjka na.» ¹⁹ Am huɗe á elva ñanna wá, Yaisu anjka á bálá jeba á emtsa na ni má watse á emtsa Piyer na. Emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya aɗaba emtsa-aara. Daaci «Sawa ɗabiɗaba,» á ba Yaisu á elvan ge ñane.

Elva á Yaisu áte pukura na wayaawaya kwakya na

²⁰ Daaci Piyer a zharaa ice á dem iga wá, á zhárá ba anjka á ɗabaterɗaba pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na am iga. Ba pukura na ndza á njá herzhe átevege Yaisu am sarte na tá anjka arge masane, a ndavanu ge Yaisu a ba ñane: Watse á veláká ware ñane Yaakadada na.

²¹ Am sarte na nanna Piyer anjka á ɗabaterɗaba pukura ñanna maa, a ndavanu ge Yaisu, a ba ñane: «Yaakadada, una mu watse á shaná uwe kena ñane?» ²² A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, una á shákaaka. Naba ɗabiɗaba ka.»

²³ Daaci ta naba hyanme labare-aara am ɗágave á emnde a fetarfe baɗemme wá, ta bántsa watse á emtseka pukura ñanna ɗekideki. Amá Yaisu ndahaaka una. Názu a bannaa Yaisu ge Piyer wá, a ba ñane: Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, á shákaaka. ²⁴ Pukura ñanna Yaisu a ndaha elva-aara na wá, anjka á maganá ba ñane an ire-aara seydire á labare ñanna, wakita na keni a puwetaa ba ñane. Diyanjerdiya ganakini baɗemme á názena a puwetaa ñane, baɗemme ba jirire.

Elva na tá zlá wakita na átekwa

²⁵ Kwakya jipu názena ni a maganaa Yaisu ádaliye na. Ma andze ta eppuwa baɗemme am wakita, ba palle keni yaranseka wá, yá tama ma andze á taa ñanaaka duniya na wakita-aha ñanna.

Slera-aha á emnde a bela á Yaisu

Watse Edderwa á velakurte Shedekwe Cufedde

¹ Ámbarka á ɲa Tiyaufilus: Náwa názu yá puwaktá ya áte elva a Yaisu: Am wakita na ndza ya puwakte zunɲwe na keni ndza ya ndakndaha bademme, názu ndza a maganaa ɲane, antara názu ndza a kwaratersaa ɲane ge emnde, fetaufe á slera-aha-aara, ² dem vacite na a eksante ge Dadaamiya á dem samaya. Am sarte na zlaɓe zlalaaka á dem samaya na wá, a kwaraterse názu watse tá de maganá itare bademme ge emnde a bela-aara. A kwaraterse an hakuma á Shedekwe Cufedde. ³ A marateraa ire-aara ser kwakya, geni a diyareddiye ba shagera ganakini ɲane an shifa ba jirire; háre kul ufade á kwaraterse elva áte *kwárá á Dadaamiya. ⁴ Vacite umele tá arge náza za wá, a ba ɲane á elvan ge itare: «Njawinja á ba áhuna am Urusaliima, ufawufa názena a ba Edderwa watse á de vakurteva ya ndakurndaa na. ⁵ Adaba Yuhanna wá, ɲane a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure wá, á de haraaka kwakya watse tá magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

⁶ Daaci ta jamme ge pukura-aha átevege ɲane, ta ndavanuhe: «Watse ká tsatsaná á ba am sarte ɲanna emtu sleksire á *Iserayiila Yaakadada?» ⁷ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «A tsanaa ba Edderwa palle an hakuma-aara zamane-aha, antara sarte-aha ɲanna, slera á kure-ka ge dise una. ⁸ Kure wá, watse kwá shá hakuma áza Shedekwe Cufedde na á de vakurtá Dadaamiya na, kwá de maga seydire an zhera-aaruwa am Urusaliima áhuna, am huɗe á Yahudiya bademme, am *Samariya, dem huɗe á duniya bademme.»

⁹ Ba a ndaase una ɲanna Yaisu wá, a naba tsetehe á dem samaya á ba áte ice-aatare, a shebanvehe ge kumba. ¹⁰ Áma itare zlaɓe tá zhara ba ice á dem samaya. Daaci ta naba jesaarehe ge zala buwa, tá am nanɲyuwe dzayye á katafke-aatare ba estuwa, ¹¹ a ba itare tá elvan ge itare: «Ekkure emnde a Galili na labára kwa tsatsehe estuwa, kwá zhara ice á dem samaya na? Yaisu ɲanna kwá zharaná kure a yakurhe na wá, watse á eptsá zlaɓe ádaliye ba seke una kwá anɲkwa zharaná kure á zlala á dem samaya na.»

Ta eksetaa ura am kelá á Yahuda

¹² Daaci ta naba tsekwehe ge pukura-aha áte egdza wa ɲanna tá dáháná an Wa Anyaranyara na, ta naba eptsá-aatare á sem Urusaliima. Wa ɲanna yiyiyeka dekiɗeki, dáɲave-aatare á jauka am kilaumaiter palle antara Urusaliima. ¹³ Ba saraasa am Urusaliima maa, ta dálá á ba á dem bere-aatare na mbarsembe nja am huɗe-aara, bere átire ge bere umele na. Náwa itare zhera-aha-aatare: Piyer, Yuhanna, Yakuba, Andere, Filip, Taumas, Bartaulama, Mata, Yakuba egdza á Halfa, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, antara Yahuda egdza á Yakuba, itare una ta emnde a bela, ¹⁴ antara tara Maari emmenɲara ge Yaisu, ira egdzar mama-aha-ɲára ge Yaisu, antara ɲwasha umele. Emnde ɲanna bademme tá anɲkwa jáháva ba kelaazare, tá anɲkwa ɲala Dadaamiya átirpalle.

¹⁵ Vacite umele maa, jarammeje emnde a fetarfe tá maga deremke an kul buwa wá, a tsetehe ge Piyer, a tsaaha am dáɲave-aatare, ¹⁶⁻¹⁷ a ba ɲane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, Yahuda, ɲane keni ndza ba palle á miya, a maganaa slera ge Dadaamiya á ba am dáɲave á miya, amá am sarte na emnde tá kátá eksa Yaisu wá, ɲane a gev slekatakfe-aatare. Elva á Yahuda wá, ndza a enndáhá Shedekwe Cufedde á kya *Dawuda ganakini watse á geva ɲane slekatakfe á emnde a eksa Yaisu. Daaci shagera ba á sessa jirire-aara,» a ba Piyer.

¹⁸ (Yahuda maa, a de shekweve fe an shunɲu na ta vanta adaba haypa-aara ɲanna, amá a shaa emtsa am fe ɲanna. Duwa-aara á dem fe ɲanna, a de mbedehe á ba an ndzedá, a naba kyehe ba seke feka, a paceve ge nanje-aara. ¹⁹ Bademme á emnde a Urusaliima diyardiya lámare ɲanna. Adaba una ɲanna, ta fanaa zhera á Akaildama ge fe ɲanna an elva a ekse-aatare, amaana: Fáhe á uzhe.)

²⁰ Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye, a ba ɲane: «Elva á Yahuda wá, anɲkwa puwartepuwa am jabura, geni sey wulfe-aara á nyefnye ba gela. De ba á katafke keni, baaka ura á fá sera am sleɗe-aara. Anɲkwa an puwa zlaɓe ádaliye geni sey á demá ba ura umele á dem kela-aara.

21-22 «A ndahanaa wakita á Dadaamiya tsawe estuwa wá, daaci sey mi shansha ura palle á njá antara miya, mi maga seydire á tse á Yaakadada Yaisu am fáyá kerde. Edda-aara njanna keni sey mi eksana am dágave á emnde na ni ndza tá ankwá antara miya ba kelaazare, am sarte na má ankwá já d'aba antara Yaakadada Yaisu am huđe á larde na. Sey edda una ndza ankwá antara miya daga segashe á Yaisu am yawe á baptisma áza Yuhanna, dem sarte a zláá-aara á dem samaya.» Estuwa a ba Piyer. ²³ Daaci ta tsatsaa zala buwa, tara Yusufa, njane una a shaa zhera á Barsabas, Yustus keni ba zhera-aara, tá antara Matiyas. ²⁴ Daaci ta magaa maduwa á deza Dadaamiya, a ba itare: «Yaakadada á miya, ekka wá, diyakdiya názu am huđe á emnde bađemme. Ad'aba una njanna, marañeránmára edda una ni ka eksesaa ka am emnde buwa na, ²⁵ ge mága slera na a yanaa Yahuda na. Ad'aba zlazlálá njane á dem tate na á zlayán ge njane.» ²⁶ Daaci ta puwete zhera-aha-aatare áte nákwá, ta magaa njeri wá, a segasha zhera á Matiyas, ta maslaterve ge emnde a bela, njane a gevaa kelaawa ju buwire-aatare.

2

Sawa á Shedekwe Cufed'ede

¹ Am samsa munri á *Pantaikausta maa, ta jamme ge emnde a fetarfe bađemme am tate palle am munri njanna. ² Daaci cekwaangudi wá, tá cena ba hula á duksa á sá am samaya ba seke mága á effeya yaikke, hula-aara a se hyema am huđe á bere na tá am huđe-aara na. ³ Tá zhara ba sessa duksa umele á gáráva an nara á kára wá, duksa njanna a tegese gergere kwakya, a tsakwaa áte ire-aha-aatare pálpale bađemme. ⁴ Ta nahete estuwa an Shedekwe Cufed'ede, ta fantau ge ndáhá elva an we á ekse gergere, tá ndahaná an hakuma na a vatertaa Shedekwe Cufed'ede na.

⁵ Am sarte njanna maa, tá ankwá Yahudiya-aha na ta segáshe am larde-aha á duniya bađemme, tá njá am Urusaliima, njarnaanja nadina-aatare á ba an jirire. ⁶ Am sarte na cenarácena hula á duksa njanna maa, ta naba sawa, ta se jamme am tate njanna. Weshaptewesha enjkale-aatare bađemme, ad'aba ma ware-aatare keni á cená emnde a fetarfe na tá ndáhá elva á ba an we á ekse-aara. ⁷ Bađemme-aatare tá maga ba najipuaara, diyarka ba názu tá enndáhá keni. A ba itare: «Emnde na tá ndáhá elva na, ábi bađemme-aatare ta ba emnde a Galili? ⁸ Ay a sawa estara kena bađemmire á miya má ankwá á cenatercena, ma ware á miya keni á cena ba elva na ta yanaa am huđe-aara na? ⁹ Miya, náwa emnde umele á miya kwaye ta sawa am haha á Partiya, emnde umele ta sawa am Maidiya, emnde umele ta sawa am Ailamiya, emnde umele ta sawa am Maisaupautamiya, emnde umele ta sawa am Yahudiya, emnde umele ta sawa am Kapadaukiya, emnde umele kwaye ta sawa am Pauntus, antara Aziya, ¹⁰ emnde umele ta sawa am Pirigiya, antara Pamfiliya, emnde umele ta sawa am Misera, antara dalbe palle am haha á Libiya átevege haha á Siraine, emnde umele kwaye ta sawa á sa am larde á Rauma. ¹¹ Zlađe ádaliye, emnde umele kwaye ta sawa am Kairaita, antara Arabiya. Tá ankwá Yahudiya-aha miyenne, antara emnde na ta deme an de á dem nadina á Yahudiya-aha. Aley ni bađemmire á miya mi cena ma ware keni tá ankwá á ndaha slera yaikke na a maganaa Dadaamiya na á ba an we á ekse-aara?» ¹² Najipu njanna jauje ge ndzedá-aatare, diyarka ba názu tá enndáhá keni. Ázara kena jeba una, a ba itare am dágave-aatare. ¹³ Amá emnde umele-aatare ágire tá epsawa emnde a fetarfe wá, a ba itare a datersaa ba mbazla am enjkale.

Waazu á Piyer

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Piyer antara emnde a bela umele, a fantau ge ndahater elva ge emnde a jahava á ba an ká kwára, a ba njane: «Kure Yahudiya-aha, antara emnde umele na tá am huđe á Urusaliima na bađemme, fawfa hyema ba shagera, cenawácena názu yá ankwá á ndakurndaa na: ¹⁵ Emnde na wá, weshateka ire-aatare áte una kwá slaná kure na. Ad'aba zlađe ba gusere emtsaafé. ¹⁶ Una ba jirire á názena ndza a ndahanaa nabi Yauwail, a ba njane:

¹⁷ A bantsa Dadaamiya: Náwa názu watse á de magava am halavuwa á zamáne-aha: Watse yá hyantehye Shedekwe-aaruwa áte emnde bađemme. Egdzara á kure zála, an njwasha tá de shá wahayu-aha, tá de maga slera á nabiyire, yá de vaterte shene ge emgyegwar zala-aha á kure.

¹⁸ Yá de hyantehye Shedekwe-aaruwa áte náve-aha-aaruwa, antara kwatena-aha-aaruwa keni. Bađemme tá de maga nabiyire am sarte-aha njanna.

¹⁹ Watse yá maganaamaga najipu-aha na ndza magaaveka d'ekid'eki na am samaya antara áte haha. Watse ankwá tara uzhe, antara kára, ira yire á kára yaikke ba seke kumba.

²⁰ Zlaḃe ádalíye: Vaciya á de gev danḃwe, tere keni á de gev kyanḃe ba seke uzhe. Am iga á una-aha ḣanna maa, á de sawa kwaskwe yaikke na an dárádza jipu, á sawa Yaakadada átekwa na.

²¹ Daaci ma a dántaa ware zhera á Yaakadada keni á lyelye shifa-aara. Kwaya ḣane názena ni a ndahanaa Dadaamiya á kyá Yauwail.»

²² Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlaḃe ádalíye, a ba ḣane: «Ekkure emnde a *Iserayiila, cenaucena názu yá bakurná ya na: Yaisu ura Nasarátu na wá, a ḃelanaa ba Dadaamiya á sezekure. Adaba Dadaamiya a magaa nalaama-aha, antara najipu-aha umele gergere á kyá erva an ḣane am dágave á kure, ba kure keni diyakurdiya baḃemme. ²³ Á ba am date keni Dadaamiya a tsanaa ba estuwa. ḣane diyaadiya ganakini watse á de fakurme am erva ge kure. Adaba una ḣanna kwa naba faterem am erva ge emnde a haypa, kwa jaa shifa-aara áte dzanḃgala. ²⁴ Amá a naba ḣezlese ge Dadaamiya am zlaḃa á fáyá, anḃkwa an shifa-aara zlaḃe ádalíye. Adaba ḃaaka hákuma á emtsa ganakini á ḣanaaḣa. ²⁵ Náwa názu a ndahanaa *Dawuda áte ḣane:

Ba kelaazáre yá zhara ba Yaakadada an ice-aaruwa, anḃkwa á njá am naḃafa-aaruwa geni a gazleka ervaunḃe-aaruwa ḃekideki.

²⁶ Adaba una ḣanna, gedantegeḃa jipu am ervaunḃe-aaruwa, baḃemme a názena a sansaa we-aaruwa, yá ndahaná á ba an higa. Ma yá an vuwa a laakire na keni, watse yá puwanse á ba an hairire, yá fá táma-aaruwa áte Dadaamiya.

²⁷ Adaba ekka Dadaamiya wá, ká ḃlyanveka shifa-aaruwa ba estuwa am faya, ká yánka á sepe vuwa á sleslera á ḣa ḃekideki.

²⁸ Ka marisaa ka baráma a dem tate á shifa, ekka ká anḃkwa antara iya ba kelaazáre, adaba una ḣanna ervaunḃe-aaruwa ba seke nama. Estuwa a ba *Dawuda.»

²⁹ Piyer a eksetaa elva-aara zlaḃe ádalíye, a ba ḣane: «Egdzar mama-aha-aaruwa, máki ba eggyemiya *Dawuda wá, tsawaatse yá ndakurndaha jirire-aara: ḣane wá, jaaveje hedarhedá, sem vatena keni zlaḃe anḃkwa irekhya-aara. ³⁰ ḣane ndza nabi á Dadaamiya, ndza diyaadiya názu a banna Dadaamiya. Dadaamiya a zanu ba waḃa-aara, a ba ḣane: Yá de vante sleksire á ḣa ba ge palle á eggye-aha á ḣa, á de geva ba ḣane slekse am iga á ḣa. ³¹ Á ba am date keni ndza diyaadiya *Dawuda ganakini á de tsetsa *Almasiihu am fáyá, amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya. A ndahanaa adaba una ḣanna Dawuda, a ba ḣane:

Dadaamiya yánka ḣane am fáyá, safka vuwa-aara ge ḣane ḃekideki.

³² Ba Yaisu ḣanna degiya una tsantetse Dadaamiya am fáyá na. Náwa ḣere ḣa emnde a mága seydire-aara. ³³ ḣane a demanve ge Dadaamiya, a ḣjanaahe am naḃafa-aara, a de vante Sheḃekwe Cuḃeḃḃe na ndza a bántsa ḣane watse á de vanteva na. Daaci názu kwá nanaa kure, kwá cenaná kure kina na wá, á maganá ba Sheḃekwe Cuḃeḃḃe ḣanna a shanaa Yaisu na, a hyantaa ḣane áte ḣere. ³⁴ *Dawuda an ire-aara wá, ḣane zlaalaaka á dem samaya, amá a ba ḣane:

A ba Yaakadada, Dadaamiya á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinjá ka am naḃafa-aaruwa,

³⁵ dem sarte na yá gatervege kelaade-aha á ḣa náza puwa sera á ḣa.

³⁶ «Daaci kure emnde a *Iserayiila wá, baḃemme á kure diyaweddiye ba shagera ganakini Yaisu ḣanna kwa naba zlaḃelehe áte dzanḃgala na wá, ba ḣane una a tsanaa Dadaamiya ge Yaakadadire, ba ḣane una *Almasiihu, edda una a eksesaa ḣane.»

³⁷ Ba cenarácena elva á Piyer ḣanna wá, ba palle a enḃkale-aatare ḃaaka ḣezlaḃezla ervaunḃe-aatare. Daaci a ba itare tá elvan ge tara Piyer antara emnde a ḃela umele: «Já maganá estara kina egdzar mama-aha-aaruwa?» ³⁸ A ḣwaterante ge Piyer, a ba ḣane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, a magarakurnaamaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasiihu, geni a yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure. Daaci Dadaamiya á vakurte Sheḃekwe-aara Cuḃeḃḃe. ³⁹ Adaba a ba Dadaamiya á de vakurte duksa ḣanna ge kure antara egdzara á kure, á de vaterte ge emnde na ta yiyye, á de vaterteva ge emnde na ni watse á ḃahaterá ḣane á sezenára na baḃemme.»

⁴⁰ Piyer a faterare elva-aha umele gergere kwakya ge tsante enḃkale-aatare, antara ge faterem ndzeḃa am vuwa. A ba ḣane á elvan ge itare: «Sawansese ire á kure am dágave á emnde a maga mándzawire.» ⁴¹ Vacite ḣanna, emnde kwakya lyarvaalya waazu á Piyer fartarfe, magarateramaga baptisma. Á maga emnde debu keye fartarfe ge emnde a fetarfe. ⁴² Ta faa hyema jipu ge cenaa waazu-aha na tá anḃkwa kwaratersa emnde a ḃela, ta wáva jipu ge gev palle am duksa baḃemme áte njá á egdzar mama, antara ge zá ḃafa-aatare átirpalle, antara geni a icarseka am tate á maduwa ḃekideki.

Njá á emnde a fetarfe.

⁴³ Emnde baðemme tá geja ba ire, ađaba Dadaamiya a magaa najipu-aha gergere kwakya á kya erva am emnde a belá. ⁴⁴ Emnde a fetarfe baðemme garevge ba palle, názu am erva-aatare keni ba palle. ⁴⁵ Tá njá á ba válá kazlaŋa-aatare, tá sá shungu-aara áseza emnde a belá, tá se teganá am dágave-aatare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara. ⁴⁶ Tá ankwá jáháva ba kelaazare am *mashidi yaikke, tá ankwá jáháva am mba-aha-aatare ge zá duksa-aatare átirpalle, tá ankwá za dfaa-aatare an higa, ervaunđe-aatare palle. ⁴⁷ Tá ankwá á gala Dadaamiya, emnde baðemme hayaráterháya. Daaci Yaakadada ankwá á lya emnde umele keni ba kelaazare, ankwá á sagatersága.

3

Mbaambe zhel nguryekwe

¹ Vacite umele an lásar, tara Piyer, antara Yuhanna tá ankwá á dólá á dem *mashidi yaikke ge de maga maduwa á lásar maa, ² ankwá zhel nguryekwe umele tá yán ba estuwa á sawa am huđe á emmenjára, ankwá á njá átuge palle á we-aha á mashidi ŋanna, átuge una zhera-aara We á bere Zariya na. Zhel ŋanna wá, tá ankwá á dánda emnde-aara ba kelaazáre, á de ŋala áza emnde a dem mashidi.

³ Vacite ŋanna maa, ba a naa tara Piyer antara Yuhanna, tá ankwá duwa tá dem mashidi wá, a naba ŋalateru sadake. ⁴ Tá ezhhárá tara Piyer antara Yuhanna. «Zharanjerzhárá!» a ba Piyer á elvan ge zhel ŋanna. ⁵ A zharateraahge ge nguryekwe na ba shagera. Ađaba a kurken watse á shá sadake ázetare. ⁶ Daaci a ba Piyer á elvan ge ŋane: «Ma gursa, ma shungu keni baaka ázerwa dekiðeki. Amá yá vakte názu a shanaa erva-aaruwa: Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasiihu ura Nasarátu, tsetse ezzlala.» ⁷ Daaci a naba ŋanaahe an nađafa-aara, a tsante. Kertej sharánsha dzanđzanjire sera-aha-aara, ⁸ a naba ebzavte á sá am haha, a tsaahge áte sera-aha-aara, a fantau ge zlála. A dem mashidi antara tara Piyer tá an Yuhanna, á zlála estuwa, á vaza, ankwá á gálá Dadaamiya. ⁹ Emnde baðemme naránna ankwá á zlála, ankwá á gálá Dadaamiya. ¹⁰ Am sarte na diyareddiye ganakini ba nguryekwe na á ŋala áte we á mashidi na tá dahaná an We á bere Zariya na, baðemme tá maga ba dikere, tá geja ba ire áte zhel ŋanna.

*Waazu á Piyer am *mashidi yaikke*

¹¹ Am zlálaaka zhel ŋanna átevege tara Piyer antara Yuhanna, tá duhe á dem dzadzáwe á *mashidi yaikke ŋanna ba kerde, am dzadzáwe na tá dahaná an dzadzáwe á Suleymanu na, daaci emnde baðemme tá zhagade á ba ásetzare, ađaba tá am najipu yaikke. ¹² Ba a naa emnde ŋanna Piyer, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kure emnde a *Iserayiila mu, kwá ankwá á maga najipu á uwe kure? Labára kwá zharanjerzhárá estuwa? Kwa kurken zhel na a shaa sera-aara na an ndzeđa á ŋere emtu? Emtu ađaba ŋanernaanaŋ nadína á ŋere emtu? ¹³ Una ŋanna ka dekiðeki. Ba Dadaamiya na ta kezlan ugje eggye-aha a miya tara Ibrahim, antara Isiyaaku ira Yakubu na, a vanta ba ŋane demdemire na ge sleslera-aara Yaisu. Amá kure, kwa danaa ba kure á deza male-aha á duniya, kwa yanaa ba kure á katafke á sleksu *Pilaatu, ndza a bánba tsa ŋane ganakini á belanaabela. ¹⁴ Kwa yaa ura cuðeðde, ura jirire, kwa ŋála sleksu Pilaatu ganakini á belakurá sleceba shifa. ¹⁵ Daaci kwa janaa ba kure edda á shifa na, amá tsantetsa Dadaamiya am fáya, ŋere ŋa seyde-aha-aara. ¹⁶ Zhel ŋanna kwá ankwá á zharaná kure diyakurdiya na wá, a vanta ba hakuma na am zhera á Yaisu na ndzeđa. Ba fetarfire áte Yaisu una a mbanaahe ba dekiðeki, kwaya ŋane á katafke á kure.

¹⁷ «Amá diyandiya ganakini názena kwa maganaa kure antara male-aha á kure áte Yaisu na wá, kwa maganaa ađaba diyakurka. ¹⁸ Amá Dadaamiya a magaa ba jirire á názena ni a ndahanaa ŋane am mbuwe á nabi-aha-aara werre baðemme na. Ađaba a ba ŋane, sey *Almasiihu-aara á shushe zlađa. ¹⁹ Sawbare á sem sera á Dadaamiya, magaumağa tuba geni á yakuraarye haypa-aha á kure. ²⁰ Daaci Yaakadada á vakurteva hairire am ervaunđe, á vakurteva Almasiihu na ndza á ba am date keni ndza a eaksakurse ba ge kure na. Amaana: Yaisu. ²¹ Amá kina wá, zlađe Yaisu *Almasiihu á njá á ba am samaya emtsaade, dem sarte na Dadaamiya ganvege duksa baðemme áŋwaslire, ba seke una a ndahanaa ŋane werre á kya an we á nabi-aha-aara cuðeðde na. ²² Ábi ndza a enndhá Muusa, a ba ŋane:

Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á jesaare á ba am dágave á egdzar mama-aha á kure, kwá de cená názena á de bakurná ŋane baðemme.

²³ Ma ware una cenaaka elva á nabi na, sey tá dansede edda-aara am dágave á emnde á Dadaamiya, tá keđanaakeđa shifa-aara ba dekiðeki.

²⁴ Nabi-aha umele keni ndza ta enndhá ba seke náza Muusa, baðemme ndza ta ndaha ba názena watse á magava am zamane á miya na. Kwaye nabi Samiyail, sem nabi-aha

na ta sawa am iga-aara baðemme. ²⁵ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu a baterna Dadaamiya ge nabi-aha ñanna wá, a ndahanaa á ba áte kure. Zlafe áðaliye, am sarte na Dadaamiya ankwá á ñguda namána antara eggyekure Ibrahim, a ba ñane: Yá de gá barka áte duniya baðemme aðaba emnde á ña. Amaana: Namána ñanna a magakurán ba ge kure. ²⁶ Daaci sleslera-aara Yaisu keni, a belakurán ba ge kure emtsaafde zunñwe Dadaamiya, geni kwá shá pakyaava antara haypa-aha á kure, á gakuraar barka.»

4

Tara Piyer antara Yuhanna tá á katafke á shairiya áza male-aha á Yahudiya-aha

¹ Am sarte na tá ankwá á ndahater elva tara Piyer antara Yuhanna ge emnde, saremsa *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa mashidi, ira *Saduki-aha ásezetare. ² Játerja ervaunðe jipu aðaba emnde a bela tá ankwá á kwaraterse duksa ge emnde arge Yaisu, tá ankwá á ndaterndáhá geni tsetsa Yaisu am fáyá. Amaana: Tá naba tsetsa emnde a fáyá zlafe áðaliye. ³ Daaci ta naba sluwatervaahe, ta naba zlenqaterme am dangay ge ufa mákurálla-aara, aðaba baaka sarte mázla-aara. ⁴ Amá am sarte ñanna wá, kwakya názena fetarfe na am dágage á emnde na cenarvaacena waazu na. Kezhlakula á emnde a fetarfe á maga emnde debu ilyebe ba zála.

⁵ Mákuralla-aara wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari-aha-aatare, ira malum-aha á *tawraita, baðemme jarammeje am huðe á Urusaliima.

⁶ Ta magaa jáháva ñanna antara tara *liman Annas, ba ñane una male á liman-aha, Kayafas, Yuhanna, Alaikzandere, ira emnde na tá am huðe á há á Annas baðemme. ⁷ Daaci ta tsatsaa emnde a bela na á katafke-aatare, ta ndavateru elva, a ba itare: «Kwa mbanaa an hakuma-ara kure ñguryekwe na? Emtu a wakurtaa ware hákuma ñanna?»

⁸ Naatená Shedefekwe Cufedðe am Piyer, a ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Ámbarká á kure emnde a sawari, antara male-aha á ekse, ⁹ kwa vanjerte ndáva aðaba shagerire na ña maganán ge ñguryekwe na ka? Kwa ndavanjerwá ba kure geni ña maganaa estara, a ba kure?» ¹⁰ Shagera ba una, daaci sey kure antara emnde a *Iserayiila baðemme kwá diyeddiye geni zhel ñanna náwa á tse á katafke á kure ba lapiya laye na wá, a mbanaa ba zhera á Yaisu ura Nasarátu na. Ba ñane una kwa janaa kure áte dzanjala, amá tsantetsa Dadaamiya am fáyá. ¹¹ Elva na ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Nákwá na ta eblyanvaa emnde a nyáña bere, mbate ñane jauje ge nákwá-aha umele baðemme na wá, a ndahanaa á ba áte Yaisu ñanna. ¹² Daaci njá bakurá ba jirire: Baaka ura am huðe á duniya na ðekideki, a belanaa Dadaamiya ge se lyamila, sey ba ñane palle.»

¹³ Baðemme á emnde na tá am jáháva ñanna, tá maga ba najipu á dzanjdanzjire á tara Piyer, antara Yuhanna, sakwa diyaratereddiye ganakini baaka dáráðza-aatare, ndarseka láyá kwakya na. Diyareddiye zlafe áðaliye, geni ta emnde na ndza tá áte vuwa á Yaisu. ¹⁴ Palle a názu tá ndahaná itare baaka. Aðaba zhel na keni á ba á tse áte vuwa á tara Piyer, antara Yuhanna, ba lapiya laye. ¹⁵ Ta ñgyesaa tara Piyer ásegashe, geni tá ndáhá elva ñanna zlafe adaliye am dágage-aatare. ¹⁶ A ba itare am dágage-aatare: «Mí magaterá uwe kina ge emnde na? Aðaba emnde baðemme am huðe á Urusaliima diyareddiye geni najipu ñanna á zharaná ba ice á emnde na a mágava á kya erva an itare, mí dzegwánka mága gajawe ðekideki. ¹⁷ Amá geni a duka elva ñanna á de katafke wá, sey mí gyatertegye an elva ba shagera, ganakini a ndaranka elva ma ge ware keni an zhera á Yaisu ñanna mazla-aara.»

¹⁸ Daaci ta detaa emnde a bela na, ta naba piyaterante, a ba itare tá elvan ge itare: «A cenaréránka ðekideki kwá kwaraterse elva á Yaisu ge emnde, ba tsála zhera-aara keni am mbuwe á kure.» ¹⁹ Ta ñwete ge tara Piyer, antara Yuhanna, a ba itare: «Kyawanaakya ba kure elva ñanna á katafke á Dadaamiya, má shagera njá fakursaare ge kure arge una njá fansaare ge Dadaamiya. ²⁰ Duksa palle, ñere wá, njá dzegwánka yá ndater názu ña naaná an ice á ñere, njá cenaná an hyema á ñere na ge emnde.» ²¹ Ta valateraarhe ge emnde a jáháva geni a daralika, daaci ta puweteraahe. Sharánka pute na ni tá zaterá an shairiya aðaba ñane. Aðaba emnde baðemme tá ankwá á gálá ba Dadaamiya aðaba duksa ñanna magaaavemage na. ²² Zhel ñanna ta mbanaa itare na wá, iva-aara jauje am kul ufafe.

Maduwa á emnde a fetarfe

²³ Tara Piyer, antara Yuhanna, ba belarateraaðela wá, ba zlála-aatare á deza emnde-aatare, ta de tsakaterse elva-aha na ta ndahanaa male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari na baðemme. ²⁴ Ba cenarácena emnde a fetarfe una ñanna, ta fantau ge njála Dadaamiya an ervaunðe-aatare palle, a ba itare: Dadaamiya slekse, ba ka una ka nderaa samaya, antara haha, haye, ira názu am huðe-aha-aatare baðemme. ²⁵ Ka ndahanaa ba

ka á kya an we á eggyenere sleslera á ña *Dawuda, a ba ñane an hákuma á Sheḏekwe á ña:

Labáre emnde a larde tá ñgyaiñgyaare ice ba dey? Tá ñgudaaara ye ge názu baaka sera-aara na.

²⁶ Labára ñgwadarápsengwádá slekse-aha á duniya an fitenire, tá aṅkwa á ñgudaaara ye male-aha ge Yaakadada, antara Almasiihu-aara, edda una a ekasesa ñane.

²⁷ «Samsa-kwa elva ñanna. Adaba jarammeje tara *Hirudus, antara Pauntiyus *Pilaatu, antara emnde a larde-aha umele, ira emnde a *Iserayiila, ganakini tá gwaare ge ura cuḏeḏḏe, sleslera á ña Yaisu na ka ekasesa ka geni ñane *Almasiihu na.

²⁸ Magarnaamaga itare názu ndza ka tsanaa ka an hákuma á ña, ka wayetaa ka zuñjwe na. ²⁹ Ká cenáncena emtu elva na tá aṅkwa á puwaná itare na Yaakadada? Vanjerteva hákuma á ndáhá elva á ña ge ñere emnde a slera á ña, geni ñá ndaaná á ba an dzañdzañire, an baakire á lyawa. ³⁰ Marsemáre ndzeḏa á ña, geni a gevge nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, a mbarembe emnde na tá áte lapikere an zhera á sleslera á ña Yaisu ura cuḏeḏḏe.»

³¹ Ba zlaruzle am ñála-aatare áza Dadaamiya wá, a naba gyagyete ge sleḏe na ta jamme amkwa na ñárñare, itare baḏemme na nartenáhá an Sheḏekwe Cuḏeḏḏe, ta de bála elva á Dadaamiya á ba an dzañdzañire.

Emnde a fetarfe ta jema nalmáne-aatare átirpalle

³² Jarammeje emnde a fetarfe am eñkale palle, antara ervaunḏe palle antara ba nalmáne-aha-aatare keni. Baaka ura á ba: Náwa una nalmáne-aaruwa ba ge iya palle. Názu am erva-aha-aatare baḏemme gevge ba palle. ³³ Emnde a bela ta magaa seydire an hákuma jipu, geni ba jirire tsetsa Yaakadada Yaisu am fáya. Dadaamiya a gateraar barka an tsaka ire ge emnde a fetarfe baḏemme. ³⁴ Baaka ura a ektsaara duksa dekideki am dágvae-aatare. Adaba ura umele a velu fe-aara, ura umele a velu há-aara, ³⁵ ta saa shunḡu-aara áseza emnde a bela, daaci tá teganá itare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara. ³⁶ Ba seke aṅkwa zhel *Laiwiñkau umele ta yanaa am Kiprus, zhera-aara Yusufa, emnde a bela ta fante Barnabas, á kátá ba: slefanem ndzeḏa am vuwa ge ura. ³⁷ Ñane keni ba veluvele fe-aara, a saa shunḡu-aara á ba áseza emnde a bela.

5

Labáre á tara Hananiyas an Safira

¹ Aṅkwa zhele umele zhera-aara Hananiyas, zhera á mukse-aara Safira. Ñane keni a velu fe-aatare. Amá zlaruzle am ndáhá antara mukse-aara ge ica fida maa, ² lauktu á dánda shunḡu á fe na wá, a naba tegese, a daa ba kyalma-aara á deza emnde a bela. Mukse-aara wá, diyaadiya baḏemme. ³ Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «A ñgyemaa estara Shaitaine á dem ervaunḏe á ña estuwa Hananiyas, ká icaná fida ge Sheḏekwe Cuḏeḏḏe? Adaba ka icanem kyalma á shunḡu á fe na ge ire á ña, ka saa ba kyalma, a ba ka baḏemme. ⁴ Ábi am sarte na zlaḑe velakuka na ndza fe á ña ba ge ekka? Ma náwa velakuvele keni ba shunḡu á fe á ña? Ka magán ge uwe una Hananiyas? Fida na wá, ka magañerán ge ñereka palle, amá ge Dadaamiya.» ⁵ Ba cenáncena una ñanna Hananiyas wá, kreppe a naba mbedeḑe, antara ba emtsa-aara. Emnde na ta cenaa labáre ñanna baḏemme dámda lyawa am itare. ⁶ Daaci ta sem ge dawalaa, ta faḏeme emtsa-aara am kalpakane, ta de heḏeḑe.

⁷ Shekwaashekwa cekwaanḡuḏí á maga saa keye wá, a semhe ge mukse-aara keni. Amá an kaltaadá á názu a shaa zhele-aara. ⁸ A ndavanuhe ge Piyer, a ba ñane: «Kwa velu fe á kure ba ge shunḡu na náwa ñane na emtu?» A ñwete: «Ane, ña velu ba ge una ñanna.» ⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Labára ñane ge kure, kwa zluhe am ndáhá antara zhele á ña ge zhárá názu am huḏe á Sheḏekwe á Yaakadada na? Ká cenáncena emtu? Dawalaa ta zluwa á heḏa zhele á ña ba kina, tá aṅkwa áte we á bere, ekka keni tá daksede.» ¹⁰ Ba we keni zlaḑe heḏanuka slebela na wá, kreppe a naba mbedeḑe ge mukse á Hananiyas, a emtsehe ñane keni, ta se faḏese ge dawalaa na, ta de heḏanve ge zhele-aara. ¹¹ Daaci tá puwanu ba erva ge ervaunḏe emnde a fetarfe baḏemme, antara emnde na ta cenaa labáre ñanna baḏemme.

Najipu-aha na ta maganaa emnde a bela

¹² Emnde a bela ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. Baḏemme á emnde a fetarfe tá aṅkwa á jáháva átirpalle am dzadzawe na tá ḏaháná an dzadzawe á Suleymanu na. ¹³ Tá aṅkwa á zlebaterzleba tsa, amá ba palle á ura a sherse ice ge dezetare baaka dekideki am emnde na fartareka na. ¹⁴ Aley ba kelaa wera á ekse, an zála-ka, an ñwasha-ka, emnde kwakya tá aṅkwa á fetaare áte Yaakadada, tá se saga

emnde a fetarfe. ¹⁵ Emnde kwakya tá dá emnde-aha-aatare á dete we á baráma, tá de zlavaterá áte egdera-aha, antara áte buce-aha, ganakini má á degasha Piyer wá, ma a shátershá ba shefekwe-aara keni emnde umele am itare. ¹⁶ Emnde kwakya ta saa emnde-aha-aatare na ta lipa-aha, emnde umele tá an shaitaine, ta sateraa á sawa am ekse-aha na ta herherzhe an Urusaliima na, bademme mbarembe.

Zladá na ta shateru ge emnde a bela

¹⁷ Daaci a naba tsante shelha male á *limán-aha, antara emnde na tá am ekte ge njane, amaana: *Saduki-aha. Ta tsante shelha áte emnde a bela ge magateraa palasa. ¹⁸ Ta halaterterte, ta de puwatermhe am danggay, áte ice á emnde bademme. ¹⁹ Amá a naba semhe ge malika á Dadaamiya an vayiya, a werante danggay njanna, a sanse emnde a bela, a ba njane á elvan ge itare: ²⁰ «Zlauzlálá! dawmbare á dem *mashidi yaikke, bawateránba elva á shifa ánjwaslire na ge emnde bademme.» ²¹ Ane, á ba emnde a bela. Ba werre an enjlya-waabere wá, ba zlala-aatare á dem *mashidi yaikke, ta de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

Cekwaanjudí á ba an enjlya njanna maa, male á *liman-aha antara emnde-aara ta dante emnde a sawari, antara male-aha á Yahudiya-aha bademme, ta magaa jáháva yaikke. Daaci ta belaa sawji-aha-aatare á de sá emnde a bela na am danggay. ²² Duwa-aatare, de beraraterka emnde a bela na. Sawji-aha á ufa danggay keni tá á ba áhuwa tsá. Daaci ba eptsá-aatare an labáre áseza male-aha na, ²³ a ba itare: «Duwa á njere á dem danggay, njá de shanaa á ba an zlenja kánggelánje, sawji-aha keni bademme tá á ba áhuwa, amá njá werante wá, shanjéránka njere ura am hude-aara.» ²⁴ Ba ta cenaa una njanna male-aha á *liman-aha, antara male á emnde a ufa mashidi na wá, ba palle a názu tá ndahaná itare keni baaka. Tá dzámá ta zlalaa estara emnde a bela, antara názu watse á de magava na.

²⁵ Cekwaanjudí wá, samsa ura, a ba edda-aara á elvan ge itare: «Kwaye emnde na kwa dateraa á dem danggay áwaya na, tá anjkwá á kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi yaikke.» ²⁶ A tsetehe ge male á emnde a ufa mashidi, a duhe antara emnde-aara, ta de saa emnde a bela na. Amá ta sateraa á ba an enjkale, adába ta kuva emnde bademme, ganakini a dzagaraterseka an nákwá.

²⁷ Sarateremsa á se katafke á male-aha njanna, a naba valateraarhe ge male á *liman-aha ge emnde a bela na. ²⁸ A ba njane á elvan ge itare: «Ábi njá piyakurtepiya geni ndahauka elva á dawale njanna, ma zhera-aara keni dekideki am larde na? Kwá maga uwe kena kure kina? Kwa hyanme waazu á kure njanna am huđe á Urusaliima, kwá kátá puwanjerem uzhe á zhel njanna am mbiye á njere ge njere emtu?» ²⁹ Ta njwete ge tara Piyer, antara emnde a bela umele: «[Jere wá, njá fansaare ba ge Dadaamiya arge emnde. ³⁰ Kure kwa naba zlenjelaa Yaisu áte dzangala á emtsehe, amá tsantetsa Dadaamiya na ta fansaara eggye-aha a miya werre na am fáyá. ³¹ Njane á demanve ge Dadaamiya, kina anjkwá am nadáfa-aara, a ganve slekse arge emnde bademme, a ganve slelya geni á kwaraterse baráma a tuba ge emnde a *Iserayilla, geni a yateraareye Dadaamiya haypa-aha-aatare. ³² Njere, antara Shefekwe Cudefde na Dadaamiya anjkwá á vaterite ge emnde na tá anjkwá á fansaarefe na, njá seyde-aha á labáre njanna bademme.»

³³ Ba ta cenaa una njanna, a naba jaterhe ge ervaunde, haa tá kátá ceba shifa á emnde a bela na bademme. ³⁴ Amá anjkwá ura *Farisa umele am dagave-aatare, zhera-aara *Gamaliyail, njane malum á *tawraita, emnde bademme tá anjkwá á fá zherwe áte njane. A tsetehe ge njane, a ba njane: A daratersede emtsaade emnde njanna cekwaanjudí. ³⁵ Daratersede emnde a bela na á degáshe maa, a ba njane á elvan ge emnde am jáháva: «Fawfa hyema am názu watse kwá magaterán ge emnde na egdzar mama-aha-aaruwa. ³⁶ Yehauteyeha Taiwdas, a naba ganve ire-aara male, ya slendzedá a ba njane, emnde tá hyephe deremke ufáde ta dábete njane, amá jarejja. Emnde-aara njanna keni zadaratervezáde, ba uwe keni cenanánka mázla-aara. ³⁷ Am iga á Taiwdas keni jesarje Yahuda ura Galili, a jesaare am sarte á ja jembel á emnde. Njane keni ndza ta dábete ba estuwa emnde, amá ta naba ja njane, emnde-aara njanna keni zadarevzáde. ³⁸ Daaci názu yá bakurná ya wá, kina keni naba yawaterya kure a zlarzlálá. Slera-aatare njanna máki ta jansaara ba emnde wá, watse á zlauzle. ³⁹ Amá máki ba jirire slera-aatare njanna ni a sawa á ba áza Dadaamiya wá, baaka názu kwá eksáná áte itare dekideki. Amá magaumága enjkale. A gevka kwá wava an Dadaamiya.» Daaci bademme á jáháva eksarekse sawari á *Gamaliyail. ⁴⁰ Ta dahaterterte emnde a bela na zlafe adaliye, ta zateruhe an ja, a ba itare: «A cenanéránka faikke kwá bálá waazu zlafe adaliye an zhera á zhel njanna ba dekideki.» Daaci ta puwataahe. ⁴¹ Amá ta segáshe á ba an higa emnde a bela am tate á shairiya njanna. Adába a diyatersaa ba Dadaamiya ganakini hyairepheyé lauktu a fateraar jeba á zladá njanna adaba zhera á Yaisu. ⁴² Ba

kelaazare tá bálá ba waazu am *mashidi yaikke, antara am mba-aha-aatare, tá ankwá á kwaraterse elva a Yaisu labáre á higa na ge emnde, geni ba njane una *Almasiihu.

6

Zála vuye ta dzeraterse ge slera á Dadaamiya

¹ Haraare cekwaannguđí tá ankwá far ba sága emnde a fetarfe maa, Yahudiya-aha na tá ndáhá elva a Yunaniŋkau na farantaufe ge ica ervaunđe áte Yahudiya-aha na tá á ba am larde. Ta bántsa itare, ba kelaa má tá tegaterá náza zá ge njwasha wegyege wá, tá fateruka hyema ge emnde-aatare. ² Daaci emnde a bela kelaawa ju buwa na ta jemaa emnde a fetarfe bademme, a ba itare: «Ganakini njere njá yá balaterá elva á Dadaamiya ge emnde ni, njá shunŋula tega náza zá wá, una zlayeka đekideki. ³ Daaci dzerausedzere zála na ni tá an enkale na vuye egdzar mama-aha-aaruwa, emnde na ni tá an naha an Shedekwe Cufedđe am itare na. Daaci njá faterem slera njanna am erva ge itare. ⁴ Nere wá, njá shunŋula ba maduwa, antara balaterá elva á Dadaamiya ge emnde.» ⁵ Emnde a fetarfe bademme hayaránháyá elva njanna. Daaci ta dzerse tara Aitiyain, zhel fetarfe an tsaka ire, an naha an Shedekwe Cufedđe, antara Filip, Pauraukaurus, Nikanaur, Timau, Parmainas, ira Nikaulawus njane ura Antakiya a dema an de am nadina á Yahudiya-aha. ⁶ Ta tsatsaa emnde vuye njanna á katafke á emnde a bela, ta magaterar maduwa, ta puwatarer antara *erva a barka. ⁷ Ta zlala estuwa emnde á Dadaamiya á de katafke, sagarevsage jipu emnde a fetarfe am hufe á Urusaliima. *Liman-aha kwakya eksaraarekse itare keni fetarfire.

Male-aha á Yahudiya-aha ta eksevaa Aitiyain

⁸ Aitiyain njanna wá, kwakya ngurna, antara hákuma na a shanaa njane. A magaa nalaama-aha, antara najipu-aha kwakya am dágave á emnde. ⁹ Tá ankwá Yahudiya-aha na ta sawa am Kiraine, antara am Alaikzanderi am Tate njanna, itare tá jáháva am mashidi na tá đahaná an bere á emnde na sharánsha ire-aatare na. Tá ankwá Yahudiya-aha umele zlafe ádalije, ta sawa am Silikiya, antara Aziya; itare bademme hayaránka elva á Aitiyain đekideki, tá ankwá á gan gajawe kwakya. ¹⁰ Amá baaka ura á danude đekideki, adaba Shedekwe Cufedđe ankwá á vante enkale á ndáhá elva.

¹¹ Adaba una njanna ta shekewe emnde umele, ganakini a baránba emnde njanna: Na cenaa Aitiyain á valya elva yayiaihe áte Muusa, antara áte Dadaamiya keni. ¹² Ta tsante estuwa ervaunđe á emnde a ekse, antara male-aha á ekse, ira malum-aha á *tawraita bademme. Ta gwarhe estuwa ge Aitiyain, haa ta dáná á dem shairiya, á katafke á jáháva á male-aha á Yahudiya-aha bademme. ¹³ Ta naba saa seyde-aha á fida njanna, geni tá đatsa fida-aatare njanna. Ta bántsa itare: «Zhel na ba kelaazare á valya ba elva áte mashidi á Dadaamiya, antara *tawraita a Muusa. ¹⁴ Njane cenánčená a ndahanaa á ba an we-aara, a ba njane: Yaisu ura Nasarátu na wá, watse á kyaba mashidi na, antara nađe-aha na a mbamisaa Muusa na keni bademme watse á eptsantepsta.» ¹⁵ Daaci bademme á emnde na tá am jáháva na tá puwa ba ice áte Aitiyain. Amá tá zhára wafke-aara wá, ba seke malika á Dadaamiya.

7

Aitiyain ankwá á tsaka elva á katafke á zlamaha

¹ Daaci male á *liman-aha á ndavanu elva ge Aitiyain, a ba njane: «Názu tá ndahaná itare na ba jire ba estuwa emtu?» ² A njwete ge Aitiyain, a ba njane: «Cenawivaacena emtsaafde egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa: Dadaamiya slekse, a maranse ire-aara ge eggemiya Ibrahimá wá, kwaye zlafe am Maisaupautamiya, zlafe daaka emtsaafde á dem Haran. ³ A ba Dadaamiya á elvan ge njane wá: Tsetse am larde á njane, sesse am jeba á njane bademme, ezlálá á dem larde na watse yá ngyekwakanvaa ya. ⁴ Daaci Ibrahimá a kezlese am Kaldiya, kwaye a de njaa am Haran. De kedaakeda eddenjara maa, a kezlansehe zlafe ádalije ge Dadaamiya á sem larde na kwá njá kure am hufe-aara kina na. ⁵ Am sarte njanna wá, Dadaamiya vanteka sleđe ge Ibrahimá ba kapáka palle keni am larde na, amá a ba njane á elvan ge njane: Larde na bademme watse yá vakteva vacite umele, kwá de kwaraná ba kure antara egdzara á njane. Amá zlafe ba egdzere njanna keni náńka Ibrahimá đekideki. ⁶ A ba Dadaamiya á elvan ge njane zlafe ádalije wá: Egdzara á njane tá de njá emtsaafde am erva á emnde, tá de gev nave-aha á emnde, tá de magaterá palasa am iva deremke ufađe. ⁷ Amá watse yá shaterushe zlađe ge emnde a larde njanna keni, lauktu watse tá sesse egdzara á njane am larde-aatare, tá se kezli ugje am larde na. ⁸ Am iga á una a tsakanse una-aha njanna Dadaamiya ge Ibrahimá maa, a maganaa namána, a ba njane á elvan ge njane: Dem shedekwe una á

gev nalaama á namána na. De shánsha Ibrahimia Isiyaaku, a belemaa am shedekwe áte háre ge tiisire-aara. Isiyaaku keni a fem Yakubu am shedekwe, Yakubu keni a puwum egdzara-aara eggye-aha a miya kelaawa ju buwa.

⁹ «Am iga a una nanna maa, eggye-aha a miya nanna ta naba velu kuderetare Yusufu á dem Misera adaba shelha. Amá ndza ankwá Dadaamiya antara nane. ¹⁰ Dadaamiya yánka Yusufu am zladá-aha-aara. Bairá a vante ngahire. A vante ilmu á katafke á *Firawna slekse á larde á Misera, slekse a naba ganve Yusufu male arge larde á Misera bademme, male arge emnde na tá am hudef á há-aara bademme. ¹¹ Daaci a naba sem ge waya yaikke á sem larde á Misera, antara larde á Kanaana maa, emnde bademme tá á ba am palasa-aara, haa eggye-aha a miya nana tá shánka ba názu tá zuze keni defideki. ¹² Cenáncena Yakubu ganakini ankwá nalkame am Misera, a beláa ba egdzara-aara nanna ta duhe ser palle. ¹³ Ta daliye ge buwire wá, Yusufu a de maraterse ire-aara, sleksu *Firawna keni a dise á ba am una nanna emnde a jeba á Yusufu. ¹⁴ Daaci Yusufu a naba belaa ura, ta de sanaa eddenara Yakubu an hudef á há-aara bademme, emnde á Yakubu ta kul vuye jiiyebe. ¹⁵ Daaci a naba de nja-aara ge Yakubu am Misera, a emtsaa á ba áhuwa, egdzara-aara keni bademme ta matsaa á ba áhuwa. ¹⁶ Amá emtsa á eggye-aha a miya nanna wá, bademme ta halateraa á ba á dem Sikaim, ta de hefateraa am irekhyá na kwaye ndza a shekwanaa Ibrahimia am erva á egdzara á Hamaur.

¹⁷ «Am sarte na ni herzhe watse á magava duksa na a banna Dadaamiya ge Ibrahimia na wá, emnde á miya am Misera tá far ba sága á ba an ndzedá. ¹⁸ Daaci faremfa slekse umele anwaslire diyaaka Yusufu defideki maa, ¹⁹ slekse nanna a naba eksaterve sawari ge eggye-aha a miya, a naba shateru zladá kwakya, a naba hyateraarhe an ndzedá, ganakini a puwaranvepuwe egdzara-aatare mesheshe, a njarka an shifa defideki. ²⁰ A ba am sarte nanna wá, ta naba yá Muusa keni, egdzere zariya jipu, hayánháya Dadaamiya. Tere keye kalkale tá ankwá á tsufaná á ba am hudef á há á eddenara, ²¹ lauktu ta danse á degashe. Amá de shansha egdze á sleksu *Firawna, a de gelantaa nane ba seke egdza-aara a yanaa ba nane. ²² Muusa a waltaa á ba an diya á názena tá maganá emnde a Misera bademme. A gevaa estuwa Muusa edda una an hákuma á ndáhá elva, antara edda á hákuma am slera-aha-aara bademme.

²³ «Muusa shanaasha iva kul ufade lauktu a shaa enkale á de zhara emnde a jeba-aara. Amaana: Emnde a *Iserayiila. ²⁴ Duwa á Muusa maa, a naa zhel emnde a Misera ankwá á já ura jeba-aara. Daaci a naba de gwe, a jehe shifa á zhel nanna. ²⁵ Nane a kurken watse tá cenáncena emnde a jeba-aara Iserayiila-aha ganakini watse á lyateralya Dadaamiya á kya erva an nane, tá de shánsha ire-aatare, amá cenaránka emnde na defideki. ²⁶ Makuralla-aara zlabé adaliye, a de shaa Iserayiila-aha ta buwa, tá ankwá á dagala. Nane á kátá tegatertega, a ba nane á elvan ge itare: Kay! Dawalaa na? Kure kwa ba egdzar mama keni kwá dagala, a jaara uwe ge kure? ²⁷ Amá edda una nane ankwá á maganá palasa ge ura, a naba puwan tsekuá ge Muusa, a ba nane á elvan ge nane: Ka mu a gakvaa ware male arge ntere geni ká se kyaná ka shairiya á ntere? ²⁸ Emtu ká kátá jija seke una ka jaa zhel emnde a Misera áwaya na emtu? ²⁹ Daaci elva nanna ngyamngye am vuwa á Muusa, antara ba kezla-aara am larde nanna ba defideki, kwaye a zhagade á dem Madiyan, a de yayaa egdzar zála buwa áhuwa.

³⁰ «Am iga a yawe kul ufade á ba am larde nanna maa, malika á Dadaamiya a maranse ire-aara ge Muusa áte vuwa á wa Sina, a maranse ire-aara am nara á kárá á guzla. ³¹ Muusa ankwá á maga najipu á duksa nanna, ankwá á ganávtege ge guzla nanna geni á nanaana duksa nanna ba shagera wá, á cená ba kwará á Yaakadada, a ba nane: ³² Ba iya Dadaamiya na ndza ta kezli ugje eggye-aha a nana, ya Dadaamiya á Ibrahimia, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakubu. Muusa jaaja lyawa, á gyagya ba seke maagara, kwalevkwála ge zhárá ice ádehuwa mázla-aara. ³³ A ba Yaakadada á elvan ge nane: Sadfesáde kimake á nana. Adaba tate na ká tsá ka átekwa na tate cufedde. ³⁴ Ya nanna zladá na tá sháná emnde-aaruwa am Misera, ya cenáncena kyuuwa-aatare, ya tsekwá adaba ba una nanna, ya se lyaterlya, sawa yá beláká á dem Misera.

³⁵ «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, ba Muusa nanna ta ndahanaa itare a gakvaa ware male arge ntere, geni ká se kyaná ka shairiya á ntere na wá, Dadaamiya a belaa ba nane geni á de gev slekse-aatare, á saterse am erva á emnde. Dadaamiya a magaa slera nanna á kya erva an malika na a maranse ire-aara ge Muusa am kárá á guzla na. ³⁶ A satersaa ba nane emnde a *Iserayiila am larde a Misera, an mága nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, am Misera nanna, antara am Haye Kyanye. Dem yawe kul ufade, ndza slekafke-aatare ba Muusa nanna am kaamba. ³⁷ Ndza a bateránba Muusa ge emnde a *Iserayiila, a ba nane: Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á belakurá ba ura jeba á kure. ³⁸ Ba Muusa nanna una ndza slekafke á emnde a Iserayiila am kaamba, ndza ba nane una sledágave á eggye-aha a miya werre, antara

malika na a banaa elva áte ire á wa Sina na. A Iyamivaa ba ñane elva á Dadaamiya, elva na á vante shifa ge ura na, lauktu a samiyansa.

³⁹ «Aley ndza faransaareka eggye-aha a miya ðekideki ge Muusa, yarnaaya elva-aara, ta hayaa ba eptsá á dem Misera. ⁴⁰ Adaba una ñanna, a ba itare tá elvan ge *Haruna: Nderamíndera-ka hele-aha na mí seperatá á katafke á miya. Adaba diyamika názu a shaa Muusa ñanna a samise am Misera na. ⁴¹ Daaci ta naba nderaa hele-aatare, á gáráva an egdza a dalau, ta icanaa sadake, ta magaa mujri, tá higa á katafke á názu ta nderanaa ba itare an erva-aatare. ⁴² Amá a naba yaterhe ge Dadaamiya ba ðekideki tá ankwá á kezlan ugje ge hele-aatare, tá ankwá á kezlater ugje ge terlyakwa-aha áte samaya keni, ba seke una ankwá ta puwete am wakita á nabi-aha na. Ta puwetaa nabi-aha, a ba Dadaamiya á elvan ge emnde a *Iserayiila:

Kure Iserayiila-aha: Kina iva kul ufaðe kwá vite sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na, ba jirire kwá vite ba ge iya emtu?

⁴³ Una ge iya ka ðekideki, *mashidi á kacakaca na kwá sepaná kure ba ge dadaamiya á kure *Maulaukau, kwá sepá ba dadaamiya á kure Rafan na kwa maganaa ba kure, gáráva á terlyakwa na. Kwaya ñane hele-aha na kwa nderanaa kure ge kezlater ugje. Adaba una ñanna yá dakurda á de katafke átsaaka á ba an *Babila keni.»

⁴⁴ Daaci a ba Aitiyain: «Am sarte na tá am kaamba eggye-aha a miya, ndza tá an mashidi á Dadaamiya ta maganaa an kacakaca, ta dise áte una ñanna ganakini ankwá Dadaamiya an itare. Ta dzebáa mashidi ñanna a ba áte una a kwaransaa Dadaamiya ge Muusa. Adaba a banánba Dadaamiya ge Muusa geni a emmága á ba áte una a naanaa ñane. ⁴⁵ Dedde zamane-aatare, ta yaterán ge eggye-aha a miya umele. Ndza Zhausuwe slekatakfe-aatare. Ta se dema itare an mashidi ñanna am larde na. Am demda-aatare, Dadaamiya a naba bakese emnde a jeba umele am katafke-aatare. Daaci mashidi á naba ñanna a nja estuwa, dem zamane á sleksu *Dawuda. ⁴⁶ Shánsa Dawuda háyá áza Dadaamiya á Yakubu maa, a naba ndavanu ganakini á nderanaa mashidi. ⁴⁷ Amá a nderanaa Suleymanu mashidi ñanna ge Dadaamiya. ⁴⁸ Ay degiya Dadaamiya am yaikkire-aara wá, á njeka am bere-aha na ni ta nderanaa ba emndimagwaha. A ba ñane á kya an we á nabi-aara:

⁴⁹ Samaya una tate á nja-aaruwa am sleksire-aaruwa; haha wá, tate á puwa sera-aaruwa. Kwá de nderiya bere-ara kure ge iya? Áme sleðe na ni yá de puwansá ya am huðe-aara na?

⁵⁰ Ábi duksa-aha ñanna baðemme ya nderanaa ba iya? Estuwa á ba elva a Yaakadada.

⁵¹ «Kure wá, degdege ire á kure ba jire, kwá ceneka elva á Dadaamiya ðekideki. Wayakurka cena názu á bakurná Shedekwe Cuðeððe, kwa ba kalkale antara eggye-aha a kure werre na ndza kwalarevkwá na. ⁵² Ankwá nabi na ni eggye-aha a kure magaranánka palasa emtu? Ta naba cebaa emnde a bela á Dadaamiya ge sateraa labare á slejirire ba ñane palle na. Ba ñane una a yanaa ice á kure, jakurja na. ⁵³ Kure lyakurvaalya *tawraitá á Dadaamiya na a vakurtaa á kya erva an malika-aha, amá magakurka.»

Tá dzaga Aitiyain an nákwá ge ja shifa-aara

⁵⁴ Am sarte na cenarácena una ñanna male-aha á Yahudiya-aha maa, jaterje ervaunðe jipu áte Aitiyain, tá zá ba erva-aatare an slare. ⁵⁵ Amá Aitiyain, ñane an naha an Shedekwe Cuðeððe. Ba a ketaa ice-aara á dem samaya wá, a naa tate na ni á njá átekwa Dadaamiya an sleksire-aara, Yaisu ankwá a tse am naðafa á Dadaamiya. ⁵⁶ Daaci a ba ñane: «Cenaucena: Iya wá, yá zhárá ba samaya an wera, yá zhárá ba *Ura á emnde baðemme á tse am naðafa á Dadaamiya.» ⁵⁷ Ta naba fu hula á dem zhegela geni a demka elva ñanna á dem hyema-aatare, ta gwarhe baðemme-aatare, ⁵⁸ ta naba danse á dete iga a ekse, ta de dzaganaa an nákwá áhuwa ge ja shifa-aara. Seyde-aha na ta tsakwese am zane-aha-aatare, ta puwehe a ufateraa dawale umele zhera-aara Sawulu. ⁵⁹ Daaci emnde na tá dzaga ñane an nákwá, amá Aitiyain a magaa maduwa, a ba ñane: «Yaakadada Yaisu! Iyevalya shifa-aaruwa.» ⁶⁰ A kezlaa ugje am haha, a ba ñane á ba an kaa kwárá: «Yaakadada! Yateraarye haypa na tá ankwá á maganá itare na.» Ba a ndaase una ñanna wá, a naba emtsehe.

8

Sawulu a tsante fitenire áte emnde a fetarfe

¹ Vacite ñanna, tsarantetse fitenire yaikke ádete emnde a fetarfe am huðe á Urusaliima, baðemme zhagadarzhagade á dete makwata-aha á Yahudiya, antara *Samaríya, sey ta juwaa ba emnde a bela. ² Emnde na ðabartefaba Dadaamiya ta

hefaa emtsa á Aitiyain, kyuwarsekyuwe jipu emtsa-aara. ³ Sawulu wá, an̄kwa á wava geni á zlnaazle emnde a fetarfe bademme, á já dába sera á wakyiya sera á wakyiya, á halaterá á dem danggay bademme an zála-ka an n̄washa-ka.

Labáre á Yaisu daada á dem *Samariya

⁴ Daaci emnde a fetarfe na zadaratervezace na, tá an̄kwa á bala ba waazu ma áme keni am tate na ta demaa itare bademme. ⁵ Filip maa, n̄ane a dem berni á *Samariya, a de fantau ge balatera elva á *Almasiihu ge emnde áhuwa. ⁶ Emnde bademme fartefa hyema ge cena elva á Filip, hayaránhaya. Najipu-aha na a maganaa n̄ane keni naránna bademme. ⁷ Jini-aha saresse am emnde kwakya tá ámbera hula, nguryekwe-aha antara emnde a dere keni kwakya mbarmbe. ⁸ Njaanja higa yaikke ge emnde a berni n̄anna.

⁹ Am sarte n̄anna maa, ndza an̄kwa zhele umele am *Samariya n̄anna zhera-aara Simaun, n̄ane haraare á maga namselkwe-aara, antara wadákire, emnde bademme tá maga ba najipu áte n̄ane, a ganve ire-aara ura n̄гаа. ¹⁰ Emnde bademme, an emnde a n̄gaan̄ga ka, an talaga-aha ka, baaka ura á ebza elva-aara d̄ekideki. Baránba emnde ganakini hákuma yaikke, hákuma á Dadaamiya na wá, ba zhel n̄anna. ¹¹ Baaka ura á ebza elva-aara, adába haraara an̄kwa á maga najipu-aha-aara am ice-aatare. ¹² Amá am sarte na dámda Filip an labare á higa, elva a dem zlnana á Dadaamiya, á kwaraterse antara zhera á Yaisu *Almasiihu na wá, emnde kwakya fartarefe, an zála-ka an n̄washa-ka lyarvaalya baptisma. ¹³ Ba Simaun n̄anna keni fetarfe, lyevaalya baptisma. Am ba kelaazare á iceka Simaun átevega Filip maa, á maga ba najipu áte nalaama-aha, antara najipu-aha na an̄kwa á maganaa Filip na.

¹⁴ Am iga á una n̄anna maa, cenaráncena emnde a bela am Urusaliima ganakini fartarefe emnde a *Samariya áte elva á Dadaamiya, daaci ta naba bela tara Piyer antara Yuhanna á dezetare. ¹⁵ Daraada tara Piyer antara Yuhanna am Samariya, ta de magaterar maduwa ge emnde a fetarfe na tá áhuwa na, ganakini a vaterteva Dadaamiya Shedekwe Cud̄ed̄e. ¹⁶ Adaba zlafe ta shaa ba baptisma an zhera á Yaakadada Yaisu, amá zlafe samka Shedekwe Cud̄ed̄e á sem itare á ba am palle-aatare keni. ¹⁷ Am sarte na ni puwaraterarpuwa erva-aha-aatare tara Piyer, antara Yuhanna áte ire-aha-aatare na wá, daaci sharánsha Shedekwe Cud̄ed̄e.

¹⁸ Nanna Simaun ganakini emnde na sharánsha Shedekwe Cud̄ed̄e adaba erva na ta puwataare emnde a bela na wá, a naba vaterte shungu ge tara Piyer antara Yuhanna, ¹⁹ a ba n̄ane á elvan ge itare: «Vawiteva hákuma n̄anna ge iya keni, geni máki ya puwaare erva-aaruwa ge ura wá, edda-aara keni sey á shánsha Shedekwe Cud̄ed̄e ba seke una.» ²⁰ A n̄wete ge Piyer, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: «A kedákuraakedá Dadaamiya antara shungu á n̄a n̄anna bademme. Adaba ka kwamaa shekwa názu a vantaá Dadaamiya ge ura an nalmáne. ²¹ Ekka baaka barama ge ekka, baaka tate á n̄a am slera á n̄ere na d̄ekideki, adaba shagerka ervaun̄de á n̄a á katafke á Dadaamiya. ²² Emmága tuba arge haypa na ka maganaa ka, esslápala Dadaamiya ganakini á yakareye jeba á dzáma ire n̄anna máki á gevge. ²³ Adaba n̄a naa ervaun̄de á n̄a kelaade, gakevge náve á haypa.» ²⁴ A ba Simaun á elvan ge tara Piyer, antara Yuhanna: «Taslawa á kure, slalawislápala áza Yaakadada á kure n̄anna geni a shika názena kwa ndanaa kure na.»

²⁵ Tara Piyer, antara Yuhanna ta magaa seydire kwakya, ta balaterse elva á Yaakadada ge emnde. Am iga a una n̄anna maa, ta naba eptsá-aatare á dem Urusaliima. Átira daa zlafe adaliye, ta balese labáre á higa, elva a Yaisu am ekse-aha á *Samariya.

Tara Filip antara zhel emnde a Aitiyaupiya

²⁶ Am iga á una-aha n̄anna maa, a ba malika á Yaakadada á elvan ge Filip: «Tsetse ezzlala á dem manem, duwa áte emgyegwe a baráma tsekwa á da am Urusaliima ge dem Gaza na.» ²⁷⁻²⁸ A naba tsetehe ge Filip, a duhe. Duwa-aara á dem tate n̄anna wá, ta de puwa ba jaa ire antara ura Aitiyaupiya umele nadíma, átira dá. Zhel n̄anna nakawá yaikke. N̄ane pataka á sleksu Kandake, mukse na sleksa n̄ane am larde á Aitiyaupiya. Daaci zhel n̄anna wá, ndza a se kezlan ugje ge Dadaamiya am Urusaliima. Átira dá n̄anna maa, an̄kwa á ndahá wakita á nabi Aisaya, á njá am *darkwa-aara, á tedfaná belsa. ²⁹ «Naba duwa, herzhanteherzhe darkwa n̄anna ba shagera,» a ba Shedekwe Cud̄ed̄e á elvan ge Filip. ³⁰ Daaci a naba tedante ge Filip an zhágade, a de shanaahe, á cena zhel n̄anna á ndaha wakita á nabi Aisaya. «Ká an̄kwa á cenáncena emtu jirire á názena ká ndahaná ka na?» a ba Filip á elvan ge n̄ane. ³¹ «Yá cenaná estara jirire-aara máki á paliná ura ka?» Daaci a d̄ante Filip geni a d̄alem̄d̄alá á dezenara am *darkwa, á njinja ázenjara. ³² Náwa názu a ndahesaa n̄ane am wakita á Aisaya:

Ŋane gevge ba seke zhel kyawe na tá daná á de icica na, ba seke zhel kyawe na tá betá úgje áte ŋane keni á kyuweka đekideki, ba we-aara keni weraaka.

³³ Ŋane wá, garanaaga á dem áháh, magaranánka jirire đekideki. Ware đeme á de tsala wulfe-aara am duniya na? Adaba ta ján werre shifa-aara.

³⁴ Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Palinaapala elva na tásle á ŋa, á ndaná áte ware nabi á Dadaamiya elva na estuwa? Á ndaná a ba áte ire-aara emtu, á ndaná áte ura umele-he?» ³⁵ Filip a eksetaa elva, a dzegwanu ba ge elva ŋanna am Aisaya na, a balanse labáre á higa, elva a Yaisu. ³⁶ Ba tá zláál, tá zláál, ta de shaa tate á yawe. Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Náwa shamiyansha yawe mu, anjka názu á piyite geni ká magiya baptisma emtu?» ((³⁷ A ŋwete ge Filip: «Máki faktarefe áte Yaisu an ervaunđe á ŋa palle wá, baptisma á ŋa a naba gevge.» A ŋwete ge zhel emnde a Aitiyaupiya na: «Fantarefe ganakini Yaisu *Almasiihu wá, ŋane *Egdza á Dadaamiya.»)) ³⁸ Daaci tsaatse, a ba ŋane á elvan ge sletedaná belsa. Ta naba tsekwe am *darkwa na tara Filip, antara zhel emnde a Aitiyaupiya ŋanna, ta tsekwe am yawe, Filip a naba maganaa baptisma. ³⁹ Ba segashe-aatare am yawe wá, Shedekwe Cufedđe a naba eksante Filip ba estuwa, mele nánka zhel emnde a Aitiyaupiya na mázle-aara. Amá a eksetaa baráma-aara zlađe ádaliye an higa yaikke. ⁴⁰ Filip keni á zhárá ba á tse am Ajaustus. Daaci ba zlala-aara á dem ekse-aha gergere, anjka á balaterá labáre á higa, elva a Yaisu ge emnde, a daa ba estuwa á dem Kaysariya, á maga ba ŋane.

9

Tuba á Sawulu

(22:6-10; 26:12-18)

¹ Am sarte-aha ŋanna bademme na maa, Sawulu wá, ŋane á mberá ba wáva áte emnde na fartarfe áte Yaakadada Yaisu na, a bantsa ŋane sey á zlateraazle bademme. A naba deza male á *liman-aha, ² a de ndavanu nalmesheri á seydire geni á duwa an ŋane am erva á dem egdzar mashidi-aha-aatare na tá am Dimaska. Estuwa, máki a de shaa emnde na ta fetaare áte Yaakadada Yaisu, ma zhele, ma mukse keni, á saterá á ba am erva á sem Urusaliima.

³ Ba a shaa nalmesheri ŋanna wá, antara ba zlala-aara. Ba ŋane keni herzhanteherzhe berni á Dimaska ŋanna wá, a naba tsekwa ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ŋane, ⁴ a naba mbedehe ge Sawulu á dete haha, daaci á cena ba á dahaná kwara umele: Sawulu, Sawulu, labára ká magiya palasa, á bina. ⁵ A ŋwete ge Sawulu: «Ka ware ka edda-aaruwa?» A ba kwára ŋanna á elvan ge ŋane: «Ba iya Yaisu na ká anjka á maganá palasa na. ⁶ Amá tsetse, edduwa á dem huđe á ekse, tá de bakánba áhuwa názu ká de maganá ka.» ⁷ Emnde na tá am iga á Sawulu ŋanna diyarka názu tá ndaná itare đekideki. Tá anjka cenáncena kwára á ura, amá itare tá nánka edda-aara đekideki. ⁸ Tsetsa Sawulu am haha, a werante ice, amá á nánka. Sey ta ŋanaa áte erva, ta tadanaa an tádá á dem Dimaska. ⁹ Hare keye, ba slerba-aara keni nánka đekideki. Am hare keye ŋanna wá, zawka shawka đekideki.

¹⁰ Anjka slefatarfe umele am Dimaska ŋanna, zhara-aara Hananiyas, a naba marananse ire-aara Yaakadada am wahayu, ¹¹ a đante: Hananiyas. Nam, a ba Hananiyas. A ba Yaakadada á elvan ge ŋane: «Tsetse ba kina, edđaba ba baráma na tá đaaná an baráma ndedđe na, edduwa á dem mba á Yahuda, enndáva ura zhara-aara Sawulu ura Tarsus, ŋane anjka átira mága maduwa kina. ¹² Zhel ŋanna a shaa wahayu, am wahayu ŋanna maa, anjka á zhara ba ura zhara-aara Hananiyas a duhe á dezerjara, a de puwaare *erva a barka ganakini á nanna ice-aara zlađe ádaliye.» ¹³ A naba ŋwete ge Hananiyas, a ba ŋane: «Emnde kwakya ta se balise labáre á zhel ŋanna degiya Yaakadada. Emtanjire na a magaterna ŋane ge emnde á ŋa am Urusaliima keni ndarindaha bademme. ¹⁴ Ba sawa-aara ásehuna na keni a sanaa ba una ŋanna, ta vantaa male-aha á *liman-aha hákuma á se hálá emnde na tá ŋala Dadaamiya an zhara á ŋa.» ¹⁵ Amá a ba Yaakadada á elvan ge ŋane: «Naba duwa ka. Adaba ya eksese zhel ŋanna keni ge mága slera-aaruwa, ganakini á de kwaratersa ŋane zhara-aaruwa ge emnde a jeba umele, antara slekse-aha-aatare, ira emnde a *Iserayiila, geni a diyariyeddiye ba shagera. ¹⁶ Yá de marannaamára zlađa-aha na watse á sháná ŋane adaba zhara-aaruwa.»

¹⁷ Daaci a naba zláál ge Hananiyas, a de demá am huđe á há ŋanna, a de puwar erva a barka-aara ge Sawulu, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Sawulu egdza emmerwa, a beliyaa ba Yaakadada Yaisu na a marakse ire-aara áte baráma a sawa na, geni ká nánna ice á ŋa zlađe ádaliye, ká shansa Shedekwe Cufedđe.» ¹⁸ Ba ndah keni zlađe ndaaseka

Hananíyas wá, ta naba sesehe ge duksa-aha umele am ice á Sawulu ba seke iga a kelfe wá, a fantau ge zhara ice-aara zlafe ádaliye. A tsetehe ta maganaa baptisma. ¹⁹ Daaci a zu duksa, shansha ndzedá-aara.

Sawulu ankwá á maga waazu am Dimaska

Sawulu haraare cekwaanǵudí áza emnde a fetarfe na tá am Dimaska. ²⁰ Ba watsewatse, a fantau ge ja d́ába am mashidí-aha á Yahudíya-aha gergere, ge b́alá waazu á elva a Yaisu, geni Yaisu wá, *Egdza á Dadaamiya. ²¹ Emnde na tá ankwá á cena elva-aara na baðemme tá maga ba najipu. A ba itare: «Ábi una ba zhel na a cebaa emnde a d́ába Yaisu am Urusaliima na? Ábi ásehuna keni a sánaa ba una nanna, geni á daterá á ba am zawa ádeza male-aha á *liman-aha?» ²² Amá waazu á Sawulu ankwá á far ba mága slera am emnde. Baaka názu tá maganá Yahudíya-aha na tá am Dimaska na á katafke-aara, ad́aba ankwá á marateránmárá jirire-aara geni ba Yaisu una *Almasiihu, amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya.

²³ Haraare maa, Yahudíya-aha ta naba demaa am sawari, ta naba njante geni sey tá kedanaaked́a shífa á Sawulu. ²⁴ Amá cenánccena nane keni názu ta ngwadánaa itare áte nane baðemme. An vayi vacika baðemme tá ankwá á ufa we á ukvake á berni, tá tsagwada ba nane geni sey tá kedanaaked́a shífa-aara. ²⁵ Daaci vacite umele an vayiya maa, emnde na tá am iga-aara, ta naba njaneme am kenday yaikke, ta naba tsekwane á kya bíye á ukvake á dem iga a ekse.

Eptsapta Sawulu á dem Urusaliima

²⁶ Am sarte nanna, eptsapta Sawulu á dem Urusaliima. Am eptsá-aara wá, a de tataya jammeje antara emnde a fetarfe, amá baaka ura a fanaa vuwa dekideki, ad́aba fartareka geni nane keni gevge slefetarfe ba jirire. ²⁷ Amá Barnabas wá, a naba eksante Sawulu nanna ádezenjara, a puwansaa nane ádeza emnde a b́ela, a de baterna nane ganakini Sawulu nanna Yaakadada áte baráma á dem Dimaska, antara elva na ní a banna Yaakadada ge Sawulu baðemme. A ndaterhe zlafe ádaliye dzandzanjire na a maganaa Sawulu ge ndater elva a Yaisu ge emnde am huðe á Dimaska. ²⁸ A fantau á ba am sarte nanna nja Sawulu antara emnde a b́ela, a jaa d́ába am huðe á Urusaliima ba seke una á kataná nane mazla-aara ge mága waazu an zhara á Yaisu, an baakire á lyawa. ²⁹ Ádeza Yahudíya-aha na tá ndáhá ba elva a Yunaniñkau keni a duwa Sawulu an elva a Yaisu, a ndaterndáhá sera-aara ba kwakya, amá itare tá tataya keda shífa-aara. ³⁰ Cenaránccena egdzar mama-aha-njara maa, ta naba danse á dem Kaysariya, ganakini a ezzláa á dem Tarsus.

³¹ Daaci emnde a fetarfe am haha á Yahudíya, antara Galili, ira *Samariya njarinjá an hairire mázla-aara, tá ankwá á far ba mága dzandzanjire am elva á Yaisu, tá ankwá á fá zherwe áte Yaakadada, ankwá Sheðekwe Cuðeðe am dagave-aatare, á sagatersaga ba kelaazare.

A mbetaa estuwa Aynaiyas

³² Am sarte nanna maa, Piyer á já ba d́ába am tate-aha gergere. Vacite umele maa, a de zhara emnde a fetarfe na tá am Lida. ³³ Duwa-aara á dem ekse nanna, a de bera ura umele zhara-aara Aynaiyas, yawe tiise á taa tseteka am haha dekideki, ad́aba gevge nguryekwe. ³⁴ Á ba Piyer á elvan ge nane: «Mbakaambe Yaisu *Almasiihu, tsetse, tsatsanaatsatse egðera á nã.» Kertenj tsetsa Aynaiyas. ³⁵ Emnde na tá am Lida nanna, antara emnde a Saraun baðemme naránna, itare keni ta naba fetarehe áte Yaakadada Yaisu.

Tsetsa Tabita am emtsa

³⁶ Ndza ankwá mukse umele slefetarfe am ekse á Jaupe, zhara-aara Tabita, an elva a Yunaniñkau wá, Daurkas. Amaana: Zaara. Mukse nanna wá, ma vaatara keni nane á maga ba slera á maggwire, ankwá á melateru ge talaga-aha keni. ³⁷ Daaci á eksevaahé ge lapikere wá, a naba emtsehe. Bararanvebáre, ta de zlavanaahe am bere. Bere nanna átire ge bere-aha umele.

³⁸ Dagave á tara Lida antara Jaupe yiyiyeka an kevaaye. Daaci cenaránccena emnde a fetarfe na tá am Jaupe, ganakini ankwá Piyer am Lida. Daaci ta naba b́elanvaa emnde buwa, ganakini a sawa ba watsewatse tasle-aara. ³⁹ Ba watsewatse a tsetehe ge Piyer, ta zlala ba kerðe antara emnde a de d́áha na. Ba damda Piyer wá, ta dán ba suuwe á dem bere na átire na, Piyer a de beraa wegýege a njwasha baðemme tá ankwá á kyuwa emtsa na. Ba ta naa Piyer, tá ankwá á kyuwa ásezenjara, tá ámberá ngyekwaná buba antara náza tsekwá-aha umele na ndza a dzebanaa Daurkas am sarte na zlafe á ba an shífa-aara am dagave-aatare. ⁴⁰ Daaci Piyer a naba bakese emnde baðemme á segashe,

a kezlaa ugje, a magaa maduwa, daaci a eptsapte á deza emtsa na, a ba ñane: Tabita! tsetse! A naba werante ice-aara Tabita, a tsetehe, a ñjehe. ⁴¹ Piyer a ñanaahe erva, a tsante bademme, daaci a ñante weggege a ñwasha na, antara emnde a fetarfe umele, a marateraa Daurkas an shifa-aara. ⁴² Labare ñanna hyemhye am huđe á Jaupe bademme, emnde ta naba fetarhe áte Yaakadada Yaisu. ⁴³ Am iga a una ñanna maa, Piyer haraare zlađe ádaliye am huđe á Jaupe, am mba á slekkeđa gwagwa umele zhera-aara Simaun.

10

Kaurñailiyus á d'áhá Piyer á dem mba-aara

¹ Anƙwa ura umele am Kaysariya zhera-aara Kaurñailiyus, palle á male-aha á sawji-aha á Rauma na tá d'aháterá an sawji-aha á Italiya na. ² Zhel ñanna wá, ñanaaŋa nadina á Yahudiya-aha an tsáká ire. Ñane an lyawa á Dadaamiya jipu, ñane antara emnde-aara bademme am huđe á há-aara tá iceka de ñala Dadaamiya. Anƙwa á melaterumele jipu ge Yahudiya-aha na tá am baakire.

³ Vacite umele an naduwar wá, Kaurñailiyus a shaa wahayu á sawa áza Dadaamiya, a naa malika á Dadaamiya samsa ba ñgayye ásezeŋara. A ba malika ñanna á elvan ge ñane: Kaurñailiyus! ⁴ A kante ice-aara Kaurñailiyus, a zharaa malika na amberá á gyagya, a ba ñane: «A jaara uwe, edda-aaruwa?» A ñwete ge malika na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Dadaamiya lyevaalya maduwa á ña, hayánháya slera á maggwire na ká anƙwa á maganá ka átevege talaga-aha, ñane viyakaaka dekideki. ⁵ Kina wá, naba ebbela emnde á ña á dem Jaupe, a de d'arakantéda dawale umele anƙwa áhuwa zhera-aara Simaun Piyer. ⁶ Zhel ñanna anƙwa am mba á patuma-aara cepen-aara Simaun slekkeđa gwagwa, bere-aara áte we á guwa yaikke.» ⁷ Ba zlazlálá malika na, Kaurñailiyus a naba d'ante emnde buwa am dagave á emnde na tá maganá slera am huđe á há, antara sawji palle am sawji-aha na tá ufa há-aara, sawji ñanna keni d'abeted'aba nadina á Yahudiya-aha ba shagera. ⁸ Daaci a bateraa názu a ndanaa malika na bademme, a naba belaterbela á dem Jaupe na.

⁹ Dem makuralla-aara keni tá á ba áte baráma. Herzhe á maga vacitire wá, herzharanteherzhe Jaupe. Piyer ñanna keni d'alted'álá áte ire á dzuguru ge mága maduwa. ¹⁰ Am sarte ñanna keni ñanaaŋa waya Piyer, á kátá náza za mázla-aara. Am sarte na ni tá anƙwa á tsatsaná náza za ñanna maa, ñane shánsha wáháyu á sawa áza Dadaamiya. ¹¹ Am wahayu-aara, á zhara ba samaya an wera wanŋe, anƙwa á tsekwa duksa umele ba seke gwadau yaikke á sem áhá, an ñaŋa we á nambanŋa-aha-aara ufađe kerde. ¹² Anƙwa dabba-aha jeba gergere bademme, antara názu á hulmba am haha jeba gergere bademme, ira yiye-aha jeba gergere bademme am huđe á duksa ñanna. ¹³ A ba kwara umele á sawa am samaya á elvan ge Piyer: «Tsetse eksevaksa, icantice, ezza.» ¹⁴ Amá a ñwete ge Piyer, a ba ñane: «A'aa estuweka Yaakadada, ad'aba ba vaci palle keni zanuka harám, ma lipa keni.» ¹⁵ A ba kwara ñanna á elvan ge ñane zlađe ádaliye: «Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cudéd'ede seke lipa.» ¹⁶ Ser keye anƙwa á banánba estuwa. Am iga á una ñanna, a naba eptsehe ge kazlaŋa ñanna ádaliye á dem samaya.

¹⁷ Piyer wá, anƙwa á dzama ba názena ni á kátá á banná Dadaamiya an waháyu ñanna. Daaci emnde a bela á Kaurñailiyus keni tá anƙwa á tsatse áte we á bercome-aara, tá anƙwa á enndava. ¹⁸ Ta kante kwárá, a ba itare: «Anƙwa ura zhera-aara Simaun Piyer am mba na emtu?» ¹⁹ Piyer am dzama ire keshekke, anƙwa á tataya jirire á názena á kátá banánba Dadaamiya an wahayu na, á cená ba tá anƙwa á tatayaaká zála keye ágashe, a ba Sheđeƙwe á Dadaamiya á elvan ge ñane. ²⁰ Tsetse ettsekwa, de d'abaterd'aba ba kina, manƙa gajawe dekideki ad'aba ya belateraa ba iya, a ba Sheđeƙwe Cudéd'ede. ²¹ Daaci a tsekwehe ge Piyer, a duhe á deza emnde ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa iya, iya edda una kwá anƙwa á tatayaná kure, ázara á ba kure?» ²² Ta ñwetehe, a ba itare tá elvan ge ñane: «A belaneraa Kaurñailiyus male á sawji-aha, ura mággwe, an lyawa á Dadaamiya jipu, ba Yahudiya-aha keni diyardiya. A banna ba malika á Dadaamiya ganakini sey á dakd'áhá á dem mba-aara, ká de banánba názu ká an ñane ge ndanda na.» ²³ Daaci á lyatervaahe ge Piyer á dem bere, a vaterte tate a zlava ge hare.

Mákuralla-aara ta tsetehe, a zlaala antara itare. Emnde a fetarfe na tá am Jaupe keni emnde umele ta d'abaterd'aba. ²⁴ Wergekse-aara lauktu daraada am Kaysariya. Daaci Kaurñailiyus a d'ante emnde-aatare, antara slakate-aha-aara, tá anƙwa ufa sawa á Piyer na. ²⁵ Am sarte na damda Piyer, a se yainu á ba áte we á bercome Kaurñailiyus, a kezlanaa ugje ba shagera á katafke-aara. ²⁶ Amá a tsante ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Tsetse, iya keni ya ba urimagwe.» ²⁷ Piyer á baná ba elva ge Kaurñailiyus

ta demaa ba estuwa á dem huđe á há. Ta de beraa emnde kwakya jarammeje áhuwa. ²⁸ A ba ñane á elvan ge itare: «Ba kure keni diyakurdiya ganakini ura Yahudiya wá, á belannaaka nadina-aara ge nja antara ura á jeba umele, sakwa ge dem mba-aara. Amá a marisaa ba Dadaamiya geni ma ware keni a zharanka seke lipa. ²⁹ Adaba una ñanna náwa sanemsa adaba d'aha á ña, maganka gajawe dekideki. Kina wá, wayanwáyá cena pute na ka dahiyaá átugena na.»

³⁰ A ñwete ge Kurnailiyus, a ba ñane: «Hare ufadfire-aara vatena, vacite ñanna yá ankwá á maga maduwa á icavaciya, an zura ba seke una wá, yá zhárá ba ura á tse á katafke-aaruwa, nangyuwe-aara á maga wulwulire ba seke uwe, ³¹ a ba ñane á elvan ge iya: Kurnailiyus, lyevaalya Dadaamiya maduwa á ña, mela na ká ankwá á melaterwa ka ge talaga-aha na keni viyanaaka. ³² Kina wá, ebbela emnde á dem Jaupe, a de darakanteda Simaun Piyer, ankwá am mba á cepen-aara Simaun slekkeda gwagwa, há-aara ankwá áte we á guwa yaikke. ³³ Daaci ba watsawatse ya naba belakvaa emnde á ba am sarte ñanna ge de dakdaha, ka keni fanja erwaunde, daaci yá slafaká we-aara adaba sawa á ña. Kina wá, bademme á ñere na, ña jamme á katafke á Dadaamiya áhuna ba ge cena názu a fakaara Yaakadada ge enndáhá-aara na.»

Waazu á Piyer am mba á Kurnailiyus

³⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva a ba ñane: «Kina wá, diyandiya ganakini ba jirire gergerka emnde áza Dadaamiya. ³⁵ Emnde bademme, máki ura á njá an lyawa á Dadaamiya, ankwá á maga jirire wá, ma ura a ekse-ara keni á hayánháya Dadaamiya. ³⁶ Diyakurdiya Dadaamiya a velante elva-aara ge larde á *Iserayiila, elva ñanna wá, labára á higa geni emnde tá shánsha hairire an Dadaamiya á kya erva an Yaisu *Almasiihu, ñane Yaakadada á emnde bademme. ³⁷ Ba kure keni diyakurdiya elva ñanna a fantau am Galili, am sarte na Yuhanna ankwá á balateraa waazu á baptisma ge emnde na; diyakurdiya názu a mágava am huđe á Yahudiya bademme am sarte ñanna. ³⁸ Ba kure keni diyakurdiya baakire á zlakta á Shedekwe Cufedde na a vantaa Dadaamiya ge Yaakadada Yaisu ura Nasarátu, diyakurdiya názu a maganaa Yaisu am larde na, slera á magwire na a maganaa ñane, a naba mbateraahe emnde na tá an shaitaine, adaba Dadaamiya ankwá antara ñane. ³⁹ Ñere wá, ña seyde-aha á názena a maganaa ñane am huđe á Yahudiya bademme, antara am Urusaliima na. Ñane maa, ta janaa áte dzangala. ⁴⁰ Amá Dadaamiya a tsante am fáya am hare ge keyire. A vante baráma ganakini á marañeránmára ire-aara ge ñere. ⁴¹ A marateraa ire-aara ge emnde bademme-ka, sey ba ge ñere ña emnde na ni a dzeranjerse werre Dadaamiya ganakini ña seyde-aha na. Am iga a tsantetse-aara am fáya na wá, ñere zaneruze, shañerushe antara ñane. ⁴² A banjerna ba ñane an we-aara ganakini ná ndaterndáhá elva-aara ge emnde bademme, ná maga seydire-aara geni ba ñane edda una a tsanaa Dadaamiya ge mága shairiya á emnde na tá an shifa, antara shairiya á emnde a fáya bademme. ⁴³ Nabi-aha bademme ndza ta enndáhá elva áte Yaisu, a ba itare: Ma ware una a fetaare áte ñane keni, Dadaamiya á yanárye haypa-aha-aara adaba ñane.»

Ma emnde na garevka Yahudiya-aha keni sharánsha Shedekwe Cufedde

⁴⁴ Am sarte na Piyer ankwá á maga waazu na wá, tsekwatartsekwá Shedekwe Cufedde ge emnde a cenaa waazu-aara na bademme. ⁴⁵ Yahudiya-aha na ta saa á d'aba Piyer, itare fartarefe na, daremda am mága najipu yaikke, geni mbate Dadaamiya á vaterteva Shedekwe Cufedde ge emnde umele keni. ⁴⁶ Adaba tá cená ba tá ankwá á ndáhá elva-aha áñwaslire, tá ankwá á gálá Dadaamiya am yaikkire-aara. Daaci a ba Piyer: ⁴⁷ «Emnde na keni sharánsha Shedekwe Cufedde ba seke una ña shanaa ñere. Kina mu, á piyaterantaa ware ganakini tá magaternaamaga baptisma an yawe?» ⁴⁸ Daaci a ba ñane, a magarateranmaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasiihu. Am iga a una ñanna maa, itare ta ndáva Piyer, ganakini á haraterveháre cekwaanjudí.

11

Piyer ankwá á vaterte sera á elva áte Kurnailiyus ge emnde a fetarfe am Urusaliima

¹ Cenarácená emnde a bela, antara emnde a fetarfe umele na tá am Yahudiya, ganakini ba emnde a jeba umele keni tá ankwá emnde umele lyarvaalya elva á Dadaamiya. ² Daaci am sarte na daada Piyer á dem Urusaliima maa, Yahudiya-aha na fartarfe na ta fantau ge hábaza sera á Piyer, a ba itare tá elvan ge ñane: ³ «Ekká ni ka naba dem mba á emnde na ta baaka am shedekwe, ka zu duksa antara itare!»

⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva, a tsakaterse sera á elva ñanna bademme an pálpale. ⁵ A ba ñane á elvan ge itare: «Iya wá, ndza yá am berni á Jaupe. Yá átira mága maduwa wá, ya naba shaa wáháyu. Yá zhárá ba duksa umele yaikke, á tsekwá á sawa am samaya

á sezerwa ba herezhzhe. Duksa ñanna ba seke gwaɗau, an ñaŋa we á nambanwa-aha-aara ufaɗe kerɗe. ⁶ Ya fete ice-aaruwa ba yamme ge zhárá názu am huɗe-aara wá, ankwá dabba-aha á bere, antara dabba-aha á kaamba jeba gergere baɗemme, názu á hulmba am haha jeba gergere baɗemme, ira yiye-aha jeba gergere baɗemme. ⁷ Daaci yá cená ba kwárá á biya elva á sawa am samaya: Piyer, tsetse, eksevaksá, icantica, ezza. ⁸ Amá ya ñwanante: A'aa estuweka Yaakadada, aɗaba ba ser palle keni damka duksa harám, ma lipa keni am mbuwe-aaruwa. ⁹ A ba kwárá ñanna zlaɓe ádalíye á sawa am samaya: Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cuɗeɗɗe seke lipa. ¹⁰ Ser keye ankwá á biyánba kwárá ñanna estuwa. Am iga-aara a naba eptsehe zlaɓe ádalíye ge kazlaŋa ñanna á dem samaya. ¹¹ Á ba am sarte ñanna maa, saremsa zála ufaɗe á sem mba na ya tsekwaá am huɗe-aara na, a belateraa zhel emnde a Kaysariya á sezerwa. ¹² A ba Sheɗekwe á Dadaamiya á elvan ge iya: Ezzlálá antara itare, maŋka gajawe dekiɗeki. Daaci ya naba tse ya duwa. Egdzar mama-aha á miya na náwa itare ta unkwáhe na keni, ta naba duhe antara ya á de ba am huɗe á há á zhel ñanna. ¹³ A ndanjerhe sera-aara baɗemme, geni a tsekwaá malika á Dadaamiya am huɗe á há-aara ba ge ñane, a ba malika ñanna, eɓbela zála, a de ɗarakantedá Simaun Piyer am Jaupe, ¹⁴ watse á se bakánba ñane elva na ni ká lyelye shifa á ña an ñane, ekka antara huɗe á há á ña baɗemme. ¹⁵ Daaci ya naba magateraa waazu. Yá ankwá á magaterá waazu wá, a tsekwaá ge Sheɗekwe Cuɗeɗɗe á setarge itare ba seke una ndza a tsekwamiyar ge miya am zunjwire na. ¹⁶ Daaci yehanteyeha elva na ndza a ndanaa Yaakadada, a ba ñane: Yuhanna wá, a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure, tá de magakurá baptisma an Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na. ¹⁷ Daaci estuwa, a vatertaa ba Dadaamiya an ire-aara Sheɗekwe Cuɗeɗɗe, ba seke una ndza a vamite ge miya aɗaba fetarfíre á miya áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na. Yá dzegwándzegwa piyantaa slera-aara ge Dadaamiya emtu?»

¹⁸ Cenarancena elva ñanna, lauktu daralika á hábaza sera á Piyer mazla-aara. Ta fantau ge gálá Dadaamiya, a ba itare: Una wá, ba jirire. A magaternaa ba Dadaamiya pute a maga tuba ge emnde a jeba umele keni, ganakini a sharansha shifa.

Emnde a fetarfe na tá am Antakiya

¹⁹ Am diyakurdiya ba kure keni, ganakini am sarte á ja Aitiyain, ndza ankwá zlaɗa áte emnde a fetarfe kyarkya á dem ekse-aha gergere, emnde umele-aatare kwaye ta zlála á dem Finikiya, antara Kiprus, ira Antakiya na wá, itare ta de bálá ba waazu. Amá wá, sey ba ge Yahudiya-aha. ²⁰ Emnde umele-aatare ge emnde a Kiprus, antara emnde a Siraine, ta naba dem Antakiya. Itare wá, ta de magaterán ge Yahudiya-aha ka palle waazu, antara emnde na garevka Yahudiya-aha keni baɗemme. Ta de ndaater labáre á higa, elva a Yaakadada Yaisu. ²¹ Yaakadada Yaisu maresemáre hákuma-aara am itare. Aɗaba una ñanna, emnde kwakya fartarefe, saremsa á sem sera-aara.

²² Dámnda labáre-aatare á deza emnde a fetarfe na tá am Urusaliima maa, daaci ta naba bela Barnabas á dem Antakiya ñanna. ²³ Duwa-aara, ba ñane keni de nanna ganakini Dadaamiya a gaterar barka kwakya ge emnde a fetarfe ñanna, higa ge ñane keni. A faterem ndzeɗa am vuwa kwakya geni a njarinja an lya á Dadaamiya, a dzalarka dekiɗeki. ²⁴ Barnabas ñanna wá, ura mággwe, slefatarfe an tsaka ire, an naha an Sheɗekwe Cuɗeɗɗe. Daaci emnde kwakya fartarfe áte Yaakadada.

²⁵ Am iga a una ñanna maa, Barnabas a sem Tarsus ge tataya Sawulu. ²⁶ Am sarte na shansha, ta saa ba kerɗe á sem Antakiya. Ta se magaa sakanderi átirpalle, ta kwaraterse duksa kwakya ge emnde a fetarfe. Ta fantau á ba am Antakiya ñanna zunjwe ge ɗáhá emnde a fetarfe an emnde á *Almasiihu.

²⁷ Tá ankwá nabi-aha umele ta tsete am Urusaliima, ta dem Antakiya am sarte ñanna, ²⁸ a balese ge palle á nabi-aha ñanna an hákuma á Sheɗekwe Cuɗeɗɗe, zhera-aara Agabus, a tsetehe, a tsaathe am dagave á emnde, a ba ñane: Ankwá á sawa waya yaikke á sete duniya baɗemme. (Ba jirire ndza samsa waya ñanna am zamáne á sleksu Kalawdiyus.) ²⁹ Daaci ta naba nguɗaa sawari-aatare emnde a fetarfe, ganakini ma ware keni a faafa názu a dzegwanaa ñane, tá de melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya an ñane. ³⁰ Ta naba jemaa sadake ñanna, ta belaa tara Barnabas tá antara Sawulu an ñane ádeza male-aha á emnde a fetarfe am Yahudiya.

12

**Hirudus a ja Yakuba, a belem Piyer am danggay*

¹ Am sarte ñanna, fantaufe sleksu *Hirudus ge shateru zlaɗa ge emnde a fetarfe umele. ² A ba ñane: A jareja Yakuba egdza emmeɗara ge Yuhanna an katsakar, ta naba jehe. ³ Nanna hayaránháyá Yahudiya-aha maa, a naba eksevaa Piyer keni, am hare-aha á

munri á depain̄ na baaka shahi á makala am huđe-aara na, a de zlen̄ma am dangay. ⁴ Am sarte na eksevaksa na wá, a puwaa sawji-aha kelaawa ju unjwahe, ta tegese sawji-aha njanna gergere ufade ge ufufa-aara. Ate *Hirudus wá, ma andze á dáná á dem shairiya á katafke á zlamaha má zlauzla munri á *Paska njanna badem̄me. ⁵ Daaci ba njá á Piyer am dangay na, amá baaka puwansepuwe á emnde a fetarfe defikideki ge mága maduwa adaba njane.

Malika a sanse Piyer am dangay

⁶ Lauktu á semsa hare na a tsanaa *Hirudus na wá, á ba an vayiya njanna Piyer á pá ba hare-aara am dágave á sawji-aha buwa, erva-aara palle an njuda áte sawji na, erva palle keni an njuda áte una an kaderci badem̄me. Sawji-aha na tá ufa we á bere á dangay njanna keni tá an̄kwa badem̄me. ⁷ A naba semhe ge malika á Yaakadada, hyemhya parakkire á Dadaamiya am huđe á dangay njanna badem̄me. Daaci malika na a de gejante Piyer, a tsante am hare: «Ettse ba watsawatse!» a ba njane á elvan ge njane. A palehe ge tsavaytsavaye áte erva-aha-aara ba estuwa, a puwehe á dem haha badem̄me. ⁸ A ba malika na á elvan ge njane: «Halantehála náza njuda huđe á njane, njudesen̄njude huđe, puwempuwa kimake á njane sera.» A naba maganaahe una njanna Piyer. A ba njane á elvan ge njane: «Tsekwentsekwama am kazlaja á njane, sawa mi zlala.» ⁹ A tsetehe ge Piyer ba estuwa, an̄kwa á daba malika na, amá njanteka njane áte jirire názena an̄kwa á maganá malika na, njane a kurken á ba am wáháyu.

¹⁰ Daaci ba tá sawa, tá sawa, ta yesaa tate á njá á sawji-aha palle, ta yesaa una ge buwira, saremsa áte wákyiya yaikke na an maga an ire miyenne, má sakesse am una njanna ká de ba am huđe á berni na. Saremsa áte wákyiya njanna, a wertaa ba njane an ire-aara, ta naba sesehe á segáshe. Ta zlalete ba cekwaanjuda áte barama á dem huđe á berni wá, a medehe ge malika na, a yaa Piyer ba njane palle. ¹¹ Piyer á njanna mazla-aara názena a maganaa malika, a ba njane: «Kina wá, diyandiya kwa, mbate Yaakadada a bela malika, a se njelise am hákuma á *Hirudus, antara lámare na ta yekivaa Yahudiya-aha na badem̄me.»

¹² Am sarte na shushe Piyer yawe am mága njanna badem̄me maa, a naba dem mba á Maari emmarge Yuhanna, Markus keni ba zhera-aara, a de beraa emnde kwakya tá an̄kwa njala Dadaamiya. ¹³ Daaci an̄kwa á já we á bere Piyer am mba á Maari, a sawa gyaale umele zhera-aara Raude, a se cena labare wá, ¹⁴ á cena ba kwára á Piyer. Higetehiga Raude, kelaa ma á werá we á bere njanna wá, njane a eptsa á dem huđe á bere zlahe ádalaye ge ndahater ge emnde umele ganakini an̄kwa Piyer á tsá ágáshe. ¹⁵ A ba itare tá elvan ge njane: «Ká an shaitaine emtu Raude?» A ba njane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire una fideka.» A ba itare, má estuwa wá, una ba shedekwe-aara. ¹⁶ Amá Piyer yánka já we á bere na. Mázla-aara ta se werante, tá zhára ba irice á Piyer á tse, tá maga ba najipu-aara. ¹⁷ A magateraa nalaama an erva ganakini a ndarka elva. A ndaterhe názena a maganaa Yaakadada ge sanse am dangay na, a ba njane á elvan ge itare: «Mbedawaterumbede ge tara Yakuba, antara egdzar mama-aha a miya umele.» Daaci ba segáshe-aara, a zlahe á dem tate umele.

¹⁸ Weraawera ekse wá, ba palle a názu tá ndaaná sawji-aha na ta ufaa Piyer na baaka. Názu tá ndaaná itare, ba Piyer na mu a maganá estara? ¹⁹ A ba sleksu *Hirudus sey a tatayartátaya. Amá sharánká Piyer defikideki. A dateraa ndáva-aha ge sawji-aha na, am iga-aara, a ba njane, má ba estuwa wá, a cebareceba sawji-aha njanna am kelaa-aara. Ba a ndaase una njanna, mazla-aara ba zlala-aara á dem Kaysariya, a de shekwaahe áhuwa.

Elva áte emtsa á sleksu *Hirudus

²⁰ A ba am sarte-aha njanna maa, ndza an̄kwa ervaun̄de á sleksu *Hirudus áte emnde a ekse á Tirus, antara emnde a ekse á Sidaun badem̄me. Daaci emnde a ekse-aha njanna ta magaa sawari geni tá de slapala áza slekse; ta naba tatayevaa Balastus geni á dátera njane á deza slekse njanna. Balastus njanna ura male. Huđe á há á slekse njanna badem̄me am erva-aara. Daaci duwa-aatare ádeza sleksu Hirudus, ta de tataya hairire am dágave-aatare. Adaba zuze á emnde a ekse-aha njanna badem̄me á segáshe á ba am kwára á slekse njanna.

²¹ Daaci sleksu Hirudus a fateraa sarte á já ire-aatare. Samsa sarte njanna maa, Hirudus a tsekwemaa am zane á sleksire a njemaa am kurshi á sleksire, a fantau ge ndaater elva. ²² Amá ta naba njwete ge emnde badem̄me á ba an ká kwára á dem zhegela, a ba itare: Dadaamiya una á ndáhá elva na, urimagweka. Ba a cenaa una njanna sleksu Hirudus, a naba shafante ire-aara. ²³ Daaci a se zlavanaahe ge malika á Yaakadada á ba am sarte njanna an lapikere, adaba a eksetaa slede á Dadaamiya. A zanse huđe záhe á huđe, daaci a naba emtsehe. ²⁴ Amá elva á Dadaamiya wá, hwiyaahwiya baaka zlakta-aara.

²⁵ Tara Barnabas antara Sawulu magarnaamaga slera na ta faterarfe, ta belaterbela á dem Urusaliima na, ta saa ba kerde antara Yuhanna Markus á sem Antakiya.

13

Tá an dzera tara Barnabas antara Sawulu ge dem larde umele

¹ Am aiklaisiya á Antakiya wá, tá ankwá nabi-aha, antara emnde a kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Náwa zhera-aha-aatare: Barnabas, Simaiyaun, Ura Danjwe keni ba zhera-aara, Lukiyus, nane ura Siraine, Manahun, nane slenja á sleksu *Hirudus, ira Sawulu. ² Vacite umele tá am sera á Dadaamiya, tá ankwá tsufa ndera wá, a ba Shedekwe Cufedde á elvan ge itare: «Tara Barnabas antara Sawulu wá, yawáterya ge ire-aatare ge mága slera na ya daater ge nane na.» ³ Daaci ta tsufete ndera, ta magaterar maduwa, ta puwatarar *erva a barka, lauktu ta belaterbela á de maga slera nanna.

Slera á tara Barnabas antara Sawulu am Kíprus

⁴ Am a dzeratersaa Shedekwe Cufedde tara Barnabas antara Sawulu ge belaterbela, ba zlala-aatare á dem Sailaiwkiya, ta de dema am paare á yawe áhuwa ge dem Kíprus am dágave á yawe. ⁵ Ta de tsekwa am Salami am haha nanna, daaci ta de fantau ba ge de bálá elva á Dadaamiya am *mashidi-aha á Yahudiya-aha áhuwa. Yuhanna Markus keni antara ba itare, ankwá á melaterumele. ⁶ Ta jem dába praatte am haha á Kíprus nanna. Herzhe tá degáshe am haha nanna, kwaye ta dem Pafaus am halavuwa-aara. Am Pafaus maa, ta de já ba ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Bar-Yaisu, slemaga namselkwa, a bantsa nane: Ya nabi, mbate fida. ⁷ Zhel nanna ta emnde a njá antara raizhauj á haha á Kíprus, zhera-aara Saigiyus Paulaus slenkale jipu. Daaci raizhauj a dante tara Barnabas antara Sawulu á dezejara, adaba á kátá cená elva á Dadaamiya. ⁸ Amá Ailimas, una zhera á slemaga namselkwe na an elva a Yunaniñkau-aha, nane ekserka duwa á tara Barnabas á deza raizhauj na dfekideki. Á kátá piyantá fetarfire ba dfekideki ge raizhauj.

⁹ Daaci Sawulu, Paul keni ba zhera-aara, an naha an Shedekwe Cufedde, a ngyaingyainse ice, ¹⁰ a ba nane á elvan ge zhel nanna: «Hey! Zhel shaitaine, a ba ka ka yaimyaima, ká maga ba kemañgerire, ka kelaade á jirire bademmeká? Ká yainya emtu badza slera á Dadaamiya na? ¹¹ Náwa Dadaamiya á fakar názu á fakarfe, sey ká gevge wulfe emtsaade cekwaangudi, ká shekwaashekwa ká náñka vaciya an ice á na.» Kertenj a naba wulfete ge Ailimas, á tatapaná an nadafa antara názlaba bademme ge tataya ura á tañaná an erva. ¹² Nanna raizhauj una nanna, nane a naba fetarehe áte Yaakadada, ankwá á cená názu tá kwaransekwáre, ankwá á maga najipu-aara.

Tara Paul antara Barnabas am Antakiya, haha á Pisidiya

¹³ Tara Paul yaránya Pafaus, daremda am paare á yawe, zlarzlálá á dem Pairge am haha á Pamfiliya. A de yateraa áhuwa Yuhanna Markus, nane a eptsaa á dem Urusaliima. ¹⁴ Amá tara Paul wá, ta tsete am Pairge nanna, kwaye ta zlálá á dem Antakiya am haha á Pisidiya. An vaci puwansepuwe maa, ta duhe á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de njanjehe. ¹⁵ Am sarte na ndarsende *tawraitá, antara wakita á nabi-aha, male-aha á mashidi nanna ta belaterve we ge tara Paul, a ba itare tá elvan ge itare: «Máki ankwá elva kwá ndaater ge emnde ge vaterte ndzedá an nane wá, ndaundáhá kina egdzar mama-aha-aaruwa.»

¹⁶ Daaci a naba tsetehe ge Paul, a magateraa nalaama an erva, a fantau ge ndaater elva, a ba nane: «Kure emnde a *Iserayiila, kure emnde na kwá an lyawa á Dadaamiya bademme, cenaucena: ¹⁷ Dadaamiya na mí dabaná miya emnde a *Iserayiila na wá, ndza a dzeratersaa ba nane eggye-aha a miya werre, kwaye a de gelateraa am haha á emnde, am Misera. Am iga á una nanna maa, a saterse am Misera nanna an hákuma-aara. ¹⁸ Yawe kul ufafe á fá ba ervañde an itare am kaamba. ¹⁹ Daaci a kedaa jeba gergere vuye antara slekse-aha-aatare bademme am Kanaana, a vaterte haha ge emnde-aara Iserayiila-aha. ²⁰ Bademme á una nanna wá, shekwaashekwa-aara á maga yawe deremke ufafe an kul ilyebé. Am iga-aara maa, Dadaamiya a dzerese emnde umele an itare, a gaterve narkali-aha ge kyá shairiya-aatare. A magán ba estuwa dem zamane á nabi Samiyail.

²¹ «Am iga-aara maa, itare ta ndavanu slekse ge Dadaamiya, a vaterte Sawulu egdza á Kis. Nane ura jeba á Bainjamain. A magaa iva kul ufafe am sleksire. ²² Am iga á yawe kul ufafe wá, Dadaamiya yanaaya Sawulu, a vaterte *Dawuda ge slekse-aatare. Náwa názu a ndaasa Dadaamiya áte sleksu Dawuda: Ya hayanaa á ba an háyá Dawuda egdza á Yaisa, diyandiya geni á de maganaamaga nane názena yá kataná ya bademme. ²³ Kina wá, Dadaamiya a ekese ura am dágave á eggye-aha á Dawuda nanna, a ganve

slolyaterlya itare emnde a *Iserayiila bađemme. Ba seke una ni ndza a bateranba ganakini watse á vaterte ura, slolyaterlya na. Ura njanna wá, Yaisu. ²⁴ Am sarte na zlađe marseka Yaisu ire-aara parakke áza emnde wá, Yuhanna a magateraa waazu ge emnde a Iserayiila, a ndaterndáhá geni a magarmága tuba, tá magateraamaga baptisma. ²⁵ Am sarte na herzhe watse á emtsa Yuhanna wá, a naba ndavateruhe, a ba njane: Kwa kurken ya ware njane? Iya wá, ya edda una kwá ufaná kure ka. Njane anjwa á sawa. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya đekideki.

²⁶ «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure eggye-aha á Ibrahim, kure emnde na kwá an iyawa á Dadaamiya bađemme na, Dadaamiya a belamiyán ba ge miya labare á lya ura njanna. ²⁷ Amá cenaránka emnde a Urusaliima antara male-aha-aatare ganakini ba Yaisu una slolya ura, cenaránka názu ta ndahanaa nabi-aha na. Tá ndáhá ba njane tsa ba kelaa vaci puwansepuwe am mashidi-aha-aatare, aley ta eksevaa Yaisu, ta zuhe an shairiya. Estuwa, ta maganaahe keni ba itare njanna zlađe adaliye elva a nabi-aha njanna. ²⁸ Sharánka tsa haypa áte njane hyephye ge já shifa-aara, aley a ba itare tá elvan ge sleksu *Pilaatu: Sey ká ja ba shifa-aara bađemme. ²⁹ Magaraamaga názu ndza ta ndahanaa nabi-aha áte Yaisu wá, ta tsekwanaahe ge emnde umele áte dzangala njanna, ta de hedehe. ³⁰ Amá a se tsante ge Dadaamiya am fáyá. ³¹ Am hare-aha kwakya una Yaisu anjwa á maraterá ire-aara ge emnde na ndza tá njá á ba antara njane na. Anjwa á maraterá ire-aara kwaye á sa am Galili, dem Urusaliima bađemme. Ba emnde njanna una ta seyde-aha-aara. Tá anjwa á ndater elva-aara ge emnde a *Iserayiila. ³² Ba njere na keni, nj sakuraa ba labare á higa njanna. Nj se bakuraa duksa na ni ndza a baterna Dadaamiya ge eggye-aha a miya ganakini watse á vaterteva na. ³³ A vamite ge miya na ma eggye-aha-aatare na duksa njanna. Adaba a tsante Yaisu am fáyá ba seke una anjwa an puwa am jabura buwa na. A ba njane:

Vatena wá, gakevge egdza-aaruwa, Iya keni ya Edeña.

³⁴ Ndza a bánba zlađe adaliye Dadaamiya ganakini watse á tsantetse Yaisu am fáyá, á de sevka vuwa-aara đekideki. A ba njane:

Ba jirire, watse yá gakarge barka-aaruwa ba seke una ndza ya banán ge *Dawuda ganakini watse yá magannaamaga na.

³⁵ A ba Dawuda zlađe adaliye am wakita-aara:

Ká yánka á sevse vuwa á sleslera á nj đekideki.

³⁶ Njane wá, a maganaa slera ge Dadaamiya am zamane-aara, amá zlauzla ndzedá-aara, emtsamta, ta hedaterve ge eggye-aha-njara. Njane wá, sevse. ³⁷ Amá edda una tsantetsa Dadaamiya am fáyá na wá, njane sevka vuwa-aara đekideki. ³⁸⁻³⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, shagera ba kwá cena názena nj anjwa ndakurndá na: Dadaamiya á de yakuraarye haypa-aha á kure wá, sey adaba Yaisu. Ma ware keni má fetarfa edda-aara á ba áte njane wá, Dadaamiya á vanteva jirire. Una názu dzegwánka *tawraita magaterán ge emnde. ⁴⁰ Faufa hyema ba shagera geni a gevka názena ta ndahanaa nabi-aha na áte kure. ⁴¹ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

Cenaucena kure emnde na kwá anjwa á epsawa elva á Dadaamiya na, dawemda am mága najipu, geni kedakurkedire. Adaba yá de maga názena, ma tá palakúra sera-aara keni, kwá de cenánka đekideki na am zamane á kure.»

⁴² Tá degáshe am mashidi njanna tara Paul antara Barnabas wá, ta naba ndavaterndáva geni a sarsawa zlađe adaliye am maka na á de sawa na keni vaci puwansepuwe, geni tá se vaterteva zlađe adaliye waazu njanna. ⁴³ Am sarte na tá anjwa kya emnde bađemme, kwakya Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na ta dema an de am nadina á Yahudiya-aha na, ta dába tara Paul zlađe adaliye. Daaci tara Paul tá an Barnabas ta vaterte sera á elva-aha kwakya, ta faterem ndzedá am vuwa kwakya geni a gazlarka đekideki, a tsaraatse á ba áte ngurna na ni a magaterna Yaakadada.

⁴⁴ Samsa vaci puwansepuwe, saremsa emnde ba kwakya ba seke jarauka am bere đekideki, bađemme ta se cena ba waazu. ⁴⁵ Ba ta naa dikele á emnde na Yahudiya-aha wá, ta naba fantau ge shelha am ervaunđe-aatare áte emnde njanna. Daaci ba elva na anjwa á ndahaná Paul na keni, ta maganaa gajawe, ta zlazlese antara ba ire-aara. ⁴⁶ Tara Paul antara Barnabas ta naba sherse ice, a ba itare tá elvan ge itare: «Zlaya geni nj sakurán ge kure emtsaadé zunjwe elva á Dadaamiya, amá kwa yanaa ba kure tsawe wá, njere zlalajerzlala á deza emnde a jeba umele. Emtu mándzawe ázekure Dadaamiya anjwa á vakurte shifa anjwaslire na emtu? ⁴⁷ Cenaucena názu á ndahaná wakita á Dadaamiya; a fajeraara Yaakadada:

Ya fak geni ká maraterá parakkire-aaruwa ge larde-aha á duniya bađemme, ká daterna ka elva a lya shifa, ma ge emnde na tá áme keni bađemme.»

⁴⁸ Ba ta cenaa una njanna emnde na ta Yahudiya-aha ka na wá, higa ge itare. Ta fantau ge gálá Yaakadada adaba elva-aara. Daaci bađemme á emnde na ndza tá an

dzera áza Dadaamiya ge sha shifa ájwaslire na, garevge emnde a fetarfe. ⁴⁹ Daaci a hyemaa estuwa elva á Dadaamiya am larde ñanna.

⁵⁰ Amá duwa á Yahudiya-aha wá, ta de tsante ervaunǵe á male-aha á berni ñanna, antara njwasha ngangaha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na baǵemme áte tara Paul antara Barnabas, ta shateru zlada kwakya, ta naba bakaterse am kwara-aatare. ⁵¹ Daaci ta naba papateraahē berbere á haha-aatare áte sera-aha-aatare, ta vateraa áte uksuwe, ta naba zlala-aatare á dem Ikauniya. ⁵² Amá emnde a fetarfe na tá am Antakiya ñanna wá, baaka lámbe-aatare, tá an naha an Shedǵekwe Cufedǵe, higa-aatare ba kela-aara.

14

Tara Paul antara Barnabas am Ikauniya

¹ Am sarte na daraada tara Paul antara Barnabas am Ikauniya, áhuwa keni duksa a de magava ba kalkale antara una ta maganaa am Antakiya. Duwa-aatare á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de magaa waazu, Yahudiya-aha antara emnde na garevka Yahudiya-aha emnde kwakya fartarfe. ² Amá duwa á Yahudiya-aha na fartareka na wá, ta naba tsante ervaunǵe á emnde umele na itare keni zlaǵe fartareka na, geni a darateránda dácala ge tara Paul.

³ Amá keni hararaháre jipu am Ikauniya ñanna, ta kwaraterse elva a Yaakadada á ba an dzanjzanjire ge emnde. Yaakadada keni a vaterte hákuma, ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. A maraterse an una ñanna geni elva na tá anǵwa á kwaratersá itare ge emnde áte ngurna-aara na wá, jirire baǵemme. ⁴ Daaci emnde a ekse tegarsetege gergere buwa. Emnde umele tá am dalbe á Yahudiya-aha, emnde umele keni tá am dalbe á emnde a bela.

⁵ Daaci Yahudiya-aha, antara male-aha-aatare, ira emnde na garevka Yahudiya-aha, baǵemme ta magaa niya-aatare ge ceǵa emnde buwa na ba dǵekideki an nákwa. ⁶ Ba cenarácena una ñanna, mazla-aara zhagade ge itare á dem Listira, antara Dairbe, ekse-aha ñanna am haha á Likauniya, antara ekse-aha umele na am kwara ñanna baǵemme. ⁷ Ta de fantau ge bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa.

Tara Paul antara Barnabas am Listira, antara Dairbe

⁸ Am Listira maa, ndza anǵwa ura nguryekwe wá, á njá á ba am haha, áǵaba an mátsá sera-aha-aara baǵemme. Ta yese ba estuwa, tsamka am zhegela dǵekideki ge zlala, adaba ta yáná an mátsá ubiya ba estuwa. ⁹ Vacite umele maa, zhel ñanna anǵwa cena waazu á Paul. Slebela ñanna a zharaa zhel ñanna wá, a naba diyeddiye ganakini anǵwa fetarfe á zhel ñanna ge sha ire-aara. ¹⁰ Daaci a kante kwara-aara á dem zhegela slebela: «Tsetse, tsatse am zhegela,» a ba ñane á elvan ge ñane. Hattse a naba tsete ge zhel ñanna, anǵwa á zlala. ¹¹ Naranna dikele á emnde na najipu ñanna, ta naba fu hula á ba an ndzedá, a ba itare an elva a ekse ñanna, amaana elva a Likauniya: Dadaamiya-aha nyairevnye emnde, náwa itare saremsa ásezejere! ¹² Barnabas ta dánaa an dadaamiya-aatare Jaiwus, Paul ñane ta dáhanaa an dadaamiya-aatare *Hairmais adaba ñane edda á ndhá elva.

¹³ Hele-aatare ñanna tá dáhaná an Jaiwus na wá, ta nderanaa bere áte iga a ekse. Male á hele ñanna tá dáhaná an Jaiwus na, a naba saa dalau-aha tá an cada an ugbene-aha jili gergere, daaci a se tsateraahē áte we á bere á hele ñanna. Male á hele, antara emnde baǵemme wayarwáyá tá cebaterá dalau-aha an cada na ge tara Paul antara Barnabas.

¹⁴ De cenarácena una ñanna emnde a bela na, ta naba dzadzaa zane áte vuwa-aatare, ta duhe á dem dáǵave-aatare á ba an zhagade, ta kante kwara, a ba itare tá elvan ge itare: ¹⁵ «Ŋa baa ba kure dawalaa na: Kwá magán ge uwe jeba una? Ábi ñere ña emndimagwaha ba seke kure. Ñere ña sakuraa labáre á higa geni kwa yánya hele-aha ñanna, adaba baaka nampire-aara. Lyauvalya elva á Dadaamiya á jirire na á fá shifa am ura na. Ñane wá, a nderanaa ñane samaya, antara haha, antara yawe-aha baǵemme, ira názu am huǵe á duksa-aha ñanna baǵemme. ¹⁶ Werre wá, Dadaamiya a yaa emnde baǵemme, ma emnde-ara keni ndza tá dǵaba ba unǵule-aatare. ¹⁷ Ba werre ñanna keni wá, Dadaamiya ndza anǵwa á maraterse ire-aara ge emnde an slera á maggwire na anǵwa á maganá ñane. Anǵwa á hyakurá yawe á sá am samaya, á vakurte slak-slakire geni kwá sanaasa duksa-aha á kure an sarte-aara, anǵwa á zakuru náza za, á vakurte higa am ervaunǵe, baǵemme ba Dadaamiya.» ¹⁸ Waazu ñanna baǵemme demda tsa am hyema-aatare, aley ta piyaterante ba zlahhe ge kyula emnde a bela na.

¹⁹ Am iga-aara maa, ta sem ge Yahudiya-aha á sa am Antakiya am haha á Pisidiya, antara á sa am ekse á Ikauniya, ta se tsanta itare ervaunǵe á emnde baǵemme áte Paul. Daaci emnde baǵemme ta naba gwarhe ge Paul ge dzaganá an nákwá, ta tǵese á dem

iga a ekse, ta kurken emtsamtsa. ²⁰ Amá de jarammejáhá emnde a fetarfe arge njane wá, a naba tsetehe, ta dema am hufe á ekse antara ba njane. Makuralla-aara ta naba zlala-aatare antara Barnabas á dem Dairbe.

Tara Paul antara Barnabas eptsareptsá á sem Antakiya am Pisidiya

²¹ Tara Paul antara Barnabas magarnaamaga waazu á labáre á higa, elva a Yaisu am ekse á Dairbe, emnde kwakya fartarfe. Am iga-aara maa, ta eptshe á sem ekse á Listira, antara Ikauniya, lauktu saraasa á sem Antakiya am Pisidiya. ²² Ta se faterem ndzedá am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe am ekse-aha njanna. A ba itare tá elvan ge emnde a fetarfe: Sey mi bashubáshe zladá-aha kwakya emtsaade, lauktu mi demda á dem zlaná á Dadaamiya. ²³ Bademme a ekse na ta dema itare, ta de shaa emnde a fetarfe, lauktu tá zlalá wá, tá dzeraterá emnde a sawari á ba am dágave-aatare njanna, tá tsufa ndera, tá magatarar maduwa ge emnde njanna, daaci tá yaterya am erva a Yaakadada na ta fetaara itare áte njane na, itare tá zlalá-aatare. ²⁴ Ta degashe praatte am haha á Pisidiya, tá magán ba estuwa, daraada á dem haha á Pamfliya. ²⁵ Ta de ndaterhe elva á Dadaamiya ge emnde am ekse á Pairge, daaci kwaye ta zlala á dem Ataliya. ²⁶ Tsante áhuwa wá, ta zlalá an paare á yawe á dem Antakiya. Ekse njanna wá, ekse na ndza ta yateraa am erva a Yaakadada, geni á magaterá ngurna á mága slera na a faterara njane na. Slera njanna una magarnaamaga, saraasa na.

²⁷ Saraasa am Antakiya maa, ta se jemaa emnde a fetarfe, ta ndaterhe názena a maganaa Dadaamiya an itare bademme, antara baráma na a weratertaa Dadaamiya ge emnde a jeba umele, ganakini itare keni a fartarfe áte Yaisu. ²⁸ Njarinja áhuwa njanna, hararaaháre jipu áza emnde a fetarfe.

15

Jáháva yaikke am Urusaliima

¹ Ta duhe ge emnde umele á da am Yahudiya ta dem Antakiya, ta de kwaraterse elva na ge emnde a fetarfe na tá áhuwa. A ba itare tá elvan ge itare: «Máki dakuremka am shedekwe áte una a ndaanaa *tawraitá a Muusa wá, kure kwá taa enzleska dekidéki.» ² Amá eksararka tara Paul antara Barnabas tsáha njanna dekidéki. Daaci njaanja gajawe yaikke am dágave-aatare arge elva njanna. Am iga-aara maa, itare bademme ta dema am sawari palle, geni á darduwa tara Paul antara Barnabas, ira emnde umele á dem Urusaliima a de ndarndáhá elva njanna antara emnde a bela, ira emnde a sawari á aiklaisiya áhuwa.

³ Daaci ta belateraa estuwa emnde a fetarfe. Am shula-aatare maa, ta kyaa ba hufe á Finikiya, antara hufe á *Samariya praatte, tá ankwá á ndaater ge emnde a fetarfe áтира zlala, geni emnde a jeba umele keni fartarfe áte Dadaamiya. Una njanna a vaterte higa ge emnde a fetarfe bademme. ⁴ Daraada am Urusaliima, lyaratervaalya emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ira emnde a fetarfe bademme. Daaci tara Paul ta fantau ge ndaater názu a maganaa Dadaamiya an itare bademme. ⁵ Amá ta tsetehe ge Yahudiya-aha umele, ta emnde á *Farisa-aha, fartarfe tsa, amá a ba itare: Emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na wá, sey tá puwterpuwa bademme á dem shedekwe, tá ndaaterndáhá sey tá daba *tawraitá a Muusa.

⁶ Jarammeja emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, itare ta njar ge ndáhá elva njanna zlabé ádaliye. ⁷ Shekwaraashekwa arge elva njanna, am iga-aara a tsete ge Piyer, a ba njane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Ba kure keni diyakurdiya ganakini Dadaamiya a eksise vateneke ge daterá labáre á higa ge emnde a jeba umele, geni itare keni a cenarvaacena, a fartarfe. ⁸ Am Dadaamiya njane diyaadiya ervaunđe á emnde, a naba vaterte Shedekwe Cufedde ba seke una a vamite ge miya na wá, ba ganakini lyatervaalyire. ⁹ Njane magaaka gergerire dekidéki am dágave á miya antara itare, a baraterse ervaunđe adaba fartarfe. ¹⁰ Labára kure kwá faterar gwatame á *tawraitá na kwaye am eggye-aha a miya, sem zamane á miya keni, ba palle á ura a dzegwándzegwa baaka na? Kwá tataya názu am hufe á Dadaamiya emtu? ¹¹ Ba miya keni am salikataliya na wá, famitarfe áte Yaakadada Yaisu, geni á lyamisaa á ba adaba ngurna-aara ba seke itare.»

¹² Emnde am jáháva bademme darudé tseriye, ta cená ba tara Paul antara Barnabas mazla-aara, tá ndaater nalaama-aha, antara najipu-aha na a maganaa Dadaamiya á kya erva an itare am dágave á emnde a jeba umele.

¹³ Zlarnaazle itare elva-aatare bademme, a eksante elva Yakuba, a ba njane á elvan ge emnde: «Cenaucena egdzar mama-aha-aaruwa: ¹⁴ Náwa mi cenáncena a ndaamindáhá Simaun bademme, ganakini Dadaamiya ankwá á fateru hyema ge emnde na garevka Yahudiya-aha kwaye am fantaufe á fetarfire, a dzeresaa ba njane emnde na, geni tá

de gev emnde-aara. ¹⁵ Elva n̄anna wá, tá zlááva antara elva-aha na ndza ta ndaanaa nabi-aha na. Ad̄aba a ba wakita á Dadaamiya:

¹⁶ Am iga á una n̄anna wá, watse yá sawa, a ba Yaakadada. Yá se tsatsanaatsatse lákwa á há á *Dawuda na bad̄emme. Ma haraare badza-aara keni, yá se tsatsanaatsatse bad̄emme,

¹⁷ Iauktu emnde umele tá de shantaushe ge tate á Yaakadada, ba estuwa ge emnde a larde-aha umele na a d̄atersaa n̄ane am duniya bad̄emme.

¹⁸ Kwaya n̄ane názu a ndaanaa Yaakadada, edda una a sansaa n̄ane vateneka duksa-aha n̄anna.»

¹⁹ Daaci a eksante elva-aara ádaliye Yakuba, a ba n̄ane: «Áte ya wá, magaumika názena ni watse á vaterterte shun̄jula ge emnde a jeba umele na ta sem sera á Dadaamiya.

²⁰ Amá mi puwatertepuwa nalmesheri, mi ndaaterndáhá a zarka hyuwa na ta icanante ge hele, una n̄anna harám; a magarka gwardzire, a zarka uzhe, antara ma hyuwa-ara keni má icaaka. ²¹ Ad̄aba kwaye am zamane-aha na dedde na emnde tá an̄kwa á bálá waazu am *tawrait̄a a Muusa am ekse-aha gergere, tá an̄kwa enndáhá ba kelaa vaci puwansepuwe.»

Nalmesheri na ta belanaa aiklaisiya-aha á Urusaliima á dem Antakiya

²² Am iga á una n̄anna maa, emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ira emnde a fetarfe bad̄emme, njarantenja ganakini tá dzeresedzere emnde am dágave-aatare, tá jatermaare antara tara Paul tá an Barnabas, tá belaterá á dem Antakiya. Daaci ta dzerese tara Yahuda Barsabas antara Silas. Buker̄de-aatare ta ba emnde na tá an dárádza áza emnde a fetarfe bad̄emme. ²³ Daaci ta puwete nalmesheri na, ta belaterbela an n̄ane. A ba itare am nalmesheri n̄anna:

«Wakita na n̄a puwetaa ba n̄ere emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, n̄a egdzar mama-aha a kure, n̄á an̄kwa á gakur use á n̄ere ge kure emnde a fetarfe na kwá am Antakiya, am Siriya, antara am Silikiya.

²⁴ Cenajeráncena ganakini de sharakursha emnde á n̄ere umele, ta de fakurma am dzámá ire, antara shun̄jula an elva-aha-aatare, amá n̄ere wá, baaka we á n̄ere am hufe-aara ta duwa ba itare.

²⁵ Ad̄aba una n̄anna, náwa n̄a dzerese emnde na n̄a diyatersaa n̄ere áte ye á n̄ere palle, tá an̄kwa duwa antara tara Paul tá an Barnabas ádeze kure.

²⁶ Ba tara Paul antara Barnabas na ta yá shifa-aatare bad̄emme ge mága slera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na.

²⁷ Kwaye n̄á belá tara Yahuda antara Silas ádeze kure, tá de palakurnaapálá itare názena n̄a puwetaa am nalmesheri á n̄ere, we-aatare una, we á kure keni una.

²⁸ Namaari á Shef̄ekwe Cuf̄ec̄f̄e, antara n̄ere wá, njarantenja ganakini n̄á fakurarka duksa umele, hyaahya ba una náwa n̄ane na; ad̄aba degdega ba n̄ane:

²⁹ Kure wá, zauka hyuwa na má ta icante ge mága hele, zauka uzhe, zauka hyuwa na má icaranteka an ica na, magauka gwardzire keni. Má tsufakurtetsufa ire á kure am una-aha n̄anna wá, magakurnaamaga duksa shagera. Á jánimá shifa!»

³⁰ Daaci ta vaterterte nalmesheri na ge emnde na ta dzeratersaa itare na, ta faterte áte baráma á Antakiya. Daraada áhuwa maa, ta de jema emnde a fetarfe bad̄emme, ta vaterterte nalmesheri n̄anna. ³¹ Am sarte na ndarsendáhe nalmesheri n̄anna, elva n̄anna zlavanaazlava ervaun̄f̄e-aatare, a faterem ndzed̄a kwakya am vuwa. ³² Tara Yahuda antara Silas ta kwaraterse elva kwakya, ad̄aba itare an ire-aatare keni ta nabí-aha. Faraterem̄fa ndzed̄a, antara midalire kwakya am vuwa. ³³ Daaci hararaare cekwa áhuwa. Am sarte na tá sa maa, ta puwatersehe ge egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta yekateru mága shula an hairire áseza emnde na ta belaterbela na. ((³⁴ Amá á n̄á áhuwa á ba Silas.))

³⁵ Tara Paul antara Barnabas wá, hararaare am Antakiya n̄anna. Itare antara emnde umele ta ba kwakya ta kwaraterse elva a Yaakadada ge emnde, ta magaa waazu baaka zlakte-aara.

Tegava á tara Paul antara Barnabas

³⁶ Haraare cekwaan̄guf̄í wá, a ba Paul á elvan ge Barnabas: «Eptsamiptsa á dem eksa-aha na mi balese elva á Yaakadada am hufe-aara na, mí de zhárá egdzar mama-aha a miya ma ta estara keni.» ³⁷ Ane, a ba Barnabas, amá n̄ane wá, á kátá á d̄abaterd̄ába Yuhanna Markus keni. ³⁸ Una n̄anna eksaaka ire á Paul, ad̄aba ndza yaterya dawale n̄anna am Pamfiliya, zланаaka slera n̄anna antara itare. ³⁹ Daaci jammeka elva-aatare. Ad̄aba una n̄anna ta naba tegava áhuwa. Barnabas a eksante Markus n̄anna antara n̄ane, ta dema am paare á yawe, kwaye ta zlala á dem Kíprus. ⁴⁰ Paul wá, n̄ane a

eksese Silas. Emnde a fetarfe ta yateraa am erva á Yaakadada an maduwa, ganakini á magaternaamaga ngurna ge mága slera-aara, lauktu ta zlala. ⁴¹ Itare keni ta de kyá huđe á Síriya, antara huđe á Silikiya praatte, ta de faterem ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe áhuwa.

16

Tara Paul ta eksetaa Timaute ge ja d'aba kerde

¹ Daaci daraada tara Paul am Dairbe, antara am Listira, ta de bera ura fetarfe umele áhuwa, zhera-aara Timaute, emmenjara mukse Yahudiya slefetarfe. Amá eddenjara wá, ura Yunaniŋkau. ² Baďemme á emnde a fetarfe na tá am Listira, antara Ikauniya, tá zleba ba njane. ³ Paul á kátá eksante Timaute njanna am dágave-aatare tá ja d'aba kerde. Daaci a eksante, amá a belema am shedekwe emtsaade, adaba ice á Yahudiya-aha. Adaba Yahudiya-aha na tá am ekse-aha njanna baďemme diyardiya ganakini Timaute egdza a zhel Yunaniŋkau.

⁴ Daaci baďemme a ekse na má ta demá itare, tá anƙwa á ndaater elva na ta tsanaa emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklasiya á Urusaliima na, ganakini itare keni a magarmága fesarfere áte elva njanna. ⁵ Adaba una njanna, emnde a fetarfe baďemme sharánsha ndzedá, ma emnde na tá áme keni ba kelaazare tá far ba sága.

Paul shansha waháyu am Terauwas

⁶ Am iga a una njanna maa, tara Paul tá kátá de bálá elva á Dadaamiya am haha á Aziya wá, a naba piyaterge ge Shedekwe Cudedde. Adaba una njanna, kwaye ta cikante á dem Firigiya, antara Galatiya. ⁷ Tsante áhuwa, tá kátá dem haha á Bitiniya. Ba daraada átevege Miziya wá, dawmbarka á ba Shedekwe á Yaisu. ⁸ Daaci ta desa am Miziya njanna praatte, kwaye ta dem Terauwas áte we á háye yaikke. ⁹ An yayiya wá, shansha waháyu Paul. Á zhárá ba zhel Makiduniya á tse, a ba zhel njanna á elvan ge njane: Tásle á ƚa sawa ásehuna, sawa melanjerumele am Makiduniya. ¹⁰ Am iga a wáháyu njanna wá, ƚa magaa niya ba watsewate ge dem Makiduniya njanna, adaba diyajerdiya ganakini ba jirire á dáhájerá ba Dadaamiya ge daterá labáre á higa ge emnde na tá am haha njanna.

Lidiya fetarfe áte Yaakadada am Filipi

¹¹ Daaci ba tse á njere am Terauwas, njane demá am paare, kwaye njane de tsekwa am haha á Samautaras am dágave á haye. Makuralla-aara njane tsetehe, njane de tsekwa am ekse á Niyapauli. ¹² Tsante áhuwa wá, njane de tsekwa á ba am Filipi, berni am dalbe á zunjwire am haha á Makiduniya. Una njanna berni na tá kwanan emnde a Rauma kwakya-aara am haha á Makiduniya baďemme. Haraŋjeraaháre jipu am ekse njanna. ¹³ An vaci puwansepuwe maa, ba zlalá á njere á dete iga a ekse, á dete we á guwa. Adaba njane am tama ganakini watse njane de shá tate na tá maga maduwa Yahudiya-aha átekwa. Ba jirire wá, njane de bera jarammeje njwasha-aha-aatare. Njane njehe ázetare, daaci njane vaterge egdza elva. ¹⁴ Anƙwa palle á njwasha njanna zhera-aara Lidiya, mukse njanna á tsakala baukta kyanje zlazladá gane-aara, kwaye a sawa á sá am Tiyatira. Njane demda am nadina á Yahudiya-aha. Daaci a fantau ge cena elva na anƙwa á ndaaná Paul na, Yaakadada a vante enƙale geni a cenvaacena ba shagera, a lyevaalya. ¹⁵ Am iga-aara maa, ta maganaa baptisma, njane antara emnde na tá am huđe á há-aatare baďemme. Daaci a danjerte á dem mbá-aara, a ba njane: «Máki ba jirire ganevege slefetare áte Yaakadada am ice á kure wá, sawmbare á se mbá-aaruwa.» A fanjerarhe ganakini sey njane daada á dem mba-aara.

Tara Paul antara Silas tá am danjgay

¹⁶ Vacite umele njane áte baráma a dem tate á njala Dadaamiya wá, njane naba jane ire antara mukse kwatena, an jini am njane, amá jini-aara njanna anƙwa á baná názena watse á magava á katafke na. Daaci mukse njanna anƙwa á saterá nalman kwakya ge dadaha-aara. ¹⁷ A njanjermá am iga mukse njanna wá, á dabanjerá an hula, á baterán ge emnde, a ba njane: «Náwa emnde na wá, ta emnde a slera á Dadaamiya na Sleke ba njane palle na, ta se fákuraa áte baráma na watse kwá lyelya shifa á kure átekwa na.» ¹⁸ Ma háre wanyara keni á magán ba estuwa. Vacite umele naatenáha am ervaunje á Paul, a eptsavte á deza mukse njanna, a ba njane á elvan ge jini na am njane na: «Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasiihu, dedde am mukse na!» Kertenjane a naba desehe ge jini na am mukse na.

¹⁹ Naránna dada-aha á kwatena njanna ganakini tá shánka duksa áte njane mazla-aara wá, ta naba ebzaterar ge tara Paul antara Silas á ba am dágave á nalga á emnde, ta tadaterá á deza male-aha á duniya. ²⁰ Emnde a hákuma njanna wá, ta emnde a Rauma.

Ta daterhe á dezetare, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa emnde na itare ta Yahudiya-aha, tá se weshamiya ekse ge miya. ²¹ Tá se kwaranjerse mága duksa na a piyetaa shairiya á miya emnde a Rauma. Njá dzegwánka ñere dába náde-aatare ge itare.»

²² Baðemme a nalga na ta gwaterar ba ge tara Paul antara Silas. Male-aha á duniya ta dzadzaa zane áte vuwa-aatare. Ta bántsa itare: A zarateruze an ja ba shagera. ²³ Zarateruze an ja, ta daterhe á dem bere á danggay, a ba itare tá elvan ge sle-ufa danggay-aha: Ngwadaterangwada ba shagera. ²⁴ Ba a cenaa una ñanna sle-ufa danggay, a daterhe á ba á dem huðe-aara am danggay ñanna, a de puwaterem sera am degelambuni.

²⁵ Á maga huðe á vayiya wá, tara Paul, antara Silas tá ankwá á maga maduwa, tá bela láhe, tá gálá Dadaamiya. Danggay-aha-aatare tá ankwá á eccena. ²⁶ Cekwaan gudí wá, njaanja gejava á haha yaikke, antara ba ekte á bere á danggay gajaptegeja ba ñárnare. Kertenj an wára bere á danggay baðemme, tsavaytsavaye na áte erva á danggay-aha palaapala baðemme.

²⁷ Ba tsetse á sle-ufa danggay-aha na am háre wá, á zhárá ba we á bere-aha á danggay an wára baðemme. Ñane a kurken baaka zhagadarzhagade danggay-aha. A naba tedese masalam-aara am bere, á kátá já ire-aara. ²⁸ Amá a kante kwárá an ndzedá-aara baðemme Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Jeka ira á ña ba dey, ñere ñá ankwá baðemme.» ²⁹ Daaci sle-ufa danggay-aha ñanna ankwá á tataya kára, zhagade-aara á dem huðe á danggay, a de mbedehe am sera á tara Paul antara Silas, á gyagya vuwa-aara baðemme. ³⁰ Daaci a sanse tara Paul á segáshe, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá maga uwe kina dawalaa, lauktu yá lyelye shifa-aaruwa?» ³¹ Ta nwanante, a ba itare: «Fetarfe áte Yaakadada Yaisu, ká lyelye shifa á ña, antara huðe á há á ña baðemme.» ³² Ta magateraa waazu elva á Yaakadada, antara emnde na tá am huðe á há-aara baðemme. ³³ Á ba an vayiya ñanna, sle-ufa danggay-aha ñanna a sanse tara Paul á segáshe, a barateraa wige-aha á tate a ja na. Ba watsewatse ta naba maganaa baptisma, ta magaternaahe ge emnde na tá am huðe á há-aara keni baðemme. ³⁴ A dálá antara tara Paul á de mba-aara, a de vaterte náza za. Ñane, antara emnde-aara baðemme tá ankwá á higa, afaba fartarfe áte Dadaamiya.

³⁵ Weraawera ekse wá, male-aha á emnde a Rauma ta belaa sawji-aha á deza sle-ufa danggay-aha, geni a yaterya emnde na áwayá na. ³⁶ Duwa á sle-ufa danggay-aha á deza tara Paul, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa male-aha ta belaa emnde geni yá belakuraabelá. Sawesse, zlaulálá á ba an hairire.» ³⁷ Amá a ba Paul á elvan ge sawji-aha ñanna ta belateraa male-aha na: «Iyau, ta zanjeruhe an ja ba dey áte ice á emnde baðemme, ñere keni ña ba Rauma-aha miyenne wá, daaci ba shairiya á ñere keni baaka, tá puwájerá an ilá? Una wá, á taa gevka dfekideki. A sarsawa ba itare an ire-aatare, tá se puwanjeraapuwa.» ³⁸ Daaci sawji-aha na ta de mbedateru elva á tara Paul, antara Silas ge male-aha na. Ba cenarácena ganakini tara Paul keni ta Rauma-aha na wá, gazlaraagazla jipu. ³⁹ Adaba una ñanna, ta tsetehe á ba an sera-aatare, ta duhe ádeza tara Paul, a de slapala ire-aatare emtsaafde, lauktu ta saterse. A ba itare tá elvan ge itare: «Taslawa á kure, dawedde am ekse á ñere.»

⁴⁰ Am sarte na saressa tara Paul antara Silas am danggay maa, ta zlala ba suuwe á dem mba á Lidiya emtsaafde. Duwa-aatare, ta de bera egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta faterem ndzedá am vuwa, lauktu ta yateryá ta zlala.

17

Tara Paul antara Silas am Taisalauniki

¹ Ta desa am ekse á Amfipaulis, antara Appaulauniya praatte, lauktu ta dem Taisalauniki. Ankwá *mashidi á Yahudiya-aha am ekse ñanna. ² Am mbasmba vuwa-aara ge Paul, ma áme keni á magán ba estuwa, a dem mashidi ñanna. Maka keye ankwá á duwa ba kelaa vaci puwansepuwe, tá ankwá á ndaha elva a názu am wakita á Dadaamiya antara emnde na tá áhuwa. ³ Ankwá á palateraa maana-aara Paul, ankwá á ndaaterndáha baðemme geni názu á ndaaná wakita wá, sey *Almasiihu á shushe zladá, á emtsemtsa, lauktu á tsetse am faya. Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Yaisu na yá ankwá á bakurá elva-aara na wá, ñane una Almasiihu.» ⁴ Emnde umele am itare lyarvaalya, ta dábete tara Paul, antara Silas. Yunaniñkau-aha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na keni, kwakya lyarvaalya, ira njwasha na ankwá dárádza-aatare na.

⁵ Amá Yahudiya-aha wá, jaterja shelha ba kwakya. Daaci ta de jemaa budári-aha á sa am huðe á ekse, ta se tsante elva, emnde baðemme saresse am bere am huðe á ekse. Duwa-aatare baðemme wá, ta de tataya tara Paul, antara Silas am mba á ura umele zhera-aara Yasaun, ge tadaterá á deza male-aha á ekse áte ice á emnde baðemme.

⁶ Amá sharáterka tara Paul, antara Silas na, daaci ta tedese Yasaun na, antara emnde a

fetarfe umele, ta daterá á deza male-aha á duniya. Ta de icateran sera á ba an ká kwará áza male-aha na, a ba itare: «Emnde ñanna am duniya bademme ñaaka tate na de wesharanteka itare elva am huđe-aara, náwa saremsa á sem larde á miya keni! ⁷ Amá Yasaun a naba vaterte sleđe am mba-aara! Bademme-aatare na itare d'abarka shairiya-aha á Kaysariya, slekse yaikke na d'ekideki. Ta bántsa itare: Ankwa slekse umele zlađe ádalije yaikke, zhera-aara Yaisu.»

⁸ Elva ñanna a tsante ervaunde á male-aha, antara emnde a ekse bademme. ⁹ Daaci male-aha á duniya ta hyaterar ge tara Yasaun, antara emnde a fetarfe umele bademme, ganakini sey tá biyaabiya nalmane am ranna, lauktu tá zlála, dem sarte na má zlaulza elva, lauktu ta puwataahe.

Tara Paul antara Silas tá am Bairiya

¹⁰ An vayiya wá, emnde a fetarfe ta danse tara Paul, antara Silas na á dem ekse á Bairiya. Daremda tara Paul am Bairiya maa, ta naba dem *mashidi á Yahudiya-aha. ¹¹ Shagera ba ervaunde á Yahudiya-aha na tá am Bairiya na, arge Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki. Itare lyarvaalya elva na tá ankwa á bateránba tara Paul na, dzamarka elva mándzawe d'ekideki. Ba kelaa wera á ekse tá habaza ba názu am wakita á Dadaamiya, ge slaterá an waazu á Paul máki ba jirire. ¹² Kwakya ba emnde na fatarfe na am dagave-aatare. Nwasha-aha á Yunaniñkau-aha na tá an dárádza na, antara Yunaniñkau-aha umele, bademme na fatarfe.

¹³ Amá de cenarácena Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki geni Paul ankwa á bálá elva á Dadaamiya am Bairiya keni, ta naba sawhe, ta se fantau ge wesha elva, ta tsante ervaunde á emnde. ¹⁴ Daaci emnde a fetarfe ta danse Paul á dete we á háye, amá tara Silas, antara Timaute wá, njarinja am Bairiya. ¹⁵ Emnde na ta daa Paul á dete we á háye na wá, ta zlála ba kerfe, ta daa puwanse á dem Ataina. Daaci itare ta naba eptsaaatare á sem Bairiya. Ta sawa an elva a Paul, ta se mbedateru ge tara Silas antara Timaute. A ba ñane á elvan ge itare: «Sawmbare berawibera ba watsewatse máki á geve.»

Waazu á Paul am berni á Ataina

¹⁶ Am sarte na Paul ankwa á ufa tara Silas, antara Timaute am Ataina na wá, wantewa ervaunde-aara ba kwakya adaba kwakyire á hele-aha na an cepa am ekse ñanna. ¹⁷ Adaba una ñanna, ankwa á ndaha elva ñanna antara Yahudiya-aha, ira emnde a jeba umele na ta dema am nadina á Yahudiya-aha na am mashidi-aatare. Ma a shá ba emnde-ara keni, ma ta jamme áme emnde keni, á de ndaater ba una ñanna ba kelaaazare.

¹⁸ Tá ankwa emnde a nadina umele tá d'ahaná an Aipikauri, umele zlađe adaliye tá d'ahaná an Sitauykau, male-aha-aatare keni tá se maganaa gajawe kwakya ge Paul. A ba emnde umele-aatare: Á ndaha uwe kina slenara na? A ba emnde umele-aatare zlađe ádalije: Á ndaha elva á dadaamiya-aha na ta jesaare áñwaslire na. Ta de ndáhá una na wá, adaba Paul ankwa á ndaater waazu á elva a Yaisu, antara tse á emnde am faya. ¹⁹ Adaba una ñanna, ta daa Paul á de katafke á zlamáha áte egdza wa-aatare umele ankwa tá d'ahá an Ariyaupagus. Tate ñanna wá, tate á kyá shairiya-aatare. A ba itare tá elvan ge ñane: «Ndaañerndáhá jirire á tsáha á ña na ka shanaa ka áñwaslire. ²⁰ Adaba názu njá ankwa á cenáná ázeña na ña wayve-aha-aara, ndza cenañanka d'ekideki. Amá wá, njá kátá diyeddiye.» ²¹ Emnde a Ataina, antara wayve-aha-aatare bademme wá, itare ta emnde a wáyá cena elva-aha na a jesaara áñwaslire. Ba tá sá una, tá sá una, tá vaha deppe á ba arge elva.

²² Daaci a tsahé ge Paul áte Ariyaupagus-aatare ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure emnde a Ataina, ya nánna wáwa á kure bademme ge mága nadina á kure. ²³ Adaba am sarte na yá ankwa já d'aba am ekse á kure, ya nánna tate-aha á mága nadina á kure bademme. Ya nánna áte tate á ica sadake á kure umele, kwa puwetepuwa, a ba kure: Una wá, náza a dadaamiya na zlađe diyarka emnde na. Daaci Dadaamiya na ni zlađe diyakurka tsa, amá kwá ankwa ed'ába na wá, yá ndaakur elva á Dadaamiya ñanna. ²⁴ Ankwa Dadaamiya a jirire, ba ñane edda una a nderaa duniya, antara názu am huđe-aara bademme; ba ñane una Yaakadada á samaya, antara haha, ñane á njeka am bere-aha na tá nderaná emndimagwaha. ²⁵ Tatayaaka ñane ma uwe keni áza emndimagwaha d'ekideki. Adaba á vatertá ba ñane duksa ge emndimagwaha, á vaterte shifa, antara duksa bademme. ²⁶ Emnde na tá am duniya bademme a nderateraa ba ñane, a saterse á ba am ura palle, a njateraa ba ñane áte haha na. Lauktu á nderá ba emnde ñanna keni, kerteñ ndza an d'atsa sleđe-aha-aatare, antara zamane-aha-aatare bademme ázeñara. ²⁷ Dadaamiya a nderaa emnde wá, ba geni emnde ñanna bademme, tá puwantá erva ba ge ñane palle, ámbane watse tá shansha. Ge jirire wá, Dadaamiya ba herzhe an miya bademme. ²⁸ Adaba ankwa puwartepuwa am wakita-aara, a ba ñane: Mi shaa shifa adaba ñane, gamiyevge emnde adaba ñane, má ankwa puwa shifa

aɗaba ɗane. Shagera názena ta ndasaa emnde á kure umele am láhe-aatare na. Ta bántsa itare: Nere keni ɗa ba egdzara-aara.

²⁹ «Máki mi egdzara-aara wá, slaslaumika ɗekideki mázla-aara ganakini Eddemiya Dadaamiya seke dindar, antara lipela, bi seke nákwá. Aɗaba duksa-aha ɗanna baɗemme, tá tsatsaná ba emndimagwaha an enkale-aatare, daaci tá ganve hele. ³⁰ Haypa-aha na ndza ta maganaa emndu werre wá, Dadaamiya á ɗeka am ervaunɗe, aɗaba am sarte ɗanna ndza diyarka. Amá kina wá, ankwá á ɗáhá emnde baɗemme geni a yarányá haypa-aha-aatare, a magarmága tuba ázenara. ³¹ Aɗaba kertenj faafa kwaskwe na ni watse á de kyá shairiya á duniya baɗemme átekwa na. A eksese edda una ni watse á de kyaná ɗane shairiya ɗanna á ba an jirire, a tsante edda-aara ɗanna am fáyá, ganakini a diyareddiye emnde baɗemme.»

³² Am sarte na ni Paul ankwá á ndaater elva a tse am fáyá na wá, emnde umele-aatare ta naba puwar dzáká. Amá á ba emnde umele: «Wayanjerwáyá ká ndaanjerdáhá zlaɓe ádaliye vacite umele keni.» ³³ Daaci a naba sesehe ge Paul am ɗágawe-aatare, a zlaɓe. ³⁴ Amá wá, tá ankwá emnde na ni ta ɗabete Paul, de fartarfe. Emnde ɗanna wá, tara Diyaunisiyus, ɗane palle á emnde a kyá shairiya áte Ariyaupagus, antara mukse umele zhera-aara Damaris, ira emnde umele.

18

Waazu á Paul am Kaurintus

¹ Am iga-aara maa, a tsete ge Paul am Ataina, kwaye a zláá á dem Kaurintus. ² Ta de puwa ba já ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Akilas, ta yanaa am haha á Pauntus. ɗane keni zlaɓe ba unɗule a sá-aatare á sa am haha á Italiya tá antara mukse-aara Piriskila. Aɗaba a bántsa male á larde á Rauma, zhera-aara Kalawdiyus: A nanánka Yahudiya-aha am haha á Rauma ɗekideki. Am iga a já ire-aatare ɗanna maa, a duhe ge Paul á dezetare, ³ a de berater tá ankwá á maga ba saniya na á maganá ɗane. A diya ba njá antara itare, ta magaa slera-aatare átirpalle. Amaana: Bere-aha á kacakaca. ⁴ Ba kelaa vaci puwansepuwe, Paul á shateru ba labáre á higa ge Yahudiya-aha, antara Yunaniɗkau-aha na tá am nadina á Yahudiya-aha na, geni itare keni a fartarfe.

⁵ Amá am sarte na daraada tara Silas, antara Timaute á dem Makiduniya wá, Paul magaaka slera umele mázla-aara, a yaa sarte-aara baɗemme ba ge ɗálá waazu, ankwá á ndaaterndáhá jirire-aara baɗemme ge Yahudiya-aha, ganakini ba Yaisu una *Almasiihu.

⁶ Amá Yahudiya-aha liyarka elva-aara, ta zlazlese antara ba ire-aara keni. Aɗaba una ɗanna, Paul a naba hyaɗaa erva-aara áte itare, a ba ɗane: «Máki keɗakurkeɗa watse kwá diyeydiya ba kure, á shiyaka ya mazla-aara. Kina wá, yá zláá á deza emnde a jeba umele.» ⁷ A yateraa estuwa Paul, a zláá á de tataya bere á mága waazu-aara am mba á ura umele zhera-aara Titus Yustus, ɗane am nadina á Yahudiya-aha, há-aara ba herzhe an *mashidi á Yahudiya-aha ɗanna. ⁸ Kirispus, ɗane *liman na á maga slera am mashidi ɗanna, ɗane antara huɗe á há-aara baɗemme fartarfe. Emnde a Kaurintus na cenarácena waazu á Paul na, itare keni kwakya fartarfe, magarateraa magaa baptisma.

⁹ Vacite umele an yayiya wá, Paul a naba shaa wahayu. A ba Yaakadada á elvan ge ɗane: «A wanka lyáwá ɗekideki! Emmága slera á ɗa, ɗuka ɗekideki, naba ndaaterndaha. ¹⁰ Baaka ura á de fá erwa áte ka ɗekideki, aɗaba iya yá ankwá antara ka. Emmága slera, aɗaba kwakya emnde na tá átuge iya am ekse na.» ¹¹ Paul a magaa sakanderi an kyalma am Kaurintus, ankwá á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

¹² Am zamane á sleksu Galiyau ta fanaa emnde a Rauma, ɗane slekse yayikke am kwara á Akaya baɗemme wá, Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Paul, ta daná á dem shairiya. ¹³ A ba itare tá elvan ge sleksu Galiyau: Náwa zhel na ankwá á kwaraterse njála Dadaamiya ge emnde, amá gergere antara una am *tawraitá.

¹⁴ Paul keni á kátá ndaha elva, a naba cuvaa ge slekse zunɗwe, a ba ɗane á elvan ge Yahudiya-aha ɗanna: «Ma andze a magaa mandzawire, bi haypa umele yayikke wá, ma andze yá cenakurvaacena Yahudiya-aha-aaruwa. ¹⁵ Amá una ba gajawe á kure áte elva-aha, antara zhera-aha, ira tawraitá na wá, una ba elva á kure, kyaukyá ba kure duksa á kure, iya yá kyeka shairiya á jeba á elva-aha ɗanna.» ¹⁶ Daaci a naba ngyaterse á segashe am bere á shairiya. ¹⁷ Ba segashe-aatare wá, ta se ba dar ge Saustainais ba *liman á Yahudiya-aha-aatare tsa áte ice á emnde baɗemme, á ba am tate á shairiya ɗanna. Amá baaka lámbe á sleksu Galiyau ɗekideki.

Eptsá á Paul á sem Antakiya

¹⁸ Á ba am iga á una ɗanna keni, Paul haraare zlaɓe ádaliye kwakya áza emnde a fetarfe am Kaurintus, lauktu a yaterhe, a zláá. Daaci ta zláá antara tara Akilas, tá antara mukse-aara Piriskila, ta dem Kaiɗkairiya. Paul a de sehese ire áhuwa, aɗaba

ndza a maganaa *waada ge Dadaamiya. Tsante am ekse njanna maa, ta dema am paare á yawe, ta zláá á dem Antakiya am haha á Siriya. ¹⁹ Daraada am Aifaisus wá, Paul a dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de ndaha elva kwakya antara itare, áte názena am wakita á Dadaamiya. ²⁰ Ta njála Paul kwakya áhuwa, ganakini a haraare ázetare, amá kwalevkwale Paul. ²¹ Daaci a naba yaterhe, amá a ba njane á elvan ge itare: «Má wayetewáyá Dadaamiya wá, watse yá eptsa zlafe ádaliye áseze kure.» Daaci tsanta am Aifaisus njanna wá, Paul a yaa tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila áhuwa mazla-aara, njane a dema am paare á yawe, a zláá á de katafke.

²² De tsekwaatsekwa Paul am Kaysariya, a zláá á ba á dem Urusaliima emtsaade, ge de gater use ge emnde a fetarfe, lauktu a dem Antakiya. ²³ Shekwaashakwa cekwaangudí maa, a tsetehe zlafe ádaliye, a de jem d'aba praatte am huđe á Galatiya, antara Firigiya, a de faterem ndzedá am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe bađemme.

Waazu á Apaulaus am Aifaisus, antara am Kaurintus

²⁴ Am sarte njanna maa, samsa zhel Yahudiya umele á sawa am Alaikzandriya, á sem Aifaisus, zhera-aara Apaulaus. Njane an hákuma á ndáha elva jipu, diyaadiya názu am wakita á Dadaamiya keni. ²⁵ Kwakya diya-aara áte baráma a Yaakadada, vuwa-aara wayaawáyá jipu ndáhá elva á Dadaamiya. Anjwa á kwaraterse elva ge emnde áte Yaisu á ba an unjule-aara, amá wá, njane a dise ba baptisma na ndza a maganaa Yuhanna. ²⁶ Daaci anjwa á maga waazu-aara ba estuwa an baakire á lyawa am *mashidi á Yahudiya-aha. Vacite umele cenarvaacena waazu-aara tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ta naba d'ante á dem mba-aatare, ta de palannahe zlafe ádaliye jirire á elva á Dadaamiya jauje ba ge una a disaa njane.

²⁷ Am iga-aara maa, Apaulaus a magaa niya a dem Kaurintus am haha á Akaya. Emnde a fetarfe na tá am Aifaisus ta fanem ndzedá kwakya am vuwa, ad'aba ta puwaterte nalmesheri ge emnde a fetarfe na tá am Akaya, ta vante am erva ba ge njane geni a lyarvaalya ba shagera am dágave-aatare. Daada-aara áhuwa maa, Dadaamiya a de maganaa njurna, a de melateru kwakya ge emnde a fetarfe. ²⁸ Ad'aba a de ndaaterse wakita á Dadaamiya ge Yahudiya-aha, a palaternahe ba shagera ganakini ba Yaisu una *Almasiihu, a haslateraaha á katafke á emnde bađemme, dzegwaránka ba wera we keni.

19

Waazu á Paul am Aifaisus

¹ Am sarte na Apaulaus anjwa am Kaurintus na wá, Paul a jem d'aba am wa-aha á kwará njanna praatte, kwaye a de tsekwise á dem Aifaisus. A de shaa emnde a fetarfe umele am Aifaisus njanna, ² a ndavateruhe, a ba njane á elvan ge itare: «Am sarte na ni fakurtarfe na, shakuránsha emtu Shedekwe Cufedde?» Ta njwanante, a ba itare: «Ba ganakini anjwa Shedekwe Cufedde keni diyajerka njere.» ³ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza ta magakuraa jeba á baptisma-ara kena?» A ba itare: «[Jere nj shaa baptisma na ndza a kwaratersaa Yuhanna ge emnde na.» ⁴ A ba Paul á elvan ge itare: «Baptisma á Yuhanna wá, náza á emnde na tá kátá mága tuba arge haypa-aha-aatare. Ad'aba a ba Yuhanna á elvan ge *Iserayiila-aha: Fawtarfe á ba áte edda una watse á sawa am iga-aaruwa na. Amaana: Yaisu.» ⁵ Cenarvaacena una njanna, daaci ta lyevaa baptisma an zhera á Yaisu. ⁶ Daaci Paul a puwataare *erva a barka áte ire-aha-aatare, a naba tsekwa ge Shedekwe Cufedde á sete itare. Ta fantau ge ndáhá elva-aha anjwaslire, antara mága nabiyire bađemme. ⁷ Kezlakula á emnde njanna ta kelaawa ju buwa.

⁸ Am huđe á tere keye njanna, Paul á málá ba sera á dem *mashidi á Yahudiya-aha ba kelaa kwaskwe á puwansepuwe. Anjwa á ndaater elva á Dadaamiya á ba an dzanjanzire ge emnde, anjwa á palaterá elva a dem *kwará á Dadaamiya an hákuma ge emnde na tá á katafke-aara. ⁹ Amá emnde ta maganaa degdegire á ire ge Paul, liyarka waazu-aara dekideki, baira ta valyesaa elva na zlayeka dekideki na áte elva a d'aba baráma á Yaakadada. Ad'aba una njanna, a yáterhe ge Paul, a dzerese emnde na fartarfe na, a zláá antara itare á dem bere á Tiranus, bere á háya ge ndaha láyá am huđe-aara. Anjwa á shateru waazu ba kelaazáre am bere njanna. ¹⁰ Yawe buwa kalkale anjwa á magán ba estuwa Paul, haa Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na tá am kwara á Aziya bađemme cenarácena elva á Yaakadada.

Labáre á egdzara á Sikaiwas, antara ndzedá á Dadaamiya

¹¹ Dadaamiya a magaa najipu-aha na ndza magaaveka dekideki na á kya erva an Paul. ¹² Ta dateraa ba nangyuwe na a tsekweaa Paul, antara nalbuta-aara na á hálá ngudéffire an njane ge emnde na tá lapika-aha, mbarembe bađemme. Emnde na ndza tá an shaitaine keni, saresse shaitaine-aha njanna am vuwa-aatare.

¹³ Am sarte ñanna maa, tá ankwá Yahudiya-aha umele tá ngýá jini-aha am emnde, tá ankwá á já dába ma á deme keni. Daaci itare keni ta naba tápá ngýá jini-aha am ura an zhera á Yaisu. A ba itare tá elvan ge jini-aha: «Íjá ankwá ndaakur an zhera á Yaisu na Paul ankwá á ndáhá elva-aara na: Dawedde.» ¹⁴ Emnde a mága una ñanna wá, ba egdzara á limán Sikaiwas, ñane male á *liman-aha. Egdzara-aara ñanna ta vuye. ¹⁵ Amá a ñwaterante ge jini, a ba ñane: «Diyandiya ya Yaisu. Paul keni diyandiya bademme, amá kure mu kwa emnde-ara?» ¹⁶ Zhel na an shaitaine ñanna a naba slakalemhe am itare an ndzedá-aara bademme, jateruje an ndzedá bademme-aatare, ta ñezlese ire-aatare ba zlahhe á segáshe am mba-aara an ukhyiye dey, ta zláá an ververe kwakya áte vuwa-aatare.

¹⁷ Emnde a Aifaisus bademme, Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele bademme cenarácena labáre ñanna, dámda lyawa am vuwa-aatare bademme. Fantau á ba am sarte ñanna wá, emnde ta faa zherwe jipu áte zhera á Yaakadada Yaisu. ¹⁸ Emnde a fetarfe kwakya ta magaa tuba á katafke á emnde bademme arge slera á Shaitaine na ndza ta mazlanaa itare am erva-aha-aatare. ¹⁹ Emnde na tá an wakita-aha-aatare na á kwaraterse mága duksa an hákuma á Shaitaine kwakya saransese á segáshe, ta epshehe an kára áte ice á emnde bademme. Ta magaa lisaafi á gáne á wakita-aha ñanna wá, gursa debu kul ilyebe. ²⁰ A zanaa estuwa elva a Yaakadada slede á ba an ndzedá, emnde bademme naránna ndzedá á Dadaamiya.

Elva yaikke na a tsetaa am Aifaisus

²¹ Am iga á labáre ñanna maa, Paul a magaa niya a dem Urusaliima, á kyá huđe á haha á Makiduniya, antara haha á Akaya. A bántsa ñane: Máki danaada am Urusaliima wá, sey yá de zhárá berni á Rauma keni. ²² Daaci a belaa emnde a melanumele buwa á katafke-aara, tara Timaute, antara Airastus, ta desaa itare zuñjwe á katafke-aara ge dem Makiduniya. Amá Paul an ire-aara wá, a shekwaawe zlafe adaliye cekwaanjudí am kwára á Aziya.

²³ Á ba am sarte ñanna, tsetsa elva yaikke am Aifaisus áte elva a baráma á Yaakadada. ²⁴ Ankwá edda egzla umele zhera-aara Daimaitriyus, ñane á já egdzar bere-aha an lipela, gáráva á bere á dadaamiya á emnde a Aifaisus, tá daháná an *Artaimis, ba seke gáráva á mukse, a ba itare. Daaci ñane antara emnde a slera-aara tá ankwá á shá nalmáne kwakya. ²⁵ A jema emnde a slera-aara ñanna, antara emnde umele na tá ankwá á maga jeba á saniya ñanna bademme, a ba ñane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure dawalaa: Yá tamaa baaka ura am miya diyaaka ganakini saniya á miya na wá, a gedámítáa ba ñane. ²⁶ Amá ba kure an ire á kure keni zharauzhara emtsaadé názena ankwá á maganá zhel ñanna tá daháná an Paul na? A bántsa ñane: Duksa-aha na tá jáná ba emndimagwaha an erva-aatare ni tá kezlater ugjehe! Aley ankwá á dzegwardzegwe, adába emnde kwakya lyarvaalya elva-aara, á tsaaka an emnde a Aifaisus áhuna, amá dem haha á Aziya keni kwakya ba názena lyavaalya elva-aara. ²⁷ Máki estuwa wá, zhel ñanna á badzamiyanvebadze saniya á miya na. Á tsaaka an una ñanna, ba bere yaikke, bere á dadaamiya á miya *Artaimis na má ankwá á kezlan ugje na keni, watse baaka ura á de demeddéma mázla-aara. Ba *Artaimis an ire-aara na emnde a haha á Aziya, antara duniya bademme, emnde tá ankwá á kezlan ugje na keni, á de gev duksa ba dey.»

²⁸ Ba cenarácena elva-aha ñanna wá, mberátembera ervauñde-aatare ba seke kára. Ta kante kwára á dem zhegela, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke. ²⁹ Elva ñanna de gyantegya huđe á ekse bademme, emnde bademme ta de gwatarar ge tara Gayus, antara Aristarkus egdzara á emnde a Makiduniya na tá ankwá á puwa Paul am shula-aha-aara na, daaci ta tadáterá á ba an zhagade á ba nemb tate á gwagusa yaikke náza á zlamaakelaawa. ³⁰ Á kátá dabaterdába Paul, amá ta naba ñanaahe ge emnde a fetarfe. ³¹ Emnde umele am slakate-aha-aara na ta male-aha am haha á Aziya keni ta belanve we, a ba itare, ba tasle-aara a duka ñane á dem tate á gusa ñanna. ³² Jáháva ñanna weshaptewesha jipu. Emnde na tá hula á kya una, emnde umele keni tá hulá náza-aatare á kya una, kwakya ba emnde na ni diyarka názu a daterá ádehuwa dekideki. ³³ Daaci ankwá zhel Yahudiya umele zhera-aara Alaikzanderi am jáháva ñanna, ñane wá, emnde umele ta shanu sera á labáre ñanna bademme, Yahudiya-aha umele tá ankwá á hyairhye ganakini a mbedaterumbede elva ge zlamaakelaawa. Daaci Alaikzanderi a katerante erva-aha-aara ge emnde bademme, ankwá á magaterá nalaama ganakini a darufe á ndaater elva. ³⁴ Amá de diyareddiye ganakini ñane keni ba ura Yahudiya, ta fantau ge fa hula á ba an elva palle áte we, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! Á hyephye saa buwa tá ankwá á ndaha ba una ñanna.

³⁵ Am iga-aara maa, a ekhyateraahhe zlahhe ge ura-aatare male njane saikeraitair yaikke názá á berni á Aifaisus. A ba njane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure, kure emnde a Aifaisus: Am duniya bademme, diyardiya emnde bademme ganakini anjwa bere á dadaamiya á miya *Artaimis yaikke, antara gáráva-aara na a ebyaa á sawa am samaya na am berni á miya am Aifaisus, mí ufaná ba miya. ³⁶ Ware edda-aara ni á de bá diyaaka na? Magaumága sawari am ire á kure, magauka duksa máki slakurnaaka ba shagera. ³⁷ Emnde na náwa kwa sateraa á sehuna na, wallá ta ilu duksa am bere cudfedde á miya na bere á *Artaimis ka, wallá ta ndaase elva mándzawe áte *Artaimis á miya ka, uwe ka. ³⁸ Máki tá anjwa emnde a dágala á tara Daimaitriyus, antara emnde a slera-aara maa, anjwa sarte á kya shairiya, male-aha á duniya keni tá anjwa bademme, tá de puwa ugje-aatare, daaci tá kyaternaakya. ³⁹ Ma anjwa ba duksa umele kwá kataná kure keni, dawánda labáre á kure á deza male-aha vaci jáháva, tá de kyakurnaakya ba itare. ⁴⁰ Amá náza vatena na wá, ba kina mi shansha elva áza male-aha á miya, watse á jauje ge ndzedá á miya. Tá de bamiya anjwa dugune á kure ba giraara. Adaba baaka baráma á miya ge mága duksa estuwa dekideki. Watse á de kamivá ye ba ge miya.»

Daaci a zlanaahe elva-aara áte una njanna. Am iga-aara maa, a ba njane: Ma ware keni a ezzlála á dem mba-aara mazla-aara.

20

Shula á Paul á dem Makiduniya, antara Akaya

¹ Am sarte na ekhyaakhya elva njanna maa, Paul a jemaa emnde a fetarfe, a faterem ndzedá am vuwa kwakya, daaci a magaterá á jámimá shifa, ba zlala-aara ge njane á dem Makiduniya. ² A de jem dába praatte am huđe á haha á Makiduniya njanna, a de ndzedaterte emnde a fetarfe an waazu-aha gergere, lauktu a zlala á dem haha á Akaya. ³ A de magaa tere keye am haha á Akaya njanna. Ba njane keni maganaamaga niya a dem Siriya an paare á yawe, á cena ba tá anjwa á eksanvaa sawari Yahudiya-aha ge magante emtanjire. Adaba una njanna, a dába ba tate á sawa-aara njanna zlađe ádaliye á kyá Makiduniya. ⁴ Anjwa Saupate egdza á Pirus ura Bairiya, njane a duwá antara Paul. Zlađe ádaliye, antara tara Aristarkus, antara Saikundus, itare ta emnde a Taisalauniki, antara Gayus njane zhel Dairbe, antara tara Tikikus tá antara Tauraufimus, itare ta emnde a haha á Aziya, ira Timaute. ⁵ Emnde njanna bademme ta desaa itare á katafke á njere, kwaye ta de ufanjaraa am Terauwas. ⁶ Am iga á munjri á depainj na baaka shahi á makála am huđe-aara na wá, njere keni nj dema am paare á yawe am Filipi, nj dabaterdába. Nj ga hare ilyeđe, lauktu nj de shateraahhe am Terauwas, nj de zu hare maka áhuwa.

Paul a hare panje á maga waazu am Terauwas

⁷ Nj jamme an icavaciya ge sebde ge za dáfa á Yaakadada wá, a ndaanaa Paul elva am jáháva njanna. Am diyaadiya ganakini watse á zlála má weraawera ekse, mele yánka waazu mazla-aara, dem huđe á vayiya keni á maga ba waazu. ⁸ Bere na nj jahava am huđe-aara njanna wá, átire ge bere-aha umele, huđe-aara bademme ba kárá á fanus-aha. ⁹ Anjwa egdza dawale, zhara-aara Aiwitikus, njane a njanu ge we á fainaiter á bere njanna nj am huđe-aara na. Am kwakyafkwakya waazu á Paul, a naba pu hare egdze na jauje ge ndzedá. Daaci a naba mbedehe kwaye á sawa átire á bere ge keyire á sem áhá. Ta de tsante, amá emtsamtsa. ¹⁰ A tsekwehe ge Paul, a de unjmbare ge egdze njanna, a najanaahe an erwa-aha buwa, a ba njane: Gazlauka dekideki, á ba an shifa-aara egdzere. ¹¹ Daaci a eptsehe zlađe ádaliye, a dála á dem bere njanna, a de kezlanve dáfa, ta zuhe. Am iga á dáfa keni yánka ndaater elva dekideki dem segáshe á vaciya am haha, lauktu a yaterhe, a zlala. ¹² Egdza dawale na keni tá puwansá á dem mba-aatare á ba an sera-aara, bademme a ervaunjde á emnde ba seke nama adaba njane.

Shula á Paul tsanta am Terauwas dem Milaitus

¹³ Am iga á una njanna maa, njere nj dema am paare á yawe, nj degásha njere zunjwe á katafke á Paul ge dem Assaus. Adaba a ba njane tsanta áhuna wá, á duwa an sera, á de dema am paare antara njere á ba am Assaus. ¹⁴ De shanjeraasha am Assaus, a de dema am paare antara njere, nj zlála kerde á dem Mitilaine. ¹⁵ Nj tsetehe zlađe ádaliye áhuwa, makuralla-aara lauktu nj de shaa haha á Kiyaus am dágave á haye, nj desa am slerpa-aara nj vante názlađa. Wergekse wá, danjaraada am Samaus. Wergekse-aara zlađe ádaliye lauktu danjaraade am Milaitus. ¹⁶ Amaana: Nj yesaa Aifaisus am iga, adaba magaa niya a dem ekse njanna, wayaaka á kedanaakeda sarte am haha á Aziya. Njane á kátá á de maga munjri á *Pantaikausta am Urusaliima mákini á gevge.

Waazu na a vatertaa Paul ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus

¹⁷ Sanjeraasa am Milaitus wá, Paul a naba belaterve labáre ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus, ganakini a sarsawa ásezenara. ¹⁸ Saremsa, a ba njane á elvan ge itare: «Ya semaa estuwa á sem haha á Aziya, kure diyaakurdiya nja-aaruwa bademme am sarte na yá am dágave á kure. ¹⁹ Diyaakurdiya slera na ya magannaa ya ge Yaakadada, ámasla an gá ire-aaruwa am slera njanna, antara yawe á kyuwa na ta belimá am ice, emtanjire na ta magive Yahudiya-aha na bademme. ²⁰ Diyaakurdiya ganakini shebanakurvuka názena watse emtake áte kure ba palle keni, ndaanakurndáhá bademme, am zlamaakelaawa, antara am mba-aha á kure keni bademme. ²¹ Ya ndaaterndáhá ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele an ndzedá-aaruwa bademme, ganakini a yaránya mága haypa, a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a fartarfe áte Yaakadada Yaisu. ²² Daaci kina wá, yá anjwa dem Urusaliima una laarire áte ya, a binaa Shedekwe Cufedde geni sey ba yá duwa. Diyanka názu watse á de magava áte ya áhuwa. ²³ Duksa palle ya disaa ya wá: Ba kelaa má de tsekwantsekwa am ekse wá, anjwa á ndindaha Shedekwe Cufedde geni anjwa á pakaaka dangay, ká de shá zladá am tsavaytsavaye. ²⁴ Ate ya wá, ma yá anjwa an shifa, ma ya baaka an shifa keni ba káلكale. Iya wá, yá kátá ba yá maganaamaga slera na a fiyaara Yaakadada Yaisu na bademme, a jauka dekideki. Amaana: Bálá labáre á higa, elva a njurna na a maganaa Dadaamiya.

²⁵ «Haranaaháre á bálá waazu á elva a dem *kwara á Dadaamiya am dágave á kure. Amá kina wá, diyandiya ganakini ba palle á kure keni baaka ura á de puwete ice áte ya mázla-aara. ²⁶ Yá ndaakur afaba una njanna kina vatena: Máki kedfaakeda ura am dágave á kure wá, am mbiye-aaruka. ²⁷ Ya ndahanaa afaba uwe una, afaba sanakuransese namaari á Dadaamiya bademme ásegashe. ²⁸ Fawanufe ba kure hyema ge ire á kure, fawanufe hyema ge walda na a fakurmaa Shedekwe Cufedde am erwa ganakini kwá piyanaa kure na. Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya na ba shagera degiya! Afaba a emtsehe ge egdza-aara emtsaade, lauktu ta jesaara emnde njanna. ²⁹ Diyandiya ganakini watse tá sawa emnde na ta ba seke indale-aha na á sem dágave á kure, tá se yakurka dekideki. ³⁰ Á ba am dágave á kure keni watse tá anjwa emnde a báda emnde a fetarfe umele an fida ge dfabaterdába. ³¹ Amá faufa hyema, yehauteyeha geni yawe-aaruwa keye, yayi vacika yá anjwa á kwarakursekwáre an yawe á kyuwa am ice, puwananseka dekideki.

³² «Daaci kina wá, yá anjwa yakurá am erwa á Dadaamiya, á de tsufakurá ba njane áte njurna-aara, á de fakurwa ba njane hyema an elva-aara. An hákuma ba njane ge ndzedakurtendzedá, antara ge vakurte duksa shagera na a fater ge emnde-aara bademme na. ³³ Iya wá, tatayanka duksa á ura dekideki. Ma shungu, ma dindar, ma zane keni. ³⁴ Ba kure keni, ábi kwa nanna ya mága slera á ba an erwa-aaruwa ge tátaya náza já wedera á nere antara emnde na tá ázerwa. ³⁵ Iya wá, maranakuránmárá am názena ya maganaa ya bademme, geni kure keni magaumága slera ba estuwa, melawaterumele ge emnde na tá taa maganaaka wedera-aha-aatare. Vijawanaaka elva na ndza a ndanaa Yaakadada á ba an ire-aara, a ba njane: Higa kwakya wá, ba náza á edda vante sadake ge ura, arge náza slelyiya sadake.»

³⁶ Zlanaazle elva-aara Paul, ta kezlaa ugje am haha bademme, njane a magaa maduwa. ³⁷ Bademme-aatare tá kyuwa á ba an yawe á kyuwa, daaci ta njananaa erwa ge Paul, a ba itare tá elvan ge njane: Á jamimá shifa, a dákaada Dadaamiya á ba an hairire. ³⁸ Anjwa á waterwa jipu elva na ta cenanaa am mbuwe á Paul, a ba njane tá puweteka ice-aatare áte njane mázla-aara na. Daaci ta puwanse á dem tate á paare á yawe.

21

Shula á Paul á dem Urusaliima

¹ Am iga á tegava á nere antara itare maa, nj zlala ba suuwe an paare á yawe, kwaye nj de tsekwa am Kaus. Makuralla-aara, nj de tsekwa am Raudaus. Tsante am Raudaus, nj de tsekwa am Patara. ² Duwa á nere, nj de shaa paare na á dem Finikiya, daaci nj naba demhe am hude-aara. ³ Danjeraada átevege haha á Kiprus, nj nánaa haha njanna am názlaaba á nere, nere nj zlála ba suuwe á dem haha á Siriya, nj de tsekwa am Tirus tate á tsekwa kazlaja á paare njanna. ⁴ Nj de shaa emnde a fetarfe am ekse njanna, daaci nj ga hare maka ázetáre. Shedekwe Cufedde a naba ndaaterhe názena ni watse á de shá Paul am Urusaliima na ge emnde a fetarfe njanna, itare keni ta naba mbedanu ge Paul geni a duka mazla-aara. ⁵ Amá ba zlauzle hare maka njanna wá, nj naba tsetehe, nj anjwa á zlála. Daaci itare, antara njwasha-aha-aatare, ira egdzara-aatare, bademme ta puwanjerse á dete iga a ekse, áte we á háye, nj kezlaa ugje áte we á háye njanna, nj magaa maduwa átirpalle.

⁶ Am iga á maduwa wá, ña magaa ájámimá shifa, ña daleme am paare, itare keni ta naba da-aatare. ⁷ Tsante am Tirus, ña de tsekwa am Pautaulaimayi, áhuwa keni lyarañervaalya egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, ña váha deppe ázetare. ⁸ Makuralla-aara ña tsetehe, ña de tsekwa am Kaysariya am mba á malum Filip, ñane palle á emnde vuye na ndza ta dzeraterse am Urusaliima na. ⁹ Filip ñanna wá, an gyaale-aha-aara ufađe darka á de gá zhele, tá ankwá á maga nabiyire.

¹⁰ Am harañeraahare cekwaangudí áhuwa, vacite umele, a naba semhe ge nabi á sa am Yahudiya zhera-aara Agabus. ¹¹ Samsa áseze ñere wá, a naba lyevaa náza nguda huđe á Paul wá, a naba takwasaa sera-aha-aara, antara erva-aha-aara an ñane, a ba ñane: «Náwa názu a ndaanaa Shedekwe Cufedde: Edda á náza nguda huđe na keni, tá de takwasán ba estuwa Yahudiya-aha am Urusaliima, tá de belaterma am erva ge emnde a jeba umele.» ¹² Ba ña cenaa una ñanna wá, ba ñere an ire á ñere, antara egdzar mama-aha a ñere na tá am Kaysariya na keni, ña ñantaa ba sera ge Paul, geni a duka á dem Urusaliima na mázla-aara. ¹³ Amá a ba ñane á elvan ge ñere: «Labára ñane kwá kyuwa na? Kwá kátá gyaigiyem lyawa am vuwa ge iya emtu? Iya wá, á tsaa an takwasa, ba emtsa keni yá ankwá átekwa adaba Yaakadada á miya Yaisu.» ¹⁴ Janjerviyajaja eptsanaaptsa-aara. Daaci ndañeranka elva umele mázla-aara, a ba ñere: A gevge ba namaari á Yaakadada.

¹⁵ Harañeraahare cekwaangudí áhuwa maa, am iga-aara ña naba tse, ña zlála á dem Urusaliima. ¹⁶ Ta daa á puwanjerpua emnde umele am dagave á egdzar mama-aha a ñere emnde a Kaysariya. Ta danjerhe ba suuwe á dem mba á Manasaun zhel emnde a Kiprus umele, haraahare am fetarfire, daaci ña nja am mba-aara.

Paul am mba á Yakuba

¹⁷ Danjaraada am Urusaliima maa, lyarañervaalya egdzar mama-aha a ñere emnde a fetarfe á ba an higa. ¹⁸ Makuralla-aara, a naba danjerhe ge Paul á dem mba á Yakuba, ña de beyaa jarammeje emnde a sawari á aiklaisiya bademme am mba-aara. ¹⁹ Daaci Paul a gater use, a ndaater názena a ganvaa Dadaamiya bademme am slera-aara na a maganaa ñane am dagave á emnde a jeba umele na. ²⁰ Cenarvaacena una ñanna bademme wá, ta naba gálá Dadaamiya. Am iga-aara maa, a ba itare tá elvan ge Paul: «Ka cenáncena emtu egdza emmaaye? Emnde debu wányara am Yahudiya una fartarfe, amá bademme-aatare ta tsaa á ba áte *tawraita a Muusa. ²¹ Amá cenaráncena emnde ñanna ta se ndahanaa emnde umele, a ba itare: Ka kwaratersaa ka ge Yahudiya-aha á miya na tá am ekse á emnde, geni a yaránya tawraita, a farka egdzara-aatare am shedekwe, a dabarka nade-aha á yahudiyire dekideki. ²² Mí maganá estara kina? Adaba náwa watse tá cenáncena ganakini sakaasire. ²³ Ekka wá, eccena názena ná bakaná ñere. Náwa tá ankwá emnde ufađe, itare ta maganaa *waada ge Dadaamiya. ²⁴ Ankwá á ceka sarte-aatare, herzhe tá de bárá, tá de sehá ire wá, ekka keni naba duwa antara itare, de baraabára ire á ña antara itare, biyaabiya názena tá kátá maganá itare ge sehá ire-aatare. Máki magakanaamága una wá, tá de diyeddiye emnde ganakini elva-aha na ta cenáncena tá ankwá ndaaná áte ka na, baaka jirire am huđe-aara dekideki, mbate ekka keni ká ankwá á daba ba tawraita á Muusa. ²⁵ Náza á emnde a jeba umele na garevge emnde a fetarfe wá, baaka elva. Adaba ña puwatertepuwa nalmesheri, ña ndaterndaha názu mi njante am sawari á miya, mi bateraa: A zarka hyuwa na má ta icante ge mága hele, a zarka uzhe, a zarka hyuwa na má icaranteka an ica, a magarka gwardzire.»

²⁶ Daaci makuralla-aara, a naba duhe ge Paul antara emnde ufađe ñanna, ta de baraa ire-aatare áte nade á Yahudiya-aha. Zlaruzle am mága slera á cufeddire ñanna, Paul a de ndaanhe ge *liman am huđe á mashidi, a ba ñane: «Am iga a hare vuye wá, watse njá eptsá, njá sawa an sadake-aha á ñere, á se zlauzle slera á bárá á ñere.»

Ta eksevaa Paul am mashidi

²⁷⁻²⁸ Ba hare vuye ñanna keni herzhe á ceka wá, saremsa Yahudiya-aha umele á sawa am haha á Aziya. Itare ba ta puwete ice-aatare áte Paul wá, ta naba fante hula: «Tá áme dawale-aha á *Iserayiila-aha! Sawmbare! Náwa ñane zhel na jemje dába am sleđe bademme, ankwá á balaterá waazu-aara ge emnde bademme, a bantsa ñane ma miya emnde a Iserayiila, ma *tawraita á Muusa, ma mashidi á miya yaikke na, bademme baaka nampire-aara dekideki á bina! Zlađe ádaliye, náwa a naba saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi, a se badzanve sleđe cufedde na.» Daaci ta tsante ervaungde á emnde, ta naba eksevaa Paul. ²⁹ Ta kurken Paul a saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi na wá, adaba ta naa Tauraufinus zhel emnde a Aifaisus, ta antara Paul am huđe á berni, daaci ta kurken a daa zhel ñanna á dem mashidi keni.

³⁰ Labáre ñanna de gyantegya huđe á berni baďemme, emnde ta sawa á ba an zhagade, ta eksevaa Paul, ta tedese am mashidi, ta haďanu ge mashidi ba watsawatse. ³¹ Itare tá kátá zlanaaazle shifa am Paul, amá kertenj damda labáre á deza male á sawji-aha á Rauma geni weshaptewesha huđe á Urusaliima. ³² Ba watsawatse, ñane keni a ďante male-aha am sawji-aha, ta naba jemaa sawji-aha ta dem tate á elva ñanna. Emnde a ekse ba ta naa male á sawji-aha, antara sawji-aha-aara na wá, ta naba yaa ja Paul mázla-aara. ³³ Daaci duwa á male á sawji-aha á deza Paul, a eksevaahe, a ba ñane á elvan ge sawji-aha: Puwawtepuwa tsavaytsavaye buwa áte ñane. Lauktu a fantau ge ndáva sera á elva áte zhel ñanna, a ba ñane: Zhel ekse-ara ñane? A gu uwe? ³⁴ Amá emnde baďemme ma ware keni á ndáhá ba náza-aara, ura umele á hula ba dey. Am á cenánka jirire á názena ta janaa átugena na, a ba ñane á elvan ge sawji-aha: Dawánda á dem dala á kure. ³⁵ Am sarte na daraada sawji-aha an Paul am tate á d'álá á dem dala, ta naba eksante Paul am erva, ta kante á dem zhegela, aďaba wáva na tá ankwá á d'abaterá emnde a ekse an ñane. ³⁶ Aďaba tá ankwá á d'abaterá á ba an ndzeďa, antara hula, á ba itare: A daaka an shifa!

Paul ankwá á ndáhá jirire á ire-aara

³⁷ Herzhe sawji-aha tá dánda Paul á dem huđe á dala-aatare wá, a ba Paul á elvan ge male-aatare an elva a Yunaniŋkau: «Yá shánsha emtu baráma ge ndahak elva cekwaanġudí?» A ŋwanante a ba ñane: «Iyau, diyakdiya elva a Yunaniŋkau? ³⁸ Una wá, mbate ka zhel emnde a Misera na jaaja ervaunġe, a zhagadaa á dem kaamba antara kwakwáne-aha-aara debu ufáde, tá an náza erva-aatare baďemme na, una watse ka ñane ka?» ³⁹ A ŋwete ge Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya ya ba ura Yahudiya miyenne, ta yiya am berni á Tarsus am haha á Silikiya. Ya egdza a berni yaikke. Tasle á ŋa viteva seke baráma, ya ndaaterse elva-aaruwa ge zlamaakelaawa.» ⁴⁰ Male á sawji-aha na a naba yanaa baráma. Daaci a tsaahge ge Paul áte tate a d'ala á dem dala á sawji-aha, a katerante erva ge zlamaakelaawa, a magateraa nalaama ganakini a ďaruđe. Tseriye ďaruđa emnde baďemme, ba seke ndza baaka duksa. Daaci Paul a fantau ge ndaater elva an elva a Ibraniŋkau, amaana: elva a ekse-aara.

22

¹ «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa, cenawivaacena kwa, yá ndaakurndáhá elva-aaruwa palle, kwá cenvaacena jirire-aaruwa.» ² Am sarte na tá ankwá á cena Paul á ndaater elva an elva á Ibraniŋkau na wá, ta farhe ge mága tsekadďire, baaka ura á geja vuwa ďekidėki. Daaci a ba Paul:

³ «Iya, ya ura Yahudiya, ta yiya am Tarsus am haha á Silikiya. Amá ya waltaa á ba am Urusaliima áhuna. Ndza malum-aaruwa *Gamaliyail ge iya, a kwarisaa ñane ďaba *tawraitá á eggye-aha á miya áte una an puwa. Ndza ya d'aba Dadaamiya an ndzeďa-aaruwa baďemme áte una kwá ankwá á d'abaná kure keni na. ⁴ Ndza ya shateru zladá kwakya ge emnde a d'aba ŋnjule á Yaisu, ya sluvaa emnde ñanna an zála-ka an ŋwashaka, ya puwateremhe am danġay. ⁵ Male á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya wá, itare diyardiya názena yá ankwá á ndaaná ya na baďemme, yá ndaakur ba jirire. Ndza ta vitaa ba itare nalmesheri á seydire am erva, ya daterán ge Yahudiya-aha á miya na tá am Dimaska. Aďaba una ñanna ya duwa. Ya duwa ge sluva emnde na tá áte baráma á Yaisu, ge saterá á sem Urusaliima, ma andze tá se kyáná male-aha á Yahudiya-aha shairiya-aatare.»

*Paul á ndáhá fakte á fetarfire-aara áte Yaakadada
(9:1-19; 26:12-18)*

⁶ «Am sarte na yá ankwá á dem Dimaska ñanna wá, á maga vacitire wá, a naba tsekwa ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ya, ⁷ ya naba mbedehe, yá cena ba kwárá á ura ankwá á biya elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiya palasa? a bina. ⁸ Ya ndavanuhe: Ka ware ñane ka Yaakadada? A ŋwiyannte, a ba ñane: Ba iya Yaisu, ya ura Nasarátu una ká ankwá á magiya palasa na. ⁹ Emnde na tá antara ya na wá, naránna parakkire, amá cenaránka kwárá á edda una a biyaa elva na. ¹⁰ Ya naba enndáva: Yá maganá estara kina Yaakadada? A ba Yaakadada á elvan ge iya: Tsetse ezlálá á dem Dimaska, watse tá de bakánba áhuwa názena a fakaara Dadaamiya baďemme. ¹¹ A naba wulfiyaahge ge parakkire yaikke na a tsekwiyaare á sawa am samaya na, ta tadíya an táda emnde na tá antara ya na á dem Dimaska.

¹² «Ankwá ura Yahudiya á miya áhuwa, zhara-aara Hananiyas, ñane sleďaba Dadaamiya an ndzeďa-aara baďemme, ñanaaŋa *tawraitá á miya ba shagera, baďemme á Yahudiya-aha na tá am Dimaska hayaránhayá jipu. ¹³ A duhe ge ñane ádezerwa, a de tsiyarhe, a ba ñane á elvan ge iya: Sawulu egdza emmerwa, a wertewera ice-aha á

ɲa. Ba watsawatse a naba werte ge ice-aha-aaruwa, yá nanna ɲane. ¹⁴ A ba Hananiyas ɲanna á elvan ge iya: A saksaa ba Dadaamiya á eggye-aha a miya werre, geni ekka ká nanna edda una slejirire ba ɲane palle na, antara ganakini ekka ká cenvaacena elva á slejirire ɲanna am mbuwe-aara ba ge ɲane, ira ká diyeddiye namaari-aara. ¹⁵ Adába ká de gev seyde-aara, ká de ndaater názena ka naanaa ka, antara názena ka cenaanaa ka ge emnde. ¹⁶ Ká ufa uwe mázla-aara? Tsetse ká lyevaalya bap̄tisma, enndava Yaisu geni a melakumele, a barakaabárá Dadaamiya haypa-aha á ɲa.»

Paul aɲkwa ndaha elva á duwa-aara á dem dágave á emnde a jeba umele

¹⁷ «Haraahare wá, ya naba eptsá á sem huđe á Urusaliima. Vacite umele yá am mashidi, yá aɲkwa á maga maduwa wá, ya naba shaa wahayu. ¹⁸ Ya naa Yaakadada am wahayu-aaruwa ɲanna, a ba ɲane á elvan ge iya: Tsetse watsawatse dedde am huđe á Urusaliima na. Adába emnde a ekse na tá de lyyeeka seydirre na ká de maganá ka áte iya am dágave-aatare. ¹⁹ Ya ɲwete, a ba ya á elvan ge ɲane: Amá degiya Yaakadada, ba itare keni diyardiya ganakini ndza ya duwa ba ya ɲanna á dem mashidi-aha gergere, ya sluwu emnde a fetarfé á ɲa, ya jaterja, ya dateraa á dem danggay bademme. ²⁰ Am sarte á ja sleslera á ɲa Aitiyain keni ndza yá aɲkwa, ya hayáterháya jipu emnde a ejja-aara, ya ufanaa ba iya nangyuwe-aha-aatare. ²¹ Amá a ba Yaakadada: Edduwa, adába watsé yá belakbelá yiyye, á dem dágave á emnde na ta Yahudiya-aha-ka na.»

Paul á katafke á male á sawji-aha

²² Emnde bademme ndza tá cená ba Paul dem sarte na a fem elva á emnde na garevka Yahudiya-aha. Amá ba a ndaahese una ɲanna wá, ta naba puwar hula, a ba itare: Ura estuwa a njeka an shifa dekideki. ²³ Daaci tá aɲkwa á fa hula, tá slatsa erva, ta tsante berbere an dága haha á dem zhegela, ta tsakwese am záne-aha-aatare, ta naba puwanve.

²⁴ Daaci a ba male á sawji-aha a daránda Paul á dem huđe á dala, a zaruze an ja ba shagera, lauktu watsé á ndáhá jirire, labára emnde bademme tá slatsa ba erva áte ɲane. ²⁵ Daaci ta naba puwete zawa áte ɲane. Tá kátá ejja wá, a ba Paul á elvan ge zhel sawji ɲanna: «Aɲkwa baráma á kure ge ja ura Rauma miyenne zlaɓe kyareka shairiya-aara emtu?» ²⁶ Ba a cenaa una ɲanna sawji na, a naba yánhe, duwa-aara á deza male-aatare, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ázara á ba sawari á ɲa áte zhel na, adába ɲane keni ba ura Rauma ba miyenne?» ²⁷ A naba sawhe ge male á sawji-aha na áseza Paul, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ndindáhá ba jirire: Ka ura Rauma ba miyenne emtu?» A ɲwete ge Paul, a ba ɲane: «Ya ura Rauma ba miyenne.» ²⁸ A ba male á sawji-aha na á elvan ge Paul: «Iya degiya danedde am nalmane kwakya lauktu náwa ganevge ura Rauma.» A ba Paul á elvan ge ɲane: «Iya wá, ta yi ba estuwa ya ba ura Rauma.» ²⁹ Daaci sawji-aha na ndza ta magaa niya ge ja Paul, geni a ndasendáhe jirire na, ta naba yánhe á ba áte watsewatsire. Ba male-aatare an ire-aara keni jaaja lyawa, adába diyeddiye ganakini Paul ɲanna ɲane a puwete záwa áte ɲane na ba ura Rauma miyenne.

Paul á katafke á male-aha á Yahudiya-aha

³⁰ Daaci male á sawji-aha na maa, ɲane á kátá á diyeddiye jirire á názena ni Yahudiya-aha wayarka an Paul dekideki na. Adába una ɲanna, makuralla-aara wá, a jemaa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a pelaa Paul, a sanse á se katafke-aatare.

23

¹ Paul a zharaa emnde na tá am jáháva ɲanna ba shagera, daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, diyandiya ganakini sem vatena keni shagera zlááva-aaruwa á katafke á Dadaamiya, ya ba cuƒedƒe duksa-aaruwa.» ² A ba Ananiyas male á *liman-aha á elvan ge emnde na ta herzhe an Paul: Jauvaaja áte we-aara ɲanna! ³ A ba Paul á elvan ge ɲane: «Ekka keni sey á jakvaaja Dadaamiya, egdza á danɲwa huđe. Ka njehe ganakini ká kyivaara shairiya áte una am *tawraitá, amá ka ebzu tawraitá, adába a ba ka a jarija!» ⁴ A ba emnde na ta herzhe an ɲane: «Ká zlazla male á liman-aha á Dadaamiya?» ⁵ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza diyanka ganakini male á liman-aha egdzar mama-aha-aaruwa. Adába a ba wakita á Dadaamiya: Ndaheka elva mandzawe áte male á ekse á kure dekideki.»

⁶ Diyaadiya Paul, ganakini emnde tá an tega gergere buwa á ba am jáháva ɲanna. Emnde umele-aatare, ta *Saduki-aha, emnde umele keni ta *Farisa-aha. Adába una ɲanna, a kante kwárá á ba an ndzedá, a ba ɲane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya Farisa, ta yiya á ba am huđe-aara. Ta se puwiyar ugje ázekure adába fetarfirre-aaruwa áte elva a tse á emnde am faya.»

⁷ Ba ndasendáha ñane una ñanna wá, njaanja gajawe yaikke am dágave á Farisa-aha, antara Saduki-aha, kertenj an tega ye á emnde gergere buwa am jáháva ñanna. ⁸ Saduki-aha, itare fartareka dekidéki áte elva a tse á emnde am faya na. Ma malika-aha, ma shefekwe á uwe keni baaka dekidéki. Amá Farisa-aha wá, fartarfe ganakini anjka duksa-aha ñanna bademme.

⁹ Am garanvege gajawe-aatare yaikke á ba an ká kwará á dem zhegela, ta naba tsetehe ge emnde umele am malum-aha á *tawraitá na ta Farisa-aha, ta ngyaingyesaa ice, a ba itare: «Shajeránka ñere haypa áte zhel na ba palle keni. Watse ba jirire a ndansaa ba shefekwe, bi malika á Dadaamiya elva ka wá, dey ka!» ¹⁰ Tsarantetse gajawe yaikke zlafe ádaliye, a naba ja ge lyawa male á sawji-aha na geni a dzadzaraaka Paul, a naba belaa sawji-aha-aara, ta tsekwehe á dem jáháva ñanna, ta de tedese Paul am jáháva, ta dalese an ñane á dem dala-aatare. ¹¹ An vayiya ba vacite ñanna wá, Yaakadada a naba maranse ire-aara ge Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Gazleka dekidéki! Magakanaamága seydire áte ya am huđe á Urusaliima áhuna, yá kátá ká de emmága ba estuwa am Rauma keni.»

Yahudiya-aha ta puwaa buwe áte shifa á Paul

¹² An enjya makuralla-aara wá, Yahudiya-aha umele ta naba zlauhe am ndaha, ta zu ba wada-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka dekidéki, sey má jareja shifa á Paul. ¹³ Emnde na ta ngudaa sawari á una ñanna ta kul ufade an duksa. ¹⁴ Daaci ba zlalá-aatare ádeza male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa ñere ña zu ba wada-aara, ganakini ma uwe keni njá feka áte we á ñere dekidéki, sey máki janjerja shifa á Paul. ¹⁵ Kina kure wá, belawanvebela ba we ge male á sawji-aha á Rauma, ganakini a sakuránsa Paul á se katafke á *kendekyiya yaikke. Magaumága ba seke kwá se kya shairiya-aara á ba an jirire, náwa ñere njá de puwanve buwe, njá zlanazle shifa-aara, á se cuwakurvaaka kure dekidéki.»

¹⁶ Amá anjka egdzere zhele, egdza á egdza emmenjara mukse ge Paul, ñane cenánčena lámare ñanna. Daaci ba zlalá-aara ge ñane á dem dala á sawji-aha, a de fanem elva ñanna am vuwa ge Paul. ¹⁷ Paul a dante sawji palle, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye danda egdze na ádeza male á kure, adaba anjka názu á de ndaaná ñane.» ¹⁸ Sawji na a naba puwansehe ge egdze na ádeza male-aatare, a ba ñane á elvan ge ñane: «Anjka dangay palle zhera-aara Paul, a bántsa ñane yá saká egdze na, adaba anjka názu á se ndakndáha.» ¹⁹ «Ane!» a ba male na, a ñaa egdze ñanna áte erwa, a gapse antara ñane ba itare ta buwa, a ba ñane á elvan ge ñane: «Enndáha elva á ña.»

²⁰ A ba egdze na á elvan ge ñane: «Kwaye Yahudiya-aha zlaruzle am ndáhá, ganakini tá se ndavaku Paul makuralla geni ká daterándá á de katafke á *kendekyiya á ñere yaikke, tá se magán ba seke watse tá de kya shairiya-aara á ba an jirire am kendekyiya, ²¹ amá ceneka ndáva-aatare dekidéki. Adaba emnde kul ufade ju duksa tá de puwa buwe áte Paul, ta zu ba wada-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka dekidéki, sey má jareja shifa-aara. Kina wá, itare zlaruzle am ndáhá-aatare bademme, a juwa tá ufa ba jawapa na ká de vaterá ka.» ²² «Ane!» a ba male á sawji-aha na. «Ezzlála kwa, amá ndanka ma ge ware keni ganakini ka se mbediyumbede.»

Male á sawji-aha á daná Paul ge raizhauj

²³ Am iga á una ñanna maa, a dftaa male-aha buwa am sawji-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Jawammeje sawji-aha deremke buwa, emnde a belsa kul vuye, emnde na tá duwa an upa am erwa keni deremke buwa. Bademme á kure ngwadawápsengwade, watse kwá maga shula á dem Kaysariya am saa maselmane á vayiya. ²⁴ Puwaupuwa belsa-aha na watse kwá dá Paul átekwa ba lapilayye, ba slerba a sera-aara keni a kedeka, sey kwá de fanem an erwa ba ge raizhauj, ba ge Failikus an ire-aara.» ²⁵ Daaci a puwaterte nalmesheri, a vaterate an erwa, a ba ñane:

²⁶ «Ambarka á ña sleksu Failikus: Ba iya Kalawdiyus Lisiyas, yá anjka gak use-aaruwa. ²⁷ Zhel na kwaye tá anjka á dakánda na wá, ta eksevaa Yahudiya-aha, tá kátá já ba shifa-aara. Amá de cenánčena ya ganakini ñane keni ba ura Rauma, daaci ya naba duhe antara sawji-aha-aaruwa, ya lyanse am erwa-aatare. ²⁸ Ya kátá dise jirire á názena ni Yahudiya-aha ta yaa zhel ñanna adaba ñane, ya naba danhe á de katafke á male-aha-aatare am *kendekyiya. ²⁹ Amá názu ya disaa ya am mága-aatare ñanna wá, hyafka ge ja shifa á zhel na, ma ba ge ngudanaa am dangay keni, adaba ta gajawe á ba arge názu am *tawraitá-aatare. ³⁰ Amá a sem ge ura a se mbediyuhe wá, a ba ñane: Yahudiya-aha ngudarnaangudá sawari-aatare geni sey máki jareja shifa á Paul. Adaba una ñanna, yá anjka bela emnde-aaruwa ba wateswatse tá dakánda zhel ñanna ge ekka. Ya ndaaterndáhá ge kelaade-aha á zhel ñanna geni a de puwarpuwa ugje-aatare ázena arge ñane.»

³¹ Daaci sawji-aha wá, itare ta maganaa á ba áte una ta ndaaterndaha na. Ta eksante Paul, á ba an yayiya ñanna, ta danhe emtsaade á dem Antipatris. ³² Makuralla-aara wá, ta eptsehe ge emnde na tá an sera na, ta yaa sawji-aha na tá áte belsa-aha tá anjwa á dándá. ³³ Ba demda-aatare ge sawji-aha na am Kaysariya, ta vante nalmesheri na ge raizhaun, ta yaa Paul am erwa-ara. ³⁴ Raizhaun a ndaase nalmesheri na catte, daaci a ndavanu ge Paul, a ba ñane: «Ka ura á haha-ara?» A shantuwa estuwa geni Paul ura haha á Silikiya. ³⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Watse yá kya shairiya á ña má saremsa emnde a dágala á ña.» Daaci a ba ñane á elvan ge sawji-aha: De belawembela Paul am hudga na ndza a nderanaa sleksu *Hirudus na.

24

Yahudiya-aha tá anjwa á puwar ugje ge Paul

¹ Am iga á háre ilyebe, lauktu a semhe ge Ananiyas male á *liman-aha á sem Kaysariya. A sawa antara male-aha á Yahudiya-aha, antara Tairtulul, ñane edda una diyaadiya shairiya-aha á ngumna a Rauma ba shagera na. Daaci duwa-aatare á de katafke á Failikus, ta de puwar ugje ge Paul ázeñara. ² Daaci d'arantedáhá Paul á sawa, Tairtulul ñara a naba fantau ge tsáká elva áte Paul, a ba ñane á elvan ge Failikus: «Ambarka á ña, adaba barka á ña una anjwa hairire am larde na; adaba kwakyire á enjale á ña am slera-aha, duksa bademme tsemaartse am larde á miya. ³ Ná anjwa á slafaká we á ñere kwakya adaba názena ña shanaa ñere ázeña bademme na. ⁴ Hyainefka ba názara keni ge tsakakaa elva kwakya á katafke á ña, amá adaba kemaarire á ña wá, táslé á ña cenañervaacena egdza elva á ñere na ba cekwaangudi. ⁵ Ñere wá, ña bera zhel na kelaade jipu. Bademme á Yahudiya-aha na tá am huđe á duniya a weshatertaa ba ñane. Ba ñane ñanna zlafe ádalije una male á emnde a d'aba náza tsaha á ura Nasarátu. ⁶ Zlafe ádalije, á kátá á nyamala mashidi á ñere. Mázla-aara wá, ña naba eksevaahé. ((Ná kátá maganá shairiya áte una am *tawraitá á ñere, ⁷ amá a se lyevaahé ge Lisiyas male á sawji-aha á ba an ndzeđa am erwa á ñere. ⁸ Daaci a banjerna ba Lisiyas ganakini njá sawa ásezeña.)) Máki ká anjwa á ndavanundave wá, watse ká diyeddiya ba ka keni, geni ña emnde a jirire ba ñere.» ⁹ Yahudiya-aha ta farhe zlafe ádalije, a ba itare: Elva na a tsakanaa Tairtulul na, ba palle keni baaka fida am huđe-aara, bademme ba jirire.

Paul anjwa á ndáhá elva áte ire-aara á katafke á Failikus

¹⁰ Daaci a maganaa nalaama ge Paul an erwa, geni ñane keni a enndáhá elva-aara. A ba Paul: «Ámbarka á ña, diyandiya ganakini gágga yawe kwakya ka sleshairiya am larde na. Adaba una ñanna, yá higa á ba an higa ge ndakse elva áte ire-aaruwa. ¹¹ Duwa-aaruwa á dem Urusaliima ya de kezlan ugje ge Dadaamiya wá, máki ká habaza sera-aara, bademme keni á jauka am háre kelaawa ju buwa. ¹² Sharika am gajawe antara ura am *mashidi yaikke, ma am egdzar *mashidi-aha á Yahudiya-aha, ma am huđe á ekse keni dekidéki. ¹³ Ba emnde ñanna náwa itare na keni tá sanseka názena ni ta yiyaa adaba ñane na. ¹⁴ Názu yá an ñane ge ndakndáhá náwa yá á katafke á ña wá, iya yá anjwa á maganá slera ba ge Dadaamiya na ndza ta dabanaa eggje-aha á ñere na palle, yá anjwa maganá an unjule anjwaslire na a ba itare una wecire na. Amá ba jirire, iya fantarfe áte názena am *tawraitá, antara elva á nabi-aha bademme. ¹⁵ Iya keni tamtamire-aaruwa á ba áte názena ni tá anjwa á tamaná itare. Yá an táma geni watse Dadaamiya á tsatertetse emnde am faya, emnde a jirire, antara emnde a mándzawe bademme. ¹⁶ Adaba una ñanna yá anjwa á wawa geni a njaninja lapiya á katafke á Dadaamiya, antara á katafke á emnde bademme.

¹⁷ «Am ya magaa yawe kwakya ya baaka am Urusaliima, ya naba saa, ya sawa an shungu ge melateru ge emnde a larde-aaruwa, ya se vante antara sadake-aaruwa ge Dadaamiya. ¹⁸ Náwa názu ya de maganaa ya am mashidi am sarte na ta eksiyeksa ñanna: Emtsaađe wá, iya keni ya dem dágave á emnde na tá anjwa á bárá na. Ndza baaka dikele á emnde ázerwa, baaka hula dekidéki. ¹⁹ Amá ndza tá anjwa Yahudiya-aha umele ta sawa á sa am haha á Aziya wá, ma andze tá ndaaka itare máki anjwa duksa mándzawe ta naana itare am mága-aaruwa. ²⁰ Emtu máki anjwa haypa na ta shanaa itare áte ya am sarte na ta de tsiyaa á katafke á male-aha na, a ndarndaha ba emnde ñanna náwa itare. ²¹ Máki elva-aaruwa ba una ya ndaase á ba an ká kwará, a ba ya á elvan ge itare: Kwa tsiyaa am shairiya vatena na wá, adaba fantarfe áte tse á emnde am fáya baaka duksa umele.»

²² Am Failikus diyaadiya njá á emnde a fetarfe, a naba daa shairiya ñanna á de katafke, a ba ñane á elvan ge itare: «Sey má samsa Lisiyas male á sawji-aha, lauktu watse yá

ica shairiya á kure.» ²³ Daaci a ba ñane á elvan ge male á sawji-aha na Paul am erwa-aara na: «Eptsanaaptsa zhel na á dem bere, de fawanufe hyema ba shagera, amá wá, fawarka zlađa, yawáteryá slakate-aha-aara, a darduwa á dezeńara, a magaranánmaga nampire.»

Waazu á Paul á katafke á Failikus antara Durusilla

²⁴ Am iga á hare cekwaangudí maa, samsa Failikus, tá antara mukse-aara Durusilla gyaale á Yahudiya-aha, daaci ta dahanante Paul ge cena elva a fetarfire áte Yaisu *Almasiihu am mbuwe-aara. ²⁵ Daaci fantaufa Paul ge tsaka elva-aha áte njá am jirire na baaka duksa mándzawe áte edda-aara dekidfeki, antara elva a kwára vuwa, geni á kwaruwa estara ura vuwa-aara, antara elva a shairiya á emnde na watse á kyaná Dadaamiya am halavuwa á duniya. Amá gazlaagazla Failikus, a ba ñane á elvan ge Paul: «Ezzlala kwa mázla-aara, watse yá d'akdáha zlađe ádaliye vacite umele má shanánsha sarte.» ²⁶ Zlađe ádaliye, Failikus maa, ñane a kurken watse Paul á vante egdza shungu. Adaba una ñanna, máki shekwaashekwa wá, ba á eddfáha ádezeńara tá de shá uya kerde.

²⁷ Yawe buwa kalkale Paul á ba am danğay, dem sarte na ta naba daa Failikus ñanna, ta saa Paurkiyus Faistus á sem kela-aara. Daaci Failikus a naba yaa Paul am danğay, adaba a kataa háyá áza Yahudiya-aha.

25

Paul á kátá á kyaná slekse á Rauma shairiya-aara

¹ Sawa á Faistus á sem haha ñanna keni zlađe ba hare keye, amá a naba tsete am Kaysariya, a zlala á dem Urusaliima. ² Daaci male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ta de puwar ugje ge Paul á katafke-aara keni. Baira a ba itare tá elvan ge Faistus: ³ «Máki ká bashañeraabasha wá, sanjeránsa Paul á sem Urusaliima.» Ta ndavanu estuwa ge slekse na wá, adaba zlaruzle am ndaha-aatare, tá kátá ja shifa á Paul áte baráma. ⁴ Amá a ñwete ge Faistus, a ba ñane á elvan ge itare: «Paul ankwá am danğay, iya keni yá eptsá ba kina á da. ⁵ Máki ankwá haypa na a maganaa zhel ñanna wá, a d'abaridába male-aha á kure á dem Kaysariya ñanna, tá de puwar ugje-aatare áhuwa.»

⁶ Faistus haraahare ázetare am Urusaliima, a magaa hare tiise, ma kelaawa keni á hyephye, lauktu a eptsehe á sem Kaysariya, ta saa á dabaná male-aha á Yahudiya-aha ñanna. Makuralla-aara, a de njehe am bere á shairiya, a ndaase elva-aara, ta de sanaa Paul. ⁷ Ba ta puwete ice-aatare áte Paul Yahudiya-aha na ta sawa am Urusaliima na wá, ta naba jantaave ge Paul, ta fantau ge tsaka elva-aha na bademme ba ser haypa na áte ñane. Ta icaar sera, amá dzegwaránka njante jirire á názena ta tsakanaa itare ñanna dekidfeki. ⁸ Amá a tsete ge Paul, a ndaase elva áte ire-aara, a ba ñane: «Iya baaka haypa na ya maganaa ya dekidfeki, ma áte *tawraitá á Yahudiya-aha, ma áte *mashidi yaiikke, ma áte male á larde á Rauma keni.»

⁹ Am Faistus á kátá háyá áza Yahudiya-aha, a ba ñane á elvan ge Paul: «Wayak-wayá emtu dem Urusaliima geni yá de ica shairiya á ña á ba áhuwa, adaba ugje na ta puwakarpuwe na?» ¹⁰ A ñwete ge Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Náwa iya yá tse am tate á shairiya áte náza á ngumna a Rauma, yá kátá á icevica shairiya-aaruwa á ba áhuna, ganateruka ya haypa ge Yahudiya-aha ba ka keni diyakdiya bademme. ¹¹ Ma andze ankwá haypa na ya maganaa ya, hyephye ge ja shifa-aaruwa wá, ma yá kwaleka shifa-aaruwa dekidfeki. Amá am baaka jirire am puwa ugje-aatare na ta se puwiyar ge iya na wá, yá dzegwánka faterem shifa-aaruwa am erwa ba estuwa. Tasle á ña dándá shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma.» ¹² Daaci Faistus a d'ahaterterte male-aha na tá am ekte ge ñane na. Zlaruzle am sawari-aatare, a nwanante ge Paul, a ba ñane: «Ka ndavanaa ba ka tsawe geni yá dákda ádeza male á larde á Rauma wá, ba tá dákdekwa ádezeńara mazla-aara.»

Paul á katafke á sleksu Agaripa ta antara Bairnike

¹³ Haraahare cekwaangudí wá, samsa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike, ta se gan use ge Faistus. ¹⁴ Am haraahare cekwa áhuwa, Faistus a naba shanu elva a Paul ge sleksu Agaripa, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá zhel umele an nguda áhuna, kwaye ta eksanaa am zamane á Failikus, amá a yán ba estuwa zlađe kyaaveka shairiya-aara. ¹⁵ Am sarte na danemda ya am Urusaliima, ta puwar ugje zlađe ádaliye male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ázerwa, ta biyantsa itare: Sey yá mbedanaambedá am shairiya. ¹⁶ Daaci a ba iya yá elvan ge itare: Am shairiya á emnde a Rauma wá, tá manka estuwa. Sey tá jatermeje emnde a puwar ugje ge ura, antara

edda una ta puwar ugje na, ñane keni á shánsha baráma, á ndaasendahe elva áte ire-aara. Má baaka una wá, á taa gevka. ¹⁷ Itare keni ta naba sawa antara ya, iya keni se njanka an elva ñanna ðekifeki; ba makuralla-aara wá, ya naba dem bere á shairiya. ¹⁸ Ta tsetehe ge kelaade-aha á zhel ñanna, ta ndaase elva-aatare bademme, mbate ba palle á elva yaikke na a guwaa ñane keni baaka. Iya wá, ndza ya kurken ankwá elva yaikke a guwaa ñane. ¹⁹ Tá ga jawe á ba arge elva-aha na am nadina-aatare. Ankwá zlafe adaliye zhel umele zhera-aara Yaisu ñane emtsamtsa, a ba Paul tsetse am faya, ankwá an shifa. ²⁰ Am iya keni diyanka sera á elva-aatare ñanna, a ba iya yá elvan ge Paul: Ká eksaareksahe dem Urusaliima, tá de kya shairiya á ña na áhuwa? ²¹ Amá a ba Paul: Tasle á ña dándá shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma. Daaci a ba iya yá elvan ge emnde-aaruwa: Eptsawanaptsa emtsaade á dem bere. Kina watse yá belaná ádeza male á larde.» ²² A ba sleksu Agaripa á elvan ge ñane: «Iya keni yá kátá cenevaacena á ba an hyema-aaruwa elva á zhel ñanna.» «Watse ká cenevaacena kwa makurálla,» a ba Faistus.

²³ Makuralla-aara wá, njaanja samnawa, emnde tá ankwá á puwa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike á dem bere á jáháva, itare wá, tá am dágave á sawji-aha, antara male-aha á larde. Ba demda-aatare wá, a ba Faistus: A saransa Paul. Ta sateranhe. ²⁴ Daaci a ba Faistus: «Ya ndaa ba kure sleksu Agaripa, antara kure emnde na kwá antara ñere am huðe á bere na bademme: Zhel na náwa ñane á katafke á miya na wá, Yahudiya-aha bademme ta se puwar ugje ázerwa. Ma áhuna, ma ya dem Urusaliima keni, tá biya ba a njeka zhel ñanna an shifa. ²⁵ Amá iya wá, shanáńka haypa á zhel na ba palle keni am elva-aha-aatare ñanna hyefhye ge ja shifa-aara. Iyau, a ndavanaa ba ñane tsawe geni yá dándá shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, kina ya magaa niya ge dáná á dehuwa. ²⁶ Amá baaka elva a jirire na yá puwante ge male á larde am elva a zhel na. Ya sanaa adába una ñanna á se katafke á kure, kwakya-aara ba ka ámbarka á ña sleksu Agaripa, geni yá shansha názu yá puwetepuwa má zlamiyuzle am hábaza sera á elva ñanna. ²⁷ Adába eksaaka ire-aaruwa dá dangay, tá de kya shairiya-aara am tate umele ni, jirire á názena ta se puwar ugje adába ñane keni, yá taa palanaaka na.»

26

Paul ankwá á baná jirire-aara ge Agaripa

¹ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Kina wá, ká naba ndáhá elva áte ire á ña.» Daaci a ketaa erwa-aara Paul, a fantau ge ndaha elva áte ire-aara, a ba ñane:

² «Ámbarka á ña sleksu Agaripa, vatena wá, yá higa jipu ge ndaase elva áte ire-aaruwa á katafke á ña, yá higa ge ndaase názena ni ta puwiyar ugje Yahudiya-aha adába ñane na bademme. ³ Kwakya-aara wá, erwaunðe-aaruwa á higa adába ekka diyakdiya naðe-aha á Yahudiya-aha, antara názena á saterá gajawe ge itare bademme. Adába una ñanna, tasle á ña fifa erwaunðe, cenivaarcene elva ñanna.

⁴ «Bademme á Yahudiya-aha diyardiya nja-aaruwa, diyardiya nja-aaruwa am egdzarire am dágave á emnde-aaruwa, antara nja-aaruwa am Urusaliima bademme. ⁵ Ta diyise werre Yahudiya-aha. Ma andze wayarwáyá wá, ba itare keni ma tá ndaasende nja-aaruwa werre am sarte na yá am dágave á emnde á miya *Farisa-aha, ndza ñannaña nadina á miya an erwaunðe-aaruwa palle, janateruje ge Yahudiya-aha umele. ⁶ Ta siyaa á sem shairiya na wá, adába fantarfé áte názena ni Dadaamiya a magateraa waada-aara ge eggye-aha á miya werre, a bántsa ñane watse á de vaterteva ge emnde-aara na. ⁷ Bademme á emnde á miya jeba-aha gergere kelaawa ju buwa na, tá ankwá á tama ba duksa ñanna am ire-aatare. Adába una ñanna, an vayi vacika tá ankwá á kezlan ugje ge Dadaamiya. Ta puwiyar ugje Yahudiya-aha á miya adába ba tama áte duksa ñanna ámbarka á ña slekse! ⁸ Kure Yahudiya-aha na kwá áhuna na, ábi diyamidiya miya ganakini Dadaamiya á de tsatertetse emnde am faya? Ay labara kena kwá fetarka?

⁹ «Werre wá, ba iya an ire-aaruwa keni ndza baaka názu maganka áte emnde a dába Yaisu ura Nasarátu, geni a nyainyairanvenyainye á ba an we-aatare zhera á Yaisu. ¹⁰ Názu ndza ya maganaa ya am Urusaliima ndza ba una. Male-aha á *liman-aha ta vite hákuma ba ge ñane, geni ma ya shateraa áme keni, yá halaterá á ba á dem dangay. Ya ngwadaa emnde a fetarfé kwakya. Má ta kyaterá shairiya á emtsa, yá ba: Yawwaa shagera! ¹¹ Bademme á tate na ankwá *mashidi á Yahudiya-aha átekwa, ya de shateru larwa kwakya am huðe-aara, baaka názu ndza maganateranka geni a puwaranvepuwe fetarfé-aatare. Mbertembera erwaunðe-aaruwa wá, dem ekse á emnde keni ya dábateremhe, ya de magateraa palása.»

*Paul ankwá á ndáhá elva a fetarfire-aara
(9:1-19; 22:6-10)*

¹² «A tsitaa ba una nanna vacite umele ge dem Dimaska, male-aha á *liman-aha ta naba vite hákuma bademme, antara nalmesheri am erwa, geni yá de maga hákuma-aaruwa áhuwa. ¹³ Daaci ba ná ankwá á zláál antara kwakwáne-aha-aaruwa, magamaga vacitire wá, a naba tsekwaerharhe ge parakkire umele á sa am samaya wá, jauje ba ge vaciya piyuuwe an wulwulire, a se janertaavehe; ¹⁴ kreppe mbađanjermbáđa á dem áhá bademme. Daaci yá cena ba kwára á ndahi elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiyá palasa? An degdegire á ire na ká ankwá á maganá ka na wá, ká ankwá á maganná palasa ba ge ire á nja, seke názá á dalau na á shá wáwa áza edda-aara an serawđa. ¹⁵ Ya nwanante: Ka ware njane Yaakadada? Ba iya Yaisu na ká ankwá á maganá palasa na, a ba Yaakadada. ¹⁶ Amá wá, naba tsetse, tsaatse an sera á nja. Ya marakaa ire-aaruwa, ađaba ya eksakse ganakini ká gevge sleslera-aaruwa. De ndaterndaha bademme geni ka nina vatena. Názu watse yá marakaná á katafke na keni, sey ká ndaterndaha bademme ge emnde. ¹⁷ Yá beláká á dem dágave á Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, yá lyakelya am zlađa-aha na watse tá fáná itare áte ka. ¹⁸ Yá belak geni ká de weratertá ice, ká de satersese am tabedammire, ká saterá á sem parakkire, ká njezlatersá am erwa á Shaitaine, ká saterá á sem *kwára á Dadaamiya. Yá beláká á deza emnde njanna, geni a fartarfe áte iya, tá shansha bára haypa-aha-aatare, tá shánsa sleđe-aatare am dágave á emnde á Dadaamiya.»

Paul ankwá á ndáhá elva á slera-aara

¹⁹ «Ađaba una njanna, ámbarka á nja sleksu Agaripa, ya maganaa fesarfire ge Yaakadada am názena a marinaa njane á sá am samaya bademme na. ²⁰ Ya naba fantau ge magateraa waazu ge emnde a Dimaska emtsaade, antara ge emnde a Urusaliima, lauktu ya jaa đába am larde á Yahudiya-aha bademme, lauktu ya fantau ge dem larde á emnde a jeba umele. Ya đaterđáhá bademme geni a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a magarmága tuba arge haypa-aha-aatare. Ya ndaterndáhá geni a magarmága shagerire, ta de disa áte una njanna emnde geni magarnaamaga tuba a jirire. ²¹ Ta eksiyaa ađaba ba una njanna Yahudiya-aha am mashidi, tá kátá já shifa-aaruwa na, baaka umele đekideki. ²² Amá a naba tsufitehe ge Dadaamiya, sem vatena zlađe yá á ba an shifa. Tse-aaruwa kina á katafke á zlamaha keni yá ndaater ba una njanna, an egdzara-ka, an male-aha-ka. Baaka názu yá ndatera ya ge emnde máki názena ndza a ndahanaa Muusa, antara nabi-aha umele, ta bántsa itare watse á gevge na ka. A ba itare: ²³ Watse *Almasiihu á shu zlađa kwakya, lauktu á emtsa, watse á gev slezuñjwe á emnde ge tsete am fáya, geni á se baterná njane ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, geni a sarsese am tabedammire á sem parakkire.»

Paul ankwá á đaha sleksu Agaripa á sem fetarfire

²⁴ Am Paul ankwá á ndáhá elva áte ire-aara estuwa, a naba valarhe ge Faistus á ba an ka kwara: «Ká an shaitaine emtu Paul? Kwakyire á diya á nja na a gakve an shaitaine ka!»

²⁵ A njwete ge Paul: «Yá an shaitaine ka ya ámbarka á nja, yá á ba an enkwale-aaruwa. Elva a jirire una yá ankwá á ndaaná ya. ²⁶ Sleksu Agaripa wá, njane diyaadiya elva-aha njanna bademme, baaka názu á kedanarkede, ađaba gavka duksa na ta maganaa an shebe. Ađaba una njanna, yá ankwá emndáhá ba parakke á dem hyema-aara. ²⁷ Faktarfe emtu áte elva á nabi-aha ámbarka á nja sleksu Agaripa? Diyandiya ganakini faktarfe áte itare bademme.» ²⁸ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Ka kurken ká naba givege slefetarfe áte watseswatsire ba estuwa?» ²⁹ A ba Paul á elvan ge njane: «Ma áte watseswatsire, ma á shekwaashekwa keni, iya wá, yá ankwá á njala Dadaamiya, geni ekka palle ka, amá kure emnde na kwá ankwá á cena elva-aaruwa bademme na kwá gevge ba seke iya. Amá a jakurnaaja Dadaamiya zawa na áte ya na.»

³⁰ Daaci tara slekse antara mukse-aara Bairnike, antara raizhaun, ira emnde na tá antara itare bademme tsaretse áhuwa. ³¹ Zlarzláál áhuwa wá, tá ankwá á ndahaná am dagave-aatare ganakini baaka haypa na a guwaa zhel na hyefhye ge ja shifa-aara, ma ge dáná á dem danğay keni. ³² A ba sleksu Agaripa á elvan ge Faistus: «Zhel na ma andze ndavaaka da shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, ma mi naba belanaabela.»

27

Tá ankwá á dándá Paul á dem Rauma

¹ Am njarantenja geni watse njá zláál á dem Rauma am haha á Italiya, daaci ta fanem Paul, antara danğay-aha umele am erwa ge Yuliyus male á sawji-aha na tá đaháterá

an emnde na wá, ta sawji-aha á male á Rauma na, watse njá zláál an paare á yawe. ² Daaci ña demhe am paare umele a sawa am Adaramitiya, ankwá á eptsá á da, watse á de tsaatse áte we á haye-aha am ekse-aha gergere am kwara á Aziya. Daaci ña zlala am huđe-aara, ankwá Aristarkus antara ñere, ñane ura ekse á Taisalauniki am haha á Makiduniya. ³ Makuralla-aara wá, ñane aara am Sidaun. Am Yuliyus ankwá á zanvaarze kwakya ge Paul, a naba vante baráma ge deza slakate-aha-aara am huđe á ekse, geni tá magannaamaga egdza duksa. ⁴ Eptsaptsa á sawa am huđe á ekse maa, ña demhe zlađe ádaliye am paare, ña d'ába ba we á haye we á haye, am ice á haha á Kiprus á kya dalbe ñanna baaka effeya, ad'aba kwakya effeya am dágave á haye, á berhánerá á sem kataliya. ⁵ Daaci ña ebzu haye átevege haha á Silikiya, antara Pamfiliya, ñane aara am ekse á Mira, am haha á Liziya. ⁶ Daaci male á sawji-aha na a naba shan'eraa paare umele áhuwa, paare ñanna kwaye a sawa am haha á Alaikzandriya, á dem haha á Italiya. A ba ñane, daumiyemda am paare na, ña demhe.

⁷ Amá ña zláál á ba an enkale an enkwá, hare wanyara wanyara, lauktu zlahhe ñane aara am Kinidus. Pijanertepiya effeya mazla-aara ge zlala am ndan'ñire, daaci ña naba vecaava á dem ice á haha á Kiraita, ña desa á kya we á haha ñanna, tate na tá d'ahaná an Salmauni na. ⁸ Daaci ña d'ába ba we á haye átevege haha ñanna, an zladá campaukkwe, lauktu ñane aara am tate umele tá d'ahaná an tate á tsekwa paare shagera, tate ñanna herzhe an ekse á Laseyya.

⁹ Kedaakedá sarte á ñere kwakya am shula ñanna, haa dedde munri á b'ará haypa, zlađe ñere njá á ba áhuwa. Zlazladá jipu ge baka paare am sarte ñanna, ad'aba kwakya effeya. Ad'aba una ñanna a ba Paul á elvan ge itare: ¹⁰ «Emnde-aaruwa, kina wá, yá zhara shula á miya na watse zlazladá jipu mazla-aara. Paare á miya, antara kazlanja na bad'emme watse á badza, ba shifa á miya keni bi watse mí shanka.» ¹¹ Amá male á sawji-aha na cenaaka elva á Paul, ñane a fetaare á ba áte náza á edda á paare, antara slebaka paare ñanna. ¹² Emnde kwakya tá kátá zlala á ba á de katafke, ad'aba tate á tsekwa paare ñanna shagerka am sarte á ekhye á vátá effeya kwakya. Ma estara keni máki á gevge wá, tá kátá tá daada am Finike. Finike na wá, tate á tsekwa paare-aha umele am haha á Kiraita ñanna. Tate ñanna ban'ñire-aara á zhara á dem manem, á zhara á dem yala keni. Tá kátá de tsekwa áhuwa ñanna dem sarte na má zlauzle sarte á ekhye.

Valale átire á haye

¹³ Samsa egdza effeya fairfairfaire á sa am manem wá, itare ta kurken zlauzla mazla-aara, a ba itare: «Shamiyansha názena mí kataná miya.» Daaci ta naba tedese íre na tá tsa paare an ñane na am haye, ta d'ába we á haye á Kiraita ñanna an enkwá an enkwá. ¹⁴ Cekwaangudí wá, a naba tsekwa ge daada effeya tá d'ahaná an effeya á gedí wá, a ñane yíyíye antara paare á ñere á dem dágave á haye. Effeya ñanna a tsekwa á sawa áte íre á wa á Kiraita ñanna. ¹⁵ Ta tápa tsanmaartse emnde a baka paare ñanna, amá jaterviyyaaja, ad'aba valale ñanna an ndzedá jipu. Daaci ta naba yanhe á ñane átevege effeya antara paare bad'emme. ¹⁶ Ba ankwá á ñane aara ñane wá, ña naba de shaa haha umele am dágave á haye, zhara á haha ñanna Kawda. Na dem am ice á haha ñanna am dalbe na á dem manem, lauktu ña shaa íre á ñere cekwaangudí. Ta pelaa egdza paare á ñane íre-aatare na an ngudá áte paare yaikke. ¹⁷ Zlahhe ta femhe am paare yaikke geni a ked'eka. Daaci ta naba ngwad'aa paare yaikke ñanna an zawa-aha á jamargaul na tá tsufa paare an ñane na. Am sarte ñanna wá, diyareddiye ganakini ankwá jáhá shiili á sehuna-aara ge haha á Libiya. Ad'aba una ñanna, jaterja lyawa átevege shiili ñanna geni a de ñane aara paare-aatare, daaci ta naba pelaa kacakaca na á ñane átevege ge báká paare yawe á ba an ndzedá na, ta tsekwa náza tsa paare á haye, daaci ta yaa paare ba estuwa, á d'ána ba effeya an enkwá. ¹⁸ Amá válale ankwá á far ba sawa á ba an ndzedá. Makuralla-aara wá, ta naba wálya kazlanja na am paare na á dem haye. ¹⁹ Wergekse, ta halantaa ba itare an erva-aatare emnde a mága slera am paare ñanna kazlanja na tá tsufa paare an ñane, ta puwanve á dem haye. ²⁰ Hare wányara-wányara puwanjerteka ice á ñere átevege vacya, antara terlyakwa-aha ad'aba válale jauje ge ndzedá, ba shifa á ñere keni ndza tamanjerka d'ekid'eki.

²¹ Haraare estuwa na, aley emnde na tá am paare zaruka ba názara keni. Daaci a tsetehe ge Paul, a ba ñane á elvan ge itare: «Ázara kwa jeba una emnde-aaruwa! Ábi ma andze kwa cenea náza-aaruwa, ma baaka ura á tse am Kiraita d'ekid'eki! Daaci ma andze á shamika palasa na, antara nasare yaikke na. ²² Amá táslawa á kure, gazlauka. Mi ked'á ba paare ka wá, ba palle á kure keni á ked'eka shifa-aara. ²³ Ya ndahanaa ad'aba uwe estuwa, ad'aba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera na a belive malika-aara an vacya vatena, ²⁴ a ba ñane á elvan ge iya: Paul, gazleka d'ekid'eki, ká daada á de katafke

á male á larde á Rauma. Dadaamiya a bashakaa shifa á emnde na tá am huđe á paare na bađemme ge ekka. ²⁵ Adaba una ɲanna, gazlauka dawalaa, iya fantarfe an Dadaamiya geni watse á magava á ba áte una a se binaa ɲane. ²⁶ Amá wá, watse á dámida válale, á de puwámíyá áte haha umele anɲkwa am dágave á haye.»

²⁷ Daaci hare kelaawa ju ufađe á dáɲerá ba effeya átire á haye ɲanna tá dahaná an Maiditairaine na. An huđe á yayiya wá, emnde a paare ta naba diyeddiye geni ɲa herzhe an haha umele. ²⁸ Daaci ta naba kuraa slacđfire á yawe ɲanna an zawa ta ɲguđete ire átekwa wá, uksuwe kul buwa. Á katafke cekwaangudí ta ekkura ádaliye wá, ba uksuwe kelaawa jilyebe. ²⁹ Gazlargazla jipu geni a berhante effeya na paare á ɲere ádete nákwa umele am haye, ta naba puwem zawa-aha na an ɲgwađa daada ire-aha átekwa ge tsa paare na ufađe á dem haye á kya iga-aara, ta ufán ba zlahhe wera á ekse. ³⁰ Daaci emnde a paare tá kátá ɲezla shifa-aatare, ta naba tsekwaá egdza paare á ɲezla shifa-aatare na á dem haye, amá ta magán ba seke tá puwa zawa-aha á tsa paare yaikke á kya katafke-aara keni. ³¹ Amá a ba Paul á elvan ge male á sawji-aha na, antara sawji-aha-aara: «Máki ɲarka emnde a paare na á ba am huđe á paare, ba palle á kure keni kwá ɲezleka đekidėki.» ³² Daaci duwa á sawji-aha, ta naba icaa zawa na an ɲguđa egdza paare átekwa na, zlazlálá egdza paare-aatare ɲanna á dem dágave á haye.

³³ Herzhe á wera ekse wá, a ba Paul á elvan ge itare bađemme: «Náwa hare kelaawa ju ufađe vatena, ba názara keni fakurteka áte we, kwá fá ba ervaunđe, taslawá á kure, sawmbare zawuze egdza duksa. ³⁴ Zawuze egdza duksa geni kwá shansha ndzedá ge ɲezla shifa á kure an ɲane. Yá ndaakur ba jirire: Ba úgje á ire á kure palle keni á keđeka.» ³⁵ Ba a ndahese una ɲanna Paul, a eksante đafa, a tsetehe an ɲane, a slafanaa we ge Dadaamiya á katafke-aatare bađemme, a kezlanve đafa na, a fantau ge ezza. ³⁶ Daaci bađemme-aatare ekhyakhya ervaunđe-aatare, itare keni ta fantau ge ezza-aara. ³⁷ Kezлакula á emnde na tá am huđe á paare ɲanna bađemme, ta deremke buwa an kul vuye ju unɲkwahe. ³⁸ De natenáhá huđe-aatare wá, ta fantau ge válya nalkame na am paare na, geni a đemanteka paare.

Yawe kyabanaakyábá paare

³⁹ Weraawera ekse, amá ma tá áme keni diyarka emnde a paare đekidėki. Amá ta naa shiili am tate umele a zuwa yawe, haha á kya una, haha á kya una, daaci a ba itare: «Dawamiyanda paare á miya áte shiili ɲanna, a de geyegeya áhuwa má mi dzegwándzegwa.» ⁴⁰ Daaci ta naba đatsaa náza tsa paare na, ta yaa ire-aha ɲanna am haye, ta palaa zawa áte duksa-aha na tá já kwána an ɲane, ta ɲguđaa kacakaca áte wafke-aara geni a demda effeya á dem huđe-aara ge baka paare. Daaci tá anɲkwa á zlálá á dem tate á shiili na ba suuwe. ⁴¹ Amá ta naba de velyete áte jáhá á shiili am tate á jaja ire á yawe am haye ɲanna, adaba gulaagula slacđfire á yawe wá, a naba tsahe ge paare am tate ɲanna, a ɲyemhe ge we-aara am shiili, sawa á yawe an ndzedá a se kazlanve ukhyiye-aara.

⁴² Daaci sawji-aha tá kátá ceba danggay-aha-aatare geni a ɲezlareka bi diyardiya wá yawe. ⁴³ Amá a naba piyartertehe ge male-aatare, adaba ɲane wayaaka á emtsa Paul. Daaci ɲane a vaterete baráma ge emnde na diyardiya yawe emtsađe zunɲwe geni a warwa yawe, a de ɲarinja áte haha, ⁴⁴ lauktu a ba ɲane á elvan ge emnde umele: «Ma ware á kure keni a eksanteksa nafa á paare na palle am erva, amá ɲawanaanya ba shagera, đabauđába ba emnde na á dete haha.» ɲa segashe estuwa am yawe, ba uwe keni shanɲerka đekidėki.

28

Paul am haha á Malta

¹ Am sessa shifa á ɲere am haye ɲanna ba layye, daaci ta banɲeraa zhera á haha ɲanna am dágave á haye ɲanna, geni zhera-aara Malta. ² Emnde a larde ɲanna ta lyanɲervaahe an ervaunđe-aatare palle. Yawe keni fantaufe ge hya, náwa iya á ba ekhye, amá emnde a ekse ɲanna ta mbanɲerante kára yaikke, lauktu ta fantau ge ganjer use miyenne áte we á kára ɲanna. ³ Duwa á Paul a de halanu ceceme ge kára ɲanna maa, mbate anɲkwa záhe na zlazlađa jipu na am huđe-aara. Ba a cenaa hureffire á kára na záhe wá, a tsetehe am hare, a naba cuvaa Paul an slare áte erva tanduwalle. ⁴ Ba naranna emnde a ekse ɲanna záhe na an zlejela áte erva á Paul na wá, a ba itare am dágave-aatare: «Baaka shaige-aara đekidėki zhel na sleceba shifa á emnde. Adaba una ɲanna ma ɲezlaaɲezla đeme am haye keni, dadaamiya á miya na zhera-aara jirire na á yanka ɲane keni an shifa.» ⁵ Amá Paul a slatsaa záhe na á dem huđe á kára, ba cekwaangudí wanteka đekidėki. ⁶ Itare ta kurken watse á háhyá erva-aara, bi watse á mbedá á ba am tate

ɲanna á emtsa, amá shekwaraashekwa, baaka názu á maganmága ge Paul ɔkikɔfeki. Ta eptsante elva, a ba itare mbate ɲane keni dadaamiya.

⁷ Anƙwa slekse á emnde a larde ɲanna zhera-aara Publiyus, anƙwa sleɔe-aara yiyiyeka an tate ɲanna, a daɲerhe ádehuwa, a de vaɲerte tate a zláva, ɲa gaa hare keye á ba am mba-aara emtsaɔɔe, lauktu ɲa segashe á sem huɔe á ekse. ⁸ Anƙwa eddenjara ge sleksu Publiyus ɲanna lapika, á wáná kemaale, antara puwa huɔe na zlazlada jipu na, a duhe ge Paul á de ezzhara. Daada Paul ázenjara, a magari maduwa, a puwarhe erva-aha-aara, a naba mbanaahe. ⁹ Am iga á una ɲanna maa, ta naba semhe ge emnde na lapika vuwa-aatare am haha ɲanna baɔemme áseza Paul, itare keni a mbateraaha. ¹⁰ Ta vaɲerte duksa kwakya ge marese zherwe na ta fanaa itare áte ɲere. Am sarte na tsarjeretse am haha-aatare watse ɲa dem paare ɲá zlála keni, ta vaɲerte duksa camballe ge mága shula á ɲere an ɲane.

Paul daada am Rauma

¹¹ ɲa gaa tere keye zlaɔe adaliye am iga-aara lauktu ɲa tse, ɲa zlala an paare umele, paare ɲanna tá ɔahánan dadaamiya á wulhe-aha, kwaye a sawa á sa am Alaikzandriya. ɲane keni a se zu sarte á ekhye á ba am haha ɲanna am ɔágave á haye na. ¹² Daɲeraada am Sirakus, ɲa de gaa hare keye áhuwa. ¹³ ɲa tsante áhuwa, ɲa ɔába ba we á haye we á haye, ɲa daahe á dem Rigiyus. Makuralla-aara, a fantau ge egdza effeya á sawa am manem, ɲa daahe á dem Pautiyauli á ba am hare buwa. ¹⁴ ɲa de shaa emnde a fetarfe am ekse ɲanna, ta ndavunjeruhe geni ɲá gá hare maka ázetare. Kwaya ɲane, ɲa daa estuwa á dem Rauma.

¹⁵ Am sarte na cenarácena egdzar mama-aha a ɲere na tá am Rauma labáre á ɲere, ta naba se yaiɲeruhe am kwaskwe á Appiyus, emnde umele ta se yaiɲeru am ekse umele tá ɔahánan Kampemaj keye. Ba a puwete ice-aara áte itare Paul, a naba ekhyehe ge ervaunɔe-aara, ususe Dadaamiya á ba ɲane.

Waazu á Paul am Rauma

¹⁶ Daɲeraada am Rauma maa, ta naba vante baráma ge Paul geni á ɲá an ire-aara, amá antara sawji palle á ufufa.

¹⁷ Am iga á hare keye maa, Paul a naba ɔáhetaa male-aha á Yahudiya-aha na tá am Rauma á deɲenara. Jarammeje, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa: Ba palle a haypa na ya maganaa ya keni baaka, amá ta naba eksivaahé am Urusaliima, ta vite ge Rauma-aha. Wallá ya ganu haypa ge jeba, wallá ya gu haypa áte nade-aha á eggye-aha a miya, ázareka. ¹⁸ Duwa á Rauma-aha maa, ta ndaviyu elva-aha. Am sharánka haypa áte ya hyephye ge keɔa shifa-aaruwa, tá kátá beliyaaɔbela. ¹⁹ Amá eksararka Yahudiya-aha ɔekikɔfeki ganakini tá beliyaaɔbela na. Daaci baaka názu yá maganá ya umele, ya naba ndáva geni tá sá shairiya-aaruwa ásehuna, áza male á larde. Sanka ya á se icaterar sera ge emnde a jeba-aaruwa ɔekikɔfeki. ²⁰ Ya ndavakuraa ɔɔaba una ɲanna, geni yá puwete puwa ice-aaruwa áte kure. Zawa na kwá zharaná kure áte ya na wá, ya gu duksa umele ka, ɔɔaba ba edda una ni *Iserayiila-aha baɔemme keni tá anƙwa á tamaha ba ɲane na.»

²¹ A ba male-aha na tá elvan ge Paul: «ɲere wá, sharjéránka ɲere labáre á ɲa á sawa am Yahudiya. Ba palle á egdzar mama-aha á miya na a se mbeɔaɲeru elva áte ka geni ka gu duksa keni, naɲeránka ɲere. ²² Amá wayaɲerwáyá ɲá cenevaacena názu ká dzamaná ka. ɔɔaba diyaɲerdiya ganakini ma áme keni emnde wayaraterka an emnde ɲanna ká am itare kina na.»

²³ Daaci ta naba faa sarte. Vacite ɲanna wá, ta sawa á ba an saga, ta vayye jipu, ta se beraa Paul am bere na á ɲá amkwa. Paul a váha deppe, a fantau an enjya, dem lasar, anƙwa á palaterá ba sera á elva-aha áte elva a ɲá am *kwará á Dadaamiya. A palateraa názu a ndahanaa *tawraitá á Muusa, antara názu am wakíta á nabi-aha umele áte Yaisu baɔemme, geni itare keni a lyarvaalya. ²⁴ Emnde umele-aatare lyarvaalya elva á Paul, amá emnde umele lyiyarka ɔekikɔfeki. ²⁵ Am diyaadiya Paul ganakini watse tá zlala an gajawe, zlaɔe kyareka emtsaɔe, a vaterte elva na náwa ɲane na, a ba ɲane á elvan ge itare: «Elva na a baterna Shedeƙwe Cuɔeɔe ge eggye-aha a kure á kya an we á nabi Aisaya na wá, a ndaha ba jirire!

²⁶ A ba Dadaamiya: Duwa de bateránba ge emnde-aaruwa: Tá de eccena ba shagera, amá tá cenevaaka. Tá de ezzhara ba shagera, amá tá nánka.

²⁷ ɔɔaba degdege ire á emnde ɲanna, ta vanyaa hyema-aha-aatare geni a demka elva-aaruwa; ta haɔaa ice-aha-aatare geni a naránka duksa-aaruwa; tá maga degdegire á ire geni a demka elva-aaruwa á dem ire-aatare, geni a saremka á sem sera-aaruwa yá mbateraambe. Estuwa a ba Dadaamiya.»

²⁸ Daaci a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye Paul, a ba ñane: «Amá wá, diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya a belaa labáre á lya emnde ádeza emnde a jeba umele keni. Itare wá, tá de eccena.» ((²⁹ Ba a ndahese una ñanna Paul wá, ta naba tsetehe ge Yahudiya-aha ñanna, ta naba zlala, tá ámbera á gá jawe am dágave-aatare á ba an ndzefa.))

³⁰ Paul a magaa yawe buwa kalkale am bere á haya na a eksantaa ñane, baɗemme á emnde na tá dezeńara keni, á lyiyaaterá á ba am ervaunɗe-aara. ³¹ A magateraa waazu ge emnde áte elva a njá am *kwárá á Dadaamiya, a kwaraterse elva a Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge emnde á ba an enɗkale-aara, gazlaaka dekiɗeki.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a RAUMA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu. A d'ahite ba Dadaamiya, a give slebela-aara, a fi geni yá balaterá elva-aara ge emnde, amaana labare á higa.

² Labare á higa nanna wá, Dadaamiya a magamiyaa waada-aara daga werre á kya nabi-aha-aara. Daaci ta puwete ba estuwa am wakita-aara. ³ Labare á higa nanna wá, elva arge Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Má ge urimagwire wá, nane ta yanaa am emnde á sleksu *Dawuda. ⁴ Am sarte na tsetsete am fáyá, Dadaamiya a farehe zlaɓe ádaliye á ba an ndzedá geni nane wá, Egdza-aara. Una nanna bademme ndza an hákuma á Shefekwe Cuɗeɗɗe. ⁵ Adaba ba nane palle una Dadaamiya a magiyaa ngurna ge iya, a naba give slebela-aara ge de balatera elva-aara ge emnde a jeba umele keni bademme, geni a fartarfe an nane, a faransaarefe keni. Ba estuwa Yaisu *Almasiihu á de geva an dárádza. ⁶ Kure emnde a Rauma na a dzerakursaa Dadaamiya geni kwa geve emnde á Yaisu *Almasiihu na keni, kwá am dagave á emnde nanna ni Dadaamiya a beli ge itare na.

⁷ Daaci yá anƙwa gakur use-aaruwa bademme, kwa emnde na á wayakurta Dadaamiya, a d'ahakurte geni kwá nja ba cuɗeɗɗe átuge nane na. Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu a magarakurnaamaga ngurna, a varakurteva hairire.

Paul á kátá de zhara emnde a Rauma

⁸ Emtsaade wá, yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya áɗaba kure, yá slafaná we-aaruwa an zhara á Yaisu *Almasiihu, adaba ma áme keni am duniya bademme tá ndaha ba labare á fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu. ⁹ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa-aaruwa á deza Dadaamiya, yá anƙwa yehakuryeha keni am huɗe-aara, una yá ndaha ba jirire, Dadaamiya diyaadiya bademme. Adaba iya wá, yá maganá slera-aara ge bala labare á higa, elva a Egdze-aara ge emnde á ba an ervaunɗe-aaruwa palle. ¹⁰ Ba kelaazare, yanánka nala-aaruwa áza Dadaamiya, geni a viteva baráma mázla-aara yá daada á dezekure an namaari-aara. ¹¹ Wayanwáyá jipu ge yá daada á dezekure, yá dakuránda barka na á vaterta Shefekwe Cuɗeɗɗe ge emnde na, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá am fetarfire. ¹² Una nanna yá kátá bakura ba geni mi de femfa ndzedá am vuwa á miya ma ge ware á miya keni; yá de fakuremfa ndzedá am vuwa ge kure áɗaba yá slefatarfe an Yaisu *Almasiihu, kure keni kwá de fiyemfa ndzedá am vuwa an fetarfire á kure.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kure keni kwá diyeddiye geni ndza ya magaa niya-aaruwa ser kwakya ge dezekure ge dezekure, amá sem vatena sey ba jerje názu á piyitepiya. Waya-aaruwa ge dezekure nanna wá, ba geni a sesse námpire á slera-aaruwa am dagave á kure keni, ba seke una na am dagave á emnde á jeba umele bademme na. ¹⁴ Una wá, slera na a beliyara Dadaamiya ge iya, geni sey yá balaterá waazu á labare á higa ge emnde bademme. Ge emnde na an wera ire-aatare na, antara emnde na weraaka ire-aatare, ge emnde a diya, antara ge emnde na baaka diya-aatare na bademme. ¹⁵ Adaba una nanna, wayanwáyá jipu am ervaunɗe-aaruwa geni yá de balakursebale ge kure keni kwa emnde á Rauma.

*Anƙwa hákuma á Dadaamiya am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu*

¹⁶ Iya, emtake ervaunɗe-aaruwa jipu ge bala waazu á labare á higa nanna, adaba anƙwa hákuma á Dadaamiya am huɗe-aara ge lya emnde na fartarfe an nane na bademme. Emtsaade wá, áza Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele keni bademme. ¹⁷ Am waazu á labare á higa wá, Dadaamiya anƙwa a marateran ge emnde geni nane á vantá estara jirire ge urimagwe á katafke-aara. Anƙwa á emmara geni una nanna sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle, barama umele baaka, ba seke una ni anƙwa puwarte puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Edda una shansha jirire áza Dadaamiya áɗaba fantarfe, ba nane una an shifa á jirire na.

Emnde bademme tá an haypa

¹⁸ Dadaamiya am samaya wá, ankwá á emmára ba parakke geni haypa á emnde á wanwa jipu am ervaunđe, adaba ta yaa kezlan ugje ge nane. Nateraanya shairiya emnde bademme adaba tá ankwá keđa jirire á Dadaamiya an emtanjire na tá ankwá á maganá itare. ¹⁹ Nateraanya shairiya emnde bademme na wá, adaba názu ma andze tá dise Dadaamiya átekwa na ankwá bademme, a maratersaa ba Dadaamiya an ire-aara, ta yanaa ba itare. ²⁰ Ge jirire wá, baaka ura ndza nanna Dadaamiya an ice ngayye, amá wá, á fantuwe áte sarte na Dadaamiya a nderaa duniya na sem vatená, emnde diyardiya geni Dadaamiya wá, ankwá an sleksire-aara adaba kazlaŋa na a nderanaa nane na; emnde diyardiya geni nane wá, saksage, ba nane palle una Dadaamiya. Adaba una nanna, tá de dzegwánka banán ge Dadaamiya geni baaka haypa-aatare. ²¹ Diyardiya tsa ge ankwá Dadaamiya, aley kezlaranánka ugje, slafaranánka we am duksa áte una zlaya-aatare ge tá maganá una nanna ge Dadaamiya. Ta yá mága una nanna, itare ta eksante ngudiyire am ire-aatare, tá taa diseka jirire dekideki, tá an naha an tabedammire bademme am itare. ²² Ta bantsa itare ta emnde a enkale, mbate ta uce-aha ba dey. ²³ Zlaya tá kezlaná ugje ge Dadaamiya saksage am sleksire-aara, amá itare tá kezlan ugje ge hele-aha, umele ba garava urimagwe ba dey, umele ba yiye, umele dabba, antara názu á hulmba am áhá.

²⁴ Adaba una-aha nanna, Dadaamiya a naba yaterhe geni a magarmága shagerkire nanna á kátána ervaunđe-aatare na, tá ankwá á maga duksa zherwe jipu am dagave-aatare. ²⁵ Ta yaa jirire á Dadaamiya, ta naba mbedese an fidire. Zlaya ma tá kezlaná ugje ge slendera duksa wá, itare tá kezlaná ugje ge duksa-aha na a nderanaa nane, tá magaterá slera ge duksa-aha nanna. Ay degiya, emnde tá kezlarankezla ugje ba ge nane palle dem ba ge dekideki. *Aamin.

²⁶ Dadaamiya a yáteraa adaba una geni a magarmága duksa zherwe nanna á kátáná ervaunđe-aatare nanna. Nwasha yaránya nja antara zála, tá maganá ba itare am dagave-aatare duksa na zherwe jipu zlayeka dekideki na. ²⁷ Zála keni tá magán ba estuwa, ta ya nja antara nwasha, tá cebá ire-aatare an mbagrirre, tá zlavanu ba ge ire-aatare ákure muksire, tá ankwá á maga duksa na zherwe jipu na. An una-aha nanna, tá ankwá fáná ba itare ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, hyarephye ge zatera an shairiya, ádaba magarnaaka duksa áte unjule-aara.

²⁸ Ba seke una itare yarnaaya diya Dadaamiya á jirire wá, Dadaamiya a yateraa ádaba una nanna, geni a sharánka enkale ge dzamete duksa áte unjule-aara, a magarmága ba duksa na zlayeka dekideki na. ²⁹ Daaci ervaunđe-aatare nahetenaha an jeba á duksa-aha nanna shagerka na bademme, ba seke: Fa ice am duksa á ura, danjwire á hufe áte ura, mága shelha áte ura, ja shifa á ura, dágala an ura, zlerma ura, mága fitenire, antara mága paysada bademme; ³⁰ tá ankwá á jaja zherwe-aatare ba dey, ta kelaade-aha á Dadaamiya. Itare tá pesha ba emnde an zlazole, tá galá ire-aatare, tá maga kuravire, tá njá á ba tataya jansaare ge haypa-aha umele ájwaslire, tá fatersaareka dekideki ge dada-aha-aatare, antara mama-aha-aatare. ³¹ Itare baaka zherwe áte ice-aatare dekideki, tá an nara-aha kelawa-ju, tá emnde ndaha elva bu-buwa. Elva a háyáva baaka ázetare, tá zanvaareka ge ura dekideki. ³² Diyardiya tsa ba jirire geni á bá shairiya á Dadaamiya: Bademme á emnde a mága jeba á duksa-aha nanna tá de shá ba emtsa. Aley itare ta faare ba emmága-aara. Baira tá ankwá zleba emnde na tá ankwá á maga jeba á duksa-aha nanna.

2

Shairiya a Dadaamiya shairiya á jirire

¹ Ekka edda una ká ankwá faare shairiya ge emnde na wá, watse ká de dzegwánka bá baaka haypa á nja ma ka ware keni. Adaba ekka, ká ankwá faare shairiya ge emnde, mbate ká keni ká ankwá á maga ba shagerkire nanna. Daaci an una nanna wá, ká ankwá nguđa ba ka ire á nja áza Dadaamiya. ² Diyamididiya Dadaamiya wá, nane á maga ba jirire ge njá emnde a mága shagerkire nanna an shairiya. ³ Ekka edda una ká faare shairiya ge emnde na, ka kurken ekka wá, watse ká de jezla am shairiya á Dadaamiya emtu, ka keni ká ankwá magán ba seke itare nanna tsa? ⁴ Emtu ká epsawa maggwire yaikke na a magakanáa Dadaamiya na, a hedanu ba ge we-aara antara ankwá á faká ervaunđe geni ká eptsá am tuba na emtu? ⁵ Amá ekka ká ankwá far ba ge degdegire á ire arge eptsá am tuba. An una nanna, ká ankwá faná ba ka ire á nja á dem shairiya vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á emnde bademme. Nane wá, á de kyaná á bá áte jirire-aara. Vacite nanna wá, Dadaamiya á de marateránmára ge emndimagwaha geni tá ankwá am ervaunđe-aara. ⁶ Watse á de pelatersepele ge emnde bademme áte názena ndza ta maganaa itare na. ⁷ Emnde na ndza ta wája ge mága maggwire na wá,

Dadaamiya á de vaterte shifa na á zleka na, aḁaba itare ndza tá kátá shá shifa ṅanna antara haya ira yaikkire á ba azenara. ⁸ Amá emnde na yarnaaya jirire á Dadaamiya, tá fansáreka ḁekideki, ta eksese mága ba shagerkire na wá, tá aṅkwa am ervaunḁe á Dadaamiya, aṅkwa zlaḁa watse á de faterar ge itare. ⁹ Watse baḁemme á emnde na ta eksese ba shagerkire na, tá de nanna zlaḁa áza Dadaamiya. Watse zuṅṅwe ba Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele. ¹⁰ Amá emnde a mága maggwire wá, itare tá de shá háyá, antara yaikkire, ira hairire áza Dadaamiya; watse zuṅṅwe á de vaterte ge Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele. ¹¹ Aḁaba baḁemme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya.

¹² Emnde na ni garevka Yahudiya-aha na, antara tá aṅkwa á maga haypa an baakire á diya *tawraita na kení, Dadaamiya á de kedateraakeda áte una diyarka tawraita na. Amá emnde na diyardiya tsa tawraita, aley tá maga ba haypa na wá, Dadaamiya á de kedateraakeda áte una a ndahese am tawraita. ¹³ Aḁaba Dadaamiya á de vanteka jirire ge ura áḁaba cenencana názu am tawraita, amá sey ma edda-aara aṅkwa maga názu a ndahesa tawraita. ¹⁴ Má emnde na garevka Yahudiya-aha, diyarka tawraita ḁekideki, amá tá aṅkwa á maganá ba itare an ire-aatare názu a ndahesa tawraita wá, ma diyarka ba tawraita a Muusa kení, áte maga-aatare ṅanna wá, daaci ba seke tá an tawraita am vuwa-aatare. ¹⁵ Ate názena tá aṅkwa á maraná itare am zlááva-aatare na wá, ba seke aṅkwa tawraita am vuwa-aatare a faterma Dadaamiya. Aḁaba tá aṅkwa diyeddiye maga-aatare, tara ta magaa shagerire, an shagerkire kení. ¹⁶ Una ṅanna á de sesse ba parakke vacite na Yaisu *Almasihu á de kya shairiya á emnde áte una á de banná Dadaamiya na. Baḁemme á názena am huḁe á emnde á de sesse áte parakkire. Labara á higa na yá aṅkwa bálá waazu-aara na kení á ndaha ba na.

*Yahudiya-aha, antara *tawraita á Muusa*

¹⁷ Ekka, á bá ka, ká ura Yahudiya, ká gálá ire áte *tawraita, ká kuráva áte Dadaamiya, ¹⁸ á bá ka diyakdiya namaari á Dadaamiya, tawraita aṅkwa ge kwarakse duksa baḁemme geni ka eksese barama jirire, ¹⁹ ká aṅkwa zhara ire á ṅa ba seke hyakephye táḁa ura wulfe, ka ba seke parakkire ge maranaa baráma ge edda una am tabedammire, ²⁰ ká zhara ire á ṅa ba seke hyakephye kwaraterse duksa ge emnde na diyarka duksa, hyakephye giya emnde na zlaḁe ta ba seke egdzara mesheshe am elva á Dadaamiya na, á bá ka diyakdiya jirire, diyakdiya duksa baḁemme aḁaba diyakdiya tawraita. ²¹ Haá! Ekka ká kwaraterse ba ge emnde umele, labára ká kwaranseka ge ire á ṅa kení? Ká magaterá waazu ge emnde geni a yaránya neylire, labára ekka ká ila na? ²² Ká elván ge emnde yawánya mága gwardzire, labára ekka ká emmága? Á bá ka, ka kelaade á hele, labára zlaḁe ká ila duksa á hele ṅanna? ²³ Ekka, ká kuráva áte tawraita, mbate kení ká maṅka áte náza á tawraita ṅanna. An mága á ṅa ṅanna wá, ká aṅkwa maganá ba ka geni emnde tá nyanya Dadaamiya. ²⁴ Aṅkwa puwartepuwa ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Aḁaba ba kure Yahudiya-aha, emnde a jeba umele tá aṅkwa nyanya Dadaamiya.

²⁵ Má kwá maga názu am tawraita wá, dem shedekwe á kure kení á magakuránmaga nampire. Amá má kwá maṅka názu am tawraita, una ba seke dakuremka am shedekwe ḁekideki. ²⁶ Má edda una daaka am shedekwe, amá ḁabetedaba tawraita ba shagera, ma baaka am shedekwe kení, Dadaamiya á zhara una ṅanna emtu mázla-aara? ²⁷ Edda una daaka am shedekwe, amá ma ḁabetedaba názu am tawraita ba shagera wá, á de fakerfe zherwe ge ekka edda una ta puwakte tawraita ṅanna ge ekka, amá ḁabaṅka na, una ma ká ba am shedekwe ṅanna kení. ²⁸ Geva ura Yahudiya áte ice á emnde-ka, una á gakve ura Yahudiya á jirire, una estuweka. Zlaḁe áḁaliye, dem shedekwe kení, á gakve-ka ura á Dadaamiya, una estuweka. ²⁹ Yahudiyire á jirire wá, edda una ura Yahudiya á sáwá am ervaunḁe, an belá am shedekwe am ervaunḁe-aara an hákuma á Shedekwe Cuḁeḁe, gevka aḁaba ta puwete estuwa am tawraita na. Daaci ṅane una Yahudiyire á jirire; ṅane wá, á ufa-ka gálá áza emndimagwaha, á de galáná ba Dadaamiya ṅane.

3

¹ Má estuwa wá, Yahudiyire á farka ge duksa emtu? Ma belá ura am shedekwe kení baaka názu á fanaare ge ura emtu? ² Duksa wá, á farfe ba kwakya ma am uwe kení. Yá ndahana aḁaba uwe una? Emtsaḁe wá, Dadaamiya a yateraa elva-aara am erva ba ge Yahudiya-aha. ³ Ay mi ba uwe kina, má emnde umele-aatare tsaraaka áte elva-aara ṅanna wá, Dadaamiya kení á de eptsante elva aḁaba itare emtu? ⁴ Una estuweka ḁekideki; ma emnde baḁemme yaránya jirire kení, Dadaamiya wá, á eptseka elva-aara buwa. Aṅkwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ṅane:

Ekka wá, má ndahaksendahe elva á ña, ma ware keni sey a cenancena jirire á ña. Má tá kátá eksáká áte elva, shansha ba ka jirire.

⁵ Haypa á miya á maraterá jirire á Dadaamiya ge emnde, mi bá uwe kena mázle-aara? Mi bánba geni baaka jirire á Dadaamiya, adába á fá zlada áte miya emtu? Una wá, ya ndahese áte una ta bántsa emndimagwaha na. ⁶ Amá una estuweka dekidefeki, adába ma andze baaka jirire á Dadaamiya, watse á de kyáná estara kena ñane shairiya á emnde?

⁷ Zlabe ádaliye má gevge ni baakire á jirire-aaruwa ankwá á melateru ge dise jirire á Dadaamiya ge emnde, antara ankwá á vaterter baráma á gálá Dadaamiya ge emnde wá, tá ñiya adába uwe zlabe mázle-aara ge yá an haypire? ⁸ Daaci ta bántsa emnde umele, mbate mága emtanjire shagera, geni a sesse jirire á Dadaamiya, á piyanerta uwe mazle-aara ge emmága-aara? Baira emnde umele keni ta naba ndahese emtanjire áte iya, a bá itare: iya keni ndansendahe estuwa. A njá ñane á maga uwe, watse á de ndavaterundave Dadaamiya am shairiya.

Baaka ura an jirire ba palle keni

⁹ Estara á bá kure? ñere Yahudiya-aha njá jateruje ge emnde umele emtu? Baaka, njá taa jateruka dekidefeki. Ábi am zunjwire keni ndza ya bakuránba geni Yahudiya-aha antara emnde umele bademire-aatare tá á ba am erwa á haypa. ¹⁰ Adába ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, á bá ñane:

Baaka ura an jirire, baaka ba palle keni.

¹¹ Baaka edda á enkale ge cenva jirire, baaka edda una á kátá d'aba Dadaamiya na.

¹² Emnde bademme dzalarevdzále áte unjule á Dadaamiya, bademire-aatare badzarevbadze. Baaka ura mággwe, baaka ba palle keni.

¹³ Názena á segashe am kwárá-aatare ba seke á segashe se á emtsa am huđe-aara, we-aatare á ndáhá ba zlerma, názena á segashe am mbuwe-aatare ba seke wenyé á záhe.

¹⁴ We-aatare sey á ndáhá ba elva yayiaihe, antara elva nyanya ura.

¹⁵ Sera-aatare tsafsafe jipu ge de ceba shifa á emnde.

¹⁶ Ba kelaa tate na tá degashe itare átekwá bademme, sey tá yaterá ba bádza antara emtanjire ge emnde.

¹⁷ Itare diyarka njá lapiya antara emnde dekidefeki.

¹⁸ Baaka ma lyáwá á Dadaamiya keni am erwaunde-aatare.

¹⁹ Iyau, ge miya wá, diyamidiya geni bademme a názena á ndahaná *tawraitá wá, á ndahater ba ge emnde na tá am erwa á tawraitá ñanna. Daaci baaka edda una á de dzegwándzegwa bá baaka haypa-aara ge ñane. Má estuwa, nálgadama bademme tá de ba am shairiya á Dadaamiya. ²⁰ Baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya á ba an d'aba tawraitá. Amá tawraitá wá, á mara ba geni ura á diyeddiye haypa-aara.

Unjule na emnde tá de shá jirire áza Dadaamiya

²¹ Amá kina wá, Dadaamiya ankwá á maramiyá unjule na ni watse mí de shá jirire á katafke-aara an ñane na, baaka elva á d'abate *tawraitá emtsaade am una ñanna dekidefeki. Tawraitá á Muusa, antara nabi-aha ndza ta enndaha una ñanna bademme.

²² Unjule na ni watse emnde tá de shá jirire an ñane áza Dadaamiya na wá, ba fetarfire áte Yaisu *Almasiihu palle. Una wá, gavka adába emnde a jeba umele palle, amá ma ge emnde-ara keni, bademme emnde na má fetaarfe áte Yaisu Almasiihu na. Adába emnde bademme ta ba kalkale áza Dadaamiya. ²³ Emnde bademme ta ba emnde a mága haypa, ta yiyye an parakkire á sleksire á Dadaamiya. ²⁴ Amá Dadaamiya an maggwire-aara wá, a naba magateraa ngurna, a vaterter jirire ba dey á kya erwa an Yaisu Almasiihu na a lyaterse am haypa na. ²⁵ Dadaamiya wá, ñane a tsaá Yaisu Almasiihu, geni á ya shifa-aara ba seke sadake, daaci Dadaamiya á baraterá haypa-aha-aatare an uzhe á Egdze-aara ñanna ge emnde a fetarfe bademme. A magaa una ñanna ge maraterá jirire-aara ge emnde. Werre wá, a magaa ba seke diyaaka haypa á emnde, ndza á fá ba erwaunde. ²⁶ Amá kina wá, a wayte maraterán ge emnde geni ñane wá, edda á jirire, á kátá nja á ba áte jirire-aara ñanna, á kátá vaterter jirire-aara ñanna ge emnde na tá ankwá fetaare áte Yaisu na keni.

²⁷ Má gevge estuwa, ankwá dalila á gálá ire á miya emtu mazle-aara? Baaka dekidefeki. Labára baaka? Adába Dadaamiya vamiteka jirire á katafke-aara adába mi d'abete *tawraitá, amá a vamite jirire adába famitarfe áte Yaisu *Almasiihu. ²⁸ Adába diyamidiya geni emnde tá shá jirire áza Dadaamiya sey ma fartarfe áte Yaisu Almasiihu, tá taa shánka adába ta d'abete tawraitá. ²⁹ Emtu, Dadaamiya ñanna sey ba ge Yahudiya-aha palle, ge emnde umele wá, Dadaamiya-aatare-ka emtu? Una estuweka, itare keni Dadaamiya-aatare ba ñane ñanna. ³⁰ Adába baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Má fartarfe Yahudiya-aha áte Yaisu Almasiihu á vaterterva jirire á katafke-aara. Ge emnde

a jeba umele keni ba estuwa ñanna; má fartarfe áte Yaisu Almasiihu wá, itare keni á vaterteve jirire á katafke-aara. ³¹ Emtu má ña ba: Dadaamiya á vaterte jirire ge emnde sey má fartarfe ate Yaisu Almasiihu wá, ña ganve tawraitu ba seke duksa dey emtu? Estuweka ðekideki. Baira ñá anjwa ñjante tawraitu.

4

Náwa ba seke estara Ibrahimu a shaa jirire áza Dadaamiya

¹ Dzamawamidzámá áte eggemiya Ibrahimu, mi ba uwe kina áte ñane? Ndza a shaa uwe ñane áza Dadaamiya? ² Ma andze Ibrahimu shánsha jirire áza Dadaamiya áfaba shagerire á slera-aara wá, ma andze á galá ire-aara átekwa. Amá ñane ndza shánka dalila á galá ire-aara á katafke á Dadaamiya. ³ Anjwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ibrahimu a fetaare áte Dadaamiya, daaci, áfaba ba fetarfire-aara ñanna, Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara. ⁴ Diyamidiya geni má ura anjwa á maga slera wá, duksa na tá de vanta am iga á slera ñanna gafka dey mázle-aara, una ñanna mbera-aara, zlayá-aara. ⁵ Una keni ba estuwa: Edda una má dzamaaka de shá jirire áza Dadaamiya á ba an shagerire á slera-aara, amá a fetaare á ba áte Dadaamiya, ge ñane wá, Dadaamiya á vanteve jirire ba dey. Adaba Dadaamiya wá, á dzegwándzegwa vanteve jirire ge slehaypa. ⁶ *Dawuda keni ndza a ndahese elva áte edda una a shaa jirire ba dey á katafke á Dadaamiya, a bá ñane:

Edda-aara ñanna wá, gefetegeða.
⁷ Gedartegeða emnde na Dadaamiya a yateraare emtanjire-aatare, á zhareka haypa-aha-aatare na.

⁸ Gefetegeða zhele na má Yaakadada Dadaamiya á jaheka haypa-aha-aara na.

⁹ Gedá ñanna á tsakaná Dawuda na wá, sey tá sháná ba emnde na tá am shedekwe emtu? Una estuweka, antara ba emnde na tá baaka am shedekwe keni baðemme. Adaba a bá miya ba kina: Dadaamiya a vante jirire ge Ibrahimu adaba a fetaare áte ñane. ¹⁰ Emtu Ibrahimu ndza a shanaa am sarte-ara geva edda á jirire á katafke á Dadaamiya? Am sarte na demda am shedekwe emtu, kwaye am sarte na zlafe daaka am shedekwe he? Ábi kwaye am sarte na zlafe daaka am shedekwe ba ðekideki. ¹¹ Dem shedekwe na ndza a maganaa Ibrahimu wá, ndza ba nalaama ge marese fetarfire-aara áte Dadaamiya, antara jirire na a shanaa ñane am zunjwire á katafke-aara na. Daaci Ibrahimu a geva estuwa dada arge emnde na daremka am shedekwe, amá fartarfe na. Dadaamiya á vaterte jirire á katafke-aara keni, ba seke una ni ndza a vante ge Ibrahimu werre na. ¹² Zlafe ádalije keni ba ñane una dada arge emnde na tá am shedekwe, amá tá anjwa daba fetarfire á eddemiya Ibrahimu na, ñane a fetaare kwaye zlafe daaka dem shedekwe na.

Sha duksa á Dadaamiya an fetarfire

¹³ Werre wá, Dadaamiya ndza a maganaa *waada ge Ibrahimu, antara wulfe-aha-aara, geni watse á de vaterte duniya baðemme ba seke warita. Dadaamiya maganáka waada ñanna ge Ibrahimu áfaba a dabete *tawraitu, amá áfaba ñane fetarfe áte ñane haa a ganve edda á jirire á katafke-aara. ¹⁴ Ma andze Dadaamiya a magatera a waada ñanna ba ge emnde na ta tsaahé áte tawraitu wá, ma andze baaka nampire á fetarfire, antara ba waada na a maganaa Dadaamiya na keni ma andze á gevá ba dey. ¹⁵ Ya ndahanaa áfaba uwe una: adaba tawraitu wá, ñane á maramiya ba ni ervaunje jaaja Dadaamiya áte emnde, adaba faransárka. Baira am tate na emnde diyarka tawraitu ðekideki na wá, tá dzegwanka maganá baakire á fesarfire, adaba baaka ahuwa.

¹⁶ Daaci estuwa, *waada na a maganaa Dadaamiya na wá, a magán ge fetarfire, geni baðemme á wulfe-aha á Ibrahimu tá de shá duksa ñanna názá ba dey. Amaana: emnde a fetarfe na ta tsaa á ba áte tawraitu na, antara emnde umele na itare tá anjwa daba fetarfire á Ibrahimu na keni, baðemme tá de shansha á ba an jirire. Adaba Ibrahimu wá, ñane gevge eddemiya baðemme. ¹⁷ Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya ba estuwa, a ba Dadaamiya á elván ge Ibrahimu wá: Yá gakvege dada arge emnde a jeba-aha gergere ba kwakya á bina. Daaci Ibrahimu a geva estuwa eddemiya baðemmire á miya á katafke á Dadaamiya, adaba a fetaare áte ñane. Ba Dadaamiya una edda á tsante ura am fáyá, antara edda á ganve duksa na ndza baaka ðekideki na keni á ba an elva na á segashe am mbuwe-aara na.

¹⁸ Ibrahimu wá, ndza gulanaaka ñane fetarfire-aara ðekideki. Ma ndza emnde umele ta dzamán ba seke *waada á Dadaamiya á de gevka mazle-aara keni, Ibrahimu gulanaaka ñane fetarfire antara tama-aara ðekideki. A gevaa estuwa dada arge emnde a jeba-aha gergere kwakya ba seke una ni ndza a banna Dadaamiya, a ba ñane: Náwa watse egdzara á ña tá de kwakye kwakye na. ¹⁹ Am sarte ñanna, iva á Ibrahimu á maga deremke. Ma Ibrahimu á zhara ire-aara geve emgyegwe kurcumme, diyaadiya

geni mukxe-aara Saraatu á taa yeka egdzere mázle-aara keni, aley Ibrahim gulanaaka fetarfire-aara dekideki áte názena a bannaa Dadaamiya. ²⁰ Njane ndza diyaadiya geni ba jirire, watse á shánsha duksa na a ba Dadaamiya á de vanteva na. Njane magaaka shaige-aara dekideki. Baira fetarfire-aara njanna a vante ndzedá kwakya, á gálá ba Dadaamiya duksa-aara. ²¹ Njane ndza njantenja am ervaunđe-aara geni Dadaamiya an hákuma ge mága názena a maganaa waada-aara na. ²² Kwaye njane dalila na ni Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara ge Ibrahim.

²³ Iyau, elva njanna keni puwartepuwe am wakita á Dadaamiya, geni Dadaamiya ganvege edda á jirire ákyiye na mu, a halavuwa á ba áte njane palle emtu? ²⁴ Elva njanna wá, ta puwete áfaba miya keni, mi emnde na famitarfe áte edda una ndza a tsante Yaakadada Yaisu am fáya, geni miya keni watse á vamiteva jirire á katafke-aara. ²⁵ Njane a naba tsanaahe ge Dadaamiya, geni á emtsemsta áfaba haypa-aha á miya. Am iga á emtsa-aara maa, a tsantehe zlafe ádaliye am faya, geni á vamite an una njanna ge miya keni jirire á katafke-aara.

5

Shamiyansha mela antara Dadaamiya

¹ Daaci an shamiyánsha jirire á katafke á Dadaamiya, áfaba barka á fetarfire á miya áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, melamimela antara Dadaamiya mazle-aara. ² Ba Yaisu njanna palle una a weramitaa baráma geni mi shansha ngurna áza Dadaamiya áfaba famitárfé áte njane. Kina wá, tsamiyaatse áte ngurna á Dadaamiya, gedamitegedá jipu, áfaba ankwá tama á miya ge de nja antara Dadaamiya am sleksire-aara. ³ Gedá á miya zlafe tsaaaka áte una njanna palle. Una ma ankwá zladá áte miya keni, gedá á miya ba kela-aara, áfaba diyamidiya geni zladá njanna á mbamise farvaunđe. ⁴ Má shamiyánsha farvaunđe, am iga-aara mí de gevege emnde na hyarephye am duksa bademme. Má gamiyevge estuwa, daaci má á ba an tama áte duksa á Dadaamiya. ⁵ Tama á miya njanna wá, á tekamika dekideki, áfaba Shedekwe Cudedđe ankwá á ndahamindaha am ervaunđe geni Dadaamiya á wayámiwaya kwakya.

⁶ Ge jirire wá, werre ndza baaka dabari á miya dekideki. Daaci am iga á una njanna, de hyephye sarte na ndza a tsanaa Dadaamiya na, lauktu a naba tsekwehe ge Yaisu *Almasiihu a emtsehe áfaba haypa-aha á emnde-bademme. ⁷ Zlazladá jipu geni ura á emtsa am kela á ura umele, una ma edda-aara dfabetedaba jirire bademme keni. Má edda una kwakya maggwire-aara áte emnde wá, ámbane ura umele á naba eksaarekse emtsa am kela-aara. ⁸ Amá Yaisu Almasiihu njane a naba emtsehe am kela á miya, kwaye zlafe ma emnde a haypa emtsaadé. Daaci mi naba diyeddiye áte una njanna geni Dadaamiya wayamiwaya ba kwakya. ⁹ Afaba emtsamtsa Yaisu Almasiihu am kela á miya wá, daaci mi shaa jirire áza Dadaamiya an uzhe-aara. Kina wá, njamitenja áte jirire-aara, geni watse á de lyamiyalye am názena watse á de magaterta Dadaamiya ge emnde áfaba tá ankwá jána an ervaunđe. ¹⁰ Werre wá, ndza mi kelaade-aha á Dadaamiya, amá kina wá, baaka duksa am dagave á miya antara njane mázla-aara, zlanazle an emtsa á Egdza-aara. Sakwa kina dfeme melamimela na wá, njamitenja áte jirire-aara keni geni á de lyamilya ba ge dekideki, áfaba tsettse Egdza-aara am fáya. ¹¹ Aley keni zlafe á tsaaaka an una gedá á miya: Gedamitegedá jipu áte Dadaamiya áfaba názena a magaminaa njane á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu, shamiyánsha mela antara njane kina.

*Názu ndza a sanaa Naadama, antara una a sanaa Yaisu *Almasiihu*

¹² Ndza áfaba ba haypa á ura palle una samsa haypa á sem duniya, haypa njanna a sateraa emtsa ge emnde. Daaci a hyete estuwa emtsa áte emnde bademme, áfaba emnde keni bademme tá maga ba haypa. ¹³ Ndza ba lauktu Dadaamiya á tsekwana *tawraitá ge nabi Muusa keni, kertenj ndza njánja tsuwe haypa am duniya bademme. Amá am zamáne na ndza zlafe baaka tawraitá, Dadaamiya keni ndza ndavaaka haypa-aha á emnde. ¹⁴ Aley keni wá, kwaye am zamáne á Naadama, sem zamáne á Muusa, emtsa á maga ba sleksire-aara áte emnde bademme. Ma hyepka haypa-aha-aatare ba seke názá Naadama na a kwaleve cena elva á Dadaamiya na keni, emtsa wá, yaterka dekideki.

Nja á Naadama wá, ba gáráva á zhele na ndza a sáwa am iga-aara na. ¹⁵ Amá wá, zala buwa njanna ta gergere jipu. Haypa na ndza a ganaa Naadama wá, náza slanveka dekideki ge yaikkire á ngurna na a velanaa Dadaamiya á sáwa ba dey na. Ba jirire, áfaba ba haypa á ura palle una emnde bademme sharánsha emtsa, amá jatermeka duksa an yaikkire á ngurna na á magaterná Dadaamiya ba dey ge emnde bademme. Una keni a maganaa á ba á kya erva an ura palle zlafe ádaliye: Ura njanna Yaisu

*Almasiihu. ¹⁶ Duksa na á vantá Dadaamiya ge ura wá, námpire-aara keni ba tsekemme, ká slateraaka antara una ndza a sanaa haypa á ura palle na. Názena a sanaa haypa á ura palle na wá, a saa ba záwa á sem mbiye á emnde bademme á katafke á Dadaamiya. Amá má Dadaamiya magateránmaga ngurna-aara ge emnde wá, ma a kwakyaave estara haypa-aatare keni, ñane vaterteva jirire á katafke-aara geni a mbedateraaka shairiya. ¹⁷ Ge jirire wá, adaba ba haypa á ura palle, emnde bademme daremde am erwa á emtsa. Una bademme ba lámare á ura palle ñanna. Amá ura ge buwire, amaana: Yaisu Almasiihu, ñane a naba se magaa pute umele. Adaba barka-aara emnde sharánsha ngurna yaikke áza Dadaamiya, á vaterteva jirire ba dey á katafke-aara. Itare wá, watse tá dem sha sleksire an shifa na á zleka na.

¹⁸ Daaci ba seke una emnde bademme daremda am záwá á katafke á Dadaamiya adaba haypa á ura palle na wá, ba estuwa zlaɓe adaliye una keni: Adaba jirire na a maganaa ura palle, ura ñanna Yaisu Almasiihu, emnde bademme sharánsha effeya, a halatse am záwá, a vaterte shifa. ¹⁹ Zlaɓe adaliye: Ba seke una emnde bademme daremda am erwa ge haypa adaba ura palle kwalevwale cena elva á Dadaamiya na wá, ba estuwa zlaɓe adaliye una keni: Dadaamiya á vaterteva jirire ge emnde bademme adaba fesarfira á ura ge buwire na.

²⁰ Amá Dadaamiya a naba saa *tawraita zlaɓe adaliye á sem duniya, geni á se kwakypkwakya haypa-aha á emnde. Má kwakya haypa á emnde, Dadaamiya keni á magaterá ngurna kwakya. ²¹ Ba seke una ndza a maganaa haypa sleksire-aara áte emnde bademme, á cebaterá an emtsa na wá, ngurna á Dadaamiya keni an hákuma jipu zlaɓe adaliye ge vaterta jirire ge emnde. Dadaamiya á kátá daterá á dem tata á shifa na á zleka na. Amaana tá de shá sleksire á kya erwa an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

6

Má an emtsa áza haypa, amá má an shifa áza Yaisu

¹ Mí bá uwe kina áte jeba á elva ñanna? Mí bánba kina ganakini naba magawamimága haypa á miya, geni Dadaamiya keni á de sagamiyanvesage ngurna-aara emtu? ² Estuweka dekideki. Má ge elva á haypa wá, miya má an emtsa. Daaci mí dzegwáná estara kena mága haypa mázle-aara? ³ Emtu diyakurka geni miya bademmire á miya, am sarte na tá anjka baramibara am yáwe á baptisma na, miya gamiyevege palle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Diyakurka geni am sarte ñanna ba seke emtsamimtsa kerde antara ñane emtu? ⁴ An bárá á miya am yawe á baptisma na wá, emtsamimtsa kerde antara ñane, heɗaramiheɗa kerde keni. Daaci ba seke una ndza tsetsete Yaisu Almasiihu am fáya an hákuma á Eddenjara na, ba estuwa shifa á miya keni á eptsaptepsa, gamiyevege anjwaslire am njá á miya bademme.

⁵ Daaci má gamiyevege palle antara ñane estuwa, an emtsa na ba seke názá-aara na, daaci ba jirire, ge tse am fáya keni ma ba palle. Dadaamiya á tsamitese am fáya ba seke una ndza a tsantaa ñane. ⁶ Diyawamiyeddiye una ba shagera: Am sarte na tá anjka zlejela Yaisu Almasiihu áte dzaŋgala, cebarateraaceɓa kerde antara shifa a haypire á miya werre na, geni shifa a haypire ñanna á zlauzle, mí sesse am erwa á haypa mázle-aara. ⁷ Adaba má ura gevge emtsa wá, baaka názu á eksaná haypa áte edda-aara mázle-aara. ⁸ Má diyamidiya ge emtsamimtsa kerde antara ñane wá, ge tsete am fáya keni diyamidiya geni mi de tsetse antara ñane. ⁹ Zlaɓe adaliye: diyamidiya geni Yaisu Almasiihu wá, ñane tsetse am fáya, á emtseka mázle-aara, adaba á danuka emtsa ge ñane. ¹⁰ Adaba emtsa-aara ñanna wá, ndza a emtsa adaba haypa-aha á emnde, a emtsehe ba ser palle, hyeɓhye ge bademme. Amá shifa na an ñane kina na wá, atuge Dadaamiya. ¹¹ Ba duksa palle ge kure keni: Diyaweddiye ba shagera am ire á kure, geni kure wá, kwá an emtsa á katafke á haypa. Amá shifa na kwá an ñane kina na wá, kwá atuge Dadaamiya, adaba kwa ba palle antara Yaisu Almasiihu.

¹² Daaci yawanánka baráma dekideki ge haypa á maga sleksire-aara áte kure, geni sey kwá maga ba shagerkire na á kátáná wuwa á kure na watse á de ba am haha na. ¹³ Yawanánka ba kure an ire á kure wuwa á kure ge haypa, geni ubiya-aha á kure á gevge kazlaŋa á mága emtanjkiere. Arge una ñanna, fawanemfa ire á kure am erwa ge Dadaamiya, kwa emnde na ndza kwá an emtsa, tsakuretse am fáya na, geni bademme á ubiya-aha á kure, á gevge kazlaŋa á mága slera á jirire. ¹⁴ Daaci fawanemka ire á kure am erwa ge haypa ba dey, adaba kure gakurevka am erwa á *tawraita, kure kwa emnde na kwá áte ngurna á Dadaamiya.

Geva náve á haypa, bi sha jirire áza Dadaamiya

¹⁵ Ázara á bá kure kina? Mí bánba ganakini miya mi baaka am erva á *tawrait, má áte ngurna á Dadaamiya, naba magaumimága haypa á miya emtu? Estuweka dekidéki. ¹⁶ Emtu diyakurka geni má kwa yanaa ba kure ire á kure am erva á ura geni kwá d'aba ba názá-aara, kure gakurevge náve-aha á edda-aara emtu? Ndza diyakurka estuwa emtu? Daaci má kwa nave-aha á haypa, kwá d'aba ba názá á haypa, amá nane á dákurá á de cebakurceba. Amá má kwá d'aba názá á Dadaamiya, nane wá, á de gakurvege emnde a jirire á katafke-aara. ¹⁷ Galaumigála Dadaamiya á d'aba sakuresse am návire á haypa, kwá an'kwa fansárfe ge Dadaamiya, kwá an'kwa lyiya názu tá tsahakurse áte nane an ervaun'ge á kure palle. ¹⁸ Kina wá, sakuresse am erva á haypa, gakurevge náve-aha á Dadaamiya geni kwá maga ba jirire mázle-aara. ¹⁹ Yá an'kwa vakurte gera á elva an návire am duniya na wá, á d'aba ba yiyiyire á hyema á kure ge cenva elva áte watewatsire. Werre, kure ndza kwa yaa ire á kure bademme ge mága ba shagerkire, ba kelaazare ndza kwa fare ba ge mága emtan'kire. Una keni magaumága á ba áte una n'anna: Yawanánya ire á kure bademme ge Dadaamiya, gawuvge náve-aha-aara ge mága ba jirire bademme. Estuwa, kwá njinja áte cufed'fíre.

²⁰ Am sarte na ndza zla'be kwá am návire á haypa, kure ndza baaka lámbe á kure áte elva á mága jirire. ²¹ Ndza kwa shaa uwe am mága á kure werre n'anna, kina ba enndaha-aara keni á wakurwa zherwe na? Ábi ndza baaka? Baira ma andze kwá shánsha emtsa am iga á una n'anna. ²² Amá kina wá, sakuresse am erva á haypa n'anna mázle-aara, gakurevge náve-aha á Dadaamiya. Námpire-aara keni shakuránsha jipu, gakurevge emnde cufed'fíre kwá átuge Dadaamiya. Am iga á una n'anna keni, wate kwá shá shifa na á zleka na. ²³ Á d'aba má ura á maga ba haypa wá, edda-aara á de shá ba emtsa ge mbera-aara. Amá názu á vanta Dadaamiya ba dey ge ura wá, á vanta shifa na á zleka na, má garevge palle antara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

7

Gárava an mukse á zhele

¹ Ge diyakurkire emtu egdzar mama-aha-aaruwa geni *tawrait an'kwa á maga hákuma-aara áte ura sey má zla'be edda-aara an shifa? Una elva-aaruwa una yá vakurte ge kure ad'aba kure diyakurdiya názu am tawrait. ² Ba seke mukse á zhele, má zla'be zhele á mukse n'anna an shifa, an piya jipu geni á ver'na mukse n'anna ge de ga zhele umele. Amá má baaka zhele-aara an shifa wá, daaci á kwaráná ba nane ire-aara mázle-aara, á piyanteka tawrait mázle-aara. ³ Má gevge ni zlaazlálá mukse n'anna, de gaaga zhele umele a ya ba zhele-aara an shifa wá, mukse n'anna maganaamaga gwardzire. Amá má ked'aked'á zhele-aara, ma de gaaga zhele umele keni, baaka gwardzire áte nane, an piyeka mázle-aara.

⁴ Ge kure keni ba estuwa n'anna egdzar mama-aha-aaruwa, á kwarakurá tawrait-ka mázle-aara, á d'aba kwá an emtsa á katafke-aara, emtsakuremtsa kerde antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, gakurevge átuge edda una n'anna ndza emtsamtsa, tsetetse am fáya na. Miya bademme keni am njá á miya kina antara kure na wá, mí maga ba duksa shagera na wate an námpire aza Dadaamiya na. ⁵ Á d'aba am sarte na ndza mí maga ba názena á katáná ire á miya wá, ndza mí maga ba haypa. Sámsa tawrait keni a se tsante en'kale á miya zla'be adaliye ge mága ba haypa. Estuwa, ma andze mí shánsha emtsa am iga-aara. ⁶ Ndza werre wá, mí ba seke dan'gay-aha á tawrait, amá kina shamiyánsha ire á miya ázen'ara. Á d'aba miya má an emtsa á katafke-aara. Daaci kina wá, mí an shifa an'waslire, mí dzegwándzegwa magannaamaga duksa ge Dadaamiya áte un'jule na á maramiyá Shedekwe-aara na. Gafka áte un'jule werre na ndza á yanaa názu am tawrait na.

**Tawrait á maraterá ba haypa-aha-aatare ge emnde*

⁷ Mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí banba ganakini an haypa *tawrait emtu? Estuweka dekidéki. Aley keni wá, a se balisaa ba tawrait názena tá d'ahaná an haypa na. Ma andze biyánka shairiya á Dadaamiya: Fe-ka ice am duksa á ura, ma andze yá diseka geni una n'anna haypa. ⁸ Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya n'anna, haypa shánsha baráma áte iya mázle-aara, berhiyemberha am fa ice am duksa-aha gergere ba kwakya. Ma andze baaka tawrait, haypa keni ma á dzegwánka mága kelaadire áte ura. ⁹ Werre, am sarte na ndza zla'be diyanka tawrait wá, ndza ya kurken ya ba ura an shifa. Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya wá, náwa ya keni, á bá haypa, tsetse an shifa, ¹⁰ iya emtsanemtsa. Dadaamiya wá, nane a saa tawrait ge vaterte shifa ge emnde, amá áte názá-aaruwa na wá, a siyaa ba emtsa. ¹¹ Ya ndahanaa á d'aba uwe una? Á d'aba am sarte na diyaneddiye shairiya á Dadaamiya, haypa keni

shánsa baráma áte iya, a jiyaa enkale-aaruwa bademme geni yá farfe ge mága haypa-aha umele. A jiyaa estuwa haypa, amá a ngudánsaa ba tawraitu huđe. ¹² Amá tawraitu an ire-aara wá, ñane cuđeđde, shairiya-aha á Dadaamiya na am huđe-aara bademme cuđeđde, bademme ba jirire, bademme shagera.

¹³ Daaci duksa shagera estuwa emtu á siya emtsa ge iya? Ñane-ka dekideki. Iya wá, a jiyaa ba haypa. Ba áđaba dzegwanánka đaba shagerire á názena am tawraitu, daaci a naba caváđeđe ge haypa, a tedese shifa am ya, an duksa shagera ñanna. Tá dise áte una ñanna ganakini haypa wá, haypa ba jire. Daaci, adaba barka ba tawraitu, haypa maresemáre ire-aara geni ñane wá, mándzawe ba jire.

Ura á kátá á maga shagerire, amá á daaka ndzedá-aara

¹⁴ Diyamidiya *tawraitu wá, a sawa áza Dadaamiya, amá iya, ya ba urimagwe, ba seke tá veliwe an vela ge haypa, ganevge náve-aara. ¹⁵ Názena yá maganá iya na wá, ba iya keni cenaneka. Názena yá kátá maganá iya, á daaka ndzedá-aaruwa, yá maga una wayanka na. ¹⁶ Má ganuge názu wayanka emmága-aara wá, yá dise áte una ñanna shagerire á tawraitu. ¹⁷ Daaci má estuwa, mándzawire ñanna yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na ankwá am vuwa-aaruwa na. ¹⁸ Diyandiya ganakini baaka shagerire azeruwa, amaana: ázeruwa urimagwe na. Adaba ba jirire geni am ervaunde-aaruwa wayanwáyá mága shagerire, amá á daaka ndzedá-aaruwa. ¹⁹ Shagerire na yá kátá maganá ya wá, á daaka ndzedá-aaruwa, yá maga ba mándzawire na wayanka na am kela-aara. ²⁰ Má ganuge názu wayanka emmága-aara na wá, yá dise áte una ñanna geni yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na ankwá am vuwa-aaruwa na. ²¹ Názu yá ankwá tapaná iya am vuwa-aaruwa wá, má yá kátá maga shagerire, kerten ba jarje shagerkire á katafke-aaruwa, yá maganaamaga una ñanna am kela-aara. ²² Ate una am ervaunde-aaruwa wá, wayanwáyá yá đabetedaba tawraitu á Dadaamiya ba shagera. ²³ Amá ankwá duksa mándzawe am vuwa-aaruwa, ñane wayiyanteka dekideki ganakini yá maganaamaga shagerire na diyandiya am ire-aaruwa. Duksa ñanna a give ba seke yá náve-aara geni sey yá maga ba haypa na am vuwa-aaruwa na, baaka duksa umele. ²⁴ Kay! yá baaka degiya! An vuwa á haypire-aaruwa na wá, á shisha emtsa! Á lysisá ware-aaruwa? ²⁵ Dadaamiya wá, ankwá, yá slafaná we-aaruwa ba ge ñane palle á kyá erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Daaci ba seke una ya enndaha na: Iya an ire-aaruwa wá, tsanaatse á ba áte una a ndahesa Dadaamiya am tawraitu na. Amá an vuwa a urimagwire-aaruwa na wá, yá ankwá maganá áte názá á haypa.

8

Emnde na tá maga ba názu á kataná Shedekwe Cuđeđde na

¹ Daaci kina wá, baaka zává mazla-aara am mbiye á emnde na garevge palle antara Yaisu *Almasiihu na. ² Adaba Shedekwe Cuđeđde na ankwá vaterte shifa ge emnde na tá am erva á Yaisu Almasiihu, sisese am erva á haypa, sisese am erva á emtsa. ³ *Tawraitu wá, ñane dzegwánka halese emnde am erva á haypa, adaba baakire á payđa á emndimagwaha ge mága názu a ndavateruwa ñane. Amá wa, Dadaamiya maganaamaga duksa ñanna janviyaaja ge tawraitu na. A maganaa estara ñane? A naba bela Egdza-aara á sem duniya, áte nderáva á miya emndimagwaha na má an haypa na, geni á se lyamivaare ñane haypa-aha á miya. Dadaamiya a puwanem estuwa zawa am mbiye ge haypa na am vuwa á emnde na. ⁴ Dadaamiya a magaa una ñanna wá, ba geni mí manka názena á kataná ba ire á miya, amá mí maganaamaga jirire na á ndavaná tawraitu na bademme, miya emnde na á kwaramiya Shedekwe Cuđeđde na. ⁵ Adaba emnde na tá maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dzama ba názena á kataná ire-aatare ñanna. Emnde na tá maga ba názena a baterna Shedekwe Cuđeđde, itare tá dzama ba názena á kataná Shedekwe Cuđeđde na. ⁶ Daaci emnde na itare tá maga ba názu á kataná ire-aatare, itare tá shánsa emtsa. Amá emnde na tá dzama ba názu á kataná Shedekwe Cuđeđde, itare tá shá shifa na á zleka na, antara hairire. ⁷ Emnde na ni tá dzama ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá đabeka tawraitu á Dadaamiya, itare tá dzegwánka đaba Dadaamiya dekideki, ta kelaade-aha-aara. ⁸ Bademme á emnde na tá njá á maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá shánka háyá áza Dadaamiya dekideki.

⁹ Amá kure wá, kwá maganá áte una á kataná ire á kureka, á kwarakurá ba Shedekwe Cuđeđde, adaba ankwá Shedekwe ñanna am kure. Má ura baaka an Shedekwe ñanna wá, edda-aara gevka átuđe Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Ma kwa an emtsa adaba lámare á haypa keni, amá má ankwá Yaisu Almasiihu am kure wá, Shedekwe Cuđeđde á vakureteva

shifa jirire, aƒaba kure gakurevge emnde a jirire á katafke á Dadaamiya. ¹¹ Má aŋkwa Shedekwe á Dadaamiya na ndza a tsetaa Yaisu Almasiihu am faya na am kure wá, una ba jirire ganakini ba ñane zlaƒe una watse á de femfa shifa am kure keni, an hákuma á Shedekwe-aara aŋkwa am kure na.

¹² Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, má estuwa wá, ba seke má an gema am vuwa geni sey mi maganaamaga názena á kataná Shedekwe Cufedƒe na, mi maŋka una á kataná ba ire á miya na. ¹³ Aƒaba uwe, má kwá ƒabaná áte una á kataná ire á kure na, kure kwá de shá ba emtsa. Amá má kwá ganapteka ƒekidƒeki ge kazlaŋa-aha na á kataná vuwa á kure, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedƒe, daaci estuwa wá, kwá shánsha shifa á jirire. ¹⁴ Baƒemme á emnde na tá ƒabaná áte una á maraterná Shedekwe Cufedƒe na wá, itare ta egdzara á Dadaamiya. ¹⁵ Aƒaba uwe, Shedekwe Cufedƒe na kwa shanaa kure áza Dadaamiya na, kwa shan geni á eptsakurá ádalije á dem návire á kure werre-ka, geni kwá njá an lyawa zlaƒe ádalije-ka, amá kwa shan geni á gakurve egdzara á Dadaamiya, á vamita ñane baráma a ƒáhá Dadaamiya an dada. ¹⁶ Iyau, aŋkwa á bamianba Shedekwe Cufedƒe ñanna am ervaunƒe á miya, geni miya wá, ba jirire ma ba egdzara á Dadaamiya. ¹⁷ Am gamiyevege egdzara-aara estuwa, daaci miya keni má de shánsha dza á miya am duksa shagera na a fater ge emnde-aara na. Ba miya antara Yaisu Almasiihu una má de shánsha duksa ñanna. Aƒaba má eksamiyaarekse sha zlaƒa seke ñane, daaci má shánsha de nja am yaikkire keni antara ñane.

Yaikkire na má ufaná miya áza Dadaamiya

¹⁸ Una wá, diyandiya ba jirire ganakini zlaƒa na má aŋkwa shaná miya kina wá, hyafka ba názara keni ká slaterka an yaikkire na watse á de vamita Dadaamiya na. ¹⁹ Aƒaba baƒemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya, tá aŋkwa á tsakwa ba hyema á sarte na má watse Dadaamiya á mara egdzara-aara áte parakkire am sleksire-aara na. ²⁰ Baƒemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na wá, garevge ba seke duksa ba dey ázeŋara. Amá namaari-aatare-ka, a faterare ba Dadaamiya ñanna aƒaba haypa á emnde. Aley, duksa-aha ñanna tá á ba an tama-aatare áte shagerire na watse á de magaterná Dadaamiya. ²¹ Elva ñanna wá, amaana: Baƒemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na, watse tá shánsha ire-aatare. Aƒaba watse tá sesse am erva á emtsa, watse tá leƒe-ka mázle-aara, itare keni watse tá shá yaikkire ba seke egdzara á Dadaamiya. ²² Miya wá, diyamidiya ganakini sem ba vatená keni, baƒemme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na tá aŋkwa basha ba zlaƒa emtsaƒe. Am ervaunƒe-aatare tá aŋkwa ñiya ba seke mukse na am zlaƒa á yá na. ²³ Amá tá ñiya ba duksa-aha ñanna-ka palle, antara ba miya. Amá Dadaamiya vamiteva Shedekwe-aara. Shedekwe ñanna wá, duksa zunŋwe am nazena mí de shaná miya ázeŋara baƒemme. Daaci mí ámbera á ba ñiya ñanna am ervaunƒe á miya, má aŋkwa tsákwa ba hyema á sarte na watse á se halamishale Dadaamiya náza á ba ge ƒekidƒeki am zlaƒa ñanna, á gamivege egdzara-aara. ²⁴ Dadaamiya wá, ñane a lyamise vatene-ka, amá miya zlaƒe má aŋkwa tamaná á ba an tama emtsaƒe. Aƒaba uwe, má ura á nanna názu aŋkwa á tamaná ñane wá, á tamaná an tameka mazla-aara aƒaba shansha. Emtu ware edda una zlaƒe á tamaná an tama duksa na am erva-aara ba ge ñane? ²⁵ Tama wá, mi fánaa áte duksa na zlaƒe namiyánka emtsaƒe na. Una wá, mí tsakwa hyema-aara ba shagera, mí farvaunƒe ba shagera am huƒe-aara.

²⁶ Daaci estuwa, Shedekwe Cufedƒe keni á sáwá á se melamiyumele aƒaba baaka ndzeƒa á miya ge miya. Miya wá, ba mága maduwa áte unŋule-aara keni diyamika, amá Shedekwe Cufedƒe á kyuanva ba ñane ge Dadaamiya am kela á miya, á ñalamiyunale ñane áte una á taa tsakeseka ura na. ²⁷ Dadaamiya wá, ñane diyaadiya názu am ervaunƒe á emnde. Daaci ñane diyaadiya názena á kataná Shedekwe Cufedƒe na keni, aƒaba Shedekwe Cufedƒe ñane á ñalateru ba ge emnde á Dadaamiya, á ñalateru áte namaari á Dadaamiya.

²⁸ Daaci má estuwa, diyamidiya ganakini Dadaamiya wá, aŋkwa antara emnde na a dzeratersaa ñane ma am uwe keni. Itare keni wayarwáyá an Dadaamiya jipu. Ma jebara-aatare keni á zlauzle á ba áte shagerire. ²⁹ Emnde na Dadaamiya ndza a dzeraterse werre na wá, a ba am werrire ñanna zlaƒe ádalije a tsateraahe ganakini watse tá de gáráva antara Egdza-aara, lauktu Egdza-aara á de geva makaji am dáƒave á egdzara ñanna baƒemme. ³⁰ Baƒemme á emnde ñanna á dzeratersa Dadaamiya werre na, a ƒatersehe baƒemme, a vaterte jirire á katafke-aara, a naba vaterte nja antara ñane am sleksire-aara.

Dadaamiya wayamiwaya baaka halavuwa-aara

³¹ Má Dadaamiya aŋkwa antara miya estuwa, aŋkwa názu mí ndahaná miya zlaƒe ádalije arge una ñanna emtu? Ware edda una á dzegwándzegwa geva kelaade á

miya mázla-aara? ³² Dadaamiya, ñane shebaaka Egdza-aara, amá a naba yananuhe ge emtsa áfaba miya. Má Dadaamiya á vamite Egdza-aara estuwa, sakwa duksa-aha umele emtu? duksa-aha umele bademme keni watse á de vamiteva. ³³ Ware edda una á dzegwándzegwa icateraare sera ge emnde na a dzeraterse Dadaamiya? Baaka ðekideki, adaba ba ñane an ire-aara una a vaterte jirire na. ³⁴ Daaci estuwa, ankwá ura a dzegwándzegwa mbedamimbedá am shairiya emtu? Baaka á jerka ðekideki. Adaba Yaisu *Almasiihu ñane emtsamtsa áfaba miya, zlafe ádalíye keni tsetetse am fáyá, ankwá am nadafa á Dadaamiya, á ndahaná ñane elva am kela á miya. ³⁵ Nja wayáva na á wayámiya Yaisu Almasiihu na, ankwá názu á dzegwándzegwa tegamiya an ñane emtu? Baaka una á jerka ðekideki. Nane ba á wayamiwáya. Una ma palasa, ma beccire, ma zlaða na tá fáná emnde áte miya, ma waya am huðe, ma petekkirre á erwa, ma nasáre na áte ura, una ma duksa na á zlanaaazle shifa am miya keni á dzegwánka ðekideki. ³⁶ Zlaða á miya ge miya wá, ba seke una ankwá puwartepuwe am wakita á Dadaamiya na, a bá ñane:

Áfaba ba ekka Dadaamiya, ñere ba kelá á váha ba seke tá zlanaaazle shifa am ñere, ganerevge ba seke kyawe-aha na tá dátera á de cebaterceba na áza emnde.

³⁷ Nja una-aha ñanna bademme na, aley miya wá, má vaatara keni sey mí gana ba miya midalire, áfaba ndzendzedíre á edda una wayamiwáya jipu na. ³⁸ Una ba jirire diyandiya ganakini baaka ðekideki duksa na á dzegwándzegwa tegamiya antara Dadaamiya, áfaba wáyava-aara kwakya jipu áte miya. Una ma má emtsa, ma má ba an shifa á miya layye keni ba duksa palle ázerjara. Ma malika-aha antara duksa-aha na am samaya na, ma duksa na ankwá a magava kina, ma una watse á de magava á katafke na, ³⁹ ma duksa-aha na tá am zhegela átire, ma una am ekte á samaya keni, am duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme á jerka ðekideki una á dzegwándzegwa tegamiya an Dadaamiya, áte wáyava-aara na á wayámiya ñane á kya erwa an Yaisu Almasiihu na.

9

Iserayiila-aha jirire na a dzeratersaa Dadaamiya

¹ Náwa elva-aaruwa na yá bakurná ya, yá ndaakur ba jirire, baaka fida amkwa, adaba ya sledaba á Yaisu *Almasiihu. Ba iya keni an hakuma á Sheðekwe Cufedðe, diyandiya am ire-aaruwa ganakini ba jirire baaka fida am elva-aaruwa ñanna ðekideki. Yá bakurá geni ² yá áte paláse an tsaka ire, á wiwa jipu am erwaunðe-aaruwa baaka ekhye-aara. ³ Á wiya adaba uwe? Áfaba emnde a jeba-aaruwa diyareka Yaisu Almasiihu ge ñezla shifa-aatare. Ate iya kina wá, ma seke á naba gevge wá, wayanwaya geni á nyainyivenyainye Dadaamiya am kela-aatare, á mariyánka daba Yaisu Almasiihu ñanna mazla-aara, mákini itare tá shansha shifa ba jirire. ⁴ Itare ta emnde a *Iserayiila, a dzeratersaa ba Dadaamiya, a gaterve egdzara-aara, ba Dadaamiya ñanna a marateraa ðemðemire-aara ge itare, a magateraa namána, a vaterte *tawraitá, antara baráma á nja am sera-aara ba kelaazare, am magateraa *waada ganakini watse á de vaterte duksa; aley, itare eksaranteka ðekideki. ⁵ Itare ta wulfe-aha á Ibrahimá tsa, am yá á vuwa, baira ta ba emnde a jeba antara Yaisu. Yaisu Almasiihu wá, ñane Dadaamiya, duksa bademme á bá am erwa-aara. Galaumigálá ba ñane dem ba ge ðekideki. *Aamin.

⁶ Dadaamiya eptsanteptsá elva-aara emtu? Una estuweka. Duksa na a ndahese Dadaamiya wá, baaka pekye-aara. Amá Iserayiila-aha kwakya diyarka Yaisu Almasiihu. Estuwa bademme-aatare-ka una garevge Iserayiila-aha á jirire. ⁷ Zlafe ádalíye, Ibrahimá wá, kwakya wulfe-aha-aara, amá áte una ndza a ndahanaa Dadaamiya wá, bademme-aatare-ka ta wulfe-aha-aara ba jirire á katafke á Dadaamiya. Adaba a bá Dadaamiya á elvan ge Ibrahimá: Sey ba eggye-aha á Isiyaaku palle una ta wulfe-aha á ña ge ekka. ⁸ Elva ñanna wá, amaana: Am wulfe-aha á Ibrahimá bademme, tá ankwá emnde umele-aatare garevka egdzara á Dadaamiya. Sey ba emnde na Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimá emtsaadé lauktu á shatersha na. ⁹ Náwa ndza a maganaa estuwa Dadaamiya waada ñanna ge Ibrahimá: Ndza a banaa: Má watse hyephye sarte-aaruwa, watse yá sawa, Saraatu á de ya egdzere zhele.

¹⁰ Zlafe halavuka áte una ñanna palle. Raibaika keni ndza a yanaa egdzara wulfe-aha buwa ge eggyemiya Isiyaaku. ¹¹⁻¹² Á ba am una zlafe yaraterka emtsaadé keni kertej mbedanumbede tsawe Dadaamiya ge Raibaika, ganakini watse á malaavemala ba kudere arge male, watse male na á de maganá slera ge kuderejara. Baaka názu ta maganaa itare emtsaadé, ma shagerkire ma shagerire keni. Dadaamiya a magaa una ñanna ge marese ganakini ma vaatara keni ñane á maga duksa á bá áte una á kataná ñane. Daaci má á dzera ura keni, á eksese ura-aara á ba áte una á kataná ñane, adaba

slera á edda-aara-ka. ¹³ Daaci de sesse una ñanna am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Iya ya hayá ba Yakubu, wayanka an Isuwa.

¹⁴ Daaci, mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí bánba ganakini baaka jirire á Dadaamiya emtu? Una keni estuweka dekiðeki. ¹⁵ Ábi ndza banánba Dadaamiya ge Muusa, a bá ñane: Iya, yá diya ba magan shagerire ge edda una yá kata maganá shagerire na, yá diya ba zanvaareze ge edda una yá kata zanvaareze, á bina. ¹⁶ Daaci má Dadaamiya eksekese ura wá, adaba a katanaa edda-aara-ka, adaba slera-aara-ka, amá a wayta ba Dadaamiya maganá shagerire ge edda-aara. ¹⁷ Zlafe áðaliye, anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá Dadaamiya á elvan ge sleksu *Firawna: Ganakveka slekse yaikke ba dey, ya gakve slekse yaikke geni watse yá marese hakuma-aaruwa áte ka, yá hyanmehe zhera-aaruwa am duniya bademme an una ñanna. ¹⁸ Kwaye ñane zlááwa á elva ñanna, geni Dadaamiya á maganá shagerire ge edda una á kataná ñane, á vante degdegire á ire ge ura umele, bademme á magán á ba áte una á kataná ñane.

Shagerire na á magaterná Dadaamiya ge emnde, antara má jaaja ervaunđe

¹⁹ Ambane ura umele má cenáncena estuwa, á de biyá: Labára Dadaamiya á ñá emnde an shairiya adaba shagerkire na tá maganá itare má ba zlauzle á sawa ázerjára? ²⁰ Ya bá ba ka ura-aaruwa: Ka urimagwe keni ká hyep uwe, baira ká gan jáwe ge Dadaamiya? Gahe keni á dzegwándzegwa maganá jáwe ge slendera-aara, á baná: ká nderi ge uwe estuwa emtu? ²¹ Slendera á gahe wá, á diya ba emmága názena á kataná ñane an ebbheye-aara. Á bá an ebbheye palle, á naba tegansetege buwa, á nderendera gahe na an daradza na an kyalma-aara, an umele keni á nderendera zhera ba gahe an ñane.

²² Daaci má Dadaamiya keni á kata magán ba seke náza slendera á gahe, á shákaashá emtu ge ekka? Náwa ñane, á kátá maraterá ervaunđe na á ja ñane na, antara kwakwiyire á hakuma-aara ge emnde. Aley keni wá, zlafe anƙwa á ebbasha emtsaade emnde na a nderateraa ñane na, antara ba emtanƙkire na tá maganá itare na keni, ñane á faterá ba ervaunđe. Amá vacite umele wá, emnde ñanna tá de shá ba emtsa. ²³ Ba estuwa ñanna zlafe áðaliye, Dadaamiya á kátá maraterá sleksire-aara ge emnde na a magateraa shagerire, a tsatsater kwaye am fantaufe geni watse tá de njá kerde am sleksire-aara. ²⁴ Emnde ñanna wá, ba miya, a dzeramisaa ñane. A dzeramise á bá am Yahudiya-aha ká palle, a dzerese am jeba-aha umele keni bademme. ²⁵ Una wá, ba seke una anƙwa a ndahese am wakita-aara a puwetaa nabi Hausiya na, a bá ñane:

Emnde na ndza ta emnde-aaruwa-ka na watse yá gatervege emnde-aaruwa; emnde a jeba na ndza wayanaterka na watse yá gatervege náwiyá-aha-aaruwa, a bá ñane.

²⁶ Ba emnde ñanna ndza ya baterna ba iya am larde-aatare geni ta emnde-aaruwa-ka dekiðeki na, á bá am larde ñanna watse yá bateránba zlafe áðaliye: Ekkure, kwa egdzara-aaruwa ge iya, ya Dadaamiya slefa shifa am emnde.

²⁷ Anƙwa názu ndza a balesaa nabi Aisaya keni áte Iserayiila-aha, a ba ñane: Ma Iserayiila-aha yaireya ba kwakya, garevege ba seke shiili na am guwa na keni, aley watse cekwa emnde na tá de ñezlesenjle na am dagave-aatare, a bá ñane. ²⁸ Dadaamiya Yaakadada wá, á haraaka, watse á se emmága názena a ndahesaa ñane na bademme.

²⁹ Una keni ndza a balesaa ba nabi Aisaya ñanna zlafe áðaliye, a bá ñane:

Dadaamiya wá, slekse ba ñane palle. Ma andze dzereseka emnde umele am dagave á egdzara á miya wá, miya keni ma andze mi baaka ba seke tara ekse á *Saudauma antara *Gaumaura, ma andze miya keni á shamisha lámare ba seke itare.

Yaisu *Almasihu gevge ba seke nákwá á ceba emnde an ektápaare áza Yahudiya-aha

³⁰ Estara ñane zlááwa á elva ñanna? Sera á elva ñanna wá, náwa estuwa: Emnde a jeba umele itare tatayarka geva emnde a jirire am ice á Dadaamiya dekiðeki. Amá kina wá, ta geva ba itare emnde a jirire áza Dadaamiya, adaba fartarfe an ñane. ³¹ Yahudiya-aha maa, itare ta tatayanaa á bá an ndzedfa ge zla názena á ndahaná *tawraitu, ge sha jirire an ñane áza Dadaamiya, amá dáaka ndzedfa-aatare. ³² Labára daaka ndzedfa-aatare? Adaba fartareka am ervaunđe. Itare tá slaslán ba seke watse tá shá jirire áza Dadaamiya, má watse zlarneazle mága názena á ndahaná tawraitu bademme. Daaci a cebateraa estuwa nákwá ñanna an ektápaare. ³³ Anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Cenacena bademme: Náwa yá belá nákwá palle am larde á *Siyauna, watse á de cebaná ñane emnde an ektápaare, watse ñane á geva palaha na tá mbafá emnde átekwa na. Amá edda una a fetaare áte ñane wá, á haslanaaka.

10

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya kwakya am ervaunđe-aaruwa, yá anƙwa ɲalaná áza Dadaamiya wá, yá kátá ba a saremsa Yahudiya-aha á ɲere keni á sem sera á Dadaamiya, tá lyelya shifa-aatare. ² Ge jirire wá, yá endáhá ba parakke itare keni tá anƙwa wava ge mága názena á kataná Dadaamiya, amá sharantauka ba emmága-aara. ³ Am sharantauka ge názena tá maganá emnde ge sha jirire an ɲane aza Dadaamiya, itare ta naba njeta áte slera-aatare ge sha jirire. Daaci an una ɲanna, itare sarka á sem sera á Dadaamiya ge sha jirire. ⁴ Am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu, slera á *tawraita keni zlauzle mazle-aara. Estuwa, má á fetaare ware áte ɲane keni edda á jirire ba ɲane áza Dadaamiya.

Ma á fetaare ware áte Yaisu *Almasiihu keni á lyelye shifa-aara

⁵ Werre wá, ndza a puwetaa nabi Muusa áte elva á sha jirire áza Dadaamiya an názena am *tawraita, a bá ɲane: Má ura maganaamaga názena am tawraita wá, á shansha shifa. Amá wá, a yanseka ba palle keni, á bina. ⁶ Amá á ba am wakita á Dadaamiya ɲanna zlafe ádalíye, una tá puwete ge sha jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, estuweka. A bá ɲane: Bánka am ervaunđe á ɲa ganakini ware una watse á kapte á dem samaya na. Elva ɲanna wá, amaana á kata bá: ware una á de d'aha Yaisu *Almasiihu am samaya. ⁷ Zlafe ádalíye: Bánka am ervaunđe á ɲa ganakini ware una á duwa á dem faya na. Amaana: a duwa ware á de d'aha Yaisu Almasiihu na am faya. ⁸ Bánka estuwa, ad'aba a ba wakita á Dadaamiya wá: elva á Dadaamiya ba herzhe an ka, yiyiyeka d'ekid'eki. Elva ɲanna wá, á ba am mbuwe á ɲa keni ndaksendahe, faktarefe am ervaunđe á ɲa, a bina. Ad'aba elva umele-ka, ba elva na má anƙwa balaterá waazu-aara ge emnde geni a fartarfe áte Dadaamiya na. ⁹ Má ndaksendahe an we á ɲa parakke ganakini ba Yaisu una Yaakadada, fakatarfe keni am ervaunđe á ɲa geni Dadaamiya tsantetse am faya wá, ekka ká ɲezleseɲzle. ¹⁰ Máki famitarefe áte Yaisu Almasiihu a ba an jirire, ira mí ndahaná an we á miya geni Yaisu Almasiihu wá, ɲane Yaakadada, Dadaamiya á vamiteva jirire, á ɲezlamiseɲzle. ¹¹ Anƙwa á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ɲane: Ma a fetaare ware áte ɲane keni, á tekanaaka, á bina. ¹² Una ɲanna wá, a ndahanaa áte emnde bademme, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, Yaakadada-aatare ba palle, á magaterá shagerire ge emnde na tá ɲala ázeɲara na. ¹³ Ad'aba anƙwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ɲane: Bademme á emnde na tá ɲala Yaakadada na, tá ɲezleseɲzle.

¹⁴ Amá elva na wá, bibiya. Tá ɲala estara ázeɲára má fartarka áte ɲane? Ge fetarfe keni, tá fetaara estara kena áte ɲane má cenaránka labáre-aara? Ge cena-aara keni, tá cenáná estara kena má de barateránka emnde umele? ¹⁵ Ge de ndaterndaha ɲanna keni, tá de baterá estara kena má belarka emnde a bala waazu? Ba seke una anƙwa ta puwete am wakita á Dadaamiya a bá ɲane: Anƙwa názu shagera seke sawa á emnde a bálá waazu á labáre á higa-he, á bina. ¹⁶ Amá keni wá, ta cekwa emnde na Iyarvaalya an ervaunđe-aatare palle labáre á higa ɲanna, ba seke una a bantsa nabi Aisaya na. A ba ɲane á elvan ge Yaakadada: Yaakadada-aaruwa, tá anƙwa-he deme emnde na fartarfe áte elva á ɲa na ɲa de balatersebále na, á bina. ¹⁷ Daaci diyaweddiye ba shagera ganakini, lauktu ura á fetarfe wá, á fetaare áte názena a cenanaa ɲane am waazu. Má ura cenánana waazu keni, á ba anƙwa ura á balanse elva á Yaisu *Almasiihu.

¹⁸ Daaci mi bánba ganakini cenaránka emnde a *Iserayiila waazu á labáre á higa ɲanna emtu? Ba jirire cenaránana. Am wakita á Dadaamiya keni anƙwa an puwa, a bá ɲane: Ma áme keni emnde ta cena ba kwara-aatare tá bálá elva á Dadaamiya, labáre-aatare hyemhye am duniya bademme. ¹⁹ Una ni ba jirire mi bánba ganakini emnde a Iserayiila diyarka labáre á higa emtu? Ba jirire diyardiya, amá lyyiyarka. Emtsaade wá, ndza a bánba nabi Muusa werre, geni a bantsa Dadaamiya:

Anƙwa názu watse yá maganá ya, kwá de kuma shagerire á njá á emnde na ndza hyarefka ba náza keni na, watse á mbertembera ervaunđe á kure ba seke kárá, ad'aba itare ta emnde na ndza baaka enƙale-aatare na, á bina.

²⁰ Am iga á una ɲanna, nabi Aisaya keni shebaaka d'ekid'eki, a ndaha zlafe ádalíye geni a bántsa Dadaamiya:

Emnde na ndza tatayarika na wá, sharisha, ya marateraa ire-aaruwa ba ge emnde na ndavarika d'ekid'eki na, a bá ɲane.

²¹ Amá a ba ɲane áte emnde a Iserayiila wá:

Váha deppe yá anƙwa maraterá erva-aha-aaruwa geni yá daháterá ásezerwa, amá kwalariyarkwale, ta magiya degdegire á ire.

11

Dadaamiya yanka emnde a *Iserayiila

¹ Daaci má estuwa wá, anjwa ndava-aaruwa zlafe ádaliye. Una á bánba ganakini Dadaamiya á yateraaya emnde-aara ñanna emtu? Yateraaka dekideki. Adaba ba iya an ire-aaruwa keni, ya ba ura *Iserayiila ñanna miyenne, ña emnde a jeba palle antara emnde á Bainjamain, ya ba wulfe á Ibrahimia miyenne. ² Dadaamiya yateraaka emnde-aara na á dzeraterse kwáye am fantaufe á duksa baðemme na. Caamane ábí diyakurdiya názena a ndasaa wakita á Dadaamiya áte nabi *Ailiya? Am sarte ñanna Ailiya a de kyuwanve ge Dadaamiya geni a valateraarvala ge Iserayiila-aha, a bá ñane á elvan ge ñane: ³ Yaakadada-aaruwa, baaka cebareceba nabi-aha á ña baðemme, kyaðarnaakyaba tate á faká sadake ge ekka, náwa ya juwá ba iya palle kina ge dabakdába, ba iya ñanna keni tá kata ba jija. ⁴ Zlanaazle náza-aara, a naba ñwanánte ge Dadaamiya, a bá ñane: Ka juwa ka palle-ka, yá an zála debu vuye una magarka hele, kezlaranka ugje ge Baal.

⁵ Daaci am zamáne á miya kina keni, tá á ba anjwa Yahudiya á ñere na Dadaamiya a magateraa ñgurna, a dzeratersehe na. ⁶ Má kwa cenánkena ganakini Dadaamiya a magateraa ñgurna wá, a dzeraterse adaba shagerire á slera-aatare-ka. Ma andze adaba slera-aatare wá, daaci ñgurna na gafka ñgurna mázle-aara.

⁷ Ay á kátá bamiya uwe ñane elva ñanna? Amaana wá: Baðemme á emnde a Iserayiila-aha-ka una sharánsha názena tá tatayaná itare na. Sey ta shanaa ba emnde cekwa am dágame-aatare, ta shanaa ba emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na. Emnde umele-aatare wá, ta magaa degdegire á ire. ⁸ Una ñanna gevge á bá áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Dadaamiya a gaterve ba seke emnde na tá an ice á háre, ice-aatare keni á geva an hádá, tá nánka an ñane, hyema-aatare keni ba grenje ba estuwa, tá cenánka na. Sem ba vatená keni ta ba estuwa ñanna, á bina. ⁹ *Dawuda keni ndza a nyanyaterve ba estuwa, a bá ñane:

Kwakyire á náza zuze-aatare na a nyaterfene zlegde na watse á náteráña kappe, tá segasheka dekideki am huðe-aara na, sey tá mbaðembaða baðemme, lauktu watse tá tapántápa názena á de magaterná Dadaamiya na.

¹⁰ A garevge wulfe-aha ba uwe keni a naránka dekideki. Sey Dadaamiya á faterarfe zlaða ba kelaazare, watse á zlanaazle ndzeða am itare baðemme na.

¹¹ Anjwa ndáva-aaruwa zlafe ádaliye, a bá iya wá: Am sarte na jaterja ektápaare ge Yahudiya-aha na wá, mbeðarmbeða ba kereppe á dem haha emtu? Estuweka. Sera á elva ñanna náwa estuwa: amaana: Itare garega haypa. Daaci Dadaamiya a yaterrehe, a maraterán ge emnde a jeba umele mazle-aara unjule á sha shifa ñanna. A magaa una ñanna, ba ganakini a kumarkuma áza emnde a jeba umele. ¹² Baakire á jirire na ta maganaa Yahudiya-aha na, a sateraa barka ge emnde baðemme. Keða-aatare áte unjule á Dadaamiya na ni, a sateraa rezegire estuwa ge emnde. Sakwa má watse eptsarepta á sem sera-aara deme wá, watse kwakya shagerire na á de magaterná Dadaamiya ge emnde baðemme na.

Paul á fater magiya ge emnde na ta Yahudiya-aha-ka na

¹³ Kina wá, yá elvan ge kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na: Iya, ganevge slebela á Dadaamiya ásezekure. Yá higa jipu áte slera-aaruwa ñanna á fiyaare ñane na. ¹⁴ Yá kátá geni tá kumetekuma Yahudiya-aha á ñere námpire na á magaterná slera-aaruwa ge emnde umele na, watse yá lyelya emnde umele am itare kena. ¹⁵ Am sarte na Dadaamiya a yaa Yahudiya-aha na wá, kwakya emnde na melaremele antara Dadaamiya am duniya. Sakwa má watse lyaterválya Dadaamiya ádaliye deme wá, watse kwakya emtakire na tá de shansha emnde baðemme na. Ba itare na ndza ba seke tá an emtsa na keni, watse á saasa shifa á sem itare baðemme.

¹⁶ Má á bá am dafa palle, takwala zunjwire tá fán tsekemme ge slera á Dadaamiya, daaci dafa ñanna baðemme keni ba náza á Dadaamiya. Zlafe adaliye, má tara slalwe-aha antara uksuwe á náfa keni ba náza á Dadaamiya wá, daaci erwa-aha á náfa ñanna keni ba náza á Dadaamiya. ¹⁷ Náwa náfa umele zhera-aara anyaranyara an dzeða am fe á ura, ta naba datsa umele-aha am erwa-aha-aara, daaci ta saa erwa-aha á umele á sawa am kaamba ba dey, ta se fafanuhe. Erwa-aha á náfa na ta sanaa á sawa am kaamba na wá, una ñanna á ndahá ba kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na. Daaci duksa shagera na ndza tá sháná ba Yahudiya-aha na wá, kina kure keni kwá shánsha, ba seke una ni erwa-aha á náfa tá shá ndzeða-aatare áte tara uksuwe antara slalwe-aha á náfa na. ¹⁸ Adaba una ñanna, epsawaterka dekideki emnde na ta ba seke erwa-aha á náfa na ta datsateraahe áte mama na. Kwá dzegwánka magateraare kuráviere dekideki, adaba kure keni kwa slalwe-aha-ka, kwa ba erwa-aha áte mama náfa, ba erwa-aha una tá shá

ndzedá áte tara uksuwe, antara slalwe-aha á náfá. Erva-aha tá taa vaterteka ndzedá ge tara uksuwe antara slalwe-aha.

¹⁹ Ámbane á de bánba ura umele ganakini ta datsa erva-aha náfá ñanna áte mama na wá, ba geni tá puwa ñere á dem slede-aatare. ²⁰ Una ñanna keni ba jirire, amá wá, itare ta tsekwateraahé áte mama adaba fartareka. Ekka na shakánsha slede na keni ka shanaa adaba faktarefe. Effa hyema ba shagera, manka kurávire. Arge na ñanna, ñjinja á ba an iyawa á Dadaamiya am ervaunđe. ²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba má Dadaamiya a magaterá estuwa ge Yahudiya-aha na itare ta ba seke erva-aha ñanna á ba an jirire wá, ká kurken ekka wá, watse á yakya emtu má faktareka an jirire? ²² Diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya wá, slemággwe jipu, amá slezlada zlafe ádaliye: slezlada jipu áte edda una má á dabeka unjule-aara na. Ge kure kina wá, slemággwe jipu áte kure, amá sey má kwá ankwá dabaná áte názá-aara. Má baaka una, kure keni watse á tsekwákuraatsekwa ba estuwa. ²³ Názá Yahudiya-aha wá, má yaránya mága degdegire á ire wá, una hyefka duksa ázenjara, á eptsaterapta zlafe ádaliye á sem slede-aatare ba seke una á kataná ñane. ²⁴ Ekkure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na wá, kwa ba seke erva-aha á náfá á mbeca na tá se fafanu ge náfá na shagera a dzebanaa ura na. Una duksa na á magaaveka dfekidfeki áza emndimagwaha. Má janviyaaka mága duksa estuwa ge Dadaamiya, á de janviya eptsá Yahudiya-aha á sem slede-aatare emtu? Itare ta emnde na á bá am fantaufe keni ta erva-aha á náfá ñanna an jirire ba itare!

Iseryiila-aha bademme watse tá de ñezlesenjezle

²⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde na gakurevka Yahudiya-aha na wá, yá kátá marakuránmára názena ndza nasherire na. Zlafe ádaliye yá kátá kwá maga enkale, bawanka: Njá áte ire ba ñere arge Yahudiya-aha. Náwa nasherire ñanna: Yahudiya-aha umele ta naba maganaa degdegire á ire ge Dadaamiya, amá wá, geni tá njá ba estuwa dem ba ge dfekidfeki-ka. Am sarte na má de fartárfé emnde a jeba umele na a dzeratersaa Dadaamiya am duniya na bademme, itare keni tá de eptsá á sem sera-aara. ²⁶ Daaci má estuwa wá, *Iseryiila-aha bademme watse tá ñezlesenjezle ba seke una á ndahanaa wakita á Dadaamiya na. Am wakita, a bá ñane:

Watse á jesaarje slelya ura am berni á *Siyauna, á de bezaterá ñane haypa-aha-aatare ge emnde á Yakubu. ²⁷ Zlafe ádaliye, a bá Dadaamiya: Watse yá ngudá namána-aaruwa antara itare am sarte na má watse yá yateraare haypa-aha-aatare na.

²⁸ Má ge cená labáre á higa wá, Yahudiya-aha cenarka dfekidfeki, garevge kelaade-aha á Dadaamiya. Una ñanna keni á wayakurántá ba Dadaamiya ge kure. Amá má áte dzera emnde-aara na a maganaa ñane wá, ta náwiyá-aha ba itare, adaba ndza ta shan werre eggye-aha-aatare áza Dadaamiya. ²⁹ Adaba má Dadaamiya dzersedzere emnde-aara, a gaterar barka wá, una ñanna náza dem ba ge dfekidfeki, ñane á eptseka elva-aara dfekidfeki. ³⁰ Werre, ndza kwá emnde na fakuransáreka ge Dadaamiya na ba kure. Amá kina adaba degdegire á ire á Yahudiya-aha wá, Dadaamiya á magakurá zezarzire. ³¹ Watse ba estuwa ge Yahudiya-aha keni. Kina wá, zlafe itare tá maganá ba degdegire á ire ñanna emtsaadé ge Dadaamiya, ñane keni á magakurá shagerire ba ge kure. Amá wá, á magán ba geni a diyareddiye Yahudiya-aha á ñere ganakini hyarephyé geni á zatervárze Dadaamiya, a sarsawa á sem sera-aara. ³² Daaci á belaterná ba Dadaamiya baráma ge emnde bademme geni a faransáreka na. Adaba am iga-aara, á kátá maraterá zezarzire-aara ge emnde bademme.

Yaikkire á Dadaamiya wá, jauje ge duksa bademme

³³ Dadaamiya wá, duksa bademme á bá ázenjara, slemággwe jipu áte emnde. Baaka ura á diyeddiye enkale-aara, antara diya-aara, ira názena a njeta ñane ganakini á emmága na, baaka edda una á dzegwándzegwa pakya sera á názu am ire-aara dfekidfeki. ³⁴ Ba seke una ní ta puwetaa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ware edda una diyaadiya názena á slaslaná Yaakadada na? Áme edda una á dzegwándzegwa geva slesawari-aara na? ³⁵ Emtu ankwá edda una ndza a vanta duksa ge Dadaamiya, ankwá á dabaná áte gema emtu? Ura estuwa á jarka dfekidfeki, á bina. ³⁶ Adaba duksa bademme a nderanaa ba ñane. Má uwe keni á ñaná ba ñane, bademme ba náza-aara. Galaumigálá ba ñane palle dem ba ge dfekidfeki. *Aamin.

¹ Yá ñalákurá adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, geni kwá yaná ire á kure baðemme ge Dadaamiya. Shifa á kure a gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná sadake-aara ge ñane na. Njawnja an cufedðire áte una á kataná ñane. Magaumága á ba áte una ñanna, adaba ñane a zamivarhe, a magamiyaa maggwire kwakya. Unjule á kezlaná ugje ge Dadaamiya an jirire wá, baaka arge una ñanna. ² Dabauka mága á emnde a duniya na. Amá yawánya a eptsakurtepsa ba Dadaamiya an hakuma-aara, a vakurteva ba ñane enjkale á jirire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. Daaci má gakurevge estuwa, watse kwá naba diyeddiye názena á kátáná ñane keni. Nazena á kátáná ñane na wá, amaana: duksa na shagera na, antara una má hayánháya ñane na, ira duksa na áte unjule-aara na.

³ Adaba ñgurna na a maginaa Dadaamiya, a naba give slebela-aara na wá, yá naba ndakurndaha iya ma ge ware á kure keni, ganakini ma ware á kure keni a kanteka ba ñane ire-aara an kurávire, amá a tsaatse á bá áte deydey á ndzedá-aara na a vantaa Dadaamiya ge mága slera am fetarfir-aara. ⁴ Vuwa á urimagwe wá, ba palle zellele. Amá wá, an ubiya-aha antara duksa-aha gergere kwakya, daaci ma uwe keni slera-aara ba tsekemme am vuwa ñanna. ⁵ Njá á miya keni ba estuwa ñanna. Ma kwakya, amá mi ba seke vuwa á ura palle. Baðemmire á miya má á ba an másláva an másláva. Adaba gamiyevege palle antara Yaisu *Almasiihu keni. ⁶ Zlabe ádaliye, Dadaamiya a magamiyaa ñgurna kwakya, a tegamiyaa hákuma á mága slera-aha keni gergergre baðemme. Daaci ma ware á miya keni a emmága slera-aara an hákuma na a vantaa Dadaamiya ge ñane. Daaci edda una a shaa hákuma á mága slera á nabiyire, sey a emmága á ba áte unjule-aara ba seke una a bannaa Dadaamiya na. ⁷ Edda una ñane a shaa hákuma á melateru ge emnde, ñane keni a emmága slera-aara. Edda una a shaa hákuma á kwaraterse duksa ge emnde keni, a ñánáña slera-aara. ⁸ Edda una a shaa hákuma á faterem ndzedá am vuwa ge emnde áte unjule á Dadaamiya, a emmága. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde an nalmáne-aara, sey a emmága an ervaunðe-aara palle. Edda una ñane a shaa hákuma á geve slekatarfe á emnde keni, a emmága slera-aara an shagerire á ervaunðe. Edda una a shaa hákuma á mága maggwire, ñane keni a emmága á ba an higa.

⁹ Wayauka emnde á ba áte we ba dey, amá wayauterwáyá an ervaunðe á kure palle. Fauka vuwa á kure am tata á mága shagerkire ðekideki, ma vaatara keni kure magaumága ba shagerire. ¹⁰ Magaumága wáyáva am dágave á kure áte wáyáva á egdza mamire; ma ware á kure keni a effa zherwe áte emnde umele an shagerire á ervaunðe. ¹¹ Gawuvka emnde á masefe am slera á Yaakadada, amá gawuvge emnde a ndzendzedá am slera ñanna, kwá maganá an ervaunðe á kure palle. ¹² Ma vaatara keni gulawanaaka higa á kure ðekideki, adaba kwá anjwa an tama áte duksa á Dadaamiya. Ma am zladara keni, faufa ervaunðe ba shagera, ma vaatara keni gulawanaaka maduwa á kure ðekideki. ¹³ Melawaterumele ge egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na tá taa hyanveka ge wedera-aha-aatare na. Lyiyauyiya wayve-aha á kure keni an erwa buwa.

¹⁴ Gawaterga barka ge emnde na tá anjwa fá zladá áte kure, yekawaterarka emtanjkire ðekideki. ¹⁵ Má tá am gefa emnde, kure keni higauhiga antara itare; má tá an yawe á kyuwa am ice itare, kure naba kyuwaukyuwa antara itare. ¹⁶ Njawnja á ba áte ye palle antara sleriya-aha á kure. Magauka kurávire ðekideki, ma slera-ara keni naba magaumága, bawánka ganakini slera na zlaya á ñere-ka. Zharauka ire á kure ba seke kwa emnde na kwakya diya á kure.

¹⁷ Má ura a magakuraa emtanjkire, eptsawannaaka an emtanjkire. Ekkure wá, tatayautátaya mága shagerire na watse emnde baðemme tá de zlebakurzleba átekwa na. ¹⁸ Ekkure wá, mákini kwá shánsha wá, ma estara keni magaumága názena kwa dzegwanaa kure ganakini kwá njinja an hairire antara emnde baðemme. ¹⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, eptsawaternaaka emtanjkire na tá magakurná emnde na an emtanjkire, yawánya, watse á eptsaterná ba Dadaamiya má watse nahetenáhá am ervaunðe-aara. Adaba anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini: A bántsa Yaakadada Dadaamiya: Watse yá eptsaternáptsa ba iya emtanjkire-aatare, yá de peláná ba iya degun-aara. ²⁰ A bá ñane zlabe ádaliye: Má á wáná waya ge slekeláde á ña wá, naba vanteva ka názu á zuze; má á wáná ndera, vanteva názu á shushe. Má ekka magakanaamaga una ñanna, jakja an lindi zlauzle. ²¹ Yawanánka baráma ðekideki ganakini emtanjkire á egga midalire arge kure, amá gawegga ba kure midalire an mága maggwire.

13

Fawatersarfe ge emnde na tá an hakuma á ngumna

¹ Sey emnde bademme tá fatersaarefe ge emnde na tá an hakuma á ngumna. Adaba bademme á emnde á hakuma, a vatertaa ba Dadaamiya hakuma nanna, a fanaa ba nane ngumna nanna. ² Daaci ma ware una á maganá garda ge edda á hakuma á ngumna keni, edda-aara a ebzu ba elva á Dadaamiya. Emnde a mága una nanna tá ankwá fa ire-aatare á dem zawa. ³ Má ura á maga ba shagerire, nane baaka lambe-aara átuge emnde a hakuma. Sey ba emnde a magá shagerkire una tá njá á bá an lyawa átuge itare na. Daaci má wayanaka nja an lyawa átuge male-aha á duniya wá, emmága ba shagerire, watse tá hayák-haya. ⁴ Adaba itare keni ta emnde a slera á Dadaamiya, tá ankwá mbakurse ba mága shagerire. Má gakué emtanakire wá, una wá, sey ká kuvaterkuva, adaba hakuma na a vatertaa Dadaamiya na gavka ba dey. Itare keni a tsateraa ba Dadaamiya ganakini tá gevá emnde a slera-aara. Edda una má á maga emtanakire wá, itare tá pelansepele an emtanakire-aara. Daaci una nanna á mara ba duksa na am ervaunđe á Dadaamiya na. ⁵ Adaba una nanna, shagera ba kwá fatersaarefe ge male-aha á duniya. Una keni, a gevka adaba kwá kuva zladá, amá adaba diyakurdiya am ire á kure ganakini una nanna an unjule-aara.

⁶ Hadáma keni kwá puwaná adaba ba una nanna. Adaba itare emnde a ngumna nanna keni, a bazlateraa ba Dadaamiya geni a magarmága slera nanna áte shagerire. ⁷ Vawartereva ma ge emnde-ara-aatare keni bademme. Adaba á belateraa ba ngumna. Vawartereva hadáma-aatare ge *emnde a jáhá hadáma; ma emnde a jaha uwe keni, vawartereva ge emnde a jaha názena a tsanaa ngumna na bademme. Faufa dárádza áte emnde na hyarephye geni kwá fa dárádza áte itare, faufa zherwe áte emnde na máki zlaya-aatare na keni.

Wáyávire áte sleriya

⁸ Njawa an gema áte kure dēkideki. Názena á njá áte kure ba seke gema na baaka halawuwa-aara dēkideki na ge kure wá, ba mága wáyávire áte emnde. Máki ura wayawáya an emnde wá, edda-aara maganaamaga názena am shairiya-aha á Dadaamiya na bademme. ⁹ A bá shairiya-aha á Dadaamiya wá: Manka gwardzire, jeka shifa, ileka, feka ice á nja am duksa á emnde. Bademme á shairiya-aha nanna náwa itare na, antara ba umele-aha na zlafe tá ankwá na keni, tá á bá am huđe á shairiya palle na a bá: Ewwáyá sleriya á nja ba seke ire á nja, á bina. ¹⁰ Edda una má wayawáyá an sleriya-aara wá, á maganánka emtanakire. Daaci máki wayak-wáya an sleriya á nja wá, ekka magakanáamaga názena á ndahaná shairiya-aha á Dadaamiya na bademme.

Tsakwawamitsakwa hyema ankwá á sawa Yaisu

¹¹ Daaci estuwa, wawauwáwa ba shagera ge mága una nanna, adaba ba kure keni diyakurdiya ganakini zamáne na, zamane á kwá pá hare amkweka. Áza Dadaamiya wá, herzhapteherzhe sarte á lya shifa á miya náza ba ge dēkideki. Seke una am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na ka mazla-aara. ¹² Kina wá, gevge ba seke má herzhe á wera ekse, á zlála tabedammire mázle-aara. Daaci halaumiyantehálá kazlanja na mí de wawa an nane na am erva, yawamiyána shagerkire na tá maganá am tabedammire na mázle-aara. ¹³ Njauminja áte unjule-aara ba seke emnde na tá zlála an vaciya na. Faumifa hyema mázle-aara, gaumiyevka emnde a mbazla, bi emnde a mága máme, antara gwardzire, an dágaldagala, an shelha áte ura, ira mága dakarire. ¹⁴ Amá eksawanteksa hala-aha á Yaakadada Yaisu Almasiihu ba seke kazlanja á wáwa á kure. Shagerkire na á kataná ervaunđe á kure na, á ba an ire keni dzamauka mázle-aara.

14

Habazauka sera á emnde

¹ Má áte elva á wáyávire am dágáve á kure wá, viyawanaaka edda una zlafe gypka am fetarfire na, habazauka sera á názena a fetaara nane am ervaunđe-aara ge shagerire na. ² Náwa yá bakurá jeba á elva-aha nanna áte náza za: Ura umele, nane gypgye am fetarfire, diyaadiya ganakini ma uwe keni á diya ba ezza bademme. Daaci nane, baaka názu á yainya, á ezza bademme. Mbate, edda una zlafe gypka am fetarfire na, bademme á hyuwa nane á feka áte we-aara dēkideki. ³ Daaci edda una baaka názu a yanaa nane na keni, a epsaweka edda una á dzeraná an dzera duksa na. Iyau, edda una nane á zá ba daugdza-aara na keni, a habazeka sera á edda una bademme hyuwa á ezza na. Adaba baaka edda una a yanaa Dadaamiya am itare. ⁴ Há! Ábi nane nave á Dadaamiya. Ekka edda una ká habaza sera á náve á ura na, ka hyef ware ka? Ma á maganá áte unjule-aara nane, ma á manka áte unjule-aara watse á de mbedá keni,

naba yainya ka watse á banánba ba edda-aara ge ñane. Ñane keni á mbedfeka demé. Á hyefhye ndzedá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge tsanmártse.

⁵ Zlaábe ádalíye, áza ura umele, váha umele jauje ge háre-aha umele bademme. Amá áza ura umele wá, bademme háre-aha ta ba kalkale. Ge jirire wá, shagera ba ma ware keni á diyeddiye ba ñane názena am ervaunđe-aara ge d'aba barama shagera. ⁶ Edda una ñane á fá dáráda á ba áte váha palle am háre-aha á bere na keni, á kátá zleba ba Yaakadada an ñane, ba seke náza edda una á dzereka na. Iyau, edda una bademme hyuwa á ezza na keni á zleba ba Yaakadada an ñane, adaba zunñwe á slafaná we ba ge ñane emtsaafé. Edda una ñane wayaaka zá duksa bademme na keni, ñane keni á magán ba ge zleba Yaakadada, á slafaná we-aara ba ge Dadaamiya ñane keni adaba názena á záná ñane.

⁷ Nawa yá bakuranba zlaábe ádalíye geni, baaka edda una am dagave á miya á njá an shífa ge ire-aara, baaka edda una watse á emtsa ge ire-aara keni. Miya wá, ma má an shífa keni, má an shífa ba ge Yaakadada á miya. ⁸ Ma má an emtsa keni, má an emtsa ba ge ñane. Daaci ma má á bá an shífa á miya, ma má an emtsa keni, bademme á miya ma ba náza-aha-aara. ⁹ Adaba ñane ndza a emtsehe, amá tsetse am fáyá geni á gevge Yaakadada á emnde na tá an shífa, antara emnde na tá am fáyá keni bademme. ¹⁰ Ay a dakmá uwe ge ekka, ká habaza sera á egdza emmeña na? A dakmá uwe geni ká epsawa egdza emmeña na? Ábí watse bademme á miya mí de tse á katafke á Dadaamiya á de kyáná ba ñane palle shairiya á miya? ¹¹ Adaba ankwá ndahán ba estuwa wakíta á Dadaamiya, a bá ñane:

Á bántsa Dadaamiya Yaakadada: Bademme á emnde, watse tá se ba am sera-aara, tá se ndahaná ba itare an we-aatare geni ya Dadaamiya ba iya.

¹² Daaci estuwa, ma ware keni watse á de ndahaná ba ñane an we-aara á katafke á Dadaamiya názena ndza a maganaa ñane na.

Manjka názena á de vanta ektápaare ge egdza emmeña

¹³ Daaci má estuwa wá, ma ware keni a yanya hábaza sera á egdza emmeñara na mázla-aara. Náwa názena kwá de maganá kure arge una ñanna: Bademme a názena máki watse á vanta ektápaare ge egdza emmekure, watse á mbedá á dem haypa adaba kure na, magauka duksa ñanna dekiáfeki. ¹⁴ Am ganerevge palle an Yaisu *Almasiihu, diyandiya ba jirire ganakini baaka duksa na gevge haram ba ge ire-aara na. Amá ge edda una ñane á zharán ba seke shagerka na wá, má zuze keni á zu ba haram ñanna ba jire. ¹⁵ Máki ká ankwá za duksa na watse á de fanem shunñula am ervaunđe ge egdza emmeña wá, daaci ekka dzalakevdzala áte baráma á wáyáviere á katafke-aara. Yaisu Almasiihu a naba yá ire-aara, a naba emtsehe adaba egdza emmeña ñanna, mbedanaaka ka adaba duksa na ká záná á ba á dem huđe na. ¹⁶ Ekka wá, ndavakanundave ge ervaunđe á ña, amá má diyakdiya ganakini watse tá de weshá elva emnde adaba ekka wá, shagera ba ká yainya. ¹⁷ Adaba an tate na á nja Dadaamiya an sleksire-aara wá, duksa yaikke ba kazlanja na á vaterta Shedekwe Cudedéde ge emnde na. Kazlanja ñanna wá: Ba nja an jirire, antara hairire, ira higa. Yaikke ba una-aha ñanna arge elva á náza za, antara elva á náza sha. ¹⁸ Edda una máki ankwá a maganá slera ge Yaisu Almasiihu áte una ñanna wá, ñane shánsha háyá yaikke áza Dadaamiya, ba emnde keni tá de zleba ba ñane.

¹⁹ Adaba una ñanna, wavaumíwáwa ba shagera ge mága názena watse á samiya ba hairire, watse á dá emnde á Dadaamiya á de katafke na. ²⁰ Badzanveka ka názena a maganaa Dadaamiya á ba adaba elva á náza za. Náza za wá, diyamidiya ganakini baaka una haram ba ge ire-aara na. Amá máki watse á de magaterá ektápaare ge emnde wá, zlaya á ña-ka mázla-aara ba ge faná áte we keni. ²¹ Duksa na ká maganá ka wá, máki watse á de vaterte ektápaare ge egdzar mama-aha á ña na wá, ma hyuwa, ma mbazla, ma uwe keni, yáinya ba dekiáfeki. ²² Názena ní ka disaa ka am ervaunđe á ña áte jeba á duksa-aha ñanna wá, a njinja á ba am huđe á ña, am dágave á kure an Dadaamiya. An barka ba edda una á njá á ba an higa áte názena a maganaa ñane. ²³ Amá edda una a naba zu duksa an shaige am ervaunđe, ñane wá, femfa ire-aara am zává, adaba a gu duksa na baraaka am ire-aara. Bademme á názena á maganá ura, má njanteka ba shagera am ervaunđe-aara ganakini gevge halál wá, una ñanna haypa.

15

Elva a mága duksa na watse emtáke áte emnde

¹ Daaci miya emnde na gyainerebgye am fetarfíre na wá, shagera ba mí melaterumele ge emnde na zlaábe cekwa ndzedá-aatare na, zharaumika ba ire á miya palle. ² Ma ware

á miya keni, magaumimága názena watse emtáke áte egdzar mama-aha á miya, watse á dáterá á de katafke am elva á Dadaamiya na. ³ Ba seke una Yaisu *Almasiihu, njane ndza zharaaka ire-aara. Ankwá elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Zlázle na ta zlazláká emnde na a eptsiyaare ge iya, a ba njane. ⁴ Baďemme á názena ta puwetaa am wakita á Dadaamiya werre na, ndza ta puwete ba ge kwaramise duksa áte njane. Dadaamiya á kátá famiyem ndzedá am vuwa, á kátá kwaramise farvaunďe, á weramita estuwa ice áte duksa-aara, geni mi fetefa tama á miya átekwa. ⁵ Dadaamiya edda á vanta farvaunďe, antara edda á fanem ndzedá am vuwa ge ura, a jakurammeje ye á kure, lauktu ma uwe á kure keni kwá maganá á ba áte názá á Yaisu Almasiihu. ⁶ Zlađe ádaliye, lauktu baďemmire á kure kwá de galá Dadaamiya Edeńara ge Yaisu Almasiihu an ervaunďe á kure palle, kwára á kure keni átirpalle.

A higarhiga emnde baďemme am duniya

⁷ Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba lyakurvahe ge Yaisu *Almasiihu ge kure na wá, kure keni lyiyauliyi emnde an ervaunďe á kure palle. Magaumága una njanna, geni baďemme á emnde a galargálá Dadaamiya. ⁸ Yá ndaakur ba jirire, Yaisu *Almasiihu wá, njane a se melateru ge Yahudiya-aha, geni á maraterá jirire á Dadaamiya, geni njane á eptseka elva-aara đekidėki áte duksa na ndza a ndaater ge eggye-aha-aatare werre, ganakini watse tá shánsha na. ⁹ Zlađe ádaliye, a sawa geni emnde a jeba umele keni a galargálá Dadaamiya adaba zezarzire-aara. Ba seke una ankwá ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba njane:

Yá de galáká am dágave á emnde a lárde-aha á duniya baďemme, watse yá galakgálá am láhe-aaruwa.

¹⁰ A ba am wakita á Dadaamiya njanna zlađe ádaliye, a ba njane:

Ekkure emnde a lárde-aha á duniya baďemme, higauhiga antara emnde a lárde na a eksesaa Dadaamiya na.

¹¹ Zlađe zlauka emtsađe, a ba njane zlađe ádaliye:

Baďemme á kure kwa emnde a lárde-aha umele, galaugálá Dadaamiya Yaakadada, a jerka ura đekidėki ni njane galaaka na.

¹² Nabi Aisaya keni ndza a enndáhá, a ba njane:

Watse a jerje ura am emnde á Yaisa, njane á se gev slekse arge emnde a jeba umele keni baďemme. Baďemme á emnde a jeba umele keni tá de shá táma á shifa adaba njane.

¹³ Daaci Dadaamiya edda á vante táma ge ura, a vakurteva hairire geni kwá higetehiga am ervaunďe á kure, adaba fetarfire á kure áte njane. Daaci estuwa, táma á kure na áte njane na keni, watse a gyevgye ba seke duksa-aha njanna dámnda am erva á kure zlauzle. Á de vakurte jeba á táma njanna an hákuma á Shedekwe Cufedďe.

Názena a berha Paul ge puwete elva na

¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, diyandiya ba jirire ganakini shagera ervaunďe-aha á kure, diyakurdiya unjule á Dadaamiya baďemme, hyaikurefhye ge tsanmaaretse ge ire á kure am dagave á kure. ¹⁵ Aley keni wá, á piyiteka duksa geni yá puwakurtepuwa elva-aha umele am wakita-aaruwa njanna náwa njane na, yá ndaakur elva-aha njanna á ba an ndzedá, geni yá sanaasa enkale-aha á kure áte duksa na ba kure keni diyakurdiya na. Iya njanna yá bakurá elva estuwa na keni, a maginaa ba Dadaamiya ngurna-aara.

¹⁶ Ngurna na a maginaa Dadaamiya na wá, adaba a give sleslera á Yaisu *Almasiihu am dágave á emnde na garevka Yahudiya-aha na. Njannaanja slera á balaterá labare á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha na an ervaunďe-aaruwa palle ba seke *liman á Dadaamiya. Yá kátá itare keni shifa-aatare á gevge shagera am ice á Dadaamiya, ba seke sádáke na tá vantá emnde-aara áte namaari-aara, an hákuma á Shedekwe Cufedďe.

¹⁷ Adaba una njanna, am nja-aaruwa am erva á Yaisu Almasiihu na wá, gedantegedá jipu am slera á Dadaamiya na yá ankwá maganá ya. ¹⁸ Baaka elva na yá ndahaná ya an ndzedá-aaruwa baďemme seke názena a maganaa Yaisu Almasiihu am slera-aaruwa ge sa emnde na garevka Yahudiya-aha á sem sera á Dadaamiya, geni itare keni a faransaarefe. A magaa duksa njanna á kya slera-aaruwa, antara elva-aha na a segáshe am mbuwe-aaruwa na. ¹⁹ Shedekwe Cufedďe keni marsemare hákuma-aara, ya magaa najipu-aha gergere kwakya, baaka názu ya shebanva ya am labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na ya balanaa iya. Ya fantau am Urusaliima, kwaye ya de halavuva átevege Iliiriya. ²⁰ Wayanwáyá jipu bálá labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu am ekse-aha na ndza cenanánka emnde elva-aara đekidėki na, arge am ekse-aha na emnde cenanánca zlauzle na, geni a danka á de dzegwanu ge slera á ura umele. ²¹ Yá kátá maganá áte una ankwá ta puwete am wakita á Dadaamiya na, a ba njane:

Emnde na ndza barateránka elva áte ñane ðekidfekei na, baira watse tá zharanaazhara á ba an ice-aatare. Emnde na ba uwe keni ndza cenaránka áte ñane na keni, watse tá cenáncena.

Paul maganaamaga niya a dem Rauma

²² Ser kwakya ndza yá kátá dezekure, amá shanapteka aǎaba ba una ñanna. ²³ Iva wányara-wányara una yá kátá ba dezekure, amá shapteka ðekidfekei, á piyita ba slera-aha. Amá kina wá, zlauzle slera-aaruwa am ekse-aha ñanna. ²⁴ Kina wá, njanantenja mázla-aara geni sey yá dem larde á kure emtsaǎde, yá de puwansepuwe ázekure, lauktu watse yá zláá á dem Aispaniya. Daaci má watse yá tse ázekure wá, yá kátá ma kwá meliyumele am shula-aaruwa ñanna.

²⁵ Amá am kinire na wá, zlaǎe yá eptsá á dem Urusaliima emtsaǎde, aǎaba aǎkwa egdza slera yá de magaterán ge emnde a fetarfe na tá áhuwa. ²⁶ Slera ñanna wá, amaana: Emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, antara emnde na tá am Akaya, ta magaa niya á melateru ge emnde a fetarfe na tá am Urusaliima cekwa duksa-aatare na, an názena a shanaa erva-aatare. ²⁷ Una ñanna keni ta shantuwa ba itare an ire-aatare. Ge jirire wá, ta magaa duksa shagera, zlaya jipu. Aǎaba ndza ta melateruwa ba Yahudiya-aha zuǎǎwe, lauktu tá shá barka estuwa áza Dadaamiya. Daaci itare keni zlaya ba ta melaterumele an nalmáne na am erva-aatare. ²⁸ Ba seke una ya ndakurndáha na, máki zlanáazle slera á da sadake ñanna, má danateránda nalmáne ñanna sesse am erva-aaruwa wá, watse yá dedde emtsaǎde á dezekure, lauktu watse yá meláná á dem Aispaniya. ²⁹ Ba jirire diyandiya ganakini ma watse danemda ya am dáǎave á kure, nja na ni watse mí de njá antara kure na wá, Yaisu *Almasiihu á de gamiyar barka an tsaka ire.

³⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá ñalákurá aǎaba Yaakadada Yaisu Almasiihu, antara aǎaba wáyávire na a vamitaa Shedefkwe Cuǎeǎde na, melawiyumele an maduwa-aha á kure, ñalaumiñálá Dadaamiya an ervaunǎde á miya palle, yawamiyánka ðekidfekei. ³¹ Magaumága una ñanna, geni a ñezliyaañezla Dadaamiya áza Yahudiya-aha á ñere na fartareka áte Yaisu Almasiihu na am Urusaliima, antara geni wedere na á diye á dehuwa na keni a lyarvaalya emnde a fetarfe na tá áhuwa an erva buwa. ³² Daaci estuwa, má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá de shákurá á ba an higa am ervaunǎde, yá de puwansepuwe am dáǎave á kure. ³³ Dadaamiya wá, edda á hairire ba ñane, a njinja an kure baǎemme. *Aamin.

16

Paul á gater use ge emnde an zhera an zhera

¹ Náwa yá aǎkwa bakurá elva áte egdza emmemiya mukse, zhera-aara Faibe, ñane egdza emmemiya am elva á Yaisu *Almasiihu. Yá ndaakurá ba iya una: Ñane sleslera á Dadaamiya jipu am Kaiǎkairiya. ² Daaci má daada mukse ñanna am dáǎave á kure wá, lyauvaalya an erva buwa áte una ni á lyayáter ge emnde a fetarfe na. Melawanumele am wedere-aha-aara baǎemme. Aǎaba ñane keni á magaterá maggwire ge emnde kwakya, ba iya na keni tapannaatápá maggwire-aara.

³ Gawaterga use-aaruwa ge tara Piriskila, antara zhele-aara Akilas, itare ta emnde na ndza ña magaa slera á Yaisu Almasiihu kerǎe. ⁴ Ndza ta hayaa ba á keǎa shifa-aatare aǎaba iya. Itare wá, yá zlebáterá ya palleka, baǎemme á emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na tá zleba ba itare. ⁵ Yá aǎkwa gater use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare ge cena waazu na keni baǎemme. Yá aǎkwa gan use-aaruwa ge ura-aaruwa Aipaynaitus, slezuǎǎwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu am haha á Aziya. ⁶ Gawanga use-aaruwa ba kwakya ge Maari keni, ñane mukse na wawaawáva jipu ge melakurumele am slera. ⁷ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a jeba-aaruwa tara Andaraunikus, antara Yuniyus na ndza ñgwáǎarañeráñgwáǎa am ðaǎgay antara itare na. Má ge fetaare áte Yaisu Almasiihu wá, ta emnde a zuǎǎwe ba itare arge iya, ta emnde a belá á Dadaamiya, diyardiya emnde a fetarfe una ñanna baǎemme.

⁸ Yá aǎkwa gan use-aaruwa ge Ampliyatus, ñane ura-aaruwa jipu, a janermaa ba Yaakadada. ⁹ Yá aǎkwa gan use-aaruwa ge Urbanus ñane keni sleslera á Yaisu Almasiihu ba seke miya, ira ura-aaruwa Istaki. Gawaterga use-aaruwa baǎemme-aatare. ¹⁰ Yá aǎkwa gan use-aaruwa ge Apailais, ñane edda una bashubáshe duksa aǎaba zhera á Yaisu Almasiihu, marsemáre ba parakke ganakini ñane fetarfíre. Gawaterga use-aaruwa ge tara Aristubul antara emnde a huǎe á há-aara baǎemme. ¹¹ Yá aǎkwa gan use-aaruwa ge Hirudiyaun, ñane keni ña ba palle, antara emnde na tá am huǎe á há á Narkisu na tá aǎkwa ǎaba Yaakadada na keni, gawaterga use-aaruwa baǎemme. ¹² Yá aǎkwa gater use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya ñwasha, tara Tarifina, antara

Tarifusa, njwasha na tá anjwa wava jipu an slera á Yaakadada na, ira Pairsis, njane keni ba egdza emmemiya mukse na wayamiwáyá jipu, anjwa á wava jipu ge maganá slera ge Yaakadada na. Yá anjwa gan use-aaruwa ba kwakya. ¹³ Yá anjwa gan use-aaruwa ge Rufus, njane sleslera á Yaakadada na an diya na, tá antara emmenjara na ya gev ba seke egdza á huđe-aara na. ¹⁴ Yá anjwa gater use-aaruwa ge tara Asinjiriritus, an Filigaun, an Hairmais, an Patraubas, an Hairmas, ira egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá antara itare, yá anjwa gater use-aaruwa bademme-aatare. ¹⁵ Yá anjwa gater use-aaruwa ge tara Filaulaugus, antara Yuliya, ira Nairiyus tá an egdza emmenjara mukse. Yá anjwa gater use-aaruwa ge tara Aulimpas, tá antara emnde a dɔba Dadaamiya na ta kerde na, yá anjwa gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁶ Gauga use-aaruwa am dágave á kure an ekhya ervaunđe á egdza mamire. Bademme á emnde a dɔba Yaisu Almasiihu na tá am ekse-aha áhuna tá anjwa gakur use-aatare ba kwakya.

Tsufautsufa ire á kure tá anjwa emnde a mbádá ura

¹⁷ Yá ndaha ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Tsufautsufa ire á kure ba shagera, adɔba tá anjwa emnde na tá sá ba náza tega ye á emnde, ta mbaɔaa egdzar mama-aha-aatare kwakya, itare tá njá á ba maga ba gá jáwe arge elva na kwa tsahesaa kure zlauzle na. Njauka antara jeba á emnde njanna dekiɔeki. ¹⁸ Jeba á emnde njanna tá wavanu ba ge ire-aatare, palle á názu tá maganá ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, baaka dekiɔeki. Tá ekhyaterá kwárá lailaidde ge emnde an elva-aha emtáke emtáke, tá jaterá estuwa enjale ge emnde na zlaɔe cekwa diya-aatare na. ¹⁹ Amá ázekure wá, una njanna á taa gevka dekiɔeki. Bademme á emnde diyardiya fesarefire á kure áte Yaakadada. Ekkure wá, higakuritehiga jipu. Daaci yá kátá á farfe zlaɔe ádaliye enjale á kure ge mága magwire, weshawanteka an mága kelaadire. ²⁰ Áza Dadaamiya edda á hairire wá, a juwa ba keskiya mázla-aara ganakini á de ngerɔdanángerɔa Shaitaine, watse kwá de puwa sera á kure áte njane.

A magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu njurna ge kure bademme.

²¹ Á anjwa á gakur use-aara Timaute sleslera á Dadaamiya ázerwa. Emnde a jeba-aaruwa tara Lukiyus, antara Yasaun, ira Sausipaterus, itare keni tá anjwa gakur use-aatare.

²² Kina wá, iya Tairtiyus na ya gev erva á Paul, yá puwaná ya wakita na keni, yá anjwa gakur use-aaruwa bademme á kure an zhera á Yaakadada.

²³ Anjwa á gakur use-aara patuma-aaruwa Gayus; emnde a fetarfe umele na tá áhuna na keni bademme tá tsekwa á ba am mba-aara. Tara Airastus patáka á njumna am berni na, tá antara egdza emmemiya Kawartus, tá anjwa á gakur use-aatare itare keni.

((²⁴ A hyantehya Yaakadada Yaisu Almasiihu njurna-aara áte kure bademme á kure. *Aamin)).

Elva a gálá Dadaamiya

²⁵ Galaumigálá Dadaamiya, edda á hákuma ba njane ge ndzedakurte-ndzedá áte una tá ndahaná am labáre á higa na yá anjwa balaterná iya ge emnde na. Elva njanna wá, á maramiya názena ndza a slanaa Dadaamiya werre, ndza nasherire-aara ba ge njane palle na. Amaana wá, ndza marateránka Dadaamiya elva njanna ge emndimagwaha estuwa. ²⁶ Amá kina wá, adɔba barka á puwa na ndza ta puwetaa nabi-aha werre áte elva á labare á higa na wá, sesse jirire-aara mázla-aara parakke áza emnde. Gevge á ba áte una ndza a ndahesaa Dadaamiya saksage, a ba njane: Emnde a duniya bademme tá de fetare á ba áte njane, tá de fansare ba ge njane palle. ²⁷ Ba Dadaamiya palle una edda á ilmu; adɔba barka á Yaisu Almasiihu wá, ma vaatara keni galaumigálá ba njane palle. *Aamin.

Zunjwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte waya á ervaunđe-aara geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, njá anƙwa puwakurtá ba ƚere wakita na, njá antara egdza emmemiya Saustainais. ² Njá anƙwa gakur use á ƚere ge kure emnde á Dadaamiya am Kaurintus. Adaba ngurna na a magakurnaa Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde á Dadaamiya, a dƙurtaa ba ƚane geni kwá gevge cufedfde antara emnde na tá yeka an zhera á Yaakadada Yaisu ma áme keni bademme, ba ƚane una Yaakadada ge itare, Yaakadada ge miya bademme na. ³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a magarakurnaamaga ngurna, a varakurtevá hairire.

*Sláfá we á Paul adaba názena a velanaa Dadaamiya á kyá erva an Yaisu *Almasiihu*

⁴ Ba kelaazare, yá yanka slafanaa we-aaruwa ge Dadaamiya adaba kure, adaba ngurna na a magakurnaa ƚane á kyá erva an Yaisu *Almasiihu na. ⁵ Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde na ni hyakurevhye am duksa bademme áte unjule-aara. Daaci kina wá, diyakurdiya jirire, hyakurephye kwaraterse jirire ƚanna ge emnde umele keni bademme. ⁶ Labare á Yaisu Almasiihu njaanja am kure, adaba kwa lyiyanaa án ervaunđe á kure palle am sarte na njá anƙwa balakursebále na. ⁷ Adaba una ƚanna, baaka názu á ektevuktse ázekure ge dába unjule á Dadaamiya, kwa emnde na ni kwá anƙwa ufa eptsá á Yaisu Almasiihu na. ⁸ Ba kelaazare, dete halavuwa á duniya, á de ndzedƙurtaa ba ƚane, geni á de mbedƙuraaka shairiya vaci sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu. ⁹ Dadaamiya a naba dƙurte, geni kwá gevge palle an Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. Názena ni a ndaasa ƚane na wá, bademme watse á de gevge, adaba Dadaamiya á eptseka elva-aara dekideki.

Dágala antara tegáva á emnde a fetarfe am Kaurintus

¹⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá yekaná iya ázekure an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, a tegevka dágáve á kure, bademme á kure njawinja á ba áte ye palle, jawammeje am enƙale palle, we á kure keni palle. ¹¹ Yá ndahaná adaba uwe una egdzar mama-aha-aaruwa, adaba ta se ndahiya emnde á Kaulauwe, una ba emnde á kure, geni anƙwa dágala-aha am dágave á kure. ¹² Náwa názena yá kátá bakurná iya: Labára anƙwa tegáva gergere am dágave á kure? Adaba ta bántsa emnde umele am kure: Itare tá dába ba iya Paul. A ba emnde umele: ƚere wá, njá dába Apaulaus. A ba emnde umele zlaƚe adaliye, ƚere keni njá dába ba Piyer. A ba emnde umele zlaƚe ádaliye: ƚere wá, njá dába *Almasiihu. ¹³ Uwe? Kwá kurken Almasiihu an tega gergere kwakya emtu? Emtu kwa cenáncena wá, iya Paul ta zleneliyaa áte dzaŋgala, ya emtsehe adaba kure emtu? Emtu ndza ta magakuraa baptisma na wá, an zhera-aaruwa iya Paul emtu? ¹⁴ Iya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba ndza maganakuránka baptisma ma ge ware á kure keni, má dedde ge tara Kirispus, tá an Gayus njaiŋje-ka. ¹⁵ Daaci ware edda-aara ni, baira á de bá ya magakuraa baptisma an zhera-aaruwa na? ¹⁶ Ane, a viyarka una ndza ya magateraa baptisma ge tara Aitiyain, antara emnde-aara na keni. Am iga a una wá, diyanka máki ndza ya maganaamaga baptisma ge ura umele. ¹⁷ Yaisu Almasiihu belika geni yá se magaterá baptisma ge emnde, a beli ge se bálá elva-aara, labáre á higa ge emnde bademme, wallá yá weshaná an ilmu á duniya-ka, geni a ganveka emtsa á Yaisu áte dzaŋgala seke duksa ba dey.

Hákuma antara ilmu á Dadaamiya anƙwa am elva á Yaisu

¹⁸ Áza emnde na tá an keƙa áte unjule á Dadaamiya wá, má ká ndáhá elva a emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaŋgala wá, tá zharák ba seke ká ndáhá elva a uksanwire, amá ázemiya mi emnde na má áte unjule a jirire wá, anƙwa hákuma á Dadaamiya am huƙe á elva ƚanna. ¹⁹ Adaba uwe, anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ƚane: Emnde na tá an ilmu á duniya, yá de keƙaternaakeƙa ilmu ƚanna, yá de já enƙale á emnde na tá an diya jipu na.

²⁰ Daaci máki estuwa wá, emnde na tá an ilmu á duniya, áma edda á ilmu mázla-aara? Ma emnde na tá an diya kwakya am wakita, áma edda á diya kwasau? Antara emnde a gá jawe arge njá á zamane na, áma zhera-aatare? Dadaamiya ganvege ilmu á

duniya názu baaka námpire-aara. ²¹ Dadaamiya a marateraa ilmu-aara ge emnde geni tá diyeddiye ñane, ganakini ba ñane una Dadaamiya á jirire, amá an ilmu á duniya, emnde diyarseka ñane ñekideki. Adaba una ñanna, Dadaamiya a eksetaa barama umele an elva na mí baláná miya kina, itare tá zharán ba seke elva a uksanjwire na, amá Dadaamiya tsaatse áte elva-aara ñanna, geni á lyaterlya an ñane, emnde na tá fetaafe áte ñane baðemme. ²² Yahudiya-aha itare tá ankwaa ndava naláama, geni tá nanna duksa an ice-aatare emtsaafde, lauktu tá fetarfe. Yunaniñkau-aha maa, itare tá kátá dise Dadaamiya an ilmu á ire-aatare. ²³ Amá miya wá, mí bálá ba elva a Yaisu Almasiihu na ta zlejelaá áte dzañgala na. Ge Yahudiya-aha wá, waazu ñanna á jaterja an ervaunfe. Am hyema á emnde na garevka Yahudiya-aha keni maa, tá cenán ba seke elva a uksanjwire. ²⁴ Amá áza emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni tá gevge emnde-aara an jirire wá, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, elva ñanna gevka duksa dey, diyardiya geni ba jirire ankwaa hákuma, antara ilmu á Dadaamiya am Yaisu Almasiihu. ²⁵ Á ba emnde umele: Názena a maganaa Dadaamiya na wá, una ba uksanjwire, mbate jauje ge ilmu-aatare. Itare tá slán ba seke baaka payda á Dadaamiya, mbate baakire á payda ñanna jauje ge ndzedá-aatare. ²⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure na a ñahakuraa Dadaamiya ge slera-aara na keni, zharauzhára ba shagera; ge ilmu na ta tsaa átekwa emnde a duniya wá, ábi am kure cekwa emnde a ilmu ñanna? Ábi cekwa emnde a hákuma am kure? Cekwa emnde na tá an dárádza keni baðemme. ²⁷ Amá ba emnde na ni emnde a duniya tá zharáter ba seke uksanjwaha na wá, Dadaamiya a dzeraterse geni tá gev emnde-aara. An una ñanna, a fateraar zherwe jipu ge emnde na tá an ilmu á duniya. A dzerese emnde na baaka payda-aatare, geni á fateraar zherwe ge emnde a ndzedá. ²⁸ Dadaamiya a dzerese ba emnde na baaka dárádza-aatare am duniya, emnde tá zharáter ba seke ma ta baaka keni ba kalle na, geni á gatervege emnde na tá an dárádza na. ²⁹ Dadaamiya a dzerese jeba á emnde ñanna, geni ma ware keni a galeka ire á katafke-aara. ³⁰ Ba Dadaamiya una a gakurve palle antara Yaisu Almasiihu, ba ñane una a magaa puta, geni Yaisu Almasiihu á gev edda á ilmu á miya. Adaba barka á Yaisu Almasiihu ñanna zlafe adaliye, Dadaamiya a eksamite ge ma emnde a jirire á katafke-aara, a lyamisehe, a gamive emnde-aara. ³¹ Adaba una ñanna, gevge ba seke una am wakita á Dadaamiya ankwaa an puwa, a ba Dadaamiya: Má ura á kátá gálá ire wá, a eggálá adaba názena a maganaa Yaakadada.

2

Paul á bálá elva a emtsa á Yaisu áte dzañgala

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duwa-aaruwa á dezekure ge ndakur názena a marañeraa Dadaamiya na wá, ba iya keni ndanakurka elva ñanna an elva na zlazlada tá kátána emnde a duniya na, ndaanakurka an ilmu á duniya keni. ² Ba lauktu yá dezekure keni, ndza njanantenja ya geni yá de ndakur ba elva a Yaisu *Almasiihu, kwakya-aara ba elva a emtsa-aara, yá de farka umele ñekideki. ³ Daaci am una ndza yá am dagave á kure keni, ndza ya tapaa ba baakire á payda am vuwa-aaruwa, ndza á wiwa lyawa jipu, yá ámbera gyaigya ba seke maagara. ⁴ Am sarte na yá ankwaa á kwarakurse duksa áte elva á Dadaamiya na, belanakuremka ilmu á duniya, antara elva-aha na emtake am hyema na geni sey kwá lyevalya, amá a maganaa ba Shedekwe Cufedfe slera-aara am kure, an hákuma á Dadaamiya, kwa naba diyeddiye geni elva-aha-aaruwa jirire. ⁵ Daaci estuwa, fetarfira á kure a gevka áte ilmu á emndimagwaha, amá a gevge áte slera á Dadaamiya, an hákuma-aara.

Ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde

⁶ Ge jirire wá, ge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya wá, yá ankwaa kwaraterse ilmu á jirire, amá wá, ilmu á urimagweka, ilmu á male-aha na tá an hákuma am duniya, wate tá de zle na ka. ⁷ Ilmu na ni yá ankwaa ndahaná iya na wá, ilmu á Dadaamiya. Una ndza ba nasherire á Dadaamiya, ndza diyarka emndu werre. Amá wá, kwaye zlafe am fakta á duksa baðemme, kertej ndza an tsatse ázerara geni wate mí de njá antara ñane am ñemñemire-aara na á maga wulwulire jipu na. ⁸ Ba palle keni baaka ura am male-aha á duniya na una diyaadiya jeba á ilmu ñanna. Ma andze diyardiya wá, ma andze tá jeka Yaakadada áte dzañgala. Adaba ba ñane una edda á ñemñemire ñanna wulwule jipu na. ⁹ Dadaamiya a magaa ba seke una ankwaa an puwa am wakita-aara, a ba ñane:

Názena zlafe nánka ice á urimagwe, názu zlafe cenánka hyema á urimagwe, názena slaslaaka urimagwe ñekideki na, Dadaamiya a tsatsateraa una ñanna ge emnde-aara na wayarwáya na.

¹⁰ Amá ge miya wá, Dadaamiya a maramiyaa nasherire á duksa-aha ñanna á ba an Shefekte Cufedde, adaba Shefekte Cufedde diyaadiya duksa bademme, antara ba názu á slaslaná Dadaamiya keni bademme. ¹¹ Ba emndimagwaha keni wá, ankwá ura ni á dzegwándzegwa dise názu am huđe á ura emtu, má edda á wuwa-ka? Ba duksa palle an Dadaamiya keni, sey ba Shefekte á Dadaamiya palle una diyaadiya názu am Dadaamiya. ¹² Amá miya wá, Dadaamiya a naba vamite Shefekte-aara ñanna diyaadiya názu am ñane na, Shefekte umeleka. Dadaamiya a vamite Shefekte-aara geni á melamiyumele ge cena názena á vamita ñane. ¹³ Daaci má njá ankwá á kwaratersa elva ge emnde áte jeba á elva-aha ñanna wá, njá kwaratersa an ilmu na ta mbanjersa emndimagwahaka, á banjerna ba Shefekte Cufedde ñanna ankwá am erwaunde-aatare keni na. ¹⁴ Edda una má baaka Shefekte Cufedde am erwaunde-aara wá, á dzegwánka liyiya jirire na á baterná Shefekte á Dadaamiya ge emnde. Ba eccena-aara keni á cenánka. Baira am hyema-aara, ñane á cenán ba seke elva ucire, adaba sey ba emnde na tá an Shefekte á Dadaamiya una tá cenánca duksa-aha ñanna. ¹⁵ Edda una ankwá Shefekte Cufedde am ñane, á diyeddiye duksa bademme, tara una jirire, antara una mándzawe keni bademme, amá edda una baaka Shefekte Cufedde am ñane wá, á taa diseka názu am edda una an Shefekte Cufedde na. ¹⁶ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Ware edda una diyaadiya názu á slaslaná Yaakadada a bina. Amá miya na má an Shefekte á Dadaamiya na wá, diyamidiya názu á slaná Yaisu *Almasiihu.

3

Nere ña ba emnde a slera á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ge jirire wá, am duwa-aaruwa na ya dezekure na wá, ndza dzegwanánka ndakur elva áte una tá ndahater ge emnde na ankwá Shefekte á Dadaamiya am itare na. Ndza ya bakuraa elva ba seke una tá ndaater ge emnde na ni zlafe tegaraaveka antara emnde a duniya dekideki na, adaba ndza kwa ba seke egdzara mesheshe, zlafe kwá fantau an fe ge daba Yaisu *Almasiihu. ² Názu ndza ya kwarakursaa iya, ndza ba seke uba na tá fanu ge egdzere áñwaslire, ndza vanakurteka dfa á jirire, adaba ndza zlafe kwá dzegwánka ezza-aara. Sem ba kina keni ba zlafe kwá dzegwánka ñanna. ³ Adaba zlafe njá á kure geraraaveka antara njá á emnde a duniya. Kwakya shelha, antara dágala-aha am dágave á kure. An jeba á hala á kure ñanna, kwa ba seke emnde a duniya-ka emtu? Una ba jirire, kwa ba kalkale antara itare. ⁴ Am ta bántsa emnde umele am kure: itare ta daba iya Paul, a ba emnde umele, itare tá daba Apaulus, an jeba á mága á kure ñanna, kwa ba kalkale-ka antara emnde umele am duniya emtu?

⁵ Ware Apaulus keni? Iya Paul, ya hyeb ware kena? Bukerde á nere ña ba emnde a slera á Dadaamiya, a belaneraa á sem dágave á kure ge fakurá áte barama á Yaisu *Almasiihu, geni kwá gevege emnde a fetarfe. Ma ware á nere keni á maga ba slera na a faara Dadaamiya na. ⁶ Nere, ndza ña ba seke emnde a herdá. Iya, ya dzebaa duksa, Apaulus maa, a fanu yáwe, amá á walantá ba Dadaamiya palle duksa ñanna. ⁷ Daaci ma slejeba duksa, ma slefanu yáwe keni hyarebka duksa, sey ba Dadaamiya palle una átere, adaba á walantá ba ñane duksa na an dzeba. ⁸ Edda una a dzebaa duksa, an slefanu yawe, ta ba kalkale. Dadaamiya á de vaterte ba lafa-aatare ma ge ware-aatare keni áte názena ndza a maganaa edda-aara. ⁹ Nere njá maganá ba slera ge Dadaamiya, slera á nere ba darame palle. Kure keni maa, kwa ba seke fahe á Dadaamiya, zlafe adaliye, kwa ba seke bere na a fanaa Dadaamiya.

¹⁰ Iya wá, Dadaamiya a magiyaa ñurna kwakya ge fantau ge slera-aara am dágave á kure. Ndza ya ba seke slefa haha na diyaadiya fa haha ba shagera na, ya fanaa ekte shagera ge bere, daaci emnde umele keni tá de katafke an slera ge ndera bere átekwa. Daaci bademme á emnde a ndera bere ñanna, ma ware-aatare keni a maga enkale ba shagera áte slera na á maganá ñane ge ndera bere ñanna. ¹¹ Ekte á bere wá, an fa zlauzle, ba ñane una Yaisu *Almasiihu, tá taa farka ekte á bere umele ge ñane dekideki. ¹² Ate ekte á bere ñanna, emnde umele tá de nderanu an dindar, emnde umele tá de nderanu názá-aatare an lipela, emnde umele tá de nderanu an nákwá na an dárádza jipu na. Emnde umele zlafe adaliye, ma tá de nderanu názá-aatare an hazla, antara názambakará, emnde umele ma tá de maganu an kwatsape. ¹³ Vaci tsa fáyá, ma slera á ware keni á de shebaaveka mázla-aara. Adaba vacite ñanna wá, Dadaamiya á de maresemáre ma slera á ware keni, á de fanu slera-aha ñanna ge kára emtsaade. Daaci mí de zhara gergerire á slera-aha á miya bademme tara una shagerire, antara una shagerkire keni. ¹⁴ Edda una má kára zaaka tate na ndza a maganaa ñane

wá, Dadaamiya á de vante lafa-aara. ¹⁵ Amá edda una má kára zawza tate na ndza a nderanaa njane, njane wá, kefanaakeda lafa-aara, shifa-aara wá, á de shansha, amá wá, á de enjla ba zlahhe á sa am huđe á kára.

¹⁶ Diyakurka geni kure wá, kwa ba seke bere á Dadaamiya, á njá Shedefkwe á Dadaamiya am kure emtu? ¹⁷ Ay degiya, ma a kyabanaa ware bere á Dadaamiya njanna, Dadaamiya á de kefanaakeda edda-aara keni. Adaba bere njanna, bere cuďedde ge Dadaamiya. Daaci ba kure una kwa bere á Dadaamiya njanna.

¹⁸ A darka shaitaine ge ura umele am kure, a de sláná am ervaunđe-aara geni njane gevge edda á ilmu am duniya na. Arge una njanna, a ganvege ire-aara ba seke edda una cekwa enjale-aara am ice á emnde, daaci á de shá ilmu á jirire. ¹⁹ Ya ndanaa adaba uwe una, ilmu na ta disaa emnde a duniya, una ba ucire am ice á Dadaamiya. Anjka an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Á shatertuwa ba Dadaamiya ge emnde a ilmu, am yaimyaimire na tá maganá itare. ²⁰ Anjka an puwa á ba am wakita á Dadaamiya njanna zlađe adaliye, a ba njane: Nazu tá sláná emnde a ilmu á duniya wá, baaka nampire-aara áza Yaakadada. ²¹ Adaba una njanna, ma ware edda-aara keni a galeka ire áte ura umele ba dey. Diyaweddiye geni bademme á duksa á ba ázekure. ²² Ma iya Paul, ma Apaulaus, ma Silas, bademme á njere njá á ba am erva á kure. Ma shifa, ma emtsa, duksa na anjka kina, antara una á de sawa á katafke, bademme ba náza á kure. ²³ Amá kure an ire á kure wá, kwa emnde á Yaisu *Almasiihu, Almasiihu keni njane náza á Dadaamiya.

4

Elva a slera á emnde a bela

¹ Daaci estuwa, diyaweddiye ba shagera geni njere emnde a bela á Yaisu *Almasiihu wá, nj ba emnde a slera-aara, Dadaamiya a fajjerar de sateranse nazu ndza diyarka am elva-aara ge emnde. ² Diyakurdiya geni názu á kataná zánwe áza sleslera-aara wá, ba dzayyire á ervaunđe áte slera na a faara njane. ³ Ázerwa ge iya wá, baaka lámbe-aaruwa áte názena kwa sliva kure, ma emndimagwaha tá nderita elva-ara ge dise dzayyire á ervaunđe-aaruwa keni, iya baaka lámbe-aaruwa átekwa. Ba iya an ire-aaruwa keni njananteka ya am ervaunđe-aaruwa geni dzayye ervaunđe-aaruwa. ⁴ Diyanka dekideki, má sem ba kina keni kwasau ba zlađe anjka duksa mándzawe am ervaunđe-aaruwa. Amá yá taa bánka ganakini ya cuďedde bademme. Sey á de kyáná ba Yaakadada palle shairiya-aaruwa. ⁵ Adaba una njanna, hadzalauka am elva dekideki geni kwá njanta kure názu am huđe á ura. Amá ufaufa ba náza á Yaakadada Yaisu *Almasiihu palle. Vacite na má de samsa njane, bademme á názena an shebe kina, antara názena am huđe á emnde, bademme á de sansese. Daaci ma ware keni á de galaná ba Dadaamiya adaba slera-aara, ma ndza a magaa kwakya, ma ndza a magaa ba cekwaanjudi keni.

⁶ Ya ndaase elva-aha njanna estuwa áte ire á njere antara Apaulaus na wá, ba geni kure keni kwá zharaná áte njere názena á kátá ndahana elva njanna. Názena yá kataná iya ázekure wá, ma am uwe keni dabaudába á ba áte una am wakita á Dadaamiya, geni ma ware á kure keni a galeka ire áte ura mázle-aara, a epsaweka ura umele keni.

⁷ A gakvaa ware male arge emnde? Ábi bademme á názena ka shanaa ka a vaktaa ba Dadaamiya? Ay labára kena ká gálá ire átekwa ba seke ka ganaa ba ekka an ndzedá á nj na?

⁸ Ekkure, kertenj njakurantenja am ervaunđe á kure geni shakuránsha názena kwa kataná kure bademme, an emtsa waya á kure, gakurevge slekse-aha an ire á kure. Amá njere wá, estuweka. Wayanwáya geni kwá gevge slekse-aha ba jirire am ice á Dadaamiya, lauktu watse mí de njá átirpalle antara kure am yaikkire-aara. ⁹ Njere emnde a belá á Yaisu *Almasiihu wá, yá zharán ba seke Dadaamiya a danjaraa á dem kataliya á emnde ba cakcake, nj ba seke emnde na njáteraanja shairiya a emtsa, tá de ceba shifa-aatare áte ice á zlamáha na áza emnde. Am duniya bademme ganjerevge ba seke náza ezzhara, tá ámbera eddzaka na, antara ba malika-aha keni tá zhara ba njere. ¹⁰ Njere ganjerevge ba seke uksanjwa-aha áza emnde adaba zhara á Yaisu Almasiihu, amá kure wá, kwa bántsa kure, kwa emnde a enjale adaba kwa náza-aha-aara. Njere nj emnde na baaka payde á njere, amá kure wá, kwa emnde a ndzedá, kwa emnde a dárádza, njere, nj emnde na baaka demdemire á njere. ¹¹ Se ba am kina keni á cebanjara ba lámbe, á wánjerá ba waya antara ndera, náza tsekwa á njere keni baaka, baaka há á njere keni ge njere. ¹² Njá maga mbera á njere geni njá shansha ba názu njá zuze ge we á njere. Má tá zlazlanjerzáze emnde, njere njá gater barka, ma tá fá ba lafa-ara áte njere keni ba njá fá ervaunđe. ¹³ Má emnde tá za vuwa á njere, njere njá eptsaterá an elva

lailaidfe. Nere ganjerevge ba seke dūgje áza emnde, se ba am kina keni tá zharánger ba seke názu tá de puwanve áte dūgje.

¹⁴ Ya puwakurte una ge gula hīga á kure an ñane ka, amá yá vakurte ba sawari-aha-aaruwa, adaba wayanakurwáyá an ervaunđe-aaruwa palle. ¹⁵ Ma kwa shaa ba emnde debu ge kwarakurse elva á Yaisu *Almasiihu keni wá, edda una gevge ba seke eddekure am emnde ñanna wá, sey ba palle. Eddekure ñanna ba iya. Adaba ndza ya dakurnaa ba iya zunjwe elva á Dadaamiya. ¹⁶ Daaci, táslawa á kure, gawevge ba seke iya. ¹⁷ Adaba una ñanna kina yá bela Timaute ádezekure, á de yehakuranteyeha ñane njá-aaruwa am elva á Yaisu Almasiihu. Názena á de kwarakursa ñane ba palle antara una yá anjka maganá iya am dágave á emnde a fetarfe ma áme keni bademme. Adaba ñane gevge ba seke egdza-aaruwa, slewaya-aaruwa, dzayye ervaunđe-aara áte elva á Yaakadada.

¹⁸ Kwakya emnde tá gálá ire am dágave á kure, itare ta kurken watse yá duka ádezekure ba dēkidēki. ¹⁹ Amá má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá anjka duwa ba herzhe na. Daaci yá de nanna názena ta maganaa itare emnde a gálá ire ñanna, baaka wedere-aaruwa áte názena ta ndahanaa itare, nampire wá, ba názu ta maganaa itare. ²⁰ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba Dadaamiya á ganveka sleksire-aara adaba nara á urimagwe, sey má anjka hákuma-aara am edda-aara. ²¹ Kwá kátá uwe kure kina ázerwa? Kwá kátá yá duwa an kurpe am erva emtu? Yá duwa an hairire, antara háyáva-he?

5

Shairiya á emnde a mága gwardzire

¹ Ma áme keni yá cena tá ndaha ba elva á kure geni kwa emnde a mága gwardzire, ba emnde na dabarka Dadaamiya keni tá mañka jeba á una ñanna. Adaba yá cena anjka ura am dágave á kure á zlava an mukse á eddenjara. ² Kelaa ma kwá kyuwa adaba haypa na jesarje am dágave á kure, amá kure kwá gálá ire zlafe ádaliye. Naba ngyawansenggye edda una a magaa laakire ñanna am dágave á kure. ³ Iya wá, baaka irice-aaruwa am dágave á kure, amá am ervaunđe-aaruwa wá, yá á ba am dágave á kure. Yá bakurá ba jirire: Edda una a magaa duksa estuwa am dágave á kure na, ba kalkale irice-aaruwa keni anjka am dágave á kure, áte náza-aaruwa wá, belanarbelá ya shairiya ge edda-aara zlauzle. ⁴ Ya belaar shairiya ñanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Náwa názu yá bakurná iya: naba jawammeje am dágave á kure, una ba jirire geni am ervaunđe-aaruwa iya keni yá á ba am dagave á kure, hákuma á Yaakadada Yaisu *Almasiihu anjka am dagave á kure. ⁵ Daaci ura estuwa, naba yawanánya ge Shaitaine geni a kedēkedfa vuwa-aara, amá á de shá shifa vacite na má watse Yaakadada Yaisu Almasiihu á se kyá shairiya á emnde bademme na. ⁶ Aley ni kure kwá gálá ba ire na wá, ábi una unjule-aara-ka. Emtu diyakurka ganakini egdza shahi á makala ba cekwaanjudí á naba tsantetse ukpa na an wáslá na bademme emtu? Amaana: Egdza haypa ba cekwaanjudí, á naba hyemhya am kure bademme. ⁷ Daaci sawansese emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na am dágave á kure, daaci kwá gevge emnde cudēdfē duksa á kure. Diyandiya tsa geni Dadaamiya a gakurve vatene-ka emnde cudēdfē, adaba Yaisu Almasiihu emtsamtsa adaba miya, ñane gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná am munjri á *Paska na ge miya. ⁸ Daaci zaumiza munjri á Paska á miya, amá wá, baaka shahi á makala am huđe-aara. Amaana: magaumika emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na, amá njauminja cudēdfē, magaumimága jirire.

⁹ Am wakita na ndza ya puwakurte zunjwe keni, ndza ya bakurnaba geni njauka an emnde a mága gwardzire. ¹⁰ Dzamanka iya áte emnde a mága gwardzire na ta baaka am elva á Yaisu *Almasiihu, bi emnde a fá ice am duksa á ura, bi neyle-aha, bi emnde a mága hele. Ndanka ya áte emnde a duniya bademme, adaba ká taa piyeteka una, sey má ká njeka am duniya ba dēkidēki. ¹¹ Elva-aaruwa ge iya wá, edda una ni anjka á daba Yaisu Almasiihu, mele zlafe ádaliye ni á de maga gwardzire, bi á maga wáya á duksa á ura an ervaunđe-aara bademme, bi á de maga hele, bi á pesha emnde an zlázle, bi á gev slembazla, bi á ila duksa á emnde na wá, ura estuwa njauka kerdfē, baira ba ge zá duksa keni fauka erva á kure á dem tasa palle antara ñane. ¹² Shairiya á emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu wá, una slera-aaruka, banakuránka una ñanna. Ay emnde na tá am kure keni kwá kyeka shairiya-aatare emtu? ¹³ Náza emnde na fartareka áte Yaisu Almasiihu wá, á de kyaná ba Dadaamiya an ire-aara shairiya-aatare. Ekkure wá, magaumága ba una am dágave á kure áte una a ndaasa wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Bakausbáke slemaga duksa mándzawe am dágave á kure na.

6

Dawánka shairiya á kure á deza emnde a duniya

¹ A ba iya wá: má tsekwaatsekwa dagala am dágave á kure, kelaa ma kwá dándá á deza emnde á Dadaamiya ni, kure kwá de puwa ugje áza emnde na fartarka áte Yaisu *Almasiihu dɛkideki na wá, una ni ba shagera? ² Diyakurka ganakini anƙwa á sawa sarte umele, watse tá de kyáná ba emnde á Dadaamiya shairiya á emnde a duniya na baɗemme emtu? Má watse kwá de kyáná kure shairiya á nalgaadama ni, kwá dzegwánka ba egdza shairiya cekwaangudí emtu? ³ Diyaweddiye una ba shagera: am sarte ɗanna, ba malika-aha á Dadaamiya keni watse mí de kyáná ba miya shairiya-aatare. Máki estuwa, labára mi kyeka shairiya á miya á ba am zamane á miya na keni? ⁴ Daaci má jerje lámare á duniya am dágave á kure wá, kwá dándá elva ɗanna á deza emnde a duniya na baaka slera-aatare dɛkideki am aiklaisiya na, geni tá de kyáná itare shairiya á kure emtu? ⁵ Jeba á una wá, zherwe jipu. Há! Ba palle keni baaka slɛnkale am dágave á kure geni á tsanaatse elva am dágave á emnde a fetarfe emtu? ⁶ Kwa emnde a fetarfe ni kwá de puwar ugje ge ire á kure áza emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu, una ni ba shagera? ⁷ Ge jirire wá, anƙwa haypa á kure baɗemme, ma kwá de puwa ugje ɗanna á ba áza emnde á Dadaamiya keni. Una ɗanna á márá ba tsafsaɗire á kure áte barama á Dadaamiya. Ma ura a magakte kelaadire, ma a ilu duksa á ɗa keni, shagera ba farvaunɗe, arge dá ura á dem shairiya. ⁸ Baira dɛme, kure keni kwá maga ba kelaadire ɗanna tsa am ekte ge emnde umele, kwá anƙwa zlerma duksa-aatare ma gakurevge ba egdzar mama-aha am elva a Yaisu Almasiihu keni. ⁹ Diyakurka geni baɗemme á emnde a mága kelaadire tá taa demka á dem zlanna á Dadaamiya emtu? Jawanaaveka ge unɗule a jirire: Emnde a mága dákarire, emnde a kyula hele, emnde a mága gwardzire, an emnde na tá zlava an zála ba seke itare ákurá mukse, ¹⁰ zlaɓe ádalije neyle-aha, antara emnde a fá ice am duksa á ura, emnde a mbazla, emnde a pasha ura an zláze, ira emnde a za baráma, baɗemme á kelaade-aha ɗanna, itare tá shánka zlanna á Dadaamiya. ¹¹ Emnde umele á kure, njá-aatare ndza ba estuwa werre. Amá kina wá, aɗaba zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, kwá an bara áza Dadaamiya, a gakurve emnde-aara, a gakurve emnde cuɗeɗɗe an hákuma á Shedeɗkwe-aara.

Dadaamiya nderaaka urimagwe ge mága dakarire an vuwa-aara

¹² Ta bántsa emnde umele á kure: ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa baɗemme gevge ba halál. Una ba estuwa, amá wá, duksa baɗemmeka una watse emtake áte itare. Iya keni yá slaslán ba estuwa geni ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa baɗemme gevge ba halál ge iya, amá wá, yá eksarka dɛkideki gev náve á duksa umele. ¹³ Kwa bántsa kure zlaɓe ádalije: náza za wá, ba ge zana á dem huɗe, huɗe keni ba ge za náza za á demkwa. Una keni ba jire ba estuwa. Ay degiya, vacite umele, tara huɗe antara náza za ɗanna baɗemme tá de keɗa baɗemme. Ay vuwa á urimagwe keni Dadaamiya a nderán ge mága dakarire an ɗane emtu? A'aa estuweka, Dadaamiya a nderami ba ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, Yaakadada keni ge vuwa á urimagwe, aɗaba á námiya ba ɗane. ¹⁴ Dadaamiya wá, tsantetse Yaakadada Yaisu am faya, á de tsamitetse miya keni an vuwa á miya baɗemme an hákuma-aara.

¹⁵ Diyakurka ganakini vuwa á kure ubiya á Yaisu Almasiihu emtu? Mí dzegwándzegwa tevaa ubiya á Yaisu Almasiihu, mi de jaterme an vuwa á záware emtu? Una á taa gevka dámmaru. ¹⁶ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a demaa am mukse záware, garevge ba vuwa palle antara ɗane. Una wá, a ndaana wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Emnde buwa ɗanna, tá gev ba vuwa palle. ¹⁷ Ba duksa palle ge edda una a vante ervaunɗe-aara ge Yaakadada keni, ɗane, tá an Yaakadada, tá gev ba palle am shifa-aatare.

¹⁸ Aɗaba una ɗanna, camarauka tate á gwardzire dɛkideki. Nja á haypa na á maganá urimagwe na, baɗemme á taa gevka palle antara vuwa á edda-aara, amá edda una a de magaa gwardzire wá, a maganta ba ɗane kelaadire ge ire-aara. ¹⁹ Diyakurka geni vuwa á kure bere á Shedeɗkwe Cuɗeɗɗe emtu? Shedeɗkwe Cuɗeɗɗe na a vakurtaa Dadaamiya na á njá am kure. Kwá kwaraná kure-ka vuwa á kure. ²⁰ Dadaamiya a varakurse an duksa na jauje ge ndzeɗa á urimagwe. Aɗaba una ɗanna, an vuwa á kure baɗemme, magaumága ba názena ni kwá zleba ba Dadaamiya palle an ɗane.

7

Elva áte nika

¹ Nawmbare jawápa á ndáva á kure, ndza kwa puwite áte nalmesheri á kure: Ate iya wá, máki zhele á camareka tate á mukse ba dekidéki keni ba shagera. ² Amá adaba sabaaba á gwardzire wá, ambane ma ware keni á gá mukse palle, mukse keni á de gá zhele geni nane tá njá kerde. ³ Daaci sey zhele á vante wedere-aara ge mukse-aara, mukse keni á yanveka wedere-aara ge zhele-aara. ⁴ Adaba baaka hákuma á mukse arge vuwa-aara, á kwaraná zhele-aara. Ba estuwa ge zhele keni, baaka hákuma á zhele arge vuwa-aara, á kwaraná ba mukse-aara. ⁵ Daaci kure, tara zhele an mukse, piyawapteka dekidéki am dagave á kure, sey má zlakuruzle am ndáhá geni kwá de njá gergere am sarte cekwaangudi, geni kwá yeka áza Dadaamiya. Am iga-aara wá, jawammeje zlafe adaliye geni a mbedakuraaka Shaitaine á dem haypa, adaba cekwire á farvaunde á kure.

⁶ Elva na yá ankwá bakurná iya na wá, gevka laarire, yá kátá bakurá ba ni ma ura-ara keni ba shagera ba una á ekseaa edda-aara. ⁷ Ate iya wá, yá kátá emnde badfemme tá njá ba seke iya. Amá á taa gevka, adaba ma ware keni á ba an názena a wayanantaa Dadaamiya; ge ura umele á vante waya nika, ge umele á vante ndzedá ge nja an ire-ara ba nane palle.

⁸ Kina wá, yá elvan ge emnde na zlafe gareka nika na, antara njwasha na a kedaa zála-aha-aatare; itare wá, shagera tá njinja ba seke iya. ⁹ Amá má kwá taa kwaruka vuwa á kure wá, ambane kwá nguda nika. Ngulme ba una njanna arge njá an mbagerire ba kelaazare.

¹⁰ Ge emnde na tá an nika zlauzle wá, una elva-aaruka, a fakuraara ba Yaakadada, geni mukse, a tegaraaveka dekidéki an zhele-aara. ¹¹ Má gevge ni tegaraavetege an zhele-aara wá, sey á njá baaka zhele, bi á se mela antara zhele-aara. Ba estuwa ge zhele keni, a belanaaka mukse-aara dekidéki.

¹² Náwa una wá, yá ndahater ge jugená á emnde umele: una Yaakadada-ka, yá baterná ba iya: máki ankwá zhele na fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, an mukse na fetareka, a belanaaka mukse-aara. ¹³ Ba duksa palle ge mukse na fetarfe, máki á mba á zhele na fetareka, má zhel njanna wayaawáyá an mukse-aara, a njinja am mba á zhele-aara. ¹⁴ Ya ndahanaa adaba una ka, adaba zhel njanna zlafe fetareka na, nane keni ba gevge cufedde adaba mukse-aara. Mukse keni má zlafe fetareka, nane keni ba gevge cufedde adaba zhele-aara. Má baaka una wá, egdzara-aatare tá gevka cufedde, amá estuweka, egdzara keni ta cufedde-aha. ¹⁵ Amá má gevge ni edda una fetareka na á kátá tegaava an slefetarfe wá, naba vawanteva baráma. Daaci una jauje na, ma mukse, ma zhele keni am iga á lámare njanna, nane gevge ba egdza zhele, adaba Dadaamiya a dahákur geni kwá njinja an hairire. ¹⁶ Ekka mukse, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelye zhele á nj emtu? Ma ka zhele keni, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelye mukse á nj emtu?

Ma ware keni a njinja á ba áte njá-aara na a dahanaa Dadaamiya

¹⁷ Duksa palle wá, ma ware keni a eddaba barama á Dadaamiya áte una á maranná nane, a tatayeka gev seke ura umele, a tsaatse á ba áte njá-aara njanna ndza a dántaa Dadaamiya am kwa na. Kwaya njane názena yá fateraare ya ge aiklaisiya-aha na ma tá áme keni badfemme. ¹⁸ Má ura a shaa d'aha á sawa áza Dadaamiya am sarte na an belá am shedekwe, a eptseka elva, a tsaatse á ba áte njá-aara njanna. Edda una a dántaa Dadaamiya am sarte na zlafe demka am shedekwe keni, a dzameka elva a dem shedekwe mázla-aara. ¹⁹ Ma edda una demka am shedekwe keni, dem shedekweka una duksa, edda una an belá am shedekwe keni, dem shedekwe hyepka ba názara keni. Duksa yaikke wá, sey ba dába názu a ndahanaa Dadaamiya. ²⁰ Daaci ma ware keni, a tsaatse á ba am tate-aara na ndza a dántaa Dadaamiya am kwa ge se d'aba njane na. ²¹ D'aha á Dadaamiya a de beráká am návire emtu, geni ká se d'aba njane? Má estuwa, dzameka ire á návire mázla-aara, amá máki jerje pute umele geni ká gevge egdza zhele wá, una keni ba shagera ge ekka. ²² Yá ndahaná adaba uwe dzameka ire, adaba má ura am návire, Yaakadada a d'ante geni á d'aba njane, edda-aara gevge ba seke egdza zhele áza Dadaamiya. Ba estuwa ge edda una á kwaraná njane ire-aara am duniya na keni, má a dántaa Dadaamiya geni á d'aba njane, edda-aara keni gevge náve á Yaisu *Almasiihu. ²³ Dadaamiya á varakurse an duksa yaikke jauje ge ndzedá á urimagwe, daaci gawevka náve-aha á emnde dekidéki. ²⁴ Estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ma ware á kure keni njawinja á ba am tate na ni ndza a d'akurtaa Dadaamiya átekwa na, njawinja ba estuwa á katafke-aara.

Elva a emnde na zlafe gareka nika an mukse na a kedaa zhele-aara

²⁵ Ate elva a gyaale-aha, antara dawale-aha wá, una wallá ya cenaná áza Yaakadada, wallá uwe, yá vakurte ba sawari-aaruwa. Diyakurdiya geni Yaakadada a magiyaa njurna, ganevge ura-aara, daaci hyainevhye geni kwá cena názu yá bakurná iya.

²⁶ Aɔɔaba kwakyire á wahála na yá zharaná ya na wá, má ura á njá ba estuwa keni mándzaweka, a ba iya. ²⁷ Daaci ekka edda una ká an nika á ɔa zlauzle wá, tatayeka ica nika á ɔa. Amá ekka edda una zlaɔe ɔgudɔaɔka nika wá, sleka elva á nika mázla-aara. ²⁸ Ma ká gá mukse keni mándzaweka, ma gyaale keni máki á de gá zhele haypa-ka, amá duksa palle wá, emnde na garega nika na wá, aɔkwa wahála ázetare ma vaatara keni. Daaci yá kátá iyakurse á ba am wahála ɔanna.

²⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya wá, náwa zamáne á miya na á de haraaka kwakya mázla-aara. Daaci kure emnde na kwá an ɔwasha keni, magawanaamaga duksa ge Dadaamiya ba seke kwa baaka an ɔwasha. ³⁰ Kure emnde na kwá am laruwa keni, gawevge ba seke ndza shakurka emtaɔkire; emnde na tá am geɔa, a zhararzhára higa-aatare ba seke hyefka duksa; emnde a shákwa kazlaɔa á duniya keni a garevge ba seke baaka duksa-aatare. ³¹ Daaci baɔemme á názena á maga slera á ba an kazlaɔa á duniya na, fauna ire á kure átekwa, aɔaba duniya na á de zle.

³² Wayanka kwá hyá lyuwa an duksa umele ɔfekideki. Edda una gaaka mukse, ɔane á fá hyema á ba áte názu á kataná Yaakadada, á kátá maga ba názu á de hayánháya Yaakadada. ³³ Amá edda una an mukse wá, estuweka. ɔane á shuɔɔula ba kazlaɔa á duniya geni á geɔantegeɔa mukse-aara an ɔane, ámbera á dzámá slera á Dadaamiya keni. ³⁴ Daaci ɔane ire-aara gevge bubuwa. Ba duksa palle ge ɔwasha keni. Mukse má gaaka zhele ba ɔfekideki, antara una zlaɔe gyaale wá, itare ire-aatare á ba áte namaari á Yaakadada, tá tataya vante ire-aatare, antara ervaunɔe-aatare baɔemme ge Dadaamiya. Amá mukse á zhele wá, ɔane á hyá lyuwa á ba an kazlaɔa á duniya, á kátá á geɔante zhele-aara an ɔane. ³⁵ Baɔemme á elva-aha na, yá tsakan ge piyakurte duksa umeleka, yá kátá ba njá á kure, yá kátá kwá maganaamaga názu zlaya, ira kwá vante ire á kure baɔemme ge Yaakadada.

³⁶ Kina wá, mí ndáhá elva á dawale, má tá kátá pákyáva an gyaale na á shebaná ɔane. Amá má ervaunɔe-aara ndunde gyaale ɔanna, diyeddiye geni ba gyaale ɔanna keni á de zlaɔa ervaunɔe-aara kwakya áte una ɔanna, ervaunɔe-aara á kátá ba tá ɔgudá nika an gyaale, daaci baaka haypa am huɔe-aara ɔfekideki, ba á gá gyaale-aara, a piyaraterdeka názu njarantenja am ervaunɔe-aatare. ³⁷ Áma máki egdza dawale njantenja am ervaunɔe-aara geni á pekyá ge sheba gyaale mazla-aara, baaka sawari á emnde umele am huɔe-aara, a tapanaa ba ɔane am vuwa-aara geni á dzegwándzegwa nja estuwa, á ɔnanaɔa vuwa-aara, daaci ma gaaka mukse keni a magaa ba shagera. ³⁸ Jirire á elva ɔanna wá, edda una gaaka mukse keni a magaa duksa shagera, amá áтира ba edda una má gaaka mukse na.

³⁹ Ge mukse á zhele, am sarte na zlaɔe zhele-aara aɔkwa an shifa, an piya ganakini á pakyaava an zhele-aara, á de gá umele, sey má keɔaakeɔa zhele lauktu mukse á gevge egdza zhele; amá keni sey á de gá ba slefetarfe seke ɔane. ⁴⁰ Amá áte iya wá, á de shá higa kwakya má á njá an há-aara mázla-aara, arge una á de ga zhele umele na. Iya keni yá tama a binaa ba Sheɔekwe á Dadaamiya.

8

Elva a za názu ta icanante ge hele

¹ Kina wá, mí habaza elva a hyuwa na tá icanante ge hele na. A ba kure, baɔemme á miya diyamidiya jirire á elva ɔanna, una ba jire. Ay degiya, diya ɔanna á dá ura á dem kuraavire, sey ba wayavire palle una á dá emnde a fetarfe á de katafke. ² Má bánba edda-aara, iya wá, diyandiya duksa mázle-aara, ɔane zlaɔe shanka ɔane eɔkale á jirire. ³ Amá edda una aɔkwa á ɔaba Dadaamiya áte waya á ervaunɔe-aara wá, ɔane an diya áza Dadaamiya.

⁴ Ate elva a zá názu tá icanante ge hele wá, kwá kátá yá bakurá uwe? Náwa, baɔemme á miya diyamidiya geni zhera ba hele tá maganá emnde am duniya na, baaka námpire-aara. Diyamidiya zlaɔe ádaliye geni Dadaamiya wá, buweka sey ba palle. ⁵ Gevge wá, duksa-aha na áte samaya, una áte haha, kwakya názu emndimagwaha tá kezlater ugje ba seke dadaamiya. Kwakya duksa-aha na garevge dadaamiya-aha áza emnde umele am duniya. Duksa-aha umele kwakya garevge ba seke Yaakadada-aha arge emnde. ⁶ Amá ázemiya wá, baaka Dadaamiya umele sey ba palle, Eddemiya na duksa baɔemme a nderanaa ba ɔane, shifa á miya, a nderamiya ba ɔane, mi emnde-aara. Yaakadada keni sey ba Yaisu *Almasiihu palle, Dadaamiya ndza a nderaa duksa baɔemme áte erva an ɔane; shamiyánsha shifá kina aɔaba ɔane.

⁷ Amá kure, emnde umele á kure zlaɔe diyarka jirire á elva ɔanna, geni baaka námpire á hele ɔfekideki na. Daaci má tá aɔkwa zá názu ta icanante ge hele wá, kertenj tá fetarfe am ervaunɔe-aatare geni itare keni tá á ba am hele ɔanna. Ya ndahanaa

adaba uwe una, adaba emnde ñanna ndza mbarsembe mága hele ba estuwa, mele zlafe ádalíye keni zlafe gyarebka am elva á Dadaamiya. Daaci itare ma ta zu vaatara hyuwa ñanna keni, tá fetarfe á ba an jirire am ervaunđe-aatare geni ta magaa duksa shagerka. ⁸ Má ge jirire wá, á badzámiya náza za-ka an Dadaamiya. Ma zamiyuze keni á sagamika, ma zamika keni baaka názu á gula áte miya.

⁹ Ekkure wá, kwá kwaraná kure ire á kure, ge zá názu kwá kataná kure. Amá wá, magaumaga enkale, geni a mbedeka edda una zlafe gyebka am fetarfire na adaba kure. ¹⁰ Amaana: ba seke edda una zlafe gyebka am fetarfire na, máki á zhara ka edda una gyakebgye na, ká ankwá njá am tate á maga hele, ká ámbera zá duksa á hele, daaci fakanemfa ndzedá am vuwa ge ñane na zlafe gyebka am fetarfire na, ge eptsá á dem hele ka emtu? ¹¹ Daaci diyeddiye ba shagera geni ñane ñanna zlafe gyebka am fetarfire á eptsá á dem kataliya na wá, adaba ba ka na gyakebgye na. Ay degiya egdza emmeña ba ge ekka, Yaisu *Almasiihu a yaa shifa-aara adaba ñane. ¹² Má nja á kure ba una wá, kwá ankwá maga kelaadire áte egdzar mama-aha á kure na zlafe gyarebka am fetarfire na; an una ñanna, kwá ankwá puwaterpuwa á dem dzámá ire. Diyaweddiye geni kwá magaterán ge egdzar mama-aha á kure-ka palle kelaadire ñanna, amá kwá maganán ge Yaisu Almasiihu. ¹³ Máki watse á mbede egdza emmerwa adaba názu ya zuwa iya á dem huđe, ambane yá zeka hyuwa ñanna, geni a vananteka ektápaare ge egdza emmerwa.

9

Slera á slebelá an názu á zlayán ge ñane

¹ Ba iya na kwá ankwá zharizhárá na keni wá, ábi yá kwaraná ba iya ire-aaruwa. Emtu ya slebela á Yaisu *Almasiihu-ka emtu? Ndza nanánka Yaisu Almasiihu an ice-aaruwa ñgayye emtu? Ekkure na náwa gakurevge emnde a fetarfe na keni barka ba slera na ya magannaa ya ge Yaakadada ka emtu? ² Ma hyainefka slebela áza emnde umele keni wá, ázekure wá, hyainefhye. Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaakadada keni á márá ba jawapa ganakini ya slebela á Yaakadada Yaisu Almasiihu, kwa jesaere na keni adaba slera na ya magannaa iya. ³ Yá de baterá ba una ya ge emnde na tá ankwá á habaza názu am iya na. ⁴ Adaba slera na ya maganaa ya am dágave á kure na, zlayika ge yá zuze, yá shushe áte kure emtu? ⁵ Emtu ta piyite an piya ge iya ga mukse, geni ma andze njá ja dába kerde an mukse-aaruwa ge mága slera á Dadaamiya, seke una tá ankwá á maganá tara Piyer, antara emnde a bela umele, an egdzar mama-aha-ñara ge Yaakadada na emtu? ⁶ Emtu kwa dzeranjerse ba ñere njainje antara Barnabas geni njá gelaná ba ñere ire á ñere emtu?

⁷ Ndza kwa cenáncena ser palle, geni zhel sawji ankwá á wavanu ge larde ni á gelaná ba ñane ire-aara? Á ba á jerje sleherdá, á maga slera am fe, amá má magaumaga duksa áte fe wá, á feka áte we-aara? Emtu ankwá suni na á piyá walda ni á sheka uba áte dabba-aha na á piyaná ñane?

⁸ Emtu garáva-aha ñanna ya tsakese ba názena tá ankwá á slaslaná emndimagwaha emtu? Una, á ba am *tawraitá keni mi ndaha ba una. ⁹ Ankwá an puwa am tawraitá á Muusa, a ba ñane: Ngudanaanuka *japa ge we á dalau na ankwá á maga slera na, á bina. Emtu Dadaamiya a ndahese una á ba áte dalau ba jirire emtu? ¹⁰ Ba jirire, Dadaamiya á tsaka elva-aha ñanna á ba áte miya. Sleherdá wá, á maga slera-aara an tama. Ba duksa palle ge emnde na tá gyega hiya keni, shagera jipu geni ta fetefa tama áte názu zlaya-aatare ge itare keni. ¹¹ Ay náwa ñere ña se hyanme elva á Dadaamiya am kure ba seke ta hyanme wulfe am fe. Daaci máki ñere njá liyiya ba kazlaña á duniya na am erva á kure ge zuze á ñere, una mándzawe emtu? ¹² Má zlaya á emnde umele ge sha náza zuze-aatare am erva á kure, sakwa ñere emtu? Má áte jirire wá, zlaya á ñere ge ñere keni, amá nja ba palása na njá ankwá maganá ñere na, ba njá farvaunđe, ndavañerka ñere geni kwá melanjerumele, njá kuva ba ni a eptsarka emnde na tá se cena labaré á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na.

¹³ Diyakurdiya emtu geni emnde na tá maga slera am mashidi, á gelaterá ba názu emnde tá danán ge Dadaamiya á dem mashidi? A ba am mashidi ñanna zlafe ádalíye: Emnde na tá maga slera á ica dabba keni tá á ba an dza-aatare am hyuwa ñanna? Diyakurka una ñanna emtu? ¹⁴ Náza á emnde a bálá waazu keni ba estuwa. A ba Yaakadada an we-aara: Náza njá shifa á emnde bálá elva-aaruwa á segashe á ba am slera-aatare. ¹⁵ Jirire tsa, aley keni iya katanka ya názu yá njá shifa-aaruwa an ñane áte una ñanna. Ba kina keni, banakuránka una ge kátá duksa ázekure. Una ma yá emtsa keni, ya hayaa ba una ñanna, arge una tá kedínaakeda názu yá gedá átekwa na. ¹⁶ Yá shánka zleba adaba yá bálá labaré á higa, elva a Yaisu Almasiihu, una gevge laarire áte

iya, má yá báleka, watse laruwa ge iya. ¹⁷ Ma andze ya ekseaa ba iya an ire-aaruwa slera ñanna wá, ma yá ndava mbera-aaruwa keni. Amá una estuweka, a fiyaara ba Dadaamiya ge iya. ¹⁸ Ay wá, ázara kena mbera-aaruwa ge iya? Mbera-aaruwa ge iya wá, ba yá balaterá elva á Yaisu Almasiihu ba dey ge emnde, yá liyeyeka názu á zlayizláyá am slera-aaruwa.

¹⁹ Iya, yá kwaraná ba iya ire-aaruwa, ya náve á ura-ka. Amá ya ganvaa ba iya ire-aaruwa ba seke ya náve á emnde baɗemme, geni yá sá emnde ba kwakya áseza Yaisu *Almasiihu deydey á ndzeɗa-aaruwa. ²⁰ Diyandiyá tsa ganakini yá kwaraná ba iya ire-aaruwa am názena á ndahaná *tawraitá á Muusa, amá má yá am dágave á Yahudiya-aha wá, yá njá áte njá á Yahudiyire, geni a fartaarfe itare keni áte Yaisu Almasiihu. Má yá áza emnde na tá ankwá ɗaba náde á Yahudiya-aha baɗemme áte laarire na, iya keni ba yá eɗɗaba antara itare, geni yá gatervege emnde á Yaisu Almasiihu. ²¹ Zlaɓe ádaliye: Má yá am dágave á emnde na diyarka tawraitá á Muusa ɗekiɗeki na keni maa, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una á bánka ni janaaveje áte tawraitá á Dadaamiya, una estuweka, aɗaba fanansaarfe ge una a ndasaa Yaisu Almasiihu na. Amá yá magán ba geni a shanátersha ge ɗaba Yaisu. ²² Ba estuwa ñanna zlaɓe ádaliye, má yá am dágave á emnde na zlaɓe gyarebka am fetarfire, iya keni yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una ma yá am dágave á emnde na nja-aatare estara keni, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare, geni yá liyelye emnde umele am itare an jeba á pute-aha ñanna. ²³ Baɗemme á una ñanna, yá magán ba geni a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am sleɗe baɗemme, geni iya keni yá de shánsha dza laɗa-aaruwa am huɗe-aara.

²⁴ Diyakurdiya emtu geni má emnde tá ankwá degeza zhágade geni á de icaná ware ire, emnde kwakya una tá zhágade, amá sey ba emnde na ta ica ire una tá liyi duksa? Daaci kure keni wawauwáwa ba seke náza-aatare, kwá de shánsha názá á kure keni. ²⁵ Baɗemme á emnde na má watse tá de zhágade na wá, ma ware-aatare keni á njesa, á sala vuwa-aara ba kelaazare geni a mbesmbe vuwa-aara, lauktu á de icaná ɗane ire vaci lámare. Baɗemme a wawa-aatare ñanna wá, ba geni tá shánsha zleba á hare palle. Amá miya wá, wawaumiwáwa am slera á Dadaamiya geni mí de shánsha *ɗanƙaula na á zleka ɗekiɗeki na. ²⁶ Aɗaba una ñanna, iya wá, yá zhágade á ba á de katafke. Zlaɓe ádaliye, ya ba seke eɗda una ni ankwá á ja ɗeɗekwa na, amá wá, yá jeka á dem kaamba ba dey. ²⁷ Iya ya ba seke sleja ɗeɗekwa, a ba iya na wá, amaana: Yá hereka vuwa-aaruwa ɗekiɗeki, sey ba yá kwarukware vuwa-aaruwa ma vaatara keni, geni iya eɗda á balaterán ge emnde vatena, a de velyariseka á degáshe aɗaba hyaineƙa.

10

Gawevka emnde a mága hele zlaɓe ádaliye

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanka kwá viyanaaviya názena ndza a shaa eggye-aha a miya werre am sarte na ndza tá antara Muusa. Dadaamiya ndza a shebatervehe baɗemme-aatare am kumba am sarte na tá átira zlála; baɗemme-aatare, baaka una ndza ebzuka Haye Kyanje na. ² Am zlála-aatare am kumba, ira degashe-aatare am guwa ñanna, ndza ba seke magarteraamaga bapɗisma geni tá gevge emnde á Muusa á ba an jirire. ³ Itare baɗemme, ndza baaka una zauka ɗafa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sa am samaya na. ⁴ Baaka una shauka yawe na ndza a vatertaa ba Dadaamiya an hákuma á Sheɗekwe-aara á segáshe á sawa am palaha na, baɗemme-aatare ndza sharushe yawe ñanna. Palaha na ndza a ngyekwateraa Dadaamiya ñanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. Njane ndza ankwá antara itare ba kelaazare. ⁵ Aley, nja ba una ñanna baɗemme na, ndza kwakya emnde am dágave-aatare hayáterka Dadaamiya aɗaba shagerkire á mága-aatare. Aɗaba una ñanna, zateruze ɗuniya á ba am kaamba.

⁶ Daaci baɗemme á una ñanna, á bamiyá ba elva ge miya keni, geni kataumika jeba á hala ñanna ta maganaa itare werre na. ⁷ Gawevka emnde a mága hele zlaɓe ádaliye seke una ndza ta maganaa itare werre, daaci ta puwetehe am wakita á Dadaamiya geni emnde njarinja á katafke á hele, tá ankwá ezza, tá ámbera eshsha, daaci ta tsetehe tá shekela á bina. ⁸ Magauka gwardzire seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci ta naba matsehe, emnde debu kul buwa ju keye una ta keɗaa áte váha palle na. ⁹ Adaliye, tatayaumika gyá hala á Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde ñanna werre, aɗaba una ñanna a cebateraaha ge záhe na. ¹⁰ Zlaɓe ádaliye, magaumika dugune áte Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci a naba keɗateraaha ge Dadaamiya á kya erva an malika na á belaná á de ceɓa emnde na.

¹¹ Baɗemme á lámare na ndza a shaa itare na wá, ba ge faterem am vuwa ge emnde umele geni itare wá, a magarmága enƙale. Ta puwete am wakita á Dadaamiya, ge fami magiya ge miya emnde na mi herzhe an kataliya á zamane na. ¹² Daaci faufa hyema

ba shagera, sakwa edda una ñane á tapán ba seke ñane wá, tsaatse ba shagera na, sey á fa hyema ba shagera geni a mbedecka. ¹³ Lámare na á badakurá shaitaine an ñane bademme na, ndza a fantau vateneka. Emnde umele keni ndza ta bashaa ba una ñanna. Dadaamiya wá, ñane dzayye ervaunđe-aara am názu ndza a ndaase ñane bademme. Á de belanaaka ðekideki geni á shakursha názu á jauje ge ndzedá á kure. Báda á shaitaine wá, á ba anjka, amá ma á shakur vaatara lámare ñanna keni, Dadaamiya á de vakurte midalire, á de magakurná ba ñane puta, geni á fertakuraferta an ñane.

¹⁴ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, gawanápteka ðekideki ge elva á mága hele. ¹⁵ Elva-aaruwa ba una ge kure, wallá kwa egdzara-ka, uweka, lawanaale ba kure elva-aaruwa ñanna, tara jirire an fida keni. ¹⁶ Slawanaasle á ba áte náza sha na mi gan barka ge Dadaamiya argena má mi za dfa á Yaakadada na. Má mi eksante, mi shuhe na wá, gamiyevka palle antara Yaisu *Almasiihu adaba uzhe-aara na ndza a puwanvaa ñane na emtu? Adaliye, má mi kezlanve dfa mi ezza na wá, gamiyevka palle antara Yaisu Almasiihu adaba shifa-aara na ndza a yanaa ñane na emtu? ¹⁷ Dafa wá, ba ðagwala palle, amá mi kwakya mi zá ba una ñanna; amaana: am kwakya á miya ñanna wá, gamiyevge ba seke ura palle.

¹⁸ Zharauzhára áte una tá anjka maganá emnde a *Iseryiila: Tá icanante dabba ge Dadaamiya áte tate-aara seke una a kwaratersaa ñane, daaci emnde na má zaruze hyuwa ñanna, bademme-aatare garevge emnde á Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁹ Kwá á ba á cenáncena ndza názu yá anjka bakurná iya na? Emtu kwá cenán ba seke hyuwa na tá icanante ge hele keni duksa emtu? Ba hele ñanna ðeme, duksa á jirire emtu? ²⁰ Una duksa á jirireka ðekideki. Arge una ñanna, názu yá bakurná iya wá: Má emnde na zlafe ðabarka Yaisu *Almasiihu ta icataa duksa wá, tá vante ge Dadaamiya-ka, amá tá vaterete ge jini-aha. Adaba una ñanna, wayanka kwá gev palle antara jini-aha. ²¹ Una á taa gevka ðekideki, kwá de shá názena ni tá fater ge jini-aha, ádaliye kwá se sha una á katafke á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Zlafe ádaliye: Kwá dzegwánka de zá názena tá gyater ge jini-aha, kwá se zá náza á Yaakadada Yaisu Almasiihu keni ba kure. ²² Má gevge ni mi magán estuwa wá, mi kátá elva á Yaakadada, emtu kwa kurken mí januje an ndzedá emtu?

Ma am uwe keni magaumága adaba hairire á emnde umele

²³ A ba emnde umele á kure: Ábi duksa bademme gevge ba halál? Una ba jire-aatare. Amá wá, duksa bademmeka una watse emtake áte miya. Ta bántsa itare: Anjka baráma á mága ma uwe keni. Ay degiya, duksa na watse á melamiyuka ðekideki ge dfa Dadaamiya keni anjka. ²⁴ Ma ware á kure keni magaumága názena ni watse emtake áte emnde umele, zharauka názu watse emtake ba ge kure palle na. ²⁵ Bademme á hyuwa-aha na tá anjka valaná am kwaskwe wá, ma ndza ta icanante ge hele keni ndaveka ka, dzameka ire átekwa ðekideki, ká naba esshekwa, ká de ezza duksa á ña. ²⁶ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: Haha, antara názu átekwa bademme ba náza á Yaakadada.

²⁷ Ma a ðahakte vaatara ura á ña na zlafe fetareka áte Yaisu ge de za náza za am mba-aara keni, má ba eksakaarekse duwa wá, ndaveka, dzameka ire áte náza za ñanna ðekideki, ká naba ezza. ²⁸ Amá má a se balaksehe ge ura umele geni hyuwa ñanna ndza ta icanante ge hele wá, naba yanya, zeka mázla-aara, adaba á de sha shunpula edda una a se balaksefale na. ²⁹ Ya ndaaná adaba uwe una: Yá kuva ba názu watse á de dzamaná ñane na. Ekka wá, yá kuva náza á ña ka mázla-aara.

Bánka zlafe: Má ba mbate duksa bademme ba halál, ay labára yá zeka adaba edda una a se balisebála na?

³⁰ Bánka zlafe ádaliye, a ba ka: Má ba ganarge maduwa ge náza za-aaruwa an zhera á Dadaamiya, labára tá tsakiyaare elva arge názu ya magari maduwa lauktu yá ezza?

³¹ Duksa yaike na yá bakaná iya wá: ma ka ján vaatara ire an náza za, bi náza essha, ma ká maga ba uwe keni, emmága á ba áte una ni watse emnde bademme tá de zleba Dadaamiya adaba ekka na. ³² Ma am uwe keni magaumága á ba áte una ni watse kwá de magateránka emtanjire ge emnde umele an ñane, ma ge Yahudiya-aha, ma ge emnde a fetarfe, ma ge emnde-ara keni egdzara á nálgaadama bademme. ³³ Magaumága á ba áte una yá anjka á maganá iya na. Am názu yá maganá ya bademme wá, yá anjka wava geni a gevge áte shagerire, emnde keni tá de hayánhaya. Yá manka názu watse emtake ba ge iya palle na, amá yá maga názu watse emtake áte emnde bademme, geni itare keni a lyarlya shifa-aatare áza Dadaamiya.

11

¹ Dabaufába ba sera-aaruwa, ba seke una iya keni yá ankwá fábá sera á Yaisu *Almasiihu na.

Fáda ire á nwasha á katafke á Dadaamiya

² Iya yá zleba ba kure, adába danseka am ire á kure am názu kwá maganá kure bademme, kwá ankwá maga ba názu ndza ya bakurnaa iya na. ³ Amá náwa názu yá kátá kwá diyeddiye zlafe adaliye: Yaisu *Almasiihu wá, ire ba njane arge zala bademme, zhele keni ire ba njane arge mukse, Dadaamiya njane ire arge Yaisu Almasiihu. ⁴ Má zhele á njala áza Dadaamiya, bi ankwá á mbedateru elva na ndza a shanaa njane áza Dadaamiya ge emnde wá, sey á eksevarekse dzakwa emtsaade. Má magaaka una njanna wá, a epsawaa Yaisu Almasiihu na ire arge njane na. ⁵ Amá mukse wá, estuweka. Má mukse ankwá á njala áza Dadaamiya, bi ankwá á mbedateru názu a shanaa njane áza Dadaamiya ge emnde, an ire dey, njane keni ankwá á epsawa zhele-aara na ire arge njane na. Nane gevge ba seke mukse na a sehese ire na, una zherwe jipu. ⁶ Ha! Má mukse njanna wayaaka fáda ire, labára á icanvaareka, bi á sehesehe úgje njanna ba fekiðeki? Ay degiya, una duksa zherwe náza enndaaka. Daaci má estuwa, sey mukse á fadefefade ire-aara.

⁷ Amá ge zhele wá, má ankwá á njala áza Dadaamiya wá, á fáfeka ire. Adába Dadaamiya a nderaa zhele áte ndera-aara ge njane, zhele á mara yaikkire á Dadaamiya. Amá mukse wá, á mara ba yaikkire á zhele. ⁸ Diyamidiya geni Dadaamiya ndza sanseka zhele am vuwa á mukse, amá ndza a sanse ba mukse am vuwa á zhele. ⁹ Zlafe adaliye: Dadaamiya ndza nderaaka zhele adába mukse, amá ndza a nderaa mukse adába zhele. ¹⁰ Adába una njanna, sey ba mukse una á fada ire-aara, ge marese zherwe na á fáná njane áte zhele-aara, ira adába malika-aha keni. ¹¹ Amá keni ge njá á miya am elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ma mukse keni á ba an dárádza-aara ba seke zhele, zhele keni á ba an dárádza-aara, ma ware-aatare keni á hyepka má baaka palle-aatare. ¹² Ba seke una ni Dadaamiya ndza a tefese mukse am vuwa á zhele na wá, kina keni ba mukse una á yá zhele, duksa bademme á maganá ba Dadaamiya slera-aara.

¹³ Lawanaale ba kure an ire á kure má shagera geni mukse á sem jáháva ge njala Dadaamiya an ire dey. ¹⁴ Zhele maa, áte názu mi zharanaa miya á ba am njá á emnde am duniya keni wá, úgje sladde am ire wá, á gev duksa zherwe ge njane. ¹⁵ Amá má mukse a shaa úgje sladde am ire wá, á fanaare ge dárádza. Adába Dadaamiya ndza a vanta úgje sladde ba ge mukse ba seke lafaya ge sheba ire-aara an njane. ¹⁶ Má ankwá ura á kátá gá jáwe arge elva njanna wá, náwá názu yá banná iya ge edda-aara: ma njere, ma aiklasiya-aha á Yaisu Almasiihu na tá áme keni, nade á miya ba una baaka umele.

Elva a dafa á dzámá Yaakadada

¹⁷ Am názu yá bakurná iya kina na wá, yá galakurka mázla-aara. Adába am jáháva á kure á katafke á Yaakadada, kwá maga ba mandzawire, arge mága shagerire ge dákurá á de katafke. ¹⁸ Emtsaade wá, ta bántsa: Ba kelaa má jakurammeje á katafke á Dadaamiya wá, sey ba gergere ye á kure. Una ba iya keni kyalma-aara fantaarefe. ¹⁹ Baira demé, shagera ba kwá tegawa njanna, geni tá sesse emnde na tá ankwá fábá Yaisu *Almasiihu an jirire na. ²⁰ Má kwá jáháva á kure njanna wá, kwá zá dafa á Yaakadada ka kure fekiðeki. ²¹ Ya ndahanaa adába uwe una, adába ma ware keni á de berda ba dafa-aara ge njane, daaci á zuze, á shushe á ba áte huðe-aara haa á weshanante ire, amá emnde umele á waterá ba waya. ²² Má kwá maga ba una, baaka há á kure ge zá dafa á kure njanna, kwá shá duksa á kure am huðe-aara emtu? Emtu kwá kátá epsawa aiklasiya á Dadaamiya emtu? Emtu kwá kátá fateraare zherwe ge talága-aha emtu? Kwá kátá yá bakurá uwe kina? Kwa kurken yá galakurgála emtu arge una? Yá galakurka fekiðeki.

²³ Náwa duksa na yá kwarakursa iya na wá, iya keni ndza a kwarisaa ba Yaakadada emtsaade. Lauktu tá velateru Yaakadada Yaisu ge kelaade-aha-aara wá, ba vacite njanna an vayiya, a eksetaa dafa, ²⁴ a slafan we-aara ge Dadaamiya argena, a ba njane á elvan ge emnde-aara: Una degiya vuwa-aaruwa, yá yanya shifa-aaruwa adába kure. Kure keni magaumága ba estuwa ganakini kwá dzamidzáma an njane. ²⁵ Am iga á masane, a eksetaa náza sha keni, a ba njane: Una wá, namána anjwaslire na watse á de ngudaterá Dadaamiya ge emnde an uzhe-aaruwa. Ma kwa jamme vaatara ge sha jeba á una keni, magaumága ge kwá dzamidzáma an njane.

²⁶ Elva á Yaakadada njanna wá, amaana: ma kwa jamme vaatara ge zá dafa njanna, ira sha náza sha njanna, kwá ankwá balá elva a emtsa-aara dem sarte na má de saasa njane.

²⁷ Adaba una ñanna, ma ware una a zu dáfá á dzámá Yaakadada, a sharhe náza shaara an ñaakire á zherwe, daaci edda-aara gaaga haypa áte Yaakadada antara uzhe-aara. ²⁸ Daaci ma ware keni sey á zlauzle am hábaza názu am ñane emtsaade ba shagera, lauktu á ezza, á essha. ²⁹ Má edda-aara lanaaka ba shagera geni una vuwa á Yaakadada, ma a zuhe, a shuhe keni, a zaare ba shairiya ge ire-aara. ³⁰ Adaba ba una ñanna, emnde á kure kwake ta lipa-aha, emnde umele keni kenevge lipa-aha ñaaka ndzedfa-aatare, emnde umele ñeme emtsaremsta. ³¹ Amá ma andze mi habazesaa ba miya emtsaade názu am huđe á miya lauktu mi ezza, mi essha wá, daaci Dadaamiya ma andze á zamika an shairiya mázla-aara. ³² Ma Yaakadada Dadaamiya á fá zlađa áte miya keni geni duksa umeleka, una ba geni á fámiya am enjkale, lauktu á de ñamika am shairiya mázla-aara seke emnde bademme am duniya.

³³ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, má kwá jáháva ge zá dáfá á Yaakadada wá, faufa ervaunđe geni a saremsa emnde bademme emtsaade. ³⁴ Má ankwá ura á taa ñashuka waya, sey á zuze duksa am mba-aara emtsaade, geni tedawanteka shairiya áte ire á kure am jáháva á kure. Jugena á elva-aha umele wá, watse yá de palakurnaapálá ma danemđa ázekure.

12

Hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá

Shedekwe Cufedde ge emnde

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, mí ndáhá elva áte hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá Shedekwe Cufedde ge emnde na. Yá kátá kwá cenevaacena una ba shagera. ² Diyaweddiye geni am sarte na zlađe fakurtareka áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ndza á tedakura ba Shaitaine an hákuma-aara á de maga hele, názu wallá á ndáhá elva ka. ³ Adaba una ñanna, yá kata kwá diyeddiye ba shagera: geni má ba jirire ankwá Shedekwe á Dadaamiya am ura ñanna wá, edda-aara á dzegwánka nyanya Yaisu Almasiihu. Zlađe ádalije: ura ba dey, á taa ndaaseka áte Yaisu Almasiihu geni ba ñane una Yaakadada, sey á banná ba Shedekwe Cufedde ge edda-aara.

⁴ Ankwá hákuma á maga slera-aha gergere ge emnde, amá á tegaterá ba Shedekwe Cufedde palle. ⁵ Ankwá slera-aha gergere á fateraa Yaakadada Yaisu Almasiihu ge emnde-aara, amá tá maganán ba ge Yaakadada palle. ⁶ Zlađe ádalije: ankwá hákuma á mága slera-aha gergere, amá ba Dadaamiya palle una á dá slera-aha ñanna á de katafke geni a gevge. ⁷ Shedekwe Cufedde ankwá máráva am kure an jeba á hákuma-aha ñanna, geni kwá magateránmaga námpire ge emnde an ñane. ⁸ Ge ura umele, Shedekwe Cufedde á vante hákuma á pálá sera á elva-aha an ilmu na a vanta Dadaamiya. Ge ura umele, Shedekwe ñanna á vante hákuma á dise elva shagera ge enndaha. ⁹ Ge ura umele, ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma á fetarfire áte duksa geni a de gevge ba jirire. Ge ura umele, á vante hákuma á mba ura áte lapikere. ¹⁰ Ba Shedekwe ñanna palle, ge ura umele á vante hákuma á mága najipu-aha; ge ura umele, á vante slera á nabiyire; ge ura umele á vante hákuma á lanaale-aara, tara una jini, an tara Shedekwe Cufedde keni; ge ura umele á vante hákuma á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane keni diyaaka na; ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma ge ura umele geni á palanaapálá elva ñanna. ¹¹ Bademme á hákuma-aha ñanna, ba slera á Shedekwe Cufedde palle, á tegaterá ge emnde-aara bademme áte una á kataná ñane.

Ubiya-aha kwakya am vuwa palle

¹² Diyamidiya geni vuwa á urimagwe wá, ñane palle ba ñane, amá ubiya-aha kwakya, antara duksa-aha gergere ankwá an dzagwa am ñane. Ma kwakya ubiya-aha, an duksa-aha ñanna am ñane keni, zhera-aara ge ñane wá, ba vuwa palle. Vuwa á Yaisu *Almasiihu keni ba estuwa ñanna, amaana: aiklaisiya-aara. ¹³ Miya bademme á miya, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele, ma náve-aha, ma emnde na tá kwará ire-aatare na, bademme am sarte na magaramiyaamaga baptisma, mi naba jamme, gamiyevge ba palle. Una keni á ba an hákuma á Shedekwe Cufedde ñanna palle, ba Shedekwe ñanna palle una ankwá am ma ware á miya keni bademme. ¹⁴ Vuwa á urimagwe gevka ba ubiya palle, amá ubiya-aha, an dzágwa á duksa-aha umele kwakya ankwá am ñane. ¹⁵ Má bánba sera: Iya wá, yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka erva, una á ba magaavemage emtu, geni á njinja yiyyiye áte vuwa? ¹⁶ Má bánba hyema: Iya keni yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka ice, una ba jirire geni ñane gevka tate umele áte vuwa emtu? ¹⁷ Ma andze vuwa á urimagwe ñeme surumme ni ba ice palle wá, ma andze á cenáná an uwe kena duksa? Bi ma andze Dadaamiya a nderaa ba hyema palle geni ura wá, ma andze á sáná an uwe kena duksa? ¹⁸ Amá Dadaamiya nderaaka

ura estuwa. Dadaamiya a ndera vuwa á urimagwe wá, an duksa-aha umele gergere bademme an dzagwa am ñane, áte una á kataná ñane. ¹⁹ Ma andze Dadaamiya a nderaa ba duksa palle am njá á duksa-aha na mí zharaná miya áte vuwa á urimagwe na wá, una ma andze vuweka ðekidèki. ²⁰ Amá gevka estuwa; ankwá ubiya-aha gergere, antara duksa-aha gergere an dzagwa am vuwa á urimagwe, bademme á duksa-aha ñanna, ta jemaa ba vuwa palle.

²¹ Daaci má estuwa, ice á taa banánka ge erwa: baaka wedere-aaruwa an ka. Ire keni á dzegwánka baterán ge sera-aha: baaka wedere-aaruwa an kure. ²² Baira ba egdzar duksa-aha na tá am vuwa á miya, miya mí fateruka hyema geni baaka payða-aatare na wá, tá ñaná ba itare shifa á miya. ²³ Zlaþe ádaliye, duksa-aha umele keni tá ankwá áte vuwa á urimagwe, amá miya mí feka dárádza áte itare, ira duksa-aha umele keni mí maga zherwe-aara jipu, mí njá á ba tsufatertsufa, tá ñaná ba itare zlaþe adaliye shifa á urimagwe. ²⁴ Duksa-aha na áte vuwa á ura bademme, duksa na shagera ge ezzhárá-aara, á famika am zherwe, baaka wedere á miya ge etsufa-aara na keni, a nderanaa Dadaamiya ba estuwa áte una ndza a katanaa ñane. Daaci a naba fa dárádza áte duksa na á fá ura am zherwe na kwakya-aara. ²⁵ Dadaamiya a naba jemaa duksa-aha ñanna am vuwa á urimagwe, wayaaka an tegava-aatare ðekidèki, á kátá tá maga duksa bademme átirpalle.

²⁶ Má ankwá zlaþa áte duksa palle am vuwa á ura, vuwa bademme á tápa ba zlaþa ñanna. Má ubiya palle shansha geða, bademme á vuwa á eggeða.

²⁷ Daaci ba ekkure na una kwa vuwa á Yaisu *Almasiihu. Ma ware á kure keni ñane duksa palle áte vuwa ñanna. ²⁸ Náwa Dadaamiya á bazláter estuwa emnde am aiklaisiya-aara: Zunjwe wá, a dzerese emnde a belá á Yaisu Almasiihu. Ge buwire, a dzerese emnde a mága nabiyire. Ge keyire, a dzerese emnde a kwaratersa duksa ge emnde. Am iga á emnde ñanna, a dzerese emnde a mága najipu-aha, antara emnde na a vaterte hákuma á mba emnde na ta lapika-aha na. Ge emnde umele, a vaterte hákuma á melateru ge emnde. Ge emnde umele a vaterte hákuma á gev emnde a sawari á aiklaisiya. Ge emnde umele zlaþe ádaliye, a vaterte hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni diyarka na.

²⁹ Am názu kwa cenanaa kure kina na wá, emnde bademme ta ba emnde a belá emtu? Emtu emnde bademme tá dzegwándzegwa mága nabiyire emtu? Emtu bademme tá dzegwándzegwa mága malumire, bi mága najipu-aha gergere emtu? ³⁰ Emtu, itare wá, bademme ma ware-aatare keni an hákuma á mba ura áte lapikere emtu? Emtu bademme-aatare tá an hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni tá cenánka na emtu? Emtu má ndarsendáhe elva ájwaslire ñanna wá, ma ware keni á naba palanaapálá emtu? ³¹ Názu yá bakurná iya wá, kataukátá ba hákuma-aha na ni an námpire jipu na. Amá wá, yá marakuránmárá ba iya ñanna zlaþe ádaliye unjule á duksa umele na ni jauje ge duksa bademme na.

13

Shá wayavire jauje ge duksa bademme

¹ Ma yá an hákuma á ndaha elva an we á emnde na tá am duniya na bademme, antara ba elva á malika-aha keni, máki baaka tsawe ba wáyávire am iya wá, nara-aaruwa á gev ba dey. Baira yá gev ba seke hula á ganja, an nalgaita na baaka sera-aara ðekidèki, á waterwa am hyema ge emnde na. ² Una ma Dadaamiya a vite hákuma á nabiyire keni, ma diyandiya duksa bademme, ma ya shaa hákuma á dise nasherire-aha bademme, ma ya shaa fetarfir na yá naba tsantetse wa an ñane keni, má baaka wáyáva am iya wá, hyanevka ba názara keni. ³ Zlaþe ádaliye, ma ya tegaterse nalmane-aaruwa bademme ge talágá-aha, ma ya yaa shifa-aaruwa bademme geni a zariyuze an kára adaba fetarfir keni, má yirye mága wáyávire wá, una-aha ñanna bademme na á magiyánka námpire ðekidèki.

⁴ Wáyávire wá, á vante farvaunþe ge ura; wáyávire, á vante maggwire ge ura. Slewayava á feka ice am duksa á ura; wáyávire á feka ura am kurávire, á feka ura am galá ire keni. ⁵ Wáyávire á manka baakire á zherwe. Ura ankwá wáyáva-aara wá, á magaterteka emtanjire ge emnde, á iceka ervaunþe watsewatse, á manka dugune áte ura. ⁶ Ura an wáyáva, á higarka ge mandzawire, amá á higa arge jirire. ⁷ Wáyávire, á faná ervaunþe ge duksa bademme. Wáyávire á vante fetarfir á jirire ge ura, á vante tama ge ura; ura ankwá wayava-aara á ñanaanja ervaunþe-aara am duksa bademme.

⁸ Wáyávire wá, dem ba ge ðekidèki á njá ba kela-aara. Amá tara hákuma á mága nabiyire, antara hákuma á ndaha elva na ni ba edda-aara keni á cenánka na, ira hákuma á dise ndáhá elva shagera na, bademme watse á zlauzle. ⁹ Adaba kina wá, ma diya á

miya, ma nabiyire á miya keni, baɓemme zlaɓe mí maga ba kyalma-aha-aara. ¹⁰ Amá má de samsa una hyebhye baɓemme na, daaci una kyalma kyalma na baɓemme watse á zlauzle.

¹¹ Am sarte na zlaɓe ndza ya ba seke egdzere wá, ma yá ndáhá elva, ma yá dzámá duksa, ma fa hyema-aaruwa áte duksa keni, ndza ya magán ba seke egdzere ñanna. Amá am sarte na ganevge ura wá, yanánya hala á egdzarire mázla-aara. ¹² Am kinire na wá, ma uwe keni zlaɓe mí zhárá ba kyalma-aha-aara ba seke má tá zhárá duksa am kweteram na á zhareka shagera na. Amá vacite umele wá, watse mí de nanna duksa ñanna ba tsefanje átuwa á ice á miya. Kina wá, ma uwe keni ya dise ba kyalma-aara, amá vacite ñanna wá, yá de diyeddiye baɓemme, ba seke una a diyisaa Dadaamiya na.

¹³ Amá ankwá duksa-aha keye wá, ɓaaka zle-aatare dekiɓeki: Ba fetarfire, táma, ira wáyáviere. Amá yaikke-aatare wá, ba wáyáviere.

14

Hákuma á mága nabiyire an hákuma á ndáha elva áñwaslire

¹ Wawauwá ba shagera geni kwá gevge emnde a wáyáwa, kataukatá hákuma-aha na á vatertaa Sheɓekwe á Dadaamiya ge emnde na keni. Kwakya-aara wá, kataukatá ba hákuma á mága nabiyire. ² Má ura á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane keni á cenánka na wá, á baterán ge emndimagwaha ka, á banán ba ge Dadaamiya an ire-aara, aɓaba ba Dadaamiya palle una á cenáncena. Aɓaba edda una ñanna keni á ndaha ba nasherire na ni á vantaá Dadaamiya an hákuma á Sheɓekwe Cuɓeɓɓe. ³ Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ñane á baterán ba ge emndimagwaha geni á magaterá námpire, á faterem ndzeɓa am vuwa, ira á ekhyaterá ervaunɓe zlaɓe áɗaliye. ⁴ Daaci edda una an hákuma á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane keni á cenánka na wá, ñane á vante ndzeɓa ba ge ire-aara palle am fetarfire-aara. Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ñane á faterem ndzeɓa am vuwa ge emnde á Dadaamiya baɓemme am fetarfire-aatare. ⁵ Ate iya wá, ma baɓemme á kure shakuránsha hákuma á ndáha elva na ni ba kure ñanna keni kwá cenánka na keni ba shagera. Amá una yá kataná ya kwakya-aara wá, ma ware á kure keni á shánsha hákuma á mága slera á nabiyire. Aɓaba átiere ba nabiyire, arge edda una á tsáká elva áñwaslire na ni ba ñane ñanna keni á cenánka na. Sey máki jesarje edda una á pálá elva ñanna, lauktu á maganá námpire ge aiklasiya keni.

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina má danemda á dezekure, daaci yá de tsakakurse elva-aha, amá cenakuránka dekiɓeki, ázara námpire-aaruwa ge kure? Shagera-aara wá, yá tsakakurse názu ndza a binaa Dadaamiya, bi yá vakurte diya-aha umele am elva á Dadaamiya, bi yá bakurá sera á elva á nabiyire-aaruwa, bi yá kwarakurse elva á Dadaamiya an elva na kwá cenáncena. Má ɓaaka una ñanna wá, daaci námpire-aaruwa ge kure keni ba ɓaaka.

⁷ Kina ba seke kazlaja á gá gwesa, seke tara nalgaita, an gadzavera, diyamidiya tsa geni tá ndaaka elva. Amá má edda á fertá nalgaita ñanna á ferteka an unñjule-aara, má edda gadzavera keni á jeka an unñjule-aara, má tá weshusha ba dey, á cenáná ware sera-aara, antara emtakire á gwesa? ⁸ Ge fáhá emnde á dem wáwa keni ba estuwa. Má edda á fertá derkwákwá fertaaka náza wáwa ba shagera á dem hyema á emnde, ware edda una á de ngwáɗáwa ge dem wáwa ba dekiɓeki keni? ⁹ Ba duksa palle ge kure keni, má kwá ndáhá elva áñwaslire na ni ba kure ñanna keni kwá cenánka na, tá de cenákurá estara kena emnde? Daaci elva á kure kwá ndahaná á dem kaamba ba dey. ¹⁰ Ankwá elva-aha gergere kwakya am duniya, amá baɓemme á elva-aha, emnde a ndáhá-aara tá cenáncena maana-aha-aara baɓemme. ¹¹ Amá má gevge ni ura á biya elva, amá yá cenánka elva-aara dekiɓeki wá, edda-aara gevge ba seke wayve ázerwa, iya keni ya ba seke wayve ázerjara.

¹² Daaci ba seke una ni wayakurwáyá jipu an hákuma-aha na ni á vatertá Sheɓekwe Cuɓeɓɓe ge emnde á Dadaamiya na wá, kwakya-aara kataukatá ba hákuma á mága duksa na ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na.

¹³ Aɓaba una ñanna, edda una an hákuma á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane ñanna keni á cenánka na wá, sey á ñala Dadaamiya zlaɓe áɗaliye geni á vante hákuma á eppálá-aara keni. ¹⁴ Má yá ankwá maga maduwa an elva áñwaslire na ni ba iya keni yá cenánka na, am ervaunɓe-aaruwa yá maga ba maduwa á jirire, amá am enkale-aaruwa, ɓaaka duksa dekiɓeki. ¹⁵ Ay yá maganá estara? Sey yá ñala hákuma á eppálá-aara keni áza Dadaamiya. Estuwa, yá maga maduwa an elva na tá cenáncená emnde na, yá emmága an elva á ekse-aaruwa keni. Ba estuwa ge ɓelá láhe keni, yá ɓeláná an elva na tá cenáncená emnde na, yá eɓbela an elva á ekse-aaruwa keni. ¹⁶ Má ɓaaka una, edda una ñane zlaɓe ba seke wayve na keni, má diyaaka sera á názu ká tsakaná

ka am slafawe á ña á deza Dadaamiya, adaba elva ñanna á cenánka ñane á de ñuta estara kena *Aamin? ¹⁷ Ekka wá, ma ká ankwá slafaná we á ña á ba an unjule-aara ge Dadaamiya keni, á melanuka d'ekideki ge edda una á cenánka na.

¹⁸ Yá ankwá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba janakuruuje ge kure bademme an ndaha elva áñwaslire na ni ba iya keni diyanka na. ¹⁹ Amá má am jáháva á emnde a fetarfe wá, ya hayaa ba ndaase elva buwa, bi keye na tá cenánka emnde na, geni yá kwaraterse duksa an ñane, arge elva-aha na tá cenánka na. Ma ya ndaase elva debu keni á hyefka ba názara keni.

²⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, gawevka ba seke egdzara mesheshe an enjkale. Má áte elva a haypa wá, gawevge ba seke egdzara mesheshe na zlafe ta dzegwánka mága haypa na. Amá an enjkale wá, gawevge ba seke zala na hyairefhye na. ²¹ Ankwá puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Yá de bateránba elva-aaruwa ge emnde-aaruwa an elva na tá cenánka itare na; watse yá bela wayve-aha, tá de bateraa elva-aaruwa an elva na diyarka itare d'ekideki na, aley tá de fisaareka á bina.

²² Daaci estuwa, bateraa elva na tá cenánka emnde d'ekideki na ge emnde, una ñanna gevge nalaama ge emnde na kwalarevkwále ge fetare áte Yaisu *Almasiihu na, geni itare garevka emnde á Dadaamiya, una ge emnde a fetarfe ka. Amá hákuma á mága nabiyire wá, una keni nalaama ge emnde na fartarfe na, geni Dadaamiya ankwá antara itare, una ta baaka emnde umele amkwa.

²³ Máki seke jarammeje emnde á Dadaamiya am tate palle, daaci itare bademme farantaufe ge tsaka elva-aha na ni diyarka d'ekideki, má daremda emnde na zlafe gyairebka am fetarfire, antara emnde na zlafe fartaareka d'ekideki na, tá bánka emnde na tá an shaitaine emtu? ²⁴ Amá má am jáháva-aatare ni, bademme tá maga ba nabiyire, tá bálá waazu na ta cenanaa itare áza Dadaamiya am dagave-aatare an elva a ekse-aatare wá, una ma ta demaa ba emnde na zlafe gyarebka am fetarfire, an emnde na zlafe fartaareka d'ekideki na keni, ba vacite ñanna itare keni tá diyeddiye haypa-aatare adaba názu ta cenanaa an hyema-aatare am jáháva ñanna, tá diyeddiye am erwaunde-aatare geni ñáteraanja shairiya á Dadaamiya. ²⁵ Daaci nasherire na am erwaunde-aatare bademme á semsa á sem enjkale-aatare, tá demda am sera á Dadaamiya, tá de ganaaga ire-aatare á dem áhá, tá de bánba ganakini ba jirire ankwá Dadaamiya antara emnde na.

Duksa bademme magaumága á ba an enjkale an unjule-aara

²⁶ Daaci yá bakurá uwe kina egdzar mama-aha-aaruwa? Názu yá bakurná iya wá: Ma kwa jamme vaatare ge cena elva á Dadaamiya keni, edda una má ankwá láhe ázeñara na ba á belá láhe. Iyau, edda una ni ankwá elva á Dadaamiya ázeñara ge kwaraterkwáre ge emnde na, ba á emmága. Ba estuwa ge edda una an názu ndza a maransaa Dadaamiya am wahayu keni. Adaliye: Edda una an hákuma á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane keni á cenánka na, ñane keni ba á ébbálá, lauktu á dabaná edda una an hákuma á pálá elva áñwaslire ñanna. Bademme á názu kwá de maganá kure wá, magaumága á ba áte una ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na. ²⁷ Náza á emnde a ndáhá elva-aha na á cenánka ura na wá, sey tá ndahaná ba emnde buwa, kwakya-aara a jauka am emnde keye. Zlafe adaliye keni, sey tá ndahaná an palpale, á máslá sey á jesarje edda una ni an hákuma á pálá elva-aha-aatare ñanna ge eptseptsa-aara. ²⁸ Má gevge ni jesarka edda una an hákuma á palatera elva-aha ñanna ge emnde wá, a kabalarka vuwa-aatare á katafke á jáháva, amá a ndarndáhá á ba am erwaunde-aatare antara Dadaamiya. ²⁹ Ba duksa palle ge emnde na tá an hákuma á mága nabiyire keni. Itare keni sey tá ndahaná ba emnde buwa, bi keye, emnde umele tá cenáná á ba an hyema, daaci tá lanaale tara elva ñanna jirire, an fida keni. ³⁰ Má gevge ni á ba am sarté ñanna, Dadaamiya a naba maranse duksa ge ura umele am dagave-aatare wá, daaci edda una an elva áte we na, sey ba á farwaunde emtsaafé, á ndasendaha edda una a shaa nabiyire na. ³¹ Ábi bademme á kure, ma ware keni kwá de ndasendáhe nabiyire á kure? Amá ndaundaha á ba an palpale, geni kwá cenevaacena duksa am huđe-aara, lauktu kwá de shá ndzedá an ñane am fetarfire á kure. ³² Emnde na Shedekwe Cudefde a vaterte hákuma á mága nabiyire wá, tá naba kwarukwáre erwaunde-aatare keni, ma tá kátá duđe keni tá naba duđe.

³³ Ya ndanaa adaba uwe una, adaba Dadaamiya wayaaka wesha elva am dagave á miya, ñane a wayamiyante ba hairire.

Ba seke una ni am aiklasiya-aha á Dadaamiya bademme, ma áme keni ³⁴ ñwasha a d'aranuđe ge we-aatare ba tseriye am jáháva á emnde a fetarfe na wá, daaci ñwasha-aha á kure keni a d'abardába á ba áte una ñanna. An piya ge ñwasha, geni tá

ndaha elva am jáháva. Sey njwasha tá ganaaga ire-aatare ba seke una a ndahesa wakita á Dadaamiya na. ³⁵ Má anjwa názu cenaránka tá kátá emndáva keni maa, a de ndavarndáva áza zála-aha-aatare am mbá. Afaba zherwe geni mukse á ndáhá elva am jáháva á aiklaisiya.

³⁶ Emtu kwa kurken elva á Dadaamiya njanna a fantau ázekure zuññwe emtu? Emtu kwa kurken ba kure palle una kwa emnde a cena elva á Dadaamiya njanna emtu? ³⁷ Má edda-aara á slaslán ba seke njane wá, anjwa hákuma á nabiyire ázerjara, njane shánsha hákuma áza Shefdekwe Cufedde wá, sey á diyeddiye edda-aara geni názu yá bakurná iya na keni, a banjerna ba Yaakadada. ³⁸ Má edda-aara cenaaka, ma ware keni a cenaranvaareka ge edda-aara áte jirire.

³⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya kina wá, yá bakurá ba kataukátá mága nabiyire, kataukátá an ervaunje á kure palle. Amá emnde na tá an hakuma á ndáha elva-aha na tá cenánka emnde, ba itare keni tá cenánka na keni, piyawaterteka, a naba ndarndáha. ⁴⁰ Amá, duksa bademme, magaumága á ba an enjkale, magaumága an unñjule-aara.

15

*Elva a tse á Yaisu *Almasiihu am faya*

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, yá kátá yekuranteyeha labáre á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na ndza ya balakurse iya na. Kure keni ndza lyakurvaalya, njakurnaana an ervaunje á kure palle. ² Ba seke una ndza ya ndakurndáhá njanna wá, á de lyakurá ba elva njanna má kezlakuranveka fetarfire á kure. Amá máki magakurka áte una njanna wá, fetarfire á kure na á de gev ba dey.

³ Emtsaade wá, náwa iya, názu ndza ya cenaana iya, ya bakuránba bademme, geni *Almasiihu yanya shifa-aara, a lymivaare haypa ge miya ba seke una ta puwete am wakita á Dadaamiya werre na. ⁴ Ta hedehé emtsa-aara, amá am hare ge keyire a naba tsetehé am faya ba seke una a ndahanaa wakita á Dadaamiya na. ⁵ Am iga a tse-aara am faya njanna maa, a de marese ire-aara áza Piyer, lauktu a de maraterse ire antara pukura-aha umele ta kelaawa ju buwa. ⁶ Am iga a una njanna, a maraterse ire-aara ge emnde-aara tá tsaaka an emnde deremke ilyebe una ta naanaa átirpalle, baira emnde umele-aatare kwakya zlafe tá á ba an shifa-aatare, ma emnde umele zlauzle hairire-aatare keni. ⁷ Am iga a una njanna zlafe ádaliye a marese ire-aara áza Yakuba, lauktu a maraterse ire-aara tá antara emnde a bela-aara umele bademme.

⁸ Am iga-aatare bademme, a marise ire-aara ge iya keni. Iya vacite njanna, ndza ya ba seke egdze na ta yese áñwaslire, amá zlafe hyafka sarte-aara na. ⁹ Iya wá, ya cekwa ba iya am dágave á emnde a bela á *Almasiihu. Baira ba ganakini tá d'ahiya an slebela njanna keni, hyanevka ya dekideki, adaba ndza ya shateru zladá kwakya ge emnde a dába Almasiihu. ¹⁰ Amá Dadaamiya, am maggwire-aara, a naba magiya njurna wá, kwaye njane ganevge ura estuwa vatena. Ngurna na a maginaa njane na gavka dey, baira janateruje ge emnde a bela umele bademme an mága slera-aara. Ate jirire wá, una ndzedá-aaruka, a maginaa ba Dadaamiya njurna ge emmága-aara. ¹¹ Daaci labáre á higa, elva a Yaisu Almasiihu na, ma ya ndakursaa iya, ma ta ndakursaa emnde a bela umele keni, baaka gergerire-aara, njá balakurá ba duksa palle na kwa fetaara kure am ervaunje á kure na.

Elva a tse á emnde am faya

¹² Náwa yá anjwa balaná am waazu-aaruwa, ganakini Yaisu *Almasiihu wá, tsetse am faya. Ay a sawa estara zlafe ni, tá bántsa emnde umele am dágave á kure: tá taa tseteka emnde a faya, geni tá gev an shifa adaliye na? ¹³ Ma andze jirire geni tá taa tseteka emnde a faya wá, daaci amaana Almasiihu keni ba tseteka am faya. ¹⁴ Ay degiya, ma andze ba jirire geni tseteka Almasiihu am faya wá, daaci waazu á njere na keni ma andze njá maganá á dem kaamba ba dey. Fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu na keni ma andze ba dey. ¹⁵ Ma andze estuwa wá, njere keni ma andze njá emnde a mága fida áte Dadaamiya. Adaba njá bántsa njere: Dadaamiya tsantetse Yaisu Almasiihu am faya. Daaci ma andze baaka tse á emnde am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka njane Yaisu Almasiihu keni am faya. ¹⁶ Ma andze jirire geni tá de tseteka emnde na zlauzle hairire-aatare na am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka njane Almasiihu keni am faya dekideki. ¹⁷ Ay ma andze ni tsatoka Almasiihu am faya wá, fetarfire á kure áte njane na keni ma andze á de gev ba dey, sem ba kina keni ma zlafe ba njá á kure am haypa-aha á kure. ¹⁸ Zlafe ádaliye: Emnde na ndza ta matsa am zhera á Yaisu Almasiihu na keni, ma ba baaka elva-aatare, ma ba kefarekefa ba dekideki. ¹⁹ Má fetarfire á miya na ni

ba ge melamiyumele am duniya na zlauzle wá, una wá, emnde baðemme ma andze tá zamivaare ba ge miya kwakya-aara.

²⁰ Amá una ba jirire geni Almasiihu tsetetse am faya, ñane slezuññwe á emnde a faya ge tseta am faya, gev an shifa. ²¹ Amaana: ba seke una ndza a sanaa ba urimagwe emtsa á sem duniya na wá, ge tseta am faya keni á fantuwa ba ura zlaþe ádaliye. ²² Ba seke una ni egdzara á Naadama tá emtsa ba seke ñane na wá, emnde na tá anþkwa dþaba Yaisu Almasiihu na keni baðemme tá de tsetse am faya ba seke ñane. ²³ Amá tseta am faya ñanna wá, ma ura-ara keni á ba an sarte-aara. Almasiihu wá, ñane slezuññwe. Adaliye tá de tsa emnde na ta fetaare áte ñane vacite na má de eptsaptsa ñane. ²⁴ Am iga a una ñanna maa, Yaisu Almasiihu á de keðateraakeða jini-aha, antara male-aha-aatare baðemme, ira emnde na tá an hákuma am duniya na keni baðemme, lauktu á de yaná sleksire ge Eddeñara Dadaamiya zlaþe ádaliye. Zlakta á duniya watse á ba áte una ñanna mázla-aara. ²⁵ Adába sey Almasiihu á njá an hákuma emtsaade, dem sarte na ni má Dadaamiya gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara. ²⁶ Kelaade na ni watse á de jáná Dadaamiya am iga a kelaade-aha umele baðemme na wá, ñane emtsa na á ceþa emnde na. ²⁷ A ba wakita á Dadaamiya wá: Dadaamiya a ganve duksa baðemme á dem sera á Egdza-aara. Ma a ndaase estuwa Dadaamiya am wakita-aara keni, una á bánka ganakini edda a jema duksa á dem sera á Egdza-aara na keni anþkwa am duksa-aha ñanna. ²⁸ Má duksa baðemme demda am sera á Egdza-aara maa, daaci ñane ire-aara keni á de dáná á dem sera á Eddeñara na ndza a vante hákuma na. Estuwa, duksa baðemme á de kwananá ba Dadaamiya.

²⁹ Anþkwa elva umele wá, slaslauminaaslasle elva ñanna ba shagera: tá anþkwa emnde umele tá lyyiaterá baptisma ge emnde na emtsaremtsa na. Ma andze ba jirire geni baaka tse á emnde am faya wá, tá lyaterva ge uwe baptisma á emnde ñanna mázla-aara? Ay má estuwa wá, názu tá maganá itare na watse ba dey kwaye kele? ³⁰ Ba ñere ire á ñere keni, labára ña naba eksarhe zlaða áte ire á ñere estuwa, náwa ba kelaazare ñá njá á ba an emtsa am slerpa na? ³¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ba kelaazera wera á ekse, njá-aaruwa ge iya wá, ba watse yá vatevaaha an shifa, ba watse yá hareteharehe an shifa. Una yá ndakur ba jirire duksa ñanna ba estuwa. A geðitaa ba njá á kure kina gakurevge emnde á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu na. ³² Wáwa yaikke na yá anþkwa maganá iya am Aifaisus áhuna, ba seke yá anþkwa slakala an dabba-aha á kaamba na ni, ma andze baaka tse á emnde am faya una, watse yá de shá uwe kena am wáwa-aaruwa ñanna? Una ma andze estuwa wá, ma andze jire á naraje na a ba ñane: zaumiyuze, shaumiyushe ba vatena, aþaba mákuralla náza á miika na.

³³ Degiya keðawanaaka ire á kure ba dey, aþaba mbapse an ura nguðí wá, á badza enþkale á ura shagera. ³⁴ Magauka jeba á baakire á enþkale ñanna! Magauka haypa degiya! Ya ndanaa aþaba uwe una: Aþaba tá anþkwa emnde na zlaþe diyarka Dadaamiya na am kure. Yá bakurá una geni ma andze á wakursewe ba zherwe.

Elva a vuwa á emnde má tsaretse am faya

³⁵ Ámbane anþkwa ura á enndáva geni watse tá tse estara emnde am faya, bi watse á de gevá estara vuwa-aatare? ³⁶ Ekka edda una ká ndava jeba á ndáva ñanna wá, yá baká ba ka uce! Diyañka wulfe á duksa emtu? Má ka nanna sesse duksa na ndza ka jemaa am haha wá, ba diyakdiya ganakini una ndza ka janaa ka na lebaaleþa. ³⁷ Wulfe na ká de janá ka á dem haha na keni, una ma hiya, ma wulfe á uwe keni, ekka ká de ja ba ice á duksa ñanna á dem haha, ká de ja duksa ñanna surumme an waleka. ³⁸ Daaci á de maganá ba Dadaamiya slera-aara, ma ge wulfe á uwe keni á vante ñeráva-aara ba gergere antara ñeráva á wulfe-aha umele, áte una a katanaa ñane.

³⁹ Zhera ba názu an shifa am vuwa, hyuwa-aha-aatare gergere baðemme. Hyuwa á vuwa á urimagwe keni ba giraara, hyuwa á dabba keni ba giraara, hyuwa á yiye keni ba giraara, náza á kelfe keni ba giraara. ⁴⁰ Anþkwa kazlaña áte samaya, áte haha keni anþkwa duksa-aha, amá wulwulire á názu áte samaya keni ba giraara, zariyire á názu áte haha keni ba giraara. ⁴¹ Wulwulire á vaciya, ñane ba giraara. Wulwulire á tere keni ba giraara, náza á terlyakwa keni ba giraara, ba wulwulire á terlyakwa-aha keni ba gergere baðemme.

⁴² Vaci tse á emnde am faya keni watse ba estuwa. Jeba á vuwa ñanna, watse ba giraara tsekemme. Má heðereheða ura wá, á de ba leþa. Amá vuwa na á de vanta Dadaamiya ge tse an ñane á sa am faya na wá, á keðeka mázla-aara. ⁴³ Má tá anþkwa heða ura wá, vacite ñanna, zlauzle payða á edda-aara, gevge shagerka am ice á emnde. Amá am sarte na má de tsetetse am faya wá, hákuma-aara keni á de gev umele, an zariyire keni watse ba ka heðu we.

⁴⁴ Zlaɓe ádalíye: Má tá heɗa ura wá, ta heɗaa ba vuwa na á shekwaaka leɓa na, amá má á de tse edda-aara am faya wá, Dadaamiya á de vante vuwa á samayire. Má diyamidiya ganakini anjka vuwa a nja am duniya na wá, daaci diyaumiyeddiye keni geni vuwa a de nja am samaya keni watse anjka ba jirire. ⁴⁵ Aɗaba anjka an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njaane: Dadaamiya ndza fem shifa am Naadama ura zuɗɗwe, amá Naadama na á de sawa am iga-aara na, amaana: *Almasiihu, njaane Sheɗekwe á Dadaamiya, á de vatertá njaane shifa na á zleka na ge emnde. ⁴⁶ Kina am zuɗɗwire na wá, emnde tá nánka vuwa a de nja am samaya, amá tá zhárá ba vuwa na á shekwaaka leɓa na emtsaade, lauktu watse tá de ná vuwa á samayire. ⁴⁷ Urimagwe zuɗɗwe wá, Dadaamiya ndza a nderanaa an haha, njaane ura á duniya, amá ura buwire na ndza a sawa am iga-aara na wá, njaane ura á samaya. ⁴⁸ Daaci emnde baɗemme am duniya na, ta de eksa ba edda una njaane ura duniya na. Emnde na watse tá de njá am samaya keni, watse tá eksa ba ura samaya. ⁴⁹ Kina wá, zlaɓe mí ba seke edda una njaane ura duniya na emtsaade, amá vacite emele, watse mí de gev seke ura samaya.

⁵⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kátá bakurná iya: Urimagwe á taa demka á dem zlaná á Dadaamiya an vuwa na mí zharaná miya kina. Vuwa na watse á de leɓa na, á taa másláveka an una baaka keɗa-aara ɗekideki na.

⁵¹ Náwa yá anjka sakuranshe nasherire emele: Baɗemme á miya ka una watse mí emtsa. Amá wá, baɗemme á miya watse á de eptsaptepsa vuwa-aha á miya. ⁵² Vacitu má de fertaranteferta derma á halavuwa á duniya, ba seke ndaha á miya na, ba tara heɗanu ge ice, antara werura-aara, kertenj á eptsaptepsa vuwa-aha á miya baɗemme. Má fertaranteferta derma njaane wá, emnde na ndza zlauzle hairire-aatare na baɗemme tá de tsetse an vuwa na baaka leɓa-aara ɗekideki na. Miya emnde na zlaɓe má an shifa keni vuwa-aha á miya á de eptsaptepsa ba estuwa. ⁵³ Amaana: Vuwa á miya na náwa njaane á se máki emtsamimetsa na wá, sey á gevge vuwa na baaka se-aara na emtsaade, lauktu á de njá náza ba ge ɗekideki. ⁵⁴ Daaci vuwa á miya na má emtsamtsa ura á sepe na wá, má eptsaptepsa estuwa wá, názu ndza ta puwete am wakita á Dadaamiya na gevge mázla-aara. Aɗaba a bántsa wakita á Dadaamiya:

Garega midalire arge emtsa, keɗaranaakeɗa ba ɗekideki.

⁵⁵ A ba njaane zlaɓe ádalíye:

Ekka emtsa, áma upa á nja na ká ceɓa emnde an njaane na? Áma ndzeɗa á nja kina?

Zlauzle kwa hákuma á nja vatena.

⁵⁶ Amá kina wá, haypa-aha á emnde anjka nguɗanse huɗe ba ge emtsa emtsaade, lauktu á de ceɓaná njaane emnde. Haypa keni á nguɗansa ba *tawraita huɗe, lauktu njaane á de magaterá emtanjire ge emnde na. ⁵⁷ Amá bawamiyánba ususe ge Dadaamiya, aɗaba midalire na a vamitaá njaane arge emtsa keni na. A vamite áte erva an Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

⁵⁸ Daaci aɗaba ba una njaane egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde-aaruwa keni ba kure, ma vaatara keni njawinja ba dzaɗdzaɗe, tsawaatse ba shagera, dzalauka ɗekideki, yawánka maganaa slera ge Yaakadada an ervaunde á kure palle. Diyakurdiya, slera na kwá anjka maganá kure ge Yaakadada na wá, slera á nampire ba njaane.

16

Elva a jáhá sadake ge melateru ge aiklaisiya-aha am Urusaliima

¹ Kina wá, yá anjka kwarakurse elva a jáhá sadake ge melateru ge emnde á Dadaamiya am Urusaliima. Ekkure keni magaumága á ba áte una ndza ya kwaraterse ge aiklaisiya-aha am Galatiya na. ² Elva njaane wá, amaana ba kelaa má samsa vaci laade wá, ma ware á kure keni sey á sansese shuɗu áte názena ndza a shanaa njaane, daaci á fá una njaane an ire-aara, watse á melateru ge emnde á Dadaamiya an njaane. Magaumága una njaane, ufauka sey sarte á duwa-aaruwa emtsaade á dezekure. ³ Má danemda ya á dezekure wá, kwá de dzeratersá ba kure emnde a dá sadake á kure njaane á dem Urusaliima. Daaci iya maa, yá de vaterte nalmesheri am erva ge emnde a dánda-aara. ⁴ Máki mi nanna zlááwa á elva njaane ni, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa maa, daaci tá de puwisá emnde njaane á dem Urusaliima ge da shula njaane.

Ngwáɗáwa á Paul ge dem slera á Dadaamiya

⁵ Kina wá, zlaɓe yá dem Makiduniya emtsaade, lauktu watse yá dezekure. Aɗaba yá de kya ba larde njaane, lauktu yá daada á dezekure. ⁶ Máki danemda ádezekure wá, bi watse yá de shekwaashekwa ba cekwaanɗuɗi, bi watse yá de zlanazle sarte á lailaicɗire baɗemme ázekure. Daaci má watse hyephye sarte a zláá-aaruwa ázekure wá, kwá de meliyumele am shula-aaruwa ge dem tate na watse yá detekwa na baɗemme. ⁷ Wayanka yá de gá ba hare cekwa na má danemda ázekure. Má wayetewáya

Dadaamiya wá, yá kátá de shekwaashekwa ba shagera ázekure. ⁸ Amá kina wá, yá kátá nja am Aifaisus áhuna emtsaáde, dem sarte á munri á *Pantaikausta. ⁹ Adába Dadaamiya a weritaa baráma á slera yaikke áhuna, slera ñanna keni slera á námpire zlađe ádalíye. Diyandiya tsa ganakini kelaade-aha-aaruwa keni tá á ba ndaaka.

¹⁰ Má dámda Timaute ádezekure, lyauvalya am dágave á kure, a njeka an lyawa am dágave á kure, adába ñane keni sleslera á Yaakadada ba seke iya. ¹¹ Epsawauka d'ekideki. Baira d'eme, melawanumele ba shagera geni á maga shula-aara á ba an higa, melawanumele geni a se beribera. Náwa iya, an emnde a fetarfe na tá áhuna, bademme ñá ufa ba sarte a sa-aara.

¹² Amá náza á egdza emmemiya Apaulaus wá, ser kwakya yá ñalaná á ba an ñalá, geni a darduwa antara emnde a fetarfe umele ge de tsakurartse, amá zlađe eksarka ire-aara emtsaáde d'ekideki. Má watse eksarekse ire-aara lauktu watse á duwa.

Ga use á Paul antara názu am halavuwa á elva-aha

¹³ Ma vaatara keni puwawanaaka vuwa á kure, tsawátse ba dzanđzane am elva á Dadaamiya, gazlauka d'ekideki, gawevege ba seke zála na gyarebgye na. ¹⁴ Ma kwá maga ba uwe keni magaumága á ba an wáyáva.

¹⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi kure diyakurdiya Aitiyain antara emnde a há-aara bademme? Diyakurdiya geni ta emnde zunñwe ba itare am larde á Akaya ge d'ába Yaisu *Almasiihu? Itare ta vante ire-aatare ge mágá slera á Dadaamiya am dágave á emnde-aara. Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya ázekure wá: ¹⁶ Táslawa á kure, cenaucena názu tá bakurná jeba á emnde ñanna, fawatersaarefe ge itare, antara ge emnde na tá ankwá á maga slera ñanna antara itare na bademme. ¹⁷ Yá higa jipu áte sawa á tara Aitiyain, antara Faurtunatus, ira Akaikus na. Adába am sarte na saremsa ásezerwa na, a naba ekhyehe ge ervaunđe-aaruwa wá, ba seke ya ná ba kure. ¹⁸ Se ekhyarinakhya ervaunđe ba lailaidfe, ba seke una ndza ta ekhyakuraa ge kure na. Diyawatersediye ba shagera jeba á emnde ñanna, geni itare ñanna wá, hyairebhye geni kwá fá zherwe áte itare.

¹⁹ Aiklaisiya-aha na tá am larde á Aziya bademme tá ankwá gakur use-aatare. Tara Akila, tá antara Piriskila, ira emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare bademme, tá ankwá gakur use-aatare kwakya, adába njá á kure antara itare na gakurevege ba palle am sera á Yaakadada. ²⁰ Bademme á emnde á Yaisu *Almasiihu na tá áhuna, tá ankwá gakur use-aatare. Gawga use-aha á ñere am dágave á kure bademme, áte wáyáva á egdzar mama.

²¹ Náwa una wá, yá ankwá puwetá ba iya an erva-aaruwa mázla-aara: Iya Paul keni yá ankwá á gakur use-aaruwa.

²² Má ura yanaaya Yaakadada, sey á nyainyainvenyainya Dadaamiya edda-aara. «Maranata», amaana: Yaakadada á miya, sawa!

²³ Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu a magakurnaamaga ñgurna. ²⁴ Wáyáva-aaruwa bademme, yá wayakurá an ñane, ekkure emnde na gamiyevege palle am sera á Yaisu Almasiihu na.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte namaari-aara, a give slebela á Yaisu *Almasiihu. Ná anƙwa puwaná antara egdza emmemiya Timaute. Ná anƙwa á puwakurte ge kure emnde a fetarfe am Kaurintus, antara emnde a fetarfe na tá am kwárá á Akaya bademme. ² A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna, a varakurteva hairire.

Dadaamiya á ekhyaná ervaunƙe ge ura kwakya am sarte á zlaƙa

³ Ususe ge Dadaamiya, Eddeɗara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Dadaamiya wá, slemággwe áte emnde, sle-ekhyamiyá ervaunƙe ma vaataru keni. ⁴ Nane anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe am zlaƙa-aha á miya bademme. Á magamiyá una ɗanna, geni miya keni mi ekhyaternaakhya ervaunƙe ge emnde umele, áte una á ekhyaminaa ɗane ge miya. ⁵ Almasiihu wá, ndza shushe zlaƙa kwakya. Nere keni ná anƙwa á shá zlaƙa kina ba seke una ndza a shanaa ɗane. Daaci Dadaamiya keni anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe ba kwakya, aƙaba gamiyevege palle antara Yaisu Almasiihu. ⁶ Ma ɗere ná anƙwa á shá zlaƙa keni, ba geni kure kwá shánsha ndzeƙa, a lyakurselye Dadaamiya ma vaataru keni. Zlaƙe adaliye, máki Dadaamiya anƙwa á ekhyanerá ervaunƙe ge ɗere, ba geni a balasebale ervaunƙe á kure, kwá gevge emnde a farvaunƙe ge básha jeba á zlaƙa-aha ɗanna. ⁷ Baaka shaige á ɗere deƙideƙi áte kure, diyaɗerdiya ganakini baaka mbeƙa á kure áte barama á Dadaamiya. Na disaa aƙaba kwa palle antara ɗere am zlaƙa-aha. Daaci ma ba palle am ndzeƙa na á vamitá Dadaamiya keni.

⁸ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názena ni ná kataná ɗere wá, ná kátá kwá diyeddiye zlaƙa yaikke na ɗa shuwa ɗere am kwárá á Aziya na. Shaɗerushe zlaƙa an tsáká ire. Ndza tamanɗerka deƙideƙi ganakini watse ná njá an shifa. ⁹ Una ná enndaha ba parakke, á ba áte vuwa á ɗere keni ndza ɗa tapántápa ganakini watse ná njeka an shifa na. Mbate wá, Dadaamiya a magaa una ɗanna, ganakini a fajertarka áte ndzeƙa á ɗere, amá ná fetarfe á ba áte ɗane. Aƙaba ɗane wá, ma emtsaremtsa emnde keni, sletsatertetse ba ɗane am fáyá. ¹⁰ Daaci a lyaɗersaa ba ɗane am zlaƙa yaikke ɗanna á kátá eksá shifa á ɗere na. De katafke keni á de lyaɗerá ba ɗane. Una ba jirire ná fá táma á ɗere á ba áte ɗane palle, diyaɗerdiya geni ma vaataru keni á de lyaɗerá ba ɗane. ¹¹ Amá keni wá, naba melawaɗerumele an maduwa-aha á kure. Estuwa, emnde kwákya tá de melawaɗerumele an maduwa-aha-aatare. Máki lyevaalya Dadaamiya njála á miya, shamiyánsha barka-aara wá, watse emnde kwákya zlaƙe adaliye tá de galá ɗane aƙaba ɗere.

Pekyaapekya Paul ge de Kaurintus

¹² Náwa una dalila á higa á ɗere: Nere wá, diyaɗerdiya am ire á ɗere ganakini shagera zlaláwa á ɗere, baaka duksa mándzawe áte ɗere deƙideƙi, baaka deme seke am dágage á kure. A vajertaa ba Dadaamiya una ɗanna, enƙale á emndimagwahaka deƙideƙi, ba Dadaamiya una a maganeraa ngurna-aara. ¹³⁻¹⁴ Daaci am duksa na ná anƙwa puwakurtá ɗere bademme na wá, ná anƙwa ndaakurnda ba parakke áte una kwá dzegwándzegwa eccena-aara na. Aley, sem ba kina keni zlaƙe kwá cenevaaka elva á ɗere shagera. Yá tamaa ákatafke cekwaangudi wá, watse kwá diyeddiye bademme geni vaci sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ervaunƙe á kure watse ba seke nama áte ɗere, náza á ɗere keni watse ba seke nama áte kure. ¹⁵⁻¹⁶ Aƙaba iya wá, ndza baaka shaige-aaruwa deƙideƙi áte duksa-aha ɗanna. Ndza ya kátá ba dezekure emtsaade, lauku ma yá dem Makiduniya. Am tse-aaruwa am Makiduniya keni maa, ma yá eptsa á ba ásezekure adaliye, ma andze kwá se meliwa ba kure ge mága shula-aaruwa á dem Yahudiya. Estuwa, ma andze yá naba melakurumele ser buwa.

¹⁷ Am sarte na fanakuremfa una ɗanna am vuwa, amá maganka na wá, ya ndaaná á ba áte we emtu? Estuweka deƙideƙi. Emtu am sarte na yá anƙwa maga niya-aaruwa, ya magán ba seke náza á emnde a duniya emtu? Ya ndaase «ane» á ba áte we emtu? ¹⁸ Yá ndaakur ba jirire, á katafke á Dadaamiya na á eptseka elva-aara deƙideƙi na: Ndaanakurka á ba áte we, amá ya ndaana á ba an ervaunƙe-aaruwa palle. ¹⁹ Aƙaba Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya na ɗa balakuraa elva-aara antara tara Silas an

Timaute na wá, ñane á ndaaka elva á ba áte we, ma vaatara keni á ndaa ba jirire.²⁰ Baaka shaige-aara dekiðeki, ba ñane una a njamiyante názena ni a baa Dadaamiya á de vamiteva na. Ba ñane una *Aamin á miya á katafke á Dadaamiya, ge gálá zhera á Dadaamiya.²¹ Zlabe ádaliye, a dzeramisaa ba Dadaamiya an ire-aara, ankwá á ndzedamítá ba ñane an ire-aara áte barama á Yaisu Almasiihu.²² Arge una ñanna zlafe ádaliye, a vamite Shedefewe Cufede am ervaunje. Á maraná an una ñanna ganakini miya wá, ma emnde-aara. Á maraná á ba an una ñanna zlafe ádaliye geni duksa-aha umele na a baa watse á vamiteva na keni, watse mí shansha.

²³ Náwa Dadaamiya, a yiika an shifa máki ya magaa fida. Danka á dem Kaurintus na wá, ba ganakini yá ekhyakurnaakhya, a de zladanaturveka ervaunje kwakya.²⁴ Tatayanjerka ñere hyakuraare áte laarire ganakini sey kwá fetarfe. Adaba fetarfire wá, fakurtarfe zlauzle baaka arge una ñanna. Duksa na ñá kataná ñere ázekure wá, ba mága slera átirpalle, ganakini kwá tapanaatápa emtakire-aara.

2

¹ Adaba una ñanna, eptsanka á ba an niya á dem ekse á kure. Ya naba njante geni yá eptseka ádezekure mázla-aara, geni a de zladanaturveka ervaunje ádaliye.² Adaba máki ya duwa wá, ba iya an ire-aaruwa keni watse emtanjka ervaunje-aaruwa. Baaka edda una á de ekhyiyá ervaunje, adaba kure keni bademme watse á de zladá ervaunje á kure.³ Adaba una ñanna, ya puwakurtaa ba wakita, arge una ma andze ya duwa ba iya an ire-aaruwa. Ma andze danemda wá, ma andze á de zladá ervaunje-aaruwa kwakya áte kure. Emnde na ma andze tá de vitá itare higa keni ba kure ñanna. Diyandiya ba jirire ganakini má emtake ervaunje-aaruwa ge iya wá, kure keni á de higa ervaunje á kure bademme.⁴ Am sarte na yá ankwá á puwakurte wakita ñanna wá, ndza yá am dzámá ire jipu, ndza an zladá ervaunje-aaruwa ba laaklaake, antara ba yáwe á kyuwa am hufe-aara. Bawánka zlafe a ba kure, ya kátá ba zladakurve ervaunje an puwa-aaruwa ñanna. Iya ya kátá kwá diyeddiye geni wayanakurwayire.

Paul ankwá á yanaare haypa-aara ge edda á haypa

⁵ Diyandiya ganakini ankwá slezladaná ervaunje ge ura am dagave á kure. Amá diyaweddiye ganakini á zladíyan ge iya ka palle, amá ge miya bademme. Amá keni emtaka ba jirire, ge kure bademme ka.⁶ Kwakya ba emnde na ta puwaara elva na am kure, daaci yá tamaa hyaahya mázla-aara.⁷ Kina wá, shagera ba kwá yanarye haypa-aara, kwá ekhyannaakhya ervaunje geni a demka dzámá ire yaiikke am ñane, a kedanaaka táma-aara bademme.⁸ Adaba una ñanna, táslawa á kure marawanánmárá ba wáyáva mázla-aara.⁹ Dalila na ni ya puwakurte wakita ñanna wá, yá kátá diyeddiye átekwa, máki zlafe kwá á ba an fesarfíre á kure áte ya, ge mága názena yá bakurná ya bademme.¹⁰ Daaci máki kwá ankwá yanaare haypa-aara ge slehaypa ñanna wá, naba yawanaarye, iya keni yá naba yanaarye haypa-aara. Una hyapka ba názara keni, yá naba yanaarye á katafke á Yaisu *Almasiihu geni a zlalavzlále njá á kure.¹¹ Estuwa a shanka Shaitaine ndzedá arge miya. Adaba diyamidiya názena á kataná ñane bademme.

Weshetewesha ire á Paul am Terauwas

¹² Daaci ya naba tse áhuwa, kwáye ya zlála á dem Terauwas ge de bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa. Am sarte na danemda maa, ya nánna ganakini Yaakadada a weritaa baráma bademme ge bálá elva-aara áhuwa.¹³ Amá wá, maganka, ndza an wesha ire-aaruwa bademme, adaba de beraneka egdza emmemiya Titus. Daaci ya naba magateraa ájamimá shifa ge emnde a fetarfe na tá am Terauwas ñanna, ya naba fanuhe á dem kwará á Makiduniya.

Shá midalire adaba barka Yaisu *Almasiihu

¹⁴ Amá galaumigálá Dadaamiya, adaba ndzedá na a ganaa Yaisu *Almasiihu na ankwá á vamite midalire ba kela wera á ekse. A puwamimaa ba ñane am slera-aara ge bálá elva a Yaisu Almasiihu ma áme keni bademme. Daaci waazu á miya gevge ba seke se á kajijiji, hyemhye am slede bademme, geni a diyareddiye emnde Yaisu Almasiihu.¹⁵ Ba jirire ñere wá, ña ba seke se á kajijiji na emtake se-aara jipu na, á dízaná Yaisu Almasiihu á katafke á Dadaamiya. Adaba ñere ña emnde a hyanme elva a Yaisu Almasiihu am duniya bademme, áza emnde na tá áte unjule a lya, antara emnde na tá áte unjule a keða keni bademme.¹⁶ Áza emnde na tá áte unjule a lya wá, ña emtake jipu, tá shá shifa am elva á ñere. Amá áza emnde na tá áte unjule a keða wá, ña emtanjka dekiðeki, elva á ñere á teða shifa am itare ba dekiðeki. Ware edda una hyeþhye ge mága slera ñanna an ndzedá á ire-aara? Baaka dekiðeki.¹⁷ Ñere wá, a belañeraa ba

Dadaamiya ge mága slera ñanna. Kwakya emnde tá tsakala an elva á Dadaamiya, amá ñere wá, gañerefka estuwa. Ná bálá ba elva á Dadaamiya an ervaunđe á ñere palle á katafke-aara, ađaba ña emnde a slera á Yaisu Almasiihu.

3

Maganaa slera ge Dadaamiya áte namána áñwaslire

¹ Emtu máki ña bakuraa una wá, watse kwá banjerá ña maga kuráviरे ढára emtu ádalíye? Ñere wá, ña baaka an wedere á nalmesheri á seydire am erva ganakini kwá de diyañersá átekwa. Ge kure kení, ña ndavakuruka nalmesheri ñanna ge dem tate uemele an ñane. Tá maganá ba emnde ñanna ka wá, ñere ña mañka, ña gergere. ² Ađaba ba kure una kwa nalmesheri á ñere, an puwa áte ñere. Ma ware kení diyaadiya una, tá dzegwándzegwa enndaha-aara geni ma ba estuwa antara kure am ervaunđe á miya. ³ Ba jirire, a puwetaa ba *Almasiihu an ire-aara wakita ñanna, a vañerte ge ñere. Amá wakita ñanna wá, a puwanaa an narkálam ka, a puwanaa an hákuma á Shedekwe Cufedfde á Dadaamiya na ma vaatará kení Dadaamiya ñanna á ba ankwá na. Puwa ñanna kení a puwetaa áte naláwa-aha á nákwá ka, a puwanaa am ervaunđe á emndimagwaha.

⁴ Ña ndaanaa ađaba uneka, ađaba ñere fañertarfe an Dadaamiya am duksa bađemme, ađaba Yaisu Almasiihu. ⁵ Diyañerdiya am ire á ñere ganakini ba ñere an ire á ñere wá, á daaka ndzedá á ñere ge mága slera ñanna, ña maganá an ndzedá á Dadaamiya. ⁶ A gañervaa ba ñane emnde a slera-aara, geni ña bálá namána-aara áñwaslire na a ñgufaterán ge emnde bađemme na. Am namána áñwaslire ñanna wá, seke shairiya-aha-aara na ta puwete am *tawraitá werre ka, á maganá Shedekwe Cufedfde mázla-aara slera. Ađaba tawraitá wá, slera-aara ba ceba emnde á katafke á Dadaamiya, amá Shedekwe Cufedfde wá, á vaterte shifa ge emnde.

⁷ Werre wá, Dadaamiya ndza a puwete shairiya-aha-aara áte nalawa-aha á nákwá, ndza naranna emnde sleksire-aara kení am sarte ñanna. Dadaamiya a magaa sleksire-aara wá, wafke á Muusa á mbá wulwulire na baaka kalle-aara dekiđeki na. Emnde a *Iserayiila dzegwaránka zharaná á dem ice dekiđeki. Parakkire ñanna kení á de shekwaaka tsa. Máki *tawraitá na slera-aara ba ceba emnde á katafke á Dadaamiya ní, Dadaamiya a marse sleksire-aara am huđe-aara estuwa wá, ⁸ sákwa máki á maganá Shedekwe Cufedfde slera emtu, ñane slevaterte shifa ge emnde? Á tsaame sleksire na á de maganá Dadaamiya! ⁹ Tawraitá wá, slera-aara ba puwa emnde á dem shairiya. Máki Dadaamiya a marse sleksire-aara estuwa am duksa na á puwa emnde á dem shairiya, sákwa am namána á Dadaamiya áñwaslire na emnde tá shá jirire am huđe-aara emtu? Á tsaame kena sleksire na ankwá á maraná Dadaamiya am huđe-aara na! ¹⁰ Daaci mí naba bánba ganakini duksa na ní ndza Dadaamiya a marse sleksire-aara am huđe-aara werre na wá, sleksire á Dadaamiya werre ñanna hyepka ba názara kení, má mí sláterá an náza vatena. ¹¹ Duksa na Dadaamiya a vaterte ge emnde ba ge sarte cekwa, kertenj dedde maa, Dadaamiya marse máre sleksire-aara am huđe-aara, sákwa am una á zleka dekiđeki na emtu? A jatermaa uwe?

¹² Ná ankwá á enndáhá ba parakke na wá, ađaba fañertarfe an duksa ñanna geni jirire. ¹³ Muusa werre wá, ndza a puwem nalbuta am ice, ađaba ankwá á gulá sleksire á Dadaamiya áte wafke-aara, daaci wayaaka tá diyeddiye emnde-aara emnde a *Iserayiila. Amá ñere wá, ña baaka an wedere á mága una ñanna mazla-aara. ¹⁴ Iserayiila-aha werre wá, ndza cenaránka maana á duksa-aha ñanna dekiđeki. Ba duksa palle ge egdzara-aatare vatena kení. Máki tá ndaha wakita á namána á Dadaamiya werre na, tá cenánka maana-aara dekiđeki, ba seke an fađa enjkale-aatare an nalbuta á Muusa werre ñanna. Ađaba sey edda una lyevaalya *Almasiihu, lauktu á sesse enjkale-aara am nalbuta ñanna. ¹⁵ Ba kina kení má itare tá ndáhá wakita-aha á Muusa werre wá, tá cenánka maana-aha-aara dekiđeki, ba seke an fađa enjkale-aatare an nalbuta. ¹⁶ Amá ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Ma a semaa ware áseza Yaakadada kení, sey á sesse am nalbuta ñanna.» ¹⁷ Daaci ba estuwa. Ađaba tara Yaakadada antara Shedekwe Cufedfde wá, ta ba palle. Daaci am tate na ní ankwá Shedekwe á Yaakadada wá, emnde ñanna tá shánsha ire-aatare, á kwaraterka mázla-aara *tawraitá. ¹⁸ Daaci miya kina wá, wafke á miya fađaaka an nalbuta werre ñanna, má ankwá á nanna Yaakadada Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Daaci ba kelaazare yaikkire á Yaakadada ankwá á gamive ba seke ñane. Yaikkire-aara am miya ankwá á far ba márava am miya ba kelaazare kení. Kwaya ñane názena á maganá Shedekwe á Yaakadada am miya.

4

Baaka payda á n̄ere ge n̄ere amá an̄kwa ndzedá á Dadaamiya

¹ A zamivaare ba Dadaamiya lauktu a famiyar slera n̄anna. Ad̄aba una n̄anna n̄a ba dzañdzan̄e am slera n̄anna. ² Diyamidiya miya wá, mí feka erva á miya á dem slera na tá maganá emnde an shebe, duksa á zherwe ba dey na. Mí zlermeká emnde, mí feka fida á dem elva á Dadaamiya kení. N̄ere wá, n̄á vaterte ba jirire á Dadaamiya parakke ge emnde. Názena ni an̄kwa á tataya jirire á Dadaamiya wá, n̄ane á diyeddiye jirire á n̄ere. ³ Labáre á higa na n̄a sanaa n̄ere na, tá cenanka emnde umele d̄ekideki, ba seke an fádá en̄kale-aatare. Amá tá cenánka ba emnde na tá an keđa na. ⁴ Itare wá, an̄kwa á piyater̄ta Shaitaine, n̄ane slemándzawe na á kwárá duniya na. Á piyater̄te ganakini a naránka parakkire yaikke na á maraná elva a Yaisu *Almasiihu á dete itare. Parakkire n̄anna an̄kwa á mára Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Máki ura a naa n̄ane, a naa ba Dadaamiya. ⁵ N̄á bálá elva á ire á n̄erka, n̄á bálá elva a Yaisu Almasiihu, geni ba n̄ane una Yaakadada arge emnde bad̄emme. N̄ere wá, n̄a ba emnde a slera á kure ge melakurumele, ad̄aba n̄a emnde a d̄ába Yaisu. ⁶ Werre am fakta wá, a baa Dadaamiya: A gev̄e parakkire, á mbe am tabedammire. Kina kení ba Dadaamiya n̄anna una á mára parakkire-aara á sem ervaun̄de-aha á n̄ere. Á maran̄erá yaikkire á Dadaamiya na an̄kwa á mbe áte wafke á Almasiihu.

⁷ N̄ere wá, n̄a ba seke gahe-aha na ta nderanaa an haha, amá wá, n̄á an rezegire yaikke na a van̄terta Dadaamiya na am n̄ere. Tá disá áte una n̄anna emnde, ganakini hákuma yaikke na n̄a shanaa n̄ere ge mága slera á Dadaamiya na wá, hákuma á n̄ereka, náza á Dadaamiya. ⁸ Tá an̄kwa á becan̄erbeca an zladá-aha gergere, amá zlaran̄jeraaka bad̄emme. Ma a weshetaa estara ire á n̄ere kení, n̄á á ba an táma á n̄ere am ervaun̄de. ⁹ Emnde tá an̄kwa á shan̄eru zladá jipu, amá yan̄jeraaka Dadaamiya. Tá magan̄erá palása an haha, amá n̄ere n̄á emtseka. ¹⁰ Kelaazare emnde tá tataya ba cebá shifa á n̄ere seke una ndza ta jaa Yaisu *Almasiihu, amá náwa ba n̄a n̄ere an shifa. Tá diyeddiye á ba áte una n̄anna geni Yaisu á ba an shifa-aara. ¹¹ N̄ere emnde na zlab̄e n̄á an shifa am duniya na wá, ba kelaazare tá tsagwad̄an̄ertsagwada ge ceban̄erceb̄a, ad̄aba n̄a emnde a d̄ába Yaisu Almasiihu. Amá náwa ba n̄á á n̄ere an shifa, n̄á an vuwa a laakire na á shekwaaka na. Tá diyeddiye á ba áte una n̄anna geni á ba an shifa-aara Yaisu. ¹² Amaana elva n̄anna wá, áte vuwa á n̄ere wá, an̄kwa á wava ba emtsa, emtsa seke náza á Yaisu. Amá am kure wá, á maga slera ba shifa an̄waslire na kwa shanaa ázen̄árá na.

¹³ An̄kwa elva am wakita á Dadaamiya, a ba n̄ane: «Fantarfe áte Dadaamiya. Ad̄aba una n̄anna yá an̄kwa á bálá elva-aara.» Daaci ba duksa palle ge n̄ere kení, n̄ere kení shan̄eránsha fetarf̄ire áte Dadaamiya; ad̄aba una n̄anna n̄á an̄kwa á bálá elva-aara. ¹⁴ Diyamidiya ganakini edda una a tsante Yaakadada Yaisu am fáya na wá, watse á tsamit̄sete miya kení, á kya erva an Yaisu. Bad̄emme á miya watse á damiyá á ba átirpalle á de katafke-aara. ¹⁵ Bad̄emme á duksa-aha n̄anna an̄kwa á maganá Dadaamiya na wá, á maganá ad̄aba ba kure, ge melakurumele, geni emnde kwakya a sharánsha n̄gurna-aara. Tá de hwiya estuwa emnde a slafanaa we ge Dadaamiya, emnde a gálá zh̄era-aara.

Baaka lámbe á n̄ere, n̄ere en̄kale á n̄ere áte duksa na á zleka na

¹⁶ Ad̄aba una n̄anna, n̄a ba dzañdzan̄e. Diyan̄erdiya tsa geni an̄kwa á far ba gulá ndzedá á n̄ere ba kelaazare, amá am ervaun̄de á n̄ere wá, n̄a emnde dzañdzan̄e jipu. Ad̄aba Dadaamiya an̄kwa á fan̄erem ndzedá am vuwa. ¹⁷ Zlada wá, n̄á an̄kwa á essha, amá watse á zlauzle. An̄kwa yaikkire n̄á de sháná n̄ere ad̄aba zladá n̄anna. Yaikkire n̄anna kení watse baaka zle-aara, jauje ge duksa bad̄emme. Máki yehan̄er̄teyeha una n̄anna, n̄á zhárá zladá á n̄ere kina hyapka ba n̄ázara kení. ¹⁸ Ad̄aba en̄kale á n̄ere áte duksa na á naaná ice ka, amá áte názena á nánka ice á urimagwe. Ad̄aba bad̄emme á názena á naaná ice á urimagwe watse á zle. Duksa-aha na ni á zleka d̄ekideki wá, tá zharaná an ice ka.

5

¹ Diyan̄erdiya ganakini má mbed̄aamb̄eda bere á haha á n̄ere na n̄á am hufe-aara kina, amaana vuwa laakire á n̄ere na wá, Dadaamiya á de van̄er̄te bere umele an̄waslire am samaya. Amaana: á de van̄er̄te vuwa umele am samaya, názá dem ba ge d̄ekideki. ² N̄já á n̄ere am duniya kina na wá, laruwa jipu, n̄á kumá ba daa á dem bere á n̄ere an̄waslire na am samaya na. ³ Ad̄aba máki shan̄eránshá tsekwan̄erem̄sekwa am vuwa an̄waslire na wá, sh̄edekwe á n̄ere á gev̄ka an ukhyiye dey mázla-aara á katafke á Dadaamiya. ⁴ Amá am kinire na zlab̄e n̄á á ba am bere á haha á n̄ere na wá, n̄á am

zlaɗa an tsáka ire, á vaɗerte ba kyuwa. Tatayaɗerka ñere ganakini ñá kátá tsekwe am vuwa a laakire á ñere ñanna ba ðekideki. Estuweka. Ñá kátá ma ña tsekwarhe una áɗwaslire, vuwa á samayire na, daaci ma andze á shebanveshebe emgyegwe-aara na ñane á emtsa na. ⁵ A tsatsaɗeraa ba Dadaamiya an ire-aara vuwa áɗwaslire ñanna ge ñere. A vaɗerte Shedekwe Cudedɗe na wá, á maraná an una ñanna ganakini duksa na a baa watse á vaɗerteva na wá, ba jirire watse ñá shánsa.

⁶ Adaba una ñanna, ñere ña ba dzaɗdzaɗe. Máki zlaɗe ñá á ba am vuwa laakire na wá, diyaɗerdiya ganakini zlaɗe ña yiyye an tate na átekwa Yaakadada. ⁷ Kina wá, zlaɗe ñá náńka emtsaade an ice á ñere. Njá á ñere antara ñane wá, á ba an fetarfire. ⁸ Ba jirire baaka shaige á ñere ðekideki. Máki ñá shánsa ñá tsekwe setekwe am vuwa laakire na, ñá zlála ádeza Yaakadada wá, wayaɗerwáyá jipu. ⁹ Duksa palle ñá kataná ñere wá, ma zlaɗe ñá á ba am duniya na, ma daɗjeraada ádezenárá keni, ná maga ba názena á kataná ñane. ¹⁰ Adaba baɗemme á miya watse mí de katafke á *Almasiihu am yaikkire-aara, á de kyáná ñane shairiya á slera-aha á miya. Ma ware á miya keni á de pelansá á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara am duniya. Edda una a magaa shagerire, á de shá laɗa-aara. Edda una a magaa shagerkire an shagerkire-aara.

Dadaamiya á kátá emnde baɗemme tá melemela an ñane

¹¹ Adaba una ñanna, elva a fá zherwe áte Yaakadada wá, ña dise vateneke ñere. Daaci ñá aɗkwa á wava ba ge maraterá jirire á ñere ge emnde. Dadaamiya wá, baaka názu diyaaka ñane am erwaɗɗe á ñere. Yá tamá ba kure keni diyakuridiya, má kwá ndáhá jirire á názena kwa disaa kure áte ya. ¹² Emtu watse kwá banjérá ñá gálá ire ñará emtu ádaliye? Una ñá gálá ireka, ñá kwarakurse ba sera á elva, geni a njeka lambe á kure ðekideki, naba fautarfe an ñere, kwá de shánsa dza sera, kwá de háslaterá ba kure emnde a gálá ire ba dey na. Adaba itare tá zhára ba iga á duksa, baaka lámbe-aatare áte nja-aatare am erwaɗɗe. ¹³ Emtu kure keni kwa ba seke emnde umele, kwá zharáɗer ba seke ñá an shaitaine ñará emtu? Máki estuwa wá, ña shaa shaitaine ñanna adaba ba Dadaamiya. Amá ba lápiya ire á ñere. Daaci an eɗkale á ñere ñanna wá, ñá melakuru ba ge kure an ñane. ¹⁴ Dalila á slera á ñere wá, ñá maganá adaba wayávire yaikke na a magaminaa *Almasiihu na. Ñane a naba yaa ire-aara, a emtsehe adaba emnde baɗemme. Daaci áza Dadaamiya wá, baɗemme á emnde emtsaremtsa kerɗe antara Almasiihu. ¹⁵ Labára Almasiihu a emtsaa adaba emnde baɗemme? A emtsaa adaba itare, geni ma tá á ba an shifa-aatare keni, tá magán ge ire-aatare ka duksa, tá maganá áte namaari-aatare ka mázla-aara duksa, amá tá maga ba názena á kataná ñane, adaba ñane a emtsaa adaba itare, tsetse am fáya keni adaba itare.

¹⁶ Daaci kina wá, gegerka emnde ázeɗere mázla-aara, emnde baɗemme ta ba kalkale, ñá zháreka názena ágáshe. Werre wá, ice na ndza ña zhára *Almasiihu an ñane na wá, ndza ñá maga ba slera á emndimagwaha. Amá kina wá, ñá manka mázla-aara. ¹⁷ Edda-aara máki garevge palle antara Almasiihu wá, nja-aara werre baɗemme dedde, ma jeba-ara-aara keni gevge áɗwaslire baɗemme.

¹⁸ Baɗemme á una ñanna, a maganaa ba Dadaamiya. Ñane a belaa Almasiihu, a se melamiyaáhe an ñane. Daaci a famiyar slera ñanna ge miya, geni á kátá emnde baɗemme tá shánsa mele an ñane. ¹⁹ Amaana wá: Dadaamiya a belaa Almasiihu á sem duniya, adaba á kátá emnde baɗemme tá melemele an ñane. Á ñaterka am erwaɗɗe mázla-aara adaba haypa-aha-aatare. Daaci a famiyar slera á de balaterá una ñanna ge emnde baɗemme, geni aɗkwa baráma a mela an Dadaamiya.

²⁰ Daaci ñere wá, ña we á Almasiihu, á dɗahákurá ba Dadaamiya an ire-aara á kya an we á ñere. Ñá aɗkwa á magaterá ba táslé ge emnde adaba barka á Almasiihu, táslawa á kure eksawarekse ganakini kwá melemela an Dadaamiya. ²¹ Almasiihu ñane maganaaka haypa ðekideki, amá Dadaamiya a naba far haypa-aha á miya ge ñane, ganakini á gamivege miya ma emnde a jirire á katafke-aara, má gamiyevge palle antara Almasiihu.

6

Slera á slebela á Yaisu *Almasiihu

¹ Náwa ñá aɗkwa á bakurá elva: Ñere wá, ña emnde na ni Dadaamiya aɗkwa á maga slera-aara á kyá erva an ñere. Dadaamiya wá, magakuránmaga ñgurna. Táslawa á kure, gawanveka ñgurna á Dadaamiya na seke duksa ba dey. ² Ábi bánba Dadaamiya aɗkwa an puwa am wakita-aara, a baa ñane:

«Am sarte na hyeɗhye sarte á ñgurna-aaruwa, ya cenakvaarcene.
Am sarte na hyeɗhye sarte-aaruwa ge lya emnde, ya melakumele.»

Daaci diyaweddiye ganakini sarte á ngurna ñanna ba una, sarte á lya emnde ñanna ba una.

³Wayañerka ñere vante ektápaare ge ura, wayañerka an duksa mándzawe am slera á ñere ðekideki. ⁴Názena njá kataná ñere wá, njá kátá tá diyañerreddiye emnde ganakini ña emnde a slera á Dadaamiya. Una názena njá maganá ñere am duksa baðemme. Ma njá ankwá á shá zlaða yaikke, ma njá am emtañkire, ma kwakya palása na njá maganá ñere keni, ba njá farvaunðe, njá ebbásha. ⁵Ja keni hyañerhya áza emnde, á dem dangay keni daráñerda, ervaunðe á zlamaa baðemme keni tsarantetse áte ñere. Máki ba slera wá, wavañerwava an ñane. Am sarte umele ba háre keni ña puka, zu náza za keni baaka ðekideki. ⁶Njá ankwá á marateránmára ba parakke ge emnde ganakini ña emnde a slera á Dadaamiya. Diyañerdiya jirire á Dadaamiya, njá ankwá njá ba cuðeððe, njá farvaunðe am duksa baðemme, njá ankwá á maga kemaarire, Sheðekwe Cuðeððe keni ankwá an ñere, njá ankwá á maga wáyáviire an ervaunðe á ñere palle, ⁷njá ankwá á magaterá waazu á lva a jirire ge emnde, ankwá á vañerteva Dadaamiya hákuma-aara. Kazlaña á wáva á ñere ge ñere wá, ba mága jirire. Ma ge wava keni á ba an ñane, ma ge lya ire á ñere keni á ba an ñane. ⁸Emnde umele tá zlebañerzleba, emnde umele tá epsawañerepsawa. Emnde umele tá galañergála, emnde umele tá zlazlañerzlázle. Emnde umele tá zharáñer ba seke ña emnde a fida, amá ña emnde a jirire tsa. ⁹Tá zharáñer ba seke diyañerka, amá diyañerdiya tsa emnde baðemme. Emnde tá zharáñer ba seke irekhyaha, amá baaka duksa umele áte ñere, ña ba lapilayye. Tá shañeru zlaða an tsáká ire, amá njá emtseka, náwa ba njá á ñere an shifa. ¹⁰Emnde tá kátá tsekwanatsekwa higa á ñere ba ðekideki, amá ma vaatara keni ñere njá á ba an higa á ñere. Ña ba talage-aha am duniya na, amá njá gatervaa ba ñere emnde, tá gevge emnde a berba an elva á Dadaamiya. Emnde tá zharáñer ba seke baaka duksa á ñere, amá baaka názu eksañeraarektse ðekideki.

¹¹Kure emnde a Kaurintus wá, ña ndaakurdháa ba parakke, shebañerakuruweka názu am ervaunðe á ñere ðekideki. ¹²Ñere wá, njá wayákurá an ervaunðe á ñere palle, kwa yañeraa ba kure. ¹³Ázerwa wá, kwa ba seke egdzara-aaruwa, iya keni ya ba seke eddekure, yá ndaakur elva. Kure keni shebawañerjervuweka názu am ervaunðe á kure, wayawañerwáyá ba seke una ña wayakuraa ñere.

Faufa hyema, gawevka palle an emnde na fartarka

¹⁴Kure wá, gawevka am sawari palle antara emnde na fartarka Yaakadada na, una zlayeka ge kure ðekideki. Tá másláva estara tara jirire á Dadaamiya an haypa? Tá njá estara tara parakkire, antara tabeðammire am tate palle? ¹⁵Á duwa estara elva á tara Yaisu an Shaitaine? Á duwa estara sawari á tara slefetarfe an edda una fetarka? ¹⁶Tá másláva estara tara mashidi á Dadaamiya antara hele á shaitaine? Yá ndaakur ba jirire: Ba miya una mi mashidi á Dadaamiya na ma vaatara keni ñane á ba ankwá na. Ba seke una a ndaanaa ñane ankwá an puwa am wakita-aara, a baa ñane: «Watse yá njá á ba am dágage-aatare, yá njá antara itare.

Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹⁷A ndaanaa aðaba una ñanna Yaakadada Dadaamiya zlaðe adaliye, a ba ñane: Sawesse am dágage-aatare, gawevka palle antara itare, njawinja cuðeððe, lauktu yá lyyakurlyiya;

¹⁸Yá de gev Eddekure, kure keni zála an njwásha baðemme kwá de gev ba egdzara-aaruwa.

Kwaya ñane elva á Yaakadada na hákuma baðemme á ba ázenará na.»

7

¹Baðemme á waada-aha ñanna a maganaa Dadaamiya na wá, a magamiyán ba ge miya egdzar mama-aha-aaruwa. Aðaba una ñanna, barawamiyaabará ire á miya cuðeððe. A jerka duksa na ni á badza shifa á miya, antara vuwa á miya ðekideki am zlálaða á miya, aðaba ma emnde a fa zherwe áte Dadaamiya.

Tara dzamá ire, antara higa á Paul

²A yañeraaka ervaunðe á kure ba dey, aðaba baaka emtañkire na ña magakurtaa ñere ba ge palle á kure keni. Baaka edda una ñere ña maganaa ektápaare am kure ðekideki, baaka edda una ña zlermuwa ñere ðekideki am dágage á kure. ³Bawánka zlaðe ganakini njá kátá fakurar ba zherwe an elva na njá ankwá á tsakaná ñere, una ka ðekideki. Ba kina keni ya zluwa á ndaakur ba ñane ganakini ña wayakurtaa an ervaunðe á ñere palle. Baaka názu á pekyamiya an kure ðekideki. Una ma zlaðe ma á ba an shifa á miya, ma zlauzle shifa á miya am duniya na keni. ⁴Baaka shaige-aaruwa

áte kure dekideki. Baďemme á higa-aaruwa á ba áte kure. Baďemme á zlaďa na ya shuwaa ya na, aley yá á ba an higa-aaruwa am ervaunďe.

⁵ Zlaďa wá, ba jirire shanerushu. Á ba am Makiduniya keni se shaneránka hairire dekideki. Ma á kyá ura-ara keni á sawa ba shunŋula, emnde tá ďabanjerá á ba an elva. Ekhyaa ervaunďe á ŋere dekideki, ŋá dzámá ba ire. ⁶ Amá sle-ekhyaterá ervaunďe ba Dadaamiya ge emnde, máki weshetewesha ire-aatare. Daaci a ekhyaneraa ba ŋane ervaunďe an sá á Titus. ⁷ Dadaamiya a ekhyaneraa ervaunďe an sá á Titus ka palle, a ekhyaneraa ervaunďe an elva na a melanuwa ŋane ge Titus ge tsakanersetsake na. Aďaba se tsakanersetsake Titus ganakini ekhyakurnaakhya ervaunďe ge ŋane keni. Zlaďe áďaliye, a ndaŋernda ganakini kwá an wedere-aaruwa jipu, dakuremda am nambane arge názena kwa maganaa kure. Kina wá, baďemme kwa á ba am iga-aaruwa, kwá aŋkwa á waviyuwawe. Labára á kure higitehiga jipu zlaďe áďaliye.

⁸ Diyandiya ganakini wakíta na ya puwakurtaa ya na, a de vakurte dzámá ire kwakya, amá ba kalle. Yá kátá dem am nambane geni ma yá puwakurteka estuwa, aďaba ya nanna ganakini puwanakurempuwa am dzámá ire kwakya. ⁹ Amá kina wá, ekhyaakhya ervaunďe-aaruwa. Yá higa aďaba ya puwakurme am dzámá ire ka, amá aďaba kwá aŋkwa dzámá názena ndza zlaalaaka an unŋule-aara na, eptsakureptsá am tuba. Dzámá ire á kure áte namaari á Dadaamiya. Daaci máki estuwa, baaka emtaŋkire na ŋa magakurtaa ŋere dekideki. ¹⁰ Máki tá am dzámá ire emnde áte namaari á Dadaamiya wá, dzámá ire ŋanna shagera jipu. Aďaba jeba á dzámá ire ŋanna á dá ura á dem tuba. Daaci estuwa, Dadaamiya á lyelye edda-aara. Amá dzámá ire áte náza á emnde duniya wá, á saná ba emtsa ge ura á katafke á Dadaamiya. ¹¹ Yá ndaakur ba jirire: Dzámá ire á kure ndza áte una á kataná Dadaamiya. Nawanaana ba kure keni slera na a maganaa Dadaamiya am kure am sarte na kwá am dzámá ire ŋanna! Nawanaana wáva á kure ganakini kwá kátá bárá ire á kure am elva ŋanna! Nawanaana emtsaafde ganakini ba kure keni aŋkwa á wakurwá am ervaunďe mázla-aara! Kwá aŋkwa á tapanaatápa emtu lyáwa á kure, antara wedere á kure an iya kina! Nawanaana emtsaafde shairiya na kwa far ge edda una a magaa shagerkire! Kwa nanna emtu ganakini baaka názu magakurka geni kwa baaka am elva ŋanna mázla-aara kwá an bárá?

¹² Daaci diyaweddiye ganakini puwanakurteka wakíta ŋanna aďaba edda una a gu haypa, bi aďaba edda una ta ganu haypa, una ŋanna ka palle. Ya puwakurte ganakini yá yehakuranteyeha baďemme ákatafke á Dadaamiya, wáyáva á kure yaikke na kwa wayaneraa kure an ervaunďe á kure palle na. ¹³ Aďaba una ŋanna, kina wá, ekhyakuraneraakhya ervaunďe mázla-aara.

An ekhya ervaunďe á ŋere ba parakke! Názu a ekhyaneraa ervaunďe zlaďe áďaliye kwakya-aara wá, Titus a se beranerá an higa yaikke, aďaba baďemme á kure fakuranemfa ndzedá am wuwa. ¹⁴ Am sarte na yá aŋkwa belaná ádezekure wá, ya zlebakurzleba jipu ázenjárá. Kina wá, yá aŋkwa á nanna ganakini zleba ŋanna ya zlebakuraa ya na wá, fakuriyemka am zherwe. Baďemme á elva-aha emtake emtake na ya ndaanaa ya áte kure na gevka fida. Daaci baďemme á názena ndza ŋa banán ge Titus áte kure na, jirire. ¹⁵ Ba kelaa má yeheteyeha Titus názena kwa maganaa kure am sarte na a tsekwaá ázekure, kwa lyevaahē am ďágave á kure, kwa gyaigarhe, kwa fansarfe keni am názena a de bakurnaa ŋane baďemme na wá, higa-aara áte kure á far ba wala ba kelaazare. ¹⁶ Daaci yá higa jipu, aďaba baaka shaige-aaruwa dekideki áte kure ma am uwe keni baďemme.

8

Elva á náza melateru ge emnde na tá am baakire

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ŋá kátá kure keni kwá cenáncena názena ta maganaa emnde a fetarfe am kwárá á Makiduniya na. A magaterna ba Dadaamiya ŋurna á maga duksa ŋanna. ² Sharushu zlaďa an tsáká ire, amá baaka názu a eksanaa zlaďa ŋanna áte itare dekideki, higa-aatare ba kelaa-aara. Ta talage-aha jipu, amá ta jemaa sadake-aatare ba kwakya. ³ Yá ndaakur ba jirire: Jaranmejahe ba kwakya, magarnaamaga ba seke ta jahanaa itare ka dekideki, hyahya ndzedá-aatare. Ndza ta sawa ba itare an ire-aatare ásezenjere, ⁴ ta se ndava bárama, ganakini itare keni tá demda am slera á melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwárá á Yahudiya na. ⁵ Emnde ŋanna ta magaa názena tamaŋerka ŋere dekideki. Emtsaafe, duksa zunŋwe na ta maganaa itare wá, ta gaa ire-aatare ákatafke á Yaakadada, lauktu ta se ganaahe ákatafke á ŋere keni. Baďemme ta maganaa á ba áte namaari á Dadaamiya.

⁶ Amá ázekure keni fakurantaufe zlauzle, a dakurnaa Titus sawari-aara. Adaba una nanna maa, ná ankwá á ndavanundave zlafe adaliye kina, geni a eptsepta ádezekure, á de zланаazle slera á jirire na a fantuwa nane am dágave á kure na. ⁷ Ate baráma á Dadaamiya wá, kure hyaikurephye am duksa bademme. Ma fetarfire á kure, ma ge ndáhá elva á Dadaamiya, ma enkale á kure ge dise ndaha elva, ma mága dzanjdanzjire am slera á Dadaamiya keni bademme. Wayakuranerwáyá an ervaunđe á kure palle. Daaci yawánka mága slera á jirire nanna keni, magaumága an ervaunđe á kure palle.

⁸ Názena yá bakurná ya na wá, gevka laarire ganakini sey ba kwá fá sádake nanna. Una yá vakurte ba seydire áte emnde na itare wayarwáyá jipu slera nanna, itare tá ankwá á effá na. An una nanna wá, yá kátá diyeddiye máki ankwá wáyáva á kure áte emnde umele. ⁹ Duksa palle wá, kure diyakurdiya ngurna yaikke na a magakurnaa Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Nane, bademme á duksa á ba am erva-aara, amá a ganve ire-aara talaga adaba kure. A magante una ge ire-aara, geni kure kwá gevge emnde a berba áte baráma á Dadaamiya.

¹⁰ Kina wá, yá ndaakurse názena yá slakurvá ya: Mbakyiya wá, ndza kwa hayanaa ba kure zunjwe mága slera á jirire nanna, kwa fantuwa ba kure zlafe adaliye zunjwe ge emmága-aara keni. Kina keni wallá laarire, wallá uwe, shagera ba kwá zланаazle slera nanna fakurantaufe zlauzle na. ¹¹ Daaci yawánka, naba zlawanaazle slera nanna an higa, ba seke una kwa fantuwa an nane na. Faufa á ba áte názena kwa dzegwanaa kure. ¹² Adaba má kwá vante duksa ge Dadaamiya deydey á ndzedá á kure, kwá vante an higa wá, á ellyiya Dadaamiya. Dadaamiya á ndava ba una ankwá am erva á kure. Nane á ndavakurka názena baaka am erva á kure na.

¹³ Bawánka zlafe a ba kure: Paul á kátá puwanerem am zladá á emnde nanna, itare tá de shá ire-aatare. Una nanna ka ddekideki. Yá kátá emnde bademme tá gevge palle. ¹⁴ Kina wá, ankwá duksa ázekure, shagera jipu máki ká vaterteve ge emnde na tá am baakire kina, daaci mákuralla má watse baaka ázekure, amá ankwá ázetare, itare keni tá de vakurteve ba estuwa. Máki estuwa, bademmire á kure kwa ba palle. ¹⁵ Máki estuwa, gevge á ba áte una ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya a ba nane: «Emnde na tá hálá dáfá á samaya na, halarvaahála kwakya, gevka seke kwakya ba ta zuhe á dem hufe nanna.

Emnde na ta halante ba cekwaanjudi keni, ta yanaa ba itare náza za.»

Titus antara emnde a puwansepuwe

¹⁶ Ná ankwá á slafaná we á nje kwakya ge Dadaamiya, adaba a maganaa ba nane slera am Titus. Nannjára ankwá á wava Titus ba seke nje ge melakurumele na. ¹⁷ Na ndavanu ganakini a eptsepta ádezekure, a naba eksarhe. Adaba ndáva á nje ka palle, amá ba nane an ire-aara keni wayaawáyá ervaunđe-aara ge eptsa ádezekure, ge de melakurumele zlafe adaliye.

¹⁸ Náwa ná ankwá á belante egdza emmemiya umele, tá ankwá á duwa kerde. Egdza emmemiya nanna wá, emnde a fetarfe bademme tá zleba ba nane adaba waazu na ankwá á balaná nane. ¹⁹ Zlafe adaliye, adaba ta eksesaa emnde a fetarfe, ganakini á dábájerá nane am shula-aha á nje, a melanerumele ge mága slera á jirire nanna. Daaci slera nanna á de maga námpire kwakya, emnde kwakya tá de gálá Yaakadada á miya am yaikkire-aara. Tá de dise áte una nanna emnde, niya á nje ge melateru ge emnde.

²⁰ Shungu wá, janeranmejaha ba kwakya. Ná ankwá á fá hyema keni ba kwakya am slera á shungu nanna, geni a tsalaranjerka emnde adaba shagerkire á mága. ²¹ Ná kátá á baraavebára shagerire na ná maganá nje na á katafke á Yaakadada, amá a baraavebare áza emnde keni. ²² Náwa ná ankwá á belateru egdza emmemiya umele ge emnde buwa nanna. Nane keni maranéránmára wáva-aara ser kwakya, na nanna ganakini wayaawáyá an slera á Dadaamiya. Kina dème cenáncena labáre á kure, geni shagera zlaláva á kure wá, ankwá á wava jipu ge de melakurumele. ²³ Titus wá, nane edda una ná ankwá á ja dábá kerde ge mága slera á Dadaamiya am dágave á kure. Amá emnde buwa na tá ankwá á duwa antara nane na wá, ta belateraa emnde a fetarfe bademme ádezekure. Emnde kwakya tá ankwá gálá *Almasiihu adaba barka á slera-aatare. ²⁴ Marawateránmára wáyáva á kure ge emnde nanna. Daaci bademme á emnde a fetarfe na tá duwa ádzetare ge dezekure na, tá de cenáncena labáre á kure, tá de dise áte una nanna ganakini zleba na nje zlebakuraa nje na wá, an unjule-aara.

9

Dadaamiya a hayaa ba edda una á fáná an higa

¹ Ate elva a náza melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya wá, baaka deme wedere kwakya ge puwakurte elva ñanna áte nalmesheri. ² Adaba diyandiya ganakini ba kure an ire á kure keni kwá an wedere á melaterumele. Zlebanakuraazleba ya zlauzle áza emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, geni emnde a fetarfe na tá am kwará á Akaya wayarwáyá jipu melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwará á Yahudiya. Kwaye mbákyiya tá maga ba niya-aara. Daaci wáva á kure a tsante wayava á emnde kwákya am Makiduniya, itare keni kwakya ba názena á kátá melaterumele na.

³ Ñannára yá ankwá á ñela tara Titus antara egdzar mama-aha a miya umele buwa ádezekure, geni kwá zlauzle am slera á kure baðemme ge jáha shunngu ñanna, lauktu njá daada ñere. Estuwa, zleba na ya zlebakuraa ya ázetare na á gevka fida. ⁴ Adaba máki ñanjeremda antara emnde a Makiduniya, ña de berakur zlafe baaka názena kwa maganaa kure wá, watse zherwe ge ñere, adaba ña bateraa baaka shaige á ñere áte kure. Názá á kure deme wá, náza ndaaka. ⁵ Daaci yá puwa sawari am ire-aaruwa wá, a ba ya duksa na wá, shagera ba yá ndavaterundave ge tara Titus antara emnde buwa na, geni á darduwa itare zunjwe, lauktu watse njá ñabaterá ñere vacite umele. Yá kátá kwá maganaamaga antara itare duksa á barka na ndza kwa enndaa na, lauktu njá daada ñere. Daaci una ñanna á de mára názena am ervaunðe á kure, geni kwa maganaa á ba an kátire á kure duksa á barka ñanna, gevka laarire.

⁶ A ba naraje umele wá: Edda una á herðante ba cekwaanngudí, á sem mbá keni, á sá ba cekwaanngudí. Edda una á herðaa kwakya wá, á sem mbá keni, á sá ba kwakya. Viyawanaaka naraje ñanna ñekidí. ⁷ Magaumága kwa mazla-aara. Ma ware keni á emmága áte una á ekseaa ñane. Fauka an dzámá ire, a gevka laarire keni. Faufa á ba an higa, adaba Dadaamiya á háyá ba edda una á fáná an higa. ⁸ Dadaamiya an hákuma ganakini á kwakyakuranvekwákya duksa baðemme, á juwá á ba áte kure, kwá hyephye zlafe áðaliye ge mága slera á shagerire baðemme. ⁹ Estuwa, kwá gevge áte una ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

«Ura mággwe wá, pasakpasakke erva-aara áza talage-aha. Maggwire-aara á zleka ñekidí.»

¹⁰ Baðemme á wulfe á duksa na tá jáná emnde á dem haha, á walantá ba Dadaamiya, á vatertá ba ñane náza za-aatare ge emnde, antara wulfe na tá de jáná am shifa á ayiye keni. Una keni ba duksa palle. Máki kwá maga shagerire an názena am erva á kure wá, kwá de shánsha zlafe áðaliye ba kwakya; ma vaatara keni kwá de maganá ba kure zlafe áðaliye shagerire, shagerire á kure á de maga nampire kwakya. ¹¹ Dadaamiya á de gá barka áte názu am erva á kure baðemme, geni kwá magateránmaga zlafe áðaliye shagerire ge emnde, á de katafke. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba duksa á barka na kwá ankwá vatertá kure ge emnde ñanna á kya erva an ñere.

¹² Adaba slera á barka ñanna kwá maganá kure na wá, gevka ni sey ba ge zatervaare ge emnde á Dadaamiya, amá emnde kwakya zlafe áðaliye tá de gálá Dadaamiya adaba ñane. ¹³ Slera á barka ñanna kwá de maganá kure na wá, á de maraná una ñanna shagerire á ervaunðe á kure, tá de diyakursá áte una ñanna emnde, ganakini lyakurvalya labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na á ba an jirire, kwá ankwá á fansarfe á ba an jirire. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba ñane. Zlafe áðaliye, tá de galaná adaba shagerire na kwá de magaterán ge itare, antara ge emnde umele keni baðemme na. ¹⁴ Baðemme á una ñanna, watse kwá maganá an ndzedá á kure ka, á de magakurná ba Dadaamiya ñgurna-aara. Má de sesse shagerire á kure parákke áza emnde wá, tá de hayakurhayá, tá de melakurumele zlafe áðaliye an maduwa. ¹⁵ Amá galaumigálá Dadaamiya adaba duksa yaikke na a vamitaa ñane, baaka názena mí slátere an ñane.

10

Paul á ndáhá elva a hákuma na a vantaa Dadaamiya

¹ Kina wá, iya Paul yá kátá ndaakurse elva-aaruwa palle. Kwa bantsa kure: Máki yá am dágvave á kure wá, ya tsekadde, amá máki ya yíyiye an kure wá, ya ñanñane. Adaba barka á martaapire, an kemaarire á *Almasiihu wá, ² wayanka yá gev ñanñane. Táslawa á kure, yáwányá jeba á mága á kure na. Máki yakuránka wá, má ñanñanda watse baaka hairire am dágvave á miya. Iyau, emnde na ta bantsa itare maganka jirire, yá maganá áte slera á duniya na keni maa, diyana ba iya názena yá de maganá an itare. ³ Ge jirire wá, ña ba emndimagwaha, amá wáva á ñere wá, áte názá á emndimagwaha ka mazla-aara. ⁴ Adaba kazlanja á wáva na njá wava ñere an ñane na wá, gevka kazlanja á wáva á emndimagwaha, á vanjertá Dadaamiya kazlanja á wáva á ñere. Kazlanja á wáva

á ñere an ndzedá jipu, á dzegwándzegwa kyábá dala yaikke na tá an shabe am hufe-aara kelaade-aha á Dadaamiya. Amaana: ñá naba kezlanvekezle fidire na tá tsakaná emnde ñanna, ⁵ antara kurávire na tá maganá itare, tá ankwá piyaterte dise jirire á Dadaamiya ge emnde na. Ñá kátá jemaa enkale á emnde bademme, ñá gaterve ba seke dangay-aha, geni sey tá fansar ba ge *Almasiihu palle. ⁶ Ba máki ña nanna fesarfíre á kure, kwa emnde umele wá, ñere ñá ankwá átekwa ge giya emnde na baaka fesarfíre ázetare dekideki na.

⁷ Kure kwá zhárá ba iga á duksa. Tá ankwá emnde umele am dágave á kure, ta bántsa itare ta emnde á *Almasiihu. A diyareddiye emnde ñanna ba shagera ganakini iya keni ya ba ura á Almasiihu. ⁸ Yaakadada a vite hákuma áte kure. Amá a vite hákuma ñanna geni yá zadakurzáda an ñane ka, a vite ge dákurá á de katafke an ñane. Ma ya galante ire-aaruwa kwakya keni, baaka názu á emmága, adaba yá galaná an unñule-aara. ⁹ Amá bawánka zlaábe a ba kure: Paul á kátá ganjerite ba lyáwa an elva na á tsakaná ñane am wakita-aara na. ¹⁰ Ta bántsa emnde umele á kure áte iya: Máki ya yiyye an kure yá puwakurte nalmesheri wá, ya tsakakurse ba elva sadafde, antara elva-aha na zlazladá áte emnde na. Amá máki danemda am dágave á kure wá, yá gev ba seke baaka ura, ba seke yá ndaaka elva. ¹¹ Náwa elva na ñá baterná ñere ge emnde ñanna; a cenarácena ba shagera: Bademme á názena ña puwakurtaa ñere na wá, má watse danjeremda am dágave á kure keni, ñá de maganá á ba áte una ñanna.

¹² Itare ta ganvaa ba itare ire-aatare ta male-aha. Daaci ña gergere an emnde ñanna, ñere ñá sleka ire á ñere an itare dekideki. Itare wá, ta fanaa ba itare ire-aatare am malire, daaci tá zhárá ire-aatare áte una tá slalaná itare, daaci ta bantsaa itare ta male-aha. Ta uce-aha degi emnde ñanna. ¹³ Amá ñere wá, ñá gáleka ñere ire áte názá-aatare na. Gálá ire á ñere á tsaate á ba áte slera na a fanjeraara Dadaamiya ge ñere, ñá ebzeka nákwe dekideki. Slera na a fanjeraara Dadaamiya ge ñere wá, ñá daada ádezekure an labáre á higa. ¹⁴ Daaci duwa á ñere ádezekure na ña dakuraa labáre á higa, elva á *Almasiihu na wá, ebzanjeruka nákwé á una a kwanjersaa Dadaamiya dekideki. ¹⁵ Daaci estuwa, galanjerka ire áte slera á ura, adaba ebzanjeruka nakwe á una a kwanjersaa Dadaamiya. Ná tama kwá ankwá á wálá ba lapiya am fetarfíre, geni a farfe zlaábe ádalíye slera á ñere am dágave á kure. Bademme á una ñanna, ebzanjeruka nakwe dekideki. ¹⁶ Má zlanjeruzle ázekure maa, lauktu bi watse ñá shá baráma a dá labáre á higa á dem larde na á katafke. Wayanjerka ñere gev seke emnde umele, tá gálá ire áte slera á emnde na.

¹⁷ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Máki ura á kátá gálá ire wá, a eggálá adaba názena a maganaa Yaakadada.» ¹⁸ Adaba emnde na tá galaná ba itare ire-aatare ka una, tá de shá háyá áza Dadaamiya, sey emnde na ni a galateraa ñane.

11

Paul á tsáká elva áte emnde na ta bantsa itare ta emnde a bela

¹ Kina wá, yá ndaakur elva ba seke ura an shaitaine, amá naba fawifa ervaunđe. Ba estuwa, naba fawifa ervaunđe. ² Yá ankwá á shelha jipu áte kure, ba seke náza á Dadaamiya kalkale. Zlaábe ádalíye, kure kwa ba seke gyaale, vanakurteva ge *Almasiihu zlauzle, kwa ba seke gyaale a sheba-aara. Daaci yá kátá kwá ñá a enkale á kure, baaka duksa mándzawe áte kure, dem sarte na ni watse ñá jakurmeje na. ³ Amá yá á ba an lyawa, geni bi watse kwá ñjeka á ba átuqe Almasiihu palle, kwá de wayeka an ervaunđe á kure palle, ire á kure á de gev bubuwa áte ñane. Amá yehauteyeha Hawwa, ñane keni ndza a baduwa záhe ba estuwa an yaimyaimire antara fida-aara. ⁴ Yá an lyawa ba párákke áte kure. Adaba kure, ba a duhe ge ura ádezekure wallá slebela á Yaisu ka, uwe ka, waazu-aara áte ñane keni gergere tsa antara una kwa cenanaa ázenjere, shedekwe na ñane á maga slera an ñane keni gergere antara una kwa shanaa kure, aley kwa naba vante baráma ge ura estuwa. Shagera slera á kure!

⁵ Ay degiya, emnde ñanna ta bantsa itare ta emnde a bela baaka arge itare ñanna wá, diyandíya ganakini baaka názu ta jiwa an ñane. ⁶ Ambáne mbanka ndáhá elva emtake. Amá diya wá, yá ankwá an ñane. Ba kure keni diyakurdiya diya-aaruwa, ya marakuránmára ser kwakya am duksa bademme.

⁷ Am sarte na yá am dagave á kure, yá ankwá á balakurá labare á higa elva á Dadaamiya, ya magán ba dey, ndavanka duksa á kure dekideki. Ya naba gulaa ire-aaruwa, ya kakurte kure, geni kwá wálá an unñule-aara. Emtu badzanevbadze emtu? ⁸ Am sarte na yá ankwá á maga slera am dágave á kure, kwaye ndza ta veliyantaa emnde á Dadaamiya á sawa am tate umele shunngu. Una ñanna gevge ba seke ya zlaa ndzedá á emnde umele, mela wá, ya melakuru ge kure. ⁹ Am sarte na yá ankwá á

maga slera am dágave á kure, ma yá an wedere á shunngu keni, ndavanka ya duksa á kure, kwaye ndza ta sinaa emnde á Dadaamiya na tá am kwará á Makiduniya náza a já wedere-aaruwa. Hyanakuraaka ya lyuwa d'ekideki an wedere á ire-aaruwa. De katafke keni yá hyakuraaka ya lyuwa. ¹⁰ Yá ndaakur ad'aba jirire á *Almasiihu na am iya na: Una nanna názu yá gálá ire átekwa. Am hude á Akaya bademme, baaka ura á dzegwándzegwa piyitepiya. ¹¹ Emtu máki yá tsáká elva estuwa wá, wayanakurkire emtu? Una ka d'ekideki. Diyaadiya Dadaamiya ganakini wayanakurwáyire.

¹² De katafke keni yá lyiyeka ya duksa á kure, ganakini a sharánka názena ni tá gálá ire átekwa emnde na ta bántsa itare ta emnde a bela, slera á n'ere ba palle, mbate fida na. ¹³ Emnde nanna ta emnde a bela á Yaisu *Almasiihu ka d'ekideki. Itare ta emnde a zlerma, amá tá mareka jirire á slera-aatare, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a bela. ¹⁴ Magauka najipu-aara. Ad'aba ba Shaitaine an ire-aara keni an'kwa á magán ba estuwa, á ganve ire-aara ba seke malika á Dadaamiya. ¹⁵ Daaci una keni najipu ka. Emnde a slera-aara keni tá naba ganvege ire-aatare ba seke ta emnde a slera á Dadaamiya á jirire. Amá am halavuwa á duniya wá, názena tá an'kwa á maganá itare na bademme watse tá de ebbera.

Paul á gálá ire an zlad'a-aha-aara

¹⁶ Yá enndáhá zla'be adaliye elva-aaruwa nanna ba seke ura an shaitaine na, amá wá, zharawika seke yá an shaitaine ba jire. Iya keni zharawizhárá á ba an ice, yá galantegálá ire-aaruwa, seke una kwá an'kwa á zharáterá á ba an ice emnde umele na. ¹⁷ Ge jirire wá, una namaari á Yaakadada ka. Ba daaci am gálá ire-aaruwa nanna wá, ganvege ba seke yá an shaitaine. ¹⁸ Yá zhárá ba emnde kwakya tá an'kwa á maganá á ba áte slera á duniya, tá gálá ire an n'ane na wá, daaci iya keni shagera yá galantegálá ire-aaruwa. ¹⁹ Há! kwa bántsa kure kwa emnde a en'kale tsa, aley kwá zharáterá á ba an ice emnde nanna tá an shaitaine na, baaka lámbe á kure! ²⁰ Tá an'kwa á gakuurve ba seke náve-aha-aatare, tá zákurá áte há, tá an'kwa á zlermakurzlerma, tá an'kwa á fakurar uksan'wire, tá an'kwa á magakurá palasa keni, aley kwá ndaaka elva! ²¹ Mbate n'ere na n'ja gakurmarge na, a magan'eraa ba baakire á hákuma á n'ere ndza! Yawanjerarye kwaye baakire á hákuma á n'ere nanna.

Kina wá, yá ndaa elva ba seke yá an shaitaine: Ma edda-aara á gálá ire an uwe keni, iya keni yá naba gálá ire an duksa nanna. ²² Ta bántsa itare ta emnde á Ibrahim; ay degiya, iya keni ya ba palle á emnde á Ibrahim. Ta bántsa itare wá, ta Iserayiila-aha; iya keni ya ba ura *Iserayiila. Ta bantsa itare, ta eggye-aha á Ibrahim; iya keni ya ba palle á eggye-aha á Ibrahim. ²³ Ta bántsa itare, ta emnde a slera á *Almasiihu, amá janateruje ya. Unjule-aara ka tsa ndáhá una nanna, amá ba waya-aara. Ba parakke janateruje na wáva am slera á Almasiihu. Iya wá, ser kwakya tá ngud'ingudá jauje ge itare; ser kwakya tá ziya an já; ser kwakya una shifa-aaruwa á ferta ba zlahhe na. ²⁴ Ser ilye'be Yahudiya-aha tá ziya an já, kurpe kul keye ju maselmane, kul keye ju maselmane. ²⁵ Ser keye tá ziya emnde a Rauma an zade; ser keye á puwán'era paare á dem háye; an'kwa ser palle, ya vaha, ya háre am hude á háye; an'kwa ser palle, tá kátá já shifa-aaruwa emnde an nákwá. ²⁶ Zla'be adaliye, am shula-aha-aaruwa, ser kwakya á magiyá palasa yawe á guwa, shanusha zlad'a kwakya am erva á emnde a zá baráma, shanushe zlad'a kwakya áza emnde a jeba umele, áza emnde a jeba-aaruwa keni ba estuwa. Magariyánmaga palasa am berni-aha, antara áte makwata-aha gergere, shanushe zlad'a kwakya áтира háye keni. Tá an'kwa zla'be emnde na ta bantsa itare ta egdzar mama-aha á miya am fetarfire, amá ba fida. Ázetare keni shanushe zlad'a kwakya. ²⁷ Máki ba wáva an slera nanna wá, ya wáva. Shanushe zlad'a an tsáká ire. Am sarte umele ba háre keni, yá taa puka d'ekideki. Am sarte umele, ma d'afa, ma yawe keni, ádeteka áte we-aaruwa d'ekideki, yá nja-aaruwa ba estuwa. Am sarte umele ba sarte ge zu ba duksa nanna keni baaka. Shanushe wahála á lailaid'fire keni kwakya, antara zlad'a á baakire á kacekaca áte vuwa.

²⁸ Zlad'a-aha-aaruwa umele keni zla'be an'kwa ba kwakya, amá yá tsan'ka mazla-aara. Duksa palle yá an'kwa á shun'gulaná ya wá, yá shun'gula ba emnde a fetarfe, ma vaatara keni yá dzámá ba itare. ²⁹ Máki yá zhárá tsafsafe ndzed'a á palle-aatare, yá tapán ba seke áte ya. Sakwa máki mbed'aambed'a palle-aatare á dem haypa wá, á wiwa jipu ba seke áte ya.

³⁰ Daaci máki yá gálá ire wá, yá galaná áte názena ni á m'ará baakire á payd'a-aaruwa. ³¹ Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada Yaisu wá, diyaadiya jirire-aaruwa bademme. Galaumigálá ba n'ane ma vaatara keni. ³² An'kwa zla'be adaliye zlad'a palle ya nanaa ya am Dimaska am sarte na yá áhuwa: Am sarte nanna wá, ndza á kwanará Araitas larde-aatare. Slekse yaiikke na a fanaa Araitas am Dimaska, a naba bazlaa sawji-aha

áte we á wakyi-aha á ukvake ge tsagwadítságwada. ³³ Amá ta naba njimhe am ílila emnde a fetarfe, ta ngudíte áte zává-aha, daaci ta naba velise á kya biye á ukvake á sete iga a ekse. Ta fertiyaa estuwa emnde a fetarfe átuge slekse á larde ñanna.

12

Paul á gálá ire áte názena a marannaa Dadaamiya

¹ Ura-ara keni ba yá eggálá tsawe ire ñanna wá, zlafe yá anjwa átekwa, ma shagerka gálá ire keni. Kina wá, yá ndaha elva a názena a marinaa Dadaamiya, antara wahayu-aha na ya shanaa ya bademme. ² Anjwa slefetarfe umele ya disaa iya wá, ndza dándá Dadaamiya á dem mba-aara am samaya. Una yá ndaaná á ba áte ire-aaruwa. Yawe kelaawa ju ufadé vatena a mágava duksa ñanna. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle. ³ Yá enndáhá zlafe ádaliye: Edda-aara ñanna ndza dándá Dadaamiya á dem zlanna-aara. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle. ⁴ Anjwa elva-aha ya cenanaa am zlanna, amá á ndaaveka an elva á emndimagwaha dekideki. Zlafe ádaliye ba enndáhá-aara keni an piya. ⁵ Daaci máki yá gálá ire wá, yá galaná áte jeba á iya ñanna. Máki áte ire-aaruwa na náwa iya na wá, yá gáleka ire dekideki. Má uneka maa, yá gálá ire-aaruwa áte názena á mára baakire á payda-aaruwa. ⁶ Má wayanwáyá wá, ba iya na náwa ñane na keni, á jeviyaaka názena ni yá galantegálá ire-aaruwa átekwa. Yá gevka seke ura an shaitaine, adaba yá de gáleka ire am fida ba dey. Amá yá manka una, yá kuva a kariteka emnde kwakya adaba gálá ire na ta cenanaa itare am mbuwe-aaruwa. Amá yá kátá emnde tá fá zherwe áte ya adaba názena ta nanaa itare am nja-aaruwa, antara jirire na ta cenanaa ázerwa bademme.

⁷ Ma andze yá naba demda am kuravire yaikke adaba názena ya nanaa ya am mba á Dadaamiya. Amá Dadaamiya a naba magaa pute á kya erva an Shaitaine wá, ya shaa lapikere umele wá, ba seke tá wawiya á ba an sera am vuwa, á wiwa jipu. Ba kelaa má tsetse lapikere-aaruwa ñanna wá, yá maga ba palasa. Adaba una ñanna, baaka kuráviere ázerwa. ⁸ Ya magaa maduwa ser keye ádeza Yaakadada, geni a halisehále lapikere ñanna am vuwa, ⁹ amá a nwiyanté, a ba ñane: «Yá magaká ngurna ba ge ebbásha-aara. Adaba má baaka payda á ura, hákuma-aaruwa á márová kwakya am edda-aara.» Daaci kina wá, emtake ervaundé-aaruwa jipu, yá gálá ire áte baakire á payda-aaruwa, a njinja ba hákuma á Yaakadada am ya. ¹⁰ Adaba una ñanna, am baakire á payda-aaruwa ñanna, amá ervaundé-aaruwa ba seke nama. Ma tá zlazlízle emnde, ma tá fá zladá-ara áte ya, ma a shiyaa lámare-ara, ma yá maga palasa á uwe keni, baaka lambe-aaruwa dekideki. Diyandiya ganakini a shiyaa zladá ñanna adaba zhera á *Almasiihu. Adaba am sarte na ni baaka ndzedá am ya dekideki na wá, yá shá ndzedá á jirire keni á ba am sarte ñanna.

¹¹ Ya tsakese elva ba seke ura an shaitaine, amá kwa maganaa ba kure. Adaba ma andze kwá maganá kure seydire áte ya, tara hyainephe ura, an hyainepka ura keni. Ma hyainepka ura keni wá, janjerammeka an male-aha á kure ñanna ta bantsa itare ta emnde a bela na. ¹² Adaba uwe, am sarte na yá am ekse á kure wá, ndza fanefa ervaundé jipu, Dadaamiya keni maganaamaga najipu-aha gergere á kya erva an ya, marsemáre ba parákke ganakini ya slebela á ba an jirire. ¹³ Emtu anjwa shagerire na ya magaterán ge emnde umele, kwalanevkwále ge magakurán ge kure emtu? Baaka dekideki, kure keni yanakuraaka ya. Duksa palle maganka ázekure wá, fanakurarka pelá mbera-aaruwa. Daaci yá an badza ba iya, yawiyarye haypa-aaruwa!

Paul á dzámá emnde a fetarfe na tá am Kaurintus

¹⁴ Kina wá, magannaamága niya a dezekure ge keyire. Amá wá, yá de fakurarka pelá mbera-aaruwa. Tatayanka ya shungu á kure, iya yá kátá ervaundé á kure. Egdzara wá, tá gelaná itare ka emnde a há, amá tá gelaterá emnde a há itare. ¹⁵ Iya wá, yá wavakuruwawe an ndzedá-aaruwa bademme; ma ya kedaa nalmáne-aaruwa antara ire-aaruwa bademme adaba kure keni ba emtake. Emtu watse kwá gulanaagulé wáyáva á kure áte iya adaba wayanakurwáyá kwakya emtu?

¹⁶ Náwa bademmire á miya diyamidiya ganakini ndavanakuruka mbera-aaruwa. Ay labára zlafe, ta bantsa emnde umele á kure: Sleyaimyaimé Paul, a zu shungu á miya á ba an zlerma. ¹⁷ Ya zlermakuraa estara? Ta de zlermakuraa emnde na ya belateraa ya ádezekure na emtu? Puwaupuwa sawari am ire á kure ba shagera. ¹⁸ Tara Titus tá antara egdza emmemiya umele na ba kure keni diyakurdiya, ya belateraa ya ádezekure na wá, ta de zlermuwa itare duksa á kure emtu? Tamanka una dekideki. Nere antara Titus wá, ña ba palle am slera á ñere, enjkale á ñere keni ba palle.

¹⁹ Bawánka zlaḅe a ba kure, nǎ kátá lya ire á ñere an elva na nǎ tsakaná ñere kinekineka na. Nǎ emnde á *Almasiihu wá, estuweka. Elva na nǎ tsakaná ákatafke á Dadaamiya. An elva ñanna nǎ tsakaná ñere baḁemme na wá, nǎ kátá ba farfe á kure am elva á Dadaamiya, egdzar mama-aha-aaruwa. ²⁰ Lyawa-aaruwa kina wá, yá kuva ba ni bi watse yá de berakurka áte una yá kataná ya. Daaci kure keni kwá de hayiika am nja-aaruwa. Á njeka ervaunḁe-aaruwa, yá dzámá bi watse yá de berakurá am dágaldagala, kwá ankwá á shelha am dágave á kure, kwá ankwá á maga ervaunḁe, gergere ye á kure baḁemme, kwá ankwá á zlazlava, kwá ankwá á za vuwa á emnde, kwá ankwá á maga kurávire, baḁemme á duksa á ba an wesha. ²¹ Yá an lyawa jipu, yá kuva bi má dandauwa ádezekure, kwá de fiyemfa am zherwe yaikke á katafke á Dadaamiya-aaruwa. Yá an lyawa jipu, yá dzámá bi watse yá bera emnde á kure kwakya mbaḁarmbáḁá á dem haypa, amá eptsarka am tuba, zlaḅe tá maga ba názu zlayeka ḁekideki, tá maga ba dákarire, antara zawarire-aatare. Máki ya de berakur estuwa wá, watse yá kyuwa jipu.

13

Elva-aha na á zle átekwa

¹ Náwa watse yá duwa ge keyire á dezekure. Ba seke una ni ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, «geni shairiya á ura, sey tá kyáná áte seydire á emnde, cekwa-aara seyde-aha buwa bi keye na wá,» emnde na tá yánka mága mándzawire na keni, mí de kya shairiya-aatare á ba áte una ñanna. ² Am sarte na ya dezekure ge buwire keni, ndza ya fater elva-aaruwa palle ge emnde ñanna kwásau yaránka maga haypa na, ya ndaater ge emnde umele keni baḁemme. Kina ya yiyiye an kure keni, yá ankwá á ndaakurndáhá zlaḅe ádalibe ba parakke: Má watse danemda ya wá, watse baaka zatervaare ge emnde ñanna ḁekideki. ³ A ba kure keni, kwá kátá dise *Almasiihu, máki á maga slera am elva-aaruwa, watse kwá nanna degiya! Nǎne wá, gavka ura cekwa payḁa-aara. Ba kure keni diyakurdiya hákuma-aara na á maganá ñane am kure. ⁴ Am sarte na ta zlenjelanaa áte dzanjala wá, ba jirire ndza baaka payḁa-aara. Amá an hákuma á Dadaamiya wá, á ba an shifa-aara. Ay degiya, ñere antara ñane ganjerevge ba palle. Daaci ñere an ire á ñere wá, baaka payḁa á ñere. Amá ma watse danjeremda ádezekure wá, watse kwá de nanna hákuma á Dadaamiya an ñere, am slera na nǎ de maganá ñere am dágave á kure. Aḁaba ganjerevka an ire á ñere, ankwá Almasiihu antara ñere.

⁵ Amá njawinja emtsaḁe kure am áhá, habazauhábaza názu am zlalava á kure, diyaweddiye máki ba jirire kwá á ba am fetarfire. Ge jirire wá, baaka shaige-aara, diyakurdiya ganakini ankwá *Almasiihu am kure. Sey máki ankwá názu a mbeḁakuraa áte baráma-aara. ⁶ Amá keni yá tama á de jakurviyaaka, kwá de ba eddiya ganakini ñere ña emnde a bela á jirire. ⁷ Amá ñere wá, ña baaka an wedere á marakurá názena ma andze kwá diyanersá átekwa ganakini ña emnde a bela á jirire. Názena nǎ yekaná ñere áza Dadaamiya wá, yawánya mága mandzawire baḁemme. Ma shajeránka ñere mazla-aara marakurá názena ma andze kwá diyanerse átekwa keni, baaka lambe á ñere. Ñere nǎ kátá ba kwá maga shagerire. ⁸ Aḁaba nǎ taa yanaaka jirire, ñere keni nǎ maga ba slera á jirire ñanna. ⁹ Máki hyakurephyá kure emnde am elva á Dadaamiya wá, ma marápeka hákuma á ñere mazla-aara keni, ñere nǎ higa ba jipu. Daaci nǎla á ñere kina áza Dadaamiya wá, a gakurvege emnde na ni baaka duksa mándzawe áte itare ḁekideki na.

¹⁰ Wakita ñanna yá ankwá á puwakurtá ya kina, ya yiyiye an kure na wá, ba geni kwá eptsaps am tuba, daaci yá de valakurarka mázla-aara. Hákuma wá, viteva Dadaamiya áte kure. Amá wá, a vite hákuma ñanna ge zadakurzádeka, a vite ge dákurá á de katafke an ñane.

Halawuwa á elva an gá use

¹¹ Daaci a jamima shifa kwa egdzar mama-aha-aaruwa. Wavauwáva, gawansege duksa mándzawe am zlaláva á kure baḁemme. Yawanaaka elva-aaruwa na, a deska am ire á kure. Njawinja á ba áte ye palle, magauka názena á de sakurá dágala na. Daaci á de yakuraaka Dadaamiya na edda á wáyáva ba ñane palle, á vatertá ba ñane hairire ge emnde na.

¹² Gauga use-aaruwa ba shagera am dágave á kure, kwa emnde á Dadaamiya baḁemme. Baḁemme á emnde a fetarfe na tá áhuna keni, tá ankwá á gakur use-aatare. ¹³ A melakurumela Dadaamiya, ganakini kwá shánsha ngurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ma vaatara keni, kwá shánsha wáyáva na a wayamiyaa Dadaamiya an ñane na am kure. A janmeje Sheḁekwe Cuḁeḁe ye á kure baḁemme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a GALATIYA

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá ba iya Paul ya slebela á Yaisu *Almasiihu. A givaa urimagweka slebela ñanna, a beliyaa urimagweka, a beliyaa ba Yaisu an ire-aara tá antara Eddejará Dadaamiya na a tsante am faya na. ² Iya, ñá antara emnde a fetarfe na tá áhuna bademme, ñá anƙwa á gaku use á ñere ge kure kwa emnde a fetarfe na kwá am larde á Galatiya bademme. ³ A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ñgurna, a varakurteva hairire. ⁴ Yaisu Almasiihu a yaa ba shifa-aara ge enzlamise miya am haypa-aha-miya, geni a shanka adaliye duniya laakire na hakuma áte miya mazla-aara. A maganaahe á ba áte una á kataná Eddemiya Dadaamiya. ⁵ Galaumigálá Dadaamiya dem ba ge deƙideƙi. *Aamin.

Baaka labare á higa umele sey ba palle na

⁶ Yá maga ba najipu áte kure, adaba Dadaamiya a magakuraa ñgurna á kya erva an Yaisu *Almasiihu, a gakuve emnde-aara, aley kertenj eptsakuranveptsá iga, kwa cenvaa labare á higa umele. ⁷ Amá baaka labare á higa umele sey ba palle ñanna ya balakursebale na. Ya ndanaa adaba uwe una, adaba tá anƙwa weshakurwasha emnde umele, tá kátá eptsante labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na. ⁸ Amá ma a de balakursaa ware labare á higa umele arge una ña dakurnaa ñere na wá, ma ba ñere ñanna, ma malika a sawa am samaya keni, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara. ⁹ Ndza keni ya ndakurndaha. Kina keni yá ndakurndaha zlaƙe adaliye: ma ware una a de balakurse labare á higa umele, gergere antara una kwa cenanaa kure, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara.

¹⁰ Emtu kwa kurken yá tsáká una ganakini a zlebarizleba emnde emtu? Iya yá kátá á zlebiyá ba Dadaamiya. Emtu kwa kurken yá kátá haya áza emnde emtu? Máki yá kátá haya áza emnde zlaƙe adaliye wá, yá taa gevka waladí á Yaisu Almasiihu.

*Náwa a gevaa estuwa Paul slebela á Yaisu *Almasiihu*

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanwaya ge kwa diyeddiye ganakini labare á higa na ya balakursaa iya na wá, elva ñanna elva á urimagweka. ¹² Adaba a binaa urimagweka elva ñanna, a kwarisaa urimagweka, a binaa ba Yaisu an ire-aara.

¹³ Ábi kwa cenáncena nja-aaruwa werre am sarte na ya tse á ba áte nadina á ñere Yahudiya-aha. Am sarte ñanna ndza ya shateru zlaƙa kwakya ge emnde a fetarfe. Baaka názu ndza maganka ganakini yá keƙanaakeƙa elva ñanna ba deƙideƙi. ¹⁴ Am jeba-aaruwa ndza ya jateruwa ba iya ge ukfe-aha-aaruwa umele ge mága názena am nadina á ñere. Dabantefaba naƙe-aha na ta kwarañersaa eggye-aha á ñere an ervaunƙe-aaruwa palle.

¹⁵ Dadaamiya a eksise vateneka, a eksise kwaye zlaƙe yarika, a magiya ñgurna, a naba dahiite geni yá gevge sleslera-aara. Samsa sarte na a wayetaa ñane maa, ¹⁶ a naba marise Egdza-aara geni yá balaterá labare-aara ge emnde na ta baaka am nadina á Yahudiya-aha. Am sarte na a marise Egdza-aara ñanna, danka ya ma ádeza ware keni ge ndava sawari. ¹⁷ Ma á dem Urusaliima keni danka ya deƙideƙi ge de ndava sawari áza emnde na ta gevaa itare zunjwe emnde a bela á Yaisu *Almasiihu. Ya naba tse am Dimaska ñanna, ya naba zlala á dem haha á Arabiya. Daaci ya eptsehe zlaƙe adaliye á dem Dimaska. ¹⁸ Ya magaa yawe keye kalkale, lauktu ya dem Urusaliima, ya de mbapse antara Piyer, ya magaa ba maka buwa ázenjara. ¹⁹ Amá puwanteka ice-aaruwa deƙideƙi áte emnde a bela umele, sey ya naa ba Yakuba egdza emmenjara ge Yaakadada. ²⁰ Náwa Dadaamiya, icanka fida am názena yá bakurná ya na ba palle keni.

²¹ Am tsa-aaruwa am Urusaliima, kwaye ya zlala á dem haha á Siriya, antara haha á Silikiya. ²² Am sarte ñanna maa, zlaƙe diyarika emnde a fetarfe na tá am kwara á Yahudiya. ²³ Sey ta cenaa ba labare-aaruwa áza emnde a fetarfe umele. Ta bantsa emnde ñanna: Edda-una ndza a shañeru zlaƙa werre na wá, eptsapteptsá. Kina wá, ñane keni á anƙwa bala labare á higa na ndza a kátá keƙanaakeƙa ba deƙideƙi na. ²⁴ Daaci ta fantau ge gálá Dadaamiya adaba slera-aaruwa.

2

Zunjwire á jammeje á Paul antara emnde a bela umele

¹ Daaci ya magaa yawe kelaawa ju ufađe ágashe ñanna, ya naba eptsaa adaliye á dem Urusaliima, ña saa antara Barnabas, anjka Titus ázeñere. ² Eptsaa-aaruwa ñanna keni, ndza a marisaa ba Dadaamiya geni sey yá eptsaa. Am saasa á ñere ñanna wá, ña magaa jahava sey ba ñere antara male-aha á emnde a fetarfe. Daaci ya palaterse sera á labare á higa na ya balateraa ya ge emnde na ta baaka am nadina á ñere Yahudiya-aha. Adaba má jammeka elva á ñere antara itare, bademme á slera-aaruwa na ya maganaa ya werre, antara una ya maganaa am sarte ñanna, ma andze a gev ba dey. ³ Titus na ña jaa daba kerde na wá, ñane ura Yunaniñkau, amá hyarareka ganakini sey ba laari á demda am shefekwe, á gevge emtsaade ura Yahudiya. ⁴ Mbatu wá, tá anjka emnde na ta bantsa itare ta emnde a fetarfe, mbate fida na, am jahava á ñere ñanna. Ta bantsa itare wá: Sey a demda emtsaade am shefekwe. Emnde ñanna wá, ta sañerte á ba an ila ge se gya gyada á ñere. Adaba ña kwaraná ba ñere ire á ñere áte názena am nadina á ñere Yahudiya-aha, adaba barka á Yaisu *Almasiihu. Daaci tá kátá eptsañerá á dem *tawraitá ñanna zlađe ádaliye. ⁵ Amá ñere eksañeraareka elva-aatare dekideki ba cekwaanjudi keni. Wayañerka tá badzanvebadze labare á higa na, adaba ñanna elva a jirire, geni kure keni kwá cenvaacena jirire ñanna, kwá tsaate átekwa.

⁶ Amá emnde na ta male-aha ba itare am emnde a fetarfe na wá, ma ta male-aha, ma ta male-aha ka keni, ba duksa palle ázerwa. Adaba Dadaamiya wá, ñane á zhareka ice á ura. Am sarte na ya palateraa labare á higa na ya balateraa ge emnde na wá, male-aha ñanna ndaharika geni yananseye elva am waazu-aaruwa. ⁷ Baira ta naba diyeddiye ganakini a fiyaara ba Dadaamiya slera á de balaterá labare á higa ñanna ge emnde na ta baaka am nadina á ñere Yahudiya-aha. Ba seke una a far ge Piyer ge de balateran ge Yahudiya-aha. ⁸ Ta naba lansauke geni ba Dadaamiya na a vanta hakuma ge Piyer, a belanaa á dem Yahudiya-aha na wá, ba duksa palle ge iya keni, a ñeliyaa ba ñane á dem dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha. ⁹ Daaci ba tara Yakuba antara Piyer ira Yuhanna una, ta male-aha á emnde a fetarfe ñanna, naranna itare geni ba jirire a fiyaara ba Dadaamiya slera ñanna. Ta naba vite erva, ta vante ge Barnabas keni, jammeje elva á ñere áte una ñanna. Daaci ña zluhe am sawari geni ñere, ña de balaterá labare á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha, itare tá de balaterán ge Yahudiya-aha. ¹⁰ Elva palle ta bajernaa itare wá, a ba itare: Viyawateraaka talage-aha á miya áhuna. Una ñanna, duksa na ni yá maganá ya keni an ndzedá-aaruwa bademme.

Paul a valaare ge Piyer á katafke á zlamaha

¹¹ Haraare am iga á una ñanna maa, samsa Piyer á sem Antakiya, ya naba valaarehe á katafke á zlamaha, adaba magaaka duksa an unñjule-aara. ¹² Adaba am zunñwire wá, ta zaa dafa ba kerde an emnde na ta baaka am nadina á ñere. Am sarte ñanna maa, Yakuba a belaa emnde á dezerñere. Ba saremsa emnde ñanna wá, mele Piyer zaaka dafa antara ñere mazla-aara. Adaba a wanaa lyawa átuge itare. Adaba itare ñarnaanja nadina á ñere an tsaka ire. ¹³ Yahudiya-aha umele na fartarfe na keni, garevge an dzama ire bubuwa ba seke Piyer. Ba Barnabas an ire-aara keni gazlaagazla, a magan ba seke náza-aatare. ¹⁴ Ba ya nanna dzalaranvedzale jirire á labare á higa, a ba iya, yá elvan ge Piyer á katafke-aatare bademme: Ekka, ka ura Yahudiya, amá ka sem ba estuwa ásehuna, ka ganve ire á ña ba seke ka ura Yahudiya ka, ñanjka áte njá á Yahudiyaire. Máki ba estuwa, ká dzegwaná estara hyaterar ge emnde umele geni a njarinja áte njá á Yahudiyaire?

Emnde bademme tá enñlese á ba an fetarfire

¹⁵ Ñere wá, ña Yahudiya-aha miyenne. Ña emnde na baaka nadina-aatare, ña dáhaterá an emnde a haypa na ka. ¹⁶ Amá diyañerdiya ganakini ura á shánka jirire áza Dadaamiya an daba *tawraitá, sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu. Ba ñere keni, ña fetaare á ba áte ñane, lauktu ña shaa jirire áza Dadaamiya. Ña shanaa adaba ña dábete tawraiteka. Baaka ura á shá jirire adaba á dábete tawraitá. ¹⁷ Daaci kina wá, ña anjka shá jirire á ñere áza Dadaamiya an fetarfire áte Yaisu Almasiihu. An una ñanna wá, ñere keni ña an haypa ba seke emnde bademme. Máki estuwa wá, amaana a sepuañermaa ba Yaisu Almasiihu emtu an haypa ñanna? Estuweka dekideki. ¹⁸ Amá má ya eptsarhe zlađe ádaliye, yá habaza názena ya eptsanve iga wá, yá maga duksa laake á katafke á Dadaamiya.

¹⁹ Máki áte elva á tawraitá wá, iya ba seke yá an emtsa ázeñara. Una keni a jiyaa ba tawraitá ñanna, geni yá shá shifa umele ge daba Dadaamiya. Am sarte na ta zlenjelaa Yaisu áte dzanjala, gevge ba seke ta cebaaner kerde antara ya. ²⁰ Shifa na yá an ñane kina na wá, shifa-aaruweka, yá njá an shifa á Yaisu Almasiihu. An shifa na yá njá an ñane am duniya na wá, yá njá an fetarfire áte *Egdza á Dadaamiya. A wayitaa ba ñane, haa a naba yaa shifa-aara adaba iya. ²¹ Iya wá, ya taa yanaaka ñgurna á

Dadaamiya, geni sey yá d̄aba ba tawrait̄a. Ad̄aba ma andze tá naba shansha emnde jirire áza Dadaamiya an d̄aba tawrait̄a wá, daaci emtsa á Yaisu Almasiihu na ma andze á gev ba dey.

3

*Daba *tawrait̄a bi fetarfire áte Yaisu *Almasiihu*

¹ Kure emnde a Galatiya wá, baaka en̄kale á kure. A kedakuraa ware estuwa? Ya palakurnaa tsa sera-aara bad̄emme geni a emtsa estara Yaisu *Almasiihu áte dzangala. ² Ndava-aaruwa ba palle ázekure, vawiteva jawapa! Dadaamiya a vakurte Shedekwe Cufed̄ed̄e; kwa shaa Shedekwe n̄anna ad̄aba kwa d̄abete *tawrait̄a emtu? Emtu ad̄aba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaun̄de á kure palle he? ³ A kedakuraa uwe estuwa áte en̄kale? Am fantaufe wá, kwa tsaa á ba áte hakuma á Shedekwe Cufed̄ed̄e, amá kina wá, kwá kátá zlanazle an ndzed̄a á ire á kure emtu? ⁴ Kwakya názena a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara am dagave á kure, bad̄emme á una-aha n̄anna á gev ba dey emtu? Tamanka ganakini una n̄anna á gev ba dey. ⁵ Dadaamiya a vakurte Shedekwe Cufed̄ed̄e, a magaa najipu-aha kwakya am dagave á kure. A magaa una-aha n̄anna ad̄aba kwa d̄abete tawrait̄a emtu? Emtu ad̄aba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaun̄de á kure palle he?

⁶ Yahauteyeha názena a ndanaa wakita á Dadaamiya áte Ibrahim̄a, a ba n̄ane: Ibrahim̄a a fetaare áte Dadaamiya. Ad̄aba una n̄anna a shaa jirire áza Dadaamiya. ⁷ Daaci diyaweddiye geni, bad̄emme á emnde na farfarfe áte Dadaamiya á ba an jirire, ba itare una ta wulfe-aha á Ibrahim̄a. ⁸ Ndza a ndaase vateneka Dadaamiya názena a ganvaa n̄ane kina. A ba n̄ane am wakita-aara wá, ba emnde na garevka Yahudiya keni, tá de fetarfe áte n̄ane. Ad̄aba fetarfire-aatare n̄anna wá, á de gatervege emnde a jirire á katafke-aara. Ad̄aba una n̄anna, a ndanse labare á higa n̄anna ge Ibrahim̄a emtsaad̄e, a ba n̄ane á elvan ge n̄ane: Yá de ga barka áte nalgaadama bad̄emme ad̄aba ka. ⁹ Ibrahim̄a a fetaare áte Dadaamiya, daaci Dadaamiya a gan barka. Diyaweddiye ganakini bad̄emme á emnde na ta fetaare áte Dadaamiya, Dadaamiya á de gater barka ge itare keni.

¹⁰ Ad̄aba bad̄emme á emnde na ta tsaa á ba áte *tawrait̄a, geni tá shá jirire an n̄ane áza Dadaamiya na wá, bad̄emme tá an nyainye áza Dadaamiya. Ad̄aba an̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba n̄ane: Edda una maganaaka názena á ndaaná tawrait̄a na bad̄emme wá, an nyainye áza Dadaamiya. ¹¹ Baaka shaige-aara, diyamidiya ganakini baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya an d̄aba tawrait̄a. Ad̄aba an̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba n̄ane: Edda una a shaa jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, ba n̄ane una an shifa a jirire. ¹² Tara d̄aba tawrait̄a an fetarfire wá, tá maslaaveka. An̄kwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba n̄ane: Edda una a tsaa á ba áte mága názena am tawrait̄a wá, shifa keni á shaná á ba an tawrait̄a n̄anna.

¹³ Amaana wá, má an nyainye áza Dadaamiya, ad̄aba dzegwamiyánka mága názena a ndahanaa tawrait̄a na bad̄emme. Amá *Almasiihu a se lyamivaare nyainye n̄anna ge miya, a demaa n̄ane am slede á miya. Ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, geni máki zlejnarlezlejela ura áte nafa wá, amaana an nyainye edda-aara. ¹⁴ Yaisu Almasiihu a magaa una n̄anna wá, geni barka na a ba Dadaamiya á elvan ge Ibrahim̄a á de gater ge nalgaadama bad̄emme na wá, á gevge á kya erva an n̄ane. Zlabe ádaliye a magaa una n̄anna geni mí shá Shedekwe Cufed̄ed̄e na a ba Dadaamiya á de vamiteva má famitaarfe na.

**Tawrait̄a á badzeka namána á Dadaamiya*

¹⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena, náwa yá palakurá elva an garava á názena mí maganá miya emndimagwaha. Máki njarinja emnde buwa am haha, ta ngudaa namána wá, baaka slepekyateraapekya, baaka slefateraarfe keni. ¹⁶ Ba duksa palle an namána á Dadaamiya keni. Werre wá, Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahim̄a. Waada n̄anna a maganan ge n̄ane antara wulfe-aara. Ad̄aba a ba n̄ane: Watse yá gan barka ge nalgaadama bad̄emme á kya erva an wulfe á n̄a. Ndahaaka wakita á Dadaamiya: á kya erva an wulfe-aha á n̄a, amá a baa: wulfe á n̄a. Wulfe-aara n̄anna wá, ba Yaisu *Almasiihu. ¹⁷ Náwa názena yá kátá bakurná ya: Duksa zun̄jwe wá, Dadaamiya a maganaa waada ge Ibrahim̄a. A magaa yawe deremke ufad̄e an kul keye, lauktu a vaterte *tawrait̄a ge Yahudiya-aha. Aley keni tawrait̄a n̄anna á badzeka názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahim̄a werre. Tawrait̄a á pekyeka namána á Dadaamiya d̄ekid̄ekí, á pekyeka názena a magateraa waada-aara ge emnde keni. ¹⁸ Amá ma andze vaterteva Dadaamiya ge emnde názena a magateraa waada-aara na ad̄aba ta

dabete tawraitá wá, daaci ma a gevka adaba namána mazla-aara. Amá Dadaamiya a gan barka ge Ibrahimia, adaba a ngudanaa namána-aara.

¹⁹ Máki estuwa, ázara dalila á *tawraitá nanna ba d'ekideki? Dalila á tawraitá nanna a fateraara Dadaamiya ge emnde arge názena a magateraa waada-aara na wá, ba ge maraterá haypa-aha-aatare parakke. Dadaamiya a vaterete tawraitá nanna ba ge sarte cekwaanjudí ge emnde. Ba ge ufa wulfe á Ibrahimia na a ngudateraana namána ge emnde bademme á kya erva an nane na. Ba samsa nane wá, baaka hakuma á tawraitá mazla-aara. Tawraitá wá, Dadaamiya ndza a belaa ba malika-aha an nane, ge saterán ge emnde. Amá ndza ankwá sledagave á emnde antara malika-aha nanna. ²⁰ Deme keni wá, sledagave wá, á tseme an dagave á emnde buwa. Amá am sarte na Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahimia wá, ba nane antara Dadaamiya, baaka sledagave-aatare.

*Ázara dalila á *tawraitá*

²¹ Una nanna á bánba ganakini tara *tawraitá tá gyaaveka an namána á Dadaamiya emtu? Estuweka d'ekideki. Adaba ma andze a dzegwándzegwa tawraitá vaterete shifa ge emnde wá, ma andze a dzegwándzegwa vaterete jirire keni á katafke á Dadaamiya. Amá baaka una áza tawraitá. ²² Baira deme a ba wakita á Dadaamiya wá, bademme á emnde a duniya tá á ba am erva á haypa. Estuwa ankwá á vaterete názena a magateraa waada-aara na ge emnde adaba fetarfíre áte Yaisu *Almasiihu. Á vaterete adaba fetarfíre-aatare.

²³ Amá am sarte na ndza zlafe baaka barama ge emnde geni tá fetarfe áte Yaisu wá, ndza a kwaramiyaa ba tawraitá, dem sarte na Dadaamiya a weramitaá barama á fetarfíre. ²⁴ Una ba estuwa, ndza a giyamiyaa ba tawraitá sem sarte na samsa Yaisu Almasiihu. Daaci shamiyánsha jirire áza Dadaamiya adaba famitarfe. ²⁵ Daaci kina wá, sarte á fetarfíre áte Yaisu Almasiihu; á giyamiyá tawraitá ka mazla-aara.

²⁶ Bademmire á kure kwa ba egdzara á Dadaamiya adaba gakurvege palle antara Yaisu Almasiihu an fetarfíre á kure áte nane. ²⁷ Bademmire á kure kwa emnde na magarakuránmaga baptisma an zhera á Yaisu Almasiihu na wá, kina wá, kwa de eksa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara. ²⁸ Mazla-aara wá, baaka gergerire am dagave á Yahudiya-aha antara emnde á jeba umele bademme. Baaka gergerire am dagave á nave-aha antara emnde na tá kwaraná itare ire-aatare. Baaka gergerire am dagave á zhele an mukse. Bademme á kure kwa ba palle adaba kwa emnde a Yaisu Almasiihu. ²⁹ Zlafe adaliye máki kure gakurvege kwa emnde á Yaisu Almasiihu wá, daaci kure keni kwa wulfe-aha á Ibrahimia. Daaci kwá de shaná ba kure názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimia antara wulfe-aha-aara na.

4

¹ Amaana elva nanna wá, egdzere wá, á de zaná ba nane tsa waráta á há á eddenjara bademme, amá am sarte na zlafe egdzere wá, tá kwaraná ba emnde ba seke nave. ² Am sarte na zlafe egdzere wá, tá fanuwa ba emnde hyema, tá giyaná ba itare, á cená ba náza-aatare, dem sarte na má banba eddenjara nane keni hyephye ura. ³ Ba duksa palle ge miya keni. Am sarte na zlafe ma ba seke egdzara wá, ndza tá kwarámiya ba jini-aha á shaitaine. ⁴ Daada áte sarte na a tsanaa Dadaamiya, a naba belaa Egdza-aara á sem duniya, a se yanaa ba mukse, ta yanaa á ba am *tawraitá nanna, ⁵ geni a varsevare emnde na á kwaraterá tawraitá, á gamivege egdzara á Dadaamiya.

⁶ Kure wá, kwa ba egdzara á Dadaamiya. Adaba una nanna a vakurte Shedekwe á Egdza-aara ankwá am kure. Máki kwá d'aha Dadaamiya an Dada á d'aha ba Shedekwe-aara nanna á kyá an we á kure. ⁷ Bademmire á kure kwa nave-aha ka mazla-aara, kwa egdzara á Dadaamiya. Máki kwa egdzara-aara wá, bademme á názena am hufe á há-aara ba náza á kure.

Názena á kataná Paul áza emnde a fetarfe

⁸ Werre am sarte na diyakurka Dadaamiya wá, ndza kwa nave-aha á dadaamiya-aha á fida gergere kwakya. ⁹ Amá kina wá, diyakurdiya Dadaamiya á jirire, baira deme kwá an diya áza Dadaamiya. Kwá eptsaná estara zlafe adaliye ire á kure ádeza jini-aha á laakire nanna, baaka nampire-aatare na? Labara kwá kátá gev nave-aha-aatare zlafe adaliye? ¹⁰ Ya ndaanaa adaba uwe una? Adaba kure kwá dzámá ba munri-aha, hare-aha á umele, tere-aha á umele, lauktu-aha á umele, ira sakanderi-aha bademme. ¹¹ Yá dzámá ire jipu, yá kuvá geni slera-aaruwa na ya maganaa ya am dagave á kure na a gevka dey.

¹² Ate elva á *tawraitá wá, taslawá á kure gawevge ba seke iya, egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba iya, ya ura Yahudiya, amá ganevge ba seke kure. Sem vatena keni

zlafe baaka emtanjire na kwa magitaa kure dekideki. ¹³ Diyakurdiya ba kure keni unjwire á labare á higa na ya de vakurtaa ya wá, ndza a njyaa ba lapikere am ekse á kure, lauktu ya magakuraa waazu njanna. ¹⁴ Ge jirire wá, ndza shakurushe zlaða arge iya am lapikere-aaruwa njanna. Amá yakurika, zharakurika seke ura dey. Baira deme lyakurivalya ba seke ya malika á Dadaamiya, ba seke ya Yaisu *Almasiihu an ire-aara. ¹⁵ Am sarte njanna wá, ndza kwakya higa á kure. A jaara uwe an higa á kure kina? Am sarte njanna wá, diyandiya geni ma andze kwá dzegwándzegwa wá, ba ice á kure keni, ma kwá sansese, kwá viteva. ¹⁶ Kina wá, kwá eksiya áte kelaadire mazla-aara, adaba ya bakuraa jirire emtu?

¹⁷ Diyandiya ganakini tá anjwa emnde na tá badakurbada geni kwá daba ba itare an enjkale á kure bademme, amá ganakini kwá shá shifa ka. Tá kátá ba tegakuraahe an ya zlauzle. ¹⁸ Máki an unjule-aara wá, shagera jipu geni tá wayavewaye emnde am dagave-aatare. Amá iya keni, a yiyaaka ervaunðe á kure, ma yá anjwa am dagave á kure, ma ya baaka am dagave á kure keni. ¹⁹ Iya wá, zlafe yá shá ba zlaða adaba kure egdzara-aaruwa. Ya ba seke mukse na am zlaða á ya egdzere. Lauktu á zlauzle zlaða-aaruwa wá, sey má njánja Yaisu *Almasiihu am kure ba shagera. ²⁰ Kina wá, ervaunðe-aaruwa á kátá ma ba ya am dagave á kure, lauktu ma yá shantaushe ge názena yá bakurná ya. Adaba kina na wá, an wesha ire-aaruwa jipu.

Tara Hajara an Saraatu ta garava-aha á namána gergere buwa

²¹ Ekkure emnde na kwa bantsa kure kwá kátá á kwarakurá *tawraita na, cenakuránka názena a ndahanaa tawraita emtu? Vawiteva emtsaade jawapa? ²² Anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya wá, a ba njane wá, Ibrahim ndza a shaa egdzara buwa. Egdzere palle a yanaa an kwatena, palle-aara a yanaa an mukse-aara. ²³ Egda á kwatena na wá, ta yan ba seke emnde bademme. Amá mukse-aara wá, a yan estuweka náza-aara. Dadaamiya ndza a maganaa *waada-aara ge Ibrahim geni watse á shá egdze njanna. ²⁴ Anjwa názu á baminá elva njanna. Nwasha buwa njanna, tara Hajara an Saraatu na keni, tá maramiyá namána-aha gergere buwa a ngudanaa Dadaamiya. Hajara wá, njane kwatena, á maramiyá namána na a ngudanaa Dadaamiya áte ire á wa Sina. Njane a yayaa egdzara-aara am navire. ²⁵ Adaba Hajara wá, njane gevge ba seke wa Sina am haha Arabiya. Adaliye njane gevge ba seke berni á Urusaliima vatena. Adaba bademme á emnde na tá am huðe-aara, ta ba nave-aha á tawraita. ²⁶ Mukse á há wá, njane gevge ba seke Urusaliima á jirire na am samaya na. Á kwaraná ba njane ire-aara, njane una emmemiya ge miya. ²⁷ Adaba anjwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane:

Ekka mukse dziire na yanjka egdzere dekideki, tapakanaaka zlaða á yá egdzere dekideki na, kina wá, ehliga an ervaunðe á njane bademme. Adaba mukse á keliya wá, tá hwiya ba egdzara-aara arge egdzara á mukse á nawiya.

²⁸ Adaba una njanna kure keni yarakursiye ge buwire, gakurevge ba egdzara á Dadaamiya egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya am waada-aara. Werre keni ndza a maganaa waada-aara ba estuwa ge Ibrahim geni á de shá Isiyaaku. ²⁹ Am zamana á Ibrahim werre njanna wá, egdze na a yanaa Hajara ba seke náza á emnde bademme na, a faa zlaða áte egdze na a yanaa Saraatu an hakuma á Shedekwe Cuðedfe na. Am dagave á miya vatena keni ba duksa palle. ³⁰ Amá ázara a ba wakita á Dadaamiya? A ba njane: Ngyainsenyye mukse á kwatena na, a ezzlálá an egdza-aara. Adaba egdza á kwatena á taa fetka erva-aara áte waráta á eddenjara, sey á záná ba egdza á mukse á há. ³¹ Adaba una njanna egdzar mama-aha-aaruwa, miya wá, ma egdzara á mukse á kwatena ka, ma egdzara á mukse á há na a kwaranaa ba njane ire-aara na.

5

Eptsauka á dem navire dekideki, kwaraukwara ba kure ire á kure

¹ Yaisu *Almasiihu a enjlamise am *tawraita wá, geni mí kwaraná ba miya ire á miya. Adaba una njanna, tsawaatse ba shagera, a eptarakuraaka zlafe adaliye á dem navire.

² Náwa názu yá bakurná iya Paul: Máki eksakuraarekse geni tá puwakurá á dem shedekwe wá, baaka názena kwá shaná kure am elva á Yaisu Almasiihu dekideki.

³ Náwa yá ndakurná, ma a de demá ware á kure am shedekwe njanna keni, famfa ire-aara am laarire, sey a maganaamaga edda-aara názu am tawraita bademme. ⁴ Kure emnde na kwa bantsa kure, kwá shá jirire áza Dadaamiya an daba tawraita na wá, tegakurevtege antara Yaisu Almasiihu, eptakuranvepts a iga ge ngurna á Dadaamiya.

⁵ Amá njere wá, fanjertefa tama á njere áte Dadaamiya ganakini watse á fanjerte jirire adaba fanjertarfe, adaba duksa umeleka. Una názena njá ufáná njere an ndzedfa na á

vanjerte Shedekwe Cufedde. ⁶ Máki gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu wá, ma damiyemka am shedekwe, ma damiyemka keni ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba fetarfire. Amá wá, a naranna emnde fetarfire á miya. Una njanna slera á wayavire.

⁷ Am zunjwire ndza shagera zlááva á kure. Á, salikataliya na wá, shagerka zlááva á kure. A piyakurtaa ware ge mága jirire? ⁸ Edda-aara ba fida-aara, a belanaa Dadaamiya na a dakurdaña na ka. ⁹ Una ba jire, egdza shahi á makala ba cekwaangudi á tsantetse ukpa na an wasla bademme. ¹⁰ Adaba barka á Yaakadada wá, fantarfe an kure á ba an jirire, geni á de geraavka elva á miya. Amá edda una anjwa á weshakurweshá njanna wá, ma ware edda-aara keni, á de njezleka am shairiya á Dadaamiya.

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya yán vateneka balaterá elva a dem shedekwe ge emnde, geni tá shá jirire an njane áza Dadaamiya. Ma andze yá bálá ba una njanna sem vatena wá, ma tá feka Yahudiya-aha zladá áte ya mazla-aara. Daaci elva a emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzanjala na keni, ma andze á taa yanaaka ervaunde-aatare. ¹² Emnde njanna tá weshakurweshá na wá, a datsaraadatsá kwa náza-aatare bademme, a garevge nadfima-aha.

¹³ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a dhakurtaa ba Dadaamiya, geni kwá kwaraná ba kure ire á kure. Am kwara ire á kure njanna maa, magauka názena á kataná ire á kure bademme. Arge una njanna wá, ma ware keni a maganánmaga duksa ge ura an wayavire. ¹⁴ Adaba shairiya-aha-aara bademme jammeje am shairiya palle, a ba njane: Ewwáya sleriya á nj ba seke ire á nj. ¹⁵ Amá má kwá dagala am dagave á kure, kwá wawa vuwa á kure an slare ba seke dabba-aha á kaamba wá, faufa kwa hyema, kedawanaaka shifa á kure bademme.

Yawanya a tedakurtea ba Shedekwe Cufedde

¹⁶ Názena yá bakurná iya na wá, yawanya a tedakurtea ba Shedekwe Cufedde. Magauka názena ni á kataná ba ire á kure. ¹⁷ Adaba názena á kataná ire á urimagwe wá, tá gyaaveka antara náza á Shedekwe Cufedde. Názena á kataná Shedekwe Cufedde keni tá gyaaveka antara una á kataná ire á urimagwe. Duksa-aha buwa njanna wá, tá jammeka dekideki. Daaci kwá taa maganaaka názena ni á kataná ba ire á kure. ¹⁸ Daaci má á tedaakurá Shedekwe Cufedde wá, kwa baaka am erva á *tawraitá mazla-aara.

¹⁹ Bademme á názena á kataná ire á urimagwe á ba áte parakkire. Duksa-aha njanna ba tara gwardzire, dakarire, zawarire, ²⁰ kyula hele, mága namselkwa, mága kelaadire, dagala, shelha, ica ervaunde, gardire, tega ye á emnde, antara mága gergerire am dagave á emnde. ²¹ Zlafe ádaliye, danjwire antara gev slembazla ira mága slakwatsire. Anjwa zlafe ádaliye jeba á duksa-aha njanna kwakya á kataná ire á urimagwe. Ba seke una ya ndakurndaha na, yá fakuremfé zlafe ádaliye am vuwa, bademme á emnde na tá maga ba jeba á duksa-aha njanna, tá shánka á dem zlaná a Dadaamiya dekideki.

²² Amá nampire á slerá á Shedekwe Cufedde wá, tara wayavire, higa, hairire, farvaunde, zezarzire, maggwire, dzayyire á ervaunde, ²³ kemaarire ira tá kwarukware vuwa-aatare. Bademme á duksa-aha njanna wá, piyaaka shairiya á Dadaamiya. ²⁴ Emnde á Yaisu *Almasiihu wá, cebaarceba sunu-aatare bademme áte dzanjala, baaka am itare mazla-aara.

²⁵ Ba Shedekwe Cufedde una slevamite shifa. Daaci yaumiyányá á tadamitáfa ba njane palle. ²⁶ Yaumiyányá gálá ire, tatayaumika dagala an emnde, shelaumika keni.

6

Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure

¹ Ya ndaa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa, máki kwá nanna dzalevdzale palle á kure á dem haypa wá, kure na kwá an Shedekwe á Dadaamiya na wá, naba melawanumele, eptsawanaaptsa zlafe ádaliye ásete barama. Amá wá, magauka an ervaunde. Daaci ma ware á kure keni, a effa hyema geni a demka njane keni á dem hudefaara. ² Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure. Má kwá anjwa maga una njanna wá, kwá anjwa maga názena a fakuraara Yaisu *Almasiihu am shairiya-aara. ³ Má ura anjwa slaslaná an ervaunde-aara ganakini njane hyephe am duksa, mbate keni hyepka ba názena keni, an una njanna á kedaná ba njane ire-aara. ⁴ Daaci ma ware keni á zharanaazhárá názu am zlááva-aara, máki shagera slera-aara, a vante higa ba ge njane, amá adaba a jateru ge emnde umeleka. ⁵ Adaba ma ware keni á ba an názena a faraa Dadaamiya ge njane.

⁶ Edda una á tsaha elva á Dadaamiya wá, a tegansetege názu am erva-aara bademme, a vanteva ge malum-aara keni.

⁷ Diyaweddiye ba shagera geni ura á dzegwánka á zlerma Dadaamiya. Bademme á názena ni a jamaa edda-aara am haha, á de shá ba una njanna. ⁸ Edda una á maga

ba názena á kataná ire-aara, á de shá ba emtsa. Amá edda una á maga ba názena á kataná Shedekwe á Dadaamiya wá, ñane á de shá shifa na á zleka na. ⁹ Yaumiyánka mága maggwire. Adaba má samsa laukte-aara, zlafe yamiyánka wá, mí de shánsha nampire-aara. ¹⁰ Adaba una ñanna, vacitu má njaanja slera á mága maggwire á katafke á miya wá, magaumimága una ñanna áte emnde bademme. Baaka feme seke emnde na fartarfe.

Halavuwa á elva

¹¹ Náwa una wá, yá ankwá puwetá ba iya an erva-aaruwa, yá ankwá puwan ba yaikyaike. ¹² Emnde na tá kátá hyakuraare á ba áte laarire, geni sey kwá demda am shedekwe na wá, tá kátá haya á ba áza emnde. Una ñanna tá magan ba geni a shaterka zladá má tá maga waazu áte emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaŋgala. ¹³ Adaba ba emnde na tá am shedekwe ñanna keni, ñarnaaka názena am *tawraitá bademme. Tá kátá puwakurá am shedekwe, ba geni tá gálá ire an kure, adaba kwá ankwá dabaterdába. ¹⁴ Amá iya wá, yá galaná á ba áte emtsa á Yaisu Almasiihu palle ire-aaruwa. Adaba emtsa-aara áte dzaŋgala ñanna wá, kazlaŋa á duniya gevge ba seke emtsa á katafke-aaruwa, iya keni, ganevge ba seke emtsa á katafke á kazlaŋa á duniya. ¹⁵ Adaba áte barama á Yaisu Almasiihu wá, ma damda edda-aara am shedekwe, ma damka keni, ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba gev ura áŋwaslire. ¹⁶ Bademme á emnde na ní tá njá á ba áte una ñanna wá, ba itare una ta emnde á Dadaamiya an jirire. Dadaamiya a zatervarze, a vaterteva hairire.

¹⁷ Fetu vatena, edda-aara a siyanka fitenire na mazla-aara. Adaba ververe-aha na áte iya na wá, á maraná ba una ñanna ganakini iya wá, ganevge ya náza á Yaisu.

¹⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, a magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu ñurna-aara ge kure bademme. *Aamin.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a AIFAISUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá bá iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, yá anƙwa gaku use ge kure emnde á Dadaamiya am Aifaisus, ge kure emnde na ɗakurnaana elva á Yaisu Almasiihu an erɗauɗde á kure palle na. ² Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu, a magarakuránmaga ɗgurna, a varakurteva hairire.

Barka na á gaterá Dadaamiya ge emnde na garevge

*palle antara Yaisu *Almasiihu*

³ Galaumigála Dadaamiya Eddenara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, aɗaba a gamiyar barka am duksa baɗemme á sá am samaya, aɗaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu. ⁴ Dadaamiya ndza a dzeramise werre, kwaye zlaɓe ba duniya keni zlaɓe nderaaka emtsaade, geni mí de geva emnde cuɗeɗɗe, mí de gev palle antara Yaisu Almasiihu, watse baaka duksa mandzawe áte miya á katafke-aara. ⁵ Aɗaba wayamiwayire, Dadaamiya a dzeramise werre geni á de gamive egdzara-aara á kya erva an Yaisu Almasiihu. A maganaa á ba áte namaari-aara. ⁶ Daaci galaumigala Dadaamiya aɗaba kwakyire á ɗgurna na a magaminaa ɗane ba dey á kya erva an Egdza-aara na a wayanaa ɗane na. ⁷ Aɗaba emtsa á Egdza-aara, Dadaamiya a naba lyamisehe, a yamiyaare haypa-aha á miya. Á maraminá an una ɗanna kwakyire á ɗgurna-aara na á magamiyán ge miya. ⁸ Dadaamiya a magamiyaa ɗgurna kwakya ge miya á bá iya na wá, aɗaba a vamite ilmu, a gamive emnde a enƙale geni mí diyeddiye názena á kátá maganá ɗane na. ⁹ A maramise nasherire á duksa na anƙwa á slasaná ɗane kwaye kinekineka, a njante geni á de maganá á kya erva an Yaisu Almasiihu na. ¹⁰ Duksa na á kátá maganá ɗane na wá, amaana á de jemá duksa baɗemme, una am samaya, antara una áte haha baɗemme, á de yaná am erva á Yaisu Almasiihu. Daaci á de geva ɗane slekse arge duksa-aha ɗanna baɗemme má samsa laukte-aara.

¹¹ Dadaamiya anƙwa á maga duksa baɗemme áte una ndza a slaslanaa ɗane, a njante ganakini á de emmága na. Daaci a naba dzeramise kwaye kinekineka geni watse á de gamive emnde-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu, á de vamite dza á miya keni am duksa shagera na watse á de vaterte ge emnde-aara na. ¹² Daaci ɗere Yahudiya-aha na ɗa emnde zuɗɗwe ge fetare áte Yaisu Almasiihu na wá, galaumigála Dadaamiya aɗaba una ɗanna baɗemme na. ¹³ Ba estuwa ge kure keni. Am sarte na cenakuráncena elva a jirire, elva a Yaisu Almasiihu na Dadaamiya a lyakurse an ɗane na, kwa naba fetarehe áte Yaisu Almasiihu. Daaci aɗaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, Dadaamiya a naba fete damshe-aara áte kure, amaana Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na a ba Dadaamiya á de vamiteva na. ¹⁴ Dadaamiya a vamite Sheɗekwe Cuɗeɗɗe ɗanna wá, ba seke namána. Una ɗanna ba seyɗire geni duksa shagera na a ba ɗane á de vaterte ge emnde-aara na keni watse mí shansa baɗemme. Watse mí shá una ɗanna má lyamiselye náza ba ge ɗekideki na. Daaci galaumigála Dadaamiya am yaikkire-aara.

Paul á ɗalateru ilmu antara diya ge emnde a fetarfe

¹⁵ Aɗaba una-aha ɗanna egdzar mama-aha-aaruwa, yá anƙwa slafaná we-aaruwa kwakya ge Dadaamiya aɗaba kure. Aɗaba cenanáncena labare á kure ganakini shagera fetarfirfe á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, cenanáncena zlaɓe áɗaliye ganakini wayakurwáyá an emnde á Dadaamiya kwakya. ¹⁶ Ma vaatara keni yá anƙwa slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya aɗaba kure, yá anƙwa yehakuryeha jipu am maduwa-aha-aaruwa. ¹⁷ Yá anƙwa ɗala Dadaamiya Saksage, Dadaamiya á Yaakadada Yaisu Almasiihu na, geni á gakuurvege emnde a ilmu, á marakuránmárá ire-aara an pute na kwá de diyeddiye ɗane ba shagera na. ¹⁸ Zlaɓe áɗaliye yá anƙwa ɗalan ganakini á werakurta ice áte duksa-aha na a ɗahakur ge ɗane na, antara geni kwa diyeddiye ganakini duksa-aha ɗanna jauje ge duksa baɗemme, a fakúr ge kure, antara emnde-aara umele baɗemme. ¹⁹ Zlaɓe áɗaliye: Yá kátá kwá diyeddiye hákuma yaikke na jauje ge duksa baɗemme anƙwa á maga slera ám miya emnde-aara na. Hákuma ɗanna wá, ba una ndza a magaa slera yaikke am Yaisu Almasiihu, ²⁰ am sarte na a tsantaa Dadaamiya am fáyá, a danaa á dem naɗafa-aara am samaya na. ²¹ Am samaya ɗanna wá, Yaisu Almasiihu de gevge slekse á malika-aha, antara male-aha-aatare, antara duksa-aha na tá án hákuma am samaya baɗemme. Ba ɗane palle una átire ge emnde baɗemme,

una ma edda-aara a shaa eksle-ara keni. Ba ñane palle una á kwárá emnde am duniya na, antara am duniya na watse á de sáwá na keni bademme. ²² Dadaamiya a fanem duksa bademme am erva ge ñane. Zlafe ádalíye: a ganve slekse arge aiklaisiya-aara. ²³ Aiklaisiya wá, ñane vuwa á Yaisu Almasiihu. Bademme á duksa na am Yaisu Almasiihu, ankwá am aiklaisiya. Yaisu Almasiihu wá, ma am tate-ara keni, ñane ankwá bademme.

2

Tseta am emtsa geva an shifa

¹ Werre wá, ndza kwa ba seke emtsa á katafke á Dadaamiya adaba shagerkire an haypa-aha na kwa maganaa kure. ² Ma am zlalava á kure keni, ndza kwa ba palle antara emnde umele am duniya. Ndza kwa daba ba male á jini-aha na an hakuma am zhegela na. Á maganá ba ñane slera-aara am emnde na tá fansareka ge Dadaamiya dekideki na. ³ Werre wá, ba miya keni ndza mi ba seke emnde ñanna, ndza mi maga ba názena á kataná ire á miya ge vuwa á miya. Adaba una ñanna, miya keni ma andze mí de shá zladá kwakya áza Dadaamiya ba seke emnde a haypa umele. ⁴ Amá gafka estuwa, adaba Dadaamiya wayamiwaya kwakya, daaci a naba zamivarehe.

⁵ Ma ndza mi ba seke emtsa am ice-aara adaba haypa keni, adaba wayava-aara áte miya na wá, a naba shifamite átirpalle antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, lyakurlya shifa á kure adaba ñurna á Dadaamiya. ⁶ Adaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu na wá, Dadaamiya a naba tsamite átirpalle antara ñane, kwaye a damiyaa á dem samaya, geni mí de njá am yaikkire áhuwa antara Yaisu Almasiihu. ⁷ Dadaamiya a naba magamiyaa shagerire estuwa á kya erva an Yaisu Almasiihu na wá, geni ma vaatara keni á maraterná an una ñanna ge emnde bademme ñurna yaikke na jauje ge duksa bademme na. ⁸ Ba jirire Dadaamiya a lyakurse adaba slera á kure-ka, ñane a lyakurse adaba ñurna-aara. Una duksa dey na a vakurtaa ñane adaba kwa fetare áte ñane. ⁹ Adaba slera á kure-ka, una dekideki, una ba ñurna-aara, geni ma ware edda-aara keni a galeka ire ba dey. ¹⁰ Dadaamiya wá, a nderamihe, a vamite shifa anwaslire á kya erva an Yaisu Almasiihu geni mí maga ba duksa na shagera na. Shagerire ñanna keni, a tsatsaminaa ba ñane kwaye am fakta.

*Am erva á Yaisu *Almasiihu gamiyevge ba jeba palle*

¹¹ Adaba una ñanna, yehauteyeha ba shagera geni kwaye am fantaufe, am jeba á kure bademme ndza kwa ba emnde na baaka nadina á kure. Yahudiya-aha itare ta emnde na tá am shedekwe, ndza tá zharakur ba seke duksa ba dey adaba kwa baaka am shedekwe. Amá una ba duksa na tá maganá ba emnde áte vuwa-aatare. ¹² Yehauteyeha zlafe adaliye ganakini am sarte ñanna, kure ndza diyakurka elva a *Almasiihu dekideki, ndza kwa baaka am kezlakula á *Iserayiila-aha. Dadaamiya a ñgufateraa namána-aha ge emnde-aara Iserayiila-aha, amá kure ndza kwa baaka am hufe-aara, ndza baaka tama á kure áte duksa á Dadaamiya dekideki, kure keni kwa ba emnde tsa am duniya na, aley ndza diyakurka Dadaamiya. ¹³ Werre, ndza kwa yiyiye an Dadaamiya. Amá kina wá, kwa herzhe an Dadaamiya adaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu na ñane a naba yaa shifa-aara áte dzangala adaba kure na.

¹⁴ Shamiyansha hairire am dagave á miya antara kure kina keni, adaba ba gamiyevge emnde-aara. Werre wá, ndza ankwá tegava am dagave á Yahudiya-aha antara emnde na baaka nadina-aatare, amá ñane a naba se magaa pute geni mí gevge ba palle. A janaahe ge ñane dugune na ndza ba seke riya am dagave á miya na an emtsa-aara áte dzangala. ¹⁵ Shairiya á Yahudiya-aha na a ba ñane: Sey ká maga una bi manka una na, a bezanaahe ge ñane, geni á jaterme Yahudiya-aha antara emnde a jeba umele na baaka nadina-aatare na átirpalle. Ba seke una garevge palle am elva-aara na wá, daaci baaka gergerire-aatare mazla-aara, garevge ba palle, jeba anwaslire. A feme estuwa hairire am dagave á miya. ¹⁶ An emtsa-aara áte dzangala ñanna wá, Yaisu *Almasiihu a naba janaahe dugune na ndza am dagave á jeba-aha gergere ñanna, a magaa pute geni tá gevge ba jeba palle. Zlafe adaliye: a slapalateraahe bademme-aatare áza Dadaamiya. ¹⁷ Sawa-aara á sem duniya na wá, a se bala ba elva a hairire, geni kure emnde na baaka nadina á kure, ndza diyakurka Dadaamiya na, antara ñere Yahudiya-aha na diyajerdiya Dadaamiya na, bademmire á miya mí shansha hairire ñanna. ¹⁸ Adaba ñane, ñere antara kure bademme á miya shamiyansha baráma á deza Eddemiya Dadaamiya an hákuma á Shedekwe Cufedde. Ba Shedekwe Cufedde palle una slemelamiyumele bademmire á miya.

¹⁹ Mákí ba estuwa wá, kwa wayve-aha-ka mazla-aara, bi kwa emnde na ndza kwa sáwá an sawa, amá gakurevge ba emnde a larde miyenne, kwa emnde á Dadaamiya ba

miiyenne, kwa ba palle antara emnde umele na tá am huđe á há-aara na. ²⁰ Nabi-aha antara emnde a béla Yaisu *Almasiihu ta fantau ge slera ɲanna ba seke má tá faná ekte ge bere. Daaci kure wá, kwa ba seke nakwa-aha am dagave á nakwa-aha á nyaɲa bere ɲanna. Yaisu Almasiihu an ire-aara wá, ɲane nakwa na á ɲá ndzedá á bere ɲanna baɗemme. ²¹ Áɗaba barka-aara, baɗemme á bere á ɲá ba degdege, ámberá aɲkwa á wálá, geni á gevge bere cuɗeɗe na watse á ɲá Dadaamiya am huđe-aara na. ²² Ba seke una ni kure gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu na wá, kure keni gakurevge dalbe palle am bere ɲanna. Kure antara emnde umele, baɗemmire á kure wá, gakurevge ba seke bere ɲanna á ɲa Sheɗekwe á Dadaamiya am huđe-aara na.

3

Slera na a faara Dadaamiya ge Paul

¹ Áɗaba ba una ɲanna, yá aɲkwa maga maduwa arge kure. Iya Paul yá am daɲgay kina, áɗaba ba slera á Yaisu *Almasiihu ɲanna, ya maganaa am dagave á kure kwa emnde na baaka nadina á kure. ² Diyandiya ba jirire ganakini cenakurancena slera na a fiyaare Dadaamiya am dagave á kure, ba ɲane ɲanna zlaɓe áɗaliye una a magiyaa ɲgurna geni yá maganaamaga slera ɲanna. ³ Dadaamiya a naba marise názena am ire-aara, ba kinamina na keni ya zluwa á puwakurte ba ɲane cekwaɲguɗi.

⁴ Má kwá aɲkwa ndaha egɗza elva-aaruwa ɲanna ya puwakurtaa ya ba kina na wá, watse kwá naba diyeddiye átekwa ganakini diyandiya ya názena an sheɓe am elva a Yaisu *Almasiihu na baɗemme. ⁵ Am zamane-aha na dedde na wá, Dadaamiya ndza marateranka nasherire ɲanna ge emndimagwaha. Amá am salikataliya na wá, a naba magaa pute geni Sheɗekwe-aara Cuɗeɗe á maratersemare duksa ɲanna ba parakke ge nabi-aha-aara antara ge emnde a béla-aara. ⁶ Nawa ɲane nasherire ɲanna: Dadaamiya a fateraa duksa shagera ge Yahudiya-aha geni á de geva átuɓe itare. Amá kina wá, kure emnde na ndza kwa baaka am nadina na keni, kwá ba am huđe-aara, aɲkwa dza á kure. Kure, antara Yahudiya-aha gakurevge ba emnde a jeba palle mázla-aara. Daaci duksa na á ba Dadaamiya á de vaterteva ge Yahudiya-aha na wá, ge kure keni á de vakurteva. Baɗemme á duksa ɲanna wá, ba nampire á elva á Yaisu Almasiihu. Kwaya ɲane nasherire ɲanna.

⁷ Ganevge sleslera á Dadaamiya kina ge baɓalatera labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde keni, una ndzedá-aaruwa-ka, ba hakuma á Dadaamiya. Ba ɲane una a magiyaa ɲgurna á una ɲanna. ⁸ Yá á kataliya ba iya am emnde á Dadaamiya baɗemme, aley Dadaamiya a naba magiyaa ɲgurna ba ge iya ɲanna keni, a give slebaɓalatera rezegire na á zleka ɗekideki na ge emnde na baaka nadina-aatare. Rezegire ɲanna wá, a sanaa Yaisu Almasiihu, jauje ge diya á emnde baɗemme. ⁹ Zlaɓe áɗaliye maa, a magiyaa ɲgurna á palaterná názu a slaslanaa ɲane am ire-aara na ge emnde baɗemme. Ba ɲane Dadaamiya na a nderanaa ɲane duksa baɗemme una ndza a sheɓanve duksa ɲanna kwaye am fakta á duksa baɗemme. ¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya maresemáre duksa ɲanna am aiklaisiya-aara, geni tá nanna malika-aha na tá am samaya, antara male-aha-aatare baɗemme, lauktu tá de diyeddiye geni ilmu á Dadaamiya wá, aɲkwa gergere ba kwakya baaka zlakta-aara. ¹¹ Daaci Dadaamiya a maganaa á ba áte una ndza a njantaa ɲane kwaye am fakta geni watse á de emmága na. Baɗemme á una ɲanna a maganaa á ba á kya erva an Yaakadada Yaisu Almasiihu. ¹² Ba áɗaba famitaréfe áte Yaisu Almasiihu, gamiyevge palle antara ɲane na wá, daaci shamiyánsha barama á deza Dadaamiya an baakire á lyawa. ¹³ Áɗaba una ɲanna, gazlauka ɗekideki áɗaba zlaɗa na yá aɲkwa shaná yá áɗaba kure na, táslawa á kure. Baira una ɲanna aɲkwa á melakurumele ge kure.

*Háyáva na á wayámiyá Yaisu *Almasiihu an ɲane*

¹⁴ Áɗaba una ɲanna, yá aɲkwa keɓlan ugje ge Eddemiya Dadaamiya, yá maga maduwa arge kure. ¹⁵ Baɗemme á emnde-aara na tá am samaya na, antara emnde na tá am duniya, tá á ba an dada-aha-aatare. Baɗemme tá ɲá á ba áte ndzedá á Eddemiya Dadaamiya palle. ¹⁶ Yá aɲkwa ɲala áza Dadaamiya geni á ndzedakurtendzedá ba ɲane an hákuma á Sheɗekwe-aara, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá áte unɲule-aara. Á magakurá una ɲanna áte yaikkire-aara ge ɲane. ¹⁷ Yá aɲkwa ɲala ázeɲara geni a njiɲja Yaisu *Almasiihu am kure, áɗaba fetarfire á kure áte ɲane. Zlaɓe áɗaliye yá yekakuru wayavire, geni kwá wayaavewáye á ba an jirire am dagave á kure. Má kwá aɲkwa wayaavewáya am dagave á kure wá, kwá de gevge emnde ndzendzedá áte unɲule-aara. Estuwa kwá tsaatse degdege ba seke náfa na má dámda slalwe-aara ba shagera á dem haha na. ¹⁸ Daaci antara emnde a fetarfe umele átirpalle

wá, kwá dzegwándzegwa eccena-aara ba shagera, geni Yaisu Almasiihu wá, anƙwa á wayamiwáyá á ba an jirire. Una ma kwá dƔálá á detire, ma kwá tsekwá á dem áhá, ma kwá deme keni, kwá de bera wáyáva á Yaisu Almasiihu wá, á ba anƙwa ba estuwa. ¹⁹ Yá anƙwa ƚala Dadaamiya zlaƔe ádaliye: geni kwá diyeddiye wáyáva á Yaisu Almasiihu na jauje ge diya á emnde baƔemme na. Má shakuransha una ƚanna wá, názena an ƚane Dadaamiya wá, am kure keni ba una ƚanna.

²⁰ Dadaamiya wá, baaka názu á janviyaaja ge ƚane. Baira ƚane á januje am duksa na mí ndavanuwá miya, antara una mí slaslaná miya na. BaƔemme á una ƚanna á maganá á ba an hákuma-aara na anƙwa á maga slera am miya na. Galaumigálá ba ƚane palle. ²¹ Ma vaatara keni dem ba ge dƔekidƔeki, yaikkire ba názá-aara palle am aiklaisiya-aara, aƔaba Yaisu Almasiihu. *Aamin.

4

Geva vuwa palle

¹ Daaci, yá anƙwa ƚalákurá ba iya Paul, ya dangay áƔaba slera á Yaisu *Almasiihu, taslawá á kure: dƔabaudƔaba unƚule á jirire áte una á dƔahakuraa Dadaamiya ge ƚane na. ² Ma vaatara keni gauga ire á kure á katafke á emnde umele, gawevge emnde a kemaare, gawevge emnde a farvaunƔe, ma uwe keni naba bashauƔasha am dagave á kure, kwá ámbera á wayaavewaye ba kelaazare. ³ Wavauwáva an ervaunƔe á kure palle, geni a tegevka ye á kure na a jakurmaare Shedekwe CuƔeƔe, a vakurtaa antara hairire na. Ma vaatara keni njawinja á ba áte una ƚanna. ⁴ Aiklaisiya wá, ƚane gevge ba seke vuwa á Yaisu Almasiihu, daaci baaka vuwa umele sey ba palle ƚanna. Shedekwe CuƔeƔe keni sey ba palle, tama á miya áte duksa na a dƔahamiyaa Dadaamiya ge ƚane na keni ba palle. ⁵ Yaakadada palle, fetarfire palle, baptisma keni baaka umele sey ba palle, ⁶ Dadaamiya palle, ba ƚane una Dada arge emnde baƔemme, á kwaraná ƚane duksa baƔemme, anƙwa am tate-aha baƔemme, am dagave á emnde baƔemme.

⁷ Yaisu *Almasiihu a naba magamiyaa ƚurna baƔemmire á miya, a tegaamiyaa hakuma á mága slera-aha gergere, ma ge ware á miya keni baƔemme. ⁸ Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ƚane:

Am sarte na ƚane gaaga ndzeƔa arge kelaade-aha-aara na wá, a naba sluwatervaahe, daaci a naba kapte an itare á detire. Á sáwá áhuwa maa, a dzerese emnde a slera-aara, a tegateraa hákuma á mága slera-aha gergere.

⁹ Elva na a ba ƚane: a kapte á detire na mu, á kátá bá uwe ƚane? Elva ƚanna wá, á kátá bá: ndza a tsekwese á sem duniya áhuna emtsaafƔe. ¹⁰ Daaci edda una ndza a tsekwese á sem duniya na wá, ba Yaisu Almasiihu. Ba ƚane ƚanna zlaƔe ádaliye una a kapte á detire ge samaya geni á jemá duksa baƔemme, ma una am tate-ara keni, á kwaraná ba ƚane palle. ¹¹ Daaci a tegateraa slera-aha ge emnde-aara, ma ware keni á ba an slera-aara. Emnde umele a gaterve emnde a Ɣela, ge emnde umele a vaterte slera á nabiyire, ge emnde umele a vaterte slera á Ɣala waazu ma am tate-ara keni baƔemme, ge emnde umele a vaterte slera á malumire, ge emnde umele zlaƔe ádaliye a vaterte hákuma á kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde.

¹² A Ɣazlaa emnde ƚanna baƔemme geni tá fatermá itare ndzeƔa am vuwa ge emnde a fetarfe am slera-aatare, geni aiklaisiya na gevge ba seke vuwa á Yaisu *Almasiihu na, á far wálá ba kelaazare. ¹³ Daaci miya baƔemmire á miya mí de gev ba palle, fetarfire á miya palle, diya á miya áte *Egdza á Dadaamiya na ba palle. Daaci mí de gevge emnde na gyamiyebgye am fetarfire, mí de gev ba kalkale antara Yaisu Almasiihu an ire-aara. ¹⁴ Má gamiyevge estuwa, enƙale á miya á de gevka seke náza á egdzara mesheshe mazla-aara. Daaci tá de dzegwánka zlermamizlerma emnde a fida an yaimyaimire-aatare, tá de dzegwánka jamiyaa áte unƚule á jirire an tsaha fida. ¹⁵ Miya wá, magaumimága ba jirire am dagave á miya, wayaumiyaavewaye an ervaunƔe á miya palle, lauktu mí de far an wálá am duksa baƔemme, mí de gevge kalkale-aara ge Yaisu Almasiihu na ƚane ire á aiklaisiya na. ¹⁶ Ba ƚane una a jatermaare ge emnde-aara a gaterve palle, áte ye palle, ba seke una vuwa á urimagwe: ubiya-aha antara duksa-aha umele tá an dzagwa átirpalle na. Daaci, má vuwa ƚanna ba lapilayye, duksa-aha na tá am ƚane tá maga ba slera wá, vuwa baƔemme á wálá ba shagera. Ba duksa palle ge emnde a fetarfe keni: má tá anƙwa wayaavewaye ba shagera wá, á wálá aiklaisiya.

*Shifa áƚwaslire na mi shanaa áza Yaisu *Almasiihu*

¹⁷ AƔaba una ƚanna, náwa názu yá ndahakurá ya an zhera á Yaakadada: táslawa á kure, dawalika mágá názena tá maganá emnde na baaka nadina-aatare na. AƔaba itare tá dzama ba názena ni baaka nampire-aara dƔekidƔeki na. ¹⁸ Tá taa cenevaaka jirire dƔekidƔeki, tá shanka shifa anƚwaslire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde na,

adaba degdegire á ire na tá maganá itare, baaka duksa na ta disaa itare áte unjule á Dadaamiya. ¹⁹ Itare baaka zherwe-aatare d'ekideki. Názena tá kataná itare an ervaunđe-aatare bademme wá, sey ba dakarire, antara duksa zherwe bademme.

²⁰ Amá ekkure wá, kwa tsahese une-ka áza Yaisu *Almasiihu. ²¹ Ekkure emnde na gakurvege palle antara nane na wá, ba jirire cenakurancena elva-aara. Ekkure wá, kwararakursekware jirire na a saminaa nane na. ²² Daaci ekkure wá, eptsawaneptse iga ba d'ekideki ge duksa-aha nanna shagereka ndza kwa maganaa kure werre na. Adaba am njá á kure werre nanna, ndza a jakuraa enjkale ba duksa-aha mandzawe na a katanaa ervaunđe á kure na, a kedakuraa ba nane. ²³ Amá yawánya a mbedakursebada Dadaamiya ervaunđe á kure bademme, á gakurvege anjwaslire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. ²⁴ Daaci gawuvge anjwaslire am ervaunđe á kure bademme áte una a mbedakursaa Dadaamiya, geni kure keni kwá gevge ba seke nane am njá á kure bademme. Ba jirire, jeba á nja nanna wá, cufed'ede, wayaawáya Dadaamiya.

²⁵ Adaba una nanna, yawánya fida mazla-aara. Ma ware á miya keni a enndaha ba jirire áza ukfenjara, adaba gamiyevge palle, mi ubiya-aha á vuwa á ura palle. ²⁶ Ma jákurja ervaunđe ba jipu keni, magauka haypa am huđe-aara. Zlabe adaliye: a belyakuraareka vaciya kwásau zlabe kwá maga ba ervaunđe nanna. ²⁷ Yawanánka baráma ge Shaitaine d'ekideki. ²⁸ Ma edda una neyle keni, a yánya mazla-aara. Arge una nanna ambane nane keni a emmága slera á jirire, geni nane keni á vaterterte duksa ge emnde na tá anjkwá zatervaare emnde. ²⁹ Valyauka elva yayiaihe am mbuwe á kure, ndahaundaha ba elva á námpire, elva na emnde tá de shá ndzed'ea an nane, tá wálá an nane áte unjule á Dadaamiya na. ³⁰ Becawanteka Shedekwe Cufed'ede na anjkwá am ervaunđe á kure na. Shedekwe Cufed'ede nanna, nane gevge ba seke damshe á Dadaamiya áte kure geni kwa emnde-arire. Daaci vacite umele watse á lyamiselye náza dem ba ge d'ekideki. ³¹ Daaci duksa mándzawe, sawansese am ervaunđe á kure bademme: ma dugune, ma ica ervaunđe, ma zláza ura, ma dágala, ma danjwire, sawansese jeba á duksa-aha nanna bademme am ervaunđe á kure. ³² Kure wá, magaumága ba shagerire á ervaunđe am dágave á kure, magaumága kamaarire, yawanáreye haypa ge ura am dágave á kure, ba seke una Dadaamiya a yakuraare haypa ge kure adaba Yaisu *Almasiihu na.

5

Zlálá am parakkire

¹ Ekkure wá, kwa egdzara á Dadaamiya, a wayákuraa nane. Adaba una nanna, dabaudaba ba sera-aara am názena kwá maganá kure bademme. ² Am duksa na kwá de maganá kure bademme wá, yawánka wáyavire, ba seke una a wayámitaa Yaisu *Almasiihu ge miya, a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya adaba miya na wá, a magaa duksa na a katanaa Dadaamiya.

³ Kure wá, kwa emnde á Dadaamiya. Adaba una nanna, duksa ba seke gwardzire, fa ice am duksa á ura, antara jeba á duksa-aha nanna shagerka d'ekideki na, ba ettsála-aara keni zlayeka d'ekideki am dagave á kure. ⁴ Zlabe adaliye elva-aha na á maga zherwe, antara elva-aha na baaka sera-aara d'ekideki na, ira elva-aha na á de waterwá am ervaunđe ge emnde na bademme, una-aha nanna zlayeka am dagave á kure. Arge una-aha nanna wá, slafawanánsrafe ba we á kure ge Dadaamiya adaba duksa na a magakurnaa nane na. ⁵ Diyaweddiye una ba shagera: emnde a maga gwardzire, bi jeba á duksa-aha nanna shagerka d'ekideki na, antara fa ice am duksa á ura, baira una nanna ba kalkale antara mága hele, emnde a mága duksa-aha nanna wá, ba palle-aatare keni á shanka dem zlanna á tara Yaisu *Almasiihu an Dadaamiya.

⁶ A kedarakuraaka emnde ba dey an elva-aha na baaka námpire-aara d'ekideki na. Adaba ba una-aha nanna, an zládá ervaunđe á Dadaamiya jipu áte emnde a maganaa gardfire bademme. ⁷ Daaci a jakurmeka duksa antara jeba á emnde nanna d'ekideki. ⁸ Werre wá, ndza kwá am tabedammire. Amá kina wá, kwá am parakkire adaba gakurvege palle antara Yaakadada. Daaci kure keni magaumága ba duksa na ni tá maganá emnde na tá am parakkire na. ⁹ Adaba parakkire wá, nane á sá ba shagerire antara maggwire, ira jirire. ¹⁰ Wavauwáya an ervaunđe á kure palle ge diya názena á kataná Yaakadada. ¹¹ Gawaterápteka ge emnde a mága názu watse baaka námpire-aara d'ekideki, una ba slera á tabedammire na. Amá marawateránmara shagerkire na tá anjkwá maganá itare na ba parakke. ¹² Duksa na tá maganá jeba á emnde nanna an nasherire wá, ba enndaha-aara keni zherwe ge miya. ¹³ Amá má mí ndaaternda duksa-aha á zherwe nanna ba parakke wá, emnde bademme tá de diyeddiye nja-aatare ba shagera. ¹⁴ Adaba duksa na má sesse am parakkire, duksa nanna keni gevge parakkire.

Acfaba una nanna, ta bantsaa: Ekka na ká am hare na, tsetse am hare, tsetse am emtsa, Yaisu *Almasiihu á maraká parakkire.

¹⁵ Acfaba una nanna, magaumága enjkale ba shagera am njá á kure bademme, geni de gawevka emnde a cekwire á enjkale, amá gawevge emnde a enjkale. ¹⁶ Zamane á miya na degiya badzávbadze. Kedawanaaka sarte ba dey, magaumága shagerire. ¹⁷ Acfaba una nanna, gawevka emnde a cekwire á enjkale, cenaucena názena ni á kataná Yaakadada ázekure na.

¹⁸ Zlabe ádaliye: a dakurseka mbazla am enjkale defikdefiki, adaba á kedákurá ba una nanna. Kure wá, nawantenaha ervaunđe á kure an Shedekwe Cufedđe. ¹⁹ Ma ware á kure keni galaugálá Yaakadada am dagave á kure. Galaugálá an jabura, galaugálá an lahe-aha na á vakurtá Shedekwe Cufedđe na, antara lahe-aha umele bademme. Galaugálá Yaakadada an ervaunđe á kure palle. ²⁰ Slafawanánsrafe we á kure ge Eddemiya Dadaamiya ba kelaazere adaba duksa-aha na a maganaa nane na bademme, slafawanánsrafe we an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Nwasha antara zála-aha-aatare

²¹ Ma ware á kure keni, faufa zherwe am dagave á kure, adaba kwa emnde na kwá an lyawa á Yaakadada. ²² Yá elvan ge kure nwasha: Faufa zherwe áte zala-aha á kure áte una á kataná Yaakadada Yaisu *Almasiihu na. ²³ Acfaba ba zhele una á kwara mukse, ba seke una á kwaraná Yaisu Almasiihu aiklaisiya, aiklaisiya gevge ba seke vuwa-aara na. Nane wá, ire antara slelya. ²⁴ Acfaba una nanna, sey nwasha tá fa zherwe áte zála-aha-aatare am duksa bademme, ba seke una anjkwá fáná aiklaisiya zherwe áte Yaisu Almasiihu am duksa bademme na.

²⁵ Ekkure keni zála: wayauwáyá nwasha-aha á kure ba seke una a wayanaa Yaisu Almasiihu aiklaisiya-aara, a naba yaa shifa-aara adaba nane, ²⁶ a baranve tsefanje an yawe, antara elva-aara, geni á ganvege cufedđe. ²⁷ A magaa una nanna bademme na wá, adaba á kátá zhara aiklaisiya-aara ba tsefanje á katarfke-aara, zariya jipu, cufedđe, á gevge an daradza baaka duksa mandzawe áte nane. ²⁸ Ba duksa palle ge zála keni: Wayauwáyá nwasha-aha á kure ba seke shifa á kure. Ma ware una zhele, wayetewáyá mukse-aara, a wayete ba shifa-aara. ²⁹ Baaka ura á magantá kelaadire ge ire-aara, amá á zanu duksa, á fanu hyema ba seke una anjkwá á fanuwa Yaisu *Almasiihu hyema ge aiklaisiya na. ³⁰ Acfaba bademmire á miya na wá, mi ba seke ubiya-aha antara duksa-aha umele na am vuwa-aara na. ³¹ A ba wakita á Dadaamiya wá: A sesse zhele am mba á eddenjara, a njarinja antara mukse-aara. Itare ta buwa nanna tá de gev ba vuwa palle. ³² Elva na am wakita á Dadaamiya nanna wá, a sanse elva yaikke. Ate iya wá, anjkwá á pála elva á Yaisu Almasiihu antara aiklaisiya-aara. ³³ Amá wá, antara ba naza á kure keni, geni ma ware á kure keni a ewwáyá mukse-aara ba seke shifa-aara, mukse keni a effa zherwe áte zhele-aara.

6

Náwa tá nja estuwa egdzara antara emnde a há-aatare

¹ Ekkure egdzara, cenaucena elva á dada-aha á kure an mama-aha á kure, adaba una nanna duksa na á kataná Yaakadada ázekure, zlayákurzláyá ge kure na kwa emnde-aara. ² A ba palle á shairiya-aha á Dadaamiya wá: «Effa zherwe áte tara eddenja an emmeja.» Zunjwe ba una nanna am shairiya-aha á Dadaamiya na a ba Dadaamiya, á de vaterte duksa ge emnde na má d'abartedaba an jirire na. ³ Duksa nanna wá: Ká de gedetegedá, ká de shekwaashekwa am duniya, á bina.

⁴ Ekkure dada-aha á egdzara keni, zladawaterveka ervaunđe ge egdzara á kure, amá kwarawatersekwáre duksa, kwá ámbera giyatergiya áte una á de kwarakursá Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

Náwa tá nja estuwa náve-aha antara dada-aha-aatare

⁵ Ekkure náve-aha, fawatersarefe ge dada-aha á kure am duniya. Faufa zherwe áte itare, gawanaaga ire á kure á katarfke-aatare, magaumága slera á kure an ervaunđe á kure palle, ba seke una kwá anjkwá fansaare ge Yaisu *Almasiihu na. ⁶ Magauka slera adaba ice-aatare geni a galarakurgálá, amá zharauzhárá ire á kure ba seke kwá náve-aha á Yaisu Almasiihu. Magaumága názena á kataná Dadaamiya an higa á kure campaukkwe am ervaunđe. ⁷ Magaumága slera á kure an ervaunđe palle, ba seke kwá magaterán ge emnde-ka slera nanna, amá kwá maganán ge Yaakadada. ⁸ Diyaweddiye una ba shagera: ma ware una á maga ba shagerire na, edda-aara ma náve, ma á kwaraná nane ire-aara keni, watse á de pelansepele Yaakadada Yaisu Almasiihu.

⁹ Ekkure dada-aha á náve-aha keni: Magaumága shagerire á ervaunđe áte náve-aha á kure, gawartereka lyáwa, diyaweddiye geni kure antara náve-aara á kure bademme

Edda á kure ba palle, anjwa am samaya. Njane wá, bademme á emnde ta ba kalkale ázenjára.

Kazlaŋa á wáwa á emnde a fetarfe

¹⁰ Náwa jugená á elva na yá bakurná ya ge kure. Ekkure wá, tatayautátaya ndzedá á kure á ba áza Yaakadada, yawánya a ndzedakurtendzedá ba njane an hakuma-aara na jauje ge duksa bademme na. ¹¹ Ngwadawápsenngwáda ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, tsawaatse ba shagera an njane, geni ma watse á sawa am laukte-ara Shaitaine ge badakurbáda keni, kwá gáná ba kure ndzedá. ¹² Wáwa á miya njanna wá, degi mí wawa an emndimagwaha-ka, mí wawa an male-aha á jini-aha, antara jini-aha-aatare na tá an hákuma am zhegela antara am duniya bademme na. ¹³ Adaba una njanna, ngwadawápsenngwáda ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, lauktu kwá de tsaatse degdege am sarte á emtaŋkire, kwá de dzegwándzegwa, kwá de gevá midala-aha dete halavuwa-aara bademme.

¹⁴ Daaci, njawinja am niya á kure ba kelaazare; tsawaatse á ba áte jirire. Adaba jirire wá, gevge ba seke náza ngufa huđe á kure ge kure. Zlađe ádalije, magaumága dzayyire á ervaunđe. Má kwá anjwa maga dzayyire á ervaunđe wá, una njanna ba seke kwá tsekweme am kebebbe. ¹⁵ Balaubálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na á de vatertá njane hairire ge emnde. Yawánka đekideki. Una njanna keni maa, gevge duksa na kure kwá tse átekwa, ba seke kimake na am sera á kure ge dába unjule á Dadaamiya. ¹⁶ Ma vaatara keni, gulawanaaka fetarfire á kure. Una njanna ba seke tsakuraatse am gulakwa ge lyiya gurme-aha na á devaná Shaitaine á se wakurwa an njane na. ¹⁷ Eksawanteksa am ervaunđe á kure geni á lyákurlye Dadaamiya. Una njanna ba seke tunjur ge tsufakura ire á kure. Zlađe ádalije, njawanaŋa elva á Dadaamiya an ervaunđe á kure palle. Una njanna keni ba seke masalám á kure a vakurtaa Shedekwe Cufedde. ¹⁸ Njalaunála Dadaamiya ba kelaazare am laukte-aha bademme. Njalaunála an ervaunđe á kure palle áte una á de marakurná Shedekwe-aara. Ma vaatara keni melawaterumele ge emnde a fetarfe umele an maduwa-aha á kure, yawanka una đekideki. ¹⁹ Magaumága maduwa arge iya keni, geni yá ndáhá elva á Dadaamiya ba parakke, yá palaternaapálá labare á higa na a tsekwanaa Dadaamiya na ge emnde. ²⁰ Adaba una njanna, una ma yá am danjay keni, ya ba slebela á Yaisu Almasiihu. Daaci melawiyumele an maduwa geni a gazlanka đekideki, amá yá enndaha bademme áte una á kataná Dadaamiya.

Ga use am halavuwa á elva-aha

²¹ Egdza emmemiya Tikikus na mí wayaná an ervaunđe á miya palle, njane keni ba sleslera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an ervaunđe-aara palle na wá, á de palakurnaapálá ba njane labare-aaruwa, antara duksa na yá anjwa maganá ya bademme. ²² Yá belán ba ge una á dezekure, geni kure keni kwá diyeddiye zlála va á njere áhuna, antara geni á de ekhyakurnaakhya ervaunđe.

²³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a varakurteva hairire, a faremfa háyávire am dagave á kure, a magarakuránmaga njurna geni kwá farfe ge fetar áte Yaisu Almasiihu á ba an jirire. ²⁴ A magateránmaga Dadaamiya njurna ge emnde na wayarwáya an Yaisu Almasiihu ge shifa-aatare am duniya bademme na.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a FILIPI

Ga Use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, njá antara Timaute, nja emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Njá puwakurte ge kure emnde a dába Dadaamiya am Filipi, ge kure bademme á emnde na kwá átuge Yaisu Almasiihu na. Njá puwakurte ge kure male-aha á emnde á Dadaamiya, antara emnde na tá an slera-aha am aiklaisiya bademme. ² Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga ngurna, á varakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge emnde a Filipi

³ Ba kelaa má dzamanakurtedzámá, yá slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya. ⁴ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa arge kure, yá njalakuru Dadaamiya an higa am ervaunƙe. ⁵ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya adaba kure. Adaba kwáye ba vacite na gakurevge emnde á fetarfe na, sem kina, kwa ba palle antara ya am slera á bálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu. ⁶ Diyandiya ba jirire geni Dadaamiya na a fantau ge mága slera jirire am ervaunƙe á kure na wá, á de yanka am dagave, sey á de zlanazle, á yanka defekideki dem sarte á sawa Yaisu Almasiihu. ⁷ Shagera jipu yá anƙwa á dzámá una njanna am ervaunƙe-aaruwa arge kure. Wayanakurwáyá an ervaunƙe-aaruwa palle. Adaba kure antara iya wá, bademme á miya Dadaamiya a gamiyaare barka. Adaba una njanna melawiyumele. Ma kina yá am dangay na, ma am sarte na watse yá de katafke á shairiya na keni, melawiyumele geni yá palanaapálá labara á higa elva a Yaisu Almasiihu. Melawiyumele geni yá marateránmárá jirire ge emnde. ⁸ Dadaamiya diyaadiya bademme geni wayanakurwáyá an ervaunƙe-aaruwa palle. Yaisu Almasiihu na am iya na á wayakúra ba njane.

⁹ Dalila á una ni yá anƙwa njalakuru Dadaamiya na wá, yá kátá kwá wayaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni, lauktu kwá de diyeddiye jirire á Dadaamiya ba shagera, kwá de diyeddiye shagerire antara shagerkire bademme. ¹⁰ Daaci, kwá de dzegwándzegwa lanaale názena gevge shagerire antara shagerkire, kwá de geva estuwa emnde na dzayye ervaunƙe-aatare, dem vaciya á sawa á Yaisu *Almasiihu keni á de jerka shagerkire am kure defekideki. ¹¹ An ndzedá á Yaisu Almasiihu watse kwá de maga ba duksa shagera bademme. Daaci estuwa, bademme á emnde na tá de zhára una njanna, tá de fa zherwe á ba áte Dadaamiya, tá de galá zhera-aara.

*Sey ba Yaisu *Almasiihu palle una slefa shifa am ura*

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kwá diyeddiye geni masiba-aha na á shá ya na wá, á piyeka labare á higa ge de katafke, amá á dáná á ba de katafke. ¹³ Adaba una njanna, bademme á sawji-aha na tá ufa há á male á lárde, antara emnde umele kwakya, diyardiya ganakini yá am dangay kina adaba zhera á Yaisu *Almasiihu. ¹⁴ Zlabe ádalaye: Yá am dangay tsa, aley anƙwa á vaterte ndzedá ge emnde a fetarfe kwakya áte unjule á Yaakadada Yaisu Almasiihu, jauje ge una werre. Sharánshá ndzedá jipu ge bálá elva á Dadaamiya á de katafke, baaka lyawa-aatare.

¹⁵ Amá tá anƙwa emnde umele-aatare wá, tá bálá waazu á elva á Yaisu Almasiihu, tá ámbera shelha áte iya. Amá emnde umele wá, tá bálá ba elva á Dadaamiya an shagerire á ervaunƙe. ¹⁶ Itare na tá maganá an shagerire á ervaunƙe na wá, adaba wayarwáyá an Yaisu Almasiihu. Diyardiya geni a siyaa ba Dadaamiya ásehuna, geni yá se palaternaapala elva-aara ge emnde, geni una njanna jirire. ¹⁷ Emnde umele na tá shelha áte iya na maa, tá maga waazu á elva á Yaisu Almasiihu tsa, mele tá kátá gev male arge iya zlafe. Amá ervaunƙe-aatare shagereka, tá kátá fiyaare ba ge zladá zlafe ádalaye am dangay. ¹⁸ Mbate, ma tá maganá an dangwire á ervaunƙe waazu njanna, ma tá maganá á ba an shagerire á ervaunƙe-aatare keni, tá bálá ba elva á Yaisu Almasiihu, daaci á vite ba higa ge iya. Yá ndaakur ba jirire, ma vaatara keni yá á ba an higa-aaruwa ya. ¹⁹ Adaba diyandiya geni bademme á una njanna ba barama ge nejlijezla. Una njanna keni adaba ba maduwa á kure antara Shedekwe á Yaisu Almasiihu, bademme á meliyuwa ba una njanna.

²⁰ Názena yá kataná ya an ervaunƙe-aaruwa kwakya wá, ma andze á wika zherwe, ma yá gazleka ba cekwaangudi keni tsete am vatená dem ba ge defekideki, ma yá an shifa, ma yá an emtsa keni. Adaba an názena yá anƙwa maganá ya na wá, yá kátá ba maratera yaikkire á Yaisu *Almasiihu ge emnde, geni a galargálá ba njane palle. ²¹ Iya wá, ma

yá an shifa keni, shifa-aaruwa ba Yaisu Almasiihu palle. Sakwa má emtsanemtsa, una vayvaya zlafe ádaliye. ²² Amá am sarte na zlafe yá an shifa wá, yá naba melaterumele ge emnde. Daaci diyanka názena yá eksesa ya, ma njá an shifa, ma emtsa keni. ²³ Am duksa-aha ñanna buwa na wá, ire-aaruwa gevge bu-buwa, amá yá kátá ba emtsa, geni njá de njá antara Yaisu Almasiihu, ya hayaa ba una ñanna arge njá an shifa. ²⁴ Amá nja-aaruwa an shifa keni wá, ankwá nampire-aara ge kure. ²⁵ Estuwa, diyandiya ba jirire geni zlafe yá njá an shifa. Mí nja kerdé an shifa, geni kwá farfe ge ndzedá á kure áte unjule á Dadaamiya, antara kwá farfe ge higa á kure am fetarfiré. ²⁶ Daaci, vacite na má sanesse am danggay danemda zlafe ádaliye á dem dagave á kure wá, kwá de gálá Yaisu Almasiihu adába una ñanna.

²⁷ Duksa palle wá, zlalava á kure a gevka gergere antara una kwa cenanaa am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na. Yá kátá ba cena geni kwá an ndzedá áte unjule á Dadaamiya, we á kure palle, kwá wava an ervaunđe á kure palle geni kwá da labare á Yaisu á de katafke, ma yá ankwá am dagave á kure, ma ya baaka keni. ²⁸ A wakurka lyawa átuge kelaade-aha á kure mazla-aara. Estuwa, ba itare an ire-aatare keni tá de diyeddiye geni tá an kedá ba itare, amá kure wá, an lya shifa á kure ba jirire. Una ñanna keni á de maratná ba Dadaamiya. ²⁹ Ge kure wá, Dadaamiya a magakuraa ñgurna geni kure keni kwá fetarfe áte ñane adába Yaisu Almasiihu. Una ñanneka palle, amá a magakuraa ñgurna geni kwá shushe zlafa adába ñane. ³⁰ Á ba am nja-aaruwa keni, kure nakuranna wava-aaruwa. Ba kina keni kwá cená ba ñane geni yá á ba am wáva ñanna. Kina wá, kure keni dakuremda am wáva ñanna ba seke iya.

2

Yaisu a shanaa estuwa yaikkire áza Dadaamiya

¹ Am gakurevge palle antara Yaisu *Almasiihu na, a ndzedakurtaa ba una ñanneka emtu? Wáyáva-aara áte kure na ankwá á vakurteva emtu ndzedá? Ankwá emtu Shedekwe á Dadaamiya á maga slera-aara am kure? Kwá ankwá wayaavewáye emtu kure keni? Ankwá emtu zezarvire am dagave á kure? ² Máki estuwa wá, wayawaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni. Enkale á kure á gevge palle, we á kure keni á gevge palle. Má magakurnaamaga una ñanna wá, iya keni á de higetehiga ervaunđe-aaruwa kwakya. ³ Zharauka sey ba ire á kure, galauka ire, amá arge una ñanna wá, gawanaaga ire á kure, zharauzhárá emnde umele ba seke ta male-aha arge kure. ⁴ Ma ware keni a emmága názena ní á de melateru ge emnde umele, zharauka sey ba ire á kure palle ge maga názena á de melakuru ba ge kure palle na. ⁵ Eksawanteksa enkale á Yaisu Almasiihu á dem ire á kure.

⁶ Ñane wá, ba jirire geni ñane antara Dadaamiya tá ba palle, amá ñane tatayaaka gev kalkale an Dadaamiya dekidéki.

⁷ A yaa dzámá una ñanna ba dekidéki, a ganve ire-aara urimagwe. Á ba am urimagwire ñanna keni, a geve sleslera á emnde zlafe ádaliye.

⁸ An una ñanna wá, a ganve ire-aara cekwa, a fansaarfe ge Dadaamiya, haa a danaa á dem emtsa. Emtsá ñanna keni, baira ta janaa á ba áte dzangala.

⁹ Adába una ñanna, a naba walantehe ge Dadaamiya, a vante yaikkire arge duksa bademme, a fanaa zhera na jauje ge zhera-aha bademme ba seke zawa á slera-aara.

¹⁰ A vante una ñanna geni bademme á názena am samaya antara názena áte haha antara ba názena am ekte á haha keni, má cenarácena zhera-aara wá, tá se kezlan ugje á katafke-aara.

¹¹ Zlafe ádaliye ma ware keni á de ndahaná á ba an we-aara geni Yaisu Almasiihu wá, Yaakadada. Estuwa tá de gálá Eddenjara Dadaamiya keni.

Gawuvge ba seke parakkire

¹² Adába una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure keni fawansarfe ge Dadaamiya. Am sarte na ndza yá ankwá ázekure wá, kwa fansaare ge Dadaamiya. Kina na yá baaka ázekure na keni, fawarfe zlafe ádaliye ge fesarfiré á kure. Adába Dadaamiya a lyakursehe, daaci kure keni magawanánmaga slera na ní á de márá geni a lyakursaa ñane. Magaumága una ñanna an lyawa-aara. ¹³ Adába Dadaamiya wá, ankwá á maganá ba ñane slera-aara am kure, geni kwá wáyá ba názena á kataná ñane kwá ámbera emmága.

¹⁴ Bademme á názena kwá maganá kure, magauka an ga jawe bi an ervaunđe. ¹⁵ Daaci estuwa kure egdzara á Dadaamiya, kwá gev emnde na dzayye ervaunđe á kure, baaka laakire am kure ge mága mandzawire. Gawuvge kwa parakkire-aha ba kure am dagave

á emnde a mága kemaŋgerire, ¹⁶ kwá baterná ba kure elva á shifa na, an shagerire á ervaunǵe. Má magakurnaamaga una ɲanna wá, yá de nanna geni zlaǵa á slera na ya maganaa iya na gevka dey.

¹⁷ Ervaunǵe á kure na kwa vante ge Yaisu *Almasiihu na wá, una ɲanna gevge ba seke sadake á nasherire á kure na kwa vante ge Dadaamiya. Iya wá, ámbane tá de ja shifa-aaruwa baǵemme, amá ma jarija keni, ba higa ge iya. Aǵaba uzhe-aaruwa keni á de gevge sadake na yá fakuraare ge náza á kure na. Má gevge estuwa, yá de higa jipu, yá kátá higa á kure keni a gevge ba seke náza-aaruwa. ¹⁸ Estuwa higauhiga baǵemme á kure, higaumihiga átirpalle.

Timaute antara Aipafrauditus

¹⁹ Má wayetewayá Yaakadada Yaisu wá, yá tama ɓela Timaute ba herzhe na á dezekure, geni watse á se mbediwá ɲane labare á kure. Watse yá shá ndzeǵa átekwa ba seke una á de vakurte ge kure na. ²⁰ Áhuna wá, baaka ura eŋkale á ɲere palle seke ɲane, aǵaba ɲane wá, á dzamakurdzámá jipu. ²¹ Amá emnde umele wá, ma ware keni á magá ba názena watse shagera ba ge ɲane na, tá dzameka náza á Yaisu *Almasiihu ǵekidǵeki. ²² Amá Timaute wá, ba kure keni diyakurdiya shagerire á zláǵa-aara. Ná aŋkwa maga waazu á labare á higa á ba antara ɲane, á meliyumele jipu am slera ɲanna, ba seke egdzere á melanu ge eddeŋara am slera. ²³ Daaci yá paka ba má icaranvice shairiya-aaruwa, yá de ɓela ɲane á dezekure ba watsewatse. ²⁴ Má wayetewayá Yaakadada wá, ba iya keni, diyandiya yá aŋkwa duwa á dezekure ba herzhe na.

²⁵ Egdza emmeruwa Aipafrauditus na kwa ɓelanaa kure á sezeruwa an náza ja wedera-aaruwa na wá, magajernaamaga slera kwakya antara ɲane. Kina wá, shagera ba yá ɓelanaabela, á eptsá á dezekure zlaǵe ádaliye. ²⁶ Aǵaba ɲane keni wesheteweshe ire-aara, wayaawayá jipu geni á de zharakurzhará, aǵaba diyaadiya ganakini cenakuráncena lapikere-aara ge ɲane. ²⁷ Ba jirire geni ndza lapika ba zlazlaǵa, a juwa ba cekwaanǵudǵi ge emtsa. Daaci a zanvaare ba Dadaamiya, a mbanaahe. A zanvaare ge ɲane palleka, a zivaare ge iya keni, geni a shananka shunǵula umele zlaǵe ádaliye. ²⁸ Aǵaba una ɲanna, wayanwayá jipu geni yá eptsanaaptsa zlaǵe ádaliye á dezekure, geni má de puwakurtepuwa ice á kure áte ɲane, kwá de higa jipu, iya keni á de ekhya ervaunǵe-aaruwa. ²⁹ Daaci má de damda am dagave á kure, lyauvaalya an higa á kure baǵemme, aǵaba egdza emmekure áte unǵule á Yaakadada, faufa zherwe áte jeba á emnde ɲanna. ³⁰ Aǵaba ɲane a juwaa ba cekwaanǵudǵi ma á emtsa aǵaba slera á Yaakadada. Dzameka shifa-aara ǵekidǵeki, geni á zlanazle slera na ma kwá maginá kure.

3

Tá shaná estara dzayyire á ervaunǵe á katafke á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, higauhiga mazla-aara aǵaba kwa emnde á Yaakadada. Elva ɲanna yá ekkudǵeka ya ǵekidǵeki ge endáhá-aara, yá aŋkwa fakuraarefe zlaǵe ádaliye eppuwa-aara aǵaba baaka shaige-aara kwá de shá ndzeǵa an ɲane. ² Faufa hyema áte emnde á ɓala labare á fida, ngudǵi-aha na tá kátá ba puwa emnde á dem shedekwe na. ³ Dem shedekwe á jirire áza Dadaamiya wá, á ba am miya, itare diyarka. Aǵaba miya wá, mí ɲala Dadaamiya an hakuma á Shedekwe Cuǵeǵde. Mí gala ba Yaisu *Almasiihu palle, mí fetarka áte názena mí maganna miya geni mí de shá dzayyire á ervaunǵe áza Dadaamiya. ⁴ Ma seke naǵe-aha á emnde am duniya na á maga nampire wá, iya keni ma andze yá gálá ire an ɲane. Má bánba edda-aara geni aŋkwa nampire á ǵaba naǵe-aha á emnde am duniya na wá, náza-aaruwa ma andze á tsaaka. ⁵ Aǵaba iya wá, yá ba egdza á *Iserayiila miyenne, yá egdza á Bainjamain am jeba á Ibraniŋkau-aha miyenne, ta fiya am shedekwe am hare tiisire. Má ge ǵaba *tawraitá á Yahudiya-aha, baíra iya ndza ya ura Farisá. ⁶ Ndza ɲannaŋa á ba áte kalkalire-aara baǵemme názena am tawraitá á Yahudiya-aha, de ba am zlaǵa keni puwanaterempuwa emnde na tá ǵaba Yaisu Almasiihu na. Má ge ǵaba tawraitá wá, baaka ura á biyá: ǵabanǵa tawraitá. ⁷ Baǵemme á duksa-aha ɲanna ndza ya zharater ba seke duksa á nampire, amá kina wá, aǵaba yá aŋkwa ǵaba Yaisu Almasiihu na wá, yá zharater ba seke duksa ba dey mazla-aara. ⁸ Eptsanaterveptsá iga ba ǵekidǵeki ge duksa-aha ɲanna, aǵaba diyandiya Yaakadada Yaisu Almasiihu. Una ɲanna jauje ge duksa baǵemme. Eptsanaterveptsá iga ge duksa-aha ɲanna aǵaba ɲane, yá zharater ba seke ǵugje mazla-aara am ice-aaruwa, geni a jauje ba Yaisu Almasiihu palle am ervaunǵe-aaruwa. ⁹ Ma yá njá an shifa keni, yá njá á ba an ɲane palle. Ya ndahaka mazla-aara geni yá ura dzayyire ervaunǵe áza Dadaamiya aǵaba yá fansaare ge tawraitá, amá názena á givege sledzayyire á ervaunǵe áza Dadaamiya wá, sey ba yá fetaare áte Yaisu Almasiihu. Ba Dadaamiya

palle a givanvege ervaunċe dzayye, aċaba yá fetaare áte ñane. ¹⁰ Názena yá kataná iya kina wá, ba yá diyeddiye Yaisu Almasiihu antara hakuma-aara na a tsete am faya an ñane na, antara yá shushe laruwa ba seke una a shanaa ñane; má yá emtsa keni, yá emtsa ba seke náza-aara, ¹¹ geni má a ewwáyá Dadaamiya wá, á shifteshifa ba seke una a shifante ñane na.

Yá zhagade á ba á de katafke ge báká názena á katafke-aaruwa

¹² Ndahanka ya geni iya wá, damda duksa ñanna yá bakaná ya na am erva-aaruwa, ndahanka keni ganvege ura cuċeċe, amá yá ámbera á ba wava geni a demda duksa ñanna am erva-aaruwa, aċaba lyivalya Yaisu *Almasiihu, ya am erva-aara ge ñane. ¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, ndahanka ya geni iya wá, shanánsa duksa ñanna zlauzle, amá duksa palle yá maganá ya wá, yá eptseka wafke-aaruwa ge zhárá názena ya eptsanve iga, amá yá zhagade á ba á de á katafke geni a shanánsa duksa ñanna yá bakaná ya na. ¹⁴ Yá zhagade á ba á de á katafke, geni a danemda á dem tate ñanna á kataná ervaunċe-aaruwa, yá de lyevalya laċa na á ċahamiya Dadaamiya ge ñane na, á ba ñane: Sawmbare á sem mba-aaruwa am samaya, aċaba fakurtarfe áte Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Aċaba una ñanna, miya emnde na gyaimiyebgye am elva á Dadaamiya na wá, shagera eñkale á miya a gevge palle áte duksa ñanna. Máki tá aņkwa emnde na elva ñanna daaka á dem eñkale-aatare, watse á de marateránmárá Dadaamiya ba parakke. ¹⁶ Duksa yaikke wá, unñule ñanna mí ċabaná miya sem vatená na wá, eptsaumika á dem iga, amá mí zlaláwa á ba á de katafke.

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure baċemfire á kure ċabaudaba ba sera-aaruwa, zharauzhárá gáráva á zlala ñanna áte náza á emnde na tá aņkwa magán ba kalkale antara náza á ñere na. Ekkure keni magaumága á ba áte una ñanna. ¹⁸ Aċaba tá aņkwa emnde umele kwakya, labare-aatare keni ndza ya bakuránba ser kwakya, kina keni yá bakuránba zlaċe ádaliye an yawe kyuwa am ice: mága-aatare ñanna wá, tá kelaade-aha á emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaņgala. ¹⁹ Vaci shairiya wá, watse tá dem kárá, aċaba ċabarka Dadaamiya. Dadaamiya-aatare ge itare sey ba huċe, tá maga ba názena zherwe baċemme, amá á waterka ċekidċeki, baira tá gala ire an ñane, tá dzama ba kazlaņa á duniya. ²⁰ Miya wá, watse mí dem mba á Dadaamiya, mí páká ba sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu Slelyamilya, á sawa am samaya. ²¹ Am sarte na má de samsa ñane an hakuma-aara, á se ganvege duksa baċemme am sera-aara, á se eptsamiyantepsta vuwa a laakire á miya na, geni vuwa á miya keni á gevge an dárádza seke náza-aara.

4

Higauhiga, baaka lámbe á kure, kwá am erva á Yaakadada

¹ Aċaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, tsawaatse ba dzaņdzane, aċaba kure wá, kwá am erva á Yaakadada. Á higa jipu ervaunċe-aaruwa áte kure, yá kátá ba ya pute ice-aaruwa áte kure, aċaba kure wá, ŋgahire-aaruwa ya shanaa á ba áte kure.

² Ekkure tara Aiwauidiya antara Sintike keni, yá ŋalakurņala taslawá á kure melaumela. Aċaba bukerċire á kure kwa ba emnde á Yaakadada. ³ Daaci yá bakanba ge ekka keni sleslera palle antara iya: Melaterumele ge ŋwasha na, aċaba wawaņeruwawa jipu antara itare ge balateraa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde. Iya, ŋwasha ñanna, Kelementu, antara emnde a Yaakadada umele na aņkwa zhera-aatare am wakita á Dadaamiya na keni, baċemfire á ñere ndza ŋa magaa slera átirpalle.

⁴ Higauhiga ba kelaazare, aċaba gakurevge am erva á Yaakadada. Yá ndahakurndaha zlaċe ádaliye: Higauhiga. ⁵ Magaumága názena tá de diyeddiye emnde átekwa geni kwa emnde a farvaunċe. Yehauteyeha geni Yaakadada á eptsá ba herzhe na. ⁶ Dzamauka ire ċekidċeki, bawanánba názena ektakuraarekte baċemme ge Dadaamiya, ŋalaunċala ba ñane palle geni á melakurumele, antara slafa we á kure ge ñane campaukkwe. ⁷ Daaci Dadaamiya á de vakurteva hairire-aara na jauje ge diya emnde baċemme na, á de tsufakurná ba hairire ñanna ervaunċe á kure antara eñkale á kure, aċaba kwá am erva á Yaisu Almasiihu.

Dzamaudzama duksa-aha na

⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa una halavuwa á elva-aaruwa. Baċemme á názena gevge shagera, antara názena á wayaná Dadaamiya, viyawanaaka. Dzamaudzama názena gevge jirire, názena hyafhye geni emnde tá fa zherwe áte ñane, názena áte unñule-aara, názena gevge cuċeċe, názena an dárádza, názena á de maga námpire, baċemme. ⁹ Baċemme á názena kwa tsahasaa kure ázeruwa kwa lyevaahé na, antara

názena kwa cenanaa am mbuwe-aaruwa, názena ya maganaa ya zharakurnaazhara na, magaumága áte unjule-aara. Daaci Dadaamiya slevamite hairire na á de tsufakurtsufa.

Paul á slafater we ge Filipi-aha adaba sadake á nasherire-aatare

¹⁰ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, antara higa-aaruwa campaukkwe, adaba zlafe danseka am ire á kure. Á ba am zunjwire keni, ba jirire kwa dzamidzama, amá shakuranka ba barama á velita duksa, haa harahare estuwa. ¹¹ Banakuranka una adaba yá am baakire, mbansembe njá an higa ma anjwa duksa-aaruwa, ma baaka duksa-aaruwa keni. ¹² Diyandiya nja ma yá am baakire, ma yá berba keni. Diyandiya nja ma yá estara keni, ma anjwa duksa ge zuze-aaruwa, ma baaka ba názena yá zuze keni, ma yá berba, ma ektsiyarektse náza ja wedera-aaruwa keni. ¹³ Yá dzegwándzegwa mága una-aha njanna bademme adaba barka á Yaisu Almasiihu njane slevita ndzedá. ¹⁴ Aley keni, kwa magaa ba shagera ge una ni kwá anjwa meliyumele am laruwa-aaruwa na.

¹⁵ Ekkure emnde a Filipi wá, diyakurdiya ba kure keni geni kwaye á ba am sarte na ya fantuwanfe ge balakura elva á Yaisu *Almasiihu am Makiduniya na keni, ya zlalehe ba estuwa am larde á kure, sey ba kure palle una kwa meliyumele, ba kure palle una kwa vitaa duksa. ¹⁶ Am sarte na ya am Taisalauniki keni, ndza kwa velitaa ba kure duksa ser buwa ge ja wedera-aaruwa. ¹⁷ Yá ndahakur una geni yá kátá duksa-ka, amá yá higa adaba diyandiya geni Dadaamiya á de ga barka áte kure adaba sadake á nasherire á kure. ¹⁸ Lyanvalya názena kwa velitaa kure na bademme am erwa á Aipafrauditus, hyafhye jipu, jauje am názena ndza ya katanaa ya. Duksa-aha njanna shagera jipu ge sadake á nasherire á katafke á Dadaamiya, ervaunde á Dadaamiya emtake jipu. ¹⁹ Dadaamiya na bademme á kwakyire á duksa á ba azenara na, á de hyakuranvehye wedera-aha á kure bademme an zhera á Yaisu Almasiihu. ²⁰ Demdemire ge Eddemiya Dadaamiya dem ba ge dekideki. *Aamin.

Use á tara Paul an emnde umele

²¹ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá am erwa á Yaisu *Almasiihu bademme. Egdzar mama-aha á miya na tá antara iya áhuna keni tá anjwa gakur use-aatare. ²² Bademme á emnde a fetarfe tá anjwa gakur use-aatare, kwakya-aara ba emnde na tá á mba á male á larde á Rauma. ²³ Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu á gakurarga barka ge kure bademme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAULAUSIYA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, a eksisaa Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, ná anƙwa puwaná antara Timaute egdza emmemiya am elva á Yaisu Almasiihu. ² Ná puwakurte wakita na ge kure emnde á Dadaamiya na kwá am Kaulausiya. Ekkure, kwa egdzar mama-aha á miya na kwa dabete Yaisu Almasiihu an ervaunƙe á kure palle, Eddemiya Dadaamiya a magakuranmaga ngurna, a vakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge Kaulausiya-aha

³ Ba kelaa ma ná anƙwa maga maduwa adaba kure wá, ná slafaná we á nƙere jipu ge Dadaamiya Eddeƙara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, ná slafaná we adaba kure, ⁴ adaba cenarancena labare á fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu, antara wayakurwaya an emnde na tá anƙwa daba Dadaamiya bademme. ⁵ Kwá anƙwa maga una, adaba fakurtefa tama á kure áte duksa shagera na a fakuraa Dadaamiya am samaya na. Duksa nanna keni kwa cenán kinekinaka am labare á higa na elva a jirire na. ⁶ Labare á higa nanna wá, nane wá, ba seke njá á nafa, á wálá, daaci á yá egdzere shagera. Adaba hyemhye am duniya bademme. Am kure keni hyemhye ba estuwa. Adaba kwaye ba vacite na kwa cenvaa ge zuƙwire geni Dadaamiya magakuranmaga ngurna jirire na, sem vatena kwá far ba maga ba duksa na shagera.

⁷ Ba Aipafraa una a de mbakurse labare nanna, wayanerwayá jipu dawale nanna an ervaunƙe á nƙere palle. Nere antara nane, na emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Nane á anƙwa maganá slera ge Yaisu Almasiihu an ervaunƙe-aara palle. Daaci ba nane una gevge sera á nƙere antara we á nƙere am dagave á kure. ⁸ Ba nane una a se mbedanjeru labare á kure geni Sheƙeƙwe á Dadaamiya a vakurte mága wayavire ge kure.

Jirire á názena á nƙalaterwa Paul ge emnde a Kaulausiya

⁹ Adaba una nanna, kwaye ba vacite na cenarancena labare á kure, sem vatena, ná nala ba Dadaamiya adaba kure, geni kwá diyeddiye názena á kataná Dadaamiya ázekure bademme, antara geni kwá shansa ilmu na á vatertá Sheƙeƙwe á Dadaamiya ge emnde na, geni a eksakuraareka enƙale am duksa bademme. ¹⁰ An ilmu nanna maa, kwá de shá zlaláwa na ni á zlayáter ge emnde á Yaakadada, zlaláwa na á kataná nane. Daaci bademme á názena kwá de maganá kure, kwá de maga ba názena á de maganá nampire ge nane. Diya á kure áte Dadaamiya keni á de farfe ba kelaazare. ¹¹ Ná anƙwa nala Dadaamiya zlaƙe adaliye geni á gakuvege midale-aha an hakuma-aara na jauje ge duksa bademme na, lauktu kwá de gevge emnde a farvaunƙe. Daaci kwá de dzegwándzegwa fasha duksa bademme. ¹² Slafawananslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an higa á kure bademme, adaba ba nane una a magakuraa pute, geni kure keni kwá de lyevalya dza á kure am duksa shagera na a fater ge emnde cufedƙe. Duksa nanna wá, am zlanna-aara na anƙwa parakkire jipu na. ¹³ Ba nane una a lyaamise am erva á slekse á tabedammire, a samiya á sem kwará á Egdza-aara na wayaawayá jipu na. ¹⁴ Daaci á ba kya erva an Egdza-aara palle, a varamise, a yamiyaarhe.

*Ngahire á *Almasiihu antara slera-aara*

¹⁵ Baaka edda una á nanna Dadaamiya an ice, amá Yaisu *Almasiihu wá, ndza naranna emnde. Nane garava á Dadaamiya, á maramiya njá á Dadaamiya. Ba nane una *Egdza á Dadaamiya, male arge duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme. Adaba nane wá, ndza anƙwa am fakta á duksa bademme. ¹⁶ Dadaamiya a nderaa duksa bademme á kya erva an nane. Duksa-aha na tá am samaya antara una-aha áte haha, duksa-aha na tá nanna emnde antara una tá nanka emnde, malika-aha na tá an hakuma am samaya antara male-aha-aatare bademme, Dadaamiya a nderateraa á kya erva an Egdza-aara nanna bademme, a nderater ba ge nane. ¹⁷ Zuƙwire á ba nane arge duksa bademme. Duksa bademme á njá an unjule-aara keni, á náterá ba nane an hakuma-aara. ¹⁸ Ba nane una á kwará emnde na fartarfe áte nane. Nane wá, ba seke ire, emnde a fetarfe keni ta ba seke vuwa-aara. Ba nane una fakte á duksa bademme, zuƙwire á ba nane zlaƙe adaliye ge tseta am faya, geni a gevge ire arge duksa bademme. ¹⁹ Wayetewayá Dadaamiya geni Egdza-aara á de eksa ba nane am duksa bademme. ²⁰ A naba magaa pute geni bademme á názena a nderanaa nane, názena am samaya antara una áte haha, a sharánsha mela antara nane bademme, adaba uzhe na a puwanvaa

Egdza-aara áte dzangala na. A magaa una nanna geni duksa bademme a sharánsha hairire antara nane.

²¹ Werre wá, ndza tegakurevtega antara Dadaamiya, ndza kwa kelaade-aha-aara adaba shagerkire á názena kwa maganaa kure. ²² Amá kina wá, Dadaamiya a magakuraa pute umele ge kure, shakuránsha mela antara nane adaba emtsa á Egdza-aara am sarte na gevge urimagwe a emtsehe na. A magaa una nanna geni kwa gevge emnde na dzayye ervaunđe á kure; watse kwá de katafke-aara baaka kwazlambire am ervaunđe á kure d'ekid'eki. ²³ Amá wa, yawánka d'aba Yaisu *Almasiihu, tsawaatse ba dzán'dzane, gazlauka d'ekid'eki, fautefa tama á kure áte názena tá ndahaná emnde a bala labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na. Labare á higa nanna wá, balatersebale ge emnde bademme am hufe á duniya. Ba iya Paul keni ya sleslera á Dadaamiya ba ge balaterá waazu á una nanna ge emnde.

Slera na a faraa Dadaamiya ge Paul

²⁴ Yá higa jipu am zladá-aaruwa na yá shaná adaba kure. Ba seke una ni Yaisu *Almasiihu shushe zladá werre na wá, iya keni yá shushe zladá kina, geni yá zlannaazle slera-aara na a shu zladá adaba nane na. Yá shá zladá adaba emnde na ta fetaare áte nane gevge ba seke vuwa-aara na. ²⁵ Iya, ganevge sleslera á emnde a fetarfe, ba Dadaamiya una a fiyaare slera nanna geni yá melakurumele, yá magaterá waazu á elva-aara ge emnde, yá gulanaaka. ²⁶ Werre wá, Dadaamiya ndza maraaka elva nanna d'ekid'eki ndza á ba an shebe. Amá kina wá, a naba maraterse ge emnde na tá an'kwa d'aba nane na. ²⁷ Dadaamiya wayetewayá maratera slera shagera na watse á de maganá nane na ge emnde-aara. Slera nanna wá, baaka argena d'ekid'eki an shagerire, an'kwa á maganá am dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha keni bademme. Amaana: Yaisu Almasiihu an'kwa am kure, baaka shaige geni kwá dem zlanna tate na átekwa Dadaamiya an yaikkire-aara. ²⁸ Ba Yaisu Almasiihu una n'á an'kwa balaterá elva-aara ge emnde, n'á an'kwa faterem am tadá-aatare ge emnde bademme, n'á mbaterse duksa áte nane an ilmu na a vanjertaa Dadaamiya, adaba n'á kátá emnde bademme tá vante ervaunđe-aatare ge Yaisu Almasiihu, tá gyebgye am elva á Dadaamiya. ²⁹ Adaba una nanna ngufansenjude hufe geni yá zlanazle slera nanna an ndzedá na á vitá Yaisu Almasiihu.

2

¹ Yá kátá kwa cenancena wava yaikke na yá an'kwa maganá ya adaba kure, antara emnde á Lawdikiya ira emnde na itare keni narika an ice-aatare. ² Yá an'kwa á maga una nanna geni bademme á kure kwa shansha ndzedá ge d'aba Yaisu Almasiihu, kwa wayaavewayá am dagave á kure áte ervaunđe palle, antara geni kwa cenvaacena elva na a sakuransehe ge Dadaamiya, daaci kwá tsaatse átekwa, nane keni á gá barka áte kure. Elva nanna ndza an shebe, a sakuransehe ge Dadaamiya na wá, ba Yaisu Almasiihu. ³ Tara en'kale antara ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde na keni bademme an'kwa am nane.

⁴ Yá bakurá una, geni a badakuruka ura umele ba dey an elva emtakemtake. ⁵ Ma baaka ba ire-aaruwa am dagave á kure keni, am ervaunđe-aaruwa yá á ba am dagave á kure. Daaci yá higa jipu áte kure adaba duksa bademme kwá an'kwa maganá á ba áte un'jule-aara, antara adaba dzan'dzanjire á fetarfe á kure áte Yaisu Almasiihu.

Shifa jirire wá, á ba am Yaisu palle

⁶ Ba seke una ni lyakurvalya Yaisu *Almasiihu ge Yaakadadire na wá, zlaláva á kure keni a gevge ba seke una á kataná nane. ⁷ Ba seke nafa, máki á wálá, á vela slalwe-aara á dem haha lauktu á tse degdege na wá, ge kure keni ba estuwa, njawinja degdege am erwa-aara, ekhyawanaaka fetarfire á kure, d'abaud'aba á ba áte una ta mbakursembe na. Slafawannaaslafa we á kure ge Dadaamiya ba kelazare.

⁸ Faufa hyema geni a kedakuraaka ura umele ba dey an diya na tá mbesa emnde á ba am duniya na, baaka nampire-aara d'ekid'eki, adaba saaka á sawa aza Yaisu Almasiihu, á sawa aza jini-aha antara male-aha-aatare. ⁹ Ba Yaisu Almasiihu palle una a de eksa Dadaamiya am n'á-aara bademme. ¹⁰ Daaci am n'á á kure antara Yaisu na wá, shakuransha duksa bademme am shifa á kure. Nane wá, malika-aha na tá an hakuma am samaya bademme, tá á ba am erva-aara.

¹¹ Gakurevge tsawe palle antara Yaisu Almasiihu wá, dakuremda am she'dekwe. Amá dema am she'dekwe na tá maganá emndimagwaha-ka, á maganá Yaisu Almasiihu an hakuma-aara. Amaana: a mbedakurse ervaunđe á kure na ndza á dákurá á dem haypa na. ¹² Am sarte na ta magakuraa baptisma, una nanna á m'ará una ni kwa tsetaa am faya

átirpalle antara ñane. Fakurtarfe geni Dadaamiya a tsante ñane am faya an hakuma-aara, fakurtarfe geni á de tsakurtetse kure keni. ¹³ Werre, ndza kwa ba seke emtsa-aha am ice á Dadaamiya aɗaba haypa-aha á kure, antara aɗaba ndza diyakurka shairiya-aha-aara. Amá kina wá, Dadaamiya a vakurtaa shifa anwaslire átirpalle antara Yaisu Almasiihu, a naba yamiyaare haypa-aha á miya baɗemme. ¹⁴ Haypa-aha ñanna wá, ndza ba seke gema áte miya, hyephye ge mbedamiya am shairiya. Amá Dadaamiya a naba yamiyaa gema ñanna, á ndavamiyuka mazla-aara aɗaba emtsa á Yaisu Almasiihu áte dzaŋgala. ¹⁵ A ganaa á ba áte dzaŋgala ñanna midalire arge jini-aha antara maleaha-aatare baɗemme, a sluwatervaahé, a jaterse zherwe á katafke á emnde baɗemme.

¹⁶ Máki estuwa, a mberzarakurka geni labara kwa za una? Bi labara kwa sha una? Labara magakurka munri na? Bi náza ja tere na antara kwaskwe á puwansepuwe? ¹⁷ Baɗemme á una-aha ñanna ndza miyenne-aareka emtsaáɗe, ndza ba ge ufa duksa shagera na á de sawa na. Duksa ñanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. ¹⁸ Tá anjwa emnde umele, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde na wayarka galá ire, tá anjwa baterán ge emnde umele keni geni galá ire wá, shagerka, tá baterán ge emnde geni a yekaryeka an zhera á malika-aha, wayarwáyá jipu ge galá názena tá zharaná am shene-aha-aatare keni. Jeba á emnde ñanna wá, ta gala ire ba dey, dzama ire-aatare ba dzama ire á emnde am duniya. Vawaterteka barama ge maga una ñanna am dagave á kure, a tegarakuraaka antara duksa shagera na á katafke á kure. ¹⁹ Itare, ta yiyye an Yaisu Almasiihu na ñane ire na, emnde na tá daba ñane baɗemme ta vuwa-aara. Daaci máki mí d'aba ba ñane, vuwa baɗemme, dzagwa á ubiya-aha antara perɗe-aha tá wálá á ba áte unjule-aara, áte una á kataná Dadaamiya.

Emtsa átirpalle antara Yaisu, tsete átirpalle antara Yaisu

²⁰ Diyakurdiya geni emtsakuramtsa átirpalle antara Yaisu *Almasiihu, daaci baaka hakuma á jini-aha áte kure mazla-aara emtu? Ay ba estuwa wá, labara kwá njá ba seke mága á emnde na diyarka Yaisu Almasiihu na? Labara kwá fatersarfe ge shairiya-aha na a ba itare: ²¹ Gawanávteka ge duksa estuwa, zauka duksa estuwa, fauka erva áte duksa estuwa na? ²² Aɗaba jeba á shairiya-aha ñanna, tá ndaha ba elva á názena á de zlauzle á ba am duniya na. Ta jansaara ba emnde ge una-aha ñanna. ²³ Ge jirire wá, má ká cena shairiya-aha ñanna wá, ká cenán ba seke náza vante enjale ge ura. Aɗaba a ba itare: sey kwá maga duksa ba kwakya ge d'aba Dadaamiya, sey kwá ganaaga ire á kure ba shagera, kwá ámbera maganá laruwa ge ire á kure. Amá una-aha ñanna baɗemme á de melakuruka dekiɗeki geni kwá kwarukware ervaunɗe á kure am emtaŋkire á názena á kátá maganá vuwa á kure baɗemme.

3

¹ Diyakurdiya geni Dadaamiya a tsakurtehe am faya átirpalle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Aɗaba una ñanna tatayautátaya kazlaŋa na am samaya am tate na anjwa á njá Yaisu Almasiihu am naɗafa á Dadaamiya. ² An enjale á kure baɗemme, dzamaudzama ba kazlaŋa na am samaya na, dzamauka kazlaŋa na am duniya. ³ Aɗaba diyakurdiya geni shifa á kure werre na wá, emtsamtsa, Dadaamiya a tsakurtehe átirpalle antara Yaisu Almasiihu. Daaci shifa á kure anwaslire anjwa antara Yaisu Almasiihu, a shebakuranvehe ge Dadaamiya ázeŋara. ⁴ Ge jirire wá, shifa á kure ba Yaisu Almasiihu. Má de jesarja ñane, kure keni kwá de jesarje an ñane átirpalle am yaikkire-aara.

Zlálava werre antara náza vatena

⁵ Aɗaba una ñanna, shagerkire á názena jauje am ervaunɗe á kure na sawansese baɗemme, a gevge ba seke lipa á katafke á kure. Yawanya dakarire antara gwardzire antara mága emtaŋkire na á kátá maganá vuwa á kure baɗemme, antara waya duksa an ervaunɗe á kure baɗemme. Aɗaba má kwá waya duksa an ervaunɗe á kure baɗemme, duksa ñanna gevge ba seke dadaamiya á kure. ⁶ Kwaya ñane názena ni á piyaterite ge emnde geni a faransareka ge Dadaamiya. Aɗaba una ñanna tá anjwa am ervaunɗe á Dadaamiya. ⁷ Kure keni, am sarte na zlaɓe sakurseka am duksa-aha ñanna, zlálava á kure ndza ba estuwa.

⁸ Amá kina wá, puwanvepuwe kazlaŋa-aha na baɗemme, mága ervaunɗe, mága kemaŋgerire, zlazla ura antara elva yayihaihe. ⁹ Magawaterka fida ge emnde, aɗaba kure sakuresse am zlálava werre, puwakuranvepuwe kazlaŋa werre baɗemme, ¹⁰ kwa eksante zlálava umele anwaslire. Una ñanna keni a eptsakurantaa ba Dadaamiya. Ba ñane una a de gakuranvege ervaunɗe á kure anwaslire ba kelaazare, geni á gevge ba seke náza-aara, daaci kwá de diyeddiye Dadaamiya ba shagera. ¹¹ Daaci estuwa, baaka una Yahudiya-aha, una emnde á jeba umele. Baaka una emnde na ta am sheɗekwe, una emnde na ta baaka am sheɗekwe. Baaka una emnde na weraaka ire-aatare, una

emnde na tá á kataliya á emnde baðemme. Baaka una nave-aha, una emnde na tá kwará ire-aatare. Baðemme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya. Adaba ba Yaisu *Almasiihu palle una ura yaikke, ankwá á njá am ervaunðe á emnde-aara baðemme.

¹² Diyakurdiya geni zunñwe a wayakurtaa ba Dadaamiya emtsaðe, daaci a naba dzerakursehe geni kwá gevge emnde-aara. Adaba una ñanna, gaweve emnde a zezarve, emnde a maggwire á sawa am ervaunðe, gaweve emnde a kemaare, emnde a ga ire á katafke á emnde umele, ira emnde a farvaunðe. ¹³ Faufa ervaunðe am dagave á kure. Má ura a naba magakurte emtanjire, naba yawanarye haypa-aha-aara. Yaakadada á miya a naba yamiyaare ge miya. Adaba una ñanna, kure keni yawateraarye ge emnde umele. ¹⁴ Duksa yaikke wá, wayawawewayá am dagave á kure. Adaba ba wayava palle una á jatermaare ge emnde baðemme. ¹⁵ Hairire na a vakurtaa Yaisu Almasiihu na wá, yawanya a shapteshe am ervaunðe á kure. Adaba Dadaamiya a ðahakur ba ge una ñanna, geni kwá gevge ba seke vuwa á ura palle. Daaci slafawanaslafa we á kure ge ñane. ¹⁶ Yawanya a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am vuwa á kure. Tsahautsáha ba shagera am dagave á kure. Fawanemfa am vuwa ma ge ware á kure keni am dagave á kure, an ilmu na a vakurtaa Dadaamiya. Galaugala Dadaamiya an jabura, galaugala an lahe á emnde-aara, galaugala an lahe na ni kwa jansaare an hakuma á Sheðekwe Cufedfe. Galaugala Dadaamiya an lahe-aha ñanna kwá ámbera slafaná we á kure an higa am ervaunðe. ¹⁷ Slera á kure antara názena kwá ndahaná kure baðemme, magaumága an zhera á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Slafawanaslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an zhera-aara.

Shairiya-aha geni a njarinja emnde a fetarfe áte unñule-aara

¹⁸ Ekkure ñwasha-aha, faufa zherwe áte zala-aha á kure, ba seke una á zlayater ge emnde a ðaba Yaakadada. ¹⁹ Ekkure keni zala-aha, wáyáuwaya an ñwasha-aha á kure, fauka zlaða áte itare.

²⁰ Kina wá, yá elvan ge kure egdzara: Fawatersarfe ge dada-aha á kure antara mama-aha a kure am duksa baðemme. Adaba má kwá maga una ñanna, Yaakadada wayaawayá jipu. ²¹ Ekkure dada-aha á egdzara, fauka zlaða áte egdzara á kure ba dey, adaba má estuwa, á de ñezla ervaunðe á egdzara jipu.

²² Yá elvan ge kure kina nave-aha: Fawatersarfe ge dada-aha á kure am duksa baðemme. Magawaterka slera adaba ice-aatare geni tá de zlebakurzleba, amá magawateranmaga slera an ervaunðe á kure palle adaba fa-zherwe á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. ²³ Ma ta fakuraare ba slera-ara keni, magaumága an ervaunðe á kure palle ba seke ta fakuraara emnde-ka slera ñanna, kwá maganá ba ge Yaakadada Yaisu Almasiihu. ²⁴ A viyakuraareka geni ba Yaakadada Yaisu Almasiihu una á de vakurte laða á kure. Názena a fater ge emnde-aara am samaya na wá, á de vakurteva ge kure keni. Daaci edda á kure na kwá maganá slera kina wá, ba Yaisu Almasiihu. ²⁵ Amá edda una á magá emtanjire, ñane keni á de pelansepele Yaakadada emtanjire-aara ma ware edda-aara keni, adaba Yaakadada wá, á de eggerka emnde ðekideki.

4

¹ Yá elvan ba ge kure dada-aha á nave-aha: Ñawateraanya nave-aha á kure an jirire, magaumaga antara itare an unñule-aara. A viyakuraareka geni kure keni ankwá Edda á kure am samaya.

Magaumága maduwa

² Yawánka mága maduwa ðekideki, ekkudauka ge maga maduwa kwá ámbera slafaná we á kure ge Dadaamiya. ³ Má kwá maga maduwa á kure wá, magaumága maduwa arge ñere keni, geni Dadaamiya a vanjerteva barama antara nara shagera ge balatera waazu á elva-aara ge emnde, ña palaternaapala jirire á elva á Yaisu *Almasiihu na ndza an shebe werre na baðemme. Diyakurdiya yá am dangay kina keni, ta siya adaba ba una ñanna. ⁴ Magaumága maduwa geni a meliyumele Dadaamiya, ya palaternaapala elva-aara ge emnde an unñule-aara.

⁵ Magaumága enjkale am zlaláva á kure am dagave á emnde na zlaðe ðabarka Yaisu Almasiihu. Keðawanaaka sarte shagera na a vakurtaa Dadaamiya geni kwá melaterumele na. ⁶ Tsatsawanaatsatse elva am mbuwe á kure ba shagera, a gevge emtake ba seke izhe. Diyaweddiye geni kwá de vanta estara jawapa shagera ge edda una á de ndava elva ázekure baðemme.

Ga use á Paul am halavuwa á elva

⁷ Tikikus, ba ñane una egdza emmemiya na wayamiwaya jipu, ñane keni ankwá á maga slera á Yaisu *Almasiihu an ervaunðe-aara palle, ñere antara ñane wá, njá maga ba

slera á Yaakadada palle. Á de bakuránba ñane labare-aaruwa baðemme. ⁸ Yá ßela ñane á dezekure, geni á de bakuránba ñane labare á ñere, á de vakurte antara ndzedá. ⁹ Ya ańkwa ßela Unaizimus egdza emmemiya na wayamiwaya jipu na á duwa antara ñane á dezekure. Unaizimus wá, palle á kure ba ge kure, ñane keni ba sledfaba Yaisu Almasiihu an erwaunðe-aara palle, tá de bakuránba itare názena á magavá áhuna baðemme.

¹⁰ Tá ańkwa gakur use-aatare tara Aristarkus, ñane una ña kerðe am danğay, ta antara Markus ñane palle á kudere-aha-ñara ge Barnabas. Má dámda Markus á dezekure wá, lyauvalya á ba an higa ba seke una ndza ya ndakurndaa na. ¹¹ Ańkwa á gakur use-aara Yaisu na tá ðahaná an Yustus na ñane keni. Sey ba emnde keye ñanna njanñe am Yahudiya-aha una tá ańkwa maga slera antara iya áhuna ge sa emnde á sem *kwara á Dadaamiya. Ba itare una tá ańkwa vite ndzedá jipu ahuna. ¹² Á ańkwa gakur use-aara Aipafras keni, ñane keni palle á kure ba ge kure, sleslera á Yaisu Almasiihu. Ba kelaazare á maga ba maduwa arge kure an erwaunðe-aara palle, geni kwá tsaatse dzanðzane, kwá gevge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya, antara geni kwá ðabetedába názena á kataná Dadaamiya. ¹³ Yá ańkwa zharaná á ba an ice-aaruwa wáva-aara ge magakuru slera ge kure antara emnde á Lawdikiya, antara ge emnde á Hiyairapaulis baðemme. ¹⁴ Tara Lukas, dauktar á miya na wayamiwaya jipu na, ta antara Daimas, tá ańkwa gakur use-aatare itare keni.

¹⁵ Gawaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá am Lawdikiya. Gawanga use-aaruwa ge Nimfa keni antara emnde a fetarfe na ta jahava á mba-aara na baðemme. ¹⁶ Ma ndakursendahe nalmesheri na am dagave á kure wá, wawarterteva ge aiklaisiya á Lawdikiya keni, itare keni a de ndarndaha am dagave-aatare. Emnde á Lawdikiya keni, a velarakurtevela umele na ta shanaa itare na, geni kure keni kwá se ndaha una ñanna zlaße ádaliye am dagave á kure. ¹⁷ Bawanánba ge Arkipus wá: Slera na a faara Yaakadada Yaisu Almasiihu geni a magannaamaga na wá, a ewwáva geni á zlanñaazle.

¹⁸ Am tate na náwa ñane na wá, yá ańkwa puweta ba iya Paul an erwa-aaruwa geni yá gakur use. A viyakuraareka geni yá am danğay na. A vakurteva Dadaamiya hairire.

Zunjwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anjwa puwaná ba iya Paul, ná antara Silwanus, ira Timaute. Ná puwakurte ge kure emnde á Dadaamiya, antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na: Eddemiya Dadaamiya á magakuránmaga ngurna, á vakurteva hairire.

Njá á emnde a Taisalauniki am fetarfire-aatare

² Njere, ná anjwa slafaná we á njere ba kelaazare ge Dadaamiya adaba kure bademme. Ba kela má ná anjwa maga maduwa á njere ádeza Dadaamiya, ná anjwa yehakuryeha kure keni am hufe-aara. ³ Am maduwa á njere njanna, ná anjwa yeha názu kwá anjwa maganá kure adaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu, antara wáva á kure ge mága hayavire adaba zhera-aara, ira tama yaikke na kwá anjwa maganá kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na bademme. ⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, njere ná anjwa slafaná we á njere ge Dadaamiya adaba kure na wá, adaba ná dise á ba an diye geni a wayakurtaa njane, a dzerakursaa njane ge kwa emnde-aarire. ⁵ Am sarte na ná balakuraa labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na wá, banerakuranka á ba áte we ba estuwa, amá ndza ná bakurnaa an hakuma á Shefekwe Cudedéde. Njere diyanjerdiya geni bademme á názu ná bakurná njere njanna ba jire. Ba kure keni diyakurdiya geni názu ndza ná maganaa njere ázekure na, ná wayakurante ba shagerire. ⁶ Ekkure wá, dabakurtedaba sera á njere, dabakurtedaba náza á Yaakadada keni. Adaba shakurushe zladá kwakya adaba elva á Dadaamiya, aley kwá á ba an higa á kure argena, kwá an higa na á vakurtá Shefekwe Cudedéde na.

⁷ Daaci, an una njanna wá, kwá anjwa á maraterá garava shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am larde á Makiduniya, an larde á Akaya na bademme. ⁸ Adaba barka á kure, elva á Yaakadada hyemhye am slede bademme am Makiduniya antara Akaya. Ma áme keni emnde tá cena ba labare á fetarfire á kure áte Dadaamiya, una njanna ma ndahanjerka njere keni ba kalle. ⁹ Tá anjwa ndahaná ba emnde an ire-aatare, geni ndza kwa lyanjervaahe, kwa njanjerjaa á ba an jirire am sarte na ná am mba á kure. Zlabe tá anjwa á ndaha geni kwa eptsanna iga ba dekideki ge hele, kwa sem sera á Dadaamiya á jirire, kwa anjwa á maganá slera ba ge njane na ni an shifa na. ¹⁰ Ira paka na ni kwá anjwa pakaná kure Egdza-aara na ni watse á epta á sawa am samaya na. Egdza-aara njanna wá, ba Yaisu na ndza a tsantaa njane am faya, watse á de lyamiya am lámare na á de shá emnde na. Lámare njanna watse á de magava am sarte na ni má jaaja ervaunéde Dadaamiya am halavuwa á duniya na.

2

Paul ndza a magán estuwa slera á Dadaamiya am Taisalauniki

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure an ire á kure keni, diyakurdiya geni duwa á njere ádezekure na gavka dey. ² Diyakurdiya geni ba lauktu ná dáada ádezekure keni, ndza ta zlazlanjerse emtsaade, magaranjeránmaga palase kwakya am Filipi. Danjeremde ázekure keni, ná de beraa ba kelaade-aha zlabe adaliye kwakya, aley Dadaamiya a fanjerem ndzedá keni kwakya am vuwa, geni ná balakursebale labare á higa na a sawa ázenjara na. ³ Waazu na ná magaterá njere ge emnde na wá, gevka elva á fida, baaka elva á danjwire am hufe-aara, ma zlerma keni baaka am hufe-aara dekideki. ⁴ Njere wá, ná bala ba názena á kataná Dadaamiya, adaba zunjwe a habazesaa njane názu am ervaunéde á njere, lauktu a fanjerar de balatera labare á higa njanna ge emnde. Estuwa njere keni ná bálá ba názena á kataná Dadaamiya arge názu tá kataná ba emnde. Adaba njane wá, diyaadiya ervaunéde á njere. ⁵ Ba kure keni diyakurdiya ganakini banerakuranka elva-aha na emtakemtake áte we ge badakurbada an njane, bi elva a kátá duksa. Una Dadaamiya diyaadiya jirire-aara bademme. ⁶ Emtu kwá kurken ndza ná kátá yaikkire ázekure emtu? Una estuweka, katanjerka njere yaikkire ma ázekure, ma áza emnde-ara keni dekideki. ⁷ Má áte jirire wá, ma andze ná naba marakuranmára hakuma á njere ge kure, adaba njere ná emnde á bela á Yaisu *Almasiihu. Amá slaslanjerka njere una njanna dekideki, baira am sarte na ná ázekure na, ndza ná marakuraa ba tsekadfire ba seke njá á tara mama antara egdzara-aaruwa.

⁸ Adaba ɲa wayakuraa ɲere an ervaunɲe á ɲere palle na wá, ba shifa á ɲere keni ndza wayaɲerwaya ɲá yainya adaba kure. Á tsaaka á ba an labare á higa na a sawa áza Dadaamiya, ɲa de balakursaa ɲere na, amá ndza ɲa wayakurte ba seke shifa á ɲere.

⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi ba kure keni zlaɓe viyakurarka zlaɗa á slera na ndza ɲa shanaa ɲere am dagave á kure am sarte na ndza ɲa de balakuraa labare á higa na? Vayi vacika ndza ɲá maga ba slera geni ɲá shansa ba názu ɲá zanuze ge we á ɲere keni, geni a ganjerefka gwatama arge kure.

¹⁰ Emtsaade wá, kure kwá diya ba ɲjiinja ge seyde-aha á ɲere, Dadaamiya keni diyaadiya bademme geni ndza shagera zlááwa á ɲere am dagave á kure, ndza baaka duksa mándzawe na ɲa maganaa ɲere, ndza emtake ɲá á ɲere áte kure bademme.

¹¹ Ekkure bademme diyakurdiya geni ma am uwe keni ndza ɲa magakurán ba seke una ni á maganá dada áte egdzara-aara, ¹² ndza ɲá vakurte sawari-aha gergere, ɲá ekhyakurá ervaunɲe, ba kelaazare ndza ɲá bakurá ba magaumága názu á kataná Dadaamiya, a dahakur ge de ɲa antara ɲane am zlanña-aara, am sleksire-aara na an daradza jipu, wulwule jipu na.

¹³ Duksa palle zlaɓe ádaliye wá, ɲá yainka slafana we ge Dadaamiya adaba ɲane: Am sarte na ndza ɲa de balakuraa elva á Dadaamiya, zharakurka seke elva á ura, amá kwa cenvaahé, kwa lyevaahé an ervaunɲe á kure palle geni elva á Dadaamiya ba jirire. Ba jire á kure una Dadaamiya ba jirire. A eptsantaa ba ɲane zlalava á kure kwa emnde na fakurtarfe na. ¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, iyau kure keni shakursha názu ndza a shaa emnde á Dadaamiya na tá yeka an zhera á Yaisu *Almasiihu am Yahudiya na: Adaba tá anjka shakuruwa ba emnde a larde á kure zlaɗa seke una ndza ta shateruwa Yahudiya-aha zlaɗa ge emnde-aatare na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu na. ¹⁵ Degiya ba Yahudiya-aha ɲanna una ndza ta jaa Yaakadada Yaisu ba seke una ndza ta cebaa nabi-aha werre na. Kina keni tá anjka maganjerá palase ge ɲere ma áme keni bademme. Itare wá, garevge ba seke kelaade-aha á emnde bademme, tá maga ba názu wayaaka ervaunɲe á Dadaamiya dekiɗeki na. ¹⁶ Adaba ta ettapa bademme ge piyaɲerte de balatera elva á Dadaamiya ge emnde a jeba umele. Itare keni wayarka geni emnde umele tá lyleye shifa-aatare áza Dadaamiya. Kina wá, haypa-aha-aatare ɲanna jauje ge ndzeda, nahetenaha am ervaunɲe á Dadaamiya mazla-aara, tá de ɲezleka am shairiya á Dadaamiya dekiɗeki.

Paul á kátá ba á de tsareraretse zlaɓe ádaliye ge emnde á Taisalauniki

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, degi ba kwaye vaci tegava á miya antara kure na, ɲere ekhyaaka ervaunɲe á ɲere dekiɗeki, ire á ɲere á ba ázekure. Baaka pute na maganjerka ɲere geni a shanjeransha de tsakurartse na. ¹⁸ Ge eptsá ádezekure na wá, ɲere ndza wayaɲerwáyá jipu. Iya Paul wá, ndza ya tapán ser palle-ka geni a shanansha eptsá ádezekure na, amá bademme una ɲanna ndza a piyetaa ba Shaitaine. ¹⁹ Ge jirire wá, kure keni gakurevge duksa palle ázeɲere ge melanjeru ge fa tama á ɲere áte Dadaamiya am duksa bademme, gakurevge dalila á higa á ɲere; zlaɓe ádaliye gakurevge dalila á geɗa á ɲere má de samsa Yaisu *Almasiihu. ²⁰ Una ba estuwa, ɲá de gedetegeɗa adaba kure, ɲá de higa á ba áte kure.

3

¹ Am haraare cenanjeránka labare á kure dekiɗeki, dzegwanjeránka ɲere farvaunɲe mazla-aara. Daaci ɲa naba njante, a ba ɲere: Ambane ɲá bela Timaute ádezekure, ɲere ɲá njinja emtsaade an ire á ɲere am Ataina. ² Timaute na ɲa belanaa ɲere á dezekure na wá, ɲane egdza emmemiya na ɲá anjka maganá slera ge Dadaamiya átirpalle ge balatera labare á higa, elva á Yaisu Almasiihu ge emnde. ɲa belanaa ɲere ge de fakurem ndzeda am vuwa, geni kwa fetarfe ba shagera áte Yaisu Almasiihu. ³ Ma ware á kure keni a gazleka adaba zlaɗa na kwá anjka bashaná kure na. Má ba zlaɗa wá, ba kure keni diyakurdiya una gevge duksa palle am názu a famiyaare Dadaamiya ge miya emnde a fetarfe. ⁴ Am sarte na ɲa ázekure keni, ndza ɲa ndakurnda bademme ge kure, geni miya wá, ma vaatara keni watse mí ɲezleka am zlaɗa. ɲane una a shaa kure am iga á ɲere na, amá kure diyakurdiya jirire-aara bademme. ⁵ Adaba una ɲanna dzegwanánka farvaunɲe mazla-aara, ya naba bela Timaute ádezekure, geni á de cenanjervacena ɲane má degdege fetarfire á kure. Adaba yá an lyawa jipu geni bi shakurtushe Shaitaine, daaci slera á ɲere gevge ba dey.

⁶ Amá kina wá, saasa Timaute ásezenere, a sanjaraa labare emtakemtake á sawa ázekure, a banjerantsa ɲane: Farfe fetarfire á kure, farfe háyáviire am dagave á kure. A ba ɲane zlaɓe ádaliye: Shagera ervaunɲe á kure áte ɲere, kure keni kwá kumá ba kwa naɲerhe an ice, seke una ni ɲere keni ɲá kumá ba puwete ice áte kure na.

⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, nja ba palase, antara zlada na nja naana njere na, aley am sarte na saasa Timaute ásezenjere, bademme saasa higa á njere adaba labare á fetarfire á kure na nja cenáncena farfe na. ⁸ Daaci kina wá, saasa shifa am njere mazla-aara, adaba diyanjerdiya geni tsakuraatse degdege, emtake njá á kure an Yaakadada. ⁹ Adaba nja shaa higa kwakya áte kure á katafke á Dadaamiya na wá, ma nja slafaná ba ser wanyara we ge Dadaamiya keni, una á hyefka ba názara keni. ¹⁰ Vayi vacika njá njala ba Dadaamiya geni á melanjerumele njá daada á de zharakurzhará, we á njere una, we á kure una, ge kwarakurse názu zlafe kwá an wedere-aara ge far ge fetarfire á kure na.

¹¹ Daaci sey tá de vajertá ba tara Eddemiya Dadaamiya, tá an Yaakadada á miya Yaisu barama a de zharakurzhará na. ¹² A fakurarefe Yaakadada ge háyáva á kure, geni kwá wayaavewaye am dagave á kure, kwá waya emnde bademme, ba seke una ni njá anjkwá wayakurá njere na. ¹³ Yaakadada á de vakurtá ba estuwa ndzedá, geni kwá de gevge emnde na shagera ervaunje-aatare, baaka duksa mándzawe am itare, vacite na má de samsa Yaakadada á miya Yaisu an emnde-aara. Daaci kwá de gevge emnde cudfedde á ba an jirire áza Dadaamiya.

4

Zlalava shagera na á kataná Dadaamiya

¹ Náwa elva na njá zlaná átekwa na: Ekkure wá, kwanjerakursekwáre bademme geni tá njá estara emnde á fetarfe áte una á kataná Dadaamiya na. Diyanjerdiya tsa ganakini kwá maganá á ba áte una njanna, amá njá anjkwá á njalakurnjala zlafe adaliye an zhera á Yaakadada Yaisu, fawarfe zlafe adaliye á de katafke á de katafke. ² Náwa názu ndza a kwanjersaa Yaakadada Yaisu ge njere. Njere keni nja kwarakursaa á ba an ndzedá-aara diyakurdiya bademme. ³ Názu á kataná Dadaamiya ázekure wá, á kátá kwá gevge emnde cudfedde á ba an jirire, kwá tsufa ire á kure ba krette ge mága gwardzire. ⁴ Ma ware edda una á ba an mukse am kure na, sey a mbesembe njá mukse-aara áte una á kataná Dadaamiya, emnde tá de zleba ba itare na. ⁵ Wáyáva á kure áte itare a gevka adaba ndzedá á mbagrire seke una ni tá anjkwá maganá emnde na dabarka Dadaamiya na. ⁶ Ma ware á kure keni a maganáka kelaadire an gwardzire dfeikideki ge sleriya-aara. Zlermauka sleriya á kure dfeikideki. Baira ge kure, njá fantau vatene-ka ge bakuránba-aara, ndza fanjerakuremfem am vuwa, geni Yaakadada Yaisu á de fateraare shairiya ge jeba á emnde a mága kelaadire njanna. ⁷ Dadaamiya damiteka ge bamiya magaumága gwardzire, amá a damite ge gev emnde-aara, ge nja am cudfedde. ⁸ Kwáye njane elva njanna; má edda-aara cenaaka, a kwalare ge ura-ka, a kwalare ba ge Dadaamiya na a vakurte Shedekwe Cudfedde na.

⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte elva a háyáva á egdza mamire am dagave á kure emnde a fetarfe wá, ma banjerakuránka elva njanna mázla-aara keni ba kalle. Adaba ba kure an ire á kure keni cenakurancena názu a kwarakursaa Dadaamiya ge mága háyávi. ¹⁰ Ba kina keni má ba háyávi wá, a'aa kure kwá anjkwá emmága áte emnde a fetarfe na tá am lárde á Makiduniya na bademme. Aley keni njere njá bakurá ba magaumága zlafe adaliye á de katafke. ¹¹ Iyau, ba seke una ndza y ndakurnda na wá, magaumága gaagusa dfeikideki ge tátaya nja áte ye palle, dawmbareka á dem elva á emnde. Ma ware á kure keni a emmága ba mbera-aara. ¹² Daaci má kure gakurevge estuwa wá, ba emnde na zlafe fartarka áte Yaisu *Almasiihu na keni, watse tá fa zherwe áte kure, kure keni kwá de weshateranteka ire ge emnde, kwá de njaleka duksa áze itare.

Vaci eptsá á Yaakadada á sa am samaya

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu njá bakurná njere áte emnde na zlauzle shifa-aatare am duniya na; geni kure keni njauka an dzámá ire seke emnde na baaka táma-aatare ge sha shifa umele am iga á emtsa na. ¹⁴ Miya wá, famitarfe geni ndza emtsamtsa Yaisu, amá tsetse am fáyá. Estuwa, mí naba fetarfe zlafe adaliye geni emnde na tá emtsa am fetarfire na wá, Dadaamiya keni á de tsatertetse geni tá de njá antara Yaisu.

¹⁵ Náwa elva na ndza njá shanaa njere áza Yaakadada, a ba njane wá: Vaci eptsá-aara á sawa am samaya njanna wá, watse mí desá mi-ka zunjwe arge emnde na emtsaremtsa na, á bina. ¹⁶ Vacite njanna wá, Dadaamiya á de ndasendahe elva-aara á ba an ká kwára. Male á malika-aha keni á de keta kwara, a ndahese náza-aara. Derkwákwá á Dadaamiya keni tá de fertanteferta, lauktu á de tsekwa Yaakadada á sawa am samaya. Am iga á una njanna maa, tá de tsetse emnde a fetarfe na ndza matsarmatsa werre na am fáyá, ¹⁷ lauktu á de dámida Dadaamiya átirpalle antara miya emnde na watse má an shifa na bademmire á miya á dem kumba, mí de ja ire an Yaakadada am zhegela. Kwaye njane njá á miya na ni watse mí de njá estuwa áza Yaakadada dem ba ge dfeikideki.

¹⁸ Kwa cenánçenka-he una baðemme? Ekhyawakhya ervaunðe á kure an elva ñanna ma vaatara keni am dagave á kure.

5

Ma vaatara keni njawinja am niya á kure ge ufa Yaakadada

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte sarte na á de sawa duksa-aha ñanna átekwa na maa, kure, ma banjerakuranka mazla-aara keni ba kalle. ² Afaba kure keni diyakurdiya baðemme, geni vacite na Yaakadada á de eptsá á sawa na wá, watse ba bresse ba estuwa ba seke sawa á neyle. ³ Á ba am sarte na tá de banba emnde: Kina wá, anjwa hairire na, keda-aatare ba ge ðekideki na keni á de tsekwateraare á ba am sarte ñanna, am bressire ba estuwa seke má á tsekwaara yá egdzere ge mukse á huðe. Vacite ñanna wá, watse baaka ñezla-aatare ðekideki.

⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa kure wá, gakurevka ba seke emnde na tá am tabeðammire na, geni á se shakursha sarte ñanna am bressire ba estuwa. ⁵ Baðemmire á kure, kwa ba seke emnde na tá zlálá am parakkire á vaciya na. Miya emnde a fetarfe wá, baðemmire á miya gamiyevka ba seke emnde na ni tá zlálá am tabeðammire á vaciya na.

⁶ Afaba una ñanna wá, paumika hare, njawamika ba seke emnde umele, weshawamiyanteka enjkale á miya an duksa umele ðekideki. ⁷ Njá ba nja keni ábi tá paná ba emnde na tá am vaciya na hare. Am larde-aha á miya, enjkale am ire á emnde tá weshante á ba an vaciya ñanna. ⁸ Amá miya wá, samiyese am yayiyire, gamiyevge emnde a zlala am parakkire á vaciya. Afaba una ñanna, njawaminja an enjkale á miya, fawamitarfe áte Yaisu *Almasiihu, magawamimaga háyávíre. Duksa-aha ñanna gevge ba seke kebebbe á miya ge tsufa vuwa á miya. Zlafe ádalíye: faumifa táma ba shagera áte vacite na watse á de ñezlamiseñezle Dadaamiya ba ge ðekideki na. Táma ñanna keni gevge ba seke tunjur ge tsufa ire á miya. ⁹ Njauminja ba estuwa, afaba Dadaamiya dzeramiseka ge za miya an shairiya má de jaaja ervaunðe, amá a dzeramise geni á ñezlamiseñezle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Yaisu Almasiihu wá, ndza a emtsaa afaba miya. Ndza a emtsaa afaba miya geni watse mí de njá kerðe antara ñane. Una ma emtsamimetsa, ma watse má á ba an shifa á miya emtsaade keni, watse mí de njá kerðe má eptsapta á sawa. ¹¹ Kwa cenancenka-he una baðemme? Ma ware á kure keni a fanemfe ndzeða am vuwa ge ura umele an ñane, melawanumele ge ire á kure ma vaatara keni, áte una kwá anjwa maganá kure kina na.

Názu á kwaratersá Paul am halavuwa á elva-aara

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, njá anjwa á ñalakurnála: taslawá á kure, faufa zherwe áte emnde na a dzeratersaa Yaakadada ge maganaa slera-aara am dagave á kure na, a dzeraterse ge fakuru hyema antara tá kwarakurse elva-aara na. ¹³ Faufa zherwe áte itare, marawateránmara háyáva á kure afaba slera na tá maganá itare am dagave á kure na. Iyau, njawinja áte emtakire am dagave á kure kwa emnde a fetarfe baðemme.

¹⁴ Njá anjwa á ñalakurnála zlafe ádalíye egdzar mama-aha-aaruwa, taslawá á kure, valawaterarvale ge emnde a mága masefire na tá am dagave á kure; fawateremfe ndzeða am vuwa ge emnde na tá shekwaaka gázla na; melawaterumele ge emnde na baaka payða-aatare; fawaterfe ervaunðe ge emnde baðemme. ¹⁵ Ekkure wá, faufa hyema ba shagera, eptsawannaaka emtanjkire ge ura an emtanjkire. Arge una ñanna wá, ma vaatara keni wavauwáva ba shagera ge mága maggwire am dagave á kure, magaumága una ñanna áte emnde baðemme.

¹⁶ Ma vaatara keni njawinja á ba an higa á kure. ¹⁷ Magaumága maduwa, icawanseka ðekideki. ¹⁸ Ma a shakur vaatara duksa keni, bawanánba ususe ge Dadaamiya, una ma emtakire, ma emtanjkire keni. Una duksa na á kataná Dadaamiya ázekure emnde na gakurevge pale antara Yaisu *Almasiihu na.

¹⁹ Piyawanteka ðekideki ge Shedekewe Cuðeðde slera-aara. ²⁰ Estuwa, má ura á ndahá nabiyire keni, epsawanaaka elva-aara. ²¹ Ma uwe keni lawanaale emtsaade ba shagera, lauktu kwá ñanaña una shagera am huðe-aara. ²² Baðemme á názu átuge shagerkire na, kure sawansese ire á kure am huðe-aara.

²³ Dadaamiya na edda á vamita hairire na, a gakurvege ba ñane zlafe adalíye emnde cuðeðde baðemme, am enjkale á kure, am shifa á kure, ira vuwa á kure baðemme. Daaci á de jerka duksa mándzawe am kure ðekideki vaci eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. ²⁴ Dadaamiya na a dzerakursaa ñane ge gakurve emnde-aara na wá, ñane á eptseka elva-aara ðekideki, á de gakuranvege ba ñane una ñanna.

²⁵ Nja baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: magaumága maduwa arge ñere keni.

²⁶ Gauga use-aha á ñere ba shagera am dagave á kure emnde a fetarfe. ²⁷ Yá magakurá ba tasle, an zhera á Yaakadada, ndaundaha wakita na á katafke á emnde a fetarfe bademme.

²⁸ Ngurna na á magaterá Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ge emnde na, a hyetehye áte kure bademme.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá ankwá puwaná ba iya Paul, nǎ antara Silwanus, ira Timaute. Nǎ ankwá gakur use ge kure emnde á Dadaamiya an Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na.

² Tara Eddemiya Dadaamiya tá an Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga ngurna, a varakurteva hairire.

Shairiya á emnde vaci eptsá á Yaakadada Yaisu

³ Nǎ baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Nere wá, ma vaatara keni sey nǎ yanka slafaná we á nǎere ge Dadaamiya ádaba kure. Una zlaya jipu, adaba farfe zlafe ádaliye fetarfe á kure áte Yaisu *Almasiihu, háyáviere na am dagave á kure keni farfe ba kwakya.

⁴ Adaba una nǎanna, nǎere nǎ higa á ba an higa ge ndaha labare á fetarfire á kure áza emnde á Dadaamiya bademme, adaba tá shakuru zlaða kwakya, aley gazlakurka dekideki, kwá á ba an fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu.

⁵ Una nǎanna á maramiya shairiya á jirire na watse á se maganá Dadaamiya áte emnde na. Iyau, ba kwakya á zlaða na kwá ankwá bashaná kure kina na keni, á maramiya ba duksa, geni kure hyaikurephye emnde a dem zlanǎ á Dadaamiya, zlanǎ na kwá ankwá basha zlaða adaba nǎane na. ⁶ Una ba jirire, Dadaamiya wá, á de kyá shairiya-aara á ba áte jirire. Nǎane á de eptsaternaaptsa zlaða nǎanna ge emnde na tá ankwá magakurá palase kina na. ⁷ Amá kure emnde na kwá ankwá shá zlaða am erva-aatare kina na, antara nǎere, ge miya wá, á de vamiteva puwansepuwe, má eptsaptsa Yaakadada Yaisu á sa am samaya antara malika-aha-aara tá an demdemire na. ⁸ Má watse á sáwá Yaakadada Yaisu nǎanna wá, á de sáwá am dagave á nara á kára yaikke, ge se kya shairiya á emnde na dabarka Dadaamiya, antara emnde na eksaranteka labare á higa, elva á Yaakadada á miya Yaisu na. ⁹ Ba seke bikere-aatare, Dadaamiya á de faterare larua yaikke, tá de nǎ am larua nǎanna ba ge dekideki, yiyyiye an nǎane, tá de puweteka ice-aatare dekideki áte sleksire á Yaakadada á miya an daradza-aara jipu na. ¹⁰ Bademme á una-aha nǎanna á de magava ba vaci á eptsá á Yaakadada Yaisu á sa am samaya. Vacite nǎanna, bademme á emnde na ta fetaare áte nǎane wá, tá de galá ba nǎane á ba an ká kwara, tá de eddema bademme. Daaci, kure wá, watse kwá ankwá am dagave á emnde nǎanna keni, adaba eksakuranteksa elva-aara na ndza nǎ balakursebale na.

¹¹ Adaba una nǎanna wá, ma vaatara keni nǎ yanka nǎala Dadaamiya adaba kure. Nǎ ankwá nǎala ba nǎane geni á gakuranvege zlalava á kure áte una a dzerakurse geni kwá zlalá estuwa. Nǎ ankwá nǎala zlafe ádaliye geni a melakurumele ge mága názu kwá kátá maganá kure ge shagerire, antara slera na kwá ankwá maganá adaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu. Nǎ ankwá nǎala zlafe geni a magakuránmaga una-aha nǎanna an hakuma-aara. ¹² Daaci, adaba ngurna á tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu na wá, bademme á emnde tá shánsha galá Yaakadada Yaisu adaba kure. Kure keni, watse tá galakurgála emnde adaba nǎane.

2

Sesse á edda una zlazlaða hala-aara na lauktu á de sawa Yaisu

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kwarakursá ya áte sarte a eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na, watse bademme á miya mí de jammeje ázeñara na. Nǎ ankwá nǎalakurñala, taslawá á kure, ² ma a se bakurnaa ware geni hyephye sarte á tsekwa á Yaakadada keni, kure magauka najipu-aara emtsaadé, gazlauka dekideki. Una ma edda-aara a se balakurse am nabiyire, má kwa cenanaa am waazu á malum-aha, bi watse á de bánba ura umele geni ndza a puwetaa ba Paul, dabauka kure dekideki. ³ A kecfakuraaka ura umele ba dey sele, adaba vacite nǎanna á de sawka am tsekadfire ba estuwa. Am sarte nǎanna, emnde kwakya watse tá de dzámka áte Dadaamiya dekideki. Zlafe ádaliye keni sey má sesse edda una mándzawe hala-aara na watse tá dá ba nǎane zunñwe á dem tate á shá zlaða á emnde a mága haypa na. ⁴ Má sesse edda una mándzawe hala-aara nǎanna maa, watse á ganvege ire-aara ba seke Dadaamiya, watse á piyatertepiya ge emnde bademme geni a yarányá názu tá ankwá kezlán ugje na

baɓemɓe, una ma emnde na tá anƙwa kezlán ugje ge Dadaamiya an jirire na, ma emnde na tá kezlán ugje ge uwe keni, baɓemɓe á emnde. De bá am mashidi á Dadaamiya na yaikke na keni, watse á naba duwa ɓane á de njá am huɓe-aara, geni emnde tá kezlán ugje ba ge ɓane palle na. ⁵ Ábi am sarte na yá ázekure keni, ndza ya ndakurnda duksa ɓanna baɓemɓe. Una ɓanna dedde am ire á kure emtu?

⁶ Amá kina wá, zlaɓe anƙwa názu a piyetaa lámare ɓanna ge mágava kina. Kure keni diyakurɗiya una ɓanna baɓemɓe. Estuwa, sey má hyephye sarte na a tsanaa Dadaamiya na, lauktu á de sesse edda una mándzawe hala-aara ɓanna áte parakkire. ⁷ Adaba ba kina na keni, ɓane á ba átira mága emtaɓkire-aara ɓanna am ervaunɗe á emnde kwakya, amá emnde ɓanna diyarka emtsaɓe. Watse á sawa, amá zlaɓe kineka emtsaɓe, sey má Dadaamiya ndansendahe ge edda una ni anƙwa á piyantepiya na, geni a yanánya barama. ⁸ Am iga á una ɓanna wá, daaci á de sesse ɓane. Amá á se keɓanaakeɓa Yaakadada Yaisu *Almasiihu á ba an effeya na watse á segashe am mbuwe-aara na, má samsa ɓane an hákuma-aara á sawa am samaya. ⁹ Sawa á edda á hala ɓanna wá, watse an hákuma á Shaitaine, á se mára nalaama-aha gergere, an najipu-aha gergere, amá watse baɓemɓe ba fida. ¹⁰ Má samsa ɓane wá, á se maga jeli á emtaɓkire gergere ge jateraa enƙale ge emnde na tá áte unɓule á keɓa na. Daaci tá de keɓa náza ba ge ɗekiɗeki, adaba itare kwalarevwale ge ɗába jirire, wayarteka geni jirire á lya ura am lámare ɓanna. ¹¹ Adaba yarɓaaya jirire á Dadaamiya na wá, Dadaamiya keni a naba magaa hákuma-aara áte itare, a heɗateraa enƙale, ta naba fetaare áte duksa na fida ba dey. ¹² Kwa cenáneneka-he una baɓemɓe? Daaci baɓemɓe á emnde na ervaunɗe-aatare yanaaya fetaare áte jirire, tá kátá mága ba emtaɓkire baɓemɓe na wá, tá de ɓezleka vaci shairiya.

Dadaamiya a dzerakurse ge lyakurselye

¹³ Nere wá, ma vaatara keni njá yanka slafaná we ge Dadaamiya adaba kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Dadaamiya wá, wayakurwaya, ndza a dzerakurse kwaye zlaɓe am fantaufe á duksa baɓemɓe, geni watse á lyakurselye an hakuma á Sheɗekwe Cufedɗe. Estuwa a gakurva ɓane emnde-aara, adaba kure eksakuranteƙsa jirire-aara. ¹⁴ Adaba una ɓanna Dadaamiya a ɗakurte am sarte na ɓa de ɓalakursaa labare á higa na. Daaci kure keni, watse kwá á ba an sleɗe á kure ge higa antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu am yaikkire-aara na an daradza jipu na.

¹⁵ Adaba una ɓanna, tsawaate ba degdege am fetarfire á kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Nawanana ɓa shagera názu ɓa kwarakursaa ɓere na baɓemɓe, ma una ndza ɓa kwarakurse á ba an we, ma una ndza ɓa puwakurte áte nalmesheri keni, a seska am ire á kure ɗekiɗeki.

¹⁶ Eddemiya Dadaamiya wayamiwaya. Am ɓurna-aara a naba vamite tsekadɗire am ervaunɗe náza ba ge ɗekiɗeki, anƙwa á melamiyumele ge fete táma á miya áte ɓane. ¹⁷ A fakuremfa ba ɓane palle, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu tsekadɗire am ervaunɗe; ma vaatara keni a varakurteva ba itare ndzedfa ge ndáhá názu shagera, ma ge mága duksa jirire keni baɓemɓe.

3

Magaumága maduwa arge ɓere

¹ Anƙwa duksa palle jauje, egdzar mama-aha-aaruwa: magaumága maduwa arge ɓere, geni a hyemhye elva á Yaakadada am sleɗe baɓemɓe áte watsawatsire. Magaumága maduwa geni emnde keni a farfe zherwe áte elva á Yaakadada ba seke náza á kure. ² Zlaɓe adaliye, ɓalaunjala Dadaamiya geni a ɗaɓeremka am erva á emnde a mándzawe. Adaba tá anƙwa emnde na yanaaya ervaunɗe-aatare fetaare áte Yaakadada.

³ Yaakadada á yakurka an ire á kure. Á de fakurma ba ɓane ndzedfa am vuwa, á de tsufakurtsufa am masiba-aha na á de saná shaitaine á sete kure baɓemɓe na. ⁴ Nere keni a melaɓerwa ba Yaakadada geni a maganerka shaige áte kure ɗekiɗeki. Diyaɓerɗiya ganakini kwá anƙwa maga ba názu ndza ɓa kwarakursekware na, diyaɓerɗiya geni kwá de yánka ma vaatara keni.

⁵ A melakurumele Yaakadada Yaisu *Almasiihu am ervaunɗe á kure geni kwá diyeddiye háyáwa na á wayakurá Dadaamiya an ɓane na. A melakurumele geni kure keni kwá gevge emnde á farvaunɗe ba seke ɓane.

Shagera ma ware keni a emmága slera

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu njá bakurná ɓere an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, njá bakurá ba ni: má kwa naa ura fetarfe á maga masefire, ɓane cenaaka

elva á ñere na wá, ura estuwa, naba yawánya tate-aara. ⁷ Ba kure an ire á kure keni, diyakurdiya sera-aara baðemme ge ña áte náza á ñere. Aðaba am sarte na ñá ázekure na wá, magañerka masefire ðekidèki. ⁸ Ñere zañerka ðáfá áte ura ba dey. Ñere keni ndza ñá maga ba ñgeðepa á ñere vayi vacika, geni a gañerevka gwatame arge kure ge zañeru náza za. ⁹ Una ñanna keni ndza ñá magán geni baaka hakuma á ñere ge zá ðáfá áte kureka. Amá ndza ña magán ge marakura gáráva shagera. ¹⁰ Am sarte na zlafe ñá ázekure keni, ndza ña ndakurndaha baðemme, a ba ñere: Má edda-aara kwalekwale ge mága slera, a zeka ðáfá keni. ¹¹ Ña ndahanaa áðaba uwe una ñanna? Aðaba ñá añkwa cena: tá añkwa emnde na wayarka mága slera ðekidèki na am dagave á kure, slera-aatare ba dem elva-aha á emnde umele. ¹² Náwa elva na ñá baterán ge jeba á emnde ñanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu: Ekkure keni eksawanteksa mága eñkale, magaumága slera á kure ge gela ire á kure.

¹³ Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, ma vaatara keni yawánka mága maggwire ðekidèki. ¹⁴ Má kwa naa ura ni cenaaka názu ñá añkwa kwarakursá ñere am wakita na wá, diyaweddiye edda-aara ba shagera, yawánya tate-aara, geni a jeña zherwe. ¹⁵ Amá wá, eksauka áte kelaadire; ekkure wá, bawanánba áte ñá á egdza mamire.

Use antara barka am halavuwa á elva-aha

¹⁶ Yaakadada wá, edda á hairire ba ñane. Ma vaatara keni a vakurteva hairire áte una a disaa ñane; a yákuraaka ðeme Yaakadada.

¹⁷ Náwa una wá, yá añkwa puwaná ba iya Paul an erva-aaruwa mazla-aara ge gakur use-aaruwa zlafe áðaliye, ba seke una ni yá magán ba estuwa am wakita-aha-aaruwa baðemme na. Kwaye ñane fantefa erva-aaruwa áhuna.

¹⁸ A hyetehye ñgurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu áte kure baðemme á kure.

Zuñwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá ankwá á puwetá ba iya Paul, ya slebela á Yaisu *Almasiihu na mí feta tama á miya áte ñane na. Ya slebela-aara adaba ta eksisaa ba itare antara Dadaamiya Sleyamilya. ² Yá ankwá puwaktá ge ekka Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba ka fetare áte Yaisu Almasiihu ázeruwa. Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a magarakánmaga ñgurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Faufa hyema, tsahauka názena á zlaleka an elva á Dadaamiya

³ Am sarte na yá zláál á dem Makiduniya keni, ndza ya bakánba geni njinja am Aifaisus. Kina keni ya bakánba zlafe ádaliye: njinja á ba áhuwa, geni ká piyaterantá ka ge emnde na tá kwaraterse názena á zlaleka an elva á Dadaamiya na ge emnde. ⁴ Ká baterná ka geni a yaránya shuñjula á labare á eggye-aha an ervaunđe-aatare bademme na. A yaránya pákyá *kergema á eggye-aha baaka halavuuwa-aara dekidéki na. Adaba á melateruka ge emnde dekidéki ge mága namaari á Dadaamiya, á saterá ba gá jawe ge emnde. Namaari á Dadaamiya ñanna wá, mí dise á ba an fetarfire á miya áte ñane. ⁵ Dalila una ni ká de bateraná ka una ñanna maa, ba geni a wayarwaya an emnde an ervaunđe-aatare palle. Ge wáyá emnde umele keni maa, ervaunđe-aatare a gevge an bara, tá maga ba duksa shagera na á kataná Dadaamiya na, antara tá fetarfe á ba an jirire. ⁶ Emnde umele wá, dzalarevdzále áte unñule á jirire, yaranya mága shagerire ñanna, tá shuñjula ba elva-aha na baaka nampire-aara dekidéki na. ⁷ Wayarwáya geni tá gevge malum-aha á *tawraitá, tá kwaraterse ge emnde á ba an ndzedá, amá ba itare keni tá cenánka duksa ñanna tá ndahaná ba itare an we-aatare, tá ámbera kwaraterse ge emnde na.

⁸ Diyamidiya ganakini shairiya-aha á Dadaamiya wá, shagera má ura á edfaba an unñule-aara. ⁹ Diyamidiya geni Dadaamiya wá, a saterán ge emnde a jirireka shairiya-aha-aara, amá ge emnde na kwalarefkwale daba ñane. A saterán ge emnde na baaka lyáwá á Dadaamiya am ervaunđe-aatare, ge emnde na ta feka zherwe áte ñane, antara emnde a mága haypa, antara ge emnde na ta epsawa názu a ndahanaa wakita-aara, antara ge emnde a ceba shifa á dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, ge emnde a ceba shifa á emnde bademme. ¹⁰ Zlafe ádaliye: Dadaamiya a sateraa shairiya-aha-aara ge emnde a mága gwardzire, antara emnde na tá zlava an zala-aha umele ba seke itare ge muksire; ge emnde na tá ila emnde ge de valateraa am tate umele, ira ge emnde a fida. Dadaamiya a saa shairiya-aha-aara wá, adaba bademme á duksa-aha na á badza názu a kwaramisaa ñane. ¹¹ Bademme á duksa-aha ñanna wá, á kwaramisá ba labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu. Labare á higa ñanna wá, á sawa áza Dadaamiya Saksage, ba ñane una edda á barka, a fiyaare de balaterá labare á higa ñanna ge emnde.

Paul á gálá Dadaamiya adaba ñgurna na a maganaa ñane

¹² Yá ankwá slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, adaba diyeddiye ganakini watse yá maganá slera-aara an ervaunđe-aaruwa palle, daaci a naba eksise, a give slebela-aara. Adaliye yá slafaná we-aaruwa adaba ndzedá na ankwá á vitá ñane am slera ñanna. ¹³ Werre wá, ndza kwakya elva yayiyaihe na ya velyanaa ya áte ñane, ya naba zlazla zhera-aara, antara ba zlafa keni fanatararfe ge emnde-aara. Bademme á una ñanna, aley Yaisu Almasiihu a naba zivaarhe, adaba zlafe fantarka áte ñane, ndza diyanka názu ya maganaa ya. ¹⁴ Yaakadada Yaisu wá, magiyánmaga ñgurna kwakya. A naba vite fetarfire, antara wáyáva ganakini yá wayetewayá ñane. ¹⁵ Náwa elva a jirire na baaka arge ñane dekidéki, shagera tá lyevaalya emnde bademme an ervaunđe-aatare palle: Yaisu Almasiihu a sawhe á sem duniya, a se lyá emnde a mága haypa, kwakya-aara ba iya edda á mága haypa ñanna. ¹⁶ Amá Yaisu Almasiihu wá, ba iya na janateruje ge emnde bademme an haypa na keni, a naba zivaarhe. De katafke keni, á maraterná an una ñanna ge emnde ganakini ñane wá, slearvaunđe jipu, a fartarfe áte ñane, tá shansha shifa na á zleka na. ¹⁷ Dadaamiya wá, ma vaatara keni Sleksa ba ñane palle. Ñane ankwá ba jirire, amá ura á nánka an ice. Ba ñane una Dadaamiya, baaka kalle-aara. Emnde bademme a galargálá ba ñane palle. *Aamin.

¹⁸ Ekka Timaute wá, gakevge ba seke egdza-aaruwa. Daaci náwa elva na yá bakaná ya: Elva na ta ndanaa nabi-aha werre na wá, ñanaa ña elva ñanna ba shagera am ire á ña,

lauktu ká de tsaatse an dzanđzanjire. ¹⁹ Ma vaatara keni tsaatse á ba áte fetarfíre á ña, a demka duksa á ñaakíre á zherwe á dem ervaunđe á ña. Emnde umele wá, cenarka názu á baterná ervaunđe-aatare. Adaba una ñanna, garevge yiyiye an Dadaamiya. ²⁰ Náwa tara Himainaiyus, antara Alaikzandere ta dábete sera á emnde ñanna. Adaba una ñanna yanateraaya am erva á Shaitaine, geni a sharánsha enjkale-aatare, lauktu watse tá dalika á valya elva yaiyaihe áte Dadaamiya.

2

Melawaterumele ge emnde bademme an maduwa-aha á kure

¹ Duksa zunñwe na yá bakurná ya ge kure emnde a fetarfe wá: melawaterumele ge emnde bademme an maduwa-aha á kure. Nalawaterunjele Dadaamiya an slafa we á kure campaukkwe, adaba názu á magaterná ñane ge itare. ² Magaumága maduwa arge slekse-aha, antara male-aha umele na tá an hakuma na bademme, ganakini mí njinja an lampire, mí njinja an hairire am larde á miya. Má shamiyánsha una, lauktu mí shá fa-zherwe áte Dadaamiya, mí njá an lyawa-aara am ervaunđe. ³ Mága maduwa arge emnde wá, shagera jipu. Adaba á higarhiga Dadaamiya Sleyamilya. ⁴ Adaba ñane wá, wayaawaya emnde bademme tá diyeddiye jirire á elva-aara, tá fetarfe, tá lyelye shifa-aatare. ⁵ Adaba ñaaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Slemela emnde antara Dadaamiya keni sey ba palle. Ñane keni ba urimagwe, ba ñane una Yaisu *Almasiihu. ⁶ A se yaa shifa-aara, geni á lyelye emnde bademme am sarte na a wayetaa Dadaamiya na. An emtsa-aara ñanna wá, á maraterán ge emnde geni Dadaamiya wayaawaya á lyelye emnde bademme. ⁷ Adaba una ñanna, Dadaamiya a give slebela-aara, geni yá de balaterá elva ñanna ge emnde á larde umele, yá de kwaratersekwere jirire á elva ñanna, geni itare keni á fatarfe áte ñane. Una yá ndaha ba jirire, icaneka fida dekideki.

⁸ Daaci duksa na yá kataná ya wá, ma am tate-ara keni yá kátá zala bademme tá welaavewele an mága maduwa. Amá wá, sey ervaunđe-aatare an bara, an ekhya, ñaaka ga jawe keni am dagave-aatare.

⁹ Ge ñwasha keni maa, yá kátá tá ñguda patele-aatare ba deydey-aara, a magarka jeba á ñguda patele na ni tá maganá an niya, ganakini a zhararaterzhara emnde bademme na. Zlafe ádalíye wayanka tá keđa sarte-aatare bademme ba ge tataya ndera ire an lawa gergere, antara ñguda náza ñgelawire, antara tataya kakাকা na zlazlađa jipu na. Amá, a tsekwardsekwa kazlaña-aatare an unñjule-aara. ¹⁰ Ñgelawire-aatare ge itare wá, a gevge an mága shagerire. Zlaya-aatare ba una ñanna ge ñwasha na tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunđe. ¹¹ Daaci, máki kwá anjkwá tsaha duksa á katafke á Dadaamiya wá, a ñjarinja ñwasha ba tsekadđe, a magarmaga fesarfíre an ervaunđe-aatare bademme. ¹² Vananteka ya baráma ge mukse ganakini á kwaratersá ñane duksa ge zala, bi á geva male ñane arge itare, amá a njinja ba tsekadđe. ¹³ Adaba Dadaamiya a nderaa ba Naadama zunñwe, lauktu a nderaa Hawwa. ¹⁴ Zlafe ádalíye maa, Shaitaine a de janaa enjkale ge Naadama ka, amá a de janaa enjkale ba ge mukse. Daaci ba mukse una fansarka ge Dadaamiya. ¹⁵ Amá mukse wá, á de shá shifa áza Dadaamiya adaba egdzara na á yáná ñane. Amá wá, sey á fetarfe áte ñane, á maga wayavire áte emnde, á maga názena á kataná Dadaamiya, ira zlalava shagera.

3

Male am aiklaisiya

¹ Nawa elva yaikke, jirire zlafe ádalíye: Edda una wayaawaya mága slera á gev male am aiklaisiya wá, slera shagera una á kataná ñane. ² Male am aiklaisiya wá, sey zlalava-aara a gevge ba kalkale, ñaaka duksa mándzawe am ñane. Edda á mukse palle. A gevge edda una á kwarukware vuwa-aara am duksa bademme, slenjkale am duksa na a maganaa ñane bademme, a gevge edda á daradza, a gevge slelyiya wayve-aha am mba-aara an higa, a gevge slediya ge kwaraterse duksa an unñjule-aara ge emnde. ³ Male am aiklaisiya wá, a gevka slembazla, bi sledagala, bi slegá jawe, bi slewáyá nalmáne, amá a gevge slefarvaunđe. ⁴ Zlafe ádalíye sey edda una ni a kwarukware huđe á há-aara keni, egdzara-aara tá cená elva-aara, tá fansarfe an ndzedá-aatare bademme. ⁵ Yá ndahaná adaba uwe una? Adaba má edda-aara diyaaka kwara huđe á há-aara, á de tsanmaare estara kena ge aiklaisiya á Dadaamiya?

⁶ Zlafe ádalíye: A gefka edda una a fetaare ba herzhe na áte Yaisu *Almasiihu, geni a demka am gala ire. Máki estuwa wá, shairiya-aara á de gev ba palle an náza á Shaitaine. ⁷ Edda una gevge male am aiklaisiya wá, a shánsha seydire shagera á sawa áza emnde na ta ágashe geni shagera zlalava-aara. Má ñaaka una ñanna wá, tá de epsawepsawa emnde, daaci á de demda am erva á Shaitaine zlafe adaliye.

Emnde a sawari á aiklaisiya

⁸ Daaci, ba duksa palle ge emnde a sawari á aiklaisiya keni. Sey a garevge emnde na shagera zlalava-aatare, a garevka emnde na tá an nara bu-buwa. A garevka emnde a mbazla, bi emnde a gá nalmáne an zlerma. ⁹ Itare wá, a tsaraatse á ba áte elva a fetarfíre na a kwaramísaa Dadaamiya am wakíta-aara na palle, a magarmága názena á kataná Dadaamiya. ¹⁰ Zlafe ádaliye: Lauktu kwá dzera emnde a sawari á aiklaisiya wá, sey kwá zlauzle am gya hala-aatare emtsaafde. Má shakuránka duksa mándzawe am itare wá, lauktu kwá faterar slera ñanna.

¹¹ Nwasha-aha-aatare keni maa, a garevge ba nwasha na ni shagera zlalava-aatare na. A garevka emnde a paysađa, bi emnde a mbazla. Itare wá, a garevge emnde na dzayye ervaunđe-aatare am duksa baďemme.

¹² Slesawari á aiklaisiya wá, mukse-aara sey ba palle, diyaadiya tsatermaare ge egdzara-aara, antara huđe á há-aara baďemme. ¹³ Emnde a sawari á aiklaisiya wá, má shagera slera-aatare wá, tá an daradza jipu áza emnde. Itare tá dzegwándzegwa ndaha elva á Yaisu *Almasiihu ba parakke á katafke á emnde, aďaba fatarfe an unjule-aara.

Jirire á elva na a samiyansaa Dadaamiya

¹⁴ Yá tama dezeņa ba herzhe na, amá keni náwa yá puwakte nalmesheri na wá, ¹⁵ ganakini ma danaaka watsewatse keni, ká naba diyeddiye geni tá njá estara emnde na tá am huđe á há á Dadaamiya. Huđe á há á Dadaamiya ñanna wá, amaana aiklaisiya á Dadaamiya, Dadaamiya na ni anƙwa ba jirire na. Aiklaisiya ñanna wá, á ñaná ba ñane jirire á Dadaamiya, ba seke náza á kawé á bere á ñaná ñane ire á bere na. ¹⁶ Elva na ni a samiyansaa Dadaamiya am nadina á miya na wá, elva a jirire jauje ge duksa na am duniya baďemme, baaka ura á gan jawe ďekideki. Elva ñanna ba Yaisu *Almasiihu: Njane a naba gev urimagwe, a maresaa ba Sheďekwe Cufedďe geni ñane slejirire, malika-aha keni naránna, emnde keni balarsebale waazu-aara am larde-aha gergere, emnde kwakya fatarfe áte ñane am duniya, daaci a eksante ge Dadaamiya á dem samaya, á dem tate na an daradza jipu na.

4*Má herzhapteherzhe zla á duniya, emnde umele tá de yá fetarfíre*

¹ Sheďekwe á Dadaamiya a enndaha ba parakke, geni má herzhapteherzhe zla á duniya wá, emnde umele tá de yá fetarfíre, tá de cena elva á emnde na keďateraakeda shaitaine, tá de ďabete shagerkire na a kwaratersaa shaitaine ge emnde ñanna. ² Emnde a fida ñanna baaka jirire-aatare ďekideki, gaaga shaitaine ervaunđe-aatare, tá de keďaterá ba itare emnde áte unjule a jirire. ³ Ta bantsa emnde ñanna: Ba gá mukse keni shagerka. Zlafe ádaliye, tá anƙwa piyaterante ge emnde geni a zarka náza za-aha umele anƙwa gergere. Amá Dadaamiya a nderaa náza za gergere wá, ba geni tá de záná emnde. Daaci emnde na fatarfe, diyarediye jirire á Dadaamiya wá, ta naba za duksa ñanna, má slafarannaaslafa we-aatare ge Dadaamiya. ⁴ Aďaba baďemme á názu a nderanaa Dadaamiya shagera, baaka una laake am huđe-aara, má mí lyiyaná an slafa we á miya ázeņara. ⁵ Aďaba elva á Dadaamiya, antara maduwa am zhera-aara á ganvege náza za ñanna cufedďe.

Sleslera á Yaisu *Almasiihu an jirire

⁶ Naba kwaratersekwere elva ñanna ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, ká gevge sleslera á Yaisu *Almasiihu á ba an jirire, ká gevge ndzendzedá áte unjule á Dadaamiya, aďaba ñakanaaņa jirire an ervaunđe á ña palle, hyemhye elva-aara am vuwa á ña. ⁷ Yanánka ervaunđe á ña ge narwandza-aha na á melakuka ďekideki áte unjule á Dadaamiya na. Ekka wá, ma vaatara keni emmága ba názena á kataná Dadaamiya an ndzedá á ña baďemme. ⁸ Á ba am duniya na keni, edda una anƙwa á sala vuwa-aara wá, anƙwa nampire-aara cekwaanƙuďi. Amá slewava ge maga názena á kataná Dadaamiya wá, kwakya nampire-aara. Aďaba á ba am duniya na keni diyaadiya ganakini á shansha shifa anjwaslire, diyaadiya geni shifa ñanna á zleka ďekideki. ⁹ Elva ñanna wá, elva a jirire, shagera tá lyeválya emnde an ervaunđe-aatare palle. ¹⁰ Aďaba una ñanna, má anƙwa wava an ndzedá á miya baďemme ge mága slera ñanna, aďaba mi fete tama á miya áte Dadaamiya na anƙwa ba jirire na. Diyamidiya ganakini ba ñane una Sleya emnde baďemme, kwakya-aara ba emnde na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu. ¹¹ Bateránba elva ñanna ge emnde, kwaratersekwere eďfaba-aara keni.

¹² Tsaatse ba dzaņdzaņe, a farakarka uksaņwire aďaba ka egdzere. Ekka wá, gevge gáráva shagera ge emnde a fetarfe baďemme, ma am ndaha elva, ma am zlalava shagera, ma ge waya emnde, ma ge fetaare áte Dadaamiya, ma ge nja cufedďe keni, gevge garává

shagera ge itare. ¹³ Tsaatse ba shagera ge ndahater wakita á Dadaamiya ba kelaazare, ká palaternaapala sera-aara. Kwaratersekware á ba áte una ñanna dem sarte na má danemda ya. ¹⁴ Mañka slera an hakuma na a vaktaa Dadaamiya na an iga á erva. Adaba vacite ñanna nabi-aha á Dadaamiya, ta magaa nabiyire áte ka, emnde a sawari á aiklaisiya keni ta puwakarhe *erva a barka-aatare. ¹⁵ Una ñanna slera á ña, emmága an ervaunde á ña palle, a naranna emnde bademme ganakini ká ankwá wálá á ba de katafke. ¹⁶ Effa hyema áte ire á ña, emmága enjkale am názena ká kwaratersá ka ge emnde na. Yanka una ñanna dekidefeki, naba emmága. Má magakanaamaga una ñanna wá, ká de lyelye shifa á ña, antara emnde na tá cenakvaare elva ñanna keni bademme.

5

Slera á Timaute am aiklaisiya

¹ Emgyegwe a zhele wá, valarka an ndzedá. Ma ankwá názu a guwa ñane keni, ndandaha á ba an enjkale ba seke eddena. Ma dawalaa keni, giyatergiya á ba an enjkale ba seke egdzar mama-aha a ña. ² Ma emgyegwar ñwasha keni, ba seke mama-aha a ña. Máki gyaale-aha, ba seke egdzar mama-aha a ña. Gevge edda á jirire á katafke á gyaale-aha ñanna.

³ Fanufe hyema ge wegwege a mukse na baaka ura-aara ba jirire ge fanu hyema na. ⁴ Má tá ankwá egdzara á wegwege a mukse ñanna bi eggye-aha-ñara wá, kwaratersekware emtsaade ge egdzara ñanna fa zherwe áte emnde-aatare. A faranufe hyema ge emmetare, ba seke una ndza ta fateruwa dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare hyema ge itare an sarte na zlafe ta egdzara mesheshe na. Una ñanna duksa na á kataná Dadaamiya ázetare. ⁵ Wegwege a mukse na baaka ura-aara ba jirire na wá, ñane a fetefa tama-aara á ba áte ndzedá á Dadaamiya palle. Vayi vacika á ñala ba Dadaamiya ge melanumele. ⁶ Amá wegwege a mukse na á maga ba názena á kataná ire-aara na wá, ma zlafe á ba an shifa-aara keni, am ice á Dadaamiya ba seke an emtsa. ⁷ Kwaratersekware elva ñanna, a ñarnaanja ba shagera am ire-aatare, geni ma ware-aatare keni a jerka duksa mándzawe am ñane. ⁸ Zlafe ádaliye: edda una á fateruka hyema ge vara-aha-ñara, sakwa emnde na tá am hude á há-aara ba ge ñane, ñane wá, dzalevdzale áte unñule á Dadaamiya, ñgulme ba edda una dábaka Yaisu *Almasiihu dekidefeki na arge ñane.

⁹ Má ká ankwá farfe zlafe ádaliye ge puwa wegwegwar ñwasha áte nalmesheri geni kwá de melaterumele wá, sey ká puwa ba edda una hyehye iva kul unkwáhe, ámaslán ndza zlalaaka á de gá zhele umele. ¹⁰ Adaliye: máki emnde keni ndza hayaranhaya slera-aara, máki ndza a fateru hyema ge egdzara-aara, ndza a liyiya wayve-aha am mba-aatare an unñule-aara, ndza a baraternaabara sera ge emnde a Dadaamiya, ndza a melaterumele ge emnde na ndza ta shaa zlafa, máki ndza a magaa ba slera á maggwire.

¹¹ Amá wegwege a mukse na zlafe gyaale á mukse wá, puweka zhera-aara, diyanka ambane watse á wáyá de gá zhele zlafe ádaliye, estuwa demda am fida yaike, dzalevdzala áte unñule á Yaisu *Almasiihu. ¹² Daaci estuwa tá de ñezleka am shairiya, adaba badzaranvebadze elva na ndza ta ndaasa ba itare an we-aatare ganakini wayarka an ga zhele mazla-aara na. ¹³ Zlafe ádaliye: Ma de garka ba zhele umele keni, tá de gev masefe-aha, tá de daba sera á wakiya á emnde ge ja daba ba dey. Á tsaaka an masefire, tá de bala paysada, tá de bala ice á dem duksa á emnde, tá de dem am elva-aha á emnde ba dey, tá de maga ba názu zlayeka dekidefeki na. ¹⁴ Adaba una ñanna maa, wegwege a mukse, má ba zlafe gyaale á mukse wá, wayanwaya geni á de ga zhele ádaliye, á de yaya egdzara-aara, á de fanufe hyema ge hude á há-aatare, geni a tateraaka barama ge kelaade-aha á miya ge zlazla zhera á miya. ¹⁵ Adaba tá ankwá emnde umele-aatare, kerten dzalarevdzale áte unñule á Dadaamiya, ta dábete Shaitaine. ¹⁶ Mukse a fetarfe wá, máki jerje wegwege a mukse am dagave á vara-aha-ñara wá, a fanufe hyema ge wegwege a mukse ñanna, a farka gwatame ñanna ge aiklaisiya, geni aiklaisiya wá, á fateru hyema ge wegwegwar ñwasha na baaka emnde-aatare dekidefeki na.

¹⁷ Nazu yá bakaná ya áte emnde á sawari á aiklaisiya wá, má tá ankwá maga slera-aatare an unñule-aara wá, slafawatera we á kure ba kwakya. Baaka deme seke emnde a bala waazu, antara emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde. ¹⁸ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: Ngudawanaanuka *japa ge we á dalau má ankwá á magakurá slera. A ba ñane zlafe ádaliye: Sleslera wá, zlayanzyaya ganakini á zuze mbera-aara. ¹⁹ Má ura a se icar sera ge slesawari á aiklaisiya wá, liyieka elva-aara dekidefeki, sey má jerje seyde-aha buwa bi keye. ²⁰ Ge emnde na tá ankwá maga haypa na wá, naba valaterarvále á katafke á emnde bademme, geni a waterwa lyáwa ge emnde umele.

²¹ Náwa názu yá bakaná ya á katafke á Dadaamiya, antara Yaisu *Almasiihu, antara á katafke á malika-aha na a dzeratersaa ñane na, ñanaña elva ñanna ba shagera am ire á ña: kuveka ice á emnde, eggerka emnde ðekideki. ²² Hadzalka ge puware *erva a barka ge ura geni á maga slera á aiklasiya, amá ká zlazle am gya hala á edda-aara emtsaade. Ekka wá, dauka ka á dem haypa á emnde ðekideki, ettsufa ire á ña am cudëdëre.

²³ Sheka sey ba yawe danñwe mazla-aara, naba kuke egdza mbazla keni cekwaanñudi. Adaba uwe, ba kelaazare ka lapika, á wáká huðe á ña na wá, naba kuke geni ká shansha ñgulumire.

²⁴ Haypa-aha á emnde umele wá, má zlaðe kyarka ba shairiya-aatare keni, diyardiya emnde. Amá náza á emnde umele wá, tá taa diseka, sey tá dise am iga á shairiya. ²⁵ Slera shagera keni ba estuwa, tá anñkwa nanna emnde. Ma naránka áte watsewatsire keni, á de shebeka ðekideki.

6

¹ Una wá, yá baká elva á náve-aha. Baðemme á náve-aha, a faratersarfe ge dada-aha-aatare ba shagera, geni a zlazlarka emnde zhera á Dadaamiya, antara elva-aara na má anñkwa kwaratersá miya ge emnde na. ² Daaci náve-aha na dada-aha-aatare garevge emnde a fetarfe na wá, a baránka am ire-aatare ganakini: ñá gulanaagula fatersarfe, adaba gamiyevge egdzar mama-aha am elva á Yaisu *Almasiihu, mi ba kalkale mazla-aara. Una estuweka. A magarmága slera-aatare, baira a jaranauje ge una werre. Adaba dada-aha-aatare ñanna wá, itare fartarfe á ba an jirire áte Yaisu Almasiihu, daaci náve-aha-aatare keni wayaterwaya ba kwakya. Kwaya ñane duksa na ká baterná ka ge emnde, ká kwaratersekwere emmága-aara keni.

Berbire a jirire

³ Má anñkwa ura á kwaraterse elva umele tsekemme ge emnde, d'abaaka jirire á elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na mí kwaratersá miya ge emnde na wá, ⁴ edda-aara ðaaka duksa na a disaa ñane, á gálá ire ba dey, a dise ba gá jawe antara dzágwa elva an emnde. Jeba á emnde ñanna wá, baðemme á emnde tá anñkwa cenatercena na, itare keni tá kátá gev ba seke itare. Ta gá jawe, tá zlazla emnde, tá dzamaterve duksa shagerka ge ukfe-aha-aatare. ⁵ Jeba á emnde ñanna wá, gá jáwe á zleka ázetare ðekideki, adaba shagerka enkale-aatare, diyarka jirire. Itare, tá kurken má daremda am elva á Dadaamiya wá, watse tá geva emnde a berba.

⁶ Ge jirire wá, má dakemda am elva á Dadaamiya wá, gakevge sleberba ba jirire. Amá wá, sey máki ká anñkwa á higa arge una anñkwa am erva á ña na. ⁷ Mi sem duniya an erva dey, mí de eptsá keni á ba an erva dey. ⁸ Daaci má shamiyansha kacakaca-aha á miya antara náza za wá, higaumihiga arge una ñanna. ⁹ Amá emnde na tá anñkwa á kuma berbire na wá, tá átire á wáyá duksa na ni á badza emnde ba ðekideki na. Tá anñkwa mbedá á dem bada á shaitaine, ta ba seke emnde na ni ta fem sera-aatare am zlegde. Tá de keðanaakeda shifa-aatare ba ðekideki. ¹⁰ Wáyá á shunju wá, baðemme á haypa-aha á ba am huðe-aara. Emnde umele, dzalarevdzale áte unñule á Dadaamiya adaba ba wáyá á shunju ñanna. Ta naba yaa fetarfire ba ðekideki, kina keni njaaka ervaunje-aatare ðekideki.

Sawari-aha umele am halavuwa á elva

¹¹ Timaute, ekka wá, ka ura á Dadaamiya, ettsufa ire á ña, ganávteka ge duksa ñanna ðekideki. Gevge slejirire á katafke á Dadaamiya, ká maga ba názena á kataná ñane, ekhyanaaka fetarfire á ña, antara wáyáva á ña, ira farvaunje á ña. Gevge ura kemaare áza emnde. ¹² Tsaatse ba shagera áte unñule á Dadaamiya, geni ká shánsha shifa na á zleka ðekideki a ðaaká Dadaamiya ge ñane na. Adaba una ñanna ka magaa seyðire á katafke á emnde kwakya áte elva na ka fetaara ka átekwa na. ¹³ Yá ndaaka adaba Dadaamiya na a femaa ñane shifa am duksa baðemme na, antara adaba Yaisu *Almasiihu na a magaa seyðire á katafke á sleksu *Pilaatu na. ¹⁴ Effa hyema am názena a ndaaka Dadaamiya, emmága an ervaunje á ña palle. Ettsufu ire á ña, a jerka duksa mándzawe áte ka. Njinja á ba áte una ñanna dem vacite na á de saasa Yaakadada Yaisu Almasiihu. ¹⁵ Á de sawa ñane vacite na má bánba Dadaamiya Saksage, ba ñane palle una Dadaamiya, ba ñane palle una edda á barka, Slekse arge slekse-aha, Yaakadada á male-aha baðemme na. ¹⁶ Ba ñane palle una á njá an shifa dem ba ge ðekideki. Anñkwa á njá am tate á parakkire na ðaaka sleganavtege ðekideki na. Baaka ura a naa Dadaamiya. Zlaðe áðaliye ðaaka edda una á de nanna. Yaikkire antara hakuma wá, ba náza-aara palle dem ba ge ðekideki. *Aamin.

¹⁷ Náwa názu ká baterán ge emnde a berba: ma garevge emnde a berba am duniya na keni, a magarka kuravire, a farka tama-aatare keni áte berbire. Adaba diyarka laukte na ni watse á zlala nalmáne nanna am erva-aatare. Itare keni a farfa tama-aatare á ba áte ndzedá á Dadaamiya na á vamiá nane duksa bademme, ganakini mí njinja an higa na. ¹⁸ Bateranba geni a magarmága maggwire ba kwakya an berbire-aatare, a magarmaga shagerire. A magarka wadahiré, a varartereva duksa-aatare ge emnde keni. ¹⁹ Má tá ankwá maganá áte una nanna wá, tá ankwá jahaná nalmane á jirire na á zleka dekidéki na ge ire-aatare, tá de shansha shifa a jirire keni.

²⁰ Ekka Timaute wá, effa hyema am slera na a fakaara Dadaamiya na. Gateravteka ge emnde na wayarwaya bedá nara ba dey, antara mága duksa na á zlaaveka an elva á Dadaamiya dekidéki na. Emnde nanna ta bantsa itare ta emnde a diya, amá diya-aatare nanna gevka diya jirire dekidéki. ²¹ Ya ndaanaa adaba uwe estuwa? Adaba ndza ta bantsa emnde umele ba estuwa ganakini ta emnde a diya; cekwaanjudí wá, ta naba yaa fetarfire ba dekidéki.

A magakuránmaga Dadaamiya ngurna-aara.

Buwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá ankwá á puwetá ba iya Paul, ya slebelá á Yaisu *Almasiihu. Ya slebela áte namaari á Dadaamiya geni yá bálá elva á shifa na a baa Dadaamiya á vaterteva ge emnde na má garevge palle antara Yaisu Almasiihu na. ² Yá puwakte ge ekka wakita na Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu na. A magarakanaamaga tara Eddemiya Dadaamiya, antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ngurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Paul ankwá á fanem ndzedá am vuwa ge Timaute

³ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya adaba ka. Ba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera an shaigerire á ervaunđe-aaruwa ba seke názá á eggye-aha-aaruwa werre na. Vayi vacika, ba kelaa má yá ankwá á maga maduwa wá, yá ankwá á yehaka-yeha ekka keni am hufde-aara. ⁴ Am sarte na ya zlalá ázekure, ekka ndza ka kyuwa á ba an yáwe á kyuwa, una nanna zlafe ankwá am ire-aaruwa. Wayanwáyá an ervaunđe-aaruwa bademme, ganakini yá puwetepuwa ice-aaruwa áte ka, á naatenáhá ervaunđe-aaruwa an higa. ⁵ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya á ba ya na wá, adaba diyandiya ganakini faktarfe áte Yaisu *Almasiihu ba jire. Fetarfire á nã ba seke názá á mama-aha á nã tara Luwiz, antara emmena Aiwnike. Kina wá, diyandiya ganakini fetarfire á nã keni ba seke náza-aatare.

⁶ Adaba fetarfire á nã nanna wá, yá ankwá á yehakanteyeha zlafe adaliye hákuma na a vaktaa Dadaamiya ge mága slera-aara am sarte na ya puwakar *erva a barka-aaruwa na. Emmága slera an hákuma nanna, ⁷ gazleka dekideki. Adaba Dadaamiya vamiteka shedekwe na á puwaná vuwa ge ura, amá Shedekwe na ni á vante dzanđzanjire ge ura, á vante wáyávire ge ura, ira enkale ganakini mi nanaana vuwa á miya.

⁸ Adaba una nanna, manka lyawa dekideki ge mága seydire á Yaakadada á miya. Ma iya na náwa yá am dangay adaba nane na keni, manka lyawa ge ba diyakidiyire. Naba eksarekse ba seke náza-aaruwa, zladá na má á fakaara Dadaamiya adaba slera á labare á higa. Emmága una nanna an hákuma na a vaktaa Dadaamiya na. ⁹ Dadaamiya wá, a dhamitaa ba nane, a lyamisaa nane geni mi gevge emnde-aara. A magamiyaa una nanna adaba shagerire á slera á miya ka, a magamiyaa ba ngurna-aara, a wayetaa ba ervaunđe-aara. A magamiyaa ngurna nanna kwaye am fakta á duksa bademme á kya erva an Yaisu *Almasiihu. ¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya marsemare ngurna-aara nanna ba parakke mazla-aara an sawa á Yaisu Almasiihu Sleyamilya. A se kefanaa nane hákuma á emtsa, a marese ganakini má lyamivalya labare á higa wá, mi shansha shifa na á zleka na.

¹¹ Iya wá, Dadaamiya a give slebela á Yaisu Almasiihu nanna deme, geni yá balaterá labare á higa nanna ge emnde, antara geni yá kwaratersekwáre. ¹² Kina yá am zladá adaba ba una nanna. Amá baaka lámbe-aaruwa dekideki, adaba diyandiya edda una ya fetaara ya áte nane. Baaka shaige-aaruwa dekideki, diyandiya ganakini nane á dzegwándzegwa fanu hyema ge duksa nanna a yinaa am erva na, dem vaci zla á duniya. ¹³ Ekka keni ndaaternda ka ba elva á jirire na ya ndakndaa na ge emnde an wáyávire, ká ámbera á fetarfe am ervaunđe á nã. Hákuma á emmága una nanna wá, mi shanaa á ba áza Yaisu Almasiihu. ¹⁴ Fanufe hyema ba shagera ge labare á higa na Dadaamiya a yanaa am erva á nã na. Fanufe hyema an hákuma na a vaktaa Shedekwe Cufedde na ankwá á njá am miya na.

¹⁵ Bademme á emnde á Dadaamiya na tá am haha á Aziya yariyaaya, diyakdiya ba ka keni una nanna. Antara ba tara Figailus antara Hairmauzhaine keni tá á ba am emnde nanna. ¹⁶ Amá Aunaizifaur wá, yá ankwá á yekanu barka á Yaakadada ge nane, antara emnde na tá am hufe á há-aara bademme. Adaba nane a ekhyiyaa ervaunđe ba kelaazare, magaaka lyawa dekideki ge ndavindáva, yá am dangay tsa. ¹⁷ Am sarte na samsa nane á sem Rauma, a tatayiyyaa an enkale-aara bademme, a naba se beribera am tate na yá amkwa. ¹⁸ Nane keni a yánka Yaakadada. Kwakyire á slera na a maginaa nane am Aifaisus wá, ba ka keni diyakdiya. Sey watse á pelansepela Yaakadada vaci tsafaya.

2

Sawji á Yaisu *Almasiihu an jirire

¹ Daaci ekka wá, eccena názena yá bakaná ya egdza-aaruwa: Yányá a ndzedaktendzedá ba Yaisu *Almasiihu an ngurna na a magaminaa njane adaba gamiyevge palle antara njane na. ² Elva na ka cenanaa ázerwa, ya balanaa á katafke á zlamaakelaawa na wá, ekka keni vaterteva ge emnde a jirire na ni watse tá dzegwándzegwa kwaraterse ge emnde umele keni.

³ Zlada na má a fakaara Dadaamiya adaba zhera á Yaisu Almasiihu wá, naba ekserekse, gevge sawji á jirire, sawji á Yaisu Almasiihu. ⁴ Sawji á jirire wá, má á kátá háyá áza male-aatare, á duka á dem elva á emnde a ekse dekideki. ⁵ Ba duksa palle ge emnde a zhagade ganakini á de icaná ware ire. Diyeddiye geni máki edda-aara magaaka názena ta kwaratersekware ge maganaa am zhagade-aatare, njane á shánka duksa na ni tá vaterte ge emnde na ta icanaa itare ire. ⁶ Zlabe adaliye, sleherda na ni ankwá á herdaná fe ge zanwe-aara wá, zlaya á lyevaalya ba njane zunjwe dza á ngedepa-aara am duksa na ta halanaa am fe njanna. ⁷ Eppuwa sawari am ire á njá áte elva-aha njanna ya tsakanaa ya na, a melakumela Yaakadada am hufe-aara ganakini ká diyeddiye bademme.

⁸ Yeheteyeha Yaisu *Almasiihu na a naba tsetaa am faya, njane ndza wulfé á *Dawuda na. Kwaya njane názu ni ya beranaa ya am labaré á higa na yá ankwá balaná ya na. ⁹ Yá ankwá shá zlada kina, náwa ta se ngudiyaa am dangay keni, adaba ba una njanna palle. Ta give ba seke ya gu duksa mándzawe. Amá ta dzegwánka nguda elva á Dadaamiya, njane á zlala á ba á de katafke. ¹⁰ Adaba una njanna, ma vaatara keni yá báshá ba zlada njanna. Yá bashaná adaba emnde na tá an dzera áza Dadaamiya na, geni itare keni a sharánsha lya shifa-aatare áza Yaisu Almasiihu, a sharánsha de nja antara njane am yaikkire-aara. ¹¹ Náwa elva a jirire zlabe adaliye yá bakaná ya:

Máki emtsamimtsa kerde antara njane, ge tse keni, watse mí tsetse zlabe adaliye an shifa antara njane.

¹² Máki mí basha zlada wá, watse mí de nja ba kerde am yaikkire-aara keni. Amá máki yaminaaya njane wá, njane keni watse á de yamiyaaya.

¹³ Ma mí eptsantaa miya elva ge daba njane keni, njane á eptseka elva-aara na a ndasaa áte miya na dekideki, njane á taa badzanveka elva-aara.

Sleslera na shagera zlááva-aara

¹⁴ Yehateranteyeha elva-aha njanna ya bakanaa ya na ge emnde a fetarfe, faterfa magiya ba shagera á katafke á Dadaamiya, geni a magarka gájáwe am elva. Adaba gájáwe wá, á melanuka ge ura dekideki, baira á badza emnde a eccena-aara. ¹⁵ Ekka wá, tsaatse ba shagera áte una á kataná Dadaamiya. Gevge sleslera á jirire na á manjka zherwe am slera-aha dekideki na. Bateránba elva a jirire na ge emnde an unjule-aara. ¹⁶ Amá gájáwe wá, ekka feka we á njá á dem hufe-aara, adaba baaka nampire-aara, wayaaka Dadaamiya. Emnde a mága una njanna ta far ba bádza an Dadaamiya. ¹⁷ Itare ka palle, elva-aatare njanna á far ba za slede, ba seke wige na ankwá á hwiya na. Tara Himainaiyus, antara Filaiustus wá, tá ankwá am emnde njanna. ¹⁸ Itare wá, jaraaveje áte unjule á jirire. Adaba ta bántsa itare baaka tse á emnde am faya mazla-aara, dedda zamane-aara. Daaci emnde umele yaránya unjule á Dadaamiya adaba lámare-aatare. ¹⁹ Amá jirire á Dadaamiya wá, njaanja degdege ba seke ekte á bere na ni an mága shagera na, baaka gevjawa-aara. Ta puwetaa áte ekte á bere njanna, a ba itare: Yaakadada diyaadiya emnde-aara. Ta puwete zlabe adaliye, a ba itare: Ma a ndasaa ware parakke ganakini njane wá, átuge Yaakadada, a manjka mandzawire mazla-aara.

²⁰ Am mba á emnde a berba wá, ankwá kazlaña gergere: Gahe-aha gergere antara tasa-aha gergere. Kazlaña njanna wá, umele ta maganaa an dindar antara lipela, amá umele-aha-aara wá, ta maganaa á ba an haha, antara náfa. Mága slera an kazlaña njanna keni gergere bademme. Kazlaña na an dárádza na, tá maga slera na an dárádza na an njane. Amá kazlaña na cekwa dárádza-aara na wá, tá maga slera na cekwa dárádza-aara keni an njane. ²¹ Ba duksa palle ge miya keni. Edda una an bara ervaunje-aara, njane cufedde am shagerkire njanna yá ankwá á ndahaná ya na wá, njane an fa giraara áza Dadaamiya ba seke kazlaña na an dárádza na, ge maganaa slera á jirire ma vaatara keni. Adaba njane a yanaa ire-aara bademme ge Yaakadada-aara.

²² Adaba una njanna, ekka wá, kumeka názena tá kumaná dawale-aha umele an ervaunje-aatare bademme na, njeka antara jeba á emnde njanna dekideki. Ekka wá, emmága ba jirire an ervaunje á njá palle, fetarfe an ervaunje á njá palle, emmága wáyávire, njawinja lapiya antara emnde na an bára ervaunje-aatare, tá ankwá á njala Yaakadada. ²³ Amá máki tá gá jawe am fida ba dey emnde, bí tá gá jawe arge náza

laakire ba dey, duka á dem huŋe-aara ɔ́kidiŋeki. Aɔ́baba diyakdiya geni á sa ba ɔ́gala. ²⁴ Sleslera á Yaakadada wá, á zlayánka ɔ́gala. Nane wá, shagera a gevge slefaterá ervaunɔ́ŋde ge emnde baɔ́emme, slekwaraterse duksa an unɔ́nɔ́le-aara, slekemaare áza emnde baɔ́emme. ²⁵ Nane wá, a kwaratersekware duksa an shagerire á ervaunɔ́ŋde ge emnde na tá nyanya elva-aara na keni, ámbane watse Dadaamiya á magateránmaga nɔ́gurna, tá de diyeddiye jirire, tá de maga tuba. ²⁶ Daaci estuwa, watse tá diyeddiye názu am shifa-aatare, watse tá sesse am zlegde na a tsagwadatervaa Shaitaine, ma uwe keni tá maganá á ba áte náza-aara na.

3

Názu watse á magava má herzhaptheherzhe zla á duniya

¹ Diyeddiye ganakini má herzhaptheherzhe zla á duniya wá, watse anɔ́kwa sarte-aha na ni zlazlaɔ́a jipu na. ² Aɔ́baba baɔ́emme á emnde, ma ware keni watse á ɔ́zámá ba ire-aara palle, emnde tá de gevá emnde a wáyá shunɔ́gu an ervaunɔ́ŋde-aatare baɔ́emme, tá de maga ba kurávire antara gálá ire, tá de valya elva mándzawe áte Dadaamiya, tá de fatersarka ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare ɔ́kidiŋeki. Ma tá melaterumele emnde umele keni, tá de slafateránka we, tá de feka zherwe áte názu am dalbe á Dadaamiya ɔ́kidiŋeki. ³ Emnde tá de gevá mándzawe-aha á ba am huŋe á há-aatare keni, watse ɔ́aaka zezarziŋe ázetare ɔ́kidiŋeki, tá de valya ba elva mándzawe, watse slera-aatare ba ɔ́gala. Emnde tá de tsufeteka we-aatare ɔ́kidiŋeki, ervaunɔ́ŋde-aatare á de yanaaya jirire ba ɔ́kidiŋeki. ⁴ Zlaɔ́be ádalaye, emnde tá de ndaha ba elva á fitenire áte ura, tá de dzameka názu á katafke watse á saterná mága-aatare nanna, itare tá de gálá ba ire, tá de ɔ́baba ba emtakire á duniya arge ɔ́baba Dadaamiya. ⁵ Jeba á emnde nanna wá, watse ta ba seke emnde á Dadaamiya ɔ́eme, amá wá, eksaranteka hákuma-aara ganakini á gatervege emnde-aara á ba an jirire. Ekka wá, njauka antara jeba á emnde nanna ɔ́kidiŋeki.

⁶ Jeba á emnde nanna wá, ba kina keni emnde umele-aatare tá ámberá á ba nɔ́gyangye á dem huŋe á há á emnde an nasherire, tá de zlerma nɔ́washa na tsemarka ire-aatare na, ganakini tá lyevaalya elva-aatare, tá maga ba názena á kataná ire-aatare na, tá tegaavka an haypa ɔ́kidiŋeki. ⁷ Nɔ́washa nanna keni ba kelaazare tá tsaha ba duksa tsa, amá tá cenvaaka jirire á Dadaamiya ɔ́kidiŋeki. ⁸ Emnde a de zlerma nɔ́washa nanna wá, ta yanaa á ba an ervaŋva jirire á Dadaamiya ba seke náza tara Yannais antara Yambairais na ndza ta yaa elva á Muusa werre na. Emnde nanna badzavbadze enkale-aatare, tá fetarka an unɔ́nɔ́le-aara ɔ́kidiŋeki. ⁹ Amá watse tá zlaŋeka á de katafke an slera-aatare nanna, aɔ́baba watse kwakya emnde na tá de diyeddiye nɔ́gudiyire na tá maganá itare, ba seke una ndza ta disaa emndu werre náza á tara Yannais, antara Yambairais na.

Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka

¹⁰ Amá ekka wá, diyakdiya názu yá anɔ́kwa á kwaratersa ya ge emnde, ba palle keni á keɔ́ɔ́akarka ɔ́kidiŋeki. Zlalava-aaruwa, názu yá kwamaná ya am slera-aaruwa, fetarfire-aaruwa an Dadaamiya, farvaunɔ́ŋde-aaruwa, wáyáva-aaruwa, ira dzaɔ́nɔ́zanjire-aaruwa am elva á Dadaamiya, baɔ́emme diyakdiya. ¹¹ Zlaɔ́be ádalaye, ekka diyakdiya palasa na ta magiyaa emnde, antara zlaɔ́fa-aha-aaruwa umele am Antakiya, antara am Ikauniya, ira am Listira. Ma nanánna zlaɔ́fa keni, enɔ́zlisenzle Yaakadada am zlaɔ́fa-aha nanna baɔ́emme. ¹² Deme keni wá, emnde na ni garevge palle antara Yaisu *Almasiihu tá kátá njá áte una á kataná Dadaamiya wá, itare tá nanna palasa áza emnde. ¹³ Amá emnde a mándzawe antara nɔ́gudí-aha nanna wá, ɔ́aaka tsemartse-aatare ɔ́kidiŋeki, zlalava-aatare á de far ba báɔ́za, aɔ́baba á keɔ́ɔ́aterá shaitaine, lauktu itare keni tá de keɔ́ɔ́a emnde umele nanna.

¹⁴ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, ka lyevaa an ervaunɔ́ŋde á nna palle na. Aɔ́baba diyakaterdiya emnde na ni ta kwaraksekware na, diyakdiya ganakini ta kwaraksaa á ba an ervaunɔ́ŋde-aatare palle. ¹⁵ Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, aɔ́baba ka waltaa á ba an diya názu am wakita á Dadaamiya. Daaci wakita nanna á dzegwándzegwa vakte enkale ge ɔ́baba unɔ́nɔ́le a lya, ganakini a lyaakalya Dadaamiya aɔ́baba fetarfire á nna áte Yaisu *Almasiihu. ¹⁶ Baɔ́emme á duksa na ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya na wá, a baternaa ba nane an hákuma á Shedeke-aara ge emnde nanna. Á kwaramisá ba wakita nanna jirire á Dadaamiya, á maraná nane haypa-aha á miya, á tsamimare ba nane am báɔ́za-aha á miya, á kwaramisá nane zlálaɔ́va a jirire na á kataná Dadaamiya. ¹⁷ Baɔ́emme á una nanna wá, ba ganakini ura á Dadaamiya wá, a jerka duksa mándzawe áte nane. Ma vaatara keni nane wá, á njá á ba am niya á mága duksa shagera.

4

¹ Náwa názu yá ndaaka ya adaba Dadaamiya, antara adaba Yaisu *Almasiihu na watse á kyaná ñane shairiya á emnde a faya, antara náza á emnde na tá an shifa bademme na. Yaisu wá, ba jirire watse á sawa, á se maga sleksire-aara. Yá anjwa á ndaaka adaba una ñanna: ² Ekka wá, ndaternda ka ba elva á Dadaamiya ge emnde an ndzedá á ña bademme, a kezlaranika elva á ña dekideki. Wayarwáyá an wayarka keni naba ndaterndaa ka, marateránmára haypa-aha-aatare ba parakke, valaterarvale ba shagera, fateremfa ndzedá am vuwa, kwaratersekwáre duksa á ba an farvaunđe. ³ Emmága una ñanna. Adaba anjwa á sawa sarte na ni watse emnde tá ceneka jirire na tá de kwaratersekwáre dekideki. Watse hyema-aatare á kátá cena ba shagerkire na tá kataná itare, daaci watse tá jáháva á ba á deza malum-aha á fida na tá kwaraterse ba názena emtake am hyema-aatare na. Malum-aha ñanna keni watse ta vayye jipu. ⁴ Watse emnde tá ceneka jirire mazla-aara, watse tá jáháva á ba áza emnde a bálá fida ñanna. Una ñanna názena tá de fa hyema emnde ge eccena-aara. ⁵ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte slera á ña, ebbálá labáre á higa. Gevge slefarvaunđe am zladá, maganaamaga slera na a fakaara Dadaamiya bademme.

⁶ Náza-aaruwa wá, yá haraaka kwakya mazla-aara, zlauzla sarte-aaruwa, yá de gevá ba seke sadake na tá vante ge Dadaamiya na. ⁷ Iya zlanuzle am wáva-aaruwa á ba an unjule-aara am slera á Yaisu *Almasiihu. Maganaamaga názena a fiyaara Dadaamiya, ganevge ba seke edda una ni a icanaa ñane ire am zhagade, ganakini watse á de icaná ware ire. Kezlananveka fetarfire-aaruwa áte názena mi fetaare átekwa. ⁸ Kina wá, tá anjwa ufiyá an ladá na tá de tegater ge emnde a jirire vaci shairiya. Ladá ñanna á de vitá ba Yaakadada an erva-aara, ñane edda á shairiya á jirire. Á de vite ge iya ka palle, amá ge emnde na ni wayaawáyá ervaunđe-aatare an sawa-aara bademme.

Ba Yaakadada palle una anjwa antara Paul

⁹ Emmága watsewatsire se beribera áhuna, shekwaaka dekideki. ¹⁰ Yiyaaya Daimas zlazlálá á dem Taisalauniki, adaba ñane a hayaa ba duniya na. Kairaiskais wá, ñane a dem Galatiya. Titus a dem Dalmatiya. ¹¹ A juwa ba Lukas palle ázerwa. Má ká sawa ñanna wá, siyánsa Markus am erva, adaba ñane á meliyumele jipu am slera-aaruwa. ¹² Tikikus wá, ñane ya belanaa ba iya á dem Aifaisus. ¹³ Má ká sawa wá, dedde á kya Terawwas, lyivaalya nangyuwe á ekhye-aaruwa ya yanaa am mba á Karpus, haliyantehálá antara wakita-aha-aaruwa keni anjwa ya yanaa áhuwa. Wakita-aha ñanna, kwakya-aara yá kátá ba una-aha na ta maganaa an gwagwa na.

¹⁴ Alaikzandere edda á egzla wá, magiyánmaga emtanjire kwakya. Duksa na a magitaa ñane na wá, sey á de kyaná ba Dadaamiya shairiya-aara. ¹⁵ Ettsufa ire á ña. Ekka keni á de magaktemága ba estuwa. Adaba ñane yanaaya ervaunđe-aara elva na mi kwaratersaa miya ge emnde na.

¹⁶ Vacite na ta di ge zunjwire á de katafke á shairiya ganakini yá ndaasende jirire-aaruwa wá, palle á ura a tsifetse baaka dekideki, bademme á emnde yariyaaya. A dateránda Dadaamiya gabera. ¹⁷ Amá wá, ndza anjwa Yaakadada antara ya, a vitaa ñane ndzedá. An ndzedá na a vitaa ñane, ya magaa waazu á elva-aara bademme á dem hyema á emnde a larde gergere. Enjlisenjzla Yaakadada am mbuwe á ervare. ¹⁸ Baaka shaige-aaruwa dekideki, ma am lámare-ara keni á de nejlisenjzla Yaakadada, á diyaada ba lapilayye á dem zlanna-aara am samaya. Yaikkire ba náza-aara palle, dem ba ge dekideki. *Aamin.

Paul anjwa á gater use-aara ge emnde umele keni

¹⁹ Gaterga use-aaruwa ge tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ira emnde á Aunaizifaur. ²⁰ Airastus, ñane anjwa am Kaurintus duksa-aara. Tauraufimus wá, ya yanaa am Milaitus adaba á wáná vuwa-aara.

²¹ Emmága watsewatsire ganakini ká saasa á sehuna lauktu á sawa sarte á ekhye.

Tá anjwa á gak use-aatare tara Aiwbulus, Pudais, Linus, Kalawdiya, antara egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá áhuna bademme. ²² A njiinja Yaakadada antara ka. A magakuránmaga Dadaamiya ñgurna ma ge ware á kure keni bademme.

Wakita na a puwantaa Paul ge TITUS

Ga use á Paul ge Titus

¹ Wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, ya nave á Dadaamiya, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Slera-aaruwa wá, ya se melateru ge emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na, geni tá de fetarfe áte ñane, ira tá diyeddiye zlaɓe jirire-aara. Jirire-aara ñanna maa, á fa ura áte unɗjule á Dadaamiya. ² Ate unɗjule á Dadaamiya ñanna maa, emnde ta naba diyeddiye geni sharansha shifa na á zleka na. Adaba Dadaamiya wá, ñane á iceka fida deƙidɓeki, ndza a ngudateraa namána-aara ge emnde, kwaye am fakte á duksa baɗemme, geni tá de shá shifa ñanna. ³ Ba samsa sarte na ndza a fanaa ñane na wá, a naba jesarehe ge shifa ñanna am elva-aara na tá anƙwa balaná emnde-aara na. Ge iya keni a fiyaare ba Dadaamiya na Slelyamilya na slera á de balatera elva ñanna ge emnde umele keni.

⁴ Yá anƙwa puwakta ge ekka Titus, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba má áte barama palle am elva á Yaisu *Almasiihu. Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu Slelyamilya, a magarakanaamaga ngurna, a varakteva hairire.

Slera á Titus am larde á Kairaita

⁵ Ndza ya yakaa am Kairaita geni ká tsatsanaatsatse názena ndza jauje na, ira ká ɓazlaterɓázla male-aha á aiklaisiya am ekse-aha baɗemme ba seke una ya ndakndaa na. ⁶ Má ká fá ura am malire á aiklaisiya wá, sey ká fa edda una ɓaaka duksa mándzawe am ñane, zhele á mukse palle, egdzara-aara keni fartarfe áte Yaisu *Almasiihu, shagera zlalava-aatare keni. Daaci emnde tá taa shánka duksa mándzawe áte itare, tá anƙwa nanna geni egdzara ñanna tá anƙwa fansarfe ge eddetare. ⁷ Male am aiklaisiya wá, ñane sleslera á Dadaamiya. Adaba una ñanna, sey ká fá ba edda una ɓaaka duksa mándzawe áte ñane. Á taa gevka an edda una á kátá gálá, bi slervauɗfe, bi slembazla, bi sledágala an emnde, bi sletataya nalmane an zlerma. ⁸ Sey edda una á liyya wayve-aha-aara an higa, á kátá mága ba shagerire. Adaliye, sey slenƙale antara slejirire, slecufedɗe, á ñanaaɗa vuwa-aara. ⁹ Male á aiklaisiya wá, sey edda una ñanaaɗa jirire á elva á Dadaamiya na má anƙwa kwaratersá miya ge emnde na. Daaci ñane keni á dzegwándzegwa vaterte ndzedá ge emnde umele keni an elva ñanna, á naba dzegwándzegwa ndaterndaha ba parakke haypa-aatare ge emnde na kwalarevkwale jirire á Dadaamiya na keni.

¹⁰ Bazlaterɓazla á ba áte una yá anƙwa ndakndaa na, adaba tá vayye jipu emnde na degdege ire-aatare, tá tsáká ba elva na ɓaaka sera-aara deƙideki na, tá keɗa ba emnde an ñane. Jeba á emnde ñanna vayya ba Yahudiya-aha na ta bantsa itare: sey emnde tá demda am shedekwe na. ¹¹ Daaci male-aha á aiklaisiya-aha wá, sey tá ndaternda ba parakke ge Yahudiya-aha ñanna geni a ɗarufe we-aatare ba tseriyye, adaba tá wsha emnde kwakya am mba-aha-aatare an elva-aha-aatare ñanna. Elva na tá anƙwa kwaratersá itare ge emnde na wá, una zlayeka deƙideki, tá zlerma ba shungu an ñane. ¹² Ndza anƙwa ura Kairaita umele nabi wá, ba ñane keni a ba ñane: Emnde a Kairaita tá njá á maga ba fida, ta ba seke dabba-aha an mandzawire, ta emnde a masefe zlaɓe ádaliye, ɓaaka nampire-aatare deƙideki, slera-aatare ba huɗe. ¹³ Elva a nabi ñanna wá, ba jirire. Daaci ekka wá, valaterarvala ba shagera ge jeba á Kairaita-aha ñanna, lauktu itare keni tá de ɗaba Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁴ Belaternaaka una sey ba ka ndaterndaha geni á ɗabarka elva á eggye-aha á Yahudiya-aha antara naɗe-aha á emnde na tá ɗabeka jirire á Dadaamiya na. ¹⁵ Emnde na dzayye ervaunɗe-aatare á katafke á Dadaamiya wá, ma jeba-ara keni, tá slaslanu ba ge cufedɗire. Amá emnde na fartareka áte Dadaamiya wá, ervaunɗe-aatare danɗwe, ma jeba-ara keni itare tá slaslanu ba ge danɗwire. Baɗemme á názena tá slaslana itare am ervaunɗe-aatare, antara názena tá maganá itare, duksa á zherwe baɗemme, amá ɓaaka lambe-aatare ge itare. ¹⁶ A ba itare ta emnde á Dadaamiya, amá názena tá maganá itare wá, shagerka deƙideki. Daaci tá dise á ba áte una ñanna emnde geni itare ɗabarka Dadaamiya. Adaba tá fansareka deƙideki ge ñane, ta kelaade-aha jipu am ice-aara, tá taa maganaaka duksa shagera.

2

Náwa tá ɗabaná estuwa emnde unɗjule á Dadaamiya

¹ Amá Titus ekka wá, kwaratersekwáre ka ba jirire á Dadaamiya ge emnde. ² Báteránba ge emgyegwar zála geni a garevge emnde a enjkale, a magarmága duksa á ba áte unjule-aara, a kwararukwáre vuwa-aatare am duksa baďemme, a garevge emnde a wáyáva, emnde a farvaunďe antara emnde a fetarfe. ³ Ba estuwa ge emgyegwar njwasha keni, naba ndaternda ka geni a magarmága názena á kataná Dadaamiya. A Ɣalarka paysaďa, a garevka emnde a mbazla, amá a kwararatersekwáre zlaláva na shagera ge emnde umele keni. ⁴ Má emgyegwar njwasha tá nja estuwa, njwasha umele keni tá de tsahese áte itare geni tá wayaná estara emnde zala-aha-aatare, ira egdzara-aatare. ⁵ ZlaƔe ádalíye tá de tsahese mága enjkale á jirire am duksa baďemme, tá de dzegwándzegwa ná vuwa-aatare, tá de gev njwasha jirire am huďe á há-aatare, tá de fatersare ge zala-aha-aatare. Daaci má zlalava-aatare gevge estuwa, emnde keni tá de ndaaka elva mándzawe áte elva á Dadaamiya.

⁶ Ba estuwa ge dawalaa keni, naba ndaternda geni a garevge emnde a enjkale am duksa baďemme. ⁷ Ekka keni sey ká maga ba duksa na ni watse shagera na, lauktu dawalaa umele keni tá de Ɣaba ba sera á Ɣa. Máki ká anƔwa kwaraterse duksa, kwaratersekwáre á ba an jirire, an enjkale á Ɣa baďemme. ⁸ Kwaratersekwáre jirire á Dadaamiya ge emnde, áte una ni Ɣaaka ura á de epsawa elva á Ɣa Ɣanna, daaci emnde na tá kátá nyanya elva á Ɣa na keni, tá de háslá ba itare, aďaba tá de shanka duksa mándzawe áte miya.

⁹ Ba estuwa ge nave-aha keni, naba ndaternda geni a faratersarfe ba kelaazare ge dada-aha-aatare, a magarateránmaga názena tá kataná itare na, a kwalarevka elva-aatare Ɣekíďeki. ¹⁰ A ilarka egdzar duksa-aha-aatare. Arge una Ɣanna wá, itare a magarmága ba slera-aatare, daaci tá de dise áte una Ɣanna dada-aha-aatare geni dzayye ervaunďe-aatare. Má tá nja estuwa, emnde tá de fa zherwe áte elva á Dadaamiya Slelyamílya na má anƔwa ndaná miya na.

¹¹ Shagera emnde a fetarfe tá njá áte una yá anƔwa ndakndaha na, aďaba Dadaamiya keni marsemare ngurna-aara áte ice á emnde baďemme, geni Ɣane wayaawaya á lyamiyaalya. ¹² Dadaamiya a magamiyaa ngurna estuwa na wá, daaci aďaba ngurna Ɣanna wá, má dzegwándzegwa yá mága názu wayaaka Ɣane, ira shagerkire na á kataná ervaunďe á emnde am duniya. Am zamane á miya kina na wá, gaumiyevge emnde a enjkale, emnde a jirire, emnde a mága namaari á Dadaamiya. ¹³ Magaumimága una, ge páká háre yaikke na má tamáná miya ge de higa am huďe-aara na. Amaana: Vaci sleksire á Dadaamiya, vaci sawa á Yaisu *Almasiihu na Slelyamílya. ¹⁴ Ɣane a naba emtsehe aďaba miya, geni a varamisevare am haypa á miya baďemme, geni a gamiyevge emnde cuďeďe á katafke-aara, mí higa ge mága shagerire.

¹⁵ Kwaye Ɣane duksa na ká de kwaratersá ka ge emnde. Adaliye: fateremfa ndzeďa am vuwa ge emnde na tá anƔwa cenakvaara elva na, naba valaterarvala ge emnde na tá cenka elva á Ɣa na keni. Má ká ndaha elva, ndaterndaha á ba an hakuma, a epsawaranƔa Ɣekíďeki.

3

Zlalava á emnde na sharansha shifa anjwaslire

¹ Yehateranteyeha ge emnde a fetarfe geni a faratersarfe ge slekse-aha á larde, antara male-aha á ekse, a magarka Ɣardíre am názena tá ndaná itare, amá ma vaatara keni a magarmága niya á mága názu shagera. ² Báteránba zlaƔe ádalíye geni a valyarka elva yayiaihe áte ura, a dagalarka an emnde. Itare wá, a garevge emnde a kemaare, a farfa Ɣarádza áte emnde umele keni.

³ Ba miya keni ndza cekwa enjkale á miya werre, ndza má fansareka ge ura Ɣekíďeki, ndza má an keďa áte unjule á jirire, ndza má maga ba shagerkire á duksa na á kataná ervaunďe á miya, ndza ma emnde a mándzawe, ndza má shelha áte duksa á ura, ndza má hayánka emnde Ɣekíďeki, itare keni tá hayámika. ⁴ Ma ndza má maga ba una Ɣanna keni, am sarte na hyephye sarte á Dadaamiya Slelyamílya wá, a naba maramiya kwakyire á kemaarire-aara geni Ɣane wayaawáyá emnde baďemme. ⁵ Daaci a naba lyamisehe. A lyamise aďaba mí maganaa duksa ka, a lyamise aďaba kwakya zezarzi-aara. An hakuma á Sheďekwe Cuďeďe a baramise haypa am ervaunďe, a yamise ge buwire, geni má shansha shifa anjwaslire. ⁶ Dadaamiya a vamite Sheďekwe-aara Ɣaaka zlakta-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu Slelyamílya. ⁷ A magamiyaa ngurna geni mí gevge emnde a jirire á katafke-aara, má de shansha shifa na á zleka na keni Ɣaaka shaige-aara. ⁸ Baďemme á elva-aha Ɣanna, ba jirire. Wayanwaya ka ndaterndaha ba kelaazare ge emnde a fetarfe, geni a magarmága duksa áte unjule-aara. Mága duksa an unjule-aara wá, shagera a naba melaterumele ge emnde umele keni. ⁹ Má emnde

tá maga ga jawe am dagave-aatare wá, feka we á ña am huđe-aara. Ma tá ga jawe arge dábava á eggye-aha werre, ma arge nađe-aha á Yahudiya-aha keni, feka we á ña á dem huđe-aara đekidefeki, ađaba baaka nampire-aara. ¹⁰ Má jerje sletega ye á emnde, naba valarvale ge edda-aara. Má zlađe á yanka wá, valarvale ge buwire. Má á cenka đekidefeki wá, đabeka tate-aara. ¹¹ Ba ekka keni diyakdiya geni jeba á emnde ñanna jaraaveje áte barama á Dadaamiya, itare mbarsembe mága mandzawire, haypa-aatare á shebeka đekidefeki.

Ga use á Paul am halawuwa á elva-aha

¹² Náwa watse yá ßela ura á dezekure, bi Artaimas bi Tikikus. Má daada wá, ettataya pute ba watsewatse ge dezeruwa am Nikaupaulis. Náwa njanantenja átekwa, geni yá de njá áhuwa am sarte á ekhye. ¹³ Melaterumele ba shagera ge tara Zainas ñane una edda á shairiya, tá antara Apaulaus, geni a eksaterareka náza a ja wedere-aatare am shula má tsarettse azekure. ¹⁴ Emnde a miya keni, sey a tsartsaha mága slera á maggwire, lauktu tá de mbesembe itare keni melateru ge emnde na cekwa ndzeđa-aatare ge ja wedera á jirire. A magarmaga una ñanna geni zlaláwa-aatare a gevka ba dey.

¹⁵ Bademme á emnde na ña kerđe áhuna tá ańkwa gak use-aatare. Gaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya am fetarfire. A hyantehye Dadaamiya ñurna-aara áte kure bademme á kure.

Wakita na a puwantaa Paul ge FILAIMAUN

Ga use á Paul ge Filaimaun

¹ Ba iya Paul yá am danggay adaba slera á Yaisu *Almasiihu, njá ankwá puwaktá wakita na antara egdza emmemiya Timaute, njá puwakante ge ekka Filaimaun, ka ura á njere, slera á miya palle na. ² Njá puwakurte ge kure antara egdza emmemiya Afiya antara Arkipus njane una palle á miya am wáwa ge mága slera á Yaisu Almasiihu, ira emnde na tá jáhava am mba á njá ge cena waazu na bademme. ³ Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga njurna, a varakurteva hairire.

Fetarfire antara wayavire á Filaimaun

⁴ Ba kelaa ma yá ankwá á maga maduwa-aaruwa ádeza Dadaamiya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu adaba ka am maduwa-aaruwa. ⁵ Adaba cenanáncena labare á njá ganakini vakanteva ervaunđe á njá bademme ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, wayakaterwaya jipu emnde na ta fetaare áte njane bademme. ⁶ Adaba una njanna, yá ankwá njala Dadaamiya jipu geni ba seke una ni gakevge palle antara njere áte barama á Yaisu Almasiihu na wá, yá ankwá á njala Dadaamiya geni de ba á katafke keni ka emmága ba estuwa. Yá njala zlafe, ganakini ká diyeddiye shagerire á názena ni mi shanaa miya áza Yaisu Almasiihu na. ⁷ Egdza emmeruwa, higantehiga jipu arge wayavire na ká ankwá maganá ka áte emnde a fetarfe na. Una njanna á vite ndzedá jipu ge iya adaba fakateremfa ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe kwakya.

Paul á slapala Filaimaun arge Unaizimus

⁸ Yá njaláká adaba una njanna geni ká maga názena yá ndaaka ya. Am ganevge ya slebela á Yaisu *Almasiihu na wá, yá naba ndaknda názena ká maganá ka bademme. ⁹ Amá wá, yá bakanka áte una njanna, ya njaláká á ba an njala an martaapire na am dagave á miya. Iya Paul wá, ganevge emgyegwe a zhele, amá yá am danggay adaba slera á Yaisu Almasiihu. ¹⁰ Yá ankwá slapala Unaizimus ázena, adaba njane gevge ba seke egdza-aaruwa am danggay áhuna, iya ganevge ba seke eddenjara am elva á Yaisu Almasiihu. ¹¹ Werre wá, ndza magakánka nampire, amá kina wá, antara ba iya keni á de magamiyánmaga nampire kwakya.

¹² Daaci kwaye yá eptsaká egdze njanna á dezerja, amá ba seke ya duwaa ba ya an ire-aaruwa. ¹³ Am njá-aaruwa kina áhuna am danggay adaba elva á Yaisu Almasiihu na wá, wayanwáyá á meliwa njane am kela á njá, ¹⁴ amá wayanka yá maganá áte namaari-aaruwa, yá hyakareka an ndzedá geni ká magiyá shagerire. Arge una njanna wá, meliyumele ba ka áte waya á ervaunđe á njá.

¹⁵ Yalla a maganaa ba Dadaamiya deme pakyave á kure antara Unaizimus na, geni á de eptsá zlafe adaliye á de mba á njá, kwa de njá kerdfe náza ba ge kelaazare. ¹⁶ Ma njane náve keni wá, kina wá, gevka seke náve mazla-aara, gevge egdza emmemiya. Iya wá, wayanwaya jipu, amá ká de wayaná ba ka kwakya-aara. Zunjwe wá, ká de wayaná adaba náve á njá. Adaliye, adaba njane gevge egdza emmenja am elva á Yaisu Almasiihu.

¹⁷ Ba seke una ni diyakdiya ankwá urire á miya na wá, lyevaalya njane, ba seke ka lyevaa ba iya. ¹⁸ Ankwá haypa a gakuwaa njane emtu? Emtu ankwá duksa á njá ká dabaná ka ázenjara emtu? Máki ankwá wá, naba ndinda, ká zhárá ba iya. ¹⁹ Am tate na náwa njane na wá, yá ankwá á puwetá ba iya Paul an erva-aaruwa, geni ya jiranvejire elva-aaruwa na, yá de pelaksepele ba jirire. Amá wá, zlaya á njá-ka ni ká ndaviyu duksa ge iya. Adaba shifa á njá na ka shanaa ka anwaslire na keni, ya melakuwa ba iya njanna. ²⁰ Ba estuwa egdza emmeruwa, yá njaláká adaba Yaakadada, tasle á njá maginaamaga názena yá kataná ya ázenjara na, cekinaaceka higa-aaruwa. Adaba dagave á miya antara ka am elva á Yaisu Almasiihu wá, gamiyevge ba palle.

²¹ Ba lauktu yá puwakte wakita na keni wá, diyandiya gánakini ká de kwaleka, baira deme ká de januje ka am una yá kataná ya. ²² Má daada Unaizimus á dem huđe á há á njá wá, tsatsinaatsatse slede-aaruwa keni, adaba ankwá tama-aaruwa geni Dadaamiya á de lyevaalya njála á kure, á de maginaamaga njane pute geni yá daada ádezekure.

Ga use á Paul am halavuwa á elva-aha

²³ Ankwá á gak use-aara Aipafra na njá am danggay kerdfe adaba elva á Yaisu *Almasiihu na. ²⁴ Tara Markus antara Aristarkus, an Daimas an Lukas, itare ta emnde na slera á njere palle, itare keni tá ankwá á gak use-aatare. ²⁵ Yaakadada Yaisu Almasiihu a vakurteva hairire-aara.

Wakita na a puwatertaa ura umele ge EGGYE-AHA Á IBRAHIMA

Dadaamiya á bamiya elva an we á Egdza-aara

¹ Ndza werre wá, Dadaamiya a ndater elva ser kwakya ge eggye-aha a miya an we á nabi-aha, ndza a ndater elva an pute gergere kwakya. ² Amá am kinire na wá, Dadaamiya anṅkwa á bamiyá elva an we á Egdza-aara. A nderaa duksa baɗemme keni á ba áte erva an Egdza-aara ṅanna. Ndza a eksesaa ba ṅane geni á de kwaraná ṅane duksa baɗemme. ³ Tá zharaná am ṅane emnde yaikkire antara njá á Dadaamiya baɗemme. Duksa baɗemme njaanja an unṅule-aara na wá, á ṅana ba ṅane an hakuma á elva-aara. A magaa pute geni emnde tá sesse am ervaunɗe á Dadaamiya, tá gevge emnde cufedɗe. Am iga a una ṅanna maa, a zlalehe á dem samaya, anṅkwa á nja am naɗafa á Dadaamiya, slekse arge duksa baɗemme.

Yaisu ṅane male arge malika-aha baɗemme

⁴ Dadaamiya a ganve Egdza-aara male arge malika-aha baɗemme, a vante zhera na jauje ge náza-aatare baɗemme. Aɗaba a ɗetaa ṅane Egdza-aara. Daaci a jateru an una ṅanna ge malika-aha. ⁵ Aɗaba baaka malika na Dadaamiya a banaa: Ba ekka una ka egdza-aaruwa, iya keni ya Eddeṅja. Amá a banaa una ge Yaisu. Zlaɓe ádaliye, baaka malika na ndasenda Dadaamiya áte ṅane: Yá de gev Eddeṅjara, ṅane keni á de gev egdza-aaruwa. ⁶ Amá am sarte na átira bela Egdza-aara na, gevge ba seke makaji-aara na wá, á ba ṅane: Baɗemme a malika-aha-aara tá de kezlan ugje ge ṅane. ⁷ Á ba Dadaamiya áte malika-aha wá: A fater ba ge maganaa slera, itare ta ba seke effeya antara nara á kárá. ⁸ Amá áte Egdza-aara wá, á ba ṅane:

Ámbarka á ṅa Dadaamiya, sleksire á ṅa á de zleka ɗekiɗeki. Ká de maga sleksire á ṅa an jirire.

⁹ Ekka wá, wedere á ṅa ba jirire, yakanaaya mandzawire. Aɗaba una ṅanna, a eksaksehe ge Dadaamiya á ṅa, a gakve male arge emnde á ṅa baɗemme, a geɗakthe, ervaunɗe á ṅa ba seke nama.

¹⁰ Adaliye a ba ṅane á ba áte Egdza-aara ṅanna:

Yaakadada, am fakta, ba ekka una ka nderaa haha, samaya keni ba slera á erva á ṅa.

¹¹ Baɗemme á duksa-aha ṅanna tá de zlauzle, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekiɗeki.

Baɗemme a duksa-aha ṅanna tá de gevge emgyegwe ba seke kacakaca,

¹² ká de takwalatertakwala ba seke bagwadza, ká de keɗanaakeɗa daradza-aatare, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekiɗeki, baaka halavuwa á shifa á ṅa.

¹³ Baaka malika na Dadaamiya a banaa:

Sawa, njinja am naɗafa-aaruwa, yá gatervege kelaade-aha á ṅa náza puwa sera á ṅa.

Amá a banaa una ṅanna ge Egdza-aara. ¹⁴ Malika-aha wá, itare ta ba emnde a slera á Dadaamiya, Dadaamiya á belaterbela, tá de melateru ge emnde na ni tá de lyelye shifa-aatare.

2

Faumifa hyema áte unṅule a lya na a maramiyaa Dadaamiya

¹ Aɗaba una ṅanna faumifa hyema ba shagera áte elva na mi cenanaa miya geni a dzalamiyefka áte unṅule. ² Aɗaba werre wá, ndza ta se balanaa ba malika-aha labare na gevge jirire na, daaci ma ware una cenaaka, fansareka na, ṅanaṅja Dadaamiya an shairiya. ³ Náza á miya wá, a tsaaka an una ṅanna. Mí de shaná estara kena shifa á miya, má mí feka hyema am elva a lya shifa na a sanaa ba Yaakadada Yaisu an ire-aara na? Emnde na ta cenanaa á ba an hyema-aatare wá, ndaramindaha geni elva ṅanna jirire. ⁴ Dadaamiya keni a naba mareshe seydire á elva ṅanna an nalaama-aha, an najipu-aha, antara duksa gergere ta maganaa emnde ṅanna an hakuma á Sheɗekwe Cufedɗe na a vatertaa Dadaamiya an namaari-aara.

Yaisu wá, Slerya á emnde ba ṅane

⁵ Dadaamiya vaterteka ɗekiɗeki ge malika-aha geni tá de kwaraná itare duniya na á de sawa, mí ndahaná miya na. ⁶ Amá anṅkwa am wakita á Dadaamiya, a bantsa ura umele:

Ázara urimagwe keni, geni ka Dadaamiya, ká dzámá ṅane? Urimagwe keni duksa he, geni ká fanu hyema?

⁷ Ka naba ganaahe emtsaafde cekwaangudi á katafke á malika-aha, ádaliye ka vante yaikkire antara darádza.

⁸ Ka yaa duksa baɗemme am erva-aara.

Má Dadaamiya a yaa duksa baɗemme am erva-aara wá, amaana baaka duksa ɗekideki ni ṅane á kwareka na. Amá am kinire na wá, mí náńka emtsaafde sleksire-aara na á kwará duksa baɗemme na. ⁹ Diyamidiya geni duksa baɗemme á kwaraná ba Yaisu, amá a naba ganaahe ge Dadaamiya am sarte cekwaangudi á katafke á malika-aha, geni á emtsamtsa am sleɗe á emnde baɗemme. Una ṅanna keni Dadaamiya a magateraa ba ṅurna ge emnde. Daaci Dadaamiya a vante yaikkire antara darádza ge Yaisu aɗaba a shu zlaɗa, a eksar emtsa ṅanna. ¹⁰ Duksa baɗemme á ba am erva á Dadaamiya, a nderanaa ba ṅane. Zlaya jipu una ni a naba yaa Yaisu am zlaɗa na, geni ṅane a gevge edda una hyephye am duksa baɗemme, lauktu á de gatervá ṅane emnde kwakya egdzara á Dadaamiya, á lyatersá ṅane, á daterá ṅane á de katafke á Dadaamiya am yaikkire-aara.

¹¹ Ba Yaisu una á gatervege emnde cuɗeɗɗe á katafke á Dadaamiya. ṅane antara emnde na a barateraa ṅane, garevge ba egdzara á ura palle. Aɗaba una ṅanna wanka zherwe ge Yaisu, a ɗateraa an egdzara á Edeṅjara. ¹² Ndza a bantsa ṅane: Yá de balaterá zhera á ṅa ge egdzar mama-aha-aaruwa, yá de galáka am dagave á emnde á ṅa. ¹³ Adaliye a ba ṅane: Yá njá á ba áte Dadaamiya palle. Zlaɓe ádaliye a ba ṅane: Náwa iya antara emnde na a puwimaa Dadaamiya am erva.

¹⁴ Emnde ṅanna, ta ba emndimagwaha, daaci Yaisu a naba gev urimagwe ba seke itare, a emtsehe geni á keɗanaakedá ba ɗekideki hakuma á Shaitaine na an hakuma ge ceɓa emnde na. ¹⁵ A palateraa an una ṅanna emnde na ndza ṅateranaa lyawa á emtsa na baɗemme. ¹⁶ ṅane saaka á se melateru ge malika-aha, amá a se melateru ge eggye-aha á Ibrahim. ¹⁷ Daaci una zlaya geni á gevge ba seke egdzar mama-aha-ṅara am duksa baɗemme. Estuwa á dzegwándzegwa ge *liman yaikke, slebara haypa á emnde ge meláterá an Dadaamiya. ṅane slekemaare, dzayye ervaunɗe-aara am slera á Dadaamiya. ¹⁸ Kina wá, á dzegwándzegwa a melateru ge emnde na tá am bada á shaitaine, aɗaba ṅane keni ndza a shushe zlaɗa am lámare ṅanna.

3

Yaisu male arge Muusa

¹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, emnde cuɗeɗɗe, kure keni a dzerakursaa ba Dadaamiya geni kwá gevge emnde-aara, tsawanaate eṅkale á kure á ba áte Yaisu palle. Ba ṅane una slebela á Dadaamiya geni á se gev *liman á miya emnde a fetarfe. ² Ba Dadaamiya una a faare slera ṅanna, ṅane keni a magaa slera ṅanna an ervaunɗe-aara palle, ba seke una Muusa keni ndza a magaa slera-aara an ervaunɗe-aara palle am huɗe á há á Dadaamiya. ³ Emnde tá galeka há, amá tá galá edda una a nderaa há. Ba duksa palle ge tara Yaisu an Muusa keni, shagera tá galá ba Yaisu arge Muusa. ⁴ Ba kelaa há a nderanaa ba ura, amá duksa baɗemme wá, a nderanaa ba Dadaamiya. ⁵ Muusa wá, ṅane ndza ba walaadi am huɗe á há á Dadaamiya, slera-aara ndza ba mága seydire á názena watse á baterná Dadaamiya ge emnde. A magaa slera ṅanna an ervaunɗe-aara palle. ⁶ Amá *Almasiihu wá, ṅane Egdza huɗe á há á Dadaamiya, baɗemme á huɗe á há á Dadaamiya á ba am erva-aara. ṅane keni a magaa slera-aara an ervaunɗe palle am huɗe á há ṅanna. Huɗe á há á Dadaamiya ṅanna wá, ba miya, má tsamiyaatse dzaṅdzaṅe áte uṅṅule-aara, má kezlamiyánveka tama á miya áte ṅane.

Tate á puwansepuwe á emnde á Dadaamiya

⁷ Aɗaba una ṅanna, cenaumicena názena a baminaa Shedekwe Cuɗeɗɗe, a ba ṅane: Vatená má cenakurancena kwara á Dadaamiya wá,

⁸ magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, am sarte na ta magaa yawe kul ufaɗe am kaamba na. Ndza ta maganaa gardire ge Dadaamiya, ta naba gya hala-aara.

⁹ A ba Dadaamiya, naránna tsa najipu-aha na ya maganaa iya antara itare am yawe kul ufaɗe ṅanna, aley ta naba gyaa hala-aaruwa.

¹⁰ Aɗaba una ṅanna, a naba jihe ge ervaunɗe jipu áte emnde ṅanna, a ba iya am ervaunɗe-aaruwa: Emnde na ervaunɗe-aatare yiyiye an iya, tá ɗabeka uṅṅule-aaruwa ɗekideki.

¹¹ Am jija ervaunɗe áte itare, ya naba zu waɗa geni yá de belaternaaka ɗekideki ge emnde ṅanna, ge se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraterna a iya.

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure una yiyiye ervaunɗe-aara an Dadaamiya, geni a de yánka Dadaamiya Sáksage. ¹³ Amá na

vaatara keni ndaunda ba elva na ni á de vakurte ndzeɗa na am dagave á kure. Daaci á de badakuruka shaitaine ge mága haypa, antara ge mága degdegire á ire. Magaumága una ba kelaazare am sarte na zlaɓe kwá an shifa na. ¹⁴ Máki kezlamiyankewa fetarfire á miya áte Yaisu, ba kalkale antara una am zuŋŋwire wá, daaci mi emnde á Yaisu á ba an jirire.

¹⁵ Anŋkwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Vatená, ma cenakuráncena kwára á Dadaamiya, magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, ta maganaa gardfire ge Dadaamiya. ¹⁶ Emnde-ara ñane cenaráncena tsa kwara á Dadaamiya, ta naba maganaa gardfire na? Ba emnde na ndza a satersaa Muusa a sawa am larde á Misera na. ¹⁷ Emnde-ara ñane yawe kul ufade tá já Dadaamiya an ervaunɗe na? Ba itare ñanna zlaɓe ádaliye emnde na ta gu haypa kwakya an Dadaamiya, aɗaba una ñanna ta naba matsehe am huɗe á kaamba. ¹⁸ Emnde-ara ñane Dadaamiya a zateru waɗa geni á de vaterteka ɗekideki de puwansepuwe antara ñane na? Ba emnde ñanna zlaɓe ádaliye ndza faransarka ɗekideki na.

¹⁹ Ba estuwa egdzar mama-aaruwa, náwa namiyánna baɗemme geni Dadaamiya a piyaterante dem tate á puwansepuwe aɗaba baakire á fetarfira-aatare.

4

¹ Werre, á ba Dadaamiya á de vaterte tate á puwansepuwe ge emnde, una ñanna namána na zlaɓe ba nja-aara ge miya keni. Daaci, faumifa hyema áte ire á miya, geni a eptseka palle á miya á dem kataliya, daaci watse á taa daaka á dem tate á puwansepuwe ñanna. ² Miya cenamiyancena labare á higa ba seke náza eggye-aha á miya werre am kaamba, amá elva ñanna magateranka payɗa ge itare aɗaba cenaráncena, amá fartarka átekwa. ³ Miya emnde na famitarfe áte ñane na wá, mí de shánsha dem tate á puwansepuwe ñanna. Amá emnde na fartarka áte Dadaamiya wá, anŋkwa elva a ndasaa Dadaamiya áte itare, a ba ñane:

Jija ervaunɗe, daaci ya naba zu waɗa geni ya de belaternaaka ɗekideki geni tá se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraternaai iya.

Am fantaufe, am sarte na Dadaamiya zlauzle am slera á nderá duksa baɗemme wá, a naba puwansehe. Puwansepuwe ñanna wá, anŋkwa sem vatená. ⁴ Am tate umele am wakita á Dadaamiya, anŋkwa á ndaha elva a háre ge vuyire, a ba ñane: Dadaamiya a zlaa slera-aha-aara am háre ge unkwahire, ge vuyire wá, a naba puwansehe. ⁵ Am tate umele keni a ba ñane: Tá de demka ɗekideki á dem puwansepuwe antara iya am tate na ya maraternaai iya. ⁶ Emnde na ta cenaa labare á higa zuŋŋwe, amá daraaka á dem tate á puwansepuwe ñanna wá, aɗaba faransarka ge Dadaamiya. Ge puwansepuwe ñanna wá, sem vatená keni zlaɓe anŋkwa baráma-aara ge emnde umele keni. ⁷ Aɗaba una ñanna, Dadaamiya a faa sarte umele zlaɓe ádaliye, amaana, zamane na. Náwa a faa sarte ñanna estuwa, haraare á maga yawe kwakya am iga una ni eggye-aha á miya ta maganaa gardfire na, a ba Dadaamiya an we á *Dawuda: Vatená, ma cenakuráncena kwára-aaruwa wá, magauka degdegire á ire.

⁸ Ma andze daterda Zhausuwa á dem tate á puwansepuwe á jirire wá, Dadaamiya ma andze á feka sarte umele ge dá ura á dem tate á puwansepuwe. ⁹ Daaci diyamidiya geni anŋkwa puwansepuwe á jirire á katafke á emnde á Dadaamiya ba seke una ndza a puwansaa ñane am háre ge vuyire na. ¹⁰ Ma ware una shansha puwansepuwe ñanna áza Dadaamiya, ñane keni zlauzla slera-aara, ba seke una a puwanse ge Dadaamiya am slera-aara na. ¹¹ Daaci wawaumiwawa ge dem tate á puwansepuwe ñanna, faumifa hyema geni a jerka ura am dagave á miya una á fansarka ge Dadaamiya, seke una ndza faransarka eggye-aha á miya werre na. Daaci edda-aara á de geyegeye á kataliya.

¹² Elva á Dadaamiya wá, an hákuma jipu, á vaterte shifa na á zleka na ge emnde, á dzegwándzegwa mága slera yaikke am ervaunɗe á ura. Elva ñanna wá, an ndzeɗa jipu ba seke masalam na an ga slare we bukerɗe na. Á dzegwándzegwa ngye á dem dzágwá á ubiye-aha, dete zeɓa keni baɗemme. Elva ñanna wá, jauje ba ge masalam keni an ndzeɗa. A dzegwándzegwa tsanmaare ge ura am názena á slaslaná ñane am ervaunɗe-aara baɗemme. ¹³ Baaka duksa na ni an sheɓe am ice á Dadaamiya. Duksa baɗemme a nderanaa ba ñane, ñane diyaadiya baɗemme. Watse mí de eppálá á katafke-aara názena mi maganaa miya baɗemme.

Yaisu ñane male á *liman-aha baɗemme

¹⁴ Miya, diyamidiya ganakini anŋkwa *liman á miya yaikke. Ba ñane una Yaisu, *Egdza á Dadaamiya, zlaazlálá á dem samaya. Daaci sey mí tsaatse ba shagera ate názena mi fetaare átekwa na. ¹⁵ Liman á miya ñanna wá, slezamivarze jipu, aɗaba diyaadiya názena zlazlaɗa áte miya baɗemme. Ñane keni shaushe zlaɗa-aha gergere ba seke

náza á emnde baɗemme. Ba báda keni, ndza ta ebbada an duksa gergere baɗemme, amá ñane magaaka haypa ɗekiɗeki. ¹⁶ Aɗaba una ñanna, gaumiyaptege á deza Dadaamiya slemagamiya ñgurna ba kelaazare, gaumiyaptege á dezerjara an baakire á shaige, geni á de zamivarze, á de magamiya ñgurna am wedera-aha á miya baɗemme.

5

¹ Baɗemme a male-aha á *liman-aha, tá dzeraterá á ba am dagave á emnde, tá tsater ge mága slera á Dadaamiya am dagave á emnde, tá dáná itare sadake á emnde á de katafke á Dadaamiya, geni á yateraare haypa-aha-aatare. ² Má emnde diyarka mága jirire, dzalarevdzále áte barámá á Dadaamiya, liman wá, ñane á naba cenatercena, aɗaba ñane diyaadiya názena zlazlada áte emnde. Diyaadiya geni ñane keni hyefka am duksa umele. ³ Daaci sadake na á danná ñane ge Dadaamiya na wá, á dándá náza á ire-aara emtsaade, geni á yanaarye Dadaamiya haypa-aara, lauktu á danná náza á emnde geni á yateraarye Dadaamiya ge itare keni. ⁴ Baaka ura á dzegwándzegwa eksese slera á limanire an ire-aara, sey má á dahanaa Dadaamiya ge mága slera á limanire ñanna, seke una ndza á ɗahá *Haruna werre.

⁵ Yaisu keni ekseseka ba ñane an ire-aara, geni á gevge *liman yaikke, amá ndza a eksesaa ba Dadaamiya, a ba ñane, á elvan ge ñane: Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, iya keni ya Edeña. ⁶ Am tate umele keni anƙwa am wakita á Dadaamiya a ba ñane, á elvan ge ñane: Ekka, ka liman dem ba ge ɗekiɗeki, limanire á ña seke limanire á Malkisadaka.

⁷ Am sarte na Yaisu anƙwa am duniya wá, ndza a ñala Dadaamiya á ba an ká kwara, ámbera á kyuwa geni á se melanumele, aɗaba diyaadiya geni anƙwa hakuma á Dadaamiya ge se lya shifa-aara. Dadaamiya cenanvarcene. Am iga á emtsa-aara, a naba tsantehe zlaɓe ádaliye, aɗaba fesarfire-aara áte ñane. ⁸ Ñane *Egdza á Dadaamiya, aley keni wá, a naba shu zlaɗa, geni fesarfire-aara á gevge ba parakke. ⁹ Am sarte na zlanazle slera ñanna baɗemme maa, ñane gevge sleyaterlya ba ge ɗekiɗeki ge emnde na tá anƙwa fansarfe na baɗemme. ¹⁰ Á dzegwándzegwa lyaterlya aɗaba a tsanaa ba Dadaamiya liman yaikke áte limanire á Malkisadaka.

Faufa hyema, dzalawevka áte unjule á Dadaamiya

¹¹ Kwakya elva na ñá kátá ndakurnda áte ñane, amá wá, zlazlada jipu ge palakurá una ñanna, aɗaba kure keni yiyye hyema á kure, kwa taa cenvaaka duksa áte watsewatsire. ¹² Kina wá, zlaya ma kwá kwaratersá kure elva á Dadaamiya ge emnde, aɗaba harakuraahare am huɗe-aara, amá kwá kátá tá kwarakursá ba emnde zlaɓe ádaliye ba duksa na ndza kwa tsahese zunñwe keni. Zlaya ma kwá de katafke áte unjule á Dadaamiya, amá kwasau kwá ba am fantaufe. Ekkure wá, zlaya ma kwá zá dafa dzañdzañe seke dawalaa, amá kwá kátá shá ba uɓa seke egdzere áte erva. ¹³ Ma ware una zlaɓe á kátá ba sha uɓa na, ñane wá, zlaɓe ba seke egdzere áte erva. Egdzere áte erva wá, zlaɓe diyaaka duksa na shagera antara duksa na shagerka. ¹⁴ Amá dawalaa diyardiya lanaale tara duksa na shagera, antara duksa na shagerka baɗemme, ma zlazlada keni.

6

¹ Daaci geyaumika arge duksa na kwaye mi tsahese am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaisu *Almasiihu na, mí zlalawa á de katafke an tsáha duksa-aara na zlazlada na keni. Una názu á zlayater ge emnde na hararaare am fetarfire na. Duksa ñanna mi tsahese kwaye am fantaufe na wá, amaana, mága tuba arge serhaypa na á dá ura á dem emtsa na, antara fetarfe áte Dadaamiya. ² Adaliye elva a mága baptisma gergere antara puwaare *erva á barka ge ura, an elva a tsa emnde a faya, ira elva á shairiya á Dadaamiya vaci tsafaya. ³ Baɗemme á una-aha ñanna wá, diyamidiya. Kina wá, mí zlalawa á de katafke má wayatewáyá Dadaamiya.

⁴ Eptsare ge duksa na diyardiya emnde wá, kurguneka, aɗaba má ura a yanaa ba ñane unjule á Dadaamiya, baaka pute umele ɗekiɗeki ge melanumele geni á eptsaa am tuba. Aɗaba emnde na ndza tá am parakkire á Dadaamiya, ndza sharánsha barka á Dadaamiya antara Sheɗekwe-aara am ervaunɗe, ⁵ ndza emtáke elva á Dadaamiya am hyema-aatare, ndza sharánsha hakuma am duniya na á de sawa na keni, ma tá de ñá am huɗe-aara, ⁶ aley ni tá eptsaná ba iga ge Dadaamiya wá, baaka pute umele ɗekiɗeki ge melaterumele geni tá eptsaa am tuba. Aɗaba ba seke tá átura ja *Egdza á Dadaamiya ge buwire áte dzañgala, ta ganve zhara-aara duksa ba dey á katafke á emnde baɗemme.

⁷ Itare ta ba seke fe: Má yawe anƙwa á hya á dem fe ñanna, fe ñanna á mága náza za an barka jipu, anƙwa á melaterumele ge emnde a ehherɗa-aara, baaka yanya-aara.

⁸ Amá má fe ɲanna á eptsá ba dake antara masa wá, fe ɲanna baaka nampire-aara. Baaka barka am fe ɲanna, a yaranya ba ge ɔ́kideki.

⁹ Amá, egdzar mama-aha-aaruwa, ma ɲa ndaase estuwa keni wá, diyarɲerdiya geni ekkure kwá ankwá áte unɲule á jirire, daaci á de lyakurlya Dadaamiya. ¹⁰ Dadaamiya ɲane slejirire, á taa viyanaaka slera na kwa maganaa kure, kwa naba melateruhe ge emnde a fetarfe, sem vatená kwá á ba átira melaterumele na. Una ɲanna á mara wáyáva á kure áte Dadaamiya. Baɔ́emme á una-aha ɲanna, á taa viyanaaka. ¹¹ Duksa na ɲá kátáná ɲere ázekure wá, ma ware á kure keni magaumága ba estuwa an higa á kure campaukkwe dem halavuwa á duniya, yawanka ɔ́kideki. Daaci kwá de shánsha názena kwá tamaná kure áza Dadaamiya. ¹² Gawevka emnde a masefe, amá ɔ́baudába sera á emnde a fetarfe na tá an ndzedá jipu, hararaare áte unɲule á Dadaamiya. Ba itare una tá de shá názena a ba Dadaamiya á de vaterte ge emnde-aara na.

Názena a ndasaa Dadaamiya baaka pekyá-aara

¹³ Am sarte na Dadaamiya a ngudánaa namána ge Ibrahimá, a zu waɔ́a geni ba jirire á de emmága duksa na a ndasaa ɲane ɲanna. Aɔ́aba baaka duksa umele á jauje ge Dadaamiya an yaikkire, geni á za waɔ́a an ɲane maa, a naba zu waɔ́a á ba an ire-aara. ¹⁴ A zu waɔ́a, a ba ɲane: Ba jirire yá de gakar barka-aaruwa. Yá de yákteya ba kwakya. ¹⁵ Ibrahimá a naba fetarhe áte elva na a ndasaa Dadaamiya, a faa ervaunɔ́de jipu ge eppaka-aara, daaci shansa duksa ɲanna a ba Dadaamiya á de vante na.

¹⁶ Má emndimagwaha tá za waɔ́a, tá zaná an duksa na jauje ge ndzedá-aatare. Zá waɔ́a wá, á zlsansauzle ge elva-aha baɔ́emme, emnde keni tá tsaatse á ba átekwa. ¹⁷ Daaci Dadaamiya a naba zu waɔ́a, á kátá maraterán ge emnde na a ngudateraa namána na, geni á de emmága duksa na a ndasaa ɲane ɲanna, á eptseka elva ɔ́kideki. ¹⁸ Namána na a ngudánaa Dadaamiya, antara waɔ́a na a zanaa ɲane na maa, duksa-aha buwa ɲanna a ndasaa Dadaamiya na wá, baaka pekyá-aara, Dadaamiya á zeka waɔ́a á fida ɔ́kideki. Daaci miya emnde na mí se shaa ire á miya am sera á Dadaamiya na wá, una á vamite ndzedá jipu geni mí nɲantenja tama á miya áte duksa na a ba Dadaamiya á de vamiteva na. ¹⁹ Táma á miya áte duksa ɲanna wá, á tsáná ba ɲane shifa á miya degdege, geni a dzalamiyefka áte unɲule á Dadaamiya. A weramiyantaa ba ɲane kacakaca á dzegwa na ta icanse mashidi an ɲane na, ge de katafke á Dadaamiya. ²⁰ Yaisu wá, ɲane dedde á katafke á miya, á dem tate ɲanna aɔ́aba miya. Ba ɲane una *liman á miya yaikke áte limanire á Malkisadaka, liman yaikke dem ba ge ɔ́kideki.

7

Malkisadaka *liman yaikke, slekse yaikke

¹ Malkisadaka ɲanna wá, ɲane ndza slekse yaikke am Salaam, zlaɔ́e adaliye ndza *liman á Dadaamiya Saksage. Vacite umele wá, Ibrahimá a dem wáva, a de cebaa slekse-aha umele. Átire sa wá, a naba de yainuhe ge liman Malkisadaka, a gan barka. ² Daaci Ibrahimá a de sanse luser am nalmane-aara baɔ́emme, a vante ge liman Malkisadaka. Emtsaacɔ́e wá, zhera á Malkisadaka ɲanna wá, amaana slekse na tsaatse áte jirire. ɲane ndza slekse am Salaam. Salaam na maa, amaana hairire. ³ ɲane, baaka ura diyaadiya eddenjara antara emmenjara, baaka jeba-aara, baaka ura diyaadiya fakta á shifa-aara antara halavuwa á shifa-aara. Ba seke una wakita á Dadaamiya á ndaaka fakta-aara antara halavuwa-aara na wá, ba seke ɲane wá, liman na ankwá ma vaatara keni. ɲane gevge garáva á Yaisu *Egdza á Dadaamiya.

⁴ Diyaweddiye geni Malkisadaka wá, liman yaikke. Ibrahimá ɲane una eggyemiya baɔ́emme a sanse luser am duksa na a zanaa am wáva baɔ́emme, a vante ge ɲane. ⁵ Diyamidiya geni emnde umele am eggye-aha á Laiwi garevge liman-aha. Am *tawraitá á Muusa wá, a ba Dadaamiya á elvan ge itare wá, dawmbare á deza egdzara á *Iserayiil-aha, a varakurteva luser na tá sansa am nalmane-aatare baɔ́emme. Amaana luser ɲanna tá de lyiyaná á ba áza emnde a larde-aatare, itare keni ta ba eggye-aha á Ibrahimá. ⁶ Amá Malkisadaka wá, ɲane ura a emnde á Laiwi ka, aley a lyevaa luser áza Ibrahimá. Ibrahimá ɲane edda una Dadaamiya a ngudáa namána antara ɲane geni á de vante duksa. Amá ba Malkisadaka una a gar barka. ⁷ Adaliye, diyamidiya geni edda una á gar barka ge ura wá, yaikke ba ɲane arge edda una a shaa barka. Daaci yaikke ba Malkisadaka arge Ibrahimá. ⁸ Zlaɔ́e ádaliye, baɔ́emme á liman-aha na ta segáshe am jeba á Laiwi, tá lyiyaná itare luser áza emnde a larde-aatare na wá, itare keni tá emtsa ba seke emnde baɔ́emme. Amá Malkisadaka wá, a ba wakita á Dadaamiya ɲane ankwá an shifa. ⁹ Daaci ba Laiwi na eggye-aha-ɲara tá lyiyaná luser áza emnde na keni, ba seke a vante luser-aara ge Malkisadaka, aɔ́aba eggyenara Ibrahimá a vante luser-aara ge Malkisadaka. ¹⁰ Amaana, am laukte na Ibrahimá a vante luser ge liman Malkisadaka

na wá, wulfe-aha-aara baɗemme á ba am ñane emtsaade. Daaci ba seke Laiwi antara egdzara-aara na á de yaterá ñane na keni varanteva.

¹¹ Dadaamiya a vaterte *tawrait a ge emnde-aara Iserayiila-aha keni á ba áte erva an liman-aha na tá segashe am emnde a jeba á Laiwi, amá slera á limanire na ndza ta maganaa emnde á Laiwi hyefka, dzegwaranka magannaamaga ge Dadaamiya názena a katanaa ñane. Ma andze dzegwarándzegwa wá, ma baaka wedera-aatare an liman umele yaikke seke Malkisadaka. Ma andze dzegwarándzegwa wá, baɗemme á liman-aha ma tá segashe á ba am eggye-aha á Laiwi seke *Haruna. ¹² Má Dadaamiya mbedesembeɗe limanire á emnde á Laiwi an liman umele wá, daaci tawrait a keni á de eptsantepta. ¹³ Náwa namiyanna geni limanire, a eptsaptehe ba estuwa. Yaakadada Yaisu na nǎ anǰwa á ndaha elva-aara áhuma na keni, ñane ura jeba á Laiwi ka, jeba-aara ba tsekemme. Ba ura palle keni jarka am emnde a jeba-aara una gevge liman, a daa sadake á de katafke á Dadaamiya. ¹⁴ Diyamidiya geni Yaisu wá, ñane a jesare am dagave á emnde a jeba á Yahuda. Am laukte na Muusa á ndáh elva á liman-aha na wá, tsalaaka jeba ñanna ɗekidefi.

*Liman yaikke áte limanire á Malkisadaka

¹⁵ Náwa mí dise áte una, geni ba jirire ndza hyefka limanire á emnde á Laiwi, aɗaba Dadaamiya a fanem slera á limanire ñanna am erva ge Yaisu, ñane keni ba ura jeba umele seke *liman Malkisadaka. ¹⁶ Ñane gevka liman yaikke áte naɗe á liman-aha, amá a gev liman yaikke aɗaba an hakuma ge nja an shifa dem ba ge ɗekidefi. ¹⁷ Adaliye a ba wakita á Dadaamiya: Ekka ká liman yaikke dem ba ge ɗekidefi seke liman Malkisadaka. ¹⁸ Dadaamiya a naba yaa naɗe á liman-aha aɗaba hyefka, cekwa hakuma-aatare ge melateru ge emnde. ¹⁹ An naɗe á limanire wá, emnde dzegwaránka shá dzayyire á ervaunɗe á katafke á Dadaamiya. Amá kina wá, anǰwa edda una ni jateruje ge liman-aha werre. Máki má anǰwa fa tama á miya áte ñane wá, á de vamitá ñane barama ge de katafke á Dadaamiya.

²⁰ Zlabe ádaliye maa, am sarte na ni watse Dadaamiya á de far slera á limanire ge Yaisu na wá, a zu waɗa emtsaade, geni Yaisu á de gev liman yaikke, amá ge liman-aha umele wá, magaaka estuwa. ²¹ Amá ge Yaisu wá, Dadaamiya a zanu waɗa, a ba ñane: Yá etpseka elva-aaruwa dammaru ká nǎ liman dem ba ge ɗekidefi. ²² Máki Dadaamiya a zu waɗa estuwa wá, amaana aɗaba Yaisu wá, shamiyansha namána áza Dadaamiya jauje ge namána-aara werre na.

²³ Anǰwa jawapa umele. Liman-aha werre wá, ndza ta vayye, ba á emtsa una, á eksaná una slera á limanire, á emtsa una á eksaná una slera á limanire. ²⁴ Amá limanire á Yaisu wá, baaka tsa-aara, aɗaba ñane á emtseka ɗekidefi. ²⁵ Daaci ma vaatara keni á dzegwándzegwa lyaterlya emnde na tá yeka an zhera-aara na baɗemme, aɗaba ñane anǰwa an shifa dem ba ge ɗekidefi, sledagave-aatare an Dadaamiya.

²⁶ Ba ñane una liman yaikke, a hyevhye ge wedera á miya baɗemme. Ñane dzayye huɗe-aara, gauka haypa ɗekidefi, ñane cuɗeɗɗe am duksa baɗemme, anǰwa dagave-aatare antara emnde a mága haypa, ñane anǰwa áza Dadaamiya am samaya. ²⁷ Liman-aha werre wá, ba kelazare sey ta dánda sadake á ire-aatare emtsaade á deza Dadaamiya geni á yateraarye haypa-aha-aatare, lauktu tá dá náza á emnde geni a yateraarye Dadaamiya ge itare keni. Amá Yaisu wá, ñane magaaka slera á limanire-aara áte una ñanna ɗekidefi. A magaa sadake-aara ba ser palle á katafke á Dadaamiya an shifa-aara, hyevhye geni Dadaamiya á yateraarye ge emnde baɗemme. ²⁸ Emnde na ndza ta faterar slera á limanire áte una a ndanaa *tawrait á Muusa wá, ta ba emndimagwaha, tá naba mbeɗa ádaliye á dem haypa, nampire-aara á de haraaka, á de keɗa ba ɗekidefi. Amá am sarte na Dadaamiya a zu waɗa geni Egdza-aara á de gev liman yaikke na wá, a eptsante am sarte ñanna tawrait a keni. Daaci a vante slera á limanire ge Egdza-aara, ñane hyevhye am duksa baɗemme dem ba ge ɗekidefi.

8

Yaisu *liman á miya yaikke

¹ Náwa una wá, jirire á elva-aha na nǎ anǰwa tsakaná ñere baɗemme na: Miya wá, shamiyánsha *liman yaikke zlaazlala á dem samaya, anǰwa á nǎ am naɗafa á Dadaamiya na ni ñane slekse arge duksa baɗemme na. ² Ñane anǰwa á maga slera á limanire-aara am tate na cuɗeɗɗe jipu, Dadaamiya á nǎ amkwa na. Werre wá, liman-aha ndza ta magaa slera á limanire-aatare á ba am *mashidi á kacakaca ta maganaa ba emnde. Amá Yaisu wá, ñane anǰwa á maga slera á limanire-aara am samaya, am mashidi á jirire na a maganaa Dadaamiya.

³ Baɗemme á liman-aha wá, ta fater ba ge dá sadake-aha gergere á de katafke á Dadaamiya. Daaci shagera ba liman á miya yaikke na keni á dánɗa sadake á de katafke á Dadaamiya. ⁴ Ma andze ṅane aṅkwa áte duniya wá, ma andze á maṅka slera á limanire ɗekideki, aɗaba tá aṅkwa liman-aha umele ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya áte una á ndaná *tawraita á Muusa. ⁵ Liman-aha ṅanna, tá maga limanire-aatare am mashidi, amá una ṅanna ba garava á mashidi á jirire na am samaya na. Am sarte na ni watse Muusa á de maga mashidi á kacakaca wá, a ba Dadaamiya á elvan ge ṅane: Eccena ba shagera, de emmága á ba áte una ya kwaraksaa iya átire á wa na. ⁶ Daaci náwa namiyanna baɗemme geni slera na a faara Dadaamiya ge Yaisu, jauje ge náza á liman-aha baɗemme. Namána na ta shanaa emnde áza Dadaamiya aɗaba Yaisu na jauje ge namána werre. Aɗaba duksa na Dadaamiya a ṅuɗfaamiya namána-aara na, jauje ge una werre.

⁷ Ma andze hyefhye namána werre wá, Dadaamiya keni ma á maṅka umele. ⁸ Amá diyamidiya geni namána werre na hyefka ɗekideki, aɗaba emnde yaránka mága haypa. Daaci Dadaamiya aṅkwa á valaterarvale, á ba ṅane á elvan ge itare:

Cenaucena una ba shagera: aṅkwa á sawa zámame na ni yá de ṅuɗfaterá namána-aaruwa aṅwaslire ge emnde á *Iserayiila antara ge emnde a Yahuda.

⁹ Una ṅanna gergere antara namána na ndza ya ṅuɗfater ge eggye-aha-aatare werre am sarte na ya saterse am larde á Misera na. Itare ɗabarka namána-aaruwa, mele iya keni fanateruka hyema. Una ya ndanaa ba iya ya Yaakadada.

¹⁰ Náwa yá de maganá estuwa namána-aaruwa antara emnde a Iserayiila: yá de faterem shairiya-aaruwa am makhyakhya-aatare, yá de magaterá ṅgurna geni a seseka am ire-aatare ɗekideki. Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹¹ Am sarte ṅanna wá, watse baaka wedera á emnde ge de balaterá zhara-aaruwa ge emnde, aɗaba an male-aha ka, am egdzara ka, baɗemme á emnde tá de diyisediye.

¹² Aɗaba yá de zatervarze am haypa-aatare, yá de ṅaterka am ervaunɗe ɗekideki.

¹³ Kwaya ṅane názu a ndanaa Dadaamiya am namána aṅwaslire. Daaci diyaweddiye ganakini Dadaamiya a ganve namána werre ba seke emgyegwe a duksa. Má duksa gevege emgyegwe wá, cekwa nampire-aara, á de haraaka, á de keɗa ba ɗekideki.

9

*Tara slera á *liman-aha am duniya antara náza á Yaisu am samaya*

¹ Am namána á zuṅṅwire wá, Dadaamiya a vaterte shairiya-aha-aara ge emnde, geni tá ɗabaná áte una ṅanna am jahava-aatare á katafke-aara, aɗaba ndza aṅkwa mashidi tá maganaa itare ge ṅála Dadaamiya am huɗe-aara. ² Ta magaa mashidi an kelise, ta fem mekere am huɗe-aara an kacakaca á dzegwa. Mekere na á sete we-aara na wá, ta ɗahanaa an sleɗe cuɗeɗɗe. Am huɗe-aara tá fa kára á fanus an nara vuye, antara tabel, depain cuɗeɗɗe átekwa, tá fan ge Dadaamiya. ³ Am mekere ge buwire am ice á kacakaca á dzegwa na wá, ta ɗahanaa an sleɗe na cuɗeɗɗe jipu na. ⁴ Am huɗe á una ṅanna keni maa, ta magaa tate á diza kajiji á katafke á Dadaamiya, ta maganaa an dindar baɗemme, antara nakwati, ṅane keni ta baranaa an dindar ṅanna. Nakwati ṅanna wá, tá yeha namána á Dadaamiya átekwa. Am nakwati ṅanna maa, aṅkwa erɓa á dindar. Am erɓa ṅanna maa, ta fem ɗafa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sawa am samaya am sarte na ndza ta am kaamba na. Aṅkwa zlaɓe zade á *Haruna na ndza a magaa hyema na, antara naláwa-aha á nakwa buwa na ndza Dadaamiya a puwaterte shairiya-aha-aara átekwa na. Baɗemme á una-aha ṅanna tá á ba am nakwati ṅanna. ⁵ Ate nakwati ṅanna maa, ta magaa garava á malika-aha buwa. Amaana, ba Dadaamiya an ire-aara keni aṅkwa am tate ṅanna. Lyambake á malika-aha ṅanna ta jamme tekeppe áte ire á tate na male á *liman-aha á de teɗantá uzhe á sadake ge Dadaamiya, geni á yateraarye ge emnde na. Amá kina wá, ṅá dzegwánka emtsaade palakura jirire-aara baɗemme.

⁶ Am sarte na zlaruzle am mága mashidi ṅanna baɗemme maa, liman-aha ta duwa ba kelaazare á dem mekere ge zuṅṅwire na ge mága slera-aatare. ⁷ Amá á dem mekere ge buwire na wá, sey á duwa ba male á liman-aha palle. A duwa ṅanna keni sey ba ser palle am sakanderi. Má á duwa keni maa, á duwa an uzhe á dabba am erva á danán ge Dadaamiya, geni Dadaamiya á yateraar haypa-aha-aatare, ṅane antara emnde á Dadaamiya baɗemme. ⁸ Náwa názu á kwaramisa Sheɗekwe Cuɗeɗɗe an duksa-aha ṅanna: Máki zlaɓe aṅkwa mekere á zuṅṅwire am mashidi ṅanna wá, zlaɓe baaka barama ge dem sleɗe na cuɗeɗɗe jipu na. ⁹ Duksa-aha na tá maganá emnde sem vatená na wá, tá maga ba garava una mí zharaná miya kina. Baɗemme á sadake-aha ṅanna, á

dzegwánka baraterá ervaunŋde ge emnde. ¹⁰ Una ɲanna á kwaraterse ba elva á náza za, geni a zarza una, a zarka una, antara elva á náza sha, ira elva á tsefanjire. Baɲemme á shairiya-aha ɲanna ba iga-aara emtsaade, dem sarte na Dadaamiya á de mbaɲesembaɲe duksa baɲemme anjwaslire.

¹¹ Kina wá, samsa Yaisu *Almasiihu, ba ɲane una male á *liman-aha baɲemme, a sanaa ba ɲane duksa shagera na mi shanaa miya áza Dadaamiya. ɲane ankwá á maga slera-aara am tate na jauje ge mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha werre na. Ta maganaa emnde ka tate ɲanna, una ɲanna slera á Dadaamiya an ire-aara. ¹² Am sarte na Yaisu a duwa á dem tate na cuɲeɲɲe jipu na wá, daaka an uzhe á usale, bi an uzhe á egdze á dalau, amá a duwa an uzhe á ire-aara ba ge ɲane. A demhe ba ser palle, daaci hyevhye ge lya emnde baɲemme dem ba ge ɲekideki. ¹³ Itare ba ta icetaa usale, bi egdze á dalau, daaci ta ucaterve uzhe-aara ge emnde na ɲabaraaka shairiya á Dadaamiya, bi ta icetaa gyaale á esla, ta deraahe an kárá, ta kutaterva kelpakara-aara. Má magarnaamaga baɲemme áte una á ndahaná *tawraitá wá, ma ware una ndza a dzaleve áte shairiya á Dadaamiya keni, an bara haypa-aara. ¹⁴ Daaci má uzhe á dabba ndza an hákuma estuwa ge bara haypa, sakwa uzhe á Yaisu Almasiihu emtu? Yaisu keni baaka duksa mándzawe áte ɲane ɲekideki. An hákuma á Sheɲekwe Cuɲeɲɲe na á nja ba ge ɲekideki na, a naba yanaa shifa-aara ge Dadaamiya. Uzhe-aara na a puwanvaa ɲane na wá, á baramiyá haypa ge miya, á ekhyamiya ervaunŋde geni mí maganá slera ge Dadaamiya Saksage.

¹⁵ Aɲaba una ɲanna, Yaisu wá, slemela emnde ba ɲane antara Dadaamiya. Ba ɲane una á mará namána anjwaslire na a nguɲateraa Dadaamiya ge emnde na. Aɲaba una ɲanna, baɲemme á emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni ta emnde-aara na, tá de lyevaalye duksa shagera na a ba Dadaamiya am namána-aara, á de vaterteva na. Duksa ɲanna ba seke ta zu am warita, baaka slelyatervulye ɲekideki. Tá de shá una ba seke warita aɲaba emtsa á Yaisu Almasiihu. An emtsa-aara ɲanna, a de lyatersaa ɲane emnde am haypa na ta maganaa itare werre, am sarte na tá ɲaba emgyegwe á namána.

¹⁶ Má ankwá ura a yaa nasherire á nalmane-aara, geni má de keɲaakeɲa ɲane, tá de teganá emnde-aara áte una a ndasaa ɲane wá, sey tá paka ba má keɲaakeɲa ɲane emtsaade, lauktu tá tega warita ɲanna. ¹⁷ Má edda una a ndaese nasherire á nalmane-aara na tá de záná emnde am warita na zlaɲe á ba an shifa-aara wá, baaka ura á maga názena a ndasaa ɲane na, sey má keɲaakeɲa ɲane, lauktu tá emmága. ¹⁸ Ba namána á zunjwire na ndza a maganaa Dadaamiya werre na keni, sey máki jarja dabba emtsaade, lauktu á gevge duksa na a ndasaa ɲane na. ¹⁹ Am sarte ɲanna maa, nabi Muusa a palaternaahé shairiya-aha á Dadaamiya na am *tawraitá na baɲemme ge emnde. Daaci a eksante uzhe á egdzar esla-aha, antara usale-aha, a kante yawe, a icevaa erva á nafa umele tá ɲahaná an isaup, antara úgge á duksa umele hanje. Daaci a wecanve uzhe antara yawe na ge wakita á *tawraitá, a wecaterve ge emnde na tá katafke-aara keni baɲemme. ²⁰ Am iga a una ɲanna maa, a ba ɲane á elvan ge itare: Una na wá, uzhe na Dadaamiya a magaa namána an ekkure an ɲane, tsufautsufa ba shagera. ²¹ Zlaɲe á daliye, nabi Muusa a de wecanve uzhe na ge mashidi na ta maganaa an kelise na, antara kazlaŋa á mága slera á limanire na am huɲe-aara na baɲemme. ²² Áte názena á ndaná *tawraitá wá, cekwa duksa na tá wecanveka uzhe na geni tá ganvege cuɲeɲɲe á katafke á Dadaamiya. Má puwaraaka uzhe wá, Dadaamiya á yataraaka haypa ge emnde ɲekideki.

Yaisu *Almasiihu a bezateraa haypa ge emnde an uzhe á ire-aara

²³ Ate una á ndaná *tawraitá á Muusa wá, má jarejja dabba wá, ma uwe keni tá naba ganvege cuɲeɲɲe an uzhe-aara. Amá a viyamiyarka geni slera á limanire zunjwe na wá, ndza ba garava-aara ge jirire á duksa na am samaya na. Jirire-aara na am samaya na wá, sey uzhe na jauje ge uzhe á dabba, una ɲanna uzhe á Yaisu *Almasiihu. ²⁴ Náwa cenamiyancena geni Yaisu Almasiihu demde á dem tate na cuɲeɲɲe jipu na. Amá wá, am mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha ka, una ɲanna ndza ba garava-aara ge jirire á tate na Dadaamiya á njá ámkwa na.

ɲane zlaazlala á dem samaya, tate na Dadaamiya á njá átekwa na. Kina wá, ɲane ankwá á katafke á Dadaamiya, ankwá á magamiya wedera á miya baɲemme. ²⁵ Male á *liman-aha wá, ɲane ba kelaa sakanderi á duwa an uzhe á dabba á dem tate na cuɲeɲɲe jipu na. Amá Yaisu wá, ɲane daaka an uzhe á dabba á de katafke á Dadaamiya. ɲane a yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, a magaa ba ser palle ɲanna, daaci hyevhye náza á dem ba ge ɲekideki. ²⁶ Ma andze a magaa sadake-aara ser kwakya wá, kwaye am fakte á duniya dem halavuwa-aara keni, ma andze á sha ba zlaɲa. Amá, a shu zlaɲa-aara ba ser palle. A semhe ba ser palle ɲanna herzhe an halavuwa á duniya na, a se

yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni ma vaatara keni, á barateraabara haypa-aha-aatare ge emnde, baaka hákuma á haypa mazla-aara. ²⁷ Baɗemme á emnde, ma ware keni á de emtsa ba ser palle. Am iga á emtsa maa, tá de katafke á shairiya á Dadaamiya. ²⁸ Yaisu *Almasiihu keni a emtsa ba ser palle. A yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni á barateraabara haypa-aha-aatare ge emndimagwaha. Á de sawa zlaɓe ádaliye, amá sawa-aara ṅanna wá, á se baraterá haypa ka mazla-aara ge emnde, amá á se enjla ba emnde na ni tá aṅkwa ufa ṅane na.

10

¹ Shairiya-aha na am *tawraita á Muusa na wá, á maramiya ba gáráva á duksa shagera na mi shanaa miya kina. Shairiya-aha ṅanna, ba garava-aara ka wá, jirire-aara ka. Male-aha á *liman-aha wá, ba kelaa sakanderi icaranseka ɗekideki ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya am tate na cuɗeɗɗe jipu na. Má estuwa wá, una á dzegwánka ɗekideki melateru ge emnde geni tá gevge cuɗeɗɗe á katafke á Dadaamiya. ² Ma andze emnde tá shansha cuɗeɗɗire náza dem ba ge ɗekideki aɗaba sadake ṅanna wá, ma andze á enjleka ervaunɗe-aatare mazla-aara áte elva á haypa, ma andze tá ádalika á maga sadake mazla-aara. ³ Amá sharánka una ṅanna, baira ɗeme sadake-aha ṅanna á yehaterante haypa-aha-aatare ba kelaa sakanderi. ⁴ Aɗaba uzhe á dalau antara uzhe á usale á hyefka ɗekideki ge bárá haypa.

⁵ Aɗaba una ṅanna, am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a ba ṅane á elvan ge Dadaamiya:

Uzhe á dabba antara sadake-aha umele, baaka wedera á ṅa an ṅane. Aɗaba una ṅanna ka give urimagwe, geni yá se yá shifa-aaruwa á katafke á ṅa.

⁶ Sadake á dabba-aha na tá ephaká emnde, antara sadake á bara haypa na wá, baaka wedera á ṅa an ṅane mazla-aara.

⁷ Ya ndaaka aɗaba una: Náwa iya, Dadaamiya-aaruwa, sanemse á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka, ba seke una ta puwete am wakita á ṅa arge iya na.

⁸ Am zunjwire keni, a ba Yaisu á elvan ge Dadaamiya: «Uzhe á dabba-aha antara dabba-aha na tá ephaká emnde na, antara sadake á bárá haypa, ira sadake-aha umele, una-aha ṅanna baɗemme higakarka.» Sadake-aha ṅanna tá magáná á ba áte una á ndaná *tawraita tsa kalkale, aley Dadaamiya Iyiyaaka. ⁹ Daaci á ba ṅane zlaɓe ádaliye: «Náwa iya sanemsa á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka.» Elva-aara ṅanna wá, á palaamiyá una ni Dadaamiya á liyieka sadake werre na mazla-aara, a naba mbedese an sadake umele. ¹⁰ Miya wá, gamiyevge emnde cuɗeɗɗe á katafke á Dadaamiya, aɗaba Yaisu *Almasiihu maganaamaga názena á kataná Dadaamiya, a yaa shifa-aara ba ser palle sadake na.

¹¹ Baɗemme á *liman-aha wá, ma ware-aatare keni má daada áte ṅane, ba kelaazare baaka ṅinja-aatare ɗekideki am slera-aatare ge fa sadake-aha á emnde á katafke á Dadaamiya. Sadake-aha ṅanna keni baraaka haypa á emnde ɗekideki. ¹² Amá Yaisu Almasiihu ṅane a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya. Ba ṅane una an hakuma á baraterá haypa ge emnde dem ba ge ɗekideki. Am iga á una ṅanna maa, zlaazlala á dem samaya, aṅkwa á njá am naɗafa á Dadaamiya, ¹³ á páká sarte na ni Dadaamiya á de gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara na. ¹⁴ An sadake-aara ṅanna ndza a maganaahe ba ser palle na wá, a baraterse an una ṅanna ervaunɗe ge emnde na a dzeratersaa ṅane, garevge emnde cuɗeɗɗe náza á dem ba ge ɗekideki na.

¹⁵ Sheɗekwe Cuɗeɗɗe keni aṅkwa á bamiyanba geni ba sadake-aara palle una hyevhye. Aɗaba ndza a ba ṅane:

¹⁶ A ba Yaakadada Dadaamiya: Náwa ṅane duksa na am namána-aaruwa yá de magaterán ge emnde-aaruwa: am sarte ṅanna yá de ṅaternaṅa shairiya-aha-aaruwa am ire-aatare, yá de magaterá pute geni á seska am enjle-aatare ɗekideki.

¹⁷ Daaci á ba ṅane zlaɓe ádaliye: Yá de yateraarye haypa-aha-aatare, yá de ṅaterka am ervaunɗe mazla-aara. ¹⁸ Máki yateraarye Dadaamiya ge emnde wá, elva á sadake umele baaka mazla-aara.

Gaumiyaɓtege á deza Dadaamiya

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, baaka názu á piyamite ge dem tate na ni cuɗeɗɗe jipu na. Aɗaba Yaisu á puwaa uzhe-aara aɗaba miya. ²⁰ Yaisu ṅane a naba tanve kacakaca á dzegwa na ni ndza am dagave á miya antara tate na cuɗeɗɗe jipu na. A vamitaa ṅane baráma á dem tate ṅanna, geni mí shansha shifa na á zleka na. Kacakaca á dzegwa na a tanvaa ṅane na wá, amaana vuwa-aara ba ge ṅane. ²¹ Miya, shamiyansha *liman yaiikke, á kwaraterá ṅane emnde na tá am huɗe á há á Dadaamiya

baɗemme. ²² Ba seke una ni Yaisu a weramiyante barama na wá, mi zlalawa á de katafke á Dadaamiya an ervaunɗe á miya palle, magaumika shaige ɗekideki. Aɗaba Yaisu a baramise ervaunɗe an uzhe-aara, a baramive an yawe tseɗaŋɗe. ²³ Yaumiyanika mága seydiye á shifa na á zleka na, a ba Dadaamiya á de vamiteva na. Aɗaba má ɗane ndaasendaha elva wá, á eptseka elva-aara ɗekideki. Daaci naba faumitarfe á ba áte názena á ndasaa ɗane, magaumika shaige ɗekideki. ²⁴ Magaumimága wáyávire an dagave á miya, ma ware keni a fanemfa ndzeɗa am vuwa ge ukfeɗara, geni a emmága shagerire antara wayavire ba kelaazare. ²⁵ Náwa emnde umele mbarsembe icanse sem jahava, una ɗanna shagerka ɗekideki. Daaci yaumiyanika jahava átirpalle, ma ware keni a fanemfa ndzeɗa am vuwa ge ura. Aɗaba diyakurdiya geni herzhaptheherzhe sawa á Yaakadada Yaisu.

²⁶ Má ura diyaadiya jirire á Dadaamiya, aley á maga ba haypa an niya wá, baaka sadake na ni á de barannaabara haypa-aara ɗanna. ²⁷ Má ura á maga jeba á haypa ɗanna wá, sey á njá á ba an lyawa, aɗaba Dadaamiya aŋkwa eppaka an shairiya, á de záterá kara á jahanama antara kelaade-aha á Dadaamiya umele. ²⁸ Diyakurdiya geni má ura cuɗucude *tawraita á Muusa, emnde buwa bi keye naranna an ice-aatare átire á maga duksa ɗanna wá, daaci tá já ba shifa-aara, tá zanvarka ɗekideki. ²⁹ Má bikere á edda una a cuɗu tawraita á Muusa ni estuwa wá, náza á edda una a epsawaa *Egɗa á Dadaamiya antara Sheɗefkwe Cuɗeɗe na á magaminá ɗane ɗurna á ɗaba Dadaamiya na, á tsaaka an una ɗanna. Aɗaba edda-aara a zharaa uzhe á Egɗa á Dadaamiya na ba seke duksa ba dey. Uzhe na ni Dadaamiya a ɗuɗateraa namána an ɗane ge emnde baɗemme, ɗane keni a baranaa ba uzhe ɗanna tsa. ³⁰ A ba Dadaamiya á ba an ire-aara wá:

Diyandiya ya zlaɗa na ni yá de faara ya ge edda una má kwalevkwale ge ɗabidaba na.

Yá de pelatersepele mandzawire na tá maganá itare baɗemme.

Diyamiyeddiye ganakini má Dadaamiya ndasendahe elva-aara wá, sey á ganvege. Zlaɗe áɗaliye, aŋkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Ba Yaakadada una á de maga shairiya á emnde-aara. ³¹ Dadaamiya wá, ɗane edda á shifa. Daaci watse laruwa ge edda una ni má de ɗanaaɗa shairiya á katafke-aara.

³² Yehanteyeha midalire na kwa maganaa kure werre am sarte na lyakurvalya Yaisu. Kwakya zlaɗa na ndza kwa shanaa kure áza emnde, aley kwa naba bashuhe. ³³ Aɗaba am sarte umele, ta zlazlakurzlázle emnde á katafke á zlamaha, magarakuránmaga laruwa kwakya. Am sarte umele zlaɗe áɗaliye, kure shakuransha ire á kure, kwa de ekhyateraa ervaunɗe ge emnde na tá am jeba á zlaɗa-aha ɗanna. ³⁴ Kwa de zatervaare ge emnde na tá am ɗaŋgay aɗaba zhera á Yaisu. Am sarte umele ta naba lyevaa nalmane á kure emnde an ndzeɗa, aley kwa naba yateranhe á ba an higa, aɗaba diyakurdiya ganakini kure shakuransha una ni jauje ge nalmane-aha umele baɗemme, nalmane na a zleka ɗekideki na. ³⁵ Fakurantaufe fetarfire á kure shagera, daaci yawánka. Naba fautarfe áte Dadaamiya. Aɗaba edda una má kezlanveka fetarfire-aara, á de shá laɗa yaikke áza Dadaamiya. ³⁶ Estuwa, shagera ba kwá farvaunɗe, kwá maga názena á kataná ɗane, lauktu á de vakurte duksa na a ndanaa ɗane na. ³⁷ Aɗaba a ba wakita á Dadaamiya:

A juwa ba cekwaɗuɗi, aŋkwa á sawa edda una ni mí pakaná miya na, á shekwaaka mazla-aara.

³⁸ Edda una dzayye ervaunɗe-aara, á de shá shifa na á zleka na, má kezlanveka fetarfire-aara áte iya dem halavuwa-aara. Amá edda una kezlanvekezele fetarfire-aara wá, yá de higarka ge ɗane.

³⁹ Amá miya wá, tamanka ganakini mí de geva am dagave á emnde na tá aŋkwa eptsa á dem kataliye am fetarfire-aatare, tá átira keɗa na. Miya wá, aŋkwa fetarfe á miya áte Dadaamiya, daaci mí shansha shifa na á zleka na.

11

Fetarfire á emnde á Dadaamiya werre

¹ Fetarfire na wá, amaana njeta áte duksa na á tamaná ura, geni duksa ɗanna á de gevge ba jirire na. Ma á náŋka duksa ɗanna an ice-aara keni, diyaadiya geni baaka shaige am huɗe-aara. ² Emnde á Dadaamiya werre keni ndza ta fetaare ba estuwa áte ɗane. Aɗaba una ɗanna ndza hayaterhaya Dadaamiya.

³ An fetarfire á miya mí diyeddiye geni duksa baɗemme wá, ndza a nderanaa ba Dadaamiya an elva-aara. Daaci baɗemme á názu aŋkwa á zharaná ice á ura na wá, a nderanaa ba Dadaamiya an názu á taa náŋka ura.

⁴ An fetarfire ñanna, Habila a vante sadake á nasherire-aara ge Dadaamiya jauje ge una a vantaá Kayinu. Adaba fetarfire-aara wá, Dadaamiya a naba vante jirire. Dadaamiya lyevaalya sadake-aara, a naba maranánhe ganakini hayanhayire. Daaci Habila ñanna wá, ma emtsamtsa ba ñane keni, labare-aara á eksa ba slera sem vatená, adaba fetarfire-aara.

⁵ Á ba an fetarfire ñanna, Anuhu ndza nánka emtsa dekidéki, a naba kapte á dem samaya an vuwa-aara bademme, puwarteka ice áte ñane dekidéki, adaba danda Dadaamiya ba estuwa. A ba wakita á Dadaamiya wá, Dadaamiya ndza hayanhaya Anuhu ñanna, daaci a naba eksante ba estuwa. ⁶ Baaka duksa na ni ura á shá haya an ñane áza Dadaamiya sey á ba an fetarfire palle. Ma ware una á seza Dadaamiya keni, sey á fetarfe geni Dadaamiya wá, ankwá ba jirire. Sey á diyeddiye geni Dadaamiya á yaterka emnde na ni tá ankwá ganáptega ge ñane.

⁷ Á ba an fetarfire ñanna *Nuhu keni ndza a fansarfe ge Dadaamiya. Dadaamiya a balanse elva-aara am wahayu, zlaábe nánka tsa duksa ñanna emtsaade, amá a naba fansarhe. A naba nderaa paare á yawe yaikke áte una a kwaransaa Dadaamiya am wahayu na. Daaci ta demhe antara emnde-aara bademme. A lyaterse estuwa Dadaamiya am yawe na ndza a balansaa ñane. Adaba una ñanna a naba marateranhe ge emnde geni ñateraana shairiya, adaba fartarka áte Dadaamiya. Amá ñane wá, shansha jirire áza Dadaamiya adaba fetarfire-aara.

⁸ Á ba an fetarfire ñanna zlaábe adaliye, ndza fansarfe Ibrahimá ge Dadaamiya. A naba duhe á dem larde na a bannaa Dadaamiya ge de nja amkwá, á de gev náza-aara larde ñanna. Ba tate ñanna keni ndza diyaaka emtsaade Ibrahimá, aley a naba duhe. ⁹ An fetarfire-aara a naba nja am larde ñanna ndza a fannaa Dadaamiya ge ñane am namana-aara. Ma gevka ekse-aara miyenne keni, a naba nja áhuwa. Ndza a nja á ba am *bere á kacakaca ba estuwa, lauktu ta melsaa tara Isiyaaku antara Yakubu larde á namána ñanna, itare keni ta nja á ba am bere á kacakaca ba estuwa. ¹⁰ Ibrahimá a fansaare estuwa ge Dadaamiya na wá, adaba njantenja am ervaunde-aara ganakini watse á daada á dem berni na a nderanaa Dadaamiya am samaya, baaka badza-aara dekidéki na.

¹¹ Saraatu keni ba estuwa. An fetarfire-aara a naba shaa huđe, gevge emgyegwe á mukse tsa. Adaba diyaadiya geni Dadaamiya na a banaa watse á de vanta egdzere na, á iceka fida dekidéki. ¹² Adaba una ñanna, ba Ibrahimá palle, ñane una ndza gevge emgyegwe á zhele kurcumme, ndza baaka elva a ya egdzere ázenjara mazla-aara, ba ñane ñanna wá, a naba yehe egdzere baaka kezlakula á eggye-aha-ñara, ta ba seke shiili na am guwa na, ta ba seke terlyakwa na áte samaya.

¹³ Emnde á Ibrahimá ñanna ta matsaa ba estuwa, yáranka fetarfire-aatare dekidéki. Amá itare an ire-aatare wá, pakarvaaka duksa-aha ñanna ndza a baterna Dadaamiya na. Duksa palle wá, ndza njarantenja am ervaunde-aatare geni baaka shaige áte názu a ndasaa Dadaamiya. Daaci ta higa jipu áte duksa-aha ñanna. Baira ndza ta emndhá ba parakke geni itare ta ba seke wayve-aha am duniya na, tate á nja-aatare miyenne wá, áhuna ka. ¹⁴ Emnde ñanna, am nja-aatare wá, shebarka dekidéki ganakini ankwá larde-aatare ba giraara watse tá zlála á de njá am huđe-aara. ¹⁵ Dzamarka dekidéki áte ekse-aatare na ndza ta segashe am huđe-aara na. Ma andze tá kátá tate na ndza ta sawa átekwa wá, sey ma tá shantaushe ge barama á eptsá á dehuwa. ¹⁶ Amá dzamarka itare una ñanna dekidéki. Itare wá, ankwá tate umelé am ire-aatare, amaana: samaya. Una ñanna jauje ge tate na ndza ta sawa átekwa na. Adaba fetarfire-aatare ñanna wá, á wanka shaige dekidéki ge Dadaamiya geni tá dháá ñane an Dadaamiya á emnde ñanna, a tsatsateraa berni yaikke ázenjara.

¹⁷⁻¹⁸ Á ba an fetarfire ñanna zlaábe adaliye, Ibrahimá á kátá icaná egdza-aara palle ba ñane sadake-aara ge Dadaamiya. A ba Dadaamiya á elvan ge ñane: Iciyantice egdza á ña Isiyaaku sadake-aara. An elva-aara ñanna wá, a se gya ba hala á Ibrahimá, adaba ndza a bantsa ba ñane am namána-aara geni eggye-aha á ña, wulfe á Isiyaaku, tá de gevge kwakya. ¹⁹ Ibrahimá á kátá icetaa egdza-aara na wá, adaba diyaadiya geni Dadaamiya an hákuma á shifeta emnde a faya. Am sarte na Dadaamiya a naba piyante ge Ibrahimá na wá, Isiyaaku wá, ba seke a tsete am faya.

²⁰ An fetarfire, Isiyaaku a gaterar barka ge tara Yakubu antara Isuwa. Am gá barka-aara ñanna wá, a bateraa názu á de magava á katafke. ²¹ An fetarfire ñanna, Yakubu keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, a naba gaterar barka ge egdzara á Yusufa buwa. A tsetehe áte zade-aara, a galante Dadaamiya.

²² Á ba an fetarfire ñanna, Yusufa keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, ndza a emndaha elva á segashe á emnde-aatare, egdzara á *Iserayiila am larde á Misera.

Ndza a kwaratersekwere baɗemme náza na ni watse tá maganá an hyehye-aara má emtsamtsa ɗane.

²³ Tara eddenjara antara emmenjara ge Muusa keni ba estuwa. An fetarfire-aatare am sarte na yaireye Muusa, naránna geni zariya egdza-aatare, daaci magarka lyawa ɗekideki ge ya elva na a tsanaa sleksu *Firawna. Ta naba shebanvehe am mba dem tere keye.

²⁴ Aɗaba fetarfire ɗanna, am sarte na waltewala Muusa, eksarka mazla-aara geni tá ɗahaná an eggyenjara ge sleksu *Firawna. ²⁵ ɗane a hayaa ba tá shá zlaɗa átirpalle antara emnde á Dadaamiya, arge una ni á njá am geɗa am sarte cekwaŋguɗi, amá slehaypa. ²⁶ Ndza diyaadiya geni ambane ba sha epsawa áza emnde aɗaba Almasihu na watse á belaná Dadaamiya á sem duniya na, arge una ni á zuze duniya an nalmane na an ndaaka am larde á Misera na. Aɗaba ɗane a fete ire-aara áte laɗa na á de vantá Dadaamiya na.

²⁷ Aɗaba fetarfire-aara ndza sessa Muusa am larde á Misera. Slekse á Misera jaaja ervaunɗe, amá ɗane magaaka lyawa-aara ɗekideki. Baaka lambe-aara ba seke ɗane aŋkwa á nanna Dadaamiya an ice-aara. ²⁸ Ba Muusa ɗanna zlaɓe ádaliye, aɗaba fetarfire-aara, a kwaraterse ge emnde a *Iserayiila geni a wecarweca uzhe á dabba áte wakyyi-aha-aatare, geni malika na a se ceɓa makaji-aha na a demka á dem mba-aatare. Daaci Muusa a tsaa muɗri á una ɗanna tá aŋkwa emmága ba kelaa sakanderi. Tá ɗáhá muɗri ɗanna: *Paska.

²⁹ Á ba an fetarfire ɗanna zlaɓe ádaliye, emnde a *Iserayiila ebzarubze haye kyanɗe áte shiili cakasse ba seke ndza baaka yawe am guwa yaikke ɗanna, amá ba ta demhe ge emnde a Misera wá, a naba ndateruhe ge haye.

³⁰ An fetarfire-aatare, ndza zazaraazaza emnde a Iserayiila dala yaikke na emnde a Yairikau ta jantaave ge ekse-aatare an ɗane. Ba kelaazare wá, ta de jantaave ser palle áte una ndza a kwaratersaa Dadaamiya. Am hare ge vuyire wá, zazaazaze dala yaikke ɗanna baɗemme. ³¹ Ndza aŋkwa mukse zaware umele, zhera-aara Rahab. Aɗaba fetarfire-aara áte Dadaamiya, a naba lyevaa emnde a Iserayiila na ta se gya nasherire á ekse-aatare á dem mba-aara. Daaci am sarte na emnde a Iserayiila ta ceɓaa emnde a ekse na wá, ta yaa ɗane an shifa.

³² Yá maganá estara kina? Aɗaba cekwa sarte ganakini yá palakurnaapala labare á fetarfire á emnde á Dadaamiya umele, seke tara Gidiyaun, Barak, Samsaun, Yaifta, *Dawuda, Samiyail, ira nabi-aha umele. ³³ An fetarfire-aatare emnde ɗanna ndza garega ndzedá arge larde-aha umele. Baɗemme á názena ndza a baterna Dadaamiya am namána-aara sharánsha an fetarfire-aatare, dzalarefka áte unɗule-aara. Emnde á Dadaamiya werre ɗanna wá, ba ervare keni dzegwánka wera we-aara ge magatera emtanɗkire. ³⁴ Aɗaba fetarfire-aatare, ba derve á kára keni zaterka emnde ɗanna. Zlaɓe ádaliye, ndza tá kátá ceɓaterceɓa kelaade-aha-aatare an katsakar keni, ta ganaa ba itare ndzedá. Ndza baaka payɗa-aatare, amá an fetarfire-aatare wá, ndza ta emnde a ndzedá ba itare. Mbarmbe wáwa jipu, ma vaatara keni sey tá bakátere ba itare emnde a wáwa á larde-aha umele. ³⁵ Á ba an fetarfire ɗanna zlaɓe ádaliye, ndza aŋkwa ɗwasha umele emtsaremtsa emnde-aha-aatare, amá naraterna zlaɓe ádaliye an shifa.

Amá emnde umele-aatare ndza naranna zlaɗa kwakya. Ma andze baránba ganakini tá dalika á ɗaba elva á Dadaamiya wá, ma tá naba yáteryá, amá eksaraareka una ɗekideki, ta ekseba ba emtsa am zlaɗa ɗanna, lauktu á de tsatertetsa Dadaamiya, á de vaterte shifa na jauje ge una am duniya an emtakire na. ³⁶ Emnde umele keni naránna laruwa ba estuwa, ta epsawateraahe, ta gyegaterse an ja, ta puwateremhe am kaderci, ta zlaɗateruhe am dangay. ³⁷ Emnde umele ndza ta ceɓaa ba shifa-aatare an nakwa, emnde umele ndza ta ɗatsaterthe bubuwa, emnde umele ndza ta ceɓateraa an katsakar, emnde umele keni ndza ta zadateremhe am slede ba estuwa, garevge talaga-aha, ta ɗguɗaa ba gwagwa, sharaterushe wahala, magarateránmaga palasa jipu. ³⁸ Ta naba nja áte ɓala-aha umele am kaamba, antara áte ire á wa-aha, ta hare am hwalakwa-aha antara am evege-aha. Emnde ɗanna wá, baaka arge itare an jirire. Zlaya-aatareka ɗekideki nja am duniya á laakire na.

³⁹ Emnde ɗanna baɗemme wá, hayaterháya Dadaamiya, aɗaba fetarfire-aatare áte ɗane. Amá wá, pakarvaaka an shifa am duniya na názena ni a baterna Dadaamiya geni á de vaterteva na. ⁴⁰ Aɗaba uwe? Áza Dadaamiya wá, ndza an tsatse duksa ɗanna zlauzle, geni á geramika antara itare ɗekideki, mí de lyiyaná á ba átirpalle antara itare cuɗeɗɗire na á de vamita ɗane. Una ɗanna duksa na shagera ge miya.

12

Dadaamiya Eddemiya baɗemme

¹ Daaci miya wá, emnde a fetarfe ṅanna ba seke tá jamitaave á ba an je. An fetarfire-aatare ṅanna, tá kwaramisá itare fetarfire áte Dadaamiya. Aɗaba una ṅanna, miya keni yaumiyanya haypa-aha na wayaaka mi pakyava ɗekiɗeki na, valyawamiyaavalya gwatama na a piyamite de katafke áte barama á Dadaamiya na baɗemme, mí zlalawa á ba de katafke, kuɗaumika. ² Zlaɓe ádaliye, zharaumizhara ba sera á Yaisu, aɗaba a magaminaa ba ṅane ṅurna geni mí fetarfe, á de zlamiansauwa ba ṅane zlaɓe ádaliye ge fetarfire á miya ṅanna. Yaisu ṅane a naba eksaarhe geni ta ja shifa-aara áte dzanjala, wanka zherwe ɗekiɗeki ge emtsa estuwa, aɗaba a fete ire-aara áte higa na á de vantá Dadaamiya na. Kina wá, ṅane aṅkwa am naɗafa á Dadaamiya am sleksire-aara.

³ Dzamaumidzámá ba shagera emtaṅkire na ni ta maganta emnde a haypa ge Yaisu na. Nja ba zlaɗa na ta magannaa emnde ṅanna, a naba ɓashuhe baɗemme. Slaslauslasle á ba áte náza-aara emtsaade, lauktu mí de shá ndzeɗa am zlaɗa-aha á miya keni. ⁴ Ge jirire wá, ekkure keni kwá aṅkwa wawa jipu geni kwá janaaja haypa. Amá wá, zlaɓe jerka edda una ni emtsamsá aɗaba una ṅanna am dagave á kure. Daaci gazlauka ɗekiɗeki. ⁵ Viyakurnaaviya elva na ndza a bakurnaa Dadaamiya ge vakurte ndzeɗa an ṅane na emtu? Nawa a ɗakurte an egdzara-aara. Aɗaba aṅkwa am wakita á Dadaamiya, á ba ṅane:

Egdza-aaruwa, má ya Yaakadada Dadaamiya, yá aṅkwa giyakgiya wá, sey ká fa hyema áte elva ṅanna. Ma yá valakarvale keni, á guleka higa á ṅa áte iya.

⁶ Aɗaba iya Yaakadada wá, yá giya edda una ni wayanwaya na, yá ja ba edda una ni gevge egdza-aaruwa na, a bina.

⁷ Aṅkwa egdzere ni á giyeka edenjara ɗekiɗeki emtu? Daaci áte zlaɗa ṅanna wá, kwá naba diyeddiye geni á dzerakursaa ba Dadaamiya, kwa ba seke egdzara-aara. Má estuwa wá, bashawabasha baɗemme á zlaɗa-aha na shakursha na, lauktu kwá de shansa nampire-aara. ⁸ Á giyatera ba estuwa Dadaamiya egdzara-aara. Daaci máki á giyakurka kure wá, kwa egdzara-aareka ɗekiɗeki, kwá ba seke masagwa-aha am emnde-aara.

⁹ Zlaɓe ádaliye, dada-aha a miya am duniya keni ndza ta giyamigiya, ndza mí fa zherwe áte itare. Daaci faumifa zherwe áte Eddemiya na am samaya na keni. Má má aṅkwa fa zherwe áte ṅane wá, mí de shá shifa na á zleka na. ¹⁰ Dada-aha a miya na ta yamiya am duniya na wá, ndza ta giyamiya á ba am sarte na mi egdzara mesheshe, ba seke una ta beranaa itare ge shagerire. Amá Eddemiya na am samaya na wá, ṅane á giyamigiya geni á familiem ndzeɗa am vuwa, lauktu mí gevge emnde cuɗeɗe ba seke ṅane. ¹¹ Má Dadaamiya aṅkwa giya ura wá, vacite ṅanna wá, zlaɗa áte edda-aara, ɓaaka higa-aara ɗekiɗeki. Amá má zlauzle zlaɗa ṅanna wá, edda una má diyeddiye nampire á zlaɗa ṅanna wá, á shá hairire antara zlalava shagera áte uṅjule á Dadaamiya.

Faufa hyema áte ire á kure

¹² Diyakurdiya tsawe ganakini Dadaamiya á yanka giya egdzara-aara wá, daaci a guleka higa á kure, naba daumbare á de katafke áte uṅjule-aara. ¹³ Tá aṅkwa emnde umele am dagave á kure, ta ba seke emnde a dere, cekwa ndzeɗa-aatare áte uṅjule á Dadaamiya. Daaci ɗabaudaba uṅjule na shagera na, geni a dzalarevka áte uṅjule ṅanna, amá a sharansha ndzeɗa átekwá.

¹⁴ Tatayautataya nja lapiya antara emnde baɗemme. Tatayautataya an ervaunɗe á kure palle, geni kwá gevge emnde cuɗeɗe áza Dadaamiya. Aɗaba má ɓaaka una ṅanna wá, ma ware edda-aara keni á taa daaka á deza Dadaamiya. ¹⁵ Faufa hyema áte ire á kure, geni ma ware á kure keni a yanaaka ṅurna á Dadaamiya. Adaliye, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure ni mándzawe zlalava-aara. Ura estuwa á melateruka ge emnde áte barama á Dadaamiya, baira á badzaterbáɗza ba seke namgena am dagave á hiya am fe. ¹⁶ Zlaɓe ádaliye, faufa hyema áte ire á kure, geni a jerka ura ṅuɗi am dagave á kure, á feka zherwe áte názena a wayanantaa Dadaamiya, ba seke Isuwa werre. ṅane wá, a naba velu makajiyire-aara ira warita á makajiyire baɗemme aɗaba zu duksa ser palle. ¹⁷ Ba ekkure keni diyakurdiya geni, am sarte na zlauzle veluvele wá, a deza edenjara ágira a de kátá barka, amá a naba kwaleve ge edenjara gar barka ṅanna. ɓaaka názu magaaka ṅane, antara yawe á kyuwa-aara campaukkwe átekwá, aley shanka pute geni á tsatsanaatsatse názena a badzanvaa ṅane.

¹⁸ Diyaweddiye geni tate á tse á kure ge kure á katafke á Dadaamiya wá, gevka seke náza á *Iserayiila-aha werre áte vuwa á wa Sina. Itare wá, ma tá naba dzegwandzegwa fetefa ba erwa-aatare keni áte wa ṅanna. Ndza naranna nara á kára yaikke áte ire

á wa ṅanna, ndza naránna tabedammire antara gwehya, ira válale yaykke. ¹⁹ Zlaḅe ádalíye, ndza cenarácena hula á duksa ba seke gaashi áte wa ṅanna, cenarácena kwárá umele, kwárá ṅanna wá, ba kwárá á Dadaamiya. Am sarte na cenarácena kwárá ṅanna wá, gazlargazla jipu, baira ta yeka ganakini a semka kwárá ṅanna mazla-aara á sem hyema-aatare. ²⁰ Adaba edda-aara a se balaterse elva na zlazlada áte itare. A ba ṅane, ma ware keni a feka erva-aara áte wa ṅanna. Una ma ba dabba keni sey tá jana á ba an nakwa, a zlauzle shifa-aara ba estuwa. ²¹ Duksa-aha ṅanna ta naaná itare na wá, gazlateraagazla jipu. Ba Muusa an ire-aara keni a ba ṅane: Gazlangazla, yá gyagye ba seke maagara ge lyawa, a bina.

²² Amá ekkure wá, estuweka. Ekkure kwa sete wa na tá dahaná an wa *Siyauna, am tate na átekwa berni á Dadaamiya Saksage. Berni ṅanna wá, ba Urusaliima na am samaya na. Kwa sem tate na ta átekwa malika-aha bademme baaka kezlakula-aatare na. ²³ Adaliye, ekkure, anḅkwa slede á kure am dagave á nalga á emnde na tá am gedfa yaykke átevege Dadaamiya na. Emnde ṅanna ta ba seke makaji-aha átevege eddetare, zhera-aha-aatare bademme anḅkwa an puwa áza Dadaamiya am samaya. Ekkure wá, kwa seza Dadaamiya na á de kyaná ṅane shairiya á emnde bademme na. Ekkure d'abakurtecfaba emnde na tá anḅkwa áza Dadaamiya, a gatervaa ṅane cufedfde am duksa bademme na. ²⁴ Ekkure, dakuraada á deza Yaisu. Ba ṅane una slemela emnde antara Dadaamiya, geni Dadaamiya á maga namána anwaslire antara itare. Ekkure, dakuraada á deza Yaisu na, ṅane a gakurve cufedfde an uzhe-aara na. Uzhe-aara ṅanna wá, anḅkwa á kwaramise duksa shagera gergere antara una mi tsahese áte uzhe á Habila.

²⁵ Daaci faufa hyema ba shagera áte ire á kure, eblyawanveka elva á edda una anḅkwa á bakurá elva na. Werre wá, bademme á emnde na ndza ta kwaleve elva á edda una ni á fater magiya an elva á Dadaamiya am duniya wá, enzlarseka dekideki. Ge miya emnde na má anḅkwa cena elva á Yaisu na a sawa am samaya na keni, watse ba estuwa. Amaana, má kwalamiyevkwale, watse baaka pute á miya umele geni mí enzlesenze an ṅane. ²⁶ Ndza werre ṅanna wá, Dadaamiya a ndaase ba elva an kwara yaykke, daaci a naba gejaavte ge haha á ba an ndzedá. Kina keni elva-aara anḅkwa á bamiyánba geni watse á de emmága zlaḅe ádalíye ba estuwa. Amá antara ba samaya keni á de gejaava á ba an ndzedá, a bina. ²⁷ A ba ṅane, buwaaka dekideki wá, bademme á názena a nderanaa ṅane, á de gejaava zlaḅe ádalíye á ba an ndzedá, lauktu tá de zlauzle ba estuwa. Daaci tá de juwa ba duksa-aha na baaka halavuwa-aatare ge itare dekideki na.

²⁸ Máki estuwa wá, miya wá, slafauminaaslafé ba we á miya ge Dadaamiya an ervaunde á miya palle. Adaba ṅane a famiyaa yaykkire na baaka halavuwa-aara dekideki na ge miya. Galaumigálá Dadaamiya, njauminja á katafke-aara an fesarfire am elva-aara, njauminja an lyawa-aara am ervaunde áte una á kataná ṅane. ²⁹ Adaba Dadaamiya na mí yeka ázejara na wá, ṅane slera-aara ba seke slera á kárá. Amaana, ṅane á shekwaaka kedanaakeda názena hayánka ṅane.

13

Á kátá uwe Dadaamiya áza emnde?

¹ Ekkure emnde a fetarfe wá, yawánka mága wayavire am dagave á kure, njawinja ba seke egdzar mama. ² A viyakurarka elva á lyiya wayve-aha na tá se tsekwa am mba á kure. Fawaterufe hyema ba shagera, adaba ndza anḅkwa emnde umele ta lyevaa wayve-aha-aatare, faraterufe hyema ba shagera, mbate wá, wayve-aha ṅanna malika-aha. ³ Emnde na tá am dangay na keni dzamauterdzámá, zlada-aatare ṅanna a gevge ba seke áte kure. Adaliye emnde na tá am zlada-aha umele na keni, dzamauterdzámá ba seke kwa kerde antara itare am zlada ṅanna.

⁴ Emnde bademme a faransarfe ge Dadaamiya am elva á nika. Am dagave á tara zhele an mukse-aara, ma ware-aatare keni a badzanveka cufedfde á nika-aatare. Adaba Dadaamiya á de yanka záterá an shairiya, bademme á emnde a mága dakarire antara emnde a mága gwardzire.

⁵ Yawanánka ervaunde á kure ba ge waya shunḅu, naba higauhiga arge una anḅkwa am erva á kure, adaba a ba Dadaamiya: Yá anḅkwa antara ekka, ma vaatara keni, yá yanḅka dey. ⁶ Adaba una ṅanna, bawamiyánba ganakini Yaakadada, Dadaamiya-aaruwa anḅkwa am iga-aaruwa, baaka lyawa-aaruwa, á magiya uwe urimagwe? Baaka shaige-aaruwa dekideki.

⁷ Yehauteyeha male-aha á kure na ndza ta balakursaa itare elva á Dadaamiya na. Yehauteyeha zlalava-aatare, antara fetarfire-aatare áte Dadaamiya dem halavuwa á shifa-aatare am duniya. Daaci ekkure keni fatarfe áte Dadaamiya ba seke itare. ⁸ Yaisu *Almasiihu wá, werre keni ndza ba ṅane, vatená keni ba ṅane ṅanna, ṅane á njá á ba

áte una ṅanna dem ba ge dekiḍefeki. ⁹ Faufa hyema áte ire á kure, aḍaba tá aṅkwa emnde na tá aṅkwa jansaare ba itare an ire-aatare tsaha-aha umele gergere, ndza cenaránka emnde dekiḍefeki. Eṅkalaawa, geni a keḍarakuraaka áte baráma. Aḍaba a ba itare: sey má ura ḍabetedaba naḍe-aha áte elva a náza za baḍemme, lauktu á zlava ervaunḍe-aara. Cenauka una ṅanna dekiḍefeki. Sey an ṅurna á Dadaamiya palle. Baḍemme á emnde na ndza ta ḍabete jeba á naḍe-aha ṅanna, palle á názu ta shanaa itare ge nampire baaka.

¹⁰ Baḍemme á *liman-aha á Yahudiya-aha na kwasau zlaḍe tá faná ba sadake ge Dadaamiya am mashidi-aatare na wá, diyamidiya ganakini una mi shanaa miya áza Dadaamiya na, amaana emtsa á Yaisu na wá, náza-aatare ka, aḍaba itare zlaḍe diyarka nampire-aara. ¹¹ Male á liman-aha, má á daná sadake ge Dadaamiya aḍaba haypa á lardé wá, tá ica dabba, á daná uzhe-aara á dem tate na cuḍeḍḍe jipu na. Hyuwa á dabba ṅanna maa, tá de deraná áte iga a ekse-aatare. ¹² Náza á Yaisu keni ndza a mágava ba estuwa. Ta de jaa shifa-aara á ba áte iga a ekse ṅanna, a shu zlaḍa áhuwa, geni á baraterá haypa-aha-aatare ge emnde baḍemme an uzhe á ire-aara. ¹³ Daaci máki estuwa wá, baaka nampire á jeba á nadina ṅanna mazla-aara. Saumisse, mi zlááwa á deza Yaisu, mí de bashán ba kerḍe epsawa á emnde. ¹⁴ Aḍaba baaka ekse na mí njá am huḍe-aara dem ba ge dekiḍefeki am duniya na. Amá mí fete ire á miya áte ekse umele aṅkwa, mí de njá amkwa dem ba ge dekiḍefeki.

¹⁵ Daaci galaumigala Dadaamiya, yawamiyanka. Má mí gálá Dadaamiya ṅanna wá, una ṅanna ba seke sadake á miya na mí vante ge ṅane aḍaba slera á Yaisu. Galaumigala zhera á Dadaamiya ge maraterá zhera-aara ge emnde baḍemme. ¹⁶ Vijawanaaka magatera maggwire ge emnde. Magaumága zezarziye an duksa na am erva á kure, aḍaba jeba á sadake ṅanna á vante higa kwakya ge Dadaamiya.

¹⁷ Cenauca názena tá bakurná male-aha á kure, fawatersarfe ba shagera, aḍaba tá ufaná ba itare shifa á kure, Dadaamiya keni á de ndavateru ba ge itare slera na ta maganaa itare ge fakuru hyema. Daaci má ekkure keni kwá aṅkwa fathersarfe wá, tá maga slera ṅanna á ba an higa. Má baaka una wá, tá higeka am slera ṅanna. Má gulaagula higa-aatare wá, slera-aatare á magakuránka payḍa ge kure.

¹⁸ Yawánka ṅala Dadaamiya arge ṅere. ṅere wá, diyanḍerdiya ba parakke geni dzayye ervaunḍe á ṅere, wayaṅerwaya ṅá maga duksa baḍemme á ba an unṅule-aara ma vaatara keni. ¹⁹ Duksa na yá kataná iya ázekure kwakya-aara wá, ṅalaunḍalá Dadaamiya geni a meliyumele, lauktu yá shansha baráma á eptsá á dezekure á ba áte watsewatsire.

Názena yá yekaná iya áza Dadaamiya

²⁰ Dadaamiya slevante hairire ge emnde, a tsantaa ba ṅane suni á miya yaikke am faya, amaana Yaakadada Yaisu. ṅane suni á miya á bá iya na wá, aḍaba ṅane a emtsehe aḍaba miya. Miya wá, mi ba seke kyawe-aha-aara. An uzhe-aara, Dadaamiya a ṅgudamiyaa namána na á zleka dekiḍefeki na. ²¹ Daaci a melakurumele Dadaamiya, geni kwá shansha mága názena á kataná ṅane baḍemme. A ganvega Dadaamiya namaari-aara am miya áte erva an Yaisu *Almasiihu, geni mí gevge áte una á kataná ṅane. Galaumigala Yaisu Almasiihu dem ba ge dekiḍefeki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

²² Egdzar mama-aha-aaruwa, kwaya ṅane egdza elva na ya puwkurtaa ya, geni yá vakurta ndzedá an ṅane. Elva ṅanna kwakyeke, daaci yá aṅkwa ṅalakurṅala, taslawá á kure, faufa ervaunḍe, cenauvaacena elva ṅanna ba shagera. ²³ Ambane zlaḍe cenakuránka deme ganakini egdza emmemiya Timaute keni ta bantsa belaranaabela, sesse am dangay. Má samsa á sezeruwa wá, watse á puwisá ṅane ádeze kure.

²⁴ Gawaterga use-aaruwa ge male-aha á kure, antara emnde a fetarfe umele baḍemme. Emnde a fetarfe na tá am larde á Italiya keni tá aṅkwa gakur use-aatare. ²⁵ A magakuránmaga Dadaamiya ṅurna ge kure baḍemmire á kure.

Wakita na a puwetaa YAKUBA

Ga use á Yakuba

¹ Wakita na yá anjwa puwaná ba iya Yakuba, waladí á Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu, yá anjwa á puwakurte wakita na, yá gaktur use ge kure bademme á emnde a Dadaamiya na kyarakuraakya á dem duniya bademme na.

Njá á emnde a fetarfe má shatersha zladá

² Egdzar mama-aha-aaruwa, ma a shakuraa am sarte-ara zladá keni, higauhiga an ervaunje á kure bademme. ³ Adaba ba kure keni diyakurdiya, ganakini máki tsakuraatse dzanjzane, kezlakuranveka fetarfire á kure am sarte njanna wá, kure kwá gevá emnde a farvaunje an tsáká ire. ⁴ Amá tsawatse ba njga. A marápsemare farvaunje á kure am duksa bademme. Estuwa kwá de gevá emnde na baaka duksa mándzawe áte itare, hyairephye am duksa bademme. Á de ektsakurarka jirire keni am duksa bademme.

⁵ Má anjwa ura am dagave á kure diyaaka názena á maganá njane, a enndava enjkale áza Dadaamiya. Dadaamiya á de vanteva. Adaba Dadaamiya á kwalarka ge edda una á ndava enjkale ázenjara, á vanteva ma vaatara keni. Adaba njane wá, bárbare ge vaterte duksa ge emnde bademme. ⁶ Amá má ura á ndava duksa áza Dadaamiya wá, a fetarfe geni Dadaamiya á de vanteva. A manka shaige am ervaunje. Adaba edda una á maga shaige am ervaunje wá, njane ba seke njá á haye na á weshaná effeya, á dáná á dehuwa, á sehuna, á dem dalbe-aha bademme. ⁷ Ura estuwa, a sleka am ervaunje-aara ganakini á de shansha názena á ndavaná njane áza Yaakadada. ⁸ Adaba gevge an ire bubuwa, tsanaaka ire-aara am tate palle.

Elva arge berba-aha antara talage-aha

⁹ Ura talage, má fetarfe áte Yaisu *Almasiihu wá, a ehliga an ervaunje-aara bademme. Adaba kanteka Dadaamiya. ¹⁰ Ge sleberba na fetarfe áte Yaisu Almasiihu keni maa, njane keni á ehliga an ervaunje-aara bademme, arge una ní a genaahge ge Dadaamiya na. Adaba diyaadiya njane ganakini á de zla shifa-aara, ba seke mága ugbene á mása am fe, má á geda, á geda á ba áte watsewatsire. ¹¹ Má mberatembera vaciya an kárá-aara, á badza zariyire-aara, á geda á dem áhá, mása keni á emtsa bademme. Ba duksa palle ge sleberba keni. Á ba am sarte na njane á shunjula ge mága slera-aha-aara na wá, a naba icanmica emtsa.

Elva a mbedá á dem haypa antara zladá

¹² Watse geda yaikke ge edda una tsaatse ba shagera am zladá-aha gergere. Adaba má tsaatse shagera mbedaaaka wá, á de shansha lada-aara. Amaana: á de shá shifa na á zleka, a ba Dadaamiya, á de vaterte ge emnde na wayarwaya an njane na. ¹³ Amá má á kátá mbedá edda-aara wá, a banka ní a maganaa ba Dadaamiya. Adaba ura á dzegwánka mbedá Dadaamiya. Dadaamiya keni á mbedeka ura dekideki. ¹⁴ Ba emtanjire na á dzamaná ura am ervaunje-aara na wá, á mbedaná ba una njanna á dem haypa. ¹⁵ Duksa shagerka na á dzamaná ura am ervaunje-aara, am iga-aara cekwaanjudi á maganá á ba áte parakkire. Daaci má waltewa haypa, á saná emtsa.

¹⁶ Daaci a kedarakuraaka emnde, egdzar mama-aha-aaruwa. ¹⁷ Názena á sáwá áza Dadaamiya wá, bademme ba shagera, baaka una laake am hude-aara. Bademme á názena á já lámbe á ura wá, á sáwá á ba áza Dadaamiya na a nderaa parakkire-aha am samaya na. Adaba Dadaamiya, njane a eptsaaaveka, á zláleka seke náza vaciya geni á yakurya am tabedammire. ¹⁸ A wayetaa ba ervaunje-aara ge vamite shifa na á zleka na, a vamite an elva-aara na elva á jirire na, geni mí gevge ma emnde zunjwa ba miya am ice-aara am názena a nderanaa njane bademme.

Cenaucena elva á Dadaamiya, fawansaarfe

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema ge cena názena yá bakurná ya na: Ma ware keni a eccena názena ní tá banna emnde. A gevka slewatsewatse am elva, á gevka slervaunje. ²⁰ Adaba slervaunje wá, á taa maganaaka názena á kataná Dadaamiya. ²¹ Adaba una njanna, tara danjwire antara mándzawire na am ervaunje á kure na wá, yawanya bademme, gawanaaga ire á kure á katafke á Dadaamiya. Ma uwe keni magaumága á ba áte elva-aara na anjwa am kure na, adaba elva-aara njanna wá, á dzegwándzegwa lyakurlya.

²² Cenaucena elva á Dadaamiya, kwá ámbera maga názena á bakurná ñane. Edda una ba a cenvaahé an hyema, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya wá, á kedá ba ire-aara. ²³ Edda una ba a cenvaahé an hyema, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya na wá, ñane á garáva an edda una á zhárá ice am kweteram. ²⁴ Ba a zharaa wafke-aara, cekwaanjudi am iga á una ñanna wá, kerteñ a viyanaaviya njá á wafke-aara. ²⁵ Amá edda una a cenaa shairiya á Dadaamiya, a maganaahe an unñule-aara maa, Dadaamiya á gá barka áte ñane am slera-aha-aara baðemme. Adaba ñane cenaaka shairiya á Dadaamiya á ba an hyema kerteñ a viyanaahe na, amá a fansaarfe. Adaba shairiya á Dadaamiya ñanna wá, baaka duksa mándzawe am huðe-aara. An hakuma jipu ge samise am haypa.

²⁶ Má ura á zhárá ire-aara ganakini ñane slenadina, amá á taa ñanaaka nara-aara, daaci ñane wá, á kedá ire-aara, daba nadina-aara ba dey. ²⁷ Daba nadina á jirire na cuðedde, á kataná Eddemiya Dadaamiya wá, fanu hyema ge egdzar tahe-aha, antara wegwegwar njwasha na á am laruwa, ira á mága enkale áte ire-aara ba ge ñane keni, geni a demka am slakwatsa na tá maganá emnde a duniya na.

2

Baðemme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure wá, fakurtaarfe áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na baaka seke ñane an daradza na. Adaba una ñanna, eggrauka emnde ðekideki. ² Ba seke má daremda emnde buwa á dem jahava á kure á katafke á Dadaamiya, palle-aatare sleberba am zane zariya, amá palle ñane talage am emgyegwe a zane, ³ daaci kwá belanu ice ge zhel na am zane zariya na, kwá de yainu an use, kwá baná: Nawa njinja am kurshi na ambarkaña; amá ge talage wá, kwá baná: Sawá njinja am áhá am sera-aaruwa áhuna. ⁴ Má kwá maga una, magakurnaaka gergerire am dagave á emnde emtu? Kwa epsawaa palle, una ñanna kwa slanaa ba kure, amá sawari á kure ñanna shagerka.

⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena ba shagera. Diyakurka emtu geni Dadaamiya a dzerse talage-aha am duniya na, geni tá fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, ta gevge emnde a berba am ervaunðe-aatare? Ñane a dzeraterse geni tá shansha yaikkire na a ba ñane, á de vaterterte ge emnde na wayarwáyá an ñane. ⁶ Amá kure, kwá perdá talage-aha. Ábi ba emnde a berba una tá magakurá palasa, tá dakurá á de katafke á shairiya? ⁷ Zlaðe ádalíye, ábi ba itare una tá zlazla zhera á Ura yaikke na kwá dabaná kure?

⁸ Máki dábakurteðaba shairiya á Dadaamiya áte una an puwa am wakita-aara, a ba ñane: Ewwaya sleriya á ña ba seke ire á ña na wá, kwa magaa duksa shagera. Adaba shairiya-aara ñanna wá, baaka seke ñane. ⁹ Amá má kwá maga gergerire am dagave á emnde wá, kwá mága haypa. Nakuraaña Dadaamiya an shairiya. Adaba fakuransaarka ge shairiya-aara. ¹⁰ Ma ura a dábete shairiya-aha á Dadaamiya baðemme keni, máki a yaa palle, baðemme á umele-aha na keni ba seke dabaaka. ¹¹ Adaba a ba Dadaamiya: Manka gwardzire. Ba Dadaamiya ñanna zlaðe adaliye una a ba ñane: Jeka shifa. Daaci na maganþa ba gwardzire keni, máki ka de jaa shifa, ba fakansaarka ge shairiya-aara. ¹² Adaba una ñanna yá bakurá ba jirire: Baðemme á názena kwá ndahaná kure, antara una kwá maganá kure, diyaweddiye ganakini Dadaamiya á de kya shairiya-aara baðemme, á de zhárá má fakuransaarfge ge shairiya-aara na a samisaa ñane am haypa na. ¹³ Ma ware una á zanvaarka ge emnde, vaci shairiya wá, Dadaamiya á de zanvaarka ge ñane keni. Amá má á zanvarze ge emnde wá, ñane keni á de mbedeþka vaci shairiya.

Mága slera á Yaisu a zlálaða an fetarfire áte ñane

¹⁴ Má banba edda-aara ganakini ñane fetarfe áte Dadaamiya, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya, ázara námpire-aara? Jeba á fetarfire ñanna á sanánka shifa na á zleka na. ¹⁵ Ba seke má sámsá slefetarfe ásezekure, ma zhele ma mukse, má baaka kacekaca-aara, baaka náza za-aara, ¹⁶ daaci kwá baná: Á jamima shifa, a vakteva Dadaamiya kacekaca antara dafa, amá ba uwe keni kwá vanteka, una ñanna ngulme ge uwe? ¹⁷ Ba duksa palle ge fetarfire áte Dadaamiya. Má bánba edda-aara á daba Dadaamiya, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya, fetarfire-aara ba dey.

¹⁸ Má bánba edda-aara ñane wá, á fetarfe, amá iya yá maga ba slera á maggwire wá, náwa názena yá banná ya: A ndindaha, á fetaare estara áte Dadaamiya, amá á manka slera á maggwire? Lauktu iya keni yá ndandáhá slera á maggwire-aaruwa, á diyisediye ganakini ya ura á Dadaamiya á ba an jirire. ¹⁹ Ábi diyakdiya ganakini baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Máki estuwa wá, shagera kwaye! Amá ba jini-aha

keni diyardiya una nanna. Adaba una tá an lyawa-aara jipu. ²⁰ Amá ekka wá, degdege ire á ña! Wayanwáyá ka diyeddiye geni má ká daba Dadaamiya, amá ká manka slera á maggwire wá, daba Dadaamiya á ña ba dey? ²¹ Yehauteyeha eggemiya Ibrahim. Nane a gev estara sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya? Ábi a gev sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya an slera na a maganaa nane, a eksevaa Isiyaaku egdzar a huđe-aara ba ge nane, á kátá icaná sadake-aara ge Dadaamiya. ²² Ká anjwa nanna emtu mazla-aara ganakini fetarfe Ibrahim, fetarfire-aara a zlaláva á ba antara slera-aara nanna? Fetarfire-aara hyephye adaba slera-aara nanna. ²³ A maganaahe á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba nane: Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya. Adaba una nanna a gev sledzayya ervaunđe á katafke á Dadaamiya. Ibrahim a gev slakate á Dadaamiya. ²⁴ Daaci ká anjwa nanna emtu mazla-aara ganakini ura á shá dzayyire á ervaunđe áza Dadaamiya an slera-aara, baaka ni ba a fetaare áte nane zlauzle?

²⁵ Yehauteyeha zlafe adaliye zaware umele zhara-aara Rahab, nane keni a shán ba estuwa dzayyire á ervaunđe-aara. Am sarte na daremde emnde a *Iserayiila á dem mba-aara, a kwaratersaa nane unjule geni tá enjlesejle an nane. Adaba a magaa una nanna, a shaa dzayyire á ervaunđe áza Dadaamiya. ²⁶ Ba seke una ni má dedde shifa am ura, edda-aara á emtsa na wá, fetarfire keni ba estuwa. Má edda-aara á manka slera á maggwire, baaka shifa am fetarfire-aara.

3

Nara á urimagwe wá, ba kalkale antara kára

¹ Ya ndaa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa, tatayauka gev malum-aha bademme á kure, amá dzamaudzámá emtsaade. Adaba nje nane emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde wá, shairiya á nje á de jauje ge náza á emnde. ² Bademmire á miya mí maga ba haypa am duksa bademme. Má ura maganaaka haypa am ndaha elva wá, edda-aara baaka slejirire arge nane. Nane á dzegwándzegwa nja wuwa-aara am duksa bademme. ³ Zharauzhára áte belsa, mí puwaterem lidza am mbuwe ge belsa-aha wá, geni a faramisaarfe. Ba jirire tá daba ba tate na mí kataná miya. ⁴ Zlafe adaliye, zharauzhára áte paare á yawe. Paare á yawe wá, yaikke vayvaya. Amá náza ebbáká-aara wá, ba cekwaangudí. Una ma a tsetaa valale keni, slebaka paare nanna á tsanmaare á ba an nane. ⁵ Ba duksa palle ge nara á urimagwe. Má ge jirire wá, nane ba egdza duksa cekwaangudí am mbuwe. Amá an hakuma jipu. Zharauzhára huđe á kaamba, antara baakire á zlakta-aara, amá á nejzarka ge egdza nara á kára ba cekwaangudí. ⁶ Nara á urimagwe keni ba kalkale antara kára. Adaba bademme á mandzawire na am huđe á duniya na anjwa am nane. Nara wá, á badzámiya ba nane am njá á miya bademme. Á mbáná ba nane kára ge badza shifa á ura bademme. Kára nanna keni tá an dzágwáva an kára á jahanama.

⁷ Emnde tá dzegwándzegwa kwára duksa bademme. Tá dzegwándzegwa kwára dabba-aha, antara yiye-aha, antara bademme á názena á hulmba am haha, ira názu am yawe keni bademme. ⁸ Amá tá taa kwaruka nara dekidéki. Nara wá, mándzawe jipu, á njeka tsekadde dekidéki. Kwakya wenye-aara á shekwaaka ja shifa. ⁹ Njá gálá Eddemiya Dadaamiya an nane, njá zlazla emnde na a nderateraa nane áte zati-aara keni á ba an nara nanna zlafe. ¹⁰ Ba ura palle, á gálá Dadaamiya á ba an we-aara; á ba an we nanna zlafe adaliye wá, á zlazla emnde an nane. Egdzar mama-aha-aaruwa, magaumika una nanna. ¹¹ Anjwa suwa ni tá ká yawe shagera am huđe-aara, adaliye á segashe yawe danjanje emtu? ¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, anjwa nabugda ni á ya anyaranyara emtu? Emtu anjwa anyaranyara na á ya nabugda emtu? Baaka dekidéki. Ba duksa palle an suwa. Baaka suwa yawe-aara danjanje, adaliye á segashe yawe á shá am huđe-aara.

Enjkale na á sawá áza Dadaamiya

¹³ Anjwa slenjkale an ilmu jipu am dagave á kure emtu? A marsemare edda-aara zlaláva shagera an ga ire am zlaláva-aara, lauktu tá de diyeddiye emnde ganakini nane slenjkale. ¹⁴ Amá má kwá shelha áte emnde, kwá maga danjwire á ervaunđe, duksa bademme kwá wayanánta ba ge ire á kure wá, galauka ire ba dey geni kwa emnde a enjkale. Eptsawanaaka iga ge jirire. ¹⁵ Jeba á enjkale nanna wá, saaka á sawa áza Dadaamiya, a sawa áza Shaitaine. Ta jansare ba emndimagwaha. Ba názá á duniya. ¹⁶ Adaba am tate na tá shelha emnde, ma ware keni á wayanánta duksa ba ge ire-aara wá, duksa bademme á zlaláveka an unjule-aara. Daaci bademme á shagerkire á ba am tate nanna.

¹⁷ Amá eṅkale na á vatertá Dadaamiya ge emnde wá, gergere an una ṅanna. Edda una shansha jeba á eṅkale ṅanna wá, ṅane cufedfde á katafke á Dadaamiya. ṅane gevge slemela emnde, slekemaare, slezevarze. ṅane a eggerka emnde, ervaunḡde-aara ba palle áte emnde baḡemme. Baḡemme á názena á maganá ṅane an nampire jipu. ¹⁸ Emnde na ni tá aṅkwa á maga slera á mela emnde geni itare keni a sharánsha hairire wá, slera-aatare an nampire jipu, itare tá sha dzayyire á ervaunḡde áza Dadaamiya.

4

Kumauka njá á emnde a duniya

¹ Labara aṅkwa gajawe antara dagala am dagave á kure? Baaka hairire am dagave á kure aḡaba kwakya wáyá á duksa á kure. ² Kwá maga wáyá á duksa, amá kwá shanka. An una ṅanna wá, kwá já shifa. Kwá kumá duksa. Duksa ṅanna keni kwá shanka tsa. Aḡaba ba una ṅanna aṅkwa gajawe antara dácala am dagave á kure. Aḡaba uwe kwá shánká názena kwá kataná kure, aḡaba ṅalaturka áza Dadaamiya. ³ Ma kwá ṅalaná á ba áza Dadaamiya keni, kwá shánka, aḡaba kwá ṅalaná áte unḡule-aareka. Aḡaba kure, kwá kataná ba ge emtakire á duniya. ⁴ Kure, eptsakurantepsta elva áte Dadaamiya á kure. Aḡaba ba jirire diyakurdiya ganakini má ura wayaawáyá an emtakire á duniya, ṅane gevge kelaade á Dadaamiya. Ura má a eksese emtakire á duniya wá, ṅane a eksese gev kelaade á Dadaamiya. ⁵ Gawanveka názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya na ba dey. Aḡaba a ba ṅane: Dadaamiya á shelha jipu áte shifa-aara na a femaa ṅane am miya na, geni á njá á ba átuḡe ṅane palle. ⁶ Diyaweddiye zlaḡe ádalije geni Dadaamiya a magamiyaa ṅurna yaikke geni mí dzegwándzegwa dába ba ṅane palle. Aḡaba aṅkwa puwartepuwa am wakita-aara, a ba ṅane: Dadaamiya á ṅwataareka ge emnde á mága kurávire, á magaterá ṅurna ba ge emnde na garnaaga ire-aatare. ⁷ Aḡaba una ṅanna, fawansarfe ge Dadaamiya, tsawatse ba shagera á katafke á Shaitaine, á de zḡagade ba ṅane átuḡe kure. ⁸ Gawáptege á sem sera á Dadaamiya, ṅane keni á de gakuraptege. Kure emnde a mága haypa, sawansese erva á kure mazla-aara. Kure emnde na kwá an dzama ire bubuwa keni, dábaudába ba Dadaamiya palle. ⁹ Dzamaudzámá ire, kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa aḡaba haypa-aha na kwa maganaa kure. Dzaka á kure a gevge dákwá, higa á kure keni a gevge dzámá ire. ¹⁰ Gawanaaga ire á kure á katafke á Yaakadada, ṅane á de tsakurmartse.

Badzauka zhera á sleriya á kure

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, badzauka zhera á emnde. Edda una á badza zhera á sleriya-aara, bi á epsawanaahe wá, a epsawanaahe, á badzanve ba shairiya á Dadaamiya na a ba ṅane: Ewwaya sleriya á ṅa ba seke ire á ṅa. Daaci má ká badza shairiya á Dadaamiya wá, ká dában geni ká fansarfeka, amá ká epsawepsawa. ¹² Sey ba Dadaamiya palle una slevaterte shairiya-aara ge emnde, ba ṅane palle una sleshairiya. Daaci ba ṅane palle una an hákuma ge lya emnde, bi ge kedateraakeda. Amá ekka, ka kuran ka ware, geni ká epsawa emnde umele?

Magauka kuravire

¹³ Cenawivaacena emtsaade, kure emnde na kwa bantsa: Ma vatena, ma makuralla keni, ṅá zlála á dem berni yaikke, ṅá de ga sakanderi palle am tsakala áhuwa, ṅá sheta shunḡu kwakya na. ¹⁴ Kure emnde na kwa slaa una ṅanna, diyakurdiya názena á de magava makuralla emtu? Aḡaba shifa á kure ba seke mágá á yire á kára. Ká ezhárá á tsetse, amá kertenḡ zaḡevzade. ¹⁵ Arge una ṅanna, ma andze kwá ba: Má wayetewayá Dadaamiya daada shifa wá, watse ṅá de maga tara una antara una. ¹⁶ Amá kure, kwá kuráva ba dey am elva. Kuráva á kure ṅanna wá, shagerka. ¹⁷ Diyaweddiye ganakini má edda-aara diyaadiya názena ma andze á maganá ṅane, amá magaaka, ṅane guge haypa.

5

¹ Ekkure emnde a berba, cenawivaacena, náwa yá bakurá elva: Kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa. Aḡaba kwakya zlaḡa na kwá de shaná kure. ² Baḡemme á nalmane á kure na watse á badza. Dikele á zane-aha á kure na keni, á de zuze tarare baḡemme. ³ Dindar á kure, antara lipela á kure baḡemme á de zaná ba haha. Una ṅanna watse seydire mándzawe áte kure. Ba irice á kure keni kwá de badza ba estuwa ba seke a zakuraa ba kára. Amá kure, kwá far ba jahaná nalmane ge ire á kure. Diyakurka ganakini herzhe á zla duniya ṅanna emtu? ⁴ Kwa zlermu emnde geni tá de magakurá slera am fe, tá de halakurá duksa ba ge kure á sem mba, amá zakuruze mbera-aatare. Diyaweddiye ganakini tá aṅkwa kyuwa emnde ṅanna á katafke á Dadaamiya

geni á cenatervaare labare. Dadaamiya na sleksa ba ñane cenáncena kyuwa-aatare baďemme. ⁵ Zakuruze emtakire á duniya na, kwá anƙwa maga ba názena á kataná ire á kure, kwá anƙwa ezza, kwá anƙwa essha ba seke tá de herakurherá. ⁶ Iyau, emnde na baaka haypa-aatare keni, kwa puwatareaa ba kure á dem shairiya, haa kwa ceġaa shifa-aatare, amá itare magarka gajawe ďekideki.

Faufa ervaunďe; magaumága maduwa

⁷ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, faufa ervaunďe dem sarte á eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Zharauzhárá áte sleherďa. Emtsaade wá, á páká madare, á fa ba ervaunďe dem slakslakire, lauktu á shansha nampire á fe-aara. ⁸ Kure keni faufa ervaunďe ba estuwa. Tsawatse ba shagera, aďaba herzhe sawa á Yaakadada.

⁹ Cenaucena ba shagera egdzar mama-aha-aaruwa: Magauka mauniyire am dagave á kure, daaci Dadaamiya á de ñakurka an shairiya. Náwa sheshairiya am niya-aara herzhe á sawa.

¹⁰ Yehauteyeha njá á nabi-aha á Dadaamiya werre, zlaďa na ta shanaa itare, an farvaunďe-aatare. Kure keni ďabaudába á ba áte una ñanna. ¹¹ Miya wá, má zharater tá á ba am geďa-aatare, aďaba dzegwarándege wa eġbasha-aara. Cenakuráncena labare á Ayuba werre emtu? Ervaunďe na a fanaa ñane am zlaďa-aha-aara, an barka na a garaa Dadaamiya am iga á una ñanna keni, diyakurdiya baďemme. Ba jirire Dadaamiya wá, slezevarze, slemagatera ñgurna ge emnde.

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názena á jauje ge duksa baďemme: Zauka waďa, ma an Dadaamiya, ma an haha, ma an jeba-ara keni ďekideki. Máki eksakuraarekse elva ñanna, bawanba: Ane. Máki eksakuraarka wá, bawanba: A'aa. Dadaamiya keni á de ñakurka an shairiya.

¹³ Anƙwa ura am dagave á kure am zlaďa emtu? A enjala Dadaamiya. Anƙwa ura am dagave á kure am geďa emtu? A eggala Dadaamiya an lahe. ¹⁴ Anƙwa ura lapika am dagave á kure emtu? A eďďaha male-aha á aiklaisiya, tá de magar maduwa, tá de ganve waye an zhera á Yaakadada Yaisu. ¹⁵ Máki emnde ñanna fartarfe, magarka shaige am názena tá njalaná itare, Yaakadada keni á melanumele ge edda una lapika na, á tsantetse. Ma anƙwa haypa na a guwaa ñane keni, á yanarye. ¹⁶ Aďaba una ñanna, sheġauka haypa, ndaundáhá názu am ervaunďe á kure am dagave á kure. Magaumága maduwa am dagave á kure, ma ware keni a emmága maduwa arge ura, geni kwá mbembe. Maduwa á edda una ni an bára ervaunďe-aara wá, an hakuma jipu á maga slera kwakya. ¹⁷ Yehauteyeha nabi *Ailiya werre. Ñane keni urimagwe ba seke miya, a njala Dadaamiya an ervaunďe-aara palle geni a hyeka yawe. Daga ba vacite ñanna dem sakanderi keye an kyalma, hyaaka yawe ďekideki am larde ñanna. ¹⁸ Am iga á una ñanna maa, a magaa maduwa geni a sawa yawe á zhegela, Dadaamiya a fantau ge hya yawe zlaġe ádaliye, lauktu duksa baďemme a fantau ge segashe am haha.

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, máki mbeďaambeďa palle á kure áte barama á Dadaamiya, duwa á ura umele am kure a de tsantehe wá, a magaa duksa shagera jipu. ²⁰ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a tsante ura mbeďaambeďa áte barama á Dadaamiya ñanna wá, a ñezlese am emtsa. Ma a kwakyevaa estara haypa á edda-aara keni, Dadaamiya á yanarye baďemme.

Zunḡwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá anḡkwa á puwaná ba iya Piyer, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na a dzerakursaa Dadaamiya ge kwa emnde-aarire na. Yá puwakurte ge kure na kyarakuraakya am larde á kure, kwa wayve-aha kina am Pauntus, am Galatiya, am Kapadaukiya, am Aziya ira Bitiniya. ² Amá a wayete vateneka Eddemiya Dadaamiya geni á gakturvege emnde-aara an hakuma á Shefekwe Cufedde, kwá fansarfe ge Yaisu Almasiihu, kwá gevge emnde cufedde an uzhe-aara.

A magakurnmaga Dadaamiya ḡgurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa.

Tama na á zleka na

³ Galaumigálá Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu! Adaba kwakya zevarzire-aara áte miya, a tsantaa ḡjane Yaisu am faya. An una ḡjanna wá, a vamitaa shifa anwaslire antara tama na á zleka na ge miya. ⁴ Zlaḡe ádalije Dadaamiya a famiyaa duksa shagera na á ḡjeka liya, á badzeka, á guleka dekiḡeki na am samaya. ⁵ Daaci kure emnde na fakurtarfe na wá, anḡkwa á tsufakurtsufa Dadaamiya an hákuma-aara. Vaci zla á duniya wá, á de lyakurselye náza ba dekiḡeki, tá de nanna emnde bademme.

⁶ Adaba tama á kure áte duksa-aha ḡjanna wá, naba higauhiga, ma kwá anḡkwa á shá zlaḡa á duksa gergere keni, ba ge sarte cekwaḡgudi. ⁷ Zlaḡa na kwá shaná kure kina na wá, bademme á una ba ge kura fetarfire á kure, máki fakurtarfe á ba an jirire. Dindar wá, á ḡjeka dem ba ge dekiḡeki. Amá tá ezhárá emnde am kárá, háiki ba dindar miyenne. Sakwa fetarfire emtu? Diyaweddiye geni an dárádza ba fetarfire á kure arge dindar. Zlaḡa á kure kina na wá, ba ge kura fetarfire á kure ḡjanna. Am iga a una ḡjanna maa, watse kwá shá gálá áza Dadaamiya, antara yaikkire ira dárádza, vacite na má watse sasse Yaisu Almasiihu á sawa am ice á emnde bademme. ⁸ Ndza nakuranka an ice á kure, kina keni baaka ura á nanna, aley wayakurwáyá, fakurtarfe áte ḡjane. Adaba una ḡjanna emtake ervaḡḡde á kure, kwakya higa á kure, yá taa palanaaka bademme. ⁹ Kwakya higa á kure, adaba diyakurdiya názena kwá de shaná kure adaba fakurtarfe na. Duksa ḡjanna wá, kwá de lyelye shifa á kure.

¹⁰ Ate elva a lya shifa ḡjanna wá, nabi-aha ta ettataya diyeddiye-aara an enḡkale-aatare bademme, ganakini Dadaamiya á de lyaná estara emnde. Daaci ta fantau ge balateraa ḡgurna ḡjanna kwa shanaa kure na ge emnde. ¹¹ Emntsaade wá, a balatersaa Shefekwe á Almasiihu na anḡkwa am itare na, zlaḡa na watse á de shaná Almasiihu ḡjanna, antara yaikkire na watse á de shaná am iga a zlaḡa ḡjanna. Daaci ta ettataya diyeddiye-aara an enḡkale-aatare bademme, ganakini watse á de magava am zamane-ara, á de magava estara. ¹² Dadaamiya a naba maraterse ganakini duksa ḡjanna wá, watse á magava am zamane-aatare ka, amá am zamane á kure. Ta balakurse ba ḡjane emnde a bala labare á higa, elva á Almasiihu. Ta balakurse waazu ḡjanna an hákuma á Shefekwe Cufedde na a belanaa Dadaamiya á sawa am samaya na. Ba malika-aha keni tá kátá ba dise huḡe-aara bademme.

Gawevge emnde cufedde

¹³ Adaba una ḡjanna maa, ma vaatara keni njawinḡa á ba am niya á kure ge daba Dadaamiya, pauka hare dekiḡeki, faufa tama á kure áte ḡgurna na ni á de magakurná Dadaamiya vaci eptsá á Yaisu *Almasiihu. ¹⁴ Daaci kina wá, fawansarfe ge Dadaamiya, yawanya mazla-aara mága názena á kataná ire á kure na. Adaba kina wá, diyakurdiya jirire. ¹⁵ Gawevge emnde cufedde am názena kwá maganá kure bademme, ba seke Dadaamiya na a daakurtaa ḡjane, ḡjane cufedde na. ¹⁶ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Gawevge emnde cufedde, adaba iya ya cufedde.»

¹⁷ Am maduwa á kure kwá anḡkwa dāha Dadaamiya an Dada. Watse á kyaná ba ḡjane shairiya á emnde bademme, ma ware keni áte názena a maganaa edda-aara, ḡjane á zhareka ice á ura dekiḡeki. Máki diyakurdiya estuwa wá, kuvaukuva ba Dadaamiya palle am zlaláva á kure bademme, am sarte á kure na jauje cekwaḡgudi ge njá am duniya na. ¹⁸ Diyakurdiya geni a se varakursaa ba Yaisu Almasiihu am zlaláva á eggye-aha a kure werre na baaka nampire-aara dekiḡeki na. A varakurse an shunḡu ka, an dindar ka, adaba duksa-aha ḡjanna tá njeka dem ba ge dekiḡeki. ¹⁹ Amá a varakurse an

uzhe á ire-aara jauje ge duksa baďemme. Yaisu Almasiihu wá, ɳane gevge ba seke egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, baaka ververe áte ɳane, baaka duksa mandzawe am ɳane ďekiděki. ²⁰ A eksesaa Dadaamiya ganakini watse á varakurvára an ɳane na wá, kwaye am fakta, amá náwa a sanse am sali kataliya á zamane na, ganakini á magakurá shagerire ɳanna. ²¹ Adaba ba ɳane una, fakurtarfe áte Dadaamiya na a tsante ɳane am faya, a vante yaikkire na. Estuwa, fakurtarfe áte Dadaamiya, fakurtefa tama á kure á ba áte ɳane palle.

²² Kina wá, an bára ervaunďe á kure, adaba kwá anƳkwa fansarfe ge Dadaamiya am elva-aara na ba jirire na. Adaba una ɳanna, kwá anƳkwa waya egdzar mama-aha á kure an ervaunďe á kure palle. Daaci wayawavewaye am dagave á kure ma vaatara keni áte una ɳanna. ²³ Adaba Dadaamiya yaikurseye ge buwire an elva-aara na á fá shifa am ura, á zleka ďekiděki na. Daaci kina wá, gakurevka wulfe-aha á edda una á emtsa na, amá kwa wulfe-aha á edda á shifa na á zleka ďekiděki na. ²⁴ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Baďemme á emnde ta ba seke másá, á shekwaaka ula, zarire-aatare ba seke zarire á ugbene-aha, á shekwaaka valya á dem áhá.

²⁵ Amá elva á Yaakadada wá, á njá dem ba ge ďekiděki.»

Elva ɳanna wá, ba labare á higa na kwa cenancena na.

2

Nákwá á shifa an emnde cuděďě

¹ Ba seke una ni Dadaamiya a vakurte shifa anwaslire na wá, yawanya mazla-aara mága kemaɳgerire antara fida, faskire, shelha ira zá vuwa á ura. ² Kure wá, gawege ba seke egdzara áte erva, wedera-aatare ba ufa geni tá wálá an ɳane. Kure keni, tatayautataya ba elva á Dadaamiya á jirire, geni kwá wálá an ɳane. Á de lyakursá ba ɳane náza ba ge ďekiděki. ³ Ábi kina wá, tapakurnaatapa emtakire á Yaakadada?

⁴ Sawmbare á sezenara. Adaba ɳane nákwá na á vante shifa ge ura. Velyaranvevelye emnde, a ba itare: Nákwá na laake, amá a eksesaa Dadaamiya, jauje ge nákwá-aha umele baďemme an daradza. ⁵ Daaci sawmbare á sezenara, kure keni gawege nákwá-aha á shifa, Dadaamiya á nyaɳa bere-aara an ɳane, á njá Shedekwe-aara am huďe-aara. Zlafe ádalije am bere á Dadaamiya ɳanna maa, kwá gev *Iiman-aha cuděďě ge danaa sadake ge Dadaamiya áte una á kataná ɳane. Á de hayanhaya sadake á kure adaba Yaisu *Almasiihu. ⁶ Adaba anƳkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɳane:

«AnƳkwa nákwá palle an daradza jipu ya eksesaa ya, watse yá nyaɳa bere-aaruwa an ɳane am *Siyauna, á de ɳáná ɳane ndzedá á bere ɳanna baďemme. Ma a fetaara ware áte nákwá ɳanna keni, á hasleka ďekiděki.»

⁷ Daaci ázekure na fakurtarfe áte ɳane na wá, nákwá ɳanna an daradza jipu. Amá emnde na fartarka áte ɳane na wá, estuweka. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Ba nákwá ɳanna ta eblyanvaa emnde a nyaɳa bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ɳáná ɳane ndzedá á bere ɳanna baďemme.»

⁸ A baa ba wakita á Dadaamiya ɳanna zlafe ádalije:

«Nákwá ɳanna á de gev náza vatertaa ektápaare ge emnde umele, á de mbaďatermbaďa.»

Tá mbaďá, adaba tá fansarka ge Dadaamiya. A tsanaa ba estuwa Dadaamiya ge jeba á emnde ɳanna.

⁹ Daaci kure wá, kwa jeba na a dzerakursaa Dadaamiya, kwa *Iiman-aha á Slekse yaikke, kwa nalga cuděďě na kwá átuge Dadaamiya. A ďaakursaa Dadaamiya am tabedammire, a sakuraa á sem parakkire-aara na hyemhye am sleďe baďemme na. Dadaamiya a gakurve estuwa, geni kwá balaterá shagerire á slera-aha-aara ge emnde.

¹⁰ Werre wá, ndza kwa emnde a Dadaamiya ka, amá kina wá, gakurevge emnde a Dadaamiya. Werre wá, ndza zakurvarka Dadaamiya, amá kina wá, anƳkwa á zakurvarze.

Gawege emnde a slera á Dadaamiya

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duniya na wá, kwa ba wayve-aha, kwá njá ba ge sarte cekwaangudí. Adaba una ɳanna, taslawá á kure, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, á keďakurá ba una ɳanna. ¹² Zláláva á kure a gevge shagera am dagave á emnde na baaka nadina-aatare na. Daaci estuwa, ma ta fakuraa áte kwa emnde a mandzawe keni, ta de diyeddiye geni ndza baaka haypa á kure, daaci tá de gala Dadaamiya vacite na má watse daraada ákatarfe-aara.

¹³ Kure emnde na ďabakurteďaba Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, faufa zherwe áte emnde na tá an hákuma am duniya na baďemme. Faufa zherwe áte male á

larde á Rauma, adaba ire ba ñane arge male-aha umele bademme. ¹⁴ Faufa zherwe áte male-aha á larde na a bazlateraa ñane bademme. A bazlater geni tá za emnde a mága shagerkire an bikere, tá gálá emnde a mága shagerire. ¹⁵ Kure wá, Dadaamiya á kátá kwá maga ba shagerire kína, geni a sharanka ngudí-aha na baaka názu ta disaa itare na ndaha elva mandzawe áte kure dekideki. ¹⁶ Kína wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure, ñjawnja ba estuwa. Amá am kwárá ire á kure ñanna wá, bawánka zlafe am ervaunđe á kure geni kwá dzegwándzegwa mága mandzawire keni. Gawevge emnde a slera á Dadaamiya. ¹⁷ Faufa zherwe áte emnde bademme, wayauwaya an egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe, kuvaukuva Dadaamiya, faufa zherwe áte male á larde á Rauma keni.

Shaa zlađa áte náza á *Almasiihu

¹⁸ Náwa una wá, yá ndaakur ge kure kwa emnde a mága slera am mba á emnde: Fawatersarfe ge zanwe-aha á kure. Faufa zherwe áte itare ba shagera, ma áte zanwe-aha na ta mándzawe-aha keni. ¹⁹ Máki bashakurubashe zlađa adaba Dadaamiya, gavka adaba haypa á kure wá, magakurnaamaga názena á kataná Dadaamiya. ²⁰ Amá má gakuruge haypa lauktu tá jakurá adaba ñane wá, ma kwa bashu zlađa keni, baaka ura á galakurgála dekideki. Máki kwa bashu já adaba shagerire, aley kwa naba eksarhe wá, á vante higa ge Dadaamiya. ²¹ Dadaamiya a dfaakur ba ge una ñanna. Adaba *Almasiihu keni shaushe zlađa adaba kure. An zlađa-aara ñanna wá, á marakurá ba garava á nja, geni kwá dabaná á ba áte náza-aara. ²² Ñane wá, maganaaka haypa dekideki, cenaránka elva a fida am mbuwe-aara. ²³ Ñane wá, ma zlazlarvaazlaze emnde keni, eptsaternaaka an zlazle dekideki. Ndza ta shanu zlađa kwakya, amá a dú ba we-aara, a fetaare á ba an Dadaamiya ñane Edda á shairiya jirire. ²⁴ Daaci a lyamivaare ba Almasiihu an ire-aara haypa-aha ge miya, a emtsa an ñane áte dzanjala. A magaa una ñanna geni mí gevge ba seke má an emtsa áza haypa, amá má á ba an shifa á miya ge mága jirire. Adaba ververe-aha-aara, kure mbakuraambe. ²⁵ Werre wá, ndza kwa ba seke kyawe-aha na kedarkedá na, amá kína wá, sakuraasa, kwá am erva á Suni á piyakurá ñane, baaka názu á geja shifa á kure dekideki.

3

Nwásha an zála-aha-aatare

¹ Kína wá, yá elvan ge kure ñwásha: Faufa zherwe áte zála-aha á kure. Máki kwá anjkwá magaterá una ñanna wá, ukfe-aha a kure na zlafe fartarka zála-aha-aatare na keni, zála-aha-aatare ñanna tá de shá enjkale. Kwá de baterná kure-ka elva á Dadaamiya, amá tá de fetarfe ba itare an ire-aatare, adaba shagerire á zlála á ñwásha-aha-aatare. ² Watse tá nanna ba itare keni, geni baravbare zlála á kure, kwá anjkwá fá zherwe jipu áte itare. ³ Zariyire á kure a gevka an mága ngelawire ba seke ndera úgje na zariya jipu na, antara kazlaja á mága ngelawire na tá maganá an dindar, ira sandaa zarizariya. ⁴ Amá magaumága ngelawire á kure á sawa am ervaunđe. Jeba á ngelawire ñanna á zleka dekideki. Amaana shagerire á enjkale antara ervaunđe. An daradza ba una ñanna áza Dadaamiya. ⁵ Adaba ñwásha werre na dabartedaba Dadaamiya, ta fete tama-aatare áte ñane na wá, itare ta magán ba estuwa ngelawire-aatare, ta faa zherwe jipu áte zála-aha-aatare. ⁶ Yehauteyeha Saraatu, mukse á Ibrahim werre. Ñane a magán ba estuwa ngelawire-aara, a faa zherwe jipu áte zhele-aara, a dfaana an dada. Kure keni, máki magakurka lyawa ge daba Dadaamiya, kwá anjkwá maga ba shagerire wá, gakurevge egdzara á Saraatu ñanna.

⁷ Kína wá, yá elvan ge kure zála: Kure keni ñawanaañja ñwásha-aha á kure ba shagera, faufa zherwe. Diyaweddiye ganakini gergere ndzedá-aatare antara náza á kure. Adaba shifa na a vakurtaa Dadaamiya na wá, a vakurte ge kure antara itare bademme. Ñawaternja á ba áte una ñanna, lauktu á daada maduwa á kure ádeza Dadaamiya.

Sha zlađa adaba jirire

⁸ Yá anjkwá fakurarfe zlafe adaliye ge kure bademme, enjkale á kure á gevge palle, magaumága zezarizire am dagave á kure, wayawaptewaye am dagave á kure ba shagera. Zlafe adaliye gawevge emnde a maggwe antara emnde a kemaare. ⁹ Má edda-aara a magakurte emtanjire wá, kure eptsawanaaka an emtanjire mazla-aara. Ma edda-aara a zlazlakurzlazle keni, epsawanaaka an zlazle. Arge una ñanna wá, bawanánba ge edda-aara: Dadaamiya a vakteva shifa. Adaba Dadaamiya a dfaakur ba ge una ñanna kure keni. ¹⁰ Anjkwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

«Edda una má á kata emtakire am shifa-aara, geni a gedetegeda wá, a ñanaña nara-aara ge valya elva yayiaihe, antara fida.

¹¹ Zlabe ádaliye a yanya mága kemangerire, a emmaga shagerire an ervaunđe-aara palle, a ettataya hairire an emnde ma vaatara keni.

¹² Adaba Dadaamiya wá, á fateru hyema ba ge emnde a mága jirire. Baðemme á názena tá yekaná itare, á vaterteva. Amá emnde a mága danjwire wá, á eptsaterá ba iga.»

¹³ Daaci má kwá anƙwa maga ba shagerire an ervaunđe á kure palle wá, baaka ura á gakturaptege deƙideƙi ge magakura kemangerire. ¹⁴ Amá wá, ma kwá anƙwa shá zlaɗa kina, adaba shagerire na kwá anƙwa maganá kure keni, watse higa yaikke ge kure. Kuvauterka emnde deƙideƙi, a gazleka ervaunđe á kure. ¹⁵ Kure wá, demawanvedema kure ba *Almasiihu am ervaunđe á kure, a gevge ba ñane palle Yaakadada á kure. Ma vaatara keni njawinƙa á ba am niya á kure ge vaterte jawapa ge emnde na tá se ndava ázekure, áte tama na kwá faná kure áte Yaisu Almasiihu. ¹⁶ Má kwá anƙwa vaterte jawapa ñanna wá, vawartereva an shagerire á ervaunđe, kwá ámbera á fá zherwe áte itare. Ma vaatara keni magaumága slera á kure á ba an shagerire á ervaunđe. Estuwa wá, ma ta zlazlakurzlazla emnde adaba shagerire á zlaláwa á kure am elva á Yaisu Almasiihu keni, watse zherwe ba ge itare. ¹⁷ Máki una ñanna namaari á Dadaamiya wá, shagera ba kwá shá zlaɗa adaba shagerire, arge una tá shakuru zlaɗa adaba haypa á kure.

¹⁸ *Almasiihu wá, ñane a naba emtsehe adaba haypa á emnde. A emtsehe ba ser palle, zlanazle slera-aara baðemme. Ñane dzayye ervaunđe-aara, amá a emtsaa adaba emnde na baaka jirire-aatare. A magaa una ñanna, geni á damiyá ñane ádeza Dadaamiya. Jareja shifa-aara, amá Sheðekwe Cufedde a naba fem shifa am ñane zlabe adaliye. ¹⁹ An hákuma á Sheðekwe Cufedde ñanna maa, a de ðalateraa elva á Dadaamiya ge sheðekwe-aha na tá am dangay na. ²⁰ Sheðekwe-aha ñanna wá, ba sheðekwe-aha á emnde na ndza degdege ire-aatare ge cena elva á Dadaamiya am zamane á *Nuhu na. Dadaamiya a fater ervaunđe kwakya, amá Nuhu a zlau ba estuwa am slera á mága paare, cenarka. Ba emnde tiise una ta deme am paare ñanna, Dadaamiya a ñezlaterse itare an yawe ñanna. ²¹ Yawe na ta ñezlesaa itare an ñane na wá, gevge ba seke baptisma na tá magakurán ge kure kina, Dadaamiya á ñezlakurá an ñane na. Yawe á baptisma ñanna wá, gergere antara yawe ba dey na emnde tá bára an ñane. Adaba mí ñala áza Dadaamiya, geni á baramiyá ervaunđe. Yaisu Almasiihu wá, ñane tsetse am faya. Adaba una ñanna á ñezlakurñezla baptisma. ²² Kina wá, ñane eptsaptsa á dem samaya, anƙwa am naɗafa á Dadaamiya. Á kwaraterá ñane malika-aha á Dadaamiya antara sheðekwe-aha umele na tá an hákuma am samaya na baðemme.

4

Njawinƙa an shifa na anjwaslire

¹ Ba seke una ni *Almasiihu se shaushe zlaɗa am duniya na wá, kure keni wavauwava ganakini enƙale á kure a gevge palle antara ñane, ma ge shá zlaɗa-ara keni. Adaba má edda-aara a naba eksar shá zlaɗa wá, a yaa ba mága haypa. ² Daaci kina wá, tsante am vatena dem halavuwa á shifa á kure am duniya na wá, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, magaumága namaari á Dadaamiya. ³ Njá á kure werre na ndza kwá maga ba názena wayaaka Dadaamiya na wá, hyaahya mazla-aara. Adaba slera á kure ndza ba mága zawarire, dakarire, ndza kwa emnde a mbazla jipu, ndza kwa emnde a waya dem tate á gusa mandzawe, ndza kwa emnde a kezlan ugje ge hele arge ɗaba shairiya-aha á Dadaamiya.

⁴ Amá kina wá, kwa emnde ñanna-ka mazla-aara. Tá maga ba najipu-aara emnde na zlabe tá á ba am kazlaña ñanna, tá zlazlakurzlazle adaba kwá ɗábaterka mazla-aara á dem tate á mága haypa ñanna. ⁵ Amá ákatakfe á sheshairiya wá, watse tá diyeddiye slera-aha-aatare ñanna baðemme. Edda una watse á kyaná ñane shairiya á emnde a faya an emnde na tá an shifa, á ufa ba itare. ⁶ Náza á emnde a faya wá, ndza naranna palasa am duniya ba seke una ni emnde baðemme tá njá ba ge ñane na. Amá Yaisu Almasiihu a de magateraa waazu am faya ñanna, geni itare keni a sharansha shifa na an ñane Dadaamiya.

Magaumága názena a fakuraara Dadaamiya

⁷ Kina wá, herzhapteherzhe halavuwa á duksa baðemme. Adaba una ñanna faufa hyema, pauka hare deƙideƙi ge mága maduwa. ⁸ Duksa yaikke wá, magaumaga wayavire am dagave á kure an ervaunđe á kure palle, adaba ba wayavire una á ganse

haypa kwakya am dagave á emnde. ⁹ Ma ware á kure keni, a lyevaalya ura-aara á ba an higa am hufe á há-aara.

¹⁰ Ma ware á kure keni, a effa hyema áte hákuma á mága duksa na a faraa Dadaamiya ge ñane. Magawateránmaga shagerire ge emnde an hákuma ñanna. ¹¹ Edda una a shaa hákuma á mága waazu, a ndaha ba elva á Dadaamiya. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde am slera, a emmága an ndzedá na a vanta Dadaamiya. Daaci am názena kwá maganá kure bademme wá, emnde a galargálá Dadaamiya adaba Yaisu *Almasiihu. Yaikkire an hákuma ba náza-aara dem ba ge d'ekid'eki. *Aamin.

Sha zladá adaba zhera á Yaisu

¹² Daaci ma ankwá zladá áte kure kina keni, a wesheka ire á kure emnde-aaruwa, zharauka seke duksa na ni a shaa ba kure palle; Dadaamiya á kurá ba fetarfire á kure an ñane. ¹³ Baira fawarfe ge higa á kure, adaba gakurevge palle antara *Almasiihu am zladá-aha na a shanaa ñane. Vacite na má de samsa ñane am yaikkire-aara, watse higa yaikke ge kure zlafe adaliye. ¹⁴ Má tá ankwá zlazlakurzlazle emnde adaba kwa emnde á Almasiihu wá, higa yaikke ge kure, adaba Shedekwe Cud'ed'ed' á Dadaamiya á se njá am kure an yaikkire-aara. ¹⁵ Amá a jerka zlafe ura am dagave á kure á shá zladá adaba mandzawire-aara, bi a jaa shifa, bi a ilu duksa á ura, bi a deme am elva á emnde. ¹⁶ Má edda-aara á shá zladá adaba Almasiihu wá, a wanka zherwe d'ekid'eki, a slafannaaslafa we-aara ge Dadaamiya adaba fetarfire na a shanaa ñane, párákke áza emnde bademme na.

¹⁷ Kina wá, herzhe shairiya á emnde bademme. Diyaweddiye geni Dadaamiya á de fantau á ba áte emnde-aara zunñwe. Má Dadaamiya zatervarka ge emnde-aara, watse á tse áme kena náza á emnde na fartarka áte labare á higa na a belanaa ñane? ¹⁸ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

«Má ta ñezla zlahhe emnde a jirire mu, watse estara náza á emnde a mága mandzawire na d'abarka Dadaamiya na?»

¹⁹ Daaci estuwa, emnde na tá ankwá shá zladá adaba namaari á Dadaamiya na wá, a faranemfa itare shifa-aatare am erva ba ge Slenderaterndera, ñane á eptseka elva-aara d'ekid'eki. A magarmága shagerire, a yaranka d'ekid'eki.

5

Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya

¹ Kina wá, yá elvan ge male-aha á kure kwa emnde á Dadaamiya. Iya keni, ya slesawari á emnde a fetarfe ba seke itare, ya seyde á Yaisu *Almasiihu am zladá-aha-aara bademme; iya keni watse yá á ba an slede-aaruwa am yaikkire-aara má de samsa ñane. Náwa názu yá yekaná ázekure: ² Fawaterufe hyema ba shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am erva á kure, ba seke suni á fateru hyema ge kyawe-aha-aara. Magauka slera ñanna áte laaire, amá magaumága adaba a wayetaa ba ervaunde á kure. Magauka adaba waya á nalmene, amá adaba a eksesaa ba ervaunde á kure slera ñanna áte namaari á Dadaamiya. ³ Magauka yaikkire arge itare, amá marawateránmara zlaláva shagera, ganakini a d'abarakurdaba itare keni. ⁴ Máki magakurnaamága slera á kure áte una ñanna wá, watse kwá shá *d'anjkaula na á zleka darádza-aara d'ekid'eki na, má watse samsa Male á suni-aha bademme.

⁵ Kina wá, yá elvan ge kure dawalaa: Faufa zherwe áte male-aha á kure. Amá bademme á kure ákatafke á Dadaamiya, ma ware keni a ganaaga ire-aara á katafke á emnde. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Dadaamiya a liyeyka emnde na tá gálá ire, amá á magaterá ñgurna ge emnde na tá ankwá ga ire-aatare á dem áhá.»

⁶ Adaba una ñanna, gawanaaga ire á kure á katafke á Dadaamiya na Slekse ba ñane palle na, á de kakuránteka ñane má daada áte náza-aara. ⁷ Dzamauka d'ekid'eki ma uwe keni, fawanemfa am erva ba ge ñane, adaba ñane Slefakuru hyema.

⁸ Faufa hyema áte ire á kure, tsakautsaka hyema, adaba kelaade á kure Shaitaine tsantetse hala-aara, ankwá tsagwadá ba ura ge kedanaakedá, ba seke mága á ervare na á waná waya á tsegwadá názu á ezza. ⁹ Ma vaatara keni vawánteka baráma d'ekid'eki, fautarfe á ba áte Dadaamiya. Diyakurdiya emnde umele keni kwakya am duniya na tá ankwá shá zladá ba seke kure. ¹⁰ Má shakurushe zladá am sarte cekwaan'gudí na wá, Dadaamiya na bademme á ñgurna á magaterná ba ñane ge emnde na, á de magakuránmaga ñgurna. Amaana á de gakurvege emnde na hyairephye am duksa bademme, á de ndzedakurtendzedá am duksa bademme, kwá de tsaatse, baaka názu á de dzegwándzegwa mbefakuraambefá d'ekid'eki. Adaba a d'akurraa Dadaamiya

ganakini kwá de njá antara *Almasiihu am yaikkire-aara náza dem ba ge d'ekid'eki.

¹¹ Hákuma ba náza á Dadaamiya dem ba ge d'ekid'eki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

¹² Kwaye njane egdza wakita njanna a meliwa Silwanus ge puwakurte ge kure. Njane egdza emmemiya na yá ezzhara dzayye ervaun'ge-aara. An wakita njanna wá, yá kátá fakurem ndzedá am vuwa, yá kátá kwá diyeddiye njurna jirire na a magakurnaa Dadaamiya. Daaci tsawaatse á ba áte njurna njanna.

¹³ Emnde a fetarfe na a dzeratersaa Dadaamiya ba seke kure, tá am larde á *Babila áhuna, tá an'kwa gakur use-aatare. Egdza-aaruwa Markus keni an'kwa gakur use-aara.

¹⁴ Gauga use á njere am dagave á kure bademme an ervaun'ge á egdza mamire.

Dadaamiya a vakurteva hairire ge kure emnde á *Almasiihu bademme.

Buwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá ankwá á puwaná ba iya Simaun Piyer, ya nave an ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na kwá fetaare áte Yaisu Almasiihu, shagera fetarfire á kure ba seke náza á ñere na. Fetarfire ñanna wá, kwa shanaa an namaari á Dadaamiya, Yaakadada keni ba ñane, amaana Yaisu Almasiihu na ma vaatara keni á maga duksa á ba an uñjule-aara na. ² A magakuránmaga Dadaamiya ñgurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa, adaba diya á kure áte ñane antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

A dzerakursaa ba Dadaamiya, a dfaakuraa ñane

³ Yaisu *Almasiihu wá, a kwaramisaa ba ñane zhera á Dadaamiya na a dzeramise an sleksire-aara ge de njá antara ñane am yaikkire-aara na. Estuwa, Yaisu vamiteva názena má an wedere-aara bademme ge njá á miya antara Dadaamiya. A vamite una ñanna an hákuma-aara na saksage na. ⁴ An una ñanna wá, se vamiteva ñane duksa-aha na an daradza jipu, a ba Dadaamiya watse á vamiteva na. Daaci shakuránsha ire á kure, kwa baaka am mága dakarire na á badza emnde am duniya na, kwá njá á ba áte náza á Dadaamiya.

⁵ Adaba una ñanna, wavauwava an ndzedfa á kure bademme, ganakini kwá farfe zlafe adaliye zláláva a jirire ge fetarfire na kwa shanaa kure. Máki shakuránsha zláláva a jirire wá, fawarfe zlafe adaliye enkale. ⁶ Arge enkale ñanna zlafe adaliye mausembe njá vuwa á kure am duksa bademme, gawevge emnde a farvaunđe, dfaudaba Dadaamiya an ervaunđe á kure palle, ⁷ wayawaptewáyá am dagave á kure ba seke egdzar mama, marawateránmára wayava a jirire ge emnde bademme. ⁸ Daaci má kwá ankwá maga una-aha ñanna bademme, yakuránka wá, diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na á de maga nampire kwakya. ⁹ Edda una máki baaka duksa-aha ñanna ázeñara wá, baaka názu á naaná ñane, ñane gevge ba seke wulfe, adaba viyanaaviya ganakini an bára haypa-aha na a maganaa ñane werre áza Dadaamiya.

¹⁰ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a dzerakursaa ba Dadaamiya, a dfaakurtaa ñane. Daaci wavauwava an ndzedfa á kure bademme, ganakini kwá tsaatse á ba áte una ñanna. Adaba má kwá njá áte una ñanna wá, baaka mbedfa á kure d'ekid'eki. ¹¹ Á de vakurtá ba una ñanna baráma ge kure, baaka shaige-aara, ge dem zlanna á Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu Sleyamiliya keni ba ñane.

¹² Kwaye ñane duksa-aha ñanna, diyandiya tsa ganakini diyakurdiya duksa-aha ñanna bademme, tsakuraatse dzañdzanje am jirire na kwa shanaa kure, aley keni yá peka hare d'ekid'eki, sey ba yá yehakuranteyeha ma vaatara keni. ¹³ Máki zlafe yá á ba an shifa am duniya na wá, shagera ba yá yehakuranteyeha geni kure keni, kwá fá hyema. ¹⁴ Iya wá, diyandiya ganakini sarte-aaruwa a juwaa ba cekwaanğudí njá tegava an vuwa laakire na, ba seke una a binaa Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. ¹⁵ Adaba una ñanna yá ankwá magakurá názu ya dzegwanaa iya bademme, ganakini a deska duksa-aha ñanna am ire á kure, ma ya baaka ba iya keni.

*Emnde na naranna *Almasiihu am yaikkire-aara*

¹⁶ Kure wá, ña kwarakurse vateneka sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an yaikkire-aara á sem duniya. Am sarte na njá ankwá kwarakursekware, tsakanerakurseka elva á emndimagwaha ba dey, amá ña bakuraa názu ña naana an ice á ñere parakke. Adaba ña naana á ba an ice á ñere am yaikkire-aara. ¹⁷ Am sarte na a shaa yaikkire áza Eddeñara Dadaamiya, ñere ndza njá ankwá am Tate ñanna. Ña cenanaa á ba an hyema á ñere kwara á Dadaamiya an sleksire-aara, a ba ñane: «Una na wá, Egdz-aaruwa. Bademme á higa-aaruwa á ba áte ñane.» ¹⁸ Ñere ña cenanaa á ba an hyema á ñere Dadaamiya á ndaha una ñanna á sawa am samaya, am sarte na ña átire á wa na cuded'ed'e na antara ñane.

¹⁹ Daaci ñere wá, baaka shaige á ñere áte názena ta ndaana nabi-aha werre. Kure keni, shagera ba kwá fá hyema ge cená elva á nabi-aha. Adaba elva-aatare gevge ba seke kára á fanus na á mbe an vayiya. Magaumága una ñanna dem sarte na má sesse terlyakwa á ireñlya, kyaakya paazare, duksa bademme gevge parakke am ervaunđe á kure. ²⁰ Amá diyaweddiye ganakini elva á nabi-aha werre na ankwá an puwa am wakita

á Dadaamiya na wá, baaka ura á dzegwándzegwa palanná ge ura an diya á ire-aara. ²¹ Adába bademme á nabi-aha baaka elva na ta ndaasa ba itare an ire-aatare, amá a vatertaa Shedekwe Cufedfde elva-aha njanna, geni tá de balaná itare elva na a sawa áza Dadaamiya.

2

Emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde

¹ Ba werre njanna keni wá, ndza tá ankwá nabi-aha fida keni am dagave á emnde á Dadaamiya. Á de gev ba estuwa am dagave á kure keni. Tá de jesarje emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde, tá de jansaare ge tsaha mandzawe tá badza emnde an njane, tá de eptsanve iga ge Yaakadada na a lyaterse am haypa-aha-aatare. An una njanna wá, tá fá ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, tá keđanaakeda shifa-aatare ba đekideki. ² Emnde kwakya tá de đabaterđaba am zlaláva á zawarire-aatare njanna. Adába una njanna, emnde tá de nyanya baráma a jirire. ³ Emnde a kwaraterse fida ge emnde njanna wá, adába ta emnde a waya duksa kwakya, tá zlerma ba duksa á kure an tsaha-aatare njanna. A magaa niya á shairiya-aatare vateneka Sleshairiya, keđa-aatare ba keski, tá de njezleka đekideki.

⁴ Adába uwe, Dadaamiya wá, ba malika-aha-aara keni zatervarka njane ge emnde na ta magaa haypa. A naba puwateremhe am jahanama, evege sladfde tabedamme jipu, tá ufa shairiya-aatare am huđe-aara. ⁵ Emnde na ndza tá am duniya werre na keni, Dadaamiya zatervarka đekideki, a naba hyaterarhe yawe yaikke á sawa am samaya, a keđateraahe, adába đabarka njane. Amá a njezlese *Nuhu na a kwaratersaa njane baráma a jirire ge emnde, antara emnde vuye itare cenaránvarcene.

⁶ Ankwá zlađe ekse-aha buwa *Saudauma an *Gaumaura, Dadaamiya a naba zu ekse-aha njanna an shairiya, a zateruhe an kára, a gaterve kelpakara bademme. An una njanna wá, á maraterá názu watse á shá itare keni ge emnde na tá đabeka njane na. ⁷ Amá am sarte njanna wá, a naba njezlese *Ludu, njane na ura jirire na. Am zamane á Ludu wá, ndza emtańka ervaunđe-aara jipu adába zawarire á emnde na á zharaná njane. ⁸ Njane na ura jirire á njá am dagave-aatare na maa, ba kelaazare á zhára ba zawarire na tá maganá itare na, á cená shagerkire na tá maganá itare na, daaci njane á maga ba emtańkire am ervaunđe-aara.

⁹ Mí diyeddiye á ba áte una-aha njanna geni Yaakadada diyaadiya názena á de maganá njane ge njezlese emnde-aara am zlađa-aha-aatare gergere. Emnde na tá đabeka njane keni, njane diyaadiya tate na á de puwaterá átekwa ge ufa shairiya-aatare vaci shairiya. ¹⁰ Emnde njanna wá, baaka đeme seke emnde na mbasembe vuwa-aatare mága dakarire, epsawaranaapsawa yaikkire á Dadaamiya na.

Daaci emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde njanna va ndaakurndaha na wá, ta emnde a garda jipu, kwakya kurava-aatare. Dete ba emnde a hákuma na ndza tá njá am samaya keni, tá kuvaterka đekideki, tá ankwá epsawaterpsawa. ¹¹ Amá ba malika-aha á Dadaamiya na ta yaikke ba itare arge itare, tá jateruje an hákuma na keni, tá valyeka elva áte emnde njanna. ¹² Emnde njanna wá, am mága-aatare ta ba seke dabba-aha á kaamba na Dadaamiya a nderater ba geni tá sluwatersluwa emnde, tá cebaterceđa na. Itare keni watse tá keđa ba seke dabba-aha njanna, adába tá zlazla názu diyarka. ¹³ Zlađa na tá ankwá shateruwa itare ge emnde na wá, itare keni Dadaamiya á de pelaterse á ba an zlađa njanna. Adába itare baaka waya-aatare áte mága shagerire, sey ba mága dakarire, baira tá maganá á ba áte ice á emnde. Daaci má tá se maga munri antara kure, tá sawa an zlaláva-aatare njanna, una njanna duksa zherwe ge kure. Amá itare wá, tá higa jipu adába sharakursha á dem dalbe-aatare. ¹⁴ Itare wá, ice-aatare á ba áte njwasha ge mága gwardzire, á hyaterka mága haypa đekideki. Daaci tá vaterete ektápaare ge emnde na tsafsafe fetarfire-aatare. Zlađe adaliye, ervaunđe-aatare á njá á ba á kuma duksa, tá an nyainye áza Dadaamiya. ¹⁵ Emnde njanna keđarkedá áte baráma a jirire, ta eksante mága á nabi *Balaama, egdza á Baiyaur. Adába njane ndza wayaawayá mága emtańkire ge shaa shungu an njane. ¹⁶ Amá Dadaamiya a naba valarhe vacite umele, adába á fansarka njanna. Diyakurdiya ezzenjwa wá, á ndaaka elva seke urimagwe, amá vacite njanna wá, a ndaan elva ge njane ba seke ura. A piyanante estuwa mága slakwatsa-aara njanna ge nabi njanna.

¹⁷ Daaci emnde njanna wá, itare ta ba seke mánjeđa-aha na bademme matsamatsa na. Zlađe adaliye, ta ba seke kumba-aha na á dáná válale baaka nampire-aara ge emnde na. Dadaamiya a tsatsateraa sledf tabedamme ba gyeguniye ge itare. ¹⁸ Ba itare njanna zlađe adaliye, ta emnde a tsaka elva laakire na baaka nampire-aara đekideki na, baira tá kurava an njane. An dakarire-aatare njanna wá, tá tsagwadfa emnde na zlađe ba unjule a

segashe-aatare am dagave á emnde a mága haypa, ge eptsateraaptsa. ¹⁹ Acfaba tá bantsa emnde njanna: Má kwá dabanerdfaba wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure, ma ge mága uwe keni. Amá itare an ire-aatare wá, ta nave-aha á haypa na á kefaterkefa na. Acfaba má ká taa kwaruka ire á ña ge yaa duksa njanna wá, ka gevge nave á duksa njanna. ²⁰ Am sarte na má diyareddiye emnde Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, Sleyamilya keni ba ñane na wá, ñezlarejezla am shagerkire á zlaláva na á badza emnde am duniya na. Amá máki eptsarepts zlafe ádaliye á dem zlaláva-aatare werre, de garevge nave-aha á duksa-aha njanna zlafe ádaliye wá, badza shifa á emnde njanna á gev ngulme ba una am zunjwire ndza diyarka Yaisu na. ²¹ Máki estuwa wá, náza á jeba á emnde njanna, ambane ma andze diyarseka baráma a jirire ba dfekideki, arge una ta dise baráma á Dadaamiya amá tá fansarka ge názena á ndaana shairiya-aara na. ²² Názena a shaa emnde njanna wá, a shateraa ba názena á ndaaná naraje na náwa ñane na. A ba naraje njanna wá: «Kere a eptsarhe zlafe ádaliye ge názena ni a melesaa ba ñane.» Anjwa zlafe naraje umele a ba ñane: «Ta baranve nabezhe, amá ñane a eptsehe zlafe ádaliye, á de tabareme am terbe.»

3

Watse á eptsaa Yaakadada Yaisu

¹ Emnde-aaruwa, buwire á wakita-aaruwa una yá puwakurte ge kure. Am wakita-aha-aaruwa njanna bukerde yá kátá tsakurte am hare, ganakini kwá yeheteyeha názena kwa tsaasaa kure bademme. ² Názena yá kataná ya ázekure wá, yá kátá kwá yeheteyeha elva á nabi-aha werre, antara elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na Sleyamilya, ta kwarakursaa emnde a bela-aara na. ³ Elva yaikke na yá kátá kwá diyeddiye ba shagera wá, am kataliye á zamane wá, watse tá sesse emnde a nyainya ura, watse tá maga ba názena tá kataná itare, watse tá nyainyaikurnyainye, ⁴ watse tá bakurá: «A ba Yaisu Almasiihu á kure njanna watse á eptsaa mu, áme ñane kina? Dada-aha á miya bademme emtsaremtsa, duksa á duniya keni bademme gejaaka á ba áte una a nderanaa Dadaamiya.» ⁵ Emnde a nyainya ura njanna wá, tá kwalve á ba an niya ge fetaare áte elva-aha á Dadaamiya na náwa ñane na: Am fakta a ndaase ba elva-aara Dadaamiya, daaci an ndera samaya antara haha, a sance haha am yawe, bademme á názu áte haha á ñan á ba an yawe njanna. ⁶ Á ba an yawe njanna zlafe ádaliye Dadaamiya a kedaa duniya bademme werre. ⁷ A ba Dadaamiya zlafe ádaliye, samaya antara haha keni, tá njeka dem ba ge dfekideki, watse á zlateraazle an kárá, má watse á kyá shairiya á emnde a mága haypa ge kedateraakeda ba dfekideki.

⁸ Náwa elva yaikke zlafe ádaliye, yá kátá kwá diyeddiye, emnde-aaruwa: Áza Yaakadada wá, hare palle ba seke iva debu, iva debu keni ba seke hare palle. ⁹ Ta bantsa emnde umele: Yaakadada á manjka watsewatse názena a ndaasa ñane. Amá estuweka, á emmága. A fakuraa ba ervaunje geni kwá tsaatse am tuba. Acfaba ñane wayaaka emnde tá kefa ba palle keni. Ñane á kátá emnde bademme tá maganaamaga tuba.

¹⁰ Ba jirire watse á eptsaa Yaakadada Yaisu á sawa, amá watse á sawa ba seke sawa á neyle. Vacite njanna wá, watse á zlauzle samaya, bademme á emnde tá de cenancena mága-aara. Názena áte samaya keni bademme watse á zlanazle kárá. Haha antara názu am duniya bademme á de halevuhále vacite njanna. ¹¹ Máki bademme á kazlanja njanna watse á zlauzle áte una kwa cenancena na wá, kwá naba diyeddiye názena kwá maganá kure keni am zlaláva á kure. Fawanemfa ire á kure bademme am erva ge Dadaamiya, dabaudaba an ervaunje á kure palle. ¹² Ufawufa hare na ni watse á sawa ñane átekwa an sleksire-aara na. Mbawantembe kárá geni a semsa hare njanna ba watsewatse. Vacite njanna wá, watse kárá á zauze samaya antara názu átekwa bademme, ba uwe keni á de jauka. ¹³ Amá Dadaamiya a magaa *waada, a ba ñane, watse á ndera samaya anjwaslire antara haha anjwaslire. Am una-aha njanna wá, watse tá njá ba emnde a jirire am hudefa-aara. Kwaye ñane názena mí pakaná miya.

¹⁴ Daaci emnde-aaruwa, kwa emnde a ufa una njanna tsawe wá, wavauwava an ervaunje á kure palle ge njá am cudefdfire antara hairire á katafke á Dadaamiya. ¹⁵ A viyakurarka ganakini á sauka Yaakadada á miya watsewatse na wá, ba ganakini a sharánsha emnde sarte ge mága tuba, á ñezlatersejezle ñane. Egdfa emmemiya Paul keni a ndaakurndaha duksa-aha njanna am wakita na a puwakurtaa ñane an ilmu á Dadaamiya. ¹⁶ Am wakita-aha-aara bademme wá, anjwa á ndán ba estuwa, máki á ndá elva áte una njanna. Am wakita-aha-aara njanna maa, anjwa elva-aha na tá cenanka emnde watsewatse. Emnde na baaka ilmu-aatare, tsemarka ire-aatare keni, tá anjwa

eptsante elva-aha ñanna, tá ganve umele. Tá magán ba estuwa an nayya-aha umele keni am wakita á Dadaamiya. Emnde a mága una ñanna wá, tá kefaná ba itare ire-aatare.

¹⁷ Amá kure wá, náwa fanerakuremfa elva ñanna am vuwa á kure emnde-aaruwa. Adaba una ñanna faufa hyema am ire á kure geni a kefarakuraaka emnde a badza elva á Dadaamiya ñanna. Tsawaatse ba shagera, a dzalarakurevka áte jirire á kure. ¹⁸ Kure wá, fawarfe ge diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasihu, Slelyamilya keni ba ñane na, ñane keni á de magakurá ngurna ba kelaazare. Yaikkire ba náza-aara palle vatena antara dem ba ge dekideki. *Aamin.

Zunḡwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Seydire arge Yaisu slevamite shifa

¹ Náwa nḡ anḡkwa puwakurte ba ḡere wakita na, á ndáhá elva á Dadaamiya na á vante shifa a jirire ge emnde na. Kwaye zlaḡe ba duniya keni baaka, amá ḡane ndza anḡkwa. ḡere ndza ḡa cenaa elva am mbuwe-aara ba ge ḡane, ḡa nanna, ḡa zharanaahe an ice á ḡere, ḡa fetehe antara ba erwa á ḡere keni áte ḡane. ² A naba jesaarhe ge elva ḡanna á vanta shifa a jirire ge emnde ḡanna á katafke á ḡere á ba am parakkire, daaci ḡa zharanaahe. Adaba una ḡanna, nḡ anḡkwa maga seydire-aara, nḡ anḡkwa balakurá elva á shifa na á zleka na. ḡane ndza á nḡ antara Eddemiya Dadaamiya am samaya. Daaci kina wá, a maramiyansehe ge Dadaamiya áte ice á miya bademme. ³ Ba duksa na ḡa naanaa ḡere, antara ḡa cenanaa ḡere na, nḡ balakurá ba una ḡanna, geni kure keni kwá gevge palle antara ḡere, ba seke una gaḡerevge palle antara Eddemiya Dadaamiya, ira Egdza-aara Yaisu *Almasiihu na. ⁴ Nḡ anḡkwa puwakurte duksa-aha ḡanna, geni a naatenáhá erwaunḡe á miya an higa.

Dadaamiya ḡane parakkire

⁵ Dadaamiya wá, ḡane parakkire, baaka tabedammire dekideki am tate na anḡkwa ḡane átekwa. Una ḡanna wá, labáre na ḡa cenanaa am mbuwe á Yaisu *Almasiihu geni nḡ balakurán ge kure. ⁶ Má mí bánba geni miya antara Dadaamiya jamiyammeje am erwaunḡe palle, amá ámbera mí zlalá am tabedammire wá, una wá, ma emnde a fida am elva-aha á miya, antara am slera-aha á miya bademme, magamika jirire dekideki. ⁷ Amá má mí zlalá an parakkire ba seke una Dadaamiya ḡane an parakkire na wá, mi gevge palle, uzhe á Yaisu Almasiihu *Egdza á Dadaamiya á bezamiya haypa-aha á miya bademme.

⁸ Má bamiyánba baaka haypa á miya, una wá, mi keḡanaa ba miya ire á miya, baaka jirire á Dadaamiya am erwaunḡe á miya dekideki. ⁹ Amá má mi balese haypa-aha á miya á segáshe, daaci Dadaamiya keni á yamiyaareye bademme. Adaba ḡane Dadaamiya á jirire, ma a ndaase uwe keni, sey á gevge. Daaci á de gamiyanvege ba ḡane erwaunḡe á miya dzayye, am kelaa haypa na mi maganaa miya bademme. ¹⁰ Má bamiyánba baaka haypa na mi maganaa miya, una ḡanna, amaana: mi faare fidire ge Dadaamiya, eksamiyanteka elva-aara an erwaunḡe á miya palle.

2

**Almasiihu a sawa ge se melamiyumele*

¹ Náwa yá puwakurte una-aha na wá, ba geni magauka haypa mázla-aara egdzara-aaruwa. Amá ma a guwa ware haypa keni, anḡkwa sletsamiyemtse am iga áza Eddemiya Dadaamiya, ba ḡane una Yaisu *Almasiihu edda á jirire. ² Adaba ḡane a yaa ba shifa-aara sadake ge miya, lauktu Dadaamiya a yamiyaare haypa-aha á miya. A yamiyaare ba ge miya palle-ka, amá á kátá yateraare ge emnde a duniya bademme.

³ Má mi fansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aha-aara bademme, mi diyeddiye áte una ḡanna geni diyamidiya ḡane. ⁴ Má bánba edda-aara diyaadiya Dadaamiya, amá á fansaareka am elva na a ndahanaa ḡane, edda-aara slefida, baaka jirire-aara. ⁵ Amá edda una ḡanaḡa elva na á ndahaná Dadaamiya, ámbera á fansaarefe, ba ḡane una wayaawáya an Dadaamiya an erwaunḡe-aara bademme. Daaci mi diyeddiye áte una ḡanna geni gamiyevege emnde á Dadaamiya. ⁶ Má bánba edda-aara ḡane á nḡ á ba áte vuwa á Dadaamiya, sey a dábetedaba ḡane keni zlaláva á Yaisu Almasiihu.

Shairiya á Dadaamiya a jaare áḡwaslire

⁷ Slakate-aha-aaruwa, elva na náwa yá anḡkwa puwakurta iya na wá, gevka shairiya na a jaare áḡwaslire á sawa áza Dadaamiya; ba duksa palle antara una kwa cenaaná kure zunḡwire. Shairiya ḡanna, kwa cenán kinekineka, ba shairiya á Dadaamiya na kwa cenanaa am fantaufe na. ⁸ Amá ba seke áḡwaslire tsa shairiya á Dadaamiya ḡanna ya puwakurte iya na. Zlaláva á Yaisu *Almasiihu, antara ba náza á kure á kwaramise ba jirire á shairiya ḡanna. Anḡkwa á zlalá tabedammire, samsa parakkire á sem kela-aara.

⁹ Daaci má bánba edda-aara, ḡane am parakkire, amá ámbera á maga kelaadire áte egdza emmenjara wá, diyaweddiye geni ḡane zlaḡe á ba am tabedammire-aara sem vatena. ¹⁰ Amá edda una wayaawáya an egdza emmenjara, ḡane á nḡ am parakkire, baaka duksa am erwaunḡe-aara na ni á de ja ḡane áte unḡule. ¹¹ Amá edda una á

maga kelaadire áte egdza emmenjara, ñane zlafe á ba am tabedammire sem vatena. Bademme a názena á maganá ñane, á maganá á ba am tabedammire. Máki á zlála, ma á deme keni diyaaka. Adaba á nánka ice ge tabedammire.

¹² Egdzara-aaruwa, náwa yá puwakurte una na wá, adaba yakuraareye Dadaamiya haypa-aha á kure adaba zhera á Yaisu Almasiihu. ¹³ Ekkure dada-aha, yá puwakurte una na wá, adaba diyakurdiya edda una kwaye á ba am fakta á duniya keni, ñane ndza á ba ankwá. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, adaba shakuránsha midalire arge Shaitaine.

¹⁴ Ekkure egdzara-aaruwa, yá puwakurte una zlafe ádalije, adaba diyakurdiya Eddemiya Dadaamiya. Ekkure dada-aha, yá puwakurte una, adaba diyakurdiya edda una kwaye zlafe á ba am fantaufe keni, ñane ndza ankwá na. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, adaba kwá an ndze á jipu, ñakurnaana elva á Dadaamiya an ervaunđe á kure palle, shakuránsha midalire arge slekse á tabedammire.

¹⁵ A badakuruka duniya, antara kazlaña-aara. Edda una wayaawáya an kazlaña á duniya wá, baaka waya-aara ge ñane áte Eddemiya Dadaamiya. ¹⁶ Náwa ñane zlála á njá á duniya: emnde tá ankwá daba ba názena á kataná ervaunđe-aatare. Bademme á názena zharaná itare, tá kátá ma ba á jerje am mba-aatare keni, ámberá tá máráva jipu an názena am erva-aatare ñanna. Daaci bademme á una-aha ñanna, kazlaña á duniya saaka áza Eddemiya Dadaamiya. ¹⁷ Diyaweddiye geni watse á zla duniya, antara názena á duwa ice á emnde amkwa bademme. Amá ge edda una á maga ba názena á kataná Dadaamiya na, ñane á de njá an shifa ba ge dekideki.

Faufa hyema tá ankwá kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu

¹⁸ Egdzara-aaruwa, zamane á miya na wá, mi herzhe an zle á duniya. Ba seke una ndza cenakuráncena geni watse tá sawa kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu má herzhaptheherzhe zle á duniya na wá, ba kina keni kwakya kelaade-aha á Almasiihu jarsaareje, daaci mi dise á ba áte una ñanna geni mi herzhe an zle á duniya ba jirire. ¹⁹ Emnde ñanna ndza tá á ba am dágave á miya, amá ba jirire garevka palle antara miya dekideki. Adaba una ñanna ta naba sesehe am dágave á miya. Ma andze ta palle an miya wá, ma andze tá degashaka am dágave á miya. Amá a de jaare una na wá, ba geni tá diyeddiye átekwa, geni garevka palle antara miya.

²⁰ Amá ge kure, Yaisu *Almasiihu a vakurte Shedekwe Cufedde. Adaba Shedekwe ñanna wá, diyakurdiya jirire bademme. ²¹ Ya puwakurte una na wá, ganakini diyakurka jirireka, diyakurdiya jirire. Zlafe ádalije, diyakurdiya geni tara fida, antara jirire wá, tá taa jammeka am slede palle.

²² Ware ñane una slefida na? Ba edda una eksarka geni Almasiihu na wá, ba ñane una Yaisu a eksesaa Dadaamiya geni ñane á se lya emnde; ira á fetarka áte Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara. Edda-aara wá, ba ñane una kelaade á Almasiihu. ²³ Edda una eksarka geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya, amaana: baaka Eddeñara Dadaamiya am ñane. Amá edda una eksaarekse geni Yaisu Egdza á Dadaamiya wá, ba ñane una Eddeñara Dadaamiya am ñane.

²⁴ Amá kure wá, wavauwáya geni kwá ñanaana an ervaunđe á kure palle elva ñanna kwa cenaanaa am fantaufe na. Má ñakurnaana bademme elva ñanna kwa cenaanaa am fantaufe na, kure keni kwá ankwá njá áte vuwa á *Egdza á Dadaamiya, ira Eddeñara Dadaamiya. ²⁵ Náwa *Almasiihu a ngudamiyaa namána ge miya, geni á vamite shifa na á njá ba ge dekideki na.

²⁶ Bademme a názena yá puwakurta iya na wá, yá puwakurta arge emnde na tá kedakurá áte unjule a jirire na. ²⁷ Amá ge kure wá, Almasiihu a vakurte Shedekwe-aara ankwá á ba am kure. Adaba una ñanna, kwa baaka an wedera á ura umele ge mbakurse duksa, adaba Shedekwe na a vakurtaa Almasiihu na ankwá am kure, á mbakursá ñane duksa bademme. Duksa ñanna á mbakursá ñane na keni bademme jire, baaka fida am hufe-aara dekideki. Adaba una ñanna, fawansaarefe ba ge ñane am názena á mbakursá ñane bademme, njawinja antara Yaisu Almasiihu.

²⁸ Daaci ba estuwa egdzara-aaruwa, njawinja á ba antara ñane am ervaunđe á kure, lauktu á de wamika lyáwá, ma zherwe keni ge de katafke-aara vacite na má de samsa ñane. ²⁹ Diyakurdiya geni Yaisu Almasiihu ñane slejirire á Dadaamiya. Daaci diyaweddiye geni, ma a maganaa ware jirire á Dadaamiya keni, ñane keni ba egdza á Dadaamiya.

3

¹ Zharauzhára wáyáva yaikke na á wayamiya Eddemiya Dadaamiya an ñane, haa á dáhámiya an egdzara-aara, ba kina keni gamiyevege ba egdzara-aara ñanna ba jire. Emnde a duniya diyarka geni mi egdzara á Dadaamiya, adaba uwe? Ba adaba diyarka dekideki Eddemiya Dadaamiya ñanna. ² Slákáte-aha-aaruwa, kina wá, gamiyevege egdzara á Dadaamiya ba jirire, amá ma watse mí de geva estara keni diyamika. Názena mi disa miya palle wá, má de saasa *Almasiihu wá, mí de gárava antara ñane, adaba mí de nanna an ice á miya parakke ma estara ñane keni. ³ Ma ware keni edda una a fa tama estuwa áte Yaisu Almasiihu, sey á gevge cudedde: á manka haypa ba seke una ñane keni slecudedde.

⁴ Edda una á maga haypa, á maga ba baakire á fansaare ge shairiya á Dadaamiya, adaba má tá fansaareka ge Dadaamiya am shairiya-aara, haypa-ñara ba ñane. ⁵ Diyakurdiya sawa á Yaisu Almasiihu á sem duniya wá, a sawa geni á se jaminaaja haypa-aha á miya. Ñane an ire-aara, maganaaka haypa dekideki. ⁶ Daaci ma ware keni, edda una á njá áte vuwa á Yaisu Almasiihu, sey á yánya mága haypa. Amá edda una á de ba katafke an haypa-aha-aara, amaana: nánka Yaisu Almasiihu, diyaaka Yaisu Almasiihu ba dekideki keni.

⁷ A kefarakuraaka emnde ekkure egdzara-aaruwa. Edda una á maga ba jirire á Dadaamiya, ñane slejirire ba seke una Yaisu Almasiihu slejirire na. ⁸ Má ura yánka mága haypa-aha-aara, ñane ura á Shaitaine. Adaba Shaitaine ñane á gá ba haypa kwaye am fakta á duniya. Una ñanna pute á sawa á *Egdza á Dadaamiya á sem duniya, geni á se kefanakefa slera-aha á Shaitaine bademme.

⁹ Má ware keni má gevge egdza á Dadaamiya á geka haypa mázla-aara, adaba shifa a jirire na a vanta Dadaamiya na ankwá am ñane. Á dzegwánka de katafke an haypa-aha-aara adaba gevge egdza á Dadaamiya. ¹⁰ Náwa názena tá de diyeddiye átekwa garava á egdzara á Dadaamiya, antara egdzara á Shaitaine: Ma ware keni má á manka jirire á Dadaamiya, ñane gevka egdza á Dadaamiya. Ba duksa palle antara edda una wayaaka an egdza emmenjara na keni.

Wayaumiyaavewáye an jirire

¹¹ Náwa názena kwa cenanaa kure am fantaufe á kure ge cena elva á Dadaamiya, a ba ñane: sey mi wayaavewáye am dágage á miya. ¹² Gawamiyevka seke Kayinu na ñane ndza ura á Shaitaine slemándzawe na, ñane a naba ja shifa á egdza emmenjara ba ge ñane. A janaa adaba uwe shifa-aara? Adaba bademme á názena ndza a maganaa Kayinu ñanna, ndza shagerka, amá náza á egdza emmenjara wá, ndza shagera.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, máki emnde a duniya tá fá kelaadire áte kure wá, magauka najipu-aara. ¹⁴ Miya kina wá, diyamidiya geni jamiyaaveje am tate a emtsa, shamiyánsha shifa-aha á miya. Mi dise estara una ñanna? Mi dise adaba wayamiwáyá egdzar mama-aha á miya. Edda una wayaaka an egdzar mama-aha-ñara wá, ñane zlafe tegaraaveka an emtsa. ¹⁵ Ma ware keni, edda una á magante kelaadire ge egdza emmenjara, ñane ta ba kalkale antara sleceba shifa á emnde. Diyakurdiya geni sleceba shifa wá, ñane zlafe shánka shifa na á nja ba ge dekideki na am ñane. ¹⁶ Yaisu *Almasiihu wá, ñane wayamiwáyá. Am a sawhe, a se yaa ba shifa-aara adaba miya. Mi dise áte una ñanna wáyáva a jirire áte emnde umele. Daaci miya keni shagera mi yánya ba shifa á miya keni adaba egdzar mama-aha a miya. ¹⁷ Amá ma ware keni má gevge berba an nalmáne á duniya na, á zhára egdza emmenjara am baakire, aley zanvaareka, daaci á ndahaná estara geni wayaawáyá an Dadaamiya? ¹⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, estuwa, wayawamiyaaveka á ba an we, amá wayawamiyaavewáye á sawa am ervaunđe, ámberá mi emmága an jirire.

Egdzara á Dadaamiya tá de gazleka á katafke-aara

¹⁹ Názena kwa cenanaa kure na, mi diyeddiye átekwa geni ma egdzara á slejirire; zlafe adaliye, ervaunđe á miya keni an ekhya á katafke-aara. ²⁰ Ma ankwá á ndamindhá deme ervaunđe á miya geni mi magaa haypa keni, ervaunđe á miya á njá á ba an ekhya á katafke á Dadaamiya, adaba yaikke ba Dadaamiya arge ervaunđe á miya. Ñane diyaadiya duksa bademme. ²¹ Daaci slakate-aha-aaruwa, má ba jirire á dzegwánka ervaunđe á miya ge mbedamiya an shairiya wá, daaci a gazleka ervaunđe á miya ge de katafke á Dadaamiya mázla-aara. ²² Bademme á názena mi ñalanaa miya ázejara keni á vamiteva, adaba má ankwá fansaare ge shairiya-aara, antara mi maga názena á kataná ñane bademme. ²³ Náwa shairiya-aara ñanna: Mi fetaare áte Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, antara mi wayaavewáye ba seke una a ndaamiya ñane. ²⁴ Slefansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aara maa, ñane slenjá á ba áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni ankwá antara ñane. Diyamidiya geni ankwá Dadaamiya antara miya, adaba á baminá ba Shedekwe-aara na a famimaa ñane am ervaunđe.

4

Lawanaale tara Shedekwe á Dadaamiya antara shedekwe á kelaade á *Almasiihu

¹ Slakate-aha-aaruwa, má dámnda ura á dezekure, a ba ñane á ndáhá elva an hákuma á Shedekwe á Dadaamiya wá, fawtaareka watseswatse, amá lawanaale emtsaade, bi Shedekwe á Dadaamiya á jirireka una am ñane, amá názá kelaade-aara. Yá ndahaná adaba uwe una? Adaba tá ankwá nabi-aha fida kwakya am duniya. ² Náwa názena ni kwá dise edda una an Shedekwe á Dadaamiya átekwa: Máki bánba edda-aara geni samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe wá, ñane an Shedekwe á Dadaamiya jirire. ³ Amá má kwalevkwále edda-aara ge ndáhá una áte Yaisu Almasiihu wá, shedekwe na am ñane na saaka áza Dadaamiya, ñane an shedekwe á kelaade á Almasiihu. Shedekwe ñanna wá, ndza kwa cenáncena geni á de sawa. Ba kina keni ñane ankwá á ba am duniya.

⁴ Amá kure egdzara-aaruwa, kwa emnde á Dadaamiya, shakuránsha midalire arge nabi-aha á fida ñanna. Adaba Shedekwe na am ervaunđe á kure na jauje ge shedekwe na am ervaunđe á emnde a duniya na an ndzeđa. ⁵ Nabi-aha fida ñanna wá, itare ta náza-aha á duniya. Adaba una ñanna tá ndáhá ba elva á duniya, daaci emnde a duniya keni tá cenatervaarecene. ⁶ Amá miya wá, mi emnde á Dadaamiya. Edda una diyaadiya Dadaamiya wá, á cena elva á miya keni. Amá edda una gevka ura á Dadaamiya wá, á ceneka elva á miya. Mí lané estuwa edda una an Shedekwe á slejirire, an edda una an shedekwe á kefa emnde.

Dadaamiya á mbamise wáyáva jirire áte emnde

⁷ Slakate-aaruwa, wayaumiyaavewáye am dágave á miya. Adaba á maganá ba Dadaamiya geni tá wayaavewáye emnde am dágave-aha-aatare, antara tá wáyá ñane keni. Má mi wayaavewáye áte una ñanna, una ñanna á márá una ni gamiyevge egdzara á Dadaamiya, diyamidiya Dadaamiya. ⁸ Amá ma ware una á manka wáyáva áte una ñanna, edda-aara diyaaka Dadaamiya. Adaba Dadaamiya slewáyáva. ⁹ Náwa názena a maraminaa Dadaamiya ba parakke, geni ñane wayamiwáyre: Ñane a belaa Egdza-aara palte ba ñane á sem duniya, geni á se vamite shifa á jirire. ¹⁰ Náwa názena á maramiya wáyáva á jirire: Miya gamiyevka emnde zunñwe ge wáyá Dadaamiya, amá a wayámiyá ñane zunñwe. Ñane a naba belaa Egdza-aara geni á se emtsemtsa am duniya adaba miya, lauktu á yamiyaareye haypa-aha á miya.

¹¹ Slakate-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba wayamitehe ge Dadaamiya na wá, miya keni sey mi wayaavewáye am dágave á miya ba shagera. ¹² Baaka ura ndza nanna Dadaamiya dekideki, amá má mí wayaavewáye am dágave á miya wá, Dadaamiya keni á njá antara miya. Daaci wáyáva-aara na a wayámiyaa an ñane na, á de njá am miya ba jirire.

¹³ Dadaamiya a naba vamite Shedekwe-aara. An una ñanna, diyamidiya ganakini má an ñane, ñane keni ankwá an miya. ¹⁴ Ba miya an ice á miya namiyanna, Eddemiya a belaa Egdza-aara á sem duniya geni á se lya emnde. Mí balaterán ge emnde kina geni elva ñanna jire. ¹⁵ Ma a ndahasaa ware geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya wá, Dadaamiya ankwá antara ñane, ñane keni á njá á ba áte vuwa á Dadaamiya. ¹⁶ Nere wá, diyañerdiya geni Dadaamiya wayañerwáya. Fañertaarefe áte una ñanna. Dadaamiya ñane slewáyáva. Edda una á njá an wáyáva, ñane gevge slenja áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni ankwá antara ñane.

¹⁷ Náwa názena mí dise átekwa geni wayamiwáyá an Dadaamiya á ba an jirire: Una ñanna ba njá á miya am duniya, mí njá ba seke názá á Yaisu *Almasiihu. Daaci vaci shairiya, á de gazleka ervaunđe á miya dekideki. ¹⁸ Má Dadaamiya wayaawáyá ura, baaka lyawa ge edda-aara dekideki. Adaba wáyáva á Dadaamiya á janaaja lyawa bademme. Má ura á njá an lyawa wá, amaana: ba seke ñane wá, ankwá bikere-aara ge ñane ñanaañ shairiya. Daaci má ura á njá an lyawa, á seska námpire á wáyáva á Dadaamiya arge ñane dekideki.

¹⁹ Miya wá, a wayaamiya ba Dadaamiya zunñwe. Adaba una ñanna wayamiwáya an Dadaamiya, antara wayamiyaavewáye am dágave á miya. ²⁰ Má bánba edda-aara wayaawáya an Dadaamiya, amá á maga kelaadire áte egdza emmenjara, ba fida á edda-aara. Adaba má edda-aara wayaaka an egdza emmenjara na ankwá á zharaná an ice-aara, á de dezegwáná estara wáyá Dadaamiya na nánka dekideki? ²¹ Náwa shairiya á Dadaamiya na mi shanaa miya ázenjara, a ba ñane: Edda una wayaawáyá Dadaamiya, sey a ewwáyá an egdza emmenjara keni.

5

Fetarfire wá, sha midalire arge lámara á duniya

¹ Ma a fetaara ware geni Yaisu wá, ñane *Almasiihu, edda-aara egdza á Dadaamiya. Ma ware una wayetewáyá daada, á wayetewáyá egdzara-aara keni. ² Náwa názena ni mi dise átekwa geni wayamiwáyá an egdzara á Dadaamiya: una ñanna, ba má wayamiwáyá an Dadaamiya, ira má mí fansaarefe am shairiya-aha-aara. ³ Má mí maga názena á baminá Dadaamiya am shairiya-aha-aara na wá, ñane ñara á mara una ni wayamitewáyá Dadaamiya á ba an jirire. Daaci shairiya-aha-aara keni á de jamiviyaareka. ⁴ Adaba bademme á egdzara á Dadaamiya, tá an ndzedá jipu ge sha midalire arge lámara á duniya. Mí de sháná estara midalire ñanna? Mí de sháná an fetarfire á miya na ni mi fetaare áte Yaisu Almasiihu na. ⁵ Ware edda una slemidala arge lámara á duniya? Sey ba edda una fetarfe geni Yaisu Almasiihu ñane *Egdza á Dadaamiya.

Seydire arge Yaisu *Almasiihu

⁶ Yaisu *Almasiihu a sawhe á sem duniya, a demhe am yáwe á baptisma, a naba puwaa uzhe-aara áte dzaŋgala, a emtsehe. Sey ba a dema am yáwe-ká palle, amá a puwaa uzhe-aara. Shedekwe á Dadaamiya á ba an ire-aara a magaa seydire-aara geni una ñanna jirire, ba kaŋgelaŋje. Adaba ñane wá, á baterá ba jirire bademme ge emnde. ⁷ Ankwa duksa-aha keye tá maga seydire áte Yaisu, geni ñane *Egdza á Dadaamiya. ⁸ Duksa-aha keye ñanna wá, ba Shedekwe á Dadaamiya, antara yawe á baptisma, ira uzhe á Yaisu. Bademme á una-aha ñanna, tá mára ba duksa palle. ⁹ Má emndimagwaha tá ankwa á magamiya seydire áte názena ta naaná itare, mí lyiya elva-aatare. Daaci diyaweddiye geni náza á Dadaamiya wá, názena a maganaa ñane, seydire-aara jauje ge una tá maganá ba emnde. Adaba ba ñane an ire-aara una a magaa seydire an duksa-aha ñanna arge Egdza-aara. ¹⁰ Edda una lyevaalya Egdza á Dadaamiya wá, seydire á Dadaamiya na keni lyevaalya am ervaunđe-aara geni bademme jire. Amá edda una lyiyaaka seydire á Dadaamiya, a faare fidire ge Dadaamiya, adaba lyiyaaka názena a ndahanaa Dadaamiya arge Egdza-aara. ¹¹ Seydire á Dadaamiya ñanna wá, ñane a vamite shifa na á zleka na. Shifa ñanna wá, mí sháná áte erva an Egdza-aara. ¹² Daaci edda una ankwa Egdza á Dadaamiya am ñane, shánsha shifa ñanna, edda una baaka Egdza á Dadaamiya am ñane wá, shánka shifa.

Shifa na á zleka na

¹³ Ya puwakurte duksa-aha ñanna ge kure na fakurtaarefe áte *Egdza á Dadaamiya, ganakini kwá diyeddiye geni kerten ankwa shifa na á zleka na am kure. ¹⁴ Á katafke-aara, baaka lyawa á miya dekideki, adaba diyamidiya ba jirire geni, ma mí ñala ba uwe ázeŋára keni, á cenamivaarcene, máki mí ñalaná áte namaari-aara. ¹⁵ Máki diyamidiya ganakini ankwa á cenamivarcene ma mí ñala ba uwe ázeŋara keni wá, daaci diyamidiya geni á vamiteva duksa ñanna mí ñalanaa ázeŋara ñanna.

¹⁶ Má ura nanna egdza emmeŋara á maga haypa, shagera ba á ñala Dadaamiya adaba ñane. Daaci Dadaamiya keni á de vante shifa ge egdza emmeŋara ñanna. Amá ankwa haypa da ura á dem emtsa, ndanakurka ya geni ñalaunála Dadaamiya arge emnde na tá maga jeba á haypa ñanna. Una ñanna sey ba ge emnde na ta gu ba haypa na á danka ura á dem emtsa na. ¹⁷ Bademme a shagerkire na tá maganá emnde na wá, haypa áza Dadaamiya. Amá ankwa haypa na á danka ura á dem emtsa.

¹⁸ Diyamidiya geni ma ware keni, máki gevge egdza á Dadaamiya wá, á duka á de katafke an mága haypa-aha-aara, amá Yaisu *Egdza á Dadaamiya á tsufa ba ñane. Daaci baaka názena á eksáná Shaitaine áte ñane dekideki.

¹⁹ Diyamidiya geni miya ma egdzara á Dadaamiya, amá emnde umele am duniya wá, bademme tá á ba am erva á Shaitaine. ²⁰ Diyamidiya geni Egdza á Dadaamiya a sawhe á sem duniya, a se vamitaa ñane enkale geni mí diyeddiye Dadaamiya á jirire. Miya wá, gamiyevege emnde a njá an Dadaamiya á jirire adaba Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, ba ñane una Dadaamiya á jirire ñanna, á vamita ñane shifa na á zleka na.

²¹ Tsufautsufa ire á kure egdzara-aaruwa, magauka hele.

Buwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá puwaktá ba iya wakita na, ya slesawari am dágave á emnde a d'aba Yaisu. Yá puwakte ge ekka mukse na a eksakaa Dadaamiya na, antara egdzara á ña na wayanaterwáyá á ba an jirire na. Sey yá wayákurá ba iya palleka, antara emnde na diyardiya jirire baðemme wayarakurwáyá. ² Wayanakurwáyá jipu, aɗaba jirire á elva á Dadaamiya ñanna aɱkwa am miya, á njá am miya dem ba ge ðekiðeki.

³ Tara Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, a njarinja antara miya ma emnde na wayamiyaavewáya an wáyáva jirire, ira má aɱkwa maga jirire á Dadaamiya na. A magaraminaamaga ñgurna, a zaramivaareze, a varamiteva ba itare hairire.

*Magaumimága wáyáva na a mbamisaa *Almasiihu*

⁴ Higantehiga jipu, aɗaba cenanáncena ganakini tá aɱkwa emnde na d'abarted'aba jirire am dagave á kure, tá aɱkwa á maga názena a baminaa Eddemiya Dadaamiya am shairiya-aha-aara na. ⁵ Daaci kina wá, yá ñalakñále kwa emmaye-aaruwa dzagwale geni mi wayaavewáye ba shagera. Una ñanna yá aɱkwa puwakta ya na keni gevka shairiya á Dadaamiya a jaare aɱwaslire ndza cenakuránka, amá ba elva na mi cenán kwaye am fakta-aara na. ⁶ Wáyáva ñanna wá, amaana: mi fansaare ba ge shairiya á Dadaamiya. Shairiya á Dadaamiya ñanna keni ba una mi cenán kwaye am fakta-aara na. A ba ñane: Wayawaavewáye antara emnde umele.

⁷ Ya bakurnaa aɗaba uwe? Aɗaba kwakya emnde a kedfa ura áte uɱɱule a jirire jarsaareje, hyairemhye am duniya baðemme. Itare wayarka ðekiðeki cena samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe. Ura estuwa, slekedfa emnde áte barama a jirire, daaci ba ñane una kelaade á Yaisu Almasiihu. ⁸ Aɗaba una ñanna, faufa hyema áte ire á kure, geni kedawanaaka námpire á slera á kure, amá kwá de lyevaalya láɗá na Dadaamiya a fakur ge kure.

⁹ Ma ware una d'abaaka elva na a kwaramisaa Almasiihu, ñane a d'abete umele wá, Dadaamiya baaka am ñane. Amá edda una d'abeted'aba elva á Almasiihu ñanna, ñane wá, tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Egdza-aara tá aɱkwa antara ñane. ¹⁰ Aɗaba una ñanna, máki samsa ura á sem mba á kure, amá á kwaraterse duksa ge emnde gergere antara náza á Almasiihu wá, lyyauka edda-aara á mba á kure, ba use keni gawanka. ¹¹ Aɗaba ma a lyyanaa ware, ma a gan ba use keni, shagerkire á názena á maganá ñane na, ta buwa am huɗe-aara antara edda-aara.

Halavuuwa á elva-aha

¹² Aɱkwa elva-aha-aaruwa ba kwakya yá kátá bakuránba, amá keni wayanka yá puwakurte una-aha ñanna áte nalmesheri. Arge una ñanna wá, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa á dem mba á kure, mí de ndáhá elva-aha ñanna we-aaruwa una, we á kure keni una, lauktu mí de higetehiga ba kwakya.

¹³ Egdzara á egdza emmeɱa mukse na a eksesaa Dadaamiya na, tá aɱkwa gakur use-atare itare keni.

Keyire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá anƙwa puwakta ba iya wakita na Gayus; ya slesawari am dágave á emnde a dɓaba Yaisu. Yá puwakte ge ekka, ka edda una wayanak-wáyá á ba an jirire na.

² Slakate-aaruwa, yá anƙwa yekakuyeye, geni baɗemme á duksa-aha na ká maganá ka a gevge shagera ge ekka, antara ká njinja an lapiyire. Ervaunɗe á ɗa wá, diyandiya shagera áza Dadaamiya. ³ Á higa ervaunɗe-aaruwa jipu, aɗaba kwakya egdzar mama-aha á miya saremsa á sehuna wá, ta se biya geni ká anƙwa maga jirire an ervaunɗe á ɗa palle. Diyandiya tsawe geni ká magan ba estuwa ɗanna an shifa á ɗa baɗemme. ⁴ Má cenanáncena geni egdzara-aaruwa d'abarted'aba jirire á Dadaamiya wá, ya higa jipu. Higa-aaruwa ɗanna keni á jauje ge una yá higa arge ma uwe keni am duniya.

Yuhanna á zleba Gayus

⁵ Slakate-aaruwa, ka slemággwe jipu am názena ká maganá ka ge melateru ge egdzar mama-aha á miya, ma ta wayve-aha keni. ⁶ Ta se magaa seyɗire á katafke á emnde a fetarfe áhuna áte wáyáva á ɗa, geni magakateránmaga maggwire kwakya. Yá anƙwa ɗalajɗála geni ká emmága ba estuwa ge melateru ge jeba á emnde ɗanna am shula-aha-aatare, áte una ni á de hayánháya Dadaamiya na. ⁷ Shula-aatare ɗanna wá, ba ge slera á Yaisu *Almasiihu, ba uwe keni liyiyarka dekiɗeki am erwa á emnde na dábarka Yaisu Almasiihu má tá kátá melaterumele an ɗane. ⁸ Aɗaba una ɗanna, miya emnde a fetarfe wá, shagera jipu geni mí melaterumele ge jeba á emnde ɗanna seke itare na, geni mí gevge palle antara itare am slera na tá anƙwa maganá itare ge bálese jirire.

Elva arge Diyautairifais

⁹ Náwa ya puwaterte nalmesheri ge aiklasiya-aha á ɗa, amá Diyautairifais ɗane edda una á kátá geva male arge itare, liyiyaaka elva-aaruwa ɗanna d'ekiɗeki. ¹⁰ Aɗaba una ɗanna, má watse danemda ya, yá de palakanaapála emtaɗkire na a maganaa ɗane; ba seke elva a laakire, antara fida-aha na a tsakanaa ɗana á dete iya na. Baira á tsaaka á ba an una ɗanna: Ba emnde a fetarfe na ta wayve-aha am mba-aara keni, liyiyaterka. Ba emnde na tá kátá liyiyaterliyiya na keni, a naba piyaterthe, á kátá bakaterbáká am aiklasiya.

Seyɗire shagera arge Daimaitriyus

¹¹ Slakate-aaruwa, dabeka sera á emnde na shagerka mága-aatare, sey ká maga ba názena shagera na. Aɗaba ba edda una á maga duksa shagera na una gevge egdza á Dadaamiya, amá edda una á de ba katafke an mága duksa shagerka wá, ɗane zlaɓe diyaaka Dadaamiya. ¹² Amá Daimaitriyus wá, baɗemme á emnde tá gálá ba ɗane, geni ɗane á maga duksa shagera. Baira elva á Dadaamiya na á balaná ɗane na keni, á maraterá ba una ge emnde, geni ɗane wá, á maga duksa shagera. ɗere keni ɗá ndáha ba názena ni shagera na á dete ɗane, geni ɗane ɗanna wá, slejirire. Ba ekka keni diyakdiya ganakini elva-aha na ɗa ndaas ɗere na, baɗemme ba jirire.

Halavuwa á elva

¹³ Kwakya elva-aha-aaruwa na yá kátá bakánba na, amá wayanka yá puwakte elva-aha ɗanna an narkálam. ¹⁴ Yá tama dezeɗa ba herzhe na, daaci mí ndáha elva-aha ɗanna antara ka, we-aaruwa una, we á ɗa keni una.

¹⁵ A vakteva Dadaamiya hairire. Baɗemme á slakate-aha á ɗa na tá áhuna tá anƙwa gak use-aatare. Gaterga use á ɗere ge slakate-aha á ɗere keni an palpalire-aatare.

Wakita na a puwetaa YAHUDA

Ga use á Yahuda

¹ Náwa wakita na yá ankwá puwetá ba iya Yahuda, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu, ya egdza emmenara ge Yakuba. Yá ankwá puwakurte ge kure emnde na a wayakurtaa Dadaamiya, daaci a naba dzerakurse, ankwá á tsufakurtsufa Yaisu Almasiihu na. ² A kwakyakuranvekwákya Dadaamiya ngurna-aara, hairire-aara, ira wáyáva-aara.

Shairiya á emnde a kefa jirire á Dadaamiya

³ Slakate-aha-aaruwa, ndza yá wava an enkale-aaruwa bademme, geni yá puwakurte wakita áte elva a lya shifa na má am huđe-aara kina na. Amá ambane yá puwakurte názena yá vakurte ndzeđa an ñane am wává á kure. Adaba am fetarfire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde-aara ba ser palle, hyephye ge náza ba ge đekideki na wá, má am wava yaikke. ⁴ Adaba famika hyema, saremsa emnde a mándzawe á sem dágave á miya, se badzaranvebadze elva a ngurna á Dadaamiya á miya. Ta bantsa itare: Ankwá ngurna á Dadaamiya, mí naba emmága názena á kataná ire á miya. An una ñanna maa, amaana tá kataná jirire ge ire-aatare am mága-aha-aatare. Emnde ñanna yarnaaya Eddemiya Yaisu *Almasiihu na ba ñane palle una Yaakadada na. Shairiya á emnde ñanna ta puwete kinekinaka, ankwá am wakita á Dadaamiya.

⁵ Diyakurdiya tsa elva ñanna bademme, aley kina wá, yá yehakuranteyeha zlađe ádalíye geni Dadaamiya a lyesaa *Iserayiila-aha, a saterse am larde á Misera; am iga a una ñanna, a naba keđa emnde na faransaareka na. ⁶ Yehauteyeha malika-aha na hayaranka hákuma na a vatertaa Dadaamiya, ta naba yaa sleđe-aha-aatare na keni. Adaba una ñanna Dadaamiya a zlenaterme am tate na tabedamme jipu na, tá am tsávaytsávaye na baaka badza-aara đekideki na, tá ankwá ufa kwaskwe á shairiya-aatare. ⁷ Zlađe ádalíye yehauteyeha *Saudauma antara *Gaumaura, ira ekse-aha na ta herherzhe an itare na. Emnde a ekse-aha ñanna keni ndza ta magán ba seke náza á malika-aha ñanna, kwakya haypa-aha-aatare, tá maga ba názena zlayeka đekideki na an vuwa-aatare. Tá ankwá maga palasa kina am kára á jahanáma. Daaci a cenarancena emnde bademme ge faterem duksa am vuwa ge itare keni.

⁸ Mága á emnde ñanna ta dema am dágave á kure na keni, ba kalkale antara una ñanna. Á dáterá ba shene-aatare á de maga máme ñanna an vuwa-aatare, tá epsawa hákuma á Dadaamiya, tá zlazla male-aha na tá am samaya na bademme. ⁹ Una, názu ba *Mikayiilu male á malika-aha keni magaaka. Am sarte na ndza tá ankwá gá jawe antara Shaitaine arge emtsa á Muusa, geni á dáná ware am dágave-aatare maa, Mikayiilu wayeteka ndanse elva yayiaihe đekideki. Adaba una ñanna, a ba ñane á elván ge ñane: á hyephye Yaakadada. ¹⁰ Amá emnde ñanna wá, itare tá valya ba elva yayiaihe áte názu diyarka. Tá maga ba názena á kataná ervaunđe-aatare ba seke dabba-aha. Una ba jirire á de keďáterá ba una ñanna. ¹¹ Kay! Ázara una! Emnde ñanna đabartedaba sera á Kayinu. Tá njá á ba an fida ge zlerma nalmane áza emnde seke una ndza a maganaa *Balaama werre. Kefarkedá emnde ñanna, adaba ta emnde a gardá seke una ndza a maganaa Kaura. ¹² Má kwá ankwá zá dfa á Yaakadada átirpalle antara emnde ñanna, mága á emnde ñanna tá maganá am dágave á kure na wá, zherwe jipu ge kure. Adaba itare baaka zherwe-aatare đekideki, tá dzáma ba ire-aatare palle. Itare ta ba seke kumba na má á dáná effeya, á hyeka yáwe-aara đekideki na. Ta ba seke náfa-aha na ma samsa ba sarte-aatare keni tá yeka egdzere đekideki na, ta ba seke náfa-aha na ni a batanaa effeya an slawe-aara bademme, emtsaremtsá na. ¹³ Itare ta ba seke vádza á háye na mándzawe jipu na; shagerkire na tá maganá itare na, ba seke ugbalyaiye á yáwe á guwa. Ta ba seke terlyakwa na ñezlareñezla áte samaya na. Dadaamiya a tsatsateraa sleđe tabedamme ba gyeguniye ge itare, watse baaka segashe-aatare dem ba ge đekideki.

¹⁴ Anuhu, unkwahire á eggye ge Naadama wá, ndza a magaa nabiyire áte jeba á emnde ñanna. A ba ñane wá: Cenacena ba shagera; Watse á sawa Yaakadada an malika-aha-aara cuđeđe ma debu wanyara keni, ¹⁵ á se maga shairiya á emnde bademme, á se maga shairiya á emnde a mándzawe na ta magaa duksa shagerka na, antara adaba gardfire na ta maganá ge Dadaamiya, ira elva-aha yayiaihe na ta valyanaa itare áte ñane bademme na. ¹⁶ Emnde ñanna, itare ma vaatara keni tá njá á ba kyuwava an emnde, tá njá á ba an ervaunđe áte emnde, tá maga ba názena á kataná ire-aatare.

Elva-aatare keni, tá ndáhá ba elva a kuráviire baɗemme, tá njá á ba gálá emnde ge njála duksa. Nja-aatare ba una ge itare.

Faufa hyema ba shagera

¹⁷ Amá kure wá, a viyakuraareka elva na ndza ta ɓalakursaa emnde a ɓela á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu na, emnde-aaruwa. ¹⁸ Adaba á ba am zunɗwire keni ndza barakuránba emnde a ɓela, a ba itare: «Máki herzhapteherzhe zle á duniya wá, tá de jesaareje emnde a epsawa ura, tá de epsawakurepsawa, tá de maga ba emtaɗkire na ni á kataná ire-aatare.» ¹⁹ Emnde njanna wá, tá teganá ba itare ye á emnde. Baɗemme á názena tá maganá itare, tá maganá á ba áte hala á urimagwe, ɓaaka Shedekwe á Dadaamiya am itare. ²⁰ Amá kure wá, ma ware á kure keni, a melanumele ge ura ge de katafke am fetarfire na kwa shanaa kure áza Ura cuɗeɗɗe na, emnde-aaruwa. Njalaunjala áza Dadaamiya an hákuma a Shedekwe Cuɗeɗɗe. ²¹ Yawánka mága wáyáviire na a vakurtaa Dadaamiya na. Ufawufa Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu geni á se magakurnaamaga njurna, á se vakurte shifa na á zleka na.

²² Zawatervaareze ge emnde na tá aɗkwa maga shaige na. ²³ Lyawaterselye am huɗe á kára. Yau, emnde na ma am uwe keni tá maga ba názena á kataná ire-aatare na keni maa, zawatervaareze ge itare keni. Amá wá, faufa hyema ba shagera, geni a ndeɓarakurveka haypa-aatare ge kure.

Yahuda á gálá Dadaamiya

²⁴ Dadaamiya wá, hyephye ba njane ge tsufákurá áte baráma-aara, geni a mbedákuraaka duksa umele. Hyephye ba njane njanna, ganakini á dákuráada ba laiyye á de katafke-aara am tate á sleksire-aara na an dáráɗza jipu na, ɓaaka duksa mandzawe áte kure ɗekiɗeki, kwá á ba an higa á kure am ervaunɗe. ²⁵ Ba njane palle una Dadaamiya ɓaaka umele, á lyámiyá ba njane palle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Ba njane palle una ura yaikke, an demdemire, an hákuma kwaye kinekinika am zamáne-aha na dedde na, kina keni ba njane, antara dem ba ge ɗekiɗeki. *Aamin.

Wakita á WAHAYU Á YUHANNA

Názu á fantau an ñane Yuhanna

¹ Wakita na wá, á mara názena Yaisu *Almasiihu á kátá marateranse ge emnde a slera á Dadaamiya. Ge ñane keni a vantaa ba Dadaamiya duksa ñanna ge se marateránmárá, ganakini a njarka an kaltáda názena watse ba jirire á de magava á katafke na. Daaci Yaisu Almasiihu a naba belive malika-aara ge iya Yuhanna sleslera-aara, a se marisaa ñane nasherire á duksa-aha ñanna bademme. ² Duwa-aaruwa ge iya keni, ya ndaterhe názena ya naana ya na bademme ge emnde, ya balese geni una ñanna elva á Dadaamiya, a ndaasa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara, bademme á duksa-aha ñanna ba jirire.

³ Barka ge edda una má ankwá ndaha wakita á elva ñanna a sawa áza Dadaamiya na; barka ge emnde na tá ankwá cena elva ñanna keni, tá ámberá fansaarefe na keni. Adaba herzhapteherzhe sarte na watse á magava duksa-aha ñanna bademme átekwa na.

Use á Yuhanna ge aiklaisiya-aha am ekse-aha gergere vuye

⁴ Ba iya Yuhanna ñanna zlafe ádaliye una keni, yá puwakurte use-aaruwa ge kure aiklaisiya-aha na kwá am ekse-aha gergere vuye am larde á Aziya na. A magakurnaamaga Dadaamiya ñgurna, a vakurteva hairire. Ba ñane Dadaamiya am fakta keni ndza ankwá, kina keni á ba ankwá, watse á sawa keni ba ñane na. Tara Shedekwe-aha-aara na ta vuye a bazlateraa ñane á katafke-aara am kurshi á sleksire-aara na, ⁵ antara Yaisu *Almasiihu na ñane sleseyde á jirire, ñane gevge ba seke makaji ge tsete am fáyá, slekse arge slekse-aha keni bademme na, a magarakurnaamaga ba itare ñgurna, a varakurteva hairire keni.

Yaisu Almasiihu wá, wayamitewáyá ge miya, a naba yaa shifa-aara, a ñezlesaa miya am haypa an uzhe-aara. ⁶ Zlafe ádaliye, a vamite njá antara ñane am sleksire-aara, ira a vamite limanire ge mága slera á Eddeñara Dadaamiya. Sey emnde bademme a demaranvedeme, a galargála ba ñane palle dem ba ge dekidéki. *Aamin!

⁷ Ñane wá, kwaye ñane ankwá á sawa antara kumba, bademme á emnde watse tá nanna, antara ba emnde na ndza ta ngyanse upa am ñane na keni, watse tá nanna. Emnde a jeba na tá áte duniya na bademme watse tá kyuwa, tá tsaka dákwa má watse á sawa ñane. Una ba jirire watse á de magava ba estuwa. *Aamin!

⁸ Á bá Dadaamiya Yaakadada: «Ba iya una ya zunñwe arge duksa-aha bademme, watse ba iya ñanna zlafe ádaliye am halavuwa á duksa-aha bademme.» Ba ñane una kwaye am fantaufe keni kertenj ndza ankwá, ankwá vatená, á katafke keni watse á sawa ba ñane ñanna, bademme á sleksire á ba am erva-aara palle.

*Marápsemáre Yaisu *Almasiihu am ice á Yuhanna*

⁹ Yá ankwá puwakuránta ba iya una keni, ya egdza emmekure Yuhanna. Iya antara kure ma ba palle, gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu. Iya keni yá ankwá shá zladá ba seke kure. Daaci estuwa, farvaunđe á miya antara kure ba palle. Náza-aaruwa wá, ta eksivahe, náwa ta se ebyliya am dágave á háye áte wa na tá dahaná an Patmaus na. Ta bantsa ya magaa shagerkire adaba yá ndater elva á Dadaamiya, antara labare á Yaisu ge emnde. Daaci ma ba palle antara kure am sleksire-aara kina.

¹⁰ Vacite ñanna an kwaskwe á Yaakadada wá, a naba eksite ge Shedekwe Cufedde, daaci yá cena ba kwárá umele á hula am iga-aaruwa an ndzedá jipu ba seke hula á derkwákwá. ¹¹ A biyantsa kwárá ñanna wá: «Puwetepuwa názena ká naaná ka na bademme áte nalmesheri, velartertevela ge aiklaisiya-aha na tá am ekse-aha gergere vuye na.» A ba ñane wá: «Velartertevela ge emnde na tá am Aifaisus, ge emnde na tá am Samirna, ge emnde na tá am Pairgamus, ge emnde na tá am Tiyatira, ge emnde na tá am Sardis, ge emnde na tá am Filadailfiya, antara emnde na tá am Lawdikiya bademme.»

¹² Ya naba eptsapte ge zhara edda una á ndahi elva ñanna, ware ñane edda-aara? Ya naa ba duksa-aha na tá bazla kárá á fanus-aha átekwa na vuye kalkale ta maganaa an dindar. ¹³ Zlafe ádaliye, ya naa duksa ba seke urimagwe, á tse am dagave á duksa-aha ñanna, an tsekwa am nanjyuwe sladde de ba áte iga á sera-aara, a ñgudese uksuwe an párápara ta maganaa an dindar ñane keni. ¹⁴ Úgje á ire-aara dzayye ba telle jauje ba ge sluzhe keni, ice-aha-aara tá mbe á ba an mbe ba seke nara á kárá. ¹⁵ Sera-aha-aara ba

seke ire na má ta devese am egzla ba kyanje. Kwára-aara ge njane ba seke hula á yawe má á degeza áte guwa yaikke. ¹⁶ A nja terlyakwa-aha vuye am nadafa-aara. Katsakar an gá slare we bukerde anjwa á segashe am mbuwe-aara, wafka-aara á mbe ba pelpele ba seke kára á vaciya átire.

¹⁷ Iya ba yá puwete ice-aaruwa áte njane wá, kreppe ya mbedehe am sera-aara, ganevge ba seke una ni baaka shifa am iya na. Daaci a naba fetaa ba njane njanna nadafa-aara áte iya: «A wanja lyawa,» á bina á elvan ge iya. «Degiya ba iya edda una ya zunjwe ba iya arge duksa bademme, am halavuwa á duksa bademme keni watse ba iya njanna,» á bina. ¹⁸ «Ba iya edda una yá njá an shifa dem ba ge dfeidfeki, ndza emtsanemtsa, amá náwa ya tsanetse am fáya, yá njá an shifa ba ge dfeidfeki, ba iya una yá an egdza a tsekweram á fáya njanna bademme. ¹⁹ Daaci puwetepuwa názena ká nanna kina, názena anjwa á magava, antara una watse á de magava á katafke na bademme. ²⁰ Náwa nasherire buwa yá ndaksa ya: Terlyakwa vuye na ká anjwa zharaná am nadafa-aaruwa na wá, tá mara malika-aha vuye áte aiklaisiya-aha vuye na. Duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kára á fanus-aha átekwa na maa, itare tá mara aiklaisiya-aha vuye njanna.»

2

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Aifaisus

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Aifaisus: Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una a njanaa njane terlyakwa vuye am nadafa-aara na. Njane á ja dába am dagave á duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kára á fanus-aha átekwa na. A ba njane wá: ² Diyandiya slera á nj bademme, diyandiya wáva á ja, antara duksa na ká anjwa bashaná ka bademme. Diyandiya ganakini ekka ká taa vaterteka baráma ge emnde a mága emtanjire. Emnde na ta bantsa itare ta emnde a bela-aaruwa mbate keni fida, ka habezesa ka názu am hala-aatare, ka naba shantauhe ganakini ta emnde a fida, una njanna keni diyandiya ya bademme. ³ Kwaye njane duksa na ká bashaná ka adaba iya, aley gazlanjka dfeidfeki. ⁴ Amá anjwa duksa palle ka badzanva ka: Ekka yakiyaaya, wayakika mázla-aara seke una ndza ka wayiya am zunjwire na. ⁵ Eddzama emtsaafé ba shagera áte njá á nj am fantaufe, diyeddiye ba ka ma ka mbafe am sarte-ara keni. Eptseptsá am tuba, fantaufe zlafe ádalije ba seke una ndza ka maganaa am fantaufe na. Máki eptsanjka am tuba, náwa yá anjwa duwa á dezerja, yá de jánaaja tate á fá kára á fanus á nj am slede-aara. ⁶ Amá náwa názu á kaku yawe cekwa: Adaba ekka keni yakanaaya názena tá maganá emnde á Nikaulas ba seke una ya yanaa ya.

⁷ Kwaya njane názena á baterná Shedekwe Cufedéde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzedá, yá de vaterta za egdza á náfa á shifa na am zlanja á Dadaamiya na ge itare.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Samirna

⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Samirna. Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una zunjwe ba njane arge duksa bademme, am halavuwa á duksa bademme keni ba njane njanna, ndza emtsamtsa, amá tsetse am fáya na. A ba njane wá: ⁹ Diyandiya zladá á nj bademme, diyandiya talagire na a shaa ka na, amá berbire á jirire keni tá ndavaná á ba ázerja. Diyandiya emtanjire na tá tsakaná Yahudiya-aha áte ka na bademme. Ta bantsa ta Yahudiya-aha, amá ta Yahudiya-aha á ba áte we, itare ta emnde á Shaitaine. ¹⁰ Herzhapterhe zladá á kure ge kure, kwaye watse Shaitaine á de ndzedá arge kure, á de puwa emnde umele am dagave á kure á dem danjgay, amá gazlauka dfeidfeki. Náwa watse kwá de ná zladá am hare kelaawa, ma gevge áte emtsa keni tsawatse ba shagera. Yá de vakurte ladá á kure, ladá njanna wá, shifa.

¹¹ Kwaya njane názena á baterná Shedekwe Cufedéde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde má garega ndzedá, itare á de shaterka emtsa na watse á ceba emnde ge buwire na.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Pairgamus

¹² Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Pairgamus: Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una an katsakar an gá slare we bukerde na: A ba njane wá: ¹³ Diyandiya ekse á nj, diyandiya ganakini ká ba am tate na ni á njá amkwa Shaitaine an sleksire-aara na. Ta jaa shifa á Antipas á ba am dagave á kure adaba njane á ndater elva-aaruwa ge emnde, kezlanveka fetarfire-aara áte iya dfeidfeki. Ta janaa á ba am dagave á kure ekse á Shaitaine njanna, aley baaka názu a eksanaa una njanna áte kure, fetarfire

á kure áte iya ba kelaara. ¹⁴ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka ka puwa emnde a d'aba názena ndza a kwaratersaa *Balaama ge emnde am mba á ña. Ad'aba Balaama, ndza a kwaransaa ñane pute á mbe'da *Iserayiila-aha á dem haypa ge sleksu *Balak. Ndza ta vaterta estuwa ektápaare ge Iserayiila-aha geni a zaruze hyuwa á mága hele, antara mága zawarire. ¹⁵ Daaci ekka ká an emnde a mága ba jeba á una ñanna zla'be ádaliye am mba á ña. Tá an'kwa magava an názena ta mbatersaa emnde a Nikaulas ge emnde na. ¹⁶ Ay degiya eptsepsa am tuba. Máki ká eptseka am tuba, ba kinamina náwa yá duwa an katsakar na á segashe am mbuwe-aaruwa na, yá de wava an emnde ñanna.

¹⁷ Kwaya ñane názu á baterná Shedefkwe Cufed'fde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una an'kwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzedá, yá de vaterte d'áfá á samaya. D'áfá na, tá taa diseka emndimagwaha, yá de vaterta antara ná'kwa dzayye, an puwa zhera átekwa, tá taa diseka emnde umele d'ekid'ekí, sey ba edda una ná'kwa ñanna am erva-aara.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Tiyatira

¹⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Tiyatira. Banánba wá: Náwa elva na ni á ndaaka *Egdza á Dadaamiya na. Ice-aha-aara ge ñane tá mbe á ba an mbe ba seke nara á k'ará, sera-aha-aara keni ba seke íre na ta devease am egzla kyan'ñe na. A ba ñane wá: ¹⁹ Diyandiya slera á ña bademme, wáyáva á ña, antara fetarfire á ña, farvaun'fde á ña am duksa, ira maggwire á ña. Diyandiya ganakini ká an'kwa wálá am duksa bademme jakuje ge una am fantaufe. ²⁰ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka, ka yanaa baráma ge Ijabail, mukse na a bantsa ñane, ñane nabi, mbate an'kwa á mba'da emnde a slera-aaruwa á dem zawarire, antara za hyuwa á mága hele. ²¹ Ya vante sarte ganakini a eptsepsa am tuba, amá wayaaka, ñane á maga ba zawarire-aara. ²² A ñinja ñane, sey yá zlavanaazlava á dem áhá, watse á tapánaatápa ba ñane áte vuwa-aara. Zala-aha-aara na ta magaa zawarire kerde na keni, diyandiya iya zladá na yá de faterarfe na. Sey máki eptsarepsa am tuba, yaránya magava an mukse ñanna ba d'ekid'ekí. ²³ Bademme á egdzara á mukse ñanna, sey yá cebaterceba. Tá de diyeddiye á ba áte una ñanna aiklaisiya-aha, ganakini diyandiya ya názu am hufe á emnde bademme, antara názena tá kataná itare na bademme. Ekkure bademme á kure na watse yá pelakursepele, ma ware keni á ba áte slera na ndza a maganaa edda-aara na.

²⁴ Amá kure emnde na d'abakurka shagerkire na ta bantsa itare nasherire á Shaitaine, tsahakurka na wá, shagera slera á kure, yá fakuraareka duksa umele mázle-aara ge kure. ²⁵ Amá duksa palle wá, ba tsawátse á ba áte názena ni kwa disa kure kina na, dem sarte na ni má watse sanaasa ya na. ²⁶ Ge emnde na má garega ndzedá dem halavuwa-aara, yá de vaterte hakuma, tá de kwaráná ba itare emnde na fartareka áte iya na bademme. ²⁷ Ge itare keni yá de vaterte ba hakuma na ndza a vita Edderwa ge iya na. Daaci tá de maganá ba itare hakuma áte emnde ñanna an zade á íre, tá de ngerdatern'gerda ba seke má tá kyaba emgyegwe a gahe-aha. ²⁸ Zla'be ádaliye, yá de vaterta antara terlyakwa á irenlya.

²⁹ Kwaya ñane názena á baterná Shedefkwe Cufed'fde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya, edda una an'kwa hyema-aara, a cenevaacena.

3

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Sardis

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Sardis. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka ba edda una Shedefkwe-aha á Dadaamiya vuye, antara terlyakwa vuye am erva-aara na. A ba ñane wá: Iya diyandiya mága á ña bademme. Emnde tá zleba ba ka geni njaktenja áte shifa, mbate ba'aka shifa am ka. ² Tsetse am hare, farefe ge ndzedá á ña, amá má fakareka, ká de emtsa. Ad'aba ya naa slera á ña zla'be hyefka ba názara keni áza Dadaamiya. ³ Yeheteyeha názena ndza ka cenanaa ka am fantaufe, antara názena ndza ka shanaa ka áza Dadaamiya. Eptsepsa am tuba, fansaarefe ge Dadaamiya. Máki ká tseka am hare, náwa yá an'kwa duwa an ila ba seke neyle, ká taa diseka sarte ñanna d'ekid'ekí.

⁴ Emnde na itare nyamalaranveka zane-aha-aatare, amaana: Cufed'fde ervaun'fde-aatare na keni, diyanaterdiya ya am dagave á kure, amá wá, ta cekwa. Itare maa, yá de vaterte zane dzayye, watse ñá de njá kerde ad'aba hyarephye. ⁵ Bademme na má garega ndzedá, názu yá de vaterte ge itare wá, yá de tsekwat'ermá am zane dzayye, yá de badzeka zhera-aha-aatare am wakita na an puwa zhera-aha á emnde na tá an shifa

na. Iyau yá buweka zhera-aha-aatare á katafke á tara Edderwa antara malika-aha-aara geni ta emnde-aaruwure.

⁶ Kwaya ñane názena á baterná Shedefkwe Cufedfde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una ankwá hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Filadailfiya

⁷ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Filadailfiya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una cufedfde, edda á jirire na: Á ñáná ba ñane egdza a tsekweram á sleksire á Dadaamiya. Má a werantaa ba ñane, baaka ura á dzegwándzegwa hedanuhefde. Má a zlenjetaa ba ñane, baaka ura á dzegwándzegwa werantuwera. A ba ñane wá: ⁸ Diyandiya slera á ña, diyandiya ganakini cekwa ndzedá á ña, amá magakanaamaga názu ya ndanaa ya, yakika dfekideki. Ya werakantaa ba iya wákyiya, baaka edda una á zlenjakvezleña. ⁹ Ká cenáncena emtu? Náwa názu watse yá de magaterná ya ge emnde na ta bántsa itare ta Yahudiya-aha, mbate ta Yahudiya-aha á ba áte we na: Sey yá de satersá á sem sera á ña, tá de diyeddiye ganakini wayanakwáyire. ¹⁰ Ba seke una ni ekka ka tsufete elva-aaruwa, fakisaarefe na wá, iya keni sey yá tsufaktsufa am laruwa na watse á setarge emnde bademme am duniya ge dise názu am itare na. Á de shan̄ka zladá-aha ñanna dfekideki ge ekka. ¹¹ Náwa iya, watse yá eptsá ba herzhe, tsaatse ba shagera áte názena ka shanaa ka kina, ganakini ká kedanaaka názena watse tá de fadakse ire an ñane na. ¹² Ge emnde na má ta ganaa itare midalire, itare yá de gatervege ba seke ta kawe-aha am mashidi á Dadaamiya-aaruwa, baaka názu á de kabalaterkábala dfekideki. Watse yá puwete zhera á Dadaamiya-aaruwa, antara zhera á berni á Dadaamiya áte itare. Berni ñanna, Urusaliima an̄waslire na watse á de tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Zlabe adaliye, yá de puwete zhera-aaruwa na watse an̄waslire na áte itare.

¹³ Kwaya ñane názena á baterna Shedefkwe Cufedfde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una ankwá hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Lawdikiya

¹⁴ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Lawdikiya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una zhera-aara *Aamin, amaana: Edda una ñane sleseyde á jirire, baaka fida ázenara dfekideki na. Bademme á názena a nderanaa Dadaamiya, a nderanaa áte erva an ñane. A ba ñane wá: ¹⁵ Iya diyanakdiya bademme. Ekka, ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gevka yáwe lailaidfde, gevka yáwe á mbera, ura á taa ñanaaka am mbuwe na. Iya wayanka jeba á una ñanna dfekideki, ya háya ba ka eksese baráma palle. ¹⁶ Am ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gakefka seke yáwe lailaidfde, gakefka seke yáwe á mbera tsawe wá, sey ba yá puwakpuwa am mbuwe-aaruwa. ¹⁷ Ekka, ka bántsa ka edda berba, baaka názu á jakviyaaja dfekideki. Ay degiya ba diñkire ka wá, ká am kataliya ba ka am emnde, hyakephye ge zagvaareze, ka talága am emnde, ká an ukhiyie dey, ka wulfe zlabe adaliye. ¹⁸ Sawari na yá vaktá ya wá, sawa shekwepshekwe dindar na an bára, á maga wulwulire jipu na ázerwa, watse ká gegga rezegire á jirire. Sawa shekwepshekwe nangyuwe dzayye ázerwa ge shefa nasherire á ña, antara kurgune á ice ganakini ká nanna ice. ¹⁹ Iya wá, yá valateraare ge emnde na wayanaterwáyá na, yá giyatergiya. Adaba una ñanna, magauka gaagusa an elva-aaruwa na, eptsauptsa am tuba, eksawanteksa baráma-aaruwa palle.

²⁰ Cenaucena: Iya wá, náwa ya ba seke edda una á gá use áte we á wákyiya, ma ware keni má cenáncena kwára-aaruwa, a se weritaa wákyiya na, yá demda antara ñane, yá de njá antara ñane, njá de za duksa kerde. ²¹ Ge emnde na má garega ndzedá, watse yá vaterta baráma ge se nja antara ya am sleksire-aaruwa, ba seke una ni ndza ya ganaa iya midalire, iya keni náwa njá antara Edderwa am sleksire-aara na.

²² Kwaya ñane názena á baterná Shedefkwe Cufedfde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una ankwá hyema-aara a cenevaacena.

4

Gálá Dadaamiya na tá galáná am Samaya na

¹ Am iga á una-aha ñanna maa, ya keta ice-aaruwa wá, ya naa ba wakyiya an wacene wan̄je am samaya. Daaci yá cena ba kwára á edda una ndza a biya elva na, kwára-aara á zlala jipu ba seke hula á derkwákwá: Edfála ásezerwa áhuna, náwa yá se maraká názu watse á de magava á katafke, a ba ñane á elvan ge iya.

² Kertej a eksitehe ge Shedefkwe Cufedfde, daaci yá zhara ba kurshi á sleksire am ice-aaruwa, ankwá ura á njá am kurshi ñanna. ³ Edda una á njá am kurshi ñanna zariya-aara ba seke uwe, wafke-aara á maga wulwulire ba seke nákwá-aha umele tá

dahaterá an Yaspa, umele tá dahaná an Sardisa na. A jantaave kataliyavere ge kurshi á sleksire nanna ta takarre zariya jipu. Zariyire-aara ba seke jeba á nákwá umele zlafe ádalíye tá dahaná an Imiradi. ⁴ Kurshi-aha á sleksire umele kul buwa ju ufađe a jantaave ge slekse yaikke na á njá am kurshi na, emgyegwar zala keni ta kul buwa ju ufađe tá njanja am kurshi-aha nanna, tá tsákwá am zane dzay-dzayye bađemme, tá an dzákwá á sleksire, ta maganaa an dindar bađemme am ire-aha-aatare.

⁵ Daaci á sa am huđe á kurshi á sleksire na yaikke na wá, á segashe ba kárá á ráde, antara kwárá á duksa umele ba tsekemme, ira vála á samaya. Zlafe ádalíye, a mbetehe kárá-aha vuye á katafke á kurshi á sleksire nanna. Una-aha nanna wá, ta Shedekwe-aha á Dadaamiya ta vuye. ⁶ Á ba á katafke á slekse yaikke nanna wá, ndza ankwá duksa umele á maga wulwule ba seke kweteram. Tá ankwá duksa-aha umele zlafe ádalíye ta ufađe káلكale tá an shifa, ta fem slekse yaikke nanna am dáğave. Wafke-aatare, antara iga-aatare bađemme an cepa ba ice áte duksa-aha nanna. ⁷ Zuyjwire á duksa-aha nanna á gáráva an ervare; buwire-aatare á gáráva an egdza a dalau; keyire á duksa-aha nanna, wafke-aara ba seke wafke á urimagwe. Ufadire-aatare á gáráva an zeke, nane á ngye an lyákwá. ⁸ Duksa-aha nanna ta ufađe an shifa na, tá an lyambake unkwaha unkwaha áte itare, an cepa ba ice áte duksa-aha nanna, áte iga, antara á kya huđe keni bađemme. An vayi vacika tá bela ba lahe. A ba itare am lahe-aatare:

Ekka Dadaamiya Yaakadada wá, ka cuđeđde, ka cuđeđde, ka cuđeđde, ba ka palle baaka umele. Ka edda á hakuma ba ka palle, ware umele. Kwaye am fakta keni ndza ba ekka, vatena keni ba ekka, á katafke keni ká sawa ba ka nanna.

⁹ Estuwa á ba lahe á duksa-aha nanna ta gergere ufađe na. Edda una á njá am kurshi á sleksire, á njá an shifa ba ge dekiđeki na, tá ankwá eđdema, tá ankwá slafaná we bađemme. ¹⁰ Ba kelaa má itare tá ankwá maganá una nanna ge edda una an kurshi á sleksire na wá, emgyegwar zala kul buwa ju ufađe na keni bađemme tá puwa dzákwá á malire-aatare na á dete haha, á katafke á slekse yaikke na am kurshi ta jantaave itare na, tá ankwá kezlan ugje, tá baná:

¹¹ Yaakadada á ntere, Dadaamiya á ntere, ba ekka palle una ka edda á hakuma, hyakephye geni tá galakgála emnde bađemme, geni tá demakdema emnde bađemme, geni tá faksaarefe emnde bađemme. Adaba duksa bađemme ka nderanaa ba ka, an namaari á nja ka nderateraahe, ka njateraahe.

5

Tá ankwá gálá edda una ba seke egdza zhel kyáwe a sadake na

¹ Daaci ya naa wakita an fáđá, am nađafa á edda una á njá am kurshi yaikke na, ankwá an puwa duksa am wakita nanna, áte iga, antara am huđe bađemme. Ta fafete dámshe á vadale ser vuye áte we á wakita nanna, ganakini a waranteka ura umele. ² Zlafe ádalíye, ya naa gwarda á malika, á ndaha elva á ba an ká kwárá, a ba nane wá: «Áma edda una hyephe ge wárá wakita na náwa ta hadante, ta fafete dámshe átekwa na?» ³ Amá jarka ba palle keni edda una hyephe dekiđeki. Ma am huđe á samaya, ma áte duniya, ma huđe á haha keni, jarka dekiđeki edda una hyephe ge wera wakita nanna, ge á zharanaazhárá názu an puwa am wakita nanna.

⁴ Iya ba ya cenaa una nanna wá, ya fantau ge kyuwa. ⁵ «Kyuweka,» a ba palle á emgyegwar zála kul buwa ju ufađe na á elvan ge iya. «Ezzhárá ka ba ervare na ta yanaa emnde á Yahuda, ta emnde a jeba á sleksu *Dawuda na,» á bina. «Ŋane gaage ndzedá áte duksa bađemme, nane hyephe ganakini á fáya dámshe á vadale nanna, nane hyephe ge wára huđe á wakita nanna,» á bina.

⁶ Daaci yá zhárá ba egdza zhel kyáwe, á tse am dagave á tara slekse yaikke, antara duksa-aha ufađe na tá an shifa am wuwa na, ta jatertaave emgyegwar zála kul buwa ju ufađe na. Zhel kyáwe nanna, á gáráva an egdza zhel kyáwe na ndza ta iceta sadake-aara na. Nane wá, an derma vuye, ice-aha-aara keni vuye am ire. Ice-aha-aara vuye nanna wá, ta shedekwe-aha na ta vuye á katafke á Dadaamiya, á beláterá á sem duniya bađemme na. ⁷ Daaci a duhe ge egdza zhel kyáwe nanna, a de lyevaa wakita na am nađafa á slekse yaikke na. ⁸ Ba nane lyevaalya wakita nanna am erwa-aara wá, duksa-aha ufađe na tá an shifa am wuwa na, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufađe na bađemme garaavege á dem áhá, tá kezlan ugje á katafke-aara. Itare bađemme tá á ba an gadzavera-aha-aatare am erwa, antara egdzara erba-aha á dindar-aatare zarizariya ba seke uwe, an naha an kajijji am huđe-aara bađemme. Kajijji nanna wá, maduwa-aha á emnde a fetarfe na tá maganá ádeza Dadaamiya na. ⁹ Tá ankwá belá ba láhe-aatare anwaslire, ta bantsa itare:

Ba ekka una hyakephye ge lyiya wakita na, hyakephye ge wára wakita na. Adaba ekka ndza ta jaka adaba emnde, ekka ka varese emnde an uzhe á ña. Ka varanse emnde a jeba gergere ge Dadaamiya, emnde a ndaha elva-aha gergere, emnde a larde-aha gergere, ka sateraahe ásezenjara.

¹⁰ Ka gatervaa ba ekka ganakini a njarinja antara ka am sleksire á ña. Ka gaterve *liman-aha ge mága slera á Dadaamiya á miya, watse tá de kwaráná itare duniya.

¹¹ Daaci yá zhára ba malika-aha ta kwákya jipu, baaka kezlakula-aatere dfekideki, ta ba seke iwe á waya, ta jatertaave itare ge tara slekse yaikke am kurshi na, antara duksa-aha ufade na tá an shifa na, ira emyegwar zála kul buwa ju ufade na bademme. ¹² Tá belá láhe an ndzedá-aatare bademme, a ba láhe-aatare:

Ekka, ka edda una ndza ta icaaktiya ba seke zhel kyáwe á sadake na. Bademme á hákuma á ba am erva á ña. Bademme á duksa á ba am erva á ña. Ka edda á ilmu, ka edda á ndzedá, hyakephye ge tá galakgálá emnde, ge tá zlebagzleba emnde bademme.

¹³ Zlahe adaliye yá cená ba tá belá láhe duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme. Kazlaja na am samaya, una áte haha, una am hufe á haha, una an háye, bademme á názena a nderanaa Dadaamiya. A ba láhe-aatare:

Galaumigálá edda una am kurshi á sleksire na, antara edda una a gev ba seke egdza zhel kyáwe á sadake na. Ta emnde a dárádza ba itare, tá an demdemire, hákuma bademme á ba am erva-aatare. Galaumigálá ba itare, dem ba ge dfekideki.

¹⁴ *Aamin, a ba duksa-aha ufade na tá an shifa na. Tepekke, á ba emyegwar zála kul buwa ju ufade na keni á dem áhá, tá kezlater ugje ge tara slekse yaikke, antara egdza zhel kyáwe na.

6

Egdza zhel kyáwe á wára dáshe-aha na vuye na

¹ Daaci yá zhára edda una tá dhanán an egdza zhel kyáwe na, a fantau ge wera wakita na am erva-aara na. Ba a weraa dáshe á zunjwire an dáshe-aha vadale vuye na wá, yá cena ba palle á duksa-aha ufade na tá an shifa na anjwa á ndaha elva an ndzedá ba seke hula á samaya. A ba ñane: Sesse! ² Estuwa ya kante ice wá, yá zhára ba sesse belsa dzayye telle, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ñanna an leka am erva, ta fadanse ire an lówani. Edda-aara ñanna slemidala jipu, a sessehe geni á de gá midalire zlahe adaliye.

³ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dáshe á buwire, yá cená ba buwire á duksa-aha na tá an shifa á ndaha elva á ba an ká kwára. A ba ñane wá: Sesse! ⁴ Kerter sesse belsa umele kyanje antara ura áte iga. Ta fanem katsakar yaikke ge edda una áte iga á belsa ñanna, ta vante hákuma ganakini a janaaja hairire am duniya bademme, tá cebaavecebe emnde am dagave-aatare.

⁵ Egdza zhel kyáwe na a weraa keyire á dáshe, daaci yá cená ba keyire á duksa-aha ufade na tá an shifa na á ndáhá elva, a ba ñane wá: Sesse! Yá zhára ba sesse belsa dunjwe gyegunyiye, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ñanna an darame am erva-aara. ⁶ Yá cená ba ndáhá elva duksa umele ba seke kwára á urimagwe, a ba ñane: Mbera á ura palle áte váha palle wá, a jauka am gane á gwázhama nagwadá palle, bi gane á gwasa nagwadá keye. Amá tara waye, antara mbazla wá, naba yaterya a njarinja, a ba ñane.

⁷ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dáshe ufadire, yá cená ba ufadire-aatare ge duksa-aha ufade na tá an shifa na: Sesse! a ba ñane. ⁸ Yá zhára ba sesse belsa umele, jili-aara ufhezizhege, antara ura áte iga. Zhera á edda una áte iga á belsa ñanna emtsa. Anjwa á dabaná fáya am iga. Ta vaterre hákuma á ceba shifa á emnde an katsakar ge itare. Emnde umele, tá cebaterá an waya, emnde umele, tá cebaterá an lapikere, emnde umele keni tá cebateraaceba dabba-aha á kaamba. Daaci tá de kefanakaedá itare kyalma á kyalma á duniya. ⁹ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dáshe ilyebire, yá zhára ba shedekwe-aha á emnde na ndza ta cebateraa adaba ta lyevaa elva á Dadaamiya, ta anjwa ndater elva á Dadaamiya ge emnde na, tá am sera á duksa na tá icaná sadake á dabba ge Dadaamiya átekwa na. ¹⁰ Ta belu hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Yaakadada á ñere, ka cudefde, ka slejirire ba ekka. Ká ufa vaatara ge kyá shairiya á emnde na ta cebaa shifa-aha á ñere am duniya na? Ká de fan vaatara zladá áte itare?» ¹¹ Ta tegateraa zane dzayye ma ge ware-aatare keni bademme, ta bateraa: «Puwawansepuwe emtsaadé adaliye duksa á kure, zlahe njá á kure demmeka una, kwa emnde na ta cebakuraa adaba elva á Dadaamiya. Sey má cebareceba egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na jarauje, lauktu watse tá kya shairiya.»

¹² Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe unkwahire, a naba gejaptehe ge duniya bademme á ba an ndzedá, vaciya nyefnye danjwe gyegwenyiye ba seke jampi. Tere keni nyefnye kyanje hanje ba seke uzhe. ¹³ Terlyákwa-aha keni tá geda á sem repepepepe ba seke egdza á náfa na á serbaná vaciya má á vátá effeya na. ¹⁴ Samaya keni a fafapte ba seke buce, a kedefe ba estuwa. Tara wa-aha bademme, antara haha-aha na tá am dágave á háye-aha, tsaretse am slede-aha-aatare bademme. ¹⁵ Emnde bademme, an emnde na tá kwará ire-aatare-ka, an náve-aha-ka, bademme zhagadarezhagade, de shabarevshabe am hwalakwa-aha áte wa-aha. Antara ba slekse-aha á larde, ira mále-aha á ekse, antara mále-aha á sawji-aha, emnde a berba, ira emnde a ndzedá, bademme zlarzlálá á de shebe. ¹⁶ Tá anjwa ndater elva ge egdzar wa-aha, antara wa-aha sadadde, a ba itare an kyuwa: Zazawanjerarzáze seke táslawa á kure. Shebawanjerveshebe seke átuje ice á slekse yaikke na am kurshi, antara egdza zhel kyáwe na an ervaunđe-aara na táslawa á kure. ¹⁷ Adaba herzhe watse á maga hákuma-aara áte njere, adaba jaaja ervaunđe áte njere. Anjwa ura watse á dzegwándzegwa tse vacite njanna emtu, a ba itare.

7

Malika-aha tá fafa lámba á Dadaamiya áte emnde-aara

¹ Am iga á una-aha njanna maa, ya naa malika-aha ufade, tá tsaatse am karafke-aha ufade ge ekte á samaya. Ta njanaahe effeya-aha gergere ufade na bademme, ganakini a sawka á sem duniya, ma áte haha, ma áte háye, ma áte náfa-aha keni. ² Ya nanna zlafe ádalije malika umele, á sawa á sa am gedí, am lámba á Dadaamiya na edda á shifa na am erva. Daaci a kante kwará ba shagera ge dáha malika-aha na itare tá an hákuma á badza tara haha an yáwe na. ³ A ba malika njanna wá: «Fauka emtsaade erva áte haha. Ma ge yáwe, ma ge náfa-aha keni fawaterfeka emtsaade erva, sey má zlanjeruzle njere ge fafatera lámba-aha áte wafke-aha-aatare ge emnde a Dadaamiya á miya.»

⁴ Cekwaanjudí wá, yá cena tá biya kezlakula á emnde na ta fafaterte lámba á Dadaamiya áte wafke njanna, ta emnde debu deremke an debu kul ufade ju ufade. Emnde njanna bademme ta segáshe á ba am jeba-aha á *Iserayiila-aha. ⁵ Ta fafete lámba njanna áte emnde á Yahuda, ta emnde debu kelaawa ju buwa. Ta fafete áte emnde á Raubain, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Gada, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁶ Ta fafete áte emnde á Asair, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Naifalim, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Manasa, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁷ Ta fafete áte emnde á Simaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Laiwi, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Isakar, ta emnde debu kelaawa ju buwa. ⁸ Ta fafete áte emnde á Jabulaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Yusufu, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ira emnde á Bainjamain, itare keni ta emnde debu kelaawa ju buwa. Kwaya njane emnde a *Iserayiila na ta fafaterte lámba á Dadaamiya áte wafke na.

Nalgaadama á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara

⁹ Am iga á una-aha njanna maa, ya naa nalgaadama, baaka kezlakula-aatare dekideki, ta sawa am larde-aha á duniya bademme, jeba-aha á emnde bademme, ma una áme, ma emnde na tá ndáha elva a ekse-ara keni. Bademme á náлга á emnde njanna a jamme á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara, ta buwa antara egdza zhel kyáwe. Emnde njanna bademme tá á ba am zane dzaydzaye, tá an erva-aha á debina am erva-aha-aatare bademme ge mára higa-aatare. ¹⁰ Ta ketaa kwára-aatare á dem zhegela, a ba itare: «A lyanjeraa ba Dadaamiya na náwa am sleksire-aara, ta buwa antara egdza zhel kyáwe baaka umele.» ¹¹ Malika-aha bademme ta jantaave ge Dadaamiya am sleksire-aara, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufade na, ira duksa-aha ufade na tá an shifa am vuwa na. Daaci bademme-aatare reppe garaavege á dem áhá, tá anjwa kezlan ugje ge Dadaamiya na am kurshi á sleksire-aara na. ¹² Ta bántsa itare: «*Aamin! Gálá wá, á zlayák ba ge ekka Dadaamiya. Ká an demdemire, ká an hákuma, ká an ilmu, ká an ndzedá, ká an gázlagazla. Njá paslaká erva, njá slafaká we ba ge ekka palle, dem ba ge dekideki. *Aamin!»

¹³ Daaci, a ba palle á emgyegwar zála na á elvan ge iya: «Diyakaterdiya emtu emnde njanna tá am zane dzaydzaye na? Ta emnde-ara itare?» ¹⁴ Ya njwanante: «Diyanaterka, ka slediyaterdiya ba ka ámbarka á nj.» Daaci a ba njane á elvan ge iya: «Una degiya emnde na ni ndza ta bashu zladá yaikke am duniya, dete halavuwa á zladá njanna keni gazlarka dekideki na. Itare ta emnde na ni revasereve zane-aha-aatare am uzhe á egdza zhel kyáwe, garanvege dzayye na. Amaana bararsebáre ervaunđe-aha-aatare am uzhe

á Yaisu *Almasiihu. ¹⁵ Adaba una njanna, náwa itare saremsa á se katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara. An vayi vacika tá maganá slera am mashidi-aara, á fateru hyema ba njane. ¹⁶ Itare tegarevtege antara waya, antara ndera, ira kára á vaciya. Ma jeba-ara keni baaka názu á de hyaterá lyuwa ge itare dekideki. ¹⁷ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba ba egdza zhel kyáwe na kwáye am dágave á kurshi-aha na una á de geva suni-aatare. Á de dáterá á dem tate á yáwe á shifa. Watse á de halatersa ba Dadaamiya an erva-aara yáwe á kyuwa am ice ge itare.»

8

Egdza zhel kyáwe anjwa á werá dámshe á vadale na á halavuwa átekwa

¹ Am iga á una-aha njanna maa, egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe vuyire. Dámshe na wá, á halavuhále átekwa. Am sarte na a werante na wá, bademme á názu am huđe á samaya tsaatse kedekke, á maga kyalma á saa baaka názu á gejava dekideki. ² Daaci yá zhára ba malika-aha, ta vuye kalkale, tá tsaatse á katafke á Dadaamiya, ta tegaterem derkwákwa am erva. ³ Anjwa malika umele zlađe ádaliye, an egdza erba á dindar na tá díza kajiji am huđe-aara am erva, a de tsanve ge duksa na tá icaná sadake átekwa ge Dadaamiya na. Daaci ta halanu kajiji kwakya ge malika njanna, ganakini á dízaná á katafke á Dadaamiya áte tate á icaná sadake njanna. Daaci ta weshapte estuwa tara yire á kajiji njanna, antara maduwa-aha á emnde na fartarfe á ba an jirire na. ⁴ Daaci ta tsete estuwa tara yire á kajiji na, antara maduwa-aha á emnde a fetarfe á deza Dadaamiya. ⁵ Daaci malika na, ba zlauzle am una njanna, a eksetaa egdza erba a díza kajiji na, a tsakem slaya á kára na áte tate á faná sadake ge Dadaamiya na, a naba kyanaahe á sem duniya. Daaci njaanja tara hula á samaya, antara kára á ráde, haha keni a naba gejava á ba an ndzeda.

Ferta derkwákwa á Malika-aha vuye

⁶ Malika-aha vuye na ta tegaterem derkwákwa am erva na magarnaamaga niya ge ferta derkwákwa-aha-aatare. ⁷ Zunjwe á malika-aha njanna a fertante náza-aara, wesharáptewesha tara nálandze, antara kára, ira uzhe, tá anjwa hya á sem duniya. An tega duniya kar keye, kar palle na an pesha an kára, tara esseba, antara náfa-aha bademme tá an pesha.

⁸ Buwire á malika-aha njanna keni a fertante derkwákwa-aara, ta mbar kára ge daada duksa umele ba seke wá yaikke, ta devese, ta eblyanme am háye. ⁹ An tega háye-aha am duniya kar keye, kar palle na nyefnye uzhe hájje, bademme á názena an matsaremátsa am háye-aha njanna. Paare-aha á yáwe keni bademme badzarevbadze am tate-aha njanna.

¹⁰ Keyire á malika-aha njanna a fertante náza-aara keni, a nejlehe ge daada terlyákwá, á mba ba kára bademme, daaci a eblyeme am kar palle á derve-aha yáwe, antara mánjebe-aha, tate á yáwe bademme, njane a badzeva yáwe kar palle am keye. ¹¹ Zhera á terlyákwa njanna wá, Agugu, amaana: yayiaihire. Yáwe-aha am duniya bademme a tegese kar keye, kar palle na gevge yayiaihire bademme ba seke wáye á fále, yayiaihire á yáwe-aha njanna a cebaa emnde kwakya.

¹² Ufadire á malika-aha njanna njane keni a fertante derkwákwa-aara, ma ura-ara keni a tegese kar keye ge tara vaciya, antara tere, daaci vaciya keni kar palle gevge danjwe, tere keni kar palle gevge danjwe. Terlyákwá-aha keni ba estuwa: am keye, palle gevge danjwe, am keye, palle gevge danjwe, bademme ba estuwa. Daaci a gulaa estuwa parakkire á duksa-aha na tá am samaya na. Am kar keye, ta kedaa palle. Váha palle a tegese kar keye, am palle baaka parakkire ba cekwaanjudi keni. Vayiya keni ba estuwa njanna.

¹³ Daaci ya ketaa ice á dem samaya wá, yá cena ba kyuwa á zele am samaya yiyiye jipu, herzhe á shanaasha samaya. Álawlawlawl, a ba zele njanna, paláse á kure kwa emnde na kwá áte haha! Anjwa á tsekwa zlađa yaikke má fertaranteferta malika-aha na jaruje na derkwákwa-aha-aatare!

9

¹ Kertenj fertanteferta náza-aara ilyebíre á malika-aha njanna. Yá zhára ba terlyákwá umele á belá am haha, a eblyaa sawa am samaya. Ta vante egdza a tsekweram am erva ge njane, ge wera evege shagerka na baaka halavuwa á sladfire-aara dekideki na. ² Ba a wertaa evege njanna wá, shelle ge yire, á segashe am huđe á evege njanna, ba seke yire á kára na yaikke jipu na. A hedanuhe ge vaciya bademme, tábedámme sleđe bademme. ³ Daaci á kelá ba dikele á iwe-aha, á segashe am yire njanna, hyemhye am

duniya baɗemme. Ta vaterte hákuma ge iwe-aha ɗanna ba seke názá á herdza-aha na tá am haha na. ⁴ Ta bateraa a farka we-aatare ɗekiɗeki ma áte mása, ma áte náfá-aha keni, a wawarwáwa ba emnde na ta baaka an lámba á Dadaamiya áte wafke-aha-aatare na. ⁵ Amá ganakini tá zlnaaazle ba ɗekiɗeki shifa am ura wá, varartereka baráma-aara. Ta bateraa ba a magaraternaamaga paláse am tere ilyeɓe ɗanna. Iwe-aha ɗanna má warewa ura wá, zlaɗa-aara ba kalkale antara zlaɗa na á tapaná ura má waawa herdza. ⁶ Am tere ilyeɓe ɗanna, emnde tá de kátáná an kátá emtsa, amá watse baaka pute. Watse tá yekaná an yeka emtsa, amá watse á duka emtsa ádezetaɗe.

⁷ Iwe-aha ɗanna wá, tá gáráva an belsa-aha na má tá dem wáwa na. Tá an duksa-aha umele ba seke dzakwa á sleksire na ta maganaa an dindar na am ire-aha-aatare. Wafke-aha-aatare tá gáráva an zála. ⁸ Úgje-aatare ba seke úgje á ɗwasha, slare-aatare keni ba seke slare á ervare. ⁹ Ta shaɓanve uksuwe-aha-aatare am duksa umele ba seke kyebeɓbe á ire. Hula á lyambaɗe-aatare ba seke hula á darkwa-aha na tá taɗáná belsa-aha na tá hadzala á dem tate á wává. ¹⁰ Iwe-aha ɗanna, itare tá wa ura an kataliya seke herdza. Tere ilyeɓe tá anƙwa á magaterá paláse ge emnde an kataliya-aha-aatare. ¹¹ Tá an slekse-aatare yaikke arge itare. Slekse-aatare ɗanna wá, malika na á kwaraná ɗane evege shagerka na baaka halawuwa á sladɗire-aara ɗekiɗeki na. Slekse-aatare ɗanna wá, an elva á Ibraniƙkau tá ɗaháná an Abadaun, an elva á Yunaniƙkau wá, tá ɗaháná an Apauliyaum. (A ba zhera-aha ɗanna wá: Slebadza duksa.)

¹² A degáshe estuwa palása á zuɗɗwire áte una ni a ndahanaa zelee ɗanna. Tá anƙwa sawa zlaɗa-aha umele zlaɓe áɗaliye buwa.

¹³ Daaci unƙwahire á malika-aha ɗanna a fertante derkwákwá-aara ɗane keni. Ya ketaa ice wá, ya naa duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya, na ta maganaa an dindar. Yá cena ba kwárá á ura á segáshe am we á námbanwa-aha-aara ufaɗe kerdé ge duksa na tá fa sadake átekwa na. ¹⁴ A ba edda-aara á elvan ge malika ɗanna: «Palateraapála malika-aha na ufaɗe na tá an ɗgwaɗa áte we á guwa na tá ɗaháná an Aifratís na.» ¹⁵ Daaci ta palateraahé malika-aha na. Itare wá, ndza ta fáter ganakini slera-aatare sey tá maganá am iva ɗanna, am tere ɗanna, am hare ɗanna, antara am sarte ɗanna keni. Am sarte ɗanna wá, tá de ceɓa emnde kwakya am duniya. Am kar keye, kar palle na tá de ceɓa emnde ɗanna baɗemme. ¹⁶ Ta biyaa kezlakula á dikele á sawji-aha á malika-aha ɗanna tá áte belsa-aha na wá, ta meliyauɗ deremke buwa. ¹⁷ Am wáháyu-aaruwa wá, ya náternaa belsa-aha, antara emnde na tá áte iga-aha-aatare baɗemme. Emnde ɗanna tá am kyebeɓbe á ire an deva ba kyanɗe ba seke kára, zlaɓe áɗaliye áte danɗwire seke yire á kára na yaikke vayvaya na, seke jili á yáwe á tambali zlaɓe áɗaliye. Ire á belsa-aatare wá, seke ire á ervare. Á segashe ba kára, antara yire, ira *baraudau am mbuwe-aha-aatare. ¹⁸ Sabaaba-aha keye ɗanna, amaana: tara kára, antara yire, ira *baraudau na á segashe am mbuwe á belsa-aha ɗanna, ceɓaaceɓa emnde kwakya. Am emnde keye, a jaa palle. ¹⁹ Hákuma á belsa-aha ge magateraa palása ge emnde na wá, á ba am mbuwe, antara kataliya. Ágira kataliya-aatare wá, ba záhe surum-surume ge belsa-aha ɗanna, tá ceɓa emnde an ɗane.

²⁰ Aley, emnde na jaruje an shifa na magarka tuba ɗekiɗeki. Itare tá kezlater ugje ba ge shaitaine-aha, tá maga ba hele-aha-aatare gergere. Hele umele tá maganá an dindar, umele tá maganá an lipela, umele ba náfa, umele nákwá. Duksa-aha ɗanna wallá tá nanna ice-ka, wallá tá cenáncena duksa á dem hyema-ka, tá zlaltezlálá-ka, uwe-ka. ²¹ Zlaɓe áɗaliye, emnde ɗanna tá ceɓa ba shifa, tá maga ba gwardzire, antara zawarire, ira neylire, tá yánka ɗekiɗeki.

10

Malika an egdza wakita

¹ Am iga á una ɗanna maa, ya naa gwarda á malika umele zlaɓe áɗaliye, á tsekwa á sa am samaya. Malika ɗanna an tsekwa am kumba, antara kataliyavere takarre am ire. Wafke-aara á maga wulwulire ba seke vaciya, sera-aha-aara ba seke nara á kára. ² Malika ɗanna an egdza wakita am erwa, wakita ɗanna á ba an wera. Sera á naɗafa-aara á tsaná am dagave á háye, sera á názlaɓa wá, kwaye á de tsaná áte haha ba yiyye an háye. ³ Ndasendahe elva-aara palle wá, zlála á kwárá-aara ba seke kyuwa á ervare. Am iga á kwárá-aara ɗanna, yá cena ba ɗwartenwa wálaha á samaya ta vuye. ⁴ Yá kátá puwetepuwa názu ta ndahanaa wálaha á samaya ɗanna ta vuye na, kerteɗ yá cena kwárá umele zlaɓe áɗaliye á ndahi elva á sa am samaya, á ba edda-aara: «Puweka elva ɗanna, a njinja á ba am huɗe á ɗa.»

⁵ Daaci malika na sera-aara palle a tse am dágage á háye, palle áte haha na, a ketaa erwa naɗafa-aara á dem samaya, ⁶ a zu waɗa á katafke á Saksage na ma vaataɗa

keni ñane ba nja-aara, a nderanaa ba ñane samaya, antara názu átekwa baðemme, a nderanaa ba ñane haha, antara názu átekwa baðemme, a nderanaa ba ñane yáwe, antara názu am huðe-aara baðemme na. A zu waða geni ba jirire duksa-aha ñanna herzhe á magava, má zlaruzle malika-aha baðemme ge ferta derkwákwá. ⁷ A bá ñane wá: «Ba máki fertanteferta vuyire á malika-aha derkwákwá-aara wá, Dadaamiya keni á zlanazle áte una ñanna ge mága jirire á názena á kataná ñane, ndza a ðela emnde a slera-aara nabi-aha, ta se ebbála na.»

⁸ Daaci edda una ndza ya cenaa kwára-aara á ndahi elva á sa am samaya na, fiyantaufe zlafe ádaliye, a ba ñane: «Eduwa lyevaalya egdza wakita na an wera am erwa á malika na a tsa sera palle am dágave á háye, sera palle áte haha na.» ⁹ Daaci duwa-aaruwa á de lyiya egdza wakita am erwa á malika ñanna. Viteva wakita na, á ba iya á elvan ge ñane. A ba ñane: «Náwa lyevaalya, zuze baðemme, watse ñenjene am mbuwe á ña ba seke nama, amá watse á de gevge yayiaihe am kulmbe á ña ba seke dále.» ¹⁰ Ya lyevaa egdza wakita na am erwa-aara, ya zuhe. Ba jirire wá, ndza ñenjene am mbuwe-aaruwa ba seke nama, amá de gevge yayiaihe am kulmbe. ¹¹ Daaci, ta biya de emmága zlafe ádaliye nábiyire áte emnde a jeba gergere, áte larde-aha gergere, áte emnde a ndáha elva-aha gergere, antara slekse-aha-aatare baðemme.

11

Seyde-aha buwa

¹ Daaci ta fiyem zade á gamara am erwa, sladdé ba seke lále á kura duksa, ta biyaa: «De kursekure huðe á mashidi an ñane, kursekure antara duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya na, kezlaterkezla emnde na tá maga maduwa am mashidi ñanna baðemme. ² Amá kureka huðe á riya-aara, fanuka hyema ge tate ñanna ðekidéki. Adaba yarateránya tate ñanna, antara huðe á berni cuðedde ñanna baðemme ge emnde na ðabarka Dadaamiya na. Watse tá de záná itare, tá de payáná itare an sera-aha-aatare am tere kul ufadé ju buwa. ³ Amá watse yá ðela seyde-aha-aaruwa, tá an tsakwa am bagwadza-aha ba estuwa. Am sarte ñanna, watse tá ðalaná ba itare waazu á elva-aaruwa am háre debu an deremke buwa an kul unkwaha ñanna.»

⁴ Seyde-aha buwa ñanna wá, itare ta ba seke náfa-aha á juwe buwa, antara kára á fanus-aha buwa, tá á katafke á Dadaamiya. ⁵ Máki ura á magaterá emtañkire wá, á naba segáshe kára am mbuwe-aatare, á ceba kelaade-aha-aatare ñanna, tá taa ñezleka ðekidéki, sey ba tá emtsa. ⁶ Am zamáne-aatare na ní tá de maga nábiyire na, watse tá an hákuma jipu. Watse tá an hákuma á piyeta yáwe á samaya ganakini a hyeka ðekidéki; watse tá an hákuma á nyanve yáwe, á geva uzhe. Zlafe adaliye, watse tá an hákuma á sa sabaaba-aha gergere á sem duniya ge magateraa palása ge emnde, tá de magán ba seke una tá kataná itare.

⁷ Má watse zlaruzle itare á bálá elva á Dadaamiya wá, watse á sesse náza kaamba am evege shagerka na ðaaka halavuwa á sladdé-aara ðekidéki na. Watse á se wava dabba ñanna an itare, á de gáná ba ñane midalire, á de cebaterceba ba bukerde. ⁸ Amá emtsa-aatare watse tá yátera á ba áte we á laye, am berni na ndza ta jaa edda-aatare áte dzangala na. Adaba názu ta maganaa emnde a berni, watse tá ðháá berni ñanna an *Saudauma, bi Misera. ⁹ Emnde na tá am emtsa na wá, watse an piya ge hedaterhedá. Watse tá se zharaterzhára emnde á sa am larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndáhá elva gergere, emnde baðemme tá de zhára ba emtsa-aatare am háre keye an kyalma. ¹⁰ Watse baðemme á emnde na tá am duniya na erwaunde-aatare á de geva ba seke nama arge emtsa á emnde buwa ñanna. Emnde a há tá de maga muñri-aara, adaba ndza tá katerva ye kwakya áte ndáhá-aatare.

¹¹ Daaci am iga á háre keye an kyalma ñanna, Dadaamiya á de fertaterem puwa shifa zlafe ádaliye á dem vuwa-aha-aatare, tá naba tsatsetehe. Daaci emnde na naráterna na gazlaregazla baðemme. ¹² Ba itare keni tsaretse am haha, tá cena ba kwára á ura, á ðahátera á sa am samaya, a ba kwára ñanna á elvan ge itare: Dalaudálá ásehuna. Daaci ta naba ñgye á dem samaya am kumba, am ice á kelaade-aha-aatare baðemme. ¹³ Am sarte ñanna maa, a naba gejapte ge haha á ba an ndzedá, am bere kelaawa an ñgerda palle, am bere kelaawa an ñgerda palle, huðe á berni ñanna baðemme ba estuwa. Emnde debu vuye una matsaremátsa baðemme. Daaci emnde na jaruje an shifa na gazlaregazla jipu, farantaufe galá Dadaamiya geni Sleksa ba ñane palle, ankwaa am samaya.

¹⁴ A degashe estuwa palása buwire, amá keyire keni ankwaa sawa ba kinamina.

Malika á ferta derkwákwá vuyire

¹⁵ Am iga á una ñanna maa, vuyire á malika-aha a fertante derkwákwa-aara keni. Daaci yá cena ba kwárá-aha tá valaha á sawa am samaya, a ba kwárá-aha ñanna: «Dadaamiya Yaakadada, antara edda una a eksesaa ñane farantaufe sleksire-aatare áte duniya náza ba ge dekidfeki.»

¹⁶ Ba ñaruđe itare maa, reppe puwaraapuwa emgyegwar zála na ta kul buwa ju ufade na tá am kurshi-aha á sleksire na á dem áhá, tá anjwa kezlan ugje ge Dadaamiya, a ba itare:

¹⁷ Dadaamiya Yaakadada arge duksa baďemme, am fantaufe keni ndza ba ekka, kina keni ba ekka ñanna. Njá anjwa slafaká we adaba hákuma á ña na ni eptsakanaptsa duksa baďemme á sem sera á ña na.

¹⁸ Kwakya emnde am larde-aha gergere ndza ta magaa ervaujđe an ekka. Kina wá, hyephye sarte á ña keni geni ká eptsaternaptsa, hyephye sarte á ña ge kya shairiya á emnde a fáya, hyephye sarte á ña ge tegateraa láďá ge emnde a slera á ña nabi-aha, antara ge emnde á ña umele keni baďemme, ge male-aha, antara emnde na garevka male-aha, emnde na tá an lyáwá á ña am ervaujđe na baďemme ká de tegateraa láďá. Emnde a bádza duniya keni hyephye sarte á ña ge ká ngerďateraanjgerďa.

¹⁹ Ba ñaruđe itare wá, batanje a naba wertehe ge mashidi á Dadaamiya am samaya, antara ba nakwati am huđe á mashidi ñanna ura á nanna baďemme. Nakwati ñanna wá, á mára namána-aha na a ngudanaa Dadaamiya an emnde na. Am iga-aara, wesharáptewesha tara kára á ráde, antara válaha á samaya, nálandze keni ba seke una ni tá puwaná an puwa á sa am samaya, haha keni a naba geapte ba ñárnjare.

12

Mukse antara náza nye

¹ Daaci marápsémáre najipu yaikke am samaya. Anjwa mukse wá, a tsekweme am vaciya ákurá nanjyuwe-aara, a puwete sera-aha-aara áte tere. Ákura náza faďa ire-aara wá, an terlyákwá kelaawa ju buwa am ire. Una ñanna dzakwa á sleksire-aara ge ñane. ² Mukse ñanna keni á huđe, hyephye sarte-aara ge ya egdzere, ámbera anjwa á hula ge zlaďa ya.

³ Zlađe ádaliye, marápsémáre najipu umele yaikke á ba am samaya ñanna. Ya naa ba dada náza nye, vuwa-aara an deva ba kyanje, an ire vuye á ba áte ñane palle, antara derma-aha-aara kelaawa. Zlađe ádaliye, an dzakwa á sleksire am ire-aha-aara ñanna vuye kerďe. ⁴ Kataliya á náza nye ñanna shánaasha samaya, haa a bataa terlyakwa ba kwakya an ñane á sem áhá. Am terlyakwa keye áte samaya, ñane a betaa palle, am terlyakwa keye a betaa palle, baďemme ba estuwa. Daaci a tsahe arge mukse na anjwa á ya egdzere na, ganakini má watse yaaya egdza-aara ñanna, watse á ndunde ñane.

⁵ Cekwaanjudí wá, mukse na yaaya egdzere zhele, watse á kwará egdze ñanna duniya baďemme an zade á ire. Daaci ta eksante egdze ñanna, kwaye ta naba danaa á de katafke á Dadaamiya am sleksire-aara. ⁶ Emmarge egdzere maa, ñane a kezlanaa á dem kaamba, á dete bálá na a tsatsanaa Dadaamiya ganakini á de fanu hyema áhuwa ge ñane na. Watse á njá áhuwa am hare debu an deremke buwa an kul unjwahe.

⁷ Am iga á una ñanna maa, njaanja wáwa yaikke am samaya. Ba náza nye ñanna zlađe ádaliye antara malika-aha-aara, tá anjwa wawa antara *Mikayiilu ñane keni tá antara malika-aha-aara. ⁸ Amá hyafka náza nye ñanna áza *Mikayiilu. Ngyaratersenjgye antara malika-aha-aara baďemme, tá taa piyeteka ba sera-aatare keni am huđe á samaya mazle-aara. ⁹ Ta naba ngyanse estuwa dada náza nye ñanna. Njane wá, tá edďáhá zlađe an emgyegwe a záhe keni. Ta ngyaterse á segashe antara malika-aha-aara baďemme. Zlađe ádaliye, ñane slekse á jini-aha, bi Shaitaine, una baďemme ba zhara-aha-aara.

¹⁰ Am iga á wáwa-aatare ñanna, ya cenaa ba kwárá yaikke á valaha á sawa am samaya, a ba ñane wá: «Kina wá, Dadaamiya maresemáre hákuma á sleksire-aara baďemme, lyámilya ba ge dekidfeki mazle-aara. Edda una a eksesaa ñane na keni maresemáre-aara baďemme, adaba kwaye ngyansenjgye edda á fida na am samaya. Ba edda una ni ndza an vayi vacika á se icateraare sera ge egdzar mama-aha á miya áza Dadaamiya na. ¹¹ Amá egdzar mama-aha á miya garega midalire. Názena ni itare ta gaken midalire na wá, ta gáná adaba uzhe á egdza zhel kyawe, antara adaba seyďire na ta maganaa áte elva á Dadaamiya, ta ndater ge emnde, ma emtsa keni eksaraarekse na. ¹² Adaba ngyaratersenjgye ñanna wá, ekkure samaya-aha higauhiga. Ekkure emnde na kwá am huđe á samaya-aha ñanna keni higauhiga baďemme. Amá palasa á kure kwa emnde na kwá áte haha, antara názena am huđe á haye keni baďemme. Ya ndaaná

aɗaba uwe una? Aɗaba kwaye tsekwátsekwa Shaitaine á dezekure, aɄkwa á tsekwa á ba an ervaunɗe-aara, aɗaba diyaadiya ganakini sarte-aara a juwa ba cekwaangudi.»

¹³ Am náanna náza nye na ganakini ngyaransenɗye á sete haha, a fantau ge baka mukse na a yaa egdzere zhele na, aɄkwa á ɗabaná á dem kaamba. ¹⁴ Mbate kertenɗe varanteva lyambake-aha á dada zele ge mukse na, geni á ngye an ɗane á dem tate na a tsatsanna Dadaamiya geni á de geláná átekwa am iva keye an kyalma na. Áhuwa wá, á shanaaka emgyegwe a záhe ɗanna mázle-aara. ¹⁵ Daaci ge baka mukse na wá, emgyegwe a zahe ɗanna a naba melese yawe wá, a naba gev guwa yaikke ganakini á de dánda yawe á guwa mukse na. ¹⁶ Amá: «Yá aɄkwa ya,» a ba haha, aɄkwa á melanumele ge mukse na. Daaci haha keni werta we-aara, a shu yawe na ni a maganaa náza nye na bademme. ¹⁷ Daaci jaaja emtanɗire náza nye na áte mukse na. A naba dateraa wawa ge egdzara á mukse ɗanna mázle-aara, amaana: Emnde na ni lyarvaalye elva á Yaisu *Almasihu, tá aɄkwa á fansarefe ge Dadaamiya á ba an jirire na. ¹⁸ Á ba aɄkwa náza nye na a tsanu ge we á háye.

13

Náwa dabba-aha ta buwa

¹ Am iga-aara maa, yá zhárá ba aɄkwa á segashe dabba umele am háye, an ire vuye á ba áte ɗane palle, derma-aha-aara keni kelaawa. An dzakwa á sleksire áte derma-aha-aara ɗanna bademme, áte ire-aha-aara keni bademme ta pupuwete názu zlayeka ɗekidɗeki na ge zlázza Dadaamiya an ɗane. ² Dabba ɗanna ya nanna na wá, tá gárava an ubela, amá sera-aha-aara wá, ba seke sera-aha á kere á kaamba, we-aara keni ba seke we á ervare. Náza nye na a vanta zade-aara, antara sleksire-aara, ira hákuma-aara bademme ge dabba ɗanna. ³ AɄkwa palle am ire-aha á dabba ɗanna wá, ba seke ndza kyanamárekye, ba seke ndza emtsametsa ɗeme, amá mbaambe. Am duniya bademme emnde tá maga ba najipu-aara, emnde bademme tá ɗaba ba ɗane. ⁴ Daaci emnde bademme tá aɄkwa á kezlan ugje ba ge náza nye na, aɗaba a vanta ɗane hákuma ge dabba ɗanna. Tá aɄkwa kezlan ugje ge dabba ɗanna keni, ta bantsa itare: Ware edda una ta kalle an dabba na náwa ɗane na? Ware edda una á hye hye seke ɗane?

⁵ Dabba ɗanna shansha ndzeɗa á wálya elva, antara mága kuravire áte Dadaamiya. A shaa ndzeɗa á mága una ɗanna, am tere kul ufaɗe ju buwa. ⁶ Daaci a naba fantau ge valya elva áte Dadaamiya, a fantau ge nyanya zhera á Dadaamiya, antara tate na á njá Dadaamiya átekwa na, ira emnde na tá am samaya na bademme tá an nyainye. ⁷ Dabba ɗanna wá, shánsa ndzeɗa ge wáwa an emnde na tá aɄkwa ɗaba Dadaamiya, a ganaa ba ɗane ndzeɗa zlaɓe ádaliye. Dadaamiya a naba vante baráma ge sha hákuma áte larde-aha bademme, antara emnde am ekse-aha gergere bademme, ma tá ndaha elva a eksa-ara keni, duniya bademme á ba am erva-aara. ⁸ Bademme á emnde am duniya, watse tá kezlan ugje ba ge ɗane, sey ba emnde na ndza an puwa zhera-aha-aatare am wakita á egdza zhel kyawe na, itare wá, tá de kezlanka ugje. Am wakita ɗanna wá, an puwa zhera-aha á emnde na ni tá an shifa na á zleka na. Ta puwaterte daga am fakta á duksa bademme.

⁹ «Edda una aɄkwa hyema-aara wá, a effa ba shagera áte elva na yá ndahaná iya na: ¹⁰ Edda una ta yanu ganakini watse á dem erva á kelaade-aha na, ma estara keni ɓaaka pekyaa-aara. Iyau, edda una ta yanu ge katsakar, ma vaatara keni sey tá jana á ba an katsakar ɗanna, ɓaaka pekyaa-aara ɗekidɗeki. Duksa palle ge emnde a ɗaba Dadaamiya wá, a garevge emnde a farvaunɗe, a fartarefe áte Dadaamiya.»

¹¹ Am iga-aara wá, ya nanna zlaɓe dabba umele, ɗane a segashe am huɗe á haha. An derma buwa, derma-aha-aara á gáráva an náza á egdza zhel kyawe. Dabba ɗanna á ndaha elva, ndaha elva-aara ba seke názá á náza nye. ¹² Dabba ɗanna keni fantauka ba ɗane an ire-aara mága duksa. Hákuma á mága duksa-aara wá, ba kalkale an názá á dabba zunɗwire na. A magaa najipu-aha gergere á katafke á dabba zunɗwire, a hyatarharhe á ba áte laarire ge emnde bademme am duniya, geni sey tá kezlan ugje ge dabba zunɗwire na ndza ba seke kyanamárekye, ndza ba seke emtsametsa, amá mbaambe na. ¹³ Kwakya najipu-aha na a maganaa buwire á dabba ɗanna. ɗane a tsekwaa kárá á sawa am samaya á sete haha áte ice á emnde bademme, antara najipu-aha umele gergere. ¹⁴ ɗane varanteva baráma ge mága najipu-aha ɗanna estuwa á katafke á dabba zunɗwire na. A badu emnde bademme an una ɗanna, a bateraa: «Nderaundera gáráva á dabba zunɗwire na ndza kyanamárekye an katsakar, ba seke ndza emtsametsa, amá mbáambe na, daaci kwá fansarefe.» ¹⁵ Dabba ɗanna wá, ta naba ɓashanaa ge ɗane á fatanem effeya á shifa am vuwa ge hele ɗanna ta nderndera na. Gevge wá, aɄkwa á ndaha elva hele na, ganakini emnde na má kezlaranka ugje ge

ɲane wá, á cebaterceɓa baɗemme. ¹⁶ Dabba ɲanna yá aɲkwa ndahaná ya na wá, a hyateraarehe á ba áte laaire ge emnde baɗemme am huɗe á duniya, ganakini sey tá lyevalya lámbe-aara áte iga a naɗafa, antara áte wafke-aha-aatare baɗemme. Una an male-aha-ka, an egdzara-ka, emnde a berba an talága-aha, emnde na tá kwára ire-aatare, an náve-aha, emnde baɗemme. ¹⁷ Edda una má lyyaaka lámbe-aara wá, á taa shekweveka duksa, á taa veluka názá-aara keni ɗekideki. Lámba ɲanna wá, zhera á dabba ɲanna. Aɲkwa zlaɓe umele kezlakula, una ɲanna keni á mára ba zhera-aara ɲanna.

¹⁸ Kezlakula na wá, sey á kyepkye eɲkale á edda-aara, lauktu á diyeddiye názu am huɗe-aara. Kezlakula ɲanna wá, á maramiya tate na tá halawuwa áte kwa emndimag-waha. Kezlakula-aara ɲanna deremke uɲkwahe an kul uɲkwahe ju uɲkwahe.

14

Láhe á emnde na tá an várá na am samaya

¹ Am iga a una-aha ɲanna maa, ya ketaa ice á dem samaya, yá zhára ba tara egdza zhel kyawe áte ire á wa *Siyauna, tá antara emnde debu deremke, an debu kul ufaɗe ju ufaɗe na ndza ta fafete zhera-aatare, antara Eddeɲara áte wafke á emnde ɲanna. ² Yá cena ba kwára-aatare á sawa am samaya ba seke mága á yawe áte guwa yaikke. Ká kwára-aatare ba seke válahe á samaya, amá tá belá láhe, antara gadzavera-aha-aatare tá jante ge láhe am hula-aatare ɲanna. ³ Una ɲanna tá bela láhe emnde debu deremke an debu kul ufaɗe ju ufaɗe na, tá aɲkwa gála Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, ta jantaave duksa-aha ufaɗe na tá an shifa am vuwa, ira emgyegwar zála kul buwa ju ufaɗe na. Láhe ɲanna wá, láhe aɲwaslire, baaka ura á diyeddiye láhe-aatare ɲanna ɗekideki, sey ba emnde ɲanna ta varaterse á sa am duniya na. ⁴ Sey ba itare ta emnde na ta tsufete vuwa-aatare am cuɗeɗɗire, farka erva-aatare áte mukse ɗekideki na. Sey ba itare ta emnde na ta varaterse itare am dagave á emnde na tá am duniya na, tá aɲkwa ɗaba ba egdza zhel kyawe ma á dem tate-ara keni. Itare wá, tá átuɓe tara Dadaamiya antara egdza zhel kyawe. ⁵ Itare wá, ta emnde na ndza cenaranka elva fida am mbuwe-aatare ɗekideki, ta emnde cuɗeɗɗe.

Malika-aha keye an slera-aha-aatare

⁶ Daaci ya ketaa ice, yá zhara ba aɲkwa á ngye malika umele yiyye jipu herzhe á shanaasha samaya. Malika ɲanna aɲkwa á saterá labáre á higa ge emnde na tá am duniya. Labáre ɲanna baaka zle-aara ɗekideki. Á saterán ge emnde a larde antara jeba gergere, ma tá ndaha elva-ara keni. Am duniya baɗemme, á saterá ba labáre ɲanna ge emnde. ⁷ Malika ɲanna a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kuvaukuva Dadaamiya, galaugála Dadaamiya am yaikkire-aara, aɗaba hyephye sarte-aara ge mága shairiya á emndimagwaha. Kezlawankezla ugje ba ge ɲane edda una a nderaa samaya, antara haha, a magaa tate-aha á yáwe baɗemme na.»

⁸ Kerteɲ a ɗabemhe ge buwre-aara, a ba malika ɲanna: «Kina wá, zlauzle *Babila mazle-aara, á de mbeɗa berni yaikke na. ɲane a hyante shagerkire-aara áte larde-aha baɗemme, haa a jatera an ja ge emnde ba seke mbazla.»

⁹ Am iga a malika-aha ta buwa na wá, a ɗabateremhe ge malika ge keyire. ɲane keni a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ɲane: «Ma ware una a kezlankezla ugje ge dabba ɲanna, antara gárawa á dabba ɲanna, ma ware edda una a lyevaa lámbe á dabba ɲanna áte iga a naɗafa-aara, bi áte wafke-aara, má ta magaa una ɲanna, ¹⁰ daaci tá de shá palása áza Dadaamiya aɗaba jaaja ervaunɗe. Á de jaterá á ba an ja palása ba seke mbazla na karanteka yáwe ɗekideki na. Ma ware edda una maganaamaga duksa á dabba-aha ɲanna, edda-aara á dem kára, kára ɲanna an wesa an *baraudau, daaci á maga palása-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe. ¹¹ Ma vaatara keni yire á kára ɲanna á wálá á ba an wálá shelle á dem zhegela, tá maga palása-aatare am huɗe-aara. Baɗemme á emnde na ni kezlarankezla ugje ge dabba ɲanna, ma ge hele-aara na keni, bi má lyarvaalya lámbe-aara na áte vuwa-aatare, watse baaka puwansepuwe-aatare ɗekideki, an yayi vacika baɗemme tá shá ba zlaɗa.»

¹² Aɗaba una ɲanna wá, ekkure emnde na kwá aɲkwa ɗaba Dadaamiya, fakurtarefe áte Yaisu an jirire na wá, sey kwá gevge emnde a farvaunɗe ba shagera.

¹³ Daaci yá cena ba kwára umele zlaɓe ádaliye á sawa am samaya á ba an ndzedá. A biyantsa kwára ɲanna: Puwetepuwa una: Geɗa wá, watse aɲkwa áza emnde na tá emtsa am erva á Yaakadada na, a ba ɲane. Daaci a ɲutehe ge Sheɗekwe Cuɗeɗɗe: «Una ba estuwa, a puwansepuwe, aɗaba zlazlaɗire á slera na ta maganaa itare na á keɗeka.»

Dadaamiya, antara emnde am halavuwa á duniya

¹⁴ Am iga a una-aha ñanna wá, ya ketaa ice zlafe ádaliye wá, yá zhárá ba kumba dzayye ba telle. Ankwa duksa umele a njete áte kumba ñanna, duksa ñanna ba seke urimagwe. An dzakwa á sleksire ta maganaa an dindar am ire-aara, antara náza wá mása an slare jipu, a ñanaahe am erva. ¹⁵ Daaci yá zhárá ba sesse malika umele am mashidi, a ba ñane á elvan ge edda una á njá áte kumba na á ba an ká kwárá: «Werawera slakslakire áte duniya baðemme, hyephye sarte a hálá duksa á se mba, eksanteksa náza wá mása á ña, ezlálá á de ica hiya.» ¹⁶ Daaci a naba huviyante dada náza wá mása-aara ge edda una áte kumba na, a zlavanme am duksa na áte haha, kertej baaka an ica duksa baðemme.

¹⁷ Yá zhárá sesse malika umele keni á ba am mashidi ñanna am samaya na, ñane keni an dada náza wá mása-aara, sláre jipu, a ñanaahe am erva. ¹⁸ Sesse malika umele zlafe ádaliye am huðe á duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Malika ñanna wá, male á kárá baðemme. A ba ñane á elvan ge ukfenjara na an náza wá mása am erva na, á ba an ká kwárá: «Egdzara á náfa-aha na tá herfaná emnde am duniya baðemme navene, ekka keni de edðatsa an názá wá mása á ña.»

¹⁹⁻²⁰ Daaci ñane keni naba huviyante náza wá mása-aara, a tsakaa egdzara áte náfa-aha ñanna am duniya baðemme. Kwaye a de ndakanaa am tate á beca egdzara á náfa. Tate na ni tá beca egdzara á náfa átekwa na wá, kwaye áte iga a ekse. Am sarte na tá ankwá beca egdzara á náfa ñanna baaka duksa umele, á kela ba uzhe ba kyanje ba seke yáwe á kela, haa a magaa guwa yaikke. Yiyire á guwa ñanna kilaumaiteer deremke keye. Sledðire-aara keni á ekteyse ba cekwa am wálá á ura. Una-aha ñanna baðemme na wá, á kwaramise ba názu watse á magaterná Dadaamiya ge emnde na ni tá ankwá am ervaunje-aara ge mageteraa palása am halavuwa á duniya.

15

Malika-aha tá an zlakta á masiba-aha

¹ Am iga á una ñanna maa, ya naa ba marápsamáre najipu umele am samaya. Ya naa malika-aha ta vuye, masiba-aha keni vuye tá an ñane. Á halavuhále masiba-aha áte una ñanna, ervaunje á Dadaamiya keni baaka mazle-aara am iga á una ñanna.

² Daaci yá zhárá ba duksa umele ba seke háye, amá ankwá á maga wulwulire ba seke kweteram, an wesha an kárá am huðe-aara. Zlafe ádaliye, ya náternaa emnde na garega midalire arge dabba, garega midalire arge gáráva á dabba ñanna, itare liyiyarka lámá á dabba ñanna zhera-aara kezlakula na. Ya náternaa tá ankwá á tsaatse áte we á háye ñanna ba seke kweteram na, tá an gadzavera-aha-aatare am erva, a vatertaa Dadaamiya. ³ Tá ankwá bela láhe á Muusa sleslera á Dadaamiya, antara láhe á egdza zhel kyawe. A ba láhe-aatare:

Dadaamiya Yaakadada, ba ka palle una ka edda á hákuma áte duksa baðemme. Slera á ña ge ekka, baaka kalle-aara an shagerire. Slera á ña, slera yaikke. Ka slekse á larde-aha baðemme. Baðemme á názena ká maganaa ka, ká maganá á ba áte unjule-aara, ba ekka una ka edda á jirire.

⁴ Yaakadada, ekka keni ankwá ura á kuvanika emtu? Ankwá edda una á kezlanja ugje emtu? Baðemme á larde-aha watse tá se ba am sera á ña, tá se galakgálá. Adaba ba ekka palle una ka cuðeðde. Názu ká maganá ka am bereka. Baðemme ká ankwá maganá á ba áte unjule-aara.

⁵ Am iga á una ñanna zlafe ádaliye maa, ya ketaa ice á dem samaya wá, yá zhára ba we á mashidi am samaya an wacene. Am huðe á mashidi ñanna, ankwá egdza mashidi á nalba na tá ja ire tara Dadaamiya antara emndimagwaha amkwa na. ⁶ Daaci yá zhárá ba malika-aha vuye na tá an masiba-aha na tá ankwá segashe am mashidi ñanna. Tá an tsekwa am nanjyuwe dzaydzaye ba telle, áte lefedðire, ta ngwadese ukuwe-aha-aatare an kanda á dindar. ⁷ Daaci duksa-aha na tá an shifa na, palle-aatare wá, a tegateraa egdzara erba-aha ta maganaa an dindar ge malika-aha ñanna. Egdzara erba-aha ñanna tá an naha degwun á Dadaamiya ba caicaire an we-aara, Dadaamiya na an shifa, ma vaatara keni ba ñane. ⁸ Daaci, baðemme á huðe á mashidi na an naha an yire. Yire ñanna wá, hákuma, antara demdemire á Dadaamiya. Palle á ura á dzegwándzegwa dem mashidi ñanna baaka, sey má zlaruzle malika-aha ñanna ta vuye na ge mága masiba-aha-aatare baðemme.

16

Malika-aha tá de puwa masiba-aha am duniya

¹ Daaci yá cena ba kwárá yaikke, á ndaha elva á sawa am huđe á samaya, a ba kwárá ñanna á elvan ge malika-aha na ta vuye na: «Zlauzlálá á de puwa degwun-aha á Dadaamiya na am egdzara erba-aha na, de puwawpuwa bademme á dem duniya.»

² Daaci zunñwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara á dem duniya, sesse wige-aha áte emnde na lyarvaalya lámba á dabba áte vuwa-aatare, kezlarankezla ugje ge gáráva á dabba ñanna. Wige ñanna zlazlada á we jipu.

³ Daaci buwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara keni, ñane a de puwanaa á dem háye. Háye-aha bademme nyairevnye uzhe, ba seke uzhe a emtsa, bademme á názena an shifa na emtsaremtsa am huđe á háye-aha ñanna.

⁴ Daaci, keyire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara á dem derve-aha, antara tate-aha á yáwe bademme, yáwe-aha bademme ta naba nyef uzhe ba kyanñe.

⁵ Yá cena ndaha elva á malika umele, ñane wá, male á yawe-aha bademme, a ba ñane wá: «Ekka Dadaamiya, ka cudfedde. Kwaye am fakta, sem kina keni ba ekka ñanna. Shairiya á ña ká ankwá maganá áte unñule-aara. ⁶ Adaba emnde ñanna ndza ta puwa uzhe á emnde á ña, ndza ta puwa uzhe á nabi-aha á ña. Daaci má vatena ká ankwá vaterte uzhe geni a sharushe wá, una tá shá nampire á názena ndza ta maganaa itare na.» ⁷ Daaci yá cena ba kwárá umele zlađe adaliye á ba an ndzedá, á segashe am duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na, a ba kwárá ñanna wá: «Ba estuwa Dadaamiya Yaakadada, ká an hákuma ba ekka palle, ka slejirire, shairiya á ña á ba áte unñule-aara.»

⁸ Daaci ufadire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara. Ñane, kwaye a de puwanaa áte vaciya. Daaci varanteva baráma ge vaciya, ganakini a farfe ge mbera kára-aara ba shagera áte emnde am duniya. ⁹ Am emnde tapanántápá warwarire á vaciya, itare ta fantau ge zláza Dadaamiya kelaa bademme á masiba-aha á ba am erva-aara na. Dzamarka áte yaikkire á Dadaamiya, magarka tuba arge haypa-aha-aatare.

¹⁰ Daaci ilyebire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara keni. Ñane, a de puwanaa áte kurshi á sleksire á dabba yaikke na. Daaci a naba tsekwa ge tabedammire á dem kwárá-aara bademme, emnde tá datsa ba nara an slare ge sha zlada. ¹¹ Aley kwalarevkwále ge tuba. Baira itare tá zlazla Dadaamiya adaba wige-aha na áte vuwa-aha-aatare, antara palase na tá ankwá á maganá itare na.

¹² Daaci unkwahire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara. Ñane, a de puwanaa am guwa yaikke na tá dahaná an Aifrats na. Daaci a naba derehe ge yawe am guwa yaikke ñanna bademme, haa slekse-aha umele am gedí sharánsha baráma ge sawa ásehuna mazle-aara. ¹³ Daaci yá zhára ba jini-aha ta keye, tá gáráva an mugdza-aha. Palle-aatare, a segashe am mbuwe á náza nye, palle, a segashe am mbuwe á dabba yaikke, palle keni a segashe am mbuwe á nabi fida. ¹⁴ Bademme ba jini-aha á shaitaine na mbarsembe mága najipu-aha kelaazare na. Ba jini-aha ñanna una watse tá dem slekse-aha á larde bademme, watse tá jatermaare átirpalle ganakini tá wawa an Dadaamiya Saksage na hákuma bademme á ba am erva-aara na. Una ñanna á de magava am hare yaikke na Dadaamiya á de mará hákuma-aara arge duksa bademme na.

¹⁵ «Ay degiya, faufa hyema ba shagera, watse yá sawa an ila ba seke neyle. Gedá wá, watse ankwá áza edda una paaka háre, fanufe hyema ge nangyuwe-aara na. Ñane wá, yá se bereka an ukhyiye dey, á demka am zherwe yaikke.»

¹⁶ Jini-aha ñanna wá, kwaye ta de jemaa slekse-aha ñanna am tate na tá dahaná an Harmagaidaum an elva a lbraniñkau na.

¹⁷ Daaci vuyire á malika-aha ñanna, ñane keni a de puwanve náza-aara am zhegela ba estuwa, yá cena ba kwárá yaikke á sa am huđe á mashidi. Kwárá ñanna a segashe am tate á kurshi á sleksire á Dadaamiya. A ba ñane wá: «Zlauzle áte sha mázle-aara.»

¹⁸ Daaci njaanja válaha á zhegela, antara kára á rade, a naba gyaigyaite ge haha á ba an ndzedá ba ñarñare. Daga ta nderaa estuwa urimagwe am duniya keni ndza gyaigyaiteka haha estuwa dekidéki. ¹⁹ A naba tapse ge berni yaikke gergere keye daga á sawa am huđe á haha bademme. Berni-aha umele na ni tá am huđe á duniya na keni bademme badzarevbadze. Adaba zlađe seska emtanñkire na ta maganaa emnde a *Babila ñanna am ervaunđe á Dadaamiya. Adaba una ñanna, ankwá á magaterá palása, tá taa kanteka ba ire keni ge zlada ñanna, ba seke emnde na a cebateraa mbazla na karemka yawe am huđe-aara dekidéki na. ²⁰ Wa-aha bademme, antara ba haha-aha na am dagave á háye-aha keni tsaretse am sleđe-aha-aatare, medaremeda ba estuwa. ²¹ Nálандze sadadde a naba fantau ge puwa á sawa am samaya á sa arge emnde, demdemire á palle ba seke nákwá á uvera. Emnde bademme tá zlazla ba Dadaamiya adaba zlada á nálандze ñanna jauje ge ndzedá.

17

Elva a berni yaikke na ta fante zhera á zawarire

¹ Am iga a una ñanna maa, palle á malika-aha vuye na ndza ta tegaterem erba á masiba-aha am erva na a se d'ahite, a ba ñane: Sawa náwa yá maraká zladá na ni watse á shaná mukse záware ñgelawa na. Amaana: Berni yaikke ta maganaa áte we á háye-aha gergere kwakya na. ² Duwa á slekse-aha á larde-aha bademme, ta de magaa gwardzire an mukse zaware ñgelawa ñanna, amá a cebaa emnde am duniya ba seke mbazla na karemka yawe d'ekid'eki na. Estuwa, á ba elva á malika ñanna.

³ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Shedefkwe Cud'ed'ed'e, daaci a naba eksite ge malika ñanna, kwaye a diya á dem huđe á kaamba. Ya naa ba mukse umele am kaamba ñanna, a njeta áte iga á dabba, dabba ñanna ba háññe. Ire vuye á ba áte dabba ñanna palle, derma-aha-aara kelaawa. Bademme a vuwa-aara, an puwa ba zhera-aha na zlayeka d'ekid'eki na ge zlávla Dadaamiya an ñane. ⁴ Mukse na áte iga-aara na keni maa, á tsekwa am nangyuwe lefed'lefed'ed'e buwa. Nangyuwe-aha-aara ñanna bukerde ba jili hanñe. Palle, hanñire-aara ba seke makala á iga a bere, amá palle na ba hanñe. Vuwa á mukse ñanna bademme ba náza ñgelawire: Kazlaña á dindar, antara naberlasla, antara náza hyema zarizariya bademme, ira erba á dindar-aara a ñanaahe am erva. Ankwa laakire an naha am erba-aara ñanna. Duksa ñanna wá, zawarire na a maganaa ñane bademme na. ⁵ Ankwa zhera ta puwete áte wafke á mukse ñanna, amá elva am huđe á elva. Ákyiye wá: «*Babila berni yaikke na wá, ñane emmarge zaware-aha, antara shagerkire na tá maganá am duniya bademme.»

⁶ Ya naa mukse ñanna d'alanem'dála uzhe á emnde á Dadaamiya am ire, uzhe á emnde na shebarka elva a Yaisu na. Ba nanna-aaruwa, yá maga ba najipu-aara. ⁷ «Ká maga najipu á uwe ka,» a ba malika na á elvan ge iya, «naba effa ervaunđe. Ankwa duksa palle yá kwaraksekware. Kwaye tara mukse ñanna, antara dabba na á njá átekwa, antara ire-aha á dabba ñanna vuye na, ira derma-aha kelaawa na, bademme yá ndaksendáhe názu am huđe-aara. ⁸ Dabba ñanna ka naaná ka na wá, ba dabba na ndza an shifa, amá kina baaka na. Watse á sesse am evege shagerka na baaka halavuwa-aara d'ekid'eki na, amá á se haraaka kwakya mázle-aara, tá se ked'anaakeda shifa-aara bademme. Emnde a duniya na puwarteka zhera-aha-aatare am wakita á shifa daga am fakta á duniya na wá, itare watse tá maga najipu kwakya áte dabba ñanna. Adaba werre, ndza ankwa an shifa, amá kina baaka, aley watse á sesse zlafe ádaliye.»

⁹ A biyántsa zlafe ádaliye, a ba ñane: «Duksa-aha na náwa ñane na wá, sey á hyephye enkale á edda-aara lauktu á cenáncena. Ire-aha á dabba ñanna vuye na wá, á mára egdzar wa-aha vuye na a njetaa mukse ñanna atekwa na. Zlafe ádaliye, á mára slekse-aha sadad'e vuye. ¹⁰ Ilye-be-aatare wá, daredde slekse-aha ñanna. Kina wá, unkwahire-aatare kina am sleksire. Amá una watse á sawa ge vuyire na á se haraaháre ba cekwa am sleksire ñanna. ¹¹ Dabba ñanna ndza ankwa, amá kina baaka na wá, ba ñane an ire-aara una slekse ge tiisire, ñane keni ba palle á slekse-aha ñanna ta vuye na. Má watse sessa ñane wá, tá se ba ekked'a ba d'ekid'eki.»

¹² «Derma-aha kelaawa na ka nateraa ka na maa, itare tá mára slekse-aha kelaawa na watse tá sawa á katafke na. Má watse saremsa itare, Dadaamiya á de vaterte sarte ba cekwaan'gudi ge mága sleksire-aatare antara dabba ñanna. ¹³ Slekse-aha kelaawa ñanna wá, watse tá jema ye-aatare palle, sleksire-aatare bademme, watse tá maganán ba ge dabba ñanna palle. ¹⁴ Itare bademme na, watse tá gwaare ba ge egdza zhel kyawe an wáwa. Amá watse á de gáná ba egdza zhel kyáwe na ndzed'a, tá antara emnde-aara na a dzeratersaa ñane, a d'atersaa ñane, tá ankwa á d'abaná an ervaunđe-aatare palle na. Á de gáná ba ñane ndzed'a, adaba ñane Slekse arge slekse-aha bademme, Yaakadada arge dada-aha bademme.»

¹⁵ A biyántsa malika ñanna zlafe ádaliye, a ba ñane wá: «Háye-aha ñanna ka naaná ka, á njá mukse ñanna áte itare na wá, á mára emnde a larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndháa elva-aha gergere bademme. ¹⁶ Derma-aha á dabba ñanna kelaawa, antara ba dabba ñanna an ire-aara, watse tá gwaare ge mukse záware na an degwune, watse tá zuze áte há-aara bademme, watse tá yana á ba an ukhyiye dey. Ba hyuwa á vuwa-aara keni watse tá zuze, tá de zlanazle an kára ba d'ekid'eki-aara. ¹⁷ Adaba a maganaa ba Dadaamiya slera-aara am ervaunđe á slekse-aha ñanna, ganakini tá nguda ye-aatare palle, tá maganá sleksire-aatare ba ge dabba ñanna palle. Dadaamiya a magaa una ñanna geni ta maganaamaga názena á kataná ñane, dem sarte na má gevge názena a ndaasa ñane.»

¹⁸ «Mukse ñanna ka naaná ka na wá, ñane á mára berni yaikke. Bademme á slekse-aha na tá am duniya na tá á ba am sera-aara.»

18

Palase na á de maganná Dadaamiya ge *Babila

¹ Am iga a una nanna maa, yá zhárá ba malika umele á tsekwa á sawa am samaya. Háikuma, antara demdemire-aara hyemhye am huđe á duniya bademme. ² Malika nanna a ketaa kwárá-aara á ba an ndzeđa, a ba nane: «Kina wá, zlauzle *Babila mázle-aara, á de mbeđa berni yaikke. Daaci gevge tate á njá á shaitaine-aha, jini-aha, antara yiye-aha na ta shagerka-aha, wayarka emnde na tá njá am huđe-aara. ³ Adaba nane a ganve ire-aara ba seke mukse zaware, slekse-aha á duniya bademme ta naba magaa gwardzire an nane, zawarire-aara a cebaa emnde a larde bademme am duniya ba seke a cebateraa ba mbazla. Emnde a tsakala am duniya bademme garega nalmáne an mukse na, adaba nane wayaawáyá za emtakire á duniya bademme.»

⁴ Daaci yá cena ba kwárá umele zlađe adaliye á sawa am samaya á ba an ndzeđa, a ba nane: «Ekkure emnde-aaruwa bademme, sawesse am berni na! A ndebakurveka haypa-aatare, antara geni a sharkurka palase-aatare keni. ⁵ Adaba hyaahya haypa á berni nanna, de shanaasha Dadaamiya am samaya, shagerkire na tá maganá itare na á segasheka am ervaunđe á Dadaamiya ba estuwa. ⁶ Sey tá magateránmaga palase ge emnde nanna ba seke una ndza ta magateranta itare ge emnde umele na. Baira a jaranuje ge una ni ndza ta magateranta itare ge emnde ma ser buwa keni. Ba ire keni a karanteka ge zlađa ba seke emnde na a cebateraa narge na. ⁷ Ba seke una nane zauze emtakire á duniya kwakya na wá, zlađa keni kwerawanaakwera á ba áte una nanna, magawantemága palasa ba shagera. Adaba a bántsa am ire-aara: Iya ganevka seke wegyegye a mukse, ya slekse ba iya an ire-aaruwa, á janjerma uwe antara kyuwa ba dekideki. ⁸ Adaba una nanna wá, sey tá se gwargwe masiba-aha sadafđe ge berni nanna á ba áte háre palle. Tá se gwargwe tara lapikere, antara emtsa, ira waya, lauktu watse tá zlanazle an kárá ba dekideki. Adaba Dadaamiya Yaakadada, sey ba nane palle an sleksire-aara baaka umele, á de ndahaná ba nane názu tá maganá ge berni nanna.»

⁹ Má watse slekse-aha á duniya naránna yire á kárá na á za berni nanna wá, watse tá puwumpuwa erwa am ire, tá tsaka dákwa, tá kyuwa gwardzire na ndza ta maganaa antara berni nanna, ira emtakire á duniya na ndza ta nanaa itare áhuwa nanna bademme, adaba berni nanna zauze kárá. ¹⁰ Kwaye watse tá tse yiyiye ge lyawa á zlađa, tá ámbera fa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Nja seke *Babila na ni shekwaaka ba dekideki keni?»

¹¹ Ba estuwa ge emnde a tsakala na tá am duniya bademme keni, tá de puwa ba erwa am ire, tá de tsaka dákwa ge kyuwa berni nanna, adaba ta baaka emnde a gáne-aatare. ¹² Adaba itare tá ankwá tsakala duksa kwakya áhuwa. Tá tsakala dindar, antara lipela, ira jeba á nákwa-aha umele ankwá gergere kwakya. Tá tsakala sandá-aha, lefedlefedire-aatare ba seke uwe. Umele-aha-aatare jili hanje, hanjire-aara ba seke makala á iga a bere, umele wá, ba hanje. Zlađe adaliye, tá ankwá tsakala jeba á náfa-aha umele an dárádza jipu, antara egdzar duksa-aha na tá maganá an sláre á guwe, umele tá maganá an náfa na an dárádza jipu na, umele á duksa-aha nanna tá maganá an verzhagane, umele íre danje, umele tá maganá an jeba á nákwa-aha umele ankwá an dárádza jipu. ¹³ Zlađe adaliye, tá ankwá tsakala názase gergere kwakya áhuwa: Umele yawe-aara, umele waye á gáná áte vuwa, umele tá dísaná am kárá ba seke kajiji, tá ankwá tsakala wáye á dále, antara nalkáme, antara ukpa-aara, ira mbazla. Tá ankwá tsakala esla-aha, kyáwe-aha, belsa-aha, ira darkwa-aha, antara ba urimagwe keni: Náve-aha, antara emnde na tá halaterá áte we á wáwa. Baaka názu tsakalarka itare áhuwa. Adaba una nanna tá kyuwa berni nanna. ¹⁴ A ba itare: «Kina kazlaja zarizariya na ndza á kataná ervaunđe á ja na ba baaka mázle-aara? Kwakyire á nalmane á kure na, antara emtakire á duniya na ndza kwa zanaa kure na ba yakuránya kwá jammeka dekideki?» ¹⁵ Bademme á emnde na tá tsakala berni nanna wá, garege nalmána amkwa. Kwáye watse tá tse yiyiye ge lyáwa á zlađa, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dákwa-aatare. ¹⁶ Watse tá ba: «Alawlawlaw baaka berni yaikke! Berni zariya na ndza á shakwa sanda-aha lefedlefedđe na, jili hanje ba seke makala á iga a bere, umele ba hanje, tá an dárádza jipu, ira yaadi-aha umele zarizariya bademme, an dárádza jipu na. Baaka berni ngelawa na an náza ngelawire kwakya ázenjara, kazlaja a ngelawire-aara, umele ta maganaa an dindar, umele ta maganaa an jeba á nákwa umele ankwá an dárádza jipu. ¹⁷ Bademme a dikele á duksa-aha nanna shekwaaka dekideki, kedaakeda ba estuwa.»

Ba estuwa ge emnde a mága slera áte ire á háye keni. Emnde a báká paare á háye sadafđe, antara male-aha-aatare, ira emnde a tsakala na tá maga shula na paare-aha

á yawe, itare keni kwaye ta tsatsehe bademme yiyiye. ¹⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte yire á kárá na ankwá á zá berni ñanna wá, a ba itare: «Á jare áme kwa berni yaikke seke una mázle-aara!» ¹⁹ Ba ta ndaase una ñanna wá, ta fantau ge kyuwá. Tá tsaka dákwa, tá slatsa erwa, tá zá erwa-aatare an sláre, tá puwa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Bademme á emnde a paare á yáwe sadadfadadde na ta gaa nalmáne á ba áte ñane na ba cekwaanjudí keni shakwaaka degi!» A zluwa estuwa hula á emnde ñanna.

²⁰ Ekkure emnde na kwá am samaya, higauhiga arge kedá á berni ñanna. Ekkure emnde a bela á Dadaamiya, antara nabi-aha, ira emnde á Dadaamiya bademme, higauhiga arge kedá á berni ñanna. Adaba pelansepele Dadaamiya ge berni ñanna názena ndza a magakurtaa ñane na bademme.

²¹ Am iga a una ñanna maa, yá zhárá ba gwardá á malika umele, a eksante dada nákwa am erwa, yaikkire-aara ba seke nákwa á uvera, a ebyanme á dem háye á ba an ndzedá, a ba ñane: «*Babila berni yaikke na watse ba estuwa. ²² Baaka ura á de puwete ice áte emnde a mága gusa am Babila dekideki. Ma emnde a jaa gadzavera, ma emnde a ferta derma antara nalgaita, watse ba tseriye baaka ura á de cena mágava á duksa am hufe á Babila. Ma emnde a mága dzera, ma emnde a ndera gahe, ma emnde a haa hiya, bademme watse baaka ura á tse am zhegela ba palle keni. ²³ Ekka Babila wá, baaka ura á de puwete ice áte kárá á wáye ázeña mázle-aara, baaka ura á de cena elva a gaa mukse, ma elva a de gaa zhele keni am mba á ña. Abi werre, ndza ta bántsa emnde a tsakala á ña: Sey ba ñere ka mu ware edda una á janjeru na? Ta zlermu nalmáne á duniya bademme an kurguna. Adaba una ñanna mbedakmbedá na.»

²⁴ Zlabe ádaliye, Dadaamiya nanna uzhe á nabi-aha-aara, antara uzhe á emnde a daba ñane, bademme á ba am mbiye á Babila. Bademme a uzhe á emnde na ta cebateraa am duniya na, á ba am mbiye á berni ñanna baaka ura umele.

19

¹ Am iga a una ñanna maa, yá cena ba kwárá á sawa am samaya, ba seke kwárá á nalga yaikke hedihediye, a ba itare: «*Halailuya! Ba Dadaamiya á miya una slelya ura, edda á demdemire, hákuma bademme á ba am erwa-aara. ² Adaba ñane á kya shairiya-aha-aara bademme á ba áte jirire áte unjule-aara bademme. Adaba una ñanna, maganánmaga palase ge mukse záware na a badzanve duniya bademme an gwardzire-aara, zlabe ádaliye, adaba a cebaa shifa á emnde a slera-aara na.» ³ A ba itare zlabe ádaliye: «*Halailuya! Kwaye yire á kárá na á za berni ñanna shelle am zhegela, baaka emtsa-aara dem ba ge d'ekideki.» ⁴ Am iga a bela láhe-aatare maa, emgyegwar zála kul buwa ju ufadé, antara duksa-aha ufadé na tá an shifa na reppe puwaraapuwa á dem áhá á katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, tá ankwá kezlan ugje. *Halailuya! *Aamin! a ba itare.

Edda una tá d'aháná an egdza zhel kyáwe na ankwá á gá larusa-aara

⁵ Daaci yá cena ba kwárá umele á segashe am tate á kurshi á sleksire, a ba ñane: «Ekkure emnde á Dadaamiya bademme, an male-aha-ka, an egdzara-ka, bademme á kure kwa emnde na kwá an lyawa-aara am erwaunde na, galaugálá Dadaamiya á miya.» ⁶ Zlabe ádaliye, yá cena ba kwárá umele ba seke kwárá á nalga, kwárá-aatare ba seke mága á yáwe áte guwa yaikke, zlabe ádaliye, ba seke válaha á samaya. A ba itare: «*Halailuya! Adaba Dadaamiya Yaakadada edda á hákuma bademme, Sleksa ba ñane palle. ⁷ Higaumihiga bademme! Shamisha gedá yaikke! Galaumigálá Dadaamiya, adaba hyephye sarte, ñwatenwa ñane geni egdza zhel kyawe á gá larusa-aara, larusa-aara ñanna keni maganaamaga niya. ⁸ Varanteva baráma ge larusa, geni á tsekwemtsekwa nangyuwe lefedde jipu ámberá á maga pulpulire keni jipu, cudédde zlabe ádaliye na.» Nangyuwe ñanna wá, á maramiya shagerire-aha na ndza ta maganaa emnde á Dadaamiya an erwaunde-aatare palle na.

⁹ Daaci a ba malika na á elvan ge iya: «Puwetepuwa elva na náwa yá ndakndáha na am wakita: Má ba gedá wá, watse ankwá áza emnde na d'ahaterdáha Dadaamiya á dem larusire á egdza zhel kyawe na.» A farhe zlabe ádaliye, a ba ñane: «Baaka fida am elva na d'ekidékí, a ndaasa ba Dadaamiya an we-aara.»

¹⁰ Daaci, ya gaavehe am sera-aara, yá kátá kezlan ugje, amá a naba piyite: «Manka una,» á bina. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdzar mama-aha á ña na fakurtarefe áte elva a Yaisu na. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

Elva a Yaisu na wá, ba elva na ndza a baterna Shefekwe Cudédde ge nabi-aha, lauktu ta se balaterán ge emnde na.

Zhele midala áte belsa dzayye

¹¹ Am iga-aara maa, ya ketaa ice á dem zhegela wá, yá zhárá ba samaya wanje an wacene. Zlafe ádaliye, yá zhárá ba belsa dzayye telle, antara ura áte iga-aara. Zhera á edda una njanna: Slejirire, antara baaka fida ázejára. Njane á kya shairiya-aara á ba áte jirire, á wava keni á ba áte unjule-aara. ¹² Ice-aha-aara ba seke nara á kára, dzakwa á sleksire keni baaka zlakta-aara am ire-aara. Zlafe ádaliye, anjka zhera an puwa áte njane, baaka slediyeddiye dekideki, sey ba njane palle duksa-aara. ¹³ Nanjyuwe-aara bademme ba uzhe. Zhera-aara wá: Elva á Dadaamiya. ¹⁴ Am iga-aara, ta dabemhe ge emnde a wáwa am samaya, itare keni bademme tá á ba áte belsa dzaydzaye, tá am nanjyuwe keni dzayye ba telle, lefedde jipu, cufedde zlafe ádaliye keni. ¹⁵ Anjka á segashe katsakar am mbuwe-aara, an ga slare jipu. Á de gáná an una njanna ndzedá arge duniya bademme. Ba njane palle una á de geva slekse an zade á ire am erwa, slekse na an hakuma jipu na. Watse á ngerda kelaade-aha-aara an sera ba seke una tá ngerda egdzara á náfa am tate-aara, ge beca yáwe-aara na. Una njanna, á maramiya já ervaunde á Dadaamiya Yaakadada arge duksa bademme. ¹⁶ Anjka zhera-aara an puwa áte nanjyuwe-aara, antara pákwálá-aara, a ba itare: Slekse arge slekse-aha bademme, Yaakadada arge dada-aha bademme.

¹⁷ Daaci yá zhárá ba malika umele a tsanve ge vaciya, a fantau ge dáha yiye-aha tá anjka ngye am hude á zhegela, herzha á shanaasha samaya bademme na, a ba njane á ba an ndzedá, á elvan ge yiye-aha njanna: «Sawmbare bademme ásehuna, náwa Dadaamiya a gyakur munri yaikke! ¹⁸ Sawmbare á se za hyuwa á slekse-aha á larde-aha, antara hyuwa á sawji-aha, antara male-aha-aatare, hyuwa á belsa-aha, antara emnde na ndza tá áte belsa-aha njanna, hyuwa á náve-aha antara emnde na tá kwára ire-aatare, hyuwa á male-aha, antara egdzara, hyuwa á emnde bademme, sawmbare zauza.»

¹⁹ Daaci yá zhárá ba dabba na, antara slekse-aha á larde-aha, ira sawji-aha-aatare, jarammeje bademme ganakini tá daná wáwa ge edda una áte belsa dzayye na antara emnde a wáwa-aara. ²⁰ Daaci ta puwatersaa erwa ákataliya ge tara dabba njanna, antara nabi fida na ndza a magaa najipu-aha á katafke á dabba njanna. Ndza a badu emnde á ba an najipu-aha njanna, ta lyevaa lámba á dabba njanna, ta kezlan ugje ge gáráva-aara hele na. Daaci ta valyateremhe á ba an shifa emnde buwa njanna á dem derve á kára, an wesa an *baraudau, jauje ge kára-aha bademme. ²¹ Amá sawji-aha-aatare, antara emnde na tá am iga á dabba njanna bademme na wá, a cebatera a ba katsakar na á segashe am mbuwe á edda una áte belsa na. Yiye-aha bademme zaruze hyuwa-aatare, ta yanaa ba itare.

20

Elva a zara sleksire am iva debu

¹ Am iga-aara wá, yá zhárá ba malika umele zlafe ádaliye, á tsekwa á sawa am samaya, an egdza a tsekweram an erwa, ge se wera evege shagerka na baaka halavuuwa á sladdire-aara dekideki na, antara tsavaytsavaye yaikke. ² Daaci a naba eksavaa náza nye na emgyegwe a záhe keni ba njane na. Amaana: Male á jini-aha, bi Shaitaine. Daaci a naba ngufanaahe ciyye ge malika njanna, geni á gá iva debu am tsavaytsavaye njanna. ³ Kwaye a de eblyanme am evege njanna, a zlenja an egdza a tsekweram, a venyanuhe zlafe ádaliye geni á gá iva-aha na am hude-aara, á shanka se bada emnde am duniya mázle-aara. Sey má zlauzle iva debu njanna, lauktu tá de belanaabela cekwaangudí.

⁴ Am iga a una njanna maa, yá zhárá kurshi-aha á sleksire, emnde tá anjka á njanja am kurshi-aha njanna, ta vaterte hákuma á kya shairiya ge itare. Zlafe ádaliye, ya náternaa shedekwe-aha á emnde umele, ndza ta cebátera adabá tsaraatse áte elva a Yaisu, tá anjka ndater elva á Dadaamiya ge emnde. Itare ndza kezlaranka ugje ge dabba njanna dekideki, ma ge gáráva á dabba njanna keni. Lyiyarka lámba á dabba njanna dekideki ma áte erwa a nadafa-aatare, ma áte wafke-aatare keni. Ya náternaa emnde tá á ba an shifa-aha-aatare zlafe ádaliye lanje, tá anjka zá sleksire-aatare antara Yaisu *Almasiihu am iva debu. ⁵ Una wá, zunjwire á tseta emnde am fáya. Emnde umele maa, zlafe tá tseteka emtsaade, sey má zlauzle iva debu njanna. ⁶ Má gedá wá, sharánsha emnde njanna Dadaamiya a tsaterete zunjwe am fáya na. Tá de jammeka antara emtsa na watse á de ceba emnde ge buwire na dekideki, itare watse tá de geva *liman-aha á Dadaamiya, antara Yaisu Almasiihu, tá de za sleksire-aatare antara Yaisu Almasiihu am iva debu.

Halavuhále ndzedá á Shaitaine

⁷ Am iga á iva debu njanna maa, watse tá belanaabelá zlafe ádaliye Shaitaine, á de sesse am evege-aara njanna. ⁸ Watse á de bada emnde zlafe ádaliye am larde-aha

bademme am duniya. Ba larde-aha ñanna una tá d'ahaná an Gaug, antara Magaug na. Watse á jatermaare bademme, ganakini tá de wava. Kwakyire-aatare, watse ta ba seke shiili na am guwa na. ⁹ Daaci yá zhárá ba daredde, tá kela á dem huđe á duniya bademme, tá ankwá á jantaave ge tate-aha na tá átekwa emnde á Dadaamiya, tá jantaave ge berni yaikke na a wayeta ervaunđe-aara ba estuwa. A naba tsekwa ge kárá á sa am samaya, a se zlateraaha bademme. ¹⁰ Daaci ta eksevaa Shaitaine na a kefeferaa ñane na, ta de eblyanme am derve á kárá na an wesha an *baraudau, tá am huđe-aara tara dabba, antara nabi fida na. Tá de maga palása-aatare áhuwa vayi vacika dem ba ge dfekideki.

Shairiya á emnde am halavuwa á duniya

¹¹ Daaci yá zhárá ba kurshi á sleksire yaikke vayvaya, dzayye ba telle, ankwá ura á njá am kurshi ñanna. Tara samaya antara haha zhagadarzhagade á katafke-aara, puwarteka ice áte itare dfekideki. ¹² Daaci yá zhárá ba nalga á emnde na ndza emtsarentsa na, male-aha, antara egdzara bademme tá ankwá á tsaatse á katafke á slekse yaikke ñanna. Daaci ta naba werta wakita-aha. Ankwá wakita umele, an puwa zhera-aha á emnde na tá an shifa na á zleka na am huđe-aara, ñane keni ta werantehe. Daaci Dadaamiya a fantau ge kya shairiya á emnde a fáya ñanna bademme, ma shairiya á ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara, ta beranaa am wakita na. ¹³ Antara ba emnde na ndza ndaterunde háye keni, a naba melatersehe á segashe. Tara emtsa, antara fáya keni eptsananaaptsa emnde na ndza tá ázetare, Dadaamiya a se kya shairiya-aatare bademme, ma ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara na. ¹⁴ Am iga-aara maa, ta puwum tara emtsa, antara fáya á dem kárá. Derve á kárá ñanna emtsa umele ge buwire. ¹⁵ Daaci ma ware una shanka zhera-aara am wakita á emnde a shifa na wá, ñane tá velyaná á ba á dem derve á kárá.

21

Samaya antara haha bukerde tá áñwaslire

¹ Daaci yá zhárá ba samaya áñwaslire, antara haha áñwaslire, emgyegwe-aha-aara na medarmeda bademme. Ba háye-aha keni ta baaka medarmeda bademme. ² Zlađe ádaliye, yá zhárá ba berni cuđeđe. Una ñanna, berni á Urusaliima áñwaslire, ankwá á tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Dadaamiya a cadese ba seke una ni larusa á cadá vuwa-aara má ankwá á zlála á de gá zhele na. ³ Yá cena ba kwárá yaikke, an ndzedá jipu, á segashe am tate á kurshi á sleksire. A ba kwárá ñanna wá: «Kina wá, tate á njá á Dadaamiya á ba am dágave á emnde mázle-aara, tá de geva emnde-aara ba miyenne, Dadaamiya keni á njá á ba am dágave-aatare, á de geva ba ñane palle Dadaamiya-aatare. ⁴ Á de halatersá ba ñane an erva-aara yáwe á kyuwa am ice. Watse baaka á de emtsa mázle-aara. Ma kyuwa, ma tsáká dákwa, ma wá á vuwa keni bademme duksa-aha ñanna ndza na á dedde.»

⁵ Daaci á ba Slekse yaikke na am kurshi na: «Ka cenáncena emtu, duksa bademme sey yá maga ba umele áñwaslire.» A fiyarhe zlađe ádaliye, a ba ñane: «Puwetepuwa elva ñanna, adába jirire baaka fida am huđe-aara dfekideki.» ⁶ A farhe zlađe ádaliye ge emndáhá-aara, a ba ñane wá: «Zlázle áte una. Ba iya una ya zunjwe arge duksa bademme, watse ba iya ñanna zlađe ádaliye am halavuwa á duksa bademme. Ya slekatarfke keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya. Ma á wáná ndera ge ware keni, yá vanteva ya yáwe á shushe ge edda-aara ba dey. Yáwe ñanna, yáwe á suwa na á fá shifa am ura na. ⁷ Daaci ma a ganaa ware ndzedá keni yá vanteva duksa-aha ñanna. Iya keni yá gevge Dadaamiya-aara, ñane keni á gevge ba egdza-aaruwa. ⁸ Amá tara emnde a lyáwa, emnde na fartareka, emnde a mága danjwire á huđe, emnde a ceđa shifa, emnde a mága gwardzire, emnde a kyula hele, antara emnde a mága fida, emnde ñanna bademme tá de ngyakaterá á dem derve á kárá na an wesha an *baraudau na. Una ñanna, emtsa-aatare ge buwire.»

Elva a Urusaliima áñwaslire

⁹ Daaci malika-aha vuye na ndza tá an erba-aha vuye am erva-aatare, an naha an masiba-aha na á halavuwa átekwa na, palle-aatare a naba d'ahite, a ba ñane á elvan ge iya wá: «Sawa náwa yá maraká larusa á gáná egdza zhel kyáwe na.» ¹⁰ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Shedekwe Cuđeđe, kertenj a naba eksite ge malika ñanna, kwáye a de d'alta antara iya áte ire á wa sladde jipu, a mariya berni cuđeđe, berni á Urusaliima ankwá á tsekwa á sawa áza Dadaamiya á sawa am samaya. ¹¹ Berni ñanna ámbera á maga wulwulire ba seke jeba á nákwá umele ankwá tá d'ahaná an Yaspá, an dárádza jipu. Wulwulire ñanna á maganá ba demdemire á Dadaamiya. ¹² Ta jantaave ge berni

ɲanna an riya yaikke, an sladɗire á dem zhegela keni ɲane. Wákyiya kelaawa ju buwa áte riya ɲanna. Malika-aha keni ta kelaawa ju buwa áte wákyiya-aha ɲanna. An puwa zhera-aha á jeba-aha á *Iserayiila-aha kelaawa ju buwa na áte wákyiya-aha ɲanna bademme. ¹³ Wákyiya keye keye áte dalbe-aha á riya ɲanna ufaɗe kerɗe. Wákyiya keye á dem geɗi, keye á dem manem, keye á dem pute, keye keni á dem yala. ¹⁴ Riya á berni ɲanna bademme ta fanaa ekte á ba an nákwá-aha kelaawa ju buwa ɲaɲɲe. Ba kelaa nákwá am nákwá-aha ɲanna, an puwa zhera á ura palle am pukura-aha á egdza zhel kyáwe ta kelaawa ju buwa na.

¹⁵ Malika ɲanna a ndahi elva na, an zade á dindar sladɗe am erva-aara ge kura duksa an ɲane. Á de kura ba tara berni ɲanna an ɲane, antara riya-aha-aara, ira wákyiya-aha-aara bademme. ¹⁶ Berni ɲanna wá, gevka takarre. Daaci malika ɲanna a kuranaahe, dalbe-aha-aara ufaɗe kerɗe ba kalkale. Ma am sladɗire, ma am hwiya keni ba zawa debu kelaawa ju buwa. An wálá á dem zhegela keni ba estuwa. ¹⁷ Daaci a kurese riya-aara keni. Wálá á riya ɲanna deremke, an kul ufaɗe ju ufaɗe áte erva. Una ɲanna wá, a kuran ba seke kura duksa á emnde. ¹⁸ Riya á berni ɲanna bademme wá, ta nyaɲanaa á ba an jeba á nákwá umele aɲkwa tá ɗaháná an Yaspa, nákwá ɲanna an ɗaráɗza jipu. Berni ɲanna maa, bademme ta nderanaa á ba an dindar miyenne, ɗáláwwe ba seke kweteram. ¹⁹ Nákwá-aha na ta fanaa ekte ge riya ɲanna maa, bademme an cáɗá. Ta caɗanaa an jeba á nákwá-aha umele aɲkwa tá an ɗaráɗza jipu, nákwá-aha ɲanna jeli gergere bademme. Zupɲwire á nákwá-aha á ekte á riya ɲanna, ta caɗanaa an Yaspa, buwire, ta caɗanaa an Safira, keyire, ta caɗanaa an Kaldaidaun, ufaɗire ta caɗanaa an Imiradi, ²⁰ ilyebire ta caɗanaa an Sardunisú, uɲkwahire ta caɗanaa an Sardiyus, vuyire ta caɗanaa an Kirisauliti, tiisire ta caɗanaa an Bairil, ɲane jeli slerekke. Maselmanire tá caɗanaa an Tupas, kelaawire ta caɗanaa an Kirisauparasu, kelaawa jemtekwire ta caɗanaa an Turkuwas, ɲane jeli lipela. Kelaawa ju buwire ta caɗanaa an Amaitistu. ²¹ Amá wákyiya-aha kelaawa ju buwa na áte riya á berni ɲanna, ta fanu ba jeba á nákwá umele aɲkwa jipu ákura paare, amá heɗaaka. Ba kelaa wákyiya ta fanu nákwá ɲanna palle. Baráma am huɗe á berni ɲanna wá, ba dindar miyenne, ɗáláwwe ba seke kweteram.

²² Puwanteka ice-aaruwa ɗekideki áte mashidi am berni ɲanna, aɗaba Dadaamiya Yaakadada, antara egdza zhel kyawe tá aɲkwa am huɗe-aara. Aɗaba una ɲanna baaka mashidi na. ²³ Tara vaciya antara tere keni ta baaka ɗekideki. Aɗaba demɗemire á Dadaamiya hyephye, Egdza zhel kyáwe keni aɲkwa á mará parakkire-aara am huɗe á berni ɲanna bademme. ²⁴ Emnde na ndza tá am duniya, tá am berni ɲanna, tá aɲkwa já ɗába á ba áte parakkire ɲanna. Emnde na ndza ta slekse-aha am duniya na keni, halarantehálá sleksire-aatare ɲanna á dem huɗe-aara. ²⁵ Wákyiya-aha áte riya á berni ɲanna tá heɗeka ɗekideki, á njá á ba an wácene, aɗaba baaka vayiya mázla-aara. ²⁶ Sleksire, antara duksa shagera na ndza am duniya na, watse bademme tá de ndakaná á ba am berni ɲanna. ²⁷ Bademme á názena aɲkwa harám am huɗe-aara maa, á demka á dem berni ɲanna ɗekideki. Emnde a mága názu zlayeka, antara emnde a fida wá, baaka baráma ge itare ɗekideki á dem huɗe-aara, sey ba emnde na an puwa zhera-aha-aatare am wakíta á emnde a shifa na á zleka na, wakíta á egdza zhel kyáwe na. Sey ba itare palle una watse tá dehuwa.

22

¹ Daaci malika ɲanna a naba mariya guwa, aɲkwa á kelá yáwe á shifa átekwa, aɲkwa á maga wulwulire ba seke kweteram. Yáwe ɲanna, á kela á sawa am tate na tá átekwa tara Dadaamiya tá am kurshi á sleksire-aatare antara egdza zhel kyáwe. ² Daaci yáwe ɲanna á kelá á ba áte baráma am huɗe á berni ɲanna. Aɲkwa náfa á shifa áte we á guwa ɲanna, áte iga guwa ɲanna, antara ásehuna-aara keni ba ɲane. Náfa á yá egdzere ser kelaawa ju buwa áte iva palle. Ba kela tere, á yá ba egdzere. Hyema-aara keni kurgune ge emnde na ta sawa á sa am larde-aha am duniya na. ³ Bademme á názena a nyaɲanvaa Dadaamiya á taa demka á dem berni ɲanna ɗekideki.

Tara Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe tá aɲkwa á njanja am kurshi á sleksire am berni ɲanna. Emnde a slera-aara tá aɲkwa kezlan ugje ge ɲane. ⁴ Itare wá, tá de nanna wafke á Dadaamiya ba shagera, watse tá shá zhera-aara áte wafke-aha-aatare bademme. ⁵ Vayiyé wá, watse baaka ɗekideki, watse baaka wedere á parakkire umele ɗekideki, ma kára á wáye, ma vaciya keni. Aɗaba ba Dadaamiya Yaakadada an ire-aara una á de geva parakkire na á hyetehye áte emnde bademme. Daaci tá de zá sleksire-aatare emnde dem ba ge ɗekideki.

Yaisu aɲkwa á eptsá

⁶ Daaci a ba malika á elvan ge iya: «Elva-aha na wá, baɗemme ba jirire, baaka fida am huɗe-aara ɗekiɗeki. Ba Dadaamiya una ndza a vaterɗe Sheɗekwe-aara ge nabi-aha, zlaɓe áɗaliye, a ɓelaa malika-aara ge emnde a slera-aara, ge se maraterá názu herzhe watse á magava ba jirire na.» A zla elva-aara estuwa.

⁷ «Ya baa ba kure! Náwa herzhe yá anƙwa duwa, yá de geɗaterɗegeɗa emnde na má tsufartetsufa elva a nabiyire na am huɗe á wakita na.»

⁸ Iya Yuhanna wá, ya cenanaa á ba an hyema-aaruwa duksa-aha ɗanna, ya nanna an ice-aaruwa. Am sarte na cenanvaacena, zharannaazhárá duksa-aha ɗanna ba shagera, kreppe ya naba mbedeɓe am sera á malika na a mariyaa duksa-aha ɗanna, yá kezlan ugje. ⁹ Amá a naba piyite: «Manƙa una,» a ba ɗane á elvan ge iya. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdzara mama-aha á ɗa nabi-aha umele. Ya ba seke emnde na ta de ɗaba názena ka puweta ka kina an ervaunɗe-aatare baɗemme. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

¹⁰ Názu a binaa ɗane zlaɓe áɗaliye, a ba ɗane: «Elva-aha na wá, a tsekwanaa ba Dadaamiya. Sheɓatervuweka elva-aha ɗanna ge emnde. Afaba herzhe watse á magava duksa-aha ɗanna. ¹¹ Názu yá bakurná ya wá: Má ura a eksese mága kelaadiɗe, a naba emmága ɗane. Edda una a eksese mága harám, a naba emmága ɗane. Edda una ɗane a eksese mága magwire, a yanka emmága-aara. Edda una ɗane a eksese mága cuɗeɗɗire, a yanka, a emmága cuɗeɗɗire.»

¹² A ba Yaisu: «Náwa herzhe yá anƙwa duwa antara láɗá-aaruwa am erva yá de tegakurtega. Amá wá, ma ware keni yá de vanta á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara. ¹³ Ba iya una ya zuɗɗe arge duksa baɗemme, am halavuwa á duksa baɗemme keni ba iya ɗanna zlaɓe áɗaliye. Ya slekatafke keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya.»

¹⁴ Má ba geɗa wá, watse tá shansha ba emnde na tá yanka liya am nanɗyuwe-aatare ɗekiɗeki na. Itare wá, watse tá shansha baráma á dem berni, tá de zá egdza á náfa á shifa na ba seke una tá kataná itare. ¹⁵ Amá emnde a mága ngudiyire, antara emnde a mága náfa, emnde a mága gwardzire, emnde a ceɓa shifa, an emnde a mága hele, ira emnde na tá njá á ba an fida am mbuwe na, emnde ɗanna baɗemme wá, itare tá taa demka á dem berni ɗanna ɗekiɗeki.

¹⁶ «Iya Yaisu, ya ɓelakuraa malika-aaruwa, ganakini á de ɓalakurseɓáɓe duksa-aha ɗanna baɗemme ge kure aiklaisiya-aha. Ya wulfe á *Dawuda ɗará ba iya, ya terlyakwa á irenlya keni ba iya.»

¹⁷ Daaci a ba tara Sheɗekwe Cuɗeɗɗe, antara larusa á egdza zhel kyáwe: «Ane! naba sawa». Ma a cenanaa ware keni, ɗane keni a ɓanba: «Sawa». Ma á wáná ndera ge ware keni, sawmbare shawushe yáwe á shifa. Ma a se katanaa ware yáwe ɗanna keni, tá vante ba dey.

Elva na am halavuwa á elva-aha

¹⁸ Iya Yuhanna wá, náwa yá anƙwa fater magiya ge emnde na tá anƙwa cená elva á nabiyire am wakita na: Ma ware una a far názá-aara ge názena am wakita na keni, Dadaamiya á de fanaarfe ge ɗane masiba-aha ɗanna á ndahaná wakita na. ¹⁹ Ma ware una a gulese elva a nabiyire na am huɗe á wakita na keni, Dadaamiya á de tsakese dza-aara am egdzara á náfa á shifa anƙwa an puwa am wakita na. Watse baaka sleɗe á edda-aara ba ɗekiɗeki am berni cuɗeɗɗe na á ndahaná wakita na.

²⁰ A ɓántsa edda una a magaa seyɗire á ba an jirire áte elva-aha ɗanna baɗemme na: «Ba jirire, náwa yá á ba áte we á sera, yá anƙwa duwa.»

*Aamin! Naba sawa ka Yaakadada Yaisu!

²¹ Yaakadada Yaisu a hyantehye ɗurna-aara ma áte ware keni baɗemme.